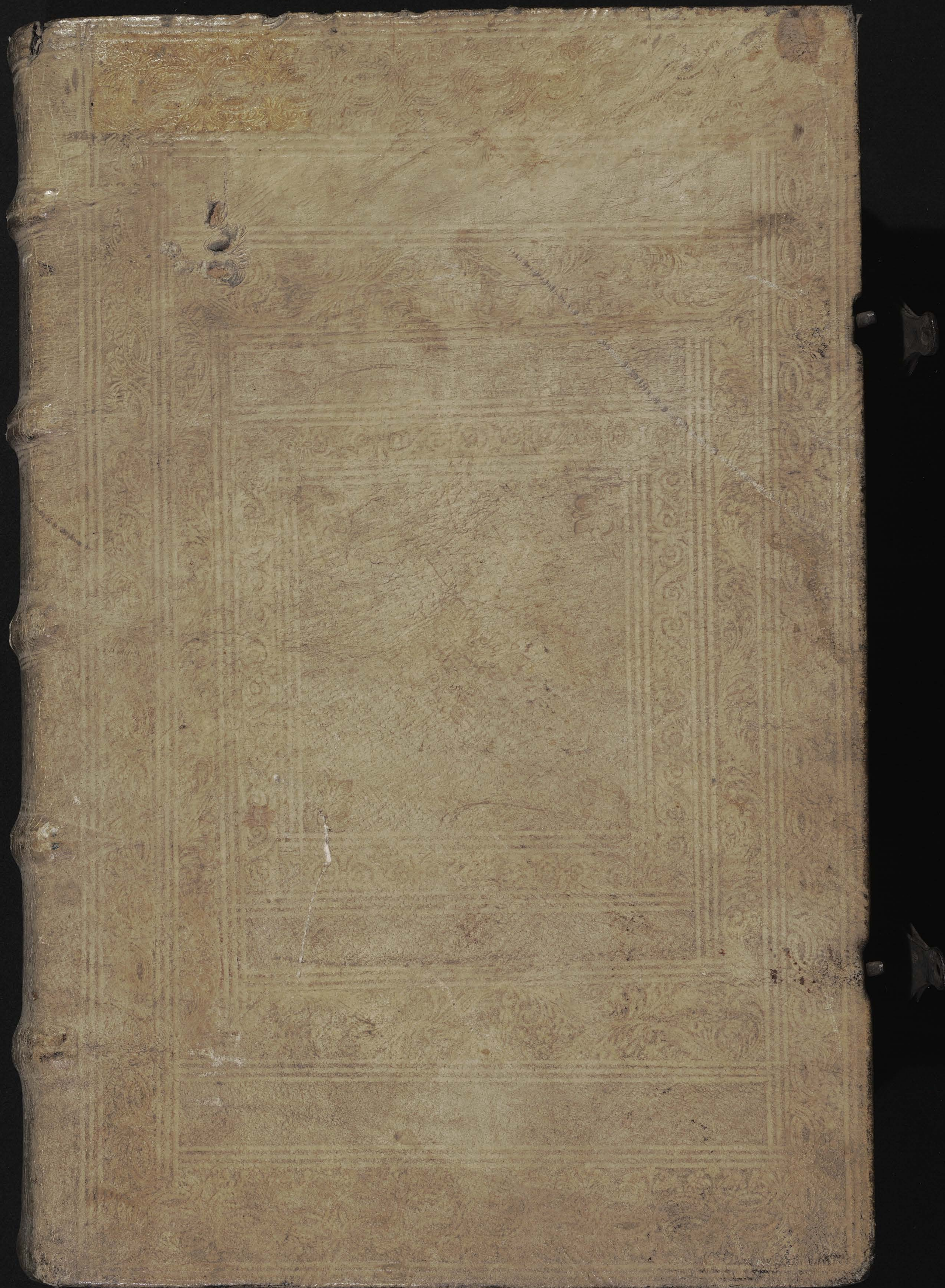
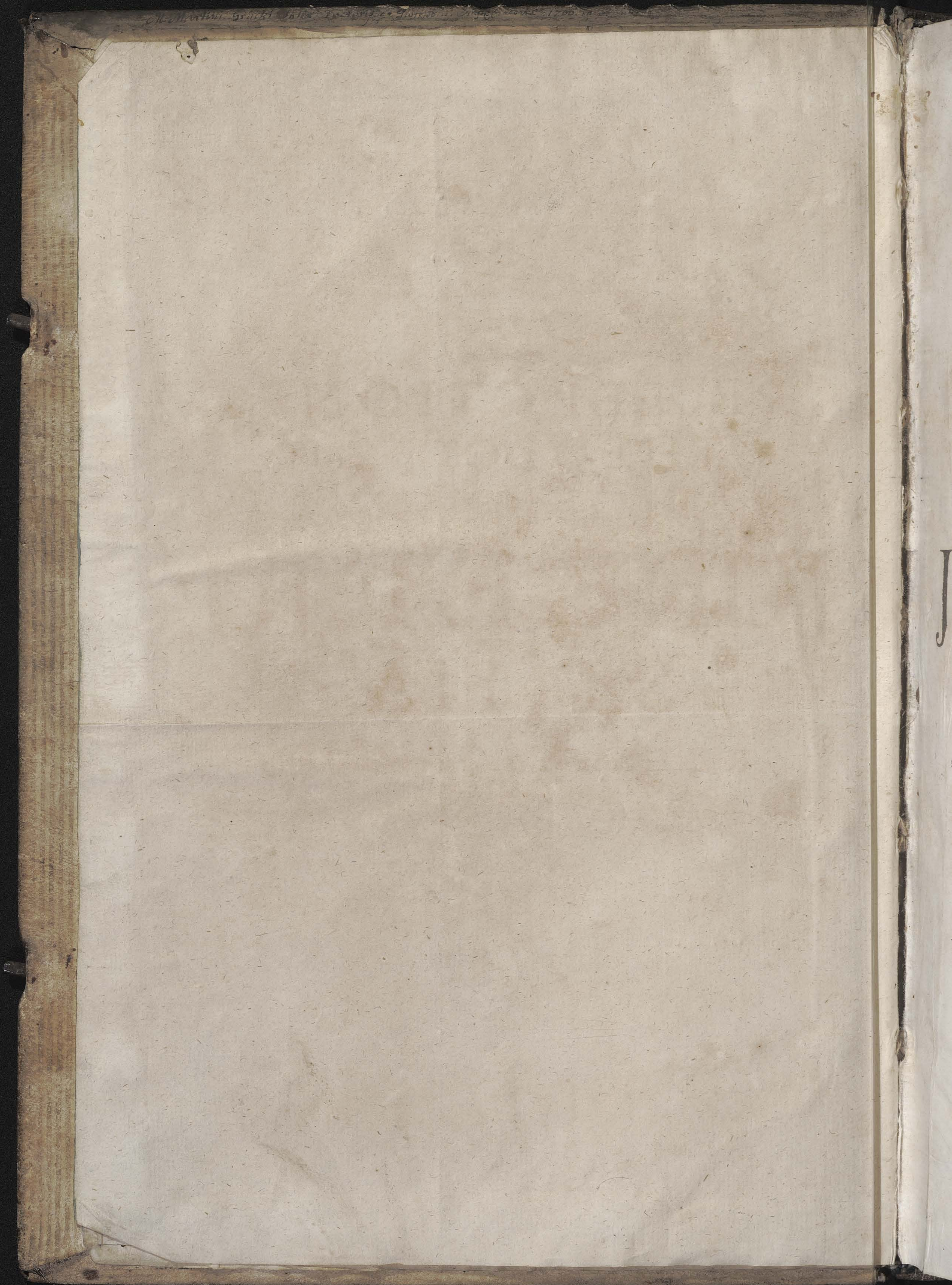

PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ

DE

SACRAMENTIS IN COMMUNI

ET DE

EUCHARISTIA, INSERTA EST ET DISPUTATIO DE POTENTIA OBEDIENTIALI

R. P. THOMÆ MŁODZIANOWSKI,
POLONI SOCIETATIS JESU.

R. P.

THOMÆ MŁODZIANOWSKI

POLONI, SOCIETATIS JESU,

PRÆLECTIONUM THEOLOGICARUM

TOMUS QUARTUS

DE

SACRAMENTIS IN COMMUNI, EUCHARISTIA ET POENITENTIA,

EDITIO SECUNDA

AUCTIOR ET CORRECTIOR.

Cum Gratia & Privilegio S. R. M. Poloniæ speciali ad quindecim annos.

MOGUNTIÆ ET DANTISCI
Apud SIMONES BECKENSTEINIOS.

Anno M DC LXXXII.

MAGNO SACRAMENTO

ET VIRGINI ET MATRI

DE

SACRAMENTIS.

BAPTISATÆ, ET AB ORIGINALI

NON ABLUTÆ,

DE

BAPTISMO.

TANTI (quod firmitatis est) SUB CRUCE,

DE

CONFIRMATIONE.

RIMO CORPORIS ET SANGUINIS

DOMINI TABERNACULO,

DE

EUCHARISTIA.

ARÆ COELI,

DE

MISSA.

VOTO, FILIUM IMMOLANTI,

DE

ORDINE.

UNCTÆ PRÆ CONSORTIBUS,

DE

EXTREMA UNCTIONE.

PRÆLECTIONES THEOLOGICAS

Finiebat

Mancipium suum

T. M. S. J.

APPROBATIO.

SAcramentum quo teneor, magno frangerem Amico, si Theologicos De Sacramentis Tractatus, A. R. Patris Thom Młodzianowski, in Collegio Posnaniensi Societatis Je olim S. Theologiæ Professoris, suo dignissimos non agnoscer Authore, quos partu Polono editos, non solùm ad domest rum & privatorum, sed etiam ad exterorum publicos (magnâ cum utilitat commodo Theologiæ Scholasticæ) usus, transmittet etiam seræ posteri ingeniorum non infœcunda parens Polonia. In quo multùm me ani ipsum Eucharistiæ animatum Sacramentum, cum in eo desiisset Auth plura nihilominùs se daturum in Materiis, quoad praxim Sacramentor promittens. Quare ut imprimantur non interituri, facultate mihi à Perillu & Reverendissimo Officio Generali Posnaniensi concessâ, permitto. Dat Posnaniæ die 22. Mensis Julii. Anno 1674.

STEPHANUS MORESKI, S. T.
Canonicus Cathedralis, & D. Mariæ Magd lenæ Præpositus Posnaniensis.

HYACINTHUS KOCZOWSK
PRÆPOSITUS PROVINCIALIS
SOCIETATIS JESU PER POLONIAM.

CUm Prælectiones Theologicas De Sacramentis, & Eucharist Patris Thomæ Młodzianovvski, Nostræ Societatis in Colle Posnaniensi olim Theologiæ Professoris, aliquot ejusdem Societa Theologi recognoverint, & in lucem edi posse probaverint; potes te Nobis facta à Reverendo Patre Nostro Joanne Paulo Oliva, præf Societatis Generali Præposito, facultatem concedimus, ut typis mandentur; iis, ad quos pertinet, ita videbitur. In cujus rei testimonium has literas ma nostra firmatas, Sigilloq; nostro munitas damus. Posnaniæ 16. Junii 1674.

HYACINTHUS KOCZOWSK
Præpositus Provincialis Societatis JES per Poloniam mppr.

TRACTA

TRACTATUS I.

De Sacramentis in Communi.

NOmini Græco Mysterium, respondet Latinum, Sacramentum, quod licèt plures habeat significationes, nihilominus prout hîc de illo, sumitur pro Signo rei sacræ & absconditæ. In quo etiam sensu, adhibuit idem nomen Apostolus, ad Ephes. 5. Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia. Et hæc quoad quid vocis, quoad quid rei, sit

DISPUTATIO I.

De Constitutivis Intrinsecis & Essentia Sacramentorum in Communi.

CUm Essentia uniuscujusq; rei, vel secundùm prædicata Metaphysica, hoc est, genus & differentiam; vel secundùm prædicata physica, hoc materiam & formam pensari debeat, idem præsenti servandum, præmissâ prius discussione, quid sit constitutivum intrinsecum rei. quo puncto vide aliàs dicta in Metaphysica distinctione connotativa, & in Logica, de ratione, & in Materia de Pœnitentia, ubi quæritur: An peccata sint pars constitutiva Sacramenti Pœnitentiæ, & infra disp. 2. q. 3. p. 2. & 3.

QUÆSTIO I.

De Constitutivis Intrinsecis Rei ut sic.

TRactabimus quæstionem cæteroqui juris Philosophici, à Theologis tamen ad hanc materiam, deductam, ut videre est apud Lugo disp. 2. Sect. 7. apud Perez disp. 2. apud De Cast. disp. 1. dub. 5, 19. & aliâs, apud Esparza. q. 6. & alibi. Difficultas in hoc est, quænam sit regula dignoscendi, quòd hoc sit pars, quod sit constitutivum formaliter & intrinsecè.

PRÆMITTO Primò. *Differentiam partis à non parte, non posse haberi à mera importatione in Recto & Obliquo*; ita, ut illud dicatur pars, quod dicitur in Recto, illud non pars, quod dicitur in Obliquo.

RATIO: Tum quia Rectum & Obliquum sunt actus intellectûs, in tali vel tali casu, Nomen aliquod ponentis; esse autem partem, est quid reale, physicum, independens à nostris conceptibus. Tum quia rectum & obliquum, sunt de linea Dici, prius autem est esse, quàm dici, adeòq; prius erit esse partem, quam dici in Recto & Obliquo, de hoc ergo quæritur, quid sit istud Esse partem. Tum quia pôtest idem, quod est manifestè pars, nunc poni in recto, nunc poni in obliquo; ergo ex precisa ratione Recti & Obliqui, id non rectè colligitur. Nam ly homo, dicit pro parte Corpus humanum, animam rationalem, eorum unionem, quæ omnia in Recto dicuntur, & sunt Pars; paries autem albus, componitur indubiè in ratione albi, albedine, & tamen albedo dicitur in obliquo, paries enim dicitur albus scilicet paries habens albedinem; en albedinem in obliquo positam.

Quod si recurras ad rectum & obliquum Objectivum, id etiam non convincet. Tum quia danda erit regula, quid deposcat esse rectum Objectivum, & quid obliquum Objectivum, consequenter cur competat albedini rectum Objectivum, cùm formale rectum non illi competat, importatur enim nonnisi in obliquo à pariete albo, & si competit illi formale obliquum, deberet competere etiam objectivum obliquum, ut ita proportionentur inter se esse Formale & Objectivum, adeoque deberet illi competere. Non esse partem, cum per te pars, stet recto Objectivo. Tum quia quærere restabit, cur obliquum Objectivum, non possit con-

venire parti; & si potest convenire; ergo obliquum Objectivum, non est distinctivum partis à non parte. Tum quia redeunt rationes factæ, nam rectum & obliquum etiam objectivum, sunt per ordinem ad intentiones nostras, priùs autem ordine ad intentiones nostras, est ratio partis, tanquam ratio in se.

PRÆMITTO Secundò. *Quod in explicatione distinctionis Partis à non parte, recursus ad obliquum ab aliis talis fiat*; tunc denominatio formaliter & constitutivè includit, inquiunt, Obliquum, quando illa non potest affirmari de recto, non affirmato obliquo; tunc autem includit purè connotativè, quando non potest ut tale concipi, non concepto illo obliquo, potest tamen affirmari non affirmato ipso obliquo; hinc possum velle ut Petrus agnoscat & sciat suum peccatum, quin peccatum amem, non verò quin amem scientiam ipsam: ita possum affirmare Petrum scire peccatum, quin affirmem peccatum, non tamen quin affirmem Scientiam peccati inesse Petro. *Hic etiam recursus*

NON SATISFACIT. Tum quia priùs est esse partem, & posteriùs affirmabilem esse, cum affirmatio sequatur esse, per quid ergo formalisabitur illud constitutivum in illo esse. Tum quia vi hujus doctrinæ sequitur, quod cùm volo Scientiam peccati Petri in Petro, volitionis meæ sit pars illa scientia, utpote quæ tunc affirmatur; hoc autem non potest dici: quia sufficit dicere, quod scientia peccati, sit illius volitionis meæ merum Objectum, & non pars. Tum quia si est impossibile attingi connotativum Ens, non attacto obliquo, cur hoc ipso illud connotatum non erit pars, cum de illo possit semper affirmari, quod sit obliquũ, quod v.g peccatum sit Objectum scientiæ peccati, & cur hæc affirmabilitas non faciet ut peccatum, sit pars illius volitionis; & jam distinguere debebis affirmabilitates, quasdam competentes partibus, quasdam connotatis; redibitq; quæstio, quid illæ sint affirmabilitates parti competentes. Addo ex Perez. DEus directè & in recto affirmat suam essentiam; Creaturas autem quas essentia divina essentialiter connotat ut Omnipotens, non solum intelligit, sed & affirmat, non quidem ut constitutivas Omnipotentiæ, sed ut terminum ipsius, & tamen illæ, non sunt pars omnipotentiæ.

PRÆMITTO Tertiò. *Quod hæc differentia non possit haberi, ex eo præcisè, quod aliquid sine hoc, esse non possit*; nam etiam connotativum Ens sine suo connotato, relatioq; transcendentalis sine suo termino, esse non possunt, & tamen hæc non sunt pars; indubièq; alia est ratio, non posse esse sine alio, ut præcisè termino; & alia non posse esse sine alio ut præcisè parte; quid ergo est constitutivum in ratione puri termini, quid in ratione partis, quod utrumq; in hoc convenit, ut hoc sine parte, illud sine termino, esse non possit.

Ut ergo explicetur per quid formalis[atur] constitutivum, constituaturq; pars in esse [par]tis, & distinguatur à non parte, principali[ores] sententias attingemus. *Sit*

DIFFICULTAS I.

Proponitur Recentior Explicatio.

Perez sic discurrit.

PONIT Primò. Quando mens nostra [for]mat Nomen concretum denominativ[um] seu conceptum, quem tali nomine exprimi[mus], posse mentem nostram naturali ductu, & [sine] Magistro, resolvere illud nomen concre[tum] mentale, seu subjectum, in subjectum denomi[i]nationis, & in abstractum verbale ipsius; v[elut] si dicas Amans, statim mens dicere po[sse] Amare seu esse Amantem; & etiam dicere [quod] est Amativum seu subjectum Amandi; Am[are] est abstractum verbale denominationis Aman[n]tis; idem autem est dicere Amare & esse Aman[n]tem, Amativum autem, est esse subjectum de[n]nominationis; pariter si dicas Petrus al[bus] mens subito dicet Petrum dealbabilem, & [id] quod est, Petrum esse album.

INEXPLICATUM hoc reliquit Perez, qui[n] Magistro, resolutio illa fieri possit. Si enim [sine] Magistro, non possumus dicere Amans, v[er]b[a] enim sunt ad placitum, adeoq; debet esse pl[ac]i[tum] intimativum, hoc autem intimativum est [Ma]gister loquendi, quomodo ergo sine Magi[stro] resolvetur illud nomen concretum in ab[stra]ctum verbale. Sed quicquid sit de hoc,

NON SATISFACIT hoc positum. T[um] quia non apparet cur istius, quod est con[cre]tum Amans, abstractum verbale sit, esse am[an]tem; cùm potius sit sola positio in obliq[uo] cum additione infiniti, hoc autem non est [il]lud abstractum: quia universaliter nomine abs[tra]cti in præsenti, venit forma vel quasi forma & ita albi abstractum est albedo; abstractum a[ni]malis est animalitas, non autem animal c[um] infinitivo, hoc est, esse animal; tum quia [ab]stractum de quo hîc, habet se per modum [ul]timò complentis & formalisantis illud conc[re]tum, in ratione talis concreti; hoc autem se [ha]bet per modum formę vel quasi formæ, ad qu[am] ista formalisatio spectat. Ergo non est mera [po]sitio concreti in obliquo, cum infinitivo e[t] consequenter hujus termini Amans, non d[i]c[it] abstractum verbale, Esse Amantem, sed pot[ius] deberet dici habens Amorem. Tum quia n[on] apparet, cur hujus termini; Petrus est alb[us], abstractum sit, Petrus de albabilis, potius en[im] est subjectum concreti: subjectum autem n[on] habetur per modum abstracti, sed à quo a[b]strahitur.

Hoc

Hæc tamen propositio est vera: quia quan-
mens nostra format concretum denomina-
m, necessariò debet illud resolvere in subje-
n & formam. Ratio: quia hoc ipso non ap-
henderetur ut concretum, siquidem in nihil
lubile; & cum illa resolutio sit nonnisi ex
ibus petita, si novit vocem esse concreti si-
icativam, noscit etiam ex quo concrescat &
concrescit; unde resolutio illa in genus &
erentiam, quæ resolutio fit per definitionem,
expeditior, quàm concepto Definito solo:
enim definitio & definitum, nonnisi ratio-
ifferat, quia tamen sæpe, Definitum vocali-
nonnisi est notum, adeoq; habens non nisi
onem concreti denominationis, ideo adhuc
nitiva prædicata ignorantur rerum, non ra-
& ita cum apprehendimus bruchum, potius
ehendimus concretum nominis talia ex-
eca nobis nota significantis: sed definitum
definitum est, non noscimus, quia licet
s sit genus illius notum, nempe animal,
ta tamen differentia intrinseca, ideo ap-
endendo bruchum non apprehendimus
itum formaliter, nec possumus expeditè
vere conceptum in genus & differentiam,
resolvamus nomen illud in Esse, & for-
n bruchi.

ONIT Secundò. Quod aliquando abstra-
n verbale non differat à subjecto denomi-
onis aliquando differat: v. g. Petrus a-
s seu amativus, differt realiter ab hoc,
l est ipsum amare; at unionem uniri per
am, expressè non differt ab ipsa unione,
unitur, nisi tantùm, modo significandi;
abstractum verbale differens à subjecto
minationis, aliquando differt ab ipso adæ-
è, aliquando inadæquatè, v. g. homo purus,
ns personalitatem creatam, non differt
quatè, secundùm rectum hominis, ab ipsa
onalitate, seu ab eo, quod est habere per-
litatem; at Syrus albus, secundum rectum,
rt adæquatè ab hoc quo est esse ipsum al-
; quia Syrum esse album, nihil aliud est,
n albedo & unio albedinis cum Syro; unde
abstractum verbale significatum, abstra-
on possit prædicari de subjecto denomina-
s concreti. *Hoc positum*

ON SATISFACIT. Tum quia non apparet,
e homo purus, supposito quòd Personali-
ius, sit Entitativè ab illo distincta, non dif-
adæquatè secundùm rectum hominis, ab
Personalitate: quamvis enim Personalitas
tur modus, albedo ratum Ens; utrumq;
n dicit Entitativam sui distinctionem; al-
, à pariete & personalitas à natura; cur ergo,
Syrus albus, est subjectum adæquatè distin-
secundùm rectũ, non erit similis distinctio
ab abstracto verbali, ipsius ly homo purus.
n quia ideo rectum concreti hujus, Syrus al-
differt adæquatè quia Syrum esse album,
nihil aliud est, quàm albedo, & unio albedinis cum Syro: ita etiam dicam, hominem purum, nihil aliud esse, quàm Personam humanam, unionem illius cum natura. Ergo si in casu priori, Rectum differt adæquatè à Recto abstracti; etiam in posteriori differet. Tum quia non apparet, quid sit istud rectum abstracti denominationis, inadæquatè distinctum, & tamen realiter, nihil enim est quod est Entitativum & tamen indistinctum realiter adæquatè; nisi fortè à quo pars dicit indistinctionem realem inadæquatam.

DICES. Personalitas dicit hominem, homo etiam purus dicit hominem; ergo apparet quod abstractum idem dicat pro Recto, quod dicit & concretum.

RESPONDETUR, quòd personalitas abstractè sumpta, non dicat hominem; si enim est quid entitativè distinctum ab homine, dicet illam entitatem quæ est, sed abstractè acceptam: si autem non est quid entitativè distinctum, adhuc abstractè sumpta non dicet hominem, sed aliquid hominis.

PONIT Tertiò. Tunc in concreto alicujus denominationis includi aliquid formaliter, quando hoc est Rectum alicujus extremi Resolutionis nominis Concreti, in subjectum & abstractum verbale. Si autem nomen Concretum seu significatum nominis Concreti tribuentis ipsi significatum nominis Concreti, tribuentis ipsi aliquam denominationem, referatur ad aliquid, seu ipsum connotet & hoc neq; possit esse rectum totale, neq; partiale alicujus extremi prædictæ resolutionis, sed in qualibet resolutione maneat semper obliquũ illud omninò, dicetur purè connotari. Exemplũ sume à denominatione amantis proximum, quæ resolvitur in subjectum amativum, & in esse amantem proximi; esse autem amantem proximi, est amor proximi, & unio hujus amoris cum subjecto. In hac resolutione; proximus nunquam est rectum sed semper obliquum; ergo proximus purè connotatur. In hoc tertio posito, stat tota explicatio.

DICENDUM est: Non constitui aliquid per hoc definitivè, quòd sit Rectum alicujus extremi in resolutione Nominis Concreti.

PROBATUR Conclusio Primò ex dictis. Quia hîc quæritur de primo essentiali & definitivo conceptu Constitutivi, seu habentis se per modum partis; subsumo; sed esse dicto modo rectum, non est de primo essentiali & definitivo conceptu Constitutivi: quia esse Rectum spectat ad Lineam Dici; esse constitutivum & partem, ad Lineam Esse; Rursùs: quia Esse, priùs est quàm Dici, v. g. in recto; de hoc ergo priori quæritur, quid sit? Deniq; istud Rectum & obliquum spectat ad secundas intentiones; esse partem ad primas; ergo primò essentialis con-

ceptus Constitutivi, non erit aliquid secundas intentiones importans.

Probatur Secundò. Quia hæc doctrina non est conformis principiis explicantis; ponit enim ille relationem prædicamentalem constitui termino tanquam parte; & tamen in relatione prædicamentali terminus dicitur in obliquo; paries item albus non connotat albedinem, & tamen in resolutione illius ponitur albedo in obliquo; ut si dicas: paries albus, est paries habens albedinem.

Probatur Tertiò. Tum quia ratio definitiva partis, debet esse terminativa interrogationis debitè formabilis, quare aliquid sit pars; definitio enim habetur per modum principii, principio autem non datur prius; & hoc primum, est ultimò responsivum; sed prædictum, poni in Recto, non est tale responsivum; quærere enim restat, quare hoc sit nonnisi in Recto ponibile; cum enim grammaticæ collocationes sint liberæ, & in quibus error incurritur, est error ab assignatione & ex placito; à placito autem non pendet esse partem: quærere ergo restabit, cur pars nonnisi in Recto dici possit. Tum quia ista resolutio nominis Concreti, non fit nemine cogitante; sicut enim resolutiones physicæ, non dantur sine actione, vel quasi actione physica; ita nec resolutiones in abstracta verbalia, dantur nemine cogitante, sine actione aliqua vel quasi actione; aliâs nulla essent concreta, quia darentur nemine cogitante resolutiones. Si resolutio non fit nemine cogitante; antequam illa fiat, vel datur pars & constitutivum, vel non datur? si non datur; ergo esse partem, est cogitari partem adeoq; nec esse partem; sed formari nostrâ intentione partem; ad eum modum, quo non datur universale à parte rei, quia formatur ab intellectu. Si autem ante resolutionem illam datur pars; ergo partis & constitutivi formalisativum, debebit etiam priùs dari. Sed hoc non est esse rectum in resolutione, quia hoc consequitur partem, resolutioq; supponit resolubile; quæro ergo de definito illius resolubilis, quid illud? Si autem dicas ante resolutionem formalisari partem per posse resolvi, per posse esse Rectum; redit interrogatio, supra quod esse, fundetur, posse illud resolvi, consequenter, quæ sint illius constitutiva. Tum quia etiam exemplum illud quod affert, non tenet; nam quod dicit ly Amans proximum, resolvi in subjectum amativum & in esse amantem proximi; esse autem amantem proximi, est amor proximi, & unio hujus amoris cum Subjecto, restabit quærere; quid sit in re istud Ly proximi in obliquo positum, neq; enim istud obliquum datur nemine cogitante, & tamen amans datur nemine cogitante; cur ergo amans ita explicari non potest, quod sit subjectum amans, actus illius, & objectum seu proximus; ubi jam in recto po-
netur proximus, & tamen proximus, non e
Perez pars amoris proximi. Urgeri etiam
est id, quod prævidit Perez, Cur enim
possum dicere quod illius concreti, amans
ximum, possit esse talis significatio, prox
amatus; quod autem ille dicit quod id fiat
per resolutionem, sed per conversionem
tionis, quærere restat, cur id solum est
quod per resolutionem, non autem per co
sionem ponitur in recto? cur item positio p
mi in obliquo, non sit mera conversio O
nis? deniq; duplex jam erit ponibilitas in
per conversionem & per resolutionem;
ergo regula taxativa, cur hæc quidem resc
litas sit sufficiens ad esse Constitutivi, &
hæc altera.

DIFFICULTAS

Proponitur alia Explicatio.

Lugo citatus & cum eo Esparza assu
hanc majorem. Id quo non posito, & p
omnibus aliis prærequisitis ad existentiam
cujus concreti, concretum nondum exist
quo posito, simul cum aliis requisitis, eo ips
stit concretum, id inquam, pertinet for
ter ad constitutionem intrinsecam conc
estq; per illos pars.

Dicendum est. Prædicto modo non
explicari constitutivum intrinsecum & par

Probatur Primo ex Di Castillo. Quia
neret prædicta explicatio, multa quæ non
pars, essent partes. v. g. Intentio suscip
tis Baptismum, quod concedit Lugo. Ju
ctio item & potestas Sacerdotalis, quod co
dit Lugo in aliis Sacramentis, non in Euchar
Persona item Ministri: quia verba ipsius int
& hæc essentialiter dependent ab illo, etia
pse ut sensibilis Minister, essentialiter requir
idem dic de ratione viatoris, viator enim
nisi est Minister. Morbus item erit pars Sa
menti extremæ unctionis. Carentia pr
Baptismi, erit pars Baptismi. Baptismus
pars aliorum Sacramentorum. Baptismus i
Ministri consecrantis, erit pars Euchari
Baptismus item absolventis, erit pars Con
sionis. Sequelæ hæ probantur; quia reli
omnibus positio, & illis quæ numerata sunt
positis, non ponitur Sacramentum; & illis p
tis cum omnibus aliis prærequisitis, ponitur
cramentum; ergo prænumerata erunt p
Sed prænumerata, non possunt esse pars, c
esset deploranda in Doctoribus, Pontificib
Conciliis, ignorantia vel negligentia, in trad
da doctrina de Sacramentis; qui explica
partes essentiales Sacramentorum, nunqu
prænumerata posuerunt inter partes, in qua
omnes illi fuissent diminuti culpabiliter: q
quar

ndo agitur de doctrina tradenda in re gravi, gmatisando, aliquid omisisse, negasse est. rsùs ad talia, quæ antea pro partibus numerentur post Lugonem, debuisset Authoritas cra afferri; ut enim sit aliquid pars Sacramenti ndet ab institutione Christi, quæ per authoriem Sacram applicatur; vel deberet afferri umentum ex ipsa natura Sacramenti petin, illudq; irrefragabile. Deniq;, concesso od illud debeat esse intrinsecum alicui comito, quo ablato & manentibus omnibus s, non manet tale compositum &c., semper nor procedens v. g. de intentione, involve- contradictionem in suppositione; implicat m contradictionem manere materiam & mam sine intentione Ministri, non enim maa & forma Sacramentorum sunt instituta à risto secundùm tantum esse physicum; sine entione autem manet solum esse physicum teriæ & formæ Sacramentorum; videmus em v. g. ablato tecto, manere adhuc reliquas tes domûs.

RESPONDEBIS Primò ex Lugo. Ex vi hu- ultimo additi sequi non omnes ablutiones ac lationes verborum, v. g. in baptismo, posse materiam & formam, ex vi præsentis instionis, sed aliquas posse esse, aliquas non posunde hæc propositio universalis vera non e- Omnis ablutio est, quantum est de se, maa apta ad Sacramentum baptismi.

CONTRA, omnes posse esse, si illis accedat ntio; sed si non accedat, nulla erit ablutio, sit pars Sacramenti: consequenter omnes ibiles ablutiones sunt materia Baptismi, sed ircumstantia intentionis, secus extra illam.

RESPONDET Secundò Esparza q. 6. ad um. Quòd authores quando excludunt à stitutione Sacramenti, intentionem v. g. nistri, loquuntur de constitutivo præcipuo, d se habeat per modum virtutis activæ; non intendunt agere de Constitutivo adæquampto.

CONTRA redit argumentum DiCast. dimiam fore doctrinam Patrum, qui nunquam ninerunt intentionis, tanquam constituti- Sacramenti, adæquatè sumpti. Redit item umentum quod hoc ipsum probari deberet oritate Sacrâ. Deniq; cum Sacramentum irtus sensibilis activa Sanctitatis, si hujus vir- non est pars intentio, explicandum erit, l sit pars Sacramenti.

RESPONDET Tertiò idem. Quod prædicti ores non docuerint id, quod intentio non ars Sacramenti, secundùm omnem ration considerati.

CONTRA: quia redit argumentum DiCast. e dogmatica non docuisse, negasse est; sùs posita hac explicatione non accipientur verba Patrum ut sonant. Deniq; sicut, si atur generatio adæquatè, secundùm totum suum processum, includit etiam dispositiones, & in toto illo conflato sunt, si ita vocare velis, pars; cum hoc tamen nemo dicit, quòd generationis pars, sint dispositiones; generatioq; non supponit pro conflato etiam ex prærequisitis & dispositionibus; ergo etiam, quamvis processus totus in serie Sacramenti involvat etiam intentionem, non sequetur intentionem esse partem.

PROBATUR Secundò. Sicut non sunt multiplicanda Entia sine necessitate; ita nec intrinsecanda aut donanda jure partium: si autem prædicta definitio intrinseci teneret, multa transirent in conditionem partis, quæ cæteroqui sufficeret esse, per modum prærequisiti &c. ergo prædicta definitio non tenet.

PROBATUR Tertiò. Quia hæc definitio partis & Constitutivi non explicat quid sit pars, & quid constitutivum; quod ipsum probatur. Dantur aliqua quibus positis tanquam Objecto, termino, prærequisito, unâ cum aliis, datur concretum; & non posito illo tanquam Objecto, termino, prærequisito, positis per possibile vel impossibile reliquis, non datur: quæ tamen omnia non sunt pars. Ergo aliud erit; quo posito tanquam Objecto &c. Res est; & non posito &c, non est: & aliud erit; quo posito tanquam parte cum reliquis, res est; non posito tanquam parte, reliquis etiam positis, res non est; de hoc autem ipso quæritur; quid sit poni partem; ergo non explicâsti adhuc, quid sit esse partem. Supponit hæc probatio; quod Objectum non sit pars potentiæ, nec Terminus, pars relationis transcendentalis. Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. Definitio debet esse ultimum *Responsivum* ipsius *Quid est*? Ratio: quia definitio explicat naturam seu quidditatem rei, & constat genere ultimo & differentiâ ultimâ; ultimis autem non datur ulterius. Item. Omnis *Responsio* ad *Quid est*? fit per conveniendi & differendi Rationem; & quia Responsio per Est, est responsio per Genus, utpote commune; & est responsio per Non est, quod est responsio per differre, licèt in ipso differre sit considerabile Est & non Est, cum ultra Est, & Non est, nihil ultra detur, consequenter nec ultra responsionem per definitionem, debet dari ulterior responsio ad Quid; cùmq; in genere ultimo, omnia suprema genera; & in differentia infima, omnes superiores contineantur; fit, ut contineatur totum, per quod respondetur ad *Quid est*. Sed præsens Responsio non est ultima ad interrogationem, Quid est pars; quæro enim, quid est pars? Respondetur, est quo posito & positis reliquis, aliquid ponitur; eo non posito, reliquis positis, non ponitur; quæro ulterius, an posito aliquo tanquam Objecto, termino, prærequisito, cum reliquis omnibus ponitur aliquid; non posito aliquo tanquam Objecto, termino, prærequisito, non ponitur; quid ergo est poni aliquid

quid tanquam partem, licet illa sit, quâ positâ cum reliquis, res ponitur; non positâ, etiam reliquis positis, non ponitur. Tum quia alius est conceptus prærequisiti idq; vel maximè essentialis; & alius conceptus Partis: nam prærequisitum antecedit ipsam Rationem partis; antecedit enim positionem totius, quod totum est illa ipsa pars inadæquatè; unde prærequisitum habet rationem prioris; pars ad illud comparata, posterioris; item prærequisitum nunquam est inadæquatè illud, ad quod prærequiritur; hoc ipso enim non prærequireretur ad illud, sed esset illud inadæquatè: pars autem omnis, est inadæquatè illud ipsum, quod constituit: immò ipsum nomen prærequisiti, & partis, ostendit eorundem differentiam; sed si teneret prædicta definitio, idem esset conceptus prærequisiti essentialis & partis: nam quodcunq; prærequisitum essentiale, est tale; ut illo ablato reliquis manentibus, jam non sit res; hoc ipso enim non esset essentiale prærequisitum ad aliquid, si illud aliquid sine illo haberi posset. Illo etiam posito cum reliquis, est res; quid enim ad illam desideratur; & tamen hoc etiam competit parti: competere autem non deberet, quia distinctis definitis, condistinctæ definitiones competere debent.

Hic ipse medius Terminus sic aliter proponitur. Possibile est prærequisitum essentiale, condistinctum à parte; quæ enim in hoc implicantia, ergo & definitio ejus erit distincta, à definitione partis: quia identitas definitionis, argueret identitatem definitorum. Sed si teneret prædicta definitio, non essent pars, & prærequisitum essentiale, definitionibus distincta; quæ enim illius pars non conveniret prærequisito essentiali? Tum quia & esset hæc definitio partis, ut supponitur; & non esset: quia definitio debet esse distinctiva ratione inclusæ in se differentiæ ultimæ, ab omnibus quæ non sunt definitum; præsens definitio non est talis: quia convenit etiam Objecto, termino, prærequisito; vitium ergo ejus erit, quia conveniet quidem omni parti, sed non soli.

Idem medius Terminus sic proponitur. Possibilis est hæc Categoria. Tale ut sic, quo posito cum reliquis, res est; non posito, reliquis positis, non est; sub hoc genere supremo, hujus prædicamenti poni potest; Tale intrinsecum, & sub hoc tali intrinseco erit materia, & forma, &c. Tale Extrinsecum; & sub hoc erit, Objectum, terminus, prærequisitum &c. Si possibilis est talis Categoria, hoc ipso datur: quia Categoria, non ponit, nec facit talem habentiam se objecti; & sic Categoria substantiæ, non facit ut substantia sit prius corpore, sed invenit; & ex possibilitate Categoriæ infertur ita se habere Objectum; posito autem quòd in dicta Categoria Supremum genus sit; Id quo posito cum reliquis est aliquid, non posito, positis reliquis, non est; de singulis jam dici poterit illud genus, adeoq; & de Objecto, termino, &c. & de parte: hoc ipso enim non esset Supremum genus; sed sequitur etiam, quòd si de illis inferioribus ratio illa superiori possit, non esse jam illam convenientem soli; ly enim soli, est exclusivum aliûs; si autem non est conveniens soli, hoc ipso non est definitiva: nam definitio convenit soli; nihil enim est magis solum: quàm ipsum sibi differentiale aliis, quæ non sunt illud solum: & tamen definitio debet fieri per ultimam differentiam; unde debet convenire omni, quia fit per genus & prædicatum universale; sed soli, quia per differentiam.

Respondebis Primò. Quod est pars, illo ablato, impossibile est etiam divinitùs manere illud totum: jam autem quod est prærequisitum, saltem divinitus sine illo, potest manere illud aliud.

Contra. Tum quia sine prærequisito essentiali implicat etiam divinitùs manere illud ad quod prærequiritur: quia hoc ipso non esset prærequisitum essentiale. Tum quia sine potentia vitali, non potest esse actus vitalis etiam divinitùs, & tamen potentia vitalis utpote causa, non est constitutiva intrinsecè actûs vitalis: aliàs effectus seipsum inadæquatè causaret; verba item, non dico æquivalenter sumpta, sed formaliter, sunt talia, ut illis positis cum reliquis omnibus, sit Eucharistia, non positis quamvis reliqua ponantur non sit Eucharistia (supple Sacramentum tale, quale modo est institutum:) & tamen verba formaliter etiam per oppositos, non componunt Eucharistiam in facto permanenti sumptam. Per multos etiam exstentia causæ, ponitur pro requisito ad agendum, & pro conditione; & tamen etiam divinitus non potest agere causa, nec esse effectus, si causa non existat in se vel in sui virtute. Tum quia sine Objecto cognitio, sine termino transcendentalis relatio, etiam divinitùs esse non possunt, & tamen hæc non sunt pars essentialis.

Respondet Secundò Esparza. Quod causa efficiens, & Finalis, & conditio sine qua non, solùm requirantur ad existentiam alicujus ratione effectus pendentis ab ipsis, atq; ab iisdem formaliter distincti; quo proinde posito; etiamsi per possibile vel impossibile ipsæ non existant, aut intelligantur non existere, eo ipso intelligatur, & est existens ea res, ad cujus existentiam absolutè requiruntur.

Contra. Tum quia sequeretur contra intentionem Respondentis, intentionem non esse partem Sacramenti: quia dicam illam requiri ratione effectûs pendentis, qui est causatio gratiæ, nam per possibile vel impossibile, non positâ intentione, positâ tamen materiâ & formâ, sed tanquam causativis gratiæ baptismalis, verè adhuc esset Sacramentum baptismi; & si Finis requiritur ratione effectûs à se pendentis,

item intentio? dicamq; illam requiri etiam titulo ratione effectûs, vel quasi effectûs, est, constituere physica, in esse jam Sacra- torum. Tum quia dantur aliqua quæ non pars, licèt illis non positis, impossibile sit i aliquid, nec tamen requiruntur ratione ctûs pendentis ab ipsis; quis enim effe- pendet à possibilitate effectus? quâ ta- possibilitate effectûs non positâ, impossi- est esse relationem transcendentalem ad ctum; quis item effectus est Objecti prout inantis, quo non posito, impossibile est i cognitionem Objecti? objectum enim t terminans notitiam, non est causa effici- notitiæ; dicam item omnem partem in tan- requiri, in quantùm requiritur ad effectum n intrinsecum, quod est totum, adeoq; em partem, non esse partem. Tum quia de- t dari regula dignoscendi, quòd aliquid re- atur ratione effectûs à se pendentis, & quòd iratur ratione sui: nam etiam dicam ter- um relationis transcendentalis, requiri ra- e sui tanquam termini; Objectum item re- i, ratione sui tanquam Objecti; sicut ratio- ui, requiritur terminus relationis prædica- talis.

ONFIRMATUR & antequam formetur Ar- entum.

UPPONO. Quod definitio sit prima operatio: ad illam quâ talem non spectat nisi appre- dere explicitam essentiam rei; quia tamen ly ectum & ly prædicatum, ita spectat ad pri- n operationem, ut tamen per particulam extrahantur ad classem secundæ operatio- fit ut etiam ad eandem extrahi possit defini- , quod est subjectum, & simul materia In- ogatorii Quid; sicut etiam extrahi potest dicatum, quod est ipsa definitio, ipsumq; ponsivum ad Quid. Quando jam extrahi- definitum ad rationem subjecti, & definitio rationem prædicati, tunc vel maximè par- la est, suo proprio titulo, identitatem obje- am notante, requirit coæquationem & pro- tionem inter Interrogativum & Responsi- n; & quia coæquatio est exclusiva inæquali- s; inæqualitas verò est quædam per exces- , hoc est; per additionem; hinc si superfluat uid in definitione, mala erit; idq; ideo: a esset responsivum sine interrogativo, ad- ; nec Responsivum, consequenter nec defi- vum: quia definitio est prædicatum respon- m ad Quid? non erat autem interrogati- n, si superfluat responsivum. Quod si inæ- litas sit ex defectu, non erit bona definitio: a definitio est responsivum prædicatum ad id? erat autem interrogativum in Subjecto, non respondit prædicatum, seu definitio, si d in illa deficiat; consequenter nec erit bona nitio: quia nec Responsivum ad quid. Ta- n, etiam cæteroqui adæquatum responsi- vum, non est limes instituibilium quæstionem: idq; ideo inter alia; Pater æternus generans VERBUM non procedit ad aliam generatio- nem, nec ipsum VERBUM procedit ad aliud lo- quendum VERBUM: quia ipsi potentiæ gene- rativæ, adæquatus est terminus VERBUM, & exhaustivus processûs ad secundam generatio- nem; habet item suæ dictivitatis constantem durationem: nam etiam nunc Pater dicit VERBUM, nec datur alius Pater qui sit DE- US, adeoq; repetitivus productionis VERBI; Quia autem responsiones, per prædicatum. Quid est definitivum, sunt quidem adæquatæ Objecto unde alia definitio hominis non potest dari, nisi hæc; animal Rationale: quia tamen hoc responsivum non est adæquatum ipsi poten- tiæ potenti respondere, & potenti intelligere; & quia cessat homo ab hoc actu, & unus homo relinquit locum, ut sit alius unus homo; ideo lo- cus datur repetendæ definitioni. Si autem et- iam adæquatum responsivum, non est limes in- stituibilium quæstionum; danda erit regula, unde nosci possit, adæquatam tamen esse, huic definito hanc definitionem; quæ regula hæc est: nempe si ortâ lite de substantia definitionis, illius defensivû non sit novi prædicati appositio, sed sola verbalis terminorum explicatio, aut præcisa inductio manifestiorum; quod utrumq; in hoc convenit, non afferre prædicatum no- vum: si enim afferatur novum prædicatum; ap- paret quod non fuerit adæquata definitio inæ- qualitate orta ex defectu, adeoq; nec definitio: quia hæc debet esse, ut probatum, adæquatum responsivum ad Quid, est interrogativi, inclusi in definito, tanquam subjecto. *Hoc supposito*

FORMATUR ARGUMENTUM. Tam de præ- requisitis non ratione effectûs, quam de requi- sitis ratione effectûs, verum est dicere, id quo posito, &c. ergo apparet quòd illa prior ratio sit generica indigens illâ appositione, quæ est; requiri ratione sui, adeoq; nec definitiva: quia nulla generica ratio, est definitio inferioris, cum sit inæqualis per defectum; in nullo item termino illi*o*, includitur, illud requiri, ratione sui.

RESPONDEBIS Tertiò. Quod illud sit pars, quo ablato immediatè & directè aufertur to- tum; non autem, quo ablato aufertur nonnisi ar- guitivè & consequenter; unde etiam non habet se per modum partis, quod requiritur antece- denter.

CONTRA. Tum quia sequitur priorem de- finitionem, convenisse quidem omni sed non soli; restrictivus enim hic terminus in responsi- one positus; non erat inclusus in ullo termino, hujus quæ impugnatur definitionis. Tum quia restat de minori difficultas, cur ablata intentio- ne non arguitivè tantùm tollatur Sacramen- tum? cur ablato in philosophicis tempore ve- spertino, non arguitivè auferatur cœna? cur ablato termino relationis prædicamentalis,

non arguitivè auferatur relatio. Tum quia de hoc ipso quæritur; quid sit formaliter auferri, quid arguitivè? deinde debet dari subjectum supra quod cadit hoc, quod est esse tale, ut illo ablato, immediatè tollatur; hoc subjectum est pars; de hac parte quæritur, quid illa sit? videtur enim esse quid sequens ad rationem partis, ut illa ablata directè auferatur totum. Rursus quid est istud directè auferri? si directè auferri, est auferri tanquam formam; sic jam materiâ ablatâ non auferretur directè totum, & tamen materia est pars totius; si directè auferri, est auferri tanquam id quod est totalis rei definitio; sic pars non esset pars: quia pars non est totalis definitio totius; si directè auferri, est auferri tanquam ingrediens definitionem; tunc jam omnia connotata erunt partes: ingrediuntur enim definitionem suorum connotantium; terminusq; relationis transcendentalis erit pars: quia ingreditur definitionem illius.

Quod attinet ad illud additum Partem non requiri per modnm antecedentis; requiruntur autem prærequisita per modum antecedentis; id etiam non convincit; jam enim intentio non esset pars; hæc enim saltem naturâ antecedit Sacramenti positionem; terminus item non esset pars relationis prædicamentalis; habet se enim antecedenter ad illam, ut ita salvetur Aliud, ad quod est relatio; deniq; ista antecedentia addit nonnisi primitatem; primitas præcisa non ostendit, quòd negatio illius, sit constitutio partis; cum esse partem sit quid positivum: negativum autem quid est, non se habere per modum prioris.

DIFFICULTAS III.

Quid constitutivum Rei ut sic?

PRÆMITTO Primò. *Constituta esse duplicia, quædam physica, quædam Metaphysica, & nulla alia.*

RATIO: Tum quia id ostendit inductio; & ita compositum physicum est ex corpore & anima; Metaphysicum, animal Rationale. Tum quia si præter physica & Metaphysica composita, darentur aliqua, darentur composita artificiata, moralia, Logica; hæc dantur quidem, sed revocabiliter ad physica & Metaphysica cōposita; si enim sint artificialia; materia illorum erit physica; forma, certè terminationes; utrumq; autem est hoc physicum; in moralibus Materia semper erit aliquid physicum, forma aliquid intentionale, quia morale; intentionalia autem hæc, revocabuntur ad metaphysica; si sit compositum Logicum, illud erit revocabiliter Metaphysicum: dici enim revocatur ad esse. Tum quia omne compositum, aut est compositum re, aut compositum ratione: cum enim compositum non sit Ens à se, debet habere esse ab alio; si ab alio; ergo vel re extrahi debet ad esse; & eri[t] compositum physicum: vel ratione; & erit c[om]positum Metaphysicum. Et certè ly *Est* pe[r] trinsecam Rationem est oppositio *Nihilo* [...] *Non est*; hoc ipsum ly *Est* aliud est Efficie[...] quando physicè producitur illud *Est*, ita; ut [...] latio illius *Est*, sit ipsum facere; & huic res[pon]debit dictum physicum, seu compositum [...] est prolatio, ly *Est* intentionalis, seu dictiv[...] ctione rationis, & quasi partus potentiæ inte[...] nalis: & huic respondet compositum Meta[phy]sicum.

PRÆMITTO Secundò. *Composita h[...] plicia, haberi non posse sine partibus.*

RATIO: quia compositum eo ipso, [...] compositum est, debet habere partes: c[...] enim esse quod est; esse autem composi[...] sunt ipsæ partes unitæ, ut alibi dicitur; per [...] compositum constituitur & distinguitur; [...] habet partes; aliâs esset nonnisi quid sim[...] adeoque exclusivum sui, quia exclusivum [...] positi.

PRÆMITTO Tertiò. *Compositum phy[...] debere habere partes physicas; Compositum [...] physicum, Metaphysicas.*

RATIO: quia cum partes Metaphysica[...] sint quid reale in se existens physicum, nec [...] ponere possunt compositum physicum, [...] est reale, existens, &c. è contra cùm com[po]situm Mataphysicum non sit reale & existe[ns in] se; non potest componi partibus realibus & [ex]istentibus in se physicè. Et quia duplices ha[...] partes; definitio partis & constitutivi debe[...] talis, quæ utriq; huic seriei conveniat.

PRÆMITTO Quartò. *Vnde oriatur dif[ficul]tas definiendæ partis?* Oritur difficultas inp[...] ex eo: quia rationes, quo sunt latiores diffic[...] definiri possunt; ostendit hoc inductio: [...] enim est definitivè & propriè, Ens prout c[om]mune etiam non Enti, seu Negationibus; [...] definitivè, per tot colores sapores, propri[e]tes herbarum, lapillorum, propagata [...] Qualitatis; ratioq; horum omnium est: qu[...] limitatione Entis, sequitur limitatio poten[...] ex limitatione potentiæ sequitur incapacitas [...] tendendi se ad plura; hinc facile quidem [...] intuitu mentis percipiuntur duo vel quatu[or] sed uno intuitu mentis, (non utendo superad[...] tione unitatis ad unitatem quæ est facilita[...] conceptûs numeri) quàm rarus concipit dis[tin]ctè 10. immò modus probandæ in se ipso va[...] tatis in imaginando, est prædicta, sed distin[...] tanti vel tanti numeri repræsentatio; quia e[...] habet magnam suam latitudinem Esse ph[...] cum, & Non esse physicum, sed Mataphysic[...] & intentionale; dare rationem definitiva[m] quæ utramq; complectatur, difficultatem, q[...] latitudinem habet. Rursùs oritur ex eo di[ffi]cultas definiendæ partis: quia in illis, in qui[...] vox similis deficit, major est difficultas, ex[...]

can

dis; quod etiam oſtendit experientia; & Ra-
eſt: quia cùm conceptus noſtri, etiam interni
eant expreſſiones vocum ad placitum im-
tarum, ut experiens, videbit; hinc qui lin-
rum periti, ſi ſe reflectant, advertent ſe aliter
rebus Scholæ cogitare, nempe latinè; aliter
rebus uſus, nempe nativè, &c. exceptis iis,
experientia cognitionem ſui movent: nam
libus voce non habita, ipſa ſpecies injecta
et notitiam; huic autem termino Pars, nul-
lius germanè ſimilis reſpondet, deficitq; ex-
entia in iſtis, quæ non cadunt ſub ſenſum,
ibus. Deniq; ex eò naſcitur: quia illa quæ
notiſſima, vel minimæ noſcibilitatis, intel-
us noſter habet ſe ſicut oculus veſpertilio-
, per Ariſtotelem. Notiſſimum eſt, quòd
pus, ſit pars, & alia compars anima; ſed ſi
ea ducatur intellectus ad ſcrutandas recondi-
es rationes partis, in iſtis quæ ſunt intentio-
, ut ita dicam, à ſummo ad imum deciden-
ntellectus, non poteſt inconfusè veritatem
umſpicere, unde oritur quæſtio; eſtne in-
io pars? Objectum item, eſtné pars cogni-
is veræ, Terminus relationis, & cætera ſi-
a. Et certè cum hoc quod natura appetit in
a noſcere, ſit rei perceptio, cùm illam ſatis
rat, ipſa evidentia harum partium, quæ ſunt
lenter tales, non eſt ſollicita natura præpara-
nobis expedita inſtrumenta, altiùs perva-
di ad obejctum; jam enim habet ſuum finem,
pe perceptionem Rei ut eſt, ut cum adver-
corpus non eſſe totum, ſed partem homi-
ſit poſtea, ut ſi rimando eruat aliquid intel-
us, quid ſit pars; quia illud quod eruit, nō
ſuppar claritate illi primæ notitiæ quæ ha-
r quod corpus ſit pars hominis; ideo hæ-
anima, an illud eruerit, quod erui debuit.

RÆMITTO Quintò. *Vndenam ſit tamen iſto-
reconditorum, & difficilè definibilium riman-
efinitio?* Natura horret vacuum, ex ejus hor-
providit nexum inter ſe corporum, ut uno
to, trahatur & aliud; in Noſcibilibus provi-
nexum Objectorum ſtantem in proporti-
, quâ manifeſtiora nectunt ſecum ea, quæ
ſunt ita manifeſta; unde primus modus ri-
di definitionem, difficile definibilium, erit
proportione ad manifeſtè talia. Alius mo-
eſt diviſio. Si enim conſtet v. g. ex quinque
, aliquem hoc vel illud accepiſſe; conſtetq;
iſtis quatuor, quod non acceperint; infertur
tè; ergo iſtè accepit: ita & per diviſionem,
onſtet hoc quidem requiri, ſed non ut obje-
m, non ut terminum, non ut requiſitum,
ut effectivum, non ut applicativum; rectè
eretur; ergo hoc eſt pars. *His præmiſſis*

DICENDUM eſt. *Definitivè Conſtitutivum &
P s, eſt Entitas ſeu Ratio Ex quo totius.* ly Ratio
. Entitas ſumitur pro genere tam ad partem
yſicam, quam ad Metaphyſicam; habeturq;
damentum ex Ariſtotele, qui formam cæ-
teroqui phyſicam, appellat Rationem. Ut
iſtud ly *Ex quo*, intelligatur.

SUPPONO quod veritati formali reſpondeat
veritas Objectiva, eſt enim illa conformitas
cum Objecto; ſi non eſſet autem conformitas
cum Objecto, ſi non reſponderet objectum;
cumq; termini ſint ſignificativi, & non omnes
Blictri, debet illis reſpondere Objectum ſigni-
ficatum; atq; ita formali A, & Ab, reſpondet
Objectivum efficiens; formali Porpter quid,
reſpondet Objectivum Finis; formali Quo,
reſpondet objectivè forma. Formali Ex quo,
reſpondet objectivum materia, ex phraſi etiam
Ariſtotelis. Unde aliter phraſim illam defini-
tionis formando, Pars erit; Entitas, quæ eſt mate-
ria poſitionis Totius. Partem autem ſub nomi-
ne partis definiendo, erit illa Compoſitivum
totius, vel conſtitutivum ſua Entitate Compo-
ſiti. Utor autem hac phraſi Compoſitivi, vel
Compoſiti, ut excludatur VERBUM in Toto hy-
poſtatico à ratione Partis: habet enim illic non
rationem Terminativi. Non eſt item *Ex quo*
totius hypoſtatici, ſed *Quo*, tanquam termino
habente ſe, evadit totum hypoſtaticum.

PROBATUR Primò Bonitas hujus definitionis,
authoritate S. Thomæ, qui 3. parte. q. 90. in (.)
ſic definit partem. *Partis rei ſunt, in quas mate-
rialiter dividitur totum*; & quia dividi, eſt præ-
dicatum poſterius; non enim ideo aliquid rem
componit, quia in illam res dividitur, ſed ideo
dividitur, quia componit; ſcrutanda erit ratio,
cum qua tanquam cum priori connectatur hoc,
quod eſt dividi; ad eum planè modum, quo, ſi
perſcruteris, in quid reſolvatur, hoc, quod eſt
ridere hominem, illud erit definitivum ho-
minis. Porrò dividi, nullum aliud prius ſupponit,
quàm ly *Ex quo totius*, quàm eſſe *Materiam poſiti-
onis Totius.* ubi ipſe S. Thomas, per ly Materia-
liter, decriptioni partis appoſitum, ſufficienter
ſignificat; partem eſſe materiam totius; dicit
item S. Thomas quod pars, ſit in quod materi-
liter dividitur Totum, non ut excludat formam
à ratione, pars in compoſito phyſico, ſed quia
pars comparatè ad totum habet ſe, ſicut ma-
teria ad formam. *Habent enim*, inquit, *ſe par-
tes ad totum; ſicut materia ad formam.* Idem
docuit Ariſtoteles 2. phyſ. tex. 21. *Omnes enim*,
inquit, *nunc dictæ cauſæ in quatuor cadunt modos
manifeſtiſſimos; elementa enim Syllabarum, &
materia factibilium & ignis & hujuſmodi Corpo-
rum, & partes totius, & ſuppoſitiones Concluſio-
nis ut id Ex quo Cauſæ ſunt.* Ubi Ariſtoteles
exemplificans, quid ſit cauſa materialis, exem-
plificat in elementis, comparatis ad Syllabas;
in materia reſpectu artefactorum, reſpectu
ignis & ſimilium corporum; in partibus com-
paratis ad totum; in præmiſſis ad Concluſio-
nes, concluſionis nomine accipiendo Syllogi-
ſmum: quæ omnia ſunt partes. Dansque Ra-
tionem communem & definitivam, appellat

illam *Ex quo* Cauſam: ſumit autem Ariſtoteles ly Ex quo, & nos cum illo, preſsè & ſine addito, adeoque ſupponendo pro materia proxima, quæ eſt materia ſine addito; hæc enim ingreditur totum; non autem materia remota, cui etiam potius competit objectivum *Vnde*, tanquam termino *A quo*, non autem Objectivum *Ex quo*.

PROBATUR Secundò. Quia quæ definitio competit omni, ſoli, ſemper, proceditque per prima.

PROBATUR Tertiò. Omne relativum primò eſſentialiter debet definiri per reſpectum ad aliud, ad quod refertur; hoc ipſo enim non eſſet primo relativum; ſed pars quâ talis, eſt primò eſſentialiter relativa: ſi enim non ſumatur ad aliud, hoc ipſo non erit pars quâ talis; id autem ad quod refertur pars, eſt compoſitum, ad quid enim aliud? ergo pars definiri debet per ordinem ad compoſitum, modo regulæ reliquæ ſerventur; ſed definitio allata procedit per ordinem ad compoſitum, ſervatque regulas; ergo eſt bona.

OBJICITUR Primo. Hæc allata definitio nullo diſtinguitur ab illa refutata ſecunda.

RESPONDETUR. Diſtingui; quia convenit etiam ſoli, non convenit prior. Rurſus non poteſt dici, quod terminus, objectum, prærequiſitum ſit Ex quo alicujus; ſed eſt Ad, Circa, A quo alicujus.

OBJICITUR Secundo. Omnis definitio debet eſſe clarior ſuo definito, allatæ à nobis definitiones non ſunt tales: quia quærere reſtat, quid ſit hoc Ex quo? quid Conſtitutivum ſuâ Entitate compoſiti? &c.

RESPONDETUR. ut ſalvetur quòd ſit clarior definitio, ſuo definito, ſufficit ſi conveniat Omni, ſoli & ſemper, procedatque per prima; habet id præſens definitio; Rurſus: quia ſi fiat interrogatio; quid ſit hoc Ex quo totius, non erit afferre ullum altius prædicatum proprium; ſed fiet tantùm verborum explicatio, inductio, & cætera ſimilia; hæc autem non obſunt, quominus definitio dicatur eſſe bona; ut alibi explicatum.

OBJICIT Tertiò Eſparza q. 4. Unumquodque neceſſe eſt exiſtere, exiſtentibus omnibus prædicatis & partibus ipſum intrinſecè conſtituentibus: nihil enim diſtingui adæquatè vel inadæquate poteſt, ab iis omnibus ſimul ſumptis, per quæ ipſum adæquatè conſtituitur. Si quid igitur ita comparabitur cum aliquo concreto, ut eo poſito, ſimul cum quibuſdam aliis, ponatur eo ipſo concretum; idemque non ponatur, eodem non poſito, tametſi cætera omnia & quælibet ponantur, ſive per poſſibile ſive per impoſſibile; id proculdubio pertinebit, ad conſtitutionem intrinſecam talis concreti.

RESPONDETUR. Omnis quidem pars eſt talis, ut ea poſita cum reliquis res ponatur, ſed nego quòd id conveniat ſoli parti; nihil quidem diſtinguitur à ſuis conſtitutivis omnibus ſimul ſumptis; ſed nego conſtitutivum exinde ar[gui]; quia illo ablato res aufertur, &c.

QUÆSTIO II.

De Eſſentia Sacramenti Metaphyſicè ſpectati.

FAcilè foret Eſſentiam Sacramenti M[eta]phyſicè ſpectati depromere, ſi agen[dum] nonniſi foret de Sacramentis novi Teſtame[nti]; ſed cum Florentinum in decreto Fidei, & T[ri]dent. Seſſ. 7. Can. 2. enunciet ſine addito [et]iam in veteri Teſtamento Sacramenta fu[iſſe], hinc in præſenti talis ratio invenienda, qu[æ u]triuſque Teſtamenti Sacramentis, univ[oce] quantum fieri poteſt, conveniat; *quod ut [ac]datur.*

PRÆMITTO Primo. *Sacramentum in [com]muni definiri poſſe*; de quo aliqui dubitaru[nt a]pud Vaſque nixi authoritate Ariſtotelis ne[gan]tis Ens per accidens definiri poſſe.

RATIO præmiſſi. Ens per accidens qu[am]vis conſtet pluribus Entibus, modo illa int[er] habeant unitatem aliquam, ſecundum i[llam] convenientiam Unitatis definiri poteſt; & [...] quamvis Veſtis ſit Ens per accidens; imp[ortat] enim ſubſtantiam ex qua fit, qualitatem, q[uan]titatem; & tamen veſtis revocatur ad u[num] prædicamentum, quod eſt habitus.

PRÆMITTO Secundò. *Sacramenta in [com]muni definiri non poſſe, primò & per ſe.*

RATIO: quia ex mente Ariſtotelis, eo[rum] eſt definitio primo & per ſe, quorum e[ſt] ipſum quod quid. ex 7. Metaph. tex. 16. Qu[od] quid autem ipſum primò & per ſe, eſt Subſ[tan]tiarum, ut idem docet textu 17. *Illud autem [ma]nifeſtum eſt*, inquit, *quòd quæ primò & ſimplic[iter] definitio, & quod quid erat eſſe, Subſtantiarum [...] ac cæterorum quoque ſimiliter eſt, non tamen [pri]mò.* Similia habet 5. Metaph. textu 8. [...] docet ſolam ſubſtantiam eſſe quid ſeparab[ile] & omnibus aliis circumſcriptis, tamen dic[it] idem quod quid manere, quod fuit ante; qu[ia] ſi cæteris circumſcriptis, adhuc res mane[t] ſola illa Entitate ſeu ſubſtantiâ relicta, fit ut [ſo]la ſubſtantia primò & per ſe ſit Ens, adeo[que] ſola primò per ſe eſſentiam, & per conſequ[ens] definitionem habet; cum igitur Sacrament[um] non ſit ſubſtantia, ſive ſecundum Eſſe, ut ho[mo], ſive ſecundum dici & prædicationis figuram; [...] ſecundùm aliquos ſunt Quantitas & Qualita[s] ſumantur ſecundum eſſe abſtractum; ſed ſol[um] ſit Ens ex additione, ut dicitur, Subjecti, ſeu [...] identicè, materialiter, ſubjectivè, & in ſecun[do] modo dicendi per ſe, adeoque primo ſunt En[s] vel Entium, & non tam proprie aliquid, qu[am] alicujus aliquid, hinc fit ut nonniſi ſecunda[rio] definiantur & minus propriè ex ſubjecti ad[di]

tio

ne & in quantum definitio accipitur pro quanq; explicatione rei, seu ut loquitur Aristote-;, non possunt definiri secundùm rationes, quæ nt tanquam id in quo dicente ipsum, non inipsum.

Quod ipsum ulterius sic explicatur, tradendo mente Aristotelis quasi universalem regulam gnoscendi, quæ sint primò per se definibilia, eoq; primò per se Entia. Illa nomina signifint primò in se formaliter Entia, quæ quando nuntur in propositione de secundo adjacenillorum, ly Est, substantivè sumitur; hoc est; out explicat illorum Essentiam, non autem adtivè, quatenus idem significat quod existens. m si particula Est, non possit resolvi nisi in seam, & non explicatur per aliud Verbum adjevũ, vel per se attributionem & habitudinẽ ad ud, sed per seipsum; taleq; explicabile est per psum, hinc notam & characteristicam habet, òd sit Ens primò & per se. Et ità v. g. in hac opositione; Homo est, ly Est, non explicatur r causat, significat, continet, sed per seipsum; est; homo est id, quod est. Quod ipsum sium innuit Aristoteles 7. Metaph. tex. 11. ubi it ea tantùm habere primò quod quid, quæ sendùm se; hoc est, non respectivè, non compaè, non per attributionem aut habitudinem ad ud, habent esse. *Illud, inquit, quod quid erat esse umquodq;, quod secundùm se dicitur, etenim sibi, non est musico esse, & non secundùm seipsum musest.* E contra accidit in nominibus quibus siificantur Entia secundò & identicè; hæc enim onantur in propositione de secundo adjacenparticula *Est* resolvetur per adjectivum, per ributionem, per habitudinem & cætera simi-; & ita quando dicitur; Medicamentum est; ly , non resolvetur in seipsum, sed in causatim, nempè medicamentum causat sanitatem. rrò de numero talium Entium est etiam Saamentum, nam hæc propositio; Sacramentum , non potest explicari ità, ut dicatur; Sacraentum est secundùm se tale; seu Sacramenti e, est ipsa rei Entitas, debet ergò explicari dindo, est quod continet occultè, significat, cau- aliquid Sacrum. Hoc præmissum traditur etn ab aliis.

Præmitto Tertiò. *Quod Ratio Signi Sa-, possit spectari, vel respectu ipsius Signi significantis, an ipsum sit Sacrum, vel respectu rei quam siificat sacram, seu termini significati.*

Præmitto Quartò. *Non esse in hoc difficltatem; An de ratione Sacramenti sit esse Signum crum, ex parte rei significantis*; ostendit enim bc ipse usus vocis; ostendit inductio: nam Saamenta veteris legis erant cerimoniæ Sacræ Dei cultum dicatæ, non erant ergò profanum gnum. Sacramenta etiam novæ legis sunt quid crum, quia elevatum ad causandam gratiam; uod & ipsi Matrimonio convenit: vi enim illius on solùm efficiuntur Conjuges, sed etiam conges Sancti. Non est item difficultas: An de ratione Sacramenti sit esse Sacrum quid ex parte rei significatæ, ut docet S. Thomas hîc q. 1. a. 1. nam id supponunt Concilia, quæ appellant Sacramenta Signum rei sacræ; & Apostolus ad Ephes. 5. vocat Matrimonium Signum conjunctionis Christi cum Ecclesia Nec deniq; est difficultas in Catholica Theologia, Sacramenta esse Signa gratiæ appropriatè dictæ, quicquid dicat Canus. Ratio: quia authoritas Florent. in Decreto Unionis, Sacramenta vetera vocat simpliciter Sacramẽta, quia significabant gratiam per Christum dandam, quæ gratia indubiè erat appropriatè dicta; quando autem pro principio assumit Canus, quod illam nonnisi sanctitatem significêt Sacramenta, quam conferunt, consequenter nec significasse Sacramenta Legis veteris Sanctitatem appropriatam, quia illam non conferebant, tunc assumpta propositio, concedenda erit, solùm, de specie aliqua Sacramentorum, nempe de Sacramentis novæ Legis. Addo quamvis de ratione Sacramenti sit significare sanctitatem veram, non tamen de ratione illius est illam solam significare, nam Sacramenta significant etiam memoriam passionis Christi, tanquam causæ sanctificationis, significant & finem gratiæ, hoc est; beatitudinem æternam: quia tamen passio Christi attribuitur ad gratiam tanquam ejus principium, gloria verò tanquam finis; fit ut primarius illius significationis terminus sit gratia, exceptâ solâ Eucharistiâ (ut notat Suarez) quæ primò & per se significat ipsum Christum, utpote quod est Sacramentum extra usum, & ipsius Corpus, est, quod verbis immediatè & significatur & conficitur; quamvis in quantum ad usum applicatum, habeat tunc vim expressiùs significandi gratiam, secundùm illa verba Christi; Qui manducat meam carnem &c. vivet in æternum.

Præmitto Quintò. *Non esse in hoc difficultatem: An de ratione Sacramenti, sit conferre aliquam Sanctitatem subjecto* Supponitur enim quod debeat conferre, aliàs hoc ipso essent nonnisi Sacramenta profana; unde etiam Cerimoniæ, quæ erant Sacramenta veteris legis, dabant aliquas saltem habilitates sacras. Est aliqua difficultas de hoc: An de ratione Sacramenti ut sic sit conferre gratiam appropriatè dictam, an verò gratiam communem ad legalem & appropriatè dictam. Communiùs tenetur non esse de Ratione Sacramenti, ut sic, causare gratiam appropriatè dictam. Ratio: quia Sacramenta veteris legis erant verè Sacramenta, & tamen Sanctitatem & gratiam non causabant; nam Florentinum condistinguit Sacramenta veteris legis, à Sacramentis novæ; *Quod hæc*, inquit, *non causabant gratiam, sed solum dandam figurabant per passionem Christi*, nostra verò Sacramenta & continent gratiam & dignè suscipientibus eam conferunt; quamvis autem ex accidenti in veterũ Sacramentorũ usu, producta fuerit gratia, id tamen fiebat nonnisi ex accidenti propriæ dispositio-

nis supernaturalis. Addo non repugnat dari Sacramentum, quod non causet ullo modo propriam sanctitatem; quodque fuerint talia Sacramenta veteris legis, phrases sacræ ostendunt, quæ appellant hæc Sacramenta egena & vacua; quæ testimonia si simpliciter accipiantur, ostendunt ab illis non fuisse causatam gratiam appropriatè dictam.

Dices Primò cum Lugone oppositum sentiente hîc disp. *1.* num. 16. Si ad rationem Sacramenti non requireretur aliquo modo causare sanctitatem internam, essent v. g. in lege nova plura Sacramenta quàm septem; nam imprimis Sacrificium Missæ esset Sacramentum, etiam sub ratione oblationis; nam ex uno capite habet vim conferendi aliquam Sanctificationem, scilicet expiationem à reatu pœnæ ex opere operato; & ex alia, significat Christum sub ratione cibi nutritivi, & potentis causare gratiam, adeoque significat gratiam.

Respondetur. Negando sequelam. Ratio: quia sacrificium quâ tale, nec est Sacramentum veteris legis; quia de illius ratione est significare gratiam per Christum venturum dandam; neq; etiam Sacramentum novæ legis; quia non confert sanctitatem perfectam, adeoq; non est ullo modo Sacramentum. Indubiè tamen Sacrificium quâ tale, habet omnia, ut posset esse Sacramentum, si adfuisset intentio DEI instituentis, præcipuè cum de ratione Sacramenti ut sic, non sit conferre perfectam Sanctitatem.

Ex hac Responsione colliges, quod si non esset de ratione Sacramenti novæ legis, causare gratiam & perfectam sanctitatem, plura forent Sacramenta quàm septem: nam imperfectam sanctitatem afferunt, Tonsura Consecratio Abbatis, Altaris, Absolutio ab Excommunicatione. Cæterùm descensus Columbæ, linguæ igneæ, &c. cum nullam sanctitatem etiam legalem afferrent, quamvis significarent gratiam, fit ut non immeritò à Ratione Sacramentorum etiam veteris legis rejiciantur.

Dices Secundò Etiam Sacramenta veteris legis causabant gratiam: nam licèt appellantur egena & vacua; significabant tamen gratiam dandam per Christum, non merè speculativè, sed practicè: quia illa Sacramenta erant quædam promissiones divinæ, mediis quibus, DEUS promittebat & repromittebat Christum venturum; quòd si erant promissiva, hoc ipso erant Signa practica; omnis enim promissio, habet moralem vim ad movendum eum qui promisit, ut impleat promissa. Quando autem dicuntur non fuisse causativa gratiæ, id dicitur comparativè ad nostra Sacramenta, non enim causabant gratiam in suscipiente sicuti nostra; non negantur autem, quòd causârint gratiam, sub formalitate promissionis.

Respondetur. Promissionem Dei quâ talem duo involvere; primò actum DEI internum seu promissionem activam, quæ est ipse DEUS. *Secundò* promissionem passivam, [quæ] est locutio DEI externa obligativa ejusdem [fi]delitatis, vi cujus, obligat se externè, ad ali[quid] agendum; porrò Sacrificia & cerimoniæ no[n e]rant locutio DEI activa; non enim erant DE[US] nec passiva; sed nonnisi erant Signa remem[ora]tiva factæ promissionis passivæ; neque enim [e]rant locutio DEI, sed nonnisi signa præactæ locutionis divinæ; sic v. g. promisit DEUS Abrahamo quod ex semine illius foret Christus [na]sciturus; promissio activa erat DEUS; passi[va] erat locutio externa & signa adhibita, quæ e[rant] significativa ipsius *Promitto*; sed circumcisi[o ad]juncta, non erat promissio, sed memoriale [non] nisi promissionis factæ. Idem videre est in [mo]ralibus; promittat alicui Princeps primùm [va]cantem dignitatem, & in memoriam hujus [pro]missionis; det annulum sibi præsentandum tanquam memoriale promissi; certè repræ[sen]tatio illius annuli, non est promissio Princip[is] sed solum memoriale promissionis; pona[mus] item quòd DEUS, qui nominavit Cyri nom[en] ante nativitatem ejusdem, jussisset, poni aliq[uod] symbolum Cyri vel imaginem effingi; certè imago, non foret ullo modo promissio Cy[ri] sed tantùm memoriale factæ promissionis; [ita] etiam in præsenti; Sacramenta illa non e[rant] promissiones, sed signa promissionis transac[tæ] & memorialia ejusdem; erantque repromi[ssio]nes, ut dicebat Paulus & Augustinus, figur[æ] quia erant signa promissionis. Id quod c[um] Lugo; quòd Sacramenta veteris legis dica[ntur] non causâsse gratiam, intelligi id debere de[re] comparativè ad nostra Sacramenta sumptis non convincit. Ponamus enim v. g. quòd [duo] Sacramenta sint, unum physicè, aliud moral[iter] causans; nunquam dici potest, quòd morali[ter] causans, non causet gratiam; cujus ratio [est] quia negatio modi causandi, non est nega[tio] Substantiæ; alia enim est interrogatio, Quom[o]do? & alia Interrogatio, An? & à negatione p[ri]oris, non valet consequentia ad negationem p[o]sterioris; jam autem authoritas Sacra enunti[at] quòd Sacramenta veteris legis, non causaba[nt] gratiam perfectam; ergò id debet intelligi [de] substantia; nempe quòd simpliciter non caus[ave]rint taliter ut nostra; & si id non explicetur p[er] hoc solùm, quòd non eodem modo causâri[nt] gratiam, accipientur simpliciùs verba Patru[m].

Addit DiCastillo hîc disp. 1. à num. 18. Quo[d] si illa Sacramenta causabant nostram gratian[m] deberet etiam nunc dici moraliter existere, qu[ia] nunc, ut vult Lugo, causant moraliter; hoc au[tem] dici non potest. Tum quia sequeretu[r] quòd singula Sacramenta veteris legis non in u[no], sed in omnibus Christianis causent gratiam non enim significabant gratiam uni dandam sed toti Christianitati; essentque ista magis extensa causalitate Sacramenta: nam nostra non

ni

in uno, cui conferuntur, causant gratiam. m quia illis significantibus gratiam, alii essent cipientes Sacramenta, nempe Personæ vete- legis; alii quibus conferretur gratia, nempe . Tum quia sequeretur, quòd causent in is gratiam ex opere operato, siquidem in- endenter à merito; immò si Sacramenta ve- s legis nunc causant gratiam, sequitur illa esse abolita, cum causalitas illorum, non sit lita.

DICES Tertio. Sacramenta veteris testa- nti vel erant ipsa promissiones, & sic habe- intentum; quia promissio causat moraliter promissam; si non erant promissiones, sed nisi memoralia promissionis, sic adhuc cau- nt gratiam; quia etiam talia Signa causant raliter rem promissam.

RESPONDETUR. Talia Signa non causare raliter, sed solum sunt signa causativi, totaq; sativitas illorum stabit in esse Signum Causa- , hoc est; promissionis: quod non est causa- nisi valde figuratè. Sicut Iris non causat ca- tiam diluvii, sed est signum causativi caren- diluvii, nempe promissi divini. Si tamen m hoc abusivum Causativum intelligas, jam scisces abusivas phrases & figuratas, ut infrin- dogmaticas locutiones Sacras, quæ ponunt, acramentis veteris legis, non causari grati-

INSTABIS. Deus etiam hoc titulo, quòd neretur illa Sacramenta, movebatur ut pro- sam gratiam impleret.

RESPONDETUR. Movebatur tanquam Si- s promissionis, adeoque Signis causativi, non vebatur tanquam promissionibus, conse- nter ex ipso causare, redibitur ad promis- em.

DIFFICULTAS I.

De genere in definitione Sacramenti ponendo.

I. SEntentia ponit pro genere causam; pro ea citatur S. Thomas 4tum in dist. 1. q. 1. a. 1. En sequuntur Capreolus & Palacios.

II. Sumit pro genere Rationem Signi; pro e- sunt S. Thomas 3. parte q. 60. a. 1. & 2 Sco- tus, Vasq. Valentia.

III. Assumit Rationem Signi & Causæ; Eam docet Suar. Con. Amicus. disp. 1. n. 7. Lugo disp. 1. . 8.

DICENDUM est: *Quod ratio Signi Causativi,* , ut loquitur Trident. Sess. 7. Cant. 6. de Sa- cramentis in communi, *Ratio Continentis & si- gnificantis, est ratio generica omnibus Sacramentis communis.* Quoad primam partem, nempe quod Ratio signi sit genus, sunt tot locutiones sacræ & pervulgata illa phrasis; Sacramentum est Signum rei Sacræ, desumpta ex Augustino. 10. de Civit. cap. 10. Florent; etiam dicit, quòd vetera Sacramenta, gratiam Christi per pas- sionem dandam figurabant. Deinde Trident. citatum dicit: Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant, &c. anathema sit. *Ex his ergo authoribus forma- tur Argumentum.*

RATIO Communis Sacramentis novæ & veteris legis, est ratio generica; sed ratio signi est talis: quia Florent. de Sacramentis veteris legis dicit, quòd figurârint gratiam; dicit etiam id Trident. de Sacramentis novæ legis, quòd significent gratiam; quæ ipsa ratio sic urgetur. Ratio Significantis in Sacramentis novæ legis à Concilio agnita, vel est differentialis, vel com- munis pluribus. Si communis pluribus; habe- tur intentum; si est differentialis; ergo Sacra- menta veteris legis, erunt Sacramenta veteris legis, ut supponitur; & non erunt: quia habe- bunt rationem differentialem convenientem Sacramentis novæ legis, cùm rationem figu- rantium agnoverit in illis Florent:

POTIOR DIFFICULTAS est. *An ratio cau- sæ assumenda sit pro genere?*

Assumendam esse, PROBATUR primò au- thoritate, quia Concilia & Patres indiscrimi- natim utrumque hoc assumunt; & ita Trident. Sess. 6. can. 7. vocat baptismum instrumentalem causam nostræ justificationis; infra autem Sess. 7. citata, tribuit illis Rationem Signi in ly, Quam significant. Rursùs; locus ille S Thomæ in 4tum cum loco ex 3. parte, concordantur, utrumque hoc assumendo pro genere, quamvis autem a. 1. ad primum dicat Sacramentum non denomina- ri ab aliquo quod se habeat, ut causa effectiva, intelligendus est textus ut sonat, nempe quòd sub denominatione & appellatione Sacramenti, nonnisi importet rationem Signi

PROBATUR Secundò. Sacramenta novæ le- gis causant gratiam, ut dictum ex Trident. Sa- cramenta etiam veteris legis causabant sanctita- tem legalem; hinc quæro, vel potest prædicari de utroque Sacramento ratio causæ, vel non po- test? si potest; habetur intentum; si non potest; ergò neque potest prædicari, quòd Sacramenta novæ quidem legis gratiam, veteris autem San- ctitatem legalem causârint. Nam de quo non potest dici ratio animalis, de eo non potest di- ci ratio rugibilis: & quia ad causare sanctitatem legalem, & ad causare gratiam, est genus ipsum causare; si causare dici de illis non potest, nec ta- le causare dici poterit.

RESPONDEBIS Primò. De homine picto non potest dici absolutè, & sine addito, homo; & tamen potest dici de homine, homo pictus: ita etiam quamvis non possit dici de Sacramentis quòd sint

ſint cauſa, poteſt tamen dici, quòd ſint cauſa ſanctitatis legalis.

Contra. Tum quia diſpar ratio eſt, nam de homine picto non poteſt dici, homo ſimpliciter, quia non poteſt dici definitio, quòd ſit animal rationale: jam autem de Sacramentis legis veteris, in quantum principiabant ſanctitatem legalem, poteſt dici definitio Cauſæ. Tum quia homo ad hominem pictum, nonniſi æquivocè ſe habet; jam autem non æquivocè, cauſant Sacramenta vetera, ſanctitatem legalem; Et quamvis diceretur ſanctitatem legalem ad ſanctitatem appropriatam æquivocè ſe habere, id non convinceret: quia non quæritur hîc de termino cauſationis, ſed de ipſo prædicato cauſandi: nam æquivoca ſunt, v. g. canis marinus, & canis venaticus, nihilominus ipſæ Cauſæ non æquivocè conveniunt in ratione cauſandi. Tum quia nec ex uſu, nec ex ratione oſtendi poteſt, quòd nomen cauſæ, reſtringatur nonniſi ad Sacramenta novæ legis, ſicut animal reſtringitur, vel homo ad rationem veri.

Respondebis Secundò. Quòd ratio cauſæ conveniat quidem Sacramentis, ſed non primariò.

Contra. Tum quia quamvis, ut dixi ſupra, ſub nomine Sacramenti, id illi non conveniat, ſed quod non conveniat ſecundùm rem illo nomine ſignificatam, probari debuiſſet; cur enim non primarium erat in Sacramentis veteris etiam legis, cauſare ſanctitatem legalem, & in noſtris cauſare ſanctitatem appropriatè dictam. Tum quia, quamvis ſub aliqua formalitate magis interdum competat homini ratio viventis, quàm ratio ſenſitivi; & ita prout actu intelligens, magis vendicat rationem viventis, hoc eſt; moventis ſeſe ab intrinſeco, quàm ſenſitivi; & tamen vivens ſenſitivum, ponitur pro genere ejuſdem; ergò etiam quantumvis ſub aliqua formalitate, principaliùs competat Sacramentis ratio Signi, non ſequetur rejici debere rationem Cauſæ: & licèt non habeamus nomen, quod idem, ſignum & cauſam complectatur, ut animal complectitur vivens ſenſitivum; melius tamen id exprimit ratio Signi cauſativi, quia magis annexè, & magis ad unitatem accedendo, quàm ſi ponatur ſignum & cauſa. Tum quia quodcunque fundamentum afferetur, quòd Sacramentis primò competat ratio Signi, ea petetur ex differentiis ſpecificis Sacramenti, non verò ex ratione generica; finge enim omne Sacramentum Sacramentum conferre perfectam ſanctitatem, jam tum ratio ſigni non haberet, unde primatum vendicaret; & hoc oſtendit, primatum Signi, deduci ex ratione Sacramenti talis, non autem ex generica ratione. Addo quod videatur ratio Cauſæ, potior eſſe in Sacramentis: nam hæc ſola eſt; quâ tanquam ratione genericâ proximâ, diſcernitur ab aliis, quæ non ſunt Sacramenta, quæ tamen ſignificabant gratiam, v. g. tranſitus Maris rubri; habebitq; ſe hæc ratio ſic, ut animal reſpectu plantæ, à qua, genus ipſum quod eſt Animal dictum de homine, diſcernit immediatè hominem.

Probatur Tertiò. Conſtituendo diviſionem Signi, poteſt illud dividi in ſignum practicum ſeu cauſativum, & in ſignum ſpeculativum; ergò apparet quòd ratio Signi, ſit quaſi vivens, & ratio cauſantis, quaſi ſenſitivum; ergò ſicut in definitione hominis aſſumuntur iſti duo termini Vivens, Senſitivum; & malè aſſumeretur ipſum vivens; ita in definitione Sacramenti aſſumi debet Signum cauſativum.

Objicit Primò quidam. In ea ratione poni debet Sacramentum in communi, quæ denotet æqualiter in omnibus ſpeciebus Sacramenti, habitudinem & attributionem eſſentialem, quàm dicit Sacramentum neceſſariò in communi; ſed ſi Sacramentum in communi ponatur ſub genere cauſæ, non ponetur in tali ratione generica, quæ æqualiter denotet habitudinem & attributionem, quam eſſentialiter dicit Sacramentum in communi; Major probatur; quia cum genus pertineat ad eſſentiam rei, debet exprimere eſſentiam rei, eo modo quò illam conſtituit; & quia eſſentia Sacramenti eſt habitudo ad aliud, ſiquidem Sacramentum eſt neceſſariò Signum, ſignum autem eſt neceſſariò ad aliud, hoc eſt; ad ſignatum; ideo ratio generica debet hanc habitudinem exprimere, prout æqualiter in omnibus inferioribus contentam: quia quælibet eſſentialis ratio debet ab omnibus inferioribus æqualiter participari. Minor principalis probatur; habitudo ſeu attributio, quam dicit Sacramentum eſſentialiter & in communi, eſt Sanctitas perfecta; ſed ratio Cauſæ, non exprimit æqualiter habitudinem hanc, nec enim illam exprimit in Sacramentis veteris legis, nam illa non conferebant ſanctitatem perfectam, conferunt noſtra.

Respondetur. Major univerſaliter eſt falſa. Nam probat quòd per Ens nihil definiri poſſit, cum aliqua ſint primò per ſe Entia, aliqua nonniſi Entis Entia. Rursùs non convincit illud, quod eſſentialis ratio debeat æqualiter ab omnibus inferioribus participari; nam Ens non æqualiter ad inferiora deſcendit, unde etiam agnoſcitur in univocis impropria illa ſpecies Analogiæ, quæ eſt inæqualis participationis. Probat item multum argumentum: quia probat rationem Signi, hîc non poſſe aſſumi pro genere; nam ratio Signi non æqualiter participatur in Sacramentis; nam vetera Sacramenta ſignificant gratiam, nonniſi pro poſtea ponendam, ac eoq; cum formalitate negationis gratiæ præſentis; jam autem noſtra, ſignificant gratiam pro præſenti, quantum eſt ex illis; quæ rationes ſunt inæquales magisque diſtantes quàm gratia legalis & appropriata; quia magis inter ſe diſtant connotata negatio gratiæ, cum connotata poſi

tion

ne ejusdem, distant enim sicut esse & non e; quàm gratia legalis, & gratia appropriatè.

Directè ad argumentum dici potest negando norem; porro habitudo quam dicit Sacramentum ad Sanctitatem, est ad Sanctitatem ut ; habitudo autem ad Sanctitatem perfectam legalem, est habitudo Sacramenti in specie, autem definitur Sacramentum in Commu-

Posset etiam concedi quod habitudo ad ctitatem perfectam competat Sacramentis ratione Signi, sed non sub ratione Causæ. dit DiCastillo disp. 1. num. 24. Quòd unicatio non sit spectanda penes terminos ad os est habitudo; nam actio est quid univon, & tamen termini Substantia & Accidens, producuntur, univocè non conveniunt. Et tè tam verè Sacramenta vetera causabunt ctitatem legalem, quàm nova appropriatè tam; ergo in prædicato causæ, non erit differentia.

INSTAT idem. Ratio generica debet esse mmunis suis inferioribus, idque univocè; ratio causæ, non potest esse hîc univoca: a causare propriam & causare umbratilem ctitatem, non est ratio univoca.

RESPONDETUR. Retorquendo argumenn de ipso Signo, in quantum illud extendeur etiam ad significationem Sanctitatis legan veteribus Sacramentis, cùm extendatur acramentis novæ Legis, ad significandam ctitatem appropriatè dictam. Rursùs; sa productiva Canis marini, & causa produa Canis venatici, conveniunt univocè in gee causæ, cum effectus sint æquivocè conventes; directè Respondetur, negando minon, quia diversitas illa tota non petetur ex one causæ, sed nonnisi ex ratione terminon, adeoque talis in specie causæ.

OBJICITUR Secundò. Sacramenta instia sunt à Christo ad sanctificandos homines, o autem sanctificandi, est ratio causandi & ciendi; ergo ratio causæ debet assumi pro rane generica, non autem ratio Signi.

RESPONDETUR. Concedo à Christo inuta esse Sacramenta ut sanctificent, sed nego tum instituta esse ut sanctificent, sed etiam ignificent; quod ostendunt phrases sacræ.

INSTABIS Primò. Si Signum ponitur pro nere, ly Causativum vel se habet ut formale, ic non potest poni pro genere, vel se habet liquid materiale; & hoc non: quia, ut int Amicus, quod est materia tam in novis m in antiquis Sacramentis; est prius ipsâ nificatione, præsupponitur enim materia, ad nificationem.

RESPONDETUR. Quod esse Causativum, beat se pro formali, sed generico, adeoque nparatè ad differentiam ultimam pro materli; & licèt materia quæ assumitur ab institutoliberè, si prior præ ratione significandi, non hen materia metaphysica Sacramenti, est prior significatione, cum materia hæc metaphysica, sit genus, genus autem ex phrasi PP. est signum seu significatio, signum autem seipso non est prius; immò ex modo significandi, poni debet per modum principalioris Ratio Signi, ut ita melius attendatur ad nomen Sacramenti, à nobisque ratio Signi ponitur pro principaliori; quia substantivè posita, habet Rationem principalioris, substantivè autem ponitur Signum, adjectivè Causativum.

INSTABIS Secundò. Differentia contractiva generis debet esse in eodem prædicamento cum ipso genere, sunt enim differentiæ potestate in genere, ut vult Porphyrius; sed esse causativum, non est in eodem prædicamento cũ Signo, Signum enim est ex prædicamento Relationis, Causativum ex prædicamento actionis.

RESPONDETUR. Quòd differentia contractiva generis per ordinem ad totum per se & substantiale, debeat esse ejusdem generis; si enim non sit ejusdem generis, qui erit totum per se substantiale. Cæterum differentia contractiva generis, per ordinem ad totum per accidens, potest esse ex diverso genere: non enim fundat totum substantiale: & sicut ipsum totum non est per se, ita nec exigit prædicata ad se invicem ordinata, consequenter poterit accipi ratio differentialis, ex diverso prædicamento.

INSTABIS Tertiò. Non differt imago per hoc, quòd sit vel in cera vel in plumbo; ergo neque differt per hoc Sacramentum, quòd sit causativum gratiæ, vel non causativum; quia illa formalitas, habet se per modum generis, genus autem, est quasi materiale quoddam in definitione; ergo vel ipsum Signum non potest poni pro genere Sacramenti, vel respectu illius ly Causativum, non est quid differentiale.

RESPONDETUR. Argumentum multum probat, nemqe quòd homo ratione sensitivi non differat à planta; ratio enim sensitivi, habet se per modum materialis. Directè dici potest, quod ratio generica diverso respectu sit formalis, diverso materialis: & sicut species subalterna diverso respectu est genus, diverso species; ita & illa differentia generica, &c. Quamvis autem ratio generica, non facit ultimò differre, facit tamen ab aliquibus, sufficienter differre.

OBJICITUR Tertiò. Habitudo causæ non est univoca in omnibus Sacramentis, nam vetera conferebant sanctitatem legalem, nova veram; si ergo termini causati ab istis Sacramentis non conveniunt univocè, etiam habitudo causæ, non erit univoca, alias producens pictum & vivum hominem esset idem univocè.

RESPONDERI potest, inprimis negando Consequentiam, quia in definitione præcipuè Entiũ per accidens, non est necesse accipere genus univocum, immò nec unum, si unum proximum nõ sit sufficiens Deinde Nego antecedens, licèt enim termini productionis nõ sint univoci, falsum

falsum erit, habitudinem causæ, ut dictum supra, non posse esse univocam. Nego item quòd producens leonem pictum & producens verum, non conveniant univocè in ratione producentis, licet non conveniant in ratione producentis leonem. Addo quod nullus detur verus influxus Leonitatis in Leonem pictũ; datur vero influxus Sacramentorum veterum, in sanctitatem legalem, & sicut in illis productionibus leonis, est diversitas non in ratione productionis, sed in ratione talis productionis; ita & in præsenti.

Objicitur Quartò. Absurdum est ut ejusdem Entitatis sint duo prædicata constitutiva essentialiter, quorum unum, non est altero prius.

Respondetur. Inprimis Ratio Signi habet se per modum prioris; deinde licet Entis per se, non debeant esse duo constitutiva, non tamen Entis per accidens.

Objicitur. Quintò. Hoc quod est causa non potest appellari signum; Sacramentum est causa; ergo non potest appellari Signum. Major probatur: quia Signum convenit potiùs effectui quàm causæ.

Respondetur. In signo Sacramentali id quod signatur, est effectus, v. g. Gratia. sed id quod signat, negatur quod debeat esse effectus; præcipuè si ipsum signum, sit causativum.

Instabis. Ratio Signi non est hîc eadem, quia vetera Sacramenta significabant nostra Sacramenta; nostra autem non significant seipsa.

Respondetur. Sacramenta legis veteris non significabant primariò nostra Sacramenta. Sed quamvis significarent, adhuc habitudo esset eadem: quia tota diversitas peteretur, ex diversitate specifica Signorum.

DIFFICULTAS II.

De differentia in definitione Sacramenti ponenda.

Dicendum est, *Differentiam per quam Sacramenta differunt ab aliis quibusque Signis, esse Sanctitatem.* Unde definietur Sacramentum in communi sic: Est Signum Causativum Sanctitatis. vel; Signum sacrativum. Dixi potiùs Sanctitatis quàm gratiæ, quia gratia sine addito donum supernaturale significat, quod tamen non conferebant vetera Sacramenta.

Probatur Primò. Quia definitiva prædicata causæ sumuntur ex vi, quam habet, producendi effectûs: hocque ostendit inductio fundata in hoc, quia hoc ipso illa causa non definiretur sub formalitate causæ. ergo etiam Signum causativum, quale signum sunt Sacramenta, sumet suam definitionem ex vi causandi Sanctitatem: hæc enim est illius effectus, hæc autem vis, importatur in ly: Signum Causativum Sanctitatis.

Probatur Secundò. Quia hæc defini-tio convenit omni, soli, & semper Sacramen-to proceditque per prima.

Probatur Tertiò. Quia quæcunque a-lia asseribilis definitio, modò tangat Objectum verbis nonnisi ab hac differet, quòd Signum est, illam veram esse: quia sicut objectum u-num est, ita & veritas definitiva una.

Objicitur Primò. Sacramentum debe esse quid sensibile, quæ ratio hîc non impor-tatur.

Respondetur. Possibilia sunt Sacramen-ta respectu Angelorum Ergo Sacramentum sic, non exigit esse Sensibile. Deinde si loqua-mur de Sacramentis humanis; sensibilitas Sa-cramenti includitur in ly Signum, quia respe-ctu hominum, nihil habet rationem Sign, n-si sensibile.

Instabis. Saltem de Ratione Sacramen est esse institutum à Deo, quod ipsum hîc no ponitur.

Respondetur. Institutionem includi ly Sanctitas, cum enim solus Deus sit quiccau sativum Sanctitatis, si quòd illam causat, no est Deus, debet esse instrumentum Dei, ac que ab illo institutum.

Objicitur. Secundò. Dicta definitio no convenit soli; quia assumat Deus fumum taturque illo tanquam medio ad produ dam gratiam, ille fumus erit Signum, & etiam causativus Sanctitatis, & tamen non Sacramentum. Ergò Sacramentum malè de-nitur, per Signum Causativum Sanctitatis.

Respondetur. Ly Signum non acci-tur hîc materialiter, seu pro eo, quod est natum Signum, sicut fumus natus est esse gnum ignis, sed accipitur Signum formal & per ordinem ad gratiam significandam: mus autem illo casu non foret signum signi-candæ gratiæ Consequenter ly Signum Ca-sativum, est hîc terminus significatione inco-plexus.

Objicitur. Tertio. Martyrium non Sacramentum, & tamen est Signum causa-vum Sanctitatis.

Respondet. Primò Perez. Quòd Sa-cramentum debeat esse designativum Person & faciens illam personam partem civilem R-pub: sacræ, quod non fit per Martyrium, cu illud faciat, ut homo desinat. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia vi illius, cas quo simul conjungeretur baptisatio & imm diatè mors, non esset eo casu per illum bapt smus, Sacramentum; quia non designat Pers nam, ut sit pars Reipub: sacræ, sed facit eu v.g. in mergendo mori. Deinde, etiam Ma tyrium facit Martyrem in ipso instanti, qu ult

imò vivit, militem Ecclesiæ militantis, & postea partem Ecclesiæ triumphantis.

Respondet Secundò Lugo. Martyrium non esse Sacramentum, quia non est cæremonia Sacra, nam si esset talis, deberet poni à Ministro ex hac intentione; quod non fit. Si enim concedas Ministrum Martyrii esse Tyrannum, ille non habet hanc intentionem, imò potest habere contrariam; & tamen suum effectum sortitur Martyrium. Quod si ponas ipsum Martyrem acceptando Martyrium, esse Ministrum, tunc sequetur infantem pro fide occisum, qui nullam habere potest intentionem, non fore Martyrem; & illum qui invitus occiditur, non vult tamen negare fidem, quamvis omnibus modis martyrium fugiat, adhuc fore Martyrem.

Respondetur Tertiò. In Martyrio hæc considerari posse, primò Actionem martyrisandi, quam ponit Tyrannus. Hæc, est quidem quid sensibile, sed non causativum gratiæ; neque enim convenit illi actioni peccaminosæ producere aliquid supernaturale, sed potius est actio, quæ petit in martyrisante, tolli gratiam. Deinde potest spectari Martyrium passivum, seu dolor ille lethalis quem patitur, sed nunc dolorem esse assumptum à Deo & institutum adhoc, non constat. Denique accipitur pro acceptatione interna illius lethalis doloris; & hic actus non est sensibile signum, atque Sacramentum. Neque valet si dicas; contritio interna, fit sufficienter sensibilis, signis externis, ergo & illa acceptatio fit sufficienter sensibilis, doloribus externis quos patitur, non inquam valet: quia contritio interna per se requirit esse sensibilis, & nisi sit sensibilis non potest esse pars Sacramenti; jam autem acceptatio illa interna, potest eventum sortiri, licet externè non sit sensibilis, nec manifestetur ut si quis in somno occidatur, qui cæteroqui voluit, pro fide pati. Addo secundùm dici aliàs, Martyrio passivo in circumstantia acceptationis nihil deesse, quominus possit esse Sacramentum: unde etiam admittitur baptismus Sanguinis, sed deest institutio divina, cum constet acceptationem illam internam, quæ signatur lethalitate externâ, habere non nisi rationem meriti. Quomodo autem hæc duo, causare per modum meriti, & causare Sacramentaliter, differant, est difficultas communis, non tantùm de Martyrio, sed etiam de aliis meritis. Hoc inter alia distingui possunt: quia causare per modum meriti, est esse actionem laudabilem natam habere collationem præmii. Iam autem esse causativum Sacramentaliter, est esse signum causativum, ità, ut gratia respondeat non tanquam præmium, sed tanquam effectus. Unde etiam meritum taxatur ex Opere Operantis, Sacramentum ex Opere operato.

Objicitur Quartò. Debent concedi legi Naturæ Sacramenta, & tamen non constat, quòd fuerint signa; cumque non fuerint determinata, quî causabant gratiam?

Respondetur. Constat quidem quòd fuerint sensibilia, id enim exigit accommodatio conditioni humanæ; sed non constat, quænam illa fuerint; nescimusque certò, quænam fuerint determinata: sed inferetur infra, quod fuerint determinata.

Objicitur Quinto. Immeritò dicitur Sacramentum esse causativum gratiæ: quia vel deberet esse causativum gratiæ defacto; & sic Eucharistia non esset Sacramentum; quia ante usum non causat gratiam; vel deberet Sacramentum, esse causativum gratiæ de futuro. Ergo Sacramenta in usu consistentia, quia non causant gratiam de futuro, sed de præsenti, non erunt Sacramenta.

Respondetur. ly Causativum est commune ad actu causans, & ad actu aptum causare. Hinc etiam Sacramenta in communi, debent esse causativa; ut autem de præsenti, vel de futuro causent, spectat ad tale Sacramentum.

DIFFICULTAS III.

De sensibilitate & Stabilitate Sacramentorum.

Examinabimus hîc prædicatum Sensibilitatis, deinde prædicatum Stabilitatis.

Punctum Difficultatis I.

Estné possibile Signum sensibile, naturaliter significativum Gratiæ?

Assero Primò. *Defacto Sacramenta esse signa ad placitum.*

Ratio: quia nulla in illis apparet talis connexio cum significanda sanctitate: & si esset aliqua connexio, maximè esset in illis verbis; Ego te absolvo: sed etiam hæc ex placito Christi significant: quia Absolvo, nonnisi remissionem humanam significat; hîc autem significatur remissio offensæ divinæ.

Assero Secundò. *Defacto in Sacramentis dari aliquam similitudinem, ad significandam sanctitatem, ejus rationis, quam importat Sacramentum.*

Ratio: quia id ostendit inductio: & ità Baptismus significat emundationem maculæ Originalis. Eucharistia refectionem spiritualem. Major est difficultas de Sacramento Matrimonii, sed illud etiam habet similitudinem conjunctionis Christi cum Ecclesia, potestque con-

conjunctio illa in ipsa gratia adumbrari; quia etiam gratia matrimonii, est gratia unitiva ad ferenda onera matrimonii; & quia, sicut signis externis, tradunt se sibi adinvicem, ita significatur gratia simultaneæ traditionis internæ.

Assero Tertiò. *Possibile esse videtur, ut detur aliquod signum sensibile, cui sit naturale significare gratiam & Sanctitatem.* Est assertum Lugonis disp. 1. num. 29. est autem contra quam supponat Suar: Vasq. Amicus disp. 1. num. 47. & Perez.

Ratio Prima est: quia id non implicat contradictionem, ut patebit solutione argumentorum.

Ratio Secunda est: quia non implicat aliquid sensibile & materiale, esse tamen supernaturale; nam præter dotes corporis, quas agnoscit Herize esse supernaturales, saltem aliquæ ex laureolis sunt etiam tales; cur ergo etiam non poterit dari qualitas supernaturalis, connexa tanquam Signum, cum gratiæ positione.

Ratio Tertia est: quia quamvis aliquid materiale non possit connaturaliter producere aliquid spirituale, non sequitur quod etiam non possit significare aliquid spirituale: quia productio praexigit vires & perfectionem suo modo inclusam in effectivo, sed talem inclusionem non deposcit Signum. Rursùs potest dari species impressa materialis, quæ nata sit repræsentare, quòd hoc sit præcognitum ab intellectu, operante scilicet ex naturali Sympathia, anima rationali, dum operatur imaginativa, & è converso consequenter illa erit Signum quodammodo, præhabitæ notitiæ spiritualis. Addo si ratio doctrinæ, quæ est aliquid spirituale, ex placito humano potest significari v.g. pileo doctorali, cur non poterit dari signum etiam Doctoratûs supernaturale in Entitate materiale, quod Doctores ornet, & signum sit naturale illorum doctrinæ; & si potest res materialis rem spiritualem significare, cur non & gratiam.

Dices Primò cum Amico. Signum naturale habet necessariam connexionem cum termino significato, ut supponitur: nulla autem res sensibilis, habet necessariam connexionem cum gratia; quod ipsum probatur: Omnis naturalis connexio, aut est causæ cum effectu, aut effectûs cum causa, aut imaginis cum prototypo, seu similitudinis cum re simili; nulla autem res sensibilis, aut est causa, aut effectus, aut imago seu similitudo gratiæ; quem etiam medium terminum usurpat DiCast: disp. 1. num. 310.

Responderi potest inprimis. Non implicat contradictionem, ut aliqua gratia, specie distincta à nostra, habeat vim producendi in homine sensibilem qualitatem, v.g. lucis, quâ se monstret esse in homine; quo casu esset connexio illius Signi, tanquam effectûs, cum gratia tanquam causa. Rursùs, quæ est connexio dotis Corporis cum gratia, eadem connexio hîc poni potest; si enim dicas esse con- nexionem tanquam effectus moralis, qui licet petit gratia, à Deo dotes illas produc- dicam, etiam illam sensibilem qualitaten- re effectum moralem gratiæ petentis illam pro- duci, tanquam sui Signum. Denique pote- revocari hæc connexio ad imaginem, a pel- larique potest connexio illa Signi & Signati esse connexio imaginis cum imaginato: Si- gnum enim & imago in ratione signandi con- veniunt; quamvis differant, quòd imago cum titulo expressionis Objecti per seipsam, cùm id non habeat signum secundùm se tantùm; quia præter speciem quam inger- cit nos in cognitionem signati venire.

Instat DiCast: Hujus ipsius ordinis nexûs Signi & Signati ratio inquiritur.

Respondetur Hujus ordinis & nexûs non aliam esse rationem, nisi ipsum non im- plicat, & congruentiæ allatæ.

Dices Secundò. Ens sensibile quamvis pos- sit habere naturâ suâ vim significandi gratiam non tamen vim significandi Sacramentaliter quia Signum Sacramentale debet confere sui usu aliquam sanctitatem; ens autem sensi- bile, nec sanctitatem perfectam producere po- test, quia hæc est spiritualis; nec sanctitatem legalem, quia hæc importat habilitatem vel de- putationem moralem, quæ ipsa, involvit p- tum deputantis.

Respondetur. Sufficere pro præsenti assertis, quod illud Signum naturaliter signifi- cet gratiam; ut autem etiam causet, conc- requiri, vel elevationem, vel deputation- divinam.

Dices Tertiò. Si esset possibile signum ma- teriale naturaliter significativum gratiæ, & es- set naturale, quia naturaliter significaret gra- tiam, & non esset naturale, quia nihil natura- le, dicit essentialem connexionem cum sup- naturali.

Respondetur. Illud signum fore super- turale in Entitate; ratio posset esse: quia sup- naturale debet esse supra exigentiam cujuscu- que substantiæ creabilis; non esset autem illud Signum naturale in Entitate, necteret necessariò cum gratia supernaturali; sed h ratio non convincit: nam licèt supernatura- debeat esse supra exigentiam cujuscunque su- stantiæ creabilis, non tamen supra exigentia cujuscunque accidentis; aliàs esset supra ex- gentiam gratiæ, quæ est accidens, positio h- bituum v.g. supernaturalium; debet ergo a unde deduci Supernaturalitas illius Sign nempe ex ipsamet dignitate gratiæ supernatu- ralis, quæ si excedit vires noscitivas naturale si excedit quamcunque exigentiam substanti creabilis, multò magis excedere debet, ex gentiam cujuscunque non quidem absolutè ac cidentis, idque ob rationem prætactam, se debet excedere exigentiam, cujuscunque ac- cidenti

entis naturalis; illa probatio, quòd esset illud signum naturale, quia naturaliter significaret gratiam, non tenet; quia etiam gratia uraliter sanctificat hominem, neque tamen in Entitate naturalis, idque ex eo: quia sunaturali, hoc facere quod est natum facere, n est supra exigentiam, adeoque non est illi ernaturale, sed naturale.

NSTABIS Etiam posito, quòd illud signum t in Entitate naturale, licèt esset in entitate roportionatum; posset adhuc esse proportionatum in ratione signi & signati.

RESPONDETUR quod non; & Ratio est, in m etiam resolvuntur immediatè dicta: quia icet, si illud Signum esset naturale, esset debum alicui naturæ seu substantiæ; nam in esse uralis, constituitur illo esse debito; si debialicui substantiæ, hoc ipso illi substantiæ deetur & gratia; quia deberetur ipsum illud num, quod tamen Signum, necessariam, ut ponitur, dicit connexionem, cum gratia supernaturali, & tamen supponitur gratiam, nulli tantiæ creabili deberi.

DICES Quartò cum Perez. Hæc qualitas est ossibilis; quia omnis qualitas per se sensibilis, ordinis naturalis, cum omne supernaturale extra latitudinem objecti naturalis sensn.

RESPONDETUR negando assumptum; negantem, quod omnis qualitas per se sensibilis, sit nis naturalis; cur enim non posset esse quased sensibilis nonnisi per sensum elevatum, concurrentē per potentiam obedientialem, que illud objectum, extra latitudinem sensn non elevatorum, secus elevatorum; quibꝰ m elevationem non posse competere, non onstratur: fortèque ipsæ laureolæ sunt maales, saltem aliquæ; & tamen probabiliter rnaturales. Ex dictis de Incarnatione no est, & ex materia de supernaturalitate, d licèt rei supernaturalis, possit dari notitia uralis, non tamen intuitiva: quia tamen non st esse notitia sensus visivi, nisi intuitiva & eptio sicuti est, ideo nec ullus sensus natu, posset attingere illam qualitatem; si tamen amus sensum distinctum realiter à sentiente milem habitui fidei, qui est quasi intellectus rnaturalis; ita etiam si poneretur talis sensupernaturalis, jam ille naturaliter esset perivus illius qualitatis supernaturalis. Cæte quando illa qualitas materialis esset Signū iæ, non esset Signum gratiæ sensui, quia hic tualia non noscit, sed esset Signum intelle, illud sensibile penetranti.

DICES Quintò cum eodem. Sacramentum ignificativum ex institutione divina: ergo ex natura rei.

RESPONDETUR. Antecedens esse verum de ramentis quæ sunt, non autem de signis bilibus.

DICES Sextò. Non est explicabile in quonam stet ratio Signi in illo Signo.

RESPONDETUR. In hoc, in quo, & in aliis signis: quia scilicet præter speciem quam illud Ens ingereret, duceret in notitiam rei illius spiritualis & supernaturalis, quæ est gratia.

INSTABIS Primò. Illud quod appellatur Signum gratiæ, non plus haberet, quàm v. g. Creatura, cujus prædicatis penetratis, inducitur homo in cognitionem Dei.

RESPONDETUR. Indubiè omnia nexa cum altero, sunt promotiva cognitionis ad illud alterum, hoc ipso enim non noscerentur tanquam nexa. Species nexorum est Signum, ideoq; promotivum notitiæ ad percipiendum signatum.

Sed quî faciant id in ratione Signi, non est ita expeditum dicere.

EXPLICARI id posset Primò. Quod Relativa promoveant ad notitiam aliûs tanquam termini. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia de hoc ipso quærere restat; quid sit promovere ad notitiam alterius tanquam termini, vel tanquam significati.

EXPLICARI posset Secundò. Quòd in istis, quæ noscuntur ex connexione, non autem tanquam signatum ex signo, possit haberi notitia rei, quamvis de termino illius non formetur notitia; posset enim v. g. nosci Petrus, qui est Pater, quin noscatur filius. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT: quia sicut relatum materialiter spectatum, posset cognosci sine termino; ita sine Signato, poterit nosci Signum, sed materialiter spectatum: & sicut relatum formaliter spectatum, non potest cognosci sine suo termino; ita nec Signum formaliter spectatum, sine Signato.

EXPLICATUR Tertiò. Quòd Signum in ratione Signandi, & condistinctè ab aliis quæ promovent ad notitiam alterius, per hoc constituatur; quod Signum habeat rationem imaginis & Symboli prædicatorum rei. Ostendit hoc inductio, nam fumus est imago & symbolum ignis; unde pinge si velis fumum, ponis hoc ipso imaginem ignis; hedera est imago vendibilis potûs: & voces, quæ sunt Signa mentis ad placitum, sunt imago illius imaginis internæ, circa objectum: hocq; exigit vel ipsa definitio Signi: nam Signum præter speciem quam ingerit notitiæ, facit nos in alterius notitiam venire.

INSTABIS Secundò. Filius est imago Patris, & tamen filius non est Signum Patris.

RESPONDETUR. Filium esse imaginem Patris duplici sensu dicitur. Primò, quia prædicata, quæ habet Pater, habet accepta per generationem filius: hæc ratio imaginis non est ratio Signi; non enim oritur ex ratione Signi, sed ex univocatione effectûs. Secundò Filius est imago Patris, in quantum ita effingit Patrem moribus, gestibus; ut ubi noveris Filium, noscas & Pa-

trem; unde bene dici poterit; Signa talia adhibet Filius, ut ex illo noscatur Pater; licèt in hoc, quod est filium esse imaginem Patris, ad illud prius attendatur.

Instabis Tertiò. Hæc explicatio confundit rationem Imaginis & Signi, quæ confundi non debent: nam homo creatus est ad imaginem Dei, & tamen non est Signum Dei.

Respondetur. Imago per hoc formalisatur, quod dicat convenientiam specialem, saltem analogam, cum eo, cujus est imago; & ita homo, quia analogicè participat noscitivum & volitivum divinum, ideo est imago Creatoris, quæ non tribuitur brutis; semperque hæc imago importat rationem producti; unde VERBUM æternum quamvis exprimat creaturas, non est imago creaturarum, quia ab illis non procedit. Non habet rationem talem imaginis Signum: nam inprimis non indiget produci de se, à signato; deinde, quia imago inclusa in ratione Signi, non stat in eorundem vel similium prædicatorum inclusione in signato; sed in mera expressione ductiva notitiæ, ut prædicata Signati penetrentur; & hoc est illud; ly *Facit nos in alterius notitiam venire.* Unde ulteriùs duplex statui potest imago, quædam intransitiva, ut ita dicam, quæ licèt ad alterius notitiam moveat, habet tamen similia in se prædicata, idque sibi ab imaginato collata. Secunda autem imago est transitiva, quæ non habens prædicata similia accepta ab imaginato, tamen ingestâ sui specie, promovet ad notitiam alterius; & hoc est esse Signum. Hinc casu v.g. quo poneretur rosa vera ad designandum, quod in hoc scrinio contineantur rosæ, non ex eo erit Signum, quia habet similia prædicata; sed quia advertens, mentem transfert ad notitiam rosarum aliarum, quas signat: Ex quo colliges Signum esse viam quandam intentionalem ad notitiam Signati; & sicut in corporalibus via non est nata, ut in ea sistatur; sic nec vult in se sisti Signum.

Dices Septimò. Posset Deus non manifestare naturam illius qualitatis, consequenter illâ cognitâ non cognosceretur gratia; ergo illa qualitas est Signum ad placitum.

Respondetur. Argumentum multum probat: quia probat quòd Signum Spirituale supernaturale quod est character, non sit naturale Signum; quia posset Deus impedire ne noscatur Signatum. Directè dici potest, illam qualitatem fore Signum ad placitum; quia noscitur impedibiliter à Deo, sed non est Signum ad placitum, quasi non habeat ex natura sua connexionem significandi.

Punctum Difficultatis II.

Hoc Signum possetné esse Sacramentum completè.

Videtur absolutè dici debere, quod illud Signum possit esse Signum Sacramentale, idque titulo potentiæ obedientialis, eò quò possit Deus facere, ut illud Signum gratia, si mul producat eandem. Restant tamen alqu distinguenda. *Hinc*

Assero Primò. *Quodsi illud Signum for tanquam effectus gratiæ, non posset elevari ad pro ducendam illam primò.*

Ratio: quia quocunque casu foret illu Si gnum effectus gratiæ, hoc ipso præsuppon re illam gratiam habere primò esse, adeoqu non posset jam illi tribuere primò esse; nullu enim effectus, potest dare primò esse, u causæ.

Assero Secundò. *Quodsi illud Signum foret effectus gratiæ, sed suppleret Deus causatem gratiæ in illo signo producendo; vel si non sit illud Signum nonnisi immediatè à Deo pro adhuc eo casu posset primò producere Sanctitam illud Signum.*

Ratio: quia non implicat pro alia seri filius secundùm Entitatem spectatus, det pr esse, suo Patri; hocque casu illud Signum, ha ret perfectam rationem Sacramenti, esset e verè causativum Signum gratiæ.

Assero Tertiò. *Qualitatem illam supern ralem, secundùm quod formaliter signum est, posse elevari ad producendam primo gratiam.*

Ratio Prima. Quia Signum quâ tale, est lativum; relativum autem præsupponit sem terminum: & quia Signatum est terminus lationis Signi, fit ut Signatum illi præsupp debeat; ergo non anteceditur à Signo; e nec causatur; quia causativum est antece vum. Sed hæc Ratio probat etiam Signat quâ tale, non posse esse causam Signi; præcip si ponatur, quòd & ipsum Signatum, sit rel vum; nam hoc posset aliquis negare, & pone quòd sicut scientia est relativa ad objectu non tamen objectum ad scientiam; ita eti quòd Signum sit relativum ad Signatum, n tamen Signatum ad Signum.

Ratio Secunda. Quia & posset elevari S gnum ad illud Signatum, quod est gratia, prim producendum, ut supponitur: & non posset el vari: quia illud primò esse jam supponeretu antequam illud produceret qualitas illa, secu dùm quod formaliter Signum est; nam signu formale præsupponit habere Signatum: non nim ideo est necesse esse Signatum, quia sign tur; sed ideo signatur, quia est. Neque valet dicas, Sacramenta veteris legis fuerunt verè gna formaliter, & tamen non præsupponeba gratiam esse, sed futuram esse; non inquam va let: nam, aliud est; an Signum formaliter d beat præsupponere Signatum existens, & ho non intendit probatio; aliud verò est, an d beat præsupponere Signatum, & hoc in om eventu verum est, idque solum intendit pr batio.

Rati

RATIO Tertia. Signum vel præsupponit us signatum ratione; vel posterius ratione; simul ratione. Nihil horum dici potest; o neque potest dici, quod illud signum quà ium est formaliter, possit producere primò ctitatem, vel gratiam quam significat. Si e- praæsupponit Signatum prius ratione; ergo ut dictum est, non dat esse: quia nihil po- dare esse ei, quod ante se ratione præsup- itur, & habet esse; dare enim esse, est extru- m non esse; si autem jam extrusum est non (ut est extrusum si præsupponitur prius ra- e jam esse) non habebit quod det esse. Si em præsupponit signum posteriùs nonnisi ignatum, pro illo priori antecessionis signū ignum; quodlibet enim est, quod est; si pro priori antecessionis signum, est signum; o pro illo priori antecessionis signat; quid em signat, si pro illo priori non intelligitur atum seu signabile. Si autem sufficit ut sit ul signatum & signum, id quidem sufficit ut imul re, sed non sufficit ut sit simul ratione, ie ideo: quia quodcunque taxativum affe- r colligendi, qu d aliqua quæ sunt simul, eant se ita, ut unum sit prius alio ratione, n hic in præsenti applicari poterit. Rursus cedendo à notioribus; Fumus est signum eriale, & licet simul sit fumus & ignis tem- e, priùs tamen ratione est ignis. Deinde di- n est alibi inter modos investigandæ prio- tis hunc esse, nempe inquisitionem; si hoc eret causari verè physicè, quidnam illorum eret esse causa, & hoc erit priùs præ effectu; autem si signatum deberet causare sui si- m; vel signum deberet causare suum signa- ; potius à signato causaretur signum; unde ideo est vinum, quia ponitur signum hede- sed ideo ponitur signum, quia est vinum; n dic de fumo; ergo etiam ratio signi quâ ,inclusa in illa qualitate, non causabit etiam atum, quod est gratia.

ndubiè tamen accipiendo signum materia- ,illud potest elevari ad causandam gratiam; quamvis sub formalitate Relationis prius ignatum quod est gratia, tanquam terminus tionis: id tamen non obstat; quia etiam effe- ,in linea relationis, præsupponitur relationi ısæ, tanquam terminus; & tamen hoc non ante, causa producit effectum, habetque ritatem in linea agere.

nter prædicata Sacramenti generica poni- ab aliquibus Ens rationis; docet enim Vas- z totum hoc complexum, quod est Sacra- ntum, esse Ens rationis; sed mens Vasq. est hilosophicis explicata, quod scilicet illic ex ecto nec sit, nec ab illo ponatur Ens ratio- , sed nonnisi ex modo nostro concipiendi, volvitur circa res; & ita sine controversia Objecto apud Catholicum, Mysterium Tri- nitatis non est Ens rationis, quis tamen in modo illam concipiendi, non utitur modo simili, Enti Rationis. Ad alia prædicata accedendo, *sit*.

Punctum Difficultatis III.

An de ratione Sacramenti sit Signum stabile?

ASSERO Primò *Defacto esse aliqua Sacramenta Signa stabilia.*

RATIO: quia septem Ecclesiæ Sacramenta sunt verè Sacramenta, & habent stabilitatem.

ASSERO Secundò. *Possibile esse ut sit Sacramentum, & tamen non sit stabile.* Est assertum Lugonis, contra Suar. Amicum & alios.

RATIO Prima. Quia id non implicat contradictionem.

RATIO Secunda. Quia acceptâ quâcunque probata definitione Sacramenti ut sic, ex nulla ejus particula deduci potest ista stabilitas. Non ex ratione signi, quia hoc potest esse transiens, ut cum Deus pro signo sui adventûs, dedit prophetæ, sibilum auræ lenis, aliàs quotiescunque talis sibilus foret, esset signum Dei. Non etiam ex ratione causæ, quia potest esse causa non permanens. Non ex ratione Sanctitatis; quia ad hanc impertinens est, proficisci à causa permanente vel transeunte; quodsi id desumas ex exigentia Ecclesiæ, nempe ut in una Ecclesia uniformiter omnes colant Deum, id non obstat. Tum quia non implicat contradictionem, ut in una Ecclesia, sint diversi & varii modi colendi Deum. Tum quia uniformitas hæc Ecclesiæ, non est de essentia Sacramenti; ergo essentia Sacramenti salvari poterit, sine stabilitate, & è contra non ostendetur exigentia essentialis in Ecclesia, istius uniformitatis, in signis Sacramentalibus; & etiamsi foret exigentia essentialis in Ecclesia unifermitatis, sufficeret illa, si quousque signum non mutetur, omnes illo uniformiter utantur. Ad eum modum quo dicitur esse uniformis apparatus in Ecclesia, eo quòd nemo colore nigro utatur tempore paschatis, quamvis non sit constans iste color, mutatur enim in die defunctorum.

RATIO Tertia desumi potest ex Lugone. Tum quia non minùs pertinent Sacrificia ad cultum Dei quàm Sacramenta, & tamen potest constitui aliquod Sacrificium, non per legem permanentem, sed per institutionē quasi transeuntem, & pro una vice: nam Abraham si non impeditus fuisset, verum sacrificium instituisset immolando filium; & Christi oblatio in cruce erat Sacrificium, & tamen non erat permanens: nam quamvis illi successerit sacrificium Missæ,

certè ab hac institutione non pendebat veritas illius Sacrificii cruenti; ergo etiam & Sacramentum potest esse non stabili lege imperatum. Tum quia non minùs credenda spectant ad fidem quàm Sacramenta, & tamen possunt revelari, credenda à privatis, ergo & Sacramenta possunt dari non communia omnibus. Tum quia non datur nunc permanentia Sacramentorum legis naturæ, & legis scriptæ; cur ergo intra legem gratiæ, necessariò, nonnisi stabilia Sacramenta erunt?

Responderi potest ex Amico. Quamvis magis vel minùs durare non variet rem physicè, variat tamen moraliter; jam autem Sacramentum est Ens morale; & sicut magis vel minùs durare in beatitudine, variat beatitudinem, ita variabit & Sacramenta.

Contra. Tum quia quamvis Sacramentum sit Ens morale, nihilominus habet prædicata sua physica, & in ratione illa producendi, attendit Deus ad ipsa prædicata physica; ergo si permanentia Sacramentorum per aliquod tempus, salvabit prædicata physica Sacramenti, poterunt illa nonnisi per aliquod tempus durare. Concedo interim permanentiam connotari à Sacramentis, sed nego connotari indispensabiliter. Tum quia, quod mutetur beatitudo, si non sit perpetua, id provenit ex implicantia; nam quomodo esset status omni collectione bonorum exaggeratus, si perpetuitatem non diceret? nulla autem similis implicantia ostendetur, in Sacramento non stabili. Tum quia hæc instantia multum probat, nempe quòd neque mutari possint; & tamen sunt defacto mutata & abrogata: quod ipsum probatur: quia si aliquis beatus duraret in visione, nonnisi tantùm, quantùm durârunt Sacramenta legis naturæ vel scriptæ, non foret, ut dixi, beatus; ergo etiam & illa Sacramenta non fuerunt Sacramenta, si stabilitas Sacramenti & beatitudinis proportionantur. Et certè demus, quòd Sacramenta legis naturæ durârint centum annis, cur salvâ essentiâ durare non potuerunt nonaginta novem annis? rursùs cur non annis nonaginta octo? & sic ulterius decrescendo; quodsi dicas tanto tempore debere illa durare, quantum sufficit ad judicandum moraliter esse uniformitatem in Ecclesia, id etiam non convincet; nam, ut dictum, hæc uniformitas non est essentialis; & etiamsi foret, sufficeret uniformitas, quousque aliud non statuatur.

Assero Tertiò. *Quia quamvis pro aliquo statu conveniat Sacramenta esse stabilia, defacto tamen probabile est etiam aliqua non fuisse stabilia.*

Prima pars asserti probatur: quia cum ordinariè instituat Deus Sacramenta, ut sibi consignet populum, eumque ab aliis sectis etiam cultu exteriore discriminet, ut vult Scotus, decet; ut sicut ille religionis status durat, ita duret statum illum consequens ratio discriminandi, quæ fit per Sacramenta.

Secunda pars probatur: quia in vetere lege erant Sacramenta, & tamen illa non erant publicâ lege instituta, sed ex solo instinctu divino usurpabantur, consequenter non erant stabilia. Fortè etiam, ut Vasq. putat & Lugo, Insufflatio Christi, Joan. 10. juncta ly Accipite Spiritum Sanctum, erat Sacramentum conferens potestatem absolvendi; & quamvis quidem Ecclesia hoc ritu non utatur, parum probat: quia auctori Sacramentorum, licitum erat aliter facere, aliud pro tempore sequenti instituere; unde etiam defacto consecrati sunt Apostoli in Sacerdotes traditione Corporis & Sanguinis Christi, cum tamen pro nunc constituantur Sacerdotes, traditione hostiæ, & calicis cum vino, non consecratis.

Dices Primò cum Suar. Defacto sunt Sacramenta, nonnisi lege stabili instituta.

Respondetur negando antecedens; illo quo concesso non infertur impossibilitas oppositi.

Dices Secundo. Sacramenta instituuntur à Deo, ut fideles uniformiter Deum colant, atque adeo unam Ecclesiam constituant; ergo debent esse aliquid permanens, sicut & ipsa Ecclesia.

Respondetur. Concedo congruere, ut fideles uniformiter colant Deum, sed nego implicare oppositum, sufficitq; uniformitas quoadusque non revocetur.

Dices Tertiò. Sequi ex nostris principiis quòd plura fuerint Sacramenta, ex istis, quæ constat non fuisse Sacramenta: qualia sunt illa verba dicta Magdalenæ; Remittuntur tibi peccata tua. Insufflatio in Apostolos, &c.

Respondetur. De insufflatione jam dictum. Quod attinet ad Sacramenta novæ legis, non ostenditur, quòd sint plura; verba enim illa Christi significabant quidem remissionem peccatorum, sed non causabant, sed supponebant in ante remissa peccata; nam dixit super illis Christus, remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum, cum dilectione autem Dei, non stant peccata; quod attinet ad Sacramenta veteris legis, sine controversia, inter hæc ponenda est, Circumcisio, esus agni paschalis, panum propositionis ordinationes, unctiones Sacerdotum, ablutiones & Sacrificia expiatoria; tollebant enim aliquam immunditiam legalem. Hostia tamen pacifica & gratiarum actionis & laudum non erant Sacramenta, quia de se nonnisi cultum Dei importabant, & nullam afferebant sanctitatem legalem. Impositionem manuum supra caput Josue, putat probabiliter Lugo fuisse Sacramentum. Regula autem universalis discernendi Sacramentum, est; an aliquid fuerit signum & simul causativum Sanctitatis?

DIFFICVLTAS IV.

De aliorum Definitionibus.

EXPLICAT Primò S. Thomas tertia parte, q 50. a. 2. *Quòd Sacramentum sit Signum rei sacræ sanctificantis homines.* Hæc descriptio attendit solum ad hoc; quid vi nominis principaliùs importet Sacramentum, vi enim nominis importat principaliùs Signum. Ex eo etiam definitio S. Thomæ non est plena: quia multa erant na v. g. transitus maris rubri, significantia rem sacram nempe gratiam baptismalem, quæ tamen non erant Sacramenta; hinc prædictæ definitioni addit Amicus ly Practicum; sed hoc non addidit S. Thomas; deinde ly Sacræ videtur superfluere: nam si sanctificat hominem, sacra res est.

Dubitari etiam posset, etiam posito quòd attendatur hîc ad solum nomen Sacramenti in hac definitione, in quo sensu accipi debeat ly sanctificantis; an scilicet Genitivus ille sumi debeat intransitivè an transitivè; intransitivè sumetur, si ly Sanctificans, applicetur ad ipsum Signum & non permittatur transire ad rem sacram; & eo casu hic sensus definitionis erit; Sacramentum est signum rei sacræ, quod signum nos sanctificat; transitivè autem sumetur, quando ly Sanctificantis, non ad Signum spectabit, sed ad rem sacram; ita ut sensus definitionis sit; Sacramentum est Signum practicum rei sacræ, quæ ipsa nos sanctificat. Deberet sumi in sensu transitivo ex mente S. Thomæ: quia aliàs dici debuisset; quod Sacramentum sit signum rei sacræ sanctificans homines; deinde in Responsione ad primum ibidem, negat Creaturas sensibiles, esse Sacramenta, quamvis significent Sapientiam & bonitatem Dei, quia eam significant, ut in seipsâ sacra est; non autem in quantùm nos per eam sanctificamur; ergo supponit quòd res sacra, quam significant Sacramenta, in tantùm significatur, in quantùm nos illa sanctificat; & ad tertium expresse ait; Sacramentum proprie dici, quod ordinatur ad nostram sanctificationem.

Tuetur definitionem S Thomæ Perez, quòd sit adæquata, docetque sufficere ut ponatur ly Signum non ponendo causam: quia Sacramentum habet virtutem donandi gratiam, tanquam locutio quædam, seu Signum exhibitum à Deo; cum autem omnis locutio Dei sit vera, evidenter colligitur Sacramentum, esse causam donandi gratiam, quin tamen necesse sit in definitione ponere, quòd illud Signum sit talis causa, infertur enim ex illo Signo, vis causandi: superfluè autem ponitur in definitione tanquam pars ejus, quod ex alio posito in definitione, infertur.

CONTRA est: Tum quia omnes locutiones, quæ habentur in Scriptura sunt veræ, neque tamen ex hoc illorum prædicato colligitur, quòd causârint ea quæ dicebant, sed poterat remitti causatio alteri; ergo etiam quantumvis ponentur, Sacramenta esse locutio Dei vera, non sequitur quòd jam illa ipsa causent; quod ipsum in hoc resolvitur: quia ad rationem locutionis veræ non requiritur, ut locutio ponat id, quod loquitur, sed ut dicat conformiter Objecto; potest autem esse conformitas cum objecto, quod est gratia, etiamsi illa gratia, non ab illa locutione, sed aliunde ponatur. Tum quia aliqua hîc assumuntur quæ ulterius probanda fuissent, nego enim Sacramenta habere Rationem locutionis divinæ, sed potius sunt Objectum locutionis. Nego ex eo quòd Sacramentum sit Signum, inferre vim causandi signatum: quia id nec proficiscitur ex ratione Signi communi; fumus enim est signum & tamen non causat ignem; nec ex ratione signi talis; quia hæc non potest ostendi, quomodo in se, & de se, involvat rationem causæ; denique si perpendatur bene natura rationalitatis, infertur ex illa animalitas, unde etiam à Rationalitate datur subsistendi consequentia ad animalitatem, & tamen ex hoc titulo non sequitur, quòd animal non debeat poni in definitione hominis; ergo etiam quantumvis ex ista ratione Signi inferretur Causativitas, non sequeretur ex eo præcisè debere jam ablegari à definitione Sacramenti Rationem Causativi. Est quidem verum quòd ea, quæ inferuntur tanquam inclusa in ultimo genere & ultima differentia, quæ item habent rationem posterioris, non debeant poni in definitione; sed nego quòd ita comparentur inter se Signum & Causativum. Tum quia in definitionibus Sacramentorum attendendum ad phrases Conciliorum & Patrum, qui non solius præcisè Signi meminerunt, imò illius locutionis nemo.

EXPLICAT Secundò Lugo. *Quòd Sacramentum sit ceremonia sensibilis, quæ usu suo sanctificando subjectum, significat gratiam internam cujus est causa. Hæc explicatio*

NON SATISFACIT: quia supponit Sacramenta vetera fuisse causas gratiæ, quod negavimus; significabant quidem gratiam illa Sacramenta, sed hoc illis est commune cum transitu v. g. per mare rubrum, sed non significabant sacramentaliter, quia non causativè, ut jam dictum. Quando autem dicit quod Sacramentum sit signum rei sacræ, nos perfectè sanctificantis, aliquam in sui usu conferens suscipienti sanctitatem; hæc jam accedit magis ad eam quæ defenditur definitionem; sed, ut dictum inter alia, superfluit illud, Sacræ nos perfectè sanctificantis; si enim dicas quòd nos perfectè sanctificet, hoc ipso intelligitur res sacra.

EXPLICAT Tertiò Perez.

PONITQ; Primò duas Respub. viatorum humanas, sacras, habentes Cerimonias proprias

divinas, à Deo institutas. Prima est perfecta, hoc est sufficiens ad omnes fines & dona supernaturalia; constat enim Optimum definiri per sufficientiam; unde illa habet supremum Sacerdotem, Optimum inter omnes possibiles; habet oblatam sacrificio hostiam, inter possibiles Optimam, quod utrumque competit Christo. Secunda Respub. est, etiam quidem ordinata ad finem supernaturalem, sed nondum habens sacerdotem ex possibilibus Optimum, nec hostiam, &c. sed est desiderans & exspectans illa Optima, & suis cerimoniis rempub. perfectam adumbrans, & præfigurans.

Ponit Secundò. In utraque hac repub esse cerimonias quasdam divinas seu ritus & symbola, quibus Deus loquitur ex modo proprio cujusque reipub. loquitur enim per homines humano modo agentes.

Ponit Tertiò. Quòd cerimoniæ divinæ communiter dividantur in Sacrificia, Sacramenta & sacra seu Observantias; quod attinet ad Sacramenta & Sacrificia, illæ possunt appellari cerimoniæ divinæ personales, quia earum munus est designare personas pro repub. sacra; nam Sacrificia designant Deum, quem colere Respub. debet, Sacramenta autem designant personam in cultum Dei deputatam. Sacra autem & observantiæ, possunt appellari Cerimoniæ non personales sed Cerimoniæ reales: nam earum officium non est, designare personas, sed res aut actiones; ut deputantur altaria ad cultum Dei: observantiæ autem versantur circa actiones decentes, sive in victu, sive in vestitu, &c.

Ponit Quartò. Hæc omnia convenire in ratione divinæ cerimoniæ seu observantiæ, solumque restat ponere differentiam, quæ sit communis novis & antiquis Sacramentis, faciatque differre, à Sacrificiis & observantiis.

Ponit Quintò. Differentiam hanc ex S. Thoma; quod sit Signum rei sacræ ut sanctificantis Personam signatam, & habentis rationem finis ipsius Signi; suam autem paraphrasin seu definitionem sic ponit; Sacramentum est symbolum legitimum Reipub. sacræ, humanæ, perfectè sive imperfectè designativum, pro ea, personæ creatæ, humanæ, sacræ, significans se habere virtutem donandi illâ designatione gratiam, vel donatione de præsenti & ex opere operato, vel donatione de futuro, præfigurativâ præsentis, exhibitum à Deo loquente & paciscente cum homine, per hominem, modo humano. Breviùs autem illam compingendo, dicit; quòd Sacramentum sit cerimonia divina personalis, donativa gratiæ.

Non Satisfacit Primò. Tum quia ipsa Respub. præsens viatorum non est quid optimum; melior enim est respub. Comprehensorum; & si ipsa non est quid optimum, nec singula in illa sunt quid Optimum; dictum enim alibi, Deum non semper facere optimum, nec

necessitari ad faciendum optimum; & in
ticulari est quidem Summus Sacerdos C
mus, sed non optimi subordinati; melius
esset, imò & optimum, ut unusquisque li
esset hypostaticè unitus, vel saltem confi
tus in gratia, aut ad minimum prædestin
hostia ipsa secundùm quod continet Chri
importantem Personam divinam, est opt
sed respectu multorum non optima, resp
v. g. gratiæ habitualis in Christo positæ, q
secum affert; nec est optima respectu hum
tatis, hæc enim non est quid infinitum: ne
ptima respectu accidentium; melius enim e
si v. g. servatâ gustabilitate panis ad salvan
conversionem, addendo illi si volueris qu
tatem, si inquam, alia accidentia transacci
tarentur in supernaturalia accidentia, & cæ
similia. Tum quia ipse Perez cum volu
defendere definitionem S. Thomæ, assum
phrases & sensus longè distinctos à S. Tho
Tum quia illa prima definitio nimis est long

Respondet Perez, hanc Objectionem e
ridiculam & putidam, & longitudinem defi
onis non esse vitiosam, quando causa long
dinis, est copia rerum contentarum in re de
ta, & inopia vocum clarò explicantium com
nationem illorum prædicatorum; sicut nec
thematici vitium est, pluribus notis arithn
cis uti, quando numerus est tam magnus, ut
possit paucioribus notis explicari, talesque
nitiones non rarò in Mathematicis reperiun

Contra. Tum quia apparet suppetere
ces abbreviativas & expressivas illius defin
nis; defacto enim Perez ipse, illam, ut vidir
abbreviavit. Tum quia ea quæ afferuntu
Mathematicis non convincunt: nam etian
Mathematicis est error scribere tot unitate
stinctim, quot continentur in numero; qu
tumvis illæ revera contineantur; sed fit re
sus ad cifras; ergo etiam debebat facere re
sum definiens, ad solam illam, quam potuit
nere, abbreviatam definitionem. Tum
docti intimant omnem definitionem deb
esse brevem; & ratio est? quia definitio est
jectiva essentia rei, quæ omnis pluribus
stat, nisi ultimâ differentiâ & genere proxi
quæ non sunt multa, sed unum ultimum ge
& una ultima differentia; cumque etiam
præsenti genus ultimum & differentia ulti
nonnisi ex Signo causativo & Sanctitate for
tur, per illa sola debuit formari definitio; b
viter, hoc quod est, est essentia in indivisi
consistens, adeoque non in multis, consequ
ter & definitio non debet stare multis.

Non Satisfacit Secundò. Textus i
definitionis longior prout formatur. Tum q
superfluit ly legitimum additum Symbolo; si
nim legitimum non est, Symbolum non est:
eum modum quo si aliquid Scholasticè causa
legitima est; si legitima non est, causa non

Ti

um quia sine ullo circuitu de repub. sacra humana, de Persona creata humana, sufficisset dicere ly fidelis, si enim fidelis est, in Ecclesia est; erfluitque illud personæ creatæ humanæ; ficit enim dicere personæ humanæ; si enim mana est, creata est: unde licèt sit Christus mo, non tamen habet personam humanam; o apparet titulum personæ humanæ, involerationem creatæ. Tum quia nulla definidebet per divisionem procedere; sicut non è definiretur animal per substantiam, quæ brutum vel homo; unusque modus sciendi debet confundi cum alio modo sciendi; s autem modus sciendi est definitio, alius isio: quam divisionem inserit definitioni Pe loquendo de gratia præsenti vel de futura, uendo de perfectè vel imperfectè designati Tum quia non apparet quid velit ille termi, Deo loquente per hominem; si enim suppo pro puro homine, non competet definitio ramentis novæ legis, quæ à Christo institu in non de puro homine, non erit tribuenda cumcisionis institutio Abrahamo, & innova Moysi.

Non Satisfacit Tertiò. Etiam attendo ad definitionem prout est jam abbrevia Tum quia illud personalis, habet difficulta; non apparet enim quomodo Sacramen Eucharistiæ, sit cerimonia personalis, dum ra usum, est tamen Sacramentum; ly etiam ativum gratiæ, non est secundum phrasim nciliorum, quæ attribuit Sacramentis contitiam & causa ionem non autem donation. Tum quia quamvis Sacramentum Bami, Ordinis, Unctionis habeat hanc desitionem Personæ in partem Reipub. sacræ nanæ, sed quomodo id habebit idque plenè, ramentum Confessionis, præcipuè venia. Sacramentum item Matrimonii, sine redduntur fideles personæ Reipub. sacræ nanæ. Tum quia ly illud Personalis, supit pro designatione facta Personæ, quæ fit cramentis, estque hæc particula distinctiva ssentialis; & tamen Tridentinum designanem hanc non ponit pro essentiali, admittenque designationem hanc in Sacramentis, do non admittere Sacramenta, sed recurrit ad tinere & significare gratiam; ita enim Trit. Sess. 7. Can. 6. habet; *Si quis dixerit Sacrata novæ legis non continere gratiam quam signint, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non ferre, quasi signa tantùm externa sint*, &c. *& noquædam Christianæ professionis, quibus apud homes discernuntur fideles ab infidelibus, anathema* Non ponit quidem Perez in hac sola desitione Personæ, stare Sacramentum; ponit tamen pro differentiali & essentiali, cum tamen hoc, videatur loco citato non agnoscere Tridentinum.

DIFFICULTAS V.

De quibusdam Illationibus.

Ex allata definitione Sacramenti ut sic, formandæ sunt illationes, quas etiam conformiter ad sua principia alii faciunt, in particulari Perez.

Inferes Primò. Cur Sacra Scriptura non sit Sacramentum propriè? Rationem reddit Perez: quia prima particula definitiva Sacramenti est esse Symbolum, Ly autem Symbolum significat, Signum illud, non esse consistens in nudis verbis, sed etiam constans aliquâ re, quæ sua naturali similitudine rem significatam repræsentet, ut solent Emblemata; jam autem Sacra Scriptura, licèt multa narret, quæ possunt esse Symbola, ipsa tamen in nudis verbis consistit: non est ergo Symbolum propriè dictum. *Hæc Ratio*

Non satisfacit. Nam sive Symbolum accipiatur hîc pro signo, & Signum pro significativo, non tamen est ex eo illud Signum & significativum, quia naturali similitudine rem significatam repræsentat; cum enim hæc sint ad placitum à Christo adhibita, hocque placitum sit in illis principale, apparet quod primariò ratio Significativi, non desumatur illic, à naturali significatione. Et certè ratio Signi, est in Sacramentis determinata: quia ablutio significat mysticum nitorem, sed cur non significabit, vitam ita defluere, ac aquam, omnes enim sicut aquæ dilabimur. Unctio significat corroborationem, sed cur non significabit sanctificationem ut fiat moriturus odor bonus Christo &c. ergo apparet hæc non habere determinatam significationem naturalem.

Ratio ergo est, quod Scriptura sit signum & quidem Sacrum: quia locutio divina, non tamen causativum, deputatumque ad causandam sanctitatem. Rursus: quia Scriptura Sacra, & aliæ humanæ, non differunt nisi speciali principio, sæpe enim objecto non differunt, ut si aliquis Ethnicus idem scribat, quod Scriptura Sacra, sed diversitas est, secundum speciale principium: quia videlicet Sacra Scriptura confecta est ex peculiari instinctu & assistentia Spiritus Sancti, in genere causæ illuminativæ & directivæ, concurrentis; si autem Sacra Scriptura & humana non differunt nisi principio, non apparet, per quid Scriptura extrahatur ad rationem Sacramenti, de quo hîc.

Inferes Secundò. Cur serpens æneus & transitus maris rubri non sint Sacramentum? Rationem reddit Perez: quia non est Symbolum legitimum, id est, lege perpetuâ constitutum, ut sæpe repetatur uniformiter in variis personis. *Hæc ratio*

Non Satisfacit Primò. Urgendo hoc ipsum quod sibi opposuit Perez ex Lugo. Non est de ratione Sacrificii, repetibilitas uniformis

legitima ; ergo nepue de ratione Sacramenti saltem ut sic,

Respondet Perez Sacrificium & Sacramentum concurrere in ratione signi designativi Personæ, sed cum hoc discrimine, quod sacrificium designet eum, quem tanquam Deum colere debemus, Sacramentum autem designat Personam dedicatam ad divinum cultum, tanquam partem unius reipub. utrumque dividitur in repetibile & irrepetibile, quod vocari potest Characteristicum, prioris exemplum est Sacrificium Missæ repetibile, posterioris Sacrificium cruentum Christi, estque hoc posterius irrepetibile, quia est Characteristicum, cum sit proprium Reipub. Christianæ; Deus enim Christianorum est ille, quem Christus suo sacrificio designavit & unicum Deum, illaq; designatio fuit, quasi electio & admissio Patris Jesu Christi in Deum reipub. Christianæ; non quia divinitas Patris Jesu Christi & Filii & Spiritûs S. habentium cum ipso eandem essentiam, ac proinde eandem divinitatis designationem, pendeat à Sacrificio Christi, sed quia ejus cognoscibilitas ab illo pendet, si enim Christus habuisset multos Patres Deos, aut esset multiplex Deus, potuisset Christus offerre Sacrificium Characteristicum singulis; sed quia Deus est unicus, non potuit nisi unum offerre ejusdem rationis; sicut Baptismus in eodem homine non repetitur. In Sacramentis alia est Ratio: quia sive Sacramentum sit Characteristicum sive non, est repetibile, sed non characteristicum habet repetibilitatem duplicem, unam in uno homine, alteram in pluribus hominibus; at characteristicum hanc solum posteriorem repetibilitatem habet: quia colentes Deum non sunt unus, sicut Deus est unus; necesse autem est ut ea repetibilitas communis utriq; Sacramento, sit constituta lege, omnes enim debent signari uniformi Signo uniformitate non causali, debet ergo ea uniformitas stabiliri, per aliquam legem.

Contra est. Tum quia. Nego de ratione Sacramenti esse repetibilitatem, vel si est, dicam fuisse in serpente æneo, quia non tantùm in deserto fuit propositus, sed continebatur etiam in templo, & non parvo tempore ad negotium sanandi fuit utilis, cur ergo pro eo tempore non erat Sacramentum? Nego debere illam constitui lege, Nego de ratione Sacramenti esse uniforme signum; vel si est, cum uniformiter omnes ab illo serpente fuerint sanati, cur ille non fuisset Sacramentum? cumque fuerit decretus lege Dei, cur non erat Sacramentum? Tum quia non apparet ratio, cur Sacrificium designet eum, quem tanquam Deum colere debemus; quid sit item ista designatio, & cur potius non est objectum quod colitur, & cui destinatur Sacrificium; cur Sacrificium præcipuè legitimum & legitimè ponibile, non significat etiam personam, à qua offertur, esse legitimam; cùm actio etiam, inferat suum principium. Tum quia potiùs Christus designavit Deum colendum Chri-
stianis Sanctissimam Trinitatem, condistinctè à
veteri Sacramento, cui tam explicatè myste-
rium hoc non patuit, per cultumque Trinitatis
distinguitur à Judæis & Saracenis; ergo po
repeti debuit saltem secundùm numerum Per-
sonarum hoc Sacrificium; & si Christus habuis-
set plures Patres, plura sacrificia offerre debuis-
set; ergo etiam cum sint tres Personæ divinæ
tria sacrificia offerre debuisset. Tum quia etiam
Baptismus est Sacramentum Characteristicum
& tamen non obstante, repetitur in multis; ergo
etiam repeti debuisset & mortis Sacrificium; si-
cut enim quia Deus est unus, unum dicit deb
esse Sacrificium, ita quia plures sunt homi
pro singulis debet esse unum sacrificium. T
quia cum hoc, quod est repeti vel non rep
mortis sacrificium, pendeat à libera volun
Dei & Christi; esse autem Deum unum n
pendeat à libertate, cur in hoc quod liberè
recurritur ad hoc, quod nonnisi necessariò e

Non Satisfacit Secundò. Quia etiam
currendo ad hoc, quòd Sacramentum deb
esse stabile, non apparet cur serpens æneus n
fuerit Sacramentum; habuit enim de se pro
nendo, servando, collocando in trabe leg
ergo habuit legitimitatem stabilitatis; ergo
Sacramentum, hoc enim ipsum dicitur illi
fuisse, ne esset Sacramentum; quia non hab
stabilitatem.

Non Satisfacit Tertiò. Quia licèt per
gitimum intelligatur, lege edictum quòd tam
debuerit esse lex hæc perpetua, nulla est rat
aliàs Sacrificium Christi, non esset legitimu
quia ipsum cruentum perpetuò non fit, fit ill
repræsentatio; sed etiam non tantùm repræse
tatio est Sacramentum, sed & ipsum repræse
tatum, & tamen hoc non repetitur.

Ratio ergo ex dictis assignari debet; ideo
la duo non sunt Sacramenta; quia licet signi
cent, non causant Sanctitatem.

Inferes Tertiò. Quæ sit distinctio Sacr
menti à Sacrificiis, Observantiis, & Sacris? R
tionem dat Perez: quia Sacra & Observant
non sunt Ceremoniæ divinæ Personales, s
reales; à Sacrificiis verò differt: quia Sacri
cium est designativum Dei colendi; Sacrame
tum autem est designativum Personæ creat
humanæ. *Hæc Ratio*

Non Satisfacit. Præter dicta; an Sacr
menta debeant esse designationes Personale
id insuper est: quia Sacrificium designat pers
nam cui immolatur; ergo & altare quod est S
crum, designabit Deum cui struitur, sacrificiun
non est solares Deo dicata, sed designat Deum
ergo & altare; unde etiam Breviarium Roma
num 9. Novembris Lectione quartâ sic habet
Nec, &c. in titulum erectum erat altare quod Chri
smate delibutum, Domini Nostri Iesu Christi, qui a
tare, hostia, & Sacerdos noster est, figuram exprime

ret

; ergo in sensu Breviarii altare, est designati-
m Personæ Christi, seu designativum Dei co-
di, consequenter nullo distinguentur Sacri-
um & sacra, v. g. altare. Rursus: cur Obser-
ntiæ non debeant dici designativæ persona-
n, nam assumptio v.g. ad portandas literas est
servantia designans actionem portationis li-
arum, hoc ipso tamen designat personam in
pub. Cursoris, vel Postarii, cur idem non di-
ur de Observantiis Sacris? Deniq; ipsæ Ob-
vantiæ ex sensu Perez, versantur circa actio-
decentes, nonnè hoc etiam Sacramentis, in
ione baptisandi, absolvendi &c. competit.

RATIO ergo ex dictis est. Quia Sacrificium
tale, est Signum cultûs divini oblatione ex-
itum, consequenter ex essentia illius non est,
ic causativum Sanctitatis. Sacra item defini-
sunt res deputatæ cultui divino, circa quas
in quibus fiat oblatio; ergo adhuc non par-
pabunt ex ratione causativi gratiæ; idem, dic
Observantiis, quæ sunt actiones certo modo
pabiles in cultu; ergo ex sua essentia, non
ent adhuc rationem causativi, adeoq; Sacra-
nti.

INFERES Quartò. Cur filiorum in statu in-
entiæ conceptio, & Visitatio Beatissimæ,
sint Sacramenta?

RESPONDET Perez. Infans in utero positus,
quidem essentialiter homo, non tamen pars
lis reipub. humanæ, potiùs enim moraliter,
pars, suæ Matris: quia autem Sacramentum
Symbolum reipub. humanæ Sacræ, designa-
m pro ea personæ Sacræ, designatione scili-
quæ illam faciat personam civilem; & cùm
s conceptus nondum natus, non sit capax
designationis, cum non possit esse homo ci-
; ergo non est capax recipiendi Sacramen-
; ergo sanctificatio illa infantium in utero,
est Sacramentalis; idem dicendum de Visi-
one Beatissimæ Joannem sanctificante. Alia
t per Perez ratio; si talis visitatio indivisibili-
sanctificaret & Matrem & infantem, tan-
m partem quandam Matris, quæ Persona ci-
est integra & perfecta, cum suo infante. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia quamvis filius
tero existens, non sit Persona civilis, sed civi-
ars Matris, tamen talibus infantibus collatus
tismus, verè est Sacramentum; ergo etiam
o illa sanctificatio non desinet esse Sacra-
tum: quia confertur istis, qui non sunt pars
lis reipub. Tum quia alia est civilitas politi-
lia civilitas fidelis, quid deest illis infantibus,
nt cives fideles, siquidem habeant gratiam
sam; & si sunt cives fideles, cur non erunt
aces designationis fidelis, adeoque Sacra-
ti. Tum quia alia est hæc quæstio; an aliquid
Sacramentum? & alia; an aliquid saltem sit
ax illius? ex incapacitateque subjecti, non ar-
ur absolutè hoc non esse Sacramentum; & ita si sit monstrum incapax baptismi, licèt natum ex concubitu humano, non ex eo arguitur jam, Sacramentum baptismi, non esse Sacramentum; ergo & in præsenti, cur illa sanctificatio non sit Sacramentum, non rectè arguitur ex eo, quia non sunt capaces designationis civilis infantes, sed aliunde id debet colligi.

RESPONDET in simili Perez. Infantem, qui potest baptisari, posse tangi & videri, & eo ipso jam dici posse editum in lucem, ac proinde esse partem reipub. civilem. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia ex probabili sententia, sufficeret etiam per canaliculum infundere aquam: quo casu non videretur, nec tangeretur nisi aquâ, & tamen in probabili sententia foret Sacramentum tunc; deinde post Conceptionem, potest scindi mater, adeoque videri & tangi conceptum; ergo nihil deerit, quominus illa conceptio sanctificet.

RATIO ergo potius est. Quia illa Conceptio non habebat inprimis rationem Signi, hæc enim est vel ad placitum; ergo ex institutione; vel ex natura, & hoc hîc non habetur; si autem est ad placitum signum, istius assumptionis ad hoc significandum, dandum esset fundamentum ex authoritate Sacra petitum, quod nullum habetur; idem dic de visitatione. Rursûs: quia illa Conceptio non habebat rationem causativi illius sanctificationis, aliique sunt hi termini *Cum*, & *Per*, verumq; fuisset quòd tunc *Cum* esset conceptio, esset sanctificatio, sed non esset verum, quod *Per* Conceptionem esset sanctificatio; idq; ideo: quia licèt posset etiam per conceptionem fieri sanctificatio, non constat promissum hoc fuisse illi conceptioni, tanquam evasuræ ad formalitatem *Per*, idem dic de visitatione, quòd fuerit quidem perfecta sanctificatio S. Joannis, cum Elisabetham visitaret Beatissima, non autē, quod *Per* illam visitationem sensibilem, tanquam instrumentum elevatum, fuerit sanctificatus.

Continuantur Illationes.

De Martirio supra dictum.

INFERES Quintò. Cur sumptio Eucharistiæ non sit Sacramentum? Rationem dat primo Perez; quia Sacramentum duo habet; esse Dei locutionem seu promissionem, saltem conditionatam, & esse designationem Personæ Sacræ, designatione donativâ gratiæ; non est autem de ratione Sacramenti ut sic, esse actualem designationem, sed esse designativum. Est autem hæc differentia inter Eucharistiam & alia Sacramenta, quod hæc, ex eodem capite, habeant esse designativum & sanctificativum, & esse locutionem Dei; eatenus enim habent virtutem donandi gratiam, & sanctificandi, quatenus sunt locutiones quædam Dei donativæ gratiæ; cum ergo ipsa designatio actualis, & actualis applicatio in reliquis Sacramentis, sit locutio Dei, & sit à Deo instituta, ut compleat Sacramentum in ratione locutionis Dei, non est mirum, quòd alia Sacramen-

menta non habeant ante usum sanctificandi vim. Eucharistia autem ex alio capite habet virtutem sanctificandi, & esse locutionem Dei promissivam gratiæ sumentibus Eucharistiam: virtutem enim sanctificandi habet ex eo; quia habet in se auctorem gratiæ, ex divina autem institutione habet, ut ipsa Eucharistia continens ipsum auctorem gratiæ, sit promissio quædam conditionata ipsius gratiæ, si sumatur; ergo sumptio, est mera conditio hujus promissionis. *Hæc Ratio*

Non Satisfacit. Quia imprimis negatur Sacramenta esse locutionem Dei, promissionem Dei &c. secundum dicta supra, contra Lugo. Rursus in oleo extremæ unctionis, idque benedicto, unctio actualis non est conditio; ergo idem dicendum de Eucharistia consecrata, actualis illius olei usurpatio, complet illud Sacramentum in ratione locutionis Dei; ergo & actualis usurpatio Eucharistiæ, idem habebit, posset que in Eucharistia distingui, permanens locutio Dei & transiens, & quòd illa permanens non compleatur actuali sumptione, secus hæc transiens. Quod attinet ad illam propositionem; Alia Sacramenta non habent vim sanctificandi, si procedat de vi in actu primo, falsa est: nam etiam olea & aqua, habent vim in actu primo sanctificandi; si autem procedat de vi in actu secundo, adeoque exercito, hæc etiam in Eucharistia non habetur: quia etiam hæc non sanctificat exercitè, nisi in usu. Sed concesso etiam quòd alia Sacramenta ante usum non habeant vim sanctificandi, habeat Eucharistia, cur illius etiam actualis sumptio, non participabit de illa vi sanctificandi. Concedo quòd in aliis Sacramentis ex eodem habetur, esse designativum, sanctificativum & locutionem Dei, & ex alio capite in Eucharistia, adeoque habere Eucharistiam, ut sit Sacramentum ante usum, sed quærere restat, cur ipse usus illius, non sit Sacramentum, ut ita dicam, transiens, cur non sit designativum, & sanctificativum, & locutionis Dei complementum transiens. Concedo quòd Eucharistia sit promissio conditionatæ gratiæ, sed id etiam habet oleum, aqua, &c. si actu usurpentur; sed cur ipsa sumptio non erit etiam actu Sacramentum, sicut actu unctio, & actu ablutio, est Sacramentum.

Ratio Secunda ex eodem est. Quia sumptio Eucharistiæ est conditio Eucharistiæ, quatenus hæc est promissio conditionata gratiæ, ita tamen, ut ipsa sumptio, non sit locutio divina, adeoq; nec Sacramentum; sic peccatum potest esse conditio comminationis divinæ conditionatæ, & tamen non potest esse locutio divina, id est; habens Deum pro auctore. *Hæc Ratio*

Non Satisfacit. Cur enim ipsa sumptio actualis, non est complementum actualis locutionis divinæ, supposito quod Sacramentum debeat esse hæc locutio? cur sequitur sumptio naturam peccati, quod est nonnisi conditio comminationis divinæ, & non sequetur potiùs naturam actualis unctionis, actualis ablutionis; & si quamvis ablutionem & unctionem perficiat minister, est Deus specialis auctor utriusq; adeo ue sunt illa locutio divina, cur sumptio quamvis perficiatur à sumente, non est locutio divina, ec Deum habet pro auctore, si autem habet Deum pro auctore, ergo non ita se habet ac peccatum; quod ideo est conditio & non est locutio divina, quia non habet Deum pro auctore.

Ratio Tertia ex eodem est. Quia etiamsi ponatur, quòd sumptio, sit locutio Dei, non est tamen locutio, quæ possit esse Sacramentum, nam Sacramentum est locutio Dei loquentis e hominem agentem modo humano; ut autem homo agat nomine Dei, modo humano, requiritur ex parte hominis, intentio agendi nomine Dei; unde locutio divina habens rationem Sacramenti, pendet ab humana intentione, sumptio autem Eucharistiæ, non pendet ab hac intentione, ut operetur suum effectum, ut si illud recipiat infans baptisatus *Hæc Ratio*

Non satisfacit. Non potest negari quod infans baptisatus recipiat Eucharistiæ effectum; id enim habuit usus Ecclesiæ, & modo habetur ter Orientales, saltem aliquos, estque de hoc et iam phrasis Augustini de peccatorum meriti lib. 1. cap. 25. ante medium; sed hoc posito Ratio adhuc non evincit; nam baptismus etiam in adultis non tenet sine intentione suscipientis & tamen hoc non obstante in infantibus ablutio est locutio Dei, sufficitque haberi intentionem abluentis; ergo & hic sufficiet haberi intentionem conferentis

Ratio ergo ex dictis est. Quia Sacramentum debet esse Signum causativum sanctitatis, i autem non sumptio illa causat gratiam, sed i Eucharistia; & constat ex doctrina Eccle sumptionem illam, non esse assumptam u gnum causativum gratiæ, licèt assumi potue

Inferes Sextò. Cur Cerimoniæ non Sacramentum, itemque picturæ sacræ? ration dat Perez: quia non sunt locutiones divinæ, humanæ.

Contra.: quia sicut quamvis Christus terminarit materiam & formam Sacramen rum, multa tamen materialiter & in individ non determinavit; de quo infra; & tamen h non obstante, quæ determinavit Ecclesia, su locutio non humana sed divina, cur idem n poterit dici de Cerimoniis & picturis si aliun id non probetur; & si ablutio vel unctio profe à Ministro, potest habere rationem locutio divinæ, cur non cerimonia sacra vel pictura?

Ratio ergo est. Quia ista non sunt Sig causativa Sanctitatis; cujus enim?

De Signis Spiritualib. discurrit Perez, sed in lis deficit ratio Signi, de quo hîc nempe huma

Inferes Septimò. Quare miraculum non Sacramentum? Perez sic discurrit: Fingam Christum non solum confirmasse miraculo,

potu

tuisse remittere peccata illi Paralytico Evan-
lico , sed vi miraculi factam fuisse remissio-
m peccati,& postea instituisse,ut miraculis si-
liter, ab homine alteri homini, conferretur
tia; dicit ille miraculum ita institutum, non
urum fuisse Sacramentum, similiter institu-
n,ut defacto est institutum; idq; ex eo: quia
ramentum debet esse Signum exhibitum à
o loquente, & paciscente cum homine, per
minem, modo humano , jam autem loqui
um per hominem facientem miracula, non
loqui per hominem operantem modo hu-
no, sed operantem modo divino & superna-
ali; ergo loqui Deum per miracula , non est
ui Sacramentaliter. *Hæc ratio*
NON SATISFACIT. Quia quamvis non dubitet
ez, quod etiam miraculum possit habere ra-
nem Sacramenti,id tantum negat, quòd ha-
trationem Sacramenti similis præsentibus,
id etiam non convincit. Ratio est: quia
mvis prolationem formæ consecrationis
nanam , consequatur miraculosa transsub-
tiatio & positio Corporis Christi, quamvis
tionem una cum forma, humanam, conse-
tur miraculosa (quia è potentia obedientiali
næ facta) productio gratiæ, utrumq; tamen
,est verum Sacramentum;ergo ratio illa mi-
li,non obesset,si adesset institutio , quomi-
illa sit Sacramentum. Rursùs illud miracu-
esset sensibile v. g. sanatio, v.g. dictio: sano
ausaret etiam sanctitatem,esset ergo in no-
principiis Sacramentum, & si Ly abluo te,
quod sequitur miraculosa productio gratię,
acramentum,cur non illud sano te. Quod
n sequitur in principiis Perez, nam per il-
, Sacramentum debet esse Signum exhibi-
à Deo loquente & paciscente cum homine
hominem modo humano,sed illud ly: sano
roductivum sanitatis & sanctitatis, esset Si-
n cadens etiam sub sensus , exhibitum à
,quia assumptum à Deo ad sanitatem & san-
tem,consequenter intercederet tunc,& lo-
, & pactum cum homine per hominem,
lo autem humano,quia esset dictio: Sano te;
sa sensibilis sanitas, spectaret ad humanum,
sensibilem modum.

ATIO ergo est,illam sanationem non fuisse
amentum; quia non erat causativa Sancti-
,nec ad id assumpta à Deo, sed si assumere-
esset Sacramentum,& quidem ejusdem Ra-
is cum præsentibus,nullo enim differret, ni-
òd sanctam sanitatem afferret. Non repu-
autem Sacramento, habere rationem talis,
lia defacto instituta ,conferre tamen sanita-
in alio ordine,nam in præsenti, nullam per
onfert sanitatem; & sicut nunc non confert
e Eucharistia primam gratiam , posset ta-
in alia institutione conferre servatâ ratio-
ræsentium Sacramentorum; ergo & Sani-
m quam nunc extrema unctio per se , non

absolutè confert, posset in alia serie, per se absolutè conferre,servata ratione præsentis Sacramenti. Quòd autem aliquod Sacramentum nunc per accidens facit, potest per se in alio ordine facere, idq; servata ratione præsentis Sacramenti, alligata nonnisi omnipotentia ut eventus v.g. sanitatis semper fiat; immò cum interdum extrema unctio sanet, cur non debemus dicere, miraculosè id interdū fieri; hocne jam ipso dejiceretur à ratione Sacramenti, unctio extrema?

QUÆSTIO III.

De Essentia Sacramenti physicè accepti.

NOmine *Physici Esse*, venit materia & forma, definitioq; per hæc duo , est definitio secundum physicum esse; & de hac materia & forma Sacramentorum , agetur in præsenti; sed quæstio procedet restrictè de solis Sacramentis novæ legis. Præmittenda tamen est notio aliquorum terminorum , ut explicetur dictum commune; Sacramenta constant rebus tanquam materiâ & verbis tanquam formâ, *Hinc*

PRÆMITTO Primò. *Quid veniat nomine rei in dicto illo communi*, quo utitur etiam S. Thomas hîc q. 84. a. 1. ad tertium. Scotus & alii; nempe aliquid esse in Sacramentis, quod sit Sacramentum tantùm, Res tantùm, & simul res ac Sacramentum; ut id præstetur.

ASSERO Primò. *Ad hoc ut verificetur dictū istud universale, accipi debet Sacramentum, non pro solo signo causativo sanctitatis*, sed pro toto ad Oeconomiam Sacramenti quocunq; modo spectante.

RATIO: quia aliàs non ostenderetur, quid sit res tantùm, nam hæc communiter est gratia; quæ non est Sacramentum, sed effectus Sacramenti; nec item ostenderetur, quid sit res & Sacramentum; quia in Sacramentis characterem imprimentibus, res & Sacramentum dicitur esse character, quia tamen non est Sacramentum, sed effectus, & simul nota transacti Sacramenti.

ASSERO Secundò. *Nomine Sacramenti tantùm venire id, quod in Sacramento est sensibile*, estque signum, à nullo alio significatum.

RATIO: Acceptio termini; & quia si aliter accipiatur, jam non accipietur Sacramentum tantùm, & sub formalitate Sacramenti tantùm, sed v.g. etiam sub formalitate causæ, sub formalitate includentis effectum, &c.

ASSERO Tertiò. *Nomine rei tantùm, venit illud quod significatur, & est signatum, ipsum autem non significat.*

RATIO: acceptio termini; & quia signo , necessariò debet respondere signatum , quod quà tale, non significat , quia significatum quà tale, non est Signum; & quia illud signatum , est res; hinc res quà talis, non debet quidquā significare.

ASSERO Quartò. *Nomine rei & Sacramenti simul, venit id, quod & significatur, & quod significat simul.*

RATIO acceptio vocis, & quia si non significaretur, non esset res; si non significaret, non esset Sacra-

Sacramentum; ergo si est res & Sacramentum, significat & significatur.

Assero Quintò. *In singulis Sacramentis reperiri omnia illa tria*; & quidem in Sacramentis imprimentibus characterem, materia & forma Sacramentorum, sunt Sacramentum tantùm.

Ratio: quia significant & non significantur ab alio.

Gratia autem est res tantùm. Ratio: quia significatur à materia & forma, & non significat.

Character autem, est, & Sacramentum & res simul. Ratio: quia & significat gratiam, & simul & materia & forma significatur. In aliis autem Sacramentis Characterem non imprimentibus, Sacramentum tantùm, est materia & forma, quibus adde species Sacramentales in Eucharistia. Res tantùm est, gratia. Sacramentum autem & res in Eucharistia, est Corpus Christi. In matrimonio, indissolubilitas matrimonii Sacramentalis, est Sacramentum: qui significat indissolubilitatem unionis Christi cum Ecclesia; & simul res: quia significatur per materiam & formam. In pœnitentia Sacramentum & res per nos, est dolor internus; in unctione autem pro re & Sacramento per Henriquez, est unctio interna, sita in confortatione ad sustinendum laborem moriendi; per Lugonem autem, Sanitas corporalis, si uncto expediat.

Præmitto Secundò. *Quid veniat nomine rei in dicto illo communi*; quod Sacramenta constent rebus & verbis; venit enim nomine Rei quidcunq; ulterius in sua significatione determinabile, & quod se habet per modum materiæ in Sacramento.

Præmitto Tertiò. *Supponere Theologos, quod licet conveniat per ordinem ad nos Sacramenta institui in re sensibili; institui tamen etiam per ordinem ad nos potuissent, in ipsis rebus, vel in ipsis verbis*: quia utrumq; hoc per ordinem ad nos, est sufficienter sensibile; unde etiam instituta Circumcisio, in solis rebus, sine ullis verbis. *Hac ergo notione Terminorum præmissa*

Formatur definitio physica Sacramenti novæ legis. *Quod sit Sacramentum, seu Cerimonia Sacra, constans rebus & verbis, productivum gratiæ.*

Probatur bonitas definitionis, ex regulis illius. Dico autem esse productivum gratiæ & non sanctitatis tantùm: qui ly Sanctitatis in superiore descriptione uti debuimus; quia erat commune quid assignandum, ad effectum quem ponebant Sacramenta vetera, qui affectus erat nonnisi legalis sanctitas, & non gratia; in præsenti autem est effectus, gratia. Addo autem ly Sacra ad terminum Cerimonia, quia ly Sacra significat etiam ipsum signum Sacrum; jam autem ly Rei Sacræ additum, ad ly perfectè nos sanctificantis, ut vidimus supra, superfluit; quia respectu effectûs & significati dicitur; & si perfectè nos sanctificat res illa, indubiè sacra est; sed expeditior adhuc erit ratio definiendi pro præsenti Sacramentum; Quod sit signum causativum gratiæ, constans rebus & verbis; vel ne dicatur poni pro genere, genus altius & differentiam, non autem genus ex illis concrescens, sic illam forma; est Sacramentum productivum gratiæ constans rebus & verbis. Hac definitione posita examinandæ sunt difficultates; *sit*

DIFFICULTAS I.

An rebus & verbis tanquam Materiâ & formâ constent omnia Sacramenta?

Dicendum est *Constare*. Est communis sententia cum S. Thoma contra Durandum.

Probatur Primò authoritate Florentini quod in decreto Unionis dicit, *Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ & personâ Ministri conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi.*

Probatur Secundò congruentiis quas affert S. Thomas: quia sicut in Christo Verbum Patris carni sensibili; ita & in Sacramento salutis, verbum creatum, debuit conjungi rei sensibili, Congruebat hoc idem conditioni hominis constantis animâ & corpore; ita Sacramenta constare debebant, verbis quæ ad animã transeunt, & rebus quæ corpus tangunt. Deniq; quia volebat Christus instituere Sacramenta, quæ essent quid physicum, signum tamen sensibile, inter sensibilia autem, primatum obtinent verba; hinc ad Sacramenta adhiberi debebant verba, ut significatio rerum, quæ est magis confusa, determinaretur verbis.

Probatur Tertiò. Quia nullum est Sacramentum, quod constet solis rebus & non verbis; nec ullum quod constet solis verbis & non rebus; quod enim? ergo omnia constant rebus & verbis.

Objicit primò Durandus. Sacramentum pœnitentiæ constat solis verbis; quod ipse probatur; quia constat solâ confessione, quæ verbis stat; & absolutione, quæ fit verbis; ergo constat solis verbis.

Respondet Primò. Lugo eiq; consentit Amicus. In pœnitentia rem esse peccata, quæ etiamsi sint oris, habent nihilominus nomen Rei, ratione actûs interni, sine quo nemo peccat; & quamvis peccata sint nonnisi materia remota, sufficit tamen ad salvandum, quod Sacramẽta constent rebus & verbis, saltem materiam remotam ostendere quæ sit res; nam etiam Eugenius Papa in decreto loquens de materia Baptismi, dicit materiam illius esse aquam; quamvis hæc, sit nonnisi materia remota, proxima autem, est ablutio. Dici potest rursùs Rem (accipiendo illam secundùm præmissum secundum) Sacramenti pœnitentiæ esse Contritionem internã, quæ quamvis sit nonnisi per verba sensibilis, suo tamen modo de sensibilitate participat; quod etiam innuit Amicus disp. 2 n. 6. Unde jam explicatur, quî non sola verba habeant rationem sensibilis, dum contritio verbis exprimitur. Dupliciter potest

hab

ere aliquid rationem sensibilis, Ut Quo, & Quod; & ita materia prima, dicitur esse sen- is, substantia etiã panis, quæ est materia nota, dicitur esse in Eucharistia sensibilis; n quòd materia prima & substantia panis, sit, usis accidentibus sensibilis, sed quia materia na & substantia panis sentitur Ut Quod, ac- entia autem sentiuntur Ut Quo; seu quòd sint, quod sentitur; accidentia autem sunt, medio sentiuntur; hinc vides, accidentia mparentur ad substantiam vel rem, habe- e rationem sensibilis Ut Quo; si autem nparentur ad seipsa, habere rationem sensi- Ut Quo, & simul rationem sensibilis Ut od: quia dum video albedinem panis, non im illa albedo est mihi ratio cognoscendi em ut Quod, sed etiam ipsa albedo, est co- tum, ut Quod; tam enim benè percipio tunc em esse, quàm albedinem esse. Rursùs ndo aliquis mihi dicit Verbum; non solùm i redditur sensibilis illius vox, sed etiam ob- um, illâ voce significatum; hinc si non intel- mus dicentem, enuntiamus; Vocem audio sensum nescio, ex quo ostenditur, quòd in manis non solùm attendatur ad sensibilita- vocis, quæ se hîc habet, Ut Quo; sed etiam em illa voce significatam, quæ est sensibilis, Quod; ita enim in præsenti, si inquiratur, d in Sacramento pœnitentiæ habeat ratio- n sensibilis Ut Quo, illud sunt sola verba, his m sublatis, vel aliquo æquivalente illis, sup- nte vim verborum, quales sunt nutus vel ptura simpliciter insensibilis maneret illa tritio, per quid enim sentiretur? Quodsi su- tur Ratio Ut Quod, tunc non sola verba ex- nentia contritionẽ sunt sensibilia Ut Quod, etiam est sensibilis contritio; sicut & alia Ut od, sunt sensibilia. Quod Contritio potest ere rationẽ sensibilis & cæteroqui est con- incta verbis, hinc fit, ut contritio possit habe- ationem rei in pœnitentia, adeoque salvare, d rebus & verbis constet etiam pœnitentia.

Respondetur etiam Secundò. Etiam Sa- mentum Pœnitentiæ constare rebus & ver- non quidem rebus formaliter, constare ta- n rebus æquivalenter.

Explicatur distinctio. Multa sunt talia non tùm formaliter sed etiam virtualiter; & ita n tantùm datur distinctio realis formalis, sed am realis virtualis; non tantùm datur con- io & intentio formalis, sed etiam virtualis; Ratio est: quia virtute esse tale, est præstare quod aliud præstat sua entitate; multa autem estant id, quod aliud præstat sua entitate, licèt n habeant illam entitatem; quòdsi potest ali- id non esse formaliter tale, esse tamen virtua- er tale, poterit etiam aliquid esse res, non qui- m formaliter, virtualiter tamen; & hoc in- cat S. Thomas hîc a. 6. ad primum Sub rebus tem comprehenduntur etiam ipsi actus sensi- biles, qui certè rerum propriè nomen non ha- bent. Porrò tum temporis res Sacramenti acci- pitur formaliter, quando nomine rerum, veni- unt ipsæ Entitates, quæ verbis significantur: sicut enim nomine verborum formaliter venit ipsa significatio externa, quæ fit per voces, nomine autem rerum æquivalenter venit omne id, quod in sua significatione, quã in Sacramento afferre debet, indiget ulterius determinari, per hocque exercet officium rei, quin sit etiam res; haben- do scilicet eandem conditionem significandi, quæ competit rebus, quibus competit ulterius in significando determinari; & sic v. g. Res re- mota in Sacramento baptismi est aqua, quæ in significando sacramentaliter, non est determi- nata, non enim se solâ significat determinatè mundationem animæ, sed potest fluiditate suâ significare mortalitatem. Universaliter ergo stat significatio rerum, in indeterminatione im- perfectione, incompletione significandi Sacra- mentaliter; hinc quidquid illud est, quod talem determinationem participat, hoc ipso, nomen rei Sacramentalis participat; & quamvis non sit res formaliter, est tamen res virtualiter; quia sicut res indiget in sua significatione determina- ri, ita & illud quod est res virtualiter; è conver- so nomine verborum æquivalenter veniunt illa omnia, quæ incompletam, imperfectam, inde- terminatam & pendentem significationem complent, derficiunt & stabiliunt. Quia verò etiam in Sacramento pœnitentiæ, reperire est ulteriùs determinabilia in significatione, ideo erit reperire res æquivalenter. Quòd autem re- perire sit talia in confessione, exinde colligitur: quia confessio ipsa est res æquivalenter; non ha- bet enim determinatam de se Significationem Sacramentalem: posset enim talis confessio fieri nonnisi confidentiæ causâ, supplicando item ut pro his peccatis oretur, &c. quod osten- dit, non esse determinatam illam significatio- nem, sed adhuc pendentem, adeoque illam ha- bere rationem rei Sacramentalis, cui convenit non esse determinatam in significando Sacra- mentaliter; in circumstantia autem absolutionis ad hoc à Christo institutæ, & à Sacerdote factæ, completur in ratione significandi remissionem culparum. Quodsi completur illa confessio in ratione significandi, per absolutionem; hoc ipso Confessio per ordinem ad absolutionem habet Rationem rei æquivalenter, ut dictum est; si ha- bet rationem rei æquivalenter, verum erit & omne Sacramentum, & in particulari pœniten- tiam constare verbis & rebus, saltem æquiva- lenter talibus; ipsaq; ratio formæ ex vi formæ, habebit rationem completivi & actuativi.

Objicit Secundò idem. Matrimonium in- terdum perficitur solis verbis, interdum solis rebus; ut si fiat nutibus; ergo non est de ratione Sacramenti novæ legis, constare rebus & ver- bis; & quidem tota difficultas est, non de Mate-

ria, five Re remota, hoc enim clarum eſt quòd ſint corpora conjugum, & ad id hîc non attenditur: quia cum datur poteſtas abſolvendi fideles per impoſitionem manuum cum illis verbis; Accipe Spiritum Sanctum, illic materia Sacramenti, non ſunt fideles abſolvendi, ſed ipſa traditio illius poteſtatis; ſic etiam in præſenti: Materia Sacramenti Matrimonii, non erunt corpora, ſed aliud, de quo inquiritur quid ſit.

RESPONDETUR: Quòd motus & compreſſio manuum ſint æquivalenter verba. Ratio: quia de ratione verbi eſt eſſe expreſſionem conceptus interni: cum ergo illi nutus & compreſſio manuum, exprimant traditionem mutuam, benè illi nutus, poſſunt dici verba æquivalenter; licet illa ipſa verba æquivalenter determinentur ultimò per id, quod reddunt ſenſibile, nempe per traditionem mutuam.

Poteſt etiam ſuſtineri communior reſponſio, quòd traditio in quantum ſenſibilis redditur, aliquo exteriori ſigno, ſit res Sacramenti; acceptatio autem ſenſibilis, eſt verbum, quale ſufficit ad Sacramentum; idq; ideo quia traditio indiget, ultimo compleri per acceptionem.

Ut hæc ſecunda reſponſio defendatur.

NOTO Primò. Sicut nemo dicit in hoc Sacramento confundi Miniſtrum cum eo cui miniſtratur, quãtumvis uxor miniſtret Sacramentum marito, maritus uxori; id enim fit diverſo reſpectu: ita & in præſenti non confundetur materia & forma Sacramenti, traditio enim in quantùm ſe tenebit à parte donantis, habebit ſe per modum materiæ, in quantum autem ultimò complebitur per acceptationem, poterit habere rationem formæ.

NOTO Secundò. Licèt nemo dixerit, acceptationem donatarii, eſſe formam donationis, quaſi acceptatio teneat ſe à parte principii donativi, vel quòd non ſit condiſtincta à donatione, vel quòd donatio, ſub nomine & ſignificato donationis conſtituatur acceptatione, cæterum benè dici poteſt, quòd acceptatio donatarii, ſit hoc ſenſu forma donationis; quia eſt ultimò completivum, per quod donatio habet finem quem intendit, & ex materiali donatione, meraque formalitate oblationis, tranſit in in formalem donationem.

NOTO Tertiò. Quæ ſit ratio, quòd ſub dicto ſenſu acceptatio ſit forma donationis? Inprimis donatio, eſt quid reſpectivum & ad Aliud, hoc eſt; ad faciendum donatarium, & quia nemo fit donatarius, ſine propria acceptatione, ideo acceptatio erit dicto ſenſu, forma donationis. Rurſùs: quia pendente donatione, an ſit futura formaliter talis, an autem futura nonniſi materialiter, adeoq; indiſtincta à ſola oblatione, aliud non poterit oſtendi, quid illam compleat, niſi acceptatio; non enim eſt donator formaliter, quando non eſt donatarius, ſicut nec formaliter Pater ſine filio: non eſt autem

quiſquam donatarius ſine acceptatione, [...]
non acceptatio, ſit dejectiva formæ donat[...]
Deniq; deducitur id exinde; Subſtantia i[...]
lectualis, ex ipſo ſuo ſupremo eſſendi gr[...]
eſt dejectiva reliquorum ad ſubjectionem [...]
ſtendit id inductio: nam Deus qui eſt ſupr[...]
ſubſtantia intellectualis, ſubjicit ſibi angel[...]
homines & reliqua creata; Angeli haben[...]
cellentiam ſubjectivam ſibi hominum; h[...]
nes dominantur mundo; in inanimatis au[...]
quia præſtantiſſima ſunt Sol & Luna, ideo [...]
poſita à Deo, ut præſint diei ac nocti, quod [...]
in hoc fundatur: quia ſupremum debet eſſ[...]
perativum; hoc ipſo enim non eſſet ſuprem[...]
ſed æquale: ſi ſuperativum, debet eſſe dej[...]
vum & ſubjectivum ſibi alicujus, ſed hæc ſu[...]
ctatio, non eſt, ut loquitur Ariſtoteles, ſti[...]
Dominica, ſed nonniſi excellentiæ Entit[...]
hæcq; ſubjectio ut competat v. g. homini, [...]
eſt in ejus poteſtate, ſicut nec eſt in ejus pot[...]
tè habere excellentiam hominis, unde et[...]
religioſi titulo paupertatis ſpoliant ſe dom[...]
rerum, & tamen non poſſunt ſe ſpoliare, ne[...]
cellant rebus inanimatis, & ne illorum ex[...]
lentia ſubjiciat ſibi reliqua creata, unde ut [...]
excellentia, habet ſibi conjunctam ſtrictam [...]
minicam, indiget voluntaria acceptatione, [...]
ſe inveſtiat homo ad titulum Domini, ad t[...]
lum habentis jus utendi pro poteſtate, ita[...]
hoc totum in hac linea pendeat ultimò ex [...]
acceptatione; idq; ex eo, quia eſſe domin[...]
eſt bonum naturæ intellectualis creatæ ſed [...]
veniens, nemo enim præter Deum eſt Do[...]
nus per eſſentiam; ſi autem eſt bonũ advenie[...]
& tamen bonum proprium naturæ intellect[...]
li, advenire debet modo proprio naturæ int[...]
lectuali; quia hoc ipſo non eſſet bonum prop[...]
naturæ intellectualis, quia acquiſibile modo [...]
non eſt naturæ intellectualis, ſi debet adven[...]
modo debito naturæ intellectuali; debet adv[...]
nire per præcognitum & voluntarium, ſi p[...]
voluntariũ, ergo per acceptationem, quod v[...]
lebat oſtendere præſens notatum, & ſicut [...]
non poſſet combrui lignum niſi vellet comb[...]
ri, poſitâ quacunque uſtione, eſſet adhuc indi[...]
ferentia ad comburi, haberetur que determin[...]
tio nonniſi à voluntate ligni; ita & in præſent[...]
ultima determinatio, ut ſi aliquis formalite[...]
donans & ponens donatarium; pendebit a[...]
acceptatione.

NOTO Quartò. Quamvis acceptatio interdum ſit prior donatione, non obeſt quominu[s] ſe habeat adhuc per modum determinantis quia forma quantumvis præcederet materiam determinaret illam, & ſicut anteceſſio materiæ, haberet ſe tunc per accidens, nec dejiceret formam à ratione determinantis; ita etiam per accidens eſſet præceſſus ille acceptationis. Dictum etiam eſt in materia de Diſtinctionibus, quòd ad tranſitum à contradictorio ad contradictio-

rorium possit esse sufficiens mutatio, petibilis eo quod præcessit. Idem dic in præsenti.

Noto Quintò. Non ex eo aliquid debet sari quòd sit determinativum, quia habet ranem determinatam Entis; tam enim v.g. Res ramenti est determinata in ratione Entis, m verba; & tamen ex communi, Res ditur se habere per modum materiæ adeoque ujus determinabilis & actuabilis: sic etiam mvis donatio & acceptatio in ratione Entis determinata, poterit ratio formaliter determativi, haberi nonnisi ab acceptatione. Staergò & salvabitur titulus determinativi in actatione, quia illam pendentiam actionis, ut ormaliter donatio, non autem oblatio merè, erminat ipsa acceptatio; nec obest quòd reat acceptatio etiam donationem; nam forrequirit etiam ad constitutionem totius maam, nihilominus forma habet se per modum erminantis: ita etiam in præsenti. Et certè ars quæ se habet per modum actûs ultimi, ut dat hoc specie compositum, vocatur forma st determinativum quid; & quia etiam in doone intendit natura facere donatarium, cum pectu hujus, ultimus actus sit acceptatio, ideo illa ultimum determinativum.

Instabis. Sacramentum ordinis non penab acceptatione tanquam forma; ergò neq; trimonium.

Respondere solet. Sacramentum ordinis fertur per modum electionis in officium; dir autem aliquis esse electus, quantumvis non at suum consensum, modo postea non reput: jam autem Sacramentum Matrimonii est modum contractûs, qui formatur acceptane; Rursus in moralibus ut aliquid se habeat modum formæ, pendet à voluntate & quin hic voluntate instituentis, qui ex doctrina clesiæ non requisivit pro forma in Ordinis Samento acceptationem; jam autem ex placicontractum matrimonialem elevavit ad Samentum, contractus autem ultimò compleacceptatione.

Noto Sextò. Posito quòd traditio, quæ ponipro materia, & acceptatio item quæ ponitur forma, constent solis verbis, nondum Sacratum Matrimonii constabit solis verbis: quia ctis interni traditionis possunt habere rationrerum, qui sunt sensibiles Ut Quod, ut dim.

Noto Septimò. Casu quo sine ullis nutibus, pto, verbis, contraheretur matrimonium, solam copulam maritali affectu habitam, ut set contrahi in locis, in quibus Tridentinum est in ordine ad hoc punctum receptum, c eo casu, traditio quâ traditio est, habebit tionem rei æquivalenter; acceptatio autem em interna, habebit rationem verborum ævalenter, prout manifestatur ipso actu. Et videtur Florentinum supponere, dum causam efficientem Matrimonii, regulariter dicit esse mutuum consensum, per verba de præsenti expressum.

Objici potest Tertiò. Si omnia Sacramenta constant rebus & verbis, constabit etiam Eucharistia; illa non constat verbis; & quidem non constat in facto esse; quia transactis verbis, est adhuc hoc Sacramentum; non in Fieri; quia cum istud Sacramentum non sit in solo usu, si de ratione Sacramenti est, constare rebus & verbis; etiam in facto esse, deberet constare rebus & verbis; præcipuè autem cum non alia sit forma constitutiva in Fieri, & alia constitutiva in facto esse.

Respondetur. Quod in facto esse constituatur Eucharistia verbis non quidem formalibus, sed verbis æquivalenter; idque ideo: quia verbis consecrativis Corporis, æquivalet ipsum Corpus, quod est in facto esse Eucharistiæ. Fundatur id in ipso Aristotele, qui voces censuit æquivalere rebus; quia verò æquivalentia est de linea Mutui, si verba æquivalent rebus, etiam res æquivalebunt verbis. Rursùs, quia in usu humano, sive dicas; Do tibi centum, cum actuali porrectione, sive non dicas, & des actu centum, æquivalenter dicis; Do tibi centum: ita & in præsenti: Sive dicas pro facto esse, hoc est corpus meum, sive non dicas pro facto esse, ipsi dicto, æquivalebit ipsum Corporis esse; quamvis autem in compositis physicis, forma non possit dici æquivalenter manere, quia nulla forma specie distincta, æquivalet alteri specie distinctæ, in ordine ad rationem speciei illius, & si maneret nonnisi forma numero distincta, quamvis maneret æquivalenter prior, nihilominus verè physicè, aliud esset saltem inadæquatè compositum, eo quòd alia sit numero forma, quamvis moraliter eidem sit compositum: quia autem præsens compositum est morale, stare potest, quamvis nonnisi moraliter & æquivalenter maneat forma, adeoque verba.

Addo. Totam hanc doctrinam de eo, quòd Sacramenta constent rebus & verbis, fundari in sola phrasi & modo loquendi communi; ad quod salvandum suffecerit vel in ipso tantum Fieri ostendere, quod Sacramentum omne constet rebus & verbis; dicitur enim hoc de Sacramentis in sensu pendenti, adeoque explicabili, de solo Fieri; & quamvis in physicis non possit dari alia forma constitutiva in Fieri, alia in facto esse; non tamen in præsenti idem sequitur; disparitas est; quia formæ physicæ compositum constituunt dando se in partem, hinc quoties non sunt, & non dant sese in partem, toties non est compositum: in composito autem Sacramenti morali, cum forma non constituat compositum morale dando sese physicè in partem, poterit adhuc salvari ratio formæ in illa.

DIFFICULTAS II.

De terminatione Materiæ & Formæ in Sacramentis.

DE hoc in præsenti quæretur : An Christus determinârit materiam & formam Sacramentorum.

DICENDUM est Primò. *Quoad speciem & formaliter, determinâsse Christum materiam & formam Sacramentorum.*

PROBATUR Primò ex Tridentino Sess. 6. Can. 1. *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à IESV CHRISTO Domino nostro instituta, anathema sit*; quia verò Sacramentum, nihil est, præter materiam & formam, tanquam substantialia illius, fit ut si Sacramenta sint instituta à Christo, etiam censeri debeat materia & forma instituta.

PROBATUR Secundò. Determinatio quoad speciem & formaliter Sacramentorum, debet esse ab aliquo. Non à potestate laica, quia hæc politicis attendit; non ab Ecclesia, quia in se hanc potestatem non agnoscit; ergò debuit esse determinata quoad speciem à Christo.

PROBATUR Tertiò. Cujus est instituere Sacramenta, illius est & determinare, saltem quoad speciem, materiam & formam; sed Christi est instituere Sacramenta; ergò : Minor probatur authoritate inter alia Ambrosii de Sacramentis lib. 4 c. 4. *Author Sacramentorum quis est nisi Dominus IESVS*? idem habet Trident: Sess. 7. Can. 1. Deinde quia Sacramenta novæ legis, de quibus hic, sunt causativa gratiæ supernaturalis, ad quam jus haberi non potest producendam, nisi viribus à Deo collatis excedentibus, adeoq; indebitis cuicunque Creaturæ. Major principalis probatur ex indistinctione totius & partium simul sumptarum; hinc ejus erit instituere totum, ejusdem erit instituere & partes, saltem quoad suam speciem.

DICENDUM est Secundò. *Formam & materiam Sacramentorum aliquorum materialiter & individuo, esse etiam determinatam.*

PROBATUR. Quia unum ex Sacramentis est Baptisma, cujus materia & forma est determinata, in ly; *Baptisantes eos in nomine Patris*, &c.

DICENDUM est Tertiò. *Non omnium Sacramentorum materia & forma materialiter & individuo sunt determinata.*

PROBATUR Primò. Quia id nec ex Evangelio, nec ex traditione Ecclesiastica deduci potest.

PROBATUR Secundò. Quia ex una parte non repugnat id committi Ecclesiæ; ex alia parte, quòd defacto sit commissum, ipseusus Ecclesiæ ostendit, videturque hoc ad servandam in-
mam reipubl: congruere, in qua Princeps li-
qua per se ordinat, reliqua committit ordin n-
da subdito.

PROBATUR Tertiò. Quia defacto ipse u s,
alius & alius, conferendi Sacramenta, id ost n-
dit; nam in primitiva Ecclesia erat verus Di-
conatus, unde & S. Stephanus fuit Diacon s,
neque tamen tunc materia Diaconatus era li-
ber Evangeliorum scriptus, ut nunc. Rursù s
Orientalis & Occidentalis Ecclesia conveni t
in Sacramentis, & tamen collatio Diacona s
& Præsbyteratûs fit in Ecclesia Græca, non ni
per impositionem manuum; Ecclesia aut m
Romana requirit pro Diacono etiam tradi o-
nem libri Evangeliorum; pro Præsbytero tra-
tionem Calicis cum vino & patenæ cum hos s
est hæc Conclusio communis apud Theolo s
Catholicos. Bellarm: Tomo 1 lib: unico de
cramento Ordinis cap. 9. Amicum disp 2 nu
32. Lugo disp 2. num. 86. Quodsi quær
quid sit illam materiam, formaliter esse à Chri-
sto determinatam, itidemque formam? ex
formaliter est determinata; quia determin
v. g. ut conferretur Ordo per Signum sensib
significativum potestatis quæ traditur, ut inc
Lugo, & per verba hoc ipsum exprimen
Unde etiam determinavit v. g. Euchari
materiam, panem & vinum, non determin
do in individuo, deberetne esse azymus vel f
mentatus, deberetne esse rubrum vinum an
bum.

QUÆRES. Cum oblatio patenæ cum calice
solum materia magis expressiva illius potesta
& cum impositio manuum sola sit sufficiens, cu
in ritu Græco non adhibeatur alia materia, un
tamen fit ut positâ solâ impositione manuu
non consecretur Sacerdos Latinus? id ex eo d
potest: quia sola materia sine forma non conf
ordinem; cum ergò eo casu, nulla verba form
pronuntiet Episcopus supra ordinandum, id
illâ impositione manuum non ordinatur Sac
dos Latinus; sed redit quæstio de Diacono, na
in Græca Ecclesia ordinatur ille nonnisi impo
tione manus, & in Latina illa etiam adhibetu
adjunguntur que verba; Accipe Spiritum Sa
ctum, & tamen materia Diaconatus est etia
porrectio libri Evangeliorum; hanc difficulta
tem.

EXPLICAT Primò Amicus num. 51 Duplice
potestatem conferri Diacono nempe dispensa
di Corpus & Sanguinem Christi ex commissio
ne Sacerdotis; hæc confertur illa imposition
manûs. Secundo potestatem legendi Evan
gelium; & hæc confertur porrectione libri : si
cut in Sacerdote alia est potestas conficien
Corpus & Sanguinem Christi, alia potestas ab
solvendi, quæ fit in posteriore, manus imposi
tione. *Hæc explicatio*

NON SATSFACIT. Quia non explic

qu

Græci verè Diaconatum conferant, cum u-tur tantùm impositione manuum; quî item e Scriptum Evangelium erant verè Diaconi. & cætera similia.

Explicat Secundò Lugo num. 100. Impositionem manûs saltem partialiter pertinere ad Diaconum; quia in illa impositione dicitur ab Episcopo; Accipe Spiritum S. de quibus verbis Trident. Sess. 2. Can. 4. de Sacramento Ordinis ait; *Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum S. ac proinde frustra Episcopos dicere; Accipe Spiritum S. anathema sit*; nec tamen in illa impositione manuum fit Diaconus, ut illa verba causent partialiter gradum Diaconatûs, adhoc enim, inquit num. 103. non est necesse quòd causetur effectus in ipsa prolatione verborum metaphysicè, sed satis est, quòd tunc vel postea, quando perficitur materia & forma, causetur, virtute illorum verborum, saltem ut causæ partialis. Unde quando dicit Episcopus Præsbytero: Accipe Spiritum S. quorum remiseris peccata &c., licèt sint causativa illa verba, non oportet quòd semper operentur, tunc, quando proferuntur; ut si nonnisi paulò post, imponat manus Episcopus. *Hæc Explicatio* Non Satisfacit. Quia quamvis non sit necesse ut materia & forma coexistant physicè, sufficiatquè coexistentia moralis, de quo in casibus; nihilominus non videtur conforme sensui communi Doctorum, quòd positâ materiâ & formâ, exspectetur tantisper positio effectûs: nam Sacramenta causant per modum causæ necessariæ, à quibus extemplo ponitur effectus; & tamen hoc videtur negare Lugo, inquantùm dicit exspectari porrectionem libri Evangeliorum, & in quantum vi præcedentium verborum, saltem ut causæ partialis, causatur tunc gradus Diaconatûs. Tum quia in collatione Præsbyterii, quando primùm confertur potestas Conficiendi Corpus & Sanguinem Christi, non fit per hoc exspectatio ut fiat impositio manuum sub finem, & dicatur forma illa partialis, ut loquetur communiùs; ergò nec in præsenti idem dicendum. Neque valet, si dicas verba illa, quæ dicuntur in impositione manuum Diacono esse valde generalia: nam etiam impositio manuum est quid generale; adhibetur enim non in sola collatione præsbyterii, & tamen hoc non obstante, in Græca Ecclesia impositio manuum, unà cum forma, est sufficiens ad præsbyterandũ; ergò nec generalitas formæ Diaconatûs, oberit, quominus quis Diaconisetur tunc, sufficitque determinatio à Circumstantiis; nec certè videtur quomodo illa generalitas verborum, quæ habetur in impositione manuum Diacono, restringatur à verbis, quæ dicuntur in porrectione libri Evangeliorum: nam ut aliquid universale restringatur, oportet adhiberi aliquid non omnino disparatum, ut ostendit inductio; disparatissimum autem est verbum; Lege Evangelium: &, Distribue ex commissione Corpus Christi; & si recurras ad circumstantias, cur illæ non determinabunt etiam generalitatem illius formæ, quæ adhibetur in impositione manuum Diacono. Tum quia istis etiam omnibus manu missis, redit difficultas; cur sit sufficiens in Ecclesia Græca & in primitiva, sola impositio manuum.

Explicatur Tertiò. Distinctæ sunt hæ potestates; potestas legendi Evangelium, & potestas dispensandi Corpus Christi ex commissione: quia etiam potestas consecrandi sunt distinctæ: utraque tamen hæc potestas fuit Diaconis data etiam ante Scriptum Evangelium, non quidem propter hanc conditionatam, quâ consecrans intenderit: do tibi potestatem legendi Evangelium, casu quo scribatur; nam non est forte de fide, revelatum fuisse Apostolis, de scribendo Evangelio, & tamen est de fide, fuisse in primitiva Ecclesia Diaconum Stephanum; sufficiebat enim Apostolis revelatio hujus universalis, quòd divina providentia sit perductura ea omnia ad finem, quæ ad bonam Ecclesiæ institutionem spectant; data ergò est hæc potestas illis ex eo; quia est data potestas immediata sub præsbyterio, non discernendo quoad omnia, in quæ se extendere deberet illa potestas; & certè nisi fuisset talis illis data potestas, tunc post Scriptum Evangelium, debuissent omnes Diaconi primitivæ Ecclesiæ reordinari, quod esset arbitrariè dicere; & sicut nunquam datur legaliter potestas consecrandi tantùm, & non simul absolvendi; ita & nunquam duæ illæ Diaconales potestates, separari debebant. Pro nunc, positâ impositione manuum Diacono, cum verbis formæ, producitur partialiter gradus Diaconatûs, huicque favet illud decretum Trident. citatum. Quod attinet ad Græcos; Ecclesia Græca verè Diaconisat: quia intendit utramque potestatem indivisibiliter conferre, quamvis ad meliùs & perfectiùs Esse, spectet explicita diversitas formarum & materiarum, sicut sunt diversæ ipsæ potestates; non tamen hæc diversitas requiritur ad simpliciter Esse, sed nonnisi ad clariùs & distinctiùs; hinc Græcus modus Diaconisandi à nostro differt, sicut minùs clarum à clariori. Coincidit hæc Explicatio cum illa Amici, sed amolitur difficultates.

Restat adhuc quærere. Cur novissima Concilia in assignanda materia Diaconatûs non meminerint impositionis manuum? Quamvis non meminerint, non per hoc illam negant: cum affirment aliàs in Græca Ecclesia rectè conferri Diaconatum. Rursus meminit implicitè Trident. dum anathema dicit neganti, quòd detur Spiritus sanctus &c., prolatâ illâ forma. Bellarminus dicit non meminisse Concilia illius impositionis: quia volebant Concilia assignare rem aliquam subsistentem, uti fecerant in aliis Sacra-

mentis; talis autem res ſubſiſtens, non eſt impoſitio manûs, ſed inſtrumenti traditio. Sed non ſatisfacit; nam non apparet quid habeat majoris ſubſiſtentiæ porrectio libri, quàm impoſitio manûs; illic enim eſt porrectio tranſiens, hîc impoſitio tranſiens; illic liber permanens, hîc manus permanens; quòd ſi nomine iſtius rei Subſiſtentis accipit Bellarminus inſtrumentum, certè cum agnoſcat duplicem poteſtatem in Diaconatu, debebant meminiſſe Concilia duplicis inſtrumenti. Amicus diſp. 6. num. 66. dicit, quòd intenderint Concilia aſſignare certam materiam, per quam ſufficienter in ratione Signi materialis, diſtingueretur unus Ordo ab alio; talis autem non eſt, impoſitio manûs, cum adhibeatur etiam in præsbyterando. Dici etiam poteſt; Conſtabat aliàs in Eccleſia Græca ordinationem, quæ fit impoſitione manuum, veram eſſe, proindeque de illa non agebant, tanquã de re non controverſa: quia verò controverti potuit de illis clarioribus Signis, quale Signum in Diaconatu eſt, porrectio Evangelii; & in præsbyteratu porrectio patenæ & calicis cum materia, hinc de illis, ſpeciali curâ decernebant Concilia.

Objectiones ſolvuntur.

Objicitur Primò. Tridentinum clandeſtinum Matrimonium invalidavit; ergò & in Eccleſia, eſt poteſtas variandi materiam Sacramentorum.

Respondetur ex dictis. Eſſe in Eccleſia poteſtatem invalidandi materiam, prout à Chriſto quoad individuum determinata non eſt; jam autem in matrimonio, non eſt determinata in individuo, talis vel talis, ratio contrahendi; ſed tantùm, quòd contractus matrimonialis cæteroqui legitimus & validus, ad translationem juris in Corpora, ſit Sacramentum; hinc pertinet ad jus Eccleſiæ, hanc vel illam rationem legitimi contractûs ſtatuere; ubi tamen oſtendi non poterit mutatio, in eo quod Chriſtus determinavit, nimirum contractu legitimo & valido; ſed in aliquo, quod Chriſtus non determinavit, hoc eſt, tali vel tali legitimitate contractûs. Illuſtrat hoc DiCaſtillo diſp. 1. num. 367. Sicut ſi quis materiam quæ eſt panis, efficeret ne ſit panis, non diceretur mutare materiam Euchariſtiæ; ità & Eccleſia, quia facit, ne is contractus ſit legitimus, non mutat materiam Sacramenti; ſed hoc eſſet mutare materiam Sacramenti, ſi legitimo contractu manente in baptiſatis, Eccleſia faceret, quòd contractus non eſſet Sacramentum; ſicut mutaret materiam Euchariſtiæ, ſi id quod eſt panis, non eſſet conſecrabile.

Lugo diſp. 2. num. 84. Amicus diſp. num. 63. illuſtrant hoc aliâ inſtantiâ; ſcilicet quòd ſic etiam poſſent homines facere, quod hæc verba: Hoc eſt Corpus meum, non ſufficerent ad conſecrationem, faciendo ſcilicet quòd hæc Corpus, ſignificaret lapidem; ſic etiam in præ- ſenti, poteſt Eccleſia facere ne hic Contra ſit legitimus. Hæc inſtantia patitur ſuam ficultatem: ſi enim procedat, antequam ſci praxis Eccleſiæ & primi inventores Lingua tinæ reduxiſſent hoc nomen Corpus ad præ tem ſignificationem, indubiè invalida foret ma, quia tota vis ejus ſignificandi pendet à cito; ſed ſi procedat poſtquam jam invalu ſus talis ſignificationis & praxis Eccleſiæ, poſſit præſens forma invalida reddi, non i quet. Ratio: quia præſens conventio h num, non poteſt præjudicare præteritæ ventioni; & ſicut ſi in gente barbara ly Co ſignificaret lapidem, non ideo foret inva forma Latina, quia non attenderetur ad d tationem vocis in hac natione, ſed ad dep tionem Latinorum jam tranſactam, cui in Eccleſia; cur etiam in præſenti id non dice & ſicut licèt nulla ſit natio, cujus idioma p um ſit latinitas, nihilominus hæc forma te ratione placiti jam tranſacti, nationis R næ; ita & in præſenti; certè enim præſen vocatio & uſus non evanidat præteritum p tum; præcipuè autem caſu quo conſec noſceret uſum Romanum, attenderetqu deputationem tranſactam. Hac ratione bitandi poſitâ, aliter ſe habebit invalidatio tractûs: quia hujus valor non pendet ab eo, q olim fuit civiliter validum, ſed ab eo, q pro præſenti eſt validum, pende t enim ab ligatione & actu voluntatis non facto ſed fit, & prout ſubjecto juri alto diſponent contractibus privatorum; jam autem ſigni tio vocis, non pendet à præſenti placito, tranſacto primorum inventorum, cui non paret, quid præjudicet revocatio præſens pud noſcentem, quòd fuerit alia tranſacta putatio, applicantemque ſe ad talem ſigni tionem, & ſecundùm illam Operantem.

Objicitur Secundò. Sacramenta cauſæ neceſſariæ, atque adeò operantes tu cum primùm ponitur illorum materia & for ſed in impoſitione manûs Diacono cum for ponitur materia ſufficiens ponitur & forma, diximus, ergo ponitur tota conſecratio.

Respondetur. Impoſitionem manu eſſe materiam ſufficientem quando poni cum forma ſufficienti ad totum effectum cramenti ponendum: forma autem illa non talis, quia procedit ſolùm de poteſtate leger Evangelium; apud Græcos verò ponitur for ſufficiens, quia ponitur promotio in Diac num; promotio autem in Diaconum, inclu etiam, non ſolùm poteſtatem diſpenſandi C pus Chriſti ex commiſſione, ſed etiam poteſt tem legendi Evangelium. Quod attinet collationem Præsbyterii, & in illa impoſiti nem manuum, dicit DiCaſt: citatus non a hib

eri tanquam partem Sacramenti: quia Cap: esbyter de Sacramentis non iterandis, doce-; *Si impositio manuum omittatur supplendum id statuto tempore*; & tamen tunc non supple-ur tanquam pars, sed nonnisi tanquam ce-monia sacra; idque ideo: quia non habet mo-em connexionem, cum alia parte, ad quam plata est forma; & tamen hæc connexio re-reretur. Jam autem Lugo illam impositio-n manuum in præsbyterio, licèt illi nulla ad-gatur forma, docet eandem materiam inte-re, cum traditione Calicis & patenæ, mora-rq; perseverare usq; ad prolationem formæ.

Instabis. Si potest Ecclesia dividere effe-m Sacramentalem; ergò etiam poterit mu-e & formas & materias.

Respondetur. Esse aliquos effectus non isibiles ab Ecclesia; & ita non potest dividi estas consecrandi panis, à potestate conse-ndi vinum; potestas vi Ordinis absolvendi à rtalibus, à potestate absolvendi à venialibus. alii effectus sunt ab Ecclesia divisibiles; quo-n divisibilitatem, Institutor, permisit Chri-; illorum autem divisibilitatem institutor misit Christus, quos effectus defacto divisit clesia, quæ in talibus universaliter errare non est. De hac indivisibilitate potestatis con-randi, video etiam agere DiCast: citatum n. 378. nobiscumque sentit, licèt submittat liorum judicio; rationemque dat: quia sicut erbis non sufficit privata authoritas, ut hoc nificent, sed est necessaria authoritas publi-ita supponendum & de aliis Signis, adeoq; Signo conferendæ potestatis consecrandi & olvendi. Si quis autem dicat; reliquisse id ristum singulorum Ministrorum determina-i. Contra erit: quia licèt potuerit relin-re, quòd reliquerit non constat; & ne re-queret, duplex adest congruentia: impri-; quia ista ad arbitrium Ministri remissio esset regimini Ecclesiæ Universali; & non neretur Monarchia Ecclesiastica, præcipuè alibus meritò exercenda; utpote negotiis premi momenti. Deinde; quia scilicet vo-at Christus & instituere Sacrificium per mo-n Convivii; & potestatem absolvendi, per dum judicii, & vel maximè in ultimo vitæ? utem daretur potestas nonnisi consecrandi pus; aut absolvendi tantùm à venialibus, fieret satis huic institutioni; quia sicut in nanis non censetur esse refectio humana, e caret vel cibo vel potu; nec censetur esse ex sufficiens, qui aliquo eventu, & quidem ximæ necessitatis, decernere non possit; sic foret Sacrificium sub refectionis modo in-utum, si non esset conjuncta potestas utrum-faciendi; nec judex Sacramentalis suffici-, qui in casu mortis, à mortalibus absolvere n posset. Et licet permittant aliqui Conse-tionem Corporis sine Sanguine, id fieret per accidens, sed si divideretur potestas illa, fieret id per se. Quodsi aliquis diceret posse Eccle-siam dividere has potestates, contra illum non procederet argumentum; his ex occasione An-tecedentis dictis.

Respondetur. Directè negando Conse-quentiam; disparitas est: quia dividendo effe-ctum Sacramentalem, non facit quidquam su-pra jus suum, quod habet determinandi in in-dividuo hanc vel illam materiam Sacramenti, cujus materia in individuo non est determina-ta; si autem mutaret materiam & formam, fa-ceret supra jus suum: nam hoc ipso ingereret se in partes instituendi Sacramenti; & sicut Præs-byteratus non extemplò confertur totus, etiam in Græca Ecclesia, sed dividitur per ordinatio-nes Subdiaconatûs, & Diaconatûs, licèt unum sit Sacramentum Ordinis, nec tunc fit quic-quam contra essentiam Sacramenti Præsbyte-rii; ita nec in præsenti fiet.

Objicitur Tertiò. Non est ratio; cur quorumdam Sacramentorum materia sit in in-dividuo determinata, & forma, & non omnium?

Respondetur. Pendere hoc totum à do-ctrina & traditione Ecclesiæ. De mutatione materiæ & formæ in tractatu morali agetur.

DIFFICULTAS III.

De reliquis materiam & formam Sacra-menti concernentibus.

Partior difficultatem. *Sit*

Punctum Difficultatis 1.

An materia & forma in Sacramentis impor-tentur in Recto?

Assero Primò. *Omnes partes intrinsecas com-ponentes totum Substantiale ejusdem rationis prædicari in recto.*

Ratio: Inductio universalis.

Assero Secundò. *Partes intrinsecas non componentes totum substantiale sed accidentale, com-muniter non prædicari in recto.*

Ratio: quia album est compositum acci-dentale, cujus pars intrinseca albedo, & tamen non dicitur in rectè; nam album non est sub-jectum & albedo, sed subjectum habens albedi-nem; quod ipsum probatur: quia aliàs veræ propositiones deberent esse falsæ, haberent e-nim sensum falsum; certè enim hæc propositio; aliquod album est dulce, est vera; & tamen falsa foret, si utraque pars illius compositi acciden-talis diceretur in recto: nam dictæ propositio-nis hic erit sensus; Subjectum & albedo est sub-

jectum & dulcedo, quod falſum eſt, nec ulla inter hæc identitas, quid autem quoad rem ſignificatam importet, de hoc infra. Quòd autem dicit Eſparza, talia nomina quatenus propoſitionibus ſubſunt, importare ſubjectum in Recto; extra autem propoſitionem album ſignificare albedinem in recto; quòd inquam, dicit non ſatisfacit: quia non eſt major ratio de uno, quam de altero; nec eſt ratio cur prædicationes quæ fiunt ex propoſitionibus involventibus compoſitum ex accidente tanquam formali, inſtituantur ad cognoſcendam ſubſtantiam, non autem accidentia; & ſi imponi ſolent ad ſignificandam formam, cur illam etiam in propoſitione non ſignificabunt?

Assero Tertiò. *Concretum ſubſtantiale ex partibus diverſi ordinis, non dicit in recto utramque partem vel potiùs utrumque intrinſecum.* Caſu quo ipſum concretum de ſe, ipſum eſſe divinum, quâ tale, ſignificet; tale autem concretum, eſt ex natura creata & Perſona divina.

Ratio: Quia aliàs hoc propoſitio; Deus eſt homo, haberet hunc ſenſum; Deus eſt humanitas & Subſiſtentia Verbi; non habet autem hunc ſenſum: quia iſte ſenſus eſt falſus; Deus enim non eſt humanitas, & tamen vera eſt propoſitio; Deus eſt homo; Si tamen Concretum non ſignificet de ſe, eſſe divinum præciſè quâ tale, poterunt partes dici in recto: nam ex dictis de Incarnatione, vera eſt hæc propoſitio; Chriſtus eſt divinitas & humanitas, eò quòd in præſenti ſalvetur veritas ſenſûs, eſtque identitas inter Subjectum quod eſt Chriſtus, & inter divinitatem & humanitatem, tanquam prædicata illius ſubjecti; non eſt autem, ut dictum, identitas, inter Deum & humanitatem.

Assero Quartò. *Concretum accidentale ex accidentibus ſpecie diverſis, dicere in recto utrumque accidens.*

Ratio: Quia tepor eſt quoddam concretum accidentale; de quo poteſt dici quòd ſit calor & frigus temperata; nec eſt meritum in uno, ut dicatur in recto illud ſolùm, & non aliud, videturque hoc concretum ſequi conditionem concreti ſubſtantialis; de quo aſſerto primo

Dices Primò. Non eſt ratio, cur concretum ex ſubſtantia & accidente non poſſit dicere in recto utramque partem, cum illam dicat concretum ex ſubſtantialibus, & concretum ex accidentalibus.

Respondetur. Diſparitatem affert uſus, & à poſteriori abſurdum quod ſequeretur, ſi concretum ex ſubſtantia & accidente utramq; partem diceret in recto.

Dices Secundò. Eſſe totius, non aliud eſt, quàm eſſe partium, & ſemper eſſe totius prædicatur in recto de ſuis partibus, conſequenter illas importat in recto; ergò etiam Concretum accidentale ex Subſtantia & accidente, dicet utramque partem in recto.

Respondet. Lugo diſp. 2. num. 60. Pa[r]
non diſtingui ab eſſe totius adeoque impor[t]
in recto, ſi concretum importetur in recto; [ne]-
gat autem per ea nomina ſignificari regulari[t]
concretum in recto; ſignificatur quidem c[on]-
cretum & compoſitum accidentale, ſed non [ſi]-
gnificatur per album, identificatur realiter c[um]
concreto & poteſt prædicari de illo, de illo [ta]-
men quod ſignificatur in recto per album, n[on]
poteſt Concretum prædicari, non enim po[ſſu]-
mus dicere, Subjectum eſt concretum; ita eti[am]
non poteſt prædicari de pariete, id totum, qu[od]
ſignificatur per album, ſed ſolùm id, quod ſig[ni]-
ficatur in recto; nam paries non eſt concret[um]
accidentale, ſed eſt rectum illius concreti. *responſio*

Non Satsfacit. Tum quià per h[oc]
nomen Homo, ſignificatur regulariter in Re[cto]
concretum & non ſubjectum. Rurſùs ſi ag[no]-
ſcit Lugo in talibus ſignificari regulariter ſub[je]-
ctum & non concretum, deberet dari fun[da]-
mentum, cur interdum dicatur concretum,
non dicatur? Tum quia ſi omne totum ſubſt[an]-
tiale dicitur de ſuis partibus in recto, ſignific[at]-
que regulariter concretum, cur idem non di[ca]-
tur de concreto accidentali? Tum quia qua[m]-
vis illud, quod ſignificatur per album, non p[oſ]-
ſit prædicari de concreto, nihil obſtat: quia [al]-
bum in quantum dicit Subjectum non ident[ifi]-
catur adæquatè toti concreto, adeoque nec [ſal]-
vat veritatem propoſitionis, identificantur [au]-
tem partes ſimul ſumptæ cum concreto.

Directè ad Argumentum dici poteſt, qu[od]
licèt eſſe totius ſit eſſe partium, negando tam[en]
quòd ſit eſſe partium dicibilium in recto, na[m]
illud prius inde pendet à noſtris intentionib[us]
dependet hoc poſterius; unde ulterius negat[ur]
quòd eſſe totius ſemper dicatur in recto de ſ[uis]
partibus, nec hoc requiritur ad ſalvandam ide[n]-
titatem.

Dices Tertiò. Entia quæ ſine alio cogno[ſci]
non poſſunt, dupliciter ſignificari poſſe, vel p[er]
modum concreti, & tunc utramque partem c[on]-
cunt in recto; vel per modum ſubjecti, & tu[nc]
forma nonniſi importabitur in obliquo.

Respondetur. Negando Majorem; ce[r]-
tè enim album, eſt concretum, & non dicit in re-
cto utramque partem.

Dices Quartò. Quod ſignificatur in obl[i]-
quo, eo ipſo non ſignificatur ut pars.

Respondetur. Negando antecedens o[b]
inſtantiam de albo; & certè ut dictum aliàs, no[n]
eſt idem eſſe partem, & eſſe aliquid eorum qu[æ]
conſignificantur; aliàs cum relatum tranſcen-
dentale conſignificet terminum, terminus de-
beret eſſe pars illius.

Dices Quintò. Significari immediatè e[ſt]
ſignificari in recto, omnis autem pars ſignifica-
tur immediatè.

Re

Respondetur negando majorem; Nam um non significat in recto albedinem, & ta- n immediatè illum dicit.

Assero Quintò. *Sacramentum utramque par- importat in recto*; atque ita baptismus non sola ablutio cum verbis, sed verba & ablutio.

Ratio: Quia Sacramenta maximè acce- tad compositionem, qualis est, accidentis accidente; cum sit compositio ex rebus ad se ntialiter non ordinatis, & habitudinem non entibus, in composito autem ex accidenti- , utraque pars dicitur in recto. Advertit ta- n DiCastillo, quod in Eucharistia, posito d verba sint pars hujus Sacramenti, nihilo- nus illa non dicantur in recto, licet in aliis Sa- mentis dicantur: quia alia Sacramenta, non ificant materiam ut habentem aliam com- tem; ablutio enim non significatur ut habens nam verborum; jam autem Eucharistia, t species affectæ verbis, & ex vi illorum con- ntes Corpus & Sanguinem Christi, per mo- n cibi & potûs; in quo ipso recurri debet ad uram Sacramenti sic constituti. Cæterum mine verborum accipiantur verba æquiva- ter, indubiè in recto dicentur, cum sint i- mmet Corpus, quod in recto dicitur.

Dices. Artificiata in Recto dicunt solam teriam: & ita v. g. sedile, est ipsum lignum ut habens talem figuram; ergò & Sacramen- , quod est artificiatum morale dicet solam materiam & non formam.

Respondetur: Antecedens est universaliter um; nam v. g. casula sacra non dicitur Seri- , sed ex serico; immò quantumvis de sedili atur, quòd sit lignum figuratum, æquè bene etur; & tamen tunc Figuratum, importabi- in Recto; vel si dicas non importari tunc fi- am in Recto; quia ly figuratum est expli- ile, per ly habens figuram; tunc aliunde id bari poterit, & universaliter dici quòd den- Entia composita, quæ neque materiam neq; nam necessariò importent in recto, sed non- aliquid ex utroque resultans; nam v. g. sedi- non determinat sibi hanc prædicationem, d est lignum, cum possit de illo dici factum igno, nec determinat sibi formam pro recto: est enim dici sedile fabricatum ex ligno ta- figuram habente; & tunc sufficiet, ut in Re- dicatur consurgens ex utroque, nempe arte- um, fabricatum, sculptum &c. cumq; illi con- æquivaleat in Sacramentis ipsa materia & na simul sumpta, bene utrumque hoc poterit in recto. Additur Suar. quòd ad indagan- quid dicant Sacramenta in recto, quid in quo, non sit attendendum ad illorum nomẽ nodum significandi; aliàs Baptismus cum sit n quod ablutio, deberet in recto nonnisi ma- am importare: sed debet attendi, ad quid si- icandum sint illa imposita Sacramenta; non t autem imposita ad significandam solã ma- am, sed etiam ad significandam formam.

Punctum Difficultatis 2.

Notantur quædam de Recto & Obliquo.

Noto Primò. Non debere ex hoc taxari, an aliquid sit intrinsecum quod dicatur in Recto. Ratio: quia, ut dictum, huic concreto Album, est intrinseca albedo, nec tamen dicitur ab albo in Recto; dictum etiam, quòd esse intrinsecum, sit quid primò intentionale, dici in Recto vel obliquo, secundò intentionale; primò autem intentionalia sunt nemine cogitante, adeoque independentia ab eo, quod est aliquo cogitante; quale est, dici in recto: quia hoc ipso non esset nemine cogitante, adeoque nec esset quod est, si primò intentionale, dependeret à secundo intentionali.

Noto Secundò. Unde habuerit hoc ortum, quod est; hoc quidem dici in Recto, illud in obliquo. Nullæ sunt locutiones externæ naturales, alioqui sicut est communis natura, ita esset communis & locutio; haberetq; se ita sicut visio, auditio, &c. quæ sunt communia; dicere autem quòd locutio aliqua fuerit naturalis, sed quòd ejus usu fuerint spoliati homines in pœnam peccati, est mera divinatio. Immò videtur hoc postulare bonum creaturæ intellectualis humanæ, ne sit locutio nonnisi naturalis: quia cum bonum sit naturæ intellectualis humanæ, divisio rerumpub: quod enim tam vastum gubernativum humanum, quod singulis sufficienter sit gubernando provisivum? in ipsis Angelis est divisio per Hierarchias, debebat ergò dari divisio rerumpub: bonum autem divisionis rerumpub. requirit jus secreti, cui tuendo deseruit locutio, ut is, qui non est pars hujus reipub:, careat potestate expeditâ, noscendi verba aliûs reipub: hinc quando intra eandem Rempub: tueri volumus jus secreti, appetimus loqui eâ linguâ, quam non intelligit tertius. Linguæ autem illi naturali cancellos secreti figere similes angelicis, non est conditionis humanæ.

Quodsi nulla est saltem defacto locutio naturalis, debet esse locutio vel ex placito, vel ex infusis speciebus, ut sunt infusæ Angelis, & illis qui in Babylonica dispersione constituebant hanc classem se intelligentium, distinctam ab alia classe, se intelligentiũ, Positâ ergo fundatione locutionum, vel per species infusas, vel ad placitum (quod enim est tertium membrum si non ponatur lingua naturalis?) tamen intra eandem classem loquendi, idem nomen aliud & aliud significat, idque secundùm suppositionem internam. Ratio est imprimis inductio: idem enim terminus Canis, nunc hoc, nunc aliud significat, secundùm variam suppositionem internam; & eadem dictio, hoc sensu est vera, illo falsa; quod ipsum in hoc fundatur: quia cum locutio sit locutio, non independenter à mente, unde non dicuntur loqui picæ, sed garrire, quia carent mente;

te; proviſaque eſt locutio à natura, ut ſit expreſſiva mentis, ſi debet eſſe expreſſiva mentis, hoc ipſo noluit natura independentem à mente. Si verba ſignificant aliud & aliud ſecundùm ſuppoſitionem, ipſaque ſit varia ſuppoſitio, ideo vi ſuppoſitionis fit, ut nunc hoc dicatur in recto, nunc in obliquo; & ſi ſupponat terminus hoc modo, dicetur importari in recto; ſi autem ſupponat alio modo, dicetur importari in obliquo; præcipuè cùm non adſint nomina propria ſingulorum ſingillatim & adſtrictè ſignificativa.

Noto Tertiò. Ex hac varietate ſuppoſitionis internæ, eo modo vel tali factæ, oritur etiam, cur hìc & nunc falſus ſit ſenſus alicujus propoſitionis: & ita quia ſopponit internè hic terminus, Album, pro ſubjecto habente dulcedinem, vera erit propoſitio; Album eſt dulce; quia utrobiq; ſupponetur ſubjectum, eritq; ſenſus; Subjectum albedinis eſt ſubjectum dulcedinis; è converſo, quia hic terminus, Album, non ſupponit hìc pro ſubjecto, unione, albedine, ideo non poteſt in hac propoſitione; Album eſt dulce, hic ſenſus haberi; Subjectum, albedo, Unio; eſt ſubjectum, dulcedo & unio.

Noto Quartò. Quid ſit rem dici in recto, quid in obliquo, præter jam dicta.

Explicant Primò aliqui, quòd dici in recto ſit ſignificari immediatè aliquo nomine. *Hæc explicatio.*

Non Satisfacit. Quia non eſt ratio cur hoc nomine, album, non debeat ſignificari immediatè etiam albedo, & tamen ut dictum, non ſignificatur in recto.

Explicant Secundò alii. Illud importari in recto quod per ſe ſtat; illud in obliquo quod alteri adjacet; vel quòd illud dicatur in recto, quod eſt nobilius; ex nobilitate enim rei, ſequitur, ut etiam nobiliorem locum in mente habeat.

Non Satisfacit utraque hæc explicatio. Non prima: nam omnes formæ ſubſtantiales adjacent materiæ, adeoque adveniunt, differentiæ item generi; & tamen omnia hæc dicuntur in recto; bene enim dico, homo eſt animal rationale, homo eſt corpus, unio, anima; deinde danda eſſet regula cognoſcendi, quòd ſe aliquid habeat per modum adjacentis: & ſicut inter ligna adjacentia, non minus unum quàm alterum, adjacet, inter unita, non minus eſt unum unitum quàm alterum; ita idem videretur dicendum de adjacentibus materia & forma, genere & differentia. Non etiam ſatisfacit ſecunda. Non enim apparet quid ſit hoc nobiliorem locum habere in mente; rursùs Genus, non eſt æquè nobile quàm differentia; unde differentia, dicitur etiam eſſe pulchritudo generis, & tamen etiam genus, dicitur in recto de ſpecie. Rursùs ſi datur nobilitas loci in anima, non eſt ratio cur, quando dico, homo; æquè nobilem locum habeat in mente animal quàm rationale, cùm non habeat æquè nobilem locum in dicto, Album, ipſa albedo, comparatè ad ſubjectum.

Explicat Tertiò Eſparza. q. 8. Quod cla & magis expreſsè ſignificatur per voces, i per ipſas in recto importatur; quod autem mi clarè & quaſi inſinuativè, illud importatur in liquo.

Non Satisfacit hæc explicatio. Quia apparet, cur in termino album, poſito in pro ſitione, inſinuativè ſe habeat albedo, & non primatur; exprimatur autem ſubjectum & inſinuativè ſe habeat. Rursùs non apparet inſinuativè ſe habeat ly ad Aliud in relatio cum ly ad Aliud definitivum & eſſentialiſativ illius ingrediatur, ſitque pars per eundem; d que quia non apparet quid ſit primum loc habere in conceptu, ad quod recurrit Eſpar cum uno & indiviſibili actu & ſubjectum & c notata albedo concipitur, poſſitq; clariùs & ſtinctiùs noſci albedo v. g. præ ſubjecto.

Explicat Quartò idem. Duplici modo teſt aliquod objectum concipi, primò ita u tellectus ex vi talis conceptionis, immediatè terminetur ad aliquid affirmandum vel neg dum, de termino concepto, aut ab ipſo de affirmandum vel negandum. Secundò p intellectus terminum concipere ita, ut ex v lis modi concipiendi, nihil immediatè poſſi ipſo prædicare, nec ipſum de aliis, nec deter netur proximè ad quærendam ulteriorem n tiam. *Hæc Explicatio*

Non Satisfacit. Quando enim dico Pe eſt albus, non eſt ratio, cur concipiendo ly al in propoſitione, non determiner ad affirm dum, quòd albedo ſit ratio formalis disgrega visûs, & quòd determiner tunc ad ſcrutand notitiam ſubjecti, non autem ipſius formæ.

Explicari poteſt Quintò. Dici in Rec eſt dici in nominativo; dici autem in Obliq eſt dici in quocunque alio caſu: idq; ex eo: q ſicut dici in nominativo, eſt dici tanquam ho liquid quod appellatur, & cui primitivè nom imponitur; ita dici in Recto, eſt dici tanqu hoc aliquid, quod ſupponitur; neque enim ces independenter à ſuppoſitione, ut dictum pra, ſignificant, & certè nominativus caſus, prima impoſitio nominis, prima autem impo tio eſt demonſtrativa & indicativa, & quaſi ctiva; hoc demonſtro, & hoc ipſum nomino g. Aurum, objectumque iſtius demonſtratio & deſignationis, eſt Nominativus Objectivu & ſicut res ſunt, hoc, quod ſunt, ita & Nomina vus ſubſtituibilis pro rebus, hoc deſignat, & n primò hujus, nec huic, nec hunc, nec compell tivè, nec ab hoc. Dixi, quòd Nominativus, ſu ple Formalis, ſit prima impoſitio nominis, & n minativus Objectivus, ſit primum, cui nom imponitur. Imaginare enim primos impoſit res imponere nomina; vel ſtatue te ipſum nom na alicui rei noviter imponentem, excogita temque linguam, tunc deſignabis aliquid & d ces, hoc eſt A, unde illud erit Nominativus fo malis, Nominativus autem objectivus, erit obj

ctur

n quod designâsti, & tum primùm nominâ-
hic ipse Nominativus vocatur rectum : quia
t in recto, est proxima itio ad terminum, ita
nominativum proximè & primò res deno-
ántur, & nonnisi illo posito ponuntur reli-
; ostenditque inductio; quod dici in recto sit
in Nominativo. Quodsi quæras, unde no-
ebeat, quòd sub concreto, vel sub hoc ter-
o, aliquid dicatur in recto, aliquid in obli-
? hoc jam colligi debet ex suppositione
tis, à quâ omnis locutio & terminus pendet;
e quia varia est suppositio; in hac suppositio-
otest pro hoc, potest pro illo supponi, da-
ue disceptationi locus, in qua suppositione
erminus commodè sumatur; quæ commo-
sumendi colligitur inter alia à posteriori,
bsurdis, si ex hac suppositione v. g. sequan-
& ita in ly Album pro Subjecto & in recto
ortatur subjectum, quia pro subjecto ille ter-
us supponi debet : idque ex eo, quia si pro
ecto non supponatur, falsa erit propositio;
um est dulce. In obliquo autem dicetur,
l dicetur in reliquis casibus; id autem dice-
n reliquis casibus, quod licèt non possit non
tamen pro eo non supponit mens intus, sed
tur tanquam nexum cum eo, quod mens
onit; & ita in hoc termino, Album est dul-
lbedo non dicitur in recto, quia non suppo-
le terminus pro albedine, licèt coimportari
at etiam albedo, cum sit nexa cum albo.
oto Quintò. Explicando rem ipsam eo-
, quæ in recto dicuntur, ita ut necessariò
tur reliqua in obliquo, si independenter
tris intentionibus & suppositionibus loqui
, æqualiter in re, illa omnia se habent, in
reto. Ratio; Si enim quæras quid sit ho-
respondebis, est Corpus anima, unio. Si
as quid sit album ? dices quòd sit subjectum
ns albedinem; sed quæres quid sit istud phy-
abens albedinem? & indubiè in re non ali-
it, nisi subjectum, albedo, unio.

ICES. Positâ veritate hujus notati inexpli-
e erit, quî sit vera hæc propositio; Album
lce ?

ESPONDETUR. Esse veram, quia erit ejus sen-
habens albedinem est habens dulcedinem.
quæratur quid sit hoc habens albedinem,
it hoc habens dulcedinem ? in re non erit
nisi subjectum, unio, albedo, & subjectum
dulcedo.

Punctum Difficultatis 3.

An res & verba sint materia & forma Sacramenti, an sint intrinseca & an significent indivisè.

Quoad Primum.

ASSERO *Res, respondere materiæ, & verba, formæ, in Sacramentis.*

RATIO Authoritas præcitata Florentini. *Omnia, inquit, Sacramenta tribus perficiuntur; rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & Persona Ministri.* Idem colligitur ex proportione rerum & verborum Sacramentalium, ad materiam & formam quæ defacto datur; nam sicut materia quæ defacto datur, est indifferens ad hanc vel illam formam; ita etiam res, habent indifferentiam, ad hanc vel illam significationem Sacramentalem; & sicut forma determinat materiam, ad hoc in specie compositum componendum; ita verba determinant, ad hanc in specie significationem Sacramentalem; ergò se habent per modum materiæ & formæ. Dixi autem, quòd res habeant se per modum materiæ quæ defacto datur, eò quòd dictum sit alibi, de primo essentiali conceptu materiæ, non esse indifferentiam.

DICES. Significatio potiùs habet se per modum formæ in Sacramentis; ergò non verba; antecedens probatur: quia Sacramentum est Signum ad placitum divinum; omne autem Signum ad placitum, formatur significatione, componitur enim ex re significante & significatione; & sicut forma calidi est calor, ita forma Signi seu significativi, debet esse significatio.

RESPONDETUR in præsenti duplicem posse spectari compositionem, quandam quidem ultimam, quandam non ultimam; non ultima compositio seu immediata, est ex rebus & verbis; ultima & mediata ex illo priori composito, & ex significatione secundùm placitum divinum; quando ergò dicimus, Sacramentum componi ex rebus & verbis tanquam materiâ & formâ, intelligimus de compositione immediata & non ultima, ultimo enim componitur, ex rebus & verbis ab una, & ab altera parte, ex significatione Dei ad placitum. Illustrat hoc Lugo instantiâ. Moneta ærea immediatè componitur ex materia & forma ærea, mediatè autem ultimò, ex illo ære & deputatione Principis; ita & in præsenti.

Quod attinet ad Secundum

ASSERO *Res & Verba esse quid intrinsecum Sacramento.*

RATIO: Quia partes componentes totum aliquod, sunt intrinsecæ toti, sicut & totum sibi est intrinsecum; de Eucharistia quid tenendum, supra dictum.

Quoad Tertium

Quærere restat. An tàm materiæ quàm formæ conveniat partialis significatio, an una indivisa? Affirmat Suar: Negat Vasq; consentit ei de Lugo disp. 2 num. 41.

ASSERO Primò. *Significationem Sacramentalem singillatim unicuique parti convenire.*

RATIO: Quia singillatim unaquæque pars, dicit fundamentum & proportionem remotam, ad significandum id, ad quod significandum à Christo instituuntur; & de hoc actum etiam supra.

ASSE-

Assero Secundò. *Significationem formalem & ultimam, utrique parti simul nonnisi sumptæ, convenire.*

Ratio Prima. Quia neque sola materia v. g. ablutio, neque sola forma, Ego te baptiso &c., significant ultimò Sacramentaliter; ergò apparet utrumque convenire in ratione indivisibili significandi.

Ratio Secunda ex Lugone; nam licèt aliquæ causæ partiales ita concurrant, ut una pars effectûs respondeat uni causæ, & altera pars alteri; nihilominus regulariter causæ partiales, concurrunt indivisibiliter ad eundem effectum; ut v. g. potentia visiva & species impressa concurrunt ad eundem actum videndi.

Ratio Tertia. Quia id quod significatur est indivisibile objectum, nempe gratia, vel præsentia Christi in Eucharistia; ergò in significato, utpote indivisibili, non respondet una pars uni, & alia pars alteri parti significationis; ergò & ipsa significatio, debet esse indivisibilis, quia significationis correlativum, est significatum; si ergò in significato non potest respondere nisi totum, ergò & significatio non significat nisi tota, non est autem tota, nisi simul utraque pars sumatur.

Dices Primò cum Suar: Uni parti habenti suam partialem significationem, advenit altera pars cum sua significatione: sicut in domo figura artificialis, est forma constituens domum, adhuc tamen singulæ partes, habent suam figuram partialem.

Respondetur. Argumentum probat, quod detur significatio partialis remota & fundamentalis, hoc est, aptitudo ad significandum indivisè; paritas allata de artificialibus non probat quidquam de significatione ultima & formali; idque ex eo: quia cùm unicuique parti figuræ, respondeat pars figurati, benè infertur partialis illa ratio figuræ; cum autem in gratia, quæ significatur à materia & forma, non respondeat quidquam uni, quod non respondeat alteri; fit, ut significationi partiali, in Sacramento, nullus sit locus.

Instat Suar: Species Eucharisticæ, quæ sunt res in Eucharistia, significant nutritionem animæ, verba autem consecrationis significant præsentiam Christi, ergò res & verba habent partiales suas significationes.

Respondetur. Res secundùm suam materialem & fundamentalem significationem significant nutritionem, sed non secundùm formalem & ultimam, quia utrumque debet significare præsentiam Christi, quam non sola verba, nec solæ species significant, sed utrumque simul; & sicut cum dico duo, ly duo, unâ sui parte non significat unum, & alia sui parte aliud, sed totum illud indivisibiliter significat; ita & in præsenti.

Quomodo autem fieri possit, ut significatio formæ, possit habere rationem materialis, & utrumque simul rationem ultimò & formaliter significativi; illustrari potest instantiis; Quan[titas] enim est forma, & tamen in sententia subjec[ta]nte accidentia in quantitate, habet se per mo[dum] materiæ & subjecti; in sententia admittente [for]mas partiales, habent se illæ respectu corpor[is] formæ, respectu formæ totalis, per modum ma[te]riæ: sic etiam significatio, habet se per mo[dum] formalis respectu rerum, respectu autem sig[nifi]cationis Sacramentalis, habet se per mo[dum] materialis.

Dices Secundò. Si significatio habet se [per] modum formalis ultimi; ergò non debet dic[i Sa]cramentum constare materia & forma, sed [de]bet dici, quòd Subjectum Sacramenti con[stat] materiâ & formâ; quia Sacramentum impo[rtat] etiam significationem; jam autem materi[a &] forma se solis non important, ut diximus, si[gni]ficationem Sacramentalem.

Respondetur. Quamvis subjectum [Sa]cramenti constet materiâ & formâ, hoc ta[men] non obest, quominus etiam Sacramenta di[can]tur constare materiâ & formâ, sed aliter sun[t] materiâ & formâ constat subjectum, & a[liter] sumptâ materiâ & formâ constat Sacrament[um] subjectum enim constat materiâ & formâ [tan]quam nondum ultimò determinatis, sed hab[en]tibus se sicut formæ partiales, (in sententia [illa] admittente) ad formam totalem; Sacram[enta] autem constant materiâ & formâ, hoc est u[tro]que illo, respectu quorum rationem ultimò [de]terminantis habet significatio, ex placito C[hri]sti instituta.

Dices Tertiò. Quod se habet per mo[dum] principii effectivi non potest esse forma, ad[eo]que nec ingredi indivisibilem significationem, [at] autem verba, habent se per modum principi[i ef]fectivi.

Respondetur. Negando antecede[ntem,] nam anima est principium effectivum nutri[tio]nis, & simul forma, quæ inducitur. Dispar[itas] etiam est: quia cum forma Sacramentor[um] non sit forma physica sed ex placito, bene ide[m] diverso respectu, potest habere rationem eff[ici]entis, & diverso, rationem formæ.

Assero Tertiò. *Ex modo nostro concipie[ndi] possent tribui distinctæ significationes formæ & [di]stinctæ materiæ.*

Ratio: Quia cum ex una parte habeant [si]gnificationes diversas radicaliter, possunt illæ [si]gnificationes concipi à nobis tanquam comp[le]tæ; & secundùm respondentiam diversar[um] formalitatum intra eandem realitatem, atq[ue] adeo cum suis partialibus significationibus.

DISP[U-]

DISPUTATIO II.

De Causis Sacramentorum.

Ausam materialem & formalem jam expedivimus; causa etiam finalis sufficienter est attacta, ubi discurrebatur quòd Sacramenta & significare & causare debeant gratiam; nunc ...ndum de efficienti. Quia verò efficiens ...a, prout ejus consideratio hîc servire po... est duplex; Principalis & Instrumentalis, ...usque cognitio hac disputatione tradenda.

QUÆSTIO I.

De Causa Principali Sacramentorum.

Omine Causæ Principalis venire potest, vel causa Principalis sine addito simplici... & absolutè, quæ etiam appellari potest, ...sa Principalis cum potestate auctoritativa. ...undò potest accipi causa Principalis compa...vè & respectivè ad alios, respectu quorum ...et se per modum principalis, licèt respectu ...erioris causæ, sit nonnisi causa deputata, as...pta, & virtute aliûs agens, adeoque potiùs ...rumentaria. Duplicis hujus divisionis est ...damentum in Logicis, Physicis & Morali...; sicut enim species subalternæ, cæteræque ...erentiæ genericæ, respectu inferiorum di...tur genera, respectu autem superiorum ge...um, dicuntur species & inferiora; sic etiam ...em causa, respectu inferiorum potest appel... principalis, & respectu superiorum instru...ntaria. In physicis, omnes causæ secundæ ...antur non raro instrumenta Dei, cùm ta...n respectu suorum effectuum, sint non pau... causæ principales. In moralibus etiam ...atur aliquis principalis per ordinem ad alios ...feriores, quantumvis per ordinem ad Prin...em cui subditur, habeat se nonnisi per mo...n ministri & commissarii. Principalis item ...lesiæ Pastor vocatur Papa, per ordinem ad ...iores pastores, ut Episcopos & parochos, ...mvis non sit principalis Pastor, comparati... ad primum Pastorem animarum nostrarum, Christum. Ita & in præsenti, Causa Principalis subdividi potest, in Causam Principalem simpliciter seu cum potestate auctoritativa, & in Causam Principalem cum addito, seu per respectum ad alios, qui sunt Ministri Sacramentorum; quo posito, *Sit*

DIFFICULTAS I.

Deciditur de hac Causa.

ASSERO Primò. *Causam Principalem Sacramentorum, quæ sit Principalis simpliciter & cum potestate auctoritativa, esse solum DEUM.*

RATIO: Quia solus Deus est principium Entium supernaturalium principale, multoque magis gratiæ, quæ est specialis supernaturalis participatio, naturæ divinæ, cum ergò Sacramenta novæ legis, sint causæ istius gratiæ, infertur hoc ipso, principalem hanc causam, nonnisi Deum esse.

ASSERO Secundò. *Causam principalem Sacramentorum, quæ sit principalis cum addito, seu cum potestate commissa, esse solum Christum.* Est assertum contra Hugonem de S. Victore. Magistrum Alensem, Bonaventuram; sed est commune reliquorum.

RATIO: Authoritas Trident. Sess. 7. Can. *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non fuisse à Christo instituta, anathema sit*; nihilominus Suar. non censet esse de Fide, quòd immediatè omnia à Christo sint instituta, nam hunc terminum nullibi posuit Trident: Vasq. putat id esse de fide; rationes assignat; nam Trident. dicit Sess. 14 Can. 1. Extremam unctionem à Christo institutam, & promulgatam à B. Jacobo, sed hæc ratio non convincit; quia neque hîc quidquam additur de immediata institutione; ad ly promulgari, non additur terminus solùm vel alius æquivalens; vel dici potest, tribui promulgationem soli S. Iacobo, eò quòd nullus Apostolus ex iis qui scripserunt, & nullus Evangelista clarè illius meminerit, cum meminerit illius distinctè S. Iacobus, unde tamen non sequi-

tur poteſtate à Chriſto data, reliquos Apoſtolos non inſtituiſſe eandem; Quando autem dicit illum Canonem eſſe editum contra hæreticos, qui docebant, Ordinem, ſolùm eſſe ritum eligendi Miniſtros, non negabant autem mediatè eſſe à Chriſto inſtituta, id non convincit. Quia poſito quòd immediatè ab Apoſtolis Sacramenta eſſent inſtituta, adhuc Canon ille opponeretur hæreticis, eò quòd illi non dicant inſtitutionem illam Ordinis ſaltem mediatam tranſiiſſe in numerum Sacramentorum, quod docet Eccleſia, & in quo erat punctus difficultatis contra hæreticos: An ſcilicet Ordo ſit Sacramentum? Quod inſuper dicit Vaſq. quòd ſi nonniſi mediatè à Chriſto Sacramenta ſunt inſtituta, eodem modo dici poſſe Chriſtum inſtituiſſe reliquas cerimonias; ſed neque id convincit: nam quamvis id concedi poſſet eodem modo quoad eſſe mediati à Chriſto inſtituta eſſe & Sacramenta & Cerimonias, non eodem tamen modo, quoad vim tam ſignificandi quàm cauſandi. Fortè commodiùs intentum, Vaſq. probaretur: quia Verba Concilii ſimpliciter ſunt accipienda, ly autem *Inſtituo* ſimpliciter acceptum, ſupponit pro immediata inſtitutione; deinde æqualiter pronunciat Concilium de omnibus Sacramentis, quòd à Chriſto ſint inſtituta, & cum conſtet aliqua immediatè eſſe inſtituta, cenſendum eſt, Concilium de omnibus ita decernere, quòd ſint immediatè inſtituta; in particulari autem oſtenditur omnium Sacramentorum inſtitutio; & de Baptiſmo clarum eſt; de Pœnitentia clarus locus, Ioan. 20. Ordo inſtitutus illis verbis; Hoc facite in meam commemorationem. Matrimonium, Matth. 19. & Marc. 10. Quod ergò Deus conjunxit, homo non ſeparet; quoad Extremam Unctionem, Trident. Seſſ. 14. Can. 1. dicit illud innui, Marci 6. ungebant oleo multos ægrotos & ſanabantur. Iacobus autem cap. 5. magis illud promulgavit. De Confirmatione poteſt eſſe difficultas. Aliqui eam inſtitutam dicunt, cum Matth. 19. Chriſto oblati ſunt pueri, ut eis manus imponeret, &c. ſicque ſentit Concilium Senonenſe. Fabianus Papa in ſecunda Epiſtola ad Epiſcopos Orientis, putat illud inſtitutum ſub finem ultimæ Cœnæ. Clemens etiam Romanus meminit lib. 3. Apoſtolicarum Conſtitut. Cap. 16. Quod Epiſcopus baptiſatos chriſmate ungeret; conſequenter immeritò dixit Alenſis in Concilio Meldenſi hoc Sacramentum inſtitutum fuiſſe; ut oſtendit Amicus diſp. 8. num: 12. ex Calculo hiſtorico.

Assero Tertiò. *Sacramenta eſſe inſtituta à Chriſto quà homine.*

Ratio aſſerti eſt, quia PP. & Concilia, quibus etiam adde hymnum D. Thomæ; Dedit fragilibus Corporis ferculum &c. ita id tribuunt aliæ actiones, quibus loquebatur, docebat, &c. hæ autem actiones tribuuntur Chriſto ut homini, accipiendo in iſtis omnibus, homin[m] pro principio elicitivo; Sed contra aſſertun[e-] cundum

Dices: In oppoſitum eſſe authoritates [Pa-] trum.

Prima ſit Cypriani Serm. de ablutione [pe-] dum. *Ipſe Summus Sacerdos*, inquit, *ſui eſt Sa[cra-] menti inſtitutor & auctor, in cæteris homines Sp[iri-] tum S. habuere Doctorem.*

Respondetur. Imprimis hunc lib[rum] non eſſe Cypriani, nec authoritatem hanc [ip-] ſe favere hæreticis, quia multum probat, [pro-] baret enim etiam Baptiſmum non eſſe à C[hri-] ſto inſtitutum, ſed ſolam Euchariſtiam. [Qui] tamen hunc locum explicare volet, nom[ine] Sacramenti dicet intelligi omnia Sacramen[ta,] quæ ſpecialiter *Sua*, Chriſtus ſub nomine U[ni-] verſali ſignificavit; & hac explicatione ut[i-] Pontius diſp. 41. num. 42.

Secunda authoritas eſt Auguſtini Epiſt. 8[.] Cap. 1. Ubi cum dixiſſet de inſtitutione C[hri-] ſti, quâ inſtituit Baptiſmum & Euchariſt[iam,] ſubdit; *Illa, quæ non ſcripta, (nempe in Sacri[s Lit-] teris) ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto [ter-] rarum orbe obſervantur, datur intelligi vel ab [ip-] ſis Apoſtolis, vel plenariis conciliis, quorum e[ſt in] Eccleſia ſaluberrima authoritas, commendata [atque] inſtituta retineri.*

Respondetur. Plures interpretatio[nes] huic loco ab authoribus adhiberi, tres [ſunt] commodiores. Prima quâ utitur Lugo d[iſp.] 7. num. 12. nempe quòd Auguſtinus intend[it] oſtendere ſuavitatem legis Chriſtianæ, & ſt[are] eam in paucis præceptis, ut baptiſmi & Euc[ha-] riſtiæ, & ſi quid aliud in Canonicis Script[uris] commendatur ut commendatur Pœniten[tia,] Ordo, Matrimonium, Extrema Unctio ap[ud] Iacobum, alii autem præcepta quæ ſunt grav[io-] ra, non ab ipſo Chriſto, ſed ab Apoſtolis & [ab] Eccleſia impoſita ſunt, exceptis præceptis q[uæ] ſunt annexa ipſi naturæ Sacramentorum, q[uæ] non tam ſunt præcepta poſitiva, quàm natu[ra-] lia, ſequuntur enim ex natura rei, ex ipſa [in-] ſtitutione. Secunda interpretatio eſt, quâ [u-] titur Pontius diſp. 41. num. 43. quòd ſcilic[et] eorum Sacramentorum, quorum non ita e[x-] preſſa ſit in Scriptura mentio, quòd, inquan[t,] illorum Sacramentorum inſtitutio, debeat i[n-] telligi ſignificata fuiſſe Eccleſiæ ab Apoſtolis v[el] Conciliis generalibus; additque illa, ly co[m-] mendata atque inſtituta retineri, non debere r[e-] ferri ad Apoſtolos, tanquàm ab illis eſſent inſ[ti-] tuta, ſed debere referri ad Eccleſiam, quæ il[la] intelligit ab Apoſtolis & Conciliis tanquam M[a-] giſtris, retinetq; tanquam inſtituta & comme[n-] data à Deo; quæ Explicatio Pontii firmari p[o-] teſt ex eodem Auguſtino lib. 3. de doctrina Chr[i-] ſtiana, cap. 9. ubi dicit; quòd Sacramenta ip[ſe] Dominus & Apoſtolica tradiderit diſciplina;

autem

tem Diſciplina, ut rectè etiam advertit Lugo, nificat magiſterium docentis. Tertia interetatio eſt quâ utitur DiCaſt. diſp. 3. num. 15. iſcurrit Auguſtinus de obſervantia conſuetuium, dicitq; aliqua quæ in Eccleſia obſervanr eſſe à Chriſto inſtituta, taliaque ſunt Sacraenta; accipit pro exemplo duo : quia hoc ſufit,& quia hæc tantum ſunt abſolutè ex obligane ſervanda : nec enim vel tenentur omnes atrimonio, vel omnes ordinant ſe; aliqua aun eſſe, quæ à Conciliis ſtatuta &c. unde illa rba. Illa autem quæ non ſcripta ſed tradita cudimus, non debent referri ad Sacramenta, ſed alia præcepta.

DIFFICULTAS II.

puræ Creaturæ poſſit communicari poteſtas inſtituendi Sacramenta?

AFfirmat S. Thomas & cum eo Suar. Lugo diſp 7. num. 24. & Pontius diſp. 41. num. DiCaſt. citatus. Negat autem Scotus & ex ſtris Vaſquez Eſparza q. 10. quanquam fortè nniſi in quæſtione de nomine, utraque ſentendiſſentit; tota enim quæſtio ad hoc punctum lucitur : An cui committeretur talis poteſtas, endus ſit ſimpliciter inſtituere Sacramenta.

Assero Primò. *Poteſtatem authoritatis inſtituli Sacramenta, non poſſe communicari ulli creaæ.*

Ratio Prima eſt : Quia creatura & eſſet reatura & non eſſet creatura : eſſet quidem, upponitur; non eſſet autem, quia communietur illi poteſtas authoritatis, quæ eſt ipſemet EUS.

Ratio Secunda. Quia impoſſibilis eſt unio natura divina fundans communicationem omatum, ut ſuppono ex materia de Incarnane; ergò impoſſibile eſt, ut communicetur teſtas authoritatis quâ talis, hæc enim ſpectat naturam, non ad perſonam.

Ratio Tertia. Quia poteſtas authoritatis, quid connotativum in Deo, dicitq; duo, unũ Recto, nempe ipſam Entitatem divinam, aliin obliquo, nempe cõnotationem ponnendæ atiæ ex vi talium ſignorum; primum illud mmunicari non poteſt creaturæ, ſicut nec eſdivinæ naturæ; nunquam enim Natura creaerit natura increata; ſecundum autem comnicari quidem poteſt, ut vidimus, ſed ſe ſolo n eſt poteſtas authoritatis; ergò poteſtas autritatis, nullo modo creaturæ communicari teſt.

Assero Secundò. *Poteſtatem Excellentiæ, ſedùm quam Chriſtus inſtituit Sacramenta, nulli ſe puræ creaturæ committi.*

Ratio aſſerti eſt : Quia poteſtas illa excelitiæ, fundata eſt in ipſa unione hypoſtatica, ecellentiam illam tribuente, ratione Perſonæ vinæ, ſubſtantialiter communicatæ, humanitati; ergò non poteſt communicari puræ creaturæ, excellentia enim divina, puræ creaturæ communicari non poteſt; idque videtur docere S. Thomas q. 64. a. 4.

Assero Tertiò. *Poſſe Deum cum pura Creatura facere tale pactum, quo dicat homini v. g. do tibi poteſtatem ut aſſumas ſignum ſenſibile, illudque reddas & facias cauſativum gratiæ.*

Ratio Prima aſſerti eſt, quia id non implicat contradictionem.

Ratio Secunda eſt : Poteſt Deus aſſumere creaturam ad productionem immediatam gratiæ, elevareque illam, ad productionem gratiæ; ergo etiam poterit aſſumere Creaturam, ut reddat aliquod ſignum ſenſibile, efficax gratiæ; & ſicut quamvis ſolus Deus habeat poteſtatem auctoritatis producendæ gratiæ, non obeſt quominus aſſumere poſſit Creaturam ad productionem gratiæ; ita quamvis ſolus habeat poteſtatem authoritatis inſtituendi Sacramenta, non oberit quominus elevare poſſit creaturam, ad inſtituenda Sacramenta.

Ratio Tertia eſt : Quia in Sacramento ſunt duo, ratio ſigni & ratio cauſativi gratiæ, ſed ex neutra harum formalitatum oſtendi poteſt implicantia, quominus pura Creatura ex Dei commiſſione Sacramentum; non ex ratione Cauſativi : quia non repugnat ex genere ſuo Creaturam cauſare aliquid ſupernaturale; ergò & inſtituere; nec repugnat ex particulari ratione Supernaturalitatis; hæc enim repugnantia oſtendi nõ poteſt Non etiam ex ratione Signi; in hoc enim nulla eſt difficultas, cum oppoſiti doceant, poſſe Deum committere poteſtatem puræ creaturæ, determinandi aliquod ſignum, ita ut Deus ſolus, applicet efficaciam ſigno, quod homo deſignaverit.

Respondebis. Creaturæ ſolùm collata eſt cauſalitas inſtrumentalis in gratiam.

Contra eſt. Concedo hanc ſolam eſſe collatam; ſed cur implicabit conferri poteſtatem inſtituendi, licet per Virtutem communicatam.

Assero Quartò. *Poſito tali pacto, verè ille homo poteſt dici inſtitutor Sacramenti*; & hæc jam eſt quæſtio de voce.

Ratio Prima aſſerti ex Lugo num. 25. Tum quia ad hoc ut dicatur aliquis ſimpliciter & abſolutè inſtituere aliquid, non requiritur quòd nullo modo accipiat poteſtatem ab alio, id faciendi; nec quòd alius ſaltem in communi non habuerit decretum aliquod, circa rem illam; & ita dicitur S. Franciſcus vel S. Ignatius inſtitutor Ordinis, quamvis poteſtatem regulas condendi, à ſummo Pontifice acceperint. Tum quia Eccleſia poteſtatem inſtituendi Cerimonias habet, nonniſi communicatam ſibi à Chriſto, & ſupponit decretum Dei de illis inſtituendis factum, à quo exordium duxerunt, nihilominus hoc non obſtante, revera Eccleſia dicitur inſtituiſſe Cerimonias; ergò etiam is, qui poteſtate ſibi

communicatâ ſtatueret Signa, faceretque illa cauſativa gratiæ, quamvis id faceret poteſtate à Deo communicatâ, & ſimul ſupponeretur decretum Dei, de illis ponendis, nihilominus verè diceretur inſtituere Sacramenta.

Ratio Secunda eſt: quia illam poteſtatem non implicat communicari, ut dixi aſſerto tertio; quòd autem ſit communicata, illud importat quidem quòd illam poteſtatem non habeat à ſe, & quòd ſecundùm illam agens, non dicatur agere à ſe ſolo; id tamen non obeſt, ut ſi ſecundùm illam poteſtatem agat, dicatur verè inſtituiſſe Sacramentum; quod ipſum probatur; quia quamvis homo agat viribus naturalibus ſibi à Deo communicatis, nihilominus dicitur verè agere; & in ordine ſupernaturali, quantumvis agat prout elevatus, & ſecundùm v.g. auxilia gratiæ, nihilominus verè dicitur ratione illarum virium, actor. ergò etiam quamvis agat poteſtate inſtituendi ſibi à Deo communicatâ, adhuc verè dicetur inſtitutor. Quod etiam argumentum proportionaliter applicari debet, dum dicunt oppoſiti, ex eo non poſſe dici Creaturam Sacramenta inſtituere, quia ſupponeret decretum Dei de Sacramentis; ſupponit enim Creatura etiam decretum Dei de actione, de quo alibi; & nihilominus id non obeſt, quominus dicatur Creatura agere; ergo nec illud decretum poteſt obeſſe, quominus dicatur inſtituere.

Hoc ipſum de decreto ſic aliter proponi poteſt. Non implicat contradictionem ut Deus nolit aliqua (quæ videt poſſibilia) Sacramenta inſtitui, niſi dependenter à libertate & determinatione Creaturæ. Rursùs potuit repræſentare creaturæ rationali, an velit vel non illam poteſtatem, conſequenter non facere decretum de illis inſtituendis, niſi præconſultâ per Scientiam conditionalium libertate creatâ, quo poſito, ſicut ſimile decretum non obeſt, quominùs dicatur creatura liberè agere, ſi nec oberit quominus dicatur inſtituere.

Ratio Tertia eſt. Quia poteſt Deus poteſtatem Creaturæ communicare, ut ſignum à ſe determinatum, faciat cauſativum gratiæ; ergò poteſt illi communicare poteſtatem inſtituendi Sacramenta; ergò & utens illa poteſtate dicetur inſtitutor Sacramenti. Illatio prima probatur, quia ab antecedenti, nonniſi Synonimo differt conſequens. Secunda illatio probatur: quia impoſſibile eſt dici aliquem inſtituere Sacramenta, & non dici eſſe inſtitutorem Sacramenti: ſicut impoſſibile eſt dici aliquem legere & non eſſe lectorem. Coincidit hoc aſſertum cum doctrina Pontii, dum diſp. 41. num. 40. docet; Quòd in eo caſu, neque à Deo ſolo inſtituerentur Sacramenta, neque ab homine ſolo, ſed ab utroque non ab homine ſolo, non ſolùm eo prætextu, quia nulla eſt actio, ad quam Deus non concurrat, ſed etiam ex eo, quia non propriâ authoritate, neque independenter à voluntate divina illa ſit inſtitutio. Non etiam à ſolo Deo, quia invenitur illic dependentia à voluntate inſtituentis creaturæ. Non abſimiliter hîc ſuccurri poſſet, ut immediatè dicebamus, quòd Sacramenta legem completam ſignificationem non haberet ſola forma, neque ſola materia, ſed utrumque ſimul; ſtat tamen cum hoc ut dicamus, Deum eo caſu, habere rationem Cauſæ Principalis.

Assero Quintò. *Poſſe Deum facere tale pactum, quo dicat homini; determina Signum quod volueris, & ego applicabo illi efficaciam.*

Ratio: Quia id non implicat contradictionem.

Assero Sextò. *Eo caſu, hominem illum fore adhuc cauſam inadæquatam Sacramenti.*

Ratio Prima aſſerti eſt: quia Sacramentum ſaltem inadæquatè importat rationem Signi ergò cum ille ſit cauſa, quòd hoc Signum, ſit Sacramentale Signum, ex conſequenti, ſaltem inadæquatè, & ratione Signi, erit illa creatura, cauſa Sacramenti.

Ratio Secunda. Si Deus diceret Creaturæ: Ego aſſumo aquam, ut ſit ſignum Sacramentale, te autem elevo ut ei tribuas, poteſtate à me communicatâ, vim efficiendi gratiam; illo caſu Deus inadæquatè conſtitueret Sacramentum hoc ſenſu; quia etiam Creatura influeret; quo modo enim non influeret, ſi elevetur, ut influat determinando ad efficaciam; ergò etiam ſi illa Creatura determinaret Signum, eſſet cauſa inadæquata illius Sacramenti.

Ratio Tertia. Quia ſi Deus aſſumeret creaturam ad creandam materiam, & ipſe infunderet animam rationalem, verè Creatura, inadæquatè eſſet cauſa illius compoſiti, quod inadæquatè dicit materiam; ergò etiam, ſi committeret Deus creaturæ ut determinet Signum, cum ratio ſigni inadæquatè dicatur à Sacramento, cauſabit creatura inadæquatè Sacramentum. Fundantur hæc omnia in hoc principio: quia ly *inadæquatum* ſupponit pro *Non ſolo ſe*, hoc autem *Non ſolo ſe*, in præſenti verificatur, quia rationem Signi, quæ eſt pars Sacramenti, non ſe ſolo inſtitueret Deus.

Assero Septimò. *Eo caſu quo Deus determinaret ſub diviſione vel hoc vel illud Signum, & inſuper unicuique Signorum ipſe applicaret efficaciam, nullo modo pura Creatura; alterutrum ex illis Signis eligens, eſſet cauſa inſtitutionis.*

Ratio. Tum quia Sacramentum definitivè importat Signum & Cauſativum; jam autem pura Creatura, tunc, neque eſſet cauſa Signi, quia hoc Deus ſub disjunctione determinavit, neque tribueret vim efficiendi, ut ſupponitur; ergò nullo modo eſſet cauſa Sacramenti. Tum quia illa ſub disjunctione facta, deſignatio Signi habet ſe, ſicut præceptum offerendi par turturum aut duos pullos Columbarum; ſed determi-

na

ns se v. g.ª ad pullos columbarum dan- s, non censetur sibi imponere præceptum; go neq; determinans sese, ad electionem hu- potius, quàm illius Signi causativi, censebi- esse institutor Sacramenti. Tum quia in- tutio Sacramenti, non supponit illam, sed it; sed electio illa supponit institutionem; o enim eligit, quia est institutum à Deo; er- illa electio non facit Sacramenta.

Noto variam distinctionem in ipsa eleva- ne puræ creaturæ ad institutionem Sacra- nti, & electionem inter plura: quia scilicet n est sola Signi designatio, virtutem causan- non accipiunt Sacramenta, ab eligente Si- um; quando autem & Signum constituitur, igno vis efficiendi Sanctitatem applicatur, oad utramq; partem fit institutio; electio au- n nihil institutionis habet; sic v. g. Princeps stituit interdum Vice-Regem cum potesta- nominandi & proponendi alium Vice-Re- n, à Rege tamen constituendnm; interdum n potestate constituendi post se Vice-Re- n; deniq; nonnisi cum potestate, illum pro- lgandi, post se secuturum Vice-Regem, in is Scriptum nomen inciderit; in posteriori , nullo modo habet vim instituendi Vice- gem, sed supponitur constitutus, habetque nisi titulum promulgantis; in secundo casu, è est causa institutionis; in primo autem, est sa inadæquata, habens scilicet jus signandi sonam, sed non conferendi illi potestatem. nsule Lugonem disp. 7. à num. 30.

Opposita Conclusioni.

Dices Primò cum Vasquez. Instituere, est uam rem inchoare, & quasi ab initio statue- ed pura creatura non potest Sacramenta in- are, & quasi ab initio statuere, quia semper itutionem Creaturæ præcedit decretum committentis & dantis facultatem hanc turæ.

Respondetur. Hoc argumentem se ipsum ruit: nam si dat Deus potestatem instituen- acramenta post decretum, qui exercens il- potestatem non dicetur instituere Sacra- nta; aliàs si non instituit illa, non dat illi is potestatem instituendi. Rursùs positâ de- atione illius potestatis, vel inchoantur Sa- nenta vel non; si non inchoantur est contra ositum, quo supponitur Creatura Signa illa erminasse, & communicatâ potestate, fe- illa effectiva gratiæ; adeoque à non esse ramenti, ad esse Sacramenti transtulisse. odsi inchoantur illa Sacramenta, vel incho- r à Deo, vel à creatura; si à creatura, habe- intentum; si non inchoantur à Creatura, modo illi confertur potestas instituendi Sa- nenta. Probat item hoc argumentum, d Fundatores Ordinum non sint appellan- di Institutores; dependebat hoc enim & à de- creto Dei, & à concessione Pontificia. Proba- ret, item quòd Ecclesia non instituerit cærimo- nias, quia & potestatem à Christo accepit, & simul supponit de hoc decretum Dei. Proba- ret item Christum quâ hominem, non instituis- se Sacramenta, cum ea instituerit potestate à Deo acceptâ. Probaret denique quòd nulla Creatura inchoet actionem naturalem pro sta- tu absoluto, quia illius actionem antecedit de- cretum Dei proportionatum. In forma autem negatur minor, & licêt institutio illa supponat decretum Dei, supponit tamen non decretum, ut se solo Deus Sacramentum à non esse Sacra- menti extrahat ad esse Sacramenti, sed suppo- nit decretum, committendi hanc potestatem creaturæ. Distingui etiam poterit Major, quòd inchoare sit vel inchoare potestate authoritati- vâ, adeoque non supponente decretum, vel po- testate communicatâ; sed non est inchoare, tantùm potestate authoritativâ.

Instabis. Sacramentum constituitur etiam vi causativâ gratiæ, sed hanc nemo confert nisi Deus; ergo ille solus instituit Sacramenta.

Respondetur. Solus Deus potestate autho- ritativâ tribuit hanc vim; sed ita, ut id possit fa- cere creatura, potestate communicatâ.

Dices Secundò cum Scoto. Si Creatura pos- set instituere Sacramenta, creatura determina- ret Deum ad conferendam gratiam; sed Crea- tura non potest determinare Deum ad confe- rendam gratiam, quia aliàs Deus respectu crea- turæ, haberet se ut causa secunda.

Respondetur. Negando minorem cum sua probatione; & sicut Deus non est causa secun- da, quamvis concursum illius determinet causa libera, ita nec hîc erit causa secunda, salvabitur- que ratio Causæ primæ in Deo; quia adhuc illa Creatura & esse, & illam ipsam vim causandi, dependenter à Deo haberet sibi communica- tam; sed de hoc pluribus, ubi actum de præde- terminatione in prima parte.

Dices Tertiò. Si Sacramentorum institutio potest defacto committi puræ creaturæ, defacto Patres antiqui dicendi erunt Sacramenta insti- tuisse, quia in libertate illorum in lege Naturæ erat, determinâsse; hæc vel illa Signa, deletiva Originalis.

Respondetur. Non determinâsse Signa an- tiquos Patres rigorosè, sed solùm elegisse à Deo determinata, determinatione formali; unde rigorosè loquendo, pendebat ab illis determi- natio electiva, sed non determinatio instituti- va; & sicut dum eligit Sacerdos ex duabus ho- stiis unam, vel inter vinum album vel rubrum, alterutrum, non dat illi Signo potestatem; sic nec Patres illi dabant: non enim constat de hac potestate illis communicata; & cæteroqui illa, superat vires naturales.

Instabis. Rex quamvis possit alicui Duci con-

committere potestatem condendi leges, nihilominus nonnisi Rex dicitur legislator; ergo etiam quamvis Deus posset communicare creaturæ vim determinandi Signum, & simul illi Signo tribuendi efficaciam producendæ gratiæ, nondum dicetur creatura instituisse Sacramenta.

Respondetur. Antecedens universaliter est falsum, nam Pontifex tribuit Patriarchis Ordinum, vim instituendi Regulas, & tamen illi dicuntur Institutores, disparitas ergo est; quia leges quà leges sunt, formantur vi obligante, hinc qui non obligat, non instituit, consequenter nec scriptor ille legum, erit institutor: jam autem Sacramenta formantur vi Signi, & vi Causativi Sanctitatis, hinc si hæc duo instituenda communicentur Creaturæ, dicetur creaturæ instituere Sacramenta. Et certè sicut se habet potestas authoritativa in Deo nulli communicabilis, ita & vis obligativa est in solis Principibus: voluntas enim populorum, voluit illam residere in solo Principe, & si illam Princeps alteri communicaret, hoc ipso injuriam inferret populis, qui non se subdiderunt nisi uni Principi, vel uni Sanguini, adeoque uni legislatori; aut deberet intelligi Princeps privare se tunc Regno; jam autem nec injuria ulla, nec ulla privatio potestatis sequeretur in Deo, si alicui tribueret vim, quamvis non potestate authoritativâ, instituendi Sacramenta.

Dices Quartò cum Esparza. De conceptu institutionis Sacramenti, est voluntas ex se sufficiens ad conferendam gratiam, idque primò ac essentialiter pertinet ad ejus essentiam: quia inde primò ac principaliter obtinet virtutem suam, activam gratiæ, sola autem voluntas Dei habet ex se talem sufficientiam, juxta illud ad Romanos 8. Deus qui justificat, ergo solus Deus est author, solusque esse potest principalis institutor Sacramentorum.

Respondetur. Concedo imprimis totum; quia argumentum procedit de potestate authoritativa, quæ per nos incommunicabilis est Creaturæ; vel certè de conceptu institutionis Sacramenti, est voluntas ex se, hoc est à se sufficiens Nego majorem, ex se sufficiens, hoc est; per vires à se vel ab alio collatas, ad conferendam institutione gratiam. Concedo Majorem. Minori distinctâ, negatur Consequentia. Unde sola voluntas divina dici etiam potest sufficiens, tanquam instituens potestate authoritativâ, licèt non sola sit sufficiens, ut excludat communicationem potestatis delegatæ.

Dices Quinto cum eodem. Ad institutionem Sacramenti requiritur determinatio rei sensibilis, & temporalis revelatio voluntatis divinæ, potest autem Deus procul dubio committere Creaturæ hujusmodi determinationem, mediante que creaturâ revelare temporaliter suam voluntatem, consequenter potest secundariò & minus principaliter Creatura instit ere Sacramenta.

Respondetur. Si intelligatur instituere Sacramenta non principaliter, hoc est; non p te- state authoritativâ, sed communicatâ, obj ctio non procedet contra asserta; sed si non hoc ul Objectio, negari jam poterit, quòd solam d er- minationem rei sensibilis promulgationem que revelationis possit creaturæ committere D us, cur enim non poterit committere ut Signu & determinet; & faciat ex delegatione; cau ti- vum gratiæ?

Dices Sextò cum eodem. Sufficit Cre tu- ræ concedere causalitatem ministerialem; Mi- nister autem non potest universaliter ea, qua potest principalis, nec Deus cujus potenti e essentialiter infinita, potest cuiquam comm it- tere, omnia, quæ per se immediatè potest, un sint aliqua, quæ immediatè causam infin an essentialiter postulant.

Respondetur: Pro præsenti sufficit Cre- turæ concedere comparatè ad Deum causa ita- tem Ministerialem, sed nego quòd repugn t illi etiam concedatur causalitas Institutoris se communicata à Deo virtute. Rursus; non po- test creaturæ Deus committere ea, quæ De immediatè potest, si implicet illa committi se nego implicare, ut id committatur creatu ra Denique exercitium potestatis authorita va immediatè, causam infinitam simpliciter p st- lat; item, ut terminus Visionis Beatæ sit ip e sentia divina, &c. similia; universaliterque causalitatem infinitam postulat, quod in e ipsum esse divinum; non inferretur au e ipsum esse divinum, quantumvis creatura, p testate communicatâ, instituat Sacramenta se inferretur, si institueret Sacramenta pote at authoritativâ.

Dices Septimò. Deus solùm potest v conferre gratiam dependenter à voluntate r ata, tanquam ab apponente conditionem quam.

Respondetur. Non implicat ut Crea etiam, habeat rationem instituentis & ele tis.

DIFFICULTAS I

An institutio sit pars Constitutiv Sacramenti?

INstitutionem esse partem intrinsecam Sa a menti consequenter debent docere ii, qu nent institutionem includi formaliter in Sa a mento; qualis est Lugo hîc disp. 4. num. & disp. 2. Sect. 4. In terminis autem esse il partem intrinsecam docet Perez & Espa q. 6. a. 5.

Dic

)ICENDUM est: *Institutionem divinam non partem intrinsecam Sacramenti.*

ROBATUR Primò principiis Negativis. Non multiplicanda Entia sine necessitate, adeo- nec intrinsecanda: hoc ipso enim si intrin- ntur, non tantùm requirentur, sed etiam ha- unt rationem Constitutivi, adeoque multi- ationem; nihilque potest esse intrinsecum ars, nisi quod exigit essentia, ut sit pars; si au- non sit necessitas alicujus intrinsecandi, hoc non exiget illud essentia rei; quod enim es- ia rei exigit, necessariò exigit, nulla autem essitas intrinsecandi Sacramento institutio- divinam. Aliud principium negativum Si institutio divina esset pars Sacramenti, esset quia illa positâ cum reliquis, ponitur ramentum, illâ non positâ reliquis positis ponitur: sed hæc ratio non convincit; nec nit partem; ergò.

ROBATUR Secundò. De quo dubium est an ars, an non pars, sentiendum erit illud non partem, si non habeat proportionem cum ifestè partibus; sed institutio divina non ha- roportionem cum manifestè parte; ergò. or probatur. Tum quia etiam omnis argu- tatio incipit à notiori. Tum quia quando mus investigare, an aliquid se habeat per lum materialis, an per modum formalis, er recurrimus ad manifestè materiam & ifestè formam; ergò & recurri debet ad ma- tè partem. Tum quia in hoc quod est esse em, deberet dari ratio communis, alias pos- nferri non partem, esse partem; si non datur communis partis; quod si datur ratio com- is partis; ergò datur ratio conveniendi; si conveniendi; ergò & ratio accedendi & ortionandi se, cum manifestè parte. Quod m institutio divina non habeat proportio- cum manifestè parte, Ratio est: Tum quia t se per modum efficientis moraliter; unde tutio legum & illarum fabricatio, pro eodē untur. Tum quia institutio non se habet nodum materiæ, quid enim in se subjectat? per modum formæ, quia hæ, aliæ in Sacra- itis describuntur expressè; & sicut ipsa insti- salarii vel stipendii non est forma illius so- nis, sed principium effectivum morale; er- dem dicendum de institutione divina: Tum si haberet proportionem institutio cum ifestè parte; eaque formali, indubiè Patres, Forma, posuissent etiam institutionem; di- autem quòd institutio diverso respectu se eat per modum partis, diverso per modum cientis moraliter, est intrinsecare entia sine essitate.

ROBATUR Tertiò. Tum quia institutio di- a habet pro objecto Sacramentum, adeoque artes illius constitutivas; & tamen tunc non et seipsam pro Objecto; ergò apparet quòd institutio divina, non sit quid intrinsecum neque pars Sacramenti; quòd institutio divina non habeat seipsam pro objecto, Ratio est; quia si quæratur, quid instituis institutio? non diceret; instituo meipsam saltem partialiter, sed se semper extendet ad aliud extra se; & certè institutio regulæ, non habet seipsam pro objecto, sed determinationem agendi, quam præscribit. Institutio quadraginta horarum, non habet seipsam pro Objecto; institutio item in Parochum, non seipsam instituit; ergò & in præsenti idem dicendum. Denique institutionem seipsam habere pro objecto est volitionem divinam seipsam habere pro objecto, institutio enim ipsa est de linea volitionis; sed in præsenti, volitio divina, non se habet pro Objecto; quia illa institutio, est quasi electio; tribuens simul vim & potestatem; electio autem, seipsam non elegit; & quia illa institutio est causa Sacramenti, causa autem non potest habere seipsam pro effectu, saltem primo, etiam partialiter, ideo institutio non erit pars Sacramenti, quod est, effectus institutionis. Tum quia sequeretur quòd non minus Sacramentum Matrimonii contineat Deum quàm contineat Eucharistia; cùm institutio divina, quæ est ipsemet Deus, sit pars illius; inungiq; extrema unctione, erit inungi Deo: sicut pasci Eucharistia, est pasci Deo. Tum quia institutio divina circa Sacramentum, est ipsa volitio divina efficax, volens Sacramentum, ubi institutio in Recto, dicit ipsam volitionem divinam efficacem; in obliquo autem, dicit Sacramentum; tunc quæro; vel secundùm id quod dicit in recto, institutio est pars Sacramenti; vel secundùm id quod dicit in obliquo. Si primum? ergò uniuscujusque Sacramenti pars erit Deus; & si materia & forma Sacramentorum in recto dicuntur, etiam ly Deus in recto dicetur de Sacramento. Si secundùm id quod dicit in obliquo & sic jam institutio non erit pars, quia in obliquo non dicitur illud, quod dicebatur in recto, in quo recto, includebatur institutio, secundùm formalitatem institutionis.

OBJICIT Primò Pérez &

PONIT Primò. Signi ad placitum habentis rationem locutionis, duplicem esse significationem; alia est actualis, & hæc est effectus signi locutorii, consistens in eo, quòd auditor locutionis percipiat Signum; alia est causalis seu positiva, consistens in potentia efficiendi significationem actualem.

PONIT Secundò. Istam potestatem oriri ex duplici causa, prima est institutio, secunda, est ipse usus vocis; modus autem quo institutio tribuit potentiam significandi, non consistit solùm in eo, ut eo non utatur loquens nisi in casu, in quo judicat rem ita se habere, sed obligat ad hoc, ut acceptet hanc obligationem in eodem momento in quo loquitur, ita ut verè faciat contractum cum auditore, de dicenda veritate.

Ponit Tertiò. Non poſſe obligari ad aliquid ab extrinſeco Deum, quia obligatio ſaltem ſecundùm id quod præcipuè dicit, obligat ad volendum, adeoque eſt cauſa volendi; nihil autem extrinſecum poteſt eſſe cauſa volendi. *His poſitis*

Format ſic argumentum. Sacramentum eſt tale, cujus ſignificatio, incluſa formaliter in ipſo Deum obligat, at Deum non poteſt obligare inſtitutio externa ſed ſolum Deo interna; ergò inſtitutio interna Deo eſt illa, quæ tribuit formaliter Sacramento vim illam ſignificativam, per modum locutionis & pacti divini, conſtat autem ex definitione Sacramenti, habere illud vim locutionis.

Respondetur. Concedo totum ſecundùm quod proponitur: quia non infertur quòd inſtitutio divina ſit pars aut intrinſecum quid Sacramento, ſed tantùm quòd illa ſit obligativa Dei, quòd inſtitutio tribuat ſignificationem formalem, &c. Quod attinet ad principia quæ tangit argumentum, negatum aliàs Sacramentum eſſe locutionem Dei; & ſicut medicamentum aliquod confectum cum certis aliquibus Signis, quòd ſit tale medicamentum, habensq; vim certam phyſicè præſtandi hujus eventus, non dicitur eſſe locutio illius medici; ergò nec Sacramentum dici debet locutio Dei; quod ipſum in hoc reſolvitur: quia non ex eo quòd aliquid ſit Signum, eſt jam locutio; nam Signum eſt genus, locutio eſt ſpecies, participatioque de genere, non infert ſpeciem; ut ergò Signum ſit locutio, debet eſſe Signum conceptûs interni manifeſtativum, non autem effectus procedens ex conceptu illo interno, qualis effectus, eſt Sacramentum. Deinde etiam poſito quòd Sacramenta ſint locutio divina, necdum inſtitutio erit pars Sacramenti, quia etiam inſtitutio vocum ad placitum, non eſt pars vocis. Rurſùs illud quod Perez appellat actualem ſignificationem, potiùs deberet appellari paſſiva ſignificatio, eſt enim reſpondens cauſali ſignificationi, cauſali autem ſeu activæ ſignificationi, rectiùs reſpondet paſſiva ſignificatio. Immeritò item ſupponit quòd inſtitutio afferat obligationem veridicitatis: nam inſtitutio eſt ad placitum, obligatio autem veridicitatis non eſt ad placitum; antecedenterque ad inſtitutionem vocis, eſt obligatio veridicitatis in natura intellectuali, ne mentiatur, caſu quo hæc vel illa inſtituantur verba, unde illa inſtitutio non adducit obligationem, ſed ſupponit, inſtitutioque non tam obligat ut acceptetur obligatio veridicitatis, hæc enim ſive illam acceptes, ſive non acceptes premit, utpote orta ex ipſis principiis intrinſecis naturæ intellectualis, ſed tantùm obligat, ut hujus vocis, ſit tibi, hæc ſignificatio.

Instabis Primò. Significatio formalis eſt pars Sacramenti, inſtitutio autem eſt ſignificatio formalis? ergò.

Respondetur. Significatio formalis paſſiva, eſt pars Sacramenti, ſed non ſignificatio formalis activa; hæc enim utpote cauſa, non eſt pars ſui effectûs; inſtitutio autem divina, eſt ſignificatio formalis activa.

Instabis Secundò. Significatio gratiæ & ſignificatio paſſiva, eſt pars Sacramenti; ergò & ſignificatio activa erit pars.

Respondetur. Diſparitatem eſſe: qui eſt neceſſitas ponendi pro parte ſignificationem paſſivam, cum definitivè Sacramentum ſit Signum, adeoque dicens ſignificationem; vo[...]doque inſtituens ſignificationem paſſivam, [...] dicetur velle ſeipſum &c. quod ſequeretur [...] ſtitutio divina activa, eſſet pars.

Instat Tertiò Perez. Adhibeamus v. g. ab[...]lutionem, erit illa indifferens, ut ſit & non ſit Sa[...]cramentalis, & quia ablutio habet denomina[...]tionem Sacramentalis, non poteſt exiſtere [...] eſſe verum, quin exiſtat divina inſtitutio, & c[...] ablutio ipſa ſit Sacramentum; ergò ablution[...] eſſe Sacramentum, non eſt idem virtualite[r] [...]trinſecè, cum hoc, quod eſt, ablutionem eſſe ab[...]lutionem.

Respondetur. Concedendo totum. In[dif]ferentia autem illa ad eſſe Sacramenti, conc[...] quòd tollatur ab inſtitutione, ſed tanqua[m] principio effectivo morali, conſequenter [...] tanquam à parte; proximè autem & forma[liter] tollitur illa differentia, ab ipſa elevatione p[...]va, illius Signi, ſeu cauſativitate, quæ cauſativ[...] eſt pars & intrinſecum quid, Sacramento; & ſi[...]cut licèt non habeatur formaliter relatio t[ran]ſcendentalis, niſi in circumſtantia termini, [ta]men terminus non eſt pars; ita quamvis abl[utio] illa non ſit Sacramentalis, niſi in circumſta[ntia] inſtitutionis activæ, adhuc illa non erit pars.

Objicit Secundò Eſparza. Sacram[en]tum eſt Signum ad placitum, ſed ſignum ad [pla]citum conſtituitur intrinſecè in ratione Sig[ni] per voluntatem inſtituentis; ergò & Sacram[en]tum.

Respondetur. Sacramentum eſt Sign[um] ad placitum ſed paſſivum, & pro Signo aſſu[m]ptum, & hoc eſt pars Sacramenti; ſed Sacram[en]tum non eſt ſignum aſſumptivum ad placitum [...] activum, & hoc tale activum Signum, eſt inſti[tu]tio; & quia Signum activum, non eſt Signum p[aſ]ſivum, hinc non erit neceſſe, ut Signum activ[um] ſit pars.

Instat idem. Sacramentum eſt cauſa inſt[ru]mentalis gratiæ, proximè potens ad illam inc[u]cendam, quantùm eſt ex parte cauſæ; ſed ca[uſa] inſtrumentalis in ratione proximè potentis [ad] inducendum ſuum effectum, conſtituitur intr[in]ſecè, per applicationem agentis principalis, ja[m] autem agens principale gratiæ, eſt Deus.

Respondetur. Negando applicationem, e[ſſe] partem cauſæ inſtrumentalis. Rurſùs aliæ ſu[nt]

cau

usæ instrumentales conjunctæ, aliæ separatæ, nvenientes tamen in hoc, quod est esse causam trumentalem, cum non conveniant in hoc, od est habere applicationem à causa princi-i; certè enim causæ instrumentales separatæ, n habent hanc applicationem, hoc ipso enim ent causæ conjunctæ, & tamen cum hoc stat, int causæ instrumentales. Directè ad argu-ntum dici potest, concesso interim quòd ap-catio, sit intrinsecum quid in Causa instru-ntali; distinguenda erit duplex applicatio; siva, & hæc detur quòd sit pars; & activa, hanc gabitur esse partem, nullum enim activum, est s sui effectûs; jam autem institutio divina, est licatio activa.

Objicitur Tertiò. Significatio ad placi-n est pars intrinseca vocis alicujus significati-; ergò & institutio erit pars Sacramenti; vi m institutionis, quæ est ad placitum, habet Sa-mentum, rationem Signi causativi; antece-ns probatur: quia differentia est pars intrin-a ejus, quod facit differre; significare autem ad citum, est differentia vocis significativæ à n significativa.

Respondetur. Ex dictis Significationem licem posse spectari, primam activam, aliam sivam; significatio activa, est deputatio ut c vox id significet; significatio passiva, est de-atio passiva, respondens illi activæ; unde pri-est deputativa, posterior deputata; prior ex-seca, quia causativè se habens, posterior in-seca, quia est ipsum illud respondens; quod respondenti, est intrinsecum. Unde si eratur, an in designatione vocum habuerint ni institutores suum placitum pro Objecto, rosis phrasibus agendo, negari id debere, sed uerunt pro Objecto designabile vel designa-, non designativum; unde ly ad placitum, n significat placitum æquè intrare constitu-nem vocis, ac intrat significatio passiva, sed endit dependentiam illius significationis, tan-m à principio ab ipso placito; quod si activa nificatio non est pars, nec institutio quæ est d activum, erit pars; sed si velis institutio-n passivam esse partem, hoc concedetur, jam n supponet pro ipso Signo, ex institutione di-va causativo.

Instabis. Sicut non sunt multiplicanda Entia necessitate, ita nec dedignificanda, ideoque à conditione partis dejicienda.

Respondetur. Non debere Entia dedi-gnificari, si constet de illorum dignitate, nam tuere illis dignitatem, ipsum illud erit multi-plicare Entia; non constat autem de institutione od sit pars. Rursùs allatæ sunt rationes osten-dentes hanc necessitatem; denique magis di-gnificatur institutio activa, si habeat se per mo-dum principii, non autem per modum effectûs, ut esset, si foret pars Sacramenti.

QUÆSTIO II.

De causa instrumentali Sacramentorum.

Nomine Causæ Instrumentalis venit Minister Sacramenti, qui non est unus idemque omnium: quia baptismi Minister est quicunque homo applicans materiam & formam &c. Minister autem Ordinis est solus Episcopus; circa Ministrũ Sacramenti præter tangenda in moralib9.

Assero Primò. *Ministrum Sacramenti, non esse causam immediatam gratiæ.*

Ratio: Quia non agit immediatè in gratiam, sed nonnisi mediante positione signi sensibilis, habentis à Deo efficaciam; idque ex eo; quia ipsum signum sensibile, non est ratio agendi Ut Quo Ministri, sed est principium Ut Quod; universaliter autem illa dicuntur non agere immediatè, quæ attingunt effectum mediante alio, non tanquam Ratione agendi Ut Quo; quòd autem Sacramenta sint Ut Quod activa, ostendunt dicta de definitione Sacramenti, procedente secundùm phrases Patrum.

Dices. Quando mediis verbis mandat Princeps subdito, immediatè mandat, & illa mediatio verborum non officit, quominus dicatur immediatè agere; ergò etiam & prolatio verborum Consecrationis supra hostiam, immediatè conficiet Sacramentum.

Respondtur. Hanc Objectionem eodem modo sumere immediatam productionem Sacramentorum, cum immediata productione gratiæ, quæ duo, non debent pro eodem sumi; & verum quidem est immediatè à Ministro produci Sacramentum; quid enim mediat inter Ministrum & positionem Sacramenti, nisi ratio agendi Ut Quo? sed non ponit immediatè gratiam, quia in illam agit, nonnisi mediantibus illis signis, quæ ex placito Christi, habent efficaciam; sed quia argumentum restaurari potest per paritatem, eò quòd debeat immediatè produci gratia, si immediatè producitur ipsum Sacramentum; hinc disparitas est: quia tota illa efficacia verborum Principis non spectatur penes verba, sed merè penes efficaciam & authoritatem, quam illis dat loquens Rex; jam autem efficaciam Sacramentis non dat Minister, sed supponit applicatam à Deo; hinc fit, ut non dicatur agere immediatè, sed nonnisi mediatè, ponendo scilicet ea, quæ illam efficaciam habent; & sicut v g. qui domui comburendæ applicat ignem, non dicitur immediatè combussisse domum, non enim efficaciam comburendi tribuit igni, sed applicat illum, tanquam aliunde habentem vim comburendi; sic nec immediatè, dicetur Minister producere gratiam, cùm applicat Sacramenta illius productiva, quæ non ab ipso, sed à DEO supponantur habe-

re vim

re vim illam agendi; & hæc eſt diſparitas ad principale argumenti Ex quo etiam deducetur, cur immediatè Miniſter efficiat Sacramenta & non immediatè gratiam: quia ſcilicet vi ſuâ independenter à Sacramentis non eſt inſtitutus ut operetur, ſed requirit vim in Sacramentis contentam; poſitâ autem ſui inſtitutione, nullam aliam vim requirit ad poſitionem ipſius Sacramenti, v.g. ad poſitionem ablutionis, & dictionem; Ego te baptiſo.

Asserо Secundò. *Quod Miniſter ſit cauſa gratiæ ſaltem mediatè.*

Ratio: Si enim non eſſet cauſa ſaltem mediata gratiæ, non poſſet de illo dici, quòd remittat & ſolvat peccata, cum tamen id de Miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ, enuntiet Sacra Scriptura.

Assero Tertiò. *Miniſtrum Sacramenti legaliter eſſe hominem nonniſi viatorem.*

Quòd legaliter ſit nonniſi homo;

Ratio: Quia ly, baptiſantes eos, ly hoc facite in meam commemorationem, ly quorum remiſeritis, dicta ſunt hominibus non angelis. Dixi legaliter, quia poſſet ad hoc aſſumi Angelus.

Addit DiCaſt: diſp. 3. num. 34. Si aliquod Sacramentum adminiſtraretur à diabolo, non eſſe habendum pro valido.

Ratio: Quia non eſt credibile daturum Deum aliquando hanc illi facultatem; non tamen id repugnat de potentia abſoluta.

Quod autem legaliter Miniſter Sacramenti ſit nonniſi viator;

Ratio eſt: Quia major eſt proportio inter Sacramenta, quæ nonniſi pro viatoribus ſunt, & inter Miniſtrum viatorem, quàm inter Sacramenta viatorum & eum qui eſt in termino. Tum quia ut advertit Lugo poſſet aliàs Epiſcopus, poſt diem judicii in inferno conſtitutus, tribuere ordines ex odio Dei, & ad irrogandam Sacramento injuriam; dicere autem quòd ſit in hoc impediendus à Deo, eſt recurrere ad miracula, quæ evitantur, ſi dicas in illo non reſidere hanc vim. Neq; valet ſi dicas, quòd ſaltem deriſoriè poſſet id facere, quia deriſoria actio non irrogaret Sacramento injuriam. Tum quia licèt potuerit Chriſtus inſtituere Sacramenta extenſivè, etiam ad eos qui ſunt in termino, tamen quòd ita voluerit inſtituere, deberet inferri, vel ex revelatione, vel ex deductis, nihil autem horum in præſenti habetur, congruebatque ut ſicut remedia ſalutis clauduntur cum vita, ita clauderentur & Sacramenta.

Respondebis ex DiCaſt: Quòd poteſtas adminiſtrandi Sacramenta ſit poteſtas adminiſtrandi viatoribus; ſi autem offerret Deus damnato Epiſcopo Viatorem, hoc ipſo videretur velle, ut exerceat circa illum poteſtatem.

Contra eſt. Cùm negetur hæc in damnatis poteſtas, etiam oblatione illa, non hoc ipſo
vellet exercere illam poteſtatem, niſi intell
tur aliunde committere hoc illi; & quod
Apoſtolus de Euchariſtia, Mortem Domini
nuntiabitis donec veniat; ita idem dicendun
collatione aliorum Sacramentorum; nequ
nim conſtat, extenſivè ad damnatos inſtitu
hæc Sacramenta Chriſtum; unde etiam ſi re
meret anima non baptiſati Corpus, & qui
jam ſententiâ abſolutâ damnationis, non p
baptiſari, quia jam eſſet in termino; manet
dem in damnatis character, quia eum, ut pl
mum, concedunt docti, ſed non invaluit ſen
tia, poteſtatem adſtruens in ipſis qui ſunt in
mino conficiendi vel recipiendi Sacrament

QUÆSTIO III.

De modo agendi Cauſæ Inſtrumentalis S cramentorum.

PEr modum agendi, intelligitur hîc m
agendi humano modo, modus autem a
di humano modo, duo importat: imprimis
dum agendi ſenſibiliter, & de hoc, ſuppoſita
aliqua, ſupra; deinde involvit intentionem,
qua agere, eſt agere humano modo: hinc
actio, non tantum erit hominis, ſed & hum
Nomine autem intentionis, venit volitio i
lectualis, faciendi aliquid; unde intentio h
rationem prioris, quia eſt reſpectu faciendi
& quidem quod Miniſter præter poteſtate
gendi debeat habere intentionem definivit
dent. Seſſ. 7. can. 11. *Si quis dixerit in Miniſtris
dicta Sacramenta conficiunt, non requiri inte
nem, ſaltem, faciendi quod facit Eccleſia, anat
ſit.* Et certè decebat Sacramenta pro homin
inſtituta, humano modo adeoque cum in
tione, adminiſtari.

DIFFICULTAS I

An ſufficiat intentio faciendi exterius, q facit Eccleſia?

DIcendum eſt. *Non ſufficere intentionem f
endi nonniſi actum externum, prout exteri
ab Eccleſia.* Eſt concluſio contra Catharinum, S
veſtrum, Paludanum Scribonium & alios. D
fert autem hæc ſententia, à ſententia in Con
lio Tridentino damnata, quia admittit intent
nem aliquam, faciendi, quod facit Eccleſia, c
tamen Hæretici ſimpliciter negârint ullam
intentionem neceſſariam; eam ſententiam c
tra illos docet expreſſe Lugo diſp. 8. à num.
DiCaſtillo diſp. 3. num. 48. Eſparza q. 13.

Pu

unctum Difficultatis I.

Probatur intentum.

ROBATUR Primò à Lugone inductione per Sacramenta facta. Quia scilicet Ma-onium non potest fieri sine intentione con-entium, fictio enim interna vitiat contra-m. Rursùs in Sacramento Pœnitentiæ de-intercedere intentio, quia illud est remissi- debiti peccato contracti, remissio autem da non est, sine intentione remittendi debi-. In extrema unctione præter intentionem ndi quod agit Ecclesia, debet esse oratio, quia na illius est deprecativa, oratio autem est ali- internum. Eucharistia autem debet con-ari faciendo quod fecit Christus, ipse autem dixit verba solum materialiter, sed affirman-llud esse corpus suum. Ergò & Sacerdos no-e Christi, debet habere animum loquendi & mandi illud ipsum, per illa verba. Episco-etiam conferens ordinem dat potestatem secrandi & absolvendi, non potest autem uis verè dare potestatem alicui, si fingat vo-atem quam non habet: idemque dicendum pter paritatem rationis de Baptisante, Con-ante.

ESPONDERI potest, quòd v.g. Matrimoni-n requirat intentionem internam non qua ramentum est, quia ad hoc sufficit velle ex-is facere quod facit Ecclesia, sed ratione tractus qui illic initur: idemque diceret de nitentia, quod pœnitens quidem, non tan- exteriùs pœnitere debeat, quia Christus m internum requisivit doloris, sed absol-, sufficit ut habeat intentionem exteriùs fa-di, verè enim adhuc cum tali intentione, , quod facit Ecclesia: non facit autem, si habet actum internum doloris. Dicere n quis posset; remissionem civilem requi- actum internum, quia verò remissio, civi-on est illic elevata ad Sacramentum, fit ut non sit necesse intercedere ullum actum er faciendi exterius quod facit Ecclesia: cata enim illa non remittuntur immediatè à rdote, sed à Christo & Sacramento, quod ici posset, habita sola illa intentione facien-teriùs quod facit Ecclesia. Quamvis au- Christus non solùm protulerit materialiter a, sed & formaliter, affirmando illud per il-t verba, non sequitur inde, debere id de ssitate accipi, quia in ordine ad Sacramen- sufficit id agere quod egit Christus, sed non modo ille egit, adeoque non cum illa inten- affirmandi. Deniq; licèt collatio potesta-vilis, non fiat per solam voluntatem fictam, ullũ habentem actum internum, potest ta- fieri collatio potestatis Sacramentalis, cum tione faciendi exteriùs quod facit Ecclesia: idque ex eo, quia actus civilis, totam vim suam habet ab interno, nec supponitur aliunde vim illam accipere; jam autem actus externus Sacramentalis, non supponitur vim accipere ab intentione interna Sacerdotis, sed elevatione illa, quæ Sacramentis ex institutione Christi debetur.

CONFIRMAT Primò Lugo. Quia si voluntas requisita faciendi, quod facit Ecclesia, est voluntas, faciendi exteriùs rem seriò, quia hoc est, quod exteriùs facit Ecclesia, ergo è contra, si quis habeat verum animum baptisandi infantem moribundum, sed ne agnoscatur à circumstantibus Christianus, fingat exteriùs se joco proferre verba, talis, licèt haberet verum animum internum conferendi parvulo verum baptismum, non tamen id faceret; quia non faceret actum externum, quem facit Ecclesia.

RESPONDERI potest negando sequelam. Ratio est quia tunc intercedit duplex voluntas, una serio quantum est ex illo agendi, secunda seriam suam actionem occultandi, quæ duo confundit præsens confirmatio. Et certè etiam per Lugonem adesse debet intentio faciendi exteriùs, quod facit Ecclesia, saltem virtualis: sicut ergò in principiis illius occultatio illius actionis, non officit Sacramento, ità nec in principiis oppositorum officiet.

CONFIRMAT Secundò Lugo, quia si quis inter Ethnicos simulans se puerum lavare ob alium finem. proferret formam, ille baptismus foret validus, & tamen tunc minister non habet intentionem faciendi actum externum, qualem solet facere Ecclesia nam Ecclesia solet exhibere actionem quandam internam, quæ etiam exteriùs apparet sancta.

RESPONDERI potest huic confirmationi sicut & priori. Addo, distinguenda esse hæc duo: voluntatem faciendi actionem externam quam facit Ecclesia, & voluntatem faciendi actionem externam, eo modo, quo facit Ecclesia: & hæc propositio est falsa, hæcq; sola non servatur in casu objectionis; prior autem est vera, & servatur in casu, de quo hîc, & consequenter erit tunc validus Baptismus.

PROBATUR Secundè. Quia citata verba Tridentini, opposita sententia non accipit simpliciter, sed cum restrictione faciendi scilicet quod facit Ecclesia exteriùs. Quod ipsum ulteriùs sic proponi potest. In præsenti materia, talis intentio ponenda est, de qua verum sit dicere, Volo hac intentione id facere, quod facit Ecclesia, sed intentio faciendi id exteriùs, quod facit Ecclesia, non est intentio faciendi id, quod facit Ecclesia. Quod ipsum probatur: quia hoc quod facit Ecclesia, non est solùm quid exteriùs, Ergò intentio faciendi id quod facit Ecclesia, non est sola intentio faciendi exteriùs, quod facit Ecclesia. Antecedens est de fide, quia Sacramenta quæ confert Ecclesia, non consistunt

ſiſtunt in ſola exteriore cerimonia, & iis, quæ ſub ſenſum cadunt, ſed ea tranſeunt in ſanctitatem & gratiam. Conſequentia probatur. Quia intentio debet eſſe talis, quæ velit facere quod facit Eccleſia, ſed Eccleſia non facit tantum exteriùs. Ergò nec intentio debet eſſe faciendi tantùm exteriùs, quia inter id quod facit Eccleſia, & inter intentionem faciendi quod facit Ecaleſia, debet eſſe commenſuratio, aliàs illa intentio non eſſet faciendi id, quod facit Eccleſia, ſed faciendi nonniſi aliquid ejus, quod facit Eccleſia: & ſicut in humanis ſi velit Petrus facere & flagellationem & orationem, velit etiam Paulus facere quod facit Petrus, non ſufficit Petrus, non ſufficit illi velle facere orationem & non flagellationem, ſed debet velle utrumque, ita & in præſenti. Id ipſum ſic aliter proponi poteſt. Quia eo caſu, & habetur intentio faciendi quod facit Eccleſia & non habetur: habetur quidem, quia id definit Tridentinum, non habetur autem, quia hoc quod facit Eccleſia, non eſt ſolus actus externus.

Respondebis. Hanc propoſitionem: Volo facere exterius, quod facit exterius Eccleſia dupliciter accipi poſſe, vel cum poſitiva excluſione & expreſſa voluntate non faciendi id quod facit interius Eccleſia, vel cum abnegatione, hoc eſt, non attingendo illud, quod velit etiam interiùs facere, quod facit Eccleſia. Et illa quidem prior intentio eſt invalida, ut probari poteſt argumento adlato, poſterior tamen eſſet Sufficiens & valida.

Contra eſt. Quæro enim: An in intentione ſufficiat ut reluceat voluntas faciendi, quod facit Eccleſia exterius, vel non ſufficiat, ſed quod debeat haberi generis intentio, faciendi quod facit Eccleſia? ſi illud priùs ſufficit, redit argumentum factum, quia Eccleſia non ſolùm exterius, ſed etiam interius operatur collatione Sacramentorum, ergò ſi tu habes intentionem faciendi quod facit Eccleſia, & exprimis hoc quod velis facere exterius, quod facit exteriùs Eccleſia, à paritate rationis debes etiam exprimere intentionem faciendi, quod facit interiùs Eccleſia; quodſi dicas ſecundum, conſentis nobiſcum; nam ſequitur te habere intentionem faciendi, quod facit Eccleſia, ablato enim illo termino Exteriùs, ab illo modo concipiendi intentionem, reſtat hæc intentionis conceptio: Volo facere quod facit Eccleſia. Rursùs quando in hac ſententia habetur intentio faciendi exterius quod facit Eccleſia vel includitur ſimul virtualis & implicita intentio faciendi etiam reliquã quæ facit Eccleſia, vel non includitur: ſi includitur, redis ad communem ſententiam, ſi autem non includitur, ergò intentio tua non eſt intentio qualem præſcribit Tridentinum, quia præſcribit intentionem faciendi quod facit Eccleſia, quæ non facit ſola exteriora.

Probatur Tertiò. Illa intentio non ſuf-ficit ad Sacramentum, qua poſita, poteſt n[on] eſſe Sacramentum; ſed poſita intentione faci-endi quod facit exteriùs Eccleſia, poteſt non [eſ-]ſe Sacramentum. Quod ipſum probatur. Qu[ia] Chriſtianus v.g. ſolo titulo curioſitatis, vel ſ[o-lo] titulo benè publicè agendi cerimoniam ſacra[m] poteſt illam exercere, & tamen tunc non c[on-]ficiet Sacramentum, aliàs in publicis actib[us] in quibus v.g. exhibetur baptiſmus Conſta[nti-]ni, ille qui perſonam Conſtantini ageret, v[ere] rebaptiſaretur, quod eſſet per ſe inconvenie[ns.] Neque valet ſi dicas non tenere eo caſu ba[pti-]ſmum, quia ridicule agitur vel non ſerio: n[on] inquam valet ſi dicas id, qui enim ſcenam [pu-]blice agendam, privatim exercet, non ce[nse-]tur irridere ſuam ſcenam, ſed ſe præexercit[at.] Ex hoc autem ipſo quòd dicas ſeriò debere [ſic,] ſic, inſtituitur argumentum pro noſtra ſen[ten-]tia. Seriò agere præter defectum irride[ndi] habet aliquid ſpeciale, requiſitum in collati[one] Sacramentorum: quæro; quid illud ſit? [non] ſola intentio faciendi exteriùs, quia hæc po[teſt] dari in eo qui ſe præexercitat ad baptiſand[um] publice, vel repræſentat Ethnico Principi, q[uo] modo id fiat &c. ſimilia; & tamen concedis [ip-]ſum, quòd tunc, non conferretur baptiſm[us.] Ergò illud ſeriò agere, non eſt idem, quod [ve-]le exteriùs Eccleſia. Neque ulterius val[et ſi] dicas, ad ſeriò agendum, requiri adhuc v[elle] agere, eo modo, quo agit Eccleſia: quæro e[nim] quid ille modus, præter illud non deriſoriè a[ge-]re, involvat, ut conſtituatur ſeria actio, nec [in ce-]teris quicquam aliud reperire, niſi intention[em] faciendi quod facit Eccleſia.

Punctum Difficultatis 2.

Objectiones.

DEſumentur illæ ex Lugone.

Objicit Primò. In oppoſitum aliquas [pa-]ritates.

Prima Paritas eſt. Si Iudex profe[rat] exteriùs ſententiam abſolutionis, reus ma[net] abſolutus, quamvis interius aliud intendat, m[o-]do exterius fictionem illam non prodat; Er[go] etiam idem dicendum de Sacramento.

Respondet Lugo, falſum eſſe Antec[e-]dens, eo quòd univerſaliter doceatur nullu[m] actum eſſe legitimum, ſi fiat absq; interno co[n-]ſenſu. Primò nihilominus condiſtinguenda [eſ-]ſe hîc aliqua; nam imprimis condiſtincta ſu[nt] hæc duo: ſi Iudex exteriùs proferat ſententia[m] & aliter judicet interiùs; & aliud; ſi ſine ullo i[n-]terno aſſenſu proferat ſententiam. In prin[cipio] tenet abſolutio Iudicis, quia Iudex poteſt jud[i-]care ſecundùm allegata & probata, quam[vis]

ſecu[ndum]

ndùm suam internam notitiam & internum m, oppositum sentiat. Quoad secundum n, si sine ullo assensu interno elicito, attenlo ad allegata & probata, proferat mere nè sententiam, tunc in foro exteriori malle absolutus verè, quamdiu non probatur situm. Ratio autem est, quia in foro exo non proceditur per interna. Tenet item essio etiam ficto animo facta, si quis non marit & invaliditatem illis non probarit quinquennium; quæ omnia inde oriunuia modus exterior agendi, alia regula non tur, nisi externis actibus, hinc judicatur rofesso, qui cum fictione edidit professio, modo exterius illa non sit manifestata. omnia in hoc fundantur, quia valor conum procedit ab externa existimatione hom in foro externo, quod nonnisi secundùm rna judicat, si pendet in foro externo, ab imatione hominum, pendet in foro extero actione externa, si pendet ab actione ex, fit ut in foro externo, ad illam solum atatur, utpote fundantem jus fori externi. autem valor Sacramentorum, non pendet xterna existimatione hominum, & si semel ari possit Sacramentum non fuisse vali, etiam ante probationem erat invalidum: si non pendet ab externa existimatione inum valor Sacramenti, fit ut sola actio ex, non possit fundare validitatem illius. paulò aliter proponi potest, quòd scilicet n externum, sit purè externum, adeoq; ad xterna attendens, hinc & validitas fori ex, debet esse validitas externa, & ab externis a; jam autem validitas Sacramenti, cum sit è & aliquo modo fori externi, Ecclesia e de exterioribus judicat, sitque actio conis ipsis Sacramentis, quæ sunt Signa visibit ut attendat etiam ad actionem externam: altera parte, cum etiam sit actio per se fori ni, utpote fori Spiritualis, quod in interundatur, debet etiam habere internam inonem.

CUNDA PARITAS est. Sit Joannes mandas Petri, & juridicè emat agrum Nomine i, quamvis intentionem non habeat interemendi pro Petro, nihilominus tota illa tio, addicitur jure, Petro, habetque validin pro Petro, Ergo etiam in Sacramentis dicendum.

ESPONDET Primò Lugo, quod eo casu nei acquiratur jus: non Petro, quia non habuit datarius intentionem contrahendi pro Penon etiam mandatario, quia venditor non uit intentionem transfundendi dominium andatarium. *Sed hæc responsio*

NON SATISFACIT. Revera enim in foro juali, ille contractus, valet pro Petro, sicut in li supra diximus. Pergit ulterius Lugo: dsi loquamur de donatione, certum videtur, quod si ego donem alicui eleemosynam nomine Petri, cum tamen revera habeam animum internum donandi non ex pecuniis Petri, sed ex meis, tunc donatarius, verè acquiret dominium, & res erit donata non nomine Petri, sed nomine meo. Sed neque id satisfacit: si enim aliquis obligatur dare eleemosynam none Petri, eamque extrinsecus dat nomine Petri, talis indubiè ad forum citatus externum absolvetur, & satisfacit in foro externo, quamvis nullum habuerit actum internum. Ergo etiam sine actu ullo interno, valida erunt Sacramenta.

RESPONDETUR itaque Secundò, negando Consequentiam, propter disparitatem supra adlatam. Quia scilicet forum externum, non attendit nisi ad sola externa, quæ sola, jus illius fundant; jam autem collatio Sacramentorum, non est fori nonnisi externi: imo si in ordine ad Sacramentum paritas sumatur à foro externo, multum probabitur, nam in foro externo, ne quidem habenda est intentio interna, externæ actionis, quod tamen docent oppositi de intentione ad Sacramentum requisita, præcipuè quia requirit hæc sententia intentionem externè agendi quod facit Ecclesia, illa autem id facit externè, nomine Christi.

TERTIA PARITAS est. Quamvis posita materia & forma Sacramenti, nolit minister causari effectum Sacramenti, nihilominus ponetur effectus Sacramenti, ergo etiam quando ponitur materia & forma Sacramenti, quantumvis non ponatur alia intentio, quam externè agendi, valebit Sacramentum.

RESPONDETUR disparitatem esse, quia quamvis de facto fieri potuerit, ut sine ulla intentione ministri, operaretur Sacramentum, de facto tamen, non posse operari docet Tridentinum, cujus verba simpliciter accipi non possent, nisi ponatur major intentio quam illa, quæ est, externè agendi, quod agit Ecclesia.

INSTABIS, quamvis non ponatur ulla intentio ponendi effectum Sacramenti, nihilominus ille ponetur, modo ponatur materia & forma, Ergo etiam quamvis nulla ponatur intentio significandi, vel quamvis non ponatur alia intentio, quàm externè agendi, adhuc non impedietur & significatio & validitas Sacramenti.

RESPONDETUR. Disparitas est, quia cùm Sacramentum sit causa necessaria, necessariò ponit suum effectum, nec stat in libertate conferentis Sacramentum, ut suspendat vel non suspendat ejus effectũ, consequenter nec pendebit ab ejus voluntate, positio effectus; jam autẽ ex alia parte, supponitur in debitis prærequisitis, poni illa causa ut agat: inter quæ prærequisita, est intentio faciendi, quod facit Ecclesia, ut vidimus supra ex Trident. Cum autem significatio Sacramentalis, ut est significatio, possit pendere à volun-

*(F) tate

tate proferentis, eò qu`d illa verba, possint habere & significationem Sacramentalem, & significationem usualem: ly enim Hoc est corpus meum, potest habere & significationem à Christo intentam, de suo corpore, & significationem intentam à Ministro, si velit significare, sui corporis entitatem. Quodsi significatio illa pendet à libertate Ministri, determinare sese debet ad alterutram partem, hæc autem determinatio non potest alia esse, nisi volendo facere quod facit Ecclesia; hoc autem velle non potest, ex præcisa intentione agendi id exteriùs, quod agit Ecclesia ut dictum. In idem recidit hæc alia disparitas, quia scilicet, quando ponitur Sacramentum, est inimpedibile à suo effectu, supponitur enim, habere Minister omnia requisita ad agendum Sacramentaliter, quantum est de se, atque adeo intentionem debitam, si enim non sit intentio debita, impediretur ille effectus: quando autem applicantur & enuntiantur verba, cum sola intentione agendi exterius, quod agit Ecclesia supponitur, non habere Sacramentum debita prærequisita, nempe intentionem, qualis propugnatur, consequenter potest impedire Minister significationem ejus Sacramentalem.

Quarta Paritas est. Quamvis quis non habeat ullam aliam intentionem, nisi externè proferendi hanc vocem *Homo*, nihilominus non potest aliud significare nisi hominem, Ergo etiam quamvis non habeatur ulla alia intentio, nisi externè agendi quod agit Ecclesia, & externè proferendi formam, adhuc manebit significatio Sacramentalis, consequenter validum erit Sacramentum.

Respondetur negando consequentiã. Tum quia vox homo, ex communi & usurpata significatione, non habet duplicem sui acceptionem, in quarum alterutra non significetur hominis esse; jam autem habet duplicem significationem forma Sacramentalis, ut immediatè dixi. Tum quia si accipiatur paritas ut sonat, probabit multum, probabit enim non debere haberi etiam intentionem externè agendi, quod agit Ecclesia, siquidem hæc non est necessaria, ad prolationem & ponendam significationem vocis homo. Tum quia à placito particularium, non dependet significatio, consequenter ad significationem illius termini Homo, non est necesse habere actum internum; jam autem ab intentione particulari Ministri, pendet Sacramentum, propter doctrinam Tridentini.

Quinta Paritas. Est verus idololatra, qui sine actu interno, adorat idola, Ergo & verè valideque conficit Sacramentum, qui externè adhibet materiam & formam, quamvis non habeat majorem intentionem, quam externè agendi id quod agit Ecclesia.

Respondetur. In quo sensu verum est antecedens, in eodem verum est & consequens; nempe, quòd sicut ille prior esset idololatra fic
& Sacramentũ illud, est nonnisi fictum. Q
vis autem Ecclesia baptisatum externè, qua
Minister non habuerit intentionem debi
judicet pro baptisato, id tamen judicium E
siæ procedit, in quantum illa per se jus h
nonnisi fori externi, fundati in sola action
terna.

Quæres ex occasione hac: An Ministe
bens debitam intentionem, dicendus sit, p
Minister Ecclesiæ, quàm Christi. Est quæst
voce, & quidem commodius est illum appe
Ministrum Christi. Tum quia ly Ministe
portat instrumentalem causam, instrumen
autem causa, importat relationem ad princ
lem; jam verò causæ principalis rationem,
addito, habet Christus, ut supra dicebam,
Ecclesia. Tum quia ejus dici debet Ministe
in ratione Ministri ita subordinatur, ut illa r
ne ministrandi non habita, non conficiat Sa
mentum, illa autem habita conficiat; jam au
qui putaret nullam esse Ecclesiam, vel errar
lam in modo intentionis concipiendæ, velle
men facere quod instituit Christus, adhuc
verè conficeret, nec faceret tunc intentio
in suppositione impossibili, tollente seip
Tum quia, si tota Ecclesia, hoc est, singuli pa
culares simul sumpti, facerent intentionem,
dicerent: Facio nomine Ecclesiæ, quia ips
sunt Ecclesia, sed dicerent: Facio quod
Christus, Ergo apparet ipsam totam Ecclesi
habere se per modum Ministri Ecclesiæ.

Objicitur Secundò Principium negativ
Quia scilicet ex una parte poterat Christus
stituere Sacramenta, non requirentia intent
nem externè faciendi, quod facit Ecclesia,
alia parte, nulla est necessitas, quæ ostendat,
lum requisiisse majorem prædicta intentione
imò ne illam requireret moveri poterat, ut
securiores essent fideles, & non suspensi: An p
sita sit Ministri intentio, an non.

Respondetur. Argumentum multum pr
baret, probaret enim nec intentionem agen
externè quod facit Ecclesia requisitam esse. D
rectè autem ad difficultatem dico, quamv
nulla esset necessitas, sufficeret libera Dei co
stitutio, qua decrevit illam prærequirere: c
facto autem intercedere tale Dei decretun
innuerunt Trident. & Florent. & congrueba
ut cum in utilitatem humanam illa constitueri
vellet in illorũ collatione, humano modo pro
cedi, adeoque ex intentione finis: quod moti
vum potiorem locum de se meretur, quam ti
mor de defectu intentionis, quæ facilè habei
potest; & si Deus attendere debuit, ne daretu
occasio timendi, debebat fecisse decretum, n
aliquis unquam in forma erraret, ne posset
invalidam materiam applicare, &
cætera similia.

Punctu

unctum Difficultatis 3.

Principia Philosophica & Auctoritates in contra.

OBjiciuntur Tertiò aliqua principia Philosophica.

rimum Principium est. Actio sequitur ditionem potioris agentis, quoties agens, est tè applicatum passo; sed in Sacramentis is habet rationem potioris agentis, Ergo seur Sacramentum quoties agens est debitè licatum, subsumitur: sed posita materia & na & intentione exteriùs agendi quod facit lesia, manet passum debitè applicatum Deo, ministrum operantem exterius, in persona lesiæ. Ergo hoc posito, ponitur Sacramen-, Ergo ulterius, cum sola illa intentione, est dum.

Respondetur. Quod attinet ad principium, l certè simpliciter acceptum, fallit, probat n, quòd conclusio non debeat sequi debilin partem, quod ex equo & asina debeat geri equus, &c. & sicut in adlatis instantiis, us potioris agentis, restringitur à debiliori, tiam & virtus illa divina, ex suppositione sui reti, restringitur, ne ponat Sacramentum, efectum in instrumento, hoc est, deficiente inistro intentione. Ex alio principio idem mentum dissolvit Lugo, vide eundem num. Transito autem toto principio, negatur subpti antecedens, non enim est debitè applim passum, cum non est debitè acta intenlebitè autem acta non est, si non plus voluit. n agere exteriùs, quòd agit Ecclesia.

x quo etiam ulterius solves argumentum probatur, quod intentio causæ secundæ, possit impedire actionem causæ primæ, ndo materia & forma & actus est debitè extus, hoc enim est quod negatur, nempe esse tè exercitum, cùm sola intentione exteagendi.

ic, aliter proponitur idem principium. Inter pugnantia, victoria est semper, penes vires entioris agentis: cum ergo Deus sit potennum agens, licèt illi aliud repugnet, semper n sortitur effectum, Ergo licèt intentio inor & exterior pugnent, exterior obtinebit tum, quæ fortior est, quia Deus cum illa currit, & si deficeret, defectum suppleret, cipuè cum in persona Ecclesiæ, administre- Sacramentum.

Respondetur hanc objectionem multa invere non explicata. Si enim v. g. per intentiointernam pugnantem intelligat, quod noonficere Sacramentum, & tamen applicet eriam & formam, illud certè est contra munem sensum, quod scilicet possit conficiSacramentum, quamvis nolit illud Minister conficere. Rursus non probat cur Deus potiùs concurrere debet, ut intentio exterius operandi sortiatur effectum, & non intentio interior. Rursus universaliter illud principium & sine restrictione fallit, probaret enim, quòd cum ex una parte bonum delectabile contra Dei voluntatem inclinat appetitum, & ex alia parte præsentatur Dei voluntas, quod semper penes Dei voluntatem sit victoria, adeoque nunquam peccari. Principium ergo hoc verum est, cum potentius agens intellectuale, agit, modo viribus illis proportionato, non verò cum suapte sponte, vires suas restringit: hoc autem in præsenti verificatur, quia Deus in productione Sacramentorum, restrinxit vires suas, & non vult modo illis proportionato operari, sed adstringit operationem suam, intentioni creaturæ, conficientis Sacramentum. Denique quod addit defectum intentionis externæ à Deo supplendum, probat multum, quia aliàs etiam illa non posita, sed solum applicata materia & forma, supplendum adhuc illius defectum. Vide aliam responsionem ad idem argumentum apud Lugonem citatum num. 55.

Secundum Principium est. Esse, sequitur ad operari: & determinatum modum essendi, sequitur determinatus modus operandi: consequenter determinatum modum operandi, sequitur determinatus modus intendendi operationem; sed modus operandi non extendit sese nisi ad actum exteriorem: nam gratiam vel characterem ipse Deus producit. Ergo etiam & modus intendendi operationem, debet se extendere, nonnisi ad actum externum.

Respondetur. Hanc difficultatem tactam esse supra. An Minister producat gratiam, ubi quamvis negatum sit, illum producere gratiam immediatè, producit tamen mediatè, cujus oppositum supponit hæc objectio, & non probat. Sed supposito etiam quòd non attingeret productionem gratiæ etiam mediatè Minister, nondum sequetur validitas Sacramenti, dicetur enim solum Deum producere gratiam vel characterem, casu quo debitè applicetur materia & forma, debitè autem applicata non sunt, nisi ponatur intentio talis, qualis propugnatur.

Tertium Principium est. Opus respondet praxi non speculationi; sed intentio Ministri, qua procedit ad opus, est practica, interna verò intentio, est speculativa. Ergo opus quod sequitur quoad actum externum, debebit potius pendere ab intentione practica, quam à speculativa.

Respondetur, etiam ex hoc principio nihil deduci; neque etiam probat intentionem illam internam, esse speculativam: nam cum dirigit Logica internè, dictans hoc non esse secundùm artificium artis, verè adhuc habet operationem

practicam, quæ habet pro objecto æquivalenter opus; sic & illa interna intentio, qua nollet conficere Sacramentum, modo sit præscriptiva modi id agendi, erit adhuc æquivalenter practica. Rursùs quamvis opus respondeat praxi, respondet tamen ei positæ ut debet poni, non ponitur autem ut debet, quando non ponitur cum intentione debita, jam autem illi praxi non apponitur debita intentio, si sit intentio solùm externè agendi, quod agit Ecclesia.

Reliquas Objectiones vide apud Lugo. Quando autem alii ex eo urgent non debere haberi intentionem, quàm solius actûs externi; quia in distributione Sacramenti Eucharistiæ, distributio non pendet ab intentione interni actus, id omnino non convincit, quia eo casu, non conficit Sacramentum distribuens, sed supponit confectum, si supponit confectum, non debet ponere prærequisita illius conficiendi, consequenter nec intentionem, qualem ad confectionẽ Sacramenti prærequirit Tridentinum.

Objiciuntur Quartò aliquæ historiæ, ut Athanasii baptisantis infantes, & quos iteratò non audebat baptisare Alexander Patriarcha Alexandrinus, & S. Genesii Martyris, qui in publico theatro irridens baptismum, fecit se baptisari, cujus baptismus tenuit, ut videre est apud Vincentium Beluacensem lib. 12. cap. 104.

Respondetur, quoad primam historiam, quod ille habuerit verè & seriò intentionem, non solum actus externi, sed etiam faciendi, ut fit in Ecclesia, unde post cognitam per examen talem intentionem, non ausus fuit Patriarcha, iterato baptisare. Quod ad secundam historiam attinet, tribuit illam justificationem Lugo accedenti concursui & amori Dei, ad quem Deus excitavit Genesium: quando autem Angelus apparens, videtur illi ablutioni promittere remissionem peccatorum, dicit, quòd illa ablutio, valuerit in ordine ad remissionem pœnæ. Sed hæc ejus explicatio non est plana, nec simpliciter accipit historiam; quî enim peccata remittuntur baptisatis, ut dicit Angelus, si nonnisi remittitur pœna reatus: Potiùs itaque dici potest, quòd cum Deus potuerit facere, ut Sacramentum teneret etiam seclusa intentione conferentis, quod inquam ad honorandum baptismum, defectum illum suppleverit. Et sicut licitum est Lugoni assumere, quod illi baptismo per modum indulgentiæ fuerit applicata remissio, ita dicere possumus ad honorandum baptismum, Dei dispensatione suppletam conditionem intentionis, præcipue quia baptismo illi tribuit Angelus remissionem peccati.

Objiciuntur Quintò variæ auctoritates.

Prima Auctoritas est Christi, qui mittens ad baptisandum, non meminit intentionis.

Respondetur. Quòd non meminerit intentionis explicitè, meminerit tamen implicitè, quantum illos instruebat, ut id facerent quam Ministri ejus. Rursùs nec etiam i… tionis Christus meminit faciendi exterius, … facit Ecclesia, & tamen talem intentione… quirunt oppositi. Denique quamvis id i… angelio scriptum non sit, suffecerit Eccl… traditione id habere, & simul colligere e… trinsecis principiis confectionis Sacram… rum, quæ cum conficiantur humano mod… bent confici cum intentione.

Secunda Auctoritas est S. Augustini … de baptis. contra Donat. cap. 53. sed illo … ut advertit Lugo explicari S. Doctor p… quòd nomine fallaciter dantis vel suscipie… non intellexerit dantem vel suscipientem … intentione, sed solum dantem vel suscipien… sine fide, de valore Sacramenti; quando au… etiam ab ebrioso collatum baptismum dic… nere, nomine ebriosi intelligi non ebrium … habentem habitum ebrietatis, consequen… non dicit August. sine intentione tenere b… smum, sed tenere, quamvis conferatur ab … probo homine.

Tertia Auctoritas est S. Thomæ, u… 4. dist. 6. quæst. 1. dicit ad baptismum non … quiri mentalem intentionem. Hæc tamen … ctoritas ut sonat accepta, non favet oppo… quia etiam intentio externè agendi quod f… Ecclesia, & quam illi ad valorem Sacram… requirunt, est intentio mentalis, requiri au… non deberet, si ex S. Thoma, non requir… mentalis intentio. Potest commodè S. Tho… intelligi, quod nomine mentalis intentionis, … cipiat mentalem intentionem in mente v… santem, in actu conferendi Sacramentum, q… autem requisierit intentionem, indicant … verba: *sufficit expressio intentionis per verba*; si … tem non fuit ulla intentio, quomodo exprim… tur, sicut quomodo exprimi potest proposit… internum affirmativum, si nihil internè sit af… matum. Fuisse autem hanc mentem S. Tho… vel inde colligi potest. Quia illo loco inte… tum illius fuit, ostendere principium pacan… conscientiæ, quæ suboriri posset, ex eo, an hab… erit Minister in collatione Sacramenti intenti… nem, cui pacandæ hoc principium adfert, qu… non sit in collatione Sacramenti necessaria i… tentio, hoc est, explicite, actu, mente concep… intentio, dum confertur Sacramentum: im… multi legunt loco ly mentalis intentionis, … specialis intentionis. Colligitur item mens i… lius ex 3. part. Quæst. 64. art. 10. Di Cast. auten… ita explicat disp. 3. num. 53. quòd scilicet dica… S. Thomas, sine intentione valere Sacramen… tum, sed quod Deus defectum sua misericordi… suppleat consule post alios de hoc Lugo disp. 8… num 62. Addunt alii ante definitionem Conci… liorum, fortasse docuisse hoc & S. August. 8… S. Thomam.

DIFFI

DIFFICVLTAS II.

Intentione in Causa, Habituali, Virtuali.

PRæmittenda est hic explicatio aliquorum terminorum.

PRIMUS TERMINUS est *Intentio interpretata*, quæ nihil aliud est, nisi positio actionis, ex a colligi potest ab hominibus, positio intennis internæ, quantumvis illa nunquam foris præcesserit: sic v.g. quamvis homines hocidam Petrum, qui dicit se commisisse casu homicidium, non sciant habuisse intentiom & voluntatem occidendi, quia tamen non ibuit diligentiam, quam promptum illi fuit pere, interpretantur illum habuisse intentiom occidendi. Ita explicat intentionem inpretativam Pontius disp. 41. num. 32. Et hæc explicatio intentionis interpretativæ, attendo ad vocem interpretativæ: nam non rasolet usurpari pro intentione in causa; & hæc ntio non tam est intentio, quàm fundamenn morale, affirmandæ ab hominibus, & colndæ, intentionis internæ.

SECUNDUS TERMINUS est *Intentio in causa*, ndo scilicet vult homo causam alicujus efus. Velle autem possumus aliquid in causa, ibus modis. Primo volendo causam, ex non prævidemus secuturum effectum. Sedo volendo causam, ex qua prævidemus turum effectum, nihil tamen decernimus, ullo actu voluntatis, versamur circa effem, abstrahimusque (quædam intendendo) cuturitione effectus. Et hoc modo accem intentionem in causa, solent alii confune, cum intentione interpretativa. Tertiò, imus causam, ex qua prævidemus secutu effectum, ita ut expressè nolimus illum efum. Quartò, Cum prævidemus ex hac sa secuturum effectum, illumque volumus, amen, ut intentio volendi illam causam, fit secuturitio effectus, sed aliquid aliud, mvis conjungatur positioni causæ, etiam seritio futuri effectus. Quintò, Possumus e causam ex eo, quia prævidemus secutu talem effectum, ita ut motivum volendi m causam, sit, ut ponatur effectus, qui prætur futurus.

TERTIUS TERMINUS est *Intentio directa vel recta*. Illud intendimus directè, quod in se attingitur, sive illud velimus media connee cum alio, sive sine connexione. Illud au intendimus indirectè, quod nullo modo in d in connexione cum alio intenditur.

QUARTUS TERMINUS *Intentio proxima & rea*. Intendimus proximè cum in executione vel ante, immediatè coexistit volitio finis. notè autem, si præfuerit, & non coexistat.

QUINTUS TERMINUS est *Actualis, virtualis, habitualis intentio*. Actualis, est actualis volitio finis vel medii. Habitualis intentio, est volitio præterita non retractata, vel potius habita volitio. Virtualis est virtute, non actu existens, de quibus infra. Huc refer intentionem conditionatam & absolutam. Tota hæc series intentionum exemplificari solet in sacerdote, qui ebrius solet proferre verba consecrationis; nam cum id facit, interpretantur homines illum velle consecrare, quamvis fieri possit, quod illi nec dictamen præluxerit de consecrando, & quod non norit se id facere, ut si in ante nunquam id fecerit, diciturque velle illud in causa, si velit, ita, ut ea intentione inebrietur, ut proferat verba, habebitque tunc intentionem in causa, simul cum directa & formali volitione consecrationis, si autem nolit consecrare & tamen velit bibere, prævidens secuturitionem effectus, censetur id velle in causa, indirectè & materialiter: quia verò dum enuntiat actu verba non est præsenti sibi mente, nec habet in actu, præsentem illam intentionem, ideò illa intentio vocatur remota & non proxima. *His præmissis, sit*

Punctum Difficultatis 1.

De Intentione in Causa.

ASSERO Primò *Intentionem in causa, ex qua nullo modo prævidetur secuturus effectus, hoc est, prolatio mera verborum & formæ, & applicatio materiæ, non est sufficiens ad Sacramentum.*

Ratio Asserti est, quia sine intentione Sacramenti non potest confici Sacramentum: illic autem non est intentio Sacramenti: quia non est intentio Sacramenti, cum nec est præcognita futuritio Sacramenti, sed in causa non est præcognita futuritio effectus, ut supponitur. Ergo.

ASSERO Secundò *Intentionem in causa, ex qua prævidetur secuturus effectus, ita tamen ut circa effectum nullus versetur actus voluntatis, non sufficere ad Sacramentum.*

RATIO est eadem, quæ pro priori asserto, hoc mutato: quia quamvis illic sit præcognitio effectus, nihilominus respectu voluntatis, ita se habet, ac si non esset: cum nullus supponatur poni actus voluntatis, intentio autem non est sine actu voluntatis.

RATIO Secunda est; quia illa intentio non est sufficiens ad Sacramentũ, quæ potest stare cum intentione, non conficiendi Sacramentum; hoc enim ipsum monstrat, non habere illam, vim influendi in Sacramentum, siquidem non habet vim destruendi ea, quæ impediunt positionem Sacramenti. Sed prædicta intentio potest stare, cum nolitione Sacramenti, quia ex illa prævisione, potest sequi vel nolitio vel volitio effectus: sicut complacentia indeliberata, non est sufficiens ad amorem, quia illa posita, potest

sequi vel odium vel amor rationalis. Ergo illa intentio non est sufficiens.

Ratio Tertia si non prævideretur secuturus effectus, nullo modo esset illa sufficiens intentio. Ergo etiam si prævideatur, sed non attingatur à volitione effectus, non erit sufficiens intentio, idque ideo, quia actus humanus, non minus præcognitum exigit, quam volitum.

Assero Terti) *intentionem in causa, quæ est cum positiva nolitione effectus seu Sacramenti, non esse sufficientem ad Sacramentum.*

Ratio asserti est, quia non potest dari Sacramentum sine intentione Sacramenti, sed tunc non datur intentio Sacramenti, quod probatur: ubi datur nolitio Sacramenti, non datur volitio Sacramenti, suppono enim saltem naturaliter non posse versari circa idem objectum contrarias volitiones, præcipuè efficaces, de qualibus agitur, dum agitur de intentione.

Assero Quartò. *Intentionem in causa, ex qua prævidetur futurus effectus, si sit in homine, qui aliunde non supponitur esse sui compos, ut si sit ebrius, vel amens, non esse sufficientem.* Est assertum commune.

Ratio Prima illius assignari solet. Quòd scilicet verba illa, non procedant ut effectus, ab illa voluntate, ut causa morali, sed ab ebrietate ut à causa Physica; quod ipsum aliter proponit Lugo, quia ut verba significent, non satis est velle me significare, si ea protulero, sed requiritur, quòd ad hunc finem velim ea proferre, atque ideo quòd velim ipsam prolationem verborum, quod in præsenti casu non habetur.

Responderi posset: hoc ipsum est, quod probari debuit, nego enim illam prolationem verborum, non esse effectum moralem, pendentem ab illa intentione, in causa.

Ratio Secunda est, qua utitur Amicus disp. 9. num. 13. Intentio Ministri requiritur ut principium proximè imperans actionem Sacramentalem, cum enim debeat esse libera & humano modo applicari, necessariò requirit actum voluntatis liberum, à quo ut à principio proximè imperante, proficiscatur.

Responderi posset quod intentio requisita, debeat esse principium proximè imperans, vel in se, vel in aliquo sui; est autem proximè imperans in aliquo sui, nempe in causa adhibitum, ex qua prævidebatur secuturus effectus, & simul est volitus. Unde illud ly proximè, non debet accipi materialiter pro immediatione vel vicinitate actûs, aliàs etiam virtualis intentio non sufficeret, nam etiam hæc non dicit immediationem & vicinitatem, sed solam proximitatem formalem seu causandi.

Ad alias autem rationes dissolvendas illud tenendum est, quòd in tali intentione nihil minus sit (excepta præsenti dispositione, quam vi status, ebrii, vel amentis habet) quàm sit in multis inventionibus, quæ censentur validæ. Si enim id fiat in statu, quo homo sit sui comp[os], non videtur quidquam minus habere illa inte[n]tio, quam quocunque modo explicabilis vi[rtu]alis intentio, imò plus habere, quia habet eti[am] actualem voluntatem, perturbatis etiam ebrie tate sensibus, quod non accidit, saltem ita ex[pli]citè, in multis, quæ fiunt nonnisi beneficio [in]tentionis virtualis. *Sit itaque*

Ratio Tertia ejusdem asserti, quia illa [in]tentio & foret sufficiens, & non foret suffici[ens]; foret quidem sufficiens, ut supponitur, non fo[ret] autem sufficiens; quia in illo casu, vel potest [at]tendi ad actualem illam voluntatem, quam [ha]bet in ebrietate v. g. consecrandi, vel ad vol[un]tatem, quæ præcessit ebrietatem; nulla ex [his] est sufficiens: quod ipsum probatur; non sufficiens imprimis hæc, quæ actu in ebriet[ate] habetur, quia illa non est voluntas humana [in]tentio autem debet esse actus humanus, sed nonnisi actus hominis: & sicut si non prævid[eret] se prolaturum, formam consecrationis, il[lam] proferret ebrius, proferens nihil efficeret, nec præcisè ratione actualis illius volunta[tis] quidquam efficeret: non etiam ex vi inten[tio]nis antecedentis, quia illa ex vi status quem [ha]bet, talis redditur, ut non possit principiare [il]lum actum humanum, ille enim actus cense[tur] tur esse nonnisi hominis, & sine nonabsir[uili] actionibus bruti; alludentibus non nisi ad [natu]ram intentionem finis. Christus autem sec[un]dum communem fidelium sensum, vole[bat] actiones Sacramentales, esse actiones, quæ fi[ant] humano modo.

Assero Quintò. *Intentio in causa, secund[um] quam velit aliquis causam, ideo, quia prævidet illa secuturum effectum, si sit in homine, qui aliu[nde] supponitur non esse sui compos, non est sufficiens [ad] conficiendum Sacramentum.* Modum talem v[o]lendi appellat Lugo, modum volendi effectu[m] directè & formaliter secundùm se ipsum, qua[m]vis mediatè & remotè, ad eum modum, q[uo] nepotis causa directa, est avus, quamvis remo[ta]. De hoc modo loquendi vide quod diximus [de] causa remota in Physicis. Oppositum tam[en] esse probabilius judicat Cabrera apud Lug[o], dicitque etiam in somno collatum baptismu[m] (si illa actio ortum habuerit ex efficaci volunt[a]te conferendi baptismum, quam in vigilia h[a]buit), nonnisi sub conditione iterandum esse.

Ratio Prima asserti est. Quia intentio il[la] in causa, de qua egimus asserto quarto, non e[st] sufficiens. Ergo neque hæc.

Ratio Secunda est. Hæc eadem, quæ loc[o] tertio allata est pro asserto quarto.

Ratio Tertia est, quia tunc cùm habet[ur] intentio, non ponitur materia & forma, & cu[m] ponitur materia & forma non adest intentio quæ sit conjuncta cum humano modo agend[i]. Ergo nec in priori tempore, nec in posterio[ri] ponitur Sacramentum.

DICE

DICES Primò. Nihil plus est in intentione virili, quod non sit in intentione de qua quæri- . Ergo si intentio virtualis est valida, etiam c erit valida.

RESPONDETUR intentionem virtualem, & intionem de qua hîc, convenire tum in hoc, od utraque sit libera nonnisi denominativè, one causæ volitæ & mediorum, convenire n in hoc, quod utraque procedat ex applicate libera in ante facta, imò superat in hoc intio, de qua in præsenti, quia potest stare cum iali memoria intentionis præhabitæ, eaque licita, licèt cum perturbatis phantasmati- quod non requiritur ad virtualem intentio- n ut infra dicetur; nihilominus intentio de in præsenti, non est sufficiens, quia neque il- uæ præteriit, neque illa quæ præsens est, suf- ad hoc, ut dixi in asserto quarto. Dein- , quia qui habet intentionem virtualem, one status in quo est, potis ponere actio- n humano modo, cum autem ebrius non seatur ponere actionem humano modo, hinc t in eo, illa intentio, non valeat. Per quod m ulterius responderi debet, cur distractè secrans verè consecret, jam autem conse- ns cum intentione de qua hîc, verè non con- et, quia adhuc ratione status censetur modo nano agere, & plenè absoluta potentia, quod est in somno vel ebrietate. Aliam etiam erentiam ratione verborum innuit Lugo. a scilicet verba non sunt imposita ad signi- ndam mentem præteritam sed præsentem, m cum ebrius vel dormiens non habeat, hinc n verba non significant, si illam non signifi- : , quomodo formalitas habebitur vocum oque formæ. Sed illud quod dictum est de ta potentia & ligata multis exagitat Di Cast. n. 123. quid sit illa? Sed dici posset: sicut in cipiis illorum, qui non exprimunt virtua- intentionem per actum tenuissimum, recur- inter alia ad hoc, quod debeat esse homo ita ositus, ut interrogatus quid agat, positivi sentis illius dispositionis dicere hoc vel illud: lenam ut solutam esse potentiam non aliud , quam quod ex vi status physici quem tunc et, possit dicere, se hoc vel illud agere, ho- enim etiam distractus, est in statu homini orio, habet enim cogitativam rationalem perturbatam, non est autem in statu ho- i proprio, amens, ebrius, dormiens, &c.

DICES Secundò. Non est major necessaria li- be as, vel major & profectior ratio actûs hu- m ni ad merendum vel demerendum, quàm ad co ficiendum Sacramentum. Ergo si inten- tio in causa sufficit ad meritum vel demeri- tu , etiam sufficiet ad confectionem Sacra- m nti.

RESPONDET Amicus disparitatem esse, quia ctus sit meritorius vel demeritorius, non est s ut comparetur tanquam causa ad effectum: sed satis est ut terminetur tanquam ad objectum: intentio autem ministri, comparari debet ut causa cum effectu. *Sed hæc disparitas*

NON SATISFACIT. Urgeri enim potest iteratò argumentum. Ad id ad quod intentio se habet tanquam ad objectum, sufficit prædicta intentio, ergo etiam sufficiet ad id, ad quod se habet tanquam causa ad effectum. *Itaq; aliter*

RESPONDETUR Imprimis. Quod argumentum multum probet, quia in sententia arguentium, si prævideatur in ebrietate prolatio formæ, supra materiam debitam, nolit tamen id facere, quamvis inebrietur & proferat verba, non conficit Sacramentum, & tamen prævidens in ebrietate se occisurum hominem, quamvis nolit occidere, adhuc censetur peccare illo homicidio per arguentem. Ergo apparet, non esse eandem rationem conficiendi Sacramenti, cum merito vel demerito. Quod autem attinet ad Antecedens; docet Suar. & Sanch: apud Lugo quod perjurium ebrii, etiam prævisum, non habeat malitiam perjurii, licèt existimet Sanches quod blasphemiæ in ebrietate prævisæ, sint peccata, quod tamen negat Vasq. apud eundem Lugo ad eum modum quo contumeliæ ab ebrio prolatæ, non sunt contumeliæ; in idemque videntur recidere verba Amici, cum dicit; homicidium in ebrietate secutum, non imputatur ut effectus humano modo ab eo procedens, sed solum interpretativè, quia moraliter ita se gerit, ac si humano modo occideret.

Posset fortassis pro præsenti difficultate hæc adferri disparitas; quia peccatum in esse peccati, primo & per se constituitur assensu interno & voluntate, & ita positus actus externus, desumit ab illo malitiam: neque enim principaliter peccatum consistit in actu externo, secundùm illud Christi: de corde exeunt homicidia. Quod si peccatum primò & per se, sola voluntate constituitur, non indigebit conjunctione actus externi, ad esse peccati? quod si non indiget conjunctione actus externi illa voluntas ad esse peccati, quamvis postea ponatur actus externus, jam habet malitiæ suæ radicem totam completam, in voluntate antecedenti, à qua profluit & emanat in actum externum malitia. E contra autem Sacramenta, non perficiuntur in esse Sacramenti solo actu interno, sed indigent externo, si ergo simul non ponantur, nunquam ponetur Sacramentum: quia verò cum est intentio, non ponitur materia & forma, & cum ponitur materia & forma non ponitur intentio, fit ut nunquam illud Sacramentum, in illa suppositione ponatur. Et sicut est necesse ut materia & forma simul sint, casu, quo debeat poni compositum; ita est necesse, ut simul sint intentio & materia & forma, (supple moraliter) ut ponatur Sacramentum.

DICES Tertiò. Incidat in amentiam Prin-

ceps, cujus nomine Procurator in Matrimonium consentiat, vel certe dormiat aut fit ebrius, verè adhuc tenet Matrimonium. Ergo etiam illa intentio, faciet validè confici Sacramentum ab ebrio.

Respondetur. Quod attinet ad casum antecedentis dici posset. Vel incidit in amentiam Princeps, ante consensum mandatarii, vel post consensum: si post consensum, tenet Matrimonium, in amentiam incidisset; si autem ante contractum tenere Matrimonium docet Bon. Henr. non tenere docet Basilius Pontius & Lugo, fundanturque in Legis dispositione, quæ dicit, mandata exspirare, morte mandantis, vel si fiat furiosus. Sed quidquid sit de casibus Antecedentis. Negatur Consequentia; disparitas est, quia eo casu, ponitur adhuc aliquid, quod supplet defectum præsentis animi, nempe ipse mandatarius; jam autem nihil habetur, quod suppleat defectum præsentis illius mentis, faciatque illam, in aliquo sui, humano modo agere.

Dices Quartò. Ponatur aliquis incidisse in amentiam, & in ante petiisse baptismum, validè confici potest; Ergo etiam & in ebrietate, validè cum prædicta intentione, confici Sacramentum.

Respondetur. Negando consequentiam disparitas est. Quia non ordinavit Christus, ut suscipientes Baptismum, suscipiant illum semper, humano modo: aliàs in infantibus non teneret baptismus, nec unctio, in jam, non sibi præsentibus: est autem de præsenti ordine Christi, ut Sacramenta semper conficiantur humano modo; non censetur autem is conferre humano modo, qui non habet mentem sibi præsentem, quæ est radix omnis actionis, humano modo ponendæ. Disparitatem aliam dat Coni: q. 64 num. 75. quia suscipiens Sacramenta habet se passivè, conferens verò activè, major autem requiritur perfectio in agente, quam in patiente; & si sapientem sæpe decet, sua bona dispensare in amentes, nunquam tamen decet eum dispensare per amentes, ita & in præsenti poterit amenti dari baptismus, non poterit eundem dare amens.

Dices Quintò. Si quis prævideat se occidendum propter fidem, habeat voluntatem in illo periculo non negandi fidem, incidatque postea in amentiam, in qua occidatur, verè erit Martyr, consequenter illa intentio valida est, in ordine ad Martyrium. Ergo etiam valida erit intentio de qua in præsenti, in ordine ad Sacramentum.

Respondetur. Neg. Conseq. Disparitas est; quia Martyrium in quantum est actus virtutis & meriti, consumatur in actu illo voluntatis interno, & actus ille exterior, nonnisi denominativè est meritum; jam autem Sacramentum per se non consummatur sola intentione. Recolantur dicta ad objectionem secundam. Deinc[…]
Martyrio, habet se homo non activè, sed pass[…]
consequenter ad illud actu perpetiendum, […]
debet esse sibi præsens humano modo, licè[…]
mereatur voluntate Martyrii, debeat esse
præsens; jam autem in Sacramentis confic[…]
dis habet se homo activè, adeoque humano […]
do agere debet: humano autem modo ag[…]
non potest, si non habeat mentem sibi præ[…]
tem.

Punctum Difficultatis […]

An intentio habitualis sit sufficiens ad Sacramentum.

Assero Primò. *Intentionem habitualem hac præcisè formalitate, quòd sit idem quoa[…]
tentio habita, seu intentio habita non retractata,
adferre invaliditatem Sacramento.*

Ratio est, quia quando aliquid ex ali[…]
præcisè formalitate repugnat, tunc, quoties
formalitas reperitur, toties, non potest poni
actio; sic v. g. quia præcisè ex ratione frig[…]
ciendi, repugnat poni calorem, ubicunque […]
nitur frigefactio, ob illam, non potest poni […]
lor: sic etiam, quia ex vi & formalitate rugib[…]
tatis, positivè repugnat ratiocinari, ubicun[…]
id reperitur, non potest poni vi illius ratio[…]
nium: sed ita non habet se intentio non retrac[…]
ta, per ordinem ad invalidandum Sacram[…]
tum, quod ipsum probatur. Quia potest e[…]
alicubi intentio non retractata, & tamen p[…]
Sacramentum, ut contingit in intentione v[…]
tuali; ergo apparet ex hac præcisè formalita[…]
quia illa intentio est habita, non retrac[…]
ta, quod non sequeretur adstrui invalidi[…]
tem.

Assero Secundò. *Intentionem habitualem hac præcisè formalitate, quòd sit intentio habita n[…]
retractata, non adfert valorem Sacramento.* E[…]
commune assertum, nisi accipiat aliquis inte[…]
tionem habitualem aliter, quàm hîc de illa tr[…]
ctetur.

Ratio Prima asserti est. Quia intentio M[…]
nistri, debet esse intentio animati instrument[…]
& se moventis: non enim voluit Christus, ut i[…]
conficiendis Sacramentis, homines inanimat[…]
modo se haberent; sed intentio ex eo præcis[…]
quia est habita & non retractata, non est inten[…]
tio instrumenti se moventis, non enim quis[…]
quam se movet per hoc quod præteriit, se[…]
se movebat. Ergo illa intentio non est suffi[…]
ciens.

Ratio Secunda ex absurdis est; quia si suffi[…]
cit intentio habita ex præcisa formalitate habi[…]
tæ, sequitur amentes vere baptisare, vere absol[…]
vere, vere conficere Sacramenta &c. similia,
quæ absurda censentur.

Ratio Tertia est, quia de intentione habita[…]

non

on est verum dicere, per eam intendit in præ-
nti Minister, hoc enim ipso, non acciperes in-
ntionem habitualem, ut hîc de illa agitur, hoc
t ut præcisè stat, sub hac formalitate quod sit
bita, sed tantùm de illa verum est dicere,
uod habebatur. Ergo illa intentio, non potest
se sufficiens. Consequentia probatur; quia
non haberetur Materia præsens, nec forma
oferretur præsenter, sed tantum prolata fuis-
t, illa Materia & forma non teneret actu, sed
uisset; ergo etiam idem dicendum de inten-
one, quæ non habetur præsenter, sed habeba-
r. Quod ipsum ulterius declaratur. Quia in-
tio illa Ministri, habet se ita, sicut actio pro-
centis; sicut ergo actio quæ præteriit, non
test ponere effectum, quamvis sit Materia
antumcunque disposita, sic nec ponetur Sa-
mentum ex intentione, quæ nihil habet plus,
àm quod præterierit.

Dices Primò. Ex sola hac præcisè formali-
e, quod habuerim intentionem applicandi
crum, dum actu illud dico; applicatio tenet.
go ex hac etiam præcisè formalitate, quod
buerim intentionem conficiendi Sacramen-
n, dum illud conficio, tenebit Sacramentum
llius intentionis.

Respondet Vasq. negando Antecedens,
n aliis, de quibus, in Moralibus materiis.

Respondetur Secundò negando Conse-
entiam; disparitas est, quia applicatio illa fit
præsentem intentionem, confectio autem
ramenti non fieret nisi per intentionem ha-
um, præcisè ut habitam, non enim fieret tunc
ramentum cum habetur intentio: nam tunc
ponitur non esse materia & forma, ergo si
et per intentionem, præcisè ut habitam;
d autem illa applicatio fiat per præsentem
ntionem, ratio est: quia non tunc applicatur
rum cum fit, sed fit jam applicatum, quod si
tunc applicatur cum fit, applicatur tunc
n intenditur dici, intenditur autem dici per
sentem intentionem, qua dico: Volo dicere
rum pro illo, quod autem non tunc applice-
Sacrum cum fit, sed cum dico; Volo pro hac
ntione dicere Sacrum, Probatur; quia ap-
atio Sacri, est translatio juris privati in fru-
n Sacri, sed translatio juris privati in fructum
ri, fit tunc, cum dico: Volo pro hac intentio-
icere Sacrum: quod ipsum probatur à pari,
mnibus translationibus juris, in quibus trans-
perficitur non in possessione, sed donatio-
ntecedente possessionem actualem; sic v. g.
at agricola fructum sui agri, hæc donatio
tunc fit, cum actu colligit donatarius fru-
n, sed hoc est, nonnisi manucapio & posses-
ctualis, sed donat in ante; jubet Princeps
erari ex suo thesauro mille imperiales fa-
o, non tunc donat, cum de facto numerat il-
sed tunc cum enuntiat: Dono tibi illos. Cu-
ei (præter particularia in Materia justitiæ
principia) hæc ratio est; quia si tunc cum dicit volo pro hoc dicere Sacrum, seu dono huic Sacrum, non foret donatio, & donaret & non donaret, non donaret quidem, quia impossibile est donare sine hoc quin perficiatur donatio, negas autem tu tunc perfici donationem: donaret autem, quia id illa verba sonant. Et hæc ratio salvat doctrinam Vasq. in quantùm negat fieri posse applicationem Sacri per habitam intentionem, quamvis ex diverso principio.

Instabis Primò ex Vasq. Applicare sacrificium, est illud offerre pro eo, cui illud applicatur, non dicitur autem quis offerre sacrificium per voluntatem quæ nullo modo est causa offerendi sacrificii; nam etiam sacrificium, est opus humanum, atque adeo pendens ex voluntate Ministri, ut per eam offeratur.

Respondetur. Applicare sacrificium, est illud offerre per modum donationis & translationis juris privati in fructum Sacri Conc. majorem: Applicare sacrificium est illud offerre, hoc est actu exhibere Deo; Nego Majorem; distincta Minore nego Consequentiam.

Instabis Secundò ex eodem. Non offertur sacrificium Deo, nisi per voluntatem à qua pendet & procedit oblatio. Ergo neque offertur pro aliquo, nisi per similem voluntatem.

Respondetur. Concedo totum; dico enim etiam applicationem Sacri non fieri, nisi per præsentem voluntatem, quæ influit in illum actum donationis. Condistingui etiam possunt signa illius oblationis: in primo deliberat, an debeat dare, in secundo, vult dare, in tertio dat & applicat illud sacrificium; sed in hoc est tantùm distinctio, quod applicatio illa perficiatur antequam fiat Sacrum, oblatio autem Deo perficitur nonnisi cum fit Sacrum, quia oblatio illa Deo est ipse actus sacrificandi, qui non fit nisi cum sacrificatur, oblatio autem seu donatio fructus privati Petro v. g. fit antequam fiat Sacrum.

Instabis Tertiò. Sacerdos applicat sacrificium ut Minister Christi, cui hanc Christus facultatem communicavit, non est autem Minister Christi, nisi cum actu offert sacrificium. Ergo tunc necesse est quod habeat actualem vel virtualem voluntatem applicandi Sacrum.

Respondetur. Argumentum multum probat; Probat enim in moralibus, dispensatorem thesauri regii, non esse, nisi cum actu dispensat, & reperitur in loco thesauri: non esse Secretarium, nisi cum actu secreta Rex illi communicat: Sacerdotem extra missam non esse sacerdotem, nam sacerdos est à sacrificando, non sacrificat autem extra missam. In forma ergo distinguo Majorem sacerdos applicat sacrificium ut Minister Christi, officio, potestate, charactere Conced. Maj. Applicat sacrificium ut Minister Chri-

Christi exercitio, actu, & actuali suæ functionis exhibitione Nego Maj. distinctaq; Minore Nego Conseq.

Instabis Quartò. Hodie habet Petrus impedimentum matrimonium invalidans, sub spe dispensationis ponendæ, si hodie consentiat, tenetur, ubi dispensatio advenerit, iteratò consentire. Ergo & tenebitur iterato applicare in Sacro, id, quod alteri obtulit.

Respondetur. Disparitas est, quia applicatio Sacrificii non est Sacramentum; consequenter perfici potest, etiamsi tunc non sit Sacramentum: jam autem concensus maritalis est Sacramentum, si est Sacramentum perfici non potest, cum non potest esse Sacramentum, sed ante dispensationem non potest esse Sacramentum, petitur enim primùm vis & potestas illud perficiendi, impedimento sublato, dirimenti; si non potest esse ante dispensationem Sacramentum, nec consensus ille, est ante dispensationem, Sacramentalis, consequenter dispensatione illa posita, tum primum poni debet ille consensus. Addo quod si matrimonium non esset Sacramentum sed sola traditio corporum, illa legitima esset, si diceretur, trado tibi jus corporis mei si venerit epistola à Patre; tunc enim veniente epistola, consensus ille conditionatus, transiret in absolutum, neque esset necesse iterare consensum. Aliter ad eandem objectionem Respondet Lugo num 98. vide eundem. DiCastillo etiam citatus num. 137. negat Antecedens, assumitque universaliter quòd actus factus tempore inhabili sed relatus ad tempus habile, valeat pro tempore habili, quæ responsio, est etiam non improbabilis.

Instabis Quintò. Qui offert se daturum, dum actu dat, debet babere volitionem dandi. Ergo idem dicendum de applicatione Sacrificii.

Respondetur. Disparitatem esse, quia offert se daturum, non habet volitionem dandi, & tamen datio humana, sine volitione esse non potest, jam autem qui applicat sacrificium, non tantùm offert, quia illud applicabit, sed revera applicat, quæ applicatio est datio, unde non erit necesse, ut habeat aliam voluntatem dandi, licèt illa datio, non sit adhuc plenè completa, nisi impleatur conditio positionis missæ; ad eum modum, quo, si quis dicat: do tibi centum ex ea pecunia quæ adferetur, non est necesse ut iteratò habeat voluntatem dandi, sed censebitur illa datio esse posita, conditione impleta adlationis pecuniæ Ita & in præsenti.

Dices Secundò. Sufficit habitualis intentio ad perceptionem Sacramentorum in adultis. Ergo & in confectione Sacramentorum sufficiet habitualis intentio.

Respondetur. Quidquid sit de Antecedente disparitas est; quia in susceptione Sacramentorum, homo se passivè habet, si se habet passivè, non debet esse tanquam instrumentum vit[ale] Christi, consequenter nec se movere in illor[um] susceptione. Jam autem in conficiendis [Sa]cramentis, habet se Minister ut instrument[um] vitale, adeoque non debet se inanimato mo[do] habere, vi autem solius habitualis intentio[nis] habet se inanimato modo. Vide supra in fin[e] dicta.

Dices Tertiò. Ex habitu operans meret[ur] ergo & ex habituali intentione operans, co[nfi]ciet Sacramentum.

Respondetur. Si nomine habitus inte[lli]gas operari cum facilitate hoc sensu etiam c[on]sequens est verum, si autem ex habitu sumas [p]ro non retractato simpliciter, de hoc jam su[pra] actum.

Reliqua in materiis Moralibus.

Punctum Difficultatis

Proponuntur modi explicandi virtualem [in]tentionem.

Consentiunt omnes quòd virtualis inten[tio] sufficiat ad Sacramenta, aliâs Christus [re]quisivisset in nobis modum agendi non acco[m]modatum, fragilitati humanæ, quæ non pot[est] semper intendere actuli intentioni; hinc si [ha]bitualis sola fuisset requisita, fuisset sæpe frustratus e[ff]ectus Sacramentorum.

Primus Modus Explicandi,

Quem tenet Coning, Lugo, Di Cast: Esp[ar]za & alii; qui præter usurpationem mediorum quæ fit vi præactæ & præhabitæ intentionis, [re]quirunt insuper alium actum tenuem & de[bi]lem, & qui revera sit, licèt fundare supra se ref[le]xionem non possit. Hujus sententiæ author[es] divisi sunt; nam Coning dicit illam manere vi[r]tutem, ratione impressionis in imaginativa re[li]ctæ, ex primo proposito, quo quis humano m[o]do se ad agendum applicuit, idque defacto co[n]tingere: quia si semel imaginatio turbetur, v[el] omnino aliò trahatur, cessat etiam actio ext[e]rior, & ad eam prosequendam, nova intentio[ne] opus est; jam autem Lugo disp. 8. num. 84. vid[e]tur requirere non actum imaginativæ, sed actu[m] intellectûs & voluntatis.

Impugnat. Primò hanc doctrinam Lug[o]. Applicatio illa præterita, quà Minister voluit l[e]gere duo folia, si nihil prorsus physicum rema[]net, non videtur sufficere ut tunc os aperia[t] & lingua potiùs proferat talem vocem quà[m] illam.

Responderi potest. Quòd ad hoc dese[r]viat imaginatio, quæ tunc physico suo actu ope[]ratur.

Impugnat Secundò idem. Quia si form[a] Sacramenti cantanda sit, licèt Minister ab initi[o] ha

beat intentionem, & applicet potentiam & guam ad cantandum, negari non potest, òd semper debeat esse actus aliquis interior igens linguam, nam cantus fit ex arte; atque o si tollatur à Ministro ars musicæ, non pote- progredi in cantu artificioso. Ergo ars, con- rit ad singulas illas voces; ars autem est habi- acquisitus, qui non potest dirigere vocem, ni- nediis actibus elicitis.

Responderi potest in principiis Coning. ervenire illic actum imaginativæ, quæ potest m cantum dirigere; nam cum dormiendo tamus, quæ est necessitas cantum illum exi- endi ab imaginativa, & attribuendi illum nisi intellectus actui dictanti? dicique ulte- posset, quòd quando ars informat intelle- n, acquirat etiam quid simile imaginatio ex is musicis, vel aliunde perceptis sonis, figit- sibi imaginativa imaginem artis, secundùm m ipsa possit operari; & si tolleretur à mu- ars cantandi, in quantùm est habitus in- ectûs, & relinqueretur illi imaginatio tûs, adhuc illa imaginatio dirigere pos- cantum, licèt non ita perfectè, ratione oris fluctualitatis in imaginativa, quam sem- firmat ipsa ars, quantumvis, si Musico adæ- tè tolleretur ars, in quantùm scilicet in tota œconomia importat etiam imaginativam, pliciter nesciret cantare. Quod autem versaliter enuntiat Lugo: habitum acquisi- non posse dirigere nisi mediis actibus elici- d non potest deduci ex ratione habitûs ac- uiti, quia dantus habitus voluntatis acquisiti, litativi, quia non facilitant mediis aliquibus bus directivis, sed in genere causæ formalis, ibi dicitur. Sed posito etiam, quod habitus uisitus dirigere non possit nisi mediis acti- , hi in præsenti ostendentur, sed actus ipsius- imaginativæ per Coning.

Impugnat Tertiò Lugo. Ad legendum & andum &c. debet concurrere actu ars le- di; hæc autem non est habitus imaginativæ, ntellectus, qui solus potest percipere signi- ionem Characterum & institutionem ho- um.

Responderi posset. Ad legendum & can- um &c. debere concurrere artem vel in l in aliquo sui; & ad perfectum actum can- i vel legendi concurrit ipsa ars, ad imperfe- n autem imaginatio; & licèt solus intelle- per se possit percipere significationem racterum, secundariò tamen & imitativè ginativa, ad eum modum, quo solus intelle- percipit Deum, Angelos, imitativè tamen it hæc sibi etiam imaginatio.

Impugnat Quartò idem. Dubium est, an it in homine fieri motus progressivus, vel similes operationes, ex solo imperio appeti- , absque imperio voluntatis consentientis, saltem secundùm portionem inferiorem, quod quidem negat S. Thomas prima parte; q. 81. a. 3. eò quòd in omnibus potentiis motivis ordinatis, secundum moventis.

Respondebit Coning. Ex solo imperio appetitus id fieri posse, modò voluntas non dissentiat; dicetque quod cognoscitivæ intellectuali, subordinata sit imaginativa; & voluntati, appetitus sensitivus, subordinatione etiam vices gerendi; cum enim pervideret natura interdum vel distracto intellectu & voluntate, vel alteri operationi intentis, necessarium esse vitæ humanæ, ne inferiores potentiæ vacent, fecit vicariam imaginativam intellectûs, & vicarium appetitus intellectivi, appetitum sensitivum, cum jure, licèt non tanto, nec tam perfecto, utcunque tamē, dominandi potentiis exterioribus. Et certè si sensus communis in brutis, potest imperare tales motus, non videtur cur imaginativa idem in homine distracto, præstare non possit. Quod affertur ex S. Thoma, adhuc secundum movens movebit virtute primi, hoc est; vel non impediente primo, vel ex eo quia inferiores potentiæ provisæ sunt à natura, ut quiescentibus vel distractis superioribus, vices suas suppleant, dirigantque potentias executrices, tanquam virtus à natura provisa, primis moventibus.

Impugnat Quintò. Quamvis concedatur appetitui, posse illum imperare aliquem motum localem potentiæ externæ, id tamen non potest facere, nisi illi proponatur ut bonum proportionatum; sic poterit fortasse imperare manui fugam ab igne, propter dolorem vitandum; & psittacus imperat sibi prolationem vocum, expertus dari sibi cibum, quando profert illas voces; at verò voluntas applicans appetitum, ad imperanda talia verba Sacramentalia, non potest proponere finem Sacramenti, quem sola voluntas intendit; quam enim rationem boni apprehendit imaginativa, nisi delectabile? quod autem delectabile invenitur, in illa prolatione?

Respondetur. Duplex actio in imaginativa & appetitu sensitivo poni potest. Prima quidem, quæ attendit ad bonum sibi proprium, & circa illud exercet actionem nomine proprio; & hæc actio semper habet pro objecto aliquid in se, & per se sensibile. Secunda potest poni actio, quæ sit proportionata imaginativæ, tanquam vices gerenti intellectus, vel imitativè nonnisi se habentis; & sic v.g. format imaginem Dei, Angelorum, Entium rationis, & aliorum similium; & sicut appetitus potest imperare imaginationi, ut pergat in fictione Entium rationis, eò quòd refundatur in appetitum aliqua delectatio, stans in ipso exercitio illius imaginationis, in usu item specierum connexarum: sic imaginatio potest imperare potentiis exterioribus executionem, contenta ipsa illa delectatione & bono, quod habet imaginatio, in illo sui exercitio,

tio,

tio, in usu connexarum specierum; & quia illæ ipsæ potentiæ exteriores, suaviter & sine fatigatione operantur. Si enim accedat amaritudo vel fatigatio, renuit jam imperare appetitus, non habens delectationem suam; unde iteratò ipsum imperium voluntatis cum prælucentæ dictamine intellectus debebit illas potentias applicare; & sicut non sola voluntas percipit dolorem, dum videt sensuum exercitium impediri, sed etiam illum dolorem percipit imaginativa, & illi respondens appetitus; sic etiam percipit in usu potentiarum exteriorum quem imperat cum suavitate operantium, percipit inquam ipsa imaginativa delectationem.

Sed quidquid sit de mente & principiis Coning; prædicta explicatio virtualis intentionis, licèt securissima sit.

Non Satisfacit tamen. Ratio: Tum quia de intentione illa quantumvis in debili actu existente, verum est dicere; est intentio actualis, nam etiam debilis actus, verè est actus; ergo & de debili intentione dici potest; Est intentio actualis, adeoque non virtualis, hæc enim distinguitur ab actuali. Tum quia etiam in physicis, si ponatur ignis debilis, non dicitur de illo igne parvo. Negatio ignis, sed ignis actualis parvus, aliàs ignis, non esset hoc, quod est; & parvus homo, dicitur verè homo. Ergo & tenuis actualis intentio, adhuc verè est actualis. Tum quia virtualitas intentionis, debet esse proportionata, aliis manifestis virtualitatibus, maximè virtualitati mediorum continenti finem, media autem nullo modo etiam tenuiter, actualiter sunt finis, sed solum potentiâ illum continent. Ergo & intentio virtualis, non debet dictam actualitatẽ habere. Addit ipse Lugo num. 88. quòd licèt ab initio porrigat Episcopus tangendum calicem cum intentione virtuali illum actum inferente, nihilominus postea teneri potest Calix ab Episcopo, absque novo conatu, vel actione, sed solum habendo manum supra pedem Calicis, quia ipsa manus naturaliter suo pondere jacet supra pedem Calicis, & eodem modo illic maneret manus, licèt dormiret vel moreretur; quâ illius resolutione positâ, quæro; vel tunc adhuc est virtualis intentio porrigendi calicem, vel non? si non est? ergo tangentes non percipiunt Sacramentum, quia porrigitur illis sine ulla intentione, quæ tamen est requisita; si autem manet tunc intentio virtualis; ergo illa potest esse sine ullo actu: quia sine ullo actu: quia sine ulla nova, ut dicit Lugo, intentione.

Respondet DiCast: dici hanc virtualem intentionem, quia non manet in illa expressione priori, sed admodum levis, tantæ tamen virtutis, ut ad opus sit satis; & quia virtute prioris intentionis magis expressæ relicta fuit, vel tanquam quid remissum, vel tanquam de novo causatum; vel certè tanquam inclusum quid, in executione & electione medii, ordinati ad finem.

Contra. Tum quia admodum levis intentio adhuc est actualis. Ergo non condistinguitur virtuali. Tum quia illud manens tantæ virtutis, ut sit satis ad opus, adhuc per DiCast: est actus tenuis. Ergo adhuc non distinctum quid, à virtuali intentione; & sicut tam debilis manens ignis, ut sit satis ad igniendum, non dicitur virtute manere sed manere actu; ita & in præsenti. Tum quia relinqui virtute prioris actus, si supponit ipsum relictum esse actum tenuẽ; quî jam salvabit distinctionem virtualis intentionis ab actuali? ad eum modum, quo relicta virtus impressa tenuis, ex impressione fortiori, non salvat, quòd tunc virtus projectionis virtute maneat, sed ostendit adhuc actu, licèt debiliter manere. Quod autem dicit manere illam intentionem tanquam inclusum quid in executione & electione medii ordinati ad finem, vel supponit adhuc tunc actum illum tenuem, vel non supponit; si supponit, ut quid recurrit ad illam inclusionem; si non supponit, recedit à propria sententia.

Secundus Modus Explicandi idem.

Secunda Explicatio stat in hoc. Requiri in ante actum positum, & simul importat applicationem potentiarum executivarum, sed ita ut illæ pergere possint, quamvis prior intentio actualis desinat, modò non retractetur. Unde hæc Explicatio non requirit ullam actualem intentionem præsentem etiam debilem, dum continuatur actio. Ita Suar. disp. 13. Sect. 3. post secundam Conclusionem. Vasq. hic disp. cap. 6. num 78. Amicus disp. 9. num. 18. Cujus verba sunt; Est igitur necessaria & sufficit virtualis intentio, quæ virtute perseverat in aliqua externa actione, & à Ministro imperata & directa ad opus Sacramentale exequendum & nondum moraliter revocata, per temporis interruptionem; similia habet Petrus à S. Joseph in sua Idæa de Sacramentis cap 4. Resol. 4. Ubi cum supposuisset proferri interdum verba Consecratione aliud cogitando, non obstante, inquit, præsenti distractione, præcedens intentio, virtualiter perseverare censetur, nempe mediante illa serie actionum consecrationem præcedentium, quæ ab illa profluxerunt. Similia habet Pontius, disp. 40. quæst. 5. num 3

Dices Primò. Quî hæc virtualis intentio distinguetur ab habituali?

Respondetur. Distinguetur ab habituali, quia habitualis intentio quâ talis, non plus importat, quàm esse præhabitæ intentionis non retractatæ; virtualis autem dicet quidem esse etiam præhabitæ intentionis non retractatæ, & simul usurpationem mediorum, seriemque continuationis ex illa applicatione factæ, quæ si

ce

iceret habitualis, transiret in virtualem, sicut m non rarò S. Thomas accipit.

Dices Secundò. Per quid determinantur otentiæ executivæ ad illam successionem a- ionum, eo ordine & modo usurpandam, quod uidem magis locum habet, si inter actiones, æ sunt media ad Sacramentum, usurpentur iæ actiones artificiosæ, quæ indigent directio- artis, quæ ipsa directio, quî adhiberi potest e ullo actu.

Respondet Primò Pontius cit. n. 34. hoc ovenire ex voluntate illa prima, quia per il- m voluit omnia illa facere, & connexio omni- n illorum est talis, ut debeat continuari à vo- ntate, & potentiis aliis sibi subordinatis, sup- sita tali volitione non retractata; quamvis im propter distractionem intellectûs, non ad- rtantur actus alii in voluntate, neque cogni- , quâ proponuntur illorum actuum Objecta ratione boni, tamen sine dubio adsunt tales us & cognitiones. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit: quia non explicat, quî c non admittat actum tenuem, cùm ad- ttat præsentem volitionem & cognitionem, em tamen actum tenuem, intendebat ne- e.

Respondet Secundò Suar. cit. Posteaquam debitam intentionem applicuit Minister s potentias exteriores ad actionem Sacra- ntalem, potentiæ applicatæ continuant mo- suos, & quamdiu illa motio durat ex vi pri- s applicationis, dicitur virtualiter manere. *Responsio*

Non Satisfacit: quia non explicat, per d peragatur illa continuatio applicationis; explicat, quî potentiæ cæcæ moveantur agendum; non explicat qui humano modo c agatur, adeoque cognoscitivè.

Respondetur Tertiò. Aliud est quærere, tunc persistat saltem levis memoria inten- nis præhabitæ, impotentis actum reflexum dare, vel levis repræsentatio finis, qui est, fectio Sacramenti, tanquam assequibilis per media; & aliud est quærere, an tunc detur uid ex parte principii cognoscitivi & appe- vi, quod dirigat etiam actiones externas. or ille actus ex dictis negatur: & certè cum experiamur distractissimi talem actum, & altera parte, cum nulla sit ejus necessitas, debemus affingere illum nobis, & impo- e, quòd illum habeamus semper; sed secun- n actum, dicimus intervenire. Ratio: quia potentiæ executivæ sint cæcæ & non di- tivæ, debet illis prælucere aliquod princi- m dictans: quia verò illæ potentiæ execu- e, immediatè non subjacent principio co- oscitivo, sed appetenti, etiam tunc illius actus i debet. Quod ipsum ulterius in hoc funda- : quia fieri potest, ut cognoscens non discer- , quòd hoc sit finis, quòd hoc sit medium, hoc ipso enim haberetur intentio finis quâ talis, poterit tamen ex vi prioris intentionis excitari species, hæc excitata poterit aliam nexam excitare; ita ut si rectè excitentur illæ species, sine errore pergamus in usurpatione mediorum, quia excitatione specierum positâ, sequitur illarum usus in cognoscitivo; usum cognoscitivi sequitur appetentia, sine tamen, ut dixi, memoria finis, quâ talis; unde etiam contingit, si una species rectè non excitet aliam, ut committatur error, ad quem reflectens cognoscitivum, per occursum speciei de fine intento, facit priores species abjici, & repetitâ intentione finis, facit assumi subservientes species; sic v.g. intendit Sacerdos non dicere Alleluja in Quadragesima, interdum nihilominus dicit Alleluja; quia species antecedentium verborum, excitaverunt speciem Alleluja; sed recurrente specie: Laus tibi Domine, intenditur illius dictio, assumiturque in usum species illius: Laus tibi Domine. Ubi jam colligis, successionem illam exteriorum operationum, radicaliter & inchoativè tribui intentioni præhabitæ, immediatiùs speciebus connexis, quarum una excitat aliam, & immediatissimè cognoscitivæ utenti illis speciebus, mediâque appetitivâ, urgenti potentias executrices. Ostenditur hîc aliquid physicum, nempe excitatio specierum consimilium, quibus utitur cognoscitiva, quæ excitatio fit ex Sympathia naturali, & connexione earum inter se, ad quod concurrunt, non tantùm species immediatè antecedentes, sed etiam species mediatæ; unde ut pergatur in ratione Psalmi, non sufficit excitatio speciei de ultimo verbo, sed requirimus etiam species antecedentium verborum. Categoricè ergo dicetur non intervenire tunc levem memoriam intentionis, hoc enim supra refutatum, sed intervenire immediatam notitiam operationis sequentis, ad quam postea sequitur appetentia, & appetentiam usûs exteriorum potentiarum, qui actus immediatus, deseruit etiam ad artificiosa.

Dices Tertiò ex Di Cast. disput. 3. num. 96. Virtualis intentio sufficit ad continuandũ meritum, alioqui etiam occupatus in attentione ipsius operis pii, & non in intentione continuandi, nihil mereretur, quod durum; sed sola operatio externa aut qualitas impressa, aut impressio imaginationis, aut applicatio potentiæ internæ, aut connexio unius operis cum alio, non sufficit ad continuandum meritum: Ergo in dictis non stat intentio virtualis. Minor probatur, quia illa omnia vel ita procedunt à voluntate libera, ut tunc quando operatur, potuerit non operari, vel non procedunt ita: si non procedunt ita; Ergò non liberè operatur, adeoque nec meritoriè; unde etiam in ebrio cessante libertate, cessat meritum; si liberè procedit & liberè durat, pugnantia dicit, nam ex uno

capite tollit actum voluntatis & intentionis, cum tollat advertentiam mentis; & ex alio capite vult esse libertatem, ad continuandum liberè, quod sine voluntate, esse non potest.

Respondetur. In nostris principiis cum detur illic actus notitiæ & voluntatis, non quidem versantis circa intentionem finis, sed versantis circa immediatè ponenda, hoc ipso salvabitur libertas, quos duos actus distingui debere, supra dictum. Ex mente aliorum dici posset, quòd sola operatio externa secundùm se præcisè, non sit meritoria, secus prout pendens ab intentione virtuali, procedentque illa omnia à voluntate non quidem libera formaliter, libera tamen virtualiter, & ratione illius primi præhabiti actûs durantis virtute, habetur hoc, quòd possit non operari: habendo enim illum actum primum, potuit illum non habere antecedenter, nec applicare executivas; & licet liberum, non possit esse sine omni actu vel formaliter vel virtualiter existente, potest tamen esse sine actu tunc formaliter existente, modo existat virtualiter, virtualitatem illius libertatis ita explicando, ut explicatur ipsa virtualitas intentionis; hæc doctrina est S. Thomæ secunda secundæ q.83. A. 4. in (.). *Ad hunc*, inquit *effectum non ex necessitate requiritur*, *quod attentio adsit Orationi per totum* (adesset autem, si ille actus tenuis requireretur) *sed vi primæ intentionis* (ergo non actus illius tenuis) *reddit totam orationem meritoriam.*

Dices Quartò. Quid fiet casu, quo interrumpatur ipsa executio mediorum.

Respondetur. Rediri tunc semper ad intentionem actualem, vel saltem ad actum directivum secuturæ operationis.

Dices Quintò. Admittitur à nobis notitia & volitio ad opus hîc & nunc. Ergo poterit admitti etiam actus ille tenuis.

Respondetur. Ne admittatur actus ille intentionis tenuis, obsunt rationes allatæ; ex altera parte est necessitas ponendi illam prænoscentiam ad hîc & nunc agendum, sine enim illa prænoscentia, non dabitur appetentia agendi; si non dabitur appetentia agendi, nec dabitur dominatus potentiis executricibus; si autem illis non imperetur actio, non erit actio, & hæc necessitas cogit ad ponendum illum actum. Non sufficiet autem prænotio imaginativæ; quia melius ita salvabitur actio humana; & sicut imaginatio quamvis cogitante intellectu aliquid intensè subservit intellectui, & imitativè idem facit; ita etiam intellectus alicui alteri objecto adstrictus, poterit saltem leviter attendere ad directionem potentiarum exequentium; sicut enim ex connexione imaginativæ cum intellectu, agente intellectu operatur imaginativa; ita etiam ex eadem connexione in homine agente humano modo, dum aget per imaginativam, aget etiam per intellectum, nec enim est major ratio unius qu[...] alterius, in homine præcipuè, sui compote.

Tertius Modus explicandi virtualem intentionem est.

Qui non requirit, ut immediatè ante u[...]
pationem mediorum præcesserit actualis in[...]
tio, sed stat in sola usurpatione mediorum [...]
mano modo; quæ ipsa usurpatio medio[...]
humano modo stabit in hoc; quia vi præse[...]
quam operans habet tunc, dispositionis, si in[...]
rogetur quid faciat & cur? expeditus e[...]
præsentis, quam habet tunc, habitudinis [...]
sine nova indagine dicere; *hoc volo.* v g. inv[...]
tur Sacerdos ad baptisandum, non dicit a[...]
volo baptisare, sed incipit illius motus ab a[...]
tione invitationis, quam prænoscit; præsent[...]
illi bonitas itionis, appetit illam, it; acceden[...]
Sacrarium occurrit species accipiendi libr[...]
sequitur appetentia, accipit; occurrit po[...]
species faciendæ ablutionis & prolationis [...]
mæ, abluit & profert sine actuali præsenti [...]
immediatè antecedenti intentione, habe[...]
men tunc virtualem intentionem: quia si in[...]
rogetur, cur id facis? responderet secund[...]
præsentem tunc dispositionem, sine novo [...]
cursu, *ut baptisem, hæc facio.* Attendit hæc [...]
plicatio ad duo principia; imprimis ad prop[...]
tionem cum aliis virtualitatibus: nam si [...]
constitutus in mortali, eliciat actum am[...]
Dei, dicitur habere virtualiter contritionem[...]
quòd sit expeditus dolere, quia offendit s[...]
mum bonum, idque vi præsentis tunc suæ h[...]
tudinis, si hoc illi occurrat, vel si de hoc int[...]
rogetur; in glandine virtualiter continetur [...]
bor, quia vi esse quod habet, potest gener[...]
arborem; præmissæ continent virtualiter c[...]
clusionem; quia vi præsentis habitudinis, sec[...]
dùm præmissas, expedita est mens inferre c[...]
clusionem; ita etiam virtualiter erit inten[...]
modò minister ex vi præsentis, quam tunc [...]
bet, habitudinis, sit expeditus dicere; *hoc v*[...]
Secundum principium: quia finis virtuali[...]
continetur in mediis, consequenter & inten[...]
finis, poterit in iisdem contineri, modò sit a[...]
ma expedita, vi illius habitudinis, ad illam [...]
tentionem formandam, si interrogetur, vel [...]
currat menti. Dixi autem, non requiri imm[...]
diatè in ante factam intentionem, supponen[...]
quod requiratur saltem mediatè facta, alias n[...]
illa supponeretur, non posset quis intelligi e[...]
peditus ad dicendum, *hoc volo*; idque ex eo: q[...]
si in ante elicuit actum volo hoc facere, hab[...]
etiam speciem expressam illius actus, post qua[...]
speciem expressam, manet impressa, quæ ad i[...]
terrogationem, *Quid facis?* excitatur ad
concurrendum, ut fiat responsio:
Hoc volo.

Hujus Explicationis

Ratio Prima, est ab Authoritate & Experientia: quia non desunt authores, qui immedia- actum non requirunt, licèt paulò libera- videantur uti hoc principio; talis est Re- l. Henrq. citandi in Moralibus; imò est dicat sufficere intentionem v. g. in prima eptione ordinum factam; quod in præsenti admittitur, sed recurritur ad illum expe- m animum, & quòd non sit necessarius im- iatus formalis actus. Experientia etiam est; interdum non meminimus ullius actualis ntionis ante usurpationẽ mediorum, num- lne ideo repetimus actionem sacram, & sic- mmeritò dicimus adesse nobis actum tenu- ntentionis, si illum non experimur, cur di- us præcessisse immediatè actum intentio- larum, si illum non sumus experti.

Ratio Secunda est. Tum quia sufficit, ut ,ad hoc ut censeatur amor Dei, esse virtua- ontritio extra confessionem; quia vi illius s est expedita anima, ad eliciendum actum oris, si occurrat. Ergo etiam erit intentio ualis, licet illa immediatè non præcesserit , si vi usurpationis mediorum expedita sit na, ad actualem intentionem ponendam. n quia sufficit per Tamburinum hodie do- ,cras confiteri; ergo ille jam non requirit nediatum actum: idem sentit Lugo; sufficit n dolor inclusus in retractatione & proposi- er Suar. Laym. Hurtad. probabileque putat inal. & Dian. quæ omnia habentur in ma- n morali de pœnitentia: cur ergo non ficiet intentio inclusa in hoc, quia vi usur- ionis mediorum, est expeditus Minister ndere finem si occurrat, quamvis nullum nctum actum immediatè elicuerit. Tum in continuatione sufficit intentio virtualis, non & in inchoatione, quamvis nullus actus nediatè ponatur. Quanta autem distantia s expliciti requiratur, spectat ad moralia: ucerit dicere; quòd tanta distantia intercipi oit, quanta potis est salvare, esse hunc actum udem moraliter.

Ratio Tertia. Quia non potest talis inten- qualis est descripta, dici actualis, aliàs hoc diceretur sufficiens: non habitualis; quia stat in mero præcessisse actum, & non esse actatum, hìc autem est expeditio illa ha- di actualem intentionem, vi præsentis dis- tionis, si occurrat, idque conjunctam actuali rpationi mediorum: ergo hæc intentio erit ualis; quæ enim commodius alia? & certè liquid permaneat virtute, sufficit ut influat tionem; cur autem non dicetur influere in onem, si adsit præsens talis habitudo, ut in- rogatus Minister dicat; *Hoc volo*.

Dices Primò. Nec virtualiter potest move- finis, qui ante non fuit præcognitus. Ergo c explicatio nulla.

Respondetur. Sufficiet fuisse præcognitum licet non immediatè, sed ita ut etiam virtualiter dicatur præcognitus finis hìc & nunc, virtualitate contenta in tali usurpatione mediorum, vi cujus paratus sit respondere; hoc volo, si occurrat, idque secundùm præsentem, quam tunc habet habitudinem.

Dices Secundò. Si non est necesse in antè immediatè præcognoscere finem, ut aliquis dicatur, cum intentione virtuali operari, sequitur nullum esse, qui propter plures aut pauciores fines operetur, quia operatio ad plures vel pauciores fines intendendos, fit à cognitione.

Respondetur. Verum esse, quòd determinatio ad plures vel pauciores fines in operando intendendos fiat à cognitione, sed falsum est, quòd fiat à sola cognitione finis actuali, cum possit fieri à cognitione virtuali finis, ita ut illos fines & solos censeatur intendere, propter quos consequendos responderet secundùm præsentem quam tunc habet dispositionem, responderet inquam quod operetur.

Dices Tertiò. Si non est requisita immediata cognitio finis, sequeretur etiam bruta operari propter finem.

Respondetur. Non operabuntur, quia illis non competit virtualis cognitio finis, nec possent rationem de se reddere cur operentur; nam responsio per Quia, nonnisi intellectualium est.

Dices Quartò. Si non requiritur ad intentionem finis virtualem, aliquis immediatus actus in ante, qui proponat finem, sequitur quod exercens, solas actiones externas v.g. baptisandi, propter solam cerimoniam sine intentione baptisandi, verè baptisaret, usurparet enim actiones ordinatas ad hunc finem, id autem negat Theologia.

Respondet Negando Sequelam. Probationem ejus distinguo, usurparet actiones ordinatas ad hunc finem, ita ut interrogatus posset dicere vi illius usurpationis, se velle hunc finem. Nego probationem: ita usurpabit, ut interrogatus dicat se facere tantùm nomine cerimoniæ, Concedo probationem; sed jam talis, non habebit virtualem intentionem finis.

Dices Quintò. Talem intentionem non distinguendam ab habituali.

Respondetur. Habitualis intentio, & præsens, quæ explicatur, virtualis, sunt in hoc pares, quòd nec hæc, nec illa, actu præcognoscat finem; in hoc tamen dispares, quia habitualis præcisè consistit in sola non retractatione; virtualis autem non sistit, sed trahit simul usurpationem mediorũ, in quibus virtualiter continetur finis, & quidem usurpatione tali, vi cujus sit

expeditus ad actu appetendum finem, si occurrat: fieri tamen potest, ut casu aliquo intentio habitualis, sit intentio virtualis, scilicet cum ex habitu operans, nihil cogitando de fine, usurpat præ explicato humano modo, media.

Dices Sextò. Sequeretur quòd Sacerdos non habens immediatam actualem intentionem v.g. baptisandi, non solum baptisare deberet, sed etiam mereretur illa intentione virtuali; sed illâ non potest mereri: quia nemo potest mereri actu, quem non habet sed haberet, hoc enim esset Semipelagianisare.

Respondetur. Distinguenda sunt hîc duo: præmiaturné talis propter actum, quem non ponit sed poneret? negandumque hoc est: quia continet principium Semipelagianorum; & aliud est: præmiaturné propter actum qui tunc est, & qui simul virtualiter est actus ille ponendus? dicendumque quòd præmietur pro illo, quia præmiatur pro præsenti, licèt illius præsentialitas trahat aliquid conditionatum; unde etiam qui extra confessionem, non habendo copiam ejusdem, elicit actum amoris divini, qui est virtualis contritio, præmiatur propter aliquid præsens, nempe actum amoris, qui simul est, non positus, sed ponendus actus Contritionis, cum ille amor, sit virtualis contritio, inclusa in actu præsenti, sed explicabili per aliquid conditionatum.

Dices Septimò. Ergo etiam poterit dici aliquis intendere finem virtualiter, quia habet potentiam, nonnisi ad illam intentionem faciendam, quod tamen non potest dici.

Respondetur. Qui habet potentiam ad aliquem actum, non dicitur velle illum virtualiter, sed posse velle; velle autem actionem ordinatam ad consecutionem finis, est velle virtualiter finem; & sicut habens potentiam ad exercendam conclusionem, non censetur exercere virtualiter conclusionem, exercens autem actum amoris in morte, censetur virtualiter contritus, ob præsentem quem habet actum, jam à potentia positum; ita ob usurpationem mediorum humano modo, in quibus virtualiter continetur finis, eamque usurpationem actu positam, censebitur virtualiter velle finem; & certè de habente potentiam agendi, dici verè potest: Non agit, adeoque nec agit virtualiter; de adhibente autem media humano modo, eaque continente finem, verè dici potest: Agit, adeoque & virtualiter agit, cum agat media, quæ virtute continent finem.

DIFFICULTAS III.

An Intentio Ministri sit pars Sacramenti?

PRimus affirmavit Lugo, ut ipse fatetur disput. 2. sect. 7. idem tuetur Esparza q. 6. Negat cum antiquitate DiCast. disput num. 340.

Dicendum est; *Intentionem non esse partem nec quid intrinsecum Sacramento.* Dixi intrin cum; indubie enim intentio est quid extr secum, sed intrinsecè requisitum; quia impo bile est secundùm præsentem ordinatione poni Sacramentum & tamen sine intentio consequenter illa erit intrinsecè requisita, non erit quid intrinsecum, quia nec consti tivum; præter probationes, quæ jam sunt al tæ, ubi de Constitutivo ut sic, ubi de Institut ne, quæ omnes & supponuntur hîc, & ap cari mutatis terminis possunt, addenda adh erunt aliqua.

Punctum Difficultatis

Formantur Rationes.

PRobatur Primò Conclusio restituen rationes aliquas ex iis, quas sibi oppo Esparza, coinciduntque cum jam allatis.

Prima Ratio est. Nullus effectus intrin cè constituitur per intentionem ipsum faci di, aut per actionem quâ fit; nulla siquidem tentio, potest velle efficere seipsam, nulla ac seipsam producere: intentio autem requisit Ministro, est intentio efficiendi Sacramentu actio item ab eodem exercita, producit Sac mentum; ergo ea intentio aut actio, non p sunt intrinsecè constituere Sacramentum.

Respondet Esparza Objectum directè v litum à Ministro perficiente Sacramentum p intentionem, quâ illud perficit, non est ipsu Sacramentum, secundùm suum conceptum a æquatum, sed sensibilis collatio gratiæ, p talia verba ab ipso prolata, circa talem ma riam, &c.

Contra est Primò. Tum quia hoc ipsu pro ratione assumi potest, sequi nimirum ex h sententia, quòd nunquam à Ministro perficiat Sacramentum, sed aliquid Sacramenti, quia Sacramento includitur intentio, quæ non per cit seipsam: hoc autem dici non potest; qu inprimis usus fidelium etiam Doctorum hab dicendi Sacerdotem, esse Ministrum v.g. S cramenti; non esset autem Minister Sacrame ti, quia esset Minister nonnisi alicujus, quod pars Sacramenti, non Sacramentum adæqu tè sumptum. Habet item usus fidelium dice tium; accessit ad Sacramentum Eucharisti ad Sacramentum Poenitentiæ, quæ omnes l cutiones falsæ essent, accessit enim non ad S cramentum, sed ad aliquid Sacramenti, no enim accessit ad Sacerdotis intentionem, qu complet adæquatè sumptum Sacramentum Sed hæc locutio fidelium patitur etiam reto sionem; nam actus pœnitentis sunt pars Sacra men

nti pœnitentiæ, & tamen nemo dicitur ad s accedere, dum dicitur accedere ad Sacramntum pœnitentiæ: in tantùm ergo hic uſus elium loquentium valet, in quantum non haur locutio & phraſis, quæ dicat à Miniſtro ramenti tantum aliquid Sacramenti, ſeu Samentum inadæquatè ſumptum perfici; unde m Auguſtinus tract. 26. in Joan. loquens de chariſtia ait: *Qui non manet in Charitate* &c. *culdubio non manducat ſpiritualiter*, &c. *licèt aliter & viſibiliter premat dentibus Sacramens Corporis & Sanguinis Chriſti*; ubi non dicit guſtinus, quod aliquid Sacramenti premat tibus, ſed Sacramentum, & per hoc ipſum ludit intentionem à ratione Sacramenti, a hæc dentibus non premitur. Neque valet ecurras, quòd verba ſint pars Euchariſtiæ, & nen non premuntur dentibus, nam verba niſi æquivalenter ſumpta, ſunt in facto eſſe, s Euchariſtiæ; in concreto autem, ſunt ipſum pus & Sanguis Domini, quæ tamen dentipremuntur, quid autem ſimile in intentio' ſalvo meliori judicio, puto in nullo Sancto re reperiri, quòd inadæquatè nonniſi ſumm Sacramentum & ſecundùm ſuum concem inadæquatum perficiatur à Miniſtro, dum ndit perficere Sacramentum. Tum quia ſi eratur; quare non perficit Miniſter adæquaumptum Sacramentum, pro ratione afferequia intentio deberet ſeipſam conficere, ergo non dicetur argumentum eviciſſe & uxiſſe ad abſurdum, quod vel ipſe reſpons agnoſcit. Tum quia nulla eſt neceſſitas, hoc argumento evincatur nova conceſſio, pe id, quòd aliquid tantum Sacramenti, & totum adæquatè Sacramentum, à Miniperficiatur; unde etiam in phyſicis quanvis generans non producat formam ratioem, tamen non dicitur, quòd generet inadatè, ſalvaturque hoc ratione unionis, vel lalitatis determinantis; ergo & hic quæri et modus, qui ſalvet, adæquatè ſumptum ramentum perfici à Miniſtro, intendente icere Sacramentum; ſalvari autem ita dene oſtendatur perfici à Miniſtro adæquatè ptum Sacramentum, quantumvis perficeſolam v.g. formam.

Contra Secundò. Quia non ſufficit, quod ntè ſupponatur poſita intentio, ut dicatur fici totum Sacramentum, nam intentio dehabere pro Objecto totum Sacramentum, quam objectum ponibile, & tamen non haſeipſam pro objecto.

Contra Tertiò. Tum quia ex conceſſis, ſibilis collationis gratiæ, per talia verba à niſtro prolata, circa talem materiam, non eſt s intentio; ergo neque eſt pars Sacramenti naliter ſumpti, cum illud in concreto ſumm, & tamen formaliter & adæquatè ſit ſenle collativum gratiæ. Tum quia reflectendo ad principia oppoſitorum, poſitis reliquis & non poſita intentione, non erit ſenſibilis collatio gratiæ, & illâ poſitâ cum reliquis erit ſenſibilis collatio gratiæ, & tamen illius ſenſibilis collationis gratiæ, non eſt pars intentio. Ergo neque adæquatè ſumpti Sacramenti erit pars. Tum quia ſenſibile collativum gratiæ, non dicit pro parte intentionem, quia hoc conceſſit Eſparza de ipſa ſenſibili collatione gratiæ; nec eſt major ratio unius quàm alterius; ſed eſſe ſignum ſymbolicum practicum Sanctitatis (quo modo definit ille Sacramentum q. 1. a. 4.) eſt eſſe ſenſibile collativum gratiæ, hæc enim verbis differunt; Ergo eſſe ſignum Sanctitatis ſymbolicum non dicit pro parte intentionem. Ergo neque Sacramentum adæquatè ſumptum, dicet pro parte intentionem: indubiè enim illa definitio, eſt Sacramenti adæquatè ſumpti.

Ex his ergo compingitur jam tale Argumentum. Si intentio eſſet pars Sacramenti, eſſet pars Sacramenti adæquatè ſumpti, vel inadæquatè, non Sacramenti adæquatè ſumpti, tum quia aliàs inadæquatè perficeretur Sacramentum; quod abſurdum; tum quia ſi non eſt pars Sacramenti inadæquatè ſumpti, nec erit pars Sacramenti adæquatè ſumpti, cum utrumque ponatur, poſitis reliquis cum intentione, & non ponatur, reliquis poſitis, ſi illa non ponatur; tum quia ſi non eſt pars ſenſibilis collationis gratiæ intentio, nec erit pars ſenſibilis collativi gratiæ, adeoque nec ſymboli practici Sanctitatis, conſequenter nec Sacramenti adæquatè ſumpti; non Sacramenti inadæquatè ſumpti: quia hoc concedit Eſparza, & quia etiam in aliis intentio, non eſt pars ejus quod intendit operans. Neque valet, ſi dicas, quòd intentio non ſit quidem pars ſenſibilis collationis gratiæ, eſt tamen pars ſenſibilis collativi gratiæ, non inquam valet, quia Sacramentum etiam inadæquatè ſumptum, nõ eſt collatio ſenſibilis gratiæ ſed collativum, aliàs ſumens Sacramentum cum obice, non ſumeret Sacramentum, non eſt enim tunc collatio gratiæ ſenſibilis, ſed tantùm eſt collativum; Ergo Sacramentum tantùm debet eſſe collativum ſenſibile gratiæ; Ergo ſi hujus collativi non eſt pars intentio, non erit pars Sacramenti, adæquatè ſumpti.

Ratio Secunda eſt. Contingit interdum, intentionem eſſe peccaminoſam, Sacramentum autem nequit intrinſecè conſtitui per peccatum, cum Sacramentum ſit cauſativum gratiæ.

Respondet Eſparza. Quod intentio non conſtituat intrinſecè Sacramentum, tanquam virtus ejus, ſed ſolum Ut Quo, tanquam pura applicatio & determinatio, & Sacramentum eſt opus Dei & ſupernaturale, ſecundùm virtutem cauſativam gratiæ, non verò ſecundùm conditionem & applicationem ſe habentem Ut Quo, ad talem virtutem determinandam.

Contra. Quod se habet tanquam conditio Ut Quo, & tanquam applicatio, non est pars, sed prærequisitum ad illud totum, & tamen debet defendi, quòd illa intentio sit pars. Rursus intentio non constituit intrinsecè Sacramentum, tanquam virtus in Sacramento inclusa; ergo non constituet illud, secundùm quod Sacramentum est causativum, non etiam constituet illud, secundùm quod est Signum, quia & ipsa non est sensibilis, quid ergo tertium est in Sacramento? denique licèt virtus causativa in Sacramento sit talis, ut posita intentione cum reliquis ponatur, non positâ quantumvis cætera adsint, non ponatur, nihilominus illius virtutis, non est pars intentio; Ergo neque erit pars Sacramenti.

Ratio Tertia est. Si intentio est pars, quia non subsistit Sacramentum deficiente intentione, etiam baptismus non tantum Ordinandi, sed etiam Ordinantis, erit pars Sacramenti Ordinis, omnesque alii antecedentes Characteres &c. &c. quam Rationem proposuit DiCast.

Respondet dupliciter Esparza. Quòd in Sacramento ordinis intrinsecè includatur character utriusque Personæ, non tamen characteres reliquorum antecedentes, quia solus Character ordinantis præsupponit omnia ea, quæ ad ipsum præexiguntur; deinde quòd detur in ordinante actio effectiva ordinis, quæ essentialiter ipsum characterem supponit.

Contra. Illa quæ supponit character essentialiter, & non sunt pars, ut supponitur; & sunt pars, quia illis præexigitis non positis, & illis positis cum reliquis, tum primum intelligitur in ordinante character. Ergo & antecedentes characteres sunt pars; deinde illius virtutis effectivæ Ordinis, & non est pars character antecedens, ut supponitur, & est, ex allata ratione.

Probatur Secundò; Restaurando argumentum, quod sibi objecit Lugo. Intentio non componit Eucharistiæ Sacramentum tanquam pars; ergo nec componet alia Sacramenta, est enim intentio commune quid omnibus Sacramentis.

Respondet Primò Lugo Eucharistiam non consistere in usu, sed in Speciebus consecratis continentibus Corpus & Sanguinem Christi.

Contra. Sacramentum non consistens in usu, non componitur tanquam parte intentione, licèt sine ea, &c. esse non possit; sit, illâ positâ, &c. Ergo & Sacramenta consistentia in usu, non componentur intentione.

Respondet Secundò idem. Non potest dari complexum ex speciebus & Corpore & Sanguine Christi, quin detur Eucharistia, & ut detur tale complexum requiritur quædam intentio defacto; cæterum si illud complexum daretur, etiam omnibus aliis deficientibus, significaret & causaret gratiam; & tamen non possunt reperiri defacto sine intentione alia Sacramenta.

Contra. Non est pars Eucharistiæ Intentio, quia si daretur complexum ex speciebus & Corpore & Sanguine Christi, significaret & causaret gratiam, quamvis secundum præsentem institutionem non detur. Ergo intentio non erit etiam pars baptismi; quia si daretur elevata ablutio & prolatio formæ significans & causans gratiam, esset etiam Sacramentum, quamvis in præsenti statu, ad hoc non elevetur sine intentione.

Respondet Tertiò Lugo. Quòd intentio immediatè non causet gratiam in Eucharistia, quia non est per se sensibilis, adeoque non est pars.

Contra. Etiam in aliis Sacramentis intentio non est immediatè causativa gratiæ; cur enim in aliis, non in illo? nec est unquam per se sensibilis; ergo non est pars unquam.

Probatur Tertiò contra Esparza ex ejusdem quæstione 66. ad quartum. Sumptio non est pars Eucharistiæ, licèt illâ positâ cum reliquis, causetur gratia & significetur in sumente, & illâ non positâ, manentibus reliquis, non significat illam in sumente, nec causat.

Respondet Primò. Disparitatem esse: quia sumptio non habet ullam Symbolicam proportionem, nec ullam vim ejus activam.

Contra etiam intentio in aliis Sacramentis, non habet ullam Symbolicam proportionem, nec apparet cur in aliis deberet habere vim causandi gratiam.

Respondet Secundò q. 71. a. 3. disparitatem esse; quia Sacramentum Eucharistiæ [illegible] & realiter præexistit, secundùm essentiam ante usum.

Contra. Licitum erat respondenti distinguere Sacramentum in Sacramentum adæquatè sumptum, cujus intentio sit pars, & in sensibilem collationem gratiæ, cujus illa non est pars; ergo licitum erit etiam distinguere Sacramentum Eucharistiæ, in Sacramentum adæquatè sumptum, dicereque illius partem [illegible] intentionem, & in continentiam sensibilem Corporis Christi, cujus pars non sit intentio, & tamen id universaliter negat Esparza.

Respondet Tertiò. Idem disparitatem esse, quia definitio Sacramenti Eucharistiæ, [illegible] æquatè verificari potest absque inclusione sumptionis.

Contra definitio Sacramenti Eucharistiæ adæquatè verificari potest absque inclusione sumptionis tanquam partis &c. modò ea [illegible] posteriori ponatur tanquam applicatio causativi. Ergo etiam & definitio omnium Sacramentorum

toru

orum verificari potest, absque inclusione intenionis tanquam partis, modò illa supponatur er modum applicationis, prærequisiti, aut effiientis moralis.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT Primò Lugo. Illud debet esse intrinsecum alicui composito, quo ablao, &c.

RESPONDETUR secundùm jam aliàs dicta.

INSTAT Primò. Non minus requiritur consensus internus in Episcopo conferente potestaem ordinis, quam in conjuge dante potestaem sui corporis alteri; ergo si hoc potesterius t compositivum intrinsecè Sacramenti, etiam lud prius est compositivum intrinsecè.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia Consnsus in Conjuge, habet rationem materiæ, cut acceptatio, rationem formæ; jam autem tentio ex Florentino, non habet rationem ateriæ, sed hæc Materia, sunt Res, nec ratioem formæ, quia hæc stat in verbis. Addit etm DiCast: aliud esse intentionem Sacramenti latrimonii, & aliud intentionem Matrimonii ontrahendi; prior illa non est pars Sacraenti, posterior autem est pars: quia importat ontractum, quia est materia hujus Sacraenti.

INSTAT Secundò. Remissio ut remissio non onstat solis verbis extremis, consequenter nec a forma. Ergo te absolvo, ergo illa condotio intendit intentionem remittendi, cum m includat omnis condonatio.

RESPONDETUR. Intentio ipsiusmet condonaonis, non erit pars condonationis, ipsa tamen olitio condonandi, erit pars condonationis, anifestæ externè; quòd si intentio condonaonis non est pars condonationis, sed condotio est illius objectum, ita & intentio non erit rs Sacramenti, sed Sacramentum erit illius ojectum.

INSTAT Tertiò. In pœnitentia fatentur omes includi intrinsecè ex parte materiæ, non llum confessionem, sed etiam dolorem interim de peccatis, quod falsum esset; si intentio on est pars compositiva Sacramenti, dicam em illum dolorem requiri quidem, sed non esse rtem.

RESPONDETUR. Etiam in pœnitentia intendolendi non est pars; ergo nec in Sacramen intentio erit pars; dolor autem ipse est condo per modum materiæ, nec est quid appicativum ut sit Sacramentum, sed mate Sacramenti, jam autem illa intentio haens se, sicut intentio doloris ponendi, haet se per modum applicantis. Rursus cum ad esse uniuscujusque, quod est compositum, requiratur materia, forma, & principium effectivum; si ille dolor non sit forma, forma enim est absolutio, nec se habet per modum principii, debebit se habere per modum materiæ; intentio autem habet proportionem cum efficiente morali, aut cum applicatione, consequenter non erit pars. Addo quamvis Minister in Sacramentis novæ legis, operetur ut Minister Christi, & licèt hoc non possit intelligi, nisi quatenus operatur cum intentione, & per consequens intentio illa sit aliquid integrans operationem, non erit tamen integrans per modum applicativi, per modum Ut Quo efficientis moraliter.

OBJICIT Secundò Esparza q. 6. præter jam allata. Unumquodq; necesse est existere existentibus omnibus, per quę ipsū intrinsecè constituitur, nec potest deficere, quin deficiat aliquid eorū per quæ intrinsecè constituitur, sed Sacramētum non necesse est existere, existentib. omnib. aliis distinctis ab intentione Ministri, idque deficit, si deficiat eadem intentio, tametsi nihil desit aliud; ergo nulla alia distincta ab intentione Ministri, sunt omnia, per quæ Sacramentum intrinsecè constituitur.

RESPONDETUR. Stando in aliàs dictis. *Et primum* quidem stando in hoc quod quæcunque afferetur moderatio principii. Quo posito, &c. illa non erit illud ipsum, sed distinctum principium, vi cujus assumptionis, dici potest. Hæc propositio: Unumquodque necesse est existere existentibus omnibus, per quæ ipsum intrinsecè constituitur, hæc inquam propositio, vel affertur ut stabilitiva illius majoris; Pars est quo posito cum reliquis, ponitur totum; vel non ut stabilitiva; si enim non affertur ut stabilitiva. Transeat totum, tota enim lis est de intentione, in quantum infundatur illi definitioni partis, conclusio oppositorum. Pars est quo posito, &c. Si autem affertur tanquam stabilitiva illius majoris & definitionis, tunc cum apponat ly intrinsecum, quod non eràt positum in illa definitione partis ut sic, jam non illam probat definitionem, sed corrigit additione termini, indubièque pars est, quo posito tanquam intrinseco cum aliis intrinsecis est totum: nam quando illa Major negabatur, ideo negabatur inter alia, quia aderant instantiæ de essentiali prærequisito, objecto, termino relationis transcendentalis, quæ non sunt partes, & tamen illis positis cum reliquis, ponitur totum; hinc dictæ instantiæ, impugnativæ illius majoris definitivæ, jam non tenebunt: quia nec prærequisitum essentiale, nec objectum, nec terminus relationis transcendentalis, sunt quid intrinsecum. Indubiè ergo pars est, quo posito; tanquam intrinseco cum cæteris &c ponitur totum, & quo deficiente, deficit aliquid intrinsecum, licèt tamen

in re

in re hoc ſit pars, non erit tamen illa Major, defin io; quia eſt longa, quia procedit per aliquid poſterius, nempe per deficere ſi auferatur, habetque potius methodum diviſivam. Multò autem minus concludet probatio, ſi aſſumatur in argumentum indiſtinctio partium à toto, indubiè enim pars eſt quo poſito tanquam parte, ponitur; ſed quærere reſtabit quid ſit poni tanquam partem? *Secundum Principium* à nobis aſſumptum; Quòd hæc definitio conveniat omni, ſed non ſoli; ſtando in hoc principio diſtinguitur major. Unumquodque eſt neceſſe exiſtere, exiſtentibus ſuis intrinſecis, ita ut nunquam jam ad rationem totius conſtituendi requiratur aliquid extrinſecum. Nego majorem; ita ut interdum requiratur. Concedo majorem, quomodo requiritur terminus relationis tranſcendentalis. *Tertium Principium* aſſumpſimus quòd ſcilicet ſint aliqua talia, ut illis ablatis, nec ullæ partes formales maneant, vi hujus principii diſtinguitur major. Unumquodque eſt neceſſe exiſtere, exiſtentibus ſuis omnibus intrinſecis, ita ut ablatio ipſorum intrinſecorum conſtituentium totum, non poſſit haberi aliquando, ratione alicujus extrinſeci ablati. Nego majorem; ita ut poſſit haberi. Concedo majorem. Denique ſtando in principio in Logica aſſumpto, vera eſt major de toto abſoluto, non autem de toto reſpectivo, cujus totalitas, ſtat etiam extrinſeco, intrinſecè requiſito.

Instat idem. Deus diſtribuit dona gratiæ per Sacramentum, mediante Miniſtro & diſpenſatione; voluntas autem dandi & intentio Miniſtri conſtituit intrinſecè donationem, Sacramentum item matrimonii eſt verus contractus, contractus autem conſtituitur intrinſecè intentione; ergo

Responsum ſupra. Intentionem dupliciter hîc ſumi, primò pro Intentione quæ habet pro Objecto ipſam volitionem contrahendi, vel volitionem remittendi; hæc nunquam eſt pars, ſed applicativum, effectum morale, &c. Secundò ſumitur pro objecto illius intentionis; & hoc indubiè ex dictis, eſt pars. *Sed inſuper*

Instat Primò. P. Morawski promovendo argumentum ſui Profeſſoris. Ergo in Entibus connotativis fieri poteſt ob defectum connotati extrinſeci, ut idem maneat ſine ſe ipſo, poteritque aliquando realis defectus connotati extrinſeci, falſificare hoc primum principium: Implicat idem eſſe & non eſſe.

Respondetur. Negando, quòd in entibus connotativis fieri poſſit, ut ob defectum connotati extrinſeci, maneat aliquid ſine ipſo. Neque hoc probatur, nec probari poteſt ex Principiis noſtris. Si enim auferatur connotatum extrinſecum, non manent conſtitutiva illius extrinſeci, ſed cum ſuo conſtituto, etiam conſtitutiva non ſunt. Quid ergo manet ablato illo connotato? manet ſubjectum connotationis, & denominationis, habendæ, in circumſtantia con-notati, quod ſubjectum ita manet, ut manen[t] etiam conſtitutiva ſubjecti; adeoque nunqu[am] manent conſtitutiva ſine conſtituto, nec è con-verſo; conſequenter in Principiis connotn-tium, non falſificatur illud Principium. Impoſſi-bile eſt idem eſſe & non eſſe.

Sed evolvamus Probationes, quas ſuppo[nit] hæc illatio; nego enim illationem; ſic probar[i] dictis poſſet. Manerent conſtitutiva relatio[nis] in noſtris principiis, & non maneret relatio. [Er]go in noſtris principiis idem maneret ſine ip[ſo]. Cui probationi ut oſtendatur, non man[ere] idem ſine ſe ipſo, negatur itidem Anteceden[s]. Certè enim ſi manerent conſtitutiva Re[la]tionis, & non maneret Relatio, ſeque[re]tur aut diſtinctio totius à partibus ſuis ſim[ul] ſumptis, aut idem manens idem, non e[ſſe] idem. Negatum Antecedens ſic in Oppoſi[to]rum Principiis, probatur. Maneret v. g. Ent[itas] Patris, quæ Entitas Patris eſt conſtitutivum [in]trinſecum Relationis. Ergo manerent tu[m] conſtitutiva Relationis. Et hic jam conquie[ſcit] Probatio. Redit autem diſtinctio noſtra pri[us] præuſurpata, quòd Entitas Patris, ſit ſolum [in]trinſecum conſtitutivum Relationis, in circu[m]ſtantia Termini ſeu extrinſeci eſſentialiter [re]quiſiti, Concedo Antecedens. Extra hanc c[ir]cumſtantiam eſt conſtitutiva intrinſecè, N[ego] Antecedens. Quæ diſtinctio ſupponit ha[nc] Majorem, quæ impugnari deberet, poteſt [ali]quid manere in Entibus connotativis, & non [ha]bere rationem intrinſecè conſtitutivi niſi in c[ir]cumſtantia alicujus Extrinſeci eſſentialiter [re]quiſiti.

Indubiè in noſtris principiis pro conceſſo [ha]betur Terminum ita neceſſariò, eſſentialiter [in]diſpenſabiliterque requiri, ut ſine illo, nec e[ſſe] nec concipi poſſit Relatio, tota eſt lis de e[o]. An debeat vocari pars? Aſſumitur defini[tio] partis. Pars eſt quo poſito cum reliquis, res p[o]nitur, illo ablato, etiam cæteris manentibus & aufertur. Negatur à nobis hæc definitio part[is], quæ, ut vidimus alias, probatur ab Eſparza, p[er] recurſum ad intrinſeca, qui recurſus, non pr[o]bat illam definitionem; adeoque improbata relinquit Majorem, ſed modificat definitione[m], nempe quòd pars ſit, quo poſito tanquam i[n]trinſeco, cum intrinſeco, cum cæteris intrin[ſe]cis, &c. res ponitur &c. Quæ propoſitio à n[o]bis conceditur, ſed relinquitur improbata M[i]nor; nempe quòd Intentio, quod Terminus R[e]lationis Prædicamentalis, ſit id, quo poſito tan[]quam intrinſeco, cum aliis, res ponitur &[c]. Hinc in noſtris principiis Phyſicè Relatio e[ſt] fundamentum, ratio fundandi, Terminu[s], adeoque eſt conflatum ex intrinſeco, & extrin[]ſeco, hoc eſt, illo Ly ad aliud; ſicut ergo confla[tum] ex intrinſeco, & extrinſeco, non eſt pars extrin[]ſecum, hoc ipſo enim extrinſecum non eſſet,

pa[rs]

s foret, quantumvis conflatum illud sit tale, osito intrinseco, cum aliis omnibus intrinse- non sit ponendum conflatum ex intrinseco, xtrinseco , ita & in præsenti idem dicen- n.

QUÆRES. An saltem relationi physicè specta- it intrinsecum ipsemet terminus : Ad quod potest. Cum relatio Physicè spectata , sit flatum ex subjecto seu intrinseco , & ex ra- e fundandi , & ex termino seu extrinseco. c relationi dicenti illud extrinsecum , erit insecum illud ipsum extrinsecum : Extrin- enim esse extrinsecum omnino intrinse- est. Non debet tamen eodem rigore in flato illo , ex intrinseco & extrinseco, Ex- secum dici pars; quia non habet proportio- cum manifesta parte; non habet enim pro- ionem cum Materia & Forma, nec impor- tionem Physicam aut identitatem.

etineri etiam possunt termini quos sibi op- it arguens , quòd extra circumstantiam notati, constitutiva illa, sint constitutiva in primo, non in actu secundo. *Hinc*

NSTAT Secundò. Esse partes in actu secundo, onstitutiva intrinseca, in actu secundo, ni- liud est, quàm actu identificari toti : jam ve- nplicat, ut aliquæ Entitates actu existentes, quo casu non indentificentur actu, cum eo, quo identificuntur aliquando actu, neque situm efficere potest , defectus connotati inseci; quia aliàs efficeret, ut id, quod hodie ctu ipsum , cras existat, in potentia ad se- m.

ESPONDETUR. Per eandem ut supra distin- nem, nempe quod esse partes in actu secun- um ipsum habeatur ratione connotati ex- eci, etiam actu identificatio toti, habebitur nisi in circumstantia connotati extrinseci, proportientur inter se constitutiva , & titutum. Unde ulterius, ut supra diximus in i, deberet probari hæc Major. Impossibile t sit aliqua denominatio vel formalitas, quæ d ipsum , sed in circumstantia connotati um. Porrò hoc, quod est aliquid identifi- lteri, ut aliàs etiam repetitò dictum, vel di- de Ente absoluto, vel de connotativo, si sit e identificato in linea absoluti, non potest ere , quin illi competat tota denominatio, pso enim illa, non esset formalitas , deno- tio, identitas, &c. absoluta; sed si res sit de tificatione denominationis & formalita- lentitatisque connotativè spectatæ , fieri rit , ut maneat nonnisi subjectum illius de- inationis , illius identitatis connotativæ, iturum in actum secundum denominatio- connotato posito. In concreto loquendo. tio, est Physicè loquendo subjectum, ratio landi, Terminus; ablatis Termino, vel ra- e fundandi , hoc quod dicebat secundùm titatem absolutam subjectum, manet etiam, licèt non maneat, secundùm quod illud ipsum dicebat connotationem , & denominationem ad aliud. Sic v.g. habet rationem partis in actu secundo, Materia in composito, quæ ratio partis in actu secundo , non distinguitur realiter, ab ipsamet Entitate materiæ, pereat forma , vel disuniatur, non habebit Materia rationem par- tis in actu secundo, quamvis ratio partis in actu secundo , non sit distincta realiter ab ipsamet materia. Hoc quod est me assidere Petro, quid est aliud nisi Ego , Sessio, (pone si placet modalitatem esse , illam Sessionem) & Petrus cum sua Sessione : nunquid quia ego possum assidere Paulo , sum jam in potentia ad me ipsum. Quæ instantia, & aliæ similes deposcunt hanc probari Majorem; Non est possibilis de- nominatio , quæ sit in re ipsum subjectum, sed in circumstantia alicujus distincti à se rea- liter.

Neque debet dici, quòd materia etiam dis- unita habeat rationem partis in actu secundo, certè enim debent distingui formalitates partis in actu primo, & partis in actu secundo, quæ for- malitates essent indistinguibiles , si materia disunita , adhuc esset pars in actu secundo, & sicut est intellectio in actu secundo , quando est notificatio in actu secundo, idemque dic de re- liquis inductionibus : Ita materia est pars in actu secundo , cum actu componit; quæ omnia in hanc Majorem resolvuntur. Actus secundus est actuale exercitium , ad quod aliquid est in potentia , consequenter Materia erit pars in actu secundo, quando potentiam componendi exercet , exhibendo se , non pro comparte in actu primo , sed pro comparte in actu se- cundo.

Deinde videtur imaginari arguens, quasi nos putemus, quòd aliqua Entitas, manens in sua En- titate habeat vel accessum, vel recessum suæ En- titatis, & hoc merito impugnatur tanquam lu- mini naturæ contrarium; sed præsens senten- tia, hoc solum impugnatum vellet, cur non pos- sit esse aliqua denominatio, formalitas , conno- tatio, actus secundus; qui in re , sit illa ipsa En- titas, sed in tali circumstantia posita. Hinc illa propositio : Implicat ut aliquæ Entitates actu existentes in aliquo casu non identificentur actu , cum eo , cum quo identificantur ali- quando actu , hoc sensu à nobis concedi- tur. Quia implicat ut hæc Entitas , non sit hæc Entitas, manensque , nunc sui accessum, nunc sui abscessum habeat ; sed non impli- cat, ut sit aliqua denominatio , quæ sit in re, ipsum illud , sed in tali circumstantia positum; Negoque quod aliqua circumstantia adferre talem denominationem non possit , implicat- que ut quod hodie est actu ipsum, cras existat in potentia ad se ipsum ; hoc sensu quia implicat ut hæc Entitas sit in potentia ad suam Entitatem quæ jam est; sed non implicat, ut sit in potentia ad se

ad ſeipſum, hoc ſenſu , quod ſit in potentia ad denominationem , formalitatem connotationem, quæ in re ipſâ , ſit ipſum illud ; ſed in tali circumſtantia poſitum. Concedo ulterius ablato Termino auferri immediatè v. g. Relationem, hoc ſenſu , quòd nunquam aliud mediare debeat, ut illa auferatur, ſed non hoc ſenſu immediatè aufertur, quaſi auferatur propter ablationem termini, tanquam propter ablationem alicujus intrinſeci, adeoque partis. Nego enim hanc Majorem. Quod non poſſit auferri in priori ſenſu aliquid immediatè propter aliquid extrinſecum, ſed intrinſecè & neceſſariò requiſitum , adeoque propter ablationem alicujus quod non ſit pars. Et ita quando perit Homo, pereunte anima, perit immediatè homo, & nullo alio mediante, ſed immediatio illa conjuncta eſt, rationi intrinſeci, neque enim anima reſpectu hominis eſt de linea Aliud; pereunte autem Termino nullo mediante perit relatio , ſed non tanquam propter aliquid intrinſecum, cum Terminus comparatè ad Relationem , ſit de linea Aliud.

Instat Tertiò. Vel denominatio partium, in actu ſecundo includit intrinſecè aliquid plus, quam Entitates partium, ſecundùm ſe ſumptas, vel non includit intrinſecè plus; Si primam ? habeo intentum ; Hoc enim plus intrinſecum, non erit aliud, niſi id, quod tu vocas connotatum extrinſecum Si ſecundum. Ergo ſi maneant entitates partium ſecundùm ſe ſumptæ, hoc eſt extra connotatum extrinſecum, manebunt omnia conſtitutiva intrinſeca denominationis partium in actu ſecundo, adeoque manebunt partes in actu ſecundo , ne dicatur idem manere ſine ſe ipſo.

Respondetur. Diſtinguendo ut ſupra, nempè quod denominatio partium in actu ſecundo , non includat intrinſecè aliquid plus, quam entitates partium ſecundum ſe ſumptas, in circumſtantia connotati extrinſeci , extra quam circumſtantiam partes illæ ſecundùm ſe ſumptæ, non habent rationem partium in actu ſecundo. Hinc ſi entitates partium ſecundùm ſe abſolutè ſpectentur , non erunt intrinſecè partes in actu ſecundo , quòd ſi habent illæ entitates ſecundum ſe ſpectatæ rationem partium in actu ſecundo, nonniſi in circumſtantia alicujus extrinſeci, hoc ipſo , quia illud extrinſecum, extrinſecum erit, adeoque non pars. Dico ergo requiri entitatem partium ſecundùm ſe, hoc eſt ſecundum propriam entitatem, requiri ad eſſe partium in actu ſecundo, licèt hoc illis competat nonniſi in circumſtantia ejus, quod eſt ex linea Aliud, adeoque in circumſtantia ejus, quod non ſit pars. In idem recidet, ſi dicas , partes illas ſecundum ſe eſſe partes in actu ſecundo, non ſi ſpectentur abſolutè, ſed ſi ſpectentur connotativè , tunc enim primùm intrinſecè conſtituunt relationem. In concreto loquendo v. g. Non aliquid plus, ſed entitas ſubjecti conſtitu[...] relationem, quia nihil aliud niſi ſubjectum di[...] intrinſecè relatio, & quidem conſtituit relati[...]nem entitas ſubjecti ſecundum ſe, hoc eſt n[...] ſecundum aliquid ſibi ſuperadditum , ſed [...] ſumpta ſecundùm ſe, & non reliquo ſuperad[...]to intrinſeco, non conſtituit illam , niſi in c[...]cumſtantia Termini. Hinc hæc adhuc eſ[...] probanda Propoſitio Major: Nihil eſt tale , [...] ſola entitate , ſed in circumſtantia tali poſi[...] quæ propoſitio coincidit cum illa alia , cu[...] probatio quæritur. Nulla denominatio [...] talis, quæ ſit illud ipſum , in circumſtantia ta[...] connotati acceptum. Quærendoque prob[...]tionem iſtius Majoris dici poteſt ; quòd den[...]minatio partium in actu ſecundo, non inclu[...] intrinſecè aliquid plus, quam entitates parti[...] ſecundum ſe; hoc ſenſu, quòd tanquam intri[...]ſecum, nihil dicat, niſi ipſas partes, ſed non h[...] ſenſu , quaſi illæ partes rationem intrinſe[...] conſtituentium habeant, extra connotatione[...] illius extrinſeci.

Addo Hanc propoſitionem: quod eſt ide[...]tificatum, ſecundùm quod eſt identificatum, [...]ſe in omni ſenſu veram ; hinc enim ſequit[...] quia relatio eſt identificata ſubjecto , non[...] in circumſtantia termini poſito , ſemper etia[...] identificari cum ponitur ſubjectum in circu[...]ſtantia termini poſitum. Vera item eſt hæc [...]mel abſolutè identificatum, ſemper eſt iden[...]ficatum , ſed hæc falſa. Denominatio co[...]notativa, quæ eſt ipſum ſubjectum in tali c[...]cumſtantia , ſemper identificatur ; hoc [...] ſemper eſt , nec variatur extra circumſta[...]tiam, licet denominatio connotativa, ſecu[...]dùm quod eſt ipſum in re ſubjectum, identific[...]tur ſubjecto.

Objicitur Tertiò. Authoritas Florentin[...] *Hæc omnia Sacramenta tribus*, inquit, *perficiuntu[...] videlicet rebus tanquam materiâ, verbis tanqua[...] formâ, & Perſonâ Miniſtri conferentis Sacrame[...]tum cum intentione faciendi quod facit Eccl[...]ſia, quorum ſi aliquid deſit, non perficitur Sacr[...]mentum.*

Respondetur. Mentem eſſe Florentini ex[...]plicare hæc, quæ niſi ponantur, non erit Sacra[...]mentum quod etiam nos affirmamus , hocqu[...] ſignificabant illa verba; ſi aliquid deſit, non pe[...]ficitur Sacramentum; ſed quia ex dictis , fie[...] poteſt , ut deficiente etiam eo quod non e[...] pars, non ſit res, ideo exiſto ly *Deſit*, & ex ly *No[...] perficitur*, non poteſt argui ratio partis ; poſito[...]que quòd partes Sacramenti omnes in rect[...] ponantur , & cum Florentinum in recto no[...] ponat intentionem , ſufficienter ſignifica[...]tur, requiri quidem illam , ſed non eſſe par[...]tem.

Obj. Quartò. Etiam retenta prædicta defi[...]nitione, ſufficienter diſtinguetur pars à termi[...]no v. g trelationis rtanſcendentalis, idque ide[...]

qui[...]

quia si per impossibile auferretur terminus relationis transcendentalis , & maneret relatio transcendentalis, adhuc salvaretur totum relatum, & tamen ablata v.g. materia quæ est pars, non maneret totum.

Respondetur. Non ostendi casum possibilem in quo maneat relatio transcendentalis sine termino, consequenter illo posito cum reliquis, eo non posito , reliquis positis, non est, & tamen terminus ita ponibilis non est pars; sed recurritur ad suppositionem impossibilem, sed ex illa nihil legitimè hic deducitur, quia ex suppositione tollente seipsam, ut notum, nihil legitimè deducitur; hæc autem est talis; tunc enim suppositio impossibilis, est tollens seipsam, quando id quod formaliter affirmabatur , idem formaliter immediatè & per locum intrinsecum negatur ; hoc fit in præsenti , & dicitur manere relatio seu esse ad aliud , & non dicitur manere esse ad aliud, cùm non sit aliud. Quodsi ex hac suppositione tanquam tollente seipsam nihil legitimè deducitur , nec deducetur, quod terminus non sit id, quo posito , &c. Dicam etiam proportionaliter, si per possibile vel impossibile poneretur Relatio Prædicamentalis sine termino, ablutio item & forma Sacramentalis cum usu causandi & significandi gratiam , adhuc mansurum totum Relatum , & totum Sacramentum.

Obj. Quintò. Pone per possibile vel impossibile poni materiam formam, unionem, & non poni necessariò prærequisita, v. g. concursum Dei, existentiam causarum, ponetur compositum ; ergo per hoc sufficienter distinguetur pars à prærequisitis, quia illis per possibile vel impossibile positis sine prærequisitis , ponetur adhuc totum.

Respondetur. Sicut convenit omni parti, ly quo posito, sed non soli, ut dictum, ita etiam in præsenti dici debet , interdum partem esse talem, ut si ponatur, habeatur totum, ita tamen ut interdum habeatur totum, nonnisi ex prærequisito posito , nam posito fundamento relationis transcendentalis, ratione fundandi , & termino, non posito per possibile vel impossibile ullo concursu divino, ulla notitia divina antecedente, erit tamen relatum, & tamen illius relati erit nonnisi prærequisitum terminus; ergo sequitur non per hoc, totum & partes in illo inclusas, distingui à prærequisito , quod possit poni totum sine prærequisitis, cùm non ponatur totum relationis sine termino, qui est, nonnisi prærequisitum, ingrediens illud totum; ergo non semper haberi potest totum sine prærequisitis , nec distinguitur prærequisitum ab omnibus , quibus positis res ponitur, cum non distinguatur à semper per ordinem ad terminum relationis transcendentalis ; directè ergo respondetur distinguendo Consequens ; ergo per hoc interdum distinguetur pars à prærequisitis. Concedo; per hoc semper distinguetur. Nego.

Instabis. Posita per possibile vel impossibile sine omnibus aliis, materia, forma & unione, erit compositum , nec requiritur quidquam aliud extrinsecum ? ergo idem dicendum est in aliis.

Respondetur. Disparitatem esse : quia tota absoluta non indigent nisi suis intrinsecis ad suum esse, quantum quidem per locum intrinsecum; sed tota connotativa, indigent etiam extrinsecis : quia cum totum esse illorum sit ad aliud se habere, & illud aliud quia aliud est, hoc ipso extrinsecum est, ideo illud totum connotativum sine extrinseco , quia sine habente se ad Aliud, haberi non potest.

Punctum Difficultatis 3.

Notantur quædam.

Noto Primò. Posse esse hìc quæstionem de voce; si enim dicas, te non intelligere quidquam aliud nomine intrinseci & partis, nisi id, quod ita ad aliquid requiritur, ut sine illo res nullo modo possit esse , hoc sensu indubiè erit pars intentio; sed negatum supra, benè sic definiri partem; item si sumatur totum, pro quocunque tandem conflato , quale conflatum est ex causa & effectu simul sumptis, ex relatione transcendentali & termino, consequenter sumendo etiam partes , quantumvis non dicant inter se habitudinem manifestè partium , sed tantùm pro quocunque conflatum illud ingrediente, sic etiam intentio ingrediens Sacramentum erit pars , sed hìc non de tali toto , nec de parte, quæ supponat pro solo ingrediente , loquimur.

Noto Secundò. Hæc auferibilia tota , per alicujus ablationem duplicia esse; quædam tota absoluta , & quædam respectiva, accipiendo respectivum pro genere ad connotativum & ad relativum. Tota absoluta stant nonnisi solis intrinsecis, hinc illis positis habetur totum ; & ratio est: quia si solis intrinsecis positis, non poneretur totum absolutum, & esset absolutum, ut supponitur, & non esset absolutum: quia præter intrinseca sua, requireret ad esse sui, aliud. Tota autem respectiva , non tantùm requirunt ad suum esse intrinseca , sed etiam extrinseca ; ratio : quia & esset, ut supponitur , totum respectivum & non esset respectivum, quia haberet suam totalitatem, sine ad Aliud , adeoque Extrinseco. *hinc*

Noto Tertiò. Omnia Entia respectiva duobus constare indispensabiliter , nempe aliquo Intrinseco , adeoque intrinsecè requisito,

ſito , & alio Extrinſeco intrinſecè requiſito.

Ratio. Quòd debeant poni intrinſeca intrinſecè requiſita: quia ſi illa non ponantur, nec ponetur ipſum intrinſceum conſtitutum, utpote à ſuis conſtitutivis indiſtinctum realiter; ſi non ponetur intrinſecum, nec ponetur illud reſpectivum, nullum enim quod eſt, eſt, ſine intrinſeco, eſt enim ſibi ipſi quod eſt, adeoque illud *ſeipſum*, erit intrinſecum, nullum enim *ſeipſum*, eſt ſibi extrinſecum. Quòd autem reſpectiva indigeant etiam extrinſeco, ratio eſt præter allatas, quia Ens reſpectivum eſt bonum ad aliud, adeoque debet eſſe ex integra cauſa, integra autem cauſa reſpectivi, eſt etiam aliud, ad quod eſt; & ſicut non eſt totum abſolutum, ſi deſit pars abſoluta ſeu intrinſeca, eo quod partes intrinſecæ, integrent totum abſolutum, ita ſi deſit aliquid extrinſecum, non ponetur totum reſpectivum; quia non minus reſpectivum totum, non poteſt eſſe ſine illo aliud, ſive extrinſeco, quàm totum abſolutum ſine parte, ſuntque in hoc pares, *Pars* & illud *Aliud*, in hoc, quod eſt indiſpenſabiliter exigi, cum hac diſtinctione, quod in abſolutis exigitum, ſit pars, in reſpectivis ſit *Aliud*, ſit *ad quod*, adeoque Extrinſecum.

Noto Quartò. Sicut in materia de diſtinctionibus poſuimus, quod ablato termino non maneat relatio quoad Entitatem, hoc ipſo enim deberet dici manere relatio, quid enim non manet, quod, quoad Entitatem manet? ita etiam in præſenti, ſublato extrinſeco intrinſecè requiſito Entis connotativi, non dicimus intrinſecè manere connotationem, intrinſecè enim manere connotationem, eſt manere connotationem, nam ly intrinſecè manet, notat identitatem, cujus autem identitas manet, & ipſum manet, ſed dicimus manere nonniſi ſubjectum, ſeu id quod dicit in recto; & ſicut manente ſubjecto, & eo quod dicit in recto album, poteſt non manere album; ita manente eo quòd dicit connotatio quoad ſubjectum, & in recto, non dicetur manere connotatio.

Noto Quintò. Si reſpectivum Totũ, eſt ex intrinſeco & extrinſeco, ſeu illo aliud, hinc fit ut eſſe reſpectivum, interdum quidẽ ſit per appoſitionem intrinſeci, ſed interdum eſt per appoſitionẽ extrinſeci; è converſo non eſſe reſpectivi, interdum quidem ſumitur ex defectu intrinſeci, interdum ex defectu extrinſeci, ſeu illius aliud *ad quod*; & ratio eſt: quia cum totum reſpectivum involvat aliud, adeoque non partem, ſi non ponatur illud aliud, non ponetur totum reſpectivum.

Noto Sextò. Poſito quòd poſitione interdum extrinſeci, ponatur ſuo modo totum reſpectivum, & deſitione illius deſinat, & non ſolum ex ablatione intrinſeci; ex hoc nexu inter intrinſecum illud & extrinſecum in reſpectivo toto, oriun,ur phraſes quædam, quarum notitia hîc tradenda. Vera eſt hæc locutio; Deſinente termino v. g. relationis, manere ſubjec[...] relationis quoad ſua intrinſeca, & aliud, ma[...] intrinſecè v.g. relationem. Prima propo[...] eſt vera, manet enim v g. paries conſtitutus [...] ſuam materiam & formam, ablata ſimilitud[...] ſed non manet intrinſecè relatio: quia man[...] ut dictum, intrinſecè relationem, eſt maner[...] quod eſt idem cum relatione; manere aute[...] quod eſt idẽ cum relatione, eſt mane rerela[...] nem, cum tamen certum ſit, tunc illam non [...] nere. Rurſus, vera eſt hæc locutio; Ablato [...] trinſeco, Ens reſpectivum vel concretum [...] net quoad id quod dicit intrinſecè. Ra[...] quia adverbiale illud intrinſecè ſupponit [...] ſubjecto, quod indubiè manet. Unde et[...] quod dicit intrinſecè relatio, & Cui, quoad i[...] dicere intrinſecè, intrinſecatur etiam ablato [...] mino, manet, quoad id, ut dixi, quod dici[...] trinſecè; ſed hæc eſt falſa; Manet intrinſeca[...] latio, vel manet intrinſecè ſine addito ſubj[...] ſeu ejus *Quod dicit*; & ratio eſt; quia man[...] intrinſecam, vel ſine addito intrinſecè rela[...] nem, eſt manere relationem: quod enim [...] propoſitio de ſecundo adjacente, quæ prius [...] bet verificari, præ propoſitione de tertio a[...] cente, in qua propoſitione de ſecundo adjac[...] te, Copula, ſupponit pro exiſtit; ita prius [...] manere relationem, quàm manere modifica[...] hoc eſt, intrinſecè, vel intrinſecam; & ſi non [...] net ullo modo, nec manebit quoad intrin[...] ca, aut intrinſecè ſine addito; unde aliud [...] per nos manere relationem, quoad id qu[...] dicit intrinſecè, hoc enim eſt verum, & ſup[...] nit pro ſubjecto, quod indubiè manet; & a[...] hæc propoſitio ſimpliciter dicta; Manet [...] trinſecè relatio; nam hîc ſupponitur pro ſeip[...] & tamen indubiè non manet. Alia ite[...] phraſis eſt; Reſpectivum concretum de eſſe[...] tia exigit ſuum connotatum, vel; eſſentia[...] lis concreti, exigit connotatum, vel; eſſe[...] tiale eſt Reſpectivo, habere terminum: [...] Alia hæc; Connotatum vel terminus ingr[...] ditur eſſentiam, vel; eſt de eſſentia Entis reſp[...] ctivi; prior propoſitio eſt vera; quia dic[...] habitudinem reſpectivi ad aliud, ad quod *A*[...] ſi enim eſſentialiter non diceret id, nec eſſe[...] eſſentialiter quod eſt, cum ad aliud, eſſentia[...] liter ſit ad Aliud; ſecunda propoſitio eſt falſa[...] importat enim in toto reſpectivo, intrinſecita[...] tem ipſius connotati, ſeu illius Aliud, nullum [...] autem Aliud, eſt intrinſecum ei, cujus e[...] Aliud, hoc ipſo enim non eſſet Aliud. Ex qu[...] etiam ſalvatur à nobis aliàs prædefenſa locu[...] tio, quod terminus, ſit, quid intrinſecum, intrin[...] ſecè requiſitum, non autem quid intrinſecum[...]

Noto Septimò. Nullum poſſe oſtendi con[...] cretum, in quo extrinſecum poſſit eſſe, par[...] ejuſdem. Ratio: quia impoſſibile oſtendi ſe[...] verificari non poteſt; hoc autem fieret, ſi quo[...] eſt extrinſecum, non eſſet extrinſecum; nor[...]

eſſe[...]

t autem extrinsecum, si esset intrinsecum; t autem intrinsecum, si esset pars. Ex quo uces non tantùm cognitionis partem non objectum, neque enim objectum seipsum læquatè cognoscit, sed neque hujus concreuod est cognitum: porrò ipsum cognitum liciter sumi potest; imprimis pro termino itiæ, & sic non est concretum ex notitia ex ed est nonnisi terminus illius. Secundò po- accipi cognitum jam in seipso, prout deteratum à cognitione, & jam hîc, (ut aliàs din,) erit necesse partiri cognitionem, quæ est vum quasi principium illius denominati, & non est pars illius concreti & denominati, a enim causa est pars sui effectûs; secundò umus partiri ipsam passivam responden- illi activo, hæc, est pars hujus concreti, nitum, sed non est quid extrinsecum, sed m esse objectivum, quod secundùm aliquid seu secundùm illam rationem terminandi, ui pars.

QUÆRES Primò. Quid sentiendum de doa Perez, qui dicit intentionem Ministri ut ram, essentialiter requiri, non tamen ut liam formaliter & immediatè, eò quòd sic pta, possit esse mala; Sacramentum autem potast componi aliquo malo. Sed cum esse em non pendeat à nostris conceptibus, hoc m quod est requiri intentionem ut libe-, non tamen quâ formaliter liberam, sint ræ intentiones; cumque illa formaliter libera, à se nec virtualiter nec realiter, ut libera distinguatur, si sic sumpta non est pars, nec aliter sumpta erit pars; deinde nescio, quare intentio ut libera, non possit esse mala, sed nonnisi quâ formaliter libera.

QUÆRES Secundò. Quid sentiendum sit de doctrina Rosmer, qui ex eo non esse de essentia Sacramenti institutionem docet, quia conditio, sub qua fit contractus conditionatus, non est de essentia ejusdem, jam autem institutio Christi, erat conditionata, si minister habuerit intentionem; sed hæc ratio inexplicatum relinquit, quid sit pars? & cur non possit dici, quod Christus instituerit Sacramenta, sed sub conditione debitæ materiæ & formæ? quæ tamen sunt adhuc revera pars Sacramenti.

QUÆRES Tertiò: quomodo conciliandum S. Trident. Sess. 14. c. 2. & ex illo Catech. Rom. p. 2. c. 1. §. 8. de Sacramentis in genere, dum non meminerunt intentionis, cum Florentino quod & Personæ Ministri, & intentionis meminit. Circa hoc dici imprimis potest, quòd si esset intentio de essentia & constitutiva, meminisset illius Trident. & Catech. Meminit autem illius Florent. quia eo loco voluit numerare ea, sine quibus non fit Sacramentum, sive illa sint constitutiva sive non. Trident. sic habet: *Materia*, inquit, *& Forma, quibus essentia Sacramenti perficitur*; ergò apparet intentione, essentiam Sacramenti non stare.

DISPUTATIO III.

De Causalitate Sacramentorum.

PRÆMITTO Primò. *Sacramentum novæ legis non tantùm esse excitativum ad fidem, vel applicativum objecti, quod illam excitet, sed simul esse causam immediatam gratiæ.*

RATIO præmissi est authoritas Scripturæ, qui Sacramentis tribuit sanctificationem & salutem; ut cum prima Petri 3. dicitur; *Salvos nos fecit baptisma*; & ad Titum 3. *Salvos nos fecit per lavacrum generationis*: & Christus ipse Nicodemo affirmat: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. quod etiam docet Trident. Sess. 7. c. 5. & 6. Et aliàs sequeretur, infantibus non prodesse baptisma, cum defacto nullam habeant fidem. Præmissum hoc defendere spectat ad controversam Theologiam.

PRÆMITTO Secundò. *Sacramenta novæ legis, non sunt tantùm conditiones dandæ gratiæ, sed vera causæ*; est præmissum contra Durandum & Gabrielem.

RATIO præmissi est: quia vi Trident. & Florent. Sacramenta novæ legis dicuntur continere gratiam, quæ continentia, cum non sit materialis, & tanquam in vase, debet esse continentia tanquam in virtute, continere autem aliquid in alio tanquam in virtute, est causari.

PRÆMITTO Tertiò. *Sacramenta novæ legis causare gratiam ex opere operato.*

RATIO præmissi est authoritas Tridentini Sess. 7. c. 8. *Si quis dixerit per ipsa novæ legis Sacramenta, ex opere operato, non conferri gratiam, sed solùm fidem divinæ prædestinationis, ad consequendam gratiam sufficere, anathema sit*; quos terminos usurpavit Innocent. III. lib. 3. de offic. Missæ. Albertus Magnus in Cap. 6. Joannis. S. Thomas in quartum, dist. 1. q. 115. & alibi. Etiam ipsa Scri-

ptura verba deponentia passivè sumit; ut ad Hebræos 13. Talibus enim hostiis promeretur Deus.

Praemitto Quartò. *Quid sit ex opere operato causare gratiam? quid item ex opere operantis?*

Explicat Primò Vasq. hic d.121. c.1. Coincidit Di Cast. d.2.n.48. Duo possunt in usu Sacramentorum considerari. Primò Actio, quam Christus instituit. Secundò Eadem actio, prout est ab hoc vel ab illo, qui est Minister vel suscipiens Sacramentum; itidem possunt in Sacramento spectari materia & forma, in circumstantia institutionis divinæ, & usus hujus materiæ & formæ Sacramentalis; priori modo sumptum Sacramentum dicit opus operatum; posteriori modo dicit opus operantis. Sacramentum itaque causare gratiam ex opere operato, nihil est aliud, quàm conferre eam, non intuitu aliquo meriti ipsius Ministrantis, vel recipientis Sacramentum, sed præcisè ex eo, quòd sit opus tale institutum à Christo, Addunt ulterius distinctionem inter actiones meritorias præcisè ex opere operantis, & meritorias ex opere operato: quia scilicet positis actionibus meritoriis ex opere operato, confertur gratia infallibiliter ex ipsis Sacramentis omni Subjecto apto, non confertur autem per alias actiones meritorias. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit Primò. Quia videtur restringere opus operatum ad actionem à Christo institutam, & ad materiam & formam in circumstantia deputationis à Christo, cum tamen sint aliæ actiones meritoriæ ex opere operato, quæ tamen non sunt actiones à Christo institutæ immediatè; nam v.g. obligationes pro lucrandis indulgentiis sunt meritoriæ ex opere operato, si ponantur, ut docet Lugo d.4.n.2. & tamen non sunt actiones à Christo institutæ saltem immediatè, nisi in generali, dando Ecclesiæ potestatem tribuendi indulgentias, sed hoc non est instituere; aliàs dicendus esset Christus instituisse Sacramentalia, quia dedit potestatem Ecclesiæ Sacramentalia instituendi; de quo aliàs.

Non Satisfacit Secundò. Quia non explicat, quì Sacramenta magis infallibiliter causent gratiam, quàm actiones meritoriæ; nam sicut vis causativa gratiæ in Sacramentis est ex decreto Dei; ita idem decretum, promisit actionibus elicitis in gratia, meritum ulterioris gratiæ.

Non Satisfacit Tertio. Quia immeritò assumit cum fallibilitate reliquas actiones meritorias conferre gratiam: quia, vel id procedit de actionibus, quas putamus esse meritorias, & revera non sunt, vel de actionibus meritoriis, quæ sunt tales. Si procedat de illis prioribus, æquabuntur in hoc Sacramentis, quia etiam Sacramenta, si putentur esse Sacramenta, & non sint, non causabunt etiam gratiam. Si au[tem] procedat de actionibus meritoriis, quæ sunt t[a]les, illæ ex suppositione meritoriarum, sicut h[a]bent infallibilitatem sui, ita & infallibilitate[m] merendi, decreto divino ad promissam.

Explicat Secundò Lugo d.4.Sect.1. in h[...] differenter à priori via: quia dicit tunc gratia[m] conferri ex opere operantis, quando datur so[...] intuitu meriti, quod ponitur ad obtinendam [il]lam; tunc verò dari ex opere operato, quan[do] non attenditur solum ad meritum, sed etiam [ad] ipsum opus, præscindendo ab eo, quòd sit v[el] non sit meritorium. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Quia etiam opus oper[a]tum ex vi operis operati, meretur gratiam; c[ur] ergo dicitur, quod opus operatum, præscinde[n]do ab eo, quod sit vel non sit meritorium, op[e]retur; deinde posito præcipuè, quod etiam d[i]vinitus non possit stare amor Dei cum peccat[o,] quæro, quid desit illi amori, ut ex opere oper[a]to sit expulsivus peccati. Rursus si impossib[ile] est, ut docet Vasq. quòd expulsio peccati, p[o]natur sine infusione gratiæ, quid illi amori d[e]est, ne ex opere operato, dicatur causare gr[a]tiam.

Quid causare gratiam ex Opere operato &c.?

Ad explicationem hujus

Suppono Primò. Terminos hos esse reflecte[n]tis & revolventis sese mentis in consideratio[ne] operis, adeoque præsentativos operis reflex[è;] videt ergo intellectus duplicem habitudine[m] in opere, primam quam habet ad ipsum, qui [o]pus illud producit, & appellatur opus operant[is;] deinde habitudinem illius operis, ut ita dicam ad seipsum, valorisque illi ipsi, in illo ipso ind[e]pendenter à principio operante, annexi, voca[]turque hoc opus operatum; quia verò nost[er] intellectus, non affert primæ intentionis forma[]litates, sed invenit in objecto ratione funda[]menti, cum hoc quod est habere formalitate[m] operis operantis, & operis operati, sint formali[]tates primæ intentionis, inveniet illas, secun[]dùm fundamentum intellectus.

Suppono Secundò. Hanc formalitatem ope[]ris operantis, & operis operati, quas intellectus cum fundamento in re, invenit, non debere pe[r] hoc explicari, quòd ly opus operantis dicat præ[]cisam dependentiam à principio operante, ne[c] nomine operis operati, venit effectus seu ter[]minus. Ratio: quia aliàs nullum erit opus ope[]rantis, quin sit opus operatum, & nullum opu[s] operatum, quin sit opus operantis; hoc ipso e[]nim opus operatum, quod non sit à se, & ex se est opus operantis; & è converso: cum impossi[]bile sit esse operationem, sine operato, nec pos[]sibile erit dari opus operantis, quin detur opu[s] operatum.

SUPPONO Tertiò. Nomine Operis operati, in venire ea tantùm, quæ de se nullam habent rationem meriti, & tamen merentur. Ratio: quia ablutio non potest habere ullo modo rationem meriti & causantis gratiam de se, è contra contritio posita in Sacramento pœnitentiæ, habet etiam vim merendi, & tamen ex opere operato, meretur infusionem gratiæ. Illustrari hoc potest instantia morali: nam Princeps interdum mandat, ut sit coriacea moneta, interdum v.g. aurea; prior in moralibus de se non habet valorem, posterior habet, sed accessus voluntatis Principis, attollit illi etiam valorem; ita & in præsenti.

SUPPONO Quartò. Ut dicantur ea, quæ aliàs habent rationem meriti, adeoque dignitatem ex opere operantis, adhuc simul operari ex opere operato, dupliciter id explicari potest. Primò per istam conditionalem; quamvis v.g. dolor propter amorem Dei, non esset contrarius peccato, adhuc ex vi institutionis Christi, haberet vim expulsivam illius. Secundò explicari posset per accessum tituli v.g. Quamvis dolor propter amorem Dei, sit contrarius peccato, nihilominus positâ assumptione divinâ, accedit illi titulus, ipsius assumptionis divinæ, ita, ut id præstet, duplici titulo.

SUPPONO Quintò. Præter titulos universales & remotos constituendi meritum in ratione meriti, quales sunt libertas, honestas, intensio, triplex adhuc titulus cogitari potest, *primus* ratione principii effectivi, prædicatorumque ex illo desumibilium, quod in creatis non aliud est, nisi creatura rationalis prout elevata, quæ quò magis sese impendit positioni actûs, eò actus est dignior, dignitate in se inclusa, sed accepta ex vi principii effectivi; & ita actus amoris intensus ut 7. elicitus à principio intenso ut 7. melior est, quàm actus intensus ut 4. elicitus à principio ut 4. *Secundus titulus* est Principii terminativi, qui reperitur in persona divina dignificante actiones Theandricas, & reperiretur forte, si daretur subsistentia supernaturalis. *Tertius titulus* est dignitas operis inclusa in ipsomet opere, idque non ratione dignitatis acceptæ à principio efficiente, sed ratione ponderis & valoris ex placito & assumptione divina contributi. *Ex his suppositis*

EXPLICATUR. *Quid sit mereri ex Opere operantis & operato.* Illa dicuntur mereri ex opere operato, quorum dignitas & valor non æstimatur ex dignitate principii operantis, & prædicatorum exinde desumibilium, sed ex ipsa entitate, cui additus est talis vel talis divina deputatione valor, illa autem sunt merita ex Opere operantis, quæ sumunt dignitatem à principio effectivo, & ex prædicatis ipsis, de se inferentibus, talem æstimabilitatem. Nomine autem operis non venit ipsa actio, sed interdum etiam terminus, unde non actio abluendi, sed ipsa ablutio prò opere seu pro termino sumpta, causat gratiam in baptismo, ex opere operato.

DICES Primò. Ponamus, quòd lapis assumatur ad productionem amoris divini, per nos ille non esset meritorius ex opere operantis, quia nullam dignitatem sumeret à lapide sui effectivo; ergo deberet esse meritorius ex opere operato; quod videtur absurdum.

RESPONDETUR. Ille amor rigorosè loquendo (quod illi commune cum cæteris similibus) non participaret ex genere, quod est esse meritorium, quia nec ex genere liberi, consequenter nec opere operantis, nec ex opere operato, esset meritorius; sicut planta nec est rationalis, nec irrationalis, quia non est animal. Cæterum si ille amor positus in Petro, assumeretur ad causandam in illo gratiam, jam æquivaleret assumptioni contritionis in pœnitentia, adeoque mereretur ex opere operato, aliàs habiturus dignitatem, nonnisi à lapide, non quidem simpliciter, sed prout elevato.

DICES Secundò. In adultis suscipientibus baptismum requiritur fides, itemque in confessione dolor, quæ sunt actiones meritoriæ; ergò in Sacramentis saltem aliquibus confertur gratia ex opere operantis.

RESPONDETUR. Distinguendo Consequens; ergo in Sacramentis saltem aliquibus confertur gratia ex opere operantis materialiter, quia scilicet aliquid meritorium, assumitur novo titulo & deputatione, ad causandam gratiam. Concedo consequentiam; ergo in Sacramentis saltem aliquibus, confertur gratia, ex opere operantis formaliter, seu dignitatem, & vim à solo principio effectivo sumendo, & prædicatis rei, secundùm quod pendentibus ab illo effectivo. Nego consequentiam.

DICES Tertiò. Supposuimus supra, quod indulgentiæ operentur ex opere operato: quia scilicet satisfactio applicatur tunc; ergo etiam si aliquis jejunet pro Petro, jejunium illud operabitur in Petro, ex opere operato.

RESPONDETUR. Jejunium Petro applicatum & Satisfactio Christi per indulgentiam applicata paria in hoc sunt, quia utrumque horum, non est actus ejus, cui applicantur: in hoc tamen habent disparitatem: quia opus illud, quod exercetur ad lucrandam indulgentiam, non est necesse sumere dignitatem ex Persona operante, & tamen cum lucretur illud opus remissionem pœnæ, debebit illam lucrari ex opere operato; jam autem jejunium applicatum Petro, dignitatem sumit nonnisi ab operante, seu jejunante.

DICES Quartò. Sequeretur unumquemque actum amoris esse meritorium ex opere operato, idque ideò; quia secundùm suam entitatem,

tatem, independenter ab eo, quòd dignificetur per principium ſuum, eſt meritorius.

Respondetur. Nullam dignitatem haberi in illo actu, niſi ratione prædicatorum, ſed tamen pendentium in ſua dignitate à principio operante; cumque ille actus non ſupponatur habere ſuperadditum ſibi titulum, & vim valendi, hoc ipſo non erit meritorius ex opere operato.

Dices Quintò. Etiam verba: Ego te abſolvo, ſi dicantur à laico nihil facient, ſecus ſi dicantur à Sacerdote: Ergo ſument valorem à principio operante.

Respondetur. Sumunt valorem à principio operante, hoc eſt, ſuppoſito quòd talis operetur. Concedo Conſequentiam, ſument valorem à perſona operante, tanquam dante illis vim, titulum, aſſumptionem. Nego Conſequentiam: hoc enim habent à Chriſto: & certè quamvis Petrus haberet characterem ordinis, ſi verbis illis valorem Chriſtus non dediſſet, non fuiſſet abſolutio.

Præmitto Quintò. *Sacramenta novæ legis non cauſare gratiam, tantùm diſpoſitivè.*

Ratio: quia diſpoſitio ex ſua natura debet reddere ſubjectum aptum formæ, & formam aptam & congruam ſujecto: non apparet autem, quì Sacramenta nonniſi aptent ſubjectum gratiæ, & non producant illam; & quamvis quidem baptiſmus habeat ſe, nonniſi per modum diſpoſitionis, tanquam janua illorum, non apparet tamen, quì baptiſmus habeat ſe nonniſi per modum diſpoſitionis, ad gratiam baptiſmalem: & certè cum diſpoſitiones ad gratiam ſint ſupernaturales, ſi poteſt cauſare illas diſpoſitiones baptiſmus, cur non & gratiam: quando autem Scotus appellat Sacramenta diſpoſitionem, non intelligit diſpoſitionem rigoroſam, ſed intelligit, quòd Deus diſpoſuerit & certificârit de hoc Eccleſiam, quòd ſuſcipienti ſine obice, infundenda ſit gratia.

Reſtat ergo inquirere: An Sacramenta cauſent gratiam, idque an phyſicè, an moraliter.

QUÆSTIO I.

De Potentia Obedientiali.

Ægrè cauſalitas Sacramentorum intelligi poſſet ſine præcognitione potentiæ obedientialis, *de qua*

Præmitto Primò. *Rigoroſè loquendo aliud eſſe potentiam Obedientialem, aliud Elevationem.* Potentia Obedientialis, eſt potentia, per quam creatura, eſt nata obedire Creatori, in ordine ad ea, quæ ſunt ſupra ſuam naturam. Elevatio autem dicit completionem illius potentiæ Obedientialis; unde obedientialitas tenet ſe à parte creaturæ; elevatio autem à parte DEI.

Præmitto Secundò: *Certum eſt dari potentiam Obedientialem.*

Ratio: Quia datur in Deo potentia impe-rativa Creaturæ, per quam illi imperare po[...] omne id, quod ab ea fieri non implicat, ap[...] cativaque creaturæ, ad hoc faciendum: Ergo dabitur in creatura ſubjectio, viſque execu[...] illius imperii & applicationis; Ergo dabitu[...] potentia obedientialis, hæc enim in præſ[...] pro eodem ſumuntur. Quòd etiam præter o-bedientialem potentiam, detur elevatio Crea-turæ, certum fide eſt; quia certum eſt dari ac[...] fidei ſupernaturales, qui hoc ipſo quòd ſuper[...] turales ſint, elevationem ſupponunt; & ra[...] probat: quia ſunt multa, quæ nulla creatura [...] cere unquam viribus propriis poteſt, quæ p[...] ea facit; quod ipſum elevationem evincit.

Præmitto Tertiò. *Quod Potentia obedi[...]tialis, non ſit aliquid merè negativum*, ut vo[...] Aureolus conſtituens eam in negatione R[...]ſtentiæ Deo Operanti.

Ratio: Tum quia docet Trident. Seſſ[...] Can. 5. & 4. Liberum arbitrium divinâ gra[...] excitatum, activè cooperari ad ſuam juſtifi[...]tionem; unde ſic arguitur; Principium elic[...]vum actuum ſupernaturalium, non poteſt [...] quid negativum, operari enim ſupponit e[...] adeoq; affirmationem excluſivam negatio[...] ſed potentia obedientialis eſt principium el[...]tivum actuum ſupernaturalium, non enim [...] naturaliter elicimus, ſed per elevationem, [...] eoque per potentiam obedientialem: ergo [...]tentia obedientialis non eſt quid negativu[...] Tum quia omne negativum debet fundari [...] aliquo poſitivo: Ergo & negatio illa reſiſtent[...] cur ergo illud poſitivum, in quantùm ſumi[...] cum prædicato aſſumibilis ad effectus ex[...]dentes, non erit potentia obedientialis? Tu[...] quia pura negatio reſiſtentiæ, Deo operan[...] convenire poteſt etiam iis, quibus non conve[...] ratio potentiæ obedientialis: nam id cui co[...]petit ſimpliciter non eſſe, ei etiam competit [...]gatio reſiſtentiæ Deo operanti.

Dices cum Aureolo. Omnis creatura ant[...]quam ſit, eſt in potentia obedientiali ad eſſe[...]dum, quæ potentia non eſt aliquid, ſed me[...] non repugnantia ad exiſtendum: Ergo etia[...] potentia obedientialis, quâ Creatura dicitur [...]bedire Deo operanti, erit mera negatio.

Respondetur. Diſparitas eſt, quia antequa[...] creatura exiſtat, non habet eſſe, ſecundù[...] quod ſubjiciatur Deo, ſi non habet eſſe ſecu[...]dùm quod ſubjiciatur Deo, non habet etia[...] potentiam poſitivam iſtius ſubjectionis Capa[...]cem; ſed creatura, quæ eſt à parte rei, habet En[...]titatem, adeoque habet id, quod poſitivè ſubji[...] poſſit. Quanquam rigoroſè loquendo, etia[...] antecedens falſum eſt: quia potentia obedie[...]tialis, eſt ad agere vel pati, non autem ad exiſt[...]re; per hoc tamen non nego, quòd ſaltem e[...] conſ[...]

nſequenti potentia obedientialis, dicat Ne-ionem reſiſtentiæ Deo.

Præmitto Quartò. *Non eſſe ita controver-s, an detur aliquo ſenſu potentia Obedientialis genere cauſæ materialis*, nam certum eſt reci-ib anima & habitus & actus ſupernaturales, pectu quorum illa non eſt ſubjectum conna-ale, hoc ſenſu, quia non eſt agens & effecti-n inter agentia naturalia, quod illa, vi pro-a, producere poſſit: quia tamen addi illi po-: forma ſupernaturalis, rectè adſtruitur, hoc ſu dari potentiam obedientialem, in genere uſæ materialis. Non eſt item ita controver-n, an detur potentia Obedientialis in genere uſæ formalis: quia poteſt divinitus una for-informare plures materias adæquatas di-ctas, cum ergo habeat indebitum modum ormandi, adſtruitur inde potentia obedien-is, in genere cauſæ formalis. Nec eſt con-verſum, an detur potentia obedientialis in nere cauſæ efficientis, nam certum eſt, ut di-m ſupra, intellectum vi potentiæ obedienti-facere actus ſupernaturales. *Sed*

Praemitto Quintò. *In hoc eſſe ſpecialem dif-tatem*; An unumquodque, in genere cauſæ cientis, aſſumi poſſit, ad producendum emcunque effectum? Negat Vaſq. Pontius, nicus, & alii, quos videre eſt apud recentio-& Suar. hic Sect. 3. §. 2. conceduntque non-ſuapte natura operativa, aſſumi poſſe: alii niſi quæ habent inchoatam potentiam ad uid ſimile faciendum; unde dicunt ad a-m viſionis poſſe elevari intellectum, quia elicit etiam intellectiones de Deo, viſio au-n eſt intellectio quædam: non poteſt autem vari ad producendum v. g. Angelum; quia c productio, non eſt intra ſphæram intelle-itatis. His ad notitiam fuſius mox tractan-um præmiſſis, *ſit*

DIFFICULTAS I.

Quid potentia Obedientialis?

Dicendum eſt: *Potentiam Obedientialem non eſſe quid ſuperadditum Creaturæ*, ſed eſſe immet entitatem Creaturæ, prout ſubje-m dominio Dei, in ordine ad ea, quæ ſe ex-unt.

Punctum Difficultatis I.

Explicatur & probatur Potentia Obedientialis.

Potentia Obedientialis neceſſariò eſt quid reſpectivum, obedientia enim eſt etiam in-virtutes ad alterum, licèt non rigorosè, cum-que omne ad aliud, ſit reſpectivum, etiam po-tentia obedientialis, cùm ſit ad aliud, reſpectiva eſt, quodque ſit ad aliud potentia obedientialis, vel hoc ipſum probat, quia ſi auferatur dominium, & mandatum non erit obedientia, quòd certè aliud ab obedientia eſt; ſi autem obedientia eſt quid reſpectivum & ad aliud, neceſſariò plura importare debet, unum enim & aliud, ſemper plura eſt.

Porrò hæc plura, quæ importat potentia obedientialis cenſeri poſſunt, Primò ipſa Entitas creaturæ, ita ut ipſa obedientialitas importet potius primò ſubjectionem quàm dominatum Dei: quamvis enim pius ſit dominari quàm ſubjici, ſemperque dominium præſupponitur obedientiæ, quia tamen hoc primò dicit res quod ipſa eſt, cumque potentia obedientialis, non ſit ipſum dominium, non importabit etiam primò ipſum dominium, licèt aliquid primò importet ad dominium: & ſicut ſervus non importat primum dominium, ſed id, quod eſt ad dominum, ita potentia obedientialis, non importabit primò dominium, ſed id, quod eſt ad dominium, ideoque primò importabit ipſam Entitatem creaturæ, prout ſubjectam. Secundò importabit potentia obedientialis dominium Dei, nomine dominii intelligendo excellentiam divinam, vi cujus ſequitur poteſtas utendi Creatura prout voluerit, dividendo illud Prout voluerit, vel ad effectus non excedentes creaturæ conditionem, vel ad effectus excedentes creaturæ conditionem: prius illud, Poſſe uti prout voluerit, non ſpectat præcisè ad potentiam obedientialem, neque enim per potentiam obedientialem, dicitur ſol curſum ſuum conficere, quia curſus ille non excedit conditionem illius; ſolùm ergò illud Poſſe uti ad effectus excedentes, ſervit potentiæ obedientiali. Quod autem potentia obedientialis importet dominium Dei, Ratio eſt: quia illo non poſito, nulla erit potentia obedientialis; vel enim haberet cui obediret, vel non? ſi non haberet, non eſſet obedientialis, ſicut nec eſt æquabile, quòd nulli poteſt æquari: ſi autem haberet, cui obediret, reſpiceret dominium, quia nomine dominii non aliud venit, quàm id cui obeditur. Tertiò, Potentia Obedientialis importat etiam voluntatem divinam, quâ velit exercere illud dominium & poteſtatem. Ratio: quia hic vel loquemur de potentia obedientiali proxima, in ipſoque actu ſecundo exercita, & ſic neceſſariò importabit voluntatem Dei volentis in actu ſecundo, aſſumere creaturam, ad actum excedentem, cùm nihil fiat in actu ſecundo, ſine præintellecta voluntate illius, in actu ſecundo; vel loquimur de potentia obedientiali remota; & hæc etiam importabit voluntatem in actu primo: quia quibus aliquid in actu ſecundo formaliſatur, iiſdem etiam in actu primo formaliſatur, ut inductio notificat. Quartò, Potentia obedientialis importat etiam omnipotentiam, quæ applicatur ab illa voluntate, ad concurrendum cum Creatura ad effectum illi indebitum. Ratio: quia niſi intelligatur omnipo-

tentia, quæ applicatur, non intelligetur executiva divina, nec intelligetur principium à parte Dei concurrens: sine executiva autem divina & principio concurrente, nihil fit à parte rei, nec concipitur fieri posse. Quamvis autem tam multa potentia obedientialis importet, sitque quasi complexum horum omnium, nihilominus dicitur potentia obedientialis non esse quid superadditum creaturæ; quia in conclusione non attenditur ad ea, quæ in Obliquo importantur, sed ad ipsum Rectum potentiæ Obedientialis. *Hâc Explicatione posita*

PROBATUR Primò Conclusio argumento negativo. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate, nulla autem est necessitas superaddendæ potentiæ obedientialis, ut patebit solutione objectionum.

PROBATUR Secundò. Ponamus per possibile vel impossibile, non superaddi entitati creaturæ potentiam obedientialem, vel illa est subjecta dominio Dei, vel non; si non est subjecta, ergo nec est creatura; si subjecta, vel potest exercere hoc dominium in illam, & uti illâ prout voluerit, vel non potest; si non potest, ergo nec habet dominium illius; si potest; vel potest illâ velle uti ad effectus excedentes, vel non potest; si non potest, cur non? si potest, ergo ab ultimo ad primum, sine ulla superaddita Entitate, datur potentia obedientialis, quia sine ullo superaddito, potest Deus Entitate creata uti, ad effectus excedentes.

PROBATUR Tertiò. Est necesse ponere dominium Dei tàm in ordine naturæ, quàm in excedenti, quàm perfectissimum. Ergo & creaturæ subjectio quàm perfectissima; sed si non haberet Deus dominium in ordine naturæ, nisi ratione alicujus superadditi, non esset dominium Dei in ordine naturæ quàm perfectissimum, nec subjectio creaturæ perfectissima, si sine superaddito non esset subjecta, tota enim illius subjectio salvaretur ratione illius superadditi; ergo etiam, si non haberet Deus dominium Creaturæ in ordine excedenti, nisi ratione alicujus superadditi, adeoque nec creatura subjectionem in eodem ordine, nisi ratione alicujus superadditi, non esset perfectissimum dominium & subjectio creaturæ in illo ordine.

Sed possibilisnè saltem erit potentia obedientialis superaddita? Videtur illa non repugnare. Tum quia nulla implicantia potest ostendi in illa. Tum quia si repugnaret, ex eo repugnaret: quia hoc, quod per suam entitatem potest esse tale, non potest reddi per aliquid superadditum tale: sed hæc ratio non convincit, quia justificatio nostra potest salvari per aliquid identificatum animæ, nempe per ipsam animam in circumstantia divini favoris, aliquo signo saltem extraneo significati, vel in circumstantia actûs amoris divini habiti, & tamen reddimur justificati per gratiam Dei supernaturalem, superadditam: posset item regeneratio nostra salvari p ipsam entitatem hominis abluti sacramenta ter, & tamen hoc non obstante datur charact supernaturalis item qualitas, constituens n in ratione regeneratorum formaliter: ergo p terit etiam dari supernaturalis qualitas, con tuens nos in ratione subjectorum formalit Tum quia non est ratio, cur non possit sign dari supernaturale nostræ subjectionis ad D um, habens simul vim subdendi nos, ut fac mus quod Deus vult, habendo ad id vim con milem prædeterminationi necessitanti; ita duplici tunc titulo, reddamur obedientes.

Neque valet, si dicas: Quia Petrus per su entitatem est animal rationale, non potest re di animal rationale per aliquid superadditu quia albedo seipsa est alba, non potest red alba per aliam albedinem: ergo cum creatu sit etiam per suam entitatem subjecta obe entialiter, non poterit reddi per aliquid sup additum subjecta; & ne sit retorsionis locus justificatione & regeneratione, dici posset d paritatem esse; quia non semper, nec pro semp sumus regenerati & justificati, benè ergò per a quid aliud, possumus reddi regenerati & justi cati; semper autem & pro semper habemus p tentiam obedientialem. Non, inquam, vale dicas, nam de animali rationali alia est rati cùm enim animal rationale desumatur à corp re & anima; & cum illis supposita unione, sit e am idem realiter, quæro; vel præsupponetur liud corpus & anima? & jam non hoc animal r tionale erit, sed aliud; si autem præsupponat poni idem corpus secundò & eadem anim nihil plus habebit, quod non habuerit antè, e ceptâ replicatione, & cum replicatio non faci aliud formaliter corpus & animam, non poter etiam facere formaliter, animal rationale a liud; potest autem ostendi, quid faceret illa po tentia superaddita, nempe vim subdendi no novo titulo. Quod attinet ad albedinem, alite se in præsenti res habet, cùm enim albedo s forma quædam, & quæcunque etiam superad dibilis albedo, sit forma, actum, superaddita age ret, quia in ratione formæ albedinis, nihil plu adferret: jam autem potentia obedientialis in creatura non est aliqua forma, hinc addita ill potentia obedientialis per modum formæ, non dum actum ageret; unde si supponatur aliquid substantialiter album, non repugnaret illi superaddita albedo, nam ex titulo formæ, afferret aliquid, quod non præhaberet substantialiter album, & si cætera essent paria, redderet duplici titulo album; sic & in præsenti: & licèt albedo albedinem non posset reddere albam, potest tamen ipsum subjectum reddere bis album; ita quamvis potentiã obedientialem, alia potentia obedientialis non possit reddere formaliter potentiam obedientialẽ, si etiam prior

suma-

natur formaliter , subjectum tamen potest ldere , duplici potentiâ obedientiali subje- m. Concedo quidem non semper conveni- omini denominationem regenerati , sed o semper convenire posse habere sine su- raddito hanc denominationem , si habean- circumstantiæ , esseque semper sua entitate ctu primo talem, si sint circumstantiæ; & ta- n hoc non obstante , ratio regenerati habe- per superadditum quid. Argumentum au- n factum præcisè attendit: An id , quod pot- alvari per ipsam entitatem in recto impor- um , possit salvari per aliquid superadditum titulo.

unctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR Primò. Creatura per poten- tiam obedientialem debet attingere effe- supernaturales; ergo implicat illam esse en- tivè naturalem.

RESPONDETUR. Potentiam obedientialem ircumstantia elevationis divinæ, & omnipo- tiæ concurrentis ad effectus excedentes, at- ere effectus supernaturales, non extra hæc: o autem rem in entitate naturalem, in tali- circumstantiis, non posse attingere effectus ernaturales.

NSTABIS. Nulla res naturalis de se est po- ad producendum effectum supernatura- , sed potentia obedientialis est potens ad ducendum effectum naturalem; ergo.

RESPONDETUR. Majorem esse veram de re urali non elevata, nec ita circumstantionata, iximus.

OBJICITUR Secundò. Si potentia obedientia- sset naturalis; ergo debet illi respondere ef- us aliquis.

RESPONDETUR. Independenter ab elevatio- espondere effectus nonnisi naturales, posita m elevatione, supernaturales etiam.

OBJICITUR Tertiò. Si potentia Obedientia- on est aliquid supernaturale superadditum, uitur illam, & esse quid supernaturale, & non supernaturale: non erit supernaturalis, quia dentificata rei naturali, hoc est, substantiæ tæ, quæ non est quid supernaturale; erit au- supernaturalis, quia potentiæ specificantur tibus; cum ergo illa ipsa, sit ad actus super- urales, & ipsa erit supernaturalis.

RESPONDETUR. Non fore illam potentiam ernaturalem; quamvis autem potentiæ spe- cantur ab actibus extrinsecè , non tamen in- secè; intrinsecè enim specificantur sua enti- , prout illa est radix habitudinis ad actus; si em extrinsecè specificantur ab actibus , non erit necesse in eodem ordine esse actus & po- tentiam; sicut quia extrinsecè ab objectis spe- cificantur actus, possunt in alio ordine esse obje- cta, in alio actus.

OBJICITUR Quartò. Si potentia obedientia- lis, non est quid superadditum , sequitur eam non esse distinctam à potentia naturali , cum tamen eas potentias vel ipsi termini distin- guant.

RESPONDETUR. Potentiam obedientialem & naturalem, secundùm id quod dicunt in recto non esse distinctas , sunt enim utraque entitas creata , distinguuntur tamen ratione diverso- rum connotatorum ; ratione voluntatis Di- vinæ adhoc vel illud volentis creaturâ, uti; ra- tione omnipotentiæ concursum excedentem vel non excedentem offerentis, &c. Dicunt alii vel per hoc ipsum, discerni illas potentias; quia in naturali, non solùm est capacitas , sed etiam exigentia suorum actuum & effe- ctuum , in obedientiali autem , nonnisi capa- citas.

OBJICITUR Quintò. Si potentia Obedien- tialis est quid naturali non superadditum , se- quitur, quod angelus comprehendens substan- tiam lapidis, deberet cognoscere omnes res pos- sibiles in particulari, quia omnes illæ, sunt po- nibiles , per potentiam obedientialem à la- pide.

RESPONDET Arriaga, quòd si perfectissimè cognosceretur lapis, illo cognito, cognosci pos- sent omnia possibilia ; negat autem naturaliter loquendo ea perfectione lapidem ab Angelo cognosci.

ALITER dici posset. Quamvis lapidem per- fectissimè Angelus comprehenderet, non pos- set cognoscere cunctas res possibiles à lapide ponibiles ; quia se sola potentia obedientialis, & independenter ab elevatione, non est princi- pium adæquatum positionis illorum possibi- lium, non ergo in illa, tanquam in causa, posset cognoscere omnia possibilia , præcipuè cum aliunde non supponatur habere speciem o- mnium possibilium; sic v.g. ponamus quòd An- gelus non habeat aliunde cognitum lapidem, tunc quamvis perfectissimè cognosceret intel- lectum hominis solum , & non attingeret spe- ciem impressam cognitionis lapidis, vi cogni- tionis, quam habet de solo intellectu , non co- gnosceret lapidem, quia se solo intellectus non est principium completum eliciendæ cognitio- nis de lapide; ita etiam , cum se sola potentia obedientialis non sit principium productionis possibilium, cognita comprehensivè entitas po- tentiæ obedientialis, non duceret in compre- hensionem omnium possibilium; & sicut beati cognoscentes intuitivè omnipotentiam , non cognoscunt omnia possibilia in particulari, sed tantùm sub generica cognitione factibilis, quod non implicat; ita nec comprehensiva cognitio

potentiæ obedientialis, ducet in notitiam possibilium; & sicut in una præmissa non potest cognosci Conclusio , quamvis præmissæ causent conclusionem, sic nec in potentia obedientiali sola, quamvis comprehensivè cognita, poterit cognosci tota possibilitas rerum, ab illa ponibilium. Retorqueri etiam argumentum potest, quomodo cùm relatio identificetur referibili, cognoscaturq; referibile , quod est homo, dicens relationem diversitatis ad omnia reliqua possibilia , neque tamen cognoscantur omnia possibilia. Quæ omnia in hoc ulterius fundantur; quia licèt cognito relato, est necesse cognosci terminum, non tamen est necesse , omnino æquè distinctè illum cognosci.

Ad explicandum autem mentem Aureoli supra positam, & quomodo creatura, cum sit essentialiter per nos obeditiva Deo, non tamen essentialiter, exigit voluntatem divinam, volentem per illam fieri effectus excedentes, & quomodo essentialiter non exigat concursum ab omnipotentia indebitum , id teneri potest. Aliam esse hanc propositionem ; Potentia obedientialis , stat in sola negatione repugnantiæ, in potentia, ad operandum , hæc enim propositio est falsa, & supra refutata. Alia autem hæc est propositio ; Creatura est obeditiva Deo, nonnisi negativè seu permissivè, non autem exigitivè; & hæc propositio est vera: si enim esset falsa, tunc exigeret sibi indebitum concursum, adeoque exigeret aliquid supernaturale, hocque ipso illud supernaturale, jam non esset supernaturale ; quando autem ad hoc se nonnisi permissivè habebit, salvari adhuc poterit, quomodo ille concursus sit indebitus, sic v.g. Quia Creatura est obeditiva Deo in hoc, ut desinat esse si velit Deus ; quia tamen ad hoc habet se nonnisi negativè, non exigit ut corrumpatur à Deo, imò refugit corrumpi, quantùm est de se; cùm ergo potentia obedientialis, nonnisi negativè se habeat ad concursum indebitum , salvabitur adhuc tota ratio supernaturalitatis, in illo concursu. Et licèt omnis potentia naturalis, sit exigitiva comprincipiorum, hoc tamen est verum de Comprincipiis, quæ sunt secundùm inclinationem positivam potentiæ, & secundùm, ut dixi, exigentiam. Et verò, sicut Deus, respectu peccati nonnisi permissivè se habet, nec exigit quantum est de se, ne ponant; ita nec exiget creatura elevari, quæ se ad hoc, nonnisi negativè habet. Quodsi quæras , cur ad salvandam supernaturalitatem est necesse rem non exigi, & non est necesse, ut se, nec negativè ad hoc natura habeat? Ad hoc responderi potest per definitionem, nam in definitione supernaturalitatis ponitur, ut sit res supra exigentiam , non debita &c. & non ponitur ut se ne negativè quidem creatura ad hoc habeat; deinde quia si ne negativè quidem, ad rem supernaturalem, se deberet habere res , nihil posset fieri supernaturale, ad eum modum, quo quia ne negativè quidem homo habet , ut sit Leo-Cervus , ne diviniti[tus] quidem fieri potest Leo-Cervus.

Positâ identificatione potentiæ obedient[ia]lis cum creatura, inquiri posset an una poten[tia] præscindi possit objectivè ab alia? sed supposi[tâ] doctrinâ traditâ in prima parte in materia de [di]stinctionibus , & pluribus in Metaphysica, iisdem præcisionibus , inferri debet hæc d[uo] præscindi posse. Ratio. Tum quia ea præscin[di] possunt universaliter objectivè , quorum unu[m] non definitur definitione alterius pro statu M[e]taphysico; jam autem potentia obedientialis, potentia naturalis non definiuntur eadem de[fi]nitione: factivum enim per elevationem sup[er]naturalium, aliud est definitivè, à productivo [ef]fectuum , ordini naturæ debitorum. Tu[m] quia potest præscindi volitivum ab intellectiv[o], ergo & hæ duæ potentiæ à se. Tum quia a[lia] sunt connotata potentiæ obedientialis nem[pe] effectus supernaturales, alia connotata potent[iæ] naturalis nempe actus naturales. Quod ite[m] dicit Ripalda apprehensis connotatis neces[sa]riò apprehendi connotatum alterius , id ipsu[m] negatur, cum enim connotatum Naturalis connotatum supernaturalis sint distincta , n[on] tantùm realiter sed ordine , neque se habea[nt] illæ entitates, sicut Pater & Filius, poterit unu[m] connotatum apprehendi, quin apprehendat aliud, ullo modo.

Dices cum Ripalda disp.33. de Ente supe[r]naturali. Non potest aliqua natura apprehe[n]di vitaliter activa supernaturalium, quin appr[e]hendatur activa naturalium ejusdem rationi[s]; natura enim irrationalis , est incapax opera[n]di vitaliter ; ergo hæc duo non possunt præ[s]cindi.

Respondetur. Imprimis non probat argumentum, ut sonat, potentiam obedientialem u[t] sic, non posse pręscindi à potentia naturali ut sic in quantùm scilicet potentia obedientialis, convenit etiam aliis creaturis inanimatis. Rursu[s] non est ratio, cur potentia obedientialis secundùm se spectata, non possit præscindere à vital[i] & non vitali, & hoc vel maximè intendat nostr[a] responsio. Cæterum quòd sub formalitate vitalis, non possit præscindi à cointellectione naturalium, potest concedi: quia vitale non pot[est] est præscindi à procedente ab intrinseco , nec potest præscindere procedens ab intrinseco, à procedente simili viribus naturæ; hocque solùm videtur voluisse vel ipse Ripalda, ut videre est ibidem, num. 15.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur alia Argumenta.

ATtingentur ea quæ sibi opponit Ripalda disp. 41. à n. 49.

Obji-

Objicit Primò. Repugnat qualitas creata, per quam natura elevetur, ad omnes effectus supernaturales, sine fine possibiles: quia sicut est limitatæ perfectionis, ita debet esse limitatæ virtutis; ergo etiam repugnabit activitas naturæ limitatæ, communis ad effectus supernaturales, in fine possibiles.

Respondetur. Si non repugnat species immensa omnium possibilium repræsentativa, quæ sit entitativè limitatæ perfectionis, sed terminativè infinitæ; ita nec repugnabit qualitas, qua antecedens.

Instabis. Perfectio instrumenta agentis activitate sibi propria, & non virtute derivata, sumitur ex perfectione effectûs; hæc autem perfectio effectûs, est illimitata & infinita; ergo virtus, quod implicat, deberet esse infinita.

Respondetur. Etiam perfectio effectus est illimitata & infinita non absolutè, sed syncategorematicè; ad talem autem infinitudinem, potest se extendere quid creatum; ut extendit se potentia intellectiva, ad terminos sine fine intelligendos.

Objicitur Secundò. Potentia immediatè activa formæ intrinsecè supernaturalis, debet esse intrinsecè supernaturalis; quia natura potentiæ, specificatur ab objecto & effectu quem efficit; at potentiam intrinsecè supernaturalem repugnat identificari naturæ; ergo hæc potentia immediatè activa non datur.

Respondetur. Negando majorem, quæ ad summum est vera, de potentia immediatè activa supernaturalium, & non titulo elevationis; potest enim illud elevativum, dare vim agendi immediatè, & tamen distingui realiter, ab eo, quod elevat. Natura autem potentiæ specificatur ab objecto, sed secundùm vim agendi, quæ illi habetur, ab aliquo supernaturali superaddito: unde etiam potentia naturalis specificatur ab actibus naturalibus, supernaturales autem actus, non illam specificant nisi prout elevatam, seu ratione alicujus superadditi, hoc ipso non ratione, identificati alicujus.

Objicitur Tertiò. Activitas productiva v.g. gratiæ justificantis, est participatio Dei, secundùm esse activum supernaturale ipsius; ergo debet esse necessariò supernaturalis.

Respondetur. Activitatem productivam gratiæ justificantis, secundùm quod importat ipsum elevativum, est participatio Dei supernaturalis, secus prout importat ipsum quod elevatur: cum enim rationem producentis illud supernaturale sortiatur, ratione illius superadditi, hoc ipso non erit necesse, ut ratione sui, sit participatio supernaturalis esse Dei.

Objicitur Quartò. Magis potentia sunt Sacramenta ad efficiendam gratiam, quàm lignum; ergo non sunt potentia activitate obedientiali sibi identificata, quia hæc est communis etiam ligno.

Respondetur. Majoritatem hanc, esse præcisè, ratione tituli meritivi illius elevationis, non autem ratione præcisè potentiæ elevabilis. Quando autem Sacramenta dicuntur continere gratiam, hoc solum significatur, quia jam sunt ad hoc instituta, reliquis autem non convenit hæc institutio.

Objicitur Quintò. Activitas identificata naturæ, non est in suo genere incompleta, neque completa; ergo nulla. Non est incompleta, quia alias esset principalis, cum virtus Dei per quam in suo genere completur, principalis sit, exigeretque auxilium supernaturale ad productionem formæ supernaturulis, cum omnis virtus incompleta, suapte natura exigat compleri. Non etiam completa, quia aliàs omnis creatura, totaliter in suo genere, contineret gratiam, cum etiam instrumentis competat continere effectum; quod etiam Trident. tribuit baptismo.

Respondetur. Illam virtutem esse incompletam, completioque illa per virtutem principalis, non confert complebili rationem principalis, sed hoc ipso dejicit à ratione principalis; & sicut completio, per spirituale, corporis, non facit corpus spirituale; ita & in præsenti; nec exiget auxilium supernaturale, quia ad illas formas non inclinatur, nec exigit illas tanquam sibi debitas, consequenter nec exiget auxilium ad illas formas.

Objicitur Sextò. Virtus hæc potentiæ obedientialis deberet esse instrumentalis, cum concurrat ad effectus ordinis supernaturalis; hoc autem dici non potest; nam aqua efficiens calorem, non est causa instrumentalis, cum calor, non sit ordinis supernaturalis: deinde intellectus non est causa instrumentalis in actus intrinsecè supernaturales, qui sunt intellectio.

Respondetur. Virtutem obedientialem, non respectu omnium esse instrumentalem, sed aliquando sub aliquo respectu esse principalem, licèt nonnisi in circumstantia elevationis: diximus enim aliàs, respectu vitalitatis inclusæ in visione, causam principalem esse intellectum; respectu eorum tamen est causa instrumentalis, quæ vitaliter non operatur, nec habet respectu eorum inchoatam potentiam; unde oculus, si servata specie coloris, videret illum in absentia coloris, esset causa principalis, quia adhuc vitaliter operaretur.

Objicitur Septimò. Cum Creaturæ per potentiam obedientialem sint in actu primo activæ, non habent unde determinentur ad actum secundum.

Respondetur. Determinari à concursu divino solo, vel qualitate superaddita.

Quare autem lapis non possit elevari ad intelligendum, alibi dictum.

DIFFI-

DIFFICVLTAS II.

Quid Elevatio Potentiæ.

PRimum loquemur de ipſa elevatione, poſtea delabemur ad connexa illi.

Punctum Difficultatis I.

Quid tenendum?

DICENDUM eſt Primò *Elevationem potentiæ ſemper fieri per aliquid ſuperadditum vel intrinſecè, vel extrinſecè*, v. g. vel per qualitatem ſuperadditam, unitamque principio naturali, quale principium eſt lumen gloriæ, habitus infuſi &c. vel per ſolum auxilium extrinſecum, profectum ab omnipotentia divina applicata à voluntate, ad concurrendum modo indebito.

PROBATUR Primò. Impoſſibile eſt tranſire à contradictorio ad contradictorium ſine ſufficienti mutatione; ergo etiam implicabit tranſire, à non eſſe elevati, ad eſſe elevati, ſine ſufficienti mutatione; ſed niſi ponatur aliquid vel intrinſecum vel extrinſecum ſuperadditum, non poterit ſufficiens mutatio oſtendi, ad tranſitum à non eſſe elevati ad eſſe elevati, quid enim illud? ergo.

PROBATUR Secundò. Quia antequam res tranſiret à non eſſe elevati, ad eſſe elevati, non habuit aliquod intrinſecum; ergo quando etiam ſupponitur eſſe elevatum, cum nec intrinſecè, nec extrinſecè aliquid ſuperaddatur, æquè manebit inelevatum, præcipuè cum præter intrinſeca & extrinſeca rei, nihil jam poſſit tertium inveniri.

PROBATUR Tertiò. In naturalibus tranſitus à non eſſe potentis agere, ad eſſe potentis agere, non ſalvatur niſi ratione alicujus intrinſeci vel extrinſeci ſuperadditi; ergo nec in ſupernaturalibus ſalvabitur; quæ enim ratio probabit antecedens probabit & conſequens.

Cæterum elevatio potentiæ materialis videtur ſemper perfici, nonniſi ratione alicujus extrinſeci, nempe vel productione unionis, vel formæ indebitæ Ratio. Tum quia, ſi ratione ſuperadditæ alicujus qualitatis redderetur potens materia ad recipiendam formam ſupernaturalem, illam ipſam, vel immediatè reciperet, vel per aliam qualitatem ſuperadditã, ſi immediatè; ergo & alias immediatè recipere poterit; ſi mediatè, dabis proceſſum in infinitum. Neque valet ſi dicas, quòd ſicut unio & ſibi & aliis eſt ratio uniendi, ita illam qualitatem fore rationem & ſibi & aliis recipiendi, non inquam valet; quia tunc ratio aliqua & ſibi & aliis eſt talis ratio, quando illam aliunde conſtat dari, & quando contra illam rationem, non militat
idem fundamentum. Et ſic, ſi quis unio
poneret ratum Ens, illa non poſſet eſſe ſibi
uniendi, quia pro illa, eadem ratio militat,
pro aliis; in præſenti autem eadem ratio
tat pro formis ſupernaturalibus, & pro illa
litate, nempe naturalitas materiæ, & illarur
pernaturalitas, nec aliunde conſtat illam
litatem dari vel neceſſariam eſſe. Tum
potentia ſubjectativa in materia, eſt idem
liſſimè, cum illius entitate; de hac quæro
mediatè recipit illam formam ſupernatura
vel immediatè; ſi immediatè contra erit;
ſaltem illud immediatè receptivum, immec
recipiet; ergo per ſuam entitatem; quo p
ſic ulterius urgetur; Quod reſpectu unius
ſupernaturalis habet entitatem capacem
jectare formam ſupernaturalem etiam reſp
aliarum formarum ſupernaturalium, habet
pacem entitatem; quia etiam reſpectu illa
formarum habet eandem entitatem. Et c
non minus inter ſe, in ratione præciſè ſupe
turalitatis, differunt entia ſupernaturalia, q
formæ naturales; & tamen ſuppoſito aliu
materiam non eſſe ſubjectum determinatun
poteſt, idque ſua entitate recipere unam
mam naturalem, poteſt & aliam; quia eanc
entitatem retinet, tam reſpectu hujus, quàm
ctu illius formæ naturalis, & aliunde non pr
tur eſſe determinata; ergo idem in præſenti
cendum. Tum quia ſi præter concurſum,
eſt ad productionem vel formæ vel modalit
ſupernauralis, exigeretur adhuc aliud auxili
ſupernaturale, illud, utpote efficax, debe
aliquid producere, quid illud? non entitat
materiæ, quia hæc ſupponitur producta,
entitatem qualitatis alicujus intermediè re
ptivæ, hæc enim impugnata; & inſuper, n
eſſet hoc auxilium in genere cauſæ materia
non etiam produceret illud auxilium qu
piam aliud; ergo apparet illud non dari. N
que valet ſi dicas dari quantitatem, quâ int
mediâ recipiuntur formæ materiales, ergo id
dicendum de potentia obedientiali materię, n
inquàm, valet; quia, qui tenemus media quan
tate recipi formas materiales, non negam
poſſe etiam immediatè recipi; ſed ad ſalvan
ea, quæ à poſteriori ſunt cognita, de quibus
phyſica, infertur concedendum eſſe med
quantitate illas recipi, quæ neceſſitas quia
præſenti non urget, negamus iſtam interm
diam receptionem, licèt concedamus, illam e
ſe poſſibilem; quamvis autem elevatio in ordi
ne efficientis perficiatur, per aliquid intrinſe
cum, non ſequitur etiam in præſenti perfici de
bere; quia etiam elevatio efficientis non rar
perficitur per aliquid extrinſecum, ut mox di
cetur, cur ergo hanc potius conditionem eleva
tionis non ſequetur elevatio materiæ, & ſequ
debere probant allatæ rationes; videantur di
cta de Ente ſupernaturali.

*ontra hæc allata de potentia paſſiva ſupernatu-
im*

Dices Primò ex Ripalda diſp.25.num.14. Per ibilem ac non repugnantem intrinſecè paſ-em, ac ſuſceptionem talis formæ, completur entia paſſiva, ſonat enim virtutem relativè ectivam & connexam cum forma abſolutè ibili, hoc autem habetur per ſuſceptionem aſſionem poſſibilem.

Respondetur. Nomine paſſionis & ſuſce-nis Ut Quo, poteſt venire, Unio ſuperna-lis, vel modalitas interveniens in receptio-ntis ſupernaturalis; & de hac non eſt hîc ſtio, quòd debeat eſſe quid ſuperadditum. ſùs nomine paſſionis venire poteſt, ipſa po-ia, ipſum ſuſceptivum, & nego hoc ſuſce-um, hanc potentiam, debere eſſe aliquid ſu-dditum; & ſicut ipſa modalitas interve-s in naturalibus, dum recipitur, ſupponit entiam paſſivam identificatam ſuſceptivo; in præſenti.

Dices Secundò. Apprehenſâ naturâ & ap-enſâ paſſione ſupernaturali, ſecluſo quovis, apprehenditur natura abſolutè ſuſceptiva æ ſupernaturalis; ergo hæc duo, complent n potentiam.

Respondetur. Apprehenditur quidem natura abſolutè ſuſceptiva formæ ſuperna-lis, nego tamen quòd illa paſſivè perficiatur tione potentiæ quâ talis; ſicut nec in natu-bus, modalitas interveniens, perficit poten-paſſivam, ſed eſt ratio Ut Quo, recipien-c.

Dices Tertiò. Ab eo reddi poteſt natura ab-tè receptiva formæ, à quo forma redditur olutè receptibilis, forma autem redditur ex-ecè receptibilis à paſſione abſolutè poſſi-

Respondetur. Forma redditur extrinſecè ptibilis à paſſione, tanquam ratione reci-di Ut Quo, quæ non negatur; ſed non tan-m ab ipſa potentia ſuperaddita.

Dices Quartò. Non poſitâ potentiâ materia-peradditâ, non erit oſtendere ſubjectum in recipiantur actus ſupernaturales eliciti à catore.

Respondetur. Subjectum erit anima, ſicut iorum ſupernaturalium habituum, median-iquâ determinatione ſupernaturali.

Dices Quintò. Datur elevatio potentiæ vi-, ut vitalis eſt; ergo dabitur & elevatio po-iæ paſſivæ, quia vitalitas ſtat in producere & pere.

Respondetur. Per nos vitalitas in ſola age-ſed poſito quod ſtet etiam in pati, ſuffece-elevatio incluſa in ratione Ut Quo reci-di, non autem præcisè in ratione potentiæ eptivæ.

De Elevatione per Extrinſecum

Dicendum Secundò. *Poſſe fieri elevationem in ordine ad efficiendum, etiam per aliquid ex-trinſecum, v.g. auxilium indebitum*; eſt con-cluſio contra Thomiſtas, Bann. Alvar. Cajet. Scotum.

Probatur Primò. Quia id non implicat con-tradictionem; ergo apparet ſufficientem eſſe talem elevationem.

Probatur. Secundò. Primus actus fidei, qui eſt diſpoſitio ad habitum fidei, non eſt ab habitu fidei ſupernaturalis, antecedit enim illam; ergo eſt ab auxilio ſolo indebito. Rurſus contritio antecedens habitum infuſum charitatis, non poteſt eſſe à charitate permanentis qualitatis, quia aliàs daretur effectus ante ſuam cauſam. Poteſt item dari viſio beata ſine lumine gloriæ; quo caſu, intervenire nihilominus debet auxi-lium ſupernaturale; cum viſio Dei, ſit actus ſu-pernaturalis ergo apparet perfici poſſe eleva-tionem, per ſolum auxilium indebitum, adeo-que aliquid extrinſecè ſuperadditum. Poteſt item Deus ſine ulla qualitate ſuperaddita, per ſolum auxilium indebitum quoad modum, una cum potentia naturali, producere effectus na-turæ v.g. actum ſcientiæ ſine habitu, item pro-ducere habitum ſine actu, qui eſt productivus habitus; ergo poterit & in ordine ſupernaturali, cum ſolo auxilio extrinſeco, idem producere; in multis quidem antecedentis partibus negati-vam tuentur Thomiſtæ, ſed ſuppono alibi eos refutari, & ex ſuppoſitione refutationis, proce-dit probatio.

Probatur Tertiò. Tum quia, quod ponatur aliquid intrinſecum elevativum potentiæ, eſt neceſſarium ex mente S. Thomæ, ad ſalvan-dum nonniſi modum magis connaturalem agendi: non implicat autem, Deum non ſerva-re modum connaturalem agendi. Et certè ideo intrinſecum elevativum poteſt producere ſu-pernaturalia, quia habet vim eadem operandi; non implicat autem vim operandi Deum ex ſuo auxilio exhibere. Tum quia ſi Deus ponat concurſum conſimilem ei, quem ponit, quando per aliquid intrinſecum elevat potentiam, ille concurſus vel ponet id, quod poneret cum illo intrinſeco ſuperaddito, vel non ponet? ſi po-net, ergo ſine ſuperaddito ullo elevari potentia poteſt; neque enim ſine elevatione, rem ſuper-naturalem producere poſſet; ſi non ponet; er-go non eſt concurſus conſimilis ei, qui exhibe-tur cum concurrit Deus, una cum qualitate ſu-peraddita; ſed poteſt Deus ponere ejus rationis concurſum, quem ponit, cum per aliquid in-trinſecum elevat potentiam, hoc enim non im-plicat, poteſtque Deus præſtare id ſolo ſuo concurſu, quod præſtat una cum crea-tura.

Qui ipſe medius terminus ſic aliter proponi-tur; ſit potentia naturalis, ſit intrinſecum ele-vativum, poteſt Deus denegare auxilium actua-

lis

lis concurſûs,ne fiet actio ſupernaturalis ; ſi autem exhibeat hunc concurſum , ponetur actio ſupernaturalis; ergo apparet in ſola exhibitione concurſûs , ultimo compleri rationem efficiendi ſupernaturalia;ergo etiam ſi Deus ipſi potentiæ , ſine intrinſeco elevativo , exhibeat hunc concurſum,habebitur completa ratio efficiendi ſupernaturalia ; ſicut quamvis Deus poſſit facere produci hominem exhibendo concurſum ad generationem,ſi tamen exhibeat ſuum concurſum,ad ejus productionem, etiam ſine cauſa creata, produceretur homo : ita & in præſenti,exhibitione illius concurſus , ponetur ratio ſupernaturalis. Tum quia non minus auxilium Dei indebitum , eſt quid extrinſecum ipſi potentiæ obedientiali , quàm ipſum ſuperadditum intrinſecum elevativum ; quia illud intrinſecum elevativum; quia illud intrinſecum, nonniſi per unionem conjungitur , jam autem auxilium & concursus, conjungitur, per identitatem cum ipſo actu ſupernaturali ; nam concurſus Dei cum actione identificatur; ſed non obſtante extrinſecitate , quam importat qualitas ſuperaddita,poſſunt poni actus ſupernaturales à potentia obedientiali; ergo nec illa alia extrinſecitas obſtabit.

Objicitur Primò. Actus ſecundus ſupponit primum completum , ſed niſi fiat elevatio per aliquid intrinſecum actus ſecundus non ſupponeret actum primum completum; quod ipſum probatur ; eſſe actum primum completum , eſt denominatio formalis intrinſeca ; ergo debet provenire à forma intrinſeca.

Respondetur. Actum primum completum, eſſe denominationem partim à forma intrinſeca , partim à forma extrinſeca ; cum enim importet ipſam entitatem potentiæ obedientialis, dicet aliquid intrinſecum, cum importet dominium Dei, voluntatem , omnipotentiam concurrentem,dicet aliquid extrinſecum ; imò etiam poſita ſententia oppoſitorum,adhuc actum primum , ingredi debet aliquid extrinſecum, nempe concurſus Dei in actu primo. Poteſt etiam diſtingui conſequens ; ergo denominatio actus primi completi debet provenire à forma intrinſeca,hoc eſt,ab aliquo conjungibili,ut per modum unius agant. Concedo Conſequentiam ; debet provenire à forma intrinſeca , hoc eſt qualitate ſuperaddita. Nego Conſequentiam ; porrò auxilium Dei indebitum, per modum unius,concurrit,cum potentia obediētiali.

Objicitur Secundò. Si elevatio potentiæ obedientialis perfici poteſt per ſolum auxilium Dei extrinſecum , non eſſet ratio cur non ſemper ita elevaretur.

Respondetur. Ex mente S.Thomæ , quòd modus connaturalis agendi exigat ut effectus procedat ab aliquo principio permanente,liberum autem eſt Deo,modo connaturaliori, vel non,cooperari.

Objicitur Tertiò. Non poteſt effectus formalis variari invariatâ formâ; ergo neque effectus formalis potentiæ obedientialis ; nam ex potente remotè producere effectus vires naturæ excedentes , poſita elevatione redditur proximè potens producere ; ergo poſita elevatione variatur,& ipſa potentia obedientialis.

Respondetur. Variationem hanc poſſe eſſe,etiam ratione extrinſecorum , ſicut , homo non ſolum ratione complexionis variatur ſed etiam ratione ſitûs & raſuræ ; præcipuè vero quia hæc forma,quæ eſt potentia obedientialis dicit etiam aliqua extrinſeca , cum quibus ſaltem ita connectitur ; ac cum poſſibilitate effectûs cauſa,quæ variatur, variata poſſibilitate effectûs.

Objicitur Quartò. Ex iis quæ ſibi opponit Ripalda nobiſcum ſentiens diſp.35. Actus ſupernaturalis quâ vitalis eſt , exigit fieri à principio intrinſeco ſibi proportionato , ſed natura ſine auxilio ſupernaturali intrinſeco,non eſt intrinſecè proportionata ad efficiendum actum ſupernaturalem ; ergo actus ſupernaturalis quà vitalis , exigit fieri auxilio intrinſeco ſupernaturali.

Respondetur. Intrinſecitas duplex hîc cogitari poteſt, prima ex ſuperadditione , ſecunda ex ſimilium actuum in ſe continentia ; ad ſalvandam vitalitatem,eſt neceſſe habere hanc intrinſecitatem poſteriorem, non priorem, ut dictum in materia de ſupernaturali Ente.

Instabis Primò, Natura vivens, poſtula determinari ab intrinſeco , ad agendum ſuum actum.

Respondetur. Sufficit determinatio ab intrinſeco,non ſuperaddito,ſed continenti, virtute ſua ſimiles actus.

Instabis Secundò. Deus providit de facto naturæ rationali auxilia intrinſeca,ad agendum immanenter , quæ non providit naturæ irrationali Sacramentorum,ad agendum tranſeunter.

Respondetur. Univerſaliter falſum antecedens,quia primi actus v. g. fidei in adulto baptiſando,ſunt immanentes, & tamen non proficiſcuntur ab habitu fidei ; quando autem proficiſcuntur ab habitu infuſo , proficiſcuntur ad connaturalius agendum,non autem indiſpenſabiliter.

Instabis Tertiò. Non poteſt actus ſupernaturalis fieri à natura rationali ex natura rei, niſi ſubjectum dignè diſpoſitum ſit ; Sed ſubjectum actus ſupernaturalis non eſt dignè diſpoſitum absque auxilio intrinſeco ſupernaturali.

Respondetur. Major eſt dubia , quia primi motus dantur etiam ſupernaturales in peccatore baptiſando , non apparet autem , per quid diſponatur,ad primos illos motus ſupernatu-

les. Minor etiam non tenet, quia potest fieceptio supernaturalium sine dispositione, & uæ necessariò requiritur, suffecerit dispositioper auxilium elevativum extrinsecum.

Objicitur Quintò. Modus agendi naturaausæ primæ, est, ut non efficiat solus, tanm causa particularis, effectus, quos potest ere per causas secundas particulares, at is potest efficere actus supernaturales per ilia supernaturalia creata; ergo.

Respondetur ad salvandum, quòd sine eleone per intrinsecum, adhuc causet Deus s supernaturales per causas particulares, ecerit ponere, ipsas potentias creatas concurrentes, sed elevatas aliquo extrin-.

Dicendum est Tertiò. *Non repugnare etiam litatem supernaturalem, quæ sit instrumentum aturale productivum effectuum, supernatura- quoad modum* v. g. quæ sit principium sadi cœcos, ægrotos &c. est Conclusio con- Suar. & Amic.

Probatur Primò. Quia talis qualitas non renat.

Probatur Secundò. Potest dari qualitas, sit principium actuum supernaturalium, ad substantiam, qualis v.g. qualitas, est has supernaturalis; ergo etiam potest dari taualitas, quæ sit principium producendi efus supernaturales quoad modum, hi enim obiliores sunt.

Probatur Tertiò. Præter auxilium, quod rincipium extrinsecum operandi supernalia quoad substantiam, invenitur in Dei auro etiam principium intrinsecum eorun; ergo & præter auxilium, quod sit princin extrinsecum operandi supernaturalia ad modum, poterit id fieri etiam beneficio ujus qualitatis.

Objicitur Primò ex Suar. Non videtur posis virtus, quæ producere possit tot diversos nirabiles effectus, cujusmodi sunt miracula risti.

Respondetur. Hoc ipsum esse quod negadetur qualitas supernaturalis saltem medi- va &c. hoc enim solum sufficiet ad verifidam conclusionem, vel qualitas extendens d 4. vel 5. species miraculorum.

Objicit Secundò Amicus. Implicat vir- creata, naturaliter operans supra leges naæ.

Respondetur. Si dicas fidem habitualem, od sit qualitas supernaturalis naturaliter opei supra leges naturæ, idem dices in præsenti, de dici posset illam qualitatem fore supernaalem quoad entitatem, naturaliter tamen orum effectuum operativam.

Instat idem. Implicat ut virtus creata naaliter exigat operari, supra, aut præter id quod ipsius natura postulat; ergo implicabit qualitas, effectuum supernaturalium quoad modum, connaturaliter causativa.

Respondetur. Negando fore supra naturam ipsius illius qualitatis, operari illos effectus, sicut non est supra naturam habitus infusi Fidei, operari actus supernaturales fidei; licet ipsi actus sint verè supra naturam; sed hæc intelliguntur ex materia de supernaturalitate.

Objicitur Tertiò cum eodem. Si daretur instrumentum naturaliter productivum effectuum supernaturalium quoad modum, illud instrumentum esset causa Principalis; hoc implicat. Ergo. Sequela probatur. Quia haberet proportionem adæquatam cum effectu, in quo stat ratio causæ principalis; quod ipsum probatur; quia ratio specificans virtutem hanc, quæ deberet esse nonnisi instrumentum, esset eadem cum ratione specificante, ipsum agens principale; quod ipsum probo; quia ratio specificans virtutem illam instrumentalem & principalem, esset attingibilitas effectus, independenter à suppositione subjecti, & reliquis causis naturalibus, quæ ratio est indivisibilis; hinc non potest diverso modo specificare instrumentum, diverso virtutem principalem.

Respondetur. Si quis dicat etiam habitus supernaturales, principiativos actuum supernaturalium quoad substantiam, esse causas principales actuum suorum, idem etiam in præsenti dicere poterit; quod si id negetur de illis habitibus, totum argumentum retorqueri poterit quod proponit Amicus. Deinde dici posset, quod illa qualitas habeat proportionem adæquatam cum effectu, non tamen adæquatione excludente alias causas, cæteroqui in ordine naturæ requisitas; quodsi non excludet causam primam dabit locum subordinationi requisitæ, ad instrumentalem causam, ita ut non sit causa primò & per se requisita, & quamvis concederetur, quod idem esset ejus specificativum extrinsecum, cum causa principali, adhuc distingui possent ratione aliorum, nempe conditionis suæ in ratione agendi; præcipuè autem, quia (ex eo quod idem habeatur alicujus specificativũ,) non destruitur ratio causæ instrumentalis, nam creatura per Amicum potest adhiberi tanquam instrumentum in ordine ad creandum, & tamen utriusque idem erit specificativum, productio ex nihilo; & sicut sufficit specificari ab eodem, sed alio modo, hoc est, cum subordinatione, ita & in præsenti. Nec est regula dignoscendi, quòd aliquid sit causa principalis, quia habet adæquationem cum effectu, nam possunt dari duæ concausæ principales, quarum neutra singillatim sit adæquata effectui, causæ item æquivocæ non habent adæquationem cum effectu, & tamen sunt causæ principales. Addo illã qualitatem fore quoad Entitatem supernaturalem,

quoad suam enim entitatem nulli naturæ debetur; principiaturam tamen nonnisi effectus supernaturales quoad modum; quia non est necesse adæquari in omnibus principio productivo, effectum; sic Angelus est substantia intellectiva, non efficit tamen intellectiones, quæ sint substantia.

Punctum Difficultatis 2.

An in omni Elevabili supponi debeat activitas partialis intrinseca?

ASSERO Primò. *In elevabili ad operandum modo vitali, supponi debet activitas partialis intrinseca.*

RATIO: quia & esset illa operatio vitalis, ut supponitur; & non esset vitalis, quia non proficisceretur ab intrinseco, non enim in quantùm proficiscitur ab auxilio, proficisceretur ab intrinseco; nam hoc non est potentia vitalis: non etiam in quantùm proficiscitur ab illa creatura elevata; quia nullam vim intrinsecam similem, movendi se haberet.

ASSERO Secundò. *In elevabili ad operandum modo non vitali, non debet supponi activitas partialis intrinseca.*

RATIO: quia nulla ejus necessitas, nec implicat negata activitate similia operandi, adhuc eam elevari.

ASSERO Tertiò. *In elevabili ad operandum modo non vitali, supponi debet activitas partialis intrinseca obedientialis*, hoc est, quod possit elevari ut agat.

RATIO: quia & posset tale agere obedientialiter, ut supponitur; & non posset, quia involveret in se, quod non possit elevari ad hoc.

Hoc volunt hæc asserta. Sunt quædam manifestè activa, ut ignis; aliqua non manifestè activa, ut terra; utrumque hoc potest elevari ad agendum non vitaliter; quamvis in substantiis præcipuè, nullum est, quod non sit agens saltem suarum passionum; in accidentibus autem, saltem est activum suarum specierum: sed quamvis nec hoc haberet, per ordinem ad efficienda & producenda naturalia, posset habere activitatem obedientialem intrinsecam, quæ activitas intrinseca stabit in Entitate ad agendum elevabili.

DICES Primò cum Ripalda disp. 41. qui oppositum nonnihil videtur opinari, quamvis in re idem sentiat; ut videre est apud Di Cast. disp. 42. num. 2. Actio physica, quâ efficitur forma supernaturalis non vitalis, pendet intrinsecè immediatè ab instrumento creato; ergo inest ipsi aliquid virtutis intrinsecum, à quo actio pendeat.

RESPONDETUR. Ergo inest illi aliquid virtutis naturalium similium activæ. Nego Consequentiam; inest illi aliquid virtutis intrinsecum; hoc est, Entitas sua obedientialiter activa. Concedo Consequentiam.

INSTAT Primò. Si actio adæquatè & immediatè pendet à solo Deo, mediatè à creatura, verè quidem creatura, non agit physicè v.g. gratiam.

RESPONDETUR. Ex mediato agere, non infertur rectè, non agere; cum ipsum mediatè agere, sit adhuc verè agere; unde etiam ignis mediante calore agit ignem, verè tamen agit; deinde potest immediatè agere, etiam id, quod non habet virtutem similium naturalium activam.

INSTAT Secundò. Non positâ tali virtute intrinseca activa, decerneret tantùm Deus, ut creatura tantùm agat, objectum autem talis decreti intelligi non potest esse aliud, quàm actio particularis, quæ v.g. gratia pendeat intrinsecè immediatè ab instrumento creato, quomodo ergo non supponit vim intrinsecam.

RESPONDETUR. Objectum talis decreti est actio particularis, à qua intrinsecè & immediatè pendebit gratia, supponetque vim intrinsecam, non quidem similium naturalium activam, de qua est lis, sed intrinsecam obedientialem elevabilem.

INSTAT Tertiò. Ab actu ad potentiam est legitima Consequentia, jam autem actu & immediatè non solùm Deus agit, sed & creatura; ergo potentia agendi non solùm est in Deo, sed & in creatura.

RESPONDETUR. Potentiam agendi esse in creatura, non quidem similium naturalium effectivam, esse tamen potentiam agendi obedientialiter.

INSTAT Quartò. Omnis passio, supponit in quovis subjecto, vim passivam subjecto intrinsecam; ergo etiam omnis actio in quovis agente, vim activam agenti intrinsecam.

RESPONDETUR. Sufficit, ut supponat vim activam obedientialem, non autem vim activam similium naturalium, concedo quòd in divinis ex reali productione colligatur potentia realiter productiva, sed colligetur etiam hîc ex reali productione virtus productiva realis, non quidem similium naturalium effectuum, sed virtus productiva realis obedientialis.

INSTAT Quintò. Si creatura ad effectus supernaturales posset constitui potens per virtutem Dei omninò extrinsecam, etiam posset ad effectus naturales sibi debitos, & cum exigentia concursûs divini, sufficeret ut eorum esset naturaliter activa, sicut sufficit per nos in præsenti, hoc autem esset omnem activitatem intrinsecam tollere.

Respondetur. Hoc ipso, quia esset natura gitiva concursus, supponeretur esse activa, antùm enim illam exigit, in quantùm agit. rsus si diceretur etiam effectus naturalis, non t nisi virtute extrinseca, sequeretur absurn, nempe nullum agens, esse activum de se, turalium; cum tamen omne esse, sit propter re; hoc autem esset absurdum: nullum au-n est absurdum dicere; nullum dari agens uraliter activum supernaturalium, adeoque t activum, non est activum nisi viribus alie habitis.

Dices Secundò cum eodem. Natura non agens per solam virtutem extrinsecam Dei; o non est potens, solùm per virtutem extrinam Dei. Antecedens probatur, quia aliàs so-Deus attingeret physicè effectum supernaalem, & natura solùm per denominationem rinsecam, ageretque nonnisi moraliter, ut acausa moralis, per virtutem exequentem sæ physicæ.

Respondetur. Natura non est agens per so-n extrinsecam virtutem Dei, quasi illa merè assivè habeat. Concedo Antecedens: non agens per solam virtutem extrinsecam Dei, est, supponitur in illa vis, similiũ effectuum uralium productiva. Nego Antecedens: si em non se merè passivè habet in illo ope-, adhuc physicè aget.

Dices Tertiò cum eodem. Natura est intrinn habitudo, ut ab illa physicè & efficienter deat, & procedat gratia v.g. justificans, idq; lo subordinationis; ergo intrinseca est illi ua capacitas agendi, quæ capacitas agendi, omnibus intelligitur, activitas, & virtus salh incompleta.

Respondetur. Natura est intrinseca habio, hoc est entitas obedientialiter activa. ncedo Antecedens: est intrinseca habitudo, umibilis ex similium actuum naturalium ductione. Nego antecedens.

Dices Quartò cum eodem. Natura per se nediatè influxu physico efficit, v.g. gratiam, o non potest negari præcedere aliquid fatatis conditionatæ, ex parte naturæ, intrinus, ad actionem supernaturalem.

Respondetur. Præcedere facultatem, hoc entitatem elevabilem, & obedientialiter avam; concedo quidem, quòd corpore secùnn se existente, non sit homo, accedente anisit; & quòd nomen corpus, pertineat ad estiam hominis, ita quòd etiam pertineat ipsa ura, ad actionem supernaturalem; sed pertitanquam entitas elevabilis, non autem tanam similium actuum naturalium operativa.

Instat Primò ex auctoritate S. Augustini l.6. Genesi ad literam. cap.17. &c.

Respondetur. Cum ibidem dicat August. um posse facere de omnibus aliud, quàm senales illorum rationes habeant, hoc ipso non requirit, universalem similium naturalium operativitatem; & quando talium modorum agendi, dicit rationes rebus creatis inditas, loquitur de natura tanquam elevabili, non autem tanquam similium operativa naturalium.

Instat Secundò. Gratia & aliæ formæ immediatè insunt naturæ, ergo etiam ab illa immediatè effici possunt.

Respondetur. Disparitatem esse, quia ad illud prius, nulla est necessaria elevatio potentiæ, ut dictum alibi; est necessaria ad hoc posterius, ita ut conjungi possit, etiam tali principio, quod de se, similium non est operativum.

Instat Tertiò. Pertinet ad perfectionem divini dominii, posse uti creaturis, ad productionem formarum non vitalium; ergo etiam ad hoc ut immediatè operentur.

Respondetur. Concedo totum, sed ad hoc non est necesse præsupponi in illis vim inchoatam, similium actuum operativam.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Argumenta pro elevatione nonnisi per extrinsecum.

Sparsim dicta à Ripalda hîc colliguntur.

Objicit Primò. Si posset quævis creatura agere effectum supernaturalem virtute superadditâ, possent similiter relationes divinæ, quæ ex se non sunt activæ ad extra, efficere creaturas immediatè, per actionem transeuntem, cum omnipotentia divina, possit illis assistere absque ulla imperfectione, ut assistit creaturis.

Respondebis Primò. Quòd assistentia hæc supponat potentiam obedientialem, adeoque potentiam ad subjici, hoc autem Paternitati v.g. divinæ non potest competere. *Hæc responsio*

Non Satisfacit. Quare non potest esse illa assistentia, non ratione subjectionis & inferioritatis, sed ratione conjunctionis cum omnipotentia, quæ sicut creaturam intrinsecè non activam, potest reddere activam, cur non potest reddere activam Paternitatem? ut ita quod datur creaturæ titulo subjectionis, detur Paternitati, titulo conjunctionis. Plures alias responsiones circa idem vide apud Ripaldam disp. 41. à num. 60.

Respondet Secundò Ripalda, stando rationi improbabile non esse, posse relationes divinas, potestate absoluta reddi activas creaturarum, sicut creaturæ constituuntur per eandem activæ. *Hæc responsio*

Non Satisfacit: quia est contra communem sensum, & propter rationes mox afferendas; *hinc*

Respondetur Tertiò. Suppono,quod personæ divinæ sint productivæ creaturarum ad extra,hoc enim sibi vult illud axioma; Opera ad extra,sunt communia,toti Trinitati; quod axioma non hoc vult, quasi personæ non sint activæ ad extra,sed quòd non sit activa una,quin agat altera.

De hoc ergo in præsenti quæritur: *Cur non possit per omnipotentiam, reddi una nonnisi persona activa, cum possit reddi,una nonnisi creatura activa?* Hoc autem non posse fieri inde probatur; quia & redderetur sola illa activa persona, ut supponitur; & non redderetur sola activa: quia reddi activam solam illam personam per omnipotentiam,est reddi activam, per aliquid indistinctum virtualiter à Deitate,in ordine ad prædicata primò intentionalia. Ergo, cùm non possit sola una persona, reddi Deus, nec potest sola una persona reddi omnipotens, aut sola,& una persona agens. Rursus & concurreret illa sola Persona,ad illam actionem ad extra,ut supponitur; & non concurreret sola; quia adhuc & reliquæ essent omnipotentes, adeoque omniconcursivæ, omniconcursivitas enim,est illigata omnipotentiæ, & si non esset illigata, esset nonnisi aliquipotentia,exclusa scilicet illa concursivitate.

Item: quia & non mutaretur tunc Deus, ut supponitur; & mutaretur; quia ipsa in se persona, inciperet habere hanc assistentiam, quam ante non habuit; quæ ipsa assistentia, vel esset ratione alicujus, quod esset ad intra, ut ita dicam personæ,vel esset ratione alicujus ad extra, non primum,quia jam intrinsecum aliquid haberet in se,quod ante non habuit,consequenter mutaretur; non etiam ratione alicujus ad extra, quia ad omnes actiones,dicit ratione transcendentalem omnipotentia communis,non diceret autem relationem transcendentalem ad illum concursum omnipotentia communis, si illa actio, non à communi omnipotentia procederet. Addo & esset omnipotentia communis, quia & Deitas; & non esset communis,sed tunc assisteret huic nonnisi personæ. Denique identitas realis omnipotentiæ cum personis, licèt possit facere,ut reddat omnes personas actione communi ad extra activas, non tamen potest reddere unam,nonnisi personam activam,quia in divinis, & istis, quæ sunt ad intra perfectiva, quod potest fieri, jam factum est, illa autem assistentia,est perfectiva personæ ad intra, quia si Patri est perfectio esse Patrem, cur non erit perfectio ad intra esse hoc, à quo dependeat hoc ad extra, quin dependeat ab alio; ergo si non reddidit omnipotentia hanc solùm personam activam, nec reddere potest.

Objicit Secundò Cabrera apud Ripaldam, Nulla virtus propria alicujus agentis,derivatur in aliud,nisi per facultatem intrinsecam realiter illi superadditam, ut virtus calefactiva pro- ignis,non convenit aquæ, nisi per calorem intrinsecè inhærentem; ergo & dum fit elev- tio, non potest perfici, nisi per virtutem D intrinsecè superadditam.

Respondetur. Antecedens est verum agentibus creatis,non autem de agente incre- to;& ratio est,quia virtus creata,non habet vi elevandi aliud à se, ad agendum omni possib modo,sed ad modum agendi, quem habet, nobis per experientiam constat, juvat, nem virtute sua propagata v.g. calore recepto, n implicat autem Deum elevare omni possib modo,inter quos modos, est elevatio per e trinsecum concursum.

Instat. Magis est potens natura rationa ad actus vitales intrinsecè supernaturales, qua natura irrationalis ad gratiam v. g. justifica tem producendam,& tamen per Concili, n cessaria est gratia intrinseca, ad actus supern turales vitales.

Respondetur. Negando per Patres ad a vitalem,necessariam esse gratiam intrinseca hoc est,quæ sit principium unitum & supra ditum potentiæ, cum actus primus vitalis ch ritatis, in peccatore fiat, ratione solius concu sûs excedentis; sed requisierunt gratiam intri secam,hoc est,gratiam illuminationis,piæ aff ctionis,& non solam v.g.gratiam prædicator externæ, opportunitatisque circumstanti rum.

Objicitur Tertiò. Res intrinsecè impotens non potest reddi potens, absque aliqua muta tione intrinseca, quoniam esse potentem, n perfectionem intrinsecam rei; ergo si elevati ne extrinseca Dei non imprimitur naturæ al quid intrinsecum, præcedit natura, seorsim elevatione, intrinsecè potens.

Respondetur. Licet res intrinsecè impo tens,non possit reddi potens intrinsecè,absque aliqua mutatione intrinseca,tanquam salva transitûs à contradictorio ad contradictorium cur tamen res intrinsecè impotens,non pote reddi potens extrinsecè,sine mutatione intrin seca? per merum autem concursum indebitum redditur res,nonnisi extrinsecè potens.

Objicitur Quartò. Natura est intrinsecè potens efficere gratiam sub conditione potes tis divinæ, cum qua intrinsecè connexa e ergo est absolutè potens,nam absolutè conne- xa est, cum existentia conditionis, à qua pen- det,ut sit absolutè potens; causa autem absolu- tè connexa,cum conditione,à qua pendet ab- soluta activitas illius,absolutè activa est.

Respondetur. Natura est intrinsecè po- tens,hoc est,habet suam entitatem sibi intrinse- cam,quam non repugnat elevari. Concedo an- tecedens; est intrinsecè potens, hoc est, habet vires in se agendi, modo Deus concurrat.

Ne

ergo antecedens; hoc autem solum fundat esabsolutum potentis ; ad eum modum, quo ...ia habet vires homo, ut intelligat si Deus ...ncurrat, absolutè dicitur intellectivus. Sed ... modo, non nos habemus, in ordine ad super...turalia. Cur autem habens vires agendi, si ...eus concurrat, dicatur absolutè potens agere ...c exinde est: quia & supponuntur vires, & ...a exigentia concursus, & decretum Dei de ...ncurrendo, quid ergo deest (secluso miracu...)ne dicatur absolutè potens agere? sed circa ...pernaturalia res non ita habet, nam nec dan...r vires, nec exigentia concursus indebiti, &c. ...bet ergo esse nonnisi conditionata potestas, ...datæ fuerint vires, quæ ipsæ non exigun...r, &c.

Objicitur Quintò Authoritas S. Thomæ, ...i pluribus locis dicit instrumenta elevata, ut ...cramenta, agere per motum Dei principa... agentis; ergo sentit imprimi aliquid intrin...cum.

Respondetur. Cum possit agere Deus tan...am principale agens, agendo per concur...n extrinsecum, non sequitur debere aliquid ...primi.

Instabis Ex mente S. Thomæ. Elevatio hæc ...bet esse per motionem virtuosam; ergo per ...quid intrinsecum.

Respondetur. Admissâ hâc motione vir...osâ, potest illa salvari, ratione concursus in...biti, adeoque ratione elevativi extrinseci; ad...sso cum Cabrera, quòd motio hæc sit indi...ncta, à motu Sacramenti, sufficit illam stare in ...quo extrinseco; sicut & alius concursus Dei, ...actionem, non perficitur aliquo intrinseco, ...cepto in creatura; posito cum Soto, quòd ista ...otio à solo Deo derivata, informaret motio...m naturalem, sicut motio naturalis, non est ...id intrinsecum Sacramento, v.g. ita nec illa ...otio virtuosa intrinseca erit. Quod autem di... Navarette, motionem istam esse intrinse...m instrumento, concedo interdum esse, sed ...go semper esse intrinsecam instrumento. ...uòd autem dicitur, instrumenta non agere, ...i prius in illa agatur; id non est verum uni...rsaliter; quid enim agit ignis in calorem, qui ...instrumentum illius. Addit Ripalda, instru...enta non agere per motionem principalis, ...nquam per virtutem agendi, sed tanquam per ...plicationem, applicando nativam illorum a...vitatem ad agendum; hinc si activitate nati..., prædita non sint, nihil operantur, ut lignum ...n potest secare.

Argumenta contra Elevationem per intrinsecum.

Hactenus dicta, supponunt, non quidem sem...er, interdum tamen fieri elevationem per in...insecum, multoque magis supponunt posse illam fieri. Examinanda erunt, quæ in contra colligit Ripalda, disp. 41. num. 10.

Objicit Primò. Hæc qualitas non potest esse materialis, cum physicè attingat formam spiritualem; nec spiritualis, cùm intrinsecè inhæreat naturæ corporeæ.

Respondetur. Non implicat rem materialem, divinitus attingere formam spiritualem, nec implicat ut qualitas spiritualis, intrinsecè inhæreat, divinitus, rei corporeæ.

Objicit Secundò. Repugnat qualitas continens virtutem ad omnes formas & effectus supernaturales: quia effectus supernaturales sunt adeò varii, ut sine fine, possint specie multiplicari; in una autem qualitate, repugnat inveniri virtutem naturalem, ad tot tantosque effectus possibiles.

Respondetur. Sicut non repugnat species impressa ad omnia noscenda supernaturalia, ita nec repugnabit qualitas ad producenda omnia possibilia supernaturalia, quæ produci non implicat, se enim certè, licèt sit supernaturalis, primò producere non potest. Deinde sufficit ad intentum, quòd possit aliquos effectus supernaturales producere.

Objicit Tertiò. Ea qualitas non potest agere virtute completa, neque incompleta; non completa, quia aliàs esset causa principalis, essetque nobilior gratia justificante & lumine gloriæ. Non etiam virtute incompleta, quia indigeret elevari & compleri à Deo, daretur que processus in infinitum in istis elevationibus, & si illa qualitas elevaretur, cur non posset elevari, ipsa natura, immediatè.

Respondetur. Potest agere illa qualitas virtute completa, non per exclusionem concursûs divini, nec per exclusionem naturæ, quam nata est elevare, sed per exclusionem aliûs principii supernaturalis exigibilis, essetque causa principalis comparatè ad alias inferiores causas, non autem comparatè ad Deum. Cur etiam illa qualitas, non posset esse nobilior gratia & homine. Deniq; non repugnat etiam à causa ignobiliori, nobiliorem produci effectum, si agat tanquam virtus potentioris principii, ut ageret illa qualitas, quæ est virtus & instrumentum Dei, ad hoc specialiter assumptum. Concesso autem, quòd illa virtus foret incompleta, deberet à Deo elevari, nec tamen daretur processus in infinitum, quia posset elevari per solum extrinsecum auxilium, per quod concedo, posset elevari ipsa natura, sed ita, ut possit elevari etiam illa qualitas, si Deus velit; sicut elevaretur qualitas, nata producere gratiam, si ad producendam unionem hypostaticam modalem assumeretur.

Objicitur Quartò. Virtus instrumentalis connaturalis, est illa, qua causa principalis, constituitur proximè activa effectûs, & talis est calor respectu ignis; non potest autem qua-

qualitas creata, constituere Deum proximè activum formæ supernaturalis, seipso enim Deus essentialiter, est proximè potens, agendi supernaturalia.

Respondetur. Aliqua sunt instrumenta ex indigentia Causæ, & hæc constituunt causam principalem proximè activam effectûs; alia autem est causa instrumentalis, assumptibilis ex placito principalis, hæc non constituit causam principalem proximè potentem; & talis est illa qualitas, ut in simili etiam dicebamus de specie impressa Dei in prima parte.

Objicitur Quintò. Repugnat qualitas, quâ calor constituatur calefactivus; ergò & qualitas, quâ constituatur Deus, activus formæ supernaturalis.

Respondetur. Transeat Totum: quia vi illius qualitatis, non Deus constitueretur activus, sed potius natura, quæ media illa qualitate, elevaretur. Quod attinet ad antecedens, si supponatur illa qualitas novum titulum afferens calori ad calefaciendum, certè non repugnabit; si supponatur dans illi ipsi virtutem, implicabit, quia jam illam habet; est enim calor, sibi jam calor. Ripalda autem dicit, posse calorem per aliam qualitatem reddi calefactivum immediatè ac proximè: quia ut existat virtus alicujus causæ, constituens ipsam activam effectûs, sufficit, quòd causa non sit per essentiam proximè productiva effectûs; hoc autem competit calori, cum possit abesse passum, quod calefaciat, ita tamen ut illa qualitas non sit calor, sed virtus destinata ad reddendum calefactivum calorem.

DIFFICULTAS III.

De Objecto & Subjecto Elevationis.

AGendo de Objecto Elevationis, de hoc quæretur: An ad quemcunque effectum producendum, possit elevari quælibet creatura, seu ut alii loquuntur: An quidlibet, elevari possit ad quodlibet; quæ phrasis à nulla schola admitti potest, ut sonat, nulla enim est, quæ non agnoscat repugnantiam aliquam, vi cujus, sequitur aliquid ab aliqua creatura fieri non posse. Et ita possibile est aliquid produci primò, & tamen repugnat aliquid elevari, ad seipsum producendum primò; possibilis item est actus vitalis, & tamen ad illum ponendum salva vitalitate & vitalitatis modo, non potest elevari v.g. lapis; usurpatur nihilominus prædicta locutio, quia ex usu sui, non plus importat, quàm non repugnare, ut creatura assumatur ad id, cujus nec inchoatam quidem potentiare habet. Nomine autem subjecti elevationis, venit id, quod potest elevari.

Punctum Difficultatis I.

An quidlibet possit elevari ad quodlibet?

DIcendum est: *Quod quidlibet possit elevari ad quodlibet, ad quod illud elevari non implicat.* Addo, ad quod illud elevari non implicat, eò quòd agnoscam aliqua jam tacta, & alibi tangenda, ad quæ agenda, non potest elevatio extendi. Nec certè in hac propositione conclusionis ullus dissentit, sed tota erit difficultas de Minoribus, an ad hoc vel illud in particulari extendi possit elevatio: nihilominus Majorem probabimus, Minoris autem notitia, habebitur ex solutione objectionum.

Probatur Primò Conclusio. Id omne fieri potest à Deo, quod non implicat contradictionem, sed creaturam elevari ad quodlibet, ad quod elevari potest, non implicat contradictionem; quod ipsum probatur. Implicat contradictionem non posse elevari, ad quod posse elevari, non implicat contradictionem; ergo creaturam elevari ad quodlibet, ad quod elevari potest, non implicat contradictionem. Antecedens probatur, de illo, ad quod creatura potest elevari, verum esset dicere; Potest elevari; hoc enim ipsi termini conclusionis habent; verum etiam de eodem per te esset dicere: Non potest elevari, agnoscis enim in hoc implicantiam: ergo implicat contradictionem, non posse elevari creaturam, ad quod posse elevari, non implicat contradictionem.

Probatur Secundò. Non implicat contradictionem, posse elevari ad id, quod ex suo genere continetur intra sphæram activitatis ei quæ elevatur: ergo etiam non implicat contradictionem, posse elevari ad id, ad quod elevari potest. Probatur Consequentia: quia non minus sphæra activitatis continet, tanquam aliquid ad se spectans, id quod ad suam sphæram spectat, atque posse elevari, continet id, tanquam aliquid ad se spectans, respectu cujus potest elevari: ergo sicut non implicat contradictionem, posse elevari ad id, quod ex suo genere continetur intra sphæram activitatis; ita non implicat contradictionem, elevari ad id, ad quod potest elevari.

Probatur Tertiò. Si implicat contradictionem elevari quidlibet ad quodlibet, ad quod elevari potest, implicabit etiam elevari id, quod de facto elevatum est, v.g. intellectum elevari ad producendos actus supernaturales, sed implicat non posse elevari id, quod elevatum est; ergo etiam implicabit, non posse elevari quidlibet ad quodlibet, ad quod elevari potest. Sequela probatur. Si semel id, quod est possibile, implicat contradictionem, omne quod possibile est, implicat contradictionem; & ita si semel homo sit bos, omnis homo erit bos.

Erg

ergo etiam ſi implicaret contradictionem quidlibet, ad quodlibet elevari, ad quod elevari poteſt, etiam id quod elevatum eſt, implicaret elevari. Antecedens & ſimul Conſeq. probatur; quandò ſemel ratio aliqua communis in materia neceſſaria, non evincit aliquid, nec ratio particularis evincet: ita ſi ratio communis hominis non evincit vel ſemel rationale, nec particularis evincet; ergo ſi poſſe elevari quidlibet ad quodlibet, ad quod elevari poteſt, non evincet poſſe elevari; nec particulare poſſe elevari vel elevatum eſſe, evincet poſſe elevari.

Sed ad Minores explicandas accedendum, quod ut fiat

Objicit primò Amicus. Implicat aſſumi materiam ad informandum, modum ad ſuſtentandum, actionem intrinſecè malam ad merendum; ergo & implicabit, aſſumi ad agendum, quod naturâ ſuâ activum non eſt.

Respondetur. Argumentum non eſſe contra nos, quia concluſio non dicit irreſtrictè, quidlibet poſſe elevari ad quodlibet, ſed cum addito, ad quod elevari poteſt; quod autem ex natura ſua activum non eſt, non eſt ex iis, quæ elevari poſſunt, ſi intelligas ly ex natura ſua, hoc excludendo etiam elevationem; attendendo tamen ad mentem argumenti, & ad decernendum de objectis, quæ ponit antecedens, atque minores, ad quas reflectendum eſt, antecedens conceditur negata conſequentia: quia antecedenti eſt implicantia, nulla autem eſt implicantia, ut quod in ordine naturæ non eſt activum, in ordine ſupernaturali agat, quæ enim hoc implicantia. Et certè ſi materia prima aſſumeretur ad informandum, & eſſet illa ſubjectum primum, ut ſupponitur, & non eſſet ſubjectum primum, quia reciperetur in alio; eſſe enim informans, recipitur in informato; modus enim ſuſtentare non poteſt, quia ſuſtentare pertinet ad ſubjectum primum: actio item intrinſecè mala, non poteſt eſſe meritoria, quia pro ſe dicit meritum, actionem bonam. Cæterum per hoc non nego, quòd actio intrinſecè mala, ſecundùm ſuum eſſe poſitivum accepta, poſſit efficere & producere actionem, intrinſecè bonam; non nego item, quod materia aſſumi poſſit, ad producendam formam, etiam ſpiritualem. Quod ipſum ulterius in hoc reſolvitur; Principium hoc verum eſt; Impoſſibile idem eſſe & non eſſe, hinc ea quæ perfici non ſunt niſi ipſa Entitate, nec aliud ſunt quàm ipſa Entitas, ſi aliquid ſeipſo non ſit tale, nec divinitus erit tale; & ita ſua entitate eſt aliquid ſubjectum, formæ ſuſtentativum, aptum merendi &c. hinc ſi aliquid ſua entitate non ſit ſubjectum, nec divinitus erit, conſequenter nec modus erit ſuſtentativus; ſi aliquid ſua entitate non ſit forma, nec divinitus erit forma, adeoque nec materia poterit informare &c. hoc autem quod eſt productio alicujus, non eſt ipſamet Entitas agentis; hinc ſi competat alicui productio, cum cæteroqui non competierit, non erit mutatio in ipſamet entitate, adeoque nec erit falſificatio illius principii; Impoſſibile eſt idem eſſe & non eſſe; unde etiam quando id quod nihil efficit ad extra, naturaliter productivè, aſſumetur, ad aliquid producendum, manens in ſua entitate, non reddetur, non manens in ſua entitate, nec invehetur, ut id faciat ſua entitate, quod non eſt ſua entitas, ſed mutatio tota erit ratione actionis & efficientiæ, quæ erit condiſtincta ab ipſamet entitate, adeoque ſalva verificatione hujus principii. Impoſſibile eſt idem eſſe & non eſſe.

Objicit ſecundò idem. Omnis potentia debet habere aliquid ſpecificativum, nullum autem poſſet aſſignari ſpecificativum, ſi entia ſuapte naturâ non activa, aſſumi poſſint ad agendum, niſi ipſi effectus ſupernaturales, ſed effectus ſupernaturales non poſſunt eſſe iſtud ſpecificativum: quia aliâs illa potentia eſſet ſupernaturalis quoad eſſentiam, quia haberet ſui ſpecificativum ſupernaturale, eo modo ac habitus infuſi ſupernaturales ſunt.

Respondetur. Hoc argumentum probare, quòd intellectus in quantùm elevabilis ad viſionem beatam, ſit in entitate ſupernaturalis, habet enim ſui ſpecificativum ſupernaturale, nec eſt ratio, cur, quia habet ſui ſpecificativum naturale, ſit naturalis: & quia habet ſui ſpecificativum ſupernaturale, non ſit ſupernaturalis. Directè autem ad argumentum poteſt dici; potentiam ſuapte ſponte non activam, eſſe terminativè & connotativè ſupernaturalem, intrinſecè autem propter identificationem cum ipſamet entitate naturali, eſſe naturalem; hinc primario illa entitas ſpecificabitur à connexione ſuorum prædicatorum.

Objicit tertiò idem. Elevatio non ponit ſed ſupponit potentiam elevabilem; ergo niſi ex ſe ſit activa, non poterit ad agendum elevari.

Respondetur. Niſi potentia aliqua ex ſe ſit activa obedientialiter, non poterit ad agendum elevari; poterit tamen elevari, quamvis non ſit ſimilis in genere actionis naturalis productiva, conſequenter nihil poteſt elevari, extra ſphæram activitatis potentiæ obedientialis, poteſt tamen elevari, extra ſphæram activitatis, potentiæ præciſè naturalis.

Objiciuntur. Quædam ex Vaſq. Primò. Hæc potentia & eſſet naturalis, quia identificata rei naturali; & ſupernaturalis, quia eſſet ad effectus ſupernaturales, non poteſt autem idem eſſe naturale & ſuper naturale.

Responsum supra illam, potentiam entitativè esse naturalem, terminativè supernaturalem. Retorqueri etiam potest argumentum, de intellectu elevato ad visionem.

Secundò. Potentia ista non est proportionata effectui; ergo illum producere non potest.

Respondetur. Negando Consequentiam: quia non implicat contradictionem, à causa improportionata, divinitùs aliquid produci, sufficitque proportio non entitativa, sed ratione elevationis, quòd etiam contingit in intellectu elevato ad visionem; quæ elevatio, quamvis rem non immutet intrinsecè, immutat tamen extrinsecè: sicut quando Deus facit decretum, de cooperando potentiæ naturali, non immutat intrinsecè potentiam, & tamen constituit eam, proximè potentem operari.

Tertiò. Intellectus non potest elevari ad amandum; ergo nec aqua ad producendam gratiam.

Respondetur. Intellectus in nostris principiis defacto amat, producitque amorem, quia est identificatus realiter cum voluntate; posito etiam quòd intellectus & voluntas sint potentiæ distinctæ realiter; antecedens si hoc sensu sumatur, quòd non possit elevari intellectus ad producendum actum, qui sit amor, quamvis non vitali modo productus, adeoque nec afferens denominationem amantis; falsum erit antecedens; quodsi procedat antecedens, de amore vitaliter producto, verum erit antecedens, sed negatur Consequentia. Disparitas est, quia ad hoc ut actus amoris afferat denominationem amantis, & ut ponatur vitali modo, debet proficisci ab intrinseco; ab intrinseco autem tunc non procederet, quia ad similes in specie actus, non se exporrigit naturaliter intellectus; hinc tota illius vis ad causandum, haberetur nonnisi ex elevatione, adeoque nullo modo ab intrinseco, vel ut loquitur Arriaga, actum amoris productum ab intellectu, non allaturum denominationem amantis, quia hæc denominatio est concretum ex voluntate & amore: quia autem gratia non indiget produci vitali modo, nec ab intrinseco, hinc fit, ut illam ab aqua produci, non repugnet; ubi ut vides, productio amoris ab intellectu, non repugnat ex prædicato productionis, sed ex prædicato talis modi productionis, hoc est, vitalis modi, quem modum productionis, non determinat sibi gratia. Quod autem dicit Vasq. gratiam naturâ suâ non pendere ab aqua, consequenter nec posse facere Deum, ut ab eadem dependeat; id etiam non convincit: nam licèt gratia non dependeat ab aqua exigitivè, non enim exigit, ut ab aqua producatur, pendet tamen permissivè seu negativè, hoc est; non negat se posse ab illa produci; quod ipsum pendere permissivè ab aqua, est pendere ab aqua, secundùm potentiam obedientialem spectata, non verò ab eadem merè secundùm esse & potentiam naturalem accepta; neque tamen gratia creabitur: quia ex dictis aliàs de eductione, inferri potest, illam educi è potentia obedientiali animæ.

Objicit Quintò Pontius. Si vera esset conclusio, sequitur quòd aqua possit producere calorem, quod non potest dici; quia aliàs aliqua entitas, haberet inditam virtutem destructivam sui ipsius, calor enim est destructivus frigoris, aquæ debiti.

Respondetur. Si aqua habet vim receptivam qualitatum sui destructivarum, cur implicabit habere virtutem productivam qualitatum sibi contrariarum, idque nonnisi tunc, cum Deus vult extraordinariè operari, cum etiam jus altum in moralibus excedat & contraveniat juri basso; præcipuè verò, cum etiam habeat potentiam naturalem resistitivam illi calori à se producto. Denique hæc propositio: Absurdum videtur, quòd aliqua entitas habeat virtutem destructivam sui ipsius, sonat, quòd non possit quicquam tanquam instrumentum obedientiale assumi, ad qualitatem contrariam sibi producendam, quod ipsum negatur, & probari debuit.

Instat Primò. Si haberet vim producendi obedientialiter calorem aqua, non posset convinci, quin connaturaliter concurrat ad ejus productionem, quando calefit aqua.

Respondetur. Non concurrit tunc ad productionem ejus caloris potentia obedientiali, quia ejus concursus supponit elevationem, sine ulla autem elevatione, fit illa calefactio; tota concurrit etiam effectivè, ipsa aqua, secundùm vim præcisè naturalem, quia ille calor, non est bonum aquæ.

Instat Secundò. Sequeretur, si per potentiam obedientialem posset aqua producere calorem, quòd posset etiam naturaliter. Sequela probatur; ideo naturaliter producit frigus aqua, quia producit per virtutem innatam, & quia frigus non est altioris ordinis quàm aqua; sed etiam calor ille est producibilis ab aqua, nec est altioris ordinis, & produceretur, per virtutem innatam.

Respondetur. Quando aqua obedientialiter producit calorem, producit per potentiam innatam, hoc est, identificatam sibi realiter, secundùm id quod dicit in recto, sed non per innatam, hoc est, exigentem concursum sibi debitum, seu excludentem elevationem, ad illud autem solùm est debitus alicui concursus, qui est, vel passio illius, vel ex principiis naturæ exigit illud, ordinaturque ad illud, calor autem non est passio aquæ, nec ad illum producendum ordinatur aqua.

Instat Tertiò idem. Si fecisset Deus decretum de non concurrendo cum aqua ad producendum frigus, sed nonnisi ad producendum ca-

calorem, vel tunc produceret naturaliter calo-
orem, vel supernaturaliter; si naturaliter; ergo
equè petit aqua petit aqua producere calorem
c frigus; si supernaturaliter; ergo non ex eo
dicenda est aqua, supernaturaliter producere
calorem, quia Deus extraordinario concursu
concurrit cum illa, quia illo decreto supposito,
ordinariè concurreret cum aqua ad producen-
dum calorem, & tamen nonnisi supernaturali-
ter illum produceret.

RESPONDETUR. In casu allato, non habituros os fuisse fundamentum, an supernaturaliter unc produceretur calor, jam enim non haberemus fundamentum indagandi debitam combinationem passionesque debitas aquæ, siquidem erpetuò produceret calorem; nihilominus aquæ, cujus nunc naturam novimus, esset supernaturale, ut dicunt, quoad modum, producere llum calorem, supernaturalitate oriunda ex decreto, facto, contra inclinationem naturalem quæ, adeoque simul applicante omnipotentiam, ad exhibendum concursum, contra naturalem aquæ exigentiam, licèt non offerendo oncursum simpliciter in entitate supernaturalem quoad substantiam

OBJICIT Sextò Pontius. Illi potentiæ obedientiali, & deberetur concursus Dei naturaliter, & non deberetur, deberetur quidem, quia est potentia innata, non deberetur autem ex potheſi.

RESPONDETUR. Invertendo argumentum de potentia obedientiali intellectus ad videndum Deum, & sicut quamvis illa potentia sit innata, hoc est, non distincta realiter, non sequitur tamen tunc exhiberi concursum nonnisi naturalem, sic nec aliàs sequetur. Sed de hoc infra.

OBJICITUR Septimò. Tunc solùm causa potest influere in effectum, quando in illo respondet aliqua specialis formalitas, ratione cujus, effectus postulat influxum talis causæ; sed in gratia respectu aquæ, nulla talis respondet formalitas.

RESPONDETUR. Negando Majorem. Si sit necesse ostendere saltem formalitatem communem, fecerit ratio Entis, quæ longè aliter omnipotentiæ, aliter potentiæ obedientiali respondet: nam illi tanquam causæ primæ, nec indigenti conjunctione principii nobilioris; secus potentiæ obedientiali. Quanquam in effectu producto à potentia obedientiali, v.g. in gratia producta ab aqua, respondet formalitas specialis connotativa, producti, per potentiam obedientialem; ita, ut productioni, ipsa Entitas gratiæ, productioni autem quâ obedientiali, respondeat ipsa entitas, quâ producta obedientialiter.

INSTABIS primò. Ergo potentia obedientialis potest efficere effectus infinitos.

RESPONDETUR. Finitos in infinitum, estque infinita terminativè.

INSTABIS Secundò. Vitalitas in actu secundo supponit vitalitatem in actu primo; ergo & activitas in actu secundo, supponit activitatem in actu primo; ergo etiam non activa in actu primo, non possunt elevari ad agere in actu secundo.

RESPONDETUR. Quòd productivitas in actu secundo obedientialis, supponat in actu primo non naturalem, sed obedientialem activitatem. Disparitas etiam, est, supra assignata.

INSTABIS Tertiò. Eosdem terminos habebit omnipotentia, quos potentia obedientialis.

RESPONDETUR. Quod non: quia ad Omnipotentiam spectat omnia posse, non omnia autem potest potentia Obedientialis; de quo autem verificatur aliquid non posse, de illo negatur omnia posse, nihil autem seipsum potest producere primò, adeoque verificabitur aliquid non posse. Rursus cum agere obedientialiter, sit agere tanquam instrumentum omnipotentiæ, non mirum videri debet, quòd latè pateat, cum tantum, quantùm illa stringitur, hoc ipso stringatur omnipotentia, quæ redigitur per illam restrictionem, ad paucipotentiam.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur reliqua Argumenta.

AD negandam universalitatem potentiæ obedientialis assumpsit hoc principium Esparza, hîc q. 21. Quod non sit possibilis virtus aliqua activa, quæ non possit reduci connaturaliter in actum secundum; *hinc*

OBJICIT Primò. Frustra est potentia, quæ non reducitur ad actum; docetque Philosoph. 1. de Cœlo in fine. Si autem virtus aliqua ex sua natura non reduceretur ad actum, daretur virtus aliqua activa, quæ ex sua natura esset frustra; ergo non est possibilis.

RESPONDETUR. Majorem posse procedere, vel de causis necessariis, vel de causis liberis; si procedat de causis necessariis, vera est, nonnisi tunc, quando causa necessaria habet omnia prærequisita & comprincipia ad agendum; si enim tunc non ageret, frustra esset; quia non esset quod est; non esset enim causa necessaria, hoc est, positis prærequisitis ad agendum activa, siquidem illis positis non ageret. Et hoc sensu verificatur, etiam de potentia obedientiali frustra illam fore, si posita elevatione non ageret: indubiè enim agit; sed de iisdem causis necessariis non est vera, hoc sensu, quòd frustra esset, casu, quo non reduceretur in actum; non positis prærequisitis, si inter prærequisita, sit
inde-

indebitus concursus, supponaturque hic concursus deesse, non erit illa potentia frustra. Si autem procedat de causis liberis, non est frustra potentia libera, quæ non reducitur ad actum, sufficit enim quod possit reduci.

Objicit Secundò. Omnis virtus activa, omneque principium activum, est propter suã operationem; & ita principium intellectuale, est ordinatum ad beatitudinem, ut ad ultimum finem; beatitudo autem consistit in operatione perfectissima, & ad illam pervenitur per omnes alias operationes possibiles, tanquam per media, ad eam intrinsecè ordinata. Idem est in rebus, quæ intellectuales non sunt; hæ enim non sunt gratiâ sui, sed existunt gratiâ substantiarum intellectualium, ut eas juvent ad consecutionem sui finis; juvant verò per suam operationem; ergo etiam principium non intellectuale, est propter suam operationem, tanquam propter finem intermedium.

Respondetur. Omnem virtutem activam, necessariam esse, propter suam operationem, si habeat requisita omnia, secus si non habeat; inter quæ requisita, potest esse elevatio: jam autem virtus activa libera, sufficit quod possit esse, si velit operans. Ea quæ afferuntur de beatitudine, pro nobis sunt; quia sicut potest esse homo & Angelus, non videns Deum, ut patet in damnatis, ita potentia obedientialis potest non operari, si non elevetur. Non apparet etiam quomodo homo, per omnes operationes suas possibiles, tendant ad perfectissimam operationem, quæ est beatitudo; cum in præsenti vita, inter operationes possibiles, sit odium beatitudinis vel contemptus; nec apparet, quî res non intellectuales suâ nonnisi operatione promoveant ad finem ultimum, cum promovere possint ipso esse.

Objicitur Tertiò. Tam est impossibilis virtus activa, quæ non exigat ex sua natura, ut exerceatur; quam impossibile est, dari aliquod non exigens intrinsecè, suum finem connaturalem, eiq; non adhærens innato appetitu.

Respondetur. Virtus activa necessaria, si habeat omnia prærequisita exigit ut exerceatur; secus si illis careat: inter quæ prærequisita, potest esse elevatio; quæ si non ponatur, non exigit ut exerceatur: causa autem libera, non exigit ex sua natura, ut positis omnibus prærequisitis exerceatur, sed ut possit exerceri.

Instat primò. Nemo dubitat, quin aliquæ virtutes activæ, postulent intrinsecè ex sua natura, operationem in illis contentam, ita ut ab ipsa nonnisi violenter impediantur; ergo & omnis virtus activa hoc habet: unaquæque enim, est uniformiter contentiva operationis & effectus, quatenus non transcendentis limites virtutis activæ.

Respondetur. Ex hoc ipso quòd agnoscat Esparza requiri ad agere actu, ne operatio transcendat limites virtutis activæ; inferri debet, posse illam operationem non poni, si transcendat limites. Directè dici potest, quòd nemo dubitet dari virtutes activas necessarias, quæ nonnisi in casu positorum requisitorum intrinsecè exigant operationem: sed id verum est, de causa etiam obedientiali necessaria, ut dictum; causæ autem liberæ, etiam positis prærequisitis, non exigunt ex sua natura operationem, sed possunt tantùm illam habere, si velint; estque unaquæque virtus contentiva operationis, si adsint cætera prærequisita, &c.

Instat secundò. Quia nulla est virtus activa, quæ positis requisitis ad agendum, non postulet intrinsecè positionem sui effectus absolutè boni.

Respondetur. Id verum esse de causis nonnisi necessariis; quæ ipsæ, quia inter prærequisita possunt habere elevationem; hinc si ea non detur, quid mirum, si potentia illa, non possit reduci in actum.

Instat tertiò. Quia nulla superest ratio discriminis inter effectus & formas, unicuique subjecto connaturales & supernaturales.

Respondetur. Per quod distinguitur effectus & forma, supernaturale item à naturali, per hoc etiam in præsenti erit distinctio; petendo scilicet illam, à prædicatis definitivis.

Objicit quartò q. 22. Nulla est possibilis virtus activa, quæ non possit connaturaliter reduci in actum secundum, in aliquo suo effectu: est autem talis omnis activitas creata, si vel etiam divinitus, posset producere immediatè, post virtus, quemlibet effectum, secundùm rationem ejus specificam.

Respondetur. Nullam esse virtutem quæ non possit reduci in actum, si omnia habeat prærequisita, secus si non habeat; inter quæ requisita, potest esse elevatio: sed illâ positâ, potest omnis causa obedientialis producere suum effectum. Deinde immeritò supponitur, quod propria virtute agat Natura supernaturalia. Denique sufficit ut Natura, alias suas operationes, possit exercere, independenter ab elevatione.

Instat. Manifestum est, nullam causam creatam existere de facto, cujus virtus activa possit connaturaliter exercere & reduci in actum secundum, circa quaslibet species effectuum; unde nec ex frigore calor, nec ex siccitate, fit humiditas; igitur nec de potentia Dei absoluta fieri potest, ut quælibet causa, producat propria sua virtute, quemlibet effectum.

Respondetur. Admittendo quod potentia elevabilis, cujuslibet ad quodlibet, non implicet, non hoc intenditur, quòd id propriâ virtute possit facere creatura: indubiè enim effectus aliqui superant aliquas activitates, de qua tamen

pr

ropria procedit argumentum, sed intenditur; An id facere possint virtute divinâ, & tanquam nstrumenta à Deo, ad hoc specialiter assumta. Rursus ex eo quòd nulla creatura, viribus ropriis aliquid possit, non rectè infertur etiam er elevationem non posse, unde nullus intelletus viribus propriis potest videre Deum, potest levatus.

Objicit quintò. Omnes causæ omnesque ffectus creati, finitè tantum perfectionem diinam participant; ergo cuilibet rei creatæ & ollectioni, inest necessariò defectus alicujus erfectionis; ergo nulla causa creata, nullaque ollectio, potest etiam de absoluta Dei potena, producere propria virtute, quemlibet inscriminatim effectum secundum, unde etiam Thomas q. 6. de Potentia, a. 1. ad quintum cit; quod mortuum vivificare, involvat in se ntradictionem, nec etiam de potentia absota fieri potest.

Respondetur. Concedo totum, quia prodit de agente, non virtute sibi communicatâ, c Deo specialiter ad id assumente, sed virtute opriâ, quod nos non dicimus; quamvis autem sumat Deus Creaturam ad quodlibet, ad quod am assumi non implicat, adhuc erit virtutis illo ipso, finitæ, quia non assumetur ad multa teroqui possibilia: ut ad sui primam produonem; ad actus vitales; modoque agendi & iversalitate, erit infinitè imperfectior Deo, de etiam nunquam ejus excludet concurn. S. autem Thomas citatus, loquitur de vire naturali creaturæ; nec simpliciter accipi test, aliàs nec Deus posset resuscitare morum.

Continuatur Solutio.

Decurrenda sunt argumenta, quæ contra Potiam obedientialem opposuit sibi Haunols lib. 4. n. 582. *Apud quem*

Objicit Primò Pallavic. Id quod si existeret, et amabile tantum in ratione Medii, toties steret frustra, quoties daretur aliud medium efectibile, ab eo distinctum, & æquè efficax rdine ad eundem planè finem v. g. Si ego haem calamum inamissibilem & optimum stra esset mihi habere duos calamos, in ordiad hunc finem, qui est: Me scribere; sed potia obedientialis activa est talis. Quod Prour. Tota bonitas hujus potentiæ, esset in rane medii ad hoc nempe, ut Deus posset pore talem [illegible] ectum v. g. producere gratiam in cipiente [illegible] entum, sed in ordine ad hoc, bet Deus omnipotentiam indefectibilem go. Malor immediata probatur. Tota utilipotentiæ activæ, præscindendo ab hoc, quod *dari effectum*, consistit vel in hoc, quòd per ionem agens perficiatur ut contingit in operionibus vitalibus, vel in hoc, quòd per varias actiones creaturarum, eluceat varia participatio Entitativa, perfectionis Divinæ; & hoc bonum non haberetur in illa virtute obedientiali, quippe communi omnibus rebus.

Respondetur. Negando Majorem. Quia si datis Entibus æternaturis à parte post, non sunt adhuc frustra, Entia non æternatura à parte post, quare datis mediis defectibilibus & indefectibili, frustra erit medium defectibile. Vel certè distingui debet Major Esset frustra, hoc est non necessariò sed liberè assumibile, Concedo Majorem; Esset frustra essentialiter, Nego Majorem: Hinc si aliquis haberet calamum inamissibilem, quantumvis pro ostensione v. g. Magnificentiæ haberet tales, plures illi, non essent frustra, sed ad exercitium v. g. libertatis; ita & in præsenti, habendo Deus suam Omnipotentiam, non necessariò deberet uti potentia Obedientiali, sed ad suæ Magnificentiæ ostensionem. Illa etiam major ultima Negatur. Quòd scilicet per Potentiam obedientialem, non eluceat varia participatio perfectionis Divinæ, elucet enim & Subjectio creaturæ ad Deum, adeoque ejus Dominatus, & hoc contingit in omni elevatione extrinseca; si autem fiat elevatio per aliquid intrinsecum, sicut aliæ Qualitates supernaturales indicant perfectionem Divinam, ita & illa; præcipuè autem, quia esset alligata ad complendam Potentiam, non nisi pro certo genere effectuum. Illa etiam Positio arguentis Negatur: Quod scilicet quia illa Potentia obedientialis esset communis omnibus rebus, non eluceret in illa Participatio Entitativa perfectionis Divinæ; certè enim ipsa ratio Entis, est communis omnibus rebus, & tamen illa notificat Deum. Rursus quantumvis Potentia obedientialis sit communis omnibus rebus, quia scilicet nullum est Ens inelevabile: non est tamen hoc sensu communis, quasi ad omnia elevari possit. Hinc lapis est elevabilis ad aliquem eventum, non est elevabilis ad producendam vitaliter v. g. Intellectionem. Petrus est elevabilis ad creandum Angelum, non est Elevabilis ad creandum seipsum; habebitur ergo adhuc varia Elevabilitas, quæ erit varia participatio perfectionis divinæ.

Objicit Secundò Idem. De conceptu omnis causæ, tam principalis quam instrumentalis est, eò perfectiorem ipsam judicari, quò concurrit ad perfectiores effectus. Ergo si darentur Potentia obedientialis activa, cresceret perfectio cujuslibet creaturæ, cum quædam illimitatione.

Respondetur. Quantumvis Deus species perfectiores & perfectiores in infinitum producere possit, easque causativas, nihil exinde absurdi colligitur, semper enim erit processus in infinitum, sed cum finitudine: & si argumentum aliquid probaret, etiam in causis naturalibus talem processum impugnaret, quem quia in causis

natu-

naturalibus non impugnat, nec impugnabit in Potentia Obedientiali: præcipuè cum ſit ea indiſtincta, ab ipſiſmet Entibus. Deinde cum potentia Obedientialis, independenter à præparata ſibi elevatione, non contineat perfectionem effectus, ſitque cauſa æquivoca, quòd poſſit plus & plus, non debet in illam referri, ſed in Deum elevantem.

Objicit Tertiò. De Ratione omnis effectus eſt, eſſe aliquomodo indicem ſuæ cauſæ, ad inveniendum ipſum *Cur.* Ergo debent pendere à cauſa, quam aliquomodo poſſent indicare, per ſpecialem proportionem cum illa, quæ ſpecialis proportio, nulla eſt in effectu potentiæ obedientialis.

Respondetur. Conſequentiam eſſe falſam, in omnibus cauſis æquivocis, neque enim effectus cum illis habet proportionem niſi valde remotam; ſed hæc valde remota, habetur etiam in Potentia obedientiali, reſpectu miraculoſorum effectuum. Rursùs ſi ſit oſtendenda Proportio, illa habetur in potentia obedientiali completè hoc eſt unâ cum elevatione ſumpta, cum qua elevatione ſumpta Potentia obedientialis, dicit Proportionem cum effectu.

Punctum Difficultatis 3.

An Potentia Obedientialis ſit eſſentialis omni Creaturæ?

Reſtat ſolvendum argumentum cujus meminit Arriaga, & quòd latius proponit Pontius, & eſt tale; Non repugnat poni à Deo creaturam, quæ ſit ita limitatæ virtutis, ut non poſſit omnes effectus producere, & id videtur cedere in majorem perfectionem Dei; ergo dicendum eſt, poſſibilem eſſe talem creaturam. Hoc argumentum ut proponitur, non eſt contra nos, nam non dicimus irreſtrictè, poſſe ad quemlibet effectum, aſſumi quamcunque creaturam. Sed poſito etiam caſu antecedentis, negari poteſt, quod id cedat in majorem perfectionem Dei, non enim propriâ id virtute agit creatura, ſed virtute Dei; hinc defectus, non in aliquid ad creaturam ſpectans, ſed in virtutem Dei rejici debet, ſuppoſitâ exiſtentiâ & entitate illius creaturæ. Cæterum hic idem medius terminus ſic proponi poteſt; Poſſibilis eſt creatura, non elevabilis à Deo, nec eſt ullum fundamentum, cur aqua v. g. non ſit una ex iſtis non elevabilibus à Deo, in ordine v. g. ad producendam gratiam; ita ut defectus inelevabilitatis, oriatur, ex ipſa illius creaturæ eſſentia, non verò ex defectu à parte omnipotentiæ, oriundo. Huic argumento poſſet retorſione obviari; Poſſibilis eſt creatura elevabilis, nec eſt ullum fundamentum, cur ex iſtis elevabilibus à Deo, non ſit aqua; ergo elevari poteſt. Sed etiam hæc retorſio plenè non ſatisfacit: quia opponi poteſt omnipotentiam non eſſe reſtringendam ſine neceſſitate, nulla autem neceſſitas ponendi creaturas non elevabiles. Hinc ad ſolvendam difficultatem inquiri univerſaliter debet; An poſſibilis ſit Creatura eſſentialiter inelevabilis?

Dicendum eſt. *Non poſſe dari talem Creaturam eſſentialiter inelevabilem.*

Probat Primò recentior Suar. Implicat creatura, quæ non ſit obediens Deo talis Creatura non eſſet obediens Deo, ergo.

Responderi poſſet. Implicat creatura quæ non ſit obediens Deo in iis in quibus poteſt obedire: & ſicut nihil derogat omnipotentiæ, quòd non poſſit accipere creaturam tanquam inſtrumentum obedientiale, ut ſeipſam producat primò; quia id oritur ex conditione entitatis illius; ita nec derogabit quidquam illa inelevabilitas orta ex defectuoſitate creaturæ, ſalva omni obedientia, quia hæc ipſa talis entitas, in ſuo exiſtere, & in ſuo operari naturalia opera, eſſet dependens à Deo.

Probari poſſet Secundò ex Amico, accommodando in ſimili argumentum illius. De eſſentia Creaturæ eſt, habere aliquam potentiam vel activam, vel paſſivam, vel formalem, in ordine ad terminum aliquem, ad quem primò per ſe ordinatur; ergo etiam habebit potentiam elevabilem: quia omnis potentia naturalis, elevabilis eſt ex imperio Dei.

Respondetur. Hoc ipſum negari omnem potentiam naturalem, eſſe obedientialem.

Probari poteſt Tertiò. Si daretur Creatura inelevabilis, daretur Negatio Negationis, quæ dari non poteſt. Sequela probatur. Quia elevabilitas conſiſtit formaliter, in negatione repugnantiæ Deo, inelevabilitas autem eſt etiam aliquid negativum; ergo daretur Negatio negationis.

Respondetur. Falſum eſt, formaliter elevabilitatem, conſiſtere in aliquo negativo. Rurſus quamvis potentia obedientialis conſiſteret in negativo, adhuc inelevabilitas, quamvis ex modo ſignificandi eſſet quid negativum, in re ipſa entitativa exigentia, ad non elevari.

Probari poſſet Quartò. Si daretur creatura inelevabilis, daretur creatura imperfectiſſima. Sequela probatur, quia inelevabilitas adſtruitur oriri, ex imperfectione creaturæ.

Respondetur. Poſſibilem eſſe creaturam aliquo reſpectu imperfectiſſimam, licèt non abſolutè; & ſic materia eſt imperfectiſſima in genere agendi, nihil enim agit, pati nata, jam autem aliis prædicatis attollitur, ne ſit ſimpliciter imperfectiſſima: ſic & illa creatura imperfectiſſima in ratione elevabilis, aliis prædicatis dignificaretur.

Probari poteſt Quintò. Iſta creatura inelevabilis, eſſet omnium pefectiſſima, creatura

utem perfectiſſima, non eſt poſſibilis. Sequela
robatur; Creatura, quæ perfectiſſimè partici-
at divinum eſſe, & perfectiſſima; illa partici-
aret divinum eſſe perfectiſſimè, id eſt, inde-
endentiam, inaſſumibilitatem per modum in-
rumenti; & hoc ipſo, quia eſſet minus obediēs
)eo, minus de prædicato Eſſe ab alio, haberet.
Respondetur. Argumentum multum pro-
are, probaret enim eſſe imperfectionem in in-
ellectu creato, quòd poſſit aſſumi ad viden-
um Deum, quod non competit lapidi, vi enim
evationis magis dependet à Deo, quàm lapis
elevabilis. Rurſùs Chimæræ & non entia, e-
int perfectiora elevabilibus creaturis, quia ma-
s independentia à Deo. Deinde indepen-
entia à Deo duplex cogitari poteſt, *Prima* ra-
one perfectionis; hæc ſi daretur, argueret in
eatura, formalitatem perfectiſſimæ, ſed illam
iri in eadem repugnat: hoc ipſo enim, quia
eatura eſt, dependens à Deo eſt. Alia autem
dependentia ex defectu, & ita lapis pauciores
bet dependentias à Deo, quàm homo, nam
pendet in ſolo gradu eſſe, cum homo depen-
at & in gradu vivere, & in gradu ſentire, &
gradu ratiocinari: quia autem independen-
in creatura inelevabili, eſſet ex defectu, con-
ilis ei, quam habet lapis, ne poſſit elevari ad
lendum Deum, fit ut hæc independentia, non
uat perfectionem. Quamvis autem ſit in-
umibilis illa creatura per modum inſtru-
nti, ſicut & Deus, id non arguet in creatura
ſummitatem perfectionis, quamvis enim
us ſit inelevabilis per aliquid ſuperadditum,
tamen principium ipſius elevationis, & o-
ium, ad quæ elevatio extendi poteſt, quod
creatura non haberet. *Nihilominus*
Probari ſic poteſt Concluſio. Tùm quia il-
creatura & non eſſet elevabilis ut ſupponi-
; & eſſet elevabilis, ut probatur. Impoſſibi-
ſt, ut ratio formalis, quæ in uno ſubjecto fun-
rationem elevabilis, non fundet in aliis ſub-
tis rationem elevabilis; ſi hæc ratio forma-
eperiatur in alio ſubjecto: idem enim ma-
s idem, ſemper facit idem, adeoque & fun-
idem: unde etiam quod fundet in Petro ri-
litatem, idem repertum in Paulo, quem for-
egaret quiſpiam eſſe riſibilem, fundabit in
riſibilitatem; univerſaliterque impoſſibile
habere conſtitutivum eſſentialiter rei, &
eſſe illam rem; ſed ratio fundativa poten-
obedientialis reperiretur in illa creatura in-
vabili. Minor probatur: quia apud oppo-
s ratio fundativa potentiæ obedientialis, eſt
æra cauſalitatis, quam habet res, & omni-
entia Dei, adjuvans ad indebitum effectum:
impoſſibilis eſt creatura, non habens ſphæ-
cauſalitatis, non datur enim Ens ſimplici-
otioſum, & ſaltem ſuarum paſſionum debet
emanativum, reſpectu etiam omnis crea-

turæ Deus eſt omnipotens; ergo in creatura inelevabili, datur ratio fundativa elevabilitatis. Tum quia poteſt in oppoſitos onus oſtendendæ implicantiæ ſic retorqueri; Illa creatura & eſſet inelevabilis ut ſupponitur; & elevabilis ut probatur; Poſſibile eſt ut ratio dependentiæ à Deo, & ejus dominio, fundet in omni creatura, rationem potentiæ obedientialis: ſed creatura inelevabilis, eſt dependens à Deo & ejus dominio: ergo hæc ratio dependentiæ poterit in creatura inelevabili fundare rationem elevabilis. Major probatur inquirendo implicantiam. Qui idem medius terminus ſic aliter proponitur. Poſſibile eſt, ut præter ſphæram activitatis naturalis, detur etiam ſphæra activitatis obedientialis, hoc enim non implicat contradictionem. Tum quia per talem creaturam, & exaltabitur magis omnipotentia divina, præter creaturas elevabiles, ponendo etiam inelevabiles; & non exaltabitur magis, idque ratione prædicati ejuſdem, hoc eſt, inelevabilitatis; quod ipſum probatur. Si poneretur creatura independens immediatè à Deo in agere, ut voluit Durandus, negans immediatum concurſum Deo; ſi item poneretur creatura indigens primò produci à Deo, ſed non conſervari, non exaltaretur per hoc omnipotentia divina; ergo nec per creaturam inelevabilem exaltaretur: quia ratio dominii, infundata in prædicato eſſentiali Creaturæ, quod eſt abalietas, eſt ratio primò affectata à DEO & adamata, primoque illius ad extra exaltativa, quæ ratio quia per illas creaturas excluderetur, ideo poſitio illarum creaturarum, non exaltaret divinam omnipotentiam; & ſicut licet varietas ſervorum ornet aulam Principis, non ornat ſervus, qui in nullo ſervire poteſt, niſi in eo quod ſibi placuerit; ſic nec exaltaret divinam omnipotentiam creatura, quæ in nulla re Deo inſerviret, niſi quod illi ex principiis naturæ debetur. Tum quia vel inelevabilitas argueret imperfectionem vel perfectionem; ſi perfectionem ergo eſt impoſſibilis: quia intellectus ille, qui non eſſet elevabilis ad viſionem beatam, non eſſet perfectior intellectu elevabili; cauſa enim, quæ non poteſt, nec de ſe, nec adjuta, effectum præſtare nobiliorem, non eſt nobilior cauſa illâ, quæ illum poteſt præſtare; Ergo ſi daretur creatura inelevabilis non argueret hoc in illa perfectionem; quodſi illa inelevabilitas argueret imperfectionem infero; ergo eſt impoſſibilis: probatur illatum, quia illa inelevabilitas, eſt quid negativum etiam ex objecto; elevabilitas enim, ut dictum ſupra, eſt prædicatum poſitivum: omnis autem negatio debet fundari in aliquo poſitivo & exigitivo illius negativi; nihil autem oſtendi poteſt, in quo fundetur illa negatio. Dices, fundabitur in natura illius entis; hoc ipſum quæro, in illa

natura, quod est prædicatum exigitivum illius negationis? Et sicut v. g. si Ethnicus differens cum Christiano de visionis beatificæ possibilitate, assumeret intellectum non esse ad hoc naturâ suâ elevabilem, bene à Christiano respondente argueretur, quod in intellectu nullum ostendi possit prædicatum exigitivum ne elevetur, sic & in præsenti. Et certè si inquiratur de creatura, quam constat esse elevabilem, quare sit elevabilis, præter recursum ad omnipotentiam, responderes ex natura sua esse elevabilem; quærere restat, unde constet posse esse creaturam elevabilem, & posse esse habentem talem naturam, ad quod nulla alia ratione responderi potest; nisi quia est creatura, nisi quia subdita Deo; hoc autem ostendit singularum creaturarum elevabilitatem. Imò quæcunque regula ostendetur dignoscendi, quòd interdum legitimè, interdum arbitrariè nonnisi recurratur ad naturam rei; idem fundamentum ostendet arbitrariè, poni creaturam naturâ suâ inelevabilem. Tum quia si nihil implicet, debemus quàm perfectissimum dominium Dei in creaturas asserere, adeoque tribuere illi potestatem, utendi creatura, prout libuerit, si non implicet: majus autem hoc est dominium, si unaquæque creatura maneat elevabilis; hæcque sententia videtur honestiùs de Deo sentire: ad eum modum quo nesciens Miles, an suus Ductor sit victurus hostem, an non? honestiùs de Duce sentit, si victoriam illi speret & asserat: sic & nos inclinare debemus, quòd imperfectionem creaturæ ad effectus excedentes, vincere possit divina omnipotentia; cùmque videamus defacto aliquas creaturas elevari, per hocque exaltari omnipotentiam divinam, & ex altera parte implicantiam non habemus, cur elevari non possit omnis creatura, hinc non immeritò pro omnipotentia stabitur.

DIFFICVLTAS IV.

An ipsam Substantiam rei supernaturalis attingat Potentia Obedientialis?

Dicendum est: *Quod ipsam Substantiam rei supernaturalis attingat Potentia obedientialis*; est Conclusio Suarii utriusque Vasq. & aliorum ex nostris contra Thomistas; pluribus hanc quæstionem tractatam vide apud Ripal. disp. 30. de Ente supernaturali.

Probari solet primò. Quia si substantiam rei supernaturalis ipsam, in efficiendo, non attingeret potentia obedientialis, nec attingeret prædicata illi identificata; hoc non potest dici; quia si non attingeret prædicata identificata, nec attingeret vitalitatem; vitalitatem autem attingere debet: quia si vitalitatem non attingeret, nulla esset potentia, quæ illi tribueret esse ab intrinseco, siquidem nulla tribuere posset illud esse ab intrinseco, nisi operando ab intrinseco; nulla autem potentia posset illam operari ab intrinseco, si ipse v.g. intellectus illam non operaretur, & tamen supponuntur aliqui actus supernaturales esse vitales.

Respondebis Primò. Vitalitatem esse denominationem extrinsecam, adeoque prædicatum non identificatum, cum unus idemque actus possit esse non vitalis.

Contra. Quia quamvis quoad omnia, quæ dicit vitalitas non sit identificata actui, est tamen identificata secundùm id quod dicit in recto, in recto autem dicit ipsam entitatem, quam si non attingeret, quomodo ille actus posset dici, esse ab intrinseco, ut verum sit dicere; Hæc entitas est ab intrinseco: Quæ autem dicta sunt de vitalitate, dici proportionaliter possunt de libertate actûs &c.

Prædictum Argumentum potest adhuc sic proponi. Si substantiã actus supernaturalis v.g. intellectionis non attingeret Potentia obedientialis, quæ est in entitate naturalis; & esse verum dicere de illo actu; quod sit ab intrinseco, & non esset verum dicere: esset quidem verum dicere, quia esset vitalis: non esset autem verum dicere, quia non haberet esse ab intrinseco; quidem illius Esse & Entitatem, non attingeret potentia, operans ab intrinseco: si autem non habet Esse ab intrinseco, quomodo erit ab intrinseco, hæc enim videntur verbis differre; quamvis enim possit esse aliquid rationale, & esse à rationali, casu quo v.g. assumatur lapis ad producendum hominem; nihilominus non potest esse aliquid à rationali, & non habere esse à rationali, adeoque nec potest esse aliquid ab intrinseco, & non habere esse ab intrinseco.

Respondetur Secundò. Hoc ipso quòd illa vitalitas sit supernaturalis, immediatè jam attingi non potest à potentia naturali.

Contra. Cur non? modo attingatur viribus illis elevatis.

Respondetur Tertiò. Quòd principium remotum horum actuum, sit naturale.

Contra est. Hoc ipsum remotum principium, vel facit illum actum esse vitalem remotè vel vitalem proximè; si vitalem remotè; in quo hæc stabit remota vitalitas, quæ etiam fundat denominationem intelligentis? quam si non remotè fundat, apparet quòd non remotè habeat vitalitatem; si autem facit illum vitalem proximè: ergo facit illum esse ab intrinseco proximè, ergo & habere esse proximè ab intrinseco.

Probatur Secundò. Et suppono quòd per actus supernaturales, nos ad justificationem moveamus, utpote qui nos merè passivè in negotio salutis, non habemus; quo posito sic arguitur; vel actum illum amoris v. g. elicit etiam potentia nostra elevata, vel non elicit

n elicit; ergo nos ad illum merè passivè hamus; si elicit, habemus intentum.

Probatur Tertiò. Quia, si illa potentia nalis non produceret ipsam substantiam ais, otiosa illa esset elevatio, deberet enim esse elevatio, in ordine ad operandum, non esautem ad operandum, siquidem hoc, quod erari deberet, non operaretnr, operari enim beret ipsum actum, ad actum enim elevatur, tamen ut dicis, non operaretur illum.

Objicitur Primò. Si potentia obedientiaprincipiaret ipsam substantiam actûs, & priniaret illam immediatè, & non principiaret mediatè; principiaret quidem immediatè ut ponitur, non principiaret autem immediaut probatur; principiare potentiam obeditialem prout elevatam, non est principiare mediatè; potentia obedientialis principiat out elevata; ergo. Major probatur; principire parietem, prout est albus, disgregationem ûs, non est principiare immediatè, sed imdiatè albedo disgregat visum; ergo etiam ncipiari actus supernaturales à potentia obentiali prout elevata, est immediatè principri illos actus ab elevatione.

espondetur. Duplici modo rationes formaagendi aliquid, reduplicari posse, *Primò* ut portetur immediatè talis ratio formalis, quæ sit sola in se forma, & actus. *Secundò* modo uplicari potest ratio formalis agendi, ut non portetur forma aliqua, sed utrumque in suo iere principium; quo secundo modo fit replicatio, si dicam: bos prout adjutus ab alio ve trahit aratrum; imò interdum etiam replicari potest ratio formalis agendi, ita ut ipsi uplicato, nulla competat actio, v.g. homo ut sanus, prout pastus benè laborat, cum tan nec sanitas laboret, nec cibus. Prior mosignificatur cum dico: paries prout albus gregat visum; secundus autem in præsenti sificatur: in priori modo non tribuuntur viagendi ei, supra quod cadit reduplicatio, sed formæ reduplicatæ: cum enim actio illa sit rma, & ut ita dicam formalis, subjectum for, quemadmodum non est forma, ita nec ilactionem principiabit, sed in posteriori do reduplicandi rationem formalem agentrique principio tribuitur actio. Porrò ut noscatur, an priori, an posteriori modo replicetur ratio formalis agendi, hæc possunt eri: imprimis an illud, quod reduplicatur, sit ma, vel non? deinde si illi, supra quod cadit uplicatio, respondeat aliqua formalitas in ectu, signum erit à posteriori, etiam ipsum jectum reduplicationis concurrere; ut in esenti respondet vitalitas: in disgregatione em visûs, nulla specialis formalitas, respon: parieti; denique attendendum est ad fin, ob quem ponitur conjunctio subjecti & mæ, quæ reduplicatur: si enim sit finis, ut subjectum operetur, ne frustretur intentio illius conjunctionis, utrumque operari debebit; jam autem potentia naturalis ad operandum elevatur.

Objicitur Secundò. Elevatio illa saltem cùm fit per qualitatem superadditam, habet se per modum causæ instrumentalis: porrò in effectum instrumenta immediatè influunt, & illis mediantibus aliæ causæ: ergo etiam in præsenti, potentia obedientialis, saltem per qualitatem superadditam elevata, immediatè non influet, sed sola qualitas.

Respondetur. Duplicis generis esse instrumenta, quædam conjuncta, quædam separata: instrumenta separata excludunt in multorum sententia immediatum concursum, aut saltem illum non deposcunt: & sic accidentia operativa substantiarum, cum sint instrumenta separata, non indigent immediato influxu substantiæ, cum illis absentibus, operari possint; porrò instrumenta conjuncta naturalia, non excludunt concursum causæ, cujus sunt instrumenta: & ita species impressa, quæ est instrumentum cognitionis eliciendæ, non excludit concursum intellectus, cujus est instrumentum, & quidem immediatum. Quando etiam fit percussio instrumento, non tantum impulsum v.g. ferrum, sed etiam manus immediatè principiat, licet nonnisi mediatè attingat, quia non se conjungit immediatè cum percusso: cum autem elevatio sequatur rationem instrumenti naturalis conjuncti, saltem respectu actuum supernaturalium vitalium, neque enim extra subjectum, cui tribuuntur, connaturaliter agere possunt, hinc non excludent rationem agendi ipsius subjecti.

Objicitur Tertiò. Docent Patres, totum nostrum operari supernaturale, ex Deo esse.

Respondetur. Doceri id à PP. non per exclusionem cooperationis nostræ, sed quia ipsa nostra cooperatio non poneretur, nisi poneretur elevatio, quæ cum ponitur, habet jam proportionem cum effectu supernaturali. Quæ hîc pluribus urgeri possunt, eorum solutio petatur ex materia, de prædeterminatione, & de Gratia.

Objicitur Quartò. Si potentia naturalis elevata, potest causare immediatè supernaturalem effectum quoad substantiam, poterit etiam causare potentia supernaturalis naturalem effectum; non enim potior ratio pro uno quàm pro altero.

Respondetur. Principio supernaturali quoad entitatem, connaturale est principiare actus supernaturales: quia tamen etiam illud principium supernaturale, habet potentiam obedientialem, hinc vi illius, assumi potest, tanquam instrumentum, ad productionem actus naturalis. Porrò si id Deus facere vellet, non esset necesse superaddere illi principio aliquam

qualitatem ſuperadditam, ſed ſolùm concurrere concurſu indebito exigentiæ illius, & ponere effectum naturalem; neque inde ſequitur, non eſſe determinatum illud principium ad producendas actiones ſupernaturales, eſt enim determinatum, quantùm eſt de ſe, & attenta entitate ſua: & ſicut intellectus, eſt naturâ ſuâ determinatus ad cognitionis naturalis productionem, quamvis ſecundùm potentiam obedientialem ſpectatus, poſſit producere etiam cognitionem ſupernaturalem; ſic qualitas illa ſupernaturalis, attentâ ſuâ natura, eſt determinata ad effectûs ſupernaturalis productionem, fieri tamen poterit, ut per potentiam obedientialem, etiam effectum naturalem operetur.

Objicitur Quintò. Si potentia obedientialis eſt cauſa immediata effectuum ſupernaturalium; vel eſt reſpectu illorum cauſa inſtrumentalis, vel principalis. Neutrum dici poteſt.

Respondetur cum recentiori Suar. Reſpectu aliquarum formalitatum, eſſe cauſam principalem v. g. reſpectu vitalitatis: neque enim poteſt oſtendi, quidnam primò per ſe requiratur ad actum intellectionis vitalem, quàm potentia vitalis: reſpectu autem aliarum formalitatum, poteſt ſe habere, ut cauſa inſtrumentalis; quando autem negat Trident. quòd nos reſpectu converſionis habeamus ut inſtrumentum; negat quòd nos habeamus ut inſtrumentum merè paſſivum & mortuo modo.

Objicitur Sextò. Si ponatur potentiæ obedientialis immediatus influxus in ſubſtantiam ſupernaturalis, ſequetur quòd omnis virtus neceſſaria ad opus ſalutis, ad ipſam naturam pertineat, omnis enim virtus incompleta, quia incompleta eſt, exigit compleri, adeoque exigit auxilia, quæ tamen ſupponuntur ſupernaturalia.

Respondetur. Virtus incompleta habens incompletionem ad aliquid, tanquam ad perfectionem ſibi debitam, exigit compleri, ſed ſi illud ſit perfectio ſuperexcedens, dicatque ad illud virtus incompleta, ſolam non repugnantiam, non erit neceſſe, ut exigat comprincipia; ſi non exiget comprincipia, ſalvabitur adhuc comprincipiorum elevantium ſupernaturalitas.

Instabis. Eo ipſo quòd admittatur virtus ex ſe immediatè activa operis ſalutaris, non poteſt elevari; nam nulla cauſa elevari poſcit ad agendum, id quod ex ſe poteſt.

Respondetur. Si admitteretur virtus ex ſe, hoc eſt, viribus propriis activa operis ſalutaris, ut quid exigeretur elevatio? ſecus ſi non ſit activa viribus propriis.

Objicitur Septimò. Conceſſo tali concurſu immediato, magis eſſet ſupernaturalis habitus, quàm actus: nam habitus efficeretur adæquatè à viribus ſupernaturalibus; actus verò etiam à viribus naturalibus.

Respondetur. Pares fore habitus acquiſitos ſupernaturales & actus: quia vel producuntur habitus illi à potentia elevata, vel ab actibus, quos ipſos produxit potentia naturali elevata. Quod autem attinet ad habitus ſupernaturales infuſos; non erunt etiam illi magis ſupernaturales præ actibus: quia ille influxus actus potentiæ naturalis, fit ratione elevationis atque adeò, ratione alicujus ſupernaturalis.

Instabis. Saltem actus erit mixtus ex naturali & ſupernaturali, cum ejus principium mixtum ſit ex utroque.

Respondetur. Non erit mixtus, quia etiam natura operatur prout elevata, adeoque viribus ſupernaturalibus; ex quo etiam deducetur, cur non ſequatur ille actus ignobiliorem parentis hoc eſt; conditionem naturalis: quia ſcilicet potentiæ naturalis debilitatem, adjuvat principium excedens.

DIFFICULTAS V.

De reliquis Potentiam Obedientialem concernentibus.

QVÆRES Primò: *An potentia naturalis naturaliter, an ſupernaturaliter exigat elevationem?*

Assero Primò. *A potentia obedientiali non exigi, ſimpliciter ſupernaturaliter elevationem.*

Ratio. Si enim ſimpliciter ſupernaturaliter, illam exigeret; ergo illa potentia obedientialis, eſſet entitativè ſupernaturalis: quia illa exigentia nihil aliud eſt, niſi ipſa potentia: ergo exigentia eſt ſupernaturalis ſimpliciter; etiam potentia, cui illa identificatur, erit ſupernaturalis ſimpliciter. Rurſùs ſi potentia obedientialis ſimpliciter ſupernaturaliter exigit elevationem, & eſſet illa exigentia ſupernaturalis, & non eſſet; eſſet ut ſupponitur; non eſſet autem, quia illa potentia, eſſet ipſamet natura; quod autem exigitur à natura, debitum eſt naturæ; quod autem debitum eſt naturæ, ſupernaturale non eſt.

Assero Secundò. *Illam exigentiam non eſſe ſimpliciter, & ſecundùm omnia naturalem.*

Ratio: quia aliàs & ipſa elevatio eſſet quid naturale, cum etiam elevatio, tanquam terminus compleat, & ingrediatur exigentiam illam.

Assero Tertiò. *Illam exigentiam eſſe naturalem entitativè, terminativè ſupernaturalem.* Quòd ſit entitativè naturalis, probatur: quia idem eſt hæc exigentia, quod ipſa potentia naturalis. Quòd autem terminativè ſupernaturalis ſit; Ratio eſt: quia elevatio, ad quam terminatur

hæc

hæc exigentia, est supernaturalis. Quanquam rigorosè loquendo, non deberet dici illa exigētia positiva, sed potius negativa & permissiva.

Quæres Secundò. *An potentia obedientialis, sit relativa transcendentaliter, ad actus supernaturales?*

Assero Primò. *Potentiam obedientialem sine elevatione acceptam, non referri transcendentaliter ad effectus supernaturales.*

Ratio. Tum quia potentia obedientialis sine elevatione accepta, non est causa effectuum supernaturalium; ergo nec refertur ad illos transcendentaliter: quia in tantum deberet referri transcendentaliter, in quantùm, est causa. Neque dicas esse remotè causam: quia potentia obedientialis sine elevatione accepta, & ut dicis remotè, ita se habet in ratione causæ, sicut fundamentum & terminus sine ratione fundandi, habent se in ratione relati: sicut enim complet ratio fundandi relativum esse, ita esse causæ, complet elevatio: jam autem fundamentum & terminus sine ratione fundandi, non sunt quid relatum; ergo nec potentia obedientialis, est causa sine elevatione, adeoque sine illa, nec est relatum transcendentaliter. Tum quia unica præmissa non dicit relationem ad conclusionem, nec habet rationem præmissæ, sed tantùm merè propositionis, quæ est possibilis, etiamsi non daretur tertia operatio conclusiva. Ergo nec dicet relationem transcendentalem ad effectus supernaturales, ipsa potentia obedientialis, sine elevatione accepta: sicut enim impossibilis est conclusio ex una præmissa, ita impossibilis effectus supernaturalis, sine elevatione. Tum quia potentia naturalis antonomasticè accepta, non dicit respectum transcendentalem ad effectus supernaturales, ita enim accepta non èst causa illorum: ergo neque ipsa obedientialis potentia, sine elevatione accepta; quia sic accepta, non est nisi mera potentia naturalis.

Dices Primò. Omnis potentia est respectus transcendentalis ad suum terminum, potentia autem obedientialis est vera potentia.

Respondetur. Potentiam Obedientialem non nisi cum elevatione, esse veram potentiam. Major autem est vera, quando potentia habet omnia requisita ex parte actûs primi: & sicut causa, præcisô ab illa præparato concursu Dei, non est potentia transcendentaliter respectiva ad suos actus, cum sine concursu Dei non sit causa eorundem; & tamen illos respicere debet, in quantùm causa est: ita nec potentia obedientialis, exclusâ elevatione, erit respectiva transcendentaliter.

Dices Secundò. Saltem est respectus transcendentalis intellectûs ad actus supernaturales, in quantùm vitales sunt.

Respondetur. Posse quidem poni respectum rationis, sed non realem: quia illa vitalitas identificatur supernaturalitati, ad quam sine elevatione, nullus ordo realis est, tantum ordo rationis: quia ratio condistinguere potest formalitatem vitalitatis, à formalitate supernaturalitatis, ad vitalitatem autem, est ordo potentiæ naturalis.

Dices Tertiò. Ergo etiam potentiæ naturales, non dicunt ordinem transcendentalem ad suos actus.

Respondetur. Si non ponantur cum omnibus prærequisitis ad agendum tenentibus se ex parte actûs primi, v.g. cum præparato ex parte actûs primi concursu divino, tunc etiam potentia naturalis, non erit respectiva transcendentaliter.

Assero Secundò. *Potentiam Obedientialem una cum elevatione acceptam, esse respectivam transcendentaliter.*

Ratio. Tum quia tam essentiale est potentiæ obedientiali, unà cum elevatione acceptæ, esse virtutem effectivam actuum supernaturalium, ac essentiale est ipsi causæ naturali, respectu suorum possibilium effectuum: ergo utraque est respectiva transcendentaliter. Tum quia potentia obedientialis, non se habet ad effectus supernaturales, ut ad purum terminum, quomodo solent aliqui explicare relationes transcendentales. Item ita accepta potentia obedientialis, intelligi non potest sine effectibus suis, quod etiam apud alios fundat relationem transcendentalem. Tum quia sic sumpta potentia obedientialis, est respectiva ad suos actus, ordinatur enim ad illos, estque non ad se sed ad aliud; sed non est respectiva prædicamentaliter, quia potest dicere hunc respectum etiam ad non existentem terminum; ergo est respectiva transcendentaliter.

Dices Primò. Si potentia obedientialis quocunque modo sumpta, esset respectiva transcendentaliter; tunc inadæquatè accepta, exigeret elevationem; quod ipsum probatur. Cuilibet potentiæ transcendentali incompletè acceptæ, debentur comprincipia reliqua; & ita debetur naturæ concursus Dei, ad efficiendos actus naturales: non potest autem potentia obedientialis exigere elevationem; quia aliàs respectu illius, non esset supernaturalis elevatio: quia exigita.

Respondetur. Potentiæ obedientiali jam elevatæ ratione elevationis deberi concursum supernaturalem; neque enim v.g. habitui amoris supernaturalis, concursus supernaturalis ad amandum, indebitus est, vel illi ipsi supernaturali, supernaturalis; sed nondum elevatæ, sicut elevatio, ita & concursus supernaturalis est. Quamvis autem cuilibet potentiæ transcendentali, incompletè acceptæ, debeantur omnia comprincipia; si illa potentia non tantùm permissivè se habeat ad illos actus; non debentur tamen, si permissivè tantùm se habeat: jam autem potentia obedientialis inadęquatè accepta,

permiſſivè ſe tantùm habet ad elevationem, & ad actus,ex ſuppoſita elevatione, producibiles. Et certè ſi ſe aliquid nonniſi permiſſivè habeat ad aliud, non poteſt illud dici illi debitum, ab eoque exigitum; ſi autem non eſt illi debitum, nec exigitum,comparativè adhuc ad illud,poteſt eſſe ſupernaturale.

Dices ſecundò ex Recentiori Suar. Omnis potentia, cujus reſpectus ad terminum, eſt de primo conceptu talis potentiæ, eſt reſpectus tranſcendentalis; ſed potentiæ obedientialis reſpectus ad ſuum terminum,non eſt de primo eſſentiali conceptu: quia potentia obedientialis nullum poſſibile primò reſpicit, ſed ſolum obedire Deo in ordine ad id quod non implicat. Quod autem hic vel ille effectus non implicet, id eſt,de conceptu ſecundario.

Respondetur ſecundùm dicta in logica. Nego majorem. Sed quicquid ſit de Majori, Potentia Obedientialis non reſpicit utcunque obedire Deo, ſed obedire in ordine ad producendum id, quod à ſe non implicat produci, conſequenter etiam ex conſequenti & in obliquo, reſpicit poſſibile.

Dices Tertiò. Quod ſemel poſitum non refertur relatione tranſcendentali, nunquam refertur relatione tranſcendentali: relatio enim tranſcendentalis,eſt eſſentialis; quod autem ſemel non eſt eſſentiale, nunquam eſt eſſentiale; ſed potentia obedientialis poteſt poni & non referri relatione tranſcendentali; ſcilicet ſi ſine elevatione accipiatur. Ergo.

Respondetur. Poſſe eſſe potentiam obedientialem,& non eſſe actu elevationem,ſed actualis elevatio, non eſt neceſſaria ad relationem tranſcendentalem,ſed ſolùm ad prædicamentalem. Sed non poteſt eſſe potentia obedientialis,& non eſſe elevatio in actu primo,non poteſt inquam eſſe re ipſa,licet poſſit non eſſe per rationem,non poteſt,inquam,re ipſa non eſſe elevatio in actu primo: quia illa ſtat in Dominio Dei; & voluntate utendi creatura ad effectus excedentes,&c. quod re ipſa eſt; ſed poteſt non eſſe per rationem, ad quod reflectendo procedebat aſſertum primum.

Dices Quartò. Cum Ripalda oppoſitum ſentiente, diſp. 32. de Ente ſupernaturali. In oppoſitum eſſe authoritates Patrum, docentium, quòd poſſe rerum,ad ea quæ ſunt naturalia, ſit in ipſis rebus: poſſe verò ad ea,quæ ſunt ſupernaturalia, ſit in ipſo Deo. Docent item poteſtatem naturæ intrinſecam, abſolutè activam non eſſe, conſequenter non eſſe connexam ordine tranſcendentali, quia eſſet intrinſeca naturæ; quod variis authoritatibus illuſtrat.

Respondetur. Hoc argumento probari, nonniſi aſſertum primum. Concedimus enim, poſſe ad ea, quæ ſunt ſupernaturalia, eſſe in ipſo
Deo tanquam principio elevativo: ita tamen
ut reſpondeat illi elevabile; cur ergo hoc ele-
vabile,& quidem jam completum à Deo el[e]va-
ri, non poterit referri ordine tranſcendentali
ad actus ſupernaturales,ut & reliquæ cauſæ. C[ur]
item poteſtas elevabilis, quæ eſt intrinſeca na-
turæ,in acceſſu elevationis extrinſecæ, non erit
connexa cum effectibus excedentibus? Unde
per nos admittitur hoc ſenſu in natura virtus in-
completa intrinſeca ad actus ſupernaturales,
quia admittitur virtus elevabilis,quæ eſt ipſa re
entitas, adeoque quid intrinſecum.

Dices Quintò. Si naturæ competeret virtu[s]
intrinſeca, ordine tranſcendentali conn[e]xa
cum actu ſalutari Charitatis, deberentur ill[i]
comprincipia, quibus compleretur, ad eo[s] ef-
ficiendos; ſicut debentur comprincipia ad actus
naturales, ad quos natura, eſt virtus intrinſeca
incompleta; ergo virtus naturæ,non eſt intrin-
ſecè tranſcendentaliter, cum ſupernaturalibu[s]
connexa.

Respondetur. Si naturæ competat vi[rtu]s
intrinſeca; hoc eſt, vis & poteſtas continen[s]
ſe effectum, hoc ipſo exigeret concurſum Dei
ſicq; exigit natura; ſed ſi competat vis intri[n]ſe-
ca,pro vi elevabili accepta,non exiget hoc p[h]
concurſum Dei,ſed permiſſivè nonniſi ſe ad ll
habebit. Sed caſu quo intelligatur elevari, ...
non ordine tranſcendentali referetur? cur [n]o[n]
exiget concurſum ſupernaturalem? ut il[l]u[m]
exigit ipſe habitus v. g. ſupernaturalis. Sec[un]-
dùm etiam aſſerta diſtinguitur antecedens [ſi]
naturæ competat virtus independenter ab [ele]-
vatione,exiget naturaliter comprincipia. C[on]-
cedo antecedens. Secus ſi competat hæc [vir]-
tus dependenter ab elevatione.

Dices Sextò cum eodem. Ut voluntas po[ſſit]
immediatè & abſolutè efficere actum ſuperna-
turalem,non requiritur ordo tranſcendens [vo]-
luntatis,in actum ſupernaturalem; quod ipſ[e]
probatur. Eo ipſo quòd apprehendamus [vo]-
luntati convenire activitatem conditionata[m]
in actum ſupernaturalem,dependenter à con[di]-
tione poſſibilitatis actûs,& collatione auxilii [ſu]-
pernaturalis,& inſuper apprehendamus actu[m]
ſupernaturalem,abſolutè eſſe poſſibilem,& v[o]-
luntati conferri auxilia ſupernaturalia neceſ[ſa]-
ria ad illum, ſufficienter intelligimus volun[ta]-
tem poſſe abſolutè efficere actum ſupernatu-
ralem.

Respondetur. Ut voluntas immediatè p[oſ]-
ſit efficere actum ſupernaturalem, non requi[ri]-
tur in illa ordo tranſcendens independenter [ab]
elevatione; ſecus dum illa habetur; quid eni[m]
deerit ad relationem tranſcendentalem, ſi a[p]-
prehendatur effectus ſupernaturalis abſolu[tè]
poſſibilis, & intelligatur voluntati conferri a[u]-
xiliu

ilium supernaturale elevativum; curque non ntelligetur tunc referri ordine transcendenta- ; unde actualitas illius relationis probatur, quia ihil deest, ne tunc illo ordo ponatur. Et sicut Omnipotentiæ divinæ, quæ per Ripaldam ha- et virtutem conditionatam producendi possi- ilia, & aliunde creaturæ non repugnant, nihil eest quominus ad creaturas possibiles refera- ur per nos relatione transcendentali, ita & in ræsenti; transeunteque virtute conditionata in bsolutam positione conditionis, cur non intel- getur tunc relatio transcendentalis?

DICES Septimò. Actus supernaturales sunt su- a ordinem naturæ non extrinsecum; ergo su- a ordinem quidditativum & intrinsecum; at do quidditativus & intrinsecus est transcen- ens, quo natura sibi nectit ea, quæ sibi affinia nt; ergo actus supernaturales, sunt supra ordi- m transcendentem naturæ.

RESPONDETUR. Esse actus supernaturales su- a ordinem quidditativum & intrinsecum in- pendenter ab elevatione, secus illâ positâ; nsequenter erunt illi actus supra ordinem nscendentem naturæ, independenter ab ele- tione, secus illâ positâ.

INSTAT ex ABSURDIS.

PRIMUM est. Sequitur rem unam creatam, nnecti cum omni creatura possibili, quia ad- ttitur potentia Obedientialis, elevabilis à eo, ad productionem cujuscunque crea- ræ.

RESPONDETUR. Tam amplam à nobis poten- m non admitti; sed ex aliis fundamentis, hic xus concedi potest.

SECUNDUM ABSURDUM. Ergo in quacunque creata poterit Deus cognoscere omnia, æ in se cognoscere potest & in sua omnipo- tia.

RESPONDETUR. Non omnia: quia nulla eatura v. g. est elevabilis ad primam sui pro- ctionem; ad quæ autem elevabilis est, illa, ssunt in illa creatura agnosci, non quocun- e modo, sed prout elevata ab omnipoten- , excedentium etiam operativa.

TERTIUM ABSURDUM. Poterit prænoscere denter Angelus possibilitatem Incarnatio- , Trinitatis, &c. comprehendendo cognitionē obabilem naturalem earum rerum; nam hæc gnitio est ordine transcendentali connexa, n suo objecto.

RESPONDETUR. Ex ordine transcendentali titiæ cum Objecto, non potest inferri possi- itas objecti, quia hunc ordinem dicet noti- t, etiam cum hircocervo cognito. Addo cum r nos potentia obedientialis, non dicat rela- nem transcendentalem, nisi elevata, cumque vatio aliquid excedens & inattingibile ab Angelo viribus naturæ importet; cum illud ex- cedens non attingat, nec potentiam obedien- tialem quâ talem attingit.

QUÆRES Tertiò. *Quænam sit regula digno- scendi, an hoc in particulari elevari possit?* Asse- ro illam in duobus consistere, imprimis in pos- sibilitate ipsius Entis producendi; & in hoc: an, si producatur ab hoc, non sint secutura duo contradictoria. Prima possibilitas appellari potest absoluta; secunda possibilitas respecti- va, ad existendum ab hac causa.

QUÆSTIO II.

Quomodo Sacramenta causent Gratiam?

PRÆMITTO Primò. *Quæ sit differentia Authorum in hac materia.* Physicam cau- salitatem tribuunt Sacramentis, cum S. Thoma Thomistæ, & ex nostris Suar. Valent. Bellarm. & alii. Moralem autem causalitatem tribuunt Gabriel & Occham; ex nostris Vasq. Mol. A- micus d. 4. Sect. 9. Coninck q. 62. num. 109. Pontius disp. 41. num. 47. Lugo disp. 4. Sect. 4. Qui recedit quidem in hoc à sententia Vasq. quòd putet possibilem esse causalitatem phy- sicam, quam negat Vasq. convenit tamen in hoc, quòd neget defacto physicè causare. Di- Cast. autem dicit, interdum physicè, interdum moraliter causari gratiam.

PRÆMITTO Secundò: *Quid sit causa Mora- lis*, missisque variis ejus acceptionibus; pro- priissimè & per ordinem ad præsens, est causa, per quam, seu vi cujus, apprehensivum agens, ita movetur, ad ponendum virtute suâ effe- ctum, ut tamen possit non moveri, & effectum non ponere. Illustrari hoc potest instantiâ desumptâ à consulente homicidium, qui indu- biè est causa moralis; nam imprimis per vim consilii, à consulente dati, movetur interfector, apprehensivus illius consilii, ad interficiendum; movetur autem, ut virtute suâ, & actu, ponat homicidium, cùm tamen possit repudiare con- silium; idque videre est in aliis causis morali- bus, manifestè talibus, ut quæ causant, laudan- do, suadendo, consentiendo. Ex qua ulterius descriptione colliges, quæ sit differentia inter causam & conditionem moralem, ita ut illud sit causa moralis, quod habet virtutem & effi- caciam ad movendum illud, conditio autem non habet eam vim, licet sine ea, non movea- tur efficiens, & non tam est id, quod movet agens, quàm id, non sine quo, movetur agens.

Illustrari hoc potest instantiâ; Mandat Paterfamilias Oeconomo, ut quoties se audierit jurantem, toties largiatur Eleemosynam, juramentum non est causa moralis Eleemosynæ, non enim illa exhibetur vi juramenti, sed vi dispositionis & ordinis facti à Patrefamilias, licèt illud imperium non sit obligaturum, nisi in circumstantia juramenti; consequenter imperium erit causa moralis illius Eleemosynæ, juramentum autem, nonnisi conditio sine qua non; sed de hoc etiam actum in materia de Fide, ubi de motivo ejusdem.

PRÆMITTO Tertiò. Quid sit causa physica prout condistinguitur morali? est enim illud, quod est principium determinans existentiam effectûs immediatè, causa enim moralis immediatè non dat esse effectui, sed agens, quod movetur ab illa causa morali. Rursùs Virtus illa per quam ponitur effectus, posita motione causæ moralis, non est ordinata ad bonum ipsius consulentis, consentientis, laudantis, est autem bonum, causæ, physicè operantis; quod ipsum determinare immediatè existentiam effectus, interdum fit per virtutem superadditam instrumentaliter se habentem; ut cum ignis producit alterum ignem per calorem; interdum fit sine superaddita virtute.

PRÆMITTO Quartò. *Neminem negare quòd Sacramenta sint etiam causæ Morales gratiæ.*

RATIO: Quia nemo negat, quòd positis Sacramentis moveatur Deus, ut det concursum productivum gratiæ; & phrasis Patrum hoc significat, dicentium quòd Sacramenta contineant Sanguinem Christi, quæ continentia indubiè est moralis saltem.

DICES Primò ex iis quæ objecit sibi Di Cast. disp. 2. n. 106. Causa moralis causat imprimendo species, in causam physicam intelligentem, nulla autem causa creata, potest quidquam imprimere Deo.

RESPONDETUR. Negando Majorem, nam respectu Angelorum suasiones Luciferi, erant causa moralis peccati illorum, neque tamen imprimebat illis species, sufficit ergo ut sine specierum impressione, moveat objectivè.

INSTABIS. Ergo nulla discernetur causa finalis à causa morali.

RESPONDET. Di Cast. discernetur, quia causalitas causæ finalis est ut fiat bonum; causalitas autem moralis est stans in *Quia* est, licet utrumque conveniat in causare Objectivè.

DICES Secundò. Causa moralis est causa volitionis, per quam efficiens determinat se ad operandum, nulla autem causa creata, potest esse causa actûs divini.

RESPONDETUR. Causa moralis est causa volitionis, in quantum causa volitionis sumitur pro motivo volitionis, non repugnat autem aliquid extrinsecum Deo, esse motivum volitionis illius, sed non est causa sumpta pro influente, vel determinante ipsum esse actûs, ad existentiam.

DICES. Tertiò. Non potest ostendi, quid habeat virtutem causandi moraliter in Sacramentis; neque enim potest dici honestatem aliquam, quæ in illis sit, esset rationem causandi moraliter.

RESPONDETUR. Esse in Sacramentis ex adjuncto honestatem, nempe ratione Christi meritorum in illis contentorum; est item illic honestas supposità deputatione & ordinatione divina, cui honestum est satisfacere. Di Cast. autem recurrit ad significationem supernaturalem, quam habent Sacramenta ex institutione Christi.

PRÆMITTO Quintò. *In hoc totam esse difficultatem*; an præter causalitatem moralem concedenda sit insuper Sacramentis, secundùm se causalitas physica; seu quod idem est; an Sacramenta in ordine ad producendam Entitatem gratiæ, habeant se nonnisi tanquam moventia Deum, ut producat gratiam; an verò etiam ipsa influxu suo, determinent ipsum esse seu ipsam existentiam gratiæ, secundùm illius existentiæ, ita ut non solus Deus sit causa illius existentiæ, sed simul coëffectivum instrumentum, sint Sacramenta.

DIFFICVLTAS I

Causalitas Sacramentorum novæ legis Physicané an moralis?

PEnsanda sunt primùm Argumenta utriusque partis.

Punctum Difficultatis I.

Argumenta Negantium Causalitatem Physicam.

PRIMUM ARGUMENTUM est, quo utitur Pontius, & ante illum Conink. Si Sacramenta producerent physicè gratiam, etiam baptismus sic illam produceret, ob paritatem rationis; sed baptismus non producit physicè gratiam, quia baptismus non existit realiter, nec secundùm se nec secundùm aliquid sui, aut aliquid ab illo productum, quod possit physicè producere gratiam; quod ipsum probatur: quia baptismus consi-

cōſiſtit in ablutione & verbis , quæ ablutio & ve ba fiunt ſucceſſivè, nec procedit ad productionem gratiæ forma, niſi dicatur ly Sancti, jam autem tunc priora verba non exiſtunt realiter ; nec tunc cum proferuntur verba , neceſſariò exiſtit ablutio, poſſet enim poſtponi ; ergo tunc non exiſtit realiter Sacramentum , nec aliquid ipſius, quod phyſicè poſſit producere gratiam ; nihil enim exiſtit ipſius, formæ v. g. niſi ly Sancti, hoc autem non habet vim producendi phyſicè gratiam ; nam non eſt Sacramentum ut eſt videns, & ſi non præceſſiſſent alia verba , nihil produceret ; ergo ex ſe , ſuppoſita etiam quacunque ordinatione divinâ , nequit producere gratiam. Addit quòd neque aliquid productum à baptiſmo exiſtat tunc , quòd poſſit producere gratiam , ut eſt certum & conceſſum ab omnibus, nihilque oſtendi poteſt, de cujus productione, non ſit eadem difficultas, ac de productione ipſius gratiæ. Si autem Sacramentum nec in ſe tunc, nec in aliquo ſui exiſtit, non poteſt phyſicè cauſare.

Respondetur. Quod illic Sacramentum exiſtat in aliquo ſui, hoc eſt, in ſui ultimo complemento ſenſibili phyſicè, unde exiſtit tunc, in hac acceptione, ſecundùm ſe , inadæquatè ſumptum, & ſecundùm ſe ultimò completivè ; exiſtit etiam in aliquo ſui, hoc eſt in virtute producta, quam obedientialiter producit ipſum illud complementum, tanquam virtutem totius v. g. formæ ; & quid ſi adhuc diceres, à ſingulis particulis illam qualitatem produci ? Et licèt ultima prolatio, non ſit Sacramentum adæquatè, eſt tamen Sacramentum ultimo completivè ; virtus etiam illa, non eſt quidem Sacramentum, eſt tamen virtus ejuſdem ; & ſicut quamvis ſemen non ſit planta, nihilominus planta generat plantam medio ſemine ; ita & in præſenti , illa qualitas, licèt non foret Sacramentum , eſſet tamen virtus Sacramenti ; quantumvis autem , ſi illud complementum non præcederent alia verba, certum ſit quòd non produxiſſet gratiā, ſed ſuppoſitis illis & ordinatione divina, ex ſe producere gratiam, non ex ſe, hoc eſt, excluſivè antecedentium particularum , ſed ex ſe , ſuppoſitâ ſui exiſtentiâ & Dei ordinatione , unde immeritò aſſumit Pontius id non poſſe præſtari ſuppoſita qualicunque ordinatione divina ; quia non repugnat ultimum illud complementum ; dum exiſtit , aſſumi ad cauſandam phyſicè gratiam.

Instat Primò. Quamvis illud c omplementum quod ſupponitur tunc realiter exiſtens, cauſaret phyſicè gratiam , tamen certum eſt quod illud complementum non ſit baptiſmus, nec Sacramentum baptiſmi.

Responsum. Multum probare Argumentum, probaret enim, quòd partus poſthumi , non ſit cauſa Pater , nam ille non exiſtit , & ex altera parte ſemen , non eſt Pater. Rurſùs calor & ſiccitas dum agunt ubi non eſt ignis , non ſunt ignis, & tamen ignis dicitur agere, & ſic de ſimilibus ; ſufficit ergo quòd illud complementum, ſit baptiſmus completivè , ſufficit quod detur qualitas, quæ ſit virtus Sacramenti, exigita à Sacramento, ſuppoſita elevatione , ut media illa qualitate , tanquam virtute à Deo ſibi proviſa, agat gratiam ; unde antecedentia verba non concurrent ſecundùm ſe , concurrent ſecundùm virtutem à Deo præviſam, & à ſe exigitam, ſuppoſita elevatione.

Instat Secundò idem. Ex conceſſis, movetur Deus præexiſtentibus v. g. verbis , nonniſi moraliter , ad producendam illam qualitatem ; ergo illa verba concurrent ad productionem gratiæ, ſolùm moraliter. Ergo & illud complementum operabitur nonniſi moraliter.

Respondetur. Cum præcedentia verba phyſicè non exiſtant, moraliter nonniſi movebunt ad productionem illius qualitatis, ſed quia qualitas illa phyſicè exiſteret , eſſetque virtus antecedentium verborum, fit ut illa verba , media illa qualitate , phyſicè poſſint cauſare gratiam, quam etiam phyſicè poterit cauſare illud complementum, ſi elevetur, quia adhuc phyſicè exiſtit.

Instari poteſt Tertiò. Quod ignis dicatur agere ſi agat calor , benè intelligitur ; quia eſt virtus ejuſdem, eſt autem virtus ejuſdem quia calorem exigit ignis ; ſed quæ ſimilis exigentia in verbis , ad producendam illam qualitatem, cum jam verba non exiſtant.

Respondetur. Etiam illa verba in ſucceſſiva ſui prolatione (ſuppoſito quòd ex inſtitutione divina & debitâ intentione proferantur) dum exiſtunt, ſucceſſivè etiā exigant, ut producatur vicaria illorum qualitas. Ratio : quia ſicut dantur exigentiæ naturales ſuppoſito ordine naturæ, ita dantur & exigentiæ ſupernaturales , ſuppoſito tali ordine elevationis ; unde quaſi dicunt verba Formæ ; Vis ut producamus gratiam, eſt in nobis reſponſiva potentia obedientialis ; ſed quia non poſſumus ſtatim illam producere, quia tu non ordinas, da ergo nobis qualitatem, quam tu , vel noſtrum complementum producat, ut id exequamur.

Secunda Ratio Amici. Sæpe Sacramenta cauſant cum non ſunt ; ergo non cauſant phyſicè. Antecedens probat ; quia quando recedit fictio , Sacramentum non eſt, & producitur gratia ; deinde ſi contrahatur matrimonium per Procuratorem, qui illic intervenire poterit in tanta diſtantia, phyſica productio gratiæ ?

Respondetur. In hac difficultate reſpici poteſt, vel v. g. ad Bertam, cum qua agit Procurator ;

rator; vel ad Cajum cujus nomine agitur; ſi reſpiciatur ad Bertam; illius conſenſus phyſicè cauſare poteſt gratiam, ſi cætera ſint paria, phyſicè enim exiſtit. Quod ſi agatur de conſenſu ipſius Caji; reſpondent aliqui apud Amicum, quòd tunc gratia phyſicè cauſetur per verba Procuratoris, in quibus moraliter perſeverat conſenſus Caji. Sed id non ſatisfacit: quia illi debetur productio gratiæ, qui miniſtrat Sacramentum, non autem miniſtrat Sacramentum, Procurator, ſed ipſe Cajus. Addit Amicus verba Procuratoris non ſpectare ad materiam & formam Matrimonii, hæc enim ſalvantur in conſenſu principalium contrahentium; principalis autem contrahens, non dicitur phyſicè agere, actione Procuratoris, quia non, eſt idem phyſicè cum Procuratore; ſed de hoc mox redibit ſermo.

Alii autem dicunt Conſenſum Bertæ, cauſare phyſicè gratiam, moraliter autem nonniſi, Conſenſum Caji, cùm ille nec in ſe, nec in virtute ulla ſua exiſtat; idque transferunt ad Sacramentum cum dictione ſumptum, ſi illud non imprimat Characterem, cui aliqui tribuunt, ut ſublata fictione cauſet phyſicè gratiam; & quamvis ille Character ſit effectus Sacramenti, nec eſt Sacramentum, poteſt tamen appellari virtus ejusdem, ad eum modum, quo quamvis ſemen ſit effectus generantis, nihilominus eſt aliquid ejusdem, hoc eſt, virtus agendi; & ſi concederetur ſingulis Sacramentis pro effectu ornatus aliquis, ille poſſet eſſe vicarium Cauſativum.

Si aliquis conſtanter tueri vellet, etiam eo eventu phyſicè cauſari gratiam; Poſſet dicere Virtutem Sacramenti produci à Deo, ad exigentiam moralem, præexhibiti conſenſûs à Cajo, quæ virtus ubi conſenſerit Berta, phyſicè cauſabit gratiam, ad eum modum, quo applicans ignem, eſt cauſa moralis combuſtionis, inſtrumentum tamen ipſum, eſt phyſicè efficiens; eſt autem philoſophicum ad Deum recurrere, præcipuè in qualitatibus ſupernaturalibus, & in qualitatibus de quarum aliunde conſtat poſſibilitate, quantumvis earum cauſæ ſecundæ aſſignari non poſſint; & ita per oppoſitos in productione gratiæ, recurritur ad ſolum Deum.

Poſſet etiam dici; Quod ſcilicet ex tunc cum exhibetur Conſenſus à Cajo, producatur ab illo qualitas proportionata aſſenſui; & ſicut aſſenſus ille eſt conditionatus & pendulus ab aſſenſu Bertæ; ſic & qualitas illa erit in agendo ſuſpenſa, nec exigitiva concurſûs divini, idque ratione defectûs alicujus, ad agendum requiſiti, hoc eſt, conſenſus aliûs conjugis; & ſicut tunc, cum exiſtit conſenſus Caji non poſcit à Deo produci immediatè gratia in Berta, nec illa petitione cauſat tunc moraliter gratiam abſolutè, ſed pendulè, ab aſſenſu alius conjugis; ſic & virtus illa producta, dum exiſtit, non depoſcit cauſare gratiam phyſicè, nec ad hoc exigit concurſum divinum, niſi in circumſtantia conſenſûs alius conjugis; non quòd ipſa qualitas, cognoſcat conſenſum exhibitum à Berta, ſed quod Deus advertat, non deberi ſuum tunc concurſum, niſi illa conſenſerit; ad divinam autem providentiam ſpectat, conſervare illam qualitatem, uſque ad poſitionem vel negationem conditionis, illaque poſita, præbere concurſum ad producendam gratiam, quo ſolo poteſt illa qualitas determinari ad agendum, utpote non diſcretiva, an conſenſerit Berta. Hoc autem proportionaliter deberet dici, caſu, quo cum fictione recipiantur Sacramenta, quod ſcilicet ſimilis producatur virtus.

Poſſet denique dici, quòd ſcilicet conſenſus Procuratoris elevetur phyſicè à Deo ad illam qualitatem, quam producere poſtulabat conſenſus Caji, idque ex eo; quia ſicut non implicat contradictionem, ut aſſumatur conſenſus Caji ad producendam illam virtutem ſupernaturalem ſui in agendo vicariam; ſic etiam aſſumi poteſt conſenſus à Procuratore, nomine Principalis factus, ad producendam illam virtutem cum reſpectu, & vicario modo, ad conſenſum Principalis; & ſicut licèt conſenſus Procuratoris per modum materiæ & formæ non intret Sacramentum illud Matrimonii, intrat tamen tanquam conditio, cur ergo ille aſſumi non poterit, ut per modum principii phyſici perfectivi concurrat ad productionem virtutis, per ſe debitæ principali conſentienti; neque enim de ratione inſtrumenti eſt, produci ab eo, cujus eſt inſtrumentum, cumque non proprio nomine producat Qualitatem illam Procurator, non cenſebitur gratiam miniſtrare, niſi is, cujus eſt ille procurator.

Tertium Argumentum eſt Lugo. Gratia ex natura ſua poſtulat produci efficienter à ſolo Deo, à quo ſolo infunditur extra Sacramentum; quando autem aliquis effectus ex ſe petit produci ab aliqua cauſa & non ab alia, non debemus invertere hunc ordinem, ſine urgenti neceſſitate, ideo enim non ponimus defacto ſpeciem expreſſam Dei, non ponimus animam Chriſti fuiſſe productam, non ſolum à Deo, ſed etiam à Beata Virgine, quantumvis per hoc Mater Dei, magis dignificaretur. Non ponimus item humanitatem Chriſti efficienter concurrere ad producendam gloriam Sanctorum, quantumvis hoc pertineret ad ejus dignitatem. Univerſaliter autem ſinguli effectus, dicendi ſunt profici ab illis cauſis, à quibus naturaliter petunt produci, ne fingantur abſque neceſſitate miracula, propter quam etiam cauſam, colligit Eccleſia in converſione Euchariſtica, perire ſubſtantiam

panis

anis & vini, quia non possunt sine novo miraculo absque speciebus manere, cum ergo gratiam produci efficienter ab alio quàm à Deo, set magnum miraculum, & contra exigentiam ipsius gratiæ, non est hoc affirmandum, nisi id aperta ratio cogat.

Respondetur. Si hoc argumentum procedit de facto, Transire potest; quanquam tuere-r se aliquis, adesse necessitatem, ut physicè Sacramenta producant gratiam, idque ob rationes afferendas, quæ non militant, ut ponatur umi Beatissima, tanquam instrumentum, ad eandam animam Christi, &c. Si autem procedit argumentum de possibili, non concludit; ia etiam poterat secundùm dicta aliàs, assumi eatura, adeoque & Beatissima ad creandam imam Christi, virtute instrumentali; ille terminus; Gratia ex natura sua postulat produci à o Deo, est ambiguus: si enim supponat, pro Essentiale est gratiæ, nonnisi à solo Deo, produci, concluderet quidem quòd ne divinitus ffit id facere aliquod instrumentum; nam eus nihil facere potest contra Essentias rem, sed in tali sumptione termini, neganda erit opositio; si autem supponat, quòd gratia à solo Deo sit producibilis tanquam à causa principali, vera erit propositio, sed non excludet, quominus Sacramenta, ad id etiam physicè prændum, per modum instrumenti assumi poss-t.

Quartum Fundamentum Est ex iis, quæ pugnant vel restringunt potentiam obedientialem.

Prima Ratio est. Implicat per potentiam Obedientialem creari aliquid, sed gratia creari debet, ex prima secundæ quæst. a. 1.

Respondetur. Negando Majorem, si prolat de Creare Instrumentali. Minor etiam falsa, quia quæ educuntur de potentia subjenon creantur; gratia autem educitur è potentia obedientiali animæ, sine qua, nec jus pri- Esse, nec jus ad conservari habet. S. autem omas cum dicit gratiam creari, non accipit presse, sed nonnisi, quòd per illam fiant hones nova Creatura, seu in novo supernaturali Esse ex nihilo, hoc est, non ex meritis conuti.

Instant. De ratione instrumenti est agere quid prævium, ante principalem effectum; go debebit supponi subjectum in quod induur effectus illius Instrumenti; quod si supponitur subjectum, hoc ipso jam deficiet illa actio reando.

Respondetur. Etiam supposita veritate ajoris, dicemus illam gratiam educi de potent animæ, quam supponit illa eductio. Major ocedit de artificialibus instrumentis, quæ ant principalem effectum exercent aliquem motum, vel demendo ut serra, vel addendo ut penicillus, antequam ponatur totum artificiatum; sed de instrumentis naturalibus, vel quasi naturalibus non tenet; nam species visibilis, est instrumentum visivæ, vel objecti nihil tamen producit prævium ante positionem visionis, & universaliter nullum instrumentum, quod requirit simultaneum concursum causæ Principalis, natum est producere aliquid, ante effectum principalem, hoc ipso enim non exigeret simultaneum concursum. Quanquam etiam posset ostendi, quòd Sacramenta aliquid prævium operentur, v.g. prævia est in baptismo ablutio, antequam ponatur effectus Sacramenti; & in Eucharistia ipsa prævia manducatio, posset censeri prævia operatio.

Secunda Ratio. Implicat etiam per potentiam obedientialem agere in distans, si autem Sacramentum physicè causarent gratiam operarentur in distans.

Respondetur. Negando Majorem: quia tamen illa vera est, si aliquid non sit conjunctum etiam virtute suâ, jam ostendi debebit qualitas vicaria, quæ sit conjuncta ei, in quo, producit physicè gratiam.

Tertia Ratio. Sacramenta vel producunt gratiam prout elevata, vel non producunt gratiam prout elevata; si secundùm ergo gratia illa non est supernaturalis; si primum. Ergo non agunt Sacramenta secundùm virtutem propriam; jam enim illis virtus, superaddi debebit, illi virtuti altera virtus, & sic in infinitum.

Respondetur. Produci gratiam à Sacramentis prout elevatis, agent autem illa non secundùm virtutem propriam, sed vel per concursum indebitum supernaturalem, qui in se indebitus, & supernaturalis, non indigebit per aliud supernaturalisari, vel agent per virtutem, hoc est, qualitatem supernaturalem, quæ itidem quia supernaturalis est, aliâ virtute non indigebit.

Quintum Argumentum sumitur ex Authoritate Patrum.

Prima Authoritas est, quâ utitur Amicus ex S. Cypriano Serm. de Baptismo Christi ad initium. *Ipsi, inquit, soli* (supple Spiritui S.) *cujus efficientiæ privilegium manet*, & infra; *Propria sibi omnipotentia Dei, retinet hunc effectum.*

Respondetur. Agere illic Cyprianum de efficientia in genere causæ principalis, non est autem novum in Scriptura, ut effectus Principali soli tribuatur; ut cum dicitur; non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus, &c. vel certè id vult; quia hoc ipsum, quòd Sacramenta causent physicè gratiam, tribui debet Omnipotentiæ divinæ elevanti, ad eum modum, quo actiones nostræ gratiosæ, dicuntur esse dona Dei, quia ad illa operanda nobis confert Deus

gratiam;

gratiam; unde etiam ibidem S. Cyprianus verborum solennitatem & visibile Sacramenti, attribuit contradistinctivè Sacerdotibus, cum tamen certum sit, ad ista etiam Deum concurrere: & sicut in eo quod Sacerdotibus attribuitur, stare potest ne excludatur Deus; sic & in illo quod Deo attribuitur, stare potest ne excludatur Creatura, imò si simpliciter & ut sonant verba accipiantur, probarent etiam causalitatem moralem, denegari debere Sacramentis, soli enim Spiritui S. privilegium hoc manere debet. Quo etiam modo explicari debet authoritas. Ambrosii ex libro de dignitate Sacerdotali. cap. 5. Nam illic etiam non plus vult, quàm quòd simul & principaliter concurrat Deus, & quòd productio gratiæ Sacerdoti tribui non debeat, nihil autem ait illo loco expresè de Sacramento, & eodem modo explicari debet Hieronymus in 4. Isa. Augustinus Ep. 23. ad Bonifacium, & alii.

Secunda Authoritas Est Bernardi Serm. de Cœna Domini, dicentis; quòd sicut Episcopus investitur per annulum, Abbas per baculum; ita diversæ gratiæ traditæ sunt in Sacramentis; jam autem investitutæ, sine dubio, non physicè causant gratiam.

Respondetur. Loqui hîc Bernardum de Sacramento sub genere Signi: quæ signa ita inter se discerpuntur, sicut distinguuntur annulus & baculus. Quòd autem ibi non agat de ratione Causativi, vel exinde probatur; quia aliàs nec moraliter Sacramenta causarent gratiam, nam etiam investituræ illæ, non causant illas dignitates, sed nonnisi significant; nec in istis similitudinibus, debet esse in omnibus proportio.

Tertia Authoritas Est Trident. quod Sess. 6. c. 7. assignans causas nostræ Justificationis, Efficientem assignat solum Deum, Meritoriam Christum, Instrumentariam baptismum; ergo baptismus non est causa efficiens.

Respondetur. Dantur instrumenta concurrentia in genere causæ efficientis, poterit ergo & baptismus, esse quidem causa instrumentaria, physica tamen.

Punctum Difficultatis 2.

Fundamenta asserentium Causalitatem Physicam.

Duplicia erunt, quædam ab Authoritate quædam à Ratione.

Fundamenta ab Authoritate.

Primum Fundamentum Est ab Authoritate Trident. citati. Ubi dicet Baptismum esse causam instrumentalem nostræ Justification[is; er]go est causa physica; ita enim appellatu[r Ba]ptismus Causa Instrumentalis sine addito [sicut] causa Efficiens, Deus, Formalis, gratia, & g[ratia] Causa Finalis, hæc autem reliqua, sunt [cau]physica.

Respondetur. Cùm in illa enumera[tione] causarum, non de solis causis physicis ag[itur] aliàs excludi deberet meritoria, nisi ali[unde] constet, quòd illud instrumentum physicè ca[u]set, non inferetur clarè, quòd ratio instrum[enti] sequatur potiùs conditionem causæ physic[æ;] certè mens Trident. fuit, explicare natura[m] Justificationis, ad quam explicandam nihil r[efert] quòd à baptismo, in genere causæ moralis, [vel] in genere causæ physicæ producatur gr[atia]. Multi etiam ex Oppositis dicunt; quòd g[ratia] Dei & Christi, causet nonnisi moraliter ju[stifi]cationem, item quòd passio Christi & me[rita] physicè causent justificationem, per virt[u]te[m] humanitatis Christi, & tamen illis inibi tribu[i]tur ratio causæ moralis seu meritoriæ.

Inferes. Aliunde debere constare, quo[mo]do unaquæque ex illis causis, concurrat.

Instabis. Nisi Baptismus esset causa in[stru]mentalis physica, non posset intelligi, quomo[do] sit instrumentum Dei producentis principa[liter] gratiam; quia instrumentũ morale, illius [scili]cet debet dici instrumentum, quod per illud m[o]vet, non autem ejus, quod per illud movet[ur]; unde Syngrapha non est instrumentum Th[e]saurarii, quia illa movet Thesaurarium, non a[u]tem Thesaurarius per illam movet; sed e[st in]strumentum voluntatis Domini, per illam m[o]ventis Thesaurarium, ut det; ita & in præs[enti] Baptismus, esset quidem causa instrumen[talis] Christi, nam per illum operatur Christus, [se]d non Dei; quia ille tantùm moveretur, ad [dan]dam gratiam; hoc autem dici non potest, e[x ep.] ad Titum.

Respondet Primò Vasq. Respectu Dei, [Sa]cramenta habere rationem causæ moralis[, in]strumentariæ, quia gratiam à Deo im[pe]trant.

Non satisfacit Hæc responsio: quia a[lias] ut advertit Lugo, is qui consulit vel imp[erat] alicui, esset instrumentum ejus, cui consulit [vel] imperat, quod absurdum, nec ab ullo di[ci]tur.

Respondet Secundò Lugo. Quod D[eus] ipse, fuerit primum movens Humanitatis Ch[ri]sti, ut communicaret talem virtutem Sac[ra]mentis.

Non Satisfacit. Ut enim adverti sol[et,] motio illa proveniens à Deo, est motio cau[sæ] primæ, per modum gratiæ excitantis; talis a[u]tem motio, non facit, ut aliquid dicatur mora[le] Dei instrumentum, alioqui justi qui movent[ur]

à De[o]

Deó, essent nonnisi causæ morales & non efientes suorum actuum.

Respondert potest Tertiò. Quòd ratio strumenti, quantùm ad propositum, interdum cipitur pro eo, quod virtute aliûs agit seu quo endo aliquis, effectum operatur; deinde acpi potest, pro medio, quamvis sine ullo motu strumenti; & sic v.g. respectu ejus, qui habet ngrapham regiam, illa syngrapha, est illi meum seu instrumentum acquirendæ pecuniæ, authentica media, dicuntur esse instrumenm Procuratoris, est autem in hoc sensu Sacraentum instrumentum Dei, quia Sacramentis ediis, Deus justificat homines, tribuitque illis atiam, quasi dicat; Si usurpabis hæc media, atiam acquires; unde diverso respectu Sacraenta sunt instrumentum seu medium, per od Deus movet, licet diverso respectu movear illis, ut signis, ex institutione Christi. Quan- autem ex Aristotele secundi physicorum xtu 30. & 31. supponitur, quòd instrumentum ectet ad causam efficientem, id non convin-, quia ipsa causa efficiens, potest esse vel effiens physicè, vel efficiens moraliter.

Quod attinet ad Florentinum, cujus authoas affertur, in quantùm docet, quòd Sacraenta non tantùm significent, sed insuper caut gratiam; si autem physicè non causarent m, non haberent aliam vim nisi significatim, scilicet movendo ad causandam gratiam eum, & quasi revocando in memoriam, proissionem divinam; sicut annulus Principis, overet ad dandos aureos promissos, si ea intione consignaretur alicui.

Ad hanc auctoritatem dici potest: Quòd Saamento, nunquam ita competat ratio causai, quin illi competat ratio signi: sicut homini, nquam ita competit ratio sensitivi, quin mpetat ratio viventis: licet ergo nunquam ssit ostendi, quòd Sacramenta causent gram aliter quàm simul significando, falsum taen est, quòd tantum significent, hinc distinctæ nt hæ propositiones. Sacramenta nonnisi siificant gratiam, & hæc: Sacramenta nonnisi nificando, causant gratiam: prior illa prositio est falsa, posterior vera; & ratio est: quia m ratio signi, ingrediatur etiam rationem finitivam Sacramenti, si Sacramentum cau-, non potest aliter causare, nisi simul significt. Annulus autem ille, censetur nonnisi hare tunc rationem signi.

Secundum Fundamentum est ab authorie Patrum.

Prima sit Chrysostomi homil. 4. in Joan. & yrilli Alexandrini in Julianum circa finem, i docent inexplicabile esse, quomodo regeretur homo in baptismo. Si autem Sacraenta moraliter tantum causarent gratiam, illam hoc haberet difficultatem.

Responderi potest. Adhuc habendam difficultatem, quæ enim est connexio in eo, quòd exteriùs abluatur corpus, & tamen vi illius ablutionis, teneatur Deus mundare animam. Rursus non attenderunt Patres ad modum, quo Sacramenta causant gratiam, sed nonnisi ad substantiam, quòd causent illam, hoc autem ipsum difficile capitur. Addo si facile est dicere, quòd Sacramenta moraliter causent gratiã, hoc ipso nullum argumentum erit, quod facessat difficultatem, & tamen hoc habet difficultatem, non ergo causabunt Sacramenta moraliter gratiam.

Secunda Authoritas sit Nisseni de Baptismo; ubi Baptismum similem dicit virtuti formativæ fœtûs.

Tertia Authoritas est Sylvestri Papæ apud Nicephorum lib. 3. cap. 32. *Hæc aqua*, inquit *Imperator*, *divinâ virtute*, *per invocationem vivificæ Trinitatis concepta*, *sicut exterius corpus hominis abluit*, *ita interius animam hominis mundat*: ergo cum virtus formativa fœtûs, ablutio item corporis agant physicè, & Sacramenta agent physicè.

Respondetur. In Exemplis non requiri omnimodam similitudinem. Rursus hoc voluêre Patres, quòd generatio spiritualis, & emundatio interna, perficiatur baptismo; independenter ab hoc, quo id modo fiat; est ergo illud *Sicut* comparativum substantiæ regenerationis, & substantiæ ablutionis, non autem comparativum, modi regenerationis, & modi ablutionis.

Tertium Fundamentum est, quô utitur Isamber apud Pontium desumptum ex phrasi Ecclesiæ, formis Sacramentorum, & benedictionibus; unde in consecratione aquæ baptismalis, dicitur quod aqua fœcundetur, quod in illam descendet virtus Spiritus S. in consecratione olei petitur, ut S. Spiritûs ei admisceatur virtus.

Responderi potest: Neque oleum, neque aquam ante usum sui esse Sacramentum, nullamque habere antecedenter virtutem Spiritûs S. ante usum, estque ille descensus & fœcundatio ante usum moralis, cur non ergo erit, etiam in usu, causalitas nonnisi moralis.

Instabis Primò. Sacramenta dicuntur nos sanctificare, mundare, producere in nobis gratiam & cætera similia; quæ omnia simpliciter accipienda sunt, si nihil obsit.

Respondetur. Obesse in oppositum argumenta allata & afferenda.

Instabis Secundò. Quando dicitur sine addito, aliquid esse causa, debet accipi pro causa physica; dictum enim sine addito, accipiendum est, pro principaliori significato: jam autem Sacramenta dicuntur à Patribus, esse causa nostræ justificationis; dicuntur causare gratiam ex opere operato: Ergo physicè; causari enim gratiam aliquo physicè posito, est

cauſari gratiam phyſicè, cauſari autem gratiam in Sacramentis ex opere operato, eſt cauſari gratiam aliquo phyſicè poſito, ſeclude enim à Sacramentis opus illud phyſicum, quid gratiæ conferetur?

Respondetur. Dictum ſine addito debet accipi pro principaliori, ſi nihil obſit, obſunt autem argumenta in oppoſitum. Rurſus ex mente Patrum Sacramenta ſunt cauſâ ſine addito, ſignificando ſcilicet hoc nomine, id de quo erant tunc ſolliciti, erant autem ſolliciti, non de cauſalitate phyſica, ſed ut oſtenderent illa non eſſe merum ſignum & conditionem, ut fuerunt Sacramenta vetera, ſalvabiturque adhuc quod ex opere operato cauſent gratiam Sacramenta, quamvis cauſent moraliter: quia ſemper involvunt aliquid phyſicum, quamvis illud moraliter nonniſi cauſet, eritque phyſicum in Eſſe, non in Modo operandi; unde cauſare ex opere operato, commune eſt ſive phyſicè, ſive moraliter cauſantibus; & ita Iris, eſt quid phyſicè poſitum, non tamen cauſat phyſicè, carentiam diluvii.

Instabis Tertiò. Formæ ipſæ Sacramentorum oſtendunt phyſicè operari Sacramenta; nam imprimis Forma conſecrationis oſtendit phyſicè cauſari transſubſtantiationem; idque deſumitur ex doctrina Ambroſii. 4. de Sacramentis. *Si enim tanta vis eſt in ſermone Domini Ieſu, ut inciperent eſſe, quæ non erant, quantò magis eſt operatorius ſermo Dei, ut quæ erant, in aliud commutentur.*

Respondetur. Ambroſium loqui de Chriſto in quantum Deo, quia in quantum Deus dixit; Fiat lux, & facta eſt lux, & de eodem etiam verbo dicit, quod poſſit res commutare, conſequenter attendit ad actionem Dei, non ad actionem Sacramenti. Rurſus reſpexit Ambroſius, nonniſi ad hoc, quod illic fiat converſio, adeoq; ad ſubſtantiam Sacramenti, ſed non reſpexit ad modum, quo id facit Sacramentum, eſtque Chriſtus ſub illo Sacramento cibus, non per imitationem phyſici cibi, per phyſicam cauſalitatem, ſed per imitationem, quòd ſcilicet Euchariſtia, ſit refectio ſpiritualis.

Ex Forma etiam Abſolutionis id ita deduci ſolet; Forma hæc, Ego te abſolvo, fundatur in illis verbis: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, ad quorum verborum veritatem Concilium Conſtantien. Seſſ. 45. requirit, ut ipſe Sacerdos abſolvat; ergo etiam ut phyſicè cauſet gratiam, quia aliàs non eſſet cenſendus abſolvere Sacerdos, ſed Deus loquente Sacerdote, neque enim in prolatione illorum verborum aliter ſe haberet ſacerdos, quàm ſe habeat creditor, oſtendens theſaurario Syngrapham, ad ſolutionem debiti, à Domino contracti, qui tamen creditor non ſolvit ſibi.

Respondet Lugo requiri quidem, ut ſacerdos ſuis verbis operetur gratiam, ſed non requiri, ut operetur phyſicè, neque enim minùs
dicere poteſt: Ego te abſolvo & libero à r
pœnæ æternæ, quàm, Ego te ſolvo à reatu
pæ, & tamen à pœna, non liberat phyſicè: &
ut dum dicit Epiſcopus: do tibi poteſtate
ferendi Sacrificium, licet phyſicè non prod
illam poteſtatem, cum presbyterium, pr
characterem & gratiam, nihil ſupponat pr
ctum phyſicè, cùm tamen neutrum illoru
poteſtas. Paritas de Syngrapha non te
quia Syngrapha non ponit cauſam ſoluti
illius moralis, ſed illa cauſa, eſt voluntas r
Sacramenta autem dicuntur cauſare moral
cæterum ſi diceret Rex: do poteſtatem Pa
ut cui ſcripſerit ſyngrapham, ei detur mille
ſu quo ſibi ſcriberet, eſſet cauſa moralis i
mille; ita & in præſenti: & ſicut judex ver
ſolvit, quamvis nihil phyſicum producat; ſ
Sacerdos.

Fundamenta à ratione & ex mente
de mente S. Thomæ.

Prima Ratio eſt, quâ utitur Soto & Iſam
apud Pontium. Inſtrumentum Cauſæ Pri
palis agentis phyſicè, nunquam eſt moral
tamen Sacramenta ſunt inſtrumentum reſp
Dei, qui eſt cauſa principalis phyſicè pr
cens gratiam.

Respondetur. Diſtinguendo Majorem.
ſtrumentum cauſæ principalis agentis phyſ
quod eſt inſtrumentum, etiam in modo age
cauſæ principalis, non poteſt eſſe morale. C
cedo Majorem. Inſtrumentum, ſi ſit inſ
mentum nonniſi ad ſubſtantiam effectûs,
poteſt eſſe morale. Nego majorem. Suff
autem, ut Sacramenta ſint inſtrumenta Dei
ſpectu ſubſtantiæ effectûs, hoc eſt, gratiæ p
ducendæ; & ſicut poteſt eſſe Cauſa princip
moralis, inſtrumentum autem, eſſe cauſa p
ſica; ut ſi mandet Judex Lictori, ut amputet
put reo; ita poteſt eſſe cauſa principalis ph
ca, & inſtrumentum nonniſi morale.

Secunda Ratio. Poſſibilis eſt cauſali
phyſica Sacramentorum; ergò defacto dat
quia debemus, ſi nihil obſit, dignificare Sal
torem, major autem eſſet dignitas, ſi Sacram
ta phyſicè cauſarent gratiam; ſicut & ipſa S
cramenta, ſi phyſicè cauſarent gratiam, ma
dignificarentur. Fundatur ulteriùs hæc ra
in hoc, quia ſi nihil obſit, dignificanda ſunt
quorum dignitas redundat, in dignitatem S
vatoris; ex quo principio multa deducunt The
logi, ut Immaculatam Conceptionem, exce
ſum gratiæ Virginis, &c.

Respo

RESPONDET Lugo. Quòd ſicut non condu- ad dignitatem Sanguinis Chriſti, ut cauſet yſicè ſalutem noſtram, ſic nec conducet ad gnitatem Sacramenti; quid enim refert, an yſicè vel moraliter cauſet, modo infallibili- cauſet: & ſicut parum curabit cœcus, ſive nctus miraculo reſtituens viſum operetur yſicè ſive moraliter, ſic & in præſenti. *Hæc ſponſio*

NON SATISFACIT. Negabunt enim oppo- , quòd Sanguis Chriſti ratione virtutis Hu- nitatis Chriſti phyſicè non producat grati- , negabuntque quòd per hoc magis non di- ificetur; denique quamvis cœco non refe- , quod phyſicè cauſetur ille viſus à Sancto, hilominus magis dignificaretur Sanctus, qui actione phyſica, reſtitueret viſum, quam ſolâ impetratione; ſic & Sacramenta, phy- à cauſalitate magis dignificantur, licet ipſi ſtræ ſaluti & gratiæ parum interſit, an phy- è à Sacramentis cauſetur.

RESPONDET Secundò Pontius. Dubium ſibi , quod perfectius ſit cauſare phyſicè quàm raliter, quando cauſatio phyſica, non argu- t quod haberent aliquam perfectionem, in ura ſua majorem, quam non haberent, ſi ſarent tantùm moraliter, non argueret au- hoc majorem perfectionem in natura Sa- mentorum: quia hoc cauſare phyſicè, non retur ex natura ipſorum, ſed ex concurſu ernaturali, vel qualitate phyſica ſupernatu- , adeoque non ex natura ipſorum Sacra- ntorum. *Hæc reſponſio*

NON SATISFACIT. Tum quia ſi per perfici in ura, intelligatur acquirere perfectionem na- alem, hæc tunc non acquireretur à Sacra- ntis. Si autem per perfici in natura, intel- atur reddi principium perfectius, ex conne- ne cum alio principio vel auxilio, in hoc ſu perficerentur Sacramenta cauſalitate ſica. Tum quia per dicta probaret Pon- , non eſſe perfectionem intellectûs, quando n auxilio ſpeciali, vel lumine gloriæ produ- viſionem, quod nemo dicit. Tum quia di- n non perfici materiam à forma, eo quod ſit materiæ extrinſeca, hoc eſt, non entitas is.

Quod ſi quæras. An perfectiùs ſit cauſare ſicè, an moraliter? Si ipſe effectus ſit ignobi- meliùs eſt illum cauſare moraliter, quàm ſicè: & ita melius eſt eſſe Judicem, qui mo- ter punit reum, quàm eſſe lictorem. Si au- n ſit effectus nobilis, melius eſt illum produ- e phyſicè, Ratio: quia id oſtendit inductio; ic melius eſt eſſe phyſicè aurum, quàm mo- ter, ut ſi pro auro, detur æs æquivalens; me- eſſet regalitas phyſica, quàm moralis; me- item eſſet Syngrapha, quæ non tantùm mo- ter conferret ad ſolutionem debiti, ſed eti- eſſet phyſicè ſolutiva debiti. Moralis item Deitas, quam ratione poteſtatis & legationis tribuunt Chriſto Arriani, non eſt ita bona, atque phyſica Deitas, ſtans in hoc, quòd ſit Conſubſtantialis Patri. Tum quia ſicut in naturalibus phyſicè cauſare, importat vel in ipſa entitate, vel in entitate & adjuncto, continentiam virtualem totius perfectionis effectûs, adeoque nobilitatis paris, vel majoris in cauſâ; ita etiam attolletur dignitas Sacramentorum phyſicè cauſantium; hoc enim ipſo, cum ſibi adjunctis, ſupponentur continere in ſe, tanquam in cauſa, perfectionem gratiæ. Tum quia id, à quo eſt dependentia, idque quoad ipſam acceptionem eſſe, fundat majorem in illo perfectionem; unde ex dependentia Noſtri à Deo, dependentia radii à ſole infertur perfectio Dei & ſolis, conſequenter etiam & dependentia ſine addito erit dependentia major: hoc autem haberetur, ſi Sacramenta phyſicè cauſarent gratiam.

RESPONDETUR Tertiò. Debere nos dignificare Sacramenta quantùm poſſumus, ſi nihil obſit, obſunt autem rationes in oppoſitum.

TERTIA RATIO eſt Mens S. Thomæ. Plura ſunt ejuſdem loca.

PRIMUS ſit hîc q. 62. a. 1. in ☉, ubi rejicit ſententiam eorum, qui conſimilem tribuunt Sacramentis cauſalitatem, ei quam habet denarius plumbeus, quo monſtrato, accipit aliquis aurum, eò quòd talis modus, non tranſcendat rationem Signi. Additque Sacramentis concedendam eſſe cauſalitatem cauſæ inſtrumentalis, ſuſcipiendo modum quendam à principali agente.

RESPONDETUR. Quòd S. Thomas ſolùm velit ſignificare Sacramenta, non habere meram rationem ſigni vel conditionis, ut illud plumbum, cumque detur aliqua vera cauſalitas moralis, adhuc per illam, diſtinguentur ab illo plumbeo nummo, qui eſt nonniſi conditio, vel ſignum dationis.

SECUNDUS Locus eſt ex q. 60. a. 4. ubi ponit in Sacramentis virtutem quandam ſpiritualem ſuperadditam, eamque dicit neceſſariò ponendam, ſi Sacramenta inſtrumentaliter cauſent gratiam; ubi etiam refellit S. Thomas eorum opinionem, qui dicebant, Sacramenta ideò cauſas eſſe gratiæ, quia ad illorum præſentiam Deus operatur gratiam.

RESPONDETUR. Nomine motûs ſuſcepti in Sacramentis, ſufficit intelligere deputationem paſſivam, & elevationem illorum, ut cauſent moraliter, illaque elevatio & deputatio, erit virtus illa ſuperaddita, habebuntq; peculiarē operationem, ſed moralem, ratione cujus operationis moralis, non dicetur ſolus tantùm Deus cauſare gratiam, qualis operatio moralis non habetur in ſolis ſignis; quæ vis etiam Orationi tribueretur, ſi elevaretur ſpecialiter, tanquam ſignum ad cauſandum moraliter.

Tertius Locus est in quartum. dist. 1. q. 1. a. 4. ubi rejicit eos, qui virtutem Sacramentis inditam, volebant esse relationem, idque rejicit ex eo, quia relatio non potest esse principium actionis.

Respondetur. Virtus Sacramentorum non debet esse sola relatio, salvabitur autem causalitas in Sacramentis, quantumvis illa non causent physicè, cum sit vera causalitas, causalitas moralis.

Quartus Locus ex eo est, quia S. Thomas eandem causalitatem tribuit Sacramentis, quam tribuit humanitati Christi, ut videre est Prima Secundæ, q. 112. a. 1. ad secundum; & hic q. 62. a. 5. vult autem ille humanitatem Christi, physicè concurrere, ad gratiam.

Quinta Authoritas est, Quia oppositi hanc vim tribuunt humanitati Christi ad patranda miracula, quam Sacramentis per ordinem ad producendam gratiam: jam autem S. Thomas, in ordine ad facienda miracula tribuit humanitati Christi vim physicam, ut intelligere est ex istis, quæ habet tertia parte, q. 13. a. 2.

Respondetur. Utrique authoritati S. Thomam tribuere non eandem causalitatem Sacramentis quoad modum, quam tribuit humanitati, adeoque non tribuere physicam, sed sufficit ut tribuat eandem, quoad Substantiam effectûs.

Punctum Difficultatis 3.

Quid tenendum?

Dicendum est Primò. *Suppositâ potentiâ obedientiali, esse possibilem physicam causalitatem Sacramentorum.*

Probatur Primò Argumento negativo, quia id non implicat contradictionem, ut colligi potuit ex solutione argumentorum.

Probatur Secundò. Potest elevari Sacramentum, ut sit causa moralis gratiæ, & non solum conditio: ergo etiam poterit elevari ad causandam physicè gratiam; ne autem sit ratio à minori ad majus, viâ affirmationis, id solùm intenditur, in ordine ad causare gratiam est elevabile Sacramentum, ut attingat substantiam effectûs: ergo etiam poterit elevari ad modum causandi, qui est physicè causare, eo quòd nulla sit specialis in hoc repugnantia.

Probatur Tertiò. Quia datur potentia obedientialis, nec est ratio, cur illa extendi non possit, etiam ad causalitatem physicam gratiæ.

Dicendum est Secundò. *Si Sacramenta causarent physicè gratiam, quòd illam non semper causarent physicè, est probabile.*

Probatur Primò. Quia ex una parte e[x] quod aliquid sit possibile, non sequitur illu[d] facto, vel semper dari; ex altera parte, i[n] quæ sunt fidei, attendendum est, an id sit re[ve]latum, vel habeatur universaliter ex phras[i] Patrum, nihil autem habetur clarum de [hac] physica causalitate, præcipuè cùm illa in n[ul]tis eventis salvari non possit, sine multipl[ica]tione miraculorum; nam si causarent per q[ua]litatem materialem, illa utpote impropor[tio]nata, deberet iterum elevari; si per qualita[tem] spiritualem, deberet per intermedia corp[orea] usque ad subjectum deferri, quod ipsum est m[ul]tiplicare in tali eventu miraculum: nam corporea rei spiritualis supernaturalis, non subjectum connaturale &c. &c.

Probatur Secundò. Quia saltem eo c[asu] quo Matrimonium per Procuratorem con[tra]hitur, sine multis, arbitrariè nonnisi dictis, c[au]salitas Sacramentorum physica, salvari n[on] poterit.

Probatur Tertiò. Quia non est ulla re[ve]latio de producta qualitate, exspectante v[el] consensum Bertæ, non est ulla revelatio de c[onser]vatione, quæ fiat circa actum aliquem Pro[cu]ratoris ad producendam illam qualitatem [&] gratiam; ergo saltem eo eventu, non causa[t] physicè Sacramentum.

Dicendum est Tertiò. *Non constare q[uod] Sacramenta unquam physicè producant gratiam, [nec] constare quod nonnisi moraliter semper.* Rat[io] quia id deberet constare nonnisi ex revelat[io]ne, quæ nulla circa hos terminos versatur; u[n]de ut vides nihil de hac causalitate asserit[ur], quia quod asseretur, suspicio potius erit; ne[que e]nim dicantur Sacramenta moraliter tantù[m] causare, obsunt faventes oppositis locution[es] sacræ; ne autem dicantur causare physicè, o[b]sunt multiplicationes miraculorum, ut aute[m] nunc physicè nunc moraliter causent, obest si[cut] ut stabilitas Sacramentorum, ita & stabilita[s] quæ convenit in modo operandi, non esset a[u]tem stabilitas, si nunc physicè, nunc moralit[er] causarent gratiam.

DiCast. disp. 2. num. 148. dicit; si solum ph[i]losophicè ageretur, quòd Sacramenta causen[t] moraliter; quòd autem causent physicè, tene[t] ut faciliùs explicetur causalitas Sacramento[rum]. *Hinc ille*

Objicit Primò locum S. Pauli ad Titum 3. *Secundùm misericordiam suam, salvos nos fecit pe[r] lavacrum regenerationis*; ex quo (conformiter a[d] jam præobjecta) urget; Causalitas in Sacramentis admittenda est, quæ sufficiat non solum ut Christus, sed etiam Deus ut Deus est dicatur conferre gratiam per Sacramenta ad hoc autem non sufficit causalitas moralis

nam

m ille, qui ex præcepto aut consilio alterius iquem occidit, non dicitur eum occidere per usam præcipientem, aut consulentem, sed tius moralis causa, nempe consulens aut præ-piens dicitur aliquem occidere per causam equentem, qua movet ad homicidium, & sic reliquis instantiis: ergo causalitas moralis, n est sufficiens, ut causa physica exequens, di-tur propriè per illam operari.

Respondetur. Quòd hoc Argumentum n afferat revelationem factam de Causalitate ysica, adeoque stabit assertum. Rursùs su-a dictum est, quo sensu Sacramenta sint cau-Instrumentalis; denique non est inductio iversalis, quasi instrumentum morale non idem, per quod fit: quia si velit aliquis apud empub. aliquid efficere, utitur alicujus inge-, authoritate, suasionibus, &c. certè ille sua-ns est, & tamen dici bene potest, per illum c effectum esse, ad exitum &c. dux militiæ causa moralis victoriæ obtentæ, exhortan-, animando, instruendo aciem, & tamen per m, rex dicitur obtinere victoriam; præcisa go ratio instrumenti, potest conjungi cum sivo. Sed quamvis causa moralis non desi-aretur per particulam Per, significaretque nper causalitatem physicam, ea hîc ostende-, non quidem per ordinem ad gratiam cau-dam physicè, sed per ordinem ad ponen-n aliquid physicè, & physicum, quo posito us & Christus, causat gratiam; talis est phy-ablutio, physica prolatio formæ: præcipuè em, quia illis Sacramentis, vim impetrandi DEUS contulit, rationeque hujus colla-nis Divinæ, aptabitur illis non immeritò par-ula Per.

Objicit Secundò. Moralis causa ad effe-m concurrit objectivè, movendo causam equentem, ac proinde quadam ratione ante ficam executionem, quapropter si propriè uamur, moralis causa operatur per causam equentem.

Respondetur. Etiam Sacramenta concur-t objectivè, ante physicam executionem, o & Christo ponente gratiam; per illa ta-n vicissim operatur Deus, tanquam per in-menta, hoc est tanquam per media, ut ex-atum supra; & quia quoad suas physicas ones benè potest in illis servari ratio instru-nti. Addo illud Per, quod dicitur de Sa-mentis, simpliciter & ut sonat, accipi non est, propter dicta superiùs, aut salvari debet hoc, quòd illis Deus tribuerit, vim mo-di.

Objicit Tertiò idem. Ignis corporeus con-rit physicè ad cruciatum Dæmonum: ergo m dicendum de Sacramentis.

Respondetur. Negando Consequentiam: Quia pro Antecedenti stat sensus Doctorum, qui non invaluit pro consequenti; nec sequitur, quia Deus decrevit, sic in una circumstantia operari, operari illum similiter in alia; deinde quia ignis ille, non torquet nisi præsens physicè, adeoque plus habet de jure causalitatis physicæ; sæpe autem non habent præsentiam Sacramenta, dum operantur; per quod etiam responderi debet, cur humanitas Christi fuerit instrumentum divinitatis, ad opera supernaturalia. Reliqua solvuntur ex dictis suprà.

De hac difficultate ita discurrit Esparza q. 24. & dicit quòd Sacramenta non causent physicè gratiam producendo eam aut agendo in illam immediatè, aut per qualitatem aliquam supernaturalem illis communicatam, sunt tamen causæ physicæ instrumentales gratiæ, quatenus sensibiliter conferendæ, adjuncta videlicet per vim illorum, illustratione, & erectione, & excitatione peculiari animi, ad considerationem intimiorem ad faciliorem ipsius gratiæ & effectuum, quos eadem gratia præstat suscipienti unumquodque Sacramentum. *Hæc doctrina*

Non Satisfacit. Tum quia contra Patres non jam Sacramenta causabunt gratiam habitualem, sed erectionem illam animi. Tum quia jam in parvulis & amentibus &c. baptismus &c. non causabit gratiam, quia in illis non datur locus illi lustrationi. Tum quia, si illa Sacramenta causant illustrationes, ut supponitur, supernaturales, cur non poterunt causare etiam gratiam? Tum quia, fidelis ex consideratione Sacramenti, quod non suscipit, habet illustrationem & erectionem animi, neque tamen causatur in illo à Sacramentis gratia, quid ergo plus habet recipiens Sacramentum? Tum quia non accipit hæc doctrina phrases Patrum, ut sonant, ut cùm dicunt Sacramenta continere gratiam, extortè diceretur, quòd contineant illustrationes: deinde docent Patres Sacramenta causare gratiam sine addito, ergo ly gratia, non supponit pro erectione animi; verba item illa Augustini; Unde tanta vis aquæ, ut corpus tangat, & animam abluat, non possunt intelligi de ablutione per illustrationes & erectionem animi.

Punctum Difficultatis 4.

Suppoſito quòd phyſicè cauſarent Sacramenta gratiam, per ſuperadditamne qualitatem cauſarent?

NOmine Virtutis ſuperaddendæ Sacramentis, intelligi poteſt Virtus ſuperaddita, ad illam qualitatem ſupernaturalem producendam, quâ mediâ, tanquam inſtrumento, agitur; & hæc virtus non datur, ſufficitque ipſe concurſus Dei elevativus, ut dictum in ſimili in prima parte. Rurſus nomine virtutis intelligi poteſt qualitas, quâ mediâ tanquam inſtrumento agant Sacramenta, ad eum modum, quo datur habitus ſupernaturalis, ut producatur actus gratioſus; & de hac virtute in præſenti quæritur; quâ virtute conceſſâ etiam actu, non erit neceſſe concedere prædeterminationem, ſed ſufficiet, ſi ponatur principium ſupernaturale actuum gratioſorum.

Assero Primò. *Probabilem eſſe qualitatem talem.*

Ratio: Tum quia non implicat. Tum quia eſt omnimoda proportio inter habitus ſupernaturales infuſos, effectivè productivos gratiæ, & inter hanc virtutem; ergo ſi illa priora non repugnant, nec hæc virtus repugnabit. Tum quia poſſibile eſt Sacramenta cauſare phyſicè gratiam; ergo & poſſibilis eſt vis, per quam phyſicè cauſent.

Assero Secundò. *Suppoſito quod Sacramenta cauſent phyſicè gratiam, debet concedi talis virtus.*

Ratio: Tum quia ita S. Thomas hîc, q. 62. a. 4. in ☉, & q. 27. de veritate a. 4. *Non operantur*, inquit, *Sacramenta ad gratiam per virtutem propriæ formæ, ſed per virtutem Principalis agentis, ſcilicet Dei, in illis receptam*; & ait: Non aliter hanc virtutem inexiſtere Sacramentis ad operandam gratiam, quam inexiſtant ſpecies coloris in aere ad movendum viſum. Tum quia niſi concedatur hæc virtus, non explicabitur, quî antecedentes partes formæ, producant phyſicè gratiam, quî conſenſus Bertæ abſentis, cauſet phyſicè gratiam in Cajo. Tum quia nihil cauſat phyſicè, niſi in ſe vel in aliquo ſui exiſtat: ergo cum frequenter ſubjectum diſtet, in quo producenda eſt gratia, debet producens phyſicè conjungi illi, hoc autem non apparet quid ſit, niſi virtus illa.

Assero Tertiò. *Non repugnat hanc qualitatem eſſe materialem.*

Ratio. Tum quia non implicat. Tum quia poteſt eſſe in homine, unio materialis, unitiva formæ ſpiritualis; ergo & poteſt eſſe virtus materialis, quamvis inſtrumentaria, productiva tamen entitatis ſpiritualis. Tum quia non repugnat Ens materiale ſupernaturale, nec repugnat illi conjungi effectionem rei ſpiritualis, per elevationem.

Assero Quartò. *Si hæc virtus eſſet materialis, indigeret elevatione ad producendum Spirituale, quantumvis ſupponatur illa virtus materialis eſſe ſupernaturalis.*

Ratio: Quia non habet proportionem cu[m] producendo effectu: ergo debet ad illum pr[o]portionari per elevationem; antecedens pr[o]batur: quia in materiali, quod eſt ignobilius g[e]nere, non poteſt præcontineri ſpirituale, qu[od] eſt de ſe nobilius.

Assero Quintò. *Non repugnare etiam ut [h]ec qualitas ſit ſpiritualis.*

Ratio: Quia non implicat.

Assero Sextò. *Qualitatem hanc ſpiritualem magis eſſe proportionatam gratiæ producendæ.*

Ratio: Quia ex una parte ſupponetur i[lla] qualitas habitura vim cauſandi, & ex alia pa[rte] Spirituale & Spirituale magis ſecum conve[ni]unt. Addo quamvis proportionaliùs ſit ut ma[]terialia Sacramenta materialem virtutem p[ro]ducant; quia tamen, quid debeat & quale p[ro]ducere, ſpectari debet penes effectum & fin[em] actionis, cenſenda erit talis virtus produci, q[uæ] ſit illi effectui proportionata, effectus autem i[] eſt, Gratia, quæ eſt quid ſpirituale: unde eti[am] materialis ponitur modalitas in homine, q[] finis, qui intenditur tunc, eſt ipſum comp[oſi]tum, quod non eſt ſpirituale, ſed materiale: [] quidem verum, quòd ſi eleventur Sacrame[nta] materialia, ad illam producendam qualitat[em] ſpiritualem ſupernaturalem, duplici titulo in[di]geant elevari; & titulo, quia producerent q[ua]litatem ſpiritualem, & titulo, quia ſupernatu[ra]lem, tamen attento fine illius qualitatis, ad qu[] producitur, & qui regulat conditionem virtu[tis] producendæ, debet eſſe ſpiritualis.

Assero Septimò. *Non conſtare qualisnam [] facto ſit hæc Virtus.*

Ratio: Quia neutra poteſt aſſeri, quin ſin[] debeant poni, vel nova miracula, vel novæ e[le]vationes. Si ponatur materialis illa qualitas, [in]digebit, ut dictum, de novo elevari; ſi ſpiritu[a]lis, & hoc ſine, vel miraculo, vel recurſu ad D[e]um, non poterit ſalvari; de quo Præmiſſo qu[] to infra.

Explicatur hæc qualitas.

Præmitto Primò. *Quod poſſit aliquid ag[ere] phyſicè quamvis in ſe non exiſtat, modò exiſtat [in] aliquo ſui*, hoc eſt, virtute agendi ſibi ſubordi[na]tâ, & à Deo proviſâ.

Ratio: Quia planta diſſita generat ali[am] plantam, per ſuum ſemen; ignis diſſitus aliu[m] ignem per calorem: & ratio eſt; quia prius [] eſſe quàm cauſare; ergo ſi aliquid non ſit, n[] cauſabit: ergo cum non eſt in ſe, cum poſſit e[]

in v

virtute sua,etiam causare poterit in sua virtu-; certèque si ponatur aliquid causare in virtu-sua,non dicetur adhuc causare nihil.

PRÆMITTO Secundò. *Sicut in physicis, ad hoc dicantur aliqua causare, sufficit si existant in ali-sui, ita sufficiet, ut existant Sacramenta in sua -tute.*

RATIO: Quia non est majôr ratio unius, àm alterius.

PRÆMITTO Tertiò. *Virtutem illam non recipi naturaliter in ipso Sacramento, sed ab ipso -duci.*

RATIO: Quia virtus illa est per modum prin-ii,quod conjunctum subjecto,producat in il-effectum,tale autem principium non indiget -ipi in agente, sed in subjecto, aliàs agens per -il conjungeretur subjecto, cumque illa vir- non præstet suum effectum in ipso agente, in subjecto,in illo etiam recipi debet, osten-que hoc inductio; quia calor v.g. per quem -onitur lignum, non est in igne, sed produci-in ligno seu subjecto,idem dic de aliis.

PRÆMITTO Quartò. *Si illa virtus non reci-r in agente sed in passo,cum passum sit distans, si -atur hæc virtus materialis, necessariò transmit-lebet per medium.*

RATIO: Quia aliàs sine miraculo, non posset -ijungi subjecto seu passo; cujus etiam in præ-ti hæc ratio dari potest; quòd illa virtus sit -edam participatio divinæ virtutis, quæ ubi-: est, & est simul participatio virtutis huma-atis Christi,nam virtus instrumenti separati, participatio quædam instrumenti conjuncti, autem virtus humanitatis Christi per o-ia loca & tempora sparsa est per S. Tho-m.

Transmissio hæc virtutis ponitur ordinariè absimilis transmissioni lucis, transmissioni -tutis Magneticæ, transmissioni influentia-cœlestium in mineralia; & sicut virtus illa operatur in medio, nisi in disposita mate- ita nec operatur illa virtus Sacramentalis, in subjecto, ad quod transmittitur; & sicut -cies visibilis; sic & virtus Sacramentalis, est -us Sacramenti.

Et certè quod attinet ad determinationem -us virtutis,illa spectari potest vel in ordine ad agendum,nisi in subjecto apto,vel in ordine -nisi ad hoc subjectum seu recipiens. Quo-primum; requiret illa virtus subjectum -um,quia illud requirunt etiam reliqua agen- & virtutes; quod attinet ut illa virtus sit de-minata ad hoc Sacramentum, ratio est: quia -n illa virtus sit supernaturalis, non potest ab -oquoque principio provenire, sed non- quod Deus elevaverit, supponitur autem -us elevare nonnisi hoc Sacramentum.

Major est difficultas, unde oriatur determi-io illius virtutis, nonnisi ad hoc passum seu subjectum in individuo; consentiant enim duæ fœminæ distantes Cajo ad Matrimonium, non operabitur illa virtus, nisi in ea, cui Cajus consenserit; unde ergo habebit determinationem illa virtus,ut in hac potius causet gratiam, præcipuè autem,quia etiam aliæ virtutes, non determinant sibi nonnisi hoc passum; unde etiam & species visibilis Petri, non determinat sibi nonnisi oculum Pauli, cum possit Petrus etiam à Jacobo videri. Posset id ita explanari, nempe quòd Sacramenta, requirant intentionem, idque circa determinatam etiam materiam,determinatione interdum formali supra explicata,interdum determinatione materiali, ut constat in Sacramento Matrimonii; hinc nemo ducit,nisi Bertam, in individuo volitam; quodsi requirunt Sacramenta determinatam intentionem, ab illa intentione determinata, participant determinationem,nonnisi ad hoc subjectum ex vi Sacramentalis intentionis; ostendit hanc determinationem virtutis ad hoc passum inductio; quia v.g. in Sacramento pœnitentiæ, virtus illa versatur circa reum se accusantem; & sicut sententia judicis non absolvit quemcunque reum, sed hunc vel hos in individuo; ita & virtus Sacramentalis, idem præstabit. In contractibus personalibus, habetur similis determinatio; nam si Petrus promittat se serviturum Paulo, non satisfacit, si sui loco substituat Andream,sic etiam cum in Matrimonio sit contractus personalis, fit ut virtus Sacramentalis hanc nonnisi Personam sibi determinet. Addo recurri etiam hîc debere ad oblationem concursus divini,una cum illa qualitate concurrentis,ad agendum in hoc subjecto.

PRÆMITTO Quintò. *Casu quo hæc virtus sit spiritualis, non potest illa educi ab ipsomet Sacramento, è potentia obedientiali Subjecti dissiti, in quo producenda est gratia.* Ratio: quia cum illic non sit Sacramentum physicè,ubi est subjectum distans,nec etiam illic est in aliquo sui, quia tum primum illud aliquid sui produceret, nempe dictam virtutem, fit ut illic physicè non possit agere, & educere illam virtutem. Non potest etiam dici, quòd Sacramenta connaturaliter educant illam qualitatem è potentia sua obedientiali. Imprimis quia aliàs deberet transmitti per medium materiale,ut dictum supra, quod non est capax naturaliter qualitatis spiritualis, hoc enim convenit soli corpori humano, respectu animæ ad se essentialiter ordinatæ,non potest autem dici illa qualitas essentialiter ordinata, ad illud medium. Deinde cum non petat illa qualitas esse tanquam in subjecto in ipso Sacramento, ob Præmissum tertium, & tamen educi; respicit connaturaliter id, è quo educitur, tanquam subjectum,ideo connaturaliter non potest educi illa qualitas, è potentia obedientiali Sacramenti. Denique

quia si dicas illam qualitatem non transmitti, sed modo spiritualibus debito, pertransire à termino ad terminum sine medio, id etiam commodè dici non potest: non enim id præstare potest ipsa qualitas seipsâ ut faciunt Angeli, quia cum illa qualitas sit inanimis, non poterit illi virtus motiva competere. Non potest etiam recurri ad impulsum, quia hic fortè etiam in Angelis si ponatur, requireret transitum per medium, eo quòd non videatur convenire alteri transire ab extremo ad extremum, sine medio, nisi mobili spirituali animato; multiplicabuntur etiam istæ virtutes spirituales, producendæ à materiali. Quodsi recurras ad Angelum translaturum illam qualitatem, id etiam innaturale est.

Planiùs dici posset; quòd educat ipse Deus illam virtutem spiritualem è potentia obedientiali subjecti gratiam recepturi, licèt id faciat Deus, ad exigentiam supra explicatam complementi Sacramentalis, pro tunc physicè existentis. *His præmissis*,

Explicatur illa Virtus. Non repugnat ut aliqu d non existens in se, existens autem in aliquo sui causet physicè, ut dixi Præmisso primo; consequenter sufficiet ut Sacramenta existant in aliquo sui, seu virtute, ut dixi Præmisso secundo; quam virtutem erit necesse recipi in subjecto gratiam accepturo, ut dixi præmisso tertio. Si autem sit qualitas illa materialis, & non educatur è potentia subjecti recepturi gratiam, transmitti debebit per medium, ut dixi Præmisso quarto. Si autem sit spiritualis, commodius dicetur eam educi à Deo, ad instantiam complementi Sacramentalis, idque educendo illam è potentia obedientiali ipsius subjecti, gratiam recepturi.

Punctum Difficultatis 5.

Defenditur hæc Qualitas.

Dices Primò. Impugnando, quòd illa qualitas non sit spiritualis. Ut dicatur aliquid causare in aliquo sui, debet illam virtutem producere illudmetipsum, præcipuè si sit instrumentum separatum; & sic semen deciditur à planta, calor producitur ab igne; ergo virtus illa nec est spiritualis, quia produceretur à materiali, nec potest produci à Deo, ut dictum.

Respondetur. Non repugnare, ut aliquid materiale, si elevetur producat qualitatem spiritualem. Rursus negatur quod instrumentum debeat produci à principali: frænum est instrumentum Equitatoriæ, non producitur ab Equite; quod etiam procedit de instrumento separato, nam quando attritu duorum lignorum producitur calor, ille calor est instrumentum separatum ignis, & tamen non ab igne, sed li gnis producitur, nec apparet quare ul productio, deberet esse de ratione instru menti.

Instabis Primò. Si qualitas illa esset spiri tualis, non tantùm in effici, sed & in recipi, p deret ab aliquo materiali, nempe à medio; e illa qualitas non esset spiritualis.

Respondetur. Non repugnare ut spirit divinitus recipiatur in materiali, sufficitq; u natura sua, non exigat subjectum corporeum ita gratia est spiritualis, licèt divinitus possit ni in lapide. Deinde negatum supra, hanc qu tatem si sit spiritualis, in medio recipiendam

Instabis Secundò. Non apparet quo do id, quod dicitur esse spirituale, educi pos potentia subjecti extensi & corporei, non quoque divisibile & extensum.

Respondetur. Educi per nos, illam qu tatem è potentia obedientiali animæ grat recepturæ; deinde id quod fit elevata virt potest se accommodare conditioni natu Agentis, non subjecti.

Instabis Tertiò. Posito quòd virtus sp tualis etiam divinitus pertransiret medium teriale, vel esset tota in toto, & tota in qual parte medii, vel pars in parte, tota in toto. N primum, quia id soli animæ debetur. Non cundum; quia supponitur illa qualitas non bere partes.

Respondetur. Immeritò assumi quòd animæ tribuatur ille modus existendi, cum iam Angelus, divisibilem locabilitatis suæ sp ram occupans, sit totus in tota sphæra, & to in qualibet ejus parte; sed quidquid sit de h negatum supra, talem virtutem transitur medium materiale.

Dices Secundò. Urgendo quòd illa vir non possit esse materialis, idque ex eo, quia supernaturalis.

Respondetur. Ordinari illam qualitat ad aliquid spirituale, sed cum indigentia ul rioris elevationis; repugnat autem elevari quid materiale, ad producendum spiritua Addo anima rationalis non est corporea, li essentialiter ordinetur ad Corpus, phantas etiam ordinatur ad impressam speciem spirit lem, & tamen est materiale.

Instabis Secundò. Illa qualitas æquè es materialis ac Sacramenta; ergo si Sacramen non sunt operativa gratiæ, nec illa virtus ope bitur.

Respondetur. Non ex eo Sacramenta im mediatè non producunt gratiam, quia sunt m terialia, sed ex eo, quia non existunt physicè mul in se.

Instabis Tertiò. Non constare quòd ab a quo materiali possit produci etiam divinit spirituale.

Respondetur. Constare negativè, per: on implicat.

Dices Tertiò. Impugnando universaliter ualitatem superadditam. Non est necessaria ec qualitas.

Respondetur. Esse necessariam, casu quo oncedas causalitatem physicam, ut dictum pra.

Instabis. Virtus Sacramenti Eucharistiæ on distinguitur realiter ab ipso Sacramento; go neque Virtus aliorum Sacramentorum.

Respondetur. Disparitatem esse, quia cum n agat Eucharistia nisi conjuncta recipienti, existens tota simul in se, continetque in seum fontem gratiæ, non indigebit virtute suraddita; interdum autem Sacramenta, non nt conjuncta in se recipienti, tumque indigent virtute superadditâ.

Instabis Secundò. Posita hac virtute, vel huc ipsa Sacramenta unà cum illa virtute montur ad producendam gratiam, vel non montur; si non moventur, ergo sola virtus, & n Sacramenta producunt gratiam; si montur; ergo supervacanea est illa Virtus.

Respondetur. Retorquendo argumentum: n scilicet agente calore, dum extinguitur nis, agat ignis, & an mortua planta agat, dum it ejus semen. Directè dici potest; Quod rtes præcedentes quæ non sunt, non agant ysicè, agunt tamen denominativè, quia actios virtutis vicariæ, attribuuntur causæ, cujus ilagunt vices; complementum tamen signifiionis Sacramentalis existens physicè, majon titulum habet.

Instabis Tertiò. Illa virtus non potest esse stantialis, quia est supernaturalis & advens, non accidentalis, quia deberet esse in præamento qualitatis, quod solet negari. Non est esse permanens, quia S. Thomas Virtun patrativam miraculorum nolebat esse in isto permanentem; non transiens: quia n est motus, neque tempus.

Respondetur. Illam virtutem non esse subtialem, quia nullum hujus fundamentum; ex eo quod sit supernaturalis, non repugnat n esse substantialem; nam licèt implicet subtia supernaturalis, non tamen implicat alid substantiale supernaturale qualis est unio postatica apud Modales, & per multos, subentia supernaturalis distincta non implicat. rsùs non ex eo quòd illa virtus habeat se per odum advenientis, præcisè infertur, non posesse illam substantialem; nam differentiæ in gicis concipiuntur per modum advenientis, nihilominus in se sunt substantiales; erit tan illa qualitas, ut dixi, accidentalis, ut ita gis proportionetur aliis virtutibus, quæ etn sunt accidentales; erit autem transiens, nam si sit materialis, procedit ab uno extremo ad aliud, adeoque imitatur motum; si autem sit spiritualis, erit transiens; quia non recipitur in eodem principio, à quo producitur; & quia instantaneè operatur gratiam, ad quam producendam ordinatur de se. Quando autem negatur illam virtutem esse qualitatem, negatur in quantùm qualitas supponit, pro aliquo non activo.

Instabis Quartò. Sufficit poni virtutem humanitatis Christi. Supponit instantia, quòd agnoverit S. Thomas virtutem humanitatis Christi, per omnia loca & tempora sparsam, causativam omnium donorum supernaturalium, datam quidem in ipso instanti conceptionis, tanquam proprietatem quandam, debitam unioni hypostaticæ, licèt illâ non sit usus Christus, sicut nec qualitatibus gloriosi corporis, nisi post resurrectionem; hanc virtutem significant illa verba; Data est mihi potestas in cœlo & in terra. Objectum illius virtutis est, causare dona supernaturalia; hinc illa ante Incarnationem Christi dependebant à solo Deo, post ejus resurrectionem, etiam ab illa virtute; ad eum modum quo solaris radius dependet à Sole, inciperet tamen dependere à Luna, si ad hunc effectum à Deo assumeretur, & secundùm hanc virtutem humanitatis, verificabitur illud; De plenitudine ejus accepimus omnes.

Respondetur. Quidquid sit de hac virtute, adhuc admitti debet virtus Sacramentorum, suppositâ causalitate illorum physica; quia etiam in humanis, alia est virtus instrumenti conjuncti, instrumentum autem conjunctum est humanitas; alia virtus instrumenti separati, quale instrumentum, est Sacramentum; cumque illa virtus humanitatis, esset nonnisi assistens Sacramentis, non apparet quî per illam, ipsa Sacramenta dicerentur causare.

Instat Quintò Coning. Illa qualitas non se haberet per modum instrumenti, sed per modum causæ principalis; sicut intellectus unà cum lumine beatifico, non producit visionem ut instrumentum Dei, sed ut causa principalis.

Respondetur. Si res sit de Sacramentis comparatè ad Deum, erunt causa instrumentaria gratiæ; comparatè ad illam virtutem, erunt causa principalis, nec id repugnat; sicut non repugnat ut ignis, comparatè ad applicantem, sit causa instrumentalis, comparatè ad calorem, sit causa principalis; quod etiam concedi potest de ipso intellectu, qui in ordine ad vitalitatem est causa principalis, in ordine ad Deum, est per modum instrumenti. Quod autem attinet ad ipsam virtutem Sacramentalem, illa in productione gratiæ non se habet ut intellectus in productione visionis; quia intellectus nulli

nulli creato intellectui in hoc subordinatur, illa autem qualitas, subordinatur ipsi Sacramento.

Instabis Sextò. Si esset aliqua qualitas, quæ posset producere gratiam, vel maximè id faceret actus Caritatis, sicut naturales actus, producunt suos habitus; ergo cùm actus, non possint producere gratiam, nec qualitas aliqua poterit.

Respondetur. Etiam actus Caritatis, posset elevari, ad producendam gratiam, non enim implicat; haberetque ille actus in ratione Entis, utpote spiritualis, majorem proportionem cum gratia spirituali, præ Sacramentis, quæ sunt materialia; sed in ordine elevabilitatis, non attendit Deus ad proportionem in ratione Entis. Unde major est proportio Angeli ad Deum, quàm hominis ad eundem, & tamen elevata est natura humana ad dignitatem hypostaticam, non autem Angelica. Quòd autem defacto actus Caritatis, non sit ad hoc elevatus, exinde est: quia elevatio pendet à mera libertate Dei, circa id autem diciturDeus usus suâ libertate, quod ostendit authoritas Sacra, vel ratio: nihil horum duorum stat pro actu Caritatis, stat autem suppositâ causalitate physicâ Sacramentorum, stat, inquam, ratio pro hac qualitate; quia sine illa, non possent Sacramenta physicè producere gratiam.

Instabis Septimò. Vel illa qualitas habet ex natura sua, in se sufficientem vim, ad producendam simul cum Sacramento gratiam; sicut lumen gloriæ, unà cum intellectu habet vim sufficientem ad producendam visionem, vel non habet. Si primum dicatur, sequitur aliquam creaturam, scilicet compositum ex illa qualitate & Sacramento, posse naturaliter hominem justificare, hoc autem est absurdum & inter Catholicos inauditum, qui dicunt solum Deum, ut causam principalem, posse hominem justificare; quodsi dicatur secundum, dabitur processus in infinitum in elevationibus.

Respondetur. Imprimis retorquendo argumentum, quod probat gratiam non esse qualitatem supernaturalem justificativam, quia haberet vim expellendi peccatum; & si non est inauditum apud Catholicos id de gratia, nec erit impossibilis qualitas efficiens illam gratiam; inter Catholicos hoc solùm inauditum, quòd aliqua Creatura, intra ordinem naturalem, possit justificare, & quod habeat vim per modum causæ principalis dimittendi peccata.

Dices Quartò cum Esparza. Quia talis qualitas non apparet, quî possit communicare Sacramentis suum effectum formalem proprium; ideoque non redderet Sacramenta causativa gratiæ.

Respondetur. Sicut Calor, quo mediante producit ignis ignem, non tribuit effectum suum formalem igni, sed passo, quod calefacit, ita & virtus illa, secundùm quod à nobis defenditur; deinde cùm non recipiatur in Sacramen-tis illa virtus, non potest illis tribuere effect[um] formalem. Nego tatem quod non redde[ret] illa virtus, Sacramenta causativa, si produce[re]tur vel ab illo minimo Sacramenti, vel ad inst[an]tiam illius à Deo.

Dices. Quintò cum eodem. Perfectio speci-fica propria gratiæ sanctificantis, in nulla qua-litate, quæ non sanctificans, potest conti-neri.

Respondetur. Perfectionem formal[em] specificam propriam gratiæ sanctificantis, in nulla qualitate, quæ non sit sanctificans, con[ti]neri; hoc ipso enim esset sanctificativa, si hab[e]ret perfectionem formalem gratiæ, esset en[im] etiam formaliter gratia; sed nego repugnare[,] perfectio specifica gratiæ, causaliter contin[ea]tur in aliquo, quod non sit forma sanctificans, [sa]ltem si causaliter, unde illa etiam qualitas, erit san[cti]ficans effectivè, licèt non formaliter.

DIFFICULTAS II

De Causalitate Sacramentorum veterum.

Præmitto Primò. *Divisos esse authores*; scilicet Sacramenta vetera, nominat[im] Circumcisio, produxerit gratiam ex opere o[pe]rato, vel non? Produxisse gratiam ex op[ere] operato docet Suar. Valent. & antiquiorib[us] Scotus, Aureolus, quibus accessit Pontius di[sp.] 41. n. 10. Non produxisse autem gratiam ex op[e]re operato, docet Vasq. Coning. Amicus, disp[.] n. 3. Lugo mediam viam videtur iniisse disp[.] Sect. 3.

Præmitto Secundò. *Sacramenta veteris [le]gis, non causasse gratiam ex opere operato.*

Ratio Prima Authoritas Florent. quod a[ssi]gnans distinctionem inter veteris & novæ le[gis] Sacramenta; *Illa*, inquit, *non causabant gratia[m,] sed eam solùm per passionem Christi dandam esse [fi]gurabant; hæc verò nostra & continent gratiam, [&] ipsam dignè suscipientibus conferunt*; ubi ly *Sol[ùm]* excludit à ratione causæ simpliciter, Sacrame[n]ta veteris legis.

Ratio Secunda Authoritas Trident. Sed su[p]ponenda est doctrina Lutheri, cujus memi[nit] Bellarm. qui in libro de Babylonica Captivit[a]te; Error, inquit, est, Sacramenta novæ leg[is] differre à Sacramentis veteris legis, penes ef[fi]caciam significationis, id est, quod nostra effic[a]citer significent, faciendo quod figurant, non i[l]la. Huic doctrinæ ut se opponeret Triden[t.] decrevit Sess. 7. c. 2. Sacramenta novæ leg[is] non differre à Sacramentis antiquæ, per hoc so[lùm] lum quia sunt diversæ Cerimoniæ & ritus ex[ter]terni. Ex quo loco sic urgeri posset. Diffe[-]

rent

entia inter Sacramenta novæ legis & veteris on stat ratione Cerimoniarum tantùm ; ergo tione aliûs. Ergo in ratione causandi gratiam, uia Sacramentum nihil plus dicit, quam ratioem Signi & rationem causæ. Ergo si præter raonem Signi differunt Sacramenta, debent differre in ratione causæ, seu non habere rationem usæ.

RESPONDET. Pontius Concil. tàm Trident. iàm Florent. agere de Sacramento antiquæ gis, non autem de Sacramento Circumcisios, quod solum inter omnia conferebat gram; præcipuè cum Circumcisio, non reputer propriè Sacramentum veteris legis; quia lit habuerit valorem in illa lege ; tamen quia it inceptum tempore Abrahæ, non erat proiè Sacramentum illius legis. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia quod est vem de Universali, verum est etiam de particuibus in illo contentis; sed vera est hæc Unisalis Negativa : Nullum Sacramentum veis legis causabat gratiam ; ergo etiam vera t de particularibus in illa Universali conten- sed Circumcisio continetur in illa Univer- ; quod ipsum probatur : Tum quia consennt omnes circumcisionem esse Sacramenn legis antiquæ. Tum quia quod in ante fue- instituta non obest ; quia cum erat instituta rahamo, non habebat fortassis rationem Samenti, nam & Matrimonium, est institutum atione Sacramenti à Christo, quamvis in an- Matrimonium, fuerit. Tum quia hæc explio textui claro Florentini repugnat , quod meminit legis scriptæ sed antiquæ; nomine em legis antiquæ, venit & scripta & naturaex. Addit Lugo quia quamvis Circumcisio fuerit primò instituta in lege Moysis, in ea en lege positum est Sacramentum Circumonis, ut habetur Levitici 12. Eamque appel- Christus ex lege Moysis esse Joan. 7. *Si circisionem accipit homo in sabbatho , ut non salur lex Moysis.*

ATIO Tertia ex locutionibus Scripturæ & um. Quod ad Scripturam attinet Paulus phes. 4. Sacramenta antiqua appellat infir- & egena elementa. Ad Hebr. 10. tota lex atur umbra; quæ non potuit facere perfe- accedentes ad se. Quod ad Patres attinet, ius sit Ambrosius ; qui in illum locum ad n. 4. Signum accepit Circumcisionis ; sin Justitiæ, Fidei; sic post plura ait ; *Non ercumcisio aliquid habet dignitatis , sed signum ntum.* Similia habet lib. 1. de Sacramentis 4. & 6. lib. de iis qui initiantur cap. 8. & 9. de Abrahamo cap. 4. Consonat Chrysost. 1. 27. in Genes. *Ad justitiam*, inquit, *ipsa circisio nihil conducit*; plura loca vide apud a-, ea quæ in oppositum dici possent, stant auitatibus, quarum aliquæ fundantur in illo .17. *Masculus cujus præputii caro præcisa non fuerit, delebitur anima illius de populo suo*; sed ex authoritate plurium interpretum , agitur ibi nonnisi de hoc , quod incircumcisus, esset separandus à populo, tanquam profanus.

PRÆMITTO. Tertiò. *In præsenti de hoc esse difficultatem* , qui Sacramenta legis antiquæ à nostris diverso modo causarint gratiam. Ratio dubitandi, quia tam posita circumcisione justificabatur parvulus, quàm nunc justificatur posito baptismo; quomodo ergo differunt hæc Sacramenta.

EXPLICANT Primò aliqui, quod Circumcisio causarit gratiam nonnisi moraliter, Baptismus autem physicè. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia multi negant causalitatem physicam, omnes autem agnoscunt differentiam ob præcitatas authoritates , & agnoscentes causalitatem physicam, non ubique illam ponunt , salvâ tamen semper distinctione.

NON SATISFACIT Secundò. Quia non inquiritur hic diversitas in modo causandi, sed in substantia , scilicet de ipso causare gratiam; & sicut qui tenet interdum physicè, interdum moraliter Baptismum v.g. cum fictione sumptum, causare gratiam, non eo ipso ponit differentiam inter Baptismum & Baptismum; ergo nec in præsenti poneretur ; nec ad quæstionem unius prædicamenti, respondendum per quæstionem, aliûs prædicamenti.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia Florent. antiquis Sacramentis tribuit nonnisi rationem Signi, jam autem præsens Explicatio tribuit illis, etiam rationem Causæ moralis; & sicut ii, qui docent Sacramenta nonnisi moraliter causare gratiam, per hoc non asserunt, quòd Sacramenta habeant nonnisi rationem Signi; sic nec ista explicatio tribuet illis (ut tribuere deberet) solam rationem Signi, sed etiam tribuet, rationem Causæ moralis.

EXPLICANT Secundò alii. Quòd licèt gratia fuerit semper data infantibus circumcisis , & nonnisi circumcisis , loquendo de infantibus Hebræorum, dabatur tamen gratia, solùm propter actum fidei, cujus protestatio erat circumcisio, non tamen justificabantur absque circumcisione, &c. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia difficultatem de ipsa Circumcisione proponi solitam , transfert ad ipsam fidem, vel potius ad complexum ex Fide & ex circumcisione, restatque quærere, quomodo hæc distincta fuerint à nostris Sacramentis, parumque refert, quòd illa Fides non fuerit in se sensibilis; nam etiam dolor de peccatis, sufficit quod sit sensibilis, per actus externos pœnitentis; nec valet si recurras quòd Circumcisioni non fuerit alligata promissio justificationis; sufficit enim , quòd ipsi complexo fuerit alligata.

Explicat Tertiò Lugo Circumcisionem ex sua institutione, nullam vim habuisse justificandi, sed solum fuisse Signum Judaismi; cum hoc tamen stat, quòd in circumcisione & per circumcisionem parvuli regulariter justificarentur; quia remedium legis naturæ, quod appellari debebat aliquo Signo externo, quod esset protestatio Fidei internæ de Christo venturo, regulariter etiam applicabatur per ipsam Circumcisionem, ut una & eadem actione duplici præcepto satisfieret. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit Primò. Quia non respondet ad punctum difficultatis universim; nam posito etiam quòd circumcisio per se sit instituta ad discernendum nonnisi populum, & quòd ipsa fides justificare debuerit, quamvis hoc vel illo actu externo manifestata, adhuc de illa fide prout ita manifestatâ, & de illo toto Complexo quærere restat, quid distinctionis habuerit, à nostro Baptismo, debet autem habere ob præcitatas phrases Sacras.

Non Satisfacit Secundò. Quia per multos mera est divinatio, quòd ex libertate Israëlitarum, assumpta sit circumcisio in protestationem Fidei, & quod id, non sit institutum à Deo.

Non Satisfacit Tertiò. Sacramenta, quorum magis explicitam materiam & in individuo determinare spectabat ad Ecclesiam, non sunt per hoc distincta à Sacramentis, quorũ in individuo determinavit Christus materiam; ergo nec Sacramenta legis antiquæ, v. g. Circumcisio, distincta erit à Baptismo, quamvis in Individuo Israëlitæ protestationem fidei, determinarint ad Circumcisionem; nam etiam circumcisio, videtur esse determinata in universali seu formaliter, quia determinavit Deus Signum aliquod eligendum, ad protestandam fidem. Et sicut quamvis contractus matrimonialis præfuerit Sacramento, adhuc est Sacramentum, quia præstat in suo genere, quod alia Sacramenta præstant in suo: ita quamvis in ante fuerit institutum signum externum fidei internæ, si circumcisio id præstat, quod præstaret actus externus protestativus fidei, adhuc circumcisio erit Sacramentum; & quæritur; quî distinctum? *Ut hoc explicetur*

Præmitto Primò. *Dictum sine addito, primò & per se, de Substantiali intelligitur, in illo genere*; dictum enim sine addito, supponit pro principali, principale autem, est ipsa substantia rei; dixi in suo genere, id est sivè in ordine physico, sive in ordine morali, habeat se illud pro substantiali, & præcipuo Moralitatis; unde cum dicitur vetera Sacramenta non causasse gratiam, accipi debet primò & per se, de ipsa substantia Sacramenti; consequenter cum substantia Sacramenti stet signo & causalitate, absolutè negandum erit, habuisse causalitatem Sacramenta vetera, per ordinem ad gratiam.

Præmitto secundò. *Quòd dictum simplici[ter], interdum ex usu humano, importet etiam non [...] conditionem & aliquid connexum*; sic ad interrogationem, quare hæc vestis combusta; respon[...]deri solet, quia est approximata igni? ubi com[...]bustio attribuitur approximationi seu conditi[o]ni, consequenter poterit etiam aliquid, Sac[ra]mentis aliquibus tribui, substantialiter, [...] certè, tanquam conditionibus.

Præmitto Tertiò. *In dubio, an dictum sim[pli]citer sit accipiendum pro ipsa substantia rei, an [...] aliquo connexo, decerni debet ex circumstantiis d[...] simpliciter prolati*; & sic motâ quæstione phi[lo]sophica, quid sit causa combustionis, recurre[tur] ad ignem, positâ autem vulgari interrogatio[ne] recurretur ad proximationem.

Præmitto Quartò. *Patres in diversis c[ir]cumstantiis egisse de circumcisione*: nam interd[um] agebant cum Judæis, majus æquo pondus [...] circumcisione ponentibus; & dicebant Sac[ra]menta legis antiquæ vacua fuisse, & quod in [il]lis fides interna, principatum habuerit; int[er]dum agebant contra Pelagianos, negantes o[ri]ginale, & alios hæreticos, qui negabant parvu[lis] provisum esse sufficiens remedium, vel qu[...] parvuli ante usum rationis baptisari possint, [...] se his opponerent, dicebant baptismum succ[es]sisse circumcisioni, quæ tamen die octavo [...] bat; dicebant Circumcisione remissum fui[sse] originale; & ita Innocentius III. Cap. Majo[res] de Baptismo, dicit originalem culpam remiss[am] per circumcisionis mysterium. Illustrat h[...] Amicus, quomodo circa eandem rem secu[n]dum diversas circumstantias diversa statuta [...] dogmata, nam Arausicanum II. Can. 2. defin[...] *Nemo habet de suo, nisi mendacium & peccatum*; nihilominus Pius V. & Greg. XIII. damna[...] hanc propositionem Baji *Liberum arbitrium [...] gratia & Dei adjutorio, nonnisi ad peccandum val[et]* & tamen prior propositio est vera, quia proc[e]debat in circumstantia, in qua Pelagius liberu[m] arbitrium, dicebat, se solo esse sufficiens ad sal[u]tem; posterior etiam est vera, quia procedit [...] circumstantia, in qua Bajus voluit, quod nec [...] bonum naturale honestum, habeat vim, si[ne] gratia supernaturali, homo.

Præmitto Quintò. *Etiam posito quòd n[on] circumcisio, sed fides interior habeat rationem pri[n]cipalis in Sacramentis legis Scripturæ, quære adh[uc] restat, per quid distinguatur illud v. g. Sacramen[]tum à Sacramento baptismi*, recurrique ulteri[us] debet ad hoc, quia Sacramenta antiquæ le[]gis habeant se nonnisi per modum conditio[]nis, ad justificationem. Sacramentum au[]tem novæ legis habet se aut per modum cau[]sæ physicæ; & tunc non esset quærend[a] ulterior differentia, aut per modum cau[sæ] moralis.

ed quo hæc duo diſtinguuntur, ſcilicet con-
), & cauſa moralis, de quo jam dictum ſupra.
per imprimis ſuppono diſtingui debere hæc
, nam datur in phyſicis ratio cauſæ, & condi-
is phyſicæ; ergo datur etiam in moralibus
cauſæ moralis & conditionis moralis; & ra-
ſt: quia datur definitio cauſæ, datur & defi-
conditionis; hinc primum illud, applica-
in moralium linea, oſtendit cauſam mora-
, poſterius, oſtendit conditionem moralem;
ſuppoſito ex dictis illud erit cauſa moralis,
d in genere moris (ſupple rogando, moven-
imperando) habet vim determinandi ad
tentiam alicujus; conditio autem eſt id,
quo Non effectus, ſeu, quod cum non habe-
im moraliter producendi aliquid, requiritur
ioc, ut producatur aliquid. Cujus ipſius ra-
eſt, quia cauſa ut ſic rectè definitur per di-
n vim determinandi; ergò & cauſa moralis,
vim determinandi moraliter ad exiſtentiam
iæ: ſicut enim ſe habet ſimpliciter ad ſimpli-
r, ita tale ad tale; oſtendit hoc proportio cum
ifeſtè cauſa, & cum manifeſtè conditione,
t illud ſit cauſa moralis, quod accedit ad ma-
ſtè cauſam, illud autem conditio moralis,
d accedit ad manifeſtè conditionem; & ita
grapha data, accedit ad manifeſtè applica-
em: ſicut enim applicatio applicat princi-
m effectivum, quod eſt v. g. vis; ita illa ſyn-
pha applicat & voluntatem Regis, & volun-
em theſaurarii, qui eſt phyſica cauſa dationis;
que delabetur difficultas ad minorem; quæ
oc erit; Etiam noſtra Sacramenta poterant
ere nonniſi rationem conditionis ſine qua
n ad juſtificationem, ut ergò dicantur habe-
rationem cauſæ, recurri debet ad authori-
em, quæ oſtendit ſic voluiſſe Deum, & qui-
n quod eſt nonniſi Signum, indubiè non eſt
ſa moralis, ſed conditio moralis ſine qua
n; jam autem Sacramentum veteris legis per
rentinum, eſt nonniſi ſignum gratiæ; noſtra
em etiam illam cauſant; illa appellantur ege-
& vacua, noſtra autem dicuntur continere
tiam quam ſignificant; quæ omnia ſi non poſ-
t intelligi de cauſalitate phyſica, ſaltem de-
nt intelligi de cauſalitate morali. Illuſtra-
hoc inſtantiâ; Nummus enim v. g. plumbe-
dupliciter ſe habet, vel enim eſt ſignum dan-
centum, vel valet pro centum ob deputatio-
m Principis ita inſtituentis; priori modo ſe
bens, eſt conditio dationis centum, poſterio-
utem modo, eſt ſuo modo cauſa habitionis
ntum, habet enim vim ſibi tributam, valoris
ntum: ita quia ſibi habent valorem hunc tri-
tum, quantumvis moralem Sacramenta no-
legis, ideo erunt cauſa gratiæ moralis, quem
lorem cum non habeant Sacramenta veteris
gis, ideo erunt nonniſi conditio dandæ gratiæ.
his præmiſſis

Explicatur. Differentia inter Sacramentum novæ & antiquæ legis; Quòd ſcilicet dictum ſine addito ſupponat pro ſubſtantiali adeoque principali, ut dictum Præmiſſo primò; hinc cum Patres enuntiabant Sacramenta antiquæ legis nihil valuiſſe, debet id accipi de Sacramentis veteris Legis, in ratione Signi, Cauſativi Gratiæ, ſpectatis, hoc enim, quod eſt eſſe Signum Cauſativum gratiæ, eſt principale quid, in Sacramentis. Quia tamen id quod eſt natum deſignare nonniſi ſubſtantiale quid, deſignat interdum conditiones, ut dixi Præmiſſo ſecundo; ideò quamvis interdum dixerint Patres, quòd Circumciſio abſtulerit Originale intelligi poterit de circumciſione tanquam conditione; ut autem intelligatur, an aliquid verificetur tanquam de conditione, an ſimpliciter ſine addito, penſandum eſt ex circumſtantiis, ut dictum Præmiſſo tertio; quid autem ſervandum in præſenti, dixi Præmiſſo quarto. Quod ſi cauſare gratiā non conveniat ſecundùm ſubſtantiam ſuam ſpectatis & Fidei & Circumciſioni, ſed tanquam conditionibus, cum id noſtris Sacramentis competat tanquam cauſis, ut dixi præmiſſo quinto, adhuc ſufficienter differunt. Breviter Sacramenta antiquæ legis & novæ ſunt diſtincta ſimpliciter, quia in prædicato complente ſubſtantiam Sacramenti, nempe in ratione cauſæ, differunt, eo quòd nec fides, nec circumciſio juſtificationem cauſarit, ſed ſolùm erat conditio, quâ poſitâ Deus juſtificabat homines.

Dices Primò. Cum Lugone, quia Phraſes Conciliorum & Patrum aliquid plus videntur intendiſſe, quam negare ſolam cauſalitatem & relinquere rationem conditionis ſine qua Non; quia quod attinet ad ſuſcipientium utilitatem, parum refert, quod baptiſmus cauſet gratiam & Circumciſio habeat ſe per modum conditionis, ſi utrumque affert infallibiliter juſtificationem; hinc Florent. non ſolùm rationem cauſalitatis excluſit à Sacramentis antiquæ legis, ſed omnem omnino utilitatem, ſeu modum conducendi ad gratiam, hoc enim ſonant illa verba, ſolùm figurabant gratiam poſtea dandam per Chriſti paſſionem, quod ſi erant conditiones, infallibiliter afferentes gratiam, non poſſet abſque illorum injuria dici, quòd ſolum erant figuræ gratiæ futuræ, & nobis dandæ.

Respondetur. Negando plus intendiſſe Patres, quia diſtinctio Sacramentorum novæ legis & antiquæ, non ſpectabatur in effectu quocunque modo ſequi nato. De fide enim eſt, etiam Sacramentum antiquæ legis, inſtitutum ad auferendum originale, non reliquiſſe ſubjectum ſuum non juſtificatum ab originali, cæteris paribus; debet ergò aliunde taxari. Concilium ergò Florentinum, hoc ipſo quia Sacramentis tribuit rationem, ut ſupponitur, ſigni infallibilis, tribuit illis etiam utilitatem in ratione ſignandi, licèt in ordine ad producendam gratiā,

utilitatem in illis non agnoſcat; & ſicut ſi Princeps ordinaret, ut detur eleemoſyna Pauperi; quoties gallus cantaverit, poteſt dici ſine injuria illius cantûs, quòd non ditet pauperem, eo quòd non ſit cauſa & principium illius eleemoſynæ: ita & in præſenti; & ſicut ſive Princeps nummum plumbeum velit eſſe ſignum dationis centum, ſive valere centum, utrobique eſt idem eventus habitionis centum, ſed tota diverſitas eſt, quòd in priori ſit conditio habitionis centum, in poſteriori, ipſa ratio habendi: ſic & in præſenti.

Dices Secundò cum eodem. Argumentum quo utuntur Patres ad probandam inutilitatem circumciſionis, quòd fœminæ non tali remedio juſtificatæ fuerint, eodem modo probat, non fuiſſe conditionem neceſſariam ad ſalutem, quia illo remedio caruiſſent fœminæ.

Respondetur. Argumentum Patrum probat non fuiſſe circumciſionem neceſſariam ad ſalutem, quoad utrumque ſexum, ſed non probat, quòd non fuerit conditio neceſſaria, reſpectu Maſculorum Iſraelis; unde etiam comparativè major eſt utilitas baptiſmi, quia univerſalior.

Dices Tertiò. Sacramenta legis antiquæ non cauſabant gratiam ex opere operantis, quia aliàs effectus circumciſionis, qui eſt ita neceſſarius, hoc eſt, juſtificatio ab originali, dependiſſet à conditione multis periculis obnoxia; ergò cauſare debuit gratiam ex opere operato, quia nihil medium datur, inter duo illa extrema; ergò circumciſio non erat ſola conditio, ſed vera cauſa.

Respondetur. Quod ad hoc ut aliquid ad alterutrum diviſionis membrum ſpectet, opus ſit participare de illo genere quod dividitur; & ſic planta, neque eſt homo, neque brutum, quia non participat ex genere, quod eſt animal; unde etiam Sacramenta legis veteris neque cauſabant gratiam ex opere operato, neq; ex opere operantis, quia non participabant ex genere, quod eſt cauſare gratiam, cauſabant tamen ex opere operato ſanctitatem legalem & habebant, erantque conditio ſine qua Non juſtificationis, ita ut eſſet conditio ſine qua Non, ut ita dicam ex opere operato, habendo ſcilicet aliundè ſibi tributam vim, ut eſſet conditio, & quidem infallibiliter talis.

DIFFICULTAS III.

De Sacramentis Statûs Innocentiæ, Legis Naturæ eorumque Cauſalitate.

Quæres Primò. *Quid ſit ſentiendum de Sacramentis ſtatus innocentiæ?*

Assero Primò. *Pro ſtatu illo breviſſimo potuiſſe inſtitui à Deo aliqua Sacramenta, non fuiſſe tamen inſtituta.*

Prioris partis Ratio eſt. Quia non impic[...] & inſtitutio Sacramentorum pendet à men[...] libertate, qua non eſt ratio, cur Deus tu[...] non potuiſſet, ſi voluiſſet, ſtabilitasque ut di[...] ſupra, non eſt de ratione Sacramenti.

Quod autem pro ſtatu illo breviſſim[...] fuerint ulla Sacramenta inſtituta, Ratio eſt [...] hujus nullum fundamentum, ex ratione [...] Patribus habetur.

Assero Secundò. *Caſu quo ille ſtatus du[...] & Adam non peccaſſet, adhuc futura fuiſſe [...]menta.*

Ratio prima aſſerti eſt; Quia caſu qu[...] dam non peccaſſet, verbum incarnatum fu[...] ergò & applicaſſet fructum ſuæ incarnati[...] quæ applicatio convenientiùs præſtari no[...] tuit, quàm per ſigna viſibilia.

Ratio ſecunda eſt, invertendo oppoſit[...] fundamentum quod ſumunt ex S. Thom[...] de Minis. Sacrament. art. 2. in (·). Quia [...] cet non eſſet contra rectitudinem ſtatus i[...] centiæ, ſi anima perficeretur per aliquid c[...] rale, cui ſoli fundamento innituntur opp[...] non fuiſſet autem hoc contra dictam perf[...] nem, probatur. Tum quia non fuiſſet c[...] perfectionem illius ſtatûs, imò ſecundùm [...] ditionem eſſe hominis, quantumvis in plu[...] ſcientiis, & ſaltem illa experimentali, depe[...] ſemus à ſenſibus, adeoque ab externis & c[...] ralibus, ſicut non fuit contra perfectionem i[...] Chriſti, dependere in ſcientia experiment[...] corporeis. Tum quia adhuc eo caſu, ex ſu[...] ſitione quòd Chriſtus veniſſet, pro illo ſtat[...] dictum eſt in materia de Incarnatione, depe[...] ſet ille ſtatus ab aliquo corporeo, quod ac[...] tunc fuiſſet caput influens in membra, nem[...] Chriſto, qui ſumptus pro toto hypoſtatico, [...] portat etiam corpus, tanquam partem ſub[...] tialem phyſicam, naturæ humanæ.

Ratio tertia eſt. Quia defacto ſtatus ill[...] nocentiæ, dependebat à corporalibus in gr[...] & in ſcientia. Quod ipſum probatur quia c[...] ſervatio gratiæ, pendebat in primis Parenti[...] ab aliquo, cum eſſe corporeo conjuncto, hoc [...] à voluntate non comedendi vetitum pom[...] quæ voluntas erat connexa cum aliquo cor[...] rali, hoc eſt Pomo. Addo ſtatum innocen[...] non in hoc fuiſſe, quòd non dependiſſet & [...] pendere non potuiſſet anima à corporalibus [...] liàs ut dixi, debuiſſet in illo ſtatu cognitio ſalt[...] experimentalis non dependere à ſenſibus, [...] ſtabat in ſubjectione & dominio, ſecund[...] quod, pars ſuperior, dominabatur ſenſitivæ, [...] parti ſuperiori ratio, & rationi Deus. Diſcu[...] pluribus hanc quæſtionem DiCaſt: in dupl[...] ſuppoſitione ſententiæ de Verbi Incarnatione [...] Adam non peccâſſet; conſule eundem Diſp. num. 223.

Dices. Homo tunc non indigeret Sacrame[...]

Medicinalibus, quia tunc liber esset à pecca-
, nec ordinatis ad animæ perfectionem, nam
opter subjectionem hominis Deo, & passio-
m homini, facile uniri posset homo, Deo.

Respondetur. Imprimis non esse certum,
òd in eo statu, non essent peccaturi homines;
l quidquid sit de hoc. Quia varias vias Deus
bet hominem uniendi sibi, esset adhuc modus
iendi sibi eum, per Sacramenta.

Assero Tertiò. *Quòd de facto pro illo statu sta-a fuissent sacramenta ejusdem rationis cum no-is, certò decidi non posse.*

Ratio asserti est. Quia ipsi pro illo statu ne-
peccaturus fuisset, non forent necessaria Sa-
menta, quæ connecterentur per se cum ab-
tione peccati ut v. g. Pœnitentiæ Sacramen-
n; vel quæ supponunt debilitatem in volunta-
resistendi, qualis est v. g. confirmatio. Cæ-
um si futura fuissent peccata etiam pro illo
tu, potuissent à Deo poni remedia ad illa.
uod attinet ad Sacramenta non connexa cum
ccato, quamvis v. g. Eucharistia non habeat
nnexionem cum peccati suppositione, sed
n sola suppositione excessivi amoris divini,
a tamen liberè hunc amorem Deus monstrat,
c erat obligatus ad illum hoc medio mon-
ndum, nec habetur fundamentum in Patri-
; id asserendi, hinc mera divinatio est, assere-
quod in illo statu, futurum fuisset Sacramen-
n Eucharistiæ aut alia, ejusdem rationis cum
tratibus.

Quæres Secundò. *Quid sit sentiendum de Sa-mentis legis Naturæ*, quæ appellatur lex naturæ,
n quòd careat omnibus bonis supernaturali-
, aliàs ex illa lege, nullus salvus fuisset, nam
is datur in præmium actuum supernaturali-
; sed appellatur naturalis, quòd sicut natura
principium agendi ab intrinseco, sic guber-
io illius legis, dependebat ab interna inspira-
ne, & directione externa Parentum vel alio-
n, quæ tamen nulla publica lege, sancita fue-
t à Deo. *Et de Sacramentis hujus legis.*

Assero Primò. *Fuisse in statu Naturæ remedi-pro originali.*

Ratio Prima est auctoritas August. lib. 5. con-
Julian. cap. 9. & Innocent. III. Majores de
ptismo.

Ratio Secunda est. Quia nihil obstat, & ex a-
parte congruebat hoc infinitæ Dei misericor-
.

Ratio Tertia est. Quia oppositum asseren-
(quorum tacito nomine meminit Vasq.) non
sunt simpliciter accipere illam propositio-
n: Deus vult omnes homines salvos fieri, &
ninem perire vult; si enim parvulis nullum re-
dium est provisum, cum multi ex illis more-
tur, perire illos voluisset, illaque sententia
nisi restrictè ab illis accipi potest, hoc est re-
ngendo vel ad adultos, vel ad statum legis
ptæ & legis gratiæ. Indubiè autem ex dictis
supra, illa Sacramenta, Deus interna inspiratione instituit, determinavitq; saltem materialiter

Respondebis. Quod de facto illis qui in utero moriuntur, nullum sit provisum remedium etiam in statu gratiæ, ergò etiam parvulis pro illo statu, potuisset non provideri.

Contra est. Quia infantibus etiam in utero matris existentibus quantùm est ex parte Dei & Sacramenti sufficienter provisum, nam etiam ad illum statum puerorum extendit se Sacramentum, si qua ratione applicari possit, jam autem si in lege naturæ nullum fuisset provisum remedium, etiam ex parte Dei, & ex parte ipsius modi justificandi, defectus fuisset, & si non applicetur nunc remedium, defectus non applicationis, non orietur ex natura Sacramenti, sed per accidens: ad eum modum, quo aliquis destitutus confessario in articulo mortis, cum sola attritione, non salvatur, nec id est ex defectu Sacramenti, sed ex defectu applicationis ipsiusmet Sacramenti pœnitentiæ.

Assero Secundò. *Hoc remedium fuisse fidem parentum parvulis applicatam.*

Ratio est. Quia nihil commodiùs assignari potest, & est conforme illi dicto: Impossibile est sine fide placere. Hæc autem fides debet esse actualis, contra quam sentit Abulensis, & non est sola habitualis; aliàs etiam in utero Parentum, filii justificati fuissent, habuissetque illa fides majus privilegium quàm legis scriptæ.

Hæc ipsa fides supernaturalis debebat esse Ratio communiter assignari solet, quia justificatio, non tribuitur, nisi fidei supernaturali, ut constat ex materia de Fide. Sed hæc ratio non convincit, quia illa fides non esset causa justificationis etiam dispositiva, consequenter non esset necesse ex hoc capite, esse illam supernaturalem. Commodiùs hæc ratio assignari potest, quia fides illa, quantumvis nonnisi per modum conditionis se haberet ad justificationem, nihilominus ex parte sua, magis esset proportionata supernaturalis, ad hunc effectum supernaturalē. Quod autem dicunt aliqui sufficisse naturalem ex parte elicientis, quantumvis foret supernaturalis ex parte objecti, idque ideo; quia incerta admodum fuisset illa justificatio; id non convincit, quia etiam in confessione requiritur attritio supernaturalis, nec sufficit naturalis, & tamen inde non sequitur, dubiam reddi confessionem, idque ex eo, quòd sicut in rebus naturalibus positis requisitis ad agendum non subtrahit Deus suum concursum, tanquam auctor naturæ, sic circa supernaturalia, positis requisitis & cæteris paribus, non subtrahit Deus concursum, tanquam causa supernaturalis prima.

Nec debebat esse hæc fides charitate formata. Ratio est, quia hæc conditio non constat ex Scriptura, vel auctoritate, cōsequenter infertur, illam fidem non habuisse rationem meriti de condigno; quia nemo alteri meretur gratiam

de condigno, ut dictum est in Materia de Incarnatione: non de congruo, quia etiam de hoc non constat.

Neque dicendum est, illam fidem fuisse ea ratione meritoriam, eò quòd eliceretur nomine Ecclesiæ, nam hoc elici, fuisset ex deputatione Ecclesiæ, & mandato, ut constat in omnibus, nomine aliûs agentibus, in lege autem naturæ, non constat de tali deputatione. Quare autem exigita fuerit à Deo hæc Fides, quantumvis non esset meritoria, congruentiam assignat Lugo, quia non est novum, quòd ad aliquam gratiam obtinendam, exigatur aliqua actio, quæ secundùm se & ex objecto, sit bona, licèt in particulari, & in individuo, non fiat honestè, ita tamen ut per illam obtineri possit effectus; sic Pontifex concedit indulgentiam visitantibus talem vel talem Ecclesiam, & tamen id fieri potest malè venialiter.

Cæterum hæc fides legaliter loquendo, debebat à Parentibus applicari, quamvis in casu necessitatis, potuisset applicari ab aliis: sicut & baptismus legaliter à sacerdote applicari debet, in necessitate autem à quocunque.

Assero Tertiò. *Præter fidem parvulis applicatam, probabiliùs est, etiam intercessisse signum aliquod externum, quamvis quod illud fuerit in particulari, non constet.*

Ratio est. Tum quia talis modus agendi est magis proportionatus, esse humano, à corporeis & sensibilibus, dependenti. Tum quia aliàs potuisset etiam infantibus mortuis in utero antequam morerentur applicari; quod non potest concedi, aliàs liberaliùs Deus providisset in illo statu infantibus, quàm in lege gratiæ, iis, qui contenti in utero matrum baptisari non possunt, casu, quo eos aqua, nullo modo contingere possit. Tum quia sequitur absurdum, nempe actu interno unius, justificari omnes parvulos in mundo, quæ sequela probatur; nam actio interna non exigit propinquitatem sui termini, ergò ad quoscunque distantes extendi potuisset. Quando autem S. Th: & Augusti: de sola fide loquuntur, id faciunt, quia illa sola est, determinatum quid, signa autem protestandæ illius fidei in ordine ad justificationem, nulla erant stabilia.

Assero Quartò. *Quod illa fides signo externo manifestata, fuerit verum Sacramentum.*

Ratio asserti est. Tum quia Augusti. lib. 5. contra Julian: cap. 9. ita sentit. Tum quia illi fidei ita manifestatæ, nihil deerat ad Sacramentum quia & significabat, & simul habebat rationem causæ, in ordine ad sanctitatem imperfectã, aggregando scilicet infantem visibili Ecclesiæ. Neque obstat, quòd illud signum fuerit indeterminatum, erat enim determinatum formaliter, quòd scilicet deberet esse convenienter protestativum fidei, licèt non foret determinatum materialiter, per ordinem ad hunc vel illum modum protestandi, qualis determinatio Chri[...] intercessit in Sacramento ordinis & Matrim[...]nii.

Discutiunt hic aliqui: An facilior fuerit [j]ustificatio in statu illo naturæ, quam in præsen[ti] statu gratiæ? Ratio autem dubitandi est, quia [f]aciliùs quocunque modo potest fieri protestatio fidei & ejus actus, quàm semper invenire aquam, quàm semper nonnisi concepta verba formæ pronuntiare & cætera similia: pro altera autem parte ratio dubitandi est, quia multo difficilior erat fides actualis & exercita Messiæ, quàm nunc est aqua & verba formæ; sed hæc ratio non c[on]vincit, nam quamvis expressè dicat Augusti[nus] lib. 2. de Nupt. cap. 12. *Eadem* inquit *fides Med[ia]toris salvos justos faciebat, antiquos, pusillos cum ma[]gnis*; nihilominus non exprimit qualisnam [il]la fides debuerit esse, explicita an implicita; qu[od] si sufficiebat implicita, non ostenditur, quî[] difficilior fuerit. Rursùs cum dixerimus in ma[]teria de fide quòd fides explicita incarnatio[nis] non sit de necessitate medii, idem proportio[na]liter huc transferri debet & probabiliter do[cet] Amicus disp. 3. n. 82. suffecisse implicitam fide[m]. Congruentiam assignat; quia aliàs non fui[sset] sufficienter parvulis de medio salutis provisu[m], pauci enim poterant habere illam explicitam [fi]dem; concedi posset, quoad quid, facilior[em] fuisse in statu Naturæ significationem; suffic[it] tamen, quòd in statu gratiæ difficilis non sit p[ar]vulis, non ut æque facilis, præcipuè in circu[m]stantia aliarum prærogativarum baptismi, q[ui]bus excellit & præcipuè majori infusione grat[iæ]. Rursùs facilitas est major in Ecclesia haben[di] baptismi, quàm in lege naturæ, justification[is] spectata universalitate hominum, quia in Ecc[le]sia, major est institutio, & illic major fuit ign[o]rantia Dei.

Assero Quintò. *Præter illud Sacramentum pr[o]babiliter dici potest, quòd etiam sacrificium Melc[hi]sedechi, fuerit verum Sacramentum.*

Ratio est. Quia & habebat rationem sig[ni] & simul rationem causæ, respectu sanctitatis l[e]galis; nam inprimis non se excusasset Melchis[e]dech prima fronte ab offerendis illis panibus, n[i]si putasset sanctos illos esse; non est item proba[]bile, quòd ex spoliis hostium, non potuerit ha[]bere panem Abraham. Tum quia non est pro[]babile quod ille panis utpote Deo consecratus sit ad usum Abrahami datus, purè prophanum & secularem. Cæterum Sacerdotium illu[d] Melchisedechi, non erat verum Sacerdotium pendebat enim nonnisi ab ordinatione huma[]na, ut expressè testatur Anacletus Papa in Epis[t.] 2. decretali.

Quæres Tertiò. *Quid sit sentiendum d[e] horum Sacramentorum causalitate.*

Assero. *Ita illa causâsse gratiam, ac causaban[t] Sacramenta veteris legis.*

Ratio. Quia causare gratiam, est causare au[]

vere

rè causando, aut causare per modum condi-onis & signi; non causabant verè ob dicta, ergò r modum signi, non enim tertium medium da-r per Patres. Ergò causabant illa, ut Sacra-enta antiquæ legis, nam etiam hæc causabant signa.

QUÆSTIO III.

Quando Sacramenta causant Gratiam.

Ive Sacramenta causent physicè sive morali-ter Gratiam, de utraque causalitate proponi test præsens quæstio; nam posita morali cau-tate inquirere restat: An in tempore, an in tanti, moveant Sacramenta Deum: de ipso n Deo inquiri potest, an ad instantiam Sa-mentorum, causet gratiam in instanti, an in npore, multoque magis est id quærere, sup-itâ causalitate physicâ.

Punctus difficultatis in hoc est. Materiæ & rmæ Sacramentorum sunt divisibiles: nam mvis Matrimonium perficiatur consensu, & eptatione interna, utriusque conjugis; nihil-inus hæc acceptatio, cum debeat esse Sacra-ntalis, adeoque externè sensibilis, ex eo quia sensibilis, supponitur etiam esse divisibilis; mque proportionaliter de Eucharistia dici est, transferendo difficultatem ad ipsam con-ionem Sacramentalem, seu conversionem nsubstantivam, cujus etiam Forma, hoc est, rba consecrationis, est divisibilis; quamvis versio sit indivisibilis. Quod si materiæ & mæ Sacramentorum sunt divisibiles; ponun-actione successivâ per se, nam in instanti ne-profert; Ego te baptiso; quòd si formæ po-tur actione successivâ, commensurantur ne-ariò tempori divisibili; quod si commensu-tur tempori divisibili, quærere restat, quan-am causant Sacramenta illa gratiam? non sant in tempore, quia gratia est Ens indivisi-, adeoque tota simul producitur, consequen-non successivè. Rursùs non causant Sacra-nta gratiam in instanti, quia cum sint Entia cessiva, habent prius & posterius, si habent us & posterius non sunt tota simul; si non tota simul, non possunt causare in instanti, enim causant, cùm sunt.

Tota hæc quæstio manca erit, nisi præcogno-ntur ea, quæ dicuntur in physicis de composi-e continui.

DIFFICULTAS I.

oponuntur Explicationes Causalitatis Sa-cramentorum in instanti.

ALiqui dicunt causare Sacramenta gratiam in instanti extrinseco, alii in instanti in-trinseco; *Sit*

Punctum Difficultatis I.

An Sacramenta causent gratiam in instanti extrinseco?

EXPLICAT Primò Vasquez & alii, qui docent gratiam produci à Sacramentis in instanti extrinseco, scilicet in instanti, in quo primò non sunt Sacramenta & immediatè ante fuerunt. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. In sententia causalitatem physicam ipsis immediatè Sacramentis tribuente: nam ut dictum est in physicis, ne divinitus quidem fieri potest, ut id quod non existit sive in se, sive in virtute sui, possit tamen aliquid causare physicè.

NON SATISFACIT Secundò. In sententia causalitatem moralem Sacramentis tribuente. Tum quia, si causatur gratia in illo instanti extrinseco, quæro, an cum Sacramentum est jam completum quoad omnia sua intrinseca, vel si mavis dicere; quæro ante illud instans extrinsecum, vel est jam homo baptisatus, vel non est baptisatus; si non est baptisatus; ergò illud instans, & est extrinsecum, ut supponitur, & non est extrinsecum, quia in illo, est adhuc esse baptismi, quia esse facientis tunc baptisatum; baptismo enim redditur aliquis baptisatus; ubi autem est esse alicujus, illud illi non est extrinsecum, sed intrinsecum, ut notum est ex materia de inceptionibus; ergò ulteriùs, cum baptismus quoad sua intrinseca stet ablutione & prolatione formæ, erit adhuc illic, in illo instanti extrinseco, ablutio & prolatio formæ, quia adhuc erit in illo instanti baptismus faciens baptisatum, adeoque non est illud instans succedens immediatè positioni baptismi, sed adhuc in illo durat baptismus. Si autem homo ante illud instans est baptisatus, ergò & antè illud instans justificatus; quia qui baptisatus fuerit, salvus erit, ergò non in illo instanti extrinseco, sed ante illud producetur gratia. Tum quia suppono; cum verum est dicere; nunc primò non est Sacramentum, & immediatè ante fuit, falsa est hæc alia: Nunc adhuc est Sacramentum, quo supposito, sic formatur argumentum; Pro illo instanti quo dicit Sacerdos; hoc est corpus meum & cum verum est dicere, nunc est Sacramentum quoad omnia Sacramenti, vel pro eo instanti, est jam Christi corpus positum, antecedenter ad illud extrinsecum, vel non est positum? si est positum; ergò & gratia ponetur ab aliis Sacramentis ante illud instans extrinsecum; si autem non est positum; ergò & postea non ponetur: quia quod dum est, non causat causalitate, ut supponitur verâ, nec postea causabit; ergò ulterius pro illo instanti, non erat vera forma; quia si etiam in instanti extrinseco, non poneretur corpus, esset falsa forma pro instanti extrinseco;

ergò etiam est falsa pro illo Nunc intrinsecorum Sacramenti. Quod ulterius in hoc fundatur: quia veritas, est conformitas cum objecto, si ergò defacto ex objecto, non est tunc positio corporis Christi, defacto pro tunc falsa est propositio, positionem illam corporis Christi affirmans; quod si pro tunc, cum est illa propositio quoad sua omnia intrinseca, est falsa; ergò forma à Christo instituta, est falsa, quod absurdum, nec unquam veritatem suam habebit, si illam cum est, non habet, cui enim cum est, non competit esse album, cum jam non est, quomodo est album; præcipuè autem, quia veritas temporanea, dependet à veritate præsentis, unde in tantùm verum est dicere, erit albus, inquantum cum præsens est, albus est, cumque ipsum præsens, sit origo reliquorum, unde de quo nunquam verificabile est, *Est*, de eo nunquam verificabile est, *Erit* & *fuit*; ergò si de præsenti cum est illa propositio completa, non habet veritatem, nec postea habebit. Tum quia ponamus, quòd causetur gratia in tempore extrinseco Sacramento; consequenter quòd positio corporis Christi, fiat in tempore extrinseco, durationi, ipsius formæ, eo casu non esset verum dicere: hoc est, corpus meum, sed hoc erit Corpus meum. Ergò & in præsenti idem dicendum, tam enim illud tempus, est futurum, quàm illud instans extrinsecum, est futurum, quia succedens; ergò utrobique sequetur verificari nonnisi de futuro illam propositionem, sed hoc est absurdum; ergò etiam absurdum erit, de futuro, seu in instanti extrinseco, causari gratiam.

Respondet DiCast: Quamvis verba sint vera de præsenti, non id ita intelligi debet, ut verificari debeant toto illo tempore quo proferuntur, nam etiam per nos Sacramentorum verificatur forma, quando consummatur, sed sufficit ut verificentur, quando fuerint omnia necessaria finita, quod verum est in illo instanti, in quo primò est verum dicere, finitum fuisse totum: unde non debet esse simultas physica seu mathematica, sed sufficit moralis, sufficitque ut effectus Sacrtmenti sit omnino simul cum ipsa consummatione Sacramenti; quod illustrat instantiis, nam illa locutio testementaria: Institiuo hæredem, est vera, licèt id non habeat vim, nisi post mortem Testatoris.

Contra. Tum quia quamvis non debeant verba formæ verificari toto tempore, quo proferuntur, intelligendo verificationem ante prolationem omnium verborum, quia ante prolationem omnium verborum nondum est forma, adeoque nec debet esse veritas formæ; sed nego non debere verificari cum jam est forma, ob rationes allatas, est autem, ante illud instans extrinsecum; ergò & causabit ante illud. Tum quia concedo per nos verificari formam quando consummatur, sed nego illam non consummari ante instans extrinsecum, cum in illo instanti extrinseco, nihil jam sit formæ. Tum q[uia] concedo verba omnia debere finiri, ut se[q]ua[tur] effectus formæ, sed nego non finiri illa, ante [in]stans illud extrinsecum, nego item ita debere [fi]niri, ut illi ipsi fini, non coexistat productio g[ra]tiæ, negoque hunc finem non esse, quando d[an]tur intrinseca Sacramenti, hoc est, ablutio & forma. Tum quia si ponatur gratia tunc, c[um] verum est dicere; Finitum est totum, ita tam[en] ut positioni intrinsecorum Sacramenti coexi[st]at gratia, id concedemus; non autem cum [ja]m sunt finita, ut jam nihil sit intrinsecorum [S]acramenti. Tum quia nego, quòd positio[ni]s intrinsecorum Sacramenti, non debeat e[sse] Mathematica simultas cum positione gratiæ [&] quòd intrinseca Sacramenti, sint causa nece[ss]aria gratiæ. Tum quia per oppositos, & erit [ef]fectus Sacramenti omnino simul cum ipsa co[n]summatione Sacramenti, ut supponitur; & n[on] erit, quia jam post consummationem intrin[se]corum Sacramenti, in instanti extrinseco po[ne]retur gratia. Tum quia, illud institutio Te[sta]mentarium, non est causa necessaria in sei[pso] præcontinens illum effectum, jam autem v[erò] Baptismus, est causa necessaria, in seipso, ex i[n]stitutione divina præcontinens effectum; e[rgò] cum dantur intrinseca Sacramenti, dabitu[r] gratia, dantur autem ante instans extrinsecu[m] & sicut si esset ignis locutivus & ignitivus, di[ce]retque ignio, tunc cum diceret, igniret, & non aliquo extrinseco instanti; ergò idem dicend[um] de Sacramentis.

Non Satisfacit Tertiò. Sacram[en]tum debet causare gratiam cum jam habet intrinseca, v.g. sufficientem ablutionem, suffi[ci]entem prolationem formæ; ergò non debet ca[u]sare in instanti extrinseco, sequente, position[em] sufficientem intrinsecorum. Antecedens pr[o]batur. Tum quia, ut urget Lugo, Supponam[us] durare vitam alicujus, nonnisi cum durant [in]trinseca Sacramenti, talis verè esset baptisat[us] neque enim baptisatur, cum non est jam bap[ti]smus, & tamen non reciperet gratiam, quia su[p]ponitur in instanti illo extrinseco, non vive[re]. Tum quia præscindendo à terminis, qui in en[te] successivo difficultatem habent, nempe ly p[ri]mò, ly ultimò, ly quoad omnia &c. quæro an a[n]te illud instans extrinsecum, sint intrinseca S[a]cramenti, vel non? si sunt, cur non erit gratia r[e]spondens tanquam effectus; si non sunt intrins[e]ca, quî est illud, ut urgebatur supra, instans ex[]trinsecum; natum sequi positionem intrinseco[]rum Sacramenti; quæ ipsa pars non recurre[n]do ad dicta superius, sic probatur; Si cum e[st] sufficiens applicatio materiæ & prolatio fo[r]mæ, non producitur gratia, sequitur & esse i[l]lam sufficientem, ut supponitur, & non esse quia non sufficeret ad productionem gratiæ. T[um] quia sive Sacramenta sint causæ physicæ, siv[e] morales, causare debent necessariò; ergò non i[n]

instan

tanti extrinſeco, nam etiam aliæ cauſæ neceſ-
iæ, non producunt effectum, cum non ſunt
mò; nam ignis non tunc producit calefa-
onem, cum primò non eſt, nec pondus pro-
cit motum verſus centrum, cum primò non
, & ſic de aliis; ergo etiam idem dicendum
de Sacramentis.

RESPONDENT primò Aliqui ex Soto, quòd
s non ſit recepturus gratiam, quod etiam re-
t potiùs ex illa Vaſquez quàm ſequitur.

CONTRA erit. Ergo aliquis baptiſatus ſal-
non erit; concedo quidem, quòd talis pro
instanti extrinſeco jam mortuus, non ſit in
ſtatu meriti, ſed ſequitur tamen ubſurdum,
quem baptiſatum, cum eſt pro ſtatu meriti,
n recipere gratiam, nempe dum vivebat. &
coexiſtebat ſufficienti applicationi materiæ,
rolatione formæ.

RESPONDENT ſecundò alii; hunc caſum ſup-
ita præſenti ordinatione, implicare, eſto id
olutè fieri poſſit; jam enim tenebitur ita
ptiſati vitam, conſervare Deus, ne decedat
e gratia.

CONTRA. Concedo, quia ſuppoſito quòd or-
averit Deus, ne baptiſatus careat gratiâ, &
poſito quòd ordinaverit, ut illam recipiat
niſi in inſtanti extrinſeco, debebit jam ex
poſitione decreti, conſervare vitam talis ho-
nis; ſed arbitrarium eſt dicere, feciſſe Deum
cretum de danda gratia, nonniſi in inſtanti
rinſeco, quæ enim hoc docet authoritas ſa
.

RESPONDENT tertiò DiCaſt: Si ly, Accepit
mo totum & integrum Sacramentum faciat
ſum; Omnes partes fuiſſe abſolutas Sacra-
nti, in tali homine, falſa eſt propoſitio & re-
gnans entitati ſucceſſivæ: quidquid enim ſuc-
ſſivè fit, & ſucceſſivè continuò deſinit, tunc
tum factum eſt, quando jam non eſt, & ipſius
tum eſſe, & ipſius non eſſe.

CONTRA. Tum quia non admittimus aliàs
mpoſitionem continui ſucceſſivi ex partibus
nfinitum diviſibilibus, ſed adhuc ſuppoſitâ
c compoſitione, non concludet reſponſio, ſub
s enim terminis reſtabit reſpondere, an ante
tans illud extrinſecum, præceſſerit ſufficiens
plicatio materiæ & formæ; ſi præceſſit; ergo
cauſatio gratiæ præceſſit; ſi non præceſſit,
ergo adhuc non debet dici, primò non eſt appli-
io, & prolatio formæ ſufficiens, ſed adhuc il-
n eſſe. Tum quia in inſtanti illo extrinſeco
rum eſt dicere; nunc primò Sacramentum
n eſt, immediatè ante fuit; accipio iſtud ly
mediatè ante fuit & quæro; comparatè ad
ud verificativum, immediatè ante fuit, vel ve-
n eſt dicere, eſt quoad omnia ſua intrinſeca
cramentum, vel non eſt verum dicere; ſi non
verum, ergo neq; verum erit dicere; imme-
ìtè ante fuit, ſed potius non fuit, cum tantùm,
quid ejus fuerit, quærereq; reſtabit, quomodo tranſitum eſt ad illud *Fuit*, & non per medium *Eſt*; ſi erat verum dicere, ergo etiam verum erat dicere, omnes partes, eſſe in ante abſolutas. Tum quia non obſtante conditione Entis ſucceſſivi, poteſt dici; nunc primò non eſt res ſucceſſiva; ergo etiam poterit dici; nunc ultimò eſt: ſicut enim ſucceſſivum ultimum eſſe, eſt non ultimum eſſe, ita dicam; ſucceſſivum illud primò non eſt, eſſe non primo non eſſe; illa autem propoſitio; tunc tantùm eſt factum eſſe ſucceſſivorum, quando jam non eſt, ſi procedat de facto eſſe tranſacto, vera eſt; ſi procedat de facto eſſe præſenti, falſa eſt; & cur præſenti illi facto eſſe, non reſpondebit effectus, qui eſt gratia? quomodoque ad iſtud factum eſſe præteritum, tranſitur ſine præſenti factum eſt, cui præſenti factum eſt, cur non reſpondet gratia tanquam effectus, cùr ipſi *Fit* præſenti; quod jam non eſt, in inſtanti extrinſeco, non reſpondet paſſivum *Factum*, ante idem inſtans extrinſecū.

Punctum Difficultatis 2.

An Sacramenta cauſent gratiam in inſtanti Intrinſeco?

EXPLICAT ſecundò Suar: Gratiam produci in inſtanti intrinſeco, ultimò terminativo Sacramenti, ſeu dum ultimò eſt, ſignificatio ſenſibilis Sacramentalis. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia aut ſupponit aliquis dari puncta, ſive terminativa, ſive continuativa, aut non ſupponit dari; ſi non ſupponit dari, ergo inconſequenter loquitur, talia puncta ſignificationis Sacramentalis admittendo; ſi autem ſupponit dari talia puncta & indiviſibilia, redibunt argumenta in phyſicis propoſita, contra hanc doctrinam, & hæc principaliter in præſenti urgeri debent.

NON SATISFACIT Secundò. Tum quia cauſativum gratiæ Sacramentaliter, debet eſſe ſenſibile humano modo, & tamen nullum indiviſibile, eſt ſenſibile humano modo, ut ſupponitur communiter; quî ergo cohærebunt hæc duo in communibus principiis, nempe; cauſari gratiam ab aliquo ſenſibili, humano modo, & nihilominus ab indiviſibili ſeu puncto terminativo. Tum quia cùm hæc explicatio ſupponat per multos, quòd illa indiviſibilia, non ſint realiter diſtincta à diviſibilibus, ſed ſolùm formaliter, aut ratione connotationis, cum tantùm in re ipſa ſint diviſibilia, quî fiet ut ratione connotati vel formalitatis, phyſicus effectus indiviſibilis, à diviſibili & ſucceſſivo realiter producatur? phyſica enim productio non pendet à formalitatibus: ſed ab aliquo reali; hinc illa propoſitio; Termini eo ipſo quia termini ſunt, debent eſſe indiviſibiles formaliter, & ratione connotatæ negationis ulterioris extenſionis concedo propoſitionem; debent eſſe indiviſibiles ratione

Entitatis. Nego; & tamen ratione Entitatis, quæ ſola habet rationem potentis phyſicè cauſare, deberet ſalvari illa cauſalitas. Tum quia urgendo ex conceſſis, ex hac ſententia ſequitur nunquam cauſari gratiam à Sacramentis. Sequela probatur: non cauſatur imprimis gratia ante illud inſtans, ut concedunt adverſarii; ergo neq; cauſatur poſito illo termino & indiviſibili; quod ipſum probatur: ideo gratia non cauſatur ante illud inſtans, quia ante illud inſtans, non eſt adhuc completè ſenſibile humano modo Sacramentum, ſed etiam adveniente illo inſtanti terminativo, non eſt ſufficienter & completè ſenſibile humano modo Sacramentum, quod probatur: quia tam Suar: quàm alii utentes hac explicatione, ordinariè aſſumunt pro principio, quod indiviſibile additum indiviſibili, non faciat majus; ergo ne faciet magis ſenſibile ſufficienter, conſequenter nec indiviſibile; additum diviſibili, faciet ſufficienter ſenſibile humano modo. Tum quia urgeri ſolet exemplo ſupra allato; Quid fieret de illo infante, qui moreretur in inſtanti illo terminativo; nam & foret ille baptiſatus, cum illum contigerit ita ſenſibiliter aqua, & fuerit pronuntiata ita ſenſibiliter forma, ut nihil ſenſibile jam deſideretur, quia nec diviſibile, ſed ſolum deſideratur illud indiviſibile terminativum, quod non ſentitur, ut ſupponitur; non foret autem baptiſatus: quia illo inſtanti, quo tu dicis infundi gratiam, jam mortuus ſupponitur; jam autem docet fides, neminem baptiſari, ſine obice, quin ſimul habeat gratiam, quem autem obicem ponit infans. Tum quia ex conceſſis, ſi ante illud inſtans non cauſaſſent Sacramenta gratiam, ideo non cauſaſſent, quia antè, non eſſet finita ſignificatio Sacramentalis, ſed negatur non eſſe finitam: quia ſignificatio Sacramentalis finita, eſt finita humano modo, ſic autem non eſt finiri per indiviſibilia: nam illa, vel non ſunt, (ut ſupponitur communiter) ſenſibilia modo humano, vel ſi ſupponantur auferri, adhuc habebitur tota ratio ſufficienter ſenſibilis, & ulterius non extenſi, adeoque finiti.

Respondetur. Caſu quo infans moreretur in inſtanti terminativo Sacramenti, ſuſcepturum quidem infantem tantùm materiæ & formæ, quantùm requiritur ad eſſe Sacramenti; verum ſuſcepturum in eſſe fluenti & tranſeunti, non autem in eſſe completo & terminativo ſeu permanenti, quod tamen ad rationem Sacramenti requiritur; alioqui poſſet dici abſolutus pœnitens, quamvis inchoatam abſolutionem non perfecerit Sacerdos, quod eſt abſurdum; jam verò nullus effectus, poteſt cauſari ab Ente ſucceſſivo conſequenter nec à Sacramento, quamdiu h. e. in eſſe fluenti & in tranſitu, & ante ſuum completum eſſe; quamdiu enim aliquid tranſit & fluit, implicat illud finitum eſſe, ſiquidem tranſire & fluere, eſt ipſum fieri rei, & ipſum accedere ad finem; non eſt autem ipſu finitum eſſe, aut in fine eſſe; unde non eſt hoc, inquiunt oppoſiti, par ratio Sacramenti vocum, quia voces dum fiunt, ſucceſſivè p ſunt operari & emittere ſpecies, neque exſpectare ſuum eſſe completum, alioquin non p ciperentur ſucceſſivè, ſed confusè; Sacrame ta autem non poſſunt gratiam operari inſtan neè, quando ſunt in fluxu & tranſitu, eò qu neceſſe habeant operari gratiam inſtantan non antequam finita ſunt; ſiquidem ſucce vum quod non eſt operativum, niſi in quant eſt finitum, æquè requirit completum ac t minatum ſuum eſſe, atque operans requi ſubſiſtentiam, quæ eſt ultimum naturæ co plementum.

Contra. Tum quia quamvis non cauſe gratia, antequam ſit finitum Sacramentu hoc eſt; ſi non ponatur pars aliqua illius ſe bilis, ſed non eſt neceſſe, finitum eſſe, finitio inſtantaneâ terminativâ. Tum quia quod eſt eſſe fluenti, & acceſſivo ad finem, ſi necdu omnes illius partes ſenſibiles ſint poſitæ, n cenſeatur eſſe finitum, ſecus ſi ſupponantur p tes jam poſitæ ſecundùm ſuum eſſe fluens: a adeò, licèt non abſolvatur quis, ſi ponatur e fluens ipſius ly Abſolvo, ſed cur non abſolve ante inſtans terminativum, ſi ponatur jam ſu cienter ſenſibile, eſſe fluens, ipſius etiam T Tum quia quòd natura non poſſit operari ſi ſubſiſtentia, referri id debet in id, quia vi ſub ſtentiæ natura acquirit rationem in ſe perfec prius autem eſt, habere perfectionem ſui, qu operari: jam autem poſita ſufficienti ſenſib applicatione materiæ & prolatione formæ, ut nihil deſit ſenſibile, nihil deerit perfectio Sacramentalis, antecedenter ante inſtans te minativum, conſequenter ante illud, opera poterunt Sacramenta.

Respondet ſecundò Di Caſt: d. 2. n. Quod regulariter in indiviſibili illo producat gratia, & in illo inſtanti phyſicè illam cauſa Sacramenta, quod ſi non produceretur in il indiviſibili, gratia, & nihil Sacramenti phyſi tunc exiſteret, deberet jam moraliter nonn cauſari gratia.

Contra. Hoc ipſum ſuaderi deberet eff caciter, quod in illo indiviſibili producatur r gulariter gratia, oppoſitum enim probant all tæ rationes potiùsque illa cauſalitas, deberet tr bui, ultimis illis, antecedentibus ipſum term nativum inſtans.

Non Satisfacit tertiò. Quia reſtau rari poſſunt argumenta, quæ oppoſiti conantu ſolvere.

Primum eſt. Quia tenent oppoſiti, enti ſucceſſiva, qualia ſunt Sacramenta, deſinere i inſtanti extrinſeco, ſeu per primum non eſſe ergo ſi cauſant dum finiuntur, debent cauſar in inſtanti extrinſeco non intrinſeco.

Respon-

RESPONDEBIS primò. Quod Sacramen-
m in ratione motus & actionis, sit quid suc-
ssivum, non tamen ratione sui permanentis,
æ est gratia, per motum producta.

CONTRA est. Tum quia hæc responsio con-
ndit duo; quia confundit terminum motûs
m ipsa actione, non enim quæritur quando
cipiat, vel quando desinat illud ens perma-
ns quod est gratia, sed quandonam agat ipsũ
id agens, quod est successivum, quando item
at ille motus successivus; unde sic restauratur
ficultas; Sacramenta agunt, in quantùm il-
competit actio & motus; si agunt, in quan-
n illis competit actio, & tamen agunt cum ha-
nt complementum, agent nonnisi in instanti
trinseco, quia tunc nonnisi habent comple-
entum, utpote actionis successivæ. Tum quia
cramenta vel causant, antequam sit completa
orum significatio, vel postquam est completa;
ntequam sit completa; ergo absolvitur quis
. ante totam formam absolutionis; si causant
tquam completa est significatio, quæ indi-
nguitur ab illis ipsis significantibus; ergo cum
 significantia, quæ sunt quid successivum,
n compleantur nisi per instans extrinsecum,
nstanti illo extrinseco, causabunt gratiam:
m quia illa Sacramenta vel causant gratiam
a parte, secundùm quod sunt Ens successi-
m, vel alio modo; si secundùm quod sunt ens
cessivum, ergo nonnisi in instanti extrinseco,
a causant, dum finitam jam habent suam si-
ficationem, finitur autem hæc per illos, per
ans extrinsecum; si per aliud, quod illud,
n nullam significationem habeant, nisi suc-
ivam, & tamen significando causant.

RESPONDEBIS secundò ex DiCast. n. 287.
erum esse de ente successivo ut successivum
maliter est, ut scilicet desinat per instans ex-
secum, ens tamen quod per accidens est
cessivum, potest non ita desinere; hujusmo-
utem sunt Sacramenta, quorum forma in
o vocum consistit.

CONTRA. Probari hoc ipsum debuisset, quòd
ma v. g. Sacramentorum sit Ens successivum
accidens, probari item debuisset, quòd for-
n sono vocum consistens, non sit per se suc-
ivum, sicut & ipsæ voces; sed posito etiam
d forma Sacramentorum sit per accidens
l successivum, adhuc urgetur difficultas,
d est per se Ens successivum, debet per se
nere in instanti extrinseco; ergo etiam
d per accidens est Ens successivum, per ac-
ns debet participare, ut desinat in instanti
inseco, quia etiam calor de se est disuniti-
& tamen si per antiperistasim frigidum ca-
ciat, per accidens dissolvet.

RESPONDEBIS tertiò cum eodem. Quod
ificatio, ut ille dicit, num. 277. quæ est for-
is ratio Sacramenti, non producatur suc-
vè per partes, sed tota simul, quia in indivi-
sibili consistit, quod etiam extendit ad alia, quæ per accidens sunt successiva, n. 282. cujus rationis, est qualitas soni, qui habet rationem Entis successivi, quia motus localis, qui ad ejus productionem requiritur, successivus est: unde etiam talium partes priùs productæ, cum posterioribus conservari possunt.

CONTRA. Quia significatio potest duplex cogitari, una activa quodammodo, idq; in ipsismet verbis inclusa, & hæc indubiè, cùm non sit quid distinctum realiter, in circumstantia institutionis, ab ipsis entibus successivis, necessariò & essentialiter successiva erit: alia autem significatio, est passiva, quæ est perceptio intentionalis illius significationis, hæc quidem, tanquam actus mentis, est indivisibilis, sed non est causativa gratiæ; sed illa prior; aliàs cogitatio mea, non Sacramentum, causaret gratiam, & tamen significatio illa activa, est quid successivum, sicut & ipsæ voces. Deinde videtur impossibile esse naturaliter, ut partes soni prius productæ, conserventur unà cum posterioribus partibus soni: si enim priùs proferatur C. non simul est sonus ipsius B. Denique si potest fieri in Entibus successivis per accidens, fieri etiam posset in successivis per se; nam etiam in successivis per accidens, debet per accidens salvari ratio essentialis successivorum; alioqui quod sunt Entia per accidens, illud non essent quod sunt, si non servarent per accidens, naturam successivorum.

SECUNDUM Argumentum. Ante illud instans terminativum Sacramenti, vel fuit Sacramentum vel non? si fuit, cur ergo ante illud instans non causabat gratiam? si non fuit, ergo cum Sacramentum, ultra instans sui terminativum, non duret, sequitur Sacramentum in eodem instanti primò & ultimò esse, quod videtur impossibile.

RESPONDETUR. Sacramentum ante instans sui terminativum, fuisse in esse inchoato, non autem in perfecto; addunt Sacramenta ante instans sui terminativum causasse quoque proportionaliter, siquidem tunc causabant virtutem causativam gratiæ: sicut quando causatur calor & siccitas in stupa, dicitur in esse inchoato causari ignis; & licèt non posit aliquid primò & ultimò esse respectu eodem, potest tamen diverso respectu; illud enim instans comparativè ad reliquas partes, non sensibiles modo humano, est primum, ita ut sensus sit, nunc est instans terminativum & immediatè ante non fuit; ly autem ultimò est, sumi debet per respectum ad consequens tempus, ita ut sensus sit; Nunc est, immediatè post non erit.

CONTRA est. Tum quia redit argumentum supra factum, cur in esse fluenti, non possit Sacramentum causare gratiam, si nihil desit, quod fluere debeat Sacramenti, tanquam exigitum ad sensibilitatem humano modo, & hoc repetito interrogandum venit. Tum quia si ex eo

dicitur

dicitur in antecedenti ante illud instans, inchoativè produci gratia, quia producitur qualitas, quâ, mediatè producitur gratia; id non solvit difficultatem, sed aliò transfert: quia etiam illa qualitas, cum non sit producibilis, nisi post completam significationem, si hæc non habetur nisi in instanti, etiam productio illius qualitatis, non erit nisi in illo instanti, quod tamen jam impugnatum. Rursùs quamvis ostendatur diversitas respectûs, salvans ultimum esse & primum Sacramenti, potest tamen ostendi etiam identitas, tunc enim verum est dicere; primò est significatio Sacramentalis, quia ante non existit, verum etiam erit dicere, ultimò est, quia postea non existet. Tum quia, ut urgebatur supra, accessus illius instantis ad illud esse fluens, non faciet illud magis sensibile: ergo antecedenter ante illud, est sufficiens sensibilitas, adeoque & vis exercibilis hîc & nunc causandi.

Punctum Difficultatis I.

Fundamenta in oppositum.

DICES primò. Eo modo convenit causari gratiam à Sacramentis, qui est conveniens rei permanenti & carenti contrario, hic autem modus est causari illam instantaneè.

RESPONDETUR. Eo modo convenire causari gratiam, quî convenit rei permanenti & simul convenit ipsi causæ & modo causandi ipsi debito; jam autem rei successivæ non convenit causare in instanti; hinc attendi hîc debet, non tantum ad terminum causationis, qui est quid permanens &c. sed & ad ipsam prolationem formæ, & applicationem materiæ, quæ est quid successivum.

DICES secundò. Tunc causatur gratia, quando non sequitur ante vel post completum Sacramentum, causari gratiam, id autem non sequetur, si ponatur quod causet Sacramentum gratiam, in instanti terminativo:

RESPONDETUR. Negando quòd non causaretur gratia post completum Sacramentum, si causaretur in instantibus terminativis, quia ante instantia terminativa, habetur jam sufficiens sensibilitas illorum, humano modo.

DICES tertiò. Tunc convenientissimè dicuntur Sacramenta causare gratiam, quando ultimò sunt completa, sed in instanti terminativo sunt ultimò completa; ergo.

RESPONDETUR. Majorem indigere limitatione, quia si quis ultimam syllabam prolationis formæ musicè cantaret, vel ablutionem produceret, nondum prolatio formæ, aut applicatio formæ, diceretur terminata, & tamen non suspenderetur effectus Sacramenti, usque ad desinentiam v. g. cantandi. Quodsi dicas, materialiter tunc non esse finitam prolationem formæ, formaliter autem jam esse finitam, reditur ad idem fundamentum, quòd scilicet ante instans terminativum, jam habeatur complета significatio Sacramenti, adeoq; & ratio termini habetur ante illud instans terminativum, quia ipsa ratio termini, stat in illa sufficienti sensibilitate Sacramentorum, humano modo.

DICES quartò. In productione Sacramentorum necessariò deveniri debet ad instans, in quo verum sit dicere; Sacramentum est; quod ipsum probatur: quia Sacramentum realiter datur, ergo existit, non existit autem, quam diu nondum est, completum, & aliquid illius restat.

RESPONDETUR. Non est verum dicere; Sacramentum existit, quamdiu restat aliquid apponendum necessariò, tanquam sensibile humano modo, sed nego id non haberi ante quodcunque instans, ante quod supponuntur posita, quæ requiruntur, idque posita cum sensibilitate humano modo.

DICES quintò. Posset adhuc addi aliquid post pronuntiatam formam, destructivum formæ; ergo causatio illa debet suspendi, non ad instans terminativum formæ.

RESPONDETUR. Etiam post instans terminativum formæ, posset addi aliud verbum destructivum formæ; & si oppositi recurrent ad intentionem, etiam nos recurrere potemus; quandonam autem additio vitiet formam, de hoc in materia morali.

DIFFICULTAS I[I].

Proponuntur Explicationes Causalitatis Sacramentorum in tempore.

EXPLICANT primò Aliqui quod Sacramenta causent gratiam in tempore indeterminato. Hanc explicationem vide impugnatam apud Lugo disp. 4. num. 107. & apud DiCa[stillo] citatum hîc, num. 513. Insup. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT propter dicta in materia de inceptione rerum, & de compositione continui. Tum quia, si causant Sacramenta in tempore indeterminato; ergo Deus interrogatus quandonam concurrerit ad productionem gratiæ? dicere debebit, nescio; si enim sciret quando, sciret determinatum tempus, tu autem dicis in nullo determinato tempore illam produc[i]. Tum quia indeterminatio tunc tantum tene[t] quando utrumque æquè aptum est ad aliquid præstandum, sed non sunt plures partes temporis aptæ, ut in illis producatur gratia; neq; enim ad hoc aptæ sunt partes antecedentes vel consequentes, sed nonnisi hæ quæ fluunt, dum est sufficienter sensibile Sacramentum; cur ergo hoc sensibile, non determinabit certum tempus sicut electio, determinat certum calamum a[d]

scriben[dum]

scribendum? & sicut nemo scribit indeterminato calamo, ita & nullum agens sensibile, causabit, in tempore indeterminato, aliàs & causaret in tempore indeterminato, aliàs, ut supponitur, præcipuè cum causaret rem spiritualem, & non in tempore indeterminato, quia nullum agens, multò magis sensibile, in tempore indeterminato agit; sicut nec calamus scribit indeterminatus, vel in tempore indeterminato, licèt scribere potuerit indeterminatè, quia non alligatus, ad hoc nonnisi tempus. Tum quia suppono gratiam indivisibiliter produci & totam simul, secundùm unum gradum, hoc ipso enim non esset indivisibilis, si divisibiliter produceretur; quæro, illi productioni respondens tempus indeterminatum, seu duratio illa extrinseca, respondens durationi intrinsecæ productionis, aut est major præ duratione intrinseca, aut minor, aut æqualis, aut omnino quid improportionatum; quid enim ultra? si major; ergo duratio intrinseca, quæ est instantanea productio gratiæ, & duratio extrinseca non commensurantur; non minor: quia cum duratio intrinseca productionis gratiæ sit indivisibilis, & indivisibili non detur minus, nec potest minor esse duratio extrinseca præ intrinseca; si autem istud tempus indeterminatum, est æquale durationi intrinsecæ productionis gratiæ, quæ duratio intrinseca est indivisibilis, etiam tempus illud indeterminatum, h. e. duratio extrinseca, erit indivisibilis, quia æqualis illi alteri indivisibili.

Explicat secundò Lugo. Quòd gratia conferatur non quidem in instanti ultimo intrinseco vel extrinseco Sacramenti, nec in tempore indeterminato ante ultimum instans, sed in tempore aliquo determinato, post aliquod instans continuativum.

Non Satisfacit primò hæc explicatio. Quia supponit, quòd in compositione vel permanentis, vel successivi continui, reperiantur puncta continuativa, quod refutatum in physicis.

Non Satisfacit secundò. Quæro enim, an in illo tempore determinato sit vera hæc propositio; Nunc gratia producitur primò, vel non est vera; si est vera; ergo cum illud *Nunc* productionis rei indivisibilis, non possit esse nisi instantaneum, fit ut gratia non tantùm instantaneè, sed & in instanti producatur, adeoq; quòd non producatur in tempore; si autem illud *Nunc* non est instantaneum, quomodo producetur illa gratia tota simul; supponit autem argumentum, quod debeat esse vera hæc propositio; Nunc gratia primò producitur, quia etiam in simili, verum est dicere; Nunc primò Angelus producitur; nunc primò anima creatur.

Non Satisfacit tertiò. Accipiamus illud ipsum determinatum tempus immediatè sequens post instans continuativum, de hoc tempore quæro, an per totum illius durationis tractum, producatur primò, gradus ille unus gratiæ, vel non per totum? si per totum, quî id salvari potest in productione rei indivisibilis? quæ est nata, poni tota simul; & sicut non potest primò produci Angelus in tempore determinato, ita ut prima illius productio, coexistat tempori, ita nec in præsenti hoc dici poterit; si autem non durat prima illa productio per totum tempus, cur dicetur determinato tempore produci? sed deberet dici, in aliquo temporis, produci illum gradum; de qua ipsa parte temporis redit argumentum, vel illa pars est divisibilis in infinitum, vel non? si non est divisibilis in infinitum, supponis ex illatione, quam faciunt communia principia, quòd quantitas componatur ex punctis; si est divisibilis in infinitum; ergo illa productio gratiæ durat per partes proportionales infinitas, quî ergo in sequentibus partibus primò producitur? cum aliàs debeat tota simul produci; ergo ulterius sequitur gradus illius gratiæ, esse in infinitum divisibiles, cum respondeant partibus proportionalibus temporis & tamen supponitur, uni gradui gratiæ, id non convenire; & si tandem recurras, quòd illa pars determinata temporis sit indivisibilis, hoc ipso nō in tempore, sed in instanti dices illam produci. quia per te producitur in parte indivisibili.

Colliges. Præsentes impugnationes in hoc versari; Sacramenta non possunt causare gratiam in instanti, quia causant illam, dum sunt sufficienter sensibilia humano modo, sunt autem sufficienter sensibilia humano modo, ante quodcunq; instans; illorumq; terminatio, perfectio, completio &c. est sufficiens sensibilitas humano modo partium Sacramenti. Non possunt etiam Sacramenta causare gratiam in tempore quocunque; Ratio: quia quodcunq; tempus semper est divisibile, adeoq; improportionatum in quo producatur gratia, quæ tota simul petit produci; inimaginabileque est, quomodo instantaneè producatur gratia, & non producatur in instanti; porrò procedit difficultas de prima productione gratiæ, idque secundùm unum gradum spectatæ, non autem vel de pluribus gradibus, vel de conservatione; quia plures illi gradus & conservatio continuata admittit successionem, hinc hoc titulo, non excluderet etiam commensurationem, cum tempore.

DIFFICULTAS III.

Quid tenendum?

Præmitto Primò. *Quantitatem per nos non componi ex indivisibilibus; videtur etiam non componi ex partibus in infinitum divisibilibus; quid si diceretur eam componi ex minimis physicis;* quæ per hoc distinguuntur ab indivisibilibus, quia habent duas medietates, adeoque divisibilitatem, licèt in Minori, quam sit illud minimum divisibile, ne quidem Divinitus salvari possit quantitas.

Præmitto Secundò. *Dupliciter considerari posse Causalitatem Sacramentorum*, vel respectu termini, qui est gratia, vel respectu ipsius actionis Sacramenti, compositi ex minimis physicis.

Præmitto Tertiò. *Durationem actionis quæ est productiva gratiæ, dupliciter posse considerari*, nempe durationem intrinsecam & extrinsecam; intrinseca duratio, est duratio ipsiusmet actionis in se spectatæ, duratio autem extrinseca, erit duratio, quæ se habet per modum mensuræ, extrinsecæ ipsi duranti. *His Præmissis*

Assero Primò. *Dari Minimum Significationis Sacramentalis sensibilis humano modo, in hoc stans*; ut si illi aliquid auferas, jam non sit sensibile humano modo; si aliquid addas, jam ante illud additum, erit sufficienter sensibile humano modo. Hoc assertum est conforme iis, qui admittunt minimum materiæ consecrabilis; iis qui admittunt minimum materiæ exigitæ ad formandum Corpus saltem organicum, expresséq; illud admittebat meus in Theologia Magister, quod postea translatum est à nobis, ad compositionem Quantitatis, cùm ille tenuerit illam componi ex partibus proportionalibus.

Ratio asserti: quia illa significatio Sacramentalis, est significatio sensibilis, & quantitate affecta; ergo si ipsa quantitas componitur ex illis minimis, etiam significatio sacramentalis componetur minimis; quod autem minimum illud significationis Sacramentalis in hoc consistat, petitur ex ipsa ratione Minimi: non esset enim Minimum, si in minori contineri posset significatio sensibilis, & si illi addas, jam non est minimum, sed plus minimo.

Assero Secundò *Attendendo ad modum quo Sacramenta sunt instituta, debet dici, produci gratiam in illo minimo.*

Ratio, quia alterutrum ex his principiis falleret, vel hoc; Sacramenta non causant gratiam nisi sufficienter sensibilia, vel hoc; Si sunt sufficienter sensibilia, hoc ipso causant; quæ principia non tenerent, si in minimo Significationis Sacramentalis sensibilis humano modo, non produceretur gratia.

Assero Tertiò. *Vt salvetur, quòd causet illud totum minimum gratiam*, dici potest quòd pro priori medietate minimi, ultimò non sit gratia, in posteriori autem parte primò est gratia; quòd pro priori parte minimi, ultimò non sit gratia. Ratio est: quia hoc ipso non supponeretur causari gratia in altera medietate, ut supponitur causari; quod autem facere, ut ultimò non sit gratia, sit causare, ratio est; quia vi hujus Minimi, determinatur illud ultimum non esse gratiæ; ergo causatur, estque quædam inceptio esse gratiæ, saltem extrinseca, ultimò non esse gratiæ, quod perficitur, à prima illa medietate minimi.

Assero Quartò. *Ipsam gratiam produci in altera parte illius Minimi.*

Ratio: quia producitur gratia, cum primum Sacramenta habent sufficientem sensibilitatem humano modo, habent autem nonnisi in secunda parte Minimi, aliàs hoc ipso potius illud primùm se solo esset minimum significationis, & non complexum illarum duarum medietatum.

Asseri Quintò posset. *Minimo illi Significationis Sacramentalis correspondere minimum motûs cœlorum*, seu temporis physici.

Ratio: quia sicut quantitas permanens componitur ex minimis permanentibus, ita & continuum successivum componitur ex minimis ita ut si minimum motûs eo sensu, quod nonnisi in hoc potest jam salvari ratio motûs, ita ut si illud dividas, jam non sit futurus motus, sed quies.

Assero Sextò. *Quòd, causante gratiam Minimi medietate posteriori, ponatur ab illa medietate actio Spiritualis, si datur illius causalitas physica.*

Ratio: quia talis actio est proportionata rei spirituali, instantaneæque productioni.

Asseri Septimò posset. *Illi instantaneæ productioni gratiæ, nihil respondere proportionatum in tempore physicè sumpto, sive motu cœlesti.*

Ratio jam prætacta: quia si responderet aliquid proportionatum illi productioni instantaneæ, illud vel esset majus, vel minus, vel æquale; si majus, ergo plus aliquid in tempore duraret, quàm in se, & si non potest aliquid duabus horis durare in tempore, & in se nonnisi qua- drante, ita nec potest esse instantanea & indivisibilis productio gratiæ, & tamen mensurari majori tempore; non respondet minus; quia nihil est minus indivisibili; non respondet æquale, quia instanti nihil est æquale, nisi instans; hinc cum in tempore, ut alibi probatur, non sit instans, nihil respondebit in tempore æquale illi instantaneæ productioni, consequenter nihil proportionatum respondebit. Dixi non respondere in tempore physicè sumpto quidquam proportionatum, quia accipiendo tempus pro *Nunc* Mathematico, seu ut inquit Aristoteles, pro tempore, quod est in anima, respondet instantaneæ illi productioni, *Nunc* Mathematicum, sed hoc *Nunc* non reperitur in motu cœlesti, *Nunc* enim excludit prius & posterius, prius enim, *Erat Nunc, non est Nunc*, & posterius *Erit nunc, non est nunc*, & tamen motus cœlestis utpote successivus includit definitivè prius & posterius, adeoque est exclusivus *Nunc* Mathematici.

Dices Primò. Supponatur quis mori in prima parte medietatis minimi, sequitur idem absurdum, quod supra repetitò urgebatur, talem non recepturum gratiam.

Respondetur. Non erit absurdum, si illam non recipiat, quia non supponitur ante illud quoad utramq; partem sumptum minimum, esse humano modo sufficienter sensibile, illud Sacramentũ; jam autem ante quodcunq; instans

am humano modo sensibile: neque enim bilitatem affert unum indivisibile; ultimoq; est gratia, pro priori parte medietatis, quan- ex vi Sacramenti, si cætera v. g. vita adesset.

Instabis. Ante instans supponitur per nos ificatio Sacramentalis habere sufficientem sibilitatem; ergò & ante illud minimum.

Respondetur. Disparitatem esse, quia ante ans terminativum habetur jam v. g. Absolvo adeoque haberi poterit etiam sensibilitas ciens, jam autem ante minimum sensibile v. e, ne quidem habetur inchoatio ipsius Te, oaret enim à parte minimi, si non habetur oatio, multominus habebitur, sufficiens sen- itas, humano modo.

Dices Secundò. Additio instantis termina- non facit sensibile Sacramentum, ergò nec tio illius minimi.

Respondetur. Disparitatem esse; quia ad- o instantis terminativi, est additio indivisi- , indivisibile autem non supponitur sensibi- am autem additio minimi, est additio divisi- in duas medietates, adeoque additio alicu- sensibilis.

Instabis. Si ponatur prima pars medietatis imi, nondum est pro illa medietate sensibile ramentum, erit autem primò sensibile, posi- altera medietate, quæ ipsa medietas est indi- bilis, quomodo ergo potest facere Sacramen- sensibile humano modo.

Respondetur. Quidquid sit an illa medietas eat partes licèt non divisibiles, ad eum mo- , quo materia in multorum sententia, spo- quantitate, retinet partes Entitativas non en divisibiles: & sicut ex actuali non conti- e quantitatis, evadunt illæ partes materiæ divisibiles; ita ex eo, quia se solâ, illa medie- non est contentiva quantitatis, non partici- it etiam divisibilitatem; sed quidquid sit de , dici potest, quòd illa pars posterior mini- se solâ non possit reddere Sacramentum sen- le humano modo, possit tamen reddere una præcedenti parte minimi, quod etiam ad c sensibilitatem Sacramenti requiritur; quia sensibilitas est successiva, adeoque habent iùs & posteriùs, consequenter & fundativum, it illud Sacramentum sensibile, non debet ra- ni sui, sed & ratione antecedentis esse sensibi- quia etiam ratione antecedentis, est successi- n.

Dices Tertiò. Per hanc explicationem non salvatur, quî producta sit gratia successivè & sensibiliter humano modo, imperceptibile enim est, quod successivè sit producta gratia, si non ponatur pars illius produci à parte, & tota à toto.

Respondetur. In istis principiis non dici quòd producatur successivè rigorosè loquendo, sed instantaneè, ab aliquo tamen successivo, quia à parte posteriori illius Minimi: quæ ipsa, quia est in aliquo divisibili & successivo, nempe in illo Minimo, adhuc denominativè dicetur produci ab aliquo successivo; dixi, quòd gratia non dicatur rigorosè successivè produci; nam latiori modo producitur successivè, quia à priori parte Minimi causatur, ut dictum, ultimum non esse gratiæ, causante tamen ipsam gratiam secunda parte Minimi, denominativè dicetur, idq; proximè, etiam antecedens pars Minimi illam causare quia sine antecedenti, non fuisset sensibilis proximè, illa altera medietas humano modo, & quia illa secunda medietas, est complementum existens illius medietatis minimi, quæ transiit.

Dices Quartò. Ergò tantum à medio & non à Minimo significationis producitur gratia.

Responsum. Pro illa priori medietate Minimi, non incipit intrinsecè gratia, quia Christus assumpsit Sacramenta ad causandam gratiam, quando habetur significatio Sacramentalis completa, pro prima autem parte minimi nondum est completa; hinc minimo, ut dictum, denominativè tribuetur toti, causatio gratiæ, vel titulo illius concreti, ex ultimo non esse gratiæ & primo esse, quod ultimum non esse, causatur à priori parte minimi, ut dictum.

Dices Quintò. Datur minimum significationis Sacramentalis sensibilis; ergò dabitur etiam minimum temporis; ergò in tempore æquale quid illi minimo respondebit.

Respondetur. Illi quidem minimo respondebit æquale in tempore physicè sumpto, sed non instantaneæ productioni gratiæ.

Hæc sint dicta sine præjudicio sententiæ melioris, pertentamus potius viam quam pandimus. Unde etiam Asserto quinto & septimo, addita diminuens particula Ly posset; ut ostendam me id non docere, sed tantùm proponere discutiendum.

DISPUTATIO IV

De Effectu Sacramentorum.

DUplex Sacramentorum est Effectus, primus Gratia, secundus Character. Primus effectus singulis Sacramentis novæ legis convenit, secundus aliquibus.

QUÆSTIO I.

De effectu Sacramentorum qui est Gratia.

NOn est difficultas in hoc, quod Sacramenta omnia conferant gratiam sanctificantem, est enim hoc de fide ut vult Suar. disp. 7. Sect. 2. Nec salvari posset effatum Concilii, quòd Sacramenta contineant gratiam quam significant; nec est in hoc difficultas, quòd Sacramenta habeant proprias Sacramentales gratias, quas efficiunt, in qua etiam re conveniunt omnes Theologi, ut videre est apud Suar. citatum, Sect. 3. Rationemque dat, quia Sacramenta omnia ad diversos fines ordinantur, frustraque fuissent multiplicata, si non afferrent proprias gratias. In hoc est difficultas, in quo differat hæc gratia Sacramentalis, ab habituali.

Invaluit sententia quæ non tenet gratiam Sacramentalem, aliud superaddere gratiæ communiter dictæ, quàm quòd addat aliud speciale auxilium gratiæ, ordinatum ad proprium finem Sacramenti; ita docet Suar. Vasq. Val. Lugo, DiCast. Tann. Hurt. estque communis; unde negant quod gratia Sacramentalis addat aliquid habituale.

Gratiam autem Sacramentalem addere aliquid habituale, est Conclusio Paludani in quartum disp. 2. q. 3. Capreoli in quartum dist. 4. q. 1. a. 3. ad quartum; dicit tamen illorum sententiam, jam diu à schola meritò rejectam esse Vasq. eo quòd multiplicentur gratiæ absque fundamento & necessitate; videndum ergò erit an sit necessitas, has gratias multiplicandi.

DIFFICULTAS I

Suadetur permanentia Gratiarum Sac
mentalium distincta à Gratia
habituali.

PRIMA RATIO est ab Authoritate.
Prima Authoritas est Concilii Flor
Per Baptismum, inquit, *renascimur; per confi*
tionem roboramur in fide, & augemur in grati
nati autem & roborati, nutrimur divinæ Euchar
alimonia; per pœnitentiam spiritualiter sanam
Secunda Authoritas est Trident. Sess. 7
Si quis dixerit non dari gratiam per hujusmod
cramenta, semper & omnibus, quantùm est ex
Dei, etiamsi ritè ea suscipiant, sed aliquando &
quibus, anathema sit.

Ex quibus duabus Authoritatibus sic for
tur Argumentum; Est de Fide per Florentin
dari gratias proprias istorum Sacramentor
quia illas numeravit Florentinum, ergò illæ
tiæ debent esse habituales; quod jam prob
ex Tridentino. Si istæ gratiæ propriæ Sa
mentorum non essent habituales, non esset d
lis verum dicere; dantur semper in collati
Sacramentorum, sed tantùm dantur interd
aut dabuntur; hoc non potest dici per Trid
tinum; ergò. Sequela probatur: quia jam
gratiæ Sacramentales essent actuales, ut faten
oppositi, sed gratiæ actuales non dantur sem
ergò non dantur gratiæ Sacramentales semp
quod est contra Trident. Minor probatur, q
fieri potest ut recipiat aliquis baptismum inf
vel adultus perpetuò tamen amens, qui tam
non sunt capaces actualis auxilii tunc oblati,
tè tamen per omnes hæc Sacramenta recipiu
aliàs illis administrari non deberent; idẽ cont
git, si homini extra se posito conferatur extre
unctio, quia etiam hic, incapax est, actualis au
lii; ergò illi tunc non confertur gratia Sacrame
talis, quod non est conforme Tridentino.

RESPONDEBIS. Sufficit dari, vi illius infusio
gratiæ habitualis per Sacramentũ, jus ad gratia

Co

Contra Tum quia Concilia loquuntur non ure ad gratias, sed de gratiis: ergò explicatio non accipit phrases, ut sonant Conciliorum. m quia, jus quidem ad gratias, est præsens, gratiæ non frequenter præsentes; ergò non nditur gratias semper & omnibus dari Sacra-ntales, si ritè Sacramenta suscipiantur, quod uit Trident. Tum quia, sicut quando con-ur vi baptismi jus ad recipienda alia Sacra-nta, non censentur ex eo conferri tunc Sa-menta; ergò etiam ex eo, quòd conferatur ad gratias actuales, quæ per oppositos sunt ramentales, non censebitur conferri tunc il-gratias; & tamen illas gratias dari definit Tri-tinum, exigitque hoc natura causæ necessa-operantis semper, dum adsunt prærequisita, ramenta autem sunt causæ necessariæ.

Tertia Authoritas est S. Thomæ, clare-consentit Valentia S. Thomam id docuisse stinctionibus, sed aliud sensisse in tertia par-ed an etiam in tertia parte aliud senserit, mox ebitur.

Primus Locus est in quartum dist. 1. q. 1. a. 4. stiuncula 5. ubi opponit sibi hoc argumentũ. etur quòd gratia, quæ est in Sacramentis, differat ab illa, quæ est in virtutibus & donis, ia enim, quæ est in Sacramentis, est gratia um faciens &c. hæc autem est una tantùm ex unitate subjecti, &c. & ex unitate effectûs, d est, Deo acceptum facere. Respondet S. omas Gratia gratum faciens prout est in es-tia animæ, est una, sed secundùm quod fluit, lefectus potentiarum tollendos, & potentias ficiendas, multiplicatur.

Ex quo loco sic arguitur; Si Gratia Sacramen-non esset aliud, nisi ipsa gratia prout dicit or-em ad varia Dei auxilia, non posset dici gra-multiplicata, sed ut volunt oppositi eadem, amen per S. Thomam est gratia multiplica-& sicut habente se uno relationis subjecto, ad ersos terminos, non dicitur ipsum fundamen-n multiplicari, ita nec dicetur multiplicari tia, dicens diversos ordines, aut auxilia, & ta-n per S. Thomam, multiplicatur, quantùm ad ectus potentiarum tollendos, & potentias ficiendas Sacramentaliter.

Secundus Locus est S. Thomæ ibidem ad ter-n; proposuit enim sibi tale argumentum. m est motus in natura à termino ad termi-n, sed gratia Sacramentalis ordinatur contra catum, gratia autem vivorum, ad perficien-n animam & Deo conjungendam; ergò est gratia in Sacramento. Ubi respondendo Thomas, non dicit esse unam gratiam, ut per positos est una, sed dicit recessus à peccato, ut opponitur virtuti, & accessus ad perfe-onem virtutis, pertinet ad eandem gratiam; n autem recessus à peccato secundùm quod nerat animam, quia respicit specialem me-inam, sicut in morbo etiam corporali patet.

Ex quo hoc sic arguitur; Per oppositos gratia Sacramentalis sanativa, pertinet ad eandem gratiam, non pertinet per S. Thomam. Rursùs; non ita se habet gratia Sacramentalis sanativa vulnerum animæ, sicut se habet gratia, in quantùm dicit recessum à peccato & accessum ad virtutem; ergò cum hæc gratia sit distincta nonnisi ratione diversi ordinis, dicti ab eadem Entitate gratiæ, gratia Sacramentalis non erit distincta per hos solos ordines, sed habebit specialitatem suam, non in ordine supernaturalis, quia hanc specialitatem dicit etiam gratia secundùm se; ergò specialitatem Entis, sicut specialitatem medicina habet, per ordinem ad distinctos morbos.

Tertiùs locus est ibidem in (·) Gratia gratum faciens est una, & est in essentia animæ, sicut in subjecto, & ab illa fluunt virtutes & dona ad perficiendum potentias animæ, sicut etiam potentiæ fluunt ab essentia; & similiter etiam illa gratia quæ est in essentia animæ, effluit aliquid ad reparandum defectus, qui ex peccato inciderunt &c. Gratia Sacramentalis &c. non potest esse sine gratia, quæ respicit essentiã animæ, sicut virtutes, sed tamen gratia, quæ est in essentia animæ, non potest esse sine virtutibus &c. potest autem esse, sine gratia Sacramentali, & ideo gratiæ Sacramentales, connexionem habent.

Ex quo loco sic arguitur; Magis distinguitur gratia, ab ea gratia, sine qua esse potest, quam ab illa gratia sine qua esse non potest; ergò si à virtutum gratia, sine quibus gratia esse non potest, si inquam ab illis in communi sententia distinguitur realiter, multò magis distinguetur realiter à gratia Sacramentali, & si per S. Thomam gratia, quæ est in essentia animæ, non habet connexionem cum gratia Sacramentali, nec habebit identitatem, quam tamen adstruunt oppositi.

Quartus locus ex tertia parte q. 62. a. 2. in (·) Ubi reassumit S. Thomas proportionem gratiæ Sacramentalis cum virtutibus, ergò si hæ distinctæ sunt realiter, ut supponitur, etiam gratiæ Sacramentales distinctæ erunt realiter; hinc si putetur S. Thomas in libros sententiarum scribens, tenere alietatem realem gratiæ Sacramentalis, à gratia habituali, etiam hic dicendus est tenere, cùm idem fundamentum repetat. Inibi ponit hæc verba; *Ordinantur autem Sacramenta ad quondam speciales effectus*, hic autem ad primum repetit, *quantum* inquit *ad quosdam effectus speciales, qui requiruntur in vita Christiana requiritur Sacramentalis gratia.*

Ex quo loco sic formatur argumentum. Distinctio realis principiorum arguitur ex specialitate effectuum, si cætera adsint, unde etiam distinctio elementorum, habituum, ex actibus

 &ef-

& effectibus dignoſcitur; ergò cum ſpeciales effectus habeant gratiæ Sacramentales, & cum aliunde conſtet eas diſtingui, diſtinguentur realiter.

Quintus locus eſt ex Reſpōſione ad tertium. Objecit ſibi ſic S. Thomas; Omnis, inquit, additio, vel ſubtractio in formis variat ſpeciem, ſi ergò gratia Sacramentalis addit aliquid ſupra gratiam virtutum & donorum, ſequitur quòd æquivocè dicatur gratia. Reſpondet S. Thomas, quod, inquit, ratio Sacramentalis gratiæ, ſe habet ad gratiam communiter dictam, ſicut ratio ſpeciei ad genus; ubi, ut vides, ſtruit S. Thomas Categoriam gratiæ; ponit ut ſic gratiam, poſtea gratiam habitualem, & gratiam Sacramentalem.

Ex quo ſic arguitur; Nulla ſpecies eſt indiſtincta realiter ab alia ſpecie; ergò ſi gratia Sacramentalis, ad gratiam habitualem habet ſe, ſicut ſpecies conveniens in ratione communi gratiæ, neceſſariò diſtincta erit realiter.

Respondebis. Admitti diſtinctionem realem ratione auxiliorum, non autem ratione ipſius gratiæ.

Contra. Quia ut dictum ſupra, ipſum auxilium non poteſt eſſe gratia Sacramentalis; ergò ſi datur diſtinctio realis gratiæ Sacramentalis ab aliis gratiis, illa non erit ratione auxilii. Rurſùs hæc quæ ſunt remediativa ad defectus potentiarum tollendos, cenſentur eſſe habitualia, neque enim id actibus convenit propriè; ratio item medicinæ aliquid permanens ſignificat; proportio cum potentiis animæ effluentibus, in ſententia, ut ſupponitur S. Thomæ requirit permanentiam, &c. Virtutes item profluentes è gratia, cum quibus gratiæ Sacramentales dicunt proportionem, ſunt quid permanens.

Probatur Secundò. Eſt certum dari infallibiliter gratias Sacramentales accedentibus ſine obice; certum eſt has gratias Sacramentales eſſe diſtinctas ab habituali; non implicat item habitus gratiæ Sacramentalis, condiſtinctus à gratia juſtificante, cur ergò potiùs non dicatur gratias Sacramentales in ſe ipſis diſtingui. Rurſùs gratia donorum, eſt gratia diſtincta ab habituali realiter, ut communiùs tenetur; ergò & gratia Sacramentalis erit diſtincta realiter.

Respondebis ex Lugo. Deberent dari hæ gratiæ diſtinctæ, quod tamen non videtur admittendum.

Contra. Cur non deberent admitti, cùm ita faciliùs explicetur, quòd à Sacramentis conferatur ſpecialis gratia.

Probatur Tertiò. Tum quia ſi gratia Sacramentalis non eſſet gratia realiter diſtincta à gratia habituali, eſſet ipſamet gratia habitualis, prout dicit ordinem ad auxilia ſpecialia nunc hæc, nunc illa, ſed gratia Sacramentalis, non eſt gratia habitualis dicens ordinem ad diverſa auxilia; quod probatur: quia vel eſſet illi hic ordo eſſentialis & intrinſecus, vel eſſet ex intenti[one] Dei, dantis hanc gratiam, hac intentione, qu[id] enim tertium? Neutrum autem tenet, qu[ia si] hic ordo eſt eſſentialis & intrinſecus, jam [erit] diſtinctio realis inter gratiam Sacramentale[m &] habitualem: quia quorum unum dicit unum [or]dinem intrinſecum & eſſentialem, & aliud [non] dicit, diſtingui debent realiter, conveniunt e[nim] illis prædicata diverſa, eaque primò intentio[na]lia & phyſica; ſi autem hic ordo, eſt nonniſ[i ex] intentione Dei dantis hanc gratiam, ut d[icat] hunc ordinem, non poteſt intelligi, quî fa[ciat] Deus ſuâ intentione, ut illa gratia dicat o[rdi]nem, cùm ordo ille ſit intrinſecus, nec quid[quam di]ſtinctum realiter à gratia. Tum quia ille o[rdo] in re nihil aliud eſt, niſi exigentia dationis [ta]rum auxiliorum, quomodo autem dicet in ſ[e il]lam exigentiam, per ſolam extrinſecam in[ten]tionem Dei, eâ intentione illam dantis; & [ſi] ſola obligatio Dei, obligantis ſe ad hoc, no[n] gratia Sacramentalis, hæcque obligatio ad gr[ati]am Sacramentalem connotat aliquid futuru[m,] cum tamen ſit de fide, dari illam ſine obice ſu[sci]pientibus, non autem dandam eſſe; & ſi po[na]tur illa gratia eſſe complementum decreti D[ei] decernentis dari auxilia talia, jam illud com[ple]mentum, utpote per multos eſſentialiter c[on]nexum cum tali decreto, deberet in ſua eſſe[ntia] aliquid habere, quod non habet gratia habi[tua]lis, quæ de ſe, non eſt hoc complementum. N[on] poterit item oſtendi diverſitas in ipſa grati[a in] hac ſententia, ſed tota diverſitas erit penes a[ctum] divinæ voluntatis hac vel ea intentione da[ntis] gratiam, jam autem per fidem debet eſſe div[er]ſitas in gratia Sacramentali. Tum quia ſ[i] cum dat Deus gratiam, primùm intuitu attri[tio]nis Sacramentalis, & dum dat gratiam intu[itu] contritionis, eſt quidem diverſitas in intentio[ne] divina ſecundùm intuitus illos operantis, [sed] non eſt diverſitas in gratia, & tamen diverſ[ita]tem in gratiis Sacramentalibus agnoſcunt om[nes].

Respondebis ex Lugo. Omnis gratia Sac[ra]mentalis de ſe exigit auxilia ad reſiſtendum t[en]tationibus; quare poterit Deus dare hanc gra[ti]am generali quidem intentione propter omn[em] operationem bonam, peculiari autem prop[ter] operationes honeſtas in hac materia.

Contra. Quia redit argumentum; vel [ille] ordo ad alias operationes eſt intrinſecus [vel] non? Rurſùs oſtenditur intentio Dei alia, [ſed] hæc non eſt gratia Sacramentalis præſe[rtim].

Quanquam videtur hæc reſponſio eſſe pro alio argumento, non pro hoc directè.

IFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones.

Bjicit primò Suar: Quia vel talis habitus esset in essentia animæ, vel in potentiis. primum; quia ad sanctificandam animam cit gratia. Non secundum, quia in potentolùm infundatur habitus, qui sint principia rnaturalia supernaturalium actuum, sed per utes Theologicas & morales sufficienter ad providetur.

Espondetur. Cum per nos Anima à suis entiis indistinguatur realiter, omnes illi has reciperentur in essentia animæ; quod si ras, ad quid ordinetur illa specialis gratia, ad dandam constitutionem in esse filii Dei, hæc habetur à gratia habituali, nec ad openes illas honestas, quia ad has providit Deus itus virtutum, erit ergò gratia illa Sacramenqualitas quædam divina & supernaturalis, itiva illorum auxiliorum de se, quæ auxilia it communis sententia, non referendo illam entiam in ipsam gratiam habitualem, ob raes allatas, non in intentionem Dei ob dicta em, sed referendo id in ipsam, quæ vi ipsius amenti de præsenti infunditur, gratiam; vel , (quod commodius est propter inferiùs dida) pone qualitatem, quæ est regeneratio tualis, & erit hæc gratia baptismalis; pone litatem spiritualem roborativam, Nutriti &c. breviter referendo id in qualitates, d numerat Trident. sub nomine gratiarum ramentalium.

Objicit Secundò Vasq. Hæc sententia que fundamento & necessitate multiplicat habitus.

Respondetur. Esse necessitatem, ut odatur gratia Sacramentalis, quæ de præsenti feratur accedentibus sine obice, & ob aliàs ta.

Objicit Tertiò Lugo, Authoritatem S. nardi, qui Serm: de Cœna Domini dicit, disas gratias respondere diversis Sacramentis, n speciali Eucharistiæ, quòd non sentiamus ementes iræ, invidiæ, &c. motus, quod ipsum facit Eucharistia nisi mediatè, mediantibus icet auxiliis.

Respondetur. Hunc effectum non esse pririum Eucharistiæ: quia ille non haberetur in ante, si illi daretur Eucharistia; & tamen illa beret habere eundem effectum, quem id ado; essetque hic effectus futurus, non præsens, m scilicet occurrent tentationes, & tamen r Trident. ostendendus est effectus præsens.

Instat Primò. Suffecerit dicere gratiam Saamentalem esse moraliter diversam, propter ulum quem affert ad peculiaria auxilia.

Respondetur. Debere esse diversam physicè: quia nisi hæc diversitas ponatur, non ostendetur, quî causetur de præsenti, gratia Sacramentalis, sed recurri debet ad mentem Dei hac intentione dantis gratiam, quæ mens Dei, non est gratia Sacramentalis; vel recurri debet ad aliquid futurum.

Instabis Secundò, ex iis quæ affert Lugo. Quia illa gratia Sacramentalis, ex eo deberet esse distincta specie ab habituali; quia diceret ordinem, quem non dicit gratia habitualis: sed id non probat distinctionem specificam, quia lumen gloriæ unum, non differt specie ab alio, licèt habeat determinatum ordinem, ad videndas has creaturas.

Respondetur. Etiam lumen, si haberet ordinem ad has in individuo præsentandas Creaturas, distingueretur specie ab alio lumine; & licèt relatio ad unum principale faciat aliqua indistingui formaliter, id tamen tunc contingit, quando in cæteris est solùm per accidens differentia; ordo autem ille non esset per accidens, sed essentialis, quia respondens Sacramentis, quorum unum non est aliud.

Instabis Tertiò ex eodem. Si gratia Sacramentalis esset distincta specie à gratia habituali, sequeretur non posse ex utraque resultare unam gratiam intensam.

Respondetur. Per Sacramentum duplex datur gratia, & habitualis, ut est de Fide, hæcque auget præcedentem habitualem; & datur etiam gratia Sacramentalis, quæ non intendit quidem per se habitualem, intendit tamen sibi similem, v.g. Eucharisticam, si præcesserit; unde etiam S. Thomas, ut vidimus supra, non posuit connexionem inter gratiam habitualem & Sacramentales.

Objicit Quartò. Tannerus per habitus gratiæ & virtutum, sufficienter informatur anima ad sanctitatem, & potentia ad rectè operandum; ergò non requiritur ulla alia gratia.

Respondetur. Licèt ipsa gratia & habitus virtutum deposcant auxilia à Deo actualia, nihilominus ponit alias distinctas gratias Sacramentales Tannerus; ita poni poterit & qualitas distincta gratiæ Sacramentalis; hinc Sacramentalem perficientiam v. g. nutritionis spiritualis Eucharistia, proportionaliterque alia Sacramenta exigent; gratia autem esse Filii Dei, & virtutes in esse operativi constituent.

Objicit Quintò Di Cast: Sufficit ut gratia Sacramentalis, à gratia communi distinguatur per curationem animæ.

Respondetur. Hoc ipsum salvari non poterit, nisi ponatur gratia Sacramentalis distincta entitativè, nisi referendo hanc gratiam in aliquid futurum contra Tridentinum, vel referendo hanc gratiam in aliquid extrinsecum, hoc est, decretum Dei, quod non est gratia Sacramentalis.

Objicitur Sextò ex Hurtado. Si gratia Sacramentalis, est, ut dictum, specialis exigentia talium auxiliorum, illa vel sunt efficacia, vel sufficientia; non efficacia, quia aliàs habens gratiam extremæ unctionis, nemo moriens in tentatione deficeret; non sufficientia; quia non satis aptè institueretur peculiare instrumentum, quo applicarentur merita Christi ad auxilium, quod nullum est habiturum effectum.

Respondet Primò Hurtado. Sacramentalem gratiam esse exigentiam specialem efficacium auxiliorum; unde etiam Trident. Sess. 13. c 2. tribuit Eucharistiæ præservationem à mortalibus, quod non fit, nisi auxilio efficaci: ita tamen Christus annexuit auxilia efficacia, ut non conferantur infallibiliter, sed tantùm pro libitu Dei.

Non Satisfacit hæc Responsio: quia non est conformis Trident: si enim pro libitu Deus dat illa auxilia; ergò non semper, nec unicuique sine obice suscipienti; & si per Hurtado, non satis essent commodè instituta Sacramenta, si merita Christi applicarentur ad dandum auxilium, nonnisi sufficiens, ita nec essent debitè instituta, si ordinarentur ad auxilia efficacia, sed nonnisi pro libitu Dei danda, tam enim non facit actu operari auxilium sufficiens, quam non facit auxilium efficax, si pro libitu non detur.

Responderi potest Secundò ex Lugo. Per gratiam Sacramentalem non dari specialem exigentiam auxiliorum efficacium, aliàs confirmatus nunquam negaret fidem; non sufficientium, quia exigentia auxiliorum sufficientium est communis unicuique gratiæ habituali, sed datur tantum jus ad uberiora auxilia. *Hæc responsio*

Non Satisfacit: Quia non supponit distinctam gratiam Sacramentalem ab aliis, & quia illam exigentiam refert in merum decretum Dei, quod alias impugnatum.

Respondetur Tertiò. Posse concedi, sicut in diversis virtutibus diversæ dantur exigentiæ gratiarum, ita & hic dari diversas exigentias gratiarum Sacramentalium; unde salvabitur imprimis præsens effectus Sacramenti, nempe infusio qualitatis illius gratiæ, præsens item exigentia auxiliorum, licèt non pro præsenti; præcipuè autem, quia ista exigentia non est primarius effectus gratiæ Sacramentalis.

Objicitur Septimò. Inexplicatum relinqui in quonam primariò stent illæ gratiæ Sacramentales.

Respondetur. Stant in illo (Theologicè respondendo) quod numerat Florentinum, id est in renascentia spirituali, in roboratione & nutritione, &c., scholasticè.

Explicatur ratio harum Gratiarum.

Præmitto Primò. *Vt rebus corporeis & sub sensus cadentibus proportionentur spiritualia, o[...] id ex eo.* Imprimis quia cum intellectivum n[...]strum, sit essentialiter ordinatum ad corpus [...]iam operativum nostrum proportionatum [...]esse, dependens est à corporeis, ex qua de[...]dentia imbibita, nullum actum potest for[...]mens suo principio inaccommodatum, hoc [...]enim vel supra sphæram, vel infra ageret, a[...]que nec ageret; nihil enim supra se, vel inf[...]est, adeoque nec supra, nec infra se (nisi for[...]levata aut moraliter facit,) unde fit ut etiam [...]ritualia non cogitet, nisi conformando sese [...]terialibus & corporeis; sed talis accommo[...]noscibilium spiritualium ad proportionem [...]sibilium, oritur ex ipsa imperfectione prin[...]essentialiter ad corpus ordinati; experimu[...]si utamur inspiciliis viridibus, omnia enim [...]aspicienti viridia videbuntur, discernitqu[...]brum, sed, ut ita dicam, viridatum: sic etia[...]præsenti; discernit quidem mens quod spir[...]le, non sit materiale, hoc ipsum tamen spir[...]le, ob imperfectionem sibi allinitam ex o[...]ad corpus, non percipit aliter, nisi sub cond[...]ne proportioneque corporei.

Præmitto Secundò. *Ex alio etiam [...] transferri materialium proportionem ad spirit[...]* scilicet ex exigentia ipsius Objecti spirituali[...]cientibus scilicet id spiritualibus, quòd face[...]materialia & sensibilia, sed eminentiori [...]ratione; sic v. g. inter materialia est ext[...]localis, hanc habent etiam, sine ulla mate[...]tate Angeli; motus item localis in nobis est [...]terialis, neque enim anima motu spirituali [...]greditur in corpore, à termino ad termin[...] & tamen & sphæra locabilitatis, & motus lo[...]tribuuntur Angelis.

Præmitto Tertiò. *Etiamsi spiritualib[...] quæ sunt materialia & sensibilia proportionatè tr[...] possint, non tamen omnia*; & sic, nemo ponit [...]mnum spirituale, aut hyemem in angelis.

Præmitto Quartò. *Dandam esse regu[...] quænam possint illis tribui, ex proportione ad m[...]rialia*; & prima quidem est Negativa, ut id [...]implicet. Secundò ut contineant perfectio[...]spiritui etiam consonam, adeoque in conce[...]secundùm se non involvant corporeitatem [...]materialitatem. Ratio: quia & posset tr[...]exigentia illius perfectionis Spiritui, ut supp[...]tur, de hac enim loquimur; & non posset trib[...]quia exigentia Spiritûs, non potest esse, nis[...]sibi proportionata, non autem ad imbibe[...]nonnisi corpus, quia illis imbibentibus ita ess[...]tialiter materialitatem, nec adesse suum ir[...]gent spiritualia, hoc ipso enim non essent sp[...]tualia, nec adoperari, quia extra sphæram o[...]rarentur; & ita altissima spiritualitas est in D[...] & tamen reperitur in divinis generatio, eo qu[...] conceptus illius, non imbibat in se, materiali[...]tem aut sexum.

Præmitto Quintò. *Assumendo hec prin[...] piu[...]*

um; Spiritualia præstant hoc & exhibent altiori odo, quod præstant & exhibent corporalia, & incipium Non implicat; sic dici posset; Non pugnat qualitas spiritualis sacra, quæ præstet oc, quod præstat renascentia materialis, quæ im in hoc est implicantia? accedit authoritas orentini dicentis per baptismum nos spiritualer renasci, & si invenitur nascentia spiritualis, r non renascentia, & quidem sub titulo renaentiæ; & hæc gratia renascentiæ spiritualis it gratia baptismalis stans in hoc, quod penetis illius qualitatis prædicatis deveniatur, od hæc qualitas sit nata dari, tanquam iteram donum, post amissam in capite innocenm. Non repugnat item gratia, quæ hoc prætSpiritui, quod roborativum, quod nutritio rporalis; respondebitque gratia confirmanis & Eucharistiæ. Nec repugnat qualitas ritualis, quæ datis defectibus, qui sint morbi rituales, sit eorum sanativa; & hæc erit gra. propria pœnitentiæ. Qualitas item spirialis potestatis; nam etiam Angeli appellan Potestates, & hæc erit qualitas Ordinis, vi jus habetur potestas in Corpus Christi Mystim & reale; nec repugnat qualitas spiritualis imativa ad pugnandam in agone; & hæc erit atia Unctionis, eritque distincta à gratia roris; sicut in humanis, aliud est esse robustum, ud animosum; vel dic distingui illas gratias jectis, nam gratia Confirmationis respicit ficultatem circa professionem Fidei coram ranno, hæc respicit difficultates agoniæ, & idias dæmonis, in illo puncto. Deniq; quaas, affectione alligativa duorum quantum ex a, & hæc erit gratia Sacramentalis Matrimo-; licèt ad has gratias consequantur postea xilia Dei. Erunt autem hæ gratiæ distinctæ ipsis characteribus quos imprimunt ipsa Saamenta, quia illæ gratiæ non dantur iis qui acdunt cum obice, datur character. Rursùs aracter est signum actionis Sacramentalis ractæ circa se, & recepti Sacramenti, illa aum gratia, est effectus peracti Sacramenti, &c. nique character non deletur, de gratiis aum Sacramentalibus hoc non asseritur. *His emissis*

Explicatur Gratia Sacramentalis. Per res corpreas cognoscimus spirituales, interdum ex perfecto modo nostro operandi, ut dixi Præisso primo; interdum ex exigentia Objecti, ansferendo materialia ad spiritualia, ut dixi æmisso secundo, quæ translatio non potest in nnibus fieri, ut dixi Præmisso tertio; sed in is quæ non implicant, & materialitatem in se ibibitam non habent, ut dixi Præmisso quar-; quia autem non repugnat gratia quæ fit iritualis renascentia, spirituale robur, refectio iritualis; ideo gratiæ Sacramentales, erunt les gratiæ & tales qualitates, adjuncta sibi exintia actualium auxiliorum. Et si est tanta varietas in ipsis laureolis & characteribus, ita ut Character baptisati ex multorum sententia non sit character confirmati, poterit etiam dari varietas in gratiis Sacramentalibus, ita ut gratia renati, quà talis, non sit gratia confirmati quà talis.

Addo per has gratias Sacramentales non reddendam evanidam gratiam habitualem & virtutum, quia prior illa erit constitutiva in esse Filii Dei, adeoque & auxiliorum sub hac formalitate exigitiva; gratiæ autem virtutum, erunt principia ab intrinseco operandi, auxiliorumq; ad hoc exigitiva sibi proportionatorum, v. g. virtus humilitatis non exigit concursum nisi subdendi se excellentiæ; indubiè tamen aliquæ virtutes, erunt subservientes, gratiis Sacramentalibus, in ordine ad eventus gratiosos; v. g. fortitudo, gratiæ Sacramentali roborativæ.

DIFFICULTAS III.

Respondetur quibusdam quæsitis.

QUÆRES Primò. *An omnia Sacramenta æqualem conferant gratiam?* Procedit quæsitum universaliter de Sacramentis diversæ rationis, v. g. non tantùm de duobus baptismis inter se comparatis, sed etiam de baptismo comparato ad alia Sacramenta.

ASSERO Primò. *Sacramenta ejusdem rationis æqualem, quantùm est ex illis, conferre gratiam*; est assertum contra Paludanum, Gabrielem, Cajet: Scot: & alios, qui censent majorem dari gratiam ex benevolentia Dei, devotione Ministri, vel ex prædestinatione ad majorem gloriam.

RATIO asserti, quia hæc Sacramenta à solo Christo habent efficaciam, quam quòd voluerit esse mutabilem & variam, nec ratione, nec authoritate suadetur; & sicut hostia sive à bono, sive à malo Ministro consecretur, æqualitatem habet, ita & in præsenti. Rursùs collatio majoris gratiæ prædestinatis, non contingit nisi per media ad hunc finem accommodata, hoc est per merita; hic autem agitur de Sacramentis nonnisi secundùm se, & non prout habent conjunctionem ad opus suscipientis; & si prædestinatis ad majorem gloriam, daretur major gratia, hoc quidem fieret in collatione Sacramenti, sed non à Sacramento, aut ex vi Sacramenti, sed ex vi liberalitatis divinæ. Addit DiCast: ad convenientem modum divinæ providentiæ spectat, ut singulæ causæ habeant certos effectus, non haberent autem in præsenti.

ASSERO Secundò. *Sacramenta ejusdem rationis, plus conferre gratiæ, magis disposito.*

RATIO asserti est authoritas Trident: Sess. 6. cap. 7. Ubi docet Trident: secundùm men-

suram dispositionis conferri gratiam; ergo magis dispositus, plus acquiret gratiæ à Sacramento causatæ; sed casu quo uterque v.g. suscipiens baptismum æqualem attulerit dispositionem, æqualis causabitur gratia, quod intendit assertum primum.

ASSERO Tertiò. *Probabilius est quantùm ex vi Sacramenti Eucharistiæ, quòd illa conferat de se plus gratiæ, quam alia Sacramenta.*

RATIO: quia id convenit, cùm hoc Sacramentum ipsum gratiæ fontem contineat; & cum in hoc Sacramento magis eluceat bonitas divina, convenit etiam ut liberalitas elucescat.

QUÆRES Secundò. *Utrum omnia Sacramenta conferre possint primam gratiam*; non procedit quæstiò de baptismo & pœnitentia, de his enim constat; sed de aliis Sacramentis.

ASSERO Primò. *Non posse certò affirmari quod alia Sacramenta etiam per accidens conferant primam gratiam*; est assertum Suarii disput. 63. Sect. 1.

RATIO: quia id pendebat ab intentione instituentis Christi, quæ intentio in hoc genere, neque nobis revelatione, neque authoritate Patrum, neque deductione innotescit.

ASSERO Secundò. *Casu quo mortale retractetur per attritionem, quæ invincibiliter reputetur contritio, probabile est usu Sacramentorum conferri tunc per accidens primam gratiam.*

RATIO asserti, est authoritas Doctorum; ut S. Thomæ hîc q. 79. a. 3. in (4). Alensis, Victoriæ, Richardi, Soti, quos sequitur Suarez; & habetur fundamentum in Trid: quod Sess. 13. cap. 5. agens de Eucharistia. *Si quis dixerit*, inquit, *vel præcipuum fructum hujus Sacramenti esse remissionem peccatorum, vel ex eo, non alius fructus provenire, anathema sit*; ubi supponere videtur Trident: non præcipuum, secundarium tamen fructum hujus Sacramenti esse remissionem peccatorum. Ratio in oppositum non convincit, nam quòd dicunt Sacramenta non tollere obicem, sed sublatum supponere, & quòd eo casu non auferatur obex, eò, quòd illum non auferat attritio, id non convincit; nam obex non est tunc peccatum, sed conscientia peccati, hæc autem conscientia tollitur, quando bonâ fide acceditur. *hinc*

ASSERO Tertiò *dici posse quòd Sacramenta ex secundaria intentione, sint instituta ad tollendum obicem.*

RATIO: quia si ex dictis probabile est, defacto per accidens à Sacramentis conferri tunc primam gratiam, etiam dici debet probabile esse, vi illorum auferri obicem; nec inde ulterius sequetur, quòd cum cognita attritione, possit aliquis accedere ad talia Sacramenta; quia est obligatio, ne quis cum conscientia peccati mortalis accedat: qui autem conscius est peccati mortalis, & scit se nonnisi attritionem habere, scit se esse in peccato mortali, non enim attritione illud remittitur; ergo non pote[st] cum illa sola cognita, accedere ad Sacrame[n]tum.

QUÆRES Tertiò. *Daturne melior gratia [se]cundùm quòd melior est Minister Sacramenti?*

ASSERO Primò. *Non datur melior habit[ua]lis, seu justificans gratia.*

RATIO, Authoritas S. Pauli 1. ad Cor. 1. *Nu[m]quid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nom[ine] Pauli baptisati estis*; certè autem in nomine M[i]nistri baptisaremur, si melioritatem illius, seq[ue]retur melioritas gratiæ justificantis. Est a[sser]tum commune contra Cajet. Gabr. Scotum.

ASSERO Secundò. *Propter melioritat[em] Ministri, datur melior gratia excitans.*

RATIO ex DiCast: quia si unus potest m[e]reri alteri gratiam excitantem de congruo, [er]go & intuitu illius conferri poterit, dum con[fer]retur baptismus.

ASSERO Tertiò. *Gratiam illam confer[ri] dam quidem dum confertur Sacramentum, non d[ari] dam tamen vi Sacramenti.*

RATIO: quia cum ipsa Persona Ministri, ejus Sanctitas, non intret Sacramentum, t[an]quam pars ejusdem, ergo gratia illis titulis d[ata] non erit gratia, vi Sacramenti data.

QUÆSTIO II.

De Effectu Sacramenti in sumentib[us] cum obice.

ALii appellant id reviviscentiam Sac[ra]mentorum & de illa quærunt; porrò ob[ex] Sacramentorum duplex cogitari potest; P[ri]mus qui simul est invalidativus Sacramenti, u[t si] adultus baptisetur, & ipse nolit baptisari, sed [ad] illudendum hominibus faciat. Secundus [si] quis ponat impedimentum, soli nonnisi infus[io]ni gratiæ; ut si v.g. adultus, non doleat de p[ec]catis, & tamen baptisetur.

ASSERO Primò. *Baptismum cum obice su[mp]tum reviviscere.*

RATIO asserti; doctrina Ecclesiæ, quæ d[o]cet hæreticos, etiamsi adulti baptisentur, n[on] esse rebaptisandos; expressit doctrinam Ecc[le]siæ Augustinus lib. de Baptismo, contra Do[na]tistas. cap. 12. & lib. 3. cap. 13. & lib. 6. cap. 5. habet primo loco loquens de baptisato in h[æ]resi; *Non iterum*, inquit, *baptisandus est, q[ui] ipsa reconciliatione ac pace præstatur, ut ad remiss[io]nem peccatorum ejus, in unitate prodesse jam in[ci]piat Sacramentum, quod acceptum in Schisma[te] prodesse non poterat.*

ASSERO Secundò. *Quando per pœnitentia[m] obex ille tollitur, remissio & culpæ & pœnæ, peccat[o]rum ante baptismum commissorum, respondet i[psi] Baptismo & non pœnitentiæ.* Est assertum cont[ra]

Scotu[m]

ptum, Almainum, & alios, qui eo casu, ba-imo, nonnisi remissionem pœnæ temporalis uunt.

Ratio: doctrina Ecclesiæ ab Augustino ressa, quæ illam justificationem Baptismo uit: & si remissio pœnæ tribuitur Baptismo, non remissio culpæ?

Respondet Vasq. Illam justificationem antùm tribui Baptismo, in quantùm Bapti-us reddit ficte baptisatum, idoneum ad reci-ndum Sacramentum pœnitentiæ, per quod tia confertur; vel quia facit, ut contritio ficta tisati, sit vera contritio, utpote supponens e, vel in voto baptismum.

Contra. Tum quia hæc responsio non ipit simpliciter verba Augustini. Tum quia plus tribuit Sacramento quàm fiat, si quis m non baptisatus actum contritionis & a-ris haberet, nam etiam hujus amor & con-sio ad ultimum finem, includit implicitè vo-n baptismi, & tamen videtur plus debere c tribui Baptismo. Tum quia eodem jure poterit, posita remissione peccati, causata cramento pœnitentiæ, causari illam à Sa-mento Baptismi, quia Baptismus reddit ca-em hominem illorum Sacramentorum.

Assero Tertiò *hujus doctrinæ commodè ra-em reddi*, quia scilicet Baptismus in re vel in o, est necessarius necessitate medii ad justifi-onem, tam ab originali, quam ab actualibus e baptismum commissis, ut teneat locus: i quis renatus fuerit &c. ergo cùm hic ba-imus semel acceptus iterari non possit, de-t dari aliquid aliud ratione cujus Baptismus stet illum effectum, & hæc est illa revivi-ntia Sacramenti ablato obice.

Respondent Vasq. & Coning etiam pœni-tiæ Sacramentum esse necessarium in re vel voto ad justificationem à peccatis, post ba-smum commissis; casu tamen quo aliquis contritionem, vel amorem Dei, sed dispo-ad justificationem, in quibus includitur et-implicitè pœnitentia; nihilominus eo casu, ramentum aut ejus votum, non concurrit, efficaciam illius contritionis, illudq; votum nitentiæ, implicitum in actu amoris, nihil id est, quàm amor, cui connexum est propo-m servandi omnia præcepta, inter quæ est fessio.

Contra est. Nego quòd tunc non con-rat votum pœnitentiæ, cum concurrat ipse or, qui est ipsum votum; sed in casu asserti, n concurreret ipse baptismus ad justificatio-m, ut conceditur; non etiam votum illius, ia hoc non est ejus quod præteriit, ut præte-baptismus, consequenter contingeret justi-atio sine Baptismo vel ejus voto, cum tamen nissio peccati post Baptismum, non contin-ret, siae pœnitentia in re vel in voto.

Illustrat hoc Lugo; Sicut transacto Ju-bilæo potest aliquis absolvi à votis, à quibus ob-litus erat petere dispensationem, idq; vi Jubilæi antecedenter dati, ita & auferuntur peccata vi baptismi, ante collati.

Dices primò. Ergo tali homini dabitur plus gratiæ, quia dabitur gratia & intuitu amor tol-lentis obicem, & intuitu Sacramenti.

Respondetur. Concedo totum.

Dices Secundò. Ergo sumens cum obice, referet commodum ex suo Sacrilegio.

Respondetur. Non tam referet com-modum ex suo Sacrilegio, quàm potius Sacrile-gio non impedietur, quominus gaudeat effectu illius juris, quod per baptismum acquisivit; vel certè per accidens id continget, & non ratione, Sacrilegii, sed efficaciæ baptismi: ad eum mo-dum, quo per accidens contingit, ut communi-cans propter vanam gloriam, accipiat nihilomi-nus gratiam Sacramenti; & quòd post pecca-tum absolutus, accipit gratiam majorem priori.

Dices Tertiò. Ergo is qui cum obice ve-niali recipit Sacramentum baptismi casu quo moreretur extemplò, adhuc ab illo justificari poterit, vi baptismi.

Respondetur. Concedendo totum, aliàs baptismus non mutaret hominem in aliam Cre-aturam: quomodo autem hæc remissio perfi-ciatur, dictum in materia de pœnitentia, ubi de actu requisito ad remissionem peccati.

Assero Quartò. *Etiam alia Sacramenta im-primentia Characterem, sublata fictione, tribuunt suum effectum*; est assertum communius S. Tho-mæ in quartum dist. 3. a. 2. ad tertium; est au-tem contra Vasq.

Ratio est: quia Character ille, ut supra innuimus, est quasi virtus Sacramenti relicta, potens eo casu causare effectum Sacramenti.

Assero Quintò. *Etiam alia Sacramenta non imprimentia Characterem, ablato obice, producunt gratiam, excepta Eucharistia & Pœnitentia*; est assertum Suar. Lugonis & aliorum.

Ratio quoad primam partem; quia extre-ma unctio, stante eadem ægritudine, & matri-monium vivente conjuge, reiterari non pos-sunt; & tamen indiget homo specialibus gratiis adstrictis illi Sacramento, nec est necesse remit-tere hominem, ut id compenset oratione; quia id non convenit bonitati divinæ facilitanti salu-tem per Sacramenta; unde sufficienter ipsa Contritio delevisset mortale, & tamen provi-sum Sacramentum pœnitentiæ; facilitativum illius remissionis.

Quod attinet ad Eucharistiam est assertum contra Scotum & Cajetanum, docet tamen il-lud Lugo disp. 5. Sect. 6.

Ratio: quia ex una parte non dictat id do-ctrina Sacra, ex altera parte, resumptibilitas Eucharistiæ, facit ut damnum illud compensari possit, quæ iteratio, non habetur in extrema unctione & Matrimonio ut dictum.

Quod attinet ad Poenitentiam.

Ratio est: quia quotiescunq; ponitur obex Mortalis, toties non ponitur Sacramentum, consequenter nec habet jus causandi gratiam, neque enim admittimus Sacramentum hoc validum, sed informe.

Assero sextò. *Perfectiori dispositioni tollenti obicem, respondet plus gratiæ.*

Ratio asserti est Authoritas Tridentini, Sess. 6. cap. 7. Ubi docet secundùm mensuram dispositionis, conferri gratiam; præcipuè quia ut dicit DiCast: Sacramenta operantur in omni suscipiente ad modum Entis quodammodo naturaliter operantis, jam autem naturale agens, secundùm dispositionem Subjecti operatur.

Assero septimò. *Posita dispositione, quæ unica pro utroque deserviat, v. g. quæ serviat & ad baptismum & ad pœnitentiam, singula Sacramenta causabunt tantam gratiam, atque si pro singulis, separatim illa dispositio facta fuisset.*

Ratio: quia effectus unius Sacramenti, non restringitur effectu aliûs Sacramenti; nec obstat, quod illa dispositio sit finita, adeoque divisa per plura, non possit tantùm, quantùm uni attributa, non inquam obest; quia illam dispositionem non est necesse dividi, sed tota pro utroque Sacramento deservire potest: ad eum modum, quo v. g. gradus caloris iidem serviunt, ut inducatur siccitas & ignis; & quomodo in sententia admittente formas partiales, eadem dispositio sufficiens est, ad formam partialem, & formam totalem.

QUÆSTIO III.

De effectu Sacramenti qui est Character.

Hic effectus non est communis omnibus Sacramentis sed nonnisi aliquibus; *de illo sit*

DIFFICULTAS I.

An detur Character?

Dicendum est, *Dari Characterem.*

Probari primò solet ratione, quâ utitur etiam Amicus: quia dantur aliqua Sacramenta quæ iterari non possunt ex constanti Ecclesiæ traditione, qualis & Baptismus, Confirmatio & Ordo; ergo præter gratiam imprimitur aliquid in anima, quod semel impressum, nunquam deletur, eò quòd illa maneant semper in suo effectu, reliqua verò præter gratiam, quæ remitti augerique potest, nihli imprimunt in anima suscipientis, repetique possunt.

Respondet primò Lugo; hanc probationem non esse efficacem; nam licèt ex impressione characteris arguatur benè, non posse iterari illa Sacramenta, prout intulit Trident: non tamen è contra videtur benè argui, ex eo, qu iterari non possint, quia imprimunt Charac rem; non consecratio Calicis vel Ecclesiæ, etiam prima tonsura iterari non possunt, & men non imprimunt Characterem.

Contra est: Quia ex una parte non aff rationem, cur eò, quia iterari non possunt cramenta, non arguatur ea imprimere Cha cterem; ex alia parte instantiæ allatæ non c vincunt; nam quòd consecratio Calicis, vel clesiæ iterari non possit, id pendet ex mera positione Ecclesiastica, potuisset enim ordi re Ecclesia, ut pro singulis vicibus nova fie consecratio Calicis vel Ecclesiæ, sicut pro sin lis diebus dominicis ordinavit aspersionem lennem, jam autem illa non iteratio Sacrame non potest referri in placitum Ecclesiæ, e debet referri in aliquid aliud, hoc autem aliud est, quam ex eo iterari non posse, quia primitur Character.

Responderi potest secundò. Male ex teratione Sacramenti inferri positionem C racteris, quia oleum & Chrisma cùm bene cuntur, non imprimitur illis character, & tam Ecclesia non potest facere, ut non maneant terius benedicta; ergo non rectè infertur, aliqua Sacramenta non possunt repeti, illa eo imprimere Characterem, cujus etiam sponsionis meminit Lugo.

Conra. Redit argumentum factum q oleum non benedicatur repetitò, est mer placitum Ecclesiæ; non est autem merum citum, quòd Sacramenta reiterari non poss & cur id ex eo non inferetur, quia imprim Characterem. Deinde, quod oleum illud, p quam est benedictum, id exinde est, quia ha re rationem benedicti, non plus import quàm destinationem olei vel Chrismatis sol nem ad esse Sacrorum, hæc ipsa destinatio p ficitur actu designativo; hic actus designati quando præteriit, non potest non esse præt tus, consequenter & oleum v. g. benedict non potest facere non benedictum; sicut & cta designatio non potest non esse facta, li non repetitio illius benedictionis, ut dictum, ferri debeat in placitum Ecclesiæ.

Responderi potest tertiò. Quamvis M trimonium iterari possit cum alia v. g. conju non tamen potest iterari cum eadem, & tam non imprimit Characterem saltem limitat respectu illius conjugis; ergo non iterabilit non arguit impressionem Characteris; & alia parte, non implicaret, quòd Matrimoni cum hac conjuge, imprimeret Characte per ordinem ad hanc conjugem, & Matrim nium cum alia, imprimeret characterem, p ordinem ad aliam conjugem; sicut subdiac natus imprimit Characterem Ordinis, inq Lugo, & tamen Subdiaconus potest iterum cipere Sacramentum ordinis, in Diaconatu

Præsb

sbiteratu, quia illi Characteres, non sunt mogenei, sed heterogenei, in ordine ad di- sas functiones.

Contra est. Quia etiam similiter quærere at, cur ex initerabilitate absoluta quæ am- r, argui non possit Character, licèt non ar- tur ex initerabilitate cum hac. Quod au- non possit ex initerabilitate Matrimonii n hac, argui Character ad hanc, referri in id est: quia etiam non posito Charactere, ini- bilitas Matrimonii cum hac, referri potest ssentiam contractûs Matrimonialis, stantis litione ad quam sequitur acceptatio: tradi- utem, primâ quidem vice habet effectum, i annectatur absoluta acceptatio, sed secun- ice, non est jam traditio, traderetur enim d jam habetur, quod ipsum non est tradere, l autem simile ostendi potest in aliis Sacra- ntis, in quod referatur initerabilitas; deinde retur Character per ordinem ad hanc con- in, tunc illa mortua casu contractus cum al- esset conjunx duarum conjugum, quod ab- um; & hoc absurdum probat initeratio- Matrimonii cum eadem conjuge in Cha- erem refundi non posse, adeoque nec cha- erem talem dari, nihil autem simile in aliis ramentis initerabilibus; ergo initerabilitas eferri debet in Characterem, cum in aliud rri non possit.

æterum hæc probatio plenè non convincit, è enim in libertate Christi fuit, etiam aliis amentis tribuere vim producendi Chara- em temporaneum saltem, consequenter ex actere, non potest per locum intrinsecum rri initerabilitas, adeoque initerabilitas non aracterem referri debet, sed in placitum tuentis.

Robari solet secundò Ratione, qua etiam ir Amicus: quia per hæc Sacramenta ho- fit habilis ad aliquid, ad quod antea non ; nimirum per baptismum, ad recipienda ia Sacramenta; per Confirmationem, ad dam religionem adversus Tyrannos; per inem, ad obeundas actiones sacras; ergo liquid intrinsecum permanens: quia sicut s amando facit objectum amabile, & simul ns redamare, per aliquid intrinsecum & anens in eo productum, ita habilitando, subjectum habile ad operationes, quas a non poterat facere, per aliquid intrinse- , in eo impressum; & licèt homines, non- extrinseca authoritate, suos Ministros, de- ent ad publica munia obeunda, Deus ta- cujus perfecta sunt opera, facit id, per in- secam potestatem & virtutem.

Respondeti potest. Rationem hanc non vincere, absolutè enim loquendo fieri po- et, ut hæc omnia sine impressione Chara- is fierent, debet ergo dari fundamentum, de facto fiat cum impressione Characteris.

Rursùs sicut non est necesse ut homo, per ali- quid positivum impressum reddatur capax Ba- ptismi, ita posset reddi capax aliorum Sacra- mentorum sine Baptismo. Deniq; ratio mul- tum probat: quia probaret etiam in Matrimo- nio imprimi Characterem, itemque in collatio- ne extremæ unctionis; quia etiam vi illorum Sacramentorum, homo fit habilis ad aliquid, ad quod antea non erant. Addit Lugo quòd non detur potestas Confirmato ad aliquid, ad quod non habet potestatem non confirmatus, nec Diaconus aut Subdiaconus recipit potestatem aliquid faciendi, quod validè laicus exercere non possit; ergo apparet exinde non argui cha- racterem.

Probat tertiò Lugo. Sicut in exercitu vel familia Principis, ii qui designantur ad peculia- ria officia vel obsequia, designari etiam solent peculiaribus signis; ita congruum fuit, ut in fa- milia & exercitu Christi, ejus famuli & milites peculiaribus signis notarentur; hinc ulterius deducit, quare alia Sacramenta non imprimant Characterem, quòd scilicet per illa non de- signetur ut Minister vel famulus Christi, sed so- lùm accipit gratiam Sacramentalem, ad aliquas particulares necessitates.

Respondeti potest, nec hanc congruentiam convincere, cur non enim in extrema unctione constituetur homo Minister Christi, obstitutus difficultatibus mortis, sicut Confirmatus obsi- stit difficultatibus Tyranni. Ostiaribus item & Exorcista, sunt etiam officia & ministeria Chri- sti, & tamen non imprimunt Characterem; de- nique Matrimonium constituit specialem clas- sem, itemque votum virginitatis, & tamen hæc non imprimunt Characterem. *Hinc aliter*

Probatur Conclusio Authoritate sacra, no- vissimè Trident. Sess. 7. Can. 9. definientis Tria esse Sacramenta, quæ Characterem imprimunt, nimirum Baptismum, Confirmationem & Ordi- nem. Hujus definitionis fundamentum desu- mitur ex Scriptura, quæ licèt in alio sensu expli- cari possit, nihilominus attendendo ad tradi- tionem Ecclesiasticam, etiam pro Charactere accipi debet. Talis est locus ad Ephes. 4. *Noli- te contristare Spiritum S. Dei, in quo signati estis in diem redemptionis.* Consimilia sunt ad Ephes. 1. & secunda ad Cor. 1. Patres autem fusè citat Bellarminus lib. 2. de Sacramentis c. 8. Neq; valet si dicas quod Tridentinum ex Charactere collegerit, non posse Sacramenta aliqua iterari, neque enim id collegit, ex vi & natura Chara- cteris, sed ex ordinatione Christi, conjunctum esse Characterem volentis, Sacramento inite- rabili.

Objiciuntur primò in oppositum Pari- tates aliquæ.

Prima est Calix & Ecclesia sufficienter sa- crantur sine Charactere; ergo & homines.

Respondetur. Si argumentum tenet, probat mul-

multum: quia probat etiam gratiam in Sacramentis non conferre, quia etiam calici nihil simile confertur; directè disparitas est: quia non constat Ecclesiæ, quòd ordinaverit Deus, ut aliquid vel spirituale, vel materiale producatur in illa consecratione; constat autem Ecclesiæ de voluntate Christi circa productionem Characteris.

Aliam disparitatem dat Amicus: quia Calix & Ecclesia, non sunt capacia consignationis internæ, & quia eorum consecratio fit ab homine, qui non habet virtutem mutandi res intrinsecè, homines autem consecrantur à Deo mediis Sacramentis. *Hæc disparitas*

Non Satisfacit. Quia quamvis non sint capacia naturaliter, consignationis internæ spiritualis, Materialia, sunt tamen capacia consignationis materialis supernaturalis, consimilis laureolis, & tamen hæc consignatio in calice non datur; & sicut consignat Deus mediante Sacramento, ita dicam benedicere Deum calicem, mediante benedictione hominis, præcipuè cum Ecclesia, sicut potestatem v.g. Ordinis conferendi, ita & potestatem benedicendi habeat à Deo.

Secunda Paritas. Quia homines destinant ad sua officia alios sine ulla productione Characteris interiori; ergo & Deus.

Respondetur. Disparitatem esse: quia habet Deus libertatem & potestatem, ut id faciat; & quod sit usus hac libertate, constat nobis ex doctrina Conciliorum; jam autem homo non habet potestatem aliquid internum producendi in alio, & externum Signum noluit deputare, singulis officiis.

Objicitur secundò. Nulla est necessitas hujus Characteris, sufficitq; gratia, præcipuè cùm Character nullam physicam vim agendi tribuat.

Respondetur. Nullam esse necessitatem absolutam Characteris, suffecissetque habuisse gratiam & deputationem externam, est tamen necessarius ex suppositione, quòd Deus se liberè determinârit, ut illo consignaret; nec obest quod vim agendi physicè non tribuat, quia illam nec laureolæ tribuunt, & tamen dantur.

Aliter ad illud, quòd character non sit principium operandi, respondet Amicus, quòd scilicet character non requiratur ut forma habilitans physicè, requiritur tamen ut forma habilitans moraliter: quia nec sine Charactere Baptismi, reliqua Sacramenta essent valida. *Hæc doctrina*

Non Satisfacit. Suppono enim quòd ponatur Baptismus; & Deus ex placito non concurrat ad productionem Characteris, vel subtrahat concursum conservationi ejusdem, non videtur ex doctrina Ecclesiæ sequi, illum hominem non fore capacem aliorum Sacramentorum: non diciturque Character Baptismi, esse janua Sacramentorum, sed baptismus.

Objicitur tertiò. Si daretur Character, co[...] ferri deberet tunc, cùm non confertur grat[...] hoc autem non convenit: nam non decet a[...] peccanti, Deum infundere sua dona.

Respondetur. Sicut homini pecca[...] non est indecens offerri à Deo auxilia super[...] turalia, ita nec erit indecens offerri Charac[...] rem: indignitasque peccatoris non evacuat [...] beralitatem divinam, quam liberè decrev[...] etiam tunc manifestare.

DIFFICULTAS I[...]

Quid Character?

Ponentur imprimis Explicationes, pos[...] ostendetur, quid rei sit ipse Character.

Punctum Difficultatis I.

Definitur Character.

Prima Definitio est, quâ utitur Lugo, *q[...] sit Signum spirituale & indelebile in anima [...] pressum.* *Hæc definitio*

Non Satisfacit: quia non est Universa[...] non enim implicat Character delebilis. Rurs[...] differentia qualitatum non decet accipi à [...] jecto in quo recipiuntur: subjectum enim [...] hoc nonnisi materialiter se habet; unde si po[...] rentur materiæ distinctæ specie, calor præs[...] in utraq; positus non differret per hoc specie [...] quamvis, si qualitas nonnisi ad hoc subject[...] ordinaretur, esset distincta specie à qualita[...] quæ ad aliud subjectum ordinaretur, tunc [...] men non à subjecto desumeretur different[...] sed ex ordine illo intrinseco, & essentiali, n[...] autem præcisè ex subjecto recipiente; &, si [...] natur illud Signum spirituale, hoc ipso sup[...] netur illud in anima recipi, neq; enim rei Spi[...] tualis subjectum connaturale aliud esse pote[...] ut quid ergo ponitur in definitione character[...] quòd recipiatur in anima, & sicut signum ma[...] riale non rectè per hoc definiretur, quod [...] signum materiale in materia receptum, ita [...] in præsenti, non rectè definitur Signum Spi[...] tuale, per ly, in anima receptum. Denique, [...] suppono, non implicat contradictionem aliq[...] qualitas materialis & tamen supernaturali[...] quæ tamen qualitas habeat rationem Signi; e[...] go adhuc illa definitio, non est universalis, n[...] conveniens ut sic Characteri.

Secunda Definitio est Esparza. q. 31. Pon[...] ille, *quòd Character sit signum Potestatis spiritu[...] lis in ordine ad cultum Dei*; vel certè est qual[...] tas practicè indicativa potestatis spiritualis a[...] cultum Dei; hoc autem munus nulla alia qu[...] litas tam benè præstat, quam species impress[...] Unde concludit cum Altisiodoren. & Sala[...] quòd Character Sacramentalis, sit speci[...] impress[...]

ressa supernaturalis infusa à Deo, dependen- Sacramentis, & indicativa destinationis ad m peculiarem, nec non potestatis peculiaris cultum Dei; hæc doctrina & definitionem it, & simul, quid rei Characteris. *Cæte-*

Non Satisfacit. Tum quia habent Angeli ciem impressam, quod hic homo habeat jus ecipienda Sacramenta, potestatem ad sacri- ndum, neque tamen per hoc Angeli habent racterem; ergò apparet, quòd iste chara- non sit species. Tum quia species impres- t comprincipium, vel completivum intel- onis eliciendæ; si tale completivum non est racter, quî erit species: si autem character ale completivum, quæro, cujusnam intelle- n compleat: non aliorum extra suscipien- Sacramentum: quia species dissita non est concurrere, nec complere intellectum tum, ut suppono, non intellectum habentis racterem, quia ad nihil ultra valeret hîc racter quam ad cogitandum, quod quis sit atus, confirmatus, ordinatus; & tamen d non ad cogitativam ordinetur character, et communis apprehensio fidelium; urgen- que ex proportione ad characteres huma- : sicut Balteus militaris, non est species im- ssa, ut quis cogitetur esse miles; ita & in præ- i. Tum quia laureolæ non sunt species im- ssa; ergò nec character. *Hinc*

Tertia Definitio Characteris Theologici ut est; *Quod sit qualitas consignativa supernatu- is.* Quodsi rationem genericam proxi- m; velis habere communem tribus characte- is Sacramentalibus, erit qualitas spiritualis, signativa supernaturaliter; quodsi velis ad- inferiorem divisionem habere, adde termi- n Indelebilis. Denique in particulari, cha- er Baptismi erit qualitas spiritualis consigna- supernaturaliter hominis renati. Chara- confirmationis erit qualitas spiritualis, con- ativa supernaturaliter, hominis in militem risti; denique character ordinis, erit quali- spiritualis, consignativa supernaturaliter ho- in cultum DEI.

unctum Difficultatis 2.

Sol-vuntur Objectiones.

Dices Primò. Si definitio characteris non involvit diversitatem subjecti, etiam non portabit prædicatum supernaturalitatis.

Respondetur. Importabit: quia ratio su- pernaturalis includitur in ipsamet Entitate qua- litatis, hoc autem quod est recipi in subjecto, non includitur ita.

Dices Secundò. Tridentinum loquens de charactere, meminit indelebilitatis, qui termi- nus à nobis non ponitur.

Respondetur. Quòd Tridentinum memi- nerit indebilitatis in definitione in specie chara- cteris, non tamen in definitione ut sic, qualis à nobis traditur.

Dices Tertiò. In definitione characteris non debet assumi ly Qualitas; nam qualitates sunt habitus & dispositio, potentia & impoten- tia, passio & passibilis qualitas, denique forma & figura; nihil autem horum est character.

Responderi potest. Quòd quamvis ad nul- lam harum qualitatum speciem reduceretur character, posset adhuc habere rationem qua- litatis; quia Aristoteles has tantùm qualitates numeravit quas agnovit, tantùm autem agno- vit qualitates ordinis naturalis; sed etiam revo- cari potest character diverso respectu ad illas qualitates: nam in quantùm posita fictione in susceptione Sacramenti, est postea character principium vicarium Sacramenti, in ordine ad causandam gratiam; revocabitur ad potenti- am; item in quantùm character movet Deum, ut taliter signato conferat auxilia, Sacramento debita; revocabitur etiam ad potentiam; in quantùm autem est qualitas difficilè mobilis, im- mò indelebilis; revocari potest ad passibilem qualitatem; revocari item potest ad habitum: quia licèt non in genere agendi proprio, tribuat facilitatem, tribuit tamen impropriè, inquan- tum habenti characterem, faciliùs est habere auxilia Dei titulo Sacramenti. Revocari etiam potest ad figuram; figurat enim & ornat ani- mam: multoque magis revocari potest ad for- mam, cum sit forma signativa.

Dices Quartò. Sufficit ut dicatur cum du- rando characterem esse relationem, est enim si- gnum, signum autem, est relatio.

Respondetur. Non sufficere ut character sit relatio: quia Tridentinum definit characte- rem, quòd sit qualitas; signum etiam universa- liter non est relatio, quia nec hedera est relatio, sufficietque signum esse relatum, non autem re- lationem formaliter.

Dices Quintò. Probabile est, quòd chara- cter maneat in damnatis, nullum autem super- naturale convenit manere in damnatis.

Respondetur. Quid sentiendum sit de in- delebilitate characteris etiam post hanc vitam; vide DiCast. disp. 2. num. 447. Cæterum in- delebilitatem characteris exinde colligere possumus: quia qualitas non habens contra- rium, est de se permanens, jam autem characteri nihil est contrarium: vel maximè enim illi esset

contrarium peccatum, & tamen illum peccato non deleri, constat sensu Ecclesiæ; hinc quia etiam post mortem non habet contrarium character; ideo non est ratio, cur Deus conservationi illius subtrahat concursum; hinc etiam non esset necesse reviviscentem vel reordinari, vel re baptisari, inquit Amicus, licèt ille putet nō esse de Fide, characterem manere in damnatis; disp. 7. num. 63 Et licèt non sit conveniens manere in damnatis donum supernaturale, quod sit principium agendi supernaturalia; potest tamen aliquid supernaturale manere in damnatis, præcipuè quod valet etiam ad illorum pœnam: sicut enim eadem vestis, quæ viro honorato decus est, potest esse supplicium & auctivum pudoris; ut si Judicium mandet, in tali honoris veste, eum suspendi; ita & ille character, qui olim erat decus, auget pœnam in inferno. Attingunt autem illum characterem sua cognitione damnati, non quæ sit intuitiva; quia illa ipsa actio deberet esse supernaturalis, neque enim intuitiva cognitione naturali noscitur quidquam supernaturale, sed noscent illum characterem cognitione abstractiva.

Punctum Difficultatis 3.

Quid in re iste Character?

QUòd ille character non sit species impressa, superiùs dictum. *insuper*

Assero Primò. *Characterem esse potiùs qualitatem realem quàm modalem.*

Ratio: Quia sicut in istis, quæ cadere possunt in productionem, nihil est negandum omnipotentiæ divinæ, nisi id implicet; ita neque negandum, quod illud in se solo conservare & producere possit, nisi id implicet, ne ita constringatur omnipotentia in sua conservativa; si autem iste character esset quid modale, restringeretur conservativa divina; non enim posset etiam divinitus servari sine subjecto; quia tamen non sunt multiplicanda entia sine necessitate, consequenter nec realisanda, concordari hæc duo debent; nempe ne restringatur omnipotentia in sua conservativa, & ne dignificentur entia sine necessitate; quæ duo per hoc videntur complanari posse, ut dicatur, illud esse Ens modale, si scilicet ex fine, qui tunc intenditur, inferatur exigentia essentialis determinationis entitativæ, adeoque entitas modalis; & ita ad finem unionis non conferret Entitas realis, neque enim esset sufficiens determinativum, consequenter debebit esse Entitas modalis: quia autem ad finem, qui est consignare, non exigitur essentialiter inseparabile signativum, cùm multa sint verè signa, & tamen sunt realitates, ideo concludendum erit pro Omnipotentia restringatur, dicendumque illum character esse rem & conservabilem miraculosè à Deo iam independenter à subjecto.

Assero Secundò. *Probabiliùs esse quòd no solo placito divino, sed merè ex natura sua chara sit consignativus.* est assertum Salaz, Lugo, cetque cum restrictione DiCast.

Ratio: Quia ex una parte qualitas ex na ra sua significans est possibilis; ex alia parte q sit talis qualitas character, probabile est: c nullibi ex doctrina sacra, appellatur signum placitum DEI, sed signum semper sine addi signum autem sine addito, significat pro pri pali, principale autem signum, est signum ex tura sua.

Circa hoc assertum sic discurrit DiCast. d 2. num. 484. Docet ille quòd character sit signum ita connexum cum re significata sit quoad existentiam connexum cum illa, de etiam damnati non censentur esse dep ti, ad hoc, quod consignat character; d rursùs quòd homo sit capax cum characte gratiæ & auxiliorum, soli voluntati & ordi tioni divinæ ita statuenti, tribuendum esse; cet tamen quòd Character ex natura sua ha at proportionem, ad illa ipsa, ad quæ sig canda assumitur. Circa hanc doctrinam dici potest; si dicatur quòd quantum ex vi non consignet renatum v. g. character, falsa propositio. Ratio: quia omne est, quod in illo in quo est: quia ergò ille character consignativus, quantum ex illo, consignabit iam damnatum; & sicut calor, dum non cal cit, quantum ex illo, calefactivus est, est e quod est, adeoque est quantum ex illo, cal ctivus, licèt aliunde & ob impedimenta non calefactivus; ita & in præsenti. Rursùs n apparet, qui si soli ordinationi divinæ trib tur hæc deputatio, quomodo tamen haberet se capacitatem ad hoc character, quod tam concedit DiCast. certè enim, si habet de se hoc proportionem, jam non soli ordinatio divinæ tribuendum: ad eum modum, quo q homo habet proportionem ad eliciendu ctum visionis, si elevetur ratio vitalis vision non soli ordinationi divinæ tribuenda. C terum si per ordinationem divinam hoc int ligatur, quòd scilicet in hac exigentia, sit imp dibilis Character, quod non impediatur, trib poterit Deo soli: & sicut ex natura sua, est c pax fumus ut significet ignem, non debet ha significatio tribui soli ordinationi divinæ, lic quòd non ponatur fumus miraculosè sine ign tribui id debeat soli ordinationi divinæ; ita & i præsenti.

Assero Tertiò. *Characterem non esse meru ornatum animæ, distinctivum hominum à cæteri* quod non sit ornatus.

Ratio est: quia Trident. sub nomine potiùs
i characterem concipit; & licèt character sit
inctivus à cæteris, hoc tamen non est pri-
m quid in charactere priùs est enim esse, po-
i distinguere; & de hoc ipso esse characteris
eritur, quid sit?

Assero Quartò. *Characterem non esse quali-*
em, quæ sit principium recipiendi v. g. aliquem
ctum externum, ordinatum ad causandum
nima effectum supernaturalem.

Ratio: Quia non apparet quid intelliga-
per effectum externum: si enim intelliga-
aliquid materiale & sensibile, quî qualitas spi-
ialis, erit hoc principium aptum recipien-

Assero Quintò. *Non rectè poni, quòd Chara-*
Baptismi sit passiva aptitudo, ad recipiendam
alia Sacramenta, justificantem gratiam; nec cha-
terem confirmationis, esse aptitudinem pas-
um, ad exercendos actus supernaturales, ne-
larios ad professionem fidei; nec characte-
n ordinis, esse aptitudinem passivam, ordi-
am ad reverentiam servandam, in exercitio
linis; est assertum contra Di Cast.

Ratio est: Tum quia ut dictum alibi, non
necesse poni quidquam superadditum habi-
ns, ad receptionem alicujus supernaturalis.
m quia ad recipiendam hanc ipsam qualita-
n characteris, non indiget anima aliquo su-
raddito, conferente passivam aptitudinem.
m quia in non renatis, acquiritur gratia actu
oris Dei, ad quam recipiendam, non poni-
ullus prævius character; ergò nec in rena-
poni debet.

Quid in re sit character, sic proponitur;
æ proportio est moralium inter se, itemque
ysicorum, ea interdum est proportio superna-
ralium: sicut enim moralia spectant ad lau-
bilitatem, respiciuntque conformabilitatem
rectam rationem; ita & supernaturalia ha-
bunt rationem moralium, quando principa-
nt rationem laudabilium, conformatorum-
e ad rectam rationem; titulo etiam speciali,
pernaturalia proportionantur physicis, quia
istis visibilibus, transferre nos vult Deus ad in-
ibilia, ordinatque supernaturalia, ad perfi-
enda naturalia; hinc fit, ut proportionentur
turalibus supernaturalia, tanquam cognosci-
le invisibile, cognoscibili visibili, & tanquam
rfectivum, perfectibili.

Quia autem in physicis, est aliud esse, & aliud
le esse; in moralibus etiam, aliud est habere
oralis statûs substantiam, ut ita dicam; & aliud,
ecora moralia & elevativa; unde aliud est, es-
genere nobilem, capacemque dignitatis cu-
libet patriæ, aliud, officio esse Palatinum:
eo etiam ex proportione ex supernaturalibus,
iud est habere esse supernaturale, & hoc habe-
tur à gratia, quæ est specialis participatio esse di-
vini; & aliud habere officia, deputationes, as-
sumptibilitatesque supernaturales.

Porrò in Moralibus horum officiorum habe-
tur interdum Signum; & ita portatio Clavæ, est
signum regiminis militaris; fumus etiam in phy-
sicis, signat ignem; ita & in spiritualibus, dari
possunt ex proportione consignativa.

Quia verò ista consignativa in naturalibus
quædam sunt intransitiva, & potiùs habentia
vim notificantium; & ita talis compositio cor-
poris, signat hominem, intuenteque angelo
substantiam animæ, notificat se illi anima, quod
sit substantia incompleta, ordinata ad corpus, &
alia transitiva, ut cum Balteus significat mili-
tem: ita etiam in supernaturalibus sunt quæ-
dam signa intransitiva, vel potiùs quædam signa
notificativa; tale notificativum est v. g. gratia,
cujus cognitio si detur, manifestat habentem,
esse Filium Dei: & alia sunt consignativa transi-
tiva, quæ consignant, ut hæc persona, habeat
hoc officium, functionem, deputationem, &
hæc signa transitiva sunt characteres Sacramen-
tales.

Natura ergò & res illius characteris breviter
loquendo, in hoc erit, ut sit quid consignativum
supernaturale, talis personæ, in republica chri-
stiana; v. g. character baptismi consignat
quòd sit iste renatus, licèt renascentia, sit gra-
tia baptismalis. Character confirmationis
consignat hunc in militem specialem, in causa
profitendi fidem; character ordinis, signat per-
sonam cùm jure in corpus physicum & mysti-
cum Christi. Primaria ergò ratio characte-
ris, est signare personam reipublicæ christia-
næ, ad quam consignationem sequitur impri-
mis, cum ille character non sit titulus sine vitu-
lo, ut appellant, & merum titulare; hinc ipse
etiam character, si cætera sint paria, exigit et-
iam auxilia Dei, & deinde importat distinctio-
nem ab illis, qui hunc characterem non habent;
videtur hæc esse explicatio in re Suar. & Vasq.
desumiturque ex S. Thoma hic, q. 63. a. 1. in (*).
Ubi dicit Sacramentum novæ legis characte-
rem imprimere, in quantum deputamur ad cul-
tum Dei.

Dices Primò. In oppositum esse S. Thomam
loco citato; ubi ad quartum dicit; quòd chara-
cter habeat rationem Signi, per comparationem
ad Sacramentum sensibile, à quo imprimitur,
sed secundùm se consideratus, habet rationem
principii.

Respondetur. Etiam per nos, non est de
primo essentiali conceptu characteris, signifi-
care Sacramentum, à quo imprimitur, sed po-
tiùs consignare personam & in ordine consi-
gnandi, habet rationem principii, cui, ut dictum,
adjungitur exigentia auxiliorum.

Dices secundò cum eodem. Qualitates Spirituales essentialiter sunt propter perfectionem Substantiæ spiritualis, ut illa scilicet, per qualitates spirituales, aliquid assequatur, quod sine illis non haberet, alioquin inutilis omnino esset.

Respondetur. Etiam hæc qualitas inutilis non erit, & ut sit perfectio animæ, sufficit ut designet Personam, eamque esse talem in republica Christiana indicet: erit autem saltem secundariò, principium operationis rectæ, ob exigentiam auxiliorum, quam dicit.

Dices tertiò. Ergò hic Character nullo distinguetur à laureolis.

Respondetur. Distinguendum inter alia per hoc, quia laureolæ signant, *Quia est*, character consignat *ut sit*; laureolæ non sunt ex suppositione Sacramenti collati, est Character; illæ sequuntur virtutes, hic autem Sacramenta.

DIFFICULTAS III.

Quæ Sacramenta imprimant Characterem quod Efficiens & Subjectum ipsius.

QUoad primum

Assero Primò. *Baptismum, Confirmationem, Ordinem imprimere Characterem.*

Ratio. Definitio Tridentini recitata.

Assero Secundò. *Etiam supposito, quòd Circumcisio fuerit Sacramentum, non impressit tamen ullum Characterem*; est assertum communius contra Scotum & Gabrielem.

Ratio prima asserti est, quam assignat Amicus: quia Character habilitat subjectum vel ad participanda, vel ad communicanda bona spiritualia, quæ ex opere operato per Sacramentum recipimus.

Responderi potest, id verum esse, nonnisi de charactere novæ legis; deinde non est ratio, cur præter sublationem originalis peccati, vi illius Sacramenti, non habuerint justificati, speciale jus præ aliis, ad auxilia etiam spiritualia, cujus juris posset esse Signum, Character.

Ratio secunda ejusdem. Quia non minus fœminæ quàm mares participes erant salutis, sed fœminæ nullum habebant Characterem, quia nec recipiebant Circumcisionem.

Responderi potest. Etiam pro fœminis erat Signum sensibile Sacramentale; & de hoc redit quæstio, cur non potuerit imprimere Characterem.

Ratio tertia Communis, cujus etiam meminit Amicus. Si circumcisus habuisset Characterem non potuisset baptisari, cum nequeat ba-ptismus conferri habenti Characterem.

Responderi potest. Baptismum non po[...] conferri habenti Characterem ejusdem rat[...]nis, sed conferri posse, si habeat Character[...] diversæ rationis; si v. g. non potest conferri [...]ptisato baptismus, potest conferri Confir[...]tio, alium Characterem imprimens; pos[...]que dici ex Charactere Circumcisionis & [...]ptismi, conflandum fuisse unum totalem: si[...] ex Charactere Diaconatûs & Præsbyterii [...] conflatur unus Character. Quod autem d[...] Amicus, & Circumcisionis & Baptismi Cha[...]cterem consignasse Subjectum DEO, adeo[...] non fuisse illos diversæ rationis, id non conv[...]cit; probaret enim quod Diaconatûs & Pr[...]biteratûs v. g. non imprimat Characterem [...]versæ rationis: quia uterque consignat sub[...]ctum DEO; & certè non obest, ut consigna[...] subjecti DEO, fiat per signa diversæ ratio[...] Quod item dicit effectum illum Characteris [...] divisibilem esse, adeoque perfectè poni, non [...] si ab uno Charactere, id etiam non convinc[...] est enim ille effectus indivisibilis in Entitate, [...] est tamen indivisibilis in modo significandi, [...] est exclusivus plurium modorum characteris[...]

Ratio potior asserti est. Quia an debuer[...] Sacramenta, sive legis naturæ, sive scriptæ i[...]primere characterem, vel non, pendebat i[...] sola libertate divina; hinc an de facto usus f[...]rit DEUS, circa hoc sua libertate, indagari h[...] debet, ex authoritate sacrâ, vel ex deductio[...] quæ non sit suspicio mera: in præsenti aut[...] non habetur vel authoritas, vel deductio, q[...] id suadeat.

Dices. Non minus circumcisio erat janua [...]lutis, sicut & Baptismus; ergò imprimebat ch[...]racterem, sicut & Baptismus.

Respondetur. Cum possit aliquis habere [...]nuam apertam. Sacramentaliter, sine u[...] charactere, non sequitur ex eo, quia aliquid [...]nua est, jàm deposcere Characterem; ex alte[...] parte non constat nobis de voluntate divina, c[...]ca impressionem characteris, sequentem, c[...]cumcisionis positionem.

Quoad Secundum. *De causa efficiente Char[...]cteris.*

Assero Primò. *Causam efficientem Characte[...] in baptismo, esse quemcunque Ministrum.*

Ratio: Quia in casu necessitatis, quicunq[...] homo est Minister hujus Sacramenti, cons[...]quenter ponens totum, quod secum trahit e[...] ordinatione divina Baptismus, qui etiam trah[...] secum characterem, idque indicant locution[...] Patrum, qui indefinitè enuntiant à Baptism[...] imprimi characterem.

Assero Secundò. *Characterem aliorum Sa[...]cramentorum, non posse à quocunque imprimi ho[...]mine.*

Rati

RATIO: Quia etiam Minister Sacramentorum illorum non potest esse quicunque homo.

ASSERO Tertiò. *Quod Minister nonnisi mediatè sit causa efficiens Characteris.*

RATIO: Quia etiam gratiam immediatè causant Sacramenta ipsa; ergò causabunt immediatè etiam Characterem.

QUOAD Tertium. *Quodnam sit subjectum Characteris?*

ASSERO Primò. *Subjectum Characteris connaturale, posse esse quamcunque creaturam rationalem.*

RATIO: Quia non implicat contradictionem, etiam respectu Angelorum dari aliquos Characteres.

ASSERO Secundò. *Subjectum defacto Characteris esse non nisi homines.*

RATIO: Quia non constat de ullis Characteribus respectu Angelorum.

ASSERO Tertiò. *Christum non habuisse ullum Characterem*; est assertum contra Mayronium.

RATIO: Quia Christus est insignitus eminentiori Charactere, unionis cum Verbo.

ASSERO Quartò. *Probabile est Beatissimam habuisse Characterem Baptismi & Confirmationis.*

RATIO: Quia verè illa Sacramenta recepit, & nihil obest quominus dicatur illum effectum posuisse prædicta Sacramenta: non traxerunt quidem secum remissionem peccati, quia nullum habuit, sed cur non traxissent Signum Spirituale.

ASSERO. Quintò. *Characterem recipi in anima.* Quia est qualitas Spiritualis; & potentiæ, quæ aliàs illum recipere deberent sunt distinctæ ab anima.

TRACTATUS I

De Eucharistia.

M*issis Sacramentis Baptismi & Confirmationis, quæ nonnisi materias morales h- bent, aliàs tractandas, accedemus ad speculativas Eucharistiæ. sit*

DISPUTATIO V

De Partibus Eucharistiæ.

QUÆ hanc materiam concernunt, præsupponi debent ex Philosophia, ut de Conversione, de unius Corporis in pluribus locis positione, de productione secunda suiipsius, quæ inibi suis locis explicata, licèt à pluribus hoc locò tractentur; nos ea attingemus, quæ sunt hujus materiæ propria.

QUÆSTIO I.

Quid & quando importet Eucharistia?

PRÆMITTO I. *Si nomen Eucharistiæ spectes, Græcum est*, idem significans quòd Latinis Bona gratia, Gratiarum actio, benedictio; id postea usus Ecclesiæ transtulit ad significandum Sacramentum, à Christo per modum spiritualis refectionis institutum: quia scilicet & Deo offertur in gratiarum actionem, & ipsum fontem Gratiæ in se continet. Si autem rem Eucharistiæ seu definitum ejusdem spectes, est Corpus & Sanguis Christi & species panis & vini consecratæ, significans & causans spiritualem animarum refectionem.

PRÆMITTO Secundò. *Sacramentum hoc esse distinctum à reliquis aliis.*

RATIO præmissi: Quia Eucharistiam tam Florent. quam Trident. numerat inter septem Sacramenta: quod etiam inde declaratur; quia scilicet nullius aliûs est Sacramenti, augere & conservare spiritualem vitam animæ, & eum modum, quo cibus naturalis servat vitam, aug vires, &c. quod officium nulli alteri Sacramen convenit; quamvis enim etiam alia Sacramen augeant gratiam, id tamen non faciunt per s sub formalitate augmenti, sed sub alia, idqu ponẽdo etiam, quòd non dentur habituales gr tiæ Sacramentales distinctæ à justificante; sic g. Matrimonium postulat gratiam causare, se non sistit in hac formalitate ut augeatur grati sed restrictè & limitatè ut augeatur gratia, p ordinem ad munia Matrimonii. Confirmati item, licèt respiciat augmentum gratiæ, respic illud nihilominus materialiter, & non formal ter; quia sicut forma determinat materiam, it illa restrictio, determinat ipsum illud augmen tum, nempe per ordinem ad resistendum diffi cultatibus, in professione Fidei; jam autem re spectu Eucharistiæ, augmentum illud, non s materialiter, sed formaliter habet, quia ipsun illud augmentum non restrictim, sed sub ration augmenti, importat.

DICES primò cum Esparza. Quod Sacramentum istud, sit per modum cibi & refectionis, explicat magis rationem symboli quàm symbolisati, & symbolisatum ipsum significat ad modum alterius, & ut subest symbolo.

RESPONDETUR. Negando quòd explicet rationem potiùs symbolisati allata illa explicatio, cùm ipsumSymbolisatum, sit refectio spiritualis, & augmentum vitæ spiritualis; idq; S. Thomas q. 73. a. 1. in (·) *Oportuit*, inquit, *in Ecclesia DEI esse Eucharistiæ Sacramentum, tanquam animarum spirituale alimentum.*

DI-

DICES secundò cum eodem; definire Eucharistiæ Sacramentum per ordinem ad refectionem spiritualem, esse quid obscurum.

RESPONDETUR. Hanc proportionem, ad refectionem corporalem, quâ utitur Florent. S. Thomas, & alii passim, clarificare hanc definitionem.

DICES tertiò cum eodem. Quòd sola Eucharistia afferat augmentum gratiæ formaliter, pro libitu & falsò dicitur, quia in quovis Sacramento conferente augmentum gratiæ, is effectus est præcipuus inter alios, adeoque intentus & collatus formaliter, ut talis est, seu ut augmentum est: Deus enim necessariò intendit magis meliora, quâ meliora sunt.

RESPONDETUR. Negando id dici pro libitu, cum passim sacra phrasis habeat, Eucharistiam esse spiritualem refectionem, quod ipsum, & illud argumentum, ex proportione cum refectione corporali; effectus quidem præcipuus uniuscujusque Sacramenti, est augere gratiam, sed non sistendo in augmento illius, quâ tali, sed restrictè ut dictum. Quòd Deus intendat necessariò meliora quâ meliora, supponit Deum necessitari ad optimum, cujus oppositum aliàs [illegible]um: sed etiam posito, quòd intendat meliora quâ meliora, idq; intentione necessaria, cum sit melius, ut Sacramentum Confirmationis afferat augmentum, restrictè ad obsistendum difficultatibus in professione fidei, adhuc Deus intendens conferri Sacramentum Confirmationis, intendet melius, si intendat illud augmentum restrictè.

PRÆMITTO Tertiò. *Quamvis in pluribus servet Eucharistia analogiam cum refectione corporali, non est tamen necesse, ut illam servet in omnibus*; unde cibum corporalem, vertimus in substantiam nostram, cùm tamen Eucharistia, vertat sumentem, in seipsam; non erit tamen necesse in reliquis etiam esse convenientiam; quia proportionatum in uno, non est necesse, esse proportionatum in omnibus. His præmissis enucleanda erit definitio Eucharistiæ tradita, & simul materia & forma ejusdam attingenda.

DIFFICULTAS I.

An importet Eucharistia essentialiter etiam species?

PRÆMITTO Primò. *Ipsum Corpus & Sanguinem Christi, non esse solùm id, quod essentialiter importat Eucharistia.* Est præmissum contra Waldensem.

RATIO: quia aliàs Christus dum vivebat hìc in terris, & modo localiter positus in cœlis, deberet esse Eucharistia; quia continet id totum, quod solum per te essentialiter dicit Eucharistia; deinde de essentia Sacramenti est, esse signum sensibile; jam autem corpus Christi sub speciebus, sine speciebus non est sensibile; ergo se solo Corpus Christi in Eucharistia, non est Sacramentum.

RESPONDEBIS. Contritio non est sensibilis, & tamen spectat ad Sacramentum pœnitentiæ; ergo ex eo, quod Corpus Christi non sit sensibile, non debet rejici à ratione Sacramenti.

CONTRA. Concedo totum, nihil enim est contra præmissum: nam non ex eo rejicitur à ratione Sacramenti Corpus Christi, quia non est sensibile; sed ex eo, quia non est sensibile, rejicitur à ratione totalitatis Sacramenti, eò quòd essentialiter, totalitas Sacramenti, non stet in solo Corpore & Sanguine, sed debet aliquid dicere in se sensibile, cum debeat dicere rationem Sacramenti; jam autem Corpus Christi & Sanguis se solis, non sunt in Eucharistia quid sensibile, immò ex responsione, stabilitur argumentum præmissum: quia si aliquis nonnisi in contritione reponeret totalitatem Sacramenti pœnitentiæ, benè vel ex hoc ipso argui posset, quòd sola contritio non sit sensibilis, consequenter nec Sacramentum: & sicut non juvat contritionem ut sit Sacramentum, quòd sit Deo vel alicui spirituali cognoscitivo noscibilis; sic nec juvabit Corpus Christi, ut sit Sacramentum se solo, quamvis in cœlo existens, sit in se sensibile.

DICES. Patres appellant Eucharistiam Corpus & Sanguinem Christi sine addito, quod facere non deberent, si Eucharistia includit etiam species: sicut homo non rectè dicitur anima rationalis, cum includat etiam Corpus.

RESPONDETUR, à Patribus appellari Eucharistiam Corpus & Sanguinem Christi appellatione desumpta à principaliori, & attendendo in quantum species habent formalitatem continentis. Corpus autem & Sanguis habent formalitatem contenti. In usu autem humano, per se attenditur nonnisi ad contentum; & sic non dicimus; dedit illi marsupium, in quo supponimus fuisse aurum, sed; dedit illi aurum, eò quòd contentum principale sit. Lugo etiam addit à Patribus appellari Eucharistiam, nonnisi Corpus & Sanguinem Christi; quia nonnisi Corpus & Sanguis, potest dici in recto de Eucharistia, sed non negant, quòd solum illud importetur intrinsecè, quæ duo sunt distincta.

PRÆMITTO Secundò. *Corpus & Sanguinem Christi, pertinere ad rationem Eucharistiæ essentialiter.*

RATIO præmissi principium Theologicum, hoc est, articulus fidei, qui Sacramentum Eucharistiæ, docet esse Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi.

PRÆMITTO Tertiò. *Solas species, non esse id solum, per quod essentialiter constituitur Eucharistia.*

ſtia; eſt præmiſſum poſt alios contra Pontium diſp. 44. num. 2.

Ratio prima præmiſſi eſt, quia vel ſolæ ſimpliciter ſpecies, vel prout continentes & in obliquo importantes Corpus Chriſti, ſunt id ſolum, quod dicit eſſentialiter Euchariſtia. Non Primum: quia alias ſeparatio quæcunq; miraculoſa accidentium panis & vini foret Euchariſtia. Non etiam Secundum: quia expreſsè ipſe Chriſtus Euchariſtiam appellat Corpus ſuum, Panis quem ego dabo, Caro mea eſt pro mundi vita; ergo ſupponit Euchariſtiam non ſolum eſſe ſpecies continentes ſe, ſed eſſe, etiam Corpus ſuum. Et certè quando dicis Euchariſtiam, eſſe ſpecies continentes Corpus Chriſti in obliquo importatum, quæro an Euchariſtia, dicat intrinſecè illud Corpus, vel non? ſi non dicit; quî allegata Chriſti locutio, vera erit? ſi dicit; habetur intentum: nam etiam album, in obliquo dicit albedinem, & tamen album, intrinſecè conſtituitur albedine.

Ratio ſecunda. Quia quæcunque in oppoſitum afferuntur, non plus probant, quàm quòd ſpecies id ſolùm ſint, quod in toto Euchariſtico habet rationem Sacramenti tantùm; ſed non probat, quòd præter ſpecies nihil aliud ingrediatur eſſentialiter totum illud Sacramentale, quod eſt Euchariſtia; & ſicut quamvis abſolutio & confeſſio externa, in Sacramento pœnitentiæ, ſola ſit ſenſibilis; nihilominus hoc non obſtante, etiam contritio quæ non eſt ſenſibilis, quamvis non conſtituat Sacramentum tantùm, eſſentialiter tamen conſtituit totum Sacramentale, quod eſt pœnitentia; ergo & hîc idem dicendum.

Ratio tertia eſt, Reſtitutio Argumentorum quæ ſibi oppoſuerat Pontius.

Primum Argumentum eſt. Conſecratione fit hoc Sacramentum, ut docent Patres, ſed conſecratione non fiunt ſpecies; ergo aliquid aliud nempe totum conflatum ex ſpeciebus & Corpore Chriſti, conſequenter non ſolæ ſpecies, ſunt hoc Sacramentum, ſed illæ, & Corpus Chriſti.

Respondet Pontius. Non eſſe ſpecies ſecundùm ſe hoc Sacramentum, ſed ſpecies conſecratas.

Contra. Tum quia communi Doctorum phraſi, dicitur etiam fieri conſecratio Corporis Chriſti; ita habetur apud Ambroſium lib. 4. de Sacramentis, cap. 4. *Vbi acceſſerit conſecratio, de pane, fit Caro Chriſti*; reſpicit hoc illa uſitata oratio Eccleſiæ; *Ego volo celebrare miſſam & conficere Corpus & Sanguinem Chriſti*; ſi ergo Euchariſtia dicit ſpecies conſecratas, cur non dicet Corpus & Sanguinem Chriſti, quæ etiam conſecrantur. Tum quia quæro, quid dicunt in re & pro præſenti Species conſecratæ, præſe abſolutè ſpectatis? non ipſam ſolam tranſactam prolationem formæ conſecrationis, hæc enim jam præteriit; ergo importare debe[...] ipſum etiam Corpus Chriſti, ne pro præſen[...] phyſicè, ſolæ ſpecies ſint totum Sacramenta[...] Euchariſticum; ergo ulterius dicere, quòd ſp[...]cies conſecratæ ſint Euchariſtia, eſt dicere [...]iam Corpus Chriſti importari eſſentialiter [...] Euchariſtia. Tum quia ſi attendatur, ut di[...] quid ſit Sacramentum tantum in Euchariſt[...] id ſunt ſpecies conſecratæ, ſed non de hoc qu[...]ritur, ut dictum.

Secundum Argumentum eſt Authori[...] Patrum, qualis eſt Ambroſii, libro de iis qui i[...]tiantur cap. 9. *Sacramentum*, inquit, *quod ac[...]pis, Chriſti ſermone conficitur, & in illo Sacrame[...] Chriſtus eſt, quia Corpus eſt Chriſti*; ubi etia[...] Pontius recitat authoritatem Gregorii.

Respondet Pontius: quia aliud eſt, qu[...] Euchariſtia contineat Corpus Chriſti, aliud [...]rò quòd Euchariſtia, quâ Sacramentum eſt, [...] Corpus Chriſti propriè, licèt vocetur Cor[...] Chriſti, quia continet illud, unde etiam ado[...]tur Sacramentum. quia continet Corpus Ch[...]ſti, non quòd Corpus Chriſti ſit pars intrinſ[...] Sacramenti, quâ Sacramentum eſt.

Contra eſt: quia hæc reſponſio conf[...]dit Sacramentum tantum, cum toto Sacram[...]tali, de quo quæritur, an illius pars intrinſe[...] ſit Corpus Chriſti; deinde ſpecies contin[...] Corpus Chriſti, non figuratè ſed realiter, ad[...]que intrinſecè, cur ergo phyſicè, realiter, & [...]trinſecè, totum illud Sacramentale, non di[...] etiam Corpus Chriſti.

Tertium Argumentum eſt. Illud eſt [...]cramentum Euchariſtiæ quod nos paſcit & [...]trit ſpiritualiter, per communicationem g[...]tiæ, ſed non ſolum ſpecies id faciunt, ſed eti[...] ipſum Corpus Chriſti, contentum ſub ſpe[...]bus; hinc ipſe Chriſtus dicit; Caro mea v[...] eſt cibus. Innocentius etiam III. Cap. Mart[...] ſicut docet ſpecies conſecratas eſſe Sacram[...]tum tantùm, ita Corpus Chriſti docet eſſe r[...] & Sacramentum.

Respondet Pontius; ſed ejus reſpon[...] ut jam annotavi, confundit Sacramentum, c[...] toto Sacramentali.

Addo. Quòd nomine Sacramenti Eucha[...]ſtiæ, accipiendo Sacramentum tantùm, in h[...] ſenſu ſolæ ſpecies ſunt Sacramentum, quia ſ[...] ſunt per ſe ſenſibiles: accipiendo autem Sac[...]mentum Euchariſtiæ pro omni eo, quo intra[...] intrinſecè ambit, in iſto ſenſu etiam Cor[...] Chriſti, dicitur intrinſecè ab Euchariſtia. Qu[...]ſtio autem in præſenti procedit, in ſecundo ſ[...]ſu; aliàs deberet dici, puòd v. g. ad Sacram[...]tum pœnitentiæ eſſentialiter non ſpectet c[...]tritio; quia non eſt Sacramentum tantum; [...] certè in oppoſita doctrina, & excuſari poſſ[...] & admitti, aliquæ propoſitiones, quæ tam[...] ſine ulla reſtrictione, vel negari vel affirm[...] deberent; ſic v. g. iſta propoſitio ſimplicit[...]

neg[...]

egari deberet ; Euchariſtia non eſt Corpus hriſti, quæ tamen propoſitio excuſari poteſt, principiis oppoſitorum : quia ſcilicet Coris Chriſti , non eſt Sacramentum propriè & gorosè. Rursùs contradictoria illi ; Euchaſtia eſt Corpus Chriſti, debet ſimpliciter aditti , cùm tamen ab oppoſitis reſtrictè admittur, quòd ſcilicet Euchariſtia ſit Corpus Chri, ſed non intrinſecè.

Argumenta in oppoſitum.

Dices Primò cum Pontio. Omne Sacraentum, eſt Signum ſenſibile nobis, ex natura a, Corpus autem Chriſti, ut eſt in Sacramen, non eſt ſenſibile.

Respondetur. Majorem eſſe veram de cramento tantùm, non autem de Sacramenaccepto pro toto Sacramentali ; unde etiam contritio, licèt non ſit in ſe ſenſibilis, includir in Sacramento pœnitentiæ ; quando autem cit Corpus Chriſti contineri in Sacramento c, cum non contineatur in ſeipſo , id non nvincit : quia quando dicitur Corpus Chricontineri in Sacramento hoc, accipitur Saamentum pro toto conflato ex Speciebus, & Corpore & Sanguine Chriſti ; quo poſito, n jam Corpus Chriſti continebitur in ſeipſo, l in toto quod componit ; & ſicut quamvis homine contineatur anima, non ſequitur ab mine non dici intrinſecè animam : ita ex eo, ia Corpus Chriſti continetur in hoc Sacraento , non ſequitur Corpus Chriſti, non eſſe rtem intrinſecam Euchariſtiæ ; non fracto am in ſeipſo Corpore Chriſti , dicitur frangi charistia , quia ratione partis denominatur tum, franguntur autem ſpecies.

Dices ſecundò cum eodem. Quia Berenrius dum revocaret ſuam hæreſim, profite, quod poſt Conſecrationem maneat non ùm Sacramentum, ſed ipſe Chriſtus ; qui odus loquendi diſcernit Sacramentum à iriſto , conſequenter & à Corpore Chriſti ; æterea Innocent. III. Cap. Martha , ait Spes eſſe Sacramentum tantùm ; & Corpus iriſti, eſſe rem & Sacramentum ; rem verò itùm , eſſe gratiam ; ergo ſolæ ſpecies ſunt cramentum, ſine Corpore Chriſti.

Respondetur. Senſum revocationis rengarii hunc eſſe, quòd ſcilicet ille aſſereret chariſtiam eſſe Sacramentum, ſed non conere verè & realiter Corpus Chriſti ; hinc ut ic errori opponeret ſeſe Eccleſia, voluit ab agnoſci particulatim, quod illic ſit Corpus iriſti. Authoritas Innocentii pro nobis , nam ſolùm negat, quòd Corpus Chriſti ſit cramentum tantùm , ſed ſi concedit quòd orpus Chriſti ſit res & Sacramentum, hoc ipſo irmat, eſſe illud Sacramentum. Quamvis tem ipſis ſpeciebus, tanquam parti Euchariæ tribuatur , quod ſit Sacramentum, non ſequitur, quod illæ ſolæ ſint Sacramentum ; nam etiam de Corpore Chriſti dicunt fideles, quòd in Euchariſtia ſit Sacramentum : & ſicut in homogeneis pars habet denominationem totius, homoq; habet denominationem animalis ; licèt animal ſit illius nonniſi pars : ita & in præſenti pars Sacramenti , poteſt appellari Sacramentum. Quod ipſum in hoc reſolvitur : quia poteſt dari ratio communis Sacramenti, ita vaſta, quæ ſingulis ſuis ſpeciebus conveniat.

Instabis. Species dicuntur eſſe Sacramentum tantùm , ergo jam Corpus Chriſti non erit Sacramentum.

Respondetur. Ly tantùm, non eſſe conſtruendum cum ly ſpecies, redderet enim hunc ſenſum ; Nihil aliud eſt Sacramentum, niſi ſolæ ſpecies ; ſed conſtrui debet ly tantùm, cum ly Sacramentum, ut ſcilicet ſenſus ſit ; ſpeciebus non competit, ratio Signati in Euchariſtia, ſed nonniſi ratio Signi.

Præmitto Quartò. *Etiam ſpecies, pertinere ad eſſe intrinſecum Sacramenti Euchariſtiæ.*

Ratio : quia ut dictum, Innocentius III. docuit , ſpecies, eſſe Sacramentum tantùm : jam autem Sacramentum tantùm, eſt pars intrinſeca hujus totius, quod eſt Sacramentum ; & certè ſi non ſunt quid intrinſecum ſpecies in Euchariſtia, poſſet illa ſalvari ſine ſpeciebus adeoq; ſine eſſe Sacramenti : quia ſine ratione ſenſibilis, ſolæ enim ſpecies ſunt ſenſibiles, quæ per te non ſpectant intrinſecè ad Sacramentum.

Præmitto Quintò. *Ex locutionibus Patrum conſtare debere, quod & ſpecies & ſimul etiam Corpus & Sanguis Chriſti conſtituant Sacramentum.*

Ratio : quia pro utraque parte ſunt illorum locutiones, & ad neutram partem additur particula excluſiva.

Dicendum eſt. *Quòd Euchariſtia, ſtet intrinſecè Corpore & Sanguine Chriſti & ſimul ſpeciebus.*

Probatur ex dictis Concluſio : quia ſcilicet Euchariſtia, non tantùm importat ſpecies ex dictis, ſed & Corpus & Sanguinem Chriſti ; ergo importat utrumque intrinſecè ; ſed ultra procedendo. ſit

DIFFICULTAS II.

Quid in Recto importet Euchariſtia?

Præmitto Primò. *Non rarò à Patribus appellari Euchariſtiam in recto Corpus & Sanguinem Chriſti* ; ſic Cyprianus lib. 2. Ep. 3. *Obtulit*, inquit, *Chriſtus panem & vinum, ſuum ſcilicet Corpus & Sanguinem.* Ambroſius de Sacramentis lib. 4. cap. 4. *Panis eſt*, inquit, *ante verba Sacramentorum , ubi acceſſerit Conſecratio de pane, fit Corpus Chriſti* ; & infra ; *poſt Conſecrationem dico tibi, quòd jam Corpus eſt Chriſti* ; & infra ; *Non otioſè dum accipis, tu dicis, Amen,* jam

jam in Spiritu confitens, quòd acceperis Corpus Christi, &c.

DICES Primò. *In oppoſitum eſſe Paritates aliquas.*

PRIMA eſt: quia Entia artificialia dicunt in recto omnes partes integrantes; ergo etiam Sacramentum, debet dicere in recto omnes partes ſui, adeoque etiam ſpecies.

RESPONDETUR. De iſtis Entibus artificiatis, quomodonam importentur dictum ſupra; in præſenti conceditur totum, præmiſſum enim non negat importari in recto ſpecies, ſed affirmat Corpus etiam Christi, ſecundùm phraſes Patrum importari in recto.

SECUNDA PARITAS eſt. Quando aliqua habent ſe per modum partium in aliquo toto, non eſt major ratio, cur unum debeat dici in recto & aliud in obliquo; ergo tam ſpecies quàm Corpus & Sanguis Christi, debebunt dici in recto, cum ſint partes Euchariſtiæ.

RESPONDETUR. Concedendo totum: quia præmiſſum non excludit ſpecies, ſed indeterminatè loquitur; major etiam univerſaliter eſt falſa, ut aliàs viſum.

TERTIA PARITAS. In reliquis Sacramentis partes intrinſecæ omnes ſignificantur in recto; ergo & in præſenti.

RESPONDETUR. Concedendo totum, quia præmiſſum de excluſione ſpecierum non loquitur. Diſparitas etiam aſſignari poſſet: quia in aliis Sacramentis, non comporatur una pars ad aliam, ut continens ad contentum.

INSTABIS. Per hoc ipſum, quòd dicant Patres ſine addito Euchariſtiam eſſe Corpus Christi, ſufficienter ſignificant, excluſionem ſpecierum; & ſicut hæc prædicatio; homo eſt anima, eſt falſa; quia plus dicit homo quàm animam; & ſi eſſet vera, hoc ipſo non plus diceret homo, quàm animam: ſic etiam, ſi ſit vera hæc propoſitio; Euchariſtia eſt Corpus & Sanguis Christi, hoc ipſo ſufficienter innuitur, quòd ſpecies non poſſint dici in recto.

RESPONDETUR. Propter authoritates infra citandas retorqueri poſſe argumentum, cum dicant Patres, Euchariſtiam eſſe Species conſecratas; quare autem non poſſit dici; homo eſt anima; poſſit autem dici de Euchariſtia; Eſt Corpus & Sanguis Christi, rejici id debet in uſum, qui voces gubernat, & in dicenda Præmiſſo tertio. Poſſet etiam hæc ratio aſſignari: quia ſcilicet in prædicationibus phyſicis, ut vera ſit propoſitio; attendi debet ad identitatem adæquatam phyſicam, prædicati cum ſubjecto, identitas autem non eſt inter iſta, quorum unum, hoc eſt ſubjectum, plus dicit quàm aliud, hoc eſt prædicatum; cum ergo homo plus dicat quàm anima, non poteſt de homine prædicari anima, prædicatione legitimâ; quare autem poſſit verè de homine dici, animal; quantumvis animal ſit pars Metaphyſica hominis, in Logicis dictum; jam autem in prædicationibus Theologicis verificandis, non attenditur ad hoc, ut ſit identitas adæquata, ſed ſolùm ut ſit identitas ſecundùm certam acceptionem ſic v. g. vera eſt hæc propoſitio; Chriſtus eſt Filius Dei, & tamen ly Chriſtus importat etiam naturam humanam, quæ ſecundùm ſe, non eſt filius Dei, ſed eſt ſubjectum Perſonæ, Filii Dei nec entitas naturæ humanæ, eſt entitas Filii Dei, ſeu Perſonalitatis divinæ: ſic etiam Patres prædicant in recto de Euchariſtia Corpus Christi, quantumvis Euchariſtia dicat etiam ſpecies quia accipiunt Euchariſtiam pro eo, quod illa dicit pro principaliori; & certè ſuppoſitio illa poteſt fundare inter ſubjectum ita acceptum & inter prædicatum, identitatem, adeoque & verificationem.

DICES Secundò. Trident. Seſſ. 13. c. 3. dicit commune eſſe Euchariſtiæ cum cæteris Sacramentis, ut ſit ſymbolum rei Sacræ; ergo debet importare ſpecies.

RESPONDETUR. Concedendo totum, ſed inde non ſequitur, in recto non poſſe dici a Euchariſtia, Corpus & Sanguinem Christi.

DICES Tertiò. Poſita veritate præmiſſi ſequitur quòd Euchariſtia ſit in cœlo, verus enim eſt hic Sillogiſmus; Corpus & Sanguis Christi eſt Sacramentum, Corpus & Sanguis Christi eſt in cœlo; ergo Sacramentum eſt in cœlo.

RESPONDETUR. Negando ſequelam, negando ulterius Conſequentiam: conſtat enim ſyllogiſmus particularibus; nec enim inter alia, habet accommodatam diſtributionem vi cujus ſequatur, Omne quod eſt Corpus & Sanguis Christi, eſſe Sacramentum; committiturque fallacia accidentis, tranſeundo à veritate in certa ſuppoſitione, ad veritatem in alia ſuppoſitione, eorum, quæ cæteroqui ſunt idem realiter.

PRÆMITTO Secundò. *Etiam ſpecies dici in recto ab Euchariſtia.*

RATIO: quia ita habet Authoritas Sacra imprimis citatum Tridentinum prædicat de Euchariſtia quòd ſit Sacramentum in recto adeoque quòd ſit ſignum ſenſibile in recto, conſequenter & ſpecies, quæ ſunt ipſiſſimum ſenſibile ſignum. Auguſtinus Epiſt. 23. ante finem inquit; *Sicut ergo ſecundùm quendam modum, Sacramentum Corporis Christi, Corpus Christi eſt, Sacramentum Sanguinis Christi, Sanguis Christi eſt ita Sacramentum fidei, fides eſt*; quæ verba procedunt de ſpeciebus, non de ipſo Corpore Christi; nam de his ſolis poteſt dici, quòd ſint quodammodo Corpus Christi, non autem de ipſo Corpore Christi. Irenæus lib. 4. cap. 34. & alii Patres docent Euchariſtiam duabus conſtare rebus, terrenâ & cœleſti.

RESPONDERI poteſt primò Auguſtinum agere non de Euchariſtia ſed de pane benedicto, olim dari ſolito Catechumenis.

CONTRA

Contra est: quia expressè illum panem appellat Corpus Christi.

Responderi potest secundò ex Lugone condistinguendas esse has duas propositiones; species sunt Eucharistia; &, species sunt Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi; prior illa non usurpatur saltem ordinariè; posterior autem non plus vult, quàm quòd species sint Sacramentum, hoc est; Signum Corporis & Sanguinis Christi.

Contra: quia ad intentum sufficit, quòd item interdum dicatur Eucharistia esse species consecratæ; deinde etiam posterior locutio prædicat in recto species.

Præmitto Tertiò. *Quænam sit ratio hujus varietatis in phrasi Patrum?* Et est, diversa suppositio; in quantùm enim Sacramentum supponit pro seipso vocabulariter sumpto, dicet species in recto: quia Sacramentum, supponit pro Signo sensibili, hoc autem sensibile sunt species; in quantùm autem supponit Sacramentum, pro principaliori, à quo ordinariè fit denominatio, sic importat in recto Corpus & Sanguinem Christi. Rursùs, potest esse locutio de speciebus, prout continentibus Corpus Christi, & de Corpore prout contento, & tunc si principaliter attendatur ad contentivum, in recto dicentur solæ species, v. g. Eucharistia sunt species continentes Corpus & Sanguinem Christi. Ratio: quia tunc propositio illa, attendit ad suppositionem contentivi, illud autem dicitur in recto, pro quo tunc supponitur. Si autem procedat propositio de contento quà tali; tunc in recto dicetur Corpus, in obliquo species; v. g. Eucharistia est Corpus & Sanguis Christi sub speciebus; sed si sumatur Eucharistia purè pro toto hoc, quod Sacramentum Eucharistiæ importat, & secundùm quod numeratur inter septem Sacramenta, sic

Dicendum est. *Quod Eucharistia dicat in recto tam species quàm Corpus & Sanguinem Christi.*

Probatur Conclusio. Quia adsunt phrases Patrum utrumq; hoc enuntiantes in recto.

DIFFICULTAS III.

An ab Eucharistia verba importentur intrinsecè?

Ne excrescat difficultas, partienda erit, ut ita examinentur rationes utriusque partis.

Punctum Difficultatis I.

Argumenta Partis negativæ.

Primum Argumentum est ab Authoritate Florentini, quod docet per verba confici hoc Sacramentum, *quia ipsorum*, inquit, *virtute, substantia panis in Corpus Christi, & substantia vini in sanguinem convertuntur*; ergo hoc Sacramentum, potius est effectus verborum, quàm constitutum ex ipsis; non enim dicit Florent. verbis constitui, sed confici hoc Sacramentum.

Responderi potest, id quod est Causa efficiens, diverso respectu interdum potest habere rationem etiam formæ; nam v. g. Causa effectiva nutritionis est anima, & simul est forma ejus, quod jam transiit in substantiam aliti; & si diverso respectu consensus unius conjugis, est forma, & diverso respectu est materia, simulque est principium effectivum gratiæ; cur ergo & in præsenti, diverso respectu verba non possunt habere rationem Efficientis, & diverso respectu rationem formæ. Rursùs totum punctum difficultatis vertitur nonnisi in ly *Conficit*, ex quo arguitur, per illud significari rationem Efficientis; sed etiam ly *Conficit*, significat interdum rationem Partis; unde dicitur Medicina confici ex hac & illa specie; jusculum ex hoc & illo ingrediente; ubi ly *Conficit*, notat rationem componentis intrinseci & cæterorum similium. Adde ex Lugo; Sacerdos sua benedictione conficit aquam benedictam, & tamen hoc non obstante, benedictio, habet rationem formæ.

Secundum Argumentum est. Sacramentum quà tale, debet causare gratiam, verba autem quà talia, non causant illam, sed solùm immediatè & proximè, significant & causant Corpus Christi; quod quidem longè majorem difficultatem habet in sententia concedente causalitatem physicam Sacramentis; quomodo enim verba quæ non sunt, agent physicè?

Responderi solet primò. Sacramentum quà tale, secundùm partes quas dicit in recto, causare gratiam, non secundùm partes intrinsecas, quas dicit in obliquo. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Nam aliqui ita respondentes docent, quòd species nonnisi in obliquo importentur, & tamen tenent species elevari, ad causandam gratiam; ergo negatio causalitatis, non debet peti, ex dici, in obliquo. Rursùs nullum fundamentum assignatur, cur ea quæ dicuntur in obliquo, non causent gratiam; item Confessio per aliquos ita respondentes, non causat gratiam in Sacramento Pœnitentiæ, sed sola absolutio; & tamen à Pœnitentiæ Sacramento, dicitur in recto Confessio; denique hoc quod est dici in recto vel in obliquo, pendet à nostris intentionibus, causare autem vel non causare gratiam, pendet ab elevatione divina & deputatione; ergo istud non causare gratiam, rejici non debet in istud obliquum; poterat enim Deus destinâsse, ut illud etiam obliquum causaret gratiam.

Respondetur itaque aliter. Ad hoc, ut dicantur Sacramenta causare gratiam, non

esse necesse ut causent quoad omnes sui partes, sed sufficit, ut denominativè dicatur causare totum Sacramentum, licèt nonnisi causante una parte. Si velis autem causari gratiam ab omnibus partibus, adeoq; verbis; pone illic qualitatem vicariam, conformiter ad ea, quæ superiùs dicta. Denique dici potest; in aliis Sacramentis causari gratiam à signis sensibilibus, non autem in Eucharistia, ubi indistans ipse Author gratiæ, causare eandem potest.

Tertium Argumentum est, quo utitur Amicus, Coninck, & alii. Eucharistia est Sacramentum permanens, ut docet Tridentinum Sess. 13. can. 7. ergo nequit constitui ente successivo, ut formâ intrinsecâ, quia ens permanens, perseverat, corrupto successivo; ergo aliam formam habere debet & non successivam; quod ipsum aliter sic proponit Amicus. Aut verba constituunt essentialiter Eucharistiam, aut non? si secundum, habetur intentum; si primum, ergo illis corruptis, non manet integrum Eucharistiæ Sacramentum. Hoc argumentum pluribus modis proponit Lugo.

Solutiones aliorum ad Principale argumentum.

Respondet primò Suar. Perseverare Eucharistiam, quia permanet quoad aliquam sui partem, licèt non quoad omnes: & sicut res successiva dicitur manere, quia aliquid illius manet; sic & hoc Sacramentum, quod conficitur ex aliquo permanenti & aliquo successivo, dicitur perseverare, quam diu aliquid illius perseverat. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit primò. Quia non est phrasi Trident. accommodata, quæ simpliciter appellat hoc Sacramentum permanens, non autem partim permanens, partim successivum.

Non Satisfacit secundò. Quia ut dicatur Ens successivum manere, licèt maneat aliqua nonnisi illius pars, exigit hoc essentia successivi; sed non ostenditur exigere essentiam Eucharistiæ, ut maneat, nonnisi in aliquo sui.

Non Satisfacit tertiò. Quia cùm dicitur perseverare Eucharistiam, quia perseverat in aliquo sui; vel ita perseverat ut habeat illic aliquid formæ; vel ita perseverat, ut illic nihil sit formæ? si ita perseverat ut sit illic aliquid formæ, ergo transactis verbis, est aliquid verborum; ergo & sunt transacta, ut supponitur, & non sunt transacta; si autem ita perseveret Eucharistia, ut nihil perseveret formæ, vel verborum, quomodo ergo in aliquo sui perseverat forma? si autem non est illic perseverantia ulla formæ, inferam; ergo non est forma, pars Sacramenti Eucharistiæ, cùm sine illa, possit esse Eucharistia.

Respondet secundò Lugo. Sacramentum Eucharistiæ permanere transactis verbis, quoad id, quod dicit in recto, non verò quoad id, quod dicit in obliquo; sufficit autem manere id quod includitur in recto, ut dicatur perseverare Sacramentum; sicut etiam nunc dicitur manere domus antiqua, licèt modo non existat id, à quo denominatur antiqua, scilicet durationes annorum præteritorum. Addit non posset manere concretum aliquod adæquatè, ut tale concretum est, nisi maneant omnes ejus partes, negat autem post verba consecrationis, perseverare totum concretum Sacramenti adæquati. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit primò. Quia non accipit simpliciter verba Trident. absolutè enuntiantia Eucharistiam esse Sacramentum permanens; ille autem dicit, eam manere, nonnisi secundùm id, quòd dicit in recto, negat idem perseverare totum Sacramenti Eucharistiæ, adæquatè sumpti.

Non Satisfacit secundò. Tum quia principale punctum inexplicatum relinquit; dicit enim, quòd Eucharistia non maneat secundùm id quod dicit in obliquo; quæro enim, quid dicit Eucharistia in obliquo? respondebit: dicere, verba: ergo non manere Eucharistiam secùndum id quod dicit in obliquo, est non manere secundùm verba, de quo ipso est difficultas; quî si illa verba non maneant, sint forma & pars intrinseca Eucharistiæ. Tum quia potest dici existere & permanere Eucharistiam quia permanet aliquid illius, dicam ante prolationem formæ, integram existere Eucharistiam eò quòd maneat in aliquo sui; quod etiam Lugo in simili urgebat contra Suarium. Tum quia quòd dicitur permanere domus antiqua, quamvis non permaneant durationis antiquitatem invehentes, id inde est: quia permanentia illa antiquitatis, præter Entitatem domus, est sola denominatio extrinseca; jam autem permanentia seu habitio simultanea omnium se constituentium debita Sacramento Eucharistiæ, non est merum nomen extrinsecum: sicut non est denominatio extrinseca, habere quantitatem permanentem.

Non Satisfacit tertiò. Nam posito quòd verba sint forma Eucharistiæ, quæ in obliquo dicuntur; redit adhuc difficultas, quî Sacramentum permanens, possit constitui, idque intrinsecè, aliquo successivo?

Responderi potest tertiò. Verba esse quid intrinsecum Sacramenti Eucharistiæ, quod est Sacramentum permanens: quia scilicet aliquid subrogatur pro verbis illis præteritis, nempe verba ipsa moraliter seu virtualiter permanentia: hæc autem permanentia stat in carentia revocationis verborum. Hanc responsionem pluribus impugnat Lugo. *Sed insuper*

Non Satisfacit primò. Quia non minus implicat aliquid permanens constitui per aliquod successivum, quàm implicet ut physicum & posi-

positivum constituatur per aliquid morale & negativum: tam enim tollit se morale cum physico, negativum cum positivo, quàm successivum cum permanenti; sed Eucharistia est quid physicum, negatio revocationis est quid morale, ut dicunt respondentes; Eucharistia est quid positivum, negatio revocationis est quid negativum; ergò Eucharistia, non poterit institui per negationem revocationis, tanquam formam intrinsecam.

Non Satisfacit Secundò. Quia non respondet ad punctum difficultatis; quæro, Eucharistia componiturne intrinsecè verbis? Respondetur, componitur; quæro, entis permanentis nonne debent esse partes permanentes, & tamen verba illa non sunt permanentia? Respondetur, succedere negationem revocationis verborum; sed hac responsione positâ urgetur; Eucharistia quæ est Sacramentum permanens non potest componi re transacta, hoc est, verbis formaliter acceptis; ergò neque componi potest negatione revocationis; quia negatio illa revocationis, essentialiter importat verba præterita & ab illis formalisatur; ergò si verba præterita non possunt componere intrinsecè Ens permanens, nec poterit componere intrinsecè Eucharistiam negatio revocationis, quæ essentialiter & pro formali, dicit verba præterita.

Non Satisfacit Tertiò. Quia negatio hæc revocationis, vel potest spectari respectu consecrantis, non revocantis seu verba, vel respectu Christi quâ hominis, vel respectu Dei primarii & principalis Sacramentorum institutoris. Non primum; quia etiamsi Sacerdos post consecrationem revocaret sua verba, adhuc maneret Sacramentum; ergò negatione revocationis, ponendæ à consecrante, non constituitur Eucharistia. Non secundum; quia ut dictum supra, ipsa institutio Christi activa, non est pars intrinseca Sacramenti Eucharistiæ. Non tertium; quia in illa negatione revocationis ex parte Dei spectata, duo considerari possunt; Primò in quantùm aliquid dicit in recto, & sic est ipsemet Deus non revocans. Secundò in quantùm illa negatio revocationis, dicit aliquid ex parte creaturæ, in qua, ut supponitur, mutatio debet fieri, ratione cujus ab esse revocantis transeat vel potiùs, stetur, in esse non revocantis: ergò ulteriùs componi intrinsecè Eucharistiam negatione revocationis, non aliud est formaliter, quàm componi illam intrinsecè corpore Christi, cum illa revocationis negatio, non aliud dicat, ut explicatum est, quàm corpus Christi, positum propter prolata verba. Si autem recurras ad corpus Christi, jam non ostendis, quòd verbis formalibus intrinsecè componatur Eucharistia.

Addo negatio revocationis duplex spectari potest: vel negatio revocationis subsequens positionem corporis Christi sub speciebus; vel negatio revocationis antecedens positionem corporis Christi sub speciebus. Neutra ex his componit intrinsecè Eucharistiam; non prior: quia si Deus hodie revocaret institutionem factam à Christo, non hoc ipso Eucharistia heri consecrata, desineret esse Eucharistia; nam illa revocatio, non aliud esset, quàm ablatio potestatis consecrandi; hæc autem non se extendit ad Sacramentum factum, sed nonnisi faciendum. Etsicut si Princeps diceret: Aufero potestatem judicibus, non hoc ipso Causæ heri judicatæ, non censerentur judicatæ, sed tantùm nos possent judicari postea; sic & in præsenti. Hinc si vellet Deus, ne sub Eucharistia jam consecrata foret corpus Christi, non deberet poni revocatio verborum, sed aliud longè decretum, v.g. decretum, concursûs conservativi Eucharistiæ, subtrahendi; quòd si posita revocatione sequenti positionem corporis Christi, non desineret hoc ipso Eucharistia, hoc ipso sequitur, negationem revocationis non esse quid intrinsecum constitutivum Eucharistiæ. Quòd autem negatio revocationis antecedens positionem corporis Christi sub speciebus, non componat intrinsecè Eucharistiam; ratio est: quia illa negatio revocationis tria hæc potest dicere; Institutionem Christi, rursùs potestatem in consecrante, denique positionem ipsam corporis Christi vi verborum; primum non componit intrinsecè Eucharistiam, habet enim se nonnisi per modum efficientis moraliter: & sicut ipsa institutio Christi, non est pars intrinseca Sacramentorum aliorum, ita nec erit pars intrinseca Eucharistiæ, quæ etiam rationes probant potestatem consecrantis non esse intrinsecè constitutivam Eucharistiæ. Non denique ipsa positio corporis Christi vi verborum: quia aliàs, ut urgebatur supra, sequitur, Eucharistiam dicere intrinsecè nonnisi ipsum corpus Christi, siquidem illa ipsa negatio revocationis, resolvitur ultimò, & est in re, positio corporis Christi, vi verborum.

Respondet Quartò Nugnez apud Amicum; Manere verba virtualiter per realem virtutem ab illis causatam. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia quamvis aliquid causare possit in aliquo sui & virtute à se producta, in genere causæ Efficientis, non tamen id fieri potest, in genere causæ formalis: quia hæc causatio non aliter fit, nisi dando se in partem, nihil autem potest se dare in partem, nisi ipsum sit, cum hoc ipsum quod est, dare se in partem, sit ipsa Entitate se dantis.

Respondet Quintò Aureolus apud Amicum, manere verba virtualiter, sicut manet offensa vel opus, in mente Dei & hominum, & ad eum modum, quo consensus unius conjugis moraliter tantùm perseverans, sufficit verum

matrimonium componere, cum actuali consensu alterius. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit: Quia non solvit principale argumentum, quòd scilicet entis permanentis forma & intrinsecè constituens, non possit esse aliquid morale, aliàs non diceretur Eucharistia esse permanens Sacramentum, sed nonnisi in mente Dei existens, sicut forma illorum, est nonnisi mentalis, in mente Dei existens.

Deinde quia, ut docet Amicus. Actus interni, licèt dici possint habitualiter & moraliter præsentes, non tamen externi; cujus disparitatem dat: quia cum retractatio actuum internorum, pendeat, à libera voluntate, non retractatio illa, est moralis perseverantia in actu: actus autem externi cum semel producti, non maneant in nostra potestate, non dicuntur moraliter sed physicè perseverare cùm existunt, vel physicè non perseverare, si corrumpantur; & ita si post consecrationem revocet suam intentionem Sacerdos, revocatio illa nulla est; quia est revocatio rei, sub ejus potestatem non cadentis: ita & in præsenti.

Solutio ad principale Argumentum:

Responderi potest aliter huic difficultati proponendo responsionem supra in materia de Sacramentis in communi tactam. Post transacta verba manere aliquid in Eucharistia, quod æquivaleat ipsis verbis, hoc est Corpus meum; ergò potest dici quod verba consecrationis, jam transacta, maneant æquivalenter; quod ipsum ut explicetur.

Præmitto Primò. *Verba æquivalere rebus* Docet hoc Aristoteles 1. Elench. c. 1. ubi quærit, quid sit esse, & dari Sophisticum syllogismum; & dicit *quod hi quidem Syllogismi, illi autem cum non sint, videntur*; probatque id ita esse à proportione in manifestioribus. *Nam quemadmodum & in aliis id fit, per quandam similitudinem; sic & in orationibus se habet, etenim hi quidem habitum per se habent, illi verò videntur ex tribu tumentes & componentes seipsos & pulchri. Hi quidem ob pulchritudinem, illi autem videntur seipsos obfuscantes. Et in inanimitatis quoq; similiter: nam & illorum hæc quidem argentum, ista verò aurum revera sunt, illa non sunt quidem, apparent autem secundum sensum ut lithargirina, & stannea, argentea, & felle tincta, aurea. eodem modo & syllogismus & redargutio*; ponit ergò argumentum tale Aristoteles; Dantur ea quæ videntur & non sunt; ergò etiam dabuntur ea quæ apparent Syllogismi & non sunt, & hoc est sophisma; dat rationem secundam: quia scilicet datur imperitia, imperitia autem est abscessus à speculanda veritate, remotis autem, aliter res apparet, quàm sit; ergò contingit ex imperitia sophisma, eodem inquit modo & Syllogismus & redargutio, hic quidem est, illa verò non est, apparet autem propter imperitiam. Dat rationem tertiam. Si in loquendo rebus uteremur non verbis, non daretur [so]phisma: quia res sunt hoc quod sunt, nec nu[nc] sunt hoc, nunc illud, secus voces: quæ hoc ip[so] quia pauciores sunt præ rebus, nunc hoc, nu[nc] illud significat; & sicut non facile quis decipit[ur] si quis illi det tria v. g. & postea decem, sed [si] proponatur calculis, faciliùs homo non expe[ri]tus cespitat; ità faciliùs quis fallitur verbis, q[uæ] pro rebus substituuntur; textus ita habet: *Q[uia] fieri non potest, ut res ipsas ferentes disputemus, [sed] nominibus pro rebus utimur signis, & quod acc[idit] in Nominibus, in rebus quoque arbitramur accid[ere], quemadmodum ii qui calculis supputant, id au[tem] non est simile; nam nomina quidem finita sunt, & [o]rationem multitudo, res verò numero infinitæ, [ne]cesse est igitur plura eandem orationem & nome[n u]num significare, quemadmodum igitur & illi qui [non] sunt prompti calculos sustinere à scientibus decip[iun]tur, eodem quoque modo & in Orationibus*; ex [quo] textu

Colligis. Quòd verba rebus æquivale[nt], & quod pro illis substituantur; sicut unus v.g. [cal]culus certo modo collocatus, æquivalet dec[em], & pro decem substituitur. Ratioque ulterior quia verba externa æquivalent verbis inter[nis], verba interna rebus quas exprimunt; ergò & [vo]ces à primo ad ultimum æquivalent rebus.

Præmitto Secundò. *Si verba æquivalen[t] significando rebus; ergo & res æquivalebunt [ver]bis.*

Ratio: Quia æquivalentia est species [re]lationis mutuæ; neque enim potest unum æ[qui]valere alteri, si non aliud mutuò æquivaleat; æqualitas enim cujus species est æquivalen[tia], est mutua habitudo inter æquales; ergò si [ver]ba rebus æquivalent, etiam res æquivalent [ver]bis.

Præmitto Tertiò. *Æquivalentiam, [quia] importat lineam mutui, inter alia requirere nec[essa]riò, ut quod in uno est, necessariò sit in altero.*

Ratio: Quia si in uno non sit, quod est in [al]tero, jam non æquivalentia, sed in eo quod i[d non] habet, cum id habeat alterum, erit non val[en]tia illius.

Præmitto Quartò. *In præsenti debere [at]tendi ad æquivalentiam Eucharistiæ ad verba h[æc]* Hoc est Corpus meum; hæc enim, ut scit[ur], sunt forma Consecrationis.

Præmitto Quintò. *Nullam esse particu[lam] hujus formæ, cui aliquid æquivalens non respon[deat] in Eucharistia:* nam particulæ Hoc, respon[det] aliquid æquivalens in Eucharistia; Quod ita [ex]planatur ly Hoc, est particula demonstrati[va], pro objecto respiciens non mentem indicans, sed Objectum quo indicatur; quod est *Object[um] hoc*, estque in re ipsum illud, secundùm quod [ali]quid, & se, demonstrat, & demonstratur; hi[nc] etiam usus Gentium habet, ut indice digi[to] (qui etiam eapropter appellatur index) [...]

di-

etur res, cui indigitationi respondet *Hoc Ob-* *ivum*, seu *Esse, quod indigitatur*; & certè, u- ersaliter id objectum habet particula demon- ans & indicans, seu hoc formale, quod habet Objecto mens indicantis; mens autem in- antis, habet pro objecto hoc quod demon- atur; & quia *Hoc Objectivum* habetur in Eu- ristia, fit ut in Eucharistia, sit aliquid æquiva- s huic particulæ: Hoc. Rursùs cum particula indicet præsentem existentiam, neque enim aliud, objectivum *Est*, quàm esse præsentiali- ; unde cujus præsentialitas fuit, vel cujus præ- tialitas erit, de illo non dicitur, Est, sed dici- fuit, aut erit: quia autem est etiam præsentia- s hîc corporis Christi, lyque fit, transit in , ideo habetur in Eucharistia objectivum *Est*; est, præsentia illius complexi, existentis, ex ciebus & corpore sanguineque Christi. De- e voci *Corpus* æquivalet ipsum Corpus, & a hoc defacto datur in Eucharistia, ideo voci pus datur aliquid æquivalens. Denique da- æquivalentia ad ly *Meum* formaliter sum- um, huic enim *Meum formali*, respondet *Me-* *Objectivum*: cum enim verbum objectum si- ificet, formalique tali respondeat objectivum , etiam *Meum* formali, debet respondere *Ob-* *ivum Meum*, meum autem objectivum, est ssessio & tenentia sui esse, seu ipsius se, adeo- e sequetur exclusio alieni: Meum enim, est rivatum ab Ego, Ego autem, est sui primitiva ssessio indicabilis, ad quod postea sequitur ut o, sit primum uniuscujusque de se dicibile; c & Meum sui possessionem dicet; & quia ristus in Eucharistia non alienum sed suum ssidet, & est Corpus & Sanguis suus, conse- enter in Eucharistia respondet aliquid æqui- lens ad ly *Meum*, quod est *Meum Objectivum*, nsequenter respondet unicuique parti for- æ aliquid æquivalens in Eucharistia. *His* *emissis*

Directè formatur responsio, Primò. Quod licet, licèt non maneant verba formaliter in charistia, maneant tamen æquivalenter, ver- enim æquivalent rebus, ut dixi Præmisso pri- o; c consequenter & res æquivalebunt verbis, dixi præmisso secundo; & cum æquivalentia quirat, ut quod est in uno, sit in altero, ut dixi æmisso tertio; casu quo nihil sit in verbis for- æ, quod non sit in re Eucharistiæ, ut dixi Præ- isso quinto; ideo debet dici, æquivalenter ma- ere verba in Eucharistia.

Respondetur Secundò. Quod scilicet Sa- amentum Eucharistiæ dupliciter spectari pos- t, imprimis in quantùm dicit totum quoddam mnium requisitorum, adeoque etiam proces- um, suæ positionis. Deinde in quantùm im- ortat permanentiam solam termini illius actio- is; primò modo accepta Eucharistia, importat erba formalia tanquam formam; secundo mo- do accepta, non importat verba formalia, sed verba ut dictum supra virtualiter; quando verò Tridentinum appellat Eucharistiam Sacramen- tum permanens, accipit Eucharistiam nonnisi secundùm rationem termini; quæ virtualitas verborum sic etiam explanari potest.

Pone v. g. quòd non tantùm dum primò po- nitur Eucharistia debeant proferri verba, sed requiri eousque ut proferantur, quousque velit consecrans Eucharistiam durare, eo casu, verba à Sacramento nonnisi pro termino spectato, re- quirerentur, idque sumpta formaliter, & habe- rent se ita, sicut se habet objectum ad species quas producit, quarum & productio & conser- vatio pendet ab ipso objecto: quia verò ab iis- dem principiis res conservari debet à quibus producitur, conservari inquam vel à producen- te, vel ab alio, quod defectum producentis sup- plet, fit ut etiam productio & conservatio Eu- charistiæ, ab iisdem causis pendere debeat, vel aliis, locum illarum supplentibus: porrò hoc supplens concursum verborum, est ipse concur- sus Dei, eousque corporis Christi sub speciebus conservativus, quousque exigunt illud conser- vari verba: exigunt autem conservari, quousq; non corrumpuntur species. Quo posito, dici posset, virtualiter requiri verba ad Euchariсti- am, secundùm terminum spectatam, & secun- dùm quod illa est quid permanens; quia scilicet necesse est, ut verba exigant à Deo concursum conservativum, & Deus obligat se satisfacturum illi exigentiæ; unde sicut terminus, esse suum primò, verbis formalibus, ita & conservari su- um, verbis virtualiter debet; quia debet con- cursui divino conservativo, qui sibi tribuitur ad exigentiam verborum: & sicut calor inductus ab igne in aquam, debet esse suum primo igni, con- servationem autem formaliter debet Deo, vir- tualiter tamen debet illi igni, in quantùm Deus supplet concursum conservativum ignis, & in quantùm illum præbet, ad ejus exigentiam; ita quia ille concursus conservativus exhibetur à Deo ad exigentiam verborum Consecrationis, ideo virtualiter adhuc necessaria erunt verba ad Sacramentum Eucharistiæ, etiam in esse perma- nenti sumptum; sed hæc explicatio ostendit qui- dem, virtualiter spectare illa verba ad esse per- manens Eucharistiæ, sed non ostendit esse illa partem, neque enim concursus conservativus, est pars rei conservatæ.

Instabis Primò. Ponamus corpus Christi poni sub speciebus panis, non ex vi verborum, eo casu & esset Sacramentum, quod & quale nunc est, & non esset; non esset quidem, quia non esset Signum sensibile, quod nunc est, si- quidem non significaretur per verborum prola- tionem; esset autem: quia sicut propter æquiva- lentiam corporis Christi ad verba, dicitur æqua-

liter manere verum Corpus, ita vi ejusdem æquivalentiæ, positio illa corporis Christi, diversa à positione Sacramentale, æquivalebit positioni Sacramentali.

Respondetur. Quòd potuisset defacto poni, non vi verborum, sed immediatè à Deo, corpus Christi, sub speciebus, quæ enim in hoc implicantia; & si potest id Deus facere medio instrumento, cur non posset facere seipso, præcipuè cum illius effectus positio, non involvat vitalitatem. Casu autem quo corpus Christi immediatè à Deo poneretur sub speciebus, & non esset signum visibile invisibilis gratiæ, nec significaret ipsum corpus Christi, sed se haberet merè tanquam substantia sustentans accidentia panis; eo casu illud complexum, non haberet rationem Sacramenti; quia non haberet rationem Signi, nec rationem causativi. Sed si ponatur à Deo illud corpus Christi sub speciebus, sed tanquam signis invisibilis gratiæ & corporis Christi; eo casu haberetur ratio Sacramenti, in nullo enim differret à Sacramento præsenti, nisi quia non poneretur vi verborum, hoc autem non est de essentia Sacramenti ut sic. Tamen nihilominus, casu quo poneretur corpus Christi sub speciebus panis per modum Sacramenti, non tamen vi verborum, deficeret illud Sacramentum à præsenti Sacramento; quia non involveret unquam verba formalia, cum tamen verba, nunc, sint forma consecrationis; & sicut etiam in ratione verborum differunt, Sacramentum Baptismi, & Sacramentum Matrimonii; cum matrimonium etiam nutibus perfici possit; ita illud Sacramentum differret à præsenti: quia præsens saltem antecedenter verba formalia requirit. Rursùs corpus Christi in Eucharistia præsenti, est æquivalens verbis actualibus præteritis, ut dictum; in casu autem illo, non esset æquivalens verbis præteritis, cum nulla præcesserint; diceret quidem corpus Christi æquivalentiam ad verba dicibilia; sed æquivalentia ad verba dicibilia, solùm ostendit potentialem æquivalentiam ad illa, non autem actualem; ex quo colligis diverso respectu fore talem positionem corporis Christi Sacramentum, diverso respectu non fore, ita tamen ut eo etiam respectu, quo foret Sacramentum, adhuc esset distinctum à præsenti.

Instabis Secundò. Adhuc etiam hac solutione, non solvi principale argumentum; scilicet, quomodo Sacramentum permanens constituatur formâ, quæ nonnisi æquivalenter est.

Respondetur. Compositum antonomasticè physicum, seu ex partibus ad se ordinatis, non potest constitui aliquo nonnisi æquivalenti, formæ. Ratio: quia non potest quidquam ostendi, quid formæ in ordine physico æquivalere possit, nisi alia numero forma; jam autem per accommodationem & imitativè compositum physicum, hoc est; compositum ex iis, quæ non habent de se, ad se, naturalem ordinem, po[...]
salvari per habitionem alicujus æquivalentis [...]
v. g. pondus decem librarum, est per imita[...]
nem compositum quoddam ex ponderibus, [...]
bræ plumbeæ substituas auream, vel è cont[...]
manebit adhuc idem æquivalenter composit[...]
ponderum, eò quòd in tali composito non p[...]
ad ipsas Entitates attendatur: quia autem co[...]
plexum Eucharisticum est imitativè & per [...]
commodationem compositum physicum, i[...]
poterit constitui verbis æquivalenter, cum [...]
ipsum illud compositum, quod est Sacram[...]
tum, sit æquivalenter compositum, poterit c[...]
tentari illo, quod dicit in se, nonnisi æquival[...]
tiam.

Instabis Tertiò. Vi hujus responsionis [...]
qui, quod intrinsecè constituatur Euchari[...]
nonnisi solo corpore Christi, quod supra r[...]
tatum.

Respondetur. Supra refutata est sente[...]
excludens ipsas species à ratione intrinseci [...]
cramento, quæ tamen per nos non ex[...]
duntur.

Punctum Difficultatis

Argumenta Partis affirmativæ.

Primum Argumentum est Lugonis. Sp[...]
es prout condistinctæ sunt à verbis, non [...]
sunt habere rationem integram Sacramen[...]
prout sic enim, non habent integram, & co[...]
pletam, sensibilem significationem gratiæ nu[...]
mentalis, qualis requiritur ad Sacramentum [...]
charistiæ: species enim panis nec gratiam, [...]
præsentiam corporis Christi, de se significa[...]
nec ad hoc excitant mentem videntis, nisi scia[...]
tur esse consecratæ; quodsi ipsæ species non [...]
gnificant completè; ergò in ratione Sacrame[...]
ti reduplicant, ipsam consecrationem.

Respondetur: Negando quòd species pr[...]
ut condistinctæ sunt à verbis, modo illa supp[...]
nant circa se transacta, non possint habere rati[...]
nem integram Sacramenti, licèt illam non h[...]
beant, nisi supponantur illa verba, circa illas sp[...]
cies, transacta; si autem supponuntur illa ver[...]
transacta, hoc ipso non supponuntur esse pa[...]
intrinseca rei permanentis, & non transact[...]
Deinde etiam distingui potest consequens; erg[...]
in ratione Sacramenti reduplicant specie[...]
ipsam consecrationem, tanquam principiu[...]
confectivum Sacramenti. Concedo consequen[...]
tiam; tanquã principium constitutivum. Neg[...]
Denique conformiter ad dicta aliàs dici potes[...]
quòd species illæ reduplicent consecratione[...]
non tanquam aliquid intrinsecum simpliciter[...]
seu intrinsecè requisitum, sed tanquam aliqu[...]
extrinsecum, intrinsecè requisitum.

Secundum Argumentum est Pontii. Spe- :s sine consecratione non essent Sacramen- n; ergò solùm consecratæ, possunt esse Sacra- entum, species autem ut consecratæ, dicunt rinsecè consecrationem.

Respondetur. Imprimis torquendo argu- entum. Petrus sine sui productione non es- homo; ergò solùm productus potest esse ho-); homo autem ut productus, dicit intrinsecè oductionem; & si dicas quòd importet produ- onem tanquam aliquid sibi extrinsecum, cui pondeat tanquam terminus productum, di- n & ego, extrinsecè requiri consecrationem, quam rationem, cui permodum termini, re- ndet consecratum. Rursùs conformiter ad ta supra responderi potest, quod species con- ratæ dicant consecrationem non tanquam mam intrinsecam compositivam, sed tan- am aliquid extrinsecum intrinsecè requisi- n. Denique species consecratæ, hæ dantur arte rei, non tamen species prout consecra- ; quia ista reduplicatio à nostris intentionibus ndet, quodsi consecratio est intrinseca specie- s, prout nonnisi consecratis, non erit conse- tio intrinsecum quid; quia intrinseca, sunt a, nemine cogitante, reduplicationes autem, n sunt nemine cogitante.

Tertium Argumentum est ex præcitato orent. ubi cum asseruisset Eugenius omnia Sa- menta perfici materiâ & formâ, pro forma charistiæ, ibidem ponuntur verba consecra- nis; ergò si alia Sacramenta intrinsecè perfici- ur verbis, etiam Eucharistia, debet intrinse- perfici verbis.

Responderi potest Primò. Quod per illud nfici, intelligatur influxus effectivus. *Hæc ponsio*

Non Satisfacit. Quia in aliis Sacra- entis contingit, ut conficiantur per formam, & nen forma in illis, habet rationem partis in- nsecæ. Deinde cum sint aliqua principia ef- tiva formalia, quæ non possunt, appellari for- , licèt dentur aliqua, quæ possunt appellari ma; deberet ostendi fundamentum, cur ad nc secundam classem pertineat forma Eucha- tiæ, præcipuè quia ly forma conjunctum cum Materia, supponat pro principio merè forma- ion effectivo, & tamen meminit etiam illic orent. materiæ Sacramentorum, & pro forma nit verba, cur ergò verba illa non erunt suppo- ntia merè pro forma, adeoque pro intrinseco.

Responderi potest Secundò ex Vasq. Quod c non intellexerit Papa formam intrinsecè nstituentem, sicut nec inibi intellexit materi- intrinsecè constituentem; nam dicit materi- Eucharistiæ esse panem, & tamen de fide est, nem non esse partem intrinsecam Euchari- æ. *Hæc responsio*

Non Satisfacit Primò. Quia tenenda est egula universalis, nempe locutiones Patrum simpliciter accipiendas esse, nisi aliquid obsit, obest autem articulus fidei, ne panis dicatur esse materia compositiva Eucharistiæ; nullum autem absurdum est, ut dicantur verba, esse pars Eucharistiæ, nec enim illud ostenditur.

Non Satisfacit Secundò. Quia ut advertunt Lugo & pontius, potest probato sensu dici, materiam Eucharistiæ esse substantiam panis, quamvis non sit materia intrinsecè constituens, eo quod materia philosophicè dupliciter accipi possit; pro materia remota, qualis materia est lignũ respectu ignis, & pro materia proxima, qualis est materia prima. Materia illa remota non potest esse compositiva; nemo enim dicit ignem genitum ex ligno, componi ex igne & ligno; materia autem proxima, est compositiva: quia autem nulla forma est remota, & quæ non sit proxima; ideo si dicatur aliquid esse formam, debet intelligi de forma intrinsecè componente.

Non Satisfacit Tertiò. Quia terminus à quo, licet vocetur materia, ex ratione tamen termini à quo, non potest esse quid intrinsecè compositivum: quia autem per articulum fidei, ita est panis materia Eucharistiæ, ut simul sit terminus à quo, ex ratione termini à quo, non poterit esse pars compositiva, hoc ipso enim non esset *à quo*, sed *quod ipsum*; nihil autem simile est de forma.

Responderi solet Tertiò. Quod illic loquatur Eugenius de Sacramentis in usu, non autem de permanente Sacramento, qualis est Eucharistia.

Non Satisfacit hæc responsio: quia non accipit verba Conciliorum, ut sonant, quæ eodem modo loquuntur tam de Sacramento permanenti, quàm de Sacramentis in usu consistentibus; nec etiam solvit principale argumentum; quia quamvis Sacramentum Eucharistiæ sit permanens, nihilominus salvari debet, quomodo transactis verbis, habeantur adhuc omnia intrinseca, & salvari id potest, ut dictum supra.

Responderi solet Quartò. Quod scilicet verba, sint forma Sacramenti in fieri, non verò in facto esse. *Hæc responsio*

Non Satisfacit. Tum quia in fieri Sacramentum Eucharistiæ constituitur verbis tanquam formâ intrinsecâ: ergò Sacramentum Eucharistiæ, etiam in facto esse, constituetur verbis intrinsecè; quia si eâdem formâ non constituitur in fieri, & esset illud fieri Eucharistiæ, ut supponitur; & non esset: quia fieri rei, & factum esse, necessariò iisdem constitutivis stare debent; quod etiam ostendit inductio in fieri tam substantialium, quam accidentalium. Tum quia illud fieri, vel est fieri facti esse, vel non est fieri facti esse; si non est fieri facti esse; ergò nec est fieri; fieri enim est fieri facti esse: si autem est fieri facti esse; ergò quidquid est in fieri rei, debet esse, in facto esse rei, nisi se habeat ut terminus à quo, quale principium est privatio;

& certè quidquid deerit facto illi esse, quod habet in fieri, hoc ipso non erit illud fieri, illius facti esse, sed aliùs, scilicèt deficientis à suo fieri. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur; quia factum esse & fieri, non discriminantur inter se, nisi per ordinem ad durationem, in prædicatis autem constitutivis, non variant. Tum quia in instanti quo res fit, verum est dicere; hoc fit, immediatè post, factum erit; & in instanti, quo res facta est, verùm est dicere: hoc factum est, quod immediatè ante fiebat; quæro ergò, an ly hoc in utraq; propositione pro eodem supponat, an pro diversis? si pro eodem; ergò utrobiqne habet eadem constitutiva; ergò & utrobique eandem formam; ergò non alia est rei forma in fieri, & alia in facto esse, contra quam assumebat responsio; si autem utrobique ly hoc, non supponit pro eodem; ergò illa propositio falsa erit; hoc fit, quod immediatè post factum erit: non enim hoc, factum erit, sed aliud; cum ly hoc, per te non supponat in facto esse pro eodem, pro quo supponit in fieri; hoc autem dici non potest, aliàs factum esse, & esset factum esse, ut supponitur, & non esset quia non idem in fieri, quod & in facto demonstraretur per particulam hoc, siquidem non demonstrarentur, eadem constitutiva.

Respondetur quintò. Quòd scilicet verba Concilii simpliciter & ut sonant, sint accipienda, si nihil obsit; obest autem ne verbis formalibus constituatur Eucharistia; eo quod verba formalia sint transeuntia; Sacramentum autem Eucharistiæ est permanens, permanens autem non potest constitui intrinsecè transeunti; licèt nihil obsit, quominus constituatur Eucharistia verbis æquivalenter sumptis secundùm præexplicationem datam. Rursus ly forma, cujus meminit Florent. ponitque hanc formam esse verba, non apparet, quòd voluerit illam formam sumi pro forma constitutiva; neque enim hujus habetur fundamentum; sed nomine formæ intellexit formalia dicenda, & in terminis determinatis, pronuncianda; talia autem non sunt constitutiva, secundùm communem acceptionem hujus vocis Forma; unde etiam quando dicitur; hac forma Petrus locutus est Paulo, non intelligitur, forma aliqua constitutiva, sed intelliguntur, verba determinata, quibus usus Petrus. Repeti etiam potest responsio de duplici acceptione totius esse Eucharistici.

Quartum Argumentum. Est Paritas ab aliis Sacramentis.

Respondetur. Disparitatem esse; quia constitutiva rerum debent esse proportionata constitutis; cùm ergò alia Sacramenta, quæ sunt constituta, sint successiva, etiam illorum constitutiva possunt non esse permanentia; jam autem Eucharistia est Sacramentum permanens, componetur ergò intrinsecè, non verbis formalibus, quæ sunt successiva, sed verbis æquivalente quæ sola sunt permanentia.

Quintum Argumentum est. Eucharis sumpta secundùm quod est terminus, sumpta cundùm quod est permanens, vel habet mate am & formam, vel non habet; si non habet, er te opponis doctrinæ Ecclesiæ; si habet; quæ an illa forma sit intrinseca an extrinseca? si i trinseca; ergò intrinsecè componit, habetu intentum; si est extrinseca; contra erit, q nullius rei compositivum, est intrinsecum illi.

Respondetur. Sicut totum Eucharistic est nonnisi totum ex proportione, ita materia forma illius, est nonnisi ex proportione; quæ hoc stat: quia sicut materia determinatur & f ma determinat; ita dantur aliqua in Sacrame tis, quæ determinantur, & alia quæ determina & ita à speciebus determinatur Corpus Chri ut sit sensibile in Sacramento Eucharistiæ, co sequenter illæ species, habebunt se per modu formæ, & corpus Christi in hac acceptione, p modum materiæ; deinde nomine materiæ v nit hic, quod determinatur, & nomine form id quod determinat; verba autem formalia, c terminant significationem Sacramentalem, cèt non componant.

Punctum Difficultatis

Quid tenendum?

Dicendum est Primò. *Si Nomine intrinse intelligas compositivum quid, eo sensu ver formaliter sumpta, non sunt intrinsecum quid E charistiæ.*

Probatur Primò: Si verba formaliter su pta essent intrinsecum compositivum Euchar stiæ, falsum esset illud Principium, quòd sit ide titas inter compositivum & componentia: qu ipsum probatur: quia compositum esset, scilic Eucharistia, compositiva Non essent, hoc es verba; ergò non esset identitas inter compo tum & componentia; quia non est, etiam ina æquata identitas, inter *Est* & *non est*.

Probatur Secundò. Quia verba & esse compositiva Eucharistiæ, ut supponitur, & no essent compositiva; quia verba non sunt; erg componere Eucharistiam non possunt, nihil e nim componitur contradictorio sui; ergò, quo *est*; ut est Eucharistia, non componitur eo, quo *non est*, verba autem non sunt.

Probatur Tertiò. Quia Sacramentu Eucharistiæ vel sumitur secundùm omnia, qu quocunque modo importat, & sic non est diffi cultas de verbis; nam Sacramentum importa etiam successiva, adeoque importare etiam po test verba, vel sumitur, secundùm esse jam mera permanentiæ: & sic, quòd non constituatur ver bis formaliter. Ratio est: quia nemine dicente non possunt esse verba formaliter, aliàs daretu

loque

loquela, dum est silentium; & tamen dum est Sacramentum permanens, potest nemo quidquam dicere; ergo nec dabuntur tunc verba formaliter; ergo non component tunc intrinsecè, quia intrinsecè componere, est dare se in partem, verba autem dum non sunt, non possunt se dare in partem, cum dare se in partem, prius supponat esse.

DICENDUM est Secundò. *Verba sunt quid extrinsecum, intrinsecè tamen requisitum in Eucharistia.*

Quod sint extrinsecum quid,

RATIO est: quia verba sunt quid necessarium ad Eucharistiam, sed non sunt quid intrinsecum, ut probatum; ergo sunt quid extrinsecum; & certè per ly Non esse designatur extrinsecitas, ut notum est ex materia de inceptionibus & desitionibus; ergo cum verba non sint, utpote transacta, extrinsecitas illis convenit. Denique si verba non essent quid extrinsecum Eucharistiæ, sine illis non posset stare Eucharistia, quia nihil stat sine iis, quæ sunt illi intrinseca, cum sit illa ipsa: cum ergo verbis transactis sit de fide stare Eucharistiam, sequitur verba (subintellige formaliter sumpta) esse extrinsecum quid Eucharistiæ.

Quod autem sint intrinsecè requisita,

PROBATUR Primò. Quia nomine extrinseci intrinsecè requisiti venit, quod non componit quidem, ingreditur tamen definitionem alicujus; sed talia sunt verba formaliter sumpta; quia species consecratæ ingrediuntur definitionem Eucharistiæ, consecratio autem, sunt illa verba formaliter sumpta; ergo consecratio ingreditur definitionem Eucharistiæ, ingrediuntur etiam verba formaliter sumpta.

PROBATUR Secundò. Quia species consecratæ sunt relativæ ad consecrationem transactam; ergo ex conditione relativorum, id, ad quod referuntur, erit extrinsecum intrinsecè requisitum; quod competit verbis formalibus, quæ sunt ipsissima consecratio.

PROBATUR Tertiò. Illa verba formaliter sumpta, non sunt quid intrinsecum, quia non componunt; ergo sunt quid extrinsecum; hi enim termini se inferunt; sed non sunt simpliciter extrinsecum: quia sine illis nec esse, nec concipi potest Eucharistia, retinendo esse Sacramenti, cùm tamen sine extrinsecis simpliciter res & esse, & concipi possit; ergo sunt quid intrinsecè requisitum; quia nulla via suppetit, hæc duo concordandi.

Hos terminos olim in Logicis usurpatos lege æquivalenter apud Di Cast: de Eucharistia. disp. num. 30. *Verba Consecrationis, inquit, probabile est pertinere ad essentiam hujus Sacramenti, tanquam formam illius extrinsecam quidem, determinantem species, ita tamen ut connotatio ipsorum verborum, intrinseca sit.*

DICENDUM est, Tertiò. *Verba æquivalenter sumpta, sunt quid intrinsecum Eucharistiæ, sumendo intrinsecum pro compositivo.*

PROBATUR Primò. Quia verba æquivalenter sumpta, sunt in Sacramento Eucharistiæ, ipsum Corpus & Sanguis Christi, quæ indubiè sunt compositiva Eucharistiæ.

PROBATUR Secundò. Quia ipsa etiam verba formalia, essent pars compositiva Eucharistiæ, si non essent fluxa & transeuntia; nam etiam in aliis Sacramentis verba sunt pars; sed hæc ratio non militat pro verbis æquivalentibus, quia ipsa jam sunt quid permanens; ergo verba æquivalenter sumpta, sunt intrinsecum quid Eucharistiæ.

PROBATUR Tertiò. Si verba æquivalenter sumpta, non essent pars constitutiva Eucharistiæ, Eucharistia, si non esset Eucharistia; quia Eucharistia, si non esset Corpus & Sanguis Christi, non esset Eucharistia; jam autem si verba æquivalenter sumpta, non essent pars constitutiva Eucharistiæ, non essent Corpus & Sanguis Domini.

OBJICITUR Primò. Intrinsecè constitutivum Eucharistiæ sunt species consecratæ; ergo & ipsa consecratio quæ est pars consecratarum specierum seu forma, hæc autem consecratio, sunt ipsa verba.

RESPONDETUR. Ex dictis aliàs Consecrationem passivam, esse partem specierum consecratarum. Rursùs dici potest, Species consecratas unum dicere in recto, & aliud in obliquo, in recto sunt ipsa accidentia, quæ remanent sine subjecto, & quidem vi formæ prolatæ, & hæ, sic sumptæ species, sunt pars Eucharistiæ: & aliud dicunt in obliquo, nempe verba consecrativa, quæ jam præterierunt, & quæ in antè circa illa accidentia sunt versata; & hoc non est pars Eucharistiæ, ob allatas rationes, sed extrinsecum intrinsecè requisitum.

OBJICITUR Secundò. Domus antiqua constituitur antiquitate, quæ desumitur à tempore multo quod præteriit; ergo & Sacramentum potest constitui consecratione quæ præteriit.

RESPONDETUR Hoc quod est Constitutivum Domûs in ratione antiquæ; est responsivum objectivum, ei quod præteriit, inclusum in ipsa domo, non autem constituitur tanquam parte, propriè, antiquitate; stante in circulationibus multis cœli, transactis. Unde directè negatur constitui domum antiquam intrinsecè tempore, quod præteriit, sed respicit illud tempus tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè ad illam denominationem requisitum; deinde disparitas etiam dari posset: quia hoc totum, quod est domus antiqua, est totum conflatum, ex præsenti quod est domus, & ex eo, quod erat præsens, transeat ergo quod constituatur domus antiqua, eo quod præteriit. Eucharistia autem appellatur simpliciter Sacramentum permanens,

nens, phrasi sacra; non potest ergo constitui aliquo non permanenti, tanquam parte.

Objicitur Tertiò. Substantia panis non est quid extrinsecum intrinsecè requisitum, ad constitutionem Eucharistiæ; ergo nec verba.

Respondetur. Etiam substantia panis est extrinsecum intrinsecè requisitum, concipiendo formalitatem transsubstantiationis; sed quidquid de hoc; disparitas est; quia materia remota nunquam requiritur tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè ad constitutionem alicujus; cùm posterioris constitutio, nata sit abolere materiam illam remotam, & non illam requirere, ad suam denominationem. Sic lignum est materia remota ignis, nec lignum requirit intrinsecè ipsemet ignis, ad denominationem ignis, sed nititur ad faciendum, ne sit: ita etiam nititur efficaciter consecratio, ne sit panis, non ergo requirit panem intrinsecè, ad denominationem Eucharistiæ.

Mens de eodem Recentiorum.

Expendenda est mens Perez de eadem materia.

Ponebat ille primò. Abstractum verbale, in quod resolvitur concretum, aliud esse irresolubile resolutione reali, aliud resolubile. Exemplum primi sit unitum albedini, exemplum secundi, album: unitum enim albedini resolvitur in subjectum unibile, & in hoc quod est, esse unitum albedini. Hoc autem abstractum verbale, non est ulterius resolubile resolutione reali; licèt enim illud possit aliquis quasi resolvere in unionem, & hoc quod est uniri unionem subjecto & albedini, tamen quia unio unitur per seipsam, & non differt unio & uniri ipsam, hinc hæc resolutio, est potiùs rationis, quam realis: at album resolvitur in subjectum de albabile, & in esse album, & hoc ipsum resolvitur in albedinem, tanquam in abstractum nominale, & in hoc quod est ipsam albedinem uniri, ita tamen ut in utraque resolutione, sistatur in aliquo irresolubili, & hoc est ultima actualitas denominati ut denominati, & est purè formaliter in concreto, cætera autem sunt ut recipientia denominationem ab ultima actualitate, & ita v. g. in albo subjectum dealbabile, est purum materiale; albedo est quid materiale & formale simul, quia includitur in uno abstracto verbali, sed in ultimo non includitur, neque est tota ultima actualitas aut pars illius, unio autem est ultima actualitas, & purum Formale, seu esse formalissimum albi: nihil enim est aliud ultima actualitas, quàm esse ultimum uniuscujusque denominati, aut saltem quod significatur tanquam esse denominati. Hæc enim est quæ significatur ut dans esse, cætera ut recipientia. *Hæc positio illius*

Non Satisfacit. Tum quia non dat rationem cur sicut album resolvitur in unione[m] actualem, ita unibile non resolvatur in unione[m] ponibilem, immò potiori jure, in illam resolv[a]tur, quia unibile, est concretum ex subjecto [&] unibilitate, ergo formale illius & actualitas, e[st] unibilitas, ergo in illam etiam resolvetur. Tu[m] quia quamvis esse unionem, & hoc quod [est] uniri unionem non sint nisi ratione distinct[a] tamen quod unibile includat in se unione[m] ponibilem seu unibilitatem, non spectat ad m[e]ram rationem, cur ergo in illam unibilitate[m] non resolvetur unibile. Tum quia nihil res[ol]vitur in seipsum, sed in aliquid sui ipsius, ni[hil] enim resolvitur in totum, sed in partes, si n[on] resolvitur in totum, quomodo hoc quod est [al]bum, dicetur resolvi in esse album, hoc enim [est] resolvi in totum, & resolvi resolutione non[n] rationis, nam est album & esse album non[n] ratione differunt, & tamen hîc ostendi deb[et] resolutio realis. Tum quia non explicat h[oc] quid sit istud unum abstractum verbale, in q[uo] includitur albedo, neque enim album, in q[uo] includitur albedo est abstractum verbale, [sed] potius concretum, nec explicat hoc cur uni[o]nis unientis albedinem non sit pars albedo, na[m] positis quibuscunque aliis, & non posita alb[e]dine, non erit unio albedinis, & illa posita, c[um] cæteris, erit unio albedinis; erit ergo albe[do] pars illius unionis, si definitio partis ut sonat [sine] restrictionibus accipiatur, quas non patiu[n]tur definitiones, restrictio enim est ejus, qu[od] non est clarum, definitio autem debet e[sse] clara, & si non sit clara sed restringibilis, de[fi]nitio non erit, nec conveniet soli. Tum qu[ia] non apparet quomodo unio sit ultima actualit[as] albi, nam licèt sit ultimum sublativum indiff[e]rentiæ ad habendam vel non habendam albed[i]nem, non est tamen ultimum constitutivum [in] esse albi. Quod ipsum probatur; quia imprim[is] unio est per modum viæ, datur autem term[i]nus immediatus formalis illius, quod est albe[do], ergo illa non est ultima actualitas constitu[ti]tiva albi, nam hoc constitutivum non deb[et] esse per modum viæ, sed per modum termin[i]. Deinde pone per impossibile poni unionem i[l]lam sine albedine, non erit album, ergo appa[]ret ultimam constitutivam actualitatem albi, e[s]se albedinem. Deniq; quod nihil dicit de line[a] disgregativi visus, non potest esse ultima actua[]litas albi, quod definitivè est disgregativum v[i]sus, jam autem unio, nihil dicit de hac linea, d[i]cit albedo, quæ insuper est ratio formalis albi ergo illa potiùs erit ultima actualitas.

Ponebat secundò. Ultimam actualitate[m] aliquando exigere existentiam positivã & rea[]lem cæterorum formaliter inclusorum in deno[]minatione, aliquando nullius, aliquando uniu[s] & non alterius. Horum tamen omnium exi[]git præsentiam, in ratione denominati, ab ul[ti]ma actualitate, sive dicatur in recto concreti

siv[e]

ve in obliquo formaliter incluso: exemplum pnit; sit album cujus ultima actualitas est unio bedinis cum subjecto, cujus existentia realis firmari verè non potest, quin sit verum exiere simul subjectum & albedinem, quorum ud tanquam purum materiale recipit denoinationem albi, hæc verò denominationem nitæ, & dantis esse albo, tanquam causæ foralis denominationis, inclusæ formaliter in obluo. Exemplum secundi sit futurum, cujus ulna actualitas præsens, est futuritio ipsa, quæ turitio, fortassis nihil est aliud, quàm tempus æsens & scientia divina rei futuræ, seu termitio illa intrinseca æterna, hujus scientiæ; hæc tualitas ut sit, non petit existentiam realem æsentem rei futuræ. Exemplum tertii sit pector non actu sed habitualiter: ultima actuaas hujus denominationis est perseverantia oralis peccati actualis præteriti, consistens rtasse in privatione præsenti sanctitatis interæ & in scientia divina peccati præteriti nunam condonati. *Hæc positio illius*

Non Satisfacit. Tum quia vi hujus pooi, in denominatione albi ultima actualitas, & it unio ut docuit hîc sub initium, & in posito imo, & non erit unio, sed albedo, quia dicit rez, quod albedo dicat rationem dantis esse bo, quod albedo sit causa formalis denominaonis albi, quod verbis differt ab eo, quod est re ultimam actualitatem albi. Tum quia si ima actualitas aliquando nullius exigit inclurum existentiam realem ut dicitur, quomodo rum omnium exigit præsentiam in ratione nominati ab ultima actualitate? Tum quia on est conceptibile quod futurum, sit ipsum mpus præsens, cùm ipsum futurum, sit negao præsentis. Rursùs tempus præsens, est ipse otus cælorum præsens, qui non erit idem cum it futurum, quî ergo futurum, est tempus æsens: putoque non minus contradictoriè oad suas rationes formales opponi præsens, u quod est, futuro quod non est, quam proprtionatè opponatur ipsum est, & non est, n autem non est, non constituitur per est; si tem non constituitur futurum tempore præsnti, adhuc secundùm hæc quæ adfert, non tendit in hac denominatione aliquid præsens istens reale. Tum quia recursus ad scienum Dei in præsenti non tenet; nam hæc halet pro objecto terminationem sui intrinsecam, uæ est de facto si scientia est de facto; neque nim est scientia sine objecto, quæro ergo per uid constituatur ipsa illa terminatio intrinse, quod sit præsens, & si hæc actualitas, ut sit on petit existentiam realem præsentem rei turæ, quomodo verum est, quòd horum omnium exigatur præsentia in ratione denomiati. Addo quod objectum scientiæ non sit iam partialiter scientia, futuritio est objectum ientiæ, ergo non erit etiam partialiter scientia, quî ergo futuritio, erit fortassis ipsa scientia de illa? Plura de hoc puncto acta in prima parte discurrendo an scientia conditionatorum tribuat infallibilitatem objecto. Tum quia ea quæ adfert de peccato Habituali, non convincunt; nam recursus ad perseverantiam moralem peccati præteriti, est bonus, sed quærere restat, quid est hæc perseverantia? dices est privatio præsens sanctitatis internæ, cùm Perez non teneat negationes condistinctas ab omni ente reali, ostendat aliquod ens reale præsens, cui identificatur privatio præsens sanctitatis internæ, idq; non recurrendo ad connotata, quæ ab illo in talibus rejiciuntur. Recursus etiam hîc ad scientiam divinam peccati præteriti non tenet, & ob dictam immediatè rationem & quia cum hæc scientia sit speculative, non ideo debet dici esse peccatum Petri, quia illum cognoscit Deus peccatorem, sed ideo cognoscit, quia est, ergo ad salvandum peccatum habituale, non debet recurri ad scientiam de peccato.

Ponebat tertiò. Concretum cujus ultima actualitas petit existentiam actualem ut præsentem totius recti ipsius, non verò existentiam actualem, sed præteritam, aut futuram, aut possibilem, alicujus formaliter inclusi in aliquo, habentis rationem formalis & materialis, simul posse dici existere simpliciter de præsenti, & habere denominationem de præsenti, quando existit ultima actualitas. Probatur suppositio. Quia ut existat simpliciter concretum, sufficit existere totum rectum simpliciter, ut autem existat tanquam denominatum, non est necesse ut existant omnia inclusa formaliter in denominato ut denominato, sed sufficit existere ultimam actualitatem, illud autem quod includitur formaliter in obliquo, tanquam materiale & formale simul, non est necesse ut existat in se realiter, sed sufficit ut existat ut denominatum ab ultima actualitate, de cujus essentia & ratione est, denominare actu, eo ipso quòd existat, sive denominatum existat per seipsum, sive non existat per se ipsum formaliter; sic quoniam cognitio actualis est ultima actualitas cogniti, & quasi existentia actualis cogniti ut cogniti, eo ipso quòd existat, denominat actu cognitum, sive objectum existat in se, sive non existat in se. *Hæc positio illius*

Non Satisfacit. Tum quia falsum est universaliter, quod ut existat simpliciter concretum, sufficit existere totum rectum simpliciter: quia in hoc concreto album, totum rectum simpliciter est subjectum, & tamen sine albedine, quæ importatur in obliquo, non habetur hoc concretum, ergo falsum est universaliter dum existit totum rectum simpliciter, jam haberi concretum. Tum quia non apparet qui distingui debeant concreta & denominata in præsenti, & quòd pro priori, necesse sit, ut existant omnia inclusa formaliter; non

sit

ſit autem neceſſe exiſtere, ut habeatur denominatum; nec apparet hoc, quod eſt eſſe domum antiquam cur ſit denominatum, & non concretum ex domo & antiquitate. Tum quia ad præſens reflectendo mentem, non eſt ratio cur ſpecies conſecratæ non ſint concretum, ſed illud denominatum, quod poteſt actu haberi, etiamſi conſecratio actu non exiſtat. *His poſitis*

INFERT Primò. Euchariſtiam exiſtere formaliter de præſenti, quia totum rectum ſimpliciter exiſtit, nempe Corpus & Sanguis Domini, & per alios etiam ſpecies.

CONTRA. Quia non ſufficit univerſaliter exiſtere ſolum rectum ut dictum ſupra, cur ergo hic ſufficiet. Deinde ſine hoc quòd ſint verba, non poteſt intelligi hoc Sacramentum, & illis poſitis cum reliquis erit hoc Sacramentum, cur ergo verba non debebunt eſſe pars, pars autem eſſe non poſſunt, quia non ſunt quid permanens.

INFERT Secundò. Verba non includi in recto ſed in obliquo, non tamen tanquam ultimam actualitatem denominationis Sacramenti.

CONTRA. Quia & non eſſent in principiis Perez verba ultima actualitas, quia ſunt quid ſucceſſivum, & eſſent, quia ſi unio albedinis prout condiſtincta ab albedine, eſt ultima actualitas albi, ſi cognitio, eſt ultima actualitas cogniti, cur Sacramenti in quantum dicit ſpecies conſecratas, non erit ultima actualitas conſecratio, ſi autem conſecratæ ſpecies ſunt pars, cur forma conſtituens conſecratas ſpecies, non erit pars.

INFERT Tertiò. Ultimam actualitatem Sacramenti Euchariſtiæ in ratione Sacramenti eſſe præſentem.

CONTRA. Quia non dat rationem cur hæc ultima actualitas ſpecierum conſecratarum, non ſit conſecratio adeoque verba? & ſi hoc non obſtante quod Euchariſtia ſit Sacramentum permanens, tamen ſpecies conſecratæ ſunt partes illius, ergo idem dicendum de conſecratione ſeu verbis, tanquam forma ſpecierum conſecratarum.

DIFFICULTAS IV.

An poteſtas Sacerdotalis, & actio tranſubſtantiativa, ſint partes compoſitivæ hujus Sacramenti.

Quod attinet ad primum. Lugo cum docuiſſet diſp. 1. num. 92. poteſtatem Sacerdotalem, in aliis Sacramentis v. g. Pœnitentiæ, & extremæ unctionis, componere ſaltem in obliquo illa Sacramenta, negat id de Sacramento Euchariſtiæ.

ASSERO Primò. *In aliis Sacramentis poteſt… tem Miniſtri non eſſe etiam in obliquo compoſitiva… Sacramenti.*

RATIO prima eſt. Quia poteſtas Miniſt… eſt quaſi principium immediatum agendi, ſe… principium immediatum agendi, non eſt co… poſitivum intrinſecè etiam in obliquo ſui ef… ctus, aliàs idem ſaltem inadæquatè, cauſaret ſ… ipſum primò; ergo.

RATIO ſecunda eſt. Qui poteſtas v. g. b… ptiſandi, quæ ſingulis hominibus confertur, n… eſt pars intrinſeca baptiſmi, ergo nec poteſ… Sacerdotalis ſeu poteſtas ad aliquos nonniſi … ſtricta, componet intrinſecè Sacramentu… Anteced. & ſimul conſequentia probatur, q… illa poteſtas, ſi ſecundùm id quod in re ſpec… tur, non aliud eſt quàm decretum divinum, … poſitio effectus, ad poſitionem actionis ab h… agente, quod ipſum decretum, non compo… intrinſecè Sacramentum, cum ſit in re ipſe… Deus, effectus etiam eſt gratia, quæ non eſt p… Sacramenti, ergo & poteſtas in quantùm di… effectum, non erit pars Sacramenti.

RESPONDEBIS. Poteſtatem illam non e… poſitionem effectûs, ſed poſſe poſitionis ef… ctus.

CONTRA eſt quia in re illud poſſe, non … quid ſuperadditum; hoc enim eſt multiplica… entia ſine neceſſitate, ſed eſt in re Decretu… Dei & effectus ad poſitam actionem ab hoc; … ſi eſſet ſuperadditum non tamen componere… Sacramentum, quia Sacramentum eſt id, cu… eſt poteſtas, jam autem id cujus, ſeu ad quod … poteſtas, in aliis materiis non componitur p… teſtate, ſeu principio ſui.

RATIO Tertia eſt. Quia ſicut non ſunt m… tiplicanda entia ſine neceſſitate, ſic nec mul… plicandæ exigentiæ alicujus ſub diverſis form… litatibus; ſed poſito quòd poteſtas illa requir… tur per modum principii effectivi ut omn… conſentiunt, nulla eſt neceſſitas dicendi qu… requiratur per modum principii intrinſe… compoſitivi. Ergo

DICES primò ex Lugo. Sicut ſpecies pan… non ſufficienter ſignificant Corpus Chriſti, n… prout conſecratæ, hoc eſt prout ſunt ſpecie… ſuper quas prolata ſunt verba conſecrationi… ſic neque ipſa verba id ſignificant ſufficiente… niſi prout intelliguntur eſſe verba Sacerdot… ritè ordinati, nam eadem verba, dicta à Laic… non ſignificant ſufficienter Corpus Chriſti, e… go ipſum Sacerdotium Miniſtri, debet etia… intrare ut pars ſaltem in obliquo, ad comp… nendum intrinſecè hæc Sacramenta, quæ ex… gunt, nonniſi à Sacerdote conferri.

RESPONDETUR. Licet homo non poſſit i… telligi exiſtere vel potens exiſtere niſi à Deo, n… hilominus omnipotentia divina, non eſt pa… exiſtentiæ creatæ, ita quamvis non intelligant…

il

illa verba esse consecrativa, nisi proferantur à Sacerdote, adhuc non intelligetur potestas Sacerdotis, esse pars. Quod totum in hoc ultimò fundatur, quia potest aliquid non posse intelligi sine hoc, licèt illud sit nonnisi extrinsecum, intrinsecè requisitum.

Dices secundò cum eodem. Saltem in obliquo ista potestas intrare debet collationem Sacramenti Pœnitentiæ, & extremæ unctionis, tanquam pars intrinsecè constitutiva. Quod etiam probatur; nam manentibus omnibus aliis ut unctione, verbis, & aliis, si desit Sacerdotium in Ministro, non consistit Sacramentum, & tamen repugnat ut dentur omnia intrinsecè componentia, & non detur illud totum, ergo si deest Sacramentum, deest ex defectu alicujus intrinseci, hoc autem non aliud est, quàm potestas Sacerdotalis; ergo hæc est aliquid intrinsecè compositivum, saltem in obliquo.

Respondetur. Primò hoc argumentum multum probabit, probabit enim quòd formalitas, vitalitatis, seu dependentiæ in esse, ab hoc principio intrinseco, si formalitas intrinseca compositiva, & non in ratione efficientis, siquidem omnibus aliis positis in actu & non posita dependentia à principio vitali, non erit actus vitalis, ergo apparet dependentiam ab illo principio, & acceptionem esse ab illo, esse partem intrinsecè compositivam, quod tamen ordinariè negatur, cum ordinariè doceatur, dependentiam à principio vitali, esse dependentiam in ordine efficientis, & non in ordine partis constitutivæ. Rursùs idem argumentum probaret quòd v. g. creatio, sit pars constitutiva creati, cum omnibus aliis positis & non posita dependentia in fieri, à solo immediatè Deo, illud non denominabitur creatum. Probaret etiam quòd causatio communis ad causationem creationis & eductionis, sit pars intrinseca creaturæ, siquidem hac non posita, nullo modo potuit esse.

Respondetur secundò directè. Nego assumptum. Probationem illius claritatis causa distin. si desit Sacerdotium in Ministro non consistit Sacramentum ex defectu principii consimiliter ac deficit actus vitalis, &c. &c. Concedo aliunde defectu orto. Nego. Repetantur in simili supra allatæ responsiones, inter alias quòd sufficiat desinere aliquid intrinsecè requisitum.

Instabis ex eodem. Oleum benedictum, est materia extremæ unctionis, quo posito, negari non potest, quòd ipsa benedictio olei prærequisita, debeat intrare saltem in obliquo ad componendum illud Sacramentum, & sicut forma aquæ, pertinet ad materiam Sacramenti baptismi, sic benedictio peracta ad materiam extremæ unctionis, quia constituit materiam in ratione materiæ validæ; ergo etiam intrinsecè spectabit potestas Sacerdotalis, ad collationem Sacramentorum, quæ validè nonnisi à Sacerdotibus ministrantur.

Respondetur. Multos doctos negare, quod benedictio olei ingrediatur materiam Sacramenti confirmationis, ita Suarez Scotus Paludanus Capreolus Cajetanus & alii apud Amicum, quibus etiam consentit Valentia apud Amicum disp. 13. num. 17. In nostris etiam principiis sufficit ut illa sit quid extrinsecum intrinsecè requisitum, quod etiam dicitur de illa potestate. Disparitas etiam dari potest quod illa benedictio accedat ad conditionem formæ cujusdam moralis, adeoque habet jam rationem constitutivi moraliter, jam autem potestas Sacerdotalis, accedit maximè, & habet rationem efficientis, consequenter non habet rationem partis compositivæ.

Dices tertiò. In oppositum esse Decretum Eugenii in quo præter materiam & formam, ad confectionem Sacramenti requirit Ministri intentionem, in Ministro autem includuntur omnia, quæ ex parte Ministri requiruntur, inter quæ est potestas sacerdotalis.

Respondi ad hoc argumentum, ubi ego de intentione in materia de Sacramentis in communi.

Assero Secundò: *Posito quòd in aliis Sacramentis potestas Ministri foret pars componens Sacramentum, nonnisi à Sacerdote conferibile, etiam eadem potestas, saltem in obliquo componeret Eucharistiam.* Est assertum contra Lugo disp. 1. num. 92.

Ratio asserti est à pari. Quia scilicet non est major ratio de uno Sacramento quam de alio, & quæ ratio probat componi intrinsecè pœnitentiam pac potestate, probat etiam componi Eucharistiam.

Respondet Lugo; quando deficiente potestate sacerdotali deficit Sacramentum Eucharistiæ, non deficit immediatè ex solo defectu potestatis Sacerdotalis, sed ex defectu immediatæ alicujus rei intrinsecæ, nempe corporis Christi sub speciebus.

Contra est. Tum quia si quæratur; cur deficiat illud intrinsecum quod est corpus Christi, etiamsi sint à Laico prolata verba; defectus ille ultimò resolvi debet, in defectum potestatis; ergo & positio Sacramenti, ultimò resolvi debet, in potestatem sacerdotis, sed in aliis Sacramentis resolvitur positio Sacramenti in potestatem tanquam in aliquid componens intrinsecè, ergo & hic. Tum quia ponamus quòd positis verbis laici ponat Deus corpus Christi, eo casu non foret idem & tale Sacramentum quale nunc est, hoc enim quod nunc est, necessario ex suppositione decreti divini, requirit potestatem in consecrante, & tamen tunc defectus præsentis Sacramenti, non oritur ex defectu corporis Christi, sed ex defectu solius potestatis, ergo & hic idem dicendum. Tum quia etiam in reli-

quis

quis Sacramentis dici poterit immediatè invaliditatem Sacramenti, non oriri ex defectu potestatis, sed immediatè ex defectu formæ significantis sacramentaliter, quæ tunc formaliter sacramentaliter non significaret. Et certè Pœnitentiæ Sacramentum, deficit à ratione Sacramenti, Laico proferente formam, quia scilicet non ponitur forma significans formaliter sacramentaliter. Ergo etiam & Eucharistiæ Sacramentum deficiet ex eo, quia laicus proferret formam. Et sicut illic adhuc potestas, est pars intrinseca in obliquo importata, ita & hîc.

Assero Tertiò. *In omnibus Sacramenti potestatem Ministri esse aliquid tenens se ex parte principii effectivi.*

Ratio colligi debet ex dictis pro asserto primo.

Quoad Secundum. *Vtrum actio transsubstantiativa, pertineat intrinsecè ad Sacramentum Eucharistiæ?*

Assero Primò. *Accipiendo transsubstantiationem pro actione, qua substantia panis, convertitur in substantiam corporis Christi, in eo sensu transsubstantiatio, non componit intrinsecè Eucharistiam.*

Ratio. Quia transsubstantiatio in hoc sensu, est actio agentis, actio autem agentis, non componit intrinsecè effectum, sed producit; & sicut in conversione naturali ligni in ignem, conversio illa non se habet per modum intrinsecè componentis, ita neque transsubstantiatio, habebit se per modum intrinsecè componentis.

Assero Secundò. *Accipiendo transsubstantiationem pro termino seu transsubstantiatione ut quod, sic transsubstantiatio est pars intrinseca, immò totum intrinsecum Eucharistiæ, non sumpti secundùm species.*

Ratio est: quia illa transsubstantiatio ut quod spectata, est ipsum corpus Christi, & sanguis, latens sub speciebus, dum substantia panis convertitur in corpus Christi, hoc autem est ipsum totum Sacramenti.

Assero Tertiò. *Indubiè transsubstantiatio pro actione sumpta erit extrinsecum intrinsecè requisitum.*

Ratio petatur ex dictis supra.

DIFFICULTAS V.

Vtrum usus pertineat intrinsecè ad compositionem hujus Sacramenti?

Dicendum est. *Vsum non pertinere ad compositionem hujus Sacramenti.* Est assertum partim contra Hæreticos qui docent ante usum non contineri in Eucharistia corpus Christi, partim contra Catholicos Aureolum scilicet & Gabrielem qui docent sumptionem, esse aliquid intrinsecè pertinens ad Sacramentum. Ex quibus Aureolus usum vult esse partem Eucharistiæ, Gabriel autem usum vocat Sacramentum diversum.

Ratio asserti nonnisi ab auctoritate Conciliorum habetur Florentini scilicet & Tridentini Sess. 13. can. 4. quod Eucharistiam ante usum absolutè appellat Sacramentum; & Florentinum particulariter dicit verbis consecrationis confici Eucharistiam.

Ex quibus fundamentis sic formari potest argumentum. Impossibile esse rem constantem partibus, sine positione partium suarum intrinsecarum, & esset enim sine illis & non esset: esset quidem ut supponitur, non esset autem, quia totum nihil aliud est quam partes vel pullulans ex illis ut volunt Scotistæ. Possibile autem est, esse Eucharistiam Sacramentum, ante usum, cum de facto ex Conciliis, sit Sacramentum, ante usum; ergo usus, non est illius pars intrinseca componens.

Ex illa auctoritate Florentini sic ulterius formari potest argumentum. Vel consecrans conficiens Sacramentum ponit illud sine partibus intrinsecis, vel cum partibus intrinsecis, si sine partibus intrinsecis, ergo potest aliquid produci, quin partus illius producantur; si autem producitur cum partibus intrinsecis, ergo usus ejus non est pars intrinseca, hic enim non producitur in confectione Sacramenti.

Respondebis primò. Usum non esse partem essentialem, esse tamen partem integralem Eucharistiæ, nec se habere ita in composito Sacramentali, ut se habet corpus & anima in composito humano, sed ut se habet digitus vel manus, vel ut se habet satisfactio, in Sacramento Pœnitentiæ.

Contra est primò. Quia jam hæc responsio non accipit verba Conciliorum simpliciter, & cum dicat Concilium, esse hoc Sacramentum ante usum, restringit responsio, quod non sit ante usum, secundùm partes suas integrales.

Contra est secundò. Quia hoc ipsum arbitrariè dicitur, quòd scilicet usus sit pars integralis Sacramenti permanentis, nec debemus adstruere arbitrariè partes Sacramentorum etiam integrantes, nisi ex doctrina Ecclesiæ interpretantis nobis, quidnam voluerit Deus esse partem alicujus Sacramenti; Habetur autem doctrina Ecclesiæ, quòd satisfactio sit pars integralis, non habetur id de usu Eucharistiæ.

Contra tertiò. Quia disparitatem assignat Lugo de satisfactione, cur illa possit esse pars integrativa Sacramenti Pœnitentiæ & usus non possit esse pars integrativa Sacramenti Eucharistiæ. Quia scilicet usus, non tantùm esset pars integrans sed deberet esse pars essentialis. Quòd enim satisfactio sit pars integralis inde pro-

proficiscitur, quia præsupponit à Sacramento pœnitentiæ de facto causatam gratiam, consequenter supponit vim eam causandi, ante sui positionem: si verò usus requireretur ad Eucharistiam tanquam pars, ita requireretur, ut sine illo Eucharistia non causaret gratiam, consequenter non requireretur tanquam pars integralis, sed tanquam pars essentialis. Deinde licet sine usu sui, Sacramentum non causet gratiam, nihilominus ex eo non infertur requiri essentialiter usum vel integraliter, ad Eucharistiæ Sacramentum; cum sufficiat illum requiri per modum conditionis & applicationis.

Respondebis Secundò. Usum in Eucharistia habere rationem partis in obliquo importatis, consequenter dari ante usum Eucharistiam, secundùm id quod dicit in recto, licet non detur secundùm id, quod dicit in obliquo.

Contra est. Quia indeterminatè & absolutè enuntiant Concilia, quòd detur Eucharistiæ Sacramentum post consecrationem, ante ejus usum. Deinde licet aliquid esse possit pars importata in obliquo, sicut v.g. in hoc concreto album, pars etiam est albedo importata in obliquo, sed hoc fieri non potest, ut sit aliquid pars alicujus, & non detur, quamvis illud dicatur absolutè dari: cùm autem dicatur absolutè dari ante usum, Sacramentum Eucharistiæ, & non detur usus, quomodo ille usus potest esse pars, quantumvis nonnisi in obliquo importata.

Respondebis Tertiò. Quòd Sacramentum Eucharistiæ non componatur usu, sed quòd constituat Sacramentum diversum.

Contra est. Tum quia nemo unquam Patrum usum Eucharistiæ, dixit esse Sacramentum, diversum ab ipso Sacramento Eucharistiæ; in rebus autem fidei, vel ipsa negatio, quòd hoc non docuerint Patres, momentum habet. Tum quia sequitur jam plura esse Sacramenta quàm septem, contra decisionem Ecclesiæ; dicere autem quod ille usus revocetur ad Eucharistiæ Sacramentum, constituatque unum cum illa Sacramentum per attributionem & ordinem, sicut species constituunt unum Sacramentum cum corpore Christi id dictum est arbitrariè. Nec valet instantia adlata, quia una species, non est Sacramentum diversum, sed nonnisi pars totius Sacramenti, jam autem Soto, docet usum esse Sacramentum diversum. Tum quia cum Eucharistia non causet diversam gratiam ab usu, non possunt inter se in ratione Sacramenti diversificari, nam non possunt diversificari in ratione causantis gratiam, quod tamen spectat ad conditionem Sacramenti.

Dices Primò. Usus Eucharistiæ est signum sensibile, constitutum à Christo, & simul est causativum infallibiliter gratiæ quantùm est ex illo, propter Christi promissum: Qui manducat hunc panem, vivet in æternum; ergo usus est Sacramentum, non aliud autem quàm Eucharistia, ergo si non sit totaliter Eucharistia, vel simpliciter ab illa distincta, erit pars Eucharistiæ.

Responsio est communis, quòd scilicet usus in Sacramento Eucharistiæ, sit causativus gratiæ, per modum applicationis seu conditionis sine qua non, non autem per modum principii per se influentis. Quodsi quæras cum requiratur usus, ut conferatur gratia Eucharistica, unde colligatur, quòd requiratur nonnisi per modum conditionis? dici potest, quod id colligatur ex fundamento, ex quo colligit Ecclesia Eucharistiam, esse Sacramentum permanens, & ante usum.

Instabis Primò in aliis Sacramentis usus est pars illius. Ergo & in Sacramento Eucharistiæ. Antecedens probatur. Quia v.g. in Sacramento baptismi materia remota est aqua, proxima autem est ablutio, quæ non aliud est nisi usus illius materiæ. Rursus in extrema unctione materia remota est oleum benedictum, proxima autem est ipsa unctio; ergo & in Sacramento Eucharistiæ, usus erit pars ejusdem.

Respondetur. Negando Consequentiam. Disparitas est, quia docet Ecclesia unctionem & ablutionem, esse materiam Sacramenti, consequenter partem, non docet autem id de usu Eucharistiæ, imò docet ante usum, esse jam hoc Sacramentum. Ulterior autem ratio est, quia si dicatur usum esse partem, sequitur absurdum, quod adferendo rationem pro asserto attigimus, nullum autem est absurdum, si usus aquæ & olei dicantur esse quid constituens baptismum & extremam unctionem; nec inde sequetur, quod detur vel causetur aliquod totum, non datis seu non causatis sui partibus, ut hîc sequeretur. Addo. Præ oculis habendum esse, ex quibus verbis collegerit Ecclesia, Eucharistiam esse Sacramentum permanens, cujus principale fundamentum fuit, ipsa verba: Hoc est corpus meum, collecta autem permanentia Sacramenti Eucharistiæ, benè inferri potest, usum non esse partem Eucharistiæ.

Instabis Secundò. Sicut Eucharistia est instituta per modum spiritualis refectionis, ita extrema unctio est instituta per modum medicinæ spiritualis; & sicut in naturalibus usus cibi seu manducatio non nutrit, sed ipse cibus, ita applicatio medicinæ non sanat, sed ipsa medicina; Ergo si non rectè colligitur ex eo, quòd applicatio medicinæ non sanat, non rectè inquam colligitur, quòd applicatio olei benedicti non sanet spiritualiter, seu non sit pars Sacramenti, ita nec in Eucharistia rectè colligetur, usum non esse partem, quia manducatio in naturalibus, non est pars refectionis.

Respondetur. Suppositâ collectione, quâ colligit Ecclesia ex illis verbis: Hoc est corpus meum, item: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita &c. Supposita inquam hac collectione, quâ colligit Ecclesia, hoc Sacramentum esse permanens, bene postea colligit ex proportione cum usu cibi corporalis, qui non est pars refectionis etiam usum Eucharistiæ, non esse partem refectionis spiritualis: quia verò Ecclesia de extrema unctione, nec ex Scriptura nec ex traditione colligit, illam esse Sacramentum permanens, ex sola proportione illius ad medicinam corporalem, non potuit colligere usum illum, non esse partem unctionis, sicut usus medicinæ non est pars medicinæ.

Dices Secundò. Mutatio conditionis, non potest mutare ipsam causam, & sic sive sit applicatio ab angelo sive ab homine ad igniendum, ignitio non mutatur, sive item sit applicatio modus, sive formalitas, sive quid naturale, sive supernaturale, eodem modo se agens habet, ergo etiam si usus Eucharistiæ, est sola conditio, quocunque modo quis utatur Eucharistia, modo illa utatur, causabitur gratia ab illa, hoc autem dici non potest: ponamus enim v.g. penetrari Eucharisticas species cum carne humana & poni in stomacho, ponamus miraculosè sine ulla penetratione idem fieri, non percipietur tunc gratia Sacramentalis.

Respondet Primò Lugo concedendo causandam tunc gratiam: sed hæc responsio difficultatem patitur ex Scriptura, quia expressè manducatio requiritur ad hujus Sacramenti gratiam: Nisi, inquit, manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis: item: Qui manducat hunc panem, vivet in æternum; intelligere enim hoc de solo præcepto manducandi, dum urget obligatio, est arbitrariè dictum, & ly manducare simpliciter non accipietur. Neque valet si dicas, casû quo cibus corporalis in stomacho poneretur sine manducatione, haberet eundem effectum, atque si poneretur cum manducatione; & de ligno vitæ dici potuisset, qui comedit ex hac arbore vivet, quæ propositio vera foret, quamvis ligni vitæ fructus, in stomacho, sine manducatione positus fuisset; quòd si sine manducatione, cibus corporalis, positus in stomacho, causat refectionem corporalem, cur non etiam similiter posita Eucharistia, causabit refectionem spiritualem? Non inquam valet si id dicas, quia quamvis inter refectionem spiritualem & corporalem sit aliqua proportio, non tamen similitudo in omnibus; quòd autem in hoc puncto similitudo non teneat, fundamentum est, quia ex una parte poterat Christus instituere Sacramenti manducationem naturalem, ita eam deposcendo & simul decernendo, quòd non esset concursurus ad productionem gratiæ, huic Sacramento debitæ, nisi positâ manducatione; quòd autem de facto decreverit, ita ostendunt locutiones Scripturæ præcitatæ, quæ simpliciter & ut sonat te[rminus] *Manducare* accipi non possunt, conce[ssa] sequela.

Respondetur Secundò cum Suarez nega[n]do sequel. pro cujus defensione. Noto duplic[es] esse conditiones: quasdam meras accidental[es], quarum mutatio non mutat vel causam vel e[f]fectum: & alia est conditio essentialis & nece[s]saria sit v.g. existentia sub conceptu existenti[æ] est nonnisi conditio agendi, & tamen est esse[n]tialis. Rursus indistantia actionis ab effectu, e[st] nonnisi conditio sine qua non, & tamen esse[n]tialis & non supplebilis à Deo, ut dixi in mater[ia] de actione indistans; è contra transmissio vi[r]tutis per medium, est conditio accidentalis, ru[r]sus applicatio ab agente virtutis, est item co[n]ditio accidentalis. Manducatio autem est co[n]ditio essentialis, ex suppositione decreti divi[ni] manifestati illis verbis: Nisi manducaverit[is]. Quòd si alicubi legitur historia, de miracul[o]... in stomachum hostiæ repositione, in circu[m]stantia desiderii communicandi, id tribuend[um] est, dispensationi divinæ & ordini speciali, sic[ut] ex dispensatione multi dicunt sub initium E[c]clesiæ valuisse baptismum, in nomine Christi.

Rationes Recentiorum.

Dices Tertiò. Cum Di Cast. disp. 2. n. 37. q[ui] docet non tantùm connotativè spectare ad e[s]sentiam Sacramenti sumptionem, sed etia[m] completivè. Eucharistia in quantùm sacrific[i]um, licet essentialiter consistat in consecrati[o]ne, tamen multi docent etiam sumptionem pe[r]tinere ad substantiale sacrificii complementu[m] cum illud sacrificium ordinetur ad spirituale[m] refectionem, refectio autem substantialit[er] completur usu.

Respondetur. Si per completivè spectar[e] intelligatur, nonnisi connotativè spectare, ve[ra] est assumptio, sed si plus, neganda est, nam com[]pletivè spectare præter connotativum spectar[e] non aliud est, nisi integraliter vel essentialit[er] per modum partis spectare, & tamen ex dict[is] nec essentialiter nec integraliter componit Eu[]charistiam usus, ideò nec spectabit completivè. Instantia adlata de sacrificio eandem difficul[]tatem habet cum Sacramento, nam si essenti[a] sacrificii stat in consecratione, quæ anteceden[]ter completur ante usum, usus non erit jam, ni[si] connotatum essentiale: si autem quis ponat eti[]am sumptione compleri, dicet quòd sola conse[]cratione nondum sit completum & perfectu[m] sacrificium, & quod ante usum, non sit sacrifi[]cium nisi partialiter, non potest autem secun[]dum phrasin Tridentini dici, quod ante usum sit nonnisi partialiter Eucharistiæ Sacramen[]tum.

Instat

Instat Primò. Licèt ante satisfactionem essentialiter completum pœnitentiæ Sacramentum, nihilominus satisfactio est pars integralis; ergo & in præsenti idem dicendum.

Respondetur. Disparitatem esse, quia casum antecedentis docet sacra doctrina, non docasum consequentis & enuntiat sine ulla restringente particula, quòd ante usum sit jam Sacramentum Eucharistiæ, enuntians autem de Sacramento pœnitentiæ semper restringit, requirendo etiam satisfactionem. Posset etiam disparitas dari; quòd pœnitentiæ Sacramentum est institutum per modum judicii decisivi, circa causam animæ, ut quod hîc solutum fuerit, sit solutum & in cœlis, quod judicium, sicut & alia judicia, censentur compleri præstita satisfactione, cùm hanc intendat judicium. Jam autem Eucharistiæ Sacramentum, est institutum per modum cibi, est autem cibus completus ante sumptionem, imò non sumitur nisi completus, hinc ipsa sumptio, est extra essentiam cibi, cum etiam sine sumptione appelletur cibus.

Instat Secundò. Illud in negotio Sacramenti pertinet ad rationem Sacramenti aliquo modo, quod ex vi institutionis Christi fuit institutum, ad significandam rem sacram sanctificantem nos, sed eo ipso quòd Christus instituit hoc Sacramentum per modum cibi & potus ut significaret refectionem animæ, censetur instituisse ut non cibus ipse, sed media cibatione reficeret; Ergo ex vi institutionis, ipsa cibatio habet significationem, in ordine ad sanctificandam animam.

Respondetur. Concedo totum, quia nihil agitur de completione essentiali vel integrali per cibationem. Potest etiam distingui Minor. Instituit Christus ut media cibatione, tanquam applicatione reficeret Eucharistia. Concedo minorem; instituit ut media cibatione, habente rationem, plus, quàm applicativi reficeret Eucharistia nego minorem, distinctoque consequenti nego consequentiam.

Instat Tertiò idem. Hoc ipso, quia se habet per modum applicationis usus, infertur usum pertinere ad complementum essentiæ hujus Sacramenti, nam Sacramentum ut actu nutriens, applicationem involvit in suo conceptu, atque ex vi institutionis, suam significationem usus, nec se habet per modum applicationis ignis ad lignum, sed quantùm ad modum est illis operatio, & hæc, ratione potandi & sumendi Eucharistiam, habet suam significationem, refectionis scilicet actualis.

Respondetur. Si consentit DiCast. quòd usus habet se per modum applicationis & conditionis, cur non in hoc, de quo est lis, habet se per modum applicationis ignis ad lignum, & si se habet per modum applicationis, non spectabit ad essentjam completivè, sed completam essentiam applicabit, Sacramentumque actu nutriens involvit applicationem, sed non per modum partis, cibus enim est, qui nutrit, non ejus applicatio, cibus enim transit in substantiam aliti, licèt applicatus, non ejus applicatio, usu̅sque non habet significationem sed applicationem significationis, nec habet significationem refectionis actualis, sed tantùm applicationem significativi & causativi refectionis actualis, quia hæc non applicationi tanquam nutritivo & refectivo, sed Eucharistiæ debetur. Quamvis autem illa sumptio sit actio vitalis, nihil vetat, ut cum applicatione ignis ad lignum, in ratione conditionis conveniat. Consulantur dicta de fide, ubi actum an Auctoritas Ecclesiæ, itemque utrum dictio passiva, sit motivum Formale Fidei.

QUÆSTIO II.

De Materia Eucharistiæ.

Materia, ex qua conficitur Eucharistia, est panis triticeus. Sed missis his, quæ spectant ad moralia, *sit*

DIFFICULTAS I.

De Quantitate Materiæ Consecrabilis & contentivæ Corporis Christi.

Dictum in Physicis, quòd formæ, quæ requirunt certam Corporum organisationem, determinent sibi minimum materiæ; formæ autem, quæ non requirunt certam organisationem, quamvis non determinent sibi certam materiæ portionem, quantum est ex illis; determinant tamen illam sibi, ratione quantitatis, si ex Minimis componitur, & in cujus minimi medietate dictum est non posse contineri quantitatem: quia verò formæ omnes pro dispositione requirunt quantitatem, fit ut naturaliter in medio minimi stare non possint: quia tamen hæc requisitio quantitatis pro dispositione non est essentialis, adhuc in medio minimi, conservari poterit divinitus forma. *His præsuppositis*

Quæritur. *An dimidium Minimi possit esse materia Eucharistiæ?*

Assero Primò. *Supposito quòd naturaliter in dimidio minimi forma panis conservari non possit, sequitur non posse consecrari illud dimidium minimi.*

Ratio: Quia consecrari non potest, quod non est panis, dimidium autem minimi ex suppositis, non potest esse panis.

Assero Secundò. *Casu quo divinitùs in dimidio minimi separato, conservaretur forma panis, necdum fieret consecratio.*

Ratio : Quia materia consecrabilis debet esse sensibilis humano modo, cum ipsum Sacramentum sit signum sensibile, jam autem tunc, non esset sensibilis panis, quia sensibilitatis fundamentum, est quantitas, quæ tunc non esset; in favorem hujus asserti vide Lugo d. 4. n. 94.

Dices Primò. Potest Deus miraculosè ponere quantitatem in angelo, cur non poterit saltem divinitus conservare eandem in dimidio minimi.

Respondetur. Conservare quidem illam poterit, sed non ita, ut evadat illud minimum quantum, sicut nec quantitas posita in angelo reddet angelum quantum; quodsi non reddet illud dimidium minimi quantum, nec reddet sensibile, quia sensibilitatis fundamentum est quantum; si autem non redderet sensibile, nec redderet consecrabile, ut dictum. Procedit autem responsio de eo quod fieret naturaliter.

Dices Secundò. In illo dimidio minimi, dum est unitum reliquis partibus, verè perficitur consecratio: ergo etiam perficietur in separatim posito dimidio.

Respondetur. Negando Consequentiam: quia separatim positum dimidium non est quantum, consequenter nec sensibile, adeoque nec consecrabile, jam autem dimidium illud unitum, est quantum, & sensibile.

Dices Tertiò. Ponamus dimidium hostiæ consecrari, & dimidium non consecrari; ponamus rursus ità divinitus dividi hostiam, ut dimidium minimi in ante consecrati, adhæreat parti non consecratæ, vel in illo dimidio minimi perseverabit Corpus Christi, vel non perseverabit: si perseverabit: ergo & poterit consecrari: si autem non perseverabit: ergo nec perseveraret substantia panis, nam corpus Christi succedit plenè in locum substantiæ panis: supponitur autem quòd perseveret adhuc tunc substantia panis, in illo dimidio unito reliquis minimis.

Respondetur. In tali dimidio minimi non conservandum corpus Christi, quia illud in se spectatum non est sensibile, adeoque nec conservativum corporis Christi; quòd autem sit sensibile ratione aliùs minimi, cui jungitur, non refert, quia continentia corporis Christi, non spectatur penes partes non consecratas: hæc enim ad illam sensibilitatem, perinde se habent, ac si non essent; sed spectatur penes sensibilitatem ejus, supra quod cadit consecratio; & sicut non concessis minimis quantitatis, si adhæreat non consecratis partibus, pars non sensibilis humano modo, non continebit corpus Christi; ita nec in præsenti.

Instabis. Corpus Christi, succedit in locu substantiæ panis, sed in tali dimidio minimi conjuncti, contineretur substantia panis; ergo corpus Christi continebitur.

Respondetur. Corpus Christi succedit locum substantiæ panis in speciebus, quæ in sint sensibiles humano modo, quæ sensibilit in dicto casu, non habetur.

Assero Tertiò. *In dimidio Minimi separa non posse conservari corpus Christi sine novo miraculo.*

Ratio: Quia tantùm in eo petit conserv sine novo miraculo corpus Christi, in quo pe isset conservari forma panis, sed forma panis dimidio minimi non petiisset conservari, qu hæc petit pro sui dispositione quantitatem, h autem servari non potest, nec reddere, quatum, dimidium minimi. Deinde quia corrup subjecto accidentium, non potest jam sine no miraculo conservari Eucharistia, petit en conservari sub speciebus, sed in dimidio mini corrumpitur subjectum accidentium, nem quantitas; ergo

Assero Quartò. *Dimidium minimi separatum & cum novo miraculo potest conservare corpus Christi.*

Ratio: Quia id non implicat, nec essenti est conservari corpori Christi sensibiliter.

Assero Quintò. *Dimidium illud non conti re Christum Sacramentaliter.*

Ratio: Quia de essentia Sacramenti est e signum humanum; si signum, ergo sensib humano modo, tale autem non est illud dimidium.

Dices. Tridentinum docere Sess. 13. cap Sub quavis parte separata manere totum Christum, cui definitioni non conveniunt asser præsentia.

Respondetur. Doctrinam Tridentini pr cedere de separabilitate, quæ sit in potesta humana; jam autem separatio usque ad dim dium minimi, non est in potestate humana, im nec ulla creatura, quia non est in potestate cre ta exquantificare.

DIFFICULTAS II.

De Materia Mistionis aquæ cum Vino.

QVod vinum consecrandum aquâ misce debeat, determinavit Florent. & Triden Sess. 22. cap. 7. quæ declaratio Conciliorum fui datur in facto ipsius Christi. Quòd autem Christus miscuerit aquam vino, docent antiquæ Sanctorum Liturgiæ, ut Jacobi, Marci, Basilii & alio rum. Sed in hoc est punctum difficultatis i præsenti; an antequam fiat conversio vini i Sanguinem CHRISTI, aquâ prius conver debe:

debeat in vinum; affirmant Thomistæ, & ex nostris Suar. Vasq. disp. 16. Sect. 2. & Pontius specta authoritate. Negativam autem ex nostris tuetur Coning. q. 74. a. 8. dubio unico. Lugo disp. 4. Sect. 2. qui plures citat, inter quos Cardinalem Baronium, & Cardinalem Toletum. Negatque Pontius attendendo ad rationem, ut videre est apud eundem q. 44. n. 27.

Pro utriusque partis notitia discutiendum est; An vinum habeat vim convertendi in se aquam, dum est extra vitem. Affirmativam tenent Thomistæ & eorum Sequaces. Negativam autem Coning, Lugo, Pontius. Sit

Punctum Difficultatis I.

An Vinum habeat vim convertendi in se aquam?

Pensandæ sunt rationes utriusque partis.

Rationes Affirmantium.

RATIO Prima. Authoritas Aristot. lib. 1. de generatione. textu 89.

RESPONDERI potest, quòd Aristoteles illo loco agnoscat quidem guttam vini admistam magnæ quantitati aquæ, converti in aquam, sed non è converso: mala enim est ista universaliter argumentatio; hoc potest converti in illud, ergo & illud in hoc; & ratio est: quia quamvis vinum sit magis activum quàm aqua; quia tamen non multum est resistivum, hinc etiam evaporare potest & aquæ fieri, ideo aqua facilius illud in se convertere poterit: è contra aqua est quidem non ita activa, quia tamen est plurimum resistiva, fit ut in vinum converti non possit. Rursus Chymici educere possunt, si non ex omnibus, saltem ex plerisque vinis aquam, si ergo illam non potuit convertere in se in vite, multo minus convertere poterit extra vitem; denique ex una parte, aquæ multæ immistum vinum non sentitur; est ergo pro conversione sudenda, sensus: ex alia parte non apparet, quî vina amittat vim hanc convertendi, videtur autem vinum extra vitem, non habere vim convertendi in se aquam, nam vitis vegetatur, adeoque habet vim, per introsusceptionem augmentandi se, & in se convertendi: quia verò extra vitem vinum non vegetatur, præsumendum est, quòd non habeat hanc vim; quòd autem habeat duplicem vim vertendi in se & vegetativis & non vegetativis debitam, nullum est fundamentum, imò est multiplicare entia sine necessitate, præcipuè cum non videamus etiam aliis provisam duplicem hanc vim.

RATIO secunda est. Quia potest agere vinum in aquam, ergo & convertere illud in se.

RESPONDERI potest, & antecedens esse dubium & falsam Consequentiam; antecedens quidem est dubium, quia actio illa deberet fieri per ordinem ad destruendum temperamentum; temperamentum autem aquæ, est frigus & humiditas, quod utrumque temperamentum, quia est requisitum ad formam vini, non apparet quî illas qualitates corrumpat; sed quidquid sit de antecedente, adhuc consequentia est falsa: quia non omnia, in quæ fit actio, possunt converti, quod sæpius inculcato exemplo cinerum illustrat Coning, in quos agit ignis, non tamen eos in se convertit; dici etiam potest ex dictis, quòd vinum possit agere in aquam in vite, non alibi.

RATIO tertia est. Quia quamvis v.g. Sanguis separatus non haberet vim convertendi in se guttam aquæ sibi immistam, quod ipsum dubium est, tamen eo concesso, posset habere illam vim vinum, à vite separatum; cujus ratio est; quia cum Sanguis extra corpus existens, petat naturaliter corrumpi, non debuit habere vim agendi in extrinseca, adeoque in admista sibi; alioqui etiam extra Corpus, posset sese naturaliter conservare, cum tamen per experientiam constet, quod extra venas corrumpatur & in pus vertatur; at verò vinum extra vitem positum, cum non corrumpatur sed permaneat, & perficiatur, debuit habere à natura virtutem, non tantum conservativam sui, per resistentiam contrariis, sed & suarum qualitatum inductivam.

RESPONDERI potest Argumentum multis ex partibus non concludere; nam imprimis pro universali principio assumi non potest; hæc res perficitur non conjuncta huic. Ergo habet vim convertendi alia in se; nam v.g. poma debitè collecta, perficiuntur postea, & maturescunt, & tamen quis dicet, illa habere vim convertendi in se alia; quodsi dicas, perfectionem illam quam acquirunt poma, non esse per acquisitionem, sed per deperditionem officientium temperamento maturitatis: sic etiam dicā perfici vinum per expulsionem, & per deperditionem introsusceptæ fæcis, & similium. Rursus licèt iis, quæ ipsius naturæ opere, extra suam radicem habent jus diutiùs existendi, possit dici, naturam providisse instrumenta, quibus sese defendant, & suas qualitates inducant; non tamen iis, quorum extra suam radicem permansio, artificio & excogitationi humanæ debetur: nam natura est obligata providere suis operibus, non operibus artis; item immeritò assumitur, quòd ea, quibus data est vis resistēdi contrariis, data etiam sit vis consimiles qualitates inducendi; certè enim adamas habet vim resistendi igni & ferro, & tamen non habet vim inducendi suas qualitates in aliud; deniq; quamvis iis, quæ

non producuntur vitaliter, possit concedi separatis à sua radice, vis inducendi qualitates proprias, non tamen iis, quæ esse suum vitaliter acceperunt, ut vitaliter accepit vinum à vite, utpote, per nutritivam vitis, elaboratum. Disparitas est ipsa inductio, & deinde quia iis, quæ vitaliter generantur, si debetur vis augmentandi sese, conveniret illam dari vitalem, hæc enim est proportionata; vis autem vitalis augmentat se per introsusceptionem, quæ non convenit vino, cum introsusceptio conveniat viventibus, vinum autem non vivit.

Argumenta Negantium.

Primum Argumentum est Authoritas Aristotelis 1. de generat. cap. 5. tex. 34. Ubi quærit Philosophus, cur in mistione utraque mistionis pars, & in nutritione nonnisi unum augeatur: & respondet, quia in nutritione perit alimentum, in mistione autem utraque substantia manet.

Respondetur. Philosophum loqui de mixtione antonomasticè dicta, in qua magnæ quantitati unius, magna quantitas aliùs miscetur; non autem quando modicissima quantitas apponitur, quæ moraliter non censetur mistio; quod autem Philosophus loquatur de tali mistione, ex duplici capite colligi potest; imprimis quia inferius tex. 89. pro exemplo hujus mistionis ponit guttam vini, in denis millenis mensuris aquæ; deinde quia expressè eodem textu 34. addit, quod in mistione pars prævalens augeri dicitur, illaque nomen retinet, quo ex ipso contextu, apparet illum locutum esse, de ista antonomasticon mistione, scilicet notabilis qualitatis unius, cum notabili quantitate aliùs.

Secundum Argumentum est. Quia Chymici experiuntur, se posse educere aquam immistam vino.

Responderi posset. Non educi guttam illam aquæ, si debito tempore & sufficienti ad conversionem misceatur, sed nonnisi humorem quendam serosum. Deinde illi ex quocunque corpore misto educunt salem & sulphur, neque tamen hæc præcontinentur in corporibus, sed nonnisi operatione artificiali generantur; ita dici posset illum humorem è vino eductum, non præcontineri, sed tunc in illa operatione generari, v.g. expulsione qualitatum & Spirituum vino debitorum; præcipuè cum ipsi Chymici asserant certo modo instituendi operationem, ut appellant, semper educi posse talem humorem.

Tertium Argumentum est, quô utitur Coning ab experientia, quia peritissimi fatentur corpora simplicia, qualis est aqua, non nutrire, cujus rationem omnes reddunt: quia non possunt immediatè simplicia converti in mista, ergo nec aqua poterit immediatè converti in vinum, præcipuè cùm vinum sit plenissimum calidissimis Spiritibus, qui nullo modo vident[ur] posse gigni ex pura aqua.

Respondetur. Si simplicia non possunt im[me]mediatè converti inmista, saltem converti po[s]sunt mediatè, cur ergo saltem mediatè aq[ua] non convertetur in vinum. Rursus vivunt pla[n]tæ, majori parte nonnisi aqua, ergo apparet [a]quam nutrire: Salamandra item, si verum e[st], igne nutritur.

Quartum Argumentum est, quô utitur L[u]go; quantumvis ignis habeat activissimam p[o]tentiam, non tamen omnes partes ligni vel stu[p]pæ convertit in ignem; cum ergo non omn[es] aquæ partes, habeant crassitiem requisitam a[d] formam vini, non posset saltem in omnes pa[r]tes illam inducere, de quibus idem ac de gut[tis] quæri posset: an convertantur in sanguinem

Respondetur. Igne non convertente in [o]mnes partes ligni, adhuc verum est dice[re], quòd ignis convertat in se lignum; ergo etia[m] ad intentum, verum erit dicere, quòd vinu[m] convertat in se aquam. Deinde sunt aliqu[a], quæ simpliciter convertuntur in ignem, ut [o]leum pulvis pyrius, unde ergo conjicietur, qu[od] aqua respectu vini, non ita se habeat.

Instabis. Etiam in vite non converti[tur] simpliciter aqua in vinum; quia multa conve[r]tuntur in foliculos, vimen &c. & ignis non co[n]vertit in se cineres.

Responderi posset. Sufficit ad intentu[m], sic converti aquam in vinum, ut convertitur [in] vite; deinde quod attinet ad instantiam [de] igne, quòd hoc non convertat in se aliud, n[on] arguit, si cætera non sint paria, ut aliud etia[m] non convertat illud in se: nam cucumeres [di]gerit ventriculus, fertur autem, quòd ignis ill[os] non consumat ordinariè; etiamsi ordinari[è] ignis magis sit ustivus, quàm calefaciat cal[or] ventriculi; disparitas etiam posset dari de ign[e] petita ex providentia naturæ: quia cùm ign[is] plura habeat quibus se servet, non debebat il[li] provideri singulorum totalis conversio, cum au[tem] paucissimis augeatur sicut vitis, ita & vinu[m] potius expetunt à natura, provideri sibi totale[m] conversionem, quæ eo promptius fit, quo plu[res] res sunt consimiles qualitates in aqua & vin[o], quàm in aliis rebus consumibilibus igne; si enim etiam ignis incidat in consumibile valde sib[i] proportionatum, omnia in illo consumit, ut pa[tet] tet in pulvere pyrio, ita & faciet vinum. Quo[d] autem attinet ad spiritus subtiles, quibus indi[get] get vinum, ii in aquam induci possunt propte[r] copiam eorundem in ipso vino; & si attrit[u] possunt acquiri isti spiritus; si item obsistenti[a] aliqua consimili, qualis est in anteperistasi, au[geri] geri possunt, sic etiam providere potuit natur[a] similem vino activitatem: & sicut dum viti[s] sugit aquam & humorem ex terra, non deest illi vis, spiritus illos inducendi, sic nec deeri[t] postea.

Quin

Quintum Argumentum. Est quo utitur Coning: quia aqua est tenacissimæ naturæ, unde si illam conjicias in candentem ollam ferream, si vapores alembico excipias, totam omnino integram reperies.

Responderi Potest. Hanc experientiam & multum dicere & falli; multum quidem dicere, nam enim potest fieri, ut ignis activissimus & calor ille, nihil decerpserit sibi ex illa materia quæ, ita quòd tota possit assurgere in alembicum; & prædicatum tenacitatis conversioni obesset, cum etiam in vite eandem tenacitatem habeat. Fallit autem experientia, quia illa generatio humoris alembico extracti, non debet attribui assurgenti illuc aquæ; sed potius generationi ejusdem ex aëre, & exhalationibus sursum ascendentibus in aquam, postea resolutis; certè si videmus, quòd aqua jusculo confitendo ollæ immissa, non tota ascendit supra in operculum, sed vix aliquid illius; ita non debet dici quod infusa candenti ollæ tota sursum surgat: imò videri potest, quòd si v. g. anser coquatur nonnisi cum suo sanguine & aceto, nihilominus alembico excipi possit similis liquor quæ, & hoc in aliis etiam succulentis usu venit; quod ipsum probat non debere liquorem illum attribui ascensui aquæ, ferro candenti injectæ.

Sextum Argumentum est quo utitur Coning Pontius; nam debilitatur vinum post mistionem, & nunquam reparat priores vires, etiam post longius tempus: cum autem vinum sit homogeneum, omnino videtur, quòd si converteretur in ipsum aqua, recuperaret postea priores vires, sicut ipsamet aqua, licèt diminuantur illius qualitates connaturales applicato igne, postea tamen ablato igne, recuperat illas, expulso omni calore; idemque clarius adhuc urgetur in igne, qui posita conversione sui pabuli ipse, semper augescit; imò modus augendi ignem & roborandi vires illius, est, convertendorum subministratio.

Responderi nihilominus potest. Sicut diversimodè se habent agentia in vi convertendi ipsa; ita diversimodè se habent multiplicatis convertendis, in vi retinendi vigorem suum; & sicut ignis etiam copia alimenti interdum obrui potest & extingui; ita possunt enervari vires vinis, si copia convertendæ aquæ illi misceatur; sicut vitis abundans multo succo, non potest convertere illā aquam æquè bene, ac æquè citò in vinum, idque in naturam illarum virium vitis, imò resolvi debet; nobis à posteriori cognitum per experientiam; ita quòd vinum mistum servetur, referendum in naturam convertentis, cujus vires retunduntur illa mistione; referendo illam retunsionem virium, in naturam agentium, nobis à posteriori cognitam, quod in multis rebus physicis usurpari solet.

Septimum Argumentum est. Quia quamvis fortassis id concedatur vino robustiori, & si diuturniore tempore maneat illa gutta in vino; non tamen intra breve tempus, nec vinis tenuioribus.

Responderi potest. Quod ad breve tempus attinet, suam offerent Thomistæ consuetudinem, infundentes vinum ante Sacrum. Quod attinet ad consuetudinem universaliorem, dicent, sufficiens esse illud tempus, quod usurpatur communiter: vel dicent; sicut extemplò non sentitur illi gutta vini, ita & extemplò convertitur. Quod attinet ad vinum, dicent tenuissimum non esse Sacro adhibendum: Scrupulosè tamen in hoc non esse agendum, quia nullum est ita tenue vinum, quod non sit longè superius aquâ, nullumque tenue respectu aquæ, quamvis sit tenue respectu generosiorum vinorum; & sicut periti docent ad desinentiam Eucharistiæ sub speciebus unicum quadrantem sufficere, ita ad conversionem aquæ in vinum, sufficiet brevior mora; & ex his utrinque considerátis.

Colliges dubium esse: An convertat vinum in se guttam aquæ, vel non? quamvis attendendo ad authoritatem Innocentii, ista conversio sit probabilior, de qua infra; his præmissis.

Decidendum restat: An prius debeat converti in vinum, quàm in Sanguinem; de quo *sit*

Punctum Difficultatis 2.

Deciditur Difficultas.

Dicendum est. *Probabilius esse quòd aqua cum vino immediatè in sanguinem converti possit*; sed probare id ratione non ita promptum.

Probari solet Primò. Totus ille potus ex vino & aqua in calice existens; debet vi formæ consecrationis transsubstantiari in sanguinem Christi; sed si aqua simul cum vino non converterentur immediatè in sanguinem, non semper potus ille totus transsubstantiaretur vi formæ in sanguinem; ergo aqua simul cum vino, convertitur immediatè in sanguinem. Major probatur. Tum quia supra totum illud potabile ex vino & aqua mistum; profertur forma consecrationis, ita ut Sacerdos committeret Sacrilegium, si vellet aliquas partes potûs illic contenti consecrare, aliquas non. Tum quia nullus Sacerdos potest miscere vino consecrando liquorem aliquem cum intentione, non consecrandi illum liquorem. Tum quia non posset sic mistum calicem exhibere sine Sacrilegio populo adorandum, sic nec hostiam non consecratam

admiſcere conſecratæ. Minor principalis probatur: quia in Miſſali præcipitur Sacerdoti, ut ſi tempore communionis advertat non fuiſſe vinum conſecratum, apponat vinum cum aqua & ſtatim conſecret: in quo caſu, cum impoſſibile ſit tantillo tempore converti ſubſtantialiter aquam in vinum, ſequitur non totum illum potum, qui eſt in calice, transſubſtantiari vi formæ in Sanguinem; quæ ipſa Minoris probatio, ſic aliter proponitur. Nullus poteſt de induſtria apponere materiæ conſecrabili materiam non conſecrabilem ſine gravi Sacrilegio, ſiquidem forma, deſignat totum quod eſt in calice, converti in Chriſti Sanguinem; cum ergo ſtatuat Eccleſia, ut aqua apponatur vino, in ea circumſtantia, in qua prudenter præſumi poteſt non convertenda in vinum, innuit tacitè aquam in ſui ſpecie remanentem, eſſe conſiderabilem.

Responderi poteſt primò. Sacerdotem in confuſo intendere conſecrare id quod eſt conſecrabile.

Contra. Quia id non tollit rationem Sacrilegii, neque enim ſimilis intentio quidquam ſalvaret, ſi quis vino miſceret lac.

Respondet. Secundò Amicus, eſto interdum ob temporis brevitatem nequeat aqua in vinum transmutari, illud tamen eſt per accidens & præter primariam intentionem Eccleſiæ, quæ per ſe aptum tempus deſignat, ad hujusmodi præconverſionem; quod autem caſibus fortuitis hujusmodi præconverſio non exſpectetur, urgentiores cauſæ movent.

Contra. Quia nulla poteſt eſſe urgens cauſa, propter quam ſupra non conſecrabile mandet Eccleſia proferri verba conſecrationis. Deinde caſu, quo per accidens ex conſecrabili fieret non conſecrabile, non poſſet Eccleſia obligare ad proferenda verba ſupra non conſecrabile per accidens, v.g. caſu quo vinum miraculosè vertatur in gemmam: tam autem gemma, quam aqua miſta vino, ſi non præconvertatur, manet inconſecrabilis per oppoſitos.

Responderi poteſt tertiò. Imprimis majorem dubiam eſſe; quæro enim, an Sacerdos committat Sacrilegium, ſi aliquo pulviſculo manente in vino conſecret calicem & proponat adorandum; vel non committit? ſi committit, dabitur infinitis ſcrupulis locus; vix enim poſſibile, ne villi purificatorii, adhæreant calici recipienti vinum; vix eſt poſſibile, dum abſterguntur digiti in calicem, quòd aliqui pulviſculi non incidant, in quibus omnibus nemo ſibi facit ſcrupulum Sacrilegii committendi; deberet in vinis bonis ſed non ſupremis nunquam dici miſſa, quia remiſſio illorum, non in aliud referri debet, quam in non benè decoctum humorem aqueum, propter quem defectum carent ſpirituum copia generoſo vino debitorum. Si autem eo caſu non committitur Sacrilegium, quî committetur conſecrando vinum, in cujus ſubſtantiam, non eſt præconverſa aqua; quæro item: cur ex parte Objecti nulla ſit idololatria conſecratum calicem attollere, & adorandum cultu latriæ exhiberi, quamvis ipſe calix continens, nullo modo latriam mereatur; ſi ergo in hoc recurras ex parte Objecti ad adorabile, & ex parte adorantium, quòd intendant adorare nonniſi adorabile; ita dici poſſet, ſi non præconvertatur gutta in vinum, nec conſecretur, nullum adhuc committendum peccatum Sacrilegii. Hinc ulterius non debet habere ſacerdos intentionem conſecrandi illam aquam non præconverſam, nec debet formare exceptivam, quòd nolit ſupra illam proferre verba, caſu quo non ſit præconverſa: quia iſta omnia ſunt nonniſi diſputabilia, intentio autem conſecrationis, debet verſari circa certa. Cæterum caſu quo vino miſceatur lac, non eodem modo ſe debet habere Sacerdos, ac cum judicat, quòd aqua non ſit in vinum præconverſa; quia doctrina univerſalis Eccleſiæ docet, quòd lac vino miſtum non terminet conſecrationem; nec ſunt locutiones Patrum, quæ oſtendant omne immiſtum vino conſecrari; jam autem univerſalis Eccleſiæ doctrina non docet, aquam non præconverſam, non conſecrari.

Minor etiam iſtius argumenti non convincit: quia diceret quis extemplò illam præconverti in vinum; ad eum modum, quo pulvis pyrius extemplò incenditur; præcipuè quia diſſoluta gutta, in minutiſſimas portiunculas, inſinuatque tot partibus vini, facillimè vinci poteſt.

Confirmatur. Chriſtus Dominus uſus eſt vino miſto, & quidem immediatè ante conſecrationem, ut colligere eſt ex Liturgiis quarum verba recitat Lugo, quæ miſtio probabile eſt quod fuerit in copia, ſicut decebat uſum Chriſti; jam autem qui tam citò converti potuiſſet in aqua in vinum, nec potuerunt colligere diſcipuli ex verbis Chriſti, cum illa conſecrando proferret, illum nonniſi ſub ſpeciebus vini ponere ſanguinem, & non ſub ſpeciebus aquæ.

Responderi poteſt. Quamvis in illis Liturgiis non exprimatur mora, vel exſpectatio Chriſti, non conſtat tamen, quòd benè an non miſcuerit vinum, nec erat neceſſe hoc deſcribi ab Evangeliſtis, quia multa ſimilia non deſcripſerunt. Rurſùs ſi ad temperantiam Chriſti attendendum ſit, ſupponendum eſſet vix aliquid vini illum miſcuiſſe, nam etiam parva miſtura vini, vocari adhuc poteſt in ſenſu morali calix vini, denominatione non ex majore quantitate, ſed ab excellentiori deſumpta, ſicut dicitur quis bibere vinum lymphatum, qui duas partes aquæ miſcet; potius ergo cenſendum eſt, Chriſtum non attendiſſe tunc ad exemplum temperantiæ, ſed ad exemplum Sacramenti,

ti, na

,nam pro majori temperantiæ exemplo, nec inum bibere debuisset, potius ergo censendum t accepisse Christum vinum usuale, non quacunque, sed optimum, ad mysteria repræsenanda. Quod autem de hoc tunc non monuet Apostolos, sufficit quod postea unctione piritûs Sancti monuerit: quod circa plura alia cit; deinde cum tota quæstio præconversios sit nonnisi scholastica, non est quòd de illa æmoneret Christus. Addo institutori facile uisset vel potentia sua præconversionem illam stinare, vel sibi in hoc dispensare, & postea ocere Apostolos interna unctione, quid gere debuerint.

PROBAT Secundò Lugo. Quia materia Euharistiæ est vinum, consequenter omne illud oculum, quòd simpliciter & absolutè in usu ominum appellatur vinum; jam autem noine vini, venit etiam vinum indubiè lymphaum.

RESPONDEBUNT Oppositi. Verba Concilioum si nihil obsint, simpliciter esse accipienda, onsequenter cum dicunt sine addito vinum se materiam hujus Sacramenti, non debet acpi vinum cum addito, quale est vinum lymatum. Dici rursùs potest, quòd licèt in maria Sacramentorum, attendi possit adsuum umanum, ita tamen attendi ad illum debet, ut us & appellatio humana, non sit soli apprensioni hominum, sed physicè ipsi objecto, onformis; jam autem illa gutta physicè non otest appellari vinum, quamvis moraliter posappellari vinum, eo quod nullum sui sensum, o sui modicitatem moveat, condistinctum ab o, quem movet vinum. Quod autem attendi ebeat, non solùm ad appellationem moralem, d etiam ad physicum esse; ratio dari potest: uia quamvis respexerit Christus usum humaum, respexit nihilominus & physicum esse rum, ut ita, in re magis stabili, constitueret ateriam Sacramenti; nam v.g. nomine panis regionibus aliquibus v.g. in Polonia venit onnisi panis Siligineus, panis autem triticeus ppellatur panis non sine addito, sed panis albus el alio simili nomine; in multis etiam Asiaticis gionibus, nomine panis venit Oryza; ubi, ut des, quamvis attenderit Christus ad usum huanum, ut tamen quidpiam consecrationis ateria esset, respexit ad physicum esse panis on habet oryza, quamvis panis nomine apud ios veniat, non est materia sufficiens, respectu ntùm habito ad physicum esse; è contra auem v.g. vinum rubrum, & vinum album, diferunt specie, utrumque tamen est materia sufciens, non solùm ex eo, quòd pro eodem moliter reputentur, sed etiam quòd utrumque t physicè vinum. Vinum autem lymphatum, t quidem moraliter, non tamen Physicè Vium, si non præconvertatur aqua. *Missis aliis rgumentis*

PROBATUR Tertiò. *Conclusio principaliter Authoritatibus Patrum.*

PRIMA sit Augustini 1. de Trinit. cap. 4. *Aquæ* inquit, *mittitur in Calicem, & fit Sanguis, consecratione Verbi cœlestis.*

SECUNDA sit Ambrosii lib. 4. de Sacram. c. 5. *Ante verba Christi Calix est vino & aquâ plenus, ubi verba Christi operata fuerint, Sanguis efficitur.* Ubi ly Aquâ plenus, ostendit non præconversionem ante formam Consecrationis.

TERTIA est Damasc. lib. 4. Orthodoxæ fidei cap. 14. *Non potest*, inquit, (subintellige Christus) *panem suiipsius Corpus facere, & vinum & aquam sanguinem*; ubi, ut vides, expresse aquam nominat.

QUARTA sit Cypriani Epistola 63. ad Cæcilium; *Calix Domini, non est aqua sola, aut vinum solum*, quæ verba ostendunt præconversionem non esse necessariam, aliàs solum vinum, esset Calix Domini.

QUINTA Paschalis lib. de Corpore & Sanguine Domini. *Aqua* inquit, *consecratur, non quod aqua permaneat, sed quod convertatur in Sanguinem Christi.* Plura loca vide apud Coning & Lugo & post illos DiCast. hîc disp. 2. n. 137.

RESPONDERI potest. Vel quòd verba hæc intelligenda sint de mediata conversione, vel quòd intelligenda sint ampliativè, quòd scilicet Calix qui mistus erat aquâ & vino & similia; convertatur in sanguinem.

CONTRA hæc Universaliter est. Tum quia verba Patrum simpliciter non secundùm sensus ampliativos accipi debent, si nihil obsit; nihil autem obest, ut patebit solutione argumentorum. Tum quia nullus veterum potest citari ex Patribus, qui præconversionis istius vel moræ interponendæ inter infusionem & pronunciationem verborum meminerit.

CONFIRMATUR. Tum quia non potest hoc demonstrari, nempe vinum habere vim præconvertendi in se aquam, ut vidimus supra; ergo vel debet dici nunquam, illam aquam converti in vinum, vel converti posse immediatè in Sanguinem. Tum quia vel ex conditione aquæ est, ut attentâ etiam institutione Christi, non possit converti unquam in sanguinem & corpus Christi; vel ex conditione hac, quod sit extrinsecus admista; si ex conditione aquæ ut sic; ergo humor ille serosus nondum decoctus in vinum, non convertitur etiam in Sanguinem; participat enim conditionem aquæ, & tu attentâ institutione Christi, dicis non posse aquam ex sua conditione, converti in Sanguinem; & certè non habet vires majores vinum ad convertendam guttam aquæ affusæ, quàm ad convertendum illum humorem serosum, imò minores quàm ante, eo quod resistens crescat, nam olim fuit nonnisi humor serosus, nunc & ille, & aqua: quod si non attenditur ut vinum humorem serosum præconvertat in se, cur attendendum

erit,

erit, ut præconvertatur gutta aquæ. Si autem id proficiſcitur ex conditione aquæ, extrinſecus admiſtæ, redit adhuc argumentum: quia non poterit præconvertere illam guttam, ſicut nec præconvertere poteſt humorem ſeroſum & ſi non ſit neceſſe attendere, ut humorem illum ſeroſum præconvertat, quî ſit neceſſe attendere, ut guttam illam præconvertat; & cur, ſi eadem gutta eodem modo inſinuetur vino, quo inſinuatur humor ſeroſus, erit materia apta conſecrationis, ſi autem extrinſecus affundatur, non erit materia conſecrationis niſi præconvertatur. Et certè pone guttam humoris ſeroſi in ampulla, demittat illam Sacerdos in calicem, & pone illam rurſùs non præconverti, da ergo rationem cur, quia eſt affuſa exterius, non poteſt eſſe materia conſecrationis, & tamen à vite non præconverſa, fuiſſet materia conſecrationis; & certè ſi vinum haberetur ex Cana Galileæ tenuiſſet in illo conſecratio, quamvis ex vite non fuerit tractum, & cur non teneat conſecratio guttarum aquæ, non tractæ à vite, teneret autem tractæ à vite, ſeu ex illo humore ſeroſo. Tum quia quamvis pani admiſceantur aliquæ partes furfuris; quamvis item remaneant in pane guttæ aliquæ aquæ, quæ coagulant partes farinæ, nihilominus totum illud conſecratur & transſubſtantiatur in Corpus Chriſti; ergo etiam de aqua idem dici poteſt; & ſicut furfur, quamvis, ſi ſeparatim accipiatur, non ſit materia ſufficiens conſecrationis, nihilominus una cum tritico transſubſtantiatur in Corpus Chriſti; aqua item illa, quæ retinet partes farinæ, quamvis de ſe ſpectata, non ſit apta materia conſecrationis, nihilominus poteſt transſubſtantiari in Corpus Chriſti, ſumpta una cum tritico, ſeu in pane; ergo etiam aqua, licèt ſe ſola non ſit materia ſufficiens conſecrationis, immiſta vino, erit materia Conſecrationis.

Responderi poteſt ex Amico diſp. 16. num. 88. Illud tantum converti in corpus & Sanguinem Chriſti, quod ſubſtantialiter integrat panem & vinum, quæ ſunt materia hujus Sacramenti; ſed extrinſecus appoſita, non integrant ſubſtantialiter vinum, alioqui, quidquid miſceretur cum illo, converteretur in Sanguinem, quod falſum eſt; aliâs ſi pani miſceretur butyrum, aut aliquis liquor apponeretur, qui non variaret panem uſualem, converteretur in Corpus Chriſti; eodem modo panis madefactus aquâ, converteretur cum aqua in Corpus Chriſti; imò & aër inter poros vini & panis incluſus, quia nec talis aër, variat uſualem cibum vel potum.

Contra eſt. Quia ſi nomine integrantis ſubſtantialiter, intelligatur id, quod eſt ejuſdem ſubſtantiæ cum vino vel tritico, apertè falſum aſſumit reſponſio, quia nec humor ſeroſus eſt ſubſtantialiter vinum, nec furfur ſubſtantialiter

triticum. Si autem nomine integrantis ſubſta-
tialiter intelligatur, neceſſariò requiſitum' a
ſubſtantiam conſecrabilis materiæ, id etiam f
ſum ſupponit, quia ſi Deus ſepararet totum h
morem ſeroſum à vino, maneret ſubſtantiali
vinum; ergo apparet, quod ille humor ſero
non ſit ſubſtantialiter requiſitus ad vinum,
quo ipſo quæro, an conſecretur? redibitque
gumentum. Deinde in inſtantiis allatis aſ
mit ea, quæ certè fide conſtat non poſſe conv
ti, ut dictum eſt ſupra, non eſt autem talis doct
na de aqua, vel humore ſeroſo.

Respondebis ſecundò. Argumentum m
tum probare; ſi enim Deus vel Angelus ext
heret illam aquam, quæ continet farinam in p
ne eamque agglutinat, poneretque illam ſup
panem, certum eſt, quod illa aqua in conſec
tione panis non transſubſtantiaretur in Corp
Chriſti, transſubſtantiatur autem aliâs; er
poterit & aqua illa infuſa, ſeu infuſus hum
ſeroſus non transſubſtantiari, quamvis transſu
ſtantietur à vite tractus.

Contra eſt. Quia eſt diſparitas; nam aq
illa extracta ab angelo, non haberet idem o
cium ſi aſpergeret panem, nec enim conglu
naret in circumſtantia pinſionis, ope ignis
ctæ, ut antea conglutinabat; jam autem hum
ille ſeroſus, ſive à vite trahatur, ſive exterius
fundatur, idem officium in ordine ad vin
haberet. Deinde concedo aquam, ſicut h
moris ſeroſi ita & ſimpliciter aquam elemen
ſi ponatur non immiſta vino conſecrari n
poſſe, ſicut nec aqua extra farinam, ſed cur i
miſta conſecrari non poterit, ut conſecratur
pane.

Respondebis tertiò. Nomine panis ven
non ſolam farinam triticeam utcunque, ſed
qua dilutam, quæ poſtea in modica quantit
relicta coadunat partes farinæ, adeoque h
officio, meretur cum pane ſimul transſubſta
tiari: jam autem aqua affuſa, hoc officium n
habet.

Contra eſt. Furfur nullum tale officiu
habet, & tamen immiſtum farinæ transſubſta
tiatur; & ſi dicas non transſubſtantiari illu
inſimulas Chriſtum quod Metaphyſicam di
gentiam requiſierit in materia Corporis, h
eſt panem, ſine ullo furfure. Si verò dic
quòd furfur convertatur, redit argumentu
Cur non convertatur in ſanguinem gutta
aquæ, etiam non præconverſa; & certè q
putet ſine miraculo in pane à Chriſto prim
conſecrato, nihil omnino furfuris fuiſſe, &
men cenſendum eſt, quòd ut magis abſolu
verba Chriſti verificarentur, totum hoc qu
habuit præ manibus, conſecrârit Chriſt
Denique humor ille ſeroſus, non habet ull
officium in vino, & tamen ille converti
in ſanguinem Chriſti, & non videtur qu
illa aqua affuſa, plus aliquid afferat, quàm ſer
ſus humor.

Addo tamen quòd in hoc; an aliquid immi-
ım convertatur in sanguinem v.g. Christi, non
ntum attendendum esse ad hoc, Utrum de-
uat rationem vini: nam etiam modica gutta
ctis, non destruit rationem vini; sed attenden-
ım est, an ex usu humano natum sit illud misce-
seu conficere vinum usuale, non est autem
ta ita misceri gutta lactis, ut nata est misceri
ua, secundùm usum humanum.

Punctum Difficultatis 3.

Respondetur Objectionibus.

Objicitur Primò. Authoritas Tridentini, ubi Sess. 13. Can. 2. docet; Post Consecra-
nem manere solas species panis & vini; &
n. 3. docet; Totum Christum contineri sub
gulis cujusque speciei partibus, separatione
ta; ex quibus locis sic arguitur. Ex Conci-
post consecrationem, non manent nisi so-
species panis & vini; ergo nulla substantia,
panis & vini, convertitur in Corpus & San-
inem Christi, aliàs manerent etiam illic, spe-
s aquæ.

Respondetur. Retorquendo argumentum
furfure, de aqua continente partes farinæ, de
more seroso, quorum vel species manent,
ipsa substantia, cum tamen Tridentinum,
at post consecrationem manere illic solas
cies vini & panis. Deinde dici potest, no-
ne panis & nomine vini intelligere Conci-
m panem & vinum usuale, utrumque autem
itur misturam aliquam, quæ in communi usu
appellatione, non destruit denominationem
nis & vini.

Instat primò Amicus. Posita separatione,
cet Concilium manere sub singulis speciebus
um Christum, ponamus separari species
ıæ: vel illæ continebunt Sanguinem Chri-
vel non? si non continebunt; ergo non dicis
nformiter ad Concilium; quod dicit post se-
ationem sub speciebus singulis, manere to-
n Christum; si autem continebunt Sangui-
n Christi; ergo opponis te Concilio, quod
nisi sub speciebus vini & panis, docet conti-
i Corpus & Sanguinem Christi.

Respondetur. Retorquendo Argumen-
n, & quærendo, quid sit futurum de specie-
furfuris, de speciebus aquæ continentis fa-
am, &c. Directè autem respondendo con-
lit Coning sub speciebus separatis aquæ
se manere Sanguinem; ut videre est apud
ndem quæst. 74. num. 191. Nam licèt non
sit primò poni Sanguis sub speciebus aquæ
aratis, non sequitur non posse sub illis con-
vari: nam similiter anima separata à Corpo-
non potest accipere Characterem bapti-
, potest tamen illum retinere. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia non accipit verba Concilii, ut debet; illæ enim species aquæ, nec physicè nec moraliter sunt species vini, & tamen Tridentinum dicit, nonnisi sub speciebus panis & vini, manere Corpus Christi; licèt enim aqua mista vino, nec per se apta movere sensum, sit pars vini usualis, non tamen species illius separatæ, vel illa ipsa separata.

Toti huic difficultati aliter satisfieri posset attendendo videlicet ad intentionem, quam habuit Trident. in prædictis definitionibus habuit enim imprimis intentionem definiendi, quòd detur transsubstantiatio; & quod non maneat illic substantia panis & vini; secundùm autem hanc intentionem, si sumantur verba Tridentini, non probabitur aquam non præconversam in vinum, constituentem tamen vinum usuale, non converti in sanguinem. Rursùs secunda intentio Tridentini fuit, definire totum Christum esse in qualibet parte, & totum in toto; adeoque positâ separatione unius partis ab alia, utrobique mansurum Christum, non est autem locutum Trident. de separatione miraculosâ ipsarummet specierum, consequenter non est locutum Trident. de extractione miraculosa, specierum aquæ; unde etiam secundùm hanc secundam intentionem, non sequitur aquam non præconversam, non consecrari. Tertia intentio Concilii fuit definire, quòd non frustretur Sacramento, si quis non accipiat utramque speciem, sed inde nihil contra nos sequitur. Nec sequitur quòd nostra responsione simpliciter non accipiamus verba Concilii, Simpliciter enim est accipere secundùm usum communem vocabulorum, in quo usu, vinum modicè mistum appellatur vinum, consequenter & species aquæ modicè mistæ speciebus vini, appellari poterunt species vini. Unde etiam Sapient. 9. Vinum mistum appellatur sine addito vinum; *Comedite*, inquit, *panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Cæterum illæ species separatæ, non continebunt jam Sanguinem Christi, quia species separatæ, non sunt species vini usualis.

Instat secundò Amicus. Species aquæ per disjunctionem à speciebus vini nullam subeunt mutationem, quoad usum potûs humani, quæ mutatio potissimum, spectanda est per nos, in hoc Sacramento; assumptum probat; ponantur species aquæ non continuæ, sed contiguæ cum speciebus vini, ità ut à speciebus vini, ambitiantur tantum species aquæ, & non faciant cum illis unum continuum sed contiguum; quod facile fiet, si aqua apposito vino congeletur, in tali casu non diceretur defore Sanguinem sub speciebus aquæ, cum adhuc tali casu, species aquæ componant unum potum usualem humanum, cum speciebus vini, ad quem nihil refert, quod aqua sit continua vel contigua vino, sicut nec quòd inter aquam &

vinum aliquis intercedat aër, modò aqua circumambiatur à vino.

Respondetur. Multa in hac instantia expendi posse. Primò Aqua intantum est consecrabilis, in quantùm componit usuale vinum, intantum autem illud componit, in quantum de insinuata partibus vini, non est apta movere sui sensum, tunc autem apta est movere sui sensum, si sit disunita. Casu quo infundatur liquida gutta aquæ, & nihilominus concrescat in glaciem, adhuc casus subdividi potest, vel enim ita concrescet in glaciem, ut simul concrescant cum illa aliæ partes specierum vini, & sic concreta, continebit adhuc Sanguinem, quia adhuc veniet nomine specierum vini usualis; quod si ita secernantur species aquæ, ut species extractæ, non mereant rationem vini usualis, tunc falsum erit, quod assumebat Amicus, quod per illam disjunctionem non subirent mutationem illæ species quoad usum potûs humani: ad eum modum quo secretæ, nonnisi partes furfuris, ex hostia, subeunt mutationem; quoad usum panis. Addo si v.g. homini daretur scientia discernendi species vini, à speciebus guttæ aquæ, inter partes vini immistæ, dicere posset indicando species aquæ; hîc est sub his speciebus Christus, quæ physicè sunt species aquæ, usualiter autem unà cum aliis speciebus, sunt species vini; & de iisdem speciebus, posset designando dicere; si hæ species solæ extraherentur, jam non continerent Corpus Christi, quia desinerent habere rationem vini usualis, quod constat modica aquâ & vino copiosiori. Ulterius autem deduces, quod si extrahantur omnes partes specierum aquæ, & extrahatur nonnisi minimum specierum vini, sub illis speciebus aquæ desinet Christus, quia tunc non habebunt jam denominationem vini usualis.

Præ Oculis hic habendum quòd, non implicet contradictionem, ut etiam aqua vino mista contineat Sanguinem Christi; ex una parte afferimus nos authoritates, quibus probamus de facto, etiam vinum aquâ mistum, transsubstantiari; afferuntur aliæ authoritates, quòd non transsubstantientur; media via erit & conciliativa utriusque authoritatis, aquam scilicet transsubstantiari in Sanguinem Christi, cum habet rationem vini usualis, non transsubstantiari autem, si non habeat rationem vini usualis, quod usuale vinum, est medium inter merum vinum & meram aquam.

Objicitur secundò Authoritas Innoc. III. Qui in Cap. Martha, de Celebratione Missarum enumerat sententias tres Theologorum de hac materia, & ex his secundam dicit esse probabiliorem; hæc autem secunda sententia est his verbis à Pontifice concepta; Alii verò tenent, quod aqua cum vino transsubstantietur in sanguinem, cum in vinum transeat aqua mista, licèt physici contrarium asseruerint, qui aquam à vino per artificium posse asserunt separari; & paucis subjectis; hanc appellat probabiliorem.

Respondetur. Imprimis Pontificem esse pro nobis, dum lib. 4. de Mysterio Missæ cap. 1. *In Sacramento*, inquit, *est trinitas specierum, scilicet panis, vinum, & aqua.* Deinde advertendum est, ad hunc terminum ly Probabilior cum quo construi possit: nam non potest construi cum eo; quòd aqua in vinum conversa transsubstantietur in Sanguinem; hæc enim sententia non est probabilior, sed est articulus fidei; ergo illud Probabilior, referri debet nonnisi ad sententiam illam physicorum, qui docent posse vinum in aquam converti, hoc autem nihil obesse conclusioni, imò esse conforme dixi supra; ubi dixi quòd attendendo ad authoritatem Innocentii, detur ista præconversio; quod si ly Probabilior referetur nonnisi ad judicium illud de sententia physicorum, nihil adhuc conclusioni officit.

Objicitur tertiò Authoritas Florent. quæ jubet modicissimam aquam affundi, ad hoc autem nulla potuit esse causa, nisi ut faciliùs præconvertatur in vinum.

Respondetur. Hujus causæ non memini Florent. sed ideo potuit fieri, ut ita melius significetur, parvitas nostræ naturæ, unitæ tantæ majestati, seu Personæ Verbi in Christo.

Objicitur quartò Authoritas Catechismi V. *Ad hanc*

Respondetur. Quòd authores illius fuerint in opposita sententia, nec de præconversione est tradita illa sententia tanquam sententia Catechistica, sed tanquam sententia Doctorum.

Objicitur quintò. Triburiense Concilium permiserat mistionem tertiæ partis aquæ, quam usus non habet, oppositumque decrevit Florentinum.

Respondetur. Usus non habet ideo ne vinum corrumpatur, & ad exprimendum mysterium nostræ parvitatis comparatæ, ut dixi, ad Personam divinam, non autem ideo fit, quia tertia pars aquæ, non posset commodè præconverti.

Objicitur sextò. Quia si Christus apposit vino aquam ea intentione, ut immediatè transsubstantiaretur in sanguinem, sequeretur illam esse materiam necessariam consecrationis; est enim materia necessaria, vinum usuale.

Respondetur. Vinum usuale abstrahendo ab usuali mero, & usuali modicè lymphato, esse materiam necessariam; sicut panis triticeus est materia necessaria, sive sit simpliciter ex farina, sive cum temperata mistione furfurum.

Objicitur septimò. Ergo etiam si pani admisceatur aliquid de butyro cum id non variet panem usualem, convertitur id in Corpus Christi.

Respondet DiCast. concedendo illatum, ɔdò absolutè censeatur panis usualis. Sed gari potius debet, quia hæc mistio non facit ualem panem, nec est nata illum facere, secus stio aquæ.

Quod attinet ad mentem S. Thomæ, hic vitur favere oppositis, ut videre est in quarn dist. 11. q. 2. a. 4. quæstiuncula 1. Sed hic los S. Thomæ posset explicari non de substanli conversione, sed de morali, secundùm am totum illud poculum appellatur vinum. eterum S. Thomas est pro nobis hic q. 74. 8. in ☉. Ubi post consecrationem dicit hil aliud esse, quàm corpus & sanguinem hristi, quod saltem aliquo casu falsum est, ad oppositos; casu scilicet, quo immediatè stinfusionem pronuntietur forma. Rursus triticeæ farinæ admisceatur parum hordei, cittotum illud convertendum in corpus Christi, & tamen indubiè hordeum, non præconverur in triticum: & si hordeum non præconrsum transsubstantiatur in corpus Christi, rnon transsubstantiabitur aqua non præconrsa in vinum: hoc autem docet S. Thomas dem quæstione a. 3. ad tertium. *Modica*, init, *permixtio non solvit speciem, quia id quod est odicum, quodammodo absumitur à plurimo; & eo si sit modica admixtio alterius frumenti ad ultò majorem quantitatem tritici, poterit exinde nfici panis, qui est materia hujus Sacramenti.*

DIFFICULTAS III.

De Materia ad-veniente post aliquid Formæ prolatum.

Sensus tituli est: incidat v. g. gutta aquæ post pronuntiatum ly Hic est, quæritur: An illa utta convertenda sit in sanguinem Christi? Convertendam Vasq. Nugnez, Ochagavia afrmat; Negat Suar. Lugo, DiCast.

Assero Primò. *In Sententia, quæ docet præconversionem aquæ in vinum essentialiter requiri, non onvertetur in sanguinem Christi, illa gutta.*

Ratio: Quia supponetur ob brevem moram ec præconvertenda in vinum.

Assero Secundò. *Etiam casu quo præconverteretur illa gutta in vinum, necdum tamen transsubstantiaretur in sanguinem Christi.*

Ratio prima est: Quia quamvis transsubstantiatio perficiatur, nonnisi in fine formæ, nihilominus requiritur antecedens integra prolatio verborum supra materiam consecrandam; ed illic non foret integra prolatio verborum supra materiam consecrandam, ergo. Major probatur, quia dimidiata prolatio formæ non causat ullum effectum Sacramentalem; sed si materia non sit præsens toti prolationi formæ, respectu illius materiæ est nonnisi dimidiata prolatio formæ: quod ipsum probatur. Si in tota prolatione formæ non adesset illa gutta, respectu illius illa forma totaliter non censeretur prolata: ergo etiam cum est præsens, nonnisi post ly Hic est, censebitur supra illam guttam, nonnisi dimidiata forma proferri.

Ratio secunda. Quia si quis consecraret cum ista forma: Hic non est enim calix sanguinis mei, talis non consecraret, sed in illo casu consimiliter futurum; quod ipsum probatur: illo casu non posset verificari hæc propositio; hic est calix Sanguinis; de eo enim quod non est hic, non potest verificari, Hic; sed de illa gutta incidente post prolatum Hic est, non potest verificari nisi, Hic non est; quod ipsum probatur; quia objectum illius propositionis; Hic est enim calix sanguinis mei, est contentum in calice, gutta autem illa, ut ostendit suppositio, non est contenta, dum dicitur Hic est; ergo non est objectum illius propositionis; ergo illa propositio verificari noo potest de illa gutta: quodsi de illa gutta verificari non potest hæc propositio; Hic est calix sanguinis mei, verificabitur contradictoria; Hic non est calix sanguinis mei; ergo ulterius, si illa gutta consecretur, debet consecrari per has voces; hic non est enim.

Respondebis ex Lugone. Hoc argumentum non esse universale, quia etiam in aliis Sacramentis effectus non sequeretur, si id, in quo debet poni effectus Sacramenti, non sit præsens physicè toti prolationi, valet enim baptismus, cùm hâc forma Baptisatur servus Christi, ubi non ponitur illa particula demonstrativa, ex qua tamen sumebatur argumentum.

Contra est. Quia sufficit, ut pro præsenti urgeat, præcipuè cùm procedat ex fundamento speciali, talis formæ consecrationis; deinde etiam formatur pro nobis exinde argumentum; si enim dicat aliquis ly Baptisatur, & non sit tunc supra quem dicitur, licèt postea afferatur, non erit baptisatus.

Ratio tertia, quâ utitur Lugo; quia formæ sunt per modum benedictionum & consecrationum, quibus subjectum benedicitur & consecratur Deo, benedictiones autem & consecrationes exhibentur supra rem præsentem. Sed hæc ratio non est efficax, nam non est de ratione benedictionis, ut fiat circa subjectum præsens, certè enim in literis Pontificiis ordinariè hoc est præloquium; Salutem & Apostolicam benedictionem, cùm tamen benedictio mittatur absenti; de hoc ipso quæritur, cur sacrari non possit, nisi res præsens.

Dices Primò cum Nugnez apud Lugonem. Sufficit, ut moraliter sit præsens materia.

Respondetur. Id non ſufficere; quia circa moraliter ſolum præſentem materiam, tantùm dimidiata, ut dictum, proferretur forma, & ſicut homo non eſt, ſi habeat dimidium eſſe hominis, hoc eſt corpus; ſic nec forma conſecrationis eſt, ſi ſit nonniſi dimidiata forma. Rurſus non ſufficit moralis formæ prolatio, nam ſi dicat aliquis: hoc eſt corpus meum, moraliter cenſetur per Te pronuntiaſſe formam, nam parum pro nihilo reputatur, & tamen tunc non fieret conſecratio; ergo nec ſufficiet moralis præſentia guttæ conſecrandæ, ad totam formæ prolationem. Denique quamvis Chriſtus ad eſſe morale attenderit circa inſtitutionem Sacramenti, nihilominus ita attendit, ut illa moralitas, eſſe phyſico non præjudicaret, aliàs cum moraliter æquale ſit, refici pane ac oryza, poſſet dici quòd oryza conſecrari poſſit; hinc etiam ſi teſtimoniis Patrum non conſtaret, quòd etiam vinum aquâ miſtum ſit materia conſecrationis, nunquam diceremus, quòd vinum lymphatum ſit materia Sanguinis, quia verò moralis illa præſentia guttæ præjudicat præſentiæ phyſicæ, verè enim phyſicè toti prolationi formæ non adeſt illa gutta, fit ut nec conſecretur.

Dices Secundò. Ly hic in forma conſecrationis, ſupponit pro ſanguine in fine prolationis præſenti: ergo ſufficit, quod in fine prolationis ſit gutta aquæ.

Respondetur. Pro quo ſupponit ly hic eſt, infra dicetur; nihilominus quamvis ponatur ſanguis Chriſti nonniſi in fine verborum, non tamen poteſt conſecrari, per formam dimidiatam qualis (ut dictum) in præſenti contingeret.

Dices Tertiò. Si quis non haberet intentionem baptiſandi, dum profert ly Baptiſo, isque poſt pronuntiatum immediatè B, habeat intentionem, tenebit Baptiſmus: ergo idem in præſenti dicendum.

Respondetur. Si quis in tota prolatione B, non haberet intentionem, non baptiſaret; quia ipſum Aptiſo te in Nomine Patris &c. non eſt forma apta. Si autem in media parte prolationis B, haberet intentionem, quia adhuc illa media pars, eſt ſufficienter, ut ſuppono, ſenſibilis, teneret baptiſmus: quia nec deeſt pronuntiatio ipſius B: ſed ſi non eſſet præſens gutta ad initium conſecrationis, deeſſet tota prolatio formæ ſupra illam materiam, jam autem dimidiata forma non conſecrat.

QUÆSTIO III.

De Forma Conſecrationis.

NOmine Formæ Conſecrationis veniunt verba eſſentialiter ad conſecrationem requiſita, quæ in ſuo genere ita ſe habent, ac anima rationalis, reſpectu conſtituti, quod homo: de ea forma ſunt quædam ſpeculati discutienda.

DIFFICVLTAS I.

Quid ſignificant Pronomina Demonſtrati in Formis?

RATIO dubitandi. Illa Pronomina vel ſignificant ſubſtantiam panis & vini; & h non poteſt dici: quia aliàs illa propoſitio for falſa, ſenſus enim illius eſſet, hic panis eſt corpus meum, & tamen eſt de fide, quòd non impanatio. Si autem illa Pronomina ſignificant accidentia, itidem falſa eſt forma, falſu enim eſt, quòd accidentia ſint corpus Chri Si autem Pronomen Hoc, ſignificat corpus, Pronomen hic ſignificat ſanguinem, ident erit propoſitio, utpote hunc ſenſum habe Corpus eſt corpus meum, Sanguis eſt ſang meus.

Punctum Difficultatis

Referuntur aliorum Explicationes.

EXplicat Primò Suar. & Bellarm. ly H v.g. non ſignificare determinatè corpu ſed demonſtrare aliquid, & termino A quo converſionis, hoc eſt, Pani & Vino, & termino A quem, hoc eſt Corpori & Sanguini commun & quidem commune non re ſed conceptu noſtro; porrò hæc ratio communis eſt ratio contenti ſub his accidentibus.

Impugnat hanc Explicationem Amicu quia cum hæc propoſitio notetur Signo demonſtrativo Hoc, nequit eſſe indeterminata communis; quia terminus quantumcunque in determinatus & communis, ſi notetur pronomine demonſtrativo, ſingulariſatur, unde etiam Individuum vagum non ſignificatur pronomine demonſtrativo Hoc, ſed ly quidpiam, aliqui &c. *Hæc Impugnatio*

Non Satisfacit. Quia ex dictis in Logici ipſius Hic, poteſt dari ratio communis, cum pe nos detur ratio communis omnibus individuis & ſi ſignatum, hoc eſt individuum & determinatum, poteſt accipi indeterminatè & in communi, neſcio cur Signum hujus ſignificati, quod eſt ly Hoc & Hic, non poſſit accipi indeterminatè & in communi. Deinde quamvis terminu indeterminatus, interdum exprimatur per terminum Aliquid, interdum tamen exprimitu etiam per terminum Hoc. Sic v.g. cùm volumus aliquid ſcire ignotum nobis, dicimus; vel lem hoc ſcire, ubi ly Hoc non præſupponit pro certo

...cto & determinato, aliàs jam sciretur : ergo supponit pro indeterminato. Unde etiam ut advertit Sotus, quando dico : hæc herba crescit in horto, ly Hæc non supponit pro individuo & determinato, sed pro specie & pro termino Aliquod. Denique dantur species vagæ, individua generica, quibus omnibus & ly Hoc, & indeterminatio convenit. Quòd autem dicit Amicus, quod ly Hoc in forma consecrationis jungitur cum re practicè operabili, praxis autem est singularium, id etiam non convincit; nam Logica est Scientia practica, & tamen habet pro objecto aliquid commune : cur ergo sicut objectum est commune , ita & intentioni designativæ, qualis habetur in ly v.g. Hoc, non poterit respondere aliquid commune. Nihilominus ... *Explicatio*

Non Satisfacit Primò. Quia omnis propositio indeterminata, & ratione suæ indeterminationis, commune quid facta, necessariò explicari & potest & debet per descensum vel disjunctum, vel disjunctivum, ut suppono, ex Dialecticis : ergo etiam & illa propositio, Hoc est corpus meum, quæ ratione indeterminationis termini *Hoc*, facta est communis, explicari debet per descensum vel disjunctum vel disjunctivum : quo posito sic ulterius urgetur. In hac explicatione terminus ille indeterminatus, est, contentum sub speciebus, quod contentum sub speciebus, non potest explicari , nisi per duo membra, hoc est, substantiam panis & substantiam corporis Christi, sed non potest explicari supponendo pro substantia panis, quia aliàs forma consecrationis falsa foret, panis enim non est corpus Christi : ergo supponi debet pro corpore : ergo nihil dicit illa explicatio, sed potius dicere debuisset, quòd ly hoc supponat pro corpore, siquidem ille terminus, per descensum explicatus, supponit pro corpore.

Non Satisfacit Secundò. Quia pro illo tempore, quando proferuntur particulæ, *Hoc est*, significatio illarum, est contentum sub illis speciebus, illud significatum non debet esse indeterminatum & commune, quia est illud quod continetur, & supra quod profertur forma, nihil autem continetur indeterminatè, cum ipsa continentia determinata sit, neque enim esset continentia, sed commune ad continentiam & non continentiam, illudque supra quod profertur forma, debet esse determinatum : tunc quæro de hoc contento, an illud sit corpus Christi pro illo tempore, an panis ? Si est corpus Christi; ergo est corpus Christi antequam sit corpus Christi, quia est corpus Christi ante prolationem Formæ. Si autem pro illo tempore, quando proferuntur illæ particulæ, Hoc est; significatum illarum est contentum sub speciebus quod est panis, quæro an in fine prolationis formæ, contentum illis particulis significatum, est panis vel non. Si est panis, redit argumentum factum in ratione dubitandi, quòd scilicet vel panis sit cum corpore Christi, vel falsa sit illa forma, si autem est aliud : ergo & de eodem diceretur illud Prædicatum corpus Christi, & non de eodem ; de eodem quidem, quia illa est propositio enuntiativa prædicati de subjecto; non de eodem autem, quia illud quod à principio supponebatur sub termino Hoc est, nempe contentum quod est panis , nunc est corpus Christi.

Non Satisfacit Tertiò. Quia non est credibile ab istis Metaphysicis acceptionibus, fuisse dependentem in constitutione Eucharistiæ Christum , & non fuisse illius dicti : Hoc, determinati , ullam significationem determinatam.

Explicat Secundò Lugo. Quæ Explicatio coincidit in Substantia cum priori, habet tamen aliqua particularia : vergit autem eo, ut ostendat hunc esse sensum dictæ propositionis; hoc quod substat his accidentibus in fine prolationis, est corpus meum; ad quod ipsum enodandum dicit, quòd ly *hoc* in quantùm supponeret pro accidentibus, significaret determinatè & non vagè hæc accidentia panis, quæ sunt sensibilia, nec quoad hoc haberet significatum vagum sed determinatum, hoc tamen non est significatum rectum, sed de connotato; significatum enim rectum, non sunt accidentia, sed substantia contenta sub his accidentibus; in quantùm autem ly hoc supponit pro contento sub illis accidentibus, verificatur quidem per illum de corpore Christi, contento sub illis accidentibus in fine prolationis verborum, non tamen significat illud determinatè, sed sub conceptu confuso, vago, & indifferenti de se, ad panem & corpus Christi. Addit postea, quòd quamvis concedi posset, ly Hoc significans accidentia, esse determinatum ad illa accidentia ut præsentia , nihilominus quantùm est ex vi suæ significationis, non exigit hoc, ut determinatè supponat nonnisi pro accidentibus præsentibus, cujus rationem dat; quia in proprio modo loquendi, eandem vim habet particula demonstrativa Ecce, quam habet ly hoc; hinc Vasq. dixit validam fore hanc consecrationem, Ecce corpus meum, jam autem ad veritatem hujus propositionis satis est, si in fine prolationis ostendatur, id, quod demonstratur ; imò neque ex eadem præcisè significatione videtur necessarium, quòd illa accidentia sint præsentia in fine prolationis verborum, quamvis sit necessarium, ut in fine prolationis, sit corpus Christi sub illis, idque probat ex communi usu hominum, transeunte enim Petro, potest v.g. dici; hic est prætor civitatis. *Hæc Explicatio*

Non Satisfacit Primò. In quantum docet quòd ly *Hoc* supponat vagè & indeterminatè pro contento sub illis accidentibus : impugnari

gnari enim potest argumentis contra primam Explicationem factis.

NON SATISFACIT Secundò. Ly Hoc est, pro tempore suæ pronuntiationis, ante finitam propositionem, vel demonstrat aliquid præsens ad sensum, vel non demonstrat; si non demonstrat: ergo illa propositio est simpliciter falsa, quia demonstrativa non habens objectum demonstrabile, est falsa: si demonstrat, quæro, an demonstret eodem modo pro fine prolationis & initio, an diverso: si eodem modo: ergo utrobique præsenter; quid autem illic est præsens & pro initio, & pro fine prolationis; si diverso modo: ergo ly Hoc, pro initio prolationis, & ly Hoc, pro fine prolationis, non erit idem, salvâ saltem ratione modi significandi; quod non patitur veritas unius ejusdemque propositionis. Deinde quamvis propositio non debeat verificari nisi pro sui fine, id verum est de veritate enuntiativa; quia hæc non datur nisi in fine prolationis, nihilominus veritas primæ operationis, quæ etiam subjectis competit, debet habere sui objectum; eo autem casu, nullum est objectum, quia termini Hoc est, in talibus circumstantiis prolati, non potest esse objectum, nisi præsens ad sensum.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia allata in contra non convincunt; nam quamvis dicere possim: hic est prætor hujus civitatis, illo transeunte, demonstro tamen aliquid præsens ad sensum, nempe hunc hominem: imò sicut non possum dicere, hic est prætor nisi sit præsens; ita nec possum dicere ly Hoc, nisi aliquid præsens significem; & quæro quid illud est: & quamvis in aliquo casu verificaretur ly Hoc, sine ulla præsentia physica, id inde est: quia in usu humano attenditur ad præsentiam moralem, in Sacramentis autem, ut vidimus, attenditur etiam ad esse physicum. Illud etiam quod attulit ex Vasq. dubium est; nam licet interdum ly Ecce, accipi possit pro ly hoc, id tamen universaliter est falsum, & rigorosè loquendo non idem significat: nam ly Ecce supponit jam objectum, de quo pronuntiatur & indicat, quasi sevocando mentem ad jam factum, quod non habet particula Hoc est.

Cæterum hæc argumenta contra Suar. & Lugon. facta, in quantum tenebit secunda afferenda explicatio, poterunt ex dicendis inibi solvi, ubi occursum his difficultatibus.

EXPLICAT Tertiò Pontius. Quòd ly Hic, significet individuum determinatum Entis, quod est Corpus vel Sanguis Christi, non tamen sub conceptu expresso corporis, sed sub conceptu Entis.

NON SATISFACIT Primò hæc Explicatio. Quia pro tempore pronuntiationis illarum particularum Hoc est, debet supponi objectum illarum præsens; cujus etiam præter dicta, ratio est: quia quamvis ly Hoc & Hic, sit nonnisi subjectum dictæ propositionis, nihilominus habe[t] completionem quandam suæ veritatis, eò quò[d] sit non quidem formaliter, æquivalenter tam[en] inclusa propositio, in ipso ly Hoc est, & in ip[so] ly Hic est, idque ex eo: quia si resolvere velim[us] prædicta, tunc hunc sensum facient: Res qua[m] demonstrando dico: Hoc, talis autem termin[us] habet æquivalenter affirmationem prædica[ti] de subjecto, adeoque est æquivalenter propo[si]tio: quòd si pro tempore pronuntiationis ill[a]rum particularum debet esse illarum objectu[m]: ergo cùm objectum illarum sit Corpus & Sa[n]guis Christi sub ratione Entis, pro illo tempo[re] deberet esse corpus & sanguis Christi sub rati[o]ne Entis, adeoque esset v.g. corpus Christi, an[te] corpus Christi, non enim est corpus Christi a[n]te prolationem Formæ. Et si supponatur v[el] poni, vel significari corpus sub nomine en[tis], hoc ipso in re ponetur vel significabitur corp[us] sub ratione corporis: siquidem corpus sub n[o]mine Entis, & corpus sub nomine corporis [in re] non distinguuntur.

NON SATISFACIT Secundò. Quia illa prop[o]sitio, vel est speculativa, vel practica; si est sp[e]culativa: ergo non ponit quod significat; si pr[a]ctica: ergo suum effectum ponit; si ponit suu[m] effectum, qui est corpus Christi sub nom[in]e Entis: ergo non potest illum ponere, antequa[m] intelligatur esse ipsa propositio: quando aut[em] dico solùm ly Hoc est, nondum intelligitur e[sse] propositio.

NON SATISFACIT Tertiò. Ponamus post[pro]nuntiatam particulam *Hoc est*, cum intentio[ne] consecrandi, postea mutari intentionem, & [de]sisti à pronuntiatione ulteriori formæ, de Fi[de] est, non futurum illic corpus Christi: ergo p[ro] illo tempore, pro quo enuntiabatur, *Hoc est*, n[on] erat corpus Christi sub nomine Entis; al[ias] mansisset etiam positâ desinentiâ à pronuntia[n]dis aliis verbis formæ: ergo pro illo tempo[re] non poterat particula *Hoc est*, significare co[r]pus Christi sub nomine Entis, quia quod n[on] est, demonstrari non potest particulâ qu[æ] *Hoc sit*.

Punctum Difficultatis [...]

Proponitur primus modus idem explicandi

PRÆMITTO Primò. *Particulam* Est *habe[t] diversam suam explicabilitatem*, nec semp[er] significare identitatem vel existentiam: sic v[.] cùm dico, homo ab æterno est animal rationa[le], propositio per nos hunc sensum habet; hom[o] ab æterno essentiatur animali rationali. In an[a]logis etiam particula est, habet diversam exp[li]cabilitatem: unde est conjunctum cum med[i]ci[...]

na,hunc sensum facit; Medicina causat sanitatem, conjuncta autem cum pulsu, accipitur o ly indicat, ita ut sensus sit; Pulsus indicat nitatem.

PRÆMITTO Secundò. *Quòd diversitas ista plicandi particulam Est, desumatur, ex diversita; habitudinis prædicati ad subjectum*, ultimatè té ex qualitate ipsius propositionis, in quanm à proferente dicitur; & certè cùm voces beant significationem ex placito, & placitum liberum, & libertas cum dicat indeterminaonem, etiam una dictio poterit non ita esse determinata, quin ex placito faciat aliam significationem, ipsique primi imponentes nomina, m fuerint finitæ capacitatis, providere non tuerunt, singulis concipiendis, singula significativa, dederuntque locum, ut secundùm vatatem concipiendi, unus terminus, nunc oc, nunc illud significet.

PRÆMITTO Tertiò. *In propositionibus prolatis efficiente, si propositiones sint causa effectus quem untiant, particula: Est habebit sensum explicabim per terminum: Facio, Produco, Causo.* Imagiare Deum prolatis his verbis, hæc est lux, conntem lucem; ly est illo casu significabit Fao: erit enim sensus propositionis; hanc facio cem: sic v.g. si Alexandrum designet Prinps Palatinum, & dicat hæc verba: hic est Patinus, tunc illius propositionis sensus erit: nc facio Palatinum.

PRÆMITTO Quartò. *Ad significandas instanneas productiones particulam Est commodiùs poni àm particulam Facio.*

RATIO præmissi, quia cum instantaneis idem fieri, quod Factum esse; & cùm factum esse cat permanentiam & consistentiam, commoùs illa instantanea productio per particulam st exprimetur: indubiè autem productio Euaristica est instantanea.

PRÆMITTO Quintò. *In explicando sensu totius rmæ respiciendum inprimis est, ut etiam inchoaoni formæ, & illi particulæ* Hoc, & Hic, *speciale i significativum attribuatur.*

RATIO peti potest ex dictis; quia verò Sacranenta sunt signa sensibilia, quantùm fieri poestetiam particulæ Hoc est, debet ostendi obectum demonstrabile ad sensum. Rursus atendi debet in modo significandi & ex vi sens illius formæ, ut non supponatur prius potio corporis Christi, quàm supponatur ipsum orpus Christi, quod nonnisi sub finem Formæ onitur. Denique attendendum est, ne sensus ormæ Fiat nonnisi de Futuro simpliciter, nam alis sensus expressè contravenit particulæ Est, uæ præsentiam significat & pro præsenti supponitur; nisi sumatur particula Est conjuncta estrictivo termino, qualiter sumitur, dum dico: udicium extremum est futurum; ubi ly Est, præsentiam non significat, nisi fortè teneas; uòd particula Est, etiam tunc pro præsenti accipi possit, eo quòd non importet rigorosè loquendo, solam futuritionem præsentiæ, sed potius præsentiam futuritionis; ut sit sensus, pro præsenti verum est dicere, quòd hoc postea erit, de quo infrà. *Ex his Præmissis*

EXPLICATUR. Quid significet particula, Hoc est, vel hic est, in formis consecrativis. Particula *Est* habet diversam sui acceptabilitatem, ut dixi Præmisso primo, diversitate oriundâ inter alia ex varia habitudine prædicati ad subjectum ut dixi Præmisso secundo; inter habitudines est etiam, ut particula *Est* significet idem quod *Facio*; quando profertur ab Efficiente operante per locutionem, ut dixi Præmisso tertio; licèt ad instantaneas mutationes significandas, melius assumatur ly Est, quàm Facio, ut dixi Præmisso quarto: quia autem prolatio Formæ est prolatio efficientis, per illam formam operantis mutationem panis in Eucharistiam, hinc ly Hoc, in forma consecrationis supponet pro pane commonstrato his accidentibus, quem facit Christus actione transsubstantiativa & conversiva corpus suum, & ly Hic supponit pro vino sub his accidentibus contento, quod facit Christus sanguinem suum; ita ut sensus formæ consecrationis sit Hunc panem, facio, transsubstantio, converto in corpus meum, & hæc Explicatio in re videtur esse S. Bonaventuræ in quartum dist. 8. parte 1. num. 1. quæst. 1.

RATIO prima Explicationis sit, quia nulla alia explicatio satisfacit istis punctis, quæ explicui Præmisso quinto, ut patuit fusiùs ex impugnatione earundem.

RATIO secunda est, quâ utitur S. Bonaventura; quæ cum aliqua limitatione sic proponi potest. Si nihil obsit, iste sensus est dandus formæ, qui significet explicitè conversionem panis v.g. in corpus Christi; quod ipsum probatur: quia cum Forma causet significando, causatio ista illius exprimi debet, si nihil obsit, consequenter debet exprimi ratio convertendi, quæ inter duos terminos, hoc est, terminum A quo, qui est panis, & terminum Ad quem, qui est corpus Christi, versatur; jam autem sola hæc explicatio, utrumque terminum seu sensum complectitur.

RATIO tertia est: Quia hâc explicatione, meliùs ostenditur connexio antecedentium verborum cum consequentibus: erit enim iste sensus: Accipite & comedite ex hoc pane omnes, hunc enim panem facio, converto, transsubstantio in corpus meum.

DICES Prim . Hanc sententiam favere Impanationi.

RESPONDETUR. Nullo modo favere, nam ostendere, terminum A quo, esse panem in Conversione Eucharistica, non est favere impanationi, sed potius profiteri articulum Fidei,

qui est; quòd terminus A Quo conversionis Sacramentalis sit panis & vinum. Rursus non est favere hæreticis, dicere; quòd hic panis fiat, convertatur transsubstantietur &c. in corpus Christi.

DICES Secundò cum Lugo: quia hæc explicatio non accipit particulam Est ad mentem Tridentini Sess.13.cap.4. Ubi dicitur Christum illis verbis dixisse verè Corpus suum esse id, quòd sub specie panis offerebat, non offerebat autem panem, sed corpus suum sub specie panis, consequenter nec bene à Tridentino colligeretur ex vi verborum, realitas corporis Christi in Eucharistia.

RESPONDETUR. Imò ex hoc fundamento roborari nostram explicationem; cùm enim aliunde supponatur, quòd in conversione debeat desinere terminus A Quo, & poni terminus Ad quem, secundùm limitationes in materia de conversione datas, cum ipsa vis verborum significet per nos conversionem, ex vi ipsa verborum sequitur non esse illic panem, sed poni terminum conversionis Ad quem, hoc est, corpus Christi. Rursus, quia in instantaneis idem est Fieri quod & Factum esse, hoc ipso, quia significant verba converti terminum à quo, adeoque deficere; & consequi terminum ad quem, adeoque poni, ipsa illius positio, est factum esse illius; consequenter illud Factum esse corporis, est illud, ratione cujus dici potest, obtulisse suum corpus. Denique cum verè corpus Christi sit sub speciebus panis, non quomodocunque sed actione conversivâ, nihil oberit significari illam ipsâ formâ consecrationis.

INSTAT Di Cast. disp.3. num.70. Vi hujus explicationis non est conversio panis in corpus Christi, sed neque etiam panis ullo modo desineret: nam ut id fieret, necessaria erat aliqua actio terminata, aut per modum prolationis, aut per modum enuntiationis, aut aliqua alia ratione, hoc autem non exprimit Particula Transit.

RESPONDETUR. In nostris principiis id exprimitur, quod vult Objectio; quia ly Est supponit pro Facio: in sententia autem S. Bonaventuræ, idem etiam exprimitur, ponendo quòd particula Est, supponat pro Transit: nam quamvis id non exprimatur, sufficit quòd id supponi debeat vi ipsius Transit: quia omne ly Transit supponit pro motu, adeoque actione positivâ illius conversionis, quæ conversio est ipsum illud Transit.

DICES Tertiò cum Amico: Quia hæc explicatio corrumpit propriam significationem verbi substantivi Est, quod non transitum ex uno termino in alium, sed identitatem prædicati cum subjecto propriè importat.

RESPONDETUR. Argumentum non convincere propter dicta Præmisso primo & tertio, aliàs propositio institutiva hujus Palatini, dicendo: hic est Palatinus, importaret identitatem Palatinatûs cum hoc homine, & non faceret sensum quòd fiat & vocetur Palatinus: procedit ergo dicta ratio, cùm non profertur propositio ab ipso Efficiente, & quidem in circumstantia, in qua ipsa propositio habet vim efficiendi.

DICES Quartò cum eodem. Pronomen Hoc in forma Calicis non potest supponere pro materia consecranda, alioquin dicendum fuisset: Hoc est Sanguis meus; quia vinum est materia consecranda, & est generis Neutrius.

RESPONDETUR. Nihil esse de se, vel neutrius, vel masculini, vel fœminini generis, sed hæc omnia esse ex placito humano: quia verò ex eodem placito humano, eadem res potest habere diversa nomina, & nunc hoc nunc illo uti possumus, fit ut genere, accommodatè ad terminum, quo eandem rem significamus, utendum sit; sic v.g. substantia illa potabilis, nunc potest appellari vinum, nunc potus, nunc calix, &c. & sic Poetæ pro vino, calicem accipiunt; Facundi calices, quem non fecêre disertum. Ratio autem Amici si probaret aliquid, probaret Poetam non bona grammatica dixisse, hoc enim quod facit disertum est vinum, quod est neutrius generis, cùm tamen ille masculino genere utatur; in præsenti etiam debuisset dici, Hoc sanguis meus, si ad designandam illam substantiam assumptum fuisset nomen vini: quia verò ad illam substantiam designandam, assumitur ly Calix qui est generis masculini, benè usurpari potuit, non terminus Hoc, sed terminus Hic.

DICES Quintò cum eodem. Cùm nullum maneat subjectum Pani & Corpori Christi commune; non rectè dicitur; Panis fit Corpus Christi, sicut dicitur: Ignis fit aer, quia manet subjectum utrique termino commune.

RESPONDETUR. Cùm ista conversio non habeat ullum exemplum in naturalibus, invenit Ecclesiam terminum ipsi appropriatum, qui est Transsubstantiatio, quæ est species quædam conversionis ut sic; distincta autem à conversione naturali, quòd nullum subjectum commune utrique subjecto habeat, quod tamen est in omni conversione naturali: si ergo hunc terminum usurpare velis; sensus erit: hunc panem transsubstantio in corpus meum. Deinde dictum est in materia de conversione, non esse de essentia conversionis, manere subjectum commune utrique termino, sed sufficere manere aliquid commune utrique, hoc autem sunt accidentia, ratione quorum dici potest panis, fieri corpus Christi. Quia nihilominus hæc explicatio non est ita usitata, hinc eadem difficultas ut explanetur,

-fit

Pun-

Punctum Difficultatis 3.

Proponitur alius modus idem explicandi.

RÆMITTO Primò. *ly Hoc esse particulam demonstrativam adeoque semper illi respondere ebere demonstrabile.*

RATIO: quia si ly hoc non responderet deonstrabile,& esset ly hoc,& nō esset; esset quiem ut supponitur, non esset autem, quia nihil emonstraret; si enim demonstraret, demonrabile demonstraret, tu autem dicis illi non reondere demonstrabile; quod idem ulterius stantiis demonstrari potest; quia omni affirationi respondet affirmabile. Negationi neabile; ergo & demonstrationi demonstrale.

PRÆMITTO Secundò. *Particulam* Hoc *quamis sit demonstrativa, & demonstratio sit nonnisi ngularium, nihilominus posse accipi pro hoc apto siificare, & istud particulare, & istud.*

PRÆMITTO Tertiò. *Rationem illam genericam oc, posse dividi in quantum ad præsens, in Hoc deonstrativum ad sensum, & in Hoc, demonstratim ad intellectum*; sic possum dicere; hic color em video est albus; quo casu Hoc, est deonstrativum ad sensum; potest item dici, oc ens rationis, est Chymæra; quo casu ly hoc, t demonstrativum ad intellectum.

PRÆMITTO Quartò. *Tam demonstrativum ad nsum quàm demonstrativum ad intellectum, potest cipi, vel pro præsenti, vel pro futuro*; & quidem iòd demonstretur aliquid ad sensum pro præinti, obvia sunt exempla; ut cum dico; hic pas est albus; sunt tamen exempla demonstravorum pro futuro, ut cum dico; hæc res fiet; iando hic calor producetur; demonstratim item aliquid pro futuro, si dicam ignis A, iando hunc ignem producet; ubi ly hunc, supnit pro demonstrabili ad sensum, non tamen si pro tempore futuro. Dicimus item, hæc spera tardat; quam propositionem proferius nondum positâ vesperâ, & tamen ly hæc, pponit, nonnisi pro futuro; & sic de reliquis templis. Quòd autem in istis omnibus demonretur aliquid non præsens, ratio est: quia hoc iod futurum est, non est pro præsenti; sed iod demonstratur, est, quod futurum est, ut tendit demonstrationis status; ergo quod deonstratur pro præsenti non est.

PRÆMITTO Quintò. *Quòd quamvis sint alia demonstrabilia nonnisi de futuro, idque in ordi- ad sensum; atque adeo quamvis sint aliqua, quæ monstrent nonnisi futurum, nihilominus est in il- futuritione cogitabilis quædam præsentia*, quam pra appellavimus præsentiam futuritionis; iod ex una parte exinde infertur, quia partilæ *hoc* semper aliquid præsentiæ respondet; t enim primò & per se nata, esse indicativa præsentis; hinc etiam significatio *præsentis*, & *hujus*, sibi ad invicem non raro substitui possunt; benè enim possum dicere, præsens dies & hæc dies; præsens lætitia, & hæc lætitia, & sic in similibus; quod si particulæ *hoc* semper aliquid præsentiæ respondet, etiam dum demonstratur futuritio, debet respondere futuritionis præsentialis: ex altera parte, hæc ipsa præsentialitas potest in futuritione inveniri; quomodo autem intelligenda sit præsentia futuritionis, id commodè disci potest ex scientia divina, quam Deus habet ab æterno de objectis futuris, quæ futura dicuntur à Deo cognosci in sua præsentialitate ad æternitatem, & quidem cognosci nunc, & actu, & pro præsenti; sicut ergo in objectis futuris Scientiæ divinæ, stat futuritio cum ly nunc, stat non præsentia cum præsentialitate; ita etiam stare benè poterit conjunctio præsentiæ & futuritionis, consurgereque præsentia futuritionis; in re autem præsentia futuritionis non aliud est, quam objectum de quo verum est dicere nunc, postea erit.

PRÆMITTO Sextò. *Vt propositio practica, in qua particula Hoc est supponit pro demonstrabili habente præsentiam futuritionis, sit vera; necesse est intervenire inter ly Hoc est, & inter prædicatum, identitatem.*

RATIO est: quia universaliter propositio vera, in qua pro seipsa supponitur particula *Est*, requirit identitatem prædicati cum subjecto, aliàs non deberet poni particula Est, sed non est. Dixi quando particula *Est* sumitur & supponitur pro seipsa; hoc est; quando sumitur ut sonat Verbum *Est*: quia si sumatur in alio sensu, sufficit ut dicat habitudinem prædicati ad subjectum. Deinde si ly hoc, non diceret identitatem cum prædicato, & esset hoc prædicatum ut supponitur; & non esset: quia tu negas illius *Hoc* cum illo prædicato identitatem. Quòd autem etiam in Præsenti Particula *Est*, debeat dicere identitatem, suadetur exinde; quia verba Sacræ Scripturæ, quantùm fieri potest simpliciter sunt accipienda: simplicius autem accipietur Particula Est, si sumatur pro seipsa, & tanquam significativa identitatis.

PRÆMITTO Septimò, *Posito quòd inter ly Hoc & inter prædicatum, sit identitas, ne ex utroque fiat propositio identica, non est necesse ut subjectum sit aliud à prædicato, re; sed sufficit ut sit aliud ex modo concipiendi*; sic v.g. nemo dicit hanc propositionem esse identicam, hic est Petrus: quia quamvis ly Hic, in re supponat pro Petro, sufficit ut modo concipiendi, differat. *Ex his præmissis*

EXPLICARI potest, quid significet ly *Hoc* in prolatione formæ; quòd scilicet significet ipsum Corpus Christi ponendum vi verborum, quod ipsum ex præmissis sic proponitur. Particulæ *Hoc* demonstrativæ, debet respondere demonstrabile, ut dixi Præmisso primo; licèt *Hoc* demonstrabile, possit esse aptum significare

plura, ut dixi Præmisso secundo; ipsum demonstrabile *hoc vel illud*, est demonstrabile vel ad sensum, vel ad intellectum, ut dixi Præmisso tertio; idque tam præsens, quàm futurum, ut dixi Præmisso quarto. Demonstrabile *Hoc* futurum, habet etiam suam præsentialitatem, quam intimat particula *Hoc*, ut dixi Præmisso quinto. Quando autem intimatur futuri præsentialitas, sed per particulam *Est* supponentem pro seipsa, debet simul salvari identitas inter prædicatum & subjectum. Ut dixi Præmisso sexto; fierique id potest sine ulla Tautologia, ut dixi Præmisso septimo. Consequenter in forma consecrationis particula *Hoc est*, demonstrat præsentialitatem futuritionis Corporis Christi; & ipsum *hoc* supponit pro Corpore Christi sed ponendo vi verborum integrè prolatorum.

Inferes. Per quid differat hæc sententia à prærefutatis, differt; quia tenet particulam *hoc* significare aliquid determinatum, nempe corpus ponendum, differt; quia ly *hoc* applicatur ad subintellectum ly ponendum, differt; quia explicat & ostendit præsentialitatem futuritionis, cum alii ad futuritionem nonnisi se referant, differt; quia ly *hoc*, non construitur cum subintellecto ly contentum; nam hoc contentum alio modo significat sub initium, nempe panem, alio modo sub finem, nempe significando Corpus Christi, differt; quia explicat aliquid esse illic sensibile ad sensum, nempe ponendum Corpus, quod est sensibile ratione accidentium Eucharisticorum.

Dices primò. Etiam positis hactenus dictis, non explicari, quis sit sensus illorum verborum, Accipite & comedite ex hoc omnes; nam si illud Hoc, significabat ponendum in fine prolationis verborum, cum illi ex hoc, coexstiterit panis, censendus erit Christus invitâsse ad comestionem panis.

Respondetur. Dictorum verborum hunc esse sensum: Accipite & comedite ex hoc ponendo à me, hoc autem ponendum est Corpus meum; hinc per nos non ad panem, sed ad corpus Christi comedendum, sub Eucharistia mox perficienda, invitabantur Apostoli.

Dices secundò ex Lugone. Si aliquis diceret ostendendo pomum, Accipe & comede ex hoc, quia est cibus salutaris, & post illa verba antequam daret illud pomum, converteret illud in lapidem; talis revera non invitaret ad esum lapidis, sed potius pomi ostensi; ergo cum Christus habuerit panem in manu, quando dicebat; Accipite & comedite ex hoc; non poterant Apostoli putare, quòd ad esum Corporis Christi fuerint invitati, sed ad panem.

Respondetur. Tenente Christo panem & dicente; Accipite & comedite ex hoc omnes, si fuisset jam finita & terminata locutio, intulissent bene Apostoli, se invitatos ad esum panis; non fuit autem finita ista oratio, nam ipsum Hoc subexplicuit Christus, quòd esset Corpus suum; hinc etiam aliquis suspensa oratione, invitans ad esum pomi, quod interim faceret lapidem, non censendus esset invitâsse ad esum; spectabat autem ad divinam providentiam, præilluminâsse Apostolos, quòd ly Ex hoc, suspensivè fuerit significationis, quoadusque non fuisset prolatum, Hoc est enim corpus meum.

Dices tertiò. Saltem ex istis omnibus sequitur, quòd verba formæ non habeant sensum de præsenti, sed de futuro; verificantur enim non nisi in fine prolationis.

Respondetur. Immeritò inferri, quòd verba quæ nonnisi verificantur in fine prolationis formæ, verificentur simpliciter de futuro; cum enim ante prolationem totius formæ, non sit significatio completa, & cum eo tempore quo completur, nihil jam sit futurum transeat in præsens; & pro illo futuro jam præsenti facta, illa verba verificentur; fit ut nullo modo, dici debeat significari futuritionem. Deinde ut dictum supra, ostendere nos hîc præsentiam cum addito, hoc est; futuritionis, adeoque non ostenditur à nobis significatio simpliciter futuri: nec vetat, ut hæc sola sufficiat.

Instabis. Si rex creando Palatinum dicat; hic erit Palatinus, non erit falsa propositio. Ergo & in præsenti, si dicam; Hoc erit Corpus, non erit falsa significatio.

Respondetur. Illud erit, duplicem potest habere sensum: imprimis designativum, quod hic postea creabitur Palatinus; & tunc non habet sensum falsum, quia etiam tunc non est Palatinus, sed formali *erit*, respondet objectivum *erit* Palatini. Deinde potest habere sensum, ut illa dictione fiat creatio Palatini, & tunc Erit, supponet pro facientia efficaci Palatini, cui respondebit objectivum esse morale Palatini, neque jam habebitur tunc futura creatio Palatini, sed ejus præsens creatio, licèt complenda in dictione; Hic erit Palatinus. Ex quo infer, in hac secunda acceptione ipsius *erit*, potuisset præsens etiam Sacramentum, instituisse Christum, sed non instituit; quia maluit usurpare ipsum ly Est.

DIFFICULTAS II.

An ex vi sensûs Formæ colligatur Transsubstantiatio?

Dicendum est Primò. *Possibile fuisse ut sub iisdem accidentibus, maneret simul substantia panis & corpus Christi*; est Conclusio contra Capreolum, Ferariens. & quosdam alios ex Thomistis.

Pr-

Probatur Primò. Quia id non implicat ontradictionem.

Probatur Secundò. Quia si id implicaret, el implicaret ex eo, quòd sit necessaria actio onversiva in ordine ad hoc, ut præsens fiat Corus Christi sub speciebus panis, adeoque ex arte actionis, & hoc non; quia actioni huic, quâ oneretur Corpus Christi in Eucharistia, non ecessariò connectitur actio privativa, quâ pa-is deficere deberet; quod ipsum probatur; uia istæ actiones sunt inter se distinctæ realiter, : nullam inter se dependentiam habentes; vel nplicaret ex eo, quia scilicet panis & Corpus hristi non possunt esse simul, adeoque ex par-terminorum, & hoc non; quia possunt sub-antiæ duæ stare secum penetratæ. Vel im-licaret ex parte modi existendi indivisibiliter, : hoc non: quia defacto fides docet Corpus hristi in Eucharistia retenta sua quantitate, idivisibiliter existere; cur non simul cum pane xistere potuisset indivisibiliter: ad eum mo-um, quo Corpore Christi extra Sacramentum ivisibiliter existente, indivisibiliter existit ani-a illius in eodem corpore.

Probatur tertiò. Ratione quâ utitur Vasq. uia potuisset Christus formam consecrationis usmodi instituere; sit hîc Corpus meum; uo casu non minus tunc operaretur Forma, uàm defacto operetur forma præsens, quâ uti-ur. Ergo sicut ex vi institutionis necesse est d prolationem illorum verborum desinere pa-em, & adesse Corpus Christi; ita de possibili d prolationem aliorum verborum; Hîc sit orpus, oporteret esse Corpus Christi, & non esinere panem: quia non possunt falsò proferri erba, nomine Christi.

Objicitur primò. In oppositum esse autho-tatem S. Thomæ.

Respondetur. Illam explicari posse de ræsenti ordine; non enim illic enumerat o-nes modos possibiles, quibus Deus potest fa-ere aliquid præsens alteri, sed solùm ponit duos iodos ordinarios, quibus aliquid potest fieri ræsens alicubi, scilicet vel per loci mutatio-em, vel per conversionem.

Objicitur secundò. Eo casu non verificare-ır forma. Hoc est Corpus meum.

Respondetur. Quòd tunc illa forma non erificaretur; sed non implicat aliam institui ormam Consecrationis.

Objicitur tertiò. Hostia adorari debet la-iæ cultu, & tamen tunc adorari non posset. ursùs esset contra ritum Ecclesiæ: quia cum .g. hostia sumpta licitum est etiam aliam su-ere, casu v.g. quo remaneat, non communi-ante eo, qui communicare debuerat & non atâ commoditate servandi eandem, quòd tunc eri non potuisset, nam communicaturus non sset jejunus, supponeretur enim sumpsisse anem.

Respondetur. Sicut Sacramentum adora-ri potest non adoratâ pixide, ita adorari potuis-set Corpus Christi non adorato pane. Rursùs de non sumenda Eucharistia nisi à jejuno, est nonnisi lex Ecclesiæ, quæ lex non impedit ea, quæ Deus per absolutam suam potentiam, face-re potest.

Dicendum secundò. *Defacto sub accidentibus panis, non manet panis post formam Consecrationis, sed solùm corpus Christi.*

Probatur Conclusio. Quia sic definivit Ecclesia; innovavitque eandem definitionem Tridentinum contra Lutherum asserentem Corpus Christi in Eucharistia esse cum pane.

Dicendum Tertiò. *Non manere substantiam panis in Eucharistia, rectè colligitur ex ipso sensu verborum*; est contra Durandum Paludanum & quosdam alios.

Probatur primò. Authoritate Trident. Sess. 13. cap. 4. *Quoniam autem Christus redemptor noster Corpus suum, id quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit, ideo persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque hic denuo sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis & vini, conversionem fieri totius substantiæ panis in substantiam Corporis Domini nostri, & totius substantiæ vini, in substantiam sanguinis ejus.* En Trident. trans-substantiationem infert, ex eo, quòd id verè di-xerit Christus. Hoc est Corpus meum.

Probatur secundò. Quia hujus collectio-nis hoc potest esse argumentum; Verba formæ debent esse vera: sed nisi tunc poneretur trans-substantiatio panis in Corpus Christi non fo-rent vera verba formæ, quod absurdum est. Sequela probatur: nam ly Hoc, non posset o-stendi, pro quo supponeret, eo casu; quod ipsum probatur. Non supponeret imprimis pro acci-dentibus, secundùm se sumptis, quia hæc non sunt Corpus Christi; non supponeret etiam pro pane; quia vel supponeret pro pane con-vertendo, adeoque transsubstantiando, vel pro pane manente. Non pro pane transsubstan-tiando, quia hanc transsubstantiationem non important per te, verba formæ. Non pro pane permanente; quia falsa forent verba formæ, non enim panis est Corpus Christi. Non etiam verba formæ verificarentur de ipso corpore, li-cèt maneat illic panis; quod ipsum probatur: quia quando sub eodem sensibili sunt plures substantiæ, non potest dici; Hoc est hoc, unâ tantum substantiâ demonstratâ; & id ostendit inductio; nam si in eodem marsupio contineatur aurum & plumbum, non potest verè dici; Hoc est aurum, nec potest de homine dici, hoc est anima: quia præter animam continetur e-tiam Corpus. Deinde, ut advertit Amicus, ly *hoc*, ex usu humano, continet virtualiter hanc re-strictivam, *hoc, est tantùm hoc*; cum autem Chri-stus fuerit usus nominibus quæ sunt in usu hu-mano, cumque defacto usus fuerit particulâ

hoc,

hoc, iſta particula neceſſariò debuit eſſe reſtrictiva virtualiter, adeoque excluſiva panis. Quæ omnia ulterius in hoc fundantur: quia inter prædicatum & ſubjectum debet intercedere identitas, ſi particula Eſt ſupponat pro ſeipſa: quando autem ſunt plura quæ poſſunt habere rationem ſubjecti, eaque diverſa, fit ut prædicatum verificari non poſſit de toto, niſi de parte ſubjecti, & ſi ſine reſtrictione prædicetur de ſubjecto, falſam reddet propoſitionem; ſic v.g. Tria ſunt duo, eſt falſa propoſitio: quia ly tria ſubjectum plus continet quàm duo, & ſic in reliquis; & ſicut ſi vellem de tribus prædicare duo, deberem uti reſtrictivâ particulâ dicendo; In his tribus continentur etiam duo; irreſtricta autem illa prædicatio omnino eſt falſa. Sic etiam in præſenti dicere deberem, in hoc continetur etiam Corpus Chriſti: ſi autem irreſtrictè prædicetur; hoc eſt Corpus meum, propoſitio erit falſa; ergo ut ſit vera, debuit ſupponi excluſio panis. Ergo & transſubſtantiatio.

Probatur tertiò. Quia inter has duas propoſitiones. Hic eſt Corpus meum, & Hoc eſt Corpus meum, eſt diverſitas. Ergo & hujus diverſitatis in ipſo objecto, debet dari fundamentum; & licèt quidem quando dico, Hoc eſt Corpus meum, verificetur etiam implicitè quod non ſolùm hoc, ſed etiam hîc ſit, non tamen è converſo; caſu autem poſito, quòd cum pane ſtaret Corpus Chriſti, non haberetur ullum fundamentum primum affirmandi; nempe quòd vera ſit hæc propoſitio: Hic eſſe corpus Chriſti; ergo ex veritate dicti, *hoc eſt*, colligi potuit, & debuit transſubſtantiatio.

Objicitur primò. Chriſtus Dominus habet duas naturas, & tamen Chriſtum oſtendendo, verè dici poteſt; Hic eſt homo, non explicando alteram naturam. Ergo etiam quamvis ſub accidentibus panis, ſubſtantia panis & corpus Chriſti contineretur, adhuc verè poſſet dici; Hoc eſt Corpus meum, non explicando aliam ſubſtantiam, hoc eſt, panem.

Respondetur. Diſparitatem eſſe: quia ly Homo ſupponit non pro humanitate; & ſi ſupponeret pro illa, hoc ipſo falſa foret propoſitio, verè enim eſt illic etiam natura divina; imò exinde ſumitur argumentum pro nobis; quia ſi falſa foret hæc propoſitio; Hoc eſt humanitas, eò quòd illic contineatur etiam natura divina; ita falſa foret hæc propoſitio; Hoc eſt Corpus, ſi illic etiam contineatur panis. Si ly homo ſupponit non pro humanitate, ſupponet pro perſona divina terminante naturam humanã, ſi ſupponet pro Perſona divina terminante naturam humanam, tunc illa propoſitio; Hoc eſt homo, faciet hunc ſenſum; Hoc quod eſt Perſona divina, eſt & Perſona humanitatis; ſi faciet hunc ſenſum, erit identitas inter prædicatum & ſubjectum: erit enim identitas inter Perſonam divinam identificatam realiter naturæ divinæ, & hoc terminans humanitatem; ſi erit identitas, erit & veritas. Non poteſt autem identitas oſtendi inter Corpus & panem; adeoque nec verificabilitas hujus propoſitionis. Hoc eſt Corpus, caſu quo illic reperiatur panis.

Instabis. Præter humanitatem quæ terminatur à Perſona Verbi, eſt illic etiam divinitas terminata; & tamen vera eſt hæc propoſitio; Hoc eſt homo, non reſpondente divinitate.

Respondetur. Nego ſub ly Hoc, non reſpondere etiam divinitatem, cum qua tamen divinitate identificatur Perſona divina, quæ ponitur pro prædicato, dum dico; Hoc eſt homo, conſequenter adhuc oſtenditur & identitas & verificabilitas propoſitionis; ſub ly autem hoc, non poteſt reſpondere panis, quia ille non dicit identitatem cum prædicato, quod eſt Corpus. Reflectendo autem mentem etiam ad naturam humanam quæ reſpondet ſub termino Hoc, Oſtendetur veritas hujus propoſitionis Hoc eſt homo, idque ideo, quia reſpondens natura humana ſub termino Hoc eſt, habet illa identitatem cum ſe terminata & importata ſub Termino Homo, qui terminus dicit in præſenti Perſonam Divinam, terminantem Naturam humanam, & aliunde Natura Divina importata ſub Termino Hoc eſt, dicit identitatem cum Perſona Divina terminante naturam humanam, ut dictum.

Objicitur ſecundò. Etiam non poſitâ tranſſubſtantiatione, poſſet eſſe hic ſenſus formæ, ſub hoc ſenſibili continente, quod continens non ſunt ſola accidentia, ſed etiam ſubſtantia panis, eſt corpus meum: nam ſi poſſunt continere accidentia panis corpus Chriſti, cur non poterit etiam ipſum Corpus contineri à pane?

Respondetur. Senſum hunc dictæ formæ non poſſe eſſe, eo quòd nulla ſit continentia, quæ conveniat ipſi ſubſtantiæ panis: nam continentia quæ competit accidentibus, eſt continentia Signi, & continentia ſimilis ei, quam dicunt accidentia, reſpectu ſubſtantiarum quas continent.

Instabis. Cur non poſſit dici, quòd panis per modum vaſis contineat Corpus Chriſti, ſi continet ita. Ergo ſicut poſſum dicere de dolio, Hoc eſt vinum; ita poſſum dicere de pane, Hoc eſt Corpus.

Respondetur. Quòd non contineatur Corpus Chriſti à pane tanquam à vaſe; & id ex ipſis verbis formæ infertur; nam cum dicitur; Hoc eſt vinum, oſtendendo dolium, eſt locutio figurata, verba autem Scripturæ, ut ſonant, adeoque non figuratè ſunt accipienda, ſi nihil obſtet, nihil autẽ in præſenti obſtat. Rurſùs quòd ſignificando dolium, dicatur; hoc eſt vinum, pendet ex uſu humano, non autem quòd univerſaliter ſumi poſſit continens pro contento: nemo enim

reſ-

rectè dixerit oſtendendo ædificium,quod con-
tinet Dominum, hoc eſt Dominus. Cur ergo
dicetur Chriſtus , intelligendo de pane conti-
nente; Hoc eſt corpus, cum pro hoc , nullus ſit
uſus loquendi.

Objicitur tertiò. Quamvis ſub ſpeciebus
panis præter corpus Chriſti, contineatur etiam
anima & ſanguis,nihilominus benè dici poteſt;
Hoc eſt corpus Chriſti. Ergo etiam quamvis
ſub ſpeciebus panis contineatur etiam panis,
rectè dicetur; hoc corpus Chriſti.

Respondetur. Diſparitatem eſſe: quòd ſub
ly hoc, per concomitantiam , ob naturalem
unionem inter partes , venit anima & ſanguis,
quæ etiam per concomitantiam importantur à
corpore , conſequenter datur identitas inter
prædicatum & ſubjectum: nulla autem in caſu
præſenti poteſt oſtendi identitas panem &
corpus.

Instabis. Quamvis in toto Euchariſtico ſit
non ſolùm Corpus ſed etiam accidentia , ni-
hilominus cum dico; hoc eſt Corpus meum,
verè dico; licèt accidentia non ſint corpus Chri-
ſti. Ergo etiam verè dicam , hoc eſt, corpus
meum,licèt illic ſit etiam panis.

Respondetur. In caſu antecedentis ſerva-
tur identitas inter prædicatum & ſubjectum:
quia ſub ly hoc,reſpondet etiam ſenſibile ad ſen-
ſum, & in prædicato corpus ſub infertur , non
corpus utcunque ſed Sacramentaliter poſitum,
adeoque ſenſibiliter ſub accidentibus , conſe-
quenter datur ſub hac ſuppoſitionis parte,iden-
titas inter prædicatum & ſubjectum, adeoque
& verificabilitas; ſimilis autem identitas non
oſtendetur,inter panem & corpus.

Objicitur quartò. De obſeſſo bene dici-
tur; hic eſt dæmon, quamvis ibi ſit ſubſtantia
hominis. Ergo etiam bene dici poterit , hoc
eſt corpus meum , quamvis illic ſit ſubſtantia
panis.

Respondetur. De obſeſſo rectè dicitur,
quòd ſit dæmoniacus , non autem dæmon; di-
ſparitas etiam dari poſſet: quia illa prior figura-
ta eſt locutio,Chriſti autem verba,ut ſonant,ac-
cipienda.

Objicitur quintò. Oſtendendo ſolum æter-
num Patrem , dicere poſſum; hic eſt Deus,
quamvis Deus,ſit etiam Filius, dictinctus reali-
ter à Patre. Ergo etiam dicendo , hoc eſt cor-
pus meum,poteſt ſignificari etiam panis,quam-
vis corpus & panis,non ſit idem.

Respondetur. Cum Pater & Filius identifi-
centur in Deitate,vera erit propoſitio , hic eſt
Deus,dicta, tam de Patre,quàm de Filio,non eſt
autem identitas inter panem & corpus; & ſicut
cum dico; Pater eſt hæc Perſona divina, exclu-
do Spiritum S.& Filium: quia in ratione Perſo-
næ non habent identitatem; ita cum dicitur;
hoc eſt corpus meum , excluditur panis,
quia ille non habet identitatem cum cor-
pore.

DIFFICULTAS III.

An verba Conſecrationis dicantur ſignifi-cativè an recitativè?

Senſus tituli eſt; an verba Formæ ita ſint pro-
ferenda,ut tantùm referatur, quid Chriſtus
dixerit; an verò dici debeant,ut ita dicam aſſer-
tivè , licèt in Perſona Chriſti; & quidem dici
nonniſi recitativè docet Durandus , Mayron,
Rubio,Major , quibus favet noſter Salmeron.
Recitativè autem & ſimul ſignificativè , tenet
Suar. Coning,Lugo, DiCaſt. Eſparza; proferri
autem nonniſi enuntiativè,ſeu ut alii loquuntur
ſignificativè,ſeu ut denique alii formaliter, te-
nent Amicus,Vaſq. & alii; diſcurrendo autem
de hoc; an verba recitativè an ſignificativè di-
cantur,loquimur de hoc , quomodo forman-
da ſit intentio , recitandine an ſignificandi?
non loquimur autem vel de recitatione & ſi-
gnificatione in recto ſumpta vel deciden-
dum erit conformiter ad dicenda difficultate
quartâ.

Punctum Difficultatis I.

An ſit poſſibile eadem verba ſimul recitativè & ſignificativè proferri?

Ut reſpondeatur titulo difficultatis propo-
ſitæ,videtur præmitti debere quæſtio de i-
pſa poſſibilitate conjunctionis recitationis & ſi-
gnificationis.

Dicendum eſt. *Poſſibile eſſe eadem verba à Sa-
cerdote dici recitativè ſeu materialiter, & ſimul ſi-
gnificativè, ſeu formaliter.*

Probatur primò. Quia id non implicat
contradictionem.

Probatur ſecundò. Quia una eademque
propoſitio in ordine ad diverſos, ſimul tamen
audientes,poteſt ita dici , ut non intelligatur
ſenſus ab audientibus, & ſimul etiam ut intelli-
gatur ab aliis audientibus; ut ſi aliquis loquatur
lingua peregrina ad audientes , quorum aliqui
norunt illam linguam, & alii non norunt. Item
ſi utatur terminis æquivocis, in quorum ſignifi-
cationem prævidet prudenter, alios deventu-
ros; alios non deventuros. Ergo etiam poterit
unam eandemque formam recitativè & ſimul
ſignificativè proferre; nec enim major eſt di-
ſtinctio, inter Perſonam propriam & alienam,
quarum utraque eo caſu ſumeretur; quam ſit
inter intentionem ſignificandi expeditè, & non
ſigni-

ſignificandi expeditè. Ergo ſi hæc poſteriora ſalvari poſſunt, in una eademque locutione, poterunt & priora.

PROBATUR tertiò. Quia quæcunque hac in parte aſſignari poterit contradictio, ea non procedet ratione ejusdem, ſed ratione diverſorum, ſive illud ſit diverſa intentio comparabilis cum alia, & conſimilis duabus intentionibus contrariis, aut duobus affectibus efficaci & inefficaci; ſicut nihil implicat, ut quis referendo hanc propoſitionem; Calvinus negat libertatem arbitrio humano, & illam referat, & ſimul ei aſſenſum præbeat; ita nihil implicat, ut quis ita proferat verba formæ. Hoc dixit Chriſtus, hoc eſt corpus meum; & ego in Perſona illius hoc dico.

OBJICIES primò cum Amico. Hi duo modi, nempe loqui in perſona alterius & propria, pro eodem tempore & reſpectu ejusdem locutionis, ſaltem naturaliter repugnant inter ſe, loqui in perſona alterius, excludit loqui in propria: qui enim loquitur in Perſona alterius, debet exuere propriam & induere alterius; dum autem loquitur in perſona propria, debet ſubſtituere propriam in locum alterius, & in ſua loqui, ac ſi eſſet alterius.

RESPONDETUR. Negando antecedens cum omnibus ſuis probationibus. Negatur ulterius, quòd aliquis in ſua perſona non poſſit loqui ac ſua, & ſimul in ſua perſona ac ſi ſit alterius: id enim innui ſupra, hoc quod eſt loqui in perſona propria vel aliena pendet ab intentione loquentis, & verbis comparabilibus ad utramque perſonam; poteſt autem ſtare intentio loquendi, ſimul in perſona propria vel alterius, poſſuntque haberi talia verba; & ſicut una eademque res, poteſt habere diverſas formalitates: poteſt una eademque deambulatio fieri ex duobus finibus, cur etiam dici non poterit aliquid ex fine exprimendi locutionem propriam, & ſimul ex fine exprimendi locutionem alienam. Cæterum loqui in propria perſona tantùm excludit loqui in aliena; licèt loqui in propria perſona indefinitè, non excludit loqui in aliena: imò loqui in propria perſona, & loqui in aliena, habent ſe ita ſicut duæ cauſæ totales in diverſo genere; ſicut enim materia non eſt forma, & unaquæque ex iſtis eſt cauſa totalis in ſuo genere: ita perſona propria, non eſt perſona aliena, ſed unaquæque formaliſat locutionem totaliter in ſuo genere, conſequenter compatibiliter.

RESPONDERI poteſt aliter eidem argumento. Quòd ſit impoſſibile ſaltem naturaliter loqui in propria perſona & ſimul alterius; accipiendo perſonam phyſicè: nam non poteſt fieri ſaltem naturaliter, ut idem duabus perſonis terminetur, accipiendo tamen perſonam moraliter, fieri poteſt ut idem quis loquatur, & ex propria perſona & ex aliena, hoc eſt; nomine proprio & alieno, ſignificando aliquid ex ſuo, & alieno ſenſu; & ſicut non poteſt aliquis physic imperare ſaltem naturaliter, in propria & alie na perſona, poteſt nihilominus moraliter: im eſt impoſſibile ſaltem naturaliter loqui mat rialiter in aliena perſona, & non ſimul physic in propria, quia actiones ſemper ſunt ſuppoſito rum.

INSTAT. Hoc ipſo quòd aliquis eandem lo cutionem pro eodem tempore nomine alterii exercet, non habet quod eadem perſona, nom ne proprio in eandem locutionem efficiat, p illam enim aſſerit quòd aſſereret alter.

RESPONDETUR. Hoc ipſo, quòd aliquis l quatur alieno nomine, non habet quod phy cè efficiat in eandem locutionem; habet tam quod efficiat moraliter, nempe recitationi, m ralitatem ſignificationis & formalis locution addendo.

OBJICES ſecundò ex Lugo urgente pro inte to Vaſq. Verba æquivoca in hoc differunt univocis, quod vox univoca poteſt plura unum ſignificare, & ideo ſimul poteſt ſignific re, omnia illa plura ut unum; vox æquivoca gnificat plura ut plura, & ideo non ſupponit pro omnibus illis, ſed pro uno illorum, ex i tentione loquentis. Ergo cum ly *hoc*, in form conſecrationis ſit terminus æquivocus, non p terit in propoſitione ſupponere pro pluribus mul, ſed pro contento, ſub aliquibus acciden bus determinatis, ex intentione loquentis. I go non poteſt ſimul referri ad accidentia con crata à Chriſto in cœna, & ad accidentia, q nunc conſecrantur.

RESPONDETUR. Verba formæ dupliciter a cipi poſſe, & prout conſecrativa ſunt, & pro repræſentativa actionis Chriſti; prout con crativa ſunt, ſupponunt non pro accidentibus n cœna conſecratis, ſed pro præſentibus accide tibus; jam autem prout repræſentativa, ſupp nunt pro accidentibus in cœna conſecratis, q repræſentant præſentia accidentia; hinc p ceſſus ille actionis Sacerdotalis ſic expri poteſt; Recito hæc, quæ Chriſtus circa ac dentia conſecrata in cœna egit; & ſimul ſig fico & aſſero ſupra accidentia præſentia, q ſunt repræſentatio quædam, accidentium à Chriſto conſecratorum; hoc autem quod a mit objectio, nempe nomen æquivocum, n poſſe ſimul pro pluribus ſupponere, infrin Lugo, inſtantia: nam ſi dicat quis; Petrus Ap ſtolus cuidam ab ipſo petenti reſpondit, qu & ego etiam tibi nunc dico. Argentum & rũ non eſt mihi, ubi ly Mihi ſupponit & pro tro & pro illo dicente, cujus ulterior ratio r di poteſt: quia cum tota fabrica formalis ſig ficationis, pendeat à placito humano, quod qua nomina, non determinavit ad unum non ſi ſignificandum, fit ut circumſtantiæ, ſicut p ſunt determinare, ut nomen hic & nunc hoi-

gi-

ficet; ita determinare possunt, ut hic & nunc ra significet; neque enim potior est ratio u-s, quàm alterius.

Objicitur Tertiò. Si idem posset dici reci-tivè & simul significativè, idemque verbum let supponere pro utroque, etiam ly Te, in olutione positum, posset supponere pro du-us: atque adeo si duo essent pœnitentes, pos-t absolvi dicendo: Ego te absolvo.

Respondetur. Disparitatem esse: quia de entia Sacramenti est, ut ex modo significan-ntentioni correspondeant verba formalia, ita servetur, Ratio sensibilis humano modo, Sacramentis requisita: quia verò illic est in-tio absolvendi utrumque, & huic intentioni modo significandi, non corresponderent rba, utpote unum significantia, fit ut illa ab-utio pro utroque non teneat: jam autem c quod est proferri recitativè simul & signi-ativè, cùm stet circa eadem verba, nonnisi in o præcisè actu interno; fit ut eadem verba, ssint simul significativè recitativè dici. Adde od absolutio sequatur rationem judicii; ab-utio autem judicialis, Te, non accipit pro obus: habere autem rationem recitantis & nificantis, non sequitur rationem judicii, sed quitur rationem intentionis internæ, reci-ndi autem intentio & significandi, possunt se-m stare.

Punctum Difficultatis 2.

Quomodo de facto hæc Verba pro-ferantur?

Dicendum est. *De facto ea proferri etiam re-citativè, sed non consecrant nisi assertivè solata.*

Prima pars Conclusionis.

Probatur Primò. Illa verba: Accipite & co-medite ex hoc omnes, vel dicuntur recitativè, el assertivè? Si recitativè; ergo & verba formæ icentur recitativè: quia aliàs non posset illis dnecti causalis Enim; pro alio enim supponeret *Ex hoc* recitativè dictum, supponeret enim ro hostia, quâ usus est Christus: ly autem Hoc n verbis formæ, supponeret non pro illa hostia, ed pro præsenti quam habet Sacerdos; quod psum declarat Lugo; non enim est bona causa-is; Christus dixit, ut comederent ex eo, quod unc habebat in manibus, quia hoc quod nunc habeo in manibus, est corpus Christi. Si autem lla verba dicuntur assertivè, violentiam facis verbis, & non accipis ea eo sensu dicta, quo dici solent ab hominibus, nam cum dico: Paterfami-ias dicit, comede panem, illa locutio habet conditionem recitationis, ergo & in præsenti habebit.

Respondet Amicus. Priora verba tan-tùm recitativè dici, verba autem formæ, etiam significativè; participiumque illud *dicens*, aut refert Christum proferentem tantùm priora, & non verba Formæ; aut dici potest, quòd re-ferat Christum in ultima Cœna, tàm in pro-pria persona loquentem, quàm in persona Sa-cerdotis.

Contra est: Quia redit Argumentum, quî scilicet ly *Enim*, adjungi hîc possit, si ly *ex hoc* di-catur recitativè, ly autem, *Hoc est* assertivè; de-inde quòd nos agamus in persona Christi, id u-surpatissimum est apud Doctores, sed quòd in ultima cœna Christus egerit in persona Sacer-dotum, id est novum; denique, quid est hoc a-gere Christum in persona Sacerdotis, cùm nec Sacerdos virtutem agendi Christo tribuerit, nec dicebatur Christus consecrasse virtute Sacer-dotum; & quamvis Christus id egerit in bonum nostrum, non sequitur, quòd jam illa verba, ne-xum inter se habere non debeant.

Probatur Secundò. Argumento desumpto ex illis verbis: Hæc quotiescunque feceritis, &c. & ex illis: Effundetur in remissionem peccato-rum; quia casu, quo dicta verba Sacerdos asser-tivè diceret, falsum assereret; assereret enim Sanguinem illum effundendum, cùm jam effu-sus sit, & gloriosus effundi non possit: jam au-tem quis dicat tunc falsam proferre propositio-nem Sacerdotem.

Respondet Amicus. Verbum effundetur referri à Sacerdote ut constituto præsente, tempori quo Christus hæc verba primum pro-tulit.

Contra est. Hoc ipsum quod est trahi præ-sentem Sanguinem, ad tempus ultimæ cœnæ; hoc ipsum quod est illa verba proferri à Sacer-dote, ut præsente tempori, quo Christus hæc verba protulit, &c. similia, potest etiam recita-tivè dici, cur ergo non dicetur recitativè. Tum quia impugnat Amicus omnem materiam à fu-turis Sacerdotibus consecrabilem, à Christo fuisse consecratam: ergo etiam non debet dici præsentem materiam, prout præsentem tem-pori quo Christus consecravit, à Sacerdote con-secrari, præcipuè cum id arbitrariè dicatur. Tum quia quando dicit Sacerdos, Accipiens & hunc præclatum calicem, potest adhuc benè dicere illa verba recitativè, sed per modum epi-theti ex placito Ecclesiæ additi.

Probatur Tertiò. Quia omnia illa verba possent dici recitativè: quia in modo dicendi & referendi possunt simpliciter ita dici, ut dice-rentur, si illa aliquis in catechismo vel concio-ne narraret: particulæ item, quæ illic interve-niunt, sunt similes illis, quibus uti solemus, dum aliquid recitativè componimus; ut particula Dicens; particula, Effundetur, &c. trahens post se narrationem verborum dictorum, rursus illæ particulæ non destruent, quominus

adhuc assertivè,verba formæ dici possent: cur ergo non dicentur assertivè poni.

Secunda pars Conclusionis.

PROBATUR Primò Authoritate Florent. ubi dicit Florent. Sacerdotem in persona Christi loquentem conficere hoc Sacramentum; loqui autem nonnisi recitativè,non est loqui in persona Christi,sed propria; ergo debet dari locutio etiam assertiva,in persona Christi.

PROBATUR Secundò. Quia id indicat modus institutionis hujus Sacramenti, cujus institutio importat, ut hoc faciamus consecrando, quod fecit Christus: jam autem Christus non recitando, sed asserendo protulit verba formæ.

PROBATUR Tertiò. Quia verba illa: Hoc est corpus meum, in quantum nonnisi pronuntiata recitativè habent hunc sensum. Christus dixit: Hoc est corpus meum; hic autem sensus indicat, quòd eo modo seu recitativè, non perficiatur consecratio: quia verba, eundem sensum habentia,& ex modo significandi humano, æquivalentia verbis Formæ,possunt validè conficere Sacramentum; & sic sive dicam, te abluo, sive te baptiso; tenet Sacramentum: quia idem sensus recitatur, & ex modo significandi humano, est æquivalentia ad consueta verba formæ; consequenter, si verba illa formæ habent sensum nonnisi recitativum, hic sensus modusque significandi æquivalenter est sub his verbis: Christus dixit hoc esse corpus suum, deberet inquam sub his verbis tenere consecratio; & si non teneat, apparet illius formæ prout consecrativæ, non esse dictum sensum recitativum.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR Primò cum Amico,cujus etiam rationis meminit Lugo. In Florent. dicitur Sacerdos in persona Christi loquens, conficere hoc Sacramentum: at qui tantùm recitat verba alterius, non loquitur in persona illius, sed in propria: recitatio enim est actus recitantis,non ejus, cujus verba recitantur: & certè loqui in persona alterius, est in loquendo inducere personam alterius, eamque in loquendo repræsentare, ac si ipse, in se ipso loqueretur.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare, quòd non solùm, nec præcisè, tantùm recitativè, proferantur verba formæ, quòd etiam nos concedimus: hoc autem quod est loqui Sacerdotem in persona Christi triplicem habet sensum; Primò loqui eum virtute verbis suis communicatâ ex institutione & persona Christi; & hoc nihil probat in oppositum: quia potuisset Christus vim indere verbis, nonnisi recitativè prolatis, cum recta intentione; ut sortirentur eundem effectum, quem sortiuntur assertivè prolata. Secundò loqui eum tanquam secundariam causam,& instrumentum ejus, cujus profert verba,& adhibere materiam,reliquaque ad Sacramentum requisita, ita ut rationem causæ principalis habeat Christus, & in hoc sensu nihil speciale habet Sacerdos, quàm habeat in collatione aliùs Sacramenti; nam defacto Augustinus tract. 6. in Joan. ante medium, principalem baptisantem Christum appellat; Petrus inquit, baptiset, hic est qui baptisat; Paulus baptiset, hic est qui baptisat &c. Tertiò facere in Persona Christi, id est, repræsentando actionem à Christo factam, ipsumque Christum facientem, & hoc contingit in consecratione Eucharistiæ; ad quod videtur respexisse Florentinum citatum: non enim de aliis Sacramentis, sed de solo Eucharistiæ dixit, quòd illud Sacerdos in persona Christi loquens faciat: sed hoc non probat, quòd simul etiam non possit habere personam recitantis.

INSTAT Amicus. Si illa verba: Hoc est corpus meum, dicerentur solùm recitativè, referrentur, ut fuerunt à Christo prolata, hoc enim est dicere recitativè; si autem sic proferrentur, non proferret ea Sacerdos supra præsentem materiam; si enim supra præsentem enuntiarentur, non referrentur ita, ut ea fuerunt à Christo enuntiata, non enim enuntiata fuerunt, supra præsentem materiam.

RESPONDETUR. Etiam hoc argumentum probat, quòd non possint proferri tantùm recitativè, sed non probat quòd proferri non possint etiam recitativè. Ne autem ulteriùs hoc argumentum urgeatur, in materia supra quam pronuntiantur verba, duplex formalitas condistingui potest, & formalitas præsentis materiæ, & simul formalitas præsentis materiæ, prout repræsentantis materiam præteritam; sicut actio præsens Sacerdotis, præsentat actionem Christi præteritam, & persona Sacerdotis, personam Christi, hinc fit; ut salvari possit tota veritas recitationis: nam si enuntiarentur supra præsentem materiam, non repræsentantem præteritam materiam, non referrentur ita, ut fuerunt à Christo enuntiata; quando tamen enuntiantur supra præsentem materiam, ut præsentantem materiam præsentem, referuntur ita, ut fuerunt à Christo enuntiata, servato modo, qui relationi debitus est, sic v.g. referat aliquis, quomodo in jurgio dixerit Petrus: hic est meus gladius, idque dicendo exprimat gestum Petri arripienti suum gladium; talis relatio est vera recitatio quantumvis non eundem gladium arripiat, nec de eodem numero dicat; hic est meus gladius.

OBJICITUR Secundò ex Lugone. Sacerdos dicturus verba formæ, exuit propriam personam, & induit Personam Christi; ergo Sacerdos dicens

dicens illa verba, non loquitur suo nomine, sed solùm nomine Christi: ergo non recitativè, sed solùm significativè: nam loquitur in Persona Christi; Christus autem non recitat se olim dixisse, sed modò asserit; Hoc est corpus meum. Antecedens autem & prima consequentia probatur ex Ambrosio 4. de Sacramentis c. 4. *Sacerdos quando pervenit ad conficiendum Sacramentum, jam non suis, sed Christi utitur sermonibus.*

Respondetur. Authoritate Ambrosii non probari intentum: quia etiam potest fieri, ut aliquis non utatur sermonibus suis, sed alienis: nihilominus ille nonnisi recitativè illa profe-rt, quia is qui conficit poëma Centonem, alienis versibus, potest se habere recitativè, in usu illorum verborum: imò hoc ordinarium est, in omni recitatione Authorum: nam cum cito Epistolam S. Pauli, recitativè me habeo, & tamen utor alienis verbis. Quod attinet ad mentem S. Ambrosii, illa, ut sonant, accepta, non plus vult, quàm quòd verba Canonis, non sint excerpta ex verbis à Christo prolatis: jam autem immediatè circa consecrationem proferenda, & ipsa verba Consecrationis, sunt verba quibus usus est Christus. Sed hoc non probat illa omnia nonnisi assertivè & significativè dici, ex hoc, quia sunt verba Christi; aliàs: Accipite & comedite ex hoc omnes; item hæc: Quoticunque feceritis, in mei memoriam facietis, quæ æquivalent illis; Hoc facite in meam commemorationem; deberent etiam dici in persona Christi & assertivè; quòd oppositi, saltem ordinariè non concedunt. Ad idem propositum sic aliter responderi potest: Quòd scilicet in persona Sacerdotis, condistinguendæ sunt duæ formalitates; Formalitas consecrantis, & formalitas repræsentantis & enuntiantis mentem Christi; secundùm quod consideratur Sacerdos consecrans, exuit personam propriam, facit enim ut fecit Christus, adeoque in persona ejus, sed secundùm quod enuntiat & repræsentat mortem Christi, ut imperabat Paulus, *Mortem Domini annuntiabitis donec veniat*; sub tali formalitate non induit personam Christi, sed se habet nonnisi recitativè. Addo authoritatem Ambrosii ostendere hoc solùm, quòd illa verba assertivè dicantur, sed non ostendere tantùm assertivè illa dici, & non etiam recitativè.

Objicitur Tertiò ex eodem. Si verba formæ accipi debent recitativè, consequens est, ut per illa verba: Hoc est corpus meum, per se prolata sine antecedentibus, non conficiatur hoc Sacramentum, quia ut sic non dicuntur recitativè, nisi dicatur Christum illa dixisse, consequens autem videtur durum; aliàs sequeretur in solis illis verbis, non stare totam formam Consecrationis.

Respondetur. Sufficere ad hoc, exclusis antecedentibus, intentionem internam, vi cujus verba formæ ita proferentur assertivè, ut simul proferantur recitativè.

Instabis. Si verba illa recitativè dicerentur, significatio illorum, non applicaretur ad materiam præsentem, sed ad materiam, quam Christus habuit, cum tamen consecrativè dicens, applicet illa ad materiam præsentem.

Respondetur. Veram fore sequelam, si tantùm recitativè dicerentur, sed dicuntur etiam significativè, adeoque cadendo supra materiam præsentem. Deinde cadunt illa verba supra materiam præsentem, sed prout repræsentantem materiam, quam consecravit Christus, consequenter consecrativè dicere illa poterit supra materiam præsentem; repræsentativè & simul recitativè supra materiam præteritam. Reliqua argumenta, quæ ex Vasq. adducit Lugo, non plus probant, quàm quòd illa verba, non tantùm recitativè dicantur.

Contra secundam Conclusionis partem.

Objicitur Primò cum Amico, ex dictis sequi, quòd eadem locutio habeat formalitates duas; unam quidem recitationis, & aliam assertivæ enuntiationis. Sed hoc dici non potest: quia illa verba profert in Persona Christi, & eo modo, atque si nunc idem Christus in persona Sacerdotis, eadem verba supra præsentem materiam proferret: hoc autem non est signato actu referre locutionem Christi, sed tantùm in Persona Christi conficere.

Respondetur. Negando quòd eam locutio non possit habere rationem recitantis & asserentis; concedoque quòd agere in persona Christi, quasi ipse Christus ageret, non sit mera recitatio; sed cur etiam non poterit habere, ob dicta, formalitatem recitationis.

Objicitur Secundò cum eodem. Posset Sacerdos locutionem hîc & nunc in Persona Christi exercere, absque eo, quòd præteritam locutionem ejusdem Christi signato actu recitativè referret.

Respondetur. Id nihil probat: quia potest etiam simul recitativè referre, & cum verba etiam recitativè significent; cur recitativè etiam non dicentur, præter assertionem.

Objicitur Tertiò cum eodem. Qui in persona alterius exercet actionem, essentialiter repræsentativam præteritæ actionis ejusdem personæ, non per aliam signatam actionem, sed per ipsam exercitam, simul refert & repræsentat præteritam actionem ejusdem.

Respondetur. Concedo totum: inde tamen non sequitur, unam, eandemque formam, sub diversis formalitatibus, & rationem recitatæ & rationem assertæ, habere non posse.

Objicitur Quartò. Si illa verba proferrentur significativè & assertivè, forent falsa, illis enim verbis significativè prolatis non de-

monstrat Sacerdos corpus Christi, sed suum; quod falsum est, illic esse.

Respondetur. Significativè & assertivè loqui duplex est, in propria persona & in persona Christi; si assertivè loquatur in persona propria, falsa esset locutio: secus si assertivè loquatur in persona Christi.

Objicitur Quintò. Si assertivè illa verba proferrentur, non possent esse vera, nisi præsupponeretur corpus Christi ante prolationem formæ: verba enim illa significativè sumpta, demonstrant jam id quod est, non verò id quod fit.

Respondetur. Si teneatur explicatio, quod ly est supponit pro Facio vel Fit, negandum erit, quod verba illa non demonstrent id quod fit; si autem sumatur illa particula Est pro seipsa, non demonstrabit id positum, sed ponibile in fine prolationis, ut dictum supra.

DIFFICULTAS IV.

An Verba Formæ ut vera, conficiant Eucharistiam?

Principalis Sententia hoc in puncto duplex est: Prima asserit verba Formæ, ut vera, conficere hoc Sacramentum; alia autem, quæ dicit verba formæ, ut sunt significativa, conficere Sacramentum.

Quoad primam sententiam divisi sunt ejus defensores: nam aliqui volunt verba formæ ut vera speculativè, conficere Sacramentum, & in hac sententia est Scotus & Coning; quanquam Coning & ut vera practicè, & ut vera speculativè dicit conficere Sacramentum: iis autem ut veris nonnisi practicè, tribuit confectionem Sacramenti Cajetanus. Hanc ipsam de veritate doctrinam subdividit Amicus d. 24. num. 153. in triplicem veritatem; in veritatem desumibilem ex pacto, & veritatem Dei promittentis, ad prolationem illorum verborum, productionem rei, illis verbis significatæ. Rursus in veritatem speculativam, attendentem ad existentiam, non præsentem, sed futuram effectûs, & in veritatem attendentem, ad actualem existentiam rei productæ, in ordine ad quem; forma acquirit novam conformitatem practicam actualem; qua divisione veritatis posita Amicus dixit, in primo & secundo sensu à forma confici Sacramentum ut vera; negat autem ab ea confici Sacramentum ut vera, accipiendo veritatem tertio modo. Quod attinet ad Sententiam, quæ asserit à forma ut significativa confici Eucharistiam; eam tenet Scotus, Suar. Vasq. & alii.

Quæsito huic pluribus assertis est satisfaciendum.

Assero Primò. *In reipsa loquendo, & attendendo ad esse physicum, verba formæ tam ut vera, quam ut significativa, conficiunt hoc Sacramentum.*

Ratio asserti est: quia verba conficiunt hoc Sacramentum: ergo conficit hoc Sacramentum Entitas verborum indistincta à verbis: ergo conficitur ab omnibus in re loquendo, quæ sunt identificata realiter verbis, aliàs ab entitate verborum non conficeretur; sed & ratio veri, & ratio significantis, identificata est realiter verbis; neque enim hæc duo dicunt quidquam realiter superadditum verbis; ergo utrumque hoc, realiter loquendo conficit Sacramentum.

Assero Secundò. *In sententia, quæ physicam causalitatem Sacramentorum tueretur, poneretque verba formæ, ut significativa nonnisi, conficere Eucharistiam; hoc ipso deberet dicere; quòd secundùm id quod dicunt in recto nonnisi, possunt conficere hoc Sacramentum.* Assertum ut intelligatur,

Supponendum est, duo dicere significationem, Unum in recto & aliud in obliquo; in recto dicit materiale verbi, quod est hæc continentia materialis literarum sono expressa; secundò in obliquo, quod est formale illorum, nempe impositio nominum, & placitum, ad destinanda hæc verba, in ordine ad hoc vel illud exprimendum; *quo supposito*

Ratio asserti est. Quia physicè causare non potest, quod physicè nihil in re est, sed placitum illud nihil in re est, est enim actus voluntatis, qui præteriit, & in re nihil actu est: ergo placitum illud non potest causare physicè: causabunt tamen verba significativa, accipiendo significativum pro eo, quod illa dicit in recto; hoc enim solum rectum existit physicè, quamvis successivè.

Assero Tertiò *Formaliter loquendo, neque ut vera, neque ut Significativa verba, conficiunt Sacramentum.*

Ratio. Quia ly prout, ly Ut, ly secundùm quòd importare debet rationem formalem, ejus de quo est quæstio. Sic v.g. album ut album constituitur albedine; rationale, secundùm quod ipsum, constituitur rationalitate, & sic de reliquis; sed formaliter loquendo Ratio veri vel significativi, non importat rationem formalem agendi: ergo formaliter loquendo ratio veri, vel significativi, non est ratio conficiendi Sacramentum. Minor probatur. Quod est ratio formalis constituendi unum quà tale formaliter loquendo, non potest esse ratio constituendi aliud: est enim ratio illa, formalis determinatio essentialis, ad esse nonnisi talis: ergo non potest aliud, quàm unum formaliter loquendo constituere; sed veritas constituit formaliter verum; significatio, significans: ergo formaliter loquẽdo nõ potest constituere aliud

adeo

eoque nec constituere causam , quia causa maliter non est veritas,nec significatio.

Quodsi quæras, *Ex modo nostro concipiendi, formalitati alligata esse ratio causandi, intelligi beat?* jam

Assero Primò. *Ratio causandi in verbis For- non debet intelligi alligata veritati speculativæ.*

Ratio asserti est Authoritas Aristotelis, qui o. de Substantia propositionem ex eo dicit e veram vel falsam,quod est res, vel non est, qua authoritate sic deducitur argumentum. usa debet antecedere positionem effectûs tem naturâ,sed si ratio causandi intelligere- r alligata veritati speculativæ,non antecede- t positionem effectûs natura: ergo non debet telligi veritati speculativæ, ratio causandi in cramentis alligata. Minor probatur: quia in priori in quo intelligitur antecedere causa ectum,nondum intelligitur effectus: aliàs & et prioritas antecedentiæ, & non esset: esset idem,ut supponitur: non esset autem, quia n tunc intelligeretur effectus; quodsi in illo iori quo intelligitur causa antecedere effe- um,nondum intelligitur effectus: ergo neque telligitur propositio esse vera; quia non in- lligitur esse conformis objecto: nam pro illo iori objectum non haberet, si pro illo priori on intelligitur esse propositio vera: ergo ne- ue intelligitur causare ut vera,supple specula- vè.

Confirmatur. Quia si intelligeretur ratio usæ in verbis formæ, esse alligata veritati spe- ulativæ, ille effectus seu corpus Christi,& esset fectus illius causæ,alligatæ veritati verborum rmæ, & non esset effectus ipsius, quod ipsum robatur: quia & intelligeretur accipere ab illa sse, & non intelligeretur; intelligeretur qui- em ut supponitur,non intelligeretur autem ut robo: quia pro quo instanti intelligi posset il- causa nondum esse operans, intelligeretur m ille effectus; quod ipsum probatur: quia ro quo instanti intelligeretur illa causa opera- ura,intelligeretur vera; formalitati enim veræ, licis rationem causæ intelligi debere alliga- am; ergo conformis objecto: ergo & objectum conforme illi: ergo & habet esse pro illo priori, pro quo nonnisi operandus est ille effectus: ergo & habens esse ab alia causa, vel habens esse, antequam habeat.

Solutio Objectionum.

Dices Primò cum Soto apud Amicum: Quamvis propositio ut vera, præsupponat corpus Christi, id tamen non obest, quominus ut vera, sit causa corporis Christi: quia non implicat ut eodem instanti reali temporis, forma præsupponat corpus in genere causæ objectivæ, & simul ipsa præsupponatur ad corpus, in genere causæ efficientis: sicut introitus aëris per fenestram, est prior in genere causæ efficientis, apertione ipsa fenestræ, nam illam intrando aperit, & tamen in genere causæ materialis, apertio fenestræ est prior introitu aëris: quia nisi aperiretur fenestra, non posset aër intrare.

Respondetur. Quærere restat ab arguente, etiam sub illa formalitate, sub qua præsupponitur corpus verbis formæ, undenam accipiat esse: si non à forma ut vera: ergo non salvas alligationem causæ ad formalitatem veræ: si ab ea forma: ergo supponitur jam esse, ante veritatem illius. Quid sit sentiendum de illa instantia, dictum est in physicis; sed illâ etiam concessâ, necdum convincitur paritas: præsupponi enim potest introitus aeris ante apertionem fenestræ; quia introitus illius, potest assignari alia causa physica, & non apertio fenestræ, nempe ipse impulsus & protrusio illa: jam autem in Sacramento, non ostendis aliam causam corporis Christi, quàm verba formæ, ut vera; si autem aliam causam positionis corporis Christi in Eucharistia ostendis, deseris intentum tuum: hîc enim quæritur de tali causa positionis corporis Christi, quæ sit universalis, & sine qua, intelligi non possit positum Christi corpus, secundum præsentem ordinem.

Dices Secundò cum Coning. Ideo verba formæ operantur suum effectum, quia sunt verba primæ veritatis, & consequenter necessariò vera.

Respondetur. Si argumentum, ut sonat, accipiatur, multum probat: dicam enim verba formæ causare hoc Sacramentum, prout divina, præsertim cum adesse divinum, posterius intelligatur veritas: rationem enim dabo; ideò verba formæ operari, quia sunt verba Dei & consequenter divina; multum item probabit, quia probabit quòd verba causent, ut sunt actus primus & omnipotentia; sunt enim verba actus primi & Omnipotentis, consequenter necessario actus primus & omnipotens quid; ex qua retorsione ad argumentum dici potest; verba illa esse necessariò vera, secundùm institutionem, hoc est prolata à veritate formam instituente concedo; non sunt tamen necessario vera, hoc est, ad prædicatum veri alligatam causalitatem habentia.

Dices Tertiò. Tridentinum ex veritate verborum consecrationis, colligit conversionem; ergo apparet illam à veritate verborum causari.

Respondetur. Collegisse id Tridentinum ex veritate verborum tanquam Signo à posteriori; si à posteriori: ergo non erit necesse verbis, quà veris, esse alligatam vim conversionis Eucharisticæ.

Assero Secundò. *Non potest intelligi ratio causæ alligata verbis formæ, prout veris veritate speculativa, sumpta à conformitate ad effectum à se causandum.*

RATIO Asserti desumi debet ex dictis, quia pro illo priori, pro quo intelligitur effectus non esse causatus, sed causandus, quæro à quibusnam causis dependeat, vel ab iisdem, vel ab aliis; si ab aliis: ergo imprimis homo futurus à se existente ab aliis causis pendebit, & effectus causandus, à se causato, plus differet, quàm statu, quia differet etiam causis: ergo ulterius tu non assignas causam universalem pro omni differentia prius intelligibilem positione corporis Christi, cum tamen hîc talis causa requiratur; si autem ab iisdem, quomodo effectus causandus antecedet suam causam, antecedere autem debet, ut salvetur veritas seu conformitas ad objectum, indubiè præsuppositum.

DICES Primò cum Amico. Prius est effectum formæ Sacramentalis esse extiturum virtute formæ, quàm actu existere virtute formæ: nam ex suppositione, quòd res aliquando existat, semper verum fuit, talem rem extituram, atque adeo propositio tàm mentalis, quàm vocalis, tale esse futurum enuntians, fuit semper vera, ante ipsam actualem existentiam rei enuntiatæ: ergo potest forma per conformitatem ad effectum à se causatum, esse prius vera, quàm illum causet.

RESPONDETUR. Quòd Forma per conformitatem ad effectum à se causandum, prius sit vera quàm illum causet, eo quòd præsupponat illum causandum, ante sui veritatem; sed si non præsupponat illum ante se, forma non erit vera, ut dictum; quia autem effectum causandum à se, non potest forma ante se supponere, ideo nec illum causare, ut vera.

DICES Secundò cum eodem. Cognitio Notionalis Patris, quæ in priori signo originis repræsentat filium producendum, est vera veritate quasi speculativa, ex conformitate ad eundem, mox posteriori signo extiturum. Cognitio item absoluta Dei productiva ad extra, ab æterno fuit vera veritate speculativa, per conformitatem ad mundum in tempore futurum; ergo & hic idem dicendum.

RESPONDETUR. Negando Cognitionem Notionalem Patris, sub formalitate veræ, esse principium veridictivum Quo Processionis VERBI: quamvis item Scientia Dei sit causa rerum, non tamen est causa sub formalitate veræ, quod idem consequenter in præsenti dicitur: quòd autem possit esse aliquid verum ratione alicujus quod producit, id bene probant instantiæ, & verum est.

DICES Tertiò cum eodem. Si hæc propositio: Hoc est corpus meum, non statim ac ejus significatio completur, causaret effectum, sed post aliquam moram, tunc per conformitatem ad terminum tempore sequenti causandum, non solùm naturâ, sed etiam tempore præcederet, ut vera: ergo etiam si defacto suum effectum causet eodem instanti temporis, quo ejus significatio completur, adhuc priori signo natur præcedit ut vera, per conformitatem, quàm pr tali signo habet, ad suum effectum, posterior signo naturæ extiturum.

RESPONDETUR. Negando antecedens; quò scilicet eo casu præcederet ut vera; præcedi quidem, sed non ut vera, eo quod veritas sit con formitas cum objecto, consequenter præsuppo nitur objectum, ita se habere, ut dicit; non pot est autem pro illo priori præsupponere obje ctum ita se habens, cum pro illo priori, non sup ponatur adhuc illud produxisse.

ASSERO Tertiò. *Non posse intelligi, rationem causæ, alligatam esse verbis Formæ, prout veris, ve ritate practica.*

RATIO prima est à pari: quia Scientiis rati Scientiæ, ut dixi in Logicis, non competit, qu practicæ, neque quà speculativæ: ergo nequ ratio causæ, competit verbis, quà sunt vera pr cticè, vel quà sunt vera, speculativè.

RATIO secunda est: quia pro illo priori, pr quo nondum intelligitur effectus positus, se ponendus à veritate practica, debet intelli causa esse vera: ergo conformis objecto: erg & objectum illi conforme: ergo ita se haben ut dicit veritas: ergo & esse jam habens, ant quam intelligatur esse productum, ut argueba tur supra.

RATIO tertia est: quia quando ratio practi adjungitur veritati, per hoc non significatu quòd intelligatur priùs esse vera, quàm causan effectum, ad quem dicit conformitatem; se tantùm hoc intelligitur, quòd producat obje ctum, ad cujus postea productionem sequatu ratio veri; quod assumptum inductione pate potest, in quacunque veritate practica.

COLLIGES. Hanc causalitatem esse alligata verbis significativis & veris materialiter, se non reduplicativè sumptis.

In præsenti materia sic format signa & ordi nat Di Cast. disp. 5. num. 226. Primum est Sonu vocis; secundum significatio Conversionis; ter tium Conversio ipsa; quartum veritas, id est conformitas significationis, cum ipsa conversio ne, quæ significatur.

DICES Primò cum Cajetano apud Amicum Veritas practica cùm sit veritas in causando quæ non præsupponit sed facit rem, præsuppo nitur ad rem quam facit; unde antequam re sit, veritas practica est.

RESPONDETUR. Veritatem practicam præ supponi ad rem quam facit, in ratione causæ Concedo: in ratione veræ formaliter. Nego.

DICES Secundò cum Coning. Veritas huju propositionis; Joannes cras ambulabit, requiri ut Joannes cras ambulet, non autem ut hodi ambulet: ergo veritas propositionis practica de præsenti, requirit ut res quæ asseritur existat eoden

eoden

odem quidem instanti temporis, quo habet mpletum suum esse, sed posterius naturâ, àm ipsa sit.

RESPONDETUR. Distinguendo Consequens. rgò & veritas propositionis practicæ, exigit res quæ asseritur, sit posterius naturâ, quàm a sit. Concedo consequentiam; sub ratione ræ, & sub ratione talis causando. Nego conquentiam; & certè cum conformitas sit quid lativum, relativa autem sunt simul naturâ, jectum ad quod dicit conformitatem causans ratione veræ, non potest esse posterius; nam o illo priori, pro quo antecedit causa ut vera, l est conformis objecto, vel non; si non conrmis. Ergo nec vera; si conformis objecto. go pro illo priori jam habet effectum, qui est jectum. Ergo pro illo priori, non antecedet usa ut vera, effectum.

DICES tertiò cum eodem. Relatio quæ reicit terminum absolutè futurum, potest eo esprior tempore, talis autem est veritas propoionis practicæ.

RESPONDETUR. Antecedens non satis est plicatum: nam si agatur de relatione tranendentali, hæc non respicit absolutè futurum; de prædicamentali, hæc nullo modo datur ius tempore, ipso futuro, cum non sit quid suradditum fundamento in circumstantia terini; sed quidquid sit de hoc, tamen ex dictis od respicit futurum posterius naturâ, potest esse prius naturâ in ratione causæ; conce; in ratione veri. Nego.

DIFFICULTAS V.

De Prolatione Formæ à pluribus supra eandem materiam.

PRÆMITTO Primò. *De, consuetudine sic proferendi Formam.* In Occidentali Ecclesia duæ nt occasiones, in quibus cum principali celeante, alii concelebrantes proferunt formam. ima in initiatione Sacerdotali. Secunda in nsecratione Episcopi, quòd etiam edixit ntificale Romanum à Clemente VIII. protum. In Orientali autem Ecclesia, dicit asq. in singulis missis celebrantis Episcopi, ad ntem præsbyterum, una proferre verba; im etiam in Romana Ecclesia Pontifici celeanti, concelebrabant Cardinales Presbyteri, habet Innocentius III. lib. 4. de mysteriis Mis, c. 25.

PRÆMITTO secundò. *Quæ fuerit mens de hoc urandi.* Durandus in quartum dist. 13. quæst. dicit hanc consuetudinem abrogandam esse. ensurat eum Vasq. & dicit non levis temeritis notâ dignum esse, quòd morem inviolabim totius Ecclesiæ Græcæ, imò etiam Romanæ, reprehendere audeat; sed pro illa differentia temporis non videtur hæc viguisse consuetudo; quod ipsum & ex S. Thoma colligitur, qui hîc q. 82. a. 2. in ⊙ *Secundùm* inquit, *consuetudinem quarundam Ecclesiarum, sicut Apostoli Christo celebranti concœnaverunt, ita novi ordinati concelebrant.* En S. Thomam consuetudinem hanc appellantem, aliquarum Ecclesiarum; & ipse Durandus dubio contra prædicta litera C, dicit illam esse consuetudinem in aliquibus nonnisi Ecclesiis; *& si in aliquibus locis sit consuetudo*, inquit, *quòd dicant verba Consecrationis, non est dubium quòd sit periculosa, & magis est abolenda, quàm servanda*; Ubi etiam supponit, non fuisse hanc consuetudinem omnium Ecclesiarum; & litera F, pergit Durandus. *Nec Ecclesia*, inquit, *Romana, tenet illud quod ipse dicit* (supple Innocent III.) de Presbyteriis Cardinalibus, concelebrantibus cum Papa: *& si fiebat tempore suo, nunc tamen non fit, quòd visum est, periculum posse facile contingere, in tali celebratione, &c. Et ideo*, inquit, *illa consuetudo abolita est, sicut nobis constat, qui in Curia Romana longo tempore stetimus, & adhuc ibidem sumus.* Quando autem dicit, si observaretur (supple hæc consuetudo,) non esse necessarium credere, quòd bene fieret, quia secundùm Hieronymum non quod fit Romæ, sed quod fieri debet, attendendum est, jam hîc parum reverenter loquitur, & sententiam Hieronymi mores taxantem, transfert ad Cerimonias Ecclesiæ: sed tamen non opponit se consuetudini totius Ecclesiæ Romanæ, ut assumebat Vasq. quia hæc tunc non viguit; & si Vasq. censuit censurandum Durandum, transferenda est hæc censura, etiam ad Gabrielem, Angelum, in quantùm consuetudinem non consecrandi, quæ servatur in Ecclesia Moguntina & Suffraganeis, tutiorem esse dicunt transferenda etiam ad Albertum Pisanum, Palacios, quos refert Suar. hîc disp. 21. Sect. 4.

PRÆMITTO tertiò. *Quidquid sit an opposuerit se Durandus consuetudini totius Ecclesiæ, præsens difficultas duo haberet dicutienda.* Primum aliquid philosophici juris, hoc est; an duæ causæ totales, possint eundem effectum producere; & hoc spectat ad Philosophiam, & ex principiis inibi tactis, definiendum venit; alterum est, quod est Theologici juris, nempe quomodo formanda sit intentio debita, tunc autem debitè formabitur, si evitentur incommoda, quæ numerat Di Cast. & attingunt alii. Primò ne eveniat Episcopum, qui est Principalis celebrans, nihil facere. Secundò, ne eveniat consecrari materiam præconsecratam. Tertiò, ne ponatur forma sine effectu, aut saltem ne addatur periculum, sine effectu illam proferendi, cum certum sit moraliter, omnes una, non prolaturos verba formæ. Quartò, ne unus Neomysta consecret panem, alter nonnisi vinum. Quintò, quòd videatur esse necessarium, ut qui

qui consecrat calicem in Sacro, sumat eundem, & tamen Neomystæ illum non sumunt.

Modi formandæ Intentionis in præsenti.

EXPLICAT primum Modum formandæ intentionis Suarez, Coning, Lugo, & dicunt debere esse intentionem conditionatam, seu potius disjunctam, consecrandi scilicet simul cum Episcopo, si possint; sin minus, tantùm materialiter verba proferendi. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT primò. Urgendo rationem quam sibi opposuit Lugo; Quia adhuc maneret moraliter certum, quò plures inaniter verba proferrent, sive præcedendo sive subsequendo ultimum instans prolationis.

RESPONDET primò Lugo. Quamvis moraliter certum sit, quòd non omnes finient in eodem instanti cum Episcopo, nemini tamen certè constat in particulari, quòd quando profert ultimam syllabam, jam illa materia sit ab alio consecrata, quin potius omnes conantur simul absolvere, & ut ita faciant, præmonentur, & quidem proferre verba cum spe consecrationis supra materiam, non est intrinsecè malum.

CONTRA. Tum quia, si quis certus esset moraliter, quòd non sit una cum Episcopo prolaturus formam, deberet non habere intentionem consecrandi. Ergo cum certò constet toti communitati illi, non omnes unâ cum Episcopo prolaturos verba, debet illa communitas, non habere intentionem consecrandi. Tum quia, si est moraliter evidens, non omnes unâ consecraturos, quomodo potest haberi spes in omnibus consecrationis? Tum quia si moraliter est certum, non omnes unâ prolaturos formam, & cum nulla necessitas urgeat, non debet supponi formari ab Ecclesia præceptum, ut omnes habeant intentionem consecrandi. Tum quia quamvis proferre formam cum spe consecrandi, non sit intrinsecè malum, id verum est, si non sit in communitate periculum certum moraliter, ne consecrent omnes, quod periculum debet magis in considerationem venire, quàm spes consecrandi; & sicut spes, quia potest aliquis occasiones de se enormes fugere, non excusat, quia adest periculum annexum ipsi naturę illius occasionis; ita spes consecrandi, non excusabit ob periculum certum moraliter, quòd non omnes sint consecraturi.

Neque valet si dicas esse quidem periculum circa communitatem, non tamen circa particulares personas, evidentius quidem est periculum, circa totam communitatem, sed etiam circa particularem hominem, cum nisi extraordinariâ diligentiâ, & aliquibus de novo appositis signis agatur, nunquam duo simul, eadem verba proferre possunt, & quidem simultate Mathematica, qualis requiritur ad duas simul causas, & quidem necessariò causativas; faciliusque hujus simultatis defectum, alter quis advertet, quàm proferentes: cumque istud præceptum deberet etiam communitatem tangere non esset secundùm conditionem illius: sicu[t] non est secundùm conditionem fragilitati[s] humanæ, ut totam quis collectionem peccatorum fugiat, quamvis particularia peccata fuger[e] possit.

RESPONDET secundò DiCast. Non minus es[t] prohibitum reconsecrare, quàm rebaptisare, & tamen potest quis rebaptisare sub conditione.

CONTRA. Quia etiam de rebaptisando su[b] conditione, non datur præceptum, nisi urgent[e] necessitat, quæ autem necessitas, ut plures pro[-]ferant formam cum intentione consecrandi[?] & sicut expedit assecurare baptisandum ill[a] conditionata intentione, ita expedit assecurar[e] communitatem, nec objicere periculo frustran[-]di eventus.

RESPONDERI potest tertiò ex S. Thoma es[se] hoc necessarium ad exprimendum, quod Chri[-]stus concœnaverit suis discipulis; addit Vas[q.] cum non parum congruat institutioni hujus Sacramenti, ut simul plures consecrent, nulla[m] irrogatur injuria, nec id fit in aliis Sacrament[is] quia id institutioni illorum non convenit; Chri[-]stus autem instituens concœnavit Apostol[is] præcipitque ut in illius commemorationem fa[-]cerent, non consecrarunt Apostoli cum Chri[-]sto, ut ipse solus authoritanti Sacramenti oste[n-]datur.

CONTRA. Quia etiam in ultima cœna Aposto[-]li non conconsecrârunt Christo, cur ergo h[oc] non exprimitur à Neomystis. Deinde conced[o] Christum concœnâsse Apostolis. Ergo con[-]gruit institutioni ut plures consecrent, ne[go] consequentiam; præcepit Christus ut id fac[e-]rent in ejus commemorationem, hoc est; [ut] consecrent Corpus, sed nego quod præcepe[rit] conconsecrationem, nec illo sensu Patres acc[e-]perunt ly in meam commemorationẽ; congru[e-]bat item, ut cum Christo non conconsecrare[nt] Apostoli, sed cur non congruet ut id exprima[nt] Neomystæ, nec conconsecrent; quantum[vis] secundùm Rituale proferant formam, scilic[et] proferendo illam sine intentione consecran[di].

NON SATISFAICIT secundò, Quia quam[vis] per hanc intentionem; Nolo consecrare si præ[-]cedam Episcopum, provideatur ne nullo ca[su] Episcopus sit non consecrans; contingerent ta[-]men aliæ inconvenientiæ; quas urget DiCa[st.] Pone enim Petrum unà cum Episcopo con[se-]crantem panem, pone postea non consecrâ[sse] Petrum calicem, quia posterius protulit verb[a,] sed consecratum illum fuisse à Paulo, eo qu[od] simul supra calicem cum Episcopo protule[rit] verba; manet adhuc inconveniens non perf[ici] scilicet integrè Sacrificium ab uno.

RESPONDET DiCast. Deberi adhuc haberi [in-]tentionem conditionatam, ut eo nonnisi con[se-]

cr[a-]

rare calicem Neomysta , si consecravit pa-
em.

Contra est. Quia licèt huic difficultati oc-
urrat responsio, sed unde conjicitur , quòd ta-
em intentionem injungat Ecclesia , nec occur-
tur periculo , quod urgebatur in ratione pri-
na.

Non Satisfacit tertiò. Quia supposito
uòd utramque speciem consecret Neomysta,
on sumet tamen utramque quod tamen est
iter incommoda.

Respondet primò Lugo. Ecclesiam in hoc
ræcepto suo dispensâsse ; ut autem utraque
pecies sumatur , est nonnisi præceptum Ec-
lesiæ.

Contra. Quia probabilis est sententia Co-
ing & aliorum, quòd hæc sumptio sit juris di-
ini. Ergo non præsumendum est Ecclesiam in
oc velle dispensare, quod probabile est esse ju-
s divini. Rursùs unde constat de hac dispen-
tione.

Respondet secundò DiCast. Esse juris di-
ini sumptionem utriusq; speciei, sed pro præci-
uo celebrante.

Contra. Quia hoc ipsum probari deberet,
se hoc juris divini, nonnisi pro præcipuo cele-
rante.

Respondet tertiò DiCast. psum usum Ec-
lesiæ ostendere , quod hoc sit præceptum, non-
isi pro principali consecrante.

Contra. Si constaret nobis de mente Ec-
lesiæ, quod debeant Neomystæ conconsecrare,
cèt non sumant; rectè à posteriori inferretur id
se juris divini , nonnisi pro principali conse-
ante, sed probandum esset , hanc esse men-
m Ecclesiæ.

Explicat secundò Vasq. dicitque primò
leomystas eo casu debere habere intentionem
fficientem ad consecrandum ; secundò debe-
conari ne præcedant Episcopum ; tertiò.
uod si accidat ut præcedant Episcopum , vel
ræcedantur, nihil fit contra debitam reveren-
am Sacramenti.

Non Satisfacit hæc explicatio. Tum quia
oc ipsum probari debuisset, quòd debeant ha-
ere intentionem sufficientem ad consecran-
um, & quòd sit intentio Ecclesiæ ut consecrent.
um quia nego id sequi ex institutione hujus
acramenti , institutio enim constat ex verbo
cripto aut Tradito , ex nullo autem horum,
onstat de habenda à Neomystis intentione
onsecrandi. Tum quia hæc doctrina Vasq.
ullum incommodum ex supra allatis amoli-
ur; nec præcavet ne Episcopus interdum non
onsecret ; ne consecratum consecretur ; ne po-
atur forma sine effectu, &c.

Explicat tertiò. Richardus , favet Angelus
Cajet. apud Suar. Sed Vasq. dicit oppositum
lum sensisse ; nempe quòd verba illa Neomy-
æ proferre debeant nonnisi materialiter.

Ratio prima posset esse, cujus meminit Suar.
quia in antiquo Pontificali habetur. Dicant o-
mnia quæ sunt in Missali , sicut si celebrarent.
Ergo apparet , non debere illos habere inten-
tionem consecrandi ; & sicut aliis utuntur me-
rè recitativè, ut cum dicunt ; Calicem salutaris
accipiam , ita censeri potest , etiam verba illa
consecrationis, dici ab illis nonnisi recitativè.

Respondet Vasq. & cum eo DiCast. Quòd
ly Sicut , non denotet eos tunc non celebrare,
quia ly Sicut, & quasi, interdum etiam proprie-
tatem significant ; ut cum dicitur ; Gloriam qua-
si Unigeniti à Patre.

Contra. Concedo quod ly Sicut possit in-
dicare etiam proprietatem, sed etiam interdum
illam non indicat. Unde ergo constabit, quòd
hîc illam indicet : & si pontificale antiquum
habuisset intentionem mandandæ intentionis,
ambiguâ hac locutione usum non fuisset. Con-
cedo quòd si aliqua dicantur recitativè, non re-
ctè colligatur, etiam reliqua dici recitativè : sed
quærere restat cur etiam illa non dicantur reci-
tativè ?

Ratio secunda potest esse ex Suar. quia hoc
modo tolluntur omnia incommoda , exprimi-
turque adhuc Christus concœnans Apostolis,
qui non solùm solus fuit instituens , sed & solus
consecrans.

Ratio tertia est : Quia nullibi constat de
edicto Concilii, aut Papæ, debere haberi inten-
tionem consecrandi ; ex altera parte, non vide-
tur secundum praxim Ecclesiæ inducere Ri-
tum, qui ut legitimè obeatur , requirit si ponen-
da sit explicita intentio, multas minutas & sub-
tiles suppositiones facere. Præcipuè , quia de
habenda intentione nihil expresse dicit Ponti-
ficale. Verba Pontificalis nonnisi sic habent;
*Habeant libros coram se, dicentes ; Suscipe Sancte Pa-
ter &c. & omnia alia de Missa prout dicit Pontifex,
qui tamen bene advertat, quod secretas morosè dicat,
& aliquantulum altè , ita ut ordinati Sacerdotes,
possint secum omnia dicere, & præsertim verba Con-
secrationis, quæ dici debent, eodem momento per Or-
dinatos, quo dicuntur per Pontificem.* Vides nihil
hîc haberi de intentione , nihil de Conse-
cratione.

Respondet Esparza. Sufficit ut unius conse-
cratio sit valida physicè, reliquorum moraliter;
in rebus autem moralibus, non abetur ratio di-
versitatis physicæ , quando non est conjuncta,
cum diversitate morali.

Contra. Quia imprimis hæc responsio &
doctrina supponit conditionatam non debere
formari intentionem ; & tamen si illa debet for-
mari in dubio de baptismo , cur hic non forma-
bitur, ne consecratum consecretur. Rursùs non
præcavet illa incommoda , in præmissis præ-
tacta ; & præcipuè si ponatur sola consecratio
moralis, quomodo illa non habebit conjunctum
reale sacrilegium, volendo consecrare , quod
præ-

præsumi potest consecratum. Denique si sufficit, ut alii moraliter consecrent, sufficiet etiam ut alii materialiter proferant verba. Explicandum item veniret, quomodo si Episcopus jam revera consecravit, posterius illi moraliter consecrent; ut Physicè transacta ab alio combustione, nemo postea eandem rem moraliter comburit.

Dices primò cum Suar. & Vasq. cur ergo monemur in Pontificali, ut eodem momento absolvantur verba consecrationis.

Respondet Suar. adhiberi in hac cærimonia hujusmodi modum & diligentiam, quia non satis constat in particulari, quâ intentione debeant proferri illa verba. Rursùs concedo moneri, ut fiat simultanea prolatio, sed nego moneri ut fiat intentio, nego moneri, ut conconsecrent. Concedo moneri Episcopum ut altè & morosè proferat verba. Ergo omnes habere debent intentionem consecrandi. Nego consequentiã: quia in re talis momenti dixisset hoc Pontificale si intendisset; simultasque dicendi potest referri vel in ipsam commoditatem Episcopi, ne distrahatur.

Instat Lugo. Sæpe sæpius dicitur illos Præsbyteros concelebrare.

Respondetur. Ad hoc ut dicantur concelebrare Episcopo Neomystæ, sufficit concelebratio ritûs & cærimoniæ. Unde etiam licèt meminerit illic Pontificale hostiarum consecratarum, non meminit conconsecratarum; & quamvis sit monitum, ut omnes uno momento proferant verba consecrationis, nego adhuc quidquam dici de intentione; neque hujus mentis Ecclesiæ ulla facta declaratio, unoque momento debent proferre verba Consecrationis, fortè ne turbent in re tanti momenti Episcopum, condiscantque tanquam à Magistro, quo tenore, proferre debeant imposterum, verba consecrationis; habeantque quasi pro Progymnasmate, Episcopum celebrantem. Dantur etiam locutiones Patrum, quæ significant populum concelebrare cum sacerdote, nemo tamen dubitat populum non consecrare. Ergo apparet concelebrare & consecrare diversa esse; & dum Neomystæ dicuntur concelebrare, non ex eo sequitur, dici, quòd concensecrent. Porrò quod populus concelebrat significet Ansbertus serm. Purificatione Beatissimæ ubi loquens de devotione populi Romani eo die inquit. *In tanta enim reverentia ab illis habetur ut eo die cuncta civitatis turba, in unum collecta: immensis cereorum luminibus coruscans Missarum solennia devotissimè concelebrent.* Colligitur & ex verbis canonis, ubi dicitur circumstantes offerre Sacrificium laudis appellatur item hæc oblatio cunctæ familiæ, &c.

Dices secundò cum Esparza quæst. 58. Dum Ecclesia disponit ut plures consecrent eandem materiam, & nihilominus non præcipit, nec docet quicquam specialiter pro eo casu circa intentionem, videtur omnino velle, certè permittere, ut omnes habeant intentionem.

Respondetur. Rectè quidem infertur non est facienda intentio, quia non docet Ecclesia faciendam, sed quomodo inferetur faciendam esse, quia non docet Ecclesia. Deinde nego disponere Ecclesiam, ut plures consecrent eandem materiam, sed tantùm disponit, ut plures proferant verba consecrationis, quæ duo sunt distincta.

Dices tertiò ex Lugo. Hanc explicationem nullo modo defendi posse, nemo enim potest consecrare sine intentione, potest autem proferre verba consecrationis sine intentione.

Respondetur. Si mens Ecclesiæ, ut omnes habeant intentionem, non potest defendi, sed nego id docere Ecclesiam. *Cæterum etiam hæc Explicatio.*

Non Satisfacit. Quia videtur esse singularis. *Hinc*

Assero Primò. *Non constare clarè de mente Ecclesiæ, quòd debeant verba cum intentione consecrandi proferri.*

Ratio: Quia id non habetur in Pontificali.

Assero secundò. *Si id declaret Ecclesia, nihil obstabit illud periculum proferendi formam sine effectu, &c.*

Ratio: Quia ex una parte Ecclesia errare non potest in talibus, ex altera colligeretur nullum in hoc esse periculum eo, quòd jam constaret Christum voluisse non deterreri homines ab hac prolatione, dicto periculo; sicut noluit deterreri, ut consecretur Eucharistia, licèt sint tot pericula irreverentiæ.

Assero Tertiò. *Observandum esse monitum Pontificalis*, ut simul absolvantur verba etiam à Pontificn, quia illud simul, relativum est, & cadens tam supra Pontificem, quàm supra Neomystas, esset item damnabile improbare hunc ritum cum post Fidei libros gravissimus sit liber Ritualis; intentio autem facienda, hæc erit securissima habere tunc intentionem, quam liberi vult Ecclesia, ad cujus mentem in dubiis recurrere, maximæ securitatis est.

Addo. Monitum illud Ritualis, quòd verba illa dici debeant eodem momento per Ordinatos, quo dicuntur per Pontificem, dat fundamentum inferendi: verba illa proferri debere cum intentione consecrandi: cui enim usui positum illud fuisset ly eodem Momento, nisi monitos voluisset Rituale Neomystas, magnæ diligentiæ, in magni momenti, adeoque consecrationis, negotio.

DISPUTATIO VI.

De toto Eucharistico, ejusdem agere & pati Desitione.

POst considerationem partium, & eorum quæ essentialiter importat Eucharistia; superest agendum de Toto Eucharistico in triplici ferme materia, scilicet de ipso toto, de agere & pati ejusdem, denique de ejus desitione.

QUÆSTIO I.

De ratione formali ut Quo, & quod totius Eucharistici?

SIcut compositum in ratione Compositi, constituitur duplici ratione formali ut Quo. Quæ est unio, & ratione formali ut Quod, quod est illud ipsum totum, ratione nostra resultans; sic etiam in præsenti, distingui debet ratio formalis ut Quo, proximè constituens totum Eucharisticum, & ratio formalis ut Quod; quod est totum illud, ex partibus & unione resultans. *Sit*

DIFFICULTAS I.

Quid per alios ratio ut Quo totius Eucharistici?

SEligimus nonnisi principaliores sententias, nam plures apud alios refutari videbis.

PRÆMITTO Primò. *Duplicem hic posse concipi præsentiam Christi.* Primò naturalem secundùm quam, contentum sub speciebus, præsens est huic determinato spatio in quo sunt species. Secundò potest concipi Præsentia Christi, secundùm quam præsens est corpus Christi, ipsis speciebus. Esse autem has distinctas præsentias.

RATIO est: Quia potest una deperdi & variari, invariata manente altera. Quia si cum pyxide circumferatur hostia, aliam successivè, & aliam præsentiam acquiret naturalem, & tamen Sacramentalis indistantia à speciebus, semper erit eadem.

PRÆMITTO secundò. *Præsentiam Christi in Eucharistia, non esse præsentiam rigorosam Aristotelicam.*

RATIO. Quia Præsentia Aristotelicè sumpta, includit superficiem ambientem immobilem, jam autem illæ species, non majorem habent rationem ambiendi, quam habeat v. g. dolium, dum ambitivum est vini.

PRÆMITTO tertiò. *Præsentiam naturalem Christi, non esse distinctam modaliter vel realiter à corpore Christi præsente.* Est præmissum Sancti Thomæ prima parte q. 102. ar. 3. *Mobile secundum locum, solum est ad aliquid extrinsecum*, & secundo contra Gentes cap. 13. *denominatur enim aliquid, ab eo quod est extra ipsum, sicut à loco dicitur esse alicubi, & à tempore aliquando.* Idemque habet 12. Metaph. Lectione 7. *Quod movetur*, inquit, *secundum loci mutationem; habet quidem se aliter secundùm locum, qui est extrinsecus locato, sed non secundùm substantiam, vel secundùm aliquam intrinsecam dispositionem substantiæ.*

RATIO autem præmissi est. Quia etiam præsentia naturalis ut dictum in Physicis, nec modaliter nec realiter est superaddita.

PRÆMITTO quartò. *In quo conveniant & differant Præsentia naturalis & Sacramentalis.* Primo conveniunt in hoc, quòd utraque debeat explicari per Entitatem indistantem, & si explicetur per indistantiam à speciebus, erit Præsentia Sacramentalis; si explicetur per indistantiam specierum & corporis contenti à loco, erit præsentia naturalis. Secundò; Quod utraque possit terminare actionem adductivam & motum. Tertio conveniunt in hoc quod utraque sit principium relationum realium, distantiæ vel propinquitatis. Differunt autem in hoc. Quia præsentia naturalis excludit ab eodem loco aliud corpus. Præsentia autem naturalis & Sacramentalis compatiuntur se in eodem loco. Secundò differunt in hoc, quod præsentiæ naturali corporeorum, competat extensio, & in ordine ad se, & in ordine ad locum: non competit autem corpori Christi Sacramentaliter existenti, nisi sola extensio, in ordine ad se. Tertio quia naturalis Præsentia per se, spectat ad prædicamentum ubi, Sacramentalis autem, nonnisi reductivè.

PRÆMITTO quintò. *Quæ sit connexio inter præsentiam naturalem & Sacramentalem Christi.* Circa quod

ASSERO primò, *De possibili loquendo, nullam habet connexionem præsentia Christi Sacramentalis, cum præsentia naturali.*

RATIO quia non implicat contradictionem, ut solum sub speciebus Sacramentalibus ponatur corpus Christi, & nullibi alibi habeat præsentiam, ut si ponatur in vacuo interminato. Et sicut posito decreto de Unione hypostatica, non erat necesse illam decerni, nonnisi cum tali modo existendi, ut defacto decreta est, nec erat necesse indispensabiliter, ut decerneretur corpus illius extensum; etiam in ordine ad locum, ita poterat decerni præsentia Sacramentalis, non decreta præsentia naturali.

ASSERO secundò. *Attendendo ad verba formæ præcisè, ut sonant, non est indispensabiliter & necessariò alligata præsentia Christi Sacramentalis, ad præsentiam ejusdem naturalem.*

RATIO. Quia si foret alligata, foret alligata ex eo, quod verba Formæ. Hoc est corpus meum, illo casu verificari non possent, sed non posita ullibi præsentia Christi naturali, adhuc verba formæ verificari possent. Quod ipsum probatur; nulla enim est ostensibilis particula, quæ tunc non verificetur. Deinde ponamus nullibi existere præsentiam Christi naturalem, ponamus rursus, quando adhuc cum Naturali præsentia, existebat Christus confectam fuisse Eucharistiam & tamen auferri præsentiam Christi naturalem, eo casu si denuo vellet aliquis consecrare Eucharistiam, posset pronomen meum proferre in Persona Christi, existentis in præconfecta Eucharistia.

DICES Primò cum DiCast. disp. 5. n. 269. eo casu supposita hac institutione, sequeretur utrumque nempe & existere tunc Christum Sacramentaliter, & non existere; existere quidem, quia corpus Christi sub accidentibus potest conservari, quamdiu illa potuissent conservare substantiam panis, non existeret autem Sacramentaliter, quia corpus in Sacramento debet esse conforme substantialiter, sibi extra Sacramentum existenti, idque significant verba formæ.

RESPONDETUR. Negando id significari verbis Formæ. Deinde licèt corpus Christi in Sacramento debeat esse conforme sibi extra Sacramentum existenti, pro tempore institutionis, quis enim formam institueret, non tamen pro tempore sequenti institutionem.

DICES Secundò cum eodem. Christus non ponitur de novo in Eucharistia.

RESPONDETUR. Per nos reproducitur ipsa substantia Christi.

DICES Tertiò. Non est ratio respectu cujus verificetur illud meum.

RESPONDETUR. Respectu Christi pro tunc existentis, dum illud Sacramentum instituebat.

ASSERO tertio. *Nesciri an beneplacitum Dei debeat intelligi tale ; quo enuntiet posito casu si non existeret naturaliter Christus, vellem adhuc confici Sacramentum Eucharistiæ.*

RATIO asserti. Quia id nec Ratio nec authoritas evincit.

ASSERO quartò. *Quod ad verificationem Formæ, non sufficeret præcisè existentia naturalis solius animæ Christi.*

RATIO. Quia si existeret sola anima, non esset Christus, sed pars Christi, seu Forma Christi.

ASSERO quintò. *Consequenter adhuc tunc deberet recurri nonnisi ad existentiam, quam habuit Christus, dum instituebat hoc Sacramentum.*

RATIO. Quia ad illam existentiam recurri posset, quantumvis nec anima Christi existeret.

DICES Primò cum Lugone. Adhuc illud corpus posset dici ab anima illa, esse suum; quia quamvis non possent verba illa verificari de quocunque corpore, alias vi verborum posset poni, nonnisi infantile corpus Christi, verificaretur tamen de corpore, cui in separatione, unita fuit anima.

RESPONDETUR. Etiam illud corpus non posset dicere anima, suum, nisi relatè ad tempus nondum factæ separationis.

DICES Secundò. Adhoc ut dicatur aliquid fieri nomine Christi, sufficit quod existat anima tanquam principalior pars, unde etiam dicimus Sanctus Petrus est in Cœlo, quamvis in cœlo sit nonnisi anima Petri.

RESPONDETUR. Propriè loquendo non deberet dici, Sanctum Petrum esse in cœlo, sed animam Sancti Petri, licet usus oppositum obtinuerit, ex objecto autem ipso non sanctus Petrus est in cœlo, sed anima sancti Petri. Quia verò in Sacramento non tantum attendendum est ad usum communem loquendi, sed ut ex objecto ita se res habeat, ut ille modus loquendi sonat: unde reditus, dicuntur esse panis datus v. g. Rege, & tamen reditus, non sunt materia consecrationis, quia non sunt physicè Panis. Et quia ex objecto, anima Christi non est totus Christus, ideo anima illa existente sola, non posset dici præcisè in Persona Christi, hoc est corpus meum. Deinde totum fundamentum rationis cujus sanctus Petrus dicitur esse in cœlo, quia illa anima incipit habere rationem suppositi, ut dictum in materia de subsistentia; nihilominus illi animæ non possunt tribui omnes denominationes, quæ tribuuntur toti composito ex partibus. Hinc non potest dicere anima illa, ego sum compositum, ego sum habens corpus. Quod ipsum probatur. Quia ly Meum est quid possessivum, aut illi æquivales, possessivum autem semper importat rationem habe-

bentis, aut quid æquivalens. Quia autem ma eo casu, non haberet rationem possiden- corpus, ideo nec posset verificari locutio, hoc corpus meum, nisi relatè ad instans institutio-

Et certè ly Meum, in casu dicto aliud pro tanti institutionis; nam ly meum in hoc casu nificaret corpus habitum ante separationem, omodo non significabat pro tempore institu- nis.

DICES Tertiò. In oppositum esse sanctum Tomam & reliquos Doctores censentes, quod triduo mortis consecrata fuisset hostia, te- sset consecratio, & tamen tunc non verifica- fuisset ly Meum, nisi de anima, imò doce- quod si corpus Christi incineres redactum sset, tenuisset consecratio; Quia ly corpus supponit pro forma cinerum, nec de illa ve- catur, sed de vero corpore.

RESPONDETUR. Hanc ipsam objectionem itare pro nobis quòd scilicet in consecratio- non debeat simpliciter attendi ad habitudi- n corporis Christi in tempore consecratio-, sed ad habitudinem in tempore institutio-. *His præmissis*

DICENDUM est. *Præsentiam Christi & specie- intimam, non esse rationem ut quo totius Eu- ristici.*

PROBATUR Primò à Pari. Quia præsentia inti- cordis & animæ, non est ratio formalis ut uo, constituendi totum, quod est v. g. Homo, gò neque intima præsentia specierum, & poris Christi, est ratio formalis ut Quo, toti- Eucharistici.

PROBATUR Secundò. Non implicat contra- tionem, ut intimè se sistat corpus Christi spe- bus, habeaturque simultanea indistantia, & nen necdum sit totum Eucharisticum. Ergò præsentiæ, non sunt ratio ut Quo totius Eu- aristici.

PROBATUR Tertiò. Quia duæ illæ præsen- non plus dicunt, quàm solam locabilitatem iusque indistantem; sed hoc non est Eucha- ia; quia aliàs si per miraculum penetraret se rpus Christi cum speciebus, hoc ipso ponere- Eucharistia, quod non potest dici; aliàs pene- tio Christi cum januis clausis, foret Euchari- a. Respiciunt hæc argumenta principium, od alia sit Categoria præsentiæ, & alia Cate- ria totius ut Quo constitutivi.

Per hoc tamen non nego. Quod illæ duæ præ- tiæ, sint conditio sine qua non, totius Eucha- tici. Ratio. Quia etiam præsentia animæ & rporis intima, est conditio sine qua non, toti-, quod est homo. Deinde ly Hoc, nullo modo rificari posset, si species & corpus essent dissi-. Denique si non forent species panis, nec ret corpus Christi, non posset tunc præsens se Eucharistia, saltem talis, qualis nunc ha- tur. Ergò etiamsi non sint præsentes spe- es panis, & corpus Christi, non posset dari Eu- charistia: Quia in ordine ad aliquod totum, constituendum perinde est dissitum esse, ac non esse.

Punctum Difficultatis 2.

An ratio ut Quo totius Eucharistici, sit penetratio Corporis cum speciebus.

CONING q. 75. art. 4. dubit. 2. n. 55. ait si velis inquit, hæc unio corporis Christi cum speciebus, meliùs explicabitur, si dicatur similis unioni, quam haberet corpus gloriosum cum alio corpore, quo cum penetrativè simul in eodem loco ita existeret, ut moveretur necessariò moto alio corpore; ad quod sufficeret ut Beatus, cujus illud corpus esset gloriosum, nō permitteret se alio modo ab alio corpore penetrari, quàm defacto priùs penetraretur.

DICENDUM est. *Quod ratio formalis ut Quo totius Eucharistici, non sit penetratio corporis Christi & specierum.*

PROBATUR Primò. Nam imprimis non ostendit, ratione cujus ly Hoc, & ly Hic, demonstrativæ particulæ verificarentur: nam penetratio præcisa, non salvat illam demonstrationem, quis enim diceret, cum penetrabat Christus januas clausas, hoc est, Christus. Cujus etiam ratio est. Quia diversæ sunt hæ propositiones: Hic est corpus meum, & Hoc est corpus meum. Ergò erunt diversa utriusque verificativa, & tamen penetratio fundat veritatem, nonnisi prioris propositionis. Rursùs illa penetratione posita & asserta, deberet dici quòd penetrent se species vini, cum rubedine Sanguinis, consequenter vel deberent apparere subrubicundæ, species vini, vel poni miraculum impeditivum.

PROBATUR Secundò. Quia illa sententia inexplicata relinquit aliqua. Si datur penetratio inter species & corpus Christi, quare non dicemur tangere immediatè ipsum corpus: sicut tangerentur uno tacto, duo parietes penetrati, & tamen non tangimus corpus Christi in seipso, sed tantùm species. Rursùs si penetrabilitas corporis est qualitas superaddita corpori Beatorum, non videtur vis in uno sancto respectu alius sancti, ut impediat exercitium illius qualitatis, nisi uterque consentiat, & tamen illud ly non permitteret se alio modo penetrari, videtur aliquid plus sonare. Item sicut in materia de vacuo sustinetur ab aliquibus, quod quamvis non posset dari motus progressivus, qui fit attollendo pedes, nihilominus posse dari motum, ut ita dicam tractionis pedum, eo quod tunc non foret novum Vacuum sed permutatio prioris, ita in præsenti illi dicerent, tunc non fore penetrationis. Quod ipsum adhuc urgeri potest. Quia scilicet illa penetratio, quæ dicitur futura nova, haberet

beret se planè ita, atque dum anima abscisso digito desinit illic esse, & tamen nihil illius perit; Sicut ergò tunc non advenit quidquam animæ reliquis membris, quod ante non habuerint, eò quòd anima, sit tota in toto & tota in qualibet parte, sic nec accedit, nova penetratio in casu de quo hîc. Idemque proportionaliter dicitur de angelo contrahente suam sphæram locabilitatis: Neque enim tunc accedet quidquam illi medio novo, ad quod se contrahit angelus. Quod ipsum hoc fundatur; quia id est debitum modo spirituali existendi, & quia talem modum existendi habet etiam corpus Christi in Eucharistia, sequitur quod non maneat magis pars penetrata, si hostia moveatur ad dextram, & corpus Christi ad sinistram. Ex quo etiam sic formatur argumentum. In præsenti debet talis assignari unio inter species & corpus Christi, ratione cujus non possent separari inter se, species & corpus, sed penetratio non est talis. Quia si species cum corpore penetratæ, non possent separari inter se; id exinde fieret, quia daretur nova penetratio, sed non daretur, ut probatur instantiis allatis de anima & angelo. Ergò.

Probatur Tertiò. Quia dupliciter penetratio fieri potest; primò, ut penetratorum corporum non sit inter se alligatio permanens, & id contigit quando Christus ingressus est januis clausis; secundò, potest esse penetratorum corporum alligatio permanens, ut permanenter alligantur secum, corpus Christi & species, & de hac quæri potest, per quid transeatur ad illam permanentiam alligationis. Finge velle Christum, integris speciebus, corpus suum separare à speciebus, non retineretur solo decreto divino; quia ex non unito, non fit unitum, per solum decretum Dei, decretique illius efficacis, deberet dari effectus, qui sit ratio formalis alligandi, & de hac quæro quid sit?

Punctum Difficultatis 3.

An ratio ut Quo sit tractio consimilis magneticæ?

Lugo disp. 6. à n. 19. cum docuisset, intervenire ibi actionem effectivam, quæ suppleat sustentationem illam à subjecto quod est panis, debitam illis accidentibus. Insuper num. 26. docet intervenire illic alligationem ad species, seu insolubilitatem intimæ præsentiæ, quæ oritur ex vi quadam Divinitùs data speciebus, ad trahendum secum corpus Christi, quocunque feratur, dicitque hanc Virtutem esse similem ei, qua magnes trahit ferrum. Ponit illam superadditam realiter, & pro subjecto assignat solas species.

Dicendum est. *Rationem hanc ut Quo, n[on] esse virtutem hanc consimilem magneticæ.*

Probatur Primò. Quia hæc sententia no[n] explicat ratione cujus verificetur demonstra[ti]vum ly Hoc: non enim verificatur ratione i[n]fluxûs effectivi secundùm se, quia hic ex gene[re] suo non est verificativus particulæ Hoc; sed pa[r]ticulæ ab hoc. Non etiam ratione illius qual[i]tatis; quia hæc per illum tota ordinatur ad pr[o]ducendum ubi supernaturale in corpore Chri[i]sti, quod ipsum non apparet quomodo verifice[t] particulam Hoc.

Probatur Secundò. Quia hæc sententia su[p]ponit aliqua principia refutata. Supp[o]nit enim ubi condistidctum. Rursùs no[n] procedit proportionaliter ad alias alligatione[s] quæ perficiuntur non per tractiones aliquas, n[on] enim intercedit talis qualitas tractiva, in to[to] composito, quod est homo.

Probatur Tertiò. Quia illa ligatio, vel f[i]bit in ubi producto ab illa qualitate, vel in i[lla] qualitate, vel in utroque. Si in ubi product[o] contra erit. Quia illa qualitas habet ration[em] efficientis, alligatio autem ex proportione [i] manifestè unita; habet rationem causæ form[a]lis. Non etiam in utroque: quia non appa[ret] quid conjunctio illorum duorum conferat, [ad] salvandam rationem formalem ut quo quæ[si]tam. Deinde si poneretur in homine, qualit[as] productiva ubi, in anima & corpore human[o], ratione hujus qualitatis, non dicerentur illa d[uo] inter se alligata, neque enim sola indistantia [fa]cit unita. Ergò & in præsenti idem dicendu[m].

Confirmatur. Urgendo argumentu[m] quod sibi opposuit Lugo. Corpus Christi succe[dit] dit substantiæ panis, atque adeo debet se hab[e]re circa species, sicut substantia panis, habet[ur] circa illas; sed in accidentibus non erat talis v[ir]tus motiva ad trahendum secum substantia[m] panis. Ergò nec hîc ponenda.

Respondet. Primò Lugo. Accidentia n[on] indiguisse hac virtute superaddita, nam ad illu[m] motum, habebant accidentia sufficientem v[ir]tutem, hic autem producendum erat Vbi supe[r]naturale.

Contra. Quia restat adhuc difficultas; Vn[io] quæ erat inter accidentia panis & substantia[m] non stabat in productione alicujus ubi. Er[go] neque ratio ut Quo totius Eucharistici, stabit [in] isto Vbi.

Responderi potest secundò; accidentia p[a]nis ab aliquo localiter mota, trahunt secum su[b]stantiam panis; quia exigunt quod DEVS tu[m] moveat substantiam, cum ipsis accidentibus.

Contra est. Tum quia quod accidentia m[o]ta, exigant ut moveatur substantia panis, fund[a]tur in alligatione, quæ est inhærentiæ. Ergò e[t]iam, quòd accidentia Eucharistica mota, exiga[nt] moveri corpus Christi, debet hoc fundari in a[li]qua alligatione. Quid illa? Tum quia quan[...]

vis [...]

;ex libera Dei voluntate, motum accidenti-
n, sequatur motus corporis Christi, id verum
, si id consideretur, antecedenter ad Inten-
nem Sacramenti, pendentem à sola libera
i voluntate. Sed posita institutione, pen-
t ab aliquo alio, de quo quæro quid illud sit &
idem præter ipsum; ut urgetur Ubi; quis e-
n effectus illius efficacis decreti, hîc ostende-
r. Tum quia concedo illa accidentia respe-
substantiæ panis dicere exigentiam ut illis
bstantia commoveatur. Concedo quod ac-
dentia Eucharistica respectu corporis Christi
am non dicant. Redit tamen argumentum,
alligatio accidentium ad substantiam panis,
n stat in mero ubi, & ejus productione. Ergò
c in præsenti stabit.

Respondet Tertiò Lugo. Virtutem hanc
ovendi substantiam panis, esse ipsammet unio-
m, quam habet cum suis accidentibus. Quia
rò in Eucharistia non datur alia unio inter spe-
es & corpus Christi, debet addi aliqua virtus
ecialis.

Contra. Quia non est ratio, cur proportio-
tè ad manifestiora loquendo, non debeat et-
n poni aliqua Unio.

DIFFICULTAS II.

Quid ratio ut Quo totius Eucharistici?

Duos Modos adhibebimus.

PRIMUS MODUS.

Mmutabimus nonnihil explicationem, cujus
meminit Lugo disp. 6. n. 5. ut id fiat

Præmitto Primò. *Posse dari rationem com-
unem unioni Physicæ & alligationi Sacramentali
ratione nexûs.*

Ratio. Quia non magis hæc differunt, quàm
aloga, quàm individua &c. & tamen his o-
nibus, potest dari ratio communis. Ergò & in
æsenti idem dici potest.

Præmitto Secundò. *Rationem hanc commu-
m, ad unionem Physicam, & alligationem Sacra-
entalem, posse appellari nexum.*

Ratio. Quia hæc formalitas de Unione phy-
ca, & de alligatione Sacramentali prædicari
otest.

Præmitto Tertiò. *Essentiam istius nexûs
are in hoc, ut dicat adstrictionem unius ad aliud, vi
jus, non possit moveri unum, quin moveatur alte-
m, ad quod postea consequitur, ut debeant à se in-
issita esse, & indistantia.*

Ratio. Quia sic descripta essentia nexûs,
ngulis competit & procedit per prima.

Præmitto Quartò. *Differentias, quæ inter il-
m unionem physicam, & inter alligationem Sacra-
entalem ostendentur; non esse illas ex ratione gene-
ica nexûs, sed nonnisi ex ratione specifica talis ne-
ûs.*

Ratio. Quia ex quo colligetur Leonem &
Hominem non differre in ratione communis a-
nimalis ex eodem colligetur in ratione nexûs, u-
nionem Physicam & alligationem sacramenta-
lem convenire.

Præmitto Quintò. *Non esse de conceptu unio-
nis vel nexûs ut sic, recipi in utroque extremo*, de
quo fusiùs in materia de unione hypostatica.
Quod si non est de ratione nexûs, recipi in utro-
que extremo, poterit ille nexus non recipi in u-
troque extremo, adeoque poterit ille nexus re-
cipi in speciebus, terminari autem ad corpus
Christi. Ut ita salvetur sensus Doctorum as-
serentium, corpus Christi in Eucharistia non
mutari, exceptis iis, quæ ad quantitatem ejus
spectant. *Hinc*

Ratio *Formalis ut Quo totius Eucharistiæ erit
nexus Physicus specierum & corporis Christi, receptus
in speciebus, terminatus ad corpus Christi.*

Ratio. Quia etiam in aliis materiis, alliga-
tiones & uniones ita explicantur. Procedit
hæc explicatio ad principia usurpata modali-
um.

Dices Primò cum Lugone, omnis vera unio,
supponit unius saltem ex extremis inter quæ
versatur aliquod incomplementum Physicum,
ratione cujus sit possibilis talis unio. Hinc unus
angelus non potest uniri cum alio, neque anima
rationalis cum alia, & verbum divinum, ideo
est unitum, quia natura humana supponitur in-
completa in ordine ad aliquam subsistentiam su-
pernaturalem; sed nec ex parte corporis, nec ex
parte specierum supponitur aliquod incomple-
mentum; quod enim? Neque enim ex illa uni-
one accipit corpus Christi esse v.g. album, si au-
tem nullum effectum formalem accipit ab albe-
dine & aliis accidentibus; difficile intelligitur,
quo modo illis Physicè uniatur, nam effectus for-
malis nihil aliud est, nisi illud totum, quod resul-
tat ex utroque unito. Unde, etiamsi albedo
uniretur angelo, non denominaret quidem eum
album, daret tamen illi effectum formalem in-
nominatum; quia non posset illi uniri, quin re-
sultet aliquid concretum ex utroque extremo, &
si non participat de effectu illo formali acciden-
tium corpus Christi, quod illis unitur, quo-
modo est incompletum quid, ad tale genus u-
nionis.

Respondetur. Quod omnis unio quæ est ex-
tremorum ad se ordinatorum, saltem in ordine
supernaturali, supponat ad minimum, in uno
incompletionem; secus si sit inter extrema, et-
iam ad se non ordinata. Ratio est. Quia non
implicat poni alligationem inter duas animas &
inter duos angelos, qua supposita, non possent à
se distare, nec moveri unus non moto alio. De-
inde quia etiam hîc, potest aliqua incompletio,
saltem imperfecta ostendi: quòd scilicet cor-
pus Christi, se ipso, retento modo existendi Spi-
ritualiter, hoc est existendi totum in toto, & to-

tum in qualibet parte, non potest se solo esse sensibile humano modo, atque adeo sacramentaliter ponibile, & in ordine adhoc, est complebile, accidentia autem ipsa, habent rationem completivorum. Rursùs aliud est quærere: an ex illa unione resultet aliquis effectus formalis; & aliud: an ex illa unione perficiatur Christus; primum illud verum est, acquirit enim corpus Christi rationem alligati & rationem talis, ut uno moto, moveatur & aliud; quoad secundum an scilicet tunc perficiatur corpus Christi, dici debet non perfici corpus Christi in sua entitate, illud enim ex vi existendi, qui est spiritualis, subtrahit sese, cuilibet adventitiæ materiali perfectioni, quæ non agit nec perficit nisi subjectum sit debitè extensum; & sicut angelus albedine sibi unita, non perficitur propter incapacitatem suæ entitatis ad denominationem albi; sic ratione illius modi existendi, quem acquirit corpus Christi contentum in Eucharistia, redditur etiam incapax adventitiarum materialium perfectionum. Potest tamen hîc admitti, quòd perficiatur sacramentaliter corpus Christi, id est in ratione sensibilis supposita institutione.

Dices Secundò cum eodem. Omnis vera & propria unio Physica, ita ligat utrumque extremum, ut exigat quantum est de se, ut ubicunq; est unum extremum, sit etiam & aliud: & tamen hæc alligatio Sacramentalis, non est ejusmodi; aliàs in singulis hostiis & in cœlo, deberet Christus habere accidentia panis.

Respondetur. Argumentum multùm probat. Probat enim quod inter Personam verbi & naturam humanam, non intercedat unio Physica non enim ubicunque est Persona verbi, illic est corpus Christi. Rursùs est vera unio Physica totius animæ cum capite, non tamen ubicunque est anima, illic est caput. Quod si dicat majorem esse veram nonnisi de extremis commensuratis, de extremis ejusdem conditionis, idem etiam in præsenti applicabimus; non sunt autem accidentia non replicata ejusdem conditionis cum extremo replicato vel immenso. Rursùs suppono ex materia de conversione. Corpus Christi in Eucharistia, quamvis non titulo conversionis, nihilominus titulo positionis in pluribus locis, esse reproductum, ex quo eruitur responsio: quòd scilicet vera unio Physica, requirat ut ubi est unum extremum, sit etiam aliud, cum quo formaliter dicit unionem, non autem cum quo illam non dicit, & ita quia cum reproducto A. nexum dicunt hæc accidentia, ubicunque est reproductum A, illic etiam sunt illa accidentia, non autem v. g. ubi est reproductum B.

Dices Tertiò. Constantiense Concilium docet quod accidentia panis sint sine subjecto, essent autem cum subjecto si daretur illic vera unio Physica.

Respondet Amicus. Quòd si nomine subjecti intelligatur aliquid coincidens cum termino intrinseco, terminante dependentiam accidentis ad se, in isto sensu accidentia nō sunt sine subjecto, de facto enim habent rationem dependentiæ à corpore Christi. Si autem intelligatur de subjecto propriè dicto, quod non solùm dicit sustentationem dependentiæ, sed etiam receptionem accidentis in se, in hoc sensu, sunt accidentia sine subjecto.

Dices Quartò cum Haunoldo lib. 4. num. 819. Si daretur talis Unio, hoc ipso accidentia tribuerent suos effectus formales corpori Christi: nam illorum est capax corpus Christi, adesset que unio formalis Physica.

Respondetur. Negando Seq. Eò quòd ille nexus ordinaretur nonnisi ad alligandum ut indistans corpus Christi à speciebus, species à corpore: & sicut posset alligari natura humana naturæ divinæ quoad rationem merè Indissiti, sine ulla fundatione communicationis idiomatum, ita & in præsenti quantumvis ille nexus hoc sensu esset physicus, quia scilicet independenter à nostris intentionibus haberet suam Entitatem. Videantur præmissa.

Dices Quintò cum eodem. Unio formalis Physica condistincta, habet hoc ex essentia sua ut non possit dari, nisi inter extrema, quorum saltem alterutrum, perficiatur ab altero, & accipiat specialem aliquem effectum formalem. Quis autem ille in præsenti.

Respondetur. Illius nexus nunc fore formalem effectum, quod tribuat utrique extremo rationem indissiti.

Dices Sextò cum eodem. Ex nullo alio fundamento denominatur aqua calida, nisi quia calor est illi physicè unitus, & si posset dari unio sufficiens præcisè effectum formalem uniti, tunc sine ullo inconvenienti posset quis dicere talem esse unionem caloris cum aqua, quia calor est æquè contrarius.

Respondetur. Cùm calor non tantùm in ordine ad Esse Indissiti uniatur aquæ, hoc ipso tribuet illi rationem calidæ, & cum sensus probet, nullaque in oppositum sit ratio, inferimus: unionem illam non tribuere solam rationem indissiti: quia autem obest dicere Christi corpus accidentibus Panis mutari docente id sacra doctrina, ex alia parte cum non repugnet nexus physicus tribuens solam rationem indissiti, ponendus ille erit.

Objicit Septimò. Nisi hæc sit natura Unionis Physicæ, nihil obstabit quominus quilibet cuilibet Physicè uniri possit v. g. Angelus Angelo.

Respondetur. Angelus angelo non potest uniri unione physica fundativa communicationis idiomatum: potest tamen uniri unione accidentali, quæ reddat utrumq; indissitum vi alligationis & nexus, & si hoc per Haunold. posset fieri decre-

creto efficere Deus, (ut efficit in corpore Christi) cur non hîc.

Addo. Vel ex inde ponendam esse hanc alligationem & nexum Physicum, quia Haunoldus videtur id immeritò referre in ipsum decretum Dei decernentis Christum ponere stabiliter in Eucharistia & Ratio in contra est. Tum quia impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione: quæ hîc sufficiens mutatio, vi cujus transeat Deus à non esse ita decernentis ad esse ita decernentis? cum possit esse Entitas corporis Christi, & Entitas specierum, quin Christus stabiliter sit sub illis. Tum quia decretum illud est efficax, ostendatur quid efficiat. Dices: efficit ut sit stabiliter Christus; de hoc ipso quæro per quid id efficiat, cum possit esse corpus Christi, & species, sine hac stabilitate. Tum quia quæcunque ratio probat in istis ubi Haunoldus ponit Modalitatem non sufficere decretum Dei, illa probabit etiam hic non sufficere.

SECUNDUS MODUS.

Hic modus procedit conformiter ad dicta de unione in Physicis, & in Materia de Incarnatione, qui ut proponatur

Præmitto Primò universaliter. *Vbi datur indifferentia ad transeundum à contradictorio ad contradictorium, debet assignari sufficiens determinativum ad unam partem.* Vt suppono ex tractatu de distinctionibus.

Præmitto Secundò. *Majorem reperiri indifferentiam in speciebus & corpore Christi ad constituendum totum Eucharisticum, quàm reperiatur inter materiam & formam.* Quia hæc duo comparantur ad se tanquam actus & potentia; quam comparationem non habent inter se species & corpus Christi; quia quamvis indigeat per species reddi sensibile humano modo corpus Christi spiritualiter existens in sacramento; quia tamen hoc ipsum sic spiritualiter existens, hoc ipsum quod est habere rationem Sacramenti, est mere extrinsecum corpori Christi & speciebus, fit ut ad illam rationem Sacramenti constituendam, magis sit indifferens corpus Christi & species, quàm materia & forma.

Præmitto Tertiò. *Triplicem fermè indifferentiam spectari posse, tam in speciebus, quàm corpore Christi.* Prima indifferentia est ad constituendum totum Eucharisticum. Secunda indifferentia ex parte specierum, ad perire casu quo consint in subjecto, vel non perire casu quo Deus conservationem illorum velit; ex parte autem corporis Christi potest spectari indifferentia ad uniri & alligari speciebus. Tertia indifferentia in hoc stat, quia quamvis replicatum corpus Christi in Italia & replicatum in Polonia sit idem numero, habet tamē vi suæ reproductionis, illis à nobis propugnatæ, æquivalentiam ad plura distincta realiter, appellemus itaque corpus Christi reproductum in Italia reproductum B, sub speciebus in Italia constitutis; & reproductum A, sub speciebus in Polonia positis.

Præmitto Quartò. *Indifferentias has plures, posse uno determinativo tolli.*

Ratio. Quia etiam alias indifferentias quantumvis plures, videmus tolli uno determinativo; posito enim uno pariete albo, tolluntur omnes indifferentiæ in reliquis parietibus, ad habendam relationem ad illum parietem, vel non habendam.

Præmitto Quintò. *Sufficeret ut hoc determinativum nonnisi in uno extremo indifferenti ponatur.*

Ratio. Proximè in ante adlata.

Præmitto Sextò. *Has indifferentias non posse alio tolli, quàm per productionem entitatis modalis, determinantis has species, ut sint hujus reproducti, & hoc reproductum, ut sit harum specierum in circumstantia talis vel talis loci.*

Ratio præmissi, quia nihil potest ostendi per quid transeatur, à non esse specierum hujus reproducti ad esse specierum hujus reproducti; & quia modum usurpando conformiter discurretur ad ea, quæ sunt dicta de aliis unionibus. Additur autem in circumstantia talis vel talis loci. Quia hoc totum Eucharisticum, quod est in Polonia, erat indifferens ut esset in Italia, quæ illius indifferentia, non tollitur dicta entitate modali, sed circumstantia loci.

Præmitto Septimò. *In hoc quod est accidens esse in subjecto duo reperiuntur.* Primò. Causalitas causæ materialis seu subjecti in accidentia, secundò unio accidentium & subjecti, quæ duo esse diversa ostendi potest; ex dictis in Physicis, ubi ostensum causalitatem in formas materiales, non esse unionem; primùm illud non habetur in Eucharistia, cum fides doceat esse accidentia sine subjecto, habetur hoc posteriùs; quia habetur totum Eucharisticum, quod non potest concipi sine unione. *His præmissis*

Explicari potest ratio ut Quo totius Eucharistici, quòd in re non sit aliud, nisi hæ species hujus reproducti, & hoc reproductum, harum specierum, in circumstantia modi recepti in speciebus, & determinantis has species, ad esse hujus reproducti, & hoc reproductum, ad esse sub his speciebus.

Ratio. Petatur ex dictis in simile de unione.

Dices Primò. Nondum explicari, quî motis speciebus dicatur moveri Christus.

Respondetur. Movetur ratione illius alligationis; sicut moto corpore per trusionem, movetur anima, titulo alligationis.

Dices Secundò. Saltem nondum explicatur, quî salvetur hîc est corpus Christi, vel hoc est corpus Christi.

Respondetur. Ut dicatur, hìc eſt corpus Chriſti, ſufficit illa determinatio,ut alligetur & nectatur corpus Chriſti cum ſpeciebus. Ut dicatur hoc eſt corpus Chriſti, cum non detur communicatio idiomatum inter ſpecies & corpus Chriſti, ſed intervenit illic nonniſi præſentia & continentia Sacramentalis, fiet illius propoſitionis hìc ſenſus. Hoc ſenſibile, eſt corpus Chriſti. De prædicatis communibus Chriſto & ſpeciebus vide Di Caſt. diſp. 6. n. 32. qui etiam univerſaliter dicit, non poſſe in hoc regulam certam tradi, indubiè tamen non dabitur hic communicatio idiomatum in eſſe, quia hæc ut dictum in Materia de Incarnatione, requirit unionem per ſe.

Dices Tertiò. Chriſtus dicitur per Triden. Seſſ. 13. Can. 1. Subſtantialiter in Euchariſtia, illa autem determinatio eſſet accidentalis.

Respondetur. Tridentinum hoc ſolum voluiſſe, quod illic ſit ſubſtantia corporis Chriſti, nihil autem egiſſe de illa determinatione, de qua etiam dici poteſt, quòd terminativè ſit ſubſtantialis.

Instapis. Tridentinum dicit exiſtentiam Chriſti in Euchariſtia eſſe talem, ut illam verbis exprimere non poſſimus, talis autem ut admittitur alligatio, non habet eam difficultatem.

Respondetur. Tridentinum non ad determinationem & alligationem hanc reſpexiſſe; ſed quomodo corpus Chriſti ſuccedat in locum ſubſtantiæ panis, transſubſtantione, quomodo ſit totum in toto, & totum in qualibet parte.

Dices Quartò cum Dicaſtillo, ponente hanc modalitatem, ſed in corpore Chriſti non in accidentibus. Per converſionem non adducuntur accidentia ad aliquem locum Chriſti, ſed potiùs corpus Chriſti ad locum accidentium, hoc autem indicium eſt, hujuſmodi nexum, eſſe potiùs in ipſius Chriſti ſubſtantia.

Respondetur. Quando dicitur Chriſtus adduci in Euchariſtia, non ſupponitur motus aliquis localis, in illo corpore. Non erit ergò ratio, cur debeat ille nexus in Chriſto recipi, minusque dicetur mutari corpus Chriſti, ſi non recipiat quidquam in ſe. Et tamen cavent Theologi ab iſta mutatione ponenda in corpore Chriſti, quantùm fieri poteſt.

Dices Quintò. Inexplicatum adhuc relinqui, an ille modus ſit ſupernaturalis? an unio alia caput v.g. alia pedes Chriſti uniat?

Respondetur. Ex dictis de ſupernaturalitate inferri, quòd ille modus ſit ſupernaturalis in ſubſtantia, nulli enim ſubſtantiæ creabili debetur entitas alligativa corporis aſſumpti hypoſtaticè, & quidem exiſtentis modo ſpirituali. Quod attinet ad illam ipſam entitatem determinativam, quid ſi poneretur tota, alligare totum corpus Chriſti & tota quamlibet partem, cum ipſum alligabile ita ſe, in ſe, prout exiſtente Sacramentaliter, habeat. Corpus enim Chriſti exiſtit totum in toto, & totum in qualibet parte.

DIFFICULTAS III

De ratione ut Quod totius Euchariſtici.

Dicendum eſt. *Quod ratio formalis ut Quod totius Euchariſtici, ſit ipſum totum, reſultans ex his ſpeciebus, & hoc producto, in circumſtantia prædictæ determinativæ entitatis.*

Probatur Primò. Quia Ratio formalis ut Quod totius naturalis, eſt ipſum totum, reſultans ex materia & forma in actu ſecundo talibus in circumſtantia determinationis entitativæ. Ergò & in præſenti idem dicendum.

Probatur Secundò. Quia quæ habent rationem partium, conſtitutivarum, ſunt illa ipſa totum, ſi cætera adſint. Ergò cum ſpecies & corpus v.g ſint partes Euchariſtiæ, adſitque determinatio, totum ex illis pullulans, erit ratio ut Quod, totius Euchariſtici.

Probatur Tertiò. Iis rationibus, quibus in Phyſicis probatum, totum non diſtingui realiter à partibus unitis collectivè ſumptis.

Colliges. Quis ſit terminus formalis à Quem converſionis Sacramentalis, eſt enim ipſum corpus Chriſti, prout alligatum, ad eſſe ſub his ſpeciebus.

Punctum Difficultatis I.

An contineatur Chriſtus in unaquaque parte ſpecierum?

Deciſio eſt Triden. Seſſion. 13. Canon. 3. *Si quis negaverit in venerabili Sacramento Euchariſtiæ ſub unaquaque ſpecie, & ſub ſingulis cujuſque ſpeciei partibus, ſeparatione facta, totum Chriſtum contineri, Anathema ſit.* Ex occaſione hujus deciſionis quærere reſtat, an etiam ante diviſionem, ſit in unaquaque parte totus Chriſtus.

Dicendum eſt. *Ante ſeparationem eſt totus Chriſtus* ſub ſingulis partibus ſpecierum.

Probatur Primò à pari; eſt totus Chriſtus poſt diviſionem in unaquaque parte ſpecierum ut docet Triden. Ergò etiam eſt totus Chriſtus inibi ante ſeparationem.

Probatur Secundò. Quia in Euchariſtia debet corpus Chriſti acquirere modum exiſtendi ſpiritualem, nam id ſequitur, ex ipſâ impeditione effectus quantitatis, qui eſt extenſio in ordine ad locum; ſi acquirit modũ exiſtendi ſpiritua

Re-

ıalem, Ergo debet esse totus in toto, & totus ı qualibet parte, talem enim existentiam habet ıima in Corpore, & angelus divisibilem loım occupans.

Probatur tertiò. Quia si ante divisionem on esset totus Christus in unaquaq; parte speerum, deberet ostendi principium, per quid onatur posita jam separatione, hoc autem rincipium non potest ostendi. Quod enim? nò cum Christus non ponatur sub speciebus acramentaliter, nisi secundùm institutionem cùm institutio exigat consecrationem, si hæc onsecratio, non ponitur, posita separatione ecierum, (ut non ponitur) si præsupponatur onsecrata materia (ut supponitur) hoc ipso non otest ostendi principium, quod post divisioem specierum, ponat corpus Christi; & sicut ante dationem, centum, non supponatur entum, non potest intelligi datio centum: ita ante divisionem specierum, non præsupponatur Corpus Christi, nec post divisionem suponetur.

Objicitur primò. Si Christus foret ante searationem in singulis partibus specierum, sequeretur Christum in singulis hostiis infinities eplicatum esse. Quia partes specierum sunt ıfinitæ Syncategorematicè. Huic argumento arias responsiones invenerunt auctores quaım meminit Coning disp. 26. A. 3. dub. 1. Et ugo disp. 8. Sect. 3.

Responderi posset primò etiam Christum se replicatum infinitè Syncategorematicè in Eucharistia. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia non solum infinitè yncategorematicè, sed etiam infinitè categorematicè deberet esse Christus in Eucharistia; uod ipsum probatur. Q ia replicationes illæ hristi non sunt in Potentia. Ratio est. Quia ot sunt actu, quot sunt partes in potentia divibiles; in potentia autem divisibiles, sunt infiitæ actu. Quod ipsum probatur. Quia si illæ artes totæ sint actu, quot sunt potentia, essent ıfinitæ actu; cum ergo replicationes sint tot ctu, quot sunt potentiâ partes, hoc ipso sunt ıfinitæ actu. Quod autem tot sint replicatioes actu, quot sunt partes potentia. Ratio est. Quia aliàs non esset actu Christus in aliqua par-, sed solum potentiâ. Per quid ergo transiret osita separatione, ad esse actu.

Responderi posset secundò. Esse infiitè actu replicatum Christum in Eucharistia. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia implicat infiniım actu; & quamvis non implicaret quia partes sensibiles non sunt infinitæ ipsarummet specierum, nec erit sub illis infinitè actu Christus, ùm non sit illic nisi sub speciebus sensibilibus.

Responderi potest tertiò. Continuum lièt possit dividi in infinitum, non posse tamen b aliqua creatura ita dividi. Cùm enim illa vis dividendi sit finita, non videtur posse in infinitum semper magis ac magis aliquid dividendo procedere, sed alicubi erit sistendum. Et certe quid implicat deveniri ad corpus tam parvum quod ulterius nulla Creatura dividere posset. Quid item implicat Deum creare duo corpora, quorum unum tam parum excedatur ab alio, ut hoc ab Angelo notari non possit, aut corpus tam parvum, ut in eo Angelus non possit distinguere medium ab extremis, aut si possit distinguere, non sequetur quod possit separare. Hinc toties Christus erit in Eucharistia, quot talia sunt corpuscula. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia ex finitudine potentiæ, non rectè arguitur deveniri debere ad terminum, & ulterius non possit Quantum dividi.

Ratio. Quia etiam ex finitudine præcisa intellectivæ, non potest inferri, deveniendum esse in linea intelligendi, ut ulterius intelligere non possit intellectus. Deinde cum omnium naturalium actu existentium, debita sit notitia naturalis Angelo (nisi actus sit liber) non apparet, quòd possit esse unum quantum tam parùm excessivum alterius, ut excessum non possit advertere Angelus.

Responderi potest quartò cum Coning, qui cum priori sententia admittit partes non ultra divisibiles à Creatura, in hoc tamen differt, quia prior responsio admittebat in illis singulis particulis formalem replicationem Corporis Christi, ille autem admittit nonnisi æquabilem substantiæ corporis Christi diffusionem, consimilem ei, quam habet anima in corpore vel Angelus in loco divisibili. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia si unitur, & eo modo existit Christus in Eucharistia, quo anima vel Angelus ut dictum, unde posita separatione specierum, acquireret pluralitatem præsentiæ Sacramentalis. *Hinc aliter*

Responderi potest quintò. Cum (ut pertentando viam dictum in Physicis) non componatur continuum ex partibus proportionalibus, in infinitum divisibilibus, sed ex minimis physicis, fit ut singulis illorum respondeant reproductiones, & replicationes Christi; ita, ut totus Christus, in tota Eucharistia, & totus sit in singulis partibus, habeatq; & totalitatem in tota hostia quasi continuam, consequenter similem substantiæ Angelicæ, toto spatio locabilitatis continuè diffusæ, & simul rationem connumeratæ reproductionis, numero minimorum, ita ut accepto minimo, verè illic contineatur Corpus Christi, diviso autem illo, desinat Corpus Christi, quia desinit illic ipsa esse quantitas, si illa medietas non sit conjuncta aliis. Quando autem Patres docent, quòd in minima particula Eucharistiæ, contineatur totus Christus, loquuntur de minima parte, sed sensibili; tale autem non est medium minimi, se solo, ut dictum alibi; dixi se solo; nam conjunctum cum

aliis partibus, continet & quantitatem & corpus Christi, quod inter alia fieri posset, non per ullam novam replicationem Christi, sed per ejusdem replicationis majorem extensionem in medietatem minimi conjuncti. Quod etiam asseri posset fieri, in casu, quo rarè fierent species, scilicet non positis novis aliquibus replicationibus, sed per æquabilem suppositarum replicationum diffusionem, accommodantem sese ipsi quantitati.

Punctum Difficultatis 2.

Continuatur solutio Objectionum.

OBjicitur secundò. Si in singulis partibus ante separationem foret Christus totus, vel ita foret, ut replicationes illæ Christi habeant se eo modo, quo sunt arenæ in cumulo, ita ut non sint inter se continuæ, sed contiguæ, vel ita se haberent, ut essent continuæ. Nihil horum dici potest. Ergo neq; dici potest ante separationem Christum totum esse sub singulis partibus. *Quod illæ replicationes Christi non sint continuæ, inclinat Coning. Sed esse continuas ponit Lugo Disp. 8. n. 47. & rationes ex Coning adlatas dissolvit. Examinandæ sunt hæ solutiones.*

PRIMA RATIO, quam sibi opponit Lugo ex Coning. Illæ præsentiæ ad diversas partes specierum, non sunt plures partiales sed totales: quod ipsum probatur. Quia si omnes componerent unam solum præsentiam, sequeretur Christum, semel tantùm inibi esse, ante divisionem specierum, quod admitti non potest.

RESPONDET Lugo. Sicut in speciebus sunt plures partes componentes unam quantitatem v. g. totalem, sic illam præsentiam Corporis Christi, habere plures partes pro divisibilitate spatii, quarum singulæ sunt partiales, & omnes componunt unam præsentiam integram totalem, ad totum illud spatium, dicitq; ulterius, semel esse Christum in Eucharistia, sed pluries partialiter non partialitate corporis, sed partialitate præsentiæ, sicut Angelus vel anima est pluries partialiter in suo spatio, hoc est, per plures partes præsentiæ; omnes autem componunt unam præsentiam totalem. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia si post separationem sunt illic plures præsentiæ Sacramentales, cur non & ante, & quidem concessa illic reproductione, non apparet unde illic oriatur illa partialitas. Et quamvis una reproductio in sola parte B. non æquivaleat reproductioni contentæ in parte A. C. id tamen non convincit, nam etiam granum papaveris A. non æquivalet granis B. C. & tamen hoc non obstante habet granum A. debitam sibi totalitatem. Ea etiam non convincunt quæ assumit Lugo. Quia cum non maneat totalitas quantitatis post divisionem; hinc sunt plures nonnisi partes, componentes unam quantitatem. Jam autem post divisionem, totus Christus manet. Angelus item & anima, cum non sint apta, distans spatium occupare divisim, ideo uniter ponuntur in loco: jam autem post divisiones plures, & quidem totaliter, ponitur corpus Christi. Ergo ante divisionem, non debuit esse Christus uniter totaliter.

SECUNDA RATIO est ejusdem, quia in singulis replicationibus, Christus est actu integrè & completè, independenter à quacunque replicatione.

RESPONDET Lugo. In singulis partibus spatii contineri totum Christum integrum, sed non integrè & completè ex parte præsentiæ, ita tamen ut illa partialis præsentia, possit dici integra, hoc sensu, in quantùm scilicet sola potest existere, absque omnibus aliis, de facto tamen non est integra, sed partialis, propter unionem qua connectitur cum aliis partibus præsentiæ. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia jam concedit hoc sensu esse illam præsentiam integram, quia post divisionem potest existere illa præsentia, absque omnibus aliis, sed cur non dicetur integra quantumvis supponatur Unio. Sicut unaquæq; arena est integra, quantumvis supponatur unita cæmento, præcipuè autem, quia hic danda est totalitas plurificata, quæ inveniatur, posita separatione; cujus exemplum non habetur in natura; licèt enim gutta aquæ separetur ab altera gutta, non tamen est tota illa aqua, sicut post separationem, est totus Christus.

TERTIA RATIO. Quia si Deus annihilaret, omnes species, & conservaret corpus Christi, tunc illæ replicationes, essent inter se verè discretæ. Ergo & nunc sunt.

RESPONDET Lugo. Si annihilatis speciebus maneret præsentia Corporis Christi, futuram illam continuatam sicut priùs, quia ex se non pendet à continuatione vel præsentia specierum, sicut annihilato corpore vel discontinuatis ejus partibus, adhuc præsentia animæ, esset continua. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia hoc ipsum probandum fuisset, non pendere præsentiam Christi à speciebus, illud de anima non tenet, quia ut dictum: anima rationalis distincta spatia occupare non potest, hinc præsentia ejus, debet esse nonnisi continua. Oppositum autem contingit in Corpore Christi post divisionem specierum.

ADDO pone annihilari præsentiarum illam continuationem, quæro an pluries jam tunc totaliter esset Christus, an uniter. Si pluries: Ergo etiam ante annihilationem illius continuationis pluries erat, nam annihilata illa continuatione, non reproducitur Christus. Si autem

m nonnisi uniter supponebatur illic Christus. rgo posita separatione specierum, non poterit tendi, quî erit in singulis speciebus. *Post hæc scussa*

Respondetur. Objectioni Secundæ. Non se illic propriam continuationem, vel conti- nationem, quia hæc eorum est, quorum quan- tas quoad effectus secundarios manet, fugien- oque quæstionem de voce dici potest: quòd singulis minimis, sit totaliter Christus & to- s, ita tamen, ut etiam totus sit in tota illa ho- a, includente plura in se minima.

Objicitur tertiò. Trident. solum defini- t dost divisionem totum esse Christum.

Respondetur. Id quidem solùm defi- vit, sed sequitur etiam ante divisionem in sin- lis partibus totum Christum contineri, quia st divisionem, nulla ponitur nova consecra- o. Salvarique non posset quomodo tunc de ovo ponatur totum corpus Christi.

Punctum Difficultatis 3.

n detur influxus aliquis Corporis Christi, in accidentia Eucharistica.

HUnc influxum admittit Lugo disp. 6. Sect. 2. & Disp. 7. Sect. 6. sed negat cum aliis micus. d. 8. num. 34. *Pensandæ sunt rationes riusque partis.*

Pro Parte affirmante.

Ratio prima est ex Lugone. Quia per nc causalitatem, dicitur Corpus Christi sub- are accidentibus, hoc autem substare, stat in tione sustentativa.

Respondetur. Sufficit, ut dicatur substare orpus Christi accidentibus, ponere alligatio- em eorundem cum corpore Christi.

Ratio Secunda. Substantia panis respectu ac- dentium, dicit & influxum in illa, & unionem. rgo cum corpus Christi succedat in locam sub- antiæ panis, utrumq; hoc salvari debet.

Respondet. Lugo non requiri illa duo mul ad substandum, sed disjunctim, scilicet vel nionem, vel sustentationem. Nam in illius rincipiis, defacto Angelus substat suæ crea- oni, quam tamen non causat, in genere causæ aterialis.

Instabis primò. Sequitur ex eo quod orpus Christi substet accidentibus, sequitur quam quod illa sustentet.

Respondetur. Non sequi: in principiisq; tiam oppositorum non potest dici propriè, uod sustentet Christus accidentia, quia susten- tio propria, supponit pro Causalitate materia- , quam tamen tunc non exercet Christus.

Instari potest secundò. Corpus Christi spectu accidentium panis, gerit rationem sub- antiæ.

Responderi posset sufficere ad hoc, ut alli- gentur illa accidentia Corpori Christi, sicut erant alligata substantiæ panis.

Instari potest tertiò. Ponitur à nobis alli- gatio accidentium cum corpore Christi. Ergo & ponenda suppletio Causalitatis quam exer- cet substantia panis, in accidentia panis.

Respondetur. Prioris esse allatas rationes, quæ pro Consequenti non militant.

Ratio tertia. Etiam miracula non multi- plicanda, minùs autem erit miraculum, si exi- stant accidentia sine substantia, sed posito, quod suppleatur sustentatio.

Responderi potest id esse congruum, sed nisi in oppositum majus aliquod obsit. *Porrò in oppositum*

Pro Parte Negante.

Primum Argumentum est. Quia nulla est necessitas illam causalitatem supplendi.

Respondetur esse, ob rationes infra po- nendas, & ut satis fiat congruentiæ, in tertia ra- tione allatæ.

Secundum Argumentum. Quia si etiam ille concursus sustentativus suppleatur in gene- re Causæ efficientis, nulla erit ratio quod ma- neant sine subjecto accidentia, cum tamen id, sit articulus fidei.

Respondetur. Erunt illa accidentia sine subjecto, quia erunt accidentia panis, sine sub- stantia panis, quod solum intendebat fides.

Tertium Argumentum est. Sacerdos non facit consecrationem, ut Corpus Christi effi- cienter sustentet illa accidentia, & tamen facit quòd, Corpus Christi, contineatur sub speciebus panis. Ergo illa efficientia non ingreditur ra- tionem formalem, totius Eucharistici.

Respondetur. Transeat quòd non ingre- diatur, inde tamen non sequitur quod Corpus Christi illam causalitatem non suppleat.

Quartum Argumentum est. Corpus Christi causatur ab illis accidentibus, quia de- pendet ab illis tam in fieri, quàm in conservari. Ergo vicissim recausari à Corpore Christi non possunt.

Respondetur imprimis, Concedunt multi in diverso genere duas Causas posse se recausa- re. Deinde negabitur, quòd existentiam illam Sacramentalem Christi causent accidentia, sunt enim nonnisi conditio, & habilitatio illius exi- stentiæ Sacramentalis.

Quintum Argumentum est. Quia illa actio non est explicabilis.

Respondetur unumquemque secundum sua principia, ita de hac, sicut & de similibus actio- nibus discursurum. *His pensatis*

Dicendum est. *Quod debeat suppleri etiam hac causalitas causæ materialis, licèt suppletio sit po- nenda in genere causæ efficientis.*

Probatur primò Concluſo. Quia Cauſalitas materialis in actu primo, eſt jus materiæ, ne extra illam & producatur & conſervetur forma, & obligatio in forma ad idem, Cauſalitas autem in actu ſecundo eſt exercitium actuale illius juris & obligationis hoc ſuppoſito. Formatur argumentum. Suppleri cauſalitatem hanc, non aliud eſt, quàm Formæ Materiali, quæ non inexiſtit ſubjecto, dare tamen concurſum ut exiſtat, ſed defacto datur talis concurſus, exiſtunt enim defacto accidentia ſine ſubjecto, cum tamen non habeant jus ita exiſtendi. Ergo datur ſuppletio illius cauſalitatis, per hanc enim ſuppletionem, non plus à nobis intelligitur.

Probatur ſecundò. Quia eſt in intelligibile non ſuppleri aliquo concurſu illam cauſalitatem, ſi aliàs ſine hac cauſalitate, non habeat jus exiſtendi illa forma.

Probatur tertiò. Quia impoſſibile eſt rem conſervari ſine divino concurſu, hic concurſus, vel eſt talis, qualis offerebatur dum inexiſtebant ſubjecto accidentia, vel non eſt talis. Si eſt talis, ergo nullum miraculum; ſi non eſt talis, de hoc alio concurſu quæro, vel datur ad exigentiam ſubjecti, & hoc non, quia tunc, ipſum ſubjectum, hoc eſt ſubſtantia panis non exiſtit, non ad exigentiam accidentium, quia hæ non exigunt exiſtere ſine ſubjecto. Ergo ad exigentiam corporis Chriſti, in ordine ad exiſtendum ſacramentaliter datur ille concurſus; ergo illa exigentia, ſupplet exigentiam ſubjecti, quod exigebat dependenter à ſe conſervari illa accidentia, & hoc ſufficit, ad intentum Concluſionis. Dixi in genere cauſæ efficientis illam ſuppletionem fieri, nam talem tantum ſuppletionem agnoſcit ſententia communis.

Objicitur primò. Vel illam cauſalitatem cauſæ materialis ſupplet corpus Chriſti, vel Deus. Si Deus hoc non eſt Philoſophicum; ſi Corpus Chriſti. Ergo corpus Chriſti conſervat concurſu creativo, illo accidentia.

Respondetur. Concurſum conſervativum illum exhiberi à Deo, eſtque hoc Philoſophicum, quia Deus eſt cauſa univerſalis in conſervando; erit autem ille concurſus ex linea Creativi; quia ſine exigentia ipſiuſmet materiæ; quia tamen ipſum corpus Chriſti, non exhibet hunc concurſum, ſed tantùm exigit illum à Deo exhiberi, ideo ille concurſus creativus, non tribuetur Chriſto.

Objicitur ſecundò. Non eſt ratio cur dicatur ipſum corpus Chriſti ſupplere illam cauſalitatem.

Respondetur. Ideo ſupplet, quia ſupplet exigentiam ſubjecti, quæ exigentia, eſt cauſalitas.

Instabis. Nulla res adeoque nec corpus Chriſti exigit concurſum creativum.

Respondetur. Saltem exigetur concurſus creativus ex ſuppoſitione talis ordinis Divini, qualis eſt inſtitutio Divina, ut ſine ſubſtantia panis, conſerventur accidentia panis.

Objicitur tertiò. Si ad exigentiam corporis Chriſti conſervantur illa accidentia; non eſt ratio cur non ſemper conſerventur.

Respondetur. Eſſe rationem. Quia illa exigentia qua exigit Corpus Chriſti ut conſerventur accidentia, eſt exigentia, accommodans ſe naturali capacitati ad exiſtendum, quam haberent, ſi data fuiſſet ſubſtantia panis. Et quia hæc capacitas, erat vincibilis & debellabilis à contrario; ideo nec corpus Chriſti exigit illa conſervare ultra, quàm aliàs conſervata fuiſſent in proprio ſubjecto.

QUÆSTIO II.

Quid agere & pati poſſit Chriſtus prout continetur in Euchariſtia.

Motis ſpeciebus, quòd non ſit neceſſe ponere aliquam tunc modalitatem in ipſo met corpore Chriſti, ad hoc ut dicatur ab uno loco ad alium eſſe translatum, debet deduci ex iis quæ in ſimili dicta ſunt in phyſicis de motu in alio. Ad hæc, quæ ſunt magis propria hujus loci accidendo. *ſit*

DIFFICULTAS I.

An agere & pati Chriſtus poſſit in Euchariſtia tranſeunter.

Assero Primò. *Poſſibile eſſe Chriſtum agere vel pati actione tranſeunti in Euchariſtia.* Ita cum communi Suar. diſp. 52. Sect. 2. Lug. diſp. 9. Sect. 1. Di Caſtillo hic diſp. 6. num. 4. conſequenter vi hujus aſſerti calor v. g. Chriſti prout contenti in Euchariſtia, poteſt aliquem calefacere, adeoque agere, etſi applicetur extrinſecum agens v. g. calor, poterit calefieri Corpus Chriſti prout eſt in Euchariſtia.

Ratio. Tum quia id non implicat. Tum quia etiam Chriſtus prout eſt in Euchariſtia dicit potentiam obedientialem, id autem eam non excedit. Tum quia nihil intrinſecum deeſt Chriſto in Euchariſtia, ſed ſolùm acquirit modum exiſtendi ſpiritualibus debitum; non apparet autem cur Virtute divina, non poſſet agere & pati, ſecundùm intrinſeca ipſa procedendo, & non ſecundùm illum modum exiſtendi ſpiritualiter.

Dices primò. Ex iſtis quæ tangit Vaſquez hic diſp. 91. n. 2. Corpus Chriſti in Euchariſtia exiſtit modo indiviſibili, ac proinde caret extenſione quantitatis in ordine ad locum, quæ videtur neceſſaria conditio, ut aliquod Corpus operetur vel patiatur.

Respon

Respondetur. Esse hanc necessariam conditionem ad operandum naturaliter. Divinitus autem, esse supplebilem.

Dices secundò; licèt cogitativa sit nobilior sensibus; virtutemq; habeat confingendi plura quæ per nullum sensum percipit; nihilominus non potest indivisibile confingere. Signum ergo est, nullum sensum internum aut externum, in rem indivisibilem ferri; adeoque nec ullum agens sensibile.

Respondetur. Ex defectu, quod non possit fingi aliquid, inferri non potest, quod sit impossibile. Nam ut sine motu locali, Anima rationalis, quæ est in pede & capite, redigat se in punctum, in morte præcipuè violenta, non concipit imaginatio, nec concipit, quòd Angelus transeat ab uno extremo ad aliud, non pertransseundo medium, & tamen hæc impossibilia non sunt. Deinde alia hæc est propositio: cogitativa non potest facere, ut sit aliquid indivisibile, & hæc est propositio vera, quia cogitativæ nihil ponunt in rebus; alia hæc, nihil cogitativa indivisibile fingit, & hæc propositio est falsa, cum enim dependenter à sensibus procedat intellectiva, si illa intelligit indivisibile, etiam fictiva seu imaginativa, illud format.

Dices tertiò. Non potest Christus videri oculo corporeo. Ergo nec agere nec pati actione transeunti. Antecedens probatur. Quia etiam supernaturaliter nihil videri potest, nisi objectum proprium aut commune visûs; modus autem ille indivisibilis, neque est proprium visûs objectum; cùm non sit color aut lux, neque est objectum commune, quia cum is modus existendi; sit nonnisi spiritualibus proprius, non videtur, ad quod sensibile commune reduci queat.

Respondetur. Alia est quæstio: an videri possit ille modus; & indubiè videri non potest, quia est impossibile videri non visibile; is autem modus, cum sit spiritualis, visibilis non est. Alia est quæstio, de ipsa substantia corporis Christi, substante illi modo indivisibili, hæc substantia cum retinent sua intrinseca, secundùm quòd visibilis est v. g. colorem &c. nõ est ratio, cur secundùm ea videri non possit.

Instabis. primò. Etiam color Christi prout existentis in Eucharistia, videri non potest. Quia impossibile est videri objectum non visa præsentia illius, id enim est contra naturam istarum rerum, nam sensus non potest ferri in suum proprium objectum, nisi simul feratur in commune; præsentia autem objecti, cum distantia, est commune sensibile.

Respondetur. Præsentiam objecti nunquam videri, quia hæc vel est modus vel formalitas, si formalitas? oculo non subest, si modus coloratus non est, (cur enim esset) adeoque videri non potest. Hoc tamen est verum, ad hoc ut oculus exeat in actum videndi, esse necessarium præsentiam objecti, sed color Christi, est etiam præsens in Eucharistia.

Instat secundò. Si oculus elevatus videret Christum, vel videret prout sub speciebus existentem, vel abstractum à loco specierum. Si primum, videret etiam modum quem illic habet, & cum præsentia spirituali quod est impossibile: si secundum, sequitur posse oculum elevari ad videndum colorem abstractum ab individuis, quod est impossibile.

Respondetur. Ly: quòd videatur color ille prout existens sub speciebus, hoc solum significat; quòd ille color penetratus, videri possit, non autem quod videri possit ipsa formalis præsentia indivisibiliter existendi. Nec tamen videbitur abstractum quid, quia videbitur hic in invidivo color, quem illic re ipsa habet Christus.

Instat tertiò. Impossibile est ita videre colorem secundum se, ut neque videatur indivisibilis, neque divisibilis; ergo impossibile est, colorem Christi prout est in Eucharistia videri, sine modo, quem ibi habet.

Respondetur. Cum color neque divisibilis neque indivisibilis, sit color Metaphysicè spectatus, adeoque ratio communis, fit ut videri non possit, nam visus ad physica se extendit; quia autem color Christi in Eucharistia est quid Physicum; nec desinit esse quid physicum, prout est quid condistinctum ab illo Modo præsentiæ spiritualis, ideo adhuc sine illo Modo, videri poterit.

Assero Secundò. *De facto Christus non patitur in Eucharistia passione transeunti*; ita Suarez DiCast. Lugo contra Nominales.

Ratio. Quia si Christus pateretur passione transeunti prout est in Eucharistia, vel id haberet ratione denominationis in se derivatæ v. g. à calefactis speciebus? vel denominatione orta, ex ipsa receptione caloris in Christo. Non primum. Quia non in hoc est in præsenti difficultas. Non secundum. Quia in subjecto habente quantitatem; sed ita, ac si illam non haberet; nullum quantum agere potest. Corporis autem Christi quantitas, habet se in Eucharistia ac si non esset; est enim non tantùm penetrata; sed &, non extensa localiter &c. Major probatur. Quia si sub speciebus illis lateret non corpus Christi, sed anima vel angelus, non posset in illud subjectum induci calor, non solum ex eo, quia est incapax caloris, sed etiam, quia est subjectum non aptum actionis inductivæ caloris, ineptitudine oriunda ex defectu quantitatis. Finge enim Angelum esse quantum, quid deerit ne inducatur in illius quantitatem calor. Ergo apparet, si subjectum habeat quantitatem, ac si illam non haberet, non esse subjectum aptum, ut in illud agat quantum. Rursus inter agens & passum, debet esse proportio; inter quantum autem quà tale, & inter quantum

quantum habens se, acsi non esset quantum, non est proportio. Ergo quantum in illud agere non potest. Deniq; posita materia, quæ est capax Accidentis corruptivi, modo ponatur forma incorruptibilis, & unio inamissibilis, reddetur subjectum illud incapax accidentis corruptivi vel calefactionis. Ergo etiam subjectum quantum, si se habeat ac si non esset quantum, non erit subjectum capax illius accidentis.

Dices primò cum Nominalibus apud citatos. Non obest ille modus existendi Christi in Eucharistia, ne patiatur actione transeunti; quia localis præsentia, respectu actionum & passionum, solum requiritur per modum conditionis necessariæ, ut agens & passum sint propinqua; præsentia autem Sacramentalis id non impedit; est enim illic propinquitas, cum sit totus Christus in tota Hostia, & totus in qualibet parte.

Respondetur. Non ex indistantia agentis & passi oritur ne patiatur Christus passione transeunti, sed oritur hoc ut dixi ex impedimento, scilicet quia habet quantitatem, acsi illam non haberet.

Instabis. Si duo corpora essent in eodem loco penetrativè, ille existendi modus mutuam inter illa actionem, non impediret sed augeret, unde ignis penetratus cum ligno velocius illud combureret.

Respondetur. Si duo corpora essent penetrata, & simul habentia quantitatem in ordine ad extensionem localem, ac si illam non haberent, nego quod tunc non impediretur activitas.

Dices secundò. Ut agens corporeum agat in aliud, sufficit ut loco conjungatur, potest autem Christus, ut est in Eucharistia non distare ab agente.

Respondetur. Major est falsa, & habet instantiam in cœlis, quibus ignis admotus, non comburit eos, aut non combureret.

Dices tertiò. Modus accidentarius non est necessarius ad agendum nec passo ad recipiendũ. Modus autem extensionis, quo caret Christus in Eucharistia, est modus accidentarius.

Respondetur. Etiam modum accidentarium posse esse necessarium ad agendum connaturaliter, non quidem tanquam principium agendi, sed tanquam conditionem.

Assero tertiò. *Christum defacto non agere, actione transeunti in Eucharistia*; v. g. calorem Christi, non posse calefacere aliquem alium.

Ratio est. Prius est aliquid habere perfectionem suam naturalem, quàm agere naturaliter, ergo cum corpus Christi in Eucharistia non habeat perfectionem naturalem existendi, extensè; hoc ipso non poterit agere naturaliter. Antecedens probatur. Tum quia id ostendit inductio, nam si vitietur oculus, non prodit ad actum videndi. Sine subsistentia nulla natura ponit actionem; & sic de reliquis. Tum qui[a] id ostendit finis à natura intentus, nam natur[a] ostendit perfectionem rei. Ergo per prius in tendit priorem perfectionem, prior autem per fectio est in ordine ad se, cum ipsum se, sit priu[s] sibi, præ alio. Tum quia id exigit commun[e] illud principium, prius est esse aliquid in ordin[e] ad se, quàm in ordine ad aliud, & spectat id a[d] Oeconomiam naturæ, cujus major esset defe ctus, in intrinsecis deficere; nec potest aliqui[d] esse bonum aliis operando, quod sibi nequa[m] est, defectu perfectionis.

DIFFICULTAS II.

An videat vel videre possit Christus oculo Co[r]poreo in Eucharistia.

Assero primò. *Non implicat, ut Chris[tus] videat in Eucharistia oculo corporeo.*

Ratio. Quia non ostendetur impossib[i]litas.

Asser o secundò. *Non implicat contradicti[o]nem videri Christum in Eucharistia existente[m] oculo corporeo.* Est assertum Vasquez & Lugo[nis] contra Suarez & Di Castillo. Ratio. Tum qu[ia] nulla in hoc ostendi potest implicantia. Tu[m] quia si Christus in Eucharistia, est elevabilis [ad] actiones supernaturales, cur & oculus ad h[oc] non poterit elevari, ut illum inibi videat. Tu[m] quia si non posset Divinitus videri, ideo es[set] quia modus ille existendi Corporis Christi, [est] spiritualis; sed id non convincit, quia non r[e]pugnat modo illo non viso, ipsum visibile a[t]tingi.

Dices primò cum Suarez. Non potest e[x]plicari quomodo rationem visibilis habe[at] Christus in Eucharistia.

Respondetur. Aliam esse hanc Quæsti[o]nem, an modus ille, vi cujus Corpus Christi [est] in Hostia tota, & totus in qualibet parte, vide[ri] possit, cùm enim supponatur modus ille e[sse] spiritualis, indubiè visibilis non erit; Quia t[a]men Corpus Christi existens modo Spiritua[li] verè adhuc est coloratum, erit adhuc visibile.

Instat Suarez. Si oculus à Deo elevat[us] videt corpus Christi, vel videt illud sub speci[e]bus, vel abstrahendo ab omni loco & præsenti[a]. Non primum. Quia si videtur, Corpus Chri[sti] sub speciebus, ergo videtur, ut sub eis præsen[s], ergo videtur & præsentia quam illic habet, n[on] potest enim per se videri aliquid, quasi concr[e]tum, quin simul per se videatur forma, qua fo[r]maliter constituitur. Quod si oculus pote[st] videre illud corpus prout abstrahit à speciebu[s] contra erit. Tum quia aliàs posset elevari ocu[lus] ad videndum colorum in communi. Tu[m] quia visio tendit in rem ut actualiter existent[em]

actu[a]

qualiter autem non abstrahit ab illo modo existendi. Tum quia oculus non præscindit.

Respondetur. Quod oculus corpus Christi videre possit, quod est sub speciebus, & secundum quod est sub speciebus, non quidem modùm illum attingendo, ut dictum supra, sed hoc sensu, quod visio localiter terminetur, ad id quod continetur sub speciebus, nec in hoc est ulla repugnantia: per seque videtur ut est sub eis præsens, hoc est attingẽdo ipsũ modum præsentiæ Nego; ut est præsens sub speciebus hoc est attingendo illud, quod est sub illis speciebus, & sub illo præsentiæ modo. Concedo. Quod autem dicitur non posse videri quasi concretum; quin simul per se videatur forma constituens, id imprimis retorsionem habet. Nam corpus animatum videt oculus, unde illud discernit à mortuo, & tamen animam non videt. Directè autem dici potest, non posse videri concretum, secundùm quod formaliter concretum est, nisi videatur forma; secus si debeat tantum videri materialiter concretum, seu quod concretum est. Jam autem oculus videret v. g albedinem Christi, quæ est indivisibiliter collocata, non autem prout collocata, istud enim prout, involvit modum illum spiritualem, quem dicimus non posse videri. Addo si quis dicat modum illum præsentiæ Sacramentalis non esse quid superadditum spirituale, sed id perfici per solam impeditionem effectus secundarii quantitatis, tunc non erit necesse dicere, quod sit aliquid illic quod non videatur, nam licet ablationem illam effectûs secundarii, non sit visurus oculus, cum illa ablatio sit quid negativum, quia tamen quod manet, est adhuc verus Physicus color, non poterit dici, quòd illic aliquid deberet videri, quod aliàs in se non est visibile, adeoq; quod deberet videri aliquid spirituale. Quod attinet ad secundam partem argumenti, non abstrahet tunc oculus, quia non videbit tunc aliud quam ipsam albedinem corporis Christi, quæ in se non abstrahit à visibili & invisibili; nec poterit elevari ad videndum colorem ut sic, ex dictis supra, salvabiturque in illa visione intuiti, quia rem existentem attinget.

Dices secundò ex DiCastillo. Impossibile est videri corpus Christi, prout est in hoc Sacramento, quin videatur existentia ejus in eodem Sacramento, sicut est impossibile videri corpus album, quin videatur albedo, & tamen modus ille ex dictis videri non potest.

Respondetur. Impossibile est videri corpus Christi, prout est in hoc Sacramento, quin videatur corpus Christi, hoc sensu, quin illic scilicet localiter visionem terminet, licèt impossibile sit videri corpus Christi attingendo modum illum spiritualem si detur. Impossibile quidem est videri album, non visa albedine, quia ratio visibilitatis albi, stat in ipsa albedine, jam autem ratio albedinis Christi non stat in illo modo, quem habet in Eucharistia, sed in disgregativo visus; quod illic habetur, ideo poterit attingi illa albedo, quin attingatur ille modus.

Instat idem. Modus existendi Christi in Eucharistia est supernaturalis. Ergò præsentia Christi in Sacramento est extra latitudinem objecti visibilis.

Respondetur. Imprimis non repugnat si cætera sint paria, aliquid supernaturale videri. Deinde non loquimur de modo illius præsentiæ, an videri possit, sed de substracto illi præsentiæ, quod est color.

Dices tertiò. Corpus Christi in Eucharistia imitatur modum essendi rerum spiritualium; res autem spiritualis videri non potest.

Respondetur. Corpus Christi imitatur hîc modum essendi Spirituum, retenta tamen sua sensibilitate, quia v. g. retenta sua albedine adeoque visibilitate.

Dices quartò. Non potest visus percipere objectum indivisibile nec penetratum, corpus autem Christi taliter se habet in Eucharistia

Respondet Lugo. Penetrata, sensu attingi, nam calor intensus fit ex pluribus gradibus penetratis, & tamen sensu percipitur. Indivisibile v. g. albedinis si detur, Concedo quod naturaliter videri non posset, sed cur adhuc non posset elevari oculus, supposito quod illud indivisibile, sit adhuc verè albedo.

Instat DiCastillo. Plus est videre præsentiam indivisibilem, quàm videre colorem indivisibiliter existentem.

Respondetur. Sit ita, sed negatur hoc ipsum repugnare.

Dices quintò. Visus corporeus non percipit rem, quin percipiat ejus figuram, quæ autem figura corporis Christi, tunc videretur.

Respondetur. Assumptum esse verum de visione naturali, sed quidquid sit de hoc, videretur adhuc figura corporis Christi, secundùm quod capiti immediatum est collum, talisque aptatio membrorum, qualem habuit. Nam posset unaquæque pars, sui speciem immittere; si enim penetratio specierum inter se, non obest quominus etiam eliciatur visio, non miscens quadrata rotundis, ita nec oberit penetratio partium corporis Christi inter se, quominus videantur non confusæ.

Assero tertiò. *Defacto in Eucharistia non esse visibilem naturaliter Christum.* Est assertum contra Occham, Major, Gabriel. Alensis etiam admittit speciale privilegium in Beatissima, ut videat in Eucharistia corpus Christi.

Ratio asserti. Quia Christus non potest naturaliter sui species emittere, quia ex dictis nec agere transeunter. Nec ipse etiam ex dictis vide-

*(V) re

re potest. Quia priùs est habere omnia in ordine ad se requisita, & non impedita, quàm in illo ordine agere.

DIFFICULTAS III.

Potestne Christus exercere actiones immanentes in Eucharistia.

ASSERO primò. *Actiones immanentes, independentes à Corporeis, v.g. Visionem DEI, potest exercere Christus.*

RATIO. Quia tota illic mutatio, habetur in modo existendi corporis Christi. Ergò modum existendi ipsius spiritualis potentiæ; non immutat; ergò nec modum operandi, qui sequitur modum existendi.

ASSERO Secundò. *Defacto tales operationes exercet Christus.*

RATIO. Quia nullo impeditur, cùm corpus in tales operationes non influat.

ASSERO Tertiò. *Actiones spirituales immanentes dependentes à corporeis, defacto non exercet Christus.*

RATIO. Quia ab ipso usu sensuum, manet impeditum corpus Christi; ergò manet impeditum etiam ab actionibus sensuum.

ASSERO Quartò. *Casu quò elevetur Christus ad sensationes eliciendas, consequenter & operationes immanentes dependentes à sensibus, forent vel possent esse, eædem numero, quas exerceret in statu suo connaturali.*

RATIO. Quia non videtur cur operatio elicita à potentia vitali, circa objectum sibi proportionatum, non possit esse eadem amoto impedimento, & cum impedimento sed hîc & nunc superato.

DICES primò. Sensus internus non indiget pati de novo ab objecto extraneo.

RESPONDETUR. Concedo totum. Unde etiam dormientes antiqua phantasiamur. Sed nego quod sensus non indigeat debito existendi modo ipsius potentiæ.

DICES Secundò. Phantasia habet tunc species suas secum. Ergò illis uti poterit.

RESPONDETUR. Habet suas species, sed caret modo in existendi sibi debito, consequenter & modo operandi.

DICES tertiò. Modus essendi quo caret & corpus Christi, & sensus externus in Eucharistia, est extensio: hæc non requiritur ad operationem in particulari sensus interni, quia extensio requiritur, ut agens contiguetur passo externo, hæc autem continguatio in præsenti non requiritur; quia habet sensus internus, præsentes sibi intimè species, sensationique sic productæ, esset etiam connaturale recipi in subjecto inextenso.

Hanc objectionem ponit, & pluribus discuti DiCast.

RESPONDETUR. Consequenter & secunda riò requiritur extensio ad contiguationem a gentis & passi; sed primario requiritur tan quam passio debita materiæ; hinc habendo ex tensionem, sed ita, ac si non haberetur, ob ab latos secundarios effectus, non poterunt adhu materialia habere perfectionem in ordine ad s adeoque nec operari, cùm priùs sit debitè in existere, postea operari.

QUÆSTIO III.

De desinentia corporis Christi in Eucharisti sub speciebus.

DUo hîc attingi debent. Imprimis an de sinente Eucharistia mutetur Christus Deinde, quid eveniat desinente esse Christo sub speciebus. Aliqui dicunt nullam tun mutationem in Christo fieri, sed in solis spe ciebus. Indicat hoc Alensis, Marsilius, Caje tanus, Ledesma apud Suar. hîc disp. 54. Sect. sed negat Vasquez disp. 195. num. 57. id doceri Cajetano. Alii ponunt mutationem localem quibus adhæsere recentiores apud Suarez, qu dicebant Christum ascendere ex sacramento i cœlum, motu continuo, habereque in cœl præsentiam toties repetitam, quoties Euchar stia consumpta est, pro qua sententia cita Vasq. Gvvitmundum & Algerum. Suar. au tem & Vasq. dicunt corpus Christi non des nere esse sub speciebus sine aliqua mutation facta in ipso, id est, ob amissam præsentiam Sa cramentalem. Sed quia ex dictis in Physicis nulla præsentia est quid entitavè superadditum ex altera parte quia communis Doctorum sen tentia apud citatos fert, quòd non solæ illic spe cies mutentur.

DICENDUM est. *Supposito quòd Christus repro ducatur in Eucharistia illum quoad esse reproductum mutari, desinente Eucharistia.*

PROBATUR Primò. Quia ex communi sen tentia, non solæ tunc species mutantur Physi cè, sed etiam corpus, Ergò cum hæc mutatio Physica non possit salvari quoad præsentiam localem superadditam, quia per nos illa non datur. Ergò mutari debet, ratione illius quod amittit, reproducti esse.

PROBATUR secundò. Verè mutatur corpus Christi per Suarez & Vasquez quoad præsentiam localem, quam tunc amittit. Ergò etiam verè mutabitur, quoad esse reproductum, quod tunc amittit.

PROBATUR tertiò. Desinente Eucharistia vel

verum eſt dicere, præter præſentiam loca-n, deſinit eſſe corpus Chriſti prout reprodu-um; vel non eſt verum dicere: ſi eſt verum di-e; ergò mutatur quoad eſſe illud reprodu-um quod ipſum probatur. Si Chriſtus deſine-: quoad eſſe ſuum naturale in cœlo, mutare-. Ergò ſi deſinat quoad ſuum eſſe reprodu-um mutabitur quoad eſſe ſuum reproductum. æ omnia in hoc reſolvuntur, quia definitivè tari, eſt aliter ſe habere, aliter autem vel ma-nè ſe habet, quod ex eſſe, tranſit in non eſſe. autem non eſt verum quod præter præſenti-localem amittat tunc eſſe ſuum reprodu-um Chriſtus; contra erit. Verè habet eſſe d reproductum in Euchariſtia Chriſtus ut ponitur: ſi illud non amittit, quid fit cum Subſtantia Chriſti prout reproducta, & ſic-ſi manſiſſet illic ſubſtantia panis, debuiſſet caſu mutari, & ita mutari debebit ſubſtantia-r reproductum corpus Chriſti.

Objicit Primò Suarez. Quia præter Sancto-n omnium, & Theologorum mentem eſt, di-re, quod fiat in corpore Chriſti mutatio ali-a ſubſtantialis, neque id videtur conſentane-dignitati illius Corporis.

Respondetur. Eſſe præter mentem Theo-gorum dicere, quod fiat in corpore Chriſti tatio, accepto ſecundùm ſuum eſſe naturale, n autem quod fiat mutatio in corpore Chriſti out deſinente eſſe ſub Euchariſtia, & in præ-ti, nomine hujus mutationis, non aliud ve-, niſi quod deſinat illic reproductum eſſe ſub-ntiale corporis Chriſti, & non ſola præſentia ndiſtincta entitativè. Dixi non ſola præ-tia condiſtincta entitativè, indubiè enim de-it illic, & quidem nemine cogitante, etiam æſentia connotativè explicabilis.

Instabis. Ne mutetur corpus Chriſti, non nimus in illo recipi entitatem modalem de-rminativam. Ergò nec debet poni alia mu-io.

Respondetur. Diſparitatem eſſe, quia illius ioris ponendæ, nulla neceſſitas, ponendæ au-m deſitionis corporis prout reproducti, eſt ex ctis neceſſitas.

Objicit ſecundò idem. Angelus exiſtens in co adæquato, poteſt reliquere partem ejus, & alia parte manere, nihil de novo acquirendo, c deperdendo niſi locum; idemque eſſet, ſi ſſet Angelus eſſe in pluribus locis diſtantibus.

Respondetur. Cum Angelus collocans ſe tota locabilitatis ſuæ ſphæra, non habeat illic productam entitatem, nõ erit neceſſe, ut præ-r præſentiam localem (quidquid illa ſit) amit-t quidquam; quia autem Chriſtus in Euchari-ia habet eſſe reproductum, neceſſariò deſinere ebebit ex dictis.

Objicit tertiò idem. Chriſtus, ut exiſtit in oc Sacramento non pendet à ſpeciebus niſi quoad præſentiam, non verò quoad ſubſtantiæ conſervationem.

Respondetur. Pendere Chriſtum à ſpeciebus quoad eſſe ſuum reproductum, & licèt nihil illi addatur de novo per conſecrationem, ſupponitur tamen interdicere nova reproductio ſubſtantialis, & hoc reproductum ſubſtantiale, tunc deſinit.

Inferes Immeritò dici à Gvitmundo apud Suar. diſp. 46. Sect. 8. quod recedat corpus Chriſti, ſi in lutum cadant ſpecies, vel ſi pollutis manibus tractetur, vel comedatur ab animali. Ratio Nam tunc ſi non deſinunt accidentia, non deſinet corpus Chriſti. Immeritò item dicit, quod recedat (ut voluit Gloſſa cap. tribus gradibus, de conſecratione, diſtinctione prima & in capite Non iſte ibidem. Bonaventura Innocentius tertius) ubi ſumptum fuerit, antequam alteretur. Ratio Quia opponitur Trid. Seſſ. 13. c. 4. Unde etiam ſi à mure comedatur hoſtia, dicit Suar. diſp. 4. Sect. 2. revera eſſe Sacramenti comeſtionem, quidquid ſit de nomine ſacramentalis ſumptionis. Immeritò etiam docuit Angelus apud Vaſq. diſp. 95. n. 5. Non manere Chriſtum ſub ſpeciebus in ventre ebrii, ne concedat aliquem ſpeciebus inebriari poſſe, nam id poteſt fieri per ſpecies, quod fieret, ſi adeſſet ſubſtantia panis.

De reditu materiæ alteratis ſpeciebus.

Quod attinet ad ſecundum. Certum eſt durare corpus Chriſti, quouſque non alterentur ita ſpecies, ut non ſint jam aptæ continere ſubſtantiam panis, ſi fuiſſet tunc.

Ratio. Quia dicit Chriſtus Hoc eſt corpus meum; ergò quouſque durabit verificativum ipſius Ly Hoc, durabit & corpus. Sed ly Hoc duraret quoaduſque ſpecies non alterentur, ita ut non ſint aptæ continere ſubſtantiam panis, ergò durabit & corpus Chriſti. Quando autem ita alterantur ſpecies, ut non eſſent immediatè poſt jam aptæ ad continendam ſubſtantiam panis, neceſſariò debet ſubſtitui alia materia. Ratio Quia accidentia non poſſunt eſſe naturaliter ſine omni ſubjecto, vel ſupplente defectum ſubjecti, in alio genere; ergò cum ſubſtantia corporis Chriſti non exerceat jam hoc officium, ſuccedere debet aut ſubſtantia, aut miraculoſus concurſus; indubiè enim, ſi talis concurſus exhiberetur illis conſervandis, qualis exhibetur ſtante Euchariſtia, ſicut ſtante Euchariſtia manebant accidentia, ita & tunc manerent. Certum item eſt, non induci tunc ſubſtantiam panis. Ratio. Quia ad illam non ſunt tũc diſpoſitiones, cum ſupponantur jam ablatæ, & ex ſuppoſita illarum ſublatione, deſinit Chriſtus in Euchariſtia, ſed ponitur tunc Materia, ne ita multiplicentur miracula, Forma ſcilicet (quæcunque

tandem illa sit) substantiali adveniente, & non reperiente subjectum primum; parumque refert, quod in aliis alterationibus dispositiones non exigant productionem materiæ, qui illam supponunt, sed si non supponerent exigerent per DiCast. d. 7. n. 105. quia exigunt totum id, ad quod ordinatur, ordinantur autem ad illud compositum, quod compositum exigit materiam & formam.

Tota ergò difficultas restat an reproducatur eadem numero materia reproduci eandem numero docuit Alen. Bonav. Suar. Coning, Lugo, Tannerus, DiCast. Non reproduci eandem S. Thomas voluit.

Pensandæ sunt rationes utriusque partis?

I. Ratio Sancti Thomæ est hic ex q. 77. Art. 5. quia si substantia panis & vini conversa est in corpus & sanguinem, non potest substantia panis aut vini redire, nisi corpus aut sanguis Christi, iterum convertatur in substantiam panis & vini, quod est impossibile, sicut si aer sit conversus in ignem, non potest aer redire, nisi iterum ignis convertatur in aerem.

Respondetur. Quòd licèt non possit redire substantia panis & vini via conversionis, nisi casu quo poneretur corpus & sanguis Christi converti in substantiam panis & vini, sed nego implicare alium modum reditus illius materiæ, qui sit per creationem, sicut ex igne iterato aer non tantùm fieri potest conversione, sed etiam generatione.

Instat S. Thomas. Casu quo substantia panis & vini sit annihilata, non potest iterum redire, quia quod in nihilum decedit, non redit idem numero.

Respondetur. Viribus naturæ non redit, sed cur redire non potest, per virtutem recreativam illius materiæ.

II. Ratio S. Thomæ est. Quia non datur quomodo substantia panis redeat, non enim manentibus speciebus panis & vini, quia his manentibus maneret corpus & Sanguis Christi; non eis cessantibus, quia jam substantia panis & vini esset sine propriis accidentibus, quod est impossibile.

Respondetur. Positio quæ hic intenditur, non hoc vult, quòd redeat substantia panis adæquata, adeoque forma panis, sed quod redeat eadem materia, quæ redire potest non existentibus dispositionibus debitis pani.

III Ratio est. Quia non potest dici, quòd materia panis & vini de novo tunc creetur, quia non rationabiliter videtur dici, quòd miraculosè aliquid accidat in hoc Sacramento, nisi ex ipsa deducatur consecratione, ex qua non deducitur, quòd materia recreetur vel redeat, meliùs ergò dicetur quòd in ipsa consecratione miraculosè, detur quantitati dimensivæ panis & vini; quod sit primum subjectum subsequentium formarum.

Respondetur. Stante quidem Eucharistia nihil ponendum miraculosè accidere, nisi ex ipsa consecratione deducatur, quia sicut entia ita nec miracula multiplicanda sine necessitate. Sed præcavendum etiam est, ne miracula multiplicentur jam desinente Eucharistia, conceditur que aliquid impossibile & quidem si dicatur quod ex quantitate, & succedanea forma, fiat unum compositum substantiale, id implicat. Quia compositum substantiale, definitivè est totum per se ex partibus substantialibus constans quantitas autem non est quid substantiale; si autem hoc sensu dicatur ex quantitate & forma substantiali, componi totum substantiale; quod recipit in se quantitas alterationes; id verum est sed quærere restat desinente corpore Christi succedente alia forma, vel succedit etiam materia, vel non, si succedit cur non eadem: habebiturque jam intentum. Si non succedit multiplicantur miracula, nam illi formæ potest succedere alia forma, & tamen omnes illæ erunt sine materia, quod essent nimia multiplicatio, & non necessaria miraculorum.

In oppositum.

I. Argumentum Lugonis est d. n. 39. Accidentia per suam individuationem exigunt tale subjectum determinatum, & non aliud. Ergò hæc numero quantitas, & alia plura accidentia, quæ fuerunt in materia panis, & adhuc perseverant illudmet numero subjectum & non aliud exigent.

Respondetur. Non apparet, quid velit sibi hæc propositio; accidentia per suam individuationem exigunt tale subjectum, cum non individuentur à subjecto.

II. Argumentum. Licèt hæc albedo indifferens sit ex se, ad hoc vel illud subjectum, postulat tamen ex sua natura postquam est in hoc subjecto, non transire ad aliud.

Respondetur. Postulat quidem conjunctum accidens huic subjecto, ut non transeat in aliud, sed si non sit conjunctum, quid illi refert, quòd hæc non alia, numero restituatur materia.

III. Argumentum est ex DiCast. disp. 10. num. 110. Ex uno capite, utrumque Deo æque facilè est, magis autem naturæ rerum consentaneum, minorque fit mutatio in rebus; sin non creetur nova materia, nam reproducendo antiquam tantùm contingit ipsa reiterata creatio, & nova introductio quantitatis, in materiam antiquam: in creando autem novam materiam, imprimis crearetur nova materia, desineret deinde esse quantitas antiqua, ne transeat ad no-

novum & non proprium subjectum quæ omnia non sequuntur, si redeat antiqua materia.

Respondetur. Id censendum naturæ rerum magis consentaneum, quod aliàs in Naturis contingit; apparet enim quòd illud sibi determinat natura, tanquam bonum universi: & tamen nunquam redit forma antiqua, sed semper novum inducitur. Ergò idem dicendum de materia, & quidem quod est nova creatio materiæ novæ, hoc est etiam nova creatio antiquæ materiæ, tam enim antiqua extrahitur ex nihilo subjecti, ac nova, quæ ergò ex parte materiam nova major mutatio, negatur item quod debeat tunc antiqua quantitas corrumpi cur enim. Quòd non possit transire de subjecto in subjectum quantitas, id est ex supposita unione cum subjecto, quæ unio, sicut & ipsa quantitas, nulli agenti materiali est contraria, itaque nec ab illo auferibilis: alia autem accidentia transferri non possunt, quia in illa non agitur nisi mediis alterationibus, alterationes autem non respiciunt motum translativum, sed inducunt novæ formæ generationem corruptionem prioris. Sed rationes hæ non ostendunt, quod si non supponatur illorum accidentium unio, æquè illa uniri non possint huic ac alteri subjecto. Hinc

Assero Primò. *Quod attinet ad lineam sustentari, æquale est accidentibus Eucharisticis; sive antiqua reproducatur sive nova producatur materia.*

Ratio. Quia quantitas & alia accidentia, non discernunt materiam, & æquè hæc est materia ac illa, ergò & æquè sustentativa. Ergò quoad lineam sustentare, æqualiter se habebit materia sive reproducta sive nova.

Assero Secundò. *Attendendo ad nexum passionis cum natura cujus est passio, connaturaliùs est ut reproducatur antiqua materia.*

Ratio. Quia hæc numero passio quantitatis, est hujus numero subjecti, utpotè ab illo emanata, & cum passiones ordinentur in bonum ejus à quo emanantur, ut ostendit inductio, hinc & quantitas ita & ordinabitur, & ex hoc ordine deposcet subjectum.

Assero Tertiò. *Etiam reliqua accidentia titulo eductionis postulant antiquam materiam.*

Ratio. Quia etiam formæ eductæ postulant esse hujus. Unde dictum aliàs, quod Angelis penetrantibus se, species unius Angeli, non deservit alteri Angelo, quia non est ex illo educta.

Tractari hìc deberet de effectu Eucharistiæ, quæ est Gratia, sed hìc sufficienter infertur ex dictis de Sacramentis in communi, & dicentis in materia morali. Tractari item posset, an vi Eucharistiæ intercedat inter sumentem & carnem Christi unio aliqua sed nihil addendum occurrit iis, quæ pro affirmativa posuit Vasq. hic disp. 20. & cum illo Di Cast. disp. 8. n. 64.

TRACTATUS III.

DE MATERIIS MORALIBUS.

Inseri hìc debuisset Tractatus Moralis, de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Ordine, Extrema unctione; sed quia commodiùs videbatur, ut tota Materia practica, uni operi includatur, hinc methodi tantùm causa, titulus præfixus est. Interim

Cum Christo in Eucharistia desinente, nostra etiam desinat Theologia.

Ad M. D. G. B. V. H.
b. M.

INDEX I. TITULORUM.

TRACTATUS I.

DE SACRAMENTIS IN COMMUNI. p. 7.

DISPUTATIO I.

DISPUTATIO II.

De Causis Sacramentorum.

DISPUTATIO III.

De Causalitate Sacramentorum. 8
Quid causare gratiam ex opere operato. 8

Diffi-

INDEX II.

TITULORUM.

TRACTATU I.
DE SACRAMENTIS IN COMMUNI.

DISPUTATIONE I.

De constitutivis intrinsecis Sacramentorum in communi.

DIfferentia partis à non parte, non potest haberi à mera importatione in Recto & Obliquo, nec ex eo præcisè, quòd aliquid, sine hoc, esse non possit. Nec pars, est id, quod est Rectum alicujus extremi, in Resolutione Nominis concreti. Nec est id, quo non posito & positis omnibus aliis prærequisitis, ad existentiam alicujus concreti, concretum nondum existit, & quo posito, simul cum aliis, eo ipso existit concretum.

Supposito quòd constituta alia sint Physica, alia Metaphysica nec plura, & quòd sine partibus haberi non possint, intervenit difficultas, & unde, definiendæ Partis, ostensoque unde sit rimanda difficile definibilium definitio, definitur pars, quòd sit Entitas seu Ratio. Ex quo totius, vel Entitas, quæ est Materia positionis Totius.

De Essentia Sacramenti Metaphysicè spectati.

Essentia Sacramenti Metaphysicè spectati stat genere & differentia, Sacramentum in communi definiri potest, sed non prima per se. Non est in hoc difficultas: An de ratione Sacramenti sit esse signum sacrum, ex Parte rei significantis, nec, quod de ratione ejus sit, conferre aliquam sanctitatem, Sacramentum pro genere dicit signum causativum, pro differentia sanctitatem, consequenter Sacramentum, est signum causativum sanctitatis, vel signum sacrativum. Defacto Sacramenta sunt signum ad placitum, habent aliquam similitudinem, cum sanctitate, quam important. Possibile est aliquod signum sensibile, cui sit naturale significare gratiam, si foret hoc signum effectus gratiæ, non posset elevari ad producendum illam primò, nisi Deo supplente causalitatem gratiæ, respectu signi, secundùm quod tamen illud signum formaliter signum est, non potest elevari ad producendam primò gratiam. Sunt item Sacramenta defacto signa stabilia, oppositum possibile est, imò, defacto, aliqua non fuerant stabilia.

Quomodo per alios definiatur Sacramentum. Infertur quòd Sacra Scriptura non sit Sacramentum, nec serpens æneus, aut transitus maris rubri, nec observantiæ & sacræ res, nec filiorum in statu innocentiæ (si fuisset) conceptio, aut Visitatio Beatissimæ, nec sumptio Eucharistiæ, nec cærimoniæ aut picturæ sacræ Nec miraculum.

De Essentia Sacramenti Physicè spectati.

Essentia Sacramenti Physicè spectati stat materia & forma. Tenet illud dictum: quòd Sacramenta constent rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma, ut hoc dictum verificetur, accipi debet Sacramentum, non pro solo signo causativo sanctitatis. Nomine Sacramenti tantùm, venit id, quòd est in Sacramento sensibile, nomine rei tantùm, ipsum quod significatur, nomine rei & Sacramenti, id quod significatur & significat. In singulis Sacramentis omnia hæc tria reperiuntur. Potuissent tamen institui Sacramenta, etiam per ordinem ad nos, in ipsis verbis. Rebus & verbis tanquam Materia & Forma constant omnia Sacramenta, qui id verificatur in Pœnitentia, Matrimonio, Eucharistia. Quoad speciem, & formaliter determinavit Christus materiam & formam Sacramentorum omnium, in individuo autem non omnium. Partes intrinsecæ, componentes totum substantiale, prædicantur in Recto non autem componentes totum accidentale, cumque concretum accidentale, ex accidentibus specie diversis, dicat in Recto utrumque accidens, ideo & Sacramentum tali concreto simile, utramque partem in Recto dicit. Unde hoc habuerit ortum, quòd hoc quidem in Recto illud in obliquo dicatur. Quid per alios est, dicit in Recto, & dici in Obliquo, quid per nos. Res respondent Materiæ in Sacramentis & Verba Formæ, utrumq; hoc, est intrinsecum Sacramento, significatio utriq; parti singillatim convenit; formalis & ultima, simul sumptis, non tamen ex modo nostro concipiendi.

DISPU

DISPUTATIONE II.

De Causis Sacramentorum.

DE CAUSA PRINCIPALI SACRAMENTORUM.

Causa principalis Sacramentorum cum potestate auctoritativa, est solus Deus, principalis cum addito, Christus, sunt illa instituta à Christo quà homine.

Potestas auctoritatis instituendi Sacramentum, non potest communicari ulli creaturæ, nec potestas excellentiæ competens Christo, puræ creaturæ. Potest tamen creaturæ committi potestas assumendi signum sensibile, & reddendi illud causativum gratiæ, dicique poterit, quòd illa creatura, instituerit Sacramentum.

Potest Deus facere pactum cum homine: Tu determina signum: Ego applicabo illi efficaciam, & eo casu, homo foret causa inadæquata Sacramenti, casu autem quo Deus sub divisione determinaret signum, applicaretq; efficaciam, homo alterutrum eligens, non esset causa institutionis.

De causa instrumentali Sacramentorum.

Causa instrumentalis est Minister, qui non est unus idemq; omnium, Minister non est causa immediata gratiæ Sacramentalis.

Ejus modus agendi, est modus agendi humano modo, adeoque cum Intentione. Non sufficit intentio faciendi exteriùs, quod facit Ecclesia. Supposito quid intentio Interpretativa. In causa. Directa & indirecta, infertur intentionem in causa, ex qua nullo modo prævidetur secuturus effectus, non esse sufficientem ad Sacramenta, nec eam, ex qua prævidetur secuturus effectus, si circa effectum, nullus versetur voluntatis actus, multo magis, si adsit tunc nolitio positiva effectûs, vel si habeat intentionem homo sui impos. Intentio Habitualis ex hac præcisè formalitate, quòd sit intentio habita non retractata, non adfert invaliditatem Sacramento, nec valorem. Intentio virtualis sufficit ad Sacramenta, ea autem non stat in actu aliquo debili, præsenti tamen, in quo illa stat? Intentio non est pars Sacramenti.

DISPUTATIONE III.

De causalitate Sacramentorum.

Sacramenta novæ legis non tantùm sunt excitativa ad fidem, nec tantùm conditiones dantes gratiæ. Quid per alios Sacramenta causare gratiam ex opere operato, quid per nos.

De potentia obedientiali.

Rigorosè loquendo, aliud est potentia obedientialis aliud Elevatio. Datur potentia obedientialis, illa non est quid merè negativum, in quo in præsenti, status difficultatis. Potentia obedientialis, non est quid superadditum creaturæ, possibilisné talis potentia superaddita. Elevatio potentiæ obedientialis, semper fit per aliquid superadditum intrinsecè vel extrinsecè, non semper per aliquid intrinsecum. Non repugnat qualitas supernaturalis, quæ sit instrumentum connaturale productivum effectuum supernaturalium quoad modum. In elevabili ad operandum modo vitali, supponi debet activitas partialis intrinseca, secus in elevabili, ad operandum non vitaliter, supponi tamen in illo debet, activitas partialis intrinseca obedientialis.

Non potest reddi una persona divina ad extra activa, quia agant reliquæ. Quidlibet potest elevari ad quodlibet, ad quod illud elevari non implicat. Non potest dari creatura essentialiter inelevabilis.

Potentia obedientialis attingit ipsam substantiam rei supernaturalis, non exigit simpliciter supernaturaliter elevationem, non est tamen illa exigentia, secundùm omnia naturalis, sed est entitativè Naturalis, terminativè supernaturalis, sine elevatione accepta, non refertur transcendentaliter ad effectus supernaturales, cum illa refertur. Quænam regula dignoscendi: An hoc in particulari, ad hoc vel illud, elevari possit.

Quomodo Sacramenta causent gratiam.

Varietas in hoc sententiarum. Quid causa moralis, quid Physica, prout condistinguitur morali. Pensatis argumentis negantium causalitatem Physicam, & eam asserentium, infertur: Supposita potentia obedientiali, esse possibilem Physicam causalitatem Sacramentorum, probabile est tamen, quod non semper causarent physicè, non constat tamen, quod nonnisi moraliter, semper causent. Supposita causalitate Physica Sacramentorum, & possibilis, & actu concedenda est, qualitas superaddita, per quam causent Physicè Sacramenta. Si hæc qualitas esset materialis, quantumvis supernaturalis, indigeret elevatione, qualitas tamen supernaturalis Spiritualis, magis esset proportionata gratiæ producendæ quænam natura foret hujus qualitatis.

Sacramenta veteris legis non causabunt gratiam ex opere operato, quî per alios diverso modo à nostris Sacramentis causarint gratiam, quî per nos. Pro statu illo brevissimo innocentiæ, potuerunt à Deo institui aliqua Sacramenta, instituta fuissent, si diutiùs durasset, an forent ejusdem rationis cum nostratibus incertum.

In lege Naturæ fuit remedium pro originali, nempe fides parentum parvulis applicata, per signum

signum externum. Faciliorné justificatio fuit in illo statu Naturæ quàm in statu Gratiæ? Et statûs naturæ, & statûs innocentiæ, Sacramentorum, par causalitas, cum Sacramentis veteris legis.

Quando Sacramento causent gratiam.

Non causant in instanti extrinseco, non in instanti intrinseco, non in tempore indeterminato, nec in tempore determinato, quod sit sequens post instans continuativum, attendendo ad modum quo Sacramenta sunt instituta, debet dici, quòd producatur gratia in illo minimo significationis. Minimo illi significationis Sacramentalis, correspondet minimum motûs cœlorum. Instantaneæ autem productioni gratiæ, nihil respondet proportionatum.

DISPUTATIONE IV.

De effectu Sacramentorum.

Duplex effectus Sacramentorum Gratia & Character; prior omnibus Sacramentis communis, non posterior.

De effectu qui est gratia.

Permanentia gratiarum Sacramentalium, distincta à gratia habituali, suadetur auctoritate & ratione. Explicatur natura harum gratiarum. Sacramenta ejusdem rationis, æqualem quantùm ex illis conferunt gratiam, majorem tamen magis disposito, sed Eucharistia, quantùm etiam ex illa, plus gratiæ confert, quàm alia Sacramenta. Non potest affirmari quod alia Sacramenta præter Baptismum & Pœnitentiam etiam per accidens conferant primam gratiam, probabile tamen est, casu quo mortale retractetur per attritionem, quæ invincibiliter putetur contritio, usu Sacramentorum conferri per accidens primam gratiam. Non datur melior gratia habitualis, secundùm quòd melior est minister Sacramenti, melior tamen excitans, sed non vi Sacramenti.

Baptismus cum obice sumptus, reviviscit, & si obex per Sacramentum Pœnitentiæ tolleretur, remissio culpæ & pœnæ, peccatorum, ante baptismum commissorum, responderet nonnisi baptismo. Etiam alia Sacramenta imprimentia characterem, ablato obice, tribuunt suum effectum, imò & non imprimentia characterem, excepta Eucharistia & Pœnitentia.

De Charactere.

Datur character. Quid per alios definitivè character, per nos: est qualitas consignativa spiritualis. Est potiùs res, quàm modus, probabilius est quòd ex Natura sua signet, non est ille præcisè tantùm ornatus animæ, nec principium recipiendi effectum supernaturalem, aut passiva aptitudo ad recipienda alia Sacramenta. Baptismus, Confirmatio, Ordo imprimunt characterem, non impressit Circumcisio. Causa efficiens characteris, est minister, sed tantùm mediatè. Subjectum, quæcunque creatura rationalis potest esse, defacto, est solus homo. Talem Characterem, non habuit Christus, Beatissima autem habuit Baptismi & Confirmationis characterem. Immediatè recipitur in anima.

TRACTATU II.
DE EUCHARISTIA.

DISPUTATIONE V.

De partibus Eucharistiæ.

Quid nominis Eucharistia, est hoc Sacra mentum distinctum à reliquis aliis, servat i multis, non in omnibus, Analogiam ad ref ctionem corporalem.

Ipsum Corpus & Sanguis Christi, non est so lum id, quod essentialiter importat Euchariſti nec solæ species, sed utrumque pertinet ad es intrinsecum Eucharistiæ Sacramenti. No raro à Patribus Eucharistia in Recto dicit Corpus & Sanguis Christi, sed & species inte dum in Recto importat, circa hanc quæsti nem: An Eucharistia, verba importet intri secè, pensatis argumentis partis negativæ, partis affirmativæ, deciditur: si nomine intri seci intelligas compositivum quid, eo sensu ve ba formaliter sumpta, non sunt quid intrins cum Eucharistiæ, sed extrinsecum intrinsecè r quisitum, verba tamen sumpta æquivalent sunt quid compositivum ejusdem.

Sicut in aliis Sacramentis, ita nec in Eucha stia potestas ministri, est ejusdem pars compo tiva, sed si in aliis foret, foret & in Eucharist Transsubstantiatio sumpta pro actione, n componit intrinsecè Eucharistiam, compo sumpta pro termino. Usus etiam, non per net ad compositionem hujus Sacramenti.

De Materia Eucharistiæ.

Materia ex qua Eucharistiæ est panis tri ceus, supposito quòd naturaliter in dimidio m nimi, substantia panis conservari non possit, quitur dimidium minimi consecrari non pos idque, quamvis divinitus inibi conservaret substantia panis, nec in illo conservari pot Corpus Christi. Pensatis rationibus affirm tivæ, & negativæ partis, dubium est: an conve tat vinum in se guttam aquæ, probabileque e quòd immediatè cum vino in sanguinem Ch sti converti possit. Casu quo aliquid prolatu formæ. Hic est, adveniat aliquid materiæ, lud non transsubstantiabitur in sanguine Christi.

De forma consecrationis.

Quid per alios significant pronomina demonstrativa. Posito quod particula *Est* habeat diversam sui explicationem, ortam ex diversitate habitudinis prædicati ad subjectum, posito item quod particula *Est* in propositionibus prolatis ab efficiente, supponat pro termino, *Facio*, *Produco*, *Causo*, infertur quod ly *Hoc* v. g. demonstret panem, quem Christus actione transsubstantiativa facit Corpus suum, dici item potest, quod ly *Hoc* licèt semper respondeat demonstrabile, sive hoc, sive illud in particulari, potest tamen demonstrare sive ad sensum, sive ad intellectum, sive præsens sive futurum, ita tamen ut in illa futuritione, sit cogitabilis quædam præsentia, consequenter ly *Hoc* significat Corpus Christi, ponendum vi verborum.

Possibile fuit, ut sub iisdem accidentibus, maneret simul substantia panis & Corpus Christi, non manet defacto. Idque rectè colligitur ex sensûs formæ. Possibile est ut eadem verba formæ, & recitativè & significativè proferantur, defacto proferuntur etiam recitativè, sed non consecrant nisi assertivè. In re ipsa verba formæ & ut vera, & ut significativa, conficiunt hoc Sacramentum, in recto sumenda verba, ut significativa, formaliter autem loquendo neque ut vera neque ut significativa conficiunt hoc Sacramentum, nec debet intelligi ratio hæc causandi alligata veritati speculativæ, nec veritati practicæ quà tali, erit ergo obligata verbis significativis, & verbis materialiter sumptis. Proferentibus pluribus formam supra eandem materiam, quomodo formanda intentio?

DISPUTATIONE VI.

De toto Eucharistico.

Quid per alios ratio ut Quo totius Eucharistici. De possibili loquendo, nullam habet connexionem præsentia Christi Sacramentalis, cum Naturali, nec est ei indispensabiliter alligata. Nescitur: an beneplacitum Dei debeat intelligi tale, ut etiamsi non existeret tunc Naturaliter Christus, posset adhuc confici Eucharistia.

Præsentia Christi & specierum intima, non est ratio ut Quo, totius Eucharistici, nec penetratio Corporis Christi & specierum, nec est qualitas similis virtuti magneticæ, sed hæc ratio, est nexus Physicus specierum & Corporis Christi in sententia Modalium, in principiis nostris, sunt ipsæ species, determinatæ, ut sint hujus reproducti, & hoc reproductum ut sit harum specierum, in circumstantia entitatis modalis. Ratio autem ut Quod totius Eucharistici, est ipsum totum, resultans ex his speciebus, & hoc reproducto. Ante separationem, est totus Christus sub singulis partibus specierum. Inflexum substantiæ panis in accidentia sua, supplet Corpus Christi in Eucharistia, in genere causæ efficientis.

De agere & pati Christi in Eucharistia.

Possibile est Christum agere & pati actione transeunti in Eucharistia. Actiones immanentes independentes à corporeis, & potest, & exercet defacto Christus, non exercet dependentes, exercere miraculosè posset.

De desinere Eucharistico.

Supposito quòd Christus reproducatur in Eucharistia, desinente Eucharistia, mutatur Christus quoad esse reproductum. Durat Corpus Christi in Eucharistia quousq; non alterantur ita species, ut jam non essent aptæ ad continendam substantiam panis. Pensatis rationibus utriusq; partis: An redeat iterum Materia panis, infertur, quòd attinet ad lineam sustentari: æquale est Accidentibus Eucharisticis, sive antiqua sive nova producatur Materia panis. Attendendo tamen ad nexum passionis cum natura, cujus est passio, connaturalius est, ut reproducatur antiqua materia.

A. M. D. G. Bq. V. M. H.

PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ

DE

POENITENTIÆ

VIRTUTE ET SACRAMENTO.

R. P. THOMÆ MŁODZIANOWSKI,
POLONI, SOCIETATIS JESU.

BEATISSIMÆ
QUIA
SINE
POENITENTIA,
PRÆLECTIONES
THEOLOGICAS
DE
POENITENTIA.

Absolvebat

Suum Mancipium

T.M.S.J.

APPROBATIO.

Idi & legi has PRÆLECTIONES THEOLOGICAS de POENITENTIA, conscriptas à Reverendo admodum P. Thoma Młodzianovvski, Societatis Jesu Theologo & Professore. Inveni omnia Doctrinæ Catholicæ conformia. Autoris, par, ut in aliis operibus, Studium & acumen ingenii; Difficultates Scholasticas pari claritate proponit & examinat; aliena rejicit modestè, sua definit & confirmat solidè. Censeo proinde Opus dignissimum prælo & publica luce. Anno Domini, 1670. die 13. Aprilis.

HYACINTHUS LIBERIUS
S. Th. D. Præpositus Ecclesiæ SS. Corporis CHRISTI, Canonicorum Regularium, Librorum in Diœc. Crac. Censor ORDINARIUS.

FACULTAS

R. P. Præpositi PROVINCIALIS per Poloniam, Societatis JESU,

ALEXANDER LORENCOWIC
Provinciæ Polonæ SOCIETATIS JESU, PRÆPOSITUS PROVINCIALIS.

Um PRÆLECTIONES THEOLOGICAS de Pœnitentia P. Thomæ Młodzianovvski, Nostræ Societatis Presbyteri, aliquot ejusdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi posse probaverint: potestate nobis facta ab Admodum Reverendo Patre Nostro JOANNE PAULO OLIVA, præfatæ Societatis GENERALI Præposito, facultatem concedimus, ut typis mandentur, si iis ad quos pertinet ita videbitur. In cujus rei testimonium, has literas manu nostra firmatas, Sigilloque nostro munitas, damus. Cracoviæ 1. Septembr. 1669.

ALEXANDER LORENCOWIC
Præp. PROVINCIALIS Societatis JESU per Poloniam.

TRACTA-

TRACTATUS I.

De Pœnitentiæ Virtute.

Materiam de Pœnitentiæ virtute, & Sacramento, explanavit S. Thomas hic, 3. par. à Quæst. 84. ad 90. Sed ad intuitivam Theologiam in cœlum evocatus, incepit opus non finiit. Nostra præsens tractatio incipiet à virtute Pœnitentiæ, desinet in Sacramento.

DISPUTATIO I.

De Genericis Prædicatis Pœnitentiæ Virtutis.

Explicabimus in præsenti Disputatione, generica prædicata Pœnitentiæ virtutis: id ut fiat.

PRÆMITTO I. *Quid sit naturam rei explicare?* Quod dico non aliud esse, quàm interrogationem: *Quid est?* & responsionem, inter se commensurare, Id verò tali discursu proponi potest.

Quidditas rei & natura rei, ut suppono ex Philosophicis in idem recidunt, hinc explicare quidditatem rei, est explicare naturam rei; explicatur autem quidditas rei responsione ad interrogationem: quid est? ut etiam notum est ex Philosophia. Porrò si vel improportionatam vel diminutam aut super addentem responsionem attuleris, adferes responsionem non commensuratam interrogationi: nam improportionata non commensurantur. Et ita non commensuratur diameter quadrati, costæ quadrati, excessus etiam & defectus commensurationem excludunt; si autem adferas responsionem non commensuratam interrogationi, adferes non veram, nam veritatem Aristoteles ad rationem mensuræ reducit.

Jam verò si proportionatè & commensurabiliter responderis, illa interrogatio desinet ulterius rogare, habebit enim possessionem responsionis, si desinet rogare, conquiescet jam intellectus (ex merito ut suppono responsionis) si conquiescet intellectus, veritatem jam assequetur, cùm nonnisi in hoc secundo entis prædicato, plenè conquiescat; si assequetur veritatem, jam habebit explicatam rei naturam: quia veritas est conformitas cum objecto, ergo ulterius ex ultimo ad primum explicabitur natura rei verè, hoc est conformiter ad objectum, quando erit commensuratio inter interrogationem: Quid est? & responsionem.

PRÆMITTO II. *Quot modis possit explicari natura rei?* Ad quod dico: Tot modis illam explicari quot modis respondetur ad interrogationem: Quid est? de quo discursus talis institui potest.

Interrogatio *quid est?* naturam rei inquirit; ut dixi Præmisso 1. consequenter deposcet responsionem per naturam rei, hinc quot modis respondebis ad interrogationem: Quid est? tot modis explicabis naturam rei. Idem sic aliter proponitur. *Talis debet esse responsio* qualis interrogatio, nam si non erit talis, nonnisi materialiter erit responsio, adeoq; responsio non erit responsio, & ita v. g. si quæras ubi est Paulus? & respondeas: Est homo, erit nonnisi materialiter responsio, nam non erit formalis, cùm ad prædicamentum formatæ interrogationis de ubi, non possit responderi, nisi respondendo per prædicamentũ ubi, *quod si erit talis responsio* qualis interrogatio, ex prædicato, Talis Qualis, orietur relatio similitudinis, nam talitas similitudinẽ importat.

Si orietur ſimilitudo, ex talitate interrogationis & reſponſionis, orietur relatio mutua, nam ſimilitudinem impoſſibile eſt non eſſe mutuam, ut ſuppono ex cap. ad aliud; *quodſi erit illic mutuitas*, quoties erit interrogatio de natura rei ſeu *quid rei?* toties debebit eſſe & reſponſio per prædicatum: quid eſt? & explicatio naturæ rei per naturam rei, nam hoc ipſo non ſe mutuò haberent, ſi non toties explicaretur quidditas rei & natura rei, quoties reſpondetur per quidditatem & naturam rei. Quodſi ulterius quæras: Quot modis vel interrogatio de Quid rei, vel reſponſio per Quid rei fieri poſſit? Ad hoc reſponſum eſt jam in Logicis De numero Prædicabilium. Vel enim eſt Quid cum addito vel ſine addito, ſi ſit Quid cum addito erit differentia, ſi autem ſit Quid ſine addito, vel erit inadæquatum & erit Genus, vel adæquatum & erit Species; quia verò hæc adæquatio perficitur per Genus & Differentiam, quæ etiam duo reſpicit Definitio, fit, ut reſpondere per Speciem, ſit reſpondere per Definitionem, conſequenter tres erunt modi reſpondendi ad Quæſtionem: Quid eſt: ſcilicet per Genus, Differentiam, & Complexum ex utroque, hoc eſt Speciem.

Explicatur 3. *Quomodo ſe habeat anima in formando conceptu naturæ rerum?* Et quidem potiſſima eſt difficultas quando formatur conceptus univerſalis naturæ rei abſtractus à particularibus?

Explicat hunc modum, 1. parte D. 1. Num. 5. Antonius Perez.

Docet, inprimis ille, Species conſtare multis ſpeciebus particularibus heterogeneis, facileque eſſe Intellectui cum tota hac ſpecie ſimul operari, ſed difficilè eſſe operari nonniſi cum una ejus particula: hinc rudiores tales entium gradus non diſtinguunt, v.g. rationem Entis & rationem ſubſtantiæ in aëre, deberent enim operari, non cum tota Specie, quàm habent de aëre quod eis difficilè eſt.

Docet deinde: Convenire eas ſpecies in gradibus æquè univerſalibus & ſe mutuo excitare, ut uno impetu prodeant ad unum vehementiorem conceptum unius gradus univerſalis, cui poſtea imponitur nomen, quodque non potuiſſent facere ſingulæ partes ſpeciei, faciunt omnes. *Hæc explicatio.*

Non Satisfacit 1. Quia dictorum nullam adfert rationem, quæ enim eſt ratio univerſalis, quòd cùm una ſpecie, difficilè ſit operari, cum facilius ſit exprimere clarè v.g. unum, quàm decem. Non explicat, quid eſt hoc ultimas particulas ſpecierum conjungi, nec eſt ratio quod ultimæ particulæ ſpecierum conjungi debeant, & quod nonniſi ita conjunctæ prodire in actum vehementiorem poſſint; quæ item eſt vehementia in fabricanda univerſali ratione?

Non Satisfacit 2. Quia quamvis & poſſi & debeat in ſpeciebus illis univerſalibus, con cedi virtualis quædam multiplicitas, non abſimilis ei quam habet ſecunda operatio, quæ unico realiter actu, multiplici autem quoad for malitates, & prædicatum & ſubjectum & co pulam attingit, tamen univerſaliter (ut videtu intendere præſens doctrina) realiter multi plicitatem ſpecierum in formando v. g. con ceptu animalis admittere, nulla eſt neceſſitas imò eſt neceſſitas non ponendi eam multiplici tatem, ne multiplicentur entia ſine neceſſi tate; ſi enim, indiviſibilis entitas ſpecie rum poteſt concurrere ad formandam cu Intellectu ſpeciem expreſſam animalis, qu importat vivens Senſitivum, ad quid pone tur multiplicitas realis? Deinde non repu gnat ex genere ſuo ut ſpecies dentur ta les, quarum ſingulæ natæ ſint concurrer ad plures notitias, quales agnoſcuntur o dinarie à Theologis in Angelis ſaltem pe fectioribus: ex alia parte non eſt ratio ſemper has ſpecies ita realiter multiplic aſſerere, cur ergo tales eſſe aſſerentur?

Non Satisfacit 3. Quia uſus hi ſpecierum heterogenearum, licèt ſuſtine poſſet circa rationes univerſales, quæ ra tione noſtra componuntur ex pluribus fo malitatibus, tamen qui duæ heterogene ſpecies concurrent, ſi repræſentari debe nonniſi homogeneiſſima & ſimpliciſſim formalitas v.g. ratio abſtracta ab ente concre to hoc eſt ipſa entitas?

Explicatur, quo modo habeat ſe in tellectus in formando conceptu univerſa naturæ rei: nempe eo modo quo explica tum eſt in materia de univerſalibus. Ibi dem dicta ſic ulterius explano.

Axioma univerſale eſt: Nihil eſſe in in tellectu quin priùs fuerit in ſenſu, quo axioma ſi ut ſonat accipiatur apertè falſu aliquid diceret, nam vel, & Angelos & DEUM non cognoſceremus: vel utrumque ho objectum, ſenſibile eſſet; adeoque materiale accipi itaque debet hoc axioma in ho ſenſu: nihil eſſe in intellectu, quod non fu erit in ſenſu; vel quoad ſe, vel quoad aliquid ex quo noto, proceſſit intellectus ad formandum conceptum ejus, quod nunquam fuit in ſenſu; ita ut ſenſu cognitum, ſit, quaſi remotè & inchoativè ſpectans ad notitiam ſenſu non percepti. Id autem ita perficitur. Producit v. g. viſiva completa per ſpeciem viſibilem impreſſam, viſionem materialem, illâ producta, producitur in anima ſpecies materialis deſerviens ſenſui communi, ad cujus imitationem, producitur iteratò ſpecies

impreſſa

...pressa spiritualis, quæ ipsa complet ad produ- ...onem cognitionis spiritualis de eodem obje- ...saltem transacta cognitione materiali. Rur- ...quia hæc notitia v. g. potest esse nonnisi par- ...ularis, instituere debet anima comparatio- ...n particularium inter se, advertendo ad dif- ...endi & conveniendi rationes , quo posito, ...cedit ulterius anima ad formandam sibi spe- ...m spiritualẽ impressã, quæ quia nec idealiter ...picit proximè ad aliquid materiale ut species ...ma particularium; evadit remotior à mate- ...ialitate; evadens remotior à materialitate, ...ditur perfectior, nam spiritualitas præ mate- ...itate majorem perfectionem ex genere suo ...dat, hinc major remotio à materialitate, ma- ...em fundat perfectionem; evadens autem ...fectior & remotior à materia, evadit simul ...iversalior, & ita Angeli quò perfectiores, eò ...iversaliori cognitione objecta attingunt; & ...eus qui perfectissimus est, una universali no- ...a, omnia comprehendit, Quod ipsum in ...c fundatur, quia in genere cognoscendi uni- ...rsalitas noscendi, perfectionem arguit. Porrò ...ando Intellectus patiens; informatus jam est ...a specie, tùm primum procedit ad forman- ...m speciem expressam ipsius universalis, quæ ...à expressa universalis, est cognitio universa- ...

Hoc totum in compendium sic colligitur. In ...rmando conceptu universali alicujus objecti, ...itur Intellectus specie impressa à se fabricata, ...æ nec idealiter quidem respicit proximè ali- ...id materiale, eaq; utens fabricat conceptum ...niversalem rei, seu Speciem expressam univer- ...em. Hæc omnia probata Suppono in Anima- ...cis. *Ex his præmissis*

...OLLIGI debet, quod in explicãda natura Pœ- ...tentiæ virtutis explicandum sit: Quid sit illa? ...dixi Præm. 1. explicari autem non potest? ...uid sit illa? nisi attingendo genus ipsius & dif- ...rentiam ut explicui Præm. 2. utriusque autem ...a ratione formari debeat conceptus imme- ...atè attigi.

QUÆSTIO I.

An Pœnitentia sit virtus?

NOn procedit quæstio ut notat S. Thom. hîc q. 85. a. 1. o. de Pœnitentia sumpta se- ...undum quod est passio appetitus sensitivi, nam ...c intra limites passionis stat: nec item proce- ...it de pœnitentia pro sola illius complacentia ...umpta, sed procedit de pœnitentia in quan- ...m stat in voluntate, cum electione ope- ...ante.

DIFFICULTAS I.

Defenditur Pœnitentiam esse virtutem.

DICENDUM est, *Pœnitentiam esse virtutem.* Est Conclusio S. Thomæ citati contra Hæreticos & Durandum, Cajetanum & alios; qui asserunt illam esse virtutem nonnisi secundùm quid.

PROBAT. 1. Author. S. Scripturæ; quæ pro medio obtinendæ salutis & remissionis peccatorum proponit pœnitentiam, ut Ezech. 18. *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis vita vivet & non morietur.* Idem sæpè docet Trid. quam certè commendationem Pœnitentia non mereretur si non esset actio virtuosa.

PROB. 2. Modo arguendi quem vocant mirabilem, cujus artificium in hoc stat, ut ex contradictoria quam tuetur respondens, eliciatur contradictoria, quam assumit probandam Argumentans, seu ut loquitur alicubi Perez citatus, vi cujus colligitur Conclusio, ex ante opposito Conclusioni. Sic igitur formatur argumentum: Pœnitentia per te non est virtus, ergo pœnitentia per te est virtus. Prob. Consequentia ordinariè, reductione enthymematis in Syllogismum qui habebit hanc majorem: Quod per te non est virtus, est per te virtus. Totum autem hoc ulterius sic Prob. Quod est principium abolitivum & reparativum actionum naturæ Intellectuali dissonantium est per te virtus, Sed pœnitentia quæ per te non est virtus, est principium abolitivum actionum naturæ Intellectuali dissonantium, ergo pœnitentia quæ per te nõ est virtus est per te virtus. Major. prob. Quid enim est magis virtuosum, quã quod natũ est tollere omne quod contraponitur virtuti, quales sunt actiones dissonæ naturæ Intellectuali? Minor autem Prob. suppositione, in qua procedit cõclusio quæ agit de taliter sumpta pœnitentia, nam in multis aliis suppositionibus potest non habere rationem virtutis, & in hac tantùm, hîc & nunc suppositione, disputatur: An scilicet sit virtus in quantùm tollit illas actiones dissonas.

Quod si velis directè illam majorem probare, Quod per te non est virtus per te est virtus, eundem medium terminum sic dispones. Quod per te est abolitivum & reperativum actionum dissonantium naturæ intellectuali, est per te virtus. Sed quod per te non est virtus, est tale principium, dicis enim pænitentiam non esse virtutẽ, quæ tamen est tale principium, ergò quod per te non est virtus, est per te virtus. Sed ne in assumpta propositione: Quod est principium abolitivum actionum peccaminosarum est virtus, alicui ratio dubitandi suborialtur, sic ulterius, Prob. si tale principium non esset virtus, & esset tale principium, principium abolitivum actionum naturæ Intellectuali

dissonantium quamvis non esset virtus, & non esset tale principium si non esset virtus : esset quidem ut tu supponis , non esset autem ut Prob. quia quod est principium abolitivum actionum naturæ intellectuali dissonantium, est principium actionum honestarum non compatibilium cum in honestate opposita, sed quod non est virtus,non est principium actionum honestarum non compatibilium cum inhonestate opposita, nam sola virtus tales actiones principiat,ut notum est ex essentia virtutis,ergò quod non est virtus non est principium abolitivum actionum naturæ Intellectuali dissonantium, ergò ulterius si pœnitentia non est virtus hoc ipso non esset tale principium. Est argumentum in Camestres. Major autem Prob. quia honestum est, quod est causa honoris & honestatis habenti , honestum autem est naturæ Intellectuali, nihil dissonum suæ naturæ operari , vel post positam dissonantiam actionem restitui in pristinum. Quòd autem illud principium sit non compatibile cum turpitudine opposita, Prob. quia hoc ipso non esset abolitivum dictæ turpitudinis si illam compateretur.

Circa modum hunc mirabilis Consequentiæ, duo NOTO. 1. Quod sæpè non tam probet consequentiam quàm consequens,idque sæpè videre erit in aliquibus impressis utentibus hoc modo arguendi ; quod vitium quomodo effugiatur vide de fide Tr. 1. Disp. 4. Quæst. 1. Differ. 1. Punct. 4.

Noto 2. Quod hic modus inferendi in re non plus habeat,quàm ille tritus modus, qui est per deductionem ad impossibile,idem enim est dicere: Quod Pœnitentia quæ per te non est virtus, est per te virtus, ac dicere si pœnitentia non esset virtus, & non esset virtus & esset.

Noto 3. Immeritò quis argueret hoc modo argumentandi peti principium, quia non accipit pro ratione quod negat respondens , neque enim dicit Pœnitentia est virtus , ergò falsum est,quod non sit virtus:sed accipit quod ille concedit, & quasi ex concesso arguit.

Confirmatur 1. Si pœnitentia non esset virtus, vel non esset virtus, quia pœnitere est malum quid, vel quia pœnitere non accedit ad perfectionem virtutis. Neutrum dici potest: non primum , quia si esset malum impossibile esset , abolere peccatum & reparare malum commissum, quod ipsum Prob. quia hoc ipsum quod aboleret, aboleri deberet, ipsum enim illud malum esset, & sicut si quod deberet dealbare,denigraret , ipsum dealbari deberet , & ipsum illud quod dealbare deberet, si denigraret, iteratò dealbari deberet, & sic in infinitum: ita & in præsenti, si id quod deberet abolere, ipsum indigeret aboleri, essetque malum ; iteratò aboleri deberet , & sic in infinitum : donec deveniatur ad abolitivum , quod non indigeat aboleri,& hoc ipsum est illa quæsita pœnitentia.

Quod autem possibile sit tale abolitivum Prob. & argumento negativo, quia non imp cat & invitatione Sacræ Scripturæ, & Concili rum ; quæ nos ad impossibilia non invitan Non etiam potest dici : Quod Pœnitentia n accedat ad perfectionem virtutis ; quia tu nonnisi aliquid non accedit ad perfectione virtutis , quando compatitur secum turpitu nem oppositam , habetque se nonnisi per m dum inchoamenti, cui tamen superstrui adh posset ædificium mali, ut patebit induction pœnitentia autem non potest stare cum turpit dine opposita, ut ex dicendis inferetur.

Confirmatur 2. Argumento S. Doc tis deducto ex textu Aristotelis: Pœnitentia habitus, secundum rectam rationem electivu ergo est virtus. Consequentia Prob. non ta tùm additione Majoris istius : Habitus secu dum rectam rationem electivus est virtus ; s etiam sibi propria probatione, quæ est sine pr batione consequentiæ, explicita, Apprehen sola identitatis, inter definitionem & defin tum , ut scilicet illud sit definitum virtutis cui competit definitio virtutis, quàm tu co petere dixisti pœnitentiæ, concedendo Ant cedens ; hoc autem principium de identita inter definitionem & definitum est æque ce tum & clarum: atque principium: dici de om cui innititur bonitas consequentiæ ; hinc sola la apprehensio identitatis inter definitione & definitum, movebit assensum,non posita iam explicita probatione consequentiæ. Qu autem Pœnitentia sit habitus secundùm recta rationem Prob. quia consonum est rationi, a ferre dissonantiam à ratione,quod illa facit.

Prob. 3 Conclusio. Quia nihil deest pœ nitentiæ , quominus sit virtus ut patebit solutio ne argumentorum. Ex altera parte consist in medio ; moderatur enim excessum dolendi remissionem dolendi , aufert , est item dispos tio perfecti ad optimum ; quia est principiu optimæ operationis in genere pœnitendi. Dic denique oppositionem expulsivam inhonest &c. simila.

DIFFICULTAS II

Solvitur principalis objectio.

Objicitur I. Verecundia non est virtus ergò nec pœnitentia Ant. Prob. auth. Arist 2. Eth. 2. c. 7. & lib. 4. c. ultimo. Consequent probatur. Ideò verecundia non est virtus, qui supponit turpitudinem ut ait Aristot. Sed e iam pœnitentia supponit ; ergo etiam non e virtus.

Respondetur. Conformiter ad mentem S Thom. qui quæst. 85. ar. 1. ad 2. verecundiam di cit non esse virtutem quia supponit turpitudi nem præsentem , non supponit autem præsen tem pœnitentia : quod ipsum *sic explicatur.*

Præ-

Præſentia alicujus turpitudinis duplex cogi-
tri poteſt: Primò vel præſentia pura per mo-
um termini aut objecti, & hæc præſentia non
ſtruit rationem virtutis & ita v. g. affectus in
EO quo vult nè ſit peccatum, eſt in DEO
tus virtutis. Item actus quo ego credo: Pec-
tum eſſe offenſam Dei, eſt actus virtutis, imò
iam actus, quo peccator (ſuppoſito interim)
ipſo inſtanti peccati humiliaret ſeſe & pete-
tà DEO ut ſibi in poſterum det majoris vires re-
tendi; eſſet actus virtutis & tamen hi omnes
o objecto ſaltem inadæquato reſpiciunt pec-
tum, in quibus tamen eſt revera incluſa ratio
rtutis. Cujus ulterior hæc eſt ratio. Quia
jectum vel terminus actionis intentionalis
n allinit imperfectiones ſuas ipſi actui, aliàs
et imperfecta cognitio Angelica vel Divina
ſcens Aſinum, & cognitio demonſtrans er-
rem, non eſſet ſcientifica. Porrò quod atti-
t ad hanc præſentiam per modum termini aut
jecti, eam præſentialitatem turpitudinis ob-
ti, & verecundia & pœnitentia dicit. Præ-
r hanc autem præſentialitatem per modum
rmini & objecti, eſt alia præſentialitas forma-
& præſentialitas compatibilitatis, qua ratio-
frigus & calor in gradibus remiſſis non ex-
udunt ſuas præſentialitates, per compatibili-
tem. Et hæc præſentialitas compatibilitatis,
ſtruit rationem virtutis, ad eum modum, quo
ſineret eſſe ſcientia, & non haberet formali-
tem virtutis Intellectûs, ſi compateretur ſe-
m errorem oppoſitum. Quia verò vere-
ndia ex genere ſuo & ex definitione ſua non
portat hoc, non compatiatur ſecum turpitu-
nem oppoſitam, ſed ſe habet ſicut complacen-
a ſimplex in bono, fit ut verecundia, ex genere
o, non ſit virtus. E contra, quia pœnitentia ex
nere ſuo & definitivè importat incompatibi-
tatem præſentis inhoneſtatis, fit ut pœnitentia
genere ſuo ſit virtus, non ſit autem verecũdia.

Quod ex genere ſuo verecundia non dicat
compatibilitatem cum præſenti inhoneſtate
t dixi, petitur ex definitione ejus, quæ eſt, eſſe
morem infamiæ propter turpe factum: pot-
ſt autem quis timere infamiam, & tamen malè
perari, volendo quærere modos occultandi
um peccatum. E contra pœnitentia defini-
vè eſt Principium abolitivum actionum diſſo-
antium naturæ intellectuali, & ſi non diceret
compatibilitatem, hoc ipſo, non eſſet princi-
ium abolitivum.

Quod ſi hanc ipſam definitionem Pœniten-
æ neges, illa ex inferius dicendis Colligetur, &
uantum ſufficit ad Præſens Probari debet ut
robari ſolent aliæ definitiones, in quibus pro-
andis duplex eſt methodus.

Inprimis adhibetur Inductio, nam ſi neges
ominem eſſe animal rationale: inductio-
e id notificatur; ut v. g. Petrus eſt homo & ta-
nen eſt animal rationale. Joannes item & ſic
de reliquis ergo & homo, eſt animal; Sic etiam
in præſenti Actus deteſtationis abolet pecca-
tum commiſſum, nam *voluiſſe peccaſſe* cum *vel-
lem non peccaſſe* non ſe compatiuntur. Actus pro-
poſiti abolet peccatum committendum, & actus
quo dico: volo hîc & nunc non peccare: tollit
præſentem voluntatem peccati, & iſti omnes
actus ſunt Pœnitentiæ, Ergo apparet quod et-
iam pœnitentia ut ſic, ſit principium abolitivum
peccati.

Alia methodo Probantur definitiones, nem-
pè pro fundamento ponendo quod talis defini-
tio non implicet, & ex alia parte nulli conveni-
re poteſt niſi huic definito v. g. dicendo animal
rationale non implicat contradictionem, & hoc
animal nullum aliud eſt niſi homo, ergò neceſ-
ſariò homo eſt animal rationale, nam definitio-
nes definito neceſſario conveniunt. Hanc me-
thodum ad præſens applica. Non implicat
abolitivum actionum diſſonantium naturæ in-
tellectuali, & hoc non aliud eſt niſi pœnitentia,
ergò pœnitentia erit dictum abolitivum.

Addo, Caſu quo v. g. verecundia retrahat à
peccato, id eſſe illi nonniſi per accidens idque
propter duo: nam inprimis definitivè, non dicit
incompatibilitatem cum peccato; eſt enim pu-
rè timor infamiæ, ex inhoneſta actione ut jam
dixi; ſi ergò aliquis deſiſtat à peccato ob vere-
cundiam, per accidens id verecundiæ erit. Dein-
de ex alio titulo per accidens eſt verecundiæ, ſi
non ſequatur peccatum, quia id fit non præciſè
vi motivi quod reſpicit, ſed potiùs vi determina-
tionis liberæ adjutæ, eò quòd poſitâ verecundiâ,
poſtea libertas pro ſui dominio determinat ſe ad
non peccandum, ad eum modum quo aliquis ad
ſonum lyræ choreis præcinentem, commovetur
ad contemptum mundi; muſica enim illa non
eſt ordinata ad hunc effectum, ſed voluntas ex
illa occaſione, aſſumit ſibi aliud motivum con-
temptûs mundi, qui contemptus debet referri
potiùs in libertatis adjutæ plenam determina-
tionem, quàm in illius motivi merita. Quodſi
per accidens hoc eſt illi verecundiæ expellere
inhoneſtatem, non poteſt illa expulſio acciden-
taria, conſtituere verecundiam in ſtatu virtutis,
& per ſe honeſti actus. E contra autem quan-
do poſitis actibus pœnitentiæ interdum non ſe-
queretur expulſio peccati, id fieret vel quia
actus illi ſunt nonniſi ſimplicis complacentiæ,
vel quia novo motivo refellitur motivum præ-
cedens pœnitentiæ, hoc autem pœnitentiam à
ratione virtutis dejicere, non poteſt. Tum quia
eodem jure etiam & aliæ virtutes à ratione vir-
tutum dejici deberent, nam etiam cùm
aliis virtutibus idem evenire poteſt: Tùm
quia quantùm eſt ex illis actibus, nati ſunt pu-
gnare cum peccato non autem cum aliquo
nonniſi connexo & ſeparabili à peccato, qualis
eſt infamia, quàm formidat verecundia.

Cæterum verecundia quæ eſſet Timor, ut ita
dicam

dicam Infamiæ apud Deum, est virtus, quia quousque stat, & non refellitur alio motivo, impedit esse peccati.

Plures responsiones ad hoc argumentum refert & impugnat Lugo D. 1. num. 2. Sed insuper solet ab aliis.

RESPONDETUR 2. Ideò verecundia non esse virtutem, quia potest stare cùm peccato. *Hæc responsio si ut sonat accipiatur.*

NON SATISFACIT. Tum quia etiam timor gehennæ potest stare, cùm peccato, & tamen timor ille, potest esse actus virtutis. Tum quia hoc ipsum indiget explicari: cur verecundia possit stare cum peccato, non possit pœnitentia? Tum quia etiam actus oppositi in sententia aliquorum possunt secum stare, nec tamen per hoc dejicientur à statu virtutis. Si ergo ut sonat accipiatur responsio non est plena.

RESPONDET 3. Pontius D. 45. hîc, ad quam etiam responsinem inclinavit ante illum Salaz. loqui scilicet Aristotelem de verecundia quæ est passio, non verò actus elicitus, nulla autem passio orta ex turpitudine, potest esse virtus formaliter, quia omnis actus virtutis, debet esse liber, nulla autem passio, potest esse libera. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT 1. Quia non dat rationem: Cur Aristoteles de verecundia hîc loquatur prout passio non autem prout actus elicitus est?

NON SATISFACIT 2. Quia non explicat: An verecundia prout actus elicitus est, sit virtus vel non? quia etiam timor prout passio est, prout idem facit trepidare corpus, non est virtus, & tamen de cætero timor est virtus. Item ipsa pœnitentia ut dicit S. Thom. art. cit. in quantùm habet corporalem transmutationem, non est virtus: & tamen absolutè est virtus, quid ergo dicet de illo actu elicito verecundiæ Pontius? Si dicet illum esse virtuosum: contradicet Aristoteli. Si autem dicet non esse virtuosum? redibit argumentum.

NON SATISFACIT 3. Quia licèt de ratione meriti sit ratio liberi, non tamen de ratione virtutis ut sic: certè enim Deus necessariò detestatur peccatu,m & tamen illam detestationem in Deo apprehendimus tanquam actum virtntis.

RESPONDET 4. Dicastillo ex Vasquez. Non ideo verecundiam non esse virtutem, quia supponit turpe factum, sed quia verecundia est timor infamiæ, proveniens ex motivo propriæ æstimationis & honoris: sive talis affectus excedat mensuram rationis; sive non, affectusque ille etiam mediocris, non magis inclinat ad malum, quàm ad bonum. De ratione autem virtutis est, ut ex objecto suo, sit bona, & nunquam circa objectum illius censetur nimius affectus. Pœnitentia verò quamvis supponat peccatum, semper est actus laudabilis, neque unquam censeri potest nimius pœnitentiæ affectus. Auctoritatem verò Aristotelis, dici cum Vasquez, non esse curandam, quia nititu falso fundamento, scilicet quòd nemo sit vi tuosus, nisi qui omnes virtutes habet, qui auter omnes virtutes habet, non est cur verecundе tur. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT 1. Quia immeritò con trariatur auth. Aristotelis, & si ille erravit, fal tem non erravit S. Thom. qui hîc Citato art. d cit verecundiam non esse virtutem, quia sup ponit turpe factum: Aristoteles etiam ipse quantumvis censuisset de viro probo illum de bere habere omnes virtutes, id non officit, nar pro præsenti non videtur loqui ex hoc fund mento.

Loca autem quæ recitat Dicastillo, benè ex plicari possunt quod scilicet viri probi pudor e se non possit, ex eo, quia per actionem dignar pudore, circa actiones morales, destruitur r tio viri probi, sicut qui in DEO est, pecca tum non facit, si enim illud facit, in DEO no est. Alius etiam locus non plus dicit, quàr quòd verecundia non sit virtus, dicit enim ab surdum esse, si te virum probum existimes, qui erubescis quòd turpe egeris. Sed in his locis ni hil dicitur de connexione omnium virtutum in ter se. Quanquam de conjunctione omniun virtutum non est error Aristotelicus sed Stoi cus.

NON SATISFACIT 2. Quia supponit do ctrinam fallam, quasi scilicet nunquam censea tur nimius affectus circa formale objectum ho nestatis; certè enim liberalitas est virtus qua versatur circa gratuitam largitionem bonorum tanquam circa formale, & tamen excessus in gratuita largitione bonorum, destruit ratio nem virtutis, vocaturque Prodigalitas. Rursùs habitus scientifici, sunt virtutes Intellectûs, & tamen in illis, excessu peccari potest, addendo prædicatum excedens vel definitioni vel argumento. Denique communis Philosophia semper supponit quod virtus in medio sit & actiones per excessum vel defectum procedentes, moderetur: idque expresſè S. Thom. hîc docet in o. dum probat Pœnitentiam esse habitum virtutis, quia est habitus cum recta ratione electivus, idque ideò quia facit ut aliquis doleat eo modo, quo dolendum est, & assumat moderatum doloré. Quî ergò supponet Dicastillo, quòd circa ipsam rationem formalé honesti objecti, non detur minus affectus? quod si dicas: hoc ipso quia nimius est, jam non est circa illud formale: dicam & ego: hoc ipso quia verecundia esset nimius affectus, non esset etiam circa objectum verecundiæ. Et insuper negabo nimium affectum non posse esse circa idem formale, licèt non modo debito illi formali præcedendo.

NON SATISFACIT 3. Quia non est ratio cur

...r moderatè appetere ut luceat lux nostra co-...m hominibus non possit esse virtus, & tamen ...nc involveretur propria æstimatio, licèt in il-...l. non sistatur. Item Quamvis verecundia ...re possit cum turpitudine opposita, tamen ...gis jam inclinat ad bonum quàm ad malum, ... enim timor adeòque fuga aliqua, & cum sit ...or ex malo, est aliqua, licèt imperfecta fuga ...li. Cur ergo crescere non poterit ad perfe-...m fugam, adeòque ad conditionem virtutis?

DIFFICULTAS II.

Solutio aliarum objectionum.

OBJICIES 2. Pœnitentia non servat conditiones virtutis, ergo non est virtus. Antecedens Probatur: Nulla virtus supponit exclusionem aliûs, pœnitentia supponit exclusionem Innocentiæ, ergo &c.

RESPONDETUR. Distinguendo Majorem: Nulla virtus supponit exclusionem aliûs, quæ sit ...ione ipsius virtutis: Concedo Majorem. Nulla virtus supponit exclusionem aliûs, ratio-... extremi, circa quod versatur. Nego Majo-...m. Distinctaque Minori. Nego Consequentiam. *Ut explicetur distinctio,*

SUPPONO. De ratione virtutis non esse, ut ...na attendat uni extremo, alia non possit dari, quæ attendat alteri: nam fieri potest, ut utrum-...e extremum exerceatur laudabili & honesta a...ione; sic v.g. unum extremum est Comestio, & alterum extremum est Noncomestio; & u...umque extremum exerceri potest laudabili a...ione, consequenter, & principia illarum da-...oterunt, adeòque virtutes; & ita circa co-...estionem potest dari virtus frugalitatis; & cir-...noncomestionem virtus jejunandi: cùm ta-...en frugalem esse, non sit jejunare, nam jejuna-... dicit noncomestionem, frugalitas autem, ...nperatam comestionem. Item potest exer-...ri honesta actio usu corporum; & hujus actio-... virtus regulativa est castitas matrimonialis, ...test etiam exerceri honesta actio in non usu ...rporum: & hujus principium datur virgini-...s. Idemque est reperire in multis aliis virtu-...bus. *Hoc supposito,*

INFERRI debet: Quòd duplices sint virtutes, ...dam sunt quæ attendunt extremis quorum u...umque exerceri potest honesta actione, & ...es sunt hujus conditionis, ut quamvis se inter ... compatiantur, quantùm est ex illis, ratione ...sius virtutis, nihilominùs extrema illarum, ...n se compatiuntur. Et sic virtus Castitatis ...atrimonialis, potest stare, cum Virginitate, ...n permixto corporis sexu, ut inquit Ambro-...s, sed custodito mentis affectu. Potest item ...rtus frugalitatis stare cum virtute jejunandi, ...rtus liberalitatis cum paupertate, &c. similia; ...èt extrema illarum, non se compatiantur.

Ex quo deduces: quòd possit stare virtus Innocentiæ, cum virtute Pœnitentiæ, ut patet in infantibus qui habent utriusque virtutis habitum infusum, licèt postea ratione extremorum, non se compatiantur quæ sunt: habuisse, non habuisse peccatum. Rursùs aliæ sunt virtutes, quæ circa sua objecta ita versantur, ut opposita illis objecta, non possint exerceri honesta actione, & tales virtutes, se simpliciter compati debent, nec ullo casu supponere sui exclusionem, & sic v.g. Amor Dei; stat cum quibuscunque virtutum extremis, & illa, cum extremo Amoris Dei, quia oppositum extremum, quod est odibilitas Dei, non potest unquam exerceri honesta actione. Porrò cùm extremum, quod est procedere secundùm suppositionem peccati possit, exerceri actione honesta hoc est Pœnitentiæ ut dixi, procedere etiam non secundùm suppositionem peccati, potest exerceri, actione virtutis innocentiæ, fit ut illis extremis, non se compatientibus, compatiantur se tamen virtutes, circa illa extrema versantes; compatiantur inquam, quantum est ex illis.

INSTABIS 1. Quod conditio virtutis sit, ut haberi possit, quin peccetur, Pœnitentia autem acquiri non potest quin peccetur.

RESPONDETUR. Non hoc sensu Pœnitentia acquiri non potest, quin peccetur, quasi aliquis, actum Pœnitentiæ exercendo, peccet; id enim destrueret rationem virtutis, sed hoc sensu Pœnitentia acquiri non potest, quin peccetur: quòd scilicet procedat Pœnitentia ex suppositione peccati; sed id nego destruere rationem virtutis.

Quando autem Durandus dicit: quòd si Pœnitentia esset virtus specialis, tunc qui peccaret & postea resurgeret, foret studiosior, eòque majori laude dignior; quando inquam ita instat; facilè est dicere: per se loquendo id non sequi; nam si commisit peccatum, per hoc ipsum demeritus est, & non profecit, adeòque nec fuit studiosior in augmento actuum gratiosorum. Qui autem non commisit peccatum, quantùm est ex vi statûs quem retinuit, potuit proficere in augmento talium actuum, per accidensque futurum est, si non profecerit: in virtutibus autem non attenditur ad ea quæ fiunt per accidens.

INSTABIS 2. Conditio virtutis est: non supponere subjectum sub sibi contrario; Pœnitentia autem supponit peccatum in peccatore; peccatum autem utpotè malum, est contrarium virtuti. Quî ergo Pœnitentia erit virtus?

RESPONDETUR. Nullam virtutem supponere subjectum sub sibi contrario, hoc est, quòd nulla sit, quæ non tollat, quantùm est ex illa malum, ad quod tollendum ordinatur; sed falsum est, quòd nulla supponat, subjectum sub sibi contrario, quasi nulla supponat malum, quod debeat tollere; nam restitutio est actus virtutis, & tamen supponit ablationem alieni.

ADDO. Propriè loquendo Pœnitentiæ non

eſt contrarium peccatum, ſed potiùs Impœnitentia, quam non eſt neceſſe præceſſiſſe. *Vnde ulterius*

Colliges Pœnitentiam ſupponere peccatum tanquàm objectum circa quod verſatur, & tanquam terminum à ſe deſtruendum, eo modo quo forma ſupponit privationem, tanquam terminum, à ſe formaliter deſtruendum; ſed non ſupponit tanquam vel partem ſui compoſitivam, aut tanquam principium ſui productivum: & ſicut voluntas Dei volentis dare gratiam peccatori, ſupponit peccatum tanquàm objectum miſericordiæ, & tanquam terminum mediâ gratiâ deſtruendum, illa tamen miſericordia, eſt actus virtutis in Deo; ſic etiam in præſenti.

Instabis 3. Saltem Pœnitentia eſt ex ſuppoſitione peccati Ergo non eſt virtus; nam virtus debet eſſe per ſe expetibilis.

Responsum jam eſt, in quo ſenſu Pœnitentia procedat ex ſuppoſitione peccati. Quòd autem dicitur Pœnitentiam debere eſſe per ſe expetibilem, non hunc reddit ſenſum, quaſi virtus debeat ſupponere malum, tanquam terminum tollendum, ut jam dixi, ſed debet eſſe per ſe expetibilis; hoc eſt habens motivum tale, quod in ſeipſo includat honeſtatem dignam amore, id autem convenit virtuti, eſt enim objectum hoc dignum amore, deſtruere objecta digna odio adeoque pœnitere.

Et hæc per ſe expetibilitas, fundat ulterius, in ſui exercitio, delectationem, non quidem affectivam & ſenſibilem, nam jejunare, jejunandi eſt virtus: & tamen cum amaritudine ſæpe exercetur; ſed fundat delectationem appretiativam, ſecundùm quam operans, afficitur magis exercito opere, quàm fuiſſet affectus actione, quæ eſſet oppoſita peccaminosè, illi ſuo operi, ipſaque conſcientia rectè factorum, eſt illi gaudium & merces. Commodiusque ſic explicabitur: In quo ſtet delectatio orta ex hac virtute, non verò ut explicat illam Martinus Perez, hic Diſp. 4. Sect. 1. dum dicit omnem habitum operari cum delectatione, quatenùs delectatio ſignificat alacritatem, facilitatem, & opponitur difficultati; revera enim virtus infuſa Pœnitentiæ, eſt virtus; & tamen ſæpiſſimè exercetur non cum alacritate & facilitate, imò non eſt natus habitus infuſus ſupernaturalis adferre facilitatem, ut ſuppono ex iſtis quæ docentur in materia, de Supernaturalitate in communi.

Ex ſenſu autem in quo conceſſimus Pœnitentiam eſſe ex ſuppoſitione peccati; non ſequitur, Pœnitentia inclinet ad peccandum: nam inclinat ad ſuos actus non abſolutè efficaciter, ſed conditionatè efficaciter; ad eum modum, quo juſtitia reſtitutiva, inclinat efficaciter ad reddendum alienum, ſuppoſita ablatione, non inclinat tamen ad accipiendum alienum. Quod ulteriùs ex eo oritur; quia cùm utraque hæc virtus, ordinetur ad abolitionem termini, in cujus remedium ordinatur, quî deſiderabit illum non aboleri, ſed poni? & licèt quidem Medicus interdum deſideret efficaciter morbos, poſſitque toxicum propinare, ut vocetur curaturus; id tamen ſimpliciter reprehenſibile eſt, cumque ars medicinæ non ſit virtus moralis, poterit tales affectus compati, poſitoque, quod ars medicinæ foret virtus moralis, quia ipſa ægrotatio non eſt quid diſſonum naturæ Intellectuali, quâ tali, poterit aliquo caſu honeſta actione, intendi ægrotatio. Jam autem Pœnitentia, eſt virtus, ex dictis, moralis; peccatum autem eſt ſemper diſſonum naturæ Intellectuali, quâ tali, conſequenter, nunquam ad peccatum inclinabit pœnitentia; non enim poteſt inclinare virtus, ad actionem diſſonam naturæ Intellectuali, quâ tali.

Objicies 3. Virtutis objectum, debet eſſe bonum; objectum autem Pœnitentiæ, eſt malum: hoc eſt pecatum.

Respondetur Huic objectioni fuſiùs, ubi agitur: An poſſint dari actus meræ fugæ in voluntate? pro nunc ſuffecerit dicere: Habitum unumquemque, idem habere objectum, quod & actus illius; conſequenterque idem dicendum eſſe de Habitu Pœnitentiæ; actus autem pœnitentiæ reſpiciunt proximè non peccatum, ut fortè imaginatur objectio, ſed honeſtatem abolendi actiones diſſonas naturæ Intellectuali, & quo ex fundamento juſtitia reſtitutiva erit virtus, ex eodem fundamento decidetur Pœnitentiam eſſe virtutem. Idem alio modo ſic ſolvitur; virtutis pœnitentiæ objectum eſſe, malum deſtruendum.

Objicies 4. Virtus non vult DEUM non eſſe; pœnitentia vult DEUM non eſſe, ergo non eſt virtus. Minor Probatur. Vult aliquid impoſſibile, ergo vult Deum non eſſe. Antecedens eſt certum, vult enim ut peccatum quod præteriit, non ſit. Conſequentia Probatur, quia Deus dicit eſſentialem connexionem cum creaturis, ita ut ex poſſibilibus unâ redditâ impoſſibili, vel ex impoſſibilibus unâ redditâ poſſibili, Deus redderetur impoſſibilis.

Responderi ſolet: quòd voluntas tendat in illud impoſſibile, circumſcribendo illud conditione poſſibilitatis, & quòd poſſit aliquis affectu poſitivo excludere exprimereque ſe id velle; & non velle; ut deſinat Deus. *Hæc reſponſio*

Non Satisfacit. Tum quia qui dicunt ex impoſſibili tranſire aliquid in poſſibile, circumſcribunt illud conditione poſſibilitatis, & tamen hoc non obſtante ſequitur, vi illius ſuppoſitionis deſinere Deum. Ergo idem hîc dicendum eſt. Tum quia circumſcribere illud impoſſibile conditione poſſibilitatis, hoc ipſum eſt, quod dejicit Deum ad conditionem deſinendi, nam ſi non circumſcriberetur poſſibilitate, maneret in ſtatu

statu impossibilitatis, status autem impossibilitatis, stat cum esse DEI, sed extractum impossibile extra suum statum, hoc ipso dejicit Deum ad conditionem desinendi, planè ac si revera statum impossibilitatis, impossibile illud mutaret. Tum quia factâ illâ exceptione per affectum, qui vellet, non fuisse peccatum, si id fieri possit, salvo DEI esse; & non tolleretur DEI essentia & tolleretur: non tolleretur quidem ut supponitur, tolleretur autem; quia illa exclusione posita, reverà impossibile appetitur ut sit, nempe, ut præteritum non prætererit. Ergo nec facit quominus Deus intelligatur desinere esse, nam ex vi impossibilis, facti possibilis, sequitur DEI non esse. Et sicut dum oppositi supponunt rem impossibilem reddi possibilem, quantumvis dicerent se per hanc suppositionem nolle destruere esse DEI, arguerentur tamen destruere esse DEI illa suppositione, sic & in præsenti. Tum quia ponamus pœnitentem, exclusivam illam non facere, ut de facto nullus vel Doctorum, vel indoctorum expertus est, se illam ordinariè facere, numquidné dicendi erunt voluisse Dei non esse, cùm dicebant: *Vellem non peccasse.*

RESPONDERI debet ad hanc objectionem conformiter ad principia uniuscujusque Philosophica. Qui connexionem talem non tenuerunt: illos non premit Objectio. In nostris principiis Negatur Minor. Probationi illius, negatur Consequentia. Illa autem propositio: DEUS dicit essentialem connexionem cum creaturis. Distinguitur: DEUS dicit essentialem connexionem cum creaturis, attenditurque in illo actu, *Vellem non peccasse*, ad hanc connexionem. Nego. Et non attenditur in illo actu ad hanc connexionem, Concedo. Ergo tunc redditur impossibilis Deus, Nego Cons. Et ratio est, quia quamvis DEUS dicat essentialẽ connexionem cum possibilitate creaturarum, ex hoc in præsenti non potest inferri, quòd creatura velit eo casu Deum desinere, quod ipsum Probatur. Quia in tantùm nonnisi sequitur; Impossibili reddito possibili, desinere DEUM esse, inquantum ponitur suppositio in eo statu, ex quo sequitur desinentia Divini esse, nam in re ipsa nunquam impossibile potest fieri possibile, vel è contra, sed id merè est ex nostris suppositionibus. Porrò hæc desinentia Divini esse, intantùm sequitur vi suppositionis, inquantùm attenditur in illa suppositione ad connexionem DEI cum possibilibus vel impossibilibus, extra enim hanc suppositionem, non est fundamentum intelligendi DEUM desinere esse, cùm sola illa suppositio fundet illam conceptionem nostram, quæ ex illo fundamento oritur, ut concipiat DEUM desinere; quia verò dum peccator dicit: vellem non peccasse, non attendit ad connexionem essentialem DEI cum possibilibus vel impossibilibus, non ponitur jam talis suppositio ex vi cujus deberet DEUS intelligi desinere esse. Cæterum per hoc non negatur, quòd cum vult peccator aliquid impossibile sub illa conditione possibilitatis, quod postea formari possit suppositio, vi cujus consideretur connexio essentialis DEI cum possibilibus vel impossibilibus; eruique doctrina; quod si præteritum redderetur non præteritum, desineret Deus esse, sed in illo affectu: *Vellem non peccasse*, ad hoc non attenditur uti jam dixi.

OBJICITUR 5. Pœnitentia non est abolitiva actionum naturæ intellectuali dissonantium, ergò non est virtus, hoc enim solo titulo, dicitur esse virtus. Antecedens Probatur, quia non potest absolutè pœnitens dicere: *Nolo peccare*, quomodo enim vellet absolutè non peccare voluntas, cum jam præterierit peccatum, ergò id debet velle nonnisi sub conditione. Quodsi non potest id velle aliter, quàm sub conditione, sequitur, quòd non sit abolitiva actionum naturæ Intellectuali dissonantium. Quod ipsum Probatur. Quia velle sub conditione aliquid impossibile, vel est velle conjungere cum præteritione peccati, negationem præteritionis, vel velle habere potestatem, ut peccatum illud non fuerit quod fuit? sic autem velle, non est velle efficaciter, quia est velle sub conditione impossibili, & simul in suppositione tollente seipsam; ad eum modum, quo non vult efficaciter dare Petro Paulus centum, si Chimæram comederit; nec vult efficaciter abolere peccatum, qui dicit in suppositione tollente seipsam: Si hoc non honestum, esset honestum, facerem illud.

Hanc Objectionem variè solvunt Auctores, tractantque de ea sub hoc titulo: An actus detestationis peccati præteriti, sit Absolutus, an Conditionatus? Efficaxné, an Inefficax?

RESPONDETUR ad Objectionem. Negando Antecedens; negando item, quòd, si dicat conditionatè voluntas, *Vellem non peccasse*, quòd id velit inefficaciter; quis autem sit sensus istius actus? infra dicetur. Instantiis in oppositum adlatis: Negatur consequentia. Quia qui dicit: Dabo tibi centum si Chimæram comederis, non vult illud impossibile sub conditione alicujus possibilitatis; & quamvis id vellet sub conditione possibilitatis, nec dum vellet efficaciter dare centum, nam ille actus non esset illius energiæ, vi cujus determinaretur volens, ad quærendum media dandi centum. Jam autem qui dicit, *vellem non peccasse*, vult aliquid impossibile, sed sub conditione possibilitatis; nec vult illud in suppositione tollente seipsam; & insuper est ille actus talis energiæ, vi cujus determinatur homo ad quærenda media abolendi peccati & omninò abstinendi ab eodem. Et quamvis non sit efficax ille actus in hoc, ut faciat

præteritum non præteriisse; est tamen efficax *Imprimis* ; Quia peccato non retractato quod jam præteriit, opponit actum cum quo impossibile est stare habitualem voluntatem peccandi. *Item* est efficax ille actus in ordine ad præsens tempus, determinat enim quousque non refellitur, ut homo non ponat volitionem peccandi. *Denique* est efficax ad tempus futurum, quia ponit talem actum qui quousque non retractetur, occupatam tenet voluntatem, nè velit peccare. Ut hæc omnia commodius intelligantur, *erit*

Punctum Difficultatis I.

Supponuntur quædam ad hunc actum: Vellem non peccasse, *explicandum.*

SUPPONO I. Contra Vasquez, posse dari aliquos actus voluntatis conditionatos. Cujus plura loca refert Lugo & Dicastillo in præsenti.

RATIO 1. Suppositi est : Auctoritas S. Thom. quem citat Lugo, quòd sit 1. 2. quæst. 13. art. 3. ad 1. Correxit autem eundem Dicastillo quòd sit art. 4. & de facto non est nisi art. 5. ad 1. Ubi cùm dixisset : voluntatem Completam esse de possibili : Incompletam, etiam de impossibili ; subdit illam esse talem, *qua scilicet*, inquit, *aliquis vellet illud, si esset possibile.*

RATIO 2. est. Quia id ex nullo fundamento repugnat, ut patebit solutione paritatis objectæ à Vasquez, & si voluntas Divina potest aliquid velle sub conditione, ut cùm vult omnes homines salvos fieri, multo magis creata voluntas, poterit aliquid velle sub conditione.

RATIO 3. est. Datur in voluntate vis persequendi objectum, prout proponitur ab intellectu, quia si semel habeat hanc vim, non est ratio, cur non habeat illam semper; & ex quo fundamento colligitur, dari appetitum rationalem, qui est voluntas, ex eodem fundamento colligetur, habere voluntatem, vim proportionandæ appetionis illi propositioni, ut notum est reflectentibus ad Animastica. Cùm ergo habeat Intellectus vim proponendi aliquid sub conditione, tanquam bonum subnecti etiam debet illi propositioni appetitio rationalis, volens illud bonum sub conditione.

ADDO. Experimur nos elicere tales actus: *vellem non pecasse*, quos actus si negaveris esse voluntatis, dicam & ego : nullam dari volitionem : & cum dico volo deambulare ; dicam actum hunc esse intellectûs, non voluntatis.

Neque valet si dicas cum Vasquez : Viderem, audirem, &c. non sunt actus conditionati potentiæ visivæ, vel auditivæ, sed merè actu Intellectûs, ergo & actus hic, quo dico: *vellem non peccasse*, non erit actus voluntatis sed intellectûs. Non inquam valet si id dicas. Qui non ex eo solo sequitur, posse aliquid oculum videre, quia Intellectus proponit videri debere, in hoc enim dependet oculus, ut objectum sit visibile, dependet item à præsentia objecti, lumine, debitâ distantiâ, &c. & non à solo Intellectu proponente. E contra autem, voluntas in suo operari, dependet à solò Intellectu præsentante objectum, modò aliunde supponatur paratus DEI concursus; & quia intellectus proponit objecta conditionata, poterit etiam illa appetere voluntas. In idem recidit, quod Alii dicunt : Sensus nonnisi circa præsentia versari, modumque illorum agendi esse nonnisi ad præsentia, quod autem præsens est, conditionatum non est, jam autem voluntas non est determinata, ut sit nonnisi circa præsentia, aliàs non posset unquam desiderare, desiderium enim, est, non præsentium. Consule Dicastillo Disp. 1. num. 232. Ubi ostendit ex doctrina ipsiusmet Vasquez, dari in voluntate, actus conditionatos.

Et hoc supposito quod ille actus : *vellem non peccasse*, posset esse actus voluntatis.

SUPPONO 2. Quomodo voluntas se habeat dum intendit aliquid sub conditione. Tripliciter potest aliquid intendere voluntas sub conditione. 1. Non ponendo actum illa conditione significatum, ut cum dicit : vellem tibi dare librum si peteres, quo casu, actus sub illa conditione significatus, est volitio dandi, quæ tunc non est, sed esset, si peteret, estque volitio quæ habet pro objecto volitionem conditionatam, estque exprimibilis his verbis: volo quod vellem.

2. Potest intendere aliquid voluntas, & quidem efficaciter, ponendo ipsum actum illa conditione significatum, sed non intendendo objectum absolutè, sed sub conditione, exprimibilem tamen per particulam Volo. v. gr. volo tibi dare librum si petieris. Quo casu, vult dare librum absolutè, habetque pro objecto dationem libri, licèt illi dationi opponat conditionem, quæ est petitio, quæ conditio non est, sed esset.

3. Potest intendere aliquid voluntas & quidem efficaciter, idque ponendo ipsum actum illa conditione significatum, ita tamen ut ille actus exprimi non possit aliter, quam per particulam *Vellem*, v. gr. vellem te, qui es simplex Parochus, facere Papam ; estque hic actus similis in omnibus secundo; tantùm in hoc dissi-

nilis est, quòd nonnisi optativè exprimi possit. Hic tertius actus est circa aliquid volenti non possibile. Secundus autem est circa aliquid volenti possibile. Et hoc tertio modo procedit ille actus: *Vellem non peccasse*, ut id meliùs intelligatur.

Suppono 3. Actum conditionatum ex parte objecti, in re autem ipsa elicitum, posse esse vel circa conditionem possibilem, vel circa conditionem impossibilem; si sit circa possibilem conditionem, potest ut jam prædixi, exprimi per particulam, *volo*. Si autem sit circa conditionem impossibilem, exprimi non potest aliter, quàm per particulam *vellem*.

Suppono 4. Cur circa impossibilia non possit voluntas versari nisi per actum exprimibilem per particulam *vellem*?

Idque declaro discursu desumpto ex S. Th. 1. 2. quæst. 13. art. 4. o. Particula *Volo*, est signum & nota, absolutè efficacis voluntatis, nam velleitates, non exprimuntur per particulam *Volo*, sed per particulam *Vellem*. Porrò tum est efficax voluntas, quando trahit secum electionem mediorum : nam simplex appetentia finis, tunc promovet operantem ad volendum efficaciter, quando promovet ad electionem ut Suppono ex Animasticis. Jam verò Electio intantum est, inquantùm possunt poni media, seu actiones ad consecutionem finis, ordinatæ; quia verò actiones non sunt nisi possibilium : hoc enim ipso impossibile, non esset tale, si fieri posset; hinc fit ut & electiones non sint nisi possibilium, adeoque & volitiones, simpliciter efficaces, quæ perficiuntur electione, non sunt nisi possibilium; ac quod exinde consequitur, fit ut nonnisi volitiones possibilium, per particulam *Volo* exprimi possint: Quia verò, peccatum quod præteriit, non potest fieri ut non præterierit, nec potest simpliciter fieri, ut non fuerit, fit ut volitio quæ intendit (in sensibus explicandis) ne præterierit peccatum exprimi aliter non posit, quam per particulam *Vellem*.

Idem probatur alio discursu, desumpto ex eodem S. Thom. Tunc est electio, quando est assumptio eorum, per quæ quis posit consequi finem; ut notum est, noscenti naturam electionis; quòd si tunc est electio, cum est assumptio eorū, per quæ quis posit consequi finem, fit ut tunc fiat hæc electio, quando assumuntur possibilia, nam per impossibile nemo consequitur finem, habet se enim consecutio finis sicut Conclusio, & sicut Conclusio de possibili non sequitur ex impossibili, ita nec consecutio finis, sequitur post medium impossibile, quia verò actus versans circa finem tunc nonnisi exprimi potest per particulam *Volo* quando est finis efficaciter obtinendus; qui cum medio impossibili obtineri non posit, fit ut medio impossibili assumpto, seu voluntate, circa impossibile versante, actus illius exprimi non posit per particulam *Volo*, sed per particulam *Vellem*.

Suppono 5. Quomodo se habeat voluntas exprimibilis per particulam *Vellem* circa objectum impossibile.

Et hîc pensandum est, in qua sit classe illa conditio impossibilis. 1. Aliqua sunt impossibilia in re & præsentata ut impossibilia, & talia non merentur ullum prosecutionis actum, quia non ostenditur, objectum illo modo, esse bonum 2. Aliqua sunt impossibilia in re, præsentata tamen, ut possibilia. Et talia possunt terminare actum voluntatis. Rursùs impossibilia in re, præsentata tamen, ut possibilia, sunt duplicia, vel enim sunt impossibilia ex principiis intrinsecis, adeoque vel physicè, vel metaphysicè etiam impossibilia. Et alia sunt impossibilia ex principiis extrinsecis, adeoque nonnisi moraliter. Et ita verbi gratia rem factam fieri infectam, repugnat ex principiis intrinsecis, Plebejum autem fieri Regem, repugnat, nonnisi ex principiis extrinsecis.

Porrò, actus conditionatus circa objectum impossibile, sive ex principiis intrinsecis, sive extrinsecis dupliciter fieri potest. 1. Ut sit talis qui notet energiam, vim, posse, secundùm quod extendat sese actus, vel ad aliqua in illo objecto impossibili inclusa possibilia: vel ad alia, quæ sunt connexa cum illo objecto; quæ tamen voluntas operari posit. Et sic cùm dico : vellem te facere immortalem si possem : hic actus est circa impossibile physicè : habet tamen energiam efficacis, quia efficaciter vovet plures annos, qui in immortalitate includuntur, & determinat ad quærenda media retinendæ sanitatis amici. Aliùs etiam modi, potest poni actus circa impossibile objectum, sive ex principiis intrinsecis, sive extrinsecis, qui energiam talem non habet, ut si dicerem; vellem tibi reconciliari si Chimæram occideres.

Quod si quæras, quæ sit nota investigandi actus habentis, vel non habentis dictam energiam? Id ex duplici principio colligetur. Imprimis ex ipsa experientia elicientis; si enim eliciens ex vi actûs eliciti, sentiat se moveri ad media, &c. erit actus dictæ energiæ. Deinde exinde colligetur : An actus habeat dictam energiam? Quia actus qui est energicus, illam conditionem impossibilem, ut possibilem appetit, & prosequitur, actus autem qui non est energicus, refutat potiùs illam conditionem & non appetit sciensque non eventuram applaudit sibi tacitè, quòd non sit secuturus eventus, quem sub illa conditione dicebat se velle, ut cum dicitur: Vellem te amore, si chimæram occideres.

Punctum Difficultatis 2.

Explicatur Natura hujus actus : Vellem non peccasse.

EX suppositis, explicatur natura hujus actûs: *Vellem non peccasse.* Actus ille : *Vellem non peccasse* est actus voluntatis ut dixi, Supposito 1. & quamvis sit actus sub conditione, de facto tamen exercetur ut dixi supposito 2. Exercetur autem sub conditione, quia cùm sit circa impossibile, aliter quàm sub conditione exerceri non potest : ut dixi sup. 3. & 4.

Quia tamen est ille actus circa impossibile, vestitum conditione possibilitatis, poterit adhuc esse talis energiæ & de facto est, ut ex vi illius determinetur pœnitens, ad abolendum peccatum, tam præteritum, quàm præsens quàm futstrum ut dixi sup. 5.

Ut autem explicetur: *Quomodo ille actus sit suppositione impossibili non tamen tollente seipsam?*

SUPPONO. Quid sit suppositio impossibilis tollens seipsam, & repeto ea quæ dixi in Corollario Dialectico circa primam operationem, & Dico: non per hoc suppositionem impossibilem esse tollentem seipsam, quia involvit duo contradictoria; imò illa involvere debet. Si enim suppositio impossibilis est, hoc ipso quia impossibilis est, debet involvere duo contradictoria, nam omne impossibile, saltem secundo essentialiter, involvit duo contradictoria. Itaque non in hoc stat suppositio tollens seipsam, quia involvit duo contradictoria; sed quia idem sub eadem formalitate, & immediatè, quod affirmabatur, negatur; ita ut in suppositione impossibili licitum sit imò & debitum, in re idem, affirmare & negare, sed non sub eadem formalitate, nec immediatè nec per locum intrinsecum. Hinc hæc suppositio v. g. Si homo non esset homo, esset animal Rationale; est suppositio tollens seipsam, negatur enim formaliter & immediatè homo de homine. Quod si dicas : si homo per impossibile esset leo, rugiret; suppositio non tollit seipsam; quantumvis revera si homo esset leo, hoc ipso non esset homo. Hunc modum explicandi suppositionem impossibilem olim dictum reperio apud Dicastillo hîc D. 4. numer. 77. coinciditque cum mente Durandi, qui eam suppositionem appellat non tantùm impossibilem, sed etiam, incompossibilem. Ad aliud etiam reflectendum est, nè suppositio impossibilis tollat seipsam, ut supponat aliquam propositionem veram, quæ assumi possit ad faciendum argumentum; & sic hæc propositio : Si homo esset leo, rugiret; suppositio non tollens seipsam, quia supponit hanc veram: Omnis leo rugit. Hoc supposito : Accedamus jam ad explicandum : qui sit sensus istius actus : *Vellem non peccasse.*

PRIMUS sensus hujus actus; *Vellem non peccasse* est iste; si essem constitutus in illa circumstantia, in qua proximè liberum mihi fuit non peccasse, sed eram indifferens ad utrumque non determinarem me ad peccatum, quamvis postea proximè determinârim me ad peccatum, maleque egerim. Quo in casu, quòd suppositio non tollat seipsam; sic explicatur.

Hæc voluntas : *Vellem non peccasse*, potest primò comparari ad instans præteritum, in quo intelligitur commissum esse peccatum, & sic importat suppositionem impossibilem tollentem seipsam, quia importat ut præteritum non sit præteritum, idemque formaliter quod affirmat, negat; adeoque illa comparatio ad instans præteritum, facit suppositionem impossibilem tollentem seipsam 2. Potest comparari ad instans in quo proximè liberum fuit creaturæ determinare sese ad hanc vel illam partem; & pro illo instanti nondum intelligitur creatura determinasse sese ad peccatum. Hinc si dicat se nolle peccare, non item formaliter, quod affirmatum est, negabit; affirmat enim nonnisi statum illum determinationis, & negat seu non vult statum determinationis, quam habet in præsenti. Nihilominus hæc suppositio est de facto impossibilis, quia de facto subsecuta est determinatio. Insuper ille actus erit retractativus, quia totus processus illius actus, non clauditur sola relatione ad instans illud primum, sed simul completur dolorosa agnitione ejus culpæ, quæ postea est commissa.

SECUNDUS sensus est illius propositionis *Vellem non peccasse*: vellem quòd suppositio peccati non fuisset; vel vellem quòd actio dissona naturæ intellectuali, à parte rei posita non fuisset, quomodò autem hic sensus non procedat in suppositione impossibili tollente seipsam? inde colligetur : Possum comparare præteritionem cum non præteritione, eamque quæ fuit, velle, non fuisse, & sic erit suppositio impossibilis tollens seipsam. Et 2. possum non comparare præteritionem cum non præteritione, sed supponere unam nonnisi illius partem, quamvis in re ipsa detur etiam alia eaque opposita. Quo posito non erit suppositio tollens seipsam, quia non est suppositio nisi unius partis: suppositio autem impossibilis debet esse inter duos terminos, quorum unus tollat, alius tollatur, & quamvis in re sit etiam alia pars, non tamen supponitur intentionaliter, habetq; se pro suppositione illa intentionali, planè, ac si non esset; & cùm suppositio tollens seipsam, debeat esse pro statu intentionali, inter duos terminos intentionaliter repræsentatos, hîc

ic autem nonnisi una pars intentionaliter repræsentatur, hoc enim nonnisi solum dico: vel-em, quòd suppositio peccati non fuisset; sit ut la suppositio impossibilis non tollat seipsam. t sicut cum dico: si homo esset leo, rugiret; on attendo in leone ad non esse hominis in eo nclusum, ad quod si attenderem, fieret suppoitio impossibilis tollens seipsam, sic etiam in æsenti, attendo ad hoc solum, quòd velit nè eret suppositio peccati, & non attendo quòd ierit.

Et sicut cùm dico: utinam Petrus non discessset, non volo ut discessio non sit discessio, sed erè attendo ad negandam suppositionem iscessûs, quamvis revera peractus sit discesis; sic etiam in præsenti: non volo ut præteriio peccati sit non præteritio, sed merè attendo d negandam suppositionem peccati. Est tamen ille sensus qui involvit aliquid impossibile uia revera datur à parte rei suppositio peccati ransacti.

Noto. In omnibus his, quando usurpatur, uòd Pœnitentia & actus illius retractivus exrimibilis per *Vellem non peccasse* sit abolitivus eccati, ly abolitivum non sumitur pro satisfativo condigne, censeo enim nullum actum uræ creaturæ posse & satisfactivum pro peccato condignè, nec sumitur abolitivum, pro ustificativo de se, non enim hoc prædicatum ompetit de se pœnitentiæ. Sed ly abolitium sumi debet pro eo, quod est oppositum oluntati peccaminosæ, pro quacunque differentia temporis; indubiè autem ille actus est ppositus voluntati peccandi.

Punctum Difficultatis 3.

Sensus ejusdem actûs, ab aliis adlati, impugnantur.

Explicat I. Aliqui quòd hujus actus *Vellem non peccasse* sit iste sensus: Vellem conjungere præteritionem peccati, cum negatione præteritionis. Hæc responsio firmari posset ex illis, quæ Lugo in gratiam illius, Disp. 4. num 15. addit: Quòd scilicet possibilis sit talis actus. Quia licèt adhuc posita illa conditione objectum maneat intrinsecè impossibile, non tamen repugnat, quòd aliquid intrinsecè ametur sub conditione possibilitatis; quid enim prohibet ut ego dicam: Si ego possem facere duo contradictoria simul, id facerem ad falsificandum regulam summulisticam. Cujus ulterior hæc ratio adferri potest. Quia sicut sufficit bonitas non absoluta sed conditionata ad amandum, ita sufficit ad hoc ipsum possibilitas sub conditione. Addit Lugo hunc actum fore parum utilem, quia tum terminaretur ad præteritionem & negationem præteritionis. Vellet enim ex una parte peccatum fuisse; & ex alia, vellet illud non fuisse; quod non videtur sufficere, ut voluntas simpliciter avertatur à peccato, ad eum modum, quo non videtur sufficienter averti à peccato præterito, qui diceret: vellem peccare & non peccare. *Hæc Responsio cum præsenti doctrina Lugonis.*

Non Satisfacit I. Quia procedit in suppositione impossibili tollente seipsam, vult enim, præteritionem, & non vult, quia procedit in suppositione hac, ut quod formaliter & immediatè affirmabatur, idem formaliter & immediatè negetur; & sicut si nihil proponeret Intellectus, nihil vellet voluntas; sic nec potest velle negationem peccati in suppositione tollente seipsam, quia illa suppositio est talis, ex qua Intellectus non possit procedere ad proponendam nolitionem peccati.

Non Satisfacit 2. Quia rationes pro possibilitate talis actus adlatæ, non convincunt. Nam si sint duo contradictoria, quæ fundant suppositionem tollentem seipsam negabitur facilè: quòd possit aliquis velle illa facere, ad falsificandam regulam summulisticam. Deinde non potest aliquis ita dicere: Vellem facere duo contradictoria, ad falsificandam regulam Summulisticam, & simul non facere; ad falsificandam; vult enim falsificare eandem. Ergo etiam non poterit dicere: Vellem conjungere præteritionem cum negatione præteritionis; est enim etiam hîc supposito tollens seipsam.

Non Satisfacit 3. Quia supposita possibilitate dicti actûs immeritò dicit illum non fore utilem. Quod ipsum Probatur. Quia immeritò dicit Lugo, quòd is, qui vellet negationem præteritionis cum præteritione conjungere, vellet præteritionem, quia illius actus, non alius est sensus, quàm hic: Nollem quod præteriit, fuisse. Hic autem actus non vult præteritionem; ergo neque ille prior.

Explicat 2. Lugo Disp. 4. num. 16. quod hujus actus: *Vellem non peccasse*, sensus sit: Si ego haberem nunc potentiam, ut peccatum illud non fuisset, id facerem, per quod non vult voluntas conjungere præteritionem peccati, cum non præteritione, sed vult simpliciter, quòd non fuisset illud peccatum. Illustratq; instantiâ: Quia habeo nunc de facto potentiam, quod non fuerit in DEO unquam

præscientia absoluta de meo peccato hodierno.

Addit illam voluntatem non esse imprudentem, quia licet feratur in objectum sub conditione impossibili, ipsum tamen objectum secundùm se, posita illa conditione possibilitatis, esset undequaque, & bonum & possibile. *Hæc responsio*

Non Satisfacit 1. Quia non explicat: quî ista suppositio ita sit impossibilis ut non tollat seipsam, nam ly vellem facere si possem, ut quod fuit non fuerit; idem formaliter & immediatè negat, quod in alia parte suppositionis erat positum.

Non Satisfacit 2. Quia actus detestativi non est iste sensus per Lugonem: vellem conjungere cum peccato præterito negationem præteritionis si possem; ergo neque est iste sensus: Si ego nunc haberem potentiam ut peccatum illud non fuisset: id facerem. Probatur Consequentia. Quia hæ propositiones synonimicè sibi æquivalent. Certè enim termino: si possem, æquivalet terminus: si haberem potestatem, & huic termino conjungerem cum præteritione negationem præteritionis, æquivalet terminus: facerem nè fuisset. Quod ipsum Probatur, quia illud facerem nè fuisset; idem est, ac: vellem facere, ut quod fuit & supponitur fuisse non fuerit; hoc autem ipsum idem est, ac velle cum præteritione, seu cum eo quod fuit & supponitur fuisse, conjungere negationem præteritionis faciendo videlicet nè fuerit.

Non Satisfacit 3. Quia illa instantia de Scientia Divina, non convincit. Nam ante hodiernam meam operationem, ex una parte hodierna mea operatio non præcessit, sed tota stat *in* & *pro* hodie; ex alia parte præscientia Divina non antecedit nisi duratione meam operationem sed supponit; quam determinare ut sic vel ita supponat, est in mea libertate situm. Consequenter quidquid connexum est cum illa operatione, totum stat *in hodiè*. E contra præteritum jam præcessit & præsupponitur illi actui, quo dico: *Vellem non peccasse*, non est item in mea libertate præteritum facere hodie: nec stat in mea potestate totum illud quod præteriit. Hinc fit, ut non possim facere, quod non præterierit præteritum; possum autem facere nè DEUS cognosceret, quod cognoscit.

Explicat 3. Dicastillo hîc Disp. 1. numer. 254. & ex illo Rosmer dicitque Prædicti actus sensum esse hunc: Displicet, nec peccasse. *Hinc*

Docet 1. De peccato præterito esse displicentiam absolutam.

Docet 2. Hunc actum displicentiæ, non esse actum qui significetur per illa verba: si possem facere ut peccatum non fuisset id facerem. Rationem dat, quia peccatum hominis Deo displicet, & antequam fiat & quando patratur, & potest facere Deus ut non fiat, & quamvis sibi in illo displiceat Deus, non tamen hæc displicentia Divina explicatur per hoc: vellem facere, nè fiat, si possem.

Docet 3. Displicentiam tantam esse possibilem offensæ DEI, ac talem ut ea existente non possit simul esse affectus voluntatis erga peccatum, adeo ut si res esset integra & non exstitisset peccatum, faceret ut non existeret aut exstitisset. *Hæc doctrina*

Non Satisfacit 1. Quia quantumvis possit elici actus displicentiæ, quo dicatur: Displicet mihi actio præterita, nihilominùs potest elici hic alius: *Vellem non peccasse*, quæ enim implicantia in tali actu, quem præcipuè experimur nos elicere? Quòd si affirmat illum elici posse? debebit assignari sensus illius legitimus. Jam autem ejus Actus qui optativè & conditionaliter exprimitur, non potest esse sensus, nisi optativus & conditionalis, ut ita intercedat proportio inter explicatum & explicationem. Non ergo actus illius: *Vellem non peccasse*, poterit esse sensus absolutus.

Quod autem addit Rosmer: Illum actum per suam informationem ita afficere subjectum, ut revera tale peccatum non fuisset præteritum, si exstitisset, quando fuit peccatum, id non convincit. Tum quia tota hîc est difficultas de sensu istorum verborum: *Vellem non peccasse*, non autem de illa informatione, qua & quàm efficaci, informet ille actus voluntatem. Tum quia si actus detestationis creaturæ mensurari debet ex displicentia Divina ut illum mensurat Rosmer; sicut displicentia Divina præsens, circa præsens vel præteritum peccatum, non debet per hoc explicari, quod si illam Deus haberet, peccatum non fieret, verè enim fit vel factum est quantumvis sibi in illo DEUS, titulo sanctitatis displicuerit; ita & displicentia creaturæ de peccato præterito non debet ita explicari, quòd non fieret, si fuisset, tunc voluntas quæ nunc est. Tum quia tam impossibile est voluntatem, quæ nunc est & opposita illi fuit, tunc fuisse: quàm est impossibile, quod præteriit, non præteriisse. Ergo si Rosmer non est contentus, dicere hujus propositionis: *Vellem non peccasse*, sensum esse; vellem ut præteritum non esset præteritum; nec debet dicere quòd illud *Vellem non peccasse*; sit explicabile: si habuissem tunc voluntatem, quam nunc habeo, non peccassem.

Non Satisfacit 2. Quia tandem tota hæc illius doctrina devolvitur ad ea quæ jam sunt dicta. Nam numero citato explicans quid sit retractatio? dicit: Retractatio est talis actus ut actum illum priorem peccati destrueret & faceret ut non fuisset, si id fieri posset.

Quod

Quod idem planè est, ac Facerem si possem ne fuisset. Deinde quod dicit ex vi illius actus si res fuisset integra, non esset à me commissum peccatum, sensum reddit ab illo impugnatum. Nam ly: si res fuisset integra; idem est Synonimicè, ac si diceret: si non præteriisset. Et, ly: non esset à me commissum; idem est, ac: non facerem nunc.

NON SATISFACIT 3. Quia illud quod affertur de displicentia Divina in præsenti locum non habet. Duplex enim cogitari potest displicentia. 1. Inefficax. Et hæc non attendit ad posse, quia nec respicit media. 2. Displicentia efficax. Et hæc necessariò respicit media; cùm in ratione efficacis, compleatur ordine illo ad media. Porrò Deus cum sit causa, prima & Universalis, propter titulum causæ primæ, non semper efficaciter absolutè detestatur peccatum ut non fiat à creatura, quia vult illam liberè operari. Si autem illi absolutè efficaciter displiceret peccatum, deberet, non exhibere concursum ad peccatum; adeòque impedire libertatem suæ creaturæ. Quia verò displicentia Creaturæ pœnitentis efficax est, hinc ad media reflectere debet, & per posse saltem conditionatum exprimi. Quia autem interdum displicentia Divina, in peccato est inefficax, & non respiciens de se media, nec debet explicari per Ly: possem. Quanquam etiam displicentia Divina, quam habet de peccato potest explicari sic: Vellem facere, ne fiat peccatum si possem, cum addito salvo titulo Causæ primæ.

Quando autem Deus habet absolutam & efficacem displicentiam peccati, non exprimetur illius displicentia per ly possem, quia quod vult efficaciter, absolutè potest. Nego tamen etiam in Deo displicentiam peccati præteriti exprimi non posse per Ly: si possem; licèt displicentia absolutè peccati, ita non exprimatur. Certè enim etiam posse Dei ad auferendam suppositionem præteriti non extenditur nisi sub conditione.

QUÆSTIO II.

De Specialitate Ordineque Pœnitentiæ virtutis; &, An illa sit de linea Iustitiæ.

QUÆRES I. *An Pœnitentia sit specialis virtus?*

ASSERO I. *Pœnitentiam non esse specialem virtutem in causando.* Nomine specialis virtutis in causando (si daretur) veniret illa virtus quæ nonnisi sub uno principali motivo actus suos exerceret, & non posset movere saltem imperativè ad actus specie & motivo principali distinctos. Hac notione vocis posita.

RATIO, Asserti est. Quia nulla virtus est specialis in causando. Ergo neque Pœnitentia. Antecedens Probatur. Quia nulla virtus est, quæ non habeat vim imperandi aliis virtutibus, ut ponant actus illis proportionatos. Ergo nulla est specialis in causando. Id enim venit nomine talis virtutis. Antecedens proximum probatur imprimis inductione. Nam Charitas potest imperare jejunium. Et virtus jejunandi, potest imperare virtuti charitatis; ut scilicet offerat id jejunium ob amorem. Idem Antecedens exinde Probatur. Quia nulla est virtus ita sibi sufficiens, ut possit sola, se, contra omnes inhonestates tutari, & decorare sese & actus suos quibuslibet ornamentis moralibus. Idem Antecedens sic Probatur. Quæro de hac universali: Omnis virtus respicit omnia motiva. Et: Nulla virtus respicit omnia motiva, quæ harum duarum sit vera, quæ falsa? debet autem alterutra esse vera, vel alterutra falsa. Nam in materia necessariâ universalis alterutra vera est, & ita cum dico: Omnis homo est Rationalis, vel: Nullus homo est Rationalis; prima est vera, secunda falsa; quæro itaque, illarum duarum priorum quæ sit vera? si prima affirmativa? ergo nulla est virtus specialis in causando; non enim haberet quod specialiter causaret: cum continendo omnia motiva, possit ex omnibus quoscunque actus principiare; consequenter habebit se sicut Sol; qui cum sit causa universalis plura causat. Si autem negativa est vera? Ergo nulla erit virtus specialis in causando, quia non poterit sola elicere actus illorum omnium, nec tamen desunt virtutes, quæ illos actus eliciant.

ASSERO 2. *Pœnitentiam esse specialem virtutem in essendo.*

RATIO est, quia illa virtus est specialis in essendo, quæ habeat speciale motivum sibi proprium, hoc enim intelligitur nomine specialis virtutis in essendo. Quòd autem pœnitentia habeat speciale motivum innui supra & probabitur inferiùs. Licèt autem aliæ etiam virtutes possint detestari peccatum; quia tamen id faciunt ex motivis propriis, & non ex motivo pœnitentiæ, benè in pœnitentia salvari poterit specialitas virtutis.

ASSERO 3. *Virtutem pœnitentiæ infusam, esse simplicem qualitatem.*

RATIO. Tum quia nulla est necessitas multiplicandi illam per entitates & plures qualitates speciales. Tum quia virtutes infusæ, habent se per modum potentiarum, potentiæ autem unitatem amant, & ita non datur nisi unus Intellectus. Una potentia visiva &c. Tum quia Amor inquantùm est principium afficiendi bono, & inquantùm est principium odiendi odium illius boni; est eadem indivisibilis qualitas quæ appellatur Charitas infusa. Ergo idem in præsenti dicendum. Ponendo autem Pœnitentiam esse simplicem qualitatem non excludo gradualem intensionem, sed quòd nullus

gradus sit, qui ad quoscunque actus concurrere per modum potentiæ non possit.

QUÆRES 2. *An Pœnitentia sit virtus naturalis an supernaturalis?*

ASSERO 1. *Posse dari Pœnitentiam naturalem nullo modo respicientem Deum.*

RATIO Asserti est. Quia potest aliquis non advertere ad aliud, quam ad præcisam turpitudinem peccati. Ergo & detestari illud. Ergo & dolere de illo.

ASSERO 2. *Posse dari Pœnitentiam quæ respiciat Deum & tamen sit in entitate naturalis.*

RATIO Asserti est. Tum quia possumus amare Deum tanquam summum bonum, actu nonnisi naturali; aliàs sciremus nos elicere actum supernaturalem amoris, adeòque nos non esse dignos odio, quia in eo in quo Charitas Dei manet, non est peccatum. Ergo & pœnitere possumus propter Deum, actu nonnisi naturali. Et certè potest ratio naturalis si non demonstrare, saltem persuadere probabilissimè: Deum displicere sibi in peccato. Et, quòd peccaminosa actione offendatur. Cur ergo propositionem illam non poterit sequi actus in entitate naturalis? Denique supernaturalitas actûs non desumitur ex motivo. Ergo fieri poterit, ut aliquis actus respiciat Deum pro motivo, & tamen sit in entitate naturalis.

DICES. Antiquos Philosophos nunquam meminisse pœnitentiæ; Nullo ergo fundamento, dicetur dari posse pœnitentiam naturalem.

RESPONDETUR. Argumentum hoc nihil concludere, nunquidnè quia antiqui Philosophi Trinitatem non agnoverunt, illâ revelatâ, non poterit circa illam fieri actus naturalis? Deinde quamvis illi multa de virtutibus disputârint, non est tamen necesse, quòd de omnibus; quia sicut in multis naturalibus errârunt, ita & multa naturalia poterant ignorare. Rursùs argumentum est ab auctoritate negativa; & sicut nullibi illam impugnarunt, ita & nullibi defenderunt. Cur ergo, ex hoc secundo, inferetur illam non dari? & non inferetur ex primo, dari? Denique dici potest agnitam esse à quibusdam clarè, dicit enim Ovidius:

Sæpe levant pœnas irataque Numina reddunt,
Cum bene peccati pœnituisse vident.

Ex prædictis assertis: Inferes, futuram fuisse pœnitentiam etiam in statu puræ naturæ, hoc enim probant rationes adlatæ.

ASSERO 3. *Pœnitentiam, quæ nunc est sicut oportet ad salutem, esse supernaturalem.*

RATIO, est auctoritas Tridentini Sess. 6. Can. 3. *Si quis dixerit sine præveniente Spiritus Sancti inspiratione atque ejus adjutorio, hominem Credere, Sperare, Diligere, aut Pœnitere posse, sicut oportet, ut ei Iustificationis gratiam conferatur, anathema sit.* Ubi Tridentinum æqualiter loquitur de Pœnitentia ac de Charitate; quæ cum in entitate sit supernaturalis, consimilis supernaturalitas concedi debebit etiam Pœnitentiæ, in ordine ad consequendam Justificationem. Additur huic auctoritati congruentia. Quia Pœnitentia, est dispositio ad gratiam supernaturalem; ut agnoscit Ecclesia. Ergo debet esse supernaturalis; nam dispositiones, proportionatæ esse debent ei, ad quod disponunt.

QUÆRES 3. *An Pœnitentia sit Iustitia?*

ASSERO 1. *Pœnitentiam Theologicam non esse virtutem Iustitiæ rigorosè.*

Quia interim supponitur inter Deum & creaturam nullam intercedere justitiam rigorosam.

ASSERO 2. *Pœnitentiam, ex vi sui motivi formalis, quoad id quoad id quod dicit clarè, & expressè, non esse ullam etiam latiori modo sumendam Iustitiam.*

QUIA, ut inferiùs dicam, tractando de objecto formali, nullam dicit clarè & expressè æqualitatem Pœnitentia. Et sicut non dicitur latiori modo intercedere Injustitia quando duæ chordæ secum dissonant, ita nec intercedit clarè & expressè Injustitia, cum peccatum dissonum Deo ponitur, ad quod abolendum procedit Pœnitentia.

ASSERO 3. *Pœnitentiam secundùm ea quæ in re dicit & implicitè esse latiori modo Iustitiam.*

RATIO est, quia versatur circa actiones, quæ suo modo, sunt factæ contra jus Dei & debitum creaturæ; easque abolere nititur, adeòque, in re loquendo, reducere ad eam quam potest reducere ad eam quam potest recompensationem.

ASSERO 4. *Pœnitentiam in quantum est latiori modo Iustitia non posse revocari commodè ad Iustitiam distributivam.*

RATIO est, quia Justitia distributiva attendit ad proportionem geometricam, seu proportionem proportionum, ad quam non attendit Pœnitentia. Quia si attenderet? tunc quæ est proportio culpæ ad pœnitentes, ea deberet esse proportio Pœnitentiæ ad eosdem. Atque ita qui haberet culpam ut decem intensam, & alter ut centum, tunc habens culpam ut centum, si pœniteret ut decem, non satisfaceret pro culpa, quod falsum est. Rursùs Justitia distributiva non potest esse nisi unius respectu plurium, potest autem esse unius nonnisi Pœnitentia respectu Dei.

ASSERO 5. *Commodiùs revocari posse Pœnitentiam ad Iustitiam commutativam.*

RATIO, quia hæc est unius ad unum, & quia videtur quasi commutatio intercedere; quia pœnitens tradit actus suos Pœnitentiæ, & Deus cedit jure aversionis. Proportio etiam intercedit cum satisfactione humana, satisfactio autem humana, est quædam species commutativæ justi-

justitiæ. Quanquam habet etiam proportionem ad Justitiam vindicativam, licèt non rigorosam: inquantùm enim assumit pœnam (ut Pœnitentia verbaliter accepta pœnæ tenentia est) vindicat in se actiones suas, estque pœnitens sui quodammodo & Judex & Reus.

QUÆSTIO III.

An Pœnitentia sit virtus Theologica?

ASSERO I. *Pœnitentiam non esse virtutem Theologicam.*

RATIO est. Tum quia sensus communis Theologorum, tres nonnisi agnoscit: idque exclusivè quoad alias. Tum quia virtus quæ pro formali non dicit Deum, imò nec pro materiali, non potest esse Theologica, Theologica enim virtus definitivè, pro formali saltem, debet dicere Deum. Quòd autem Pœnitentia pro formali non dicat Deum, infra probabitur; imò cum detestatur peccatum propter Deum, non detestatur tanquam propter motivum formale, hoc enim spectat ad amorem, sed propter Deum, hoc est propter finem, cui debetur detestatio. Tum quia si pœnitentia esset virtus Theologica, ex eo esset, quia respiciendo dissonantiam operationis ad Deum prout est natura intellectualis, respicit aliquid connexum cum Deo, sed id non arguit rationem virtutis Theologicæ. Certè enim Religio respicit honestatem cultûs supremæ excellentiæ, quæ honestas respicit Deum. Obedientia item erga Deum, respicit honestatem subdendi sese Dei dominio; & tamen utrumque hoc, non est virtus Theologica.

Fundatur autem totùm hoc ulteriùs, in hoc principio: Quia ad virtutem Theologicam requiritur ut nihil creatum, formale illius sit. Consonantia autem actionum nostrarum ad Deum, prout est natura intellectualis, honestas obediendi & colendi &c. sunt aliquid creatum, & sicut Conclusio sequitur debiliorem partem, restringitque perfectius ad gradum imperfectioris; ita, & aliquid creatum, quod est motivum formale, quamvis illud involvat aliquo modo Deum, restringet illud motivum ad rationem Creati.

Nec potest assumi pro principio; quod aliquid connexum cum Deitate, tanquam cum connotato, statuat rem in ratione Divinæ, & in ratione motivi formaliter Divini; aliàs creatura quæ dicit pro termino suæ Relationis Transcendentalis Deum, esset aliquid Divinum; non tantùm terminativè, sed intrinsecè: & quòd pro formali respiceret Creaturam, esset virtus Theologica: quia respiceret id, quod dicit connexionem essentialem, cum DEO.

ADDO. Commodiùs per nos salvari: quî Pœnitentia non sit virtus Theologica, quam salvetur per hos, qui pro formali, assignant æqualitatem ad jus Divinum, quâ Divinum. Quia illa æqualitas, quæ importat aliquid creatum; videtur esse in illorum principiis pro materiali; jus autem Divinum, quâ Divinum, pro formali: quod ipsum jus Divinum, est ipse Deus; & tamen Virtutes Morales, non debent dicere pro formali rationem aliquam Divinam. Non nego tamen quod etiam per oppositos idem salvari licèt non ita commodè, possit.

ASSERO 2. *Pœnitentia ut sic, nè pro connotato quidem, importat aliquid Divinum.*

RATIO est. Quia hoc ipso, non esset Pœnitentia ut sic; non enim esset quid commune ad pœnitentiam pro peccato philosophico, cùm illud dicat negationem respectûs ad DEUM.

ASSERO 3. *Theologicè acceptam Pœnitentiam importare Deum pro connotato.*

Quia tollit peccatum quod commissum est contra Deum, & per hoc solum constituitur in ratione Pœnitentiæ Theologicæ, quia tollit peccatum commissum contra DEUM.

DICES I. Pœnitentia saltem quoad aliquos actus, respicit Deum. Ergo saltem respectu illorum actuum, erit virtus Theologica. Antecedens Probatur. Quia vult satisfacere Deo; vult item, illum habere placatum; jam autem illum placatum esse, est aliquid increatum; est enim actus, voluntatis Divinæ, acceptantis satisfactionem, & condonantis offensam. Actus enim ille Dei, est ipsemet DEUS.

RESPONDETUR. Pœnitentiam quoad aliquos actus respicere Deum pro connotato, importato ab iis, quæ per se respicit; sed non respicit Deum, tanquam motivum formale. Et ita quando creatura vult satisfacere Deo, intendit satisfactionem; quæ pro connotato, vel si mavis dicere, pro fine *Cui* fit satisfactio, respicit Deum. Ad eum modum, quo Religio, dum cultum Deo; & Obedientia, dum obsequium eidem præstat, intendunt directè actionem suam, Deum autem cui hæc fiunt, respiciunt tanquam finem *Cui*. Quando autem Pœnitentia vult habere Deum placatum, ly placatum dupliciter accipi poterit. 1. Pro actione placante Deum. Et hæc est quid creatum, nec potest habitum, qui hoc esse placatum respicit, elevare, ad conditionem habitus Theologici. 2. Potest accipi pro ipso interno actu Divino, dicente se non irasci, & hunc actum non intendit Pœnitentia sub præcisa ratione Divini, sed sub motivo sibi proprio ad ponendam scilicet desinentiam habitualis peccati, quæ complerè haberi non potest, nisi Deo remittente offensam. Breviter: vult illum actum sub formalitate tollendæ dissonantiæ habitualis, sed non præcisè sub formalitate Deitatis.

INSTABIS. Quamvis Deus nonnisi pro connotato respiciatur à Pœnitentia, non dejiciet hoc Pœnitentiam à conditione virtutis Theologicæ.

logicæ. Quod ipsum Probatur. Imprimis, quia etiam spes pro connotato respicit aliquid creatum. Nam respicit Deum bonum nobis; ubi ly Nobis, creatum aliquid importat. Item cum amor Dei, vult Deo bona, extrinseca ipsi Deo, eo casu nonnisi pro connotato respicitur Deus: & tamen tunc verè elicitur actus virtutis Theologicæ. Ergo quantumvis Pœnitentia, nonnisi pro connotato, Deum respiciat; poterit esse virtus Theologica.

Respondetur Negando Consequentiam. Quia quando amor Dei respicit bona extrinseca Deo, non stat in hoc præcisè & ultimatè; quia illud bonum est extrinsecum DEO, sed totus ille actus resolvitur ultimò in ipsum Deum, in se bonum, & dignum omni possibili bono. Jam autem actus, quo vult peccator, sibi Deum placatum: inquantum est actus Pœnitentiæ, ultimò non resolvitur in aliquid increatum; sed in aliquid creatum, nempe, ut peccatum sibi non imputetur; habeatur pro non facto; deleatur à gratia, &c. similia. Quod autem attinet ad actum Spei paritas adlata potius est pro nobis: quia connotata nonnisi ratio creaturæ à Spe non dejicit Spem à ratione virtutis Theologicæ. Ergo nec, tantùm connotata ratio Deitatis, à Pœnitentia attollet eandem ad rationem habitus Theologici. Rursùs quando Pœnitentia respicit Deum placatum; non attendit ad esse Divinum, tanquam motivum formale, sed attendit ad tollendum peccatum commissum, vultque Deum habere placatum, ut ponatur illa sublatio, quam solam tanquam sibi propriam, respicit Pœnitentia.

Dices 2. Fides respicit Deum revelantem, & tamen salvatur in fide ratio Fidei Theologicæ. Ergo etiam cum respicit Pœnitentia Deum condonantem, salvari poterit in ea ratio habitus Theologici.

Respondetur, adferendo imprimis disparitatem in sententia quæ censet non posse condonari peccatum sine infusione gratiæ. In hac sententia disparitas erit: Quia quando Fides respicit Deum revelantem respicit non revelationem passivam, sed activam quæ est ipsemet Deus; jam autem quando respicit Pœnitentia Deum condonantem, non respicit condonationem activam, sed passivam; quæ est quid creatum; nempe ipsa gratia quâ exercetur prædicta condonatio. Id ipsum ulterius in hoc fundatur. Quia si Fides respiceret revelationem passivam quæ est signum aliquod creatum manifestativum Dei attestantis, hoc ipso Fides deficeret à suo formali, primò & per se intento, respicit enim aliquid increatum: jam autem si respiciat Pœnitentia condonationem passivam connotantem Deum, à quo fit illa condonatio non deficiet per hoc à suo formali, de quo infra & interim non probatur formale illius debere esse aliquid Divinum, quâ tale. Alia autem disparitas in principiis sententiæ non requirentis ad condonationem infusionem gratiæ, hæc assignari potest, Quia Deum revelantem ita respicit Fides, ut illum solum pro motivo formali & ratione *propter quam* habeat; jam autem Deum condonantem respicit Pœnitentia sub formalitate tollendi peccati commissi. Denique quia Fides respicit Deum revelantem, pro motivo habendo revelationem activam, adeò que Divinum quid, in eo ipso sistendo; jam autem Pœnitentia, respicit Deum placatum non sistendo in hoc ipso, sed inquantum esse placatum Deum, ordinatur ad abolitionem peccati.

Dices 3. Pœnitentia non vult Deum propter condonationem. Ergo falsum est, quod illum respiciat pro materiali.

Respondetur. Pœnitentiam non velle Deum propter condonationem, hoc est, ordinando Deum ad condonationem, tanquam ad ultimum finem, nam hoc esset inordinatum ultimi enim finis qualis est Deus, implicat statuere alium ultimum finem, ut probatum in Ethica. Vult tamen Deum propter condonationem, restringendo Deitatem formalitate aliqua creata, qualis est formalitas tollendi peccati.

DISPUTA

DISPUTATIO II.

De Differentia Pœnitentiæ Virtutis.

SUB hoc titulo tractabitur de Objecto Formali Pœnitentiæ. Itemque de Materiali. Sed hujus tractatio postponetur illi priori, plura enim quæ priori Disputatione tractavimus xinde lucem accipient; quî enim intelligitur uòd Pœnitentia, ex definitione sua, sit abolitia peccati: quòd sit specialis virtus: quòd onnisi moralis: non habitâ notitiâ de Formali œnitentiæ? Dandum itaque fuit connexioni Quæstionum, ut ordo cæteroqui usitatior, tantillùm inverteretur. *Sit*

QUÆSTIO I.

De Objecto Formali Pœnitentiæ.

PLures sententias de hoc puncto post alios recitat Lugo Disp. 2. à sect. 1. & Dicastillo. Disp. 1. n. 27. Nos principaliores attingemus.

DIFFICULTAS I.

An Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Divinum, sit objectum formale Pœnitentiæ virtutis?

AFfirmat Vasquez, quem etiam sequitur Dicastillo, citatus n. 34. & Bertholdus n. 7. estque communis; quæ scilicet, actuum Pœnitentiæ, qui appellantur prosecutionis, objectum formale, assignat Æqualitatem ad jus Divinum, ut alii addunt secundùm quod Divinum est; seu, adæquatio ad exigentiam Dei, quâ Deus est. Actuum autem fugæ, objectum assignat, Inæqualitatem ad idem jus, quanquam ipse Dicastillo in processu discurrendi, impingit in secundam sententiam; de qua inferiùs.

DICENDUM est. *Æqualitatem ad jus Divinum non esse Objectum Formale Pœnitentiæ quoad actus prosecutionis; nec item actuum fugæ ejusdem Pœnitentiæ Objectum Formale esse Inæqualitatem ad idem jus.*

PROBATUR I. Formale Pœnitentiæ Objectum non debet deficere ab hac conditione objecti formalis, quæ est, primò, & per se intendi. Sed illa Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Divinum, deficit in conditione, quæ est, primò per se intendi. Ergo illa Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Divinum, non est formale Pœnitentiæ. Major Probatur, quia formale debet esse primò intentum in quocunque habitu. Quod ipsum Probatur. Tum quia objectum formale habet se sicut differentiæ in compositis seu Metaphysicis seu physicis. Nam sicut differentiæ faciunt differre & specificari compositum, ita & Objecta Formalia, faciunt differre & specificari habitus. Jam autem differentiæ & metaphysicæ & physicæ specificativæ ultimo, semper habent rationem primi. Et ita risibilitas non est differentia hominis, quia non est primum quid, nam illa prior rationalitas. Tum quia eandem Majorem suadet inductio. Ita enim veritas v. g. Logica non est formale Logicæ; quia non primò intenditur, sed fluit ex rectitudine. Rursùs in Ædificatoria, pulchritudo domûs non est formale Architectonicæ; quia non primò per se intenditur, sed fluit ex commoda & regulata totius ædificii structura; & cætera similia. Tum quia formale objectum debet esse per modum differentiæ ponibilis in definitione habitus, jam autem definitiones debent constare prædicatis Primis quæ sint radix reliquorum, & simul ultimis in methodo resolutiva. Probatur Minor. Sed Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Divinum, deficit in conditione, quæ est, primò & per se intendi ab habitu Pœnitentiæ. Et imprimis agamus de actibus fugæ. Illud primò per se intendit fugere Pœnitentia, quod primò per se constituit objectum, quod fugit in ratione odibilis, aversabilis &c. sicut enim Ars Medicinæ, illud primò fugit, quod primò opponitur sanitati, quam vult reinducere; ita & primò Pœnitentia fugiet id, quod primò constituit illud malum, quòd vellet Pœnitentia reparare; & sicut duæ parallelæ, ita se habent, ut prima primis, secunda secundis opponantur, idque procedendo consequenter, etiam in infinitum productæ, nunquam inter se convenient. Ita & habitus fugæ, si comparetur ad id quod fugitur, hoc est peccatum, illud primò fugiet, quod primò constituit illud objectum, quod fugitur. Cujus ipsius hæc ulterior ratio assignari potest. Quia objectum fugæ debet habere aliquid, per quod primò constituatur in ratione objecti fugæ

seu

seu mali. Ergo & habitus natus aversari illud malum, debet aversari illud primò, quod primò illud malum constituit in ratione mali; sicut enim aversatur simpliciter malum, quia simpliciter malum est, ita & primò debet aversari, quod primò constituit malum in ratione mali. Sed Inæqualitas ad jus Divinum non constituit primò & per se, id objectum, in ratione aversabilis, quod aversari nata est Pœnitentia. Quod ipsum Probatur. Quia quod aversari nata est Pœnitentia, per omnes Patres est peccatum, supponitque id claré Trident. Sess. 14. cap. 1. ubi necessitatem Pœnitentiæ deducit, ex necessitate habitûs, qui opponatur peccato. Sed peccatum non constituitur in ratione peccati per Inæqualitatem ad jus Divinum. Quod ipsum Probatur. Tum quia etiam Oppositi, in materia de Peccatis non adferunt dictam Inæqualitatem pro primo essentiali conceptu peccati. Tum quia nemo rigorosè loquendo, est injustus erga seipsum. Ergo rigorosè loquendo, respectu Dei, nullum erit rigorosum peccatum, & tamen agnoscuntur aliquæ actiones ita peccaminosæ, ut si per impossibile eas Deus committeret, rigorosè peccaret. Tum quia hujus ipsius, quod aliquid sit contra jus Divinum, ulterior ratio non quidem in ratione justitiali, sed in ratione aversabilis, à pœnitentia dari potest; quia dicit rationem dissonantiæ ad naturam intellectualem, adeòque ad Deum secundùm quod, natura Intellectualis est.

Probatur Conclusio II. Pœnitentia Philosophica pro peccato philosophicè accepto, quando peragitur, non aversatur primò per se differentialiter peccatum, sub formalitate Inæqualitatis Philosophicæ. Ergo neque Pœnitentia Theologica, aversabitur peccatum, sub ratione Inæqualitatis Theologicæ. Probatur Consequentia. Quia hæ Pœnitentiæ, non differunt, nisi secundùm præcisam rationem Philosophici & Theologici; sicut & ipsa peccata; debebunt ergo convenire in ratione motivi, & tantùm differre in ratione Philosophici & Theologici. Antecedens autem Probatur: Quia si per impossibile non esset Deus, nec ulla alia creatura præter peccantem, posset rigorosè adhuc committi peccatum philosophicum, & tamen tunc nulla esset Inæqualitas rigorosa, nam hæc ut suppono ex materia de Justitia, debet esse inter distincta realiter.

Probatur III. Quia si nihil obsit sub ea formalitate, assignandum est Formale Pœnitentiæ, quæ non importet aliquam rationem, quæ illi propriè rigorosè, non convenit, nam si formale est; propriissimè convenire debet. Sed ratio Inæqualitatis ad jus Divinum, non est ratio propriè & rigorosè conveniens Pœnitentiæ. Quod ipsum Probatur. Tum consensu opposìtum sentientium, qui docent inter Deum & Creaturam non intercedere rigorosam Justitiam. Tum quia id probatum est in materia de Justitia.

Objicies I. Æqualitas ad jus Divinum, secundùm quod Divinum; est finis intrinsecus Pœnitentiæ. Est enim quod intenditur ab actibus illius; & ita intenditur, ut inter illam & proximam Pœnitentiæ materiam, pariter nihil mediet, atque in Logica, nihil mediat inter operationes Intellectûs & earum rectitudinem. Ergo dicta Æqualitas, erit objectum differentiale Pœnitentiæ.

Respondetur. Conformiter ad fundamenta præjacta, quòd scilicet illa Æqualitas sit finis intrinsecus non primò per se intentus; & quòd sit finis intrinsecus quodammodo, quia peccatum saltem impropriè est dicta Inæqualitas cum jure Divino; sed non est Inæqualitas formaliter & primò per se. Ex alio principio eadem Objectio solvi potest, quod etiam Ad Confirmationem Conclusionis adferri potest: Pœnitentiæ scilicet objectum, non posse esse idem cum objecto Justitiæ ut sic, aliàs pœnitentia, esset Justitia ut sic, esset que per modum generis ad Religionem, Obedientiam, &c. hæ enim virtutes sunt aliquæ species Justitiæ. Quòd si Pœnitentiæ objectum, non debet esse objectum justitiæ ut sic nec erit Pœnitentiæ objectum, jus Divinum quà Divinum; hoc enim jus Divinum quà Divinum est objectum justitiæ ut sic. Nam sicut Justitia talis, respicit jus tale; ita Justitia ut sic (suppono Theologica) respiciet jus Divinum ut sic. Unde ex vi hujus principii, neganda est hæc propositio quòd æqualitas ad jus Divinum ut sic, sit finis intrinsecus Pœnitentiæ.

Instabis I. Omnis virtus ad alterum, formaliter prosequitur Æqualitatem ad jus alterius, cùm nonnisi hac obtenta, faciat nos rectè habentes ad alterum. Ergo etiam Pœnitentia, cùm sit quædam virtus ad alterum; hoc est, ad Deum: prosequitur Æqualitatem ad jus Divinum.

Responsum jam est, quòd virtus ad alterum propriè & rigorosè, respiciat Æqualitatem primò, & per se; Pœnitentia autem non est rigorosè ad alterum, sufficietque, ut nonnisi in re illam Æqualitatem attendat, quamvis non primò per se. In idem recidet si dicas: quòd est ad alterum, alteritate justitiali prosequitur Æqualitatem ad jus alterius. Sed non est necesse, ut virtus ad alterum quoquo modo, attendas primò & per se, ad æqualitatem, quæ sit, ad jus alterius. Sic Religio, Obedientia, est ad alterum: neque tamen Religio primò per se respicit Æqualitatem; quod idem dicendum de Obedientia, proportionaliterque applicandum ad Pœnitentiam.

Instabis II. Æqualitas debita juri Divino, secundùm quod est absolutè & irrestrictè Divinum, est quædam honestas, per se laudabilis per seque expetibilis; debet ergo formalisare aliquam ad Deum virtutem, cùmque non formalisset aliam, formalisabit Pœnitentiam.

Respon-

Responsum est. Jus Divinum ut sic, formaliſare Juſtitiam Divinam ut ſic. Ex alio principio eidem Inſtantiæ reſpondetur, quòd illa Æqualitas ſit per ſe laudabilis, hoc eſt, non per accidens participans laudabilitatem: ſed non eſt per ſe laudabilis, quaſi debeat non eſſe appetibilis gratiâ aliûs vel per attributionem ad aliud, ſive tanquam ad genericum illius prædicatum, ſive tanquam ad aliquid in re coincidens. Et certè multa in Scientiis per reductionem ad objectum formale, conſiderantur; quantumvis non accidat illis conſiderari ab illa Scientia; ſic etiam Æqualitas ad jus Divinum ut ſic, attribui poterit ad Pœnitentiam, licèt non ſit ultimò differentiale prædicatum, & finis primò intentus ejusdem.

Objicit II. Pœnitentia, non ſolùm ſervare, & reparare debet Æqualitatem, Divini dominii, vel excellentiæ, vel beneficentiæ &c. ſed univerſaliter Æqualitatem ad omne jus Divinum. Ergo debet Univerſaliter jus illud conſiderare. Ad eum modum, quo Metaphyſica quia non ſolum conſiderat hominem, vel ſolùm corpus, ſed omne ens: fit ut Metaphyſica reſpiciat pro objecto ens, quà ens.

Respondetur. Æqualitatem hanc quoad rationem non ultimam ſpecificandi, reſpicere Pœnitentiam; ſed non reſpicere primò per ſe. De Metaphyſica autem alia eſt ratio: quia nullus datur alius habitus, qui conſideret ens quà ens, & nulla formalitas prior, ad quam primò & per ſe attendere poſſit Metaphyſica. Jam autem Æqualitatem ad jus Divinum: quâ tale, reſpicere poterit Juſtitia generica, & Pœnitentia pro ſua parte, poteſt habere aliquid aliud quod primò, per ſe intendat.

Objicit III. Omnes actus Pœnitentiæ verſantur, circa reſtaurationem, aut conſervationem juris Divini; tanquam circa objectum diſtinctivum Pœnitentiæ à cæteris virtutibus. Ergo illud erit formale; nam de ratione formalis eſt, ut omnes, talis virtutis actus, verſentur circa illud, tanquam circa objectum diſtinctivum. Antecedens Probatur. Si aliquis actus non verſaretur circa prædictum objectum, maximè non verſaretur ſatisfactio; jam autem etiam hæc verſatur, quia acceptatur ex deſiderio ſatisfaciendi juri Divino læſo. Quòd autem Pœnitentia verſetur circa illud jus, tanquam circa objectum diſtinctivum, Probatur. Quia per hoc diſtinguitur ab aliis virtutibus; nam Charitas v. g. odit peccatum, non quia eſt Deo injurioſum ut ſic, ſed quia avertit à bonitate Divina, & ſic de aliis.

Responsum jam eſt. Omnes actus Pœnitentiæ quodammodo verſari circa reparationem aut conſervationem juris Divini. Eſt enim contra jus Divinum omne peccatum, committitque talem latiori modo dictam injuriam; ſed ad illud jus Divinum, non attendunt primò & per ſe omnes actus Pœnitentiæ. Dictum item eſt, quòd jus Divinum quâ Divinum ſpectet ad rationem genericam Juſtitiæ, de qua ſpecialis tractatio non habetur, quia nullam particularem conſiderationem habet, quæ noſci non poſſit & deduci, ex tractatu de aliis virtutibus. Et ſicut non explicamus Juſtitiam ut ſic, quæ reſpiciat jus humanum quà humanum, eò quòd ſic ſumptæ Juſtitiæ, aliunde notitia peti poſſit; ſic etiam eodem titulo non habet Juſtitia ut ſic, reſpiciens jus Divinum quâ Divinum peculiarem conſiderationem.

Neque valet, ſi dicas: Juſtitiam ut ſic, eſſe virtutem generalem; ſi enim ly generale accipias pro ratione ſuperiori prædicabili de pluribus, in hoc ſenſu erit virtus generalis. Si autem ly generale accipias pro conflato ex pluribus particularibus virtutibus, non erit ſic generalis, habebit enim ſpeciale ſuum motivum & objectum, hoc eſt jus Divinum ut ſic.

DIFFICULTAS II.

Utrum Formale Pœnitentiæ, ſit Bonum Pacis cum Deo? vel Compenſatio? &c.

Affirmat Lugo Diſp. 2. num. 49. & cum eo Roſmer.

Supponunt uterque I. Per omne peccatum, præberi DEO rationabile fundamentum odii, & indignationis, contra peccatum, vel gravis vel levis. Huic fundamento indignationis, opponitur Æqualitas moralis, quæ ſtat in hoc: nè homo habeat Deum rationabiliter offenſum; hæc autem Æqualitas eſt Bonum Pacis.

Supponunt II. Dupliciter poſſe intelligi: quòd Pœnitentia intendat Bonum Pacis cum Deo. Primò quòd intendat Deum non habere Amicum. Secundò quòd intendat DEUM non habere Inimicum. Quæ duo ſunt diſtincta; nam poſſem ego velle, nè averſus ſit à me Paulus, adeoque illum non offendere, & poſſum tamen non deſiderare, ut ſit mihi amicus. Et ad hanc pacem attendit Pœnitentia.

Supponunt III. Æqualitatem hanc moralem, non eſſe rigoroſè Juſtitiam, nec Inæqualitatem eſſe rigoroſè Injuſtitiam; ſed eſſe ſolùm offenſam, quæ poteſt eſſe ſive injuria: nam ſi amicus obnixè petat à me librum, quo unicè indigeo; offendo amicum, non illum dando, & tamen non facio illi injuriam, alioqui teneret ad reſtitutionem; per hoc tamen non negant offenſam & injuriam in eandem entitatem coincidere poſſe. Contra ſic explicatam Concluſionem.

Dicendum eſt I. *Formale Pœnitentiæ*

non esse dictam Æqualitatem, & intentionem Boni Pacis cum DEO.

PROBATUR I. Argumento jam facto; quod in præsenti applicari etiam debet. Quia scilicet Bonum Pacis, non est quid primò per se intentum, à Pœnitentia, nam etiam peccatum, in ratione peccati, non constituitur primò per se, quòd ab illo Deus avertatur, & quòd impediat pacem cum Deo. Quærendum enim restabit: Cur ab eo Deus avertatur? Et, cur impediat pacem? Illud autem quod pro ratione adferetur, erit ratio primò constituens peccatum. Quòd autem rationem primò constitutivam peccati, differentialiter respiciat actus fugæ Pœnitentiæ, jam est supra ostensum.

PROBATUR II. Si Bonum Pacis esset objectum Formale Pœnitentiæ, vera esset hæc Universalis: Nullus est actus Pœnitentiæ, qui non respiciat Bonum Pacis; (loquendo de actibus prosecutionis) nam formale habitûs, omnes actus illius respiciunt: Si enim illo formali non informarentur, hoc ipso non essent illius habitûs, actus. Sed falsa est illa universalis; quia, vera est hæc particularis: Datur actus Pœnitentiæ qui non respicit Bonum Pacis. Ergo illa universalis negativa, ut constat ex Dialecticis, erit falsa. Antecedens Probatur. Si ego dicerem quantumvis per impossibile propter meum peccatum Deus non fuisset à me aversus, nihilominus ex sola dissonantia illius ad Deum, detestor illud & retracto, verè hic actus esset Pœnitentiæ; nec illum à ratione actûs pœnitentialis, quisquam sine petitione principii eximere potest; & tamen ille actus, non respiceret formalem hanc rationem, quod est peccatum avertere à Deo. Ergo dabitur aliquis actus Pœnitentiæ, qui non respicit aversionem, consequanter nec intendit per se Bonum Pacis; & tamen erit actus Pœnitentiæ.

PROBATUR III. Et supponitur, quòd esse objectum aversionis Divinæ; & esse peccatum quà tale, sint formalitates conceptu nostro saltem formali præscindibiles: hoc enim quod est objectum aversionis, est quid posterius, sequens ex conditione peccati; adferri enim potest pro ratione, hanc actionem, esse dignam aversione Divina, quia est peccaminosa; quando autem dicam: ideò aliquid esse peccatum, quia Deus ab illo avertitur, erit ratiocinatio similis illi. Ideò Petrus est homo, quia est risibilis. Rursùs in humanis prius est aliquid esse malum, & postea causare aversionem. Hinc aversus, si ex illo quæratur; quare hanc actionem aversetur? redditurus est pro ratione, malitiam operis. Quòd si id est in humanis offensis; cur non idem reperitur in peccato?

Ex hoc autem deducitur. Rationem offensæ & peccati, præscindi posse, priusque esse rationem peccati, quam offensæ, vel causativi aversionis. *Hoc posito*; Quæro: Vel illam rationem manentem, post præcisam formalitatem offensæ, vel inquam, potest adhuc respicere Pœnitentia, versarique circa illam, retenta formalitate Pœnitentiæ; vel non potest? si potest? Ergo apparet, quòd aversionem non respiciat differentialiter, quia nullus habitus manet, sublato suo differentiali. Quòd si tunc non poterit versari circa illud objectum, pœnitentia? quæritur: cur non? modò reddatur ratio sine petitione principii. Insuper in oppositum ratio est. Quia omni illi, cui convenit esse peccatum, opponitur Pœnitentia. Sed illi actioni convenit esse peccatum, opponitur Pœnitentia. Sed illi actioni convenit esse peccatum, ut jam suppositio probavit. Ergo illi per actus fugæ opponere se potest Pœnitentia; adeòque illud præcisum à formalitate offensæ, erit objectum Pœnitentiæ.

RESPONDEBIS. Fore tunc Pœnitentiam specie distinctam.

CONTRA est. Quæro: an sit futura distincta in ratione Pœnitentiæ, quæ respicit peccatum, quà peccatum est? Vel quâ respicit objectum aversionis à Deo? Si primum? Quæro: In quo sit futura illa specifica differencia Pœnitentiæ in versando circa peccatum quâ peccatum est? utrobique respiciatur dissonantia v.g. ad Deum quâ naturâ intellectualis est: Si autem est differentia nonnisi in hoc, quia tunc non respicit peccatum, secundùm quod illud objectum aversionis est? hoc quidem verum est. Sed de hoc quæritur; Cur respicientia peccati sub tali formalitate, sit talis ratio, qua mutata, non sit futura eadem specie Pœnitentia.

DICENDUM est II. *Bonum Compensationis non esse objectum formale Pœnitentiæ.*

PROBARI solet I. ex Lugone. Illud motivum compensationis includit peccatum, adeòque est inhonestum. Ergo non est formale Pœnitentiæ, quæ est quid honestum. Antecedens Probatur. Quia orta illa bonitas, & honestas, consistit in bonitate Compensationis, ut Compensatio est. Ergo componitur intrinsecè ex illis, ex quibus componitur compensatio ut talis est. Compensatio ut talis est. Compensatio autem ut Compensatio, includit offensam præteritam; & actionem præsentem obsequii. Ergo virtus, quæ afficitur ad hanc honestatem, necesse est ut afficiatur ad utramque partem illius complexi; altera enim sola, prout condistincta ab altera, non est Compensatio adæquata.

RESPONDET ipse de Lugo huic argumento n.36. retorquetque illud, circa objectum Justitiæ vindicativæ in Deo, quæ habet pro objecto honestatem punitionis; quæ non est sola bonitas tormenti, secundùm se; sed includit tormentum ut malum illius qui peccavit; atque adeo videtur includere ipsum peccatũ præ ter tum. Concedit ulteriùs: quòd Deus habeat affectum ad illud totum complexum, & ad omnes ejus partes, non ad singulas seorsim, sed prout conjunctæ cum aliis, componunt illud

illud totum, quod est punitio peccati. Ex hoc tamen non sequitur, quòd Deus amet simpliciter peccatum præteritum, seu quod habeat etiam aliquem affectum erga illud; non enim est necesse, quòd qui vult vel amat aliquid propter bonitatem specialem illius, eodem genere affectûs amet bonitatem ipsam, quæ movet ad amorem. Ad eum modum, quo potest aliquis amare Petrum sapientem, non tamen eodem amore amare sapientiam Petri; nam amore amicitiæ amat Petrum & non sapientiam. Et certè potest DEUS gaudere de peccato præterito, per simplicem complacentiam & affectum; unde etiam, exclamat Ecclesia: O felix culpa! quæ talem, ac tantum, habuit Redemptorem! *Hæc Responsio.*

NON SATISFACIT. Tum quia major sanctitas Dei, salvatur; si nullo modo ponatur in Deo complacentiæ actûs, vel amor peccati. Tum quia impossibile est, ut Deus habeat aliquem inefficacem affectum ut non sit. Ergo etiam impossibile est ut habeat aliquem affectum inefficacem ad peccatum: cum non magis connectatur cum suo esse quàm cum sua sanctitate, cui esse, opponitur non esse, & sanctitati, peccatum. Concedi tamen potest in Deo, imò & debet, inefficax voluntas impeditionis peccati, titulo causæ primæ. Sed ex hoc non sequitur, concedi debere, inefficacem amorem peccati: hæc enim duo valde diversa sunt. Ad eum modum, quo diversa sunt: ly: *Nolo impedire*; & ly: *Vellem ut facias*; primum requirit condicio causæ primæ; secundum requirit ejus sanctitas. Tum quia nulla est necessitas redigendi sese ad has angustias, ut fusiùs, si Deo constiterit, infra ostendetur; ubi probabitur, peccatum non esse partem intrinsecam, Sacramenti pœnitentiæ; imò vel ex hoc solo medio termino rejici debet, nè appingatur Deo amor peccati.

RESPONDETUR huic argumento, Retorquendo illud de appetitu Medicinæ in ægroto: An scilicet tunc appetens Medicinam quà Medicinam reparativam, appetat ægritudinem? quæ medicina reparativa intelligi non potest sine ægritudine. Item: An qui appetit inducere formam in materiam, quia est privata formâ, appetat privationem formæ? sed de his instantiis fusiùs postea. Directè ad argumentum dici potest: Negando Antecedens. Ad probationem illius dicitur: quòd includat quidem Compensatio offensam, sed non quâ partem sui componentem; sed potiùs tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum; ut dictum in materia de Connotatis; idque adhuc à se destruibile. Negoque, quòd virtus quæ afficitur illi Compensationi, debeat affici illi extrinseco, quod destruit, hoc ipso enim, quia illud destruit non afficitur illi; imò si afficeretur, sequerentur duo contradictoria, scilicet affici & non affici: affici, ut supponitur, non affici autem, quia nemo afficitur ei, quod destruit; & infectum vult; positaque veritate eorum, quæ dicunt Oppositi, impossibilis esset detestatio peccati præteriti quâ talis; quia detestatio deberet illud semper quoquo modo velle, adeòque & ipsa detestatio, indigeret detestatione. Illa autem Ecclesiæ locutio non est nisi figurata: nec significat Ecclesiam complacere sibi in culpa; sed quòd gaudeat se liberatam à culpa tam insigni medio. Felicitas autem culpæ, est desinere esse culpam. Vel certè in hoc sensu intelligi debet: quòd infelix fuisset nisi eam Christus redemisset, quia nonnisi tali posita redemptione, remitti condignè potuit. *Hinc aliter*

PROBATUR II. Conclusio. Quia scilicet primò & per se nec formalitatem injuriæ nec formalitatem offensæ nititur abolere Pœnitentia; cùm neutra harum formalitatum, primò constituat peccatum, cujus tamen deletionem, primò respicit Pœnitentia.

PROBATUR III. Quia posset aliquis dicere: Doleo quia feci rem dissonam Deo, prout natura Intellectualis est. Quo casu, eliceret actum Pœnitentiæ, cur non enim? & tamen non attenderet ad offensam nec ad injuriam, quia nec attenderet ad jus Dei in meas operationes, nec ad Sanctissimam ejus dignitatem, quâ invita, eveniunt peccata. Ergo apparet, quòd illa Compensatio, non sit Formale Pœnitentiæ, cùm actus illius aliquis non illud respiciat; & tamen omnes actus alicujus habitus respiciunt formale illius habitûs.

ALIQUI, longè aliter quam proponat hæc secunda Conclusio defendunt: Quòd bonum Compensationis respiciet Pœnitentia; docentque, quòd dolere de peccatis, non spectet ad pœnitentiam, inquantum attendit ad bonum Compensationis; hanc fusè doctrinam alii impugnant. Suffecerit dicere: Quòd ad eandem virtutem spectet, & dolere de opposito illius; & curare nè fiat; sicut ad eandem Justitiam restitutivam spectat; & detestari injuriam; & curare nè inferatur. Adde SS. PP. ejusmodi nobis proposuisse pœnitentiam, quæ sit principium dolendi de commissis; essetque hoc multiplicare sine necessitate virtutes, esset enim necesse adstruere virtutem, quæ ex communi motivo doleret de peccatis, & tamen non esset pœnitentia; quia ad hanc; ut tu dicis, non spectat dolere de commisso peccato. Legantur impressi.

DICENDUM est III. Bonum deletionis peccati, pro ut assequibile per actus pœnitentis, non est objectum Pœnitentiæ.

PROBATUR I. Quia hæc explicatio duo complectitur, imprimis Ly Bonum deletionis peccati. 2. Ly Prout assequibile per actus pœnitentis. Primũ illud difficultatem Theol. facessit quæ objectum formale, debet esse tale, quod possit esse ratio definitiva Pœnitentiæ, consequenter per claros & proprios conceptus

debet procedere, jam autem prædicti termini non sunt tales, hoc enim quod propriè delet peccatū, est aut satisfactio infinita, aut gratia justificans, vel actus amoris sive formalis sive virtualis. Nihil autem horum competit pœnitentiæ. Et quæcunque modificatio adhibebitur istius deletionis peccati ponibilis à Pœnitentia, illa restrictio condistinctum conceptum habebit, & si erit legitima, illa potius definiet Pœnitentiam.

Secunda etiam pars habet difficultatē Philosophicam. Videtur enim hæc esse petitio principii, nempe quod Pœnitentia sit virtus intentiva boni deletionis peccati, prout assequibilis per actus pœnitentis, de hoc enim ipso quæritur quid sit istud ipsum ly *pœnitentis*. Et qui ignorat definitionem Pœnitentiæ, ignorat etiam ly *Actus pœnitentis*.

PROBATUR II. Quia objectum formale debet esse ultimum resolutorium quæstionum in illa linea instituibilium, ut alibi probatum: prædictum autem formale non est tale resolutorium, quærere enim restat, quid tibi displicet Pœnitentia in peccato, quod delere vis. Quod ipsum argumentum viâ negativâ proponitur. Dantur interdum aliqua quæ sunt ultimum resolutorium v. g. Rationalitas in homine radicaliter accepta, & alia quæ non sunt resolutorium v. g. Risibilitas. Debet ergo dari taxativū & major unde dignosci possit quare aliquid sit ultimum resolutorium, & hæc si legitima detur, ostendet, posse ex virtute Pœnitentiæ quæri intendente bonum deletionis peccati, quare tu vis delere peccatum, quid tibi in illo secundùm rationem tuam propriam displicet?

PROBATUR III. Tum quia hoc quod est delectio peccati videtur potiùs esse effectus pœnitentiæ, inquantum imperat actus aliarum Virtutum v.g. actum Charitatis; vel disponentis in Sacramento ad Justificationem. Et quantumvis Deus faceret decretum de non delendo peccato, non hoc ipso censeretur facere decretum ne ullus pœniteat; sed solùm sequeretur in ordine ad deletionem peccati inutilem fore pœnitentiam, licèt foret ad alia utilis, nempe ad proportionandum actum meritis objecti, adeòque ad detestandum v. g. peccatum. Tum quia, quando detestatur, per nos peccatum Pœnitentia, quia est dissonum naturæ intellectuali, datur ut volunt oppositi tunc, nonnisi objectum Virtutis ut sic, ergo & bonum deletionis peccati, erit objectum Virtutis ut sic, in quantum virtus ut sic est Ratio opponendi sese cuicunque peccato; & si rectè restringitur. Pronum deletionis peccati per ly Prout assequibile per actus pœnitentis restringatur simili modo & formale illud aliud. Multomagis si illa dissonantia ita sumatur, prout à nobis restricta est, nempe per modum procedendi, ex suppositione peccati, quod impugnari debuit, sicut & alia inibi ponenda. Tum quia si ex quocunque fideli fortè & ex ipso conclusionem docente, ante ipsam extraditam quæreretur, an Pœnitentia doleat de peccato, responderet quod doleat, cum tamen ex eo quod placuit prædictū principium docere, sequatur, ex motivo sibi proprio non posse illam dolere de peccato: quomodo enim doleret ex bono deletionis peccati. Hocque vult & ipsa auctoritas Hieronymi adducta ab Authore, in Psal. 118. Vera Pœnitentia est, fletibus commissa diluere; quomodo autem flet si non dolet; dolet ipsa.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT I. Lugo Quia S. Thom. hîc *q. 85.* ar. 3. o. dicit Pœnitentiam esse, ad destructionem peccati, inquantum est offensa DEI; &, in 4. Dist. 14. q. 1. ar. 1. q. 3. ad ultimum, dicit: Debere esse alicujus virtutis, ut homo Deum placet, quem peccando offendit. Qua Phrasi utitur etiam Ecclesia, in Oratione: *Deus qui culpa offenderis*, &c.

RESPONDEO. Eodem loco S. Thomam meminisse recompensationis; meminisse etiam Justitiæ; ad quam certè injuria spectat; & tamen, ex eo loco, non infert Lugo, vel recompensationem; vel sublationem peccati, quâ injuria est; esse de formali Pœnitentiæ. Cur ergo infert, de formali illius esse, nonnisi sublationem offensæ?

Directè autem explicari potest hic locus & alii similes: quod agat S. Th. de peccato destruendo, secundùm quod est à parte rei; nam à parte rei peccatum est, & offensa & suo modo injuria, & diminutio bonorum Divinorum; vultque ostendere: quòd Pœnitentia Theologica, moveat se ad destructionem peccati, non Philosophici, sed inquantum est offensa Dei; non determinando: an illa offensa sit primò essentialis conceptus peccati; adeòque primum id quod tollere nata sit, etiam per ordinem ad nostros conceptus, Pœnitentia?

OBJICIT II. Idem: Datur inter homines virtus, quæ inclinat ad habendam pacem ad invicem. Laudabile enim est: neminem habere offensum; nec rationabiliter aversum. Ergo etiam debet dari similis virtus hominis, ad Deum, hæc autem virtus non potest meliori nomine appellari, propter prædictas auctoritates quam Pœnitentia.

RESPONDEO: quid evincant Auctoritates? dictum est supra. Ad paritatem adlatam: Negatur Consequentia. Disparitas est; quia non ex eo ipso, quia est aliquis vir probus moraliter, hoc ipso habet pacem cum aliis; nec hoc ipso, jam est habilis ut alii ab illo non avertantur; debet ergo dari in humanis aliud principium; quæsitivum pacis; quòd principiū appellari potest studiositas parandæ pacis, quæ studiositas, importat quandā suavitatē agendi; industrias excogitandi modos, placendi aliis; ipsamq; compositionē morū, tra-

ctivam

ctivam ad affici. Sed id respectu Dei locum non habet, nam si sis vir probus, hoc est, si servaveris mandata, habebis jam pacem fundamentalem cum Deo; si autem arripias consilia; majora adhuc præsidia retinendæ pacis nancisceris; & si exerceas opera supererogationis, penitùs te in Dei gratiam, adeòque pacem cum eo, insinuabis. Data ergo speciali virtute inter homines, quæsitiva Boni Pacis cum aliis, non erit necesse, dari specialem virtutem, ad habendam pacem cum Deo, quæ hoc ipso habetur, si serventur mandata &c.

Addo. Etiam hoc concesso, quòd detur specialis virtus respectu Dei: attendens ad Bonum Pacis, numquidné jam illa virtus non dico vocabulariter, sed verè erit pœnitentia? numquid iste qui suavitate agendi reddit sibi alios non inaddictos, censetur esse pœnitens? ad quam autem virtutem spectet quæsitio pacis cum Deo: mox attingetur.

Instat Rosmer: Possibilis est talis virtus. Ergo datur. Quia si possibilis sit, nullum est fundamentum negandi quod de facto detur.

Respondetur. Non ex eo præcisè, quia potest dari habitus aliquis virtutis, inferri debet, jam illum dari; quia potest dari habitus consimilis spei viatorum, qui primò per se inclinet ad sperandum bona aliis; qualis in Beatis ordinariè ponitur, & tamen modò de facto talis habitus non datur, sed volitionem, sperandi bona aliis, principiat indivisibilis habitus spei. Rursùs posset dari habitus, primò inclinativus ad odiendum odium Dei; & nihilominùs talis habitus non datur, sed nonnisi habitus Charitatis, qui & amat Deum, & odit odium illius. Non ergo præcisè ex eo, quia potest aliquis habitus dari, inferri debet de facto illum dari. Sed illatio tunc tenet, quando non potest referri principium actuum illorum, in aliquem habitum, de quo aliàs sine controversia constat, ita enim satisfiet illi regulæ; quòd sicut entia ita & habitus non sint multiplicandi sine necessitate, scilicet non ponendo condistinctum habitum, nisi tunc cum aliùs habitus, idem præstare non potest. Jam autem hæc virtus, quæ est nolendi Deum habere offensum; potest benè revocari ad charitatem; quia nolle habere Deum aversum, est inchoativè, & dispositivè, amicitia; eò quòd sit talis rationis, ut si sit in subjecto, quod est capax, & appetens amicitiæ; hoc ipso disponat ad amicitiam. Et certè sicut ad eandem virtutem spectat, amare amorem amati boni, & odisse odium amati boni: ita ad eandem virtutem spectat: velle habere amicum Deum; &, nolle illum habere aversum. Et sicut dispositiones præcedunt formam; ita hanc formam, velle habere amicum DEUM; præcedit tanquam dispositio, discontentum esse, illius aversione. Et licèt sub hac formalitate, quòd peccatum sit malum Dei, quæ formalitas spectat ad charitatem, non ita clarè eluceat, quòd ad illam spectet detestari peccatum, inquantum reddit Deum aversum; nihilominùs inquantum Charitas est quæsitiva amicitiæ cum Deo, sequitur, quòd etiam quærere debeat, nè illum habeat inaddictum, seu aversum; seu potiùs addictum seu conversum per amorem.

Potest Responderi aliter eidem difficultati; Concedendo, quòd hoc quod est non habere Deum aversum, si attendatur præcisè explicatio Lugonis, in re spectet ad Pœnitentiam; & in re Bonum Pacis, esse formale illius. Negando tamen, quòd primò & per se ordinem ad nostras intentiones, sit differentiale objectum Pœnitentiæ Bonum Pacis.

Notari potest contra hanc sententiam, quod sicut Lugo condistinguit hæc: habere aliquem amicum, &, habere non aversum; ita condistingui posse habere Deum non aversum; &, habere cum illo pacem; quia etiam in humanis, ista sunt condistincta; & ita Polonos habere pacem, cum Tartaris aliud est, & aliud non habere aversos à se Valachos; fundaturque in hoc: quòd habere pacem, aliquam positivam moralitatem significat, indicatque quandam communicationem, quæ in præciso titulo, non esse aversi, non elucet. Ergo etiam respectu Dei, aliud erit nos cum illo habere pacem; & aliud, non habere illum aversum; quærendùmque restabit: quid ex his duobus Pœnitentiæ conveniat? Quod si dicas: hæc benè ad invicem revocari posse in humanis: dicemus & nos non habere Deum aversum, revocari posse ad habitum Charitatis, Observantiæ mandatorum, & in re, ad ipsam Pœnitentiam.

Objicit III. quidam: Virtus reconciliativa Dei cum homine, habet pro objecto formali prosecutionis, Bonum Pacis cum DEO; Pœnitentia est virtus reconciliativa. Ergo. Major est certa; quia hæc est natura virtutis reconciliativæ alicujus cum aliquo, ut ex averso, faciat non aversum rationabiliter, adeòque conciliet pacem. Minor quoque patet; quia cum esse reconciliativum hominis cum DEO, sit valdè honestum, & necessarium; spectare debebit ad habitum alicujus virtutis specialis; & cum non alius in hunc finem commodior assignetur habitus, quàm virtus Pœnitentiæ specialis; sequitur ad Pœnitentiam pertinere reconciliationem dictam.

Respondetur. Virtutem primò per se reconciliativam habere pro Objecto Bonum Pacis cum DEO; Pœnitentia autem quamvis in re sit virtus reconciliativa cum DEO, non tamen primò per se, est reconciliativa; quia datur prior formalitas in Pœnitentia, quàm esse reconciliativam; imò potest stare ratio pœnitentiæ sine formalitate reconciliationis; uti jam dictum est: Consulantur dicta.

Si etiam ſpectetur probatio Minoris ut ſonat; dici poteſt: quòd reconciliatio, ſub præciſa formalitate, nè habeatur Deus averſus, ſpectet ad virtutem amoris, & amicitiæ cum Deo; nam non habere aliquem averſum, eſt, ut jam dixi, inchoata & præſuppoſitivè amicitia; inchoamenta autem & præſuppoſita amicitiæ, ad eandem amicitiam ordinantur, tanquam ad objectum attributionis. Ad eum modum, quo diſpoſitiones ad formam revocantur, vel ad totum.

Addo: Si eſſe placatum, apprehendatur ſub formalitate Dei boni in ſe; ſpectabit ad virtutem Charitatis; ſi apprehendatur, ſub formalitate Dei boni nobis; revocabitur ad ſpem; accedente præcipuè formalitate arduitatis. Vel, ad maximum, habebit ſe, ſicut aliquid conſequens ex poſſeſſo fine Pœnitentiæ; nam præhabita remiſſione peccati, quam intendit Pœnitentia, conſequitur, ut Deus ſit placatus, & non averſus. Ad eum modum, quo ex commoda ad habitandum compoſitione partium, ſequitur pulchritudo domûs, quæ non eſt formale objectum Architectonicæ, ſed nonniſi ſequens ad objectum ejusdem.

Instabis. Virtuti, quæ attendit ad Bonum Pacis, tribuuntur omnia, quæ tribuuntur Pœnitentiæ; plangit enim, & dolet de peccatis, & providet, nè iſta pax, malè agendo turbetur. Ergo Pœnitentia attendit ad illam pacem.

Responsum jam, Pœnitentiam, in re attendere ad iſtam pacem, ſed non primò per ſe; diceréque poſſet pœnitentia: Ego jam feci ſatis officio, & inhoneſtatem peccati quâ talis, expuli honeſtate actionis oppoſitâ; ut autem Deus ſit placatus, vellem hoc, ſed non eſt mei officii, curet id charitas.

DIFFICULTAS III.

Quodnam ſit Objectum Formale Pœnitentiæ?

Explicanda jam venit noſtra Sententia, à qua lucem accipient hactenus dicta. *Sit.*

Punctum Difficultatis I.

Præmittuntur aliqua.

Præmitto I. *Formale Pœnitentiæ Objectum tradi non poſſe bene, niſi per prædicatum, importans & reſpiciens rationem, & formalitatem peccati ſeu deſtruendi, ſeu vitandi.*

Ratio eſt. Tum quia: omnes SS. PP. per ordinem ad peccatum Pœnitentiam definiunt. Suffecerit Divus Gregor. qui hom. 34. in Evang. & lib. 9. Regi: epiſt. 39. *Pœnitentiæ*, inquit, *eſt, peccata præterita plangere, & plangendo iterum non committere.* Idem ſupponit Trid. Seſſ. 14. cap. 1. dum ait *Fuit*, inquit, *quidem Pœnitentia, univerſis hominibus qui ſe mortali aliquo peccato inquinaſſent, quovis tempore &c. neceſſaria.* Ubi neceſſitatem ejus ex ordine ad tollendum peccatum colligit. Tum quia: ſublatâ Pœnitentiâ, nulla alia virtus eſt, quæ ſe peccato quà tali opponat; imò intantùm reliquæ ſeſe opponunt, inquantum ſaltem latiori modo, participant rationem Pœnitentiæ.

Præmitto II. *Plures eſſe in peccato formalitates*, ſed inquantum ad præſens ſpectat, tres potiſſimum. 1. Formalitas Offenſæ. 2. Injuſtiæ. 3. Peccati, quâ peccatum eſt; poſſe autem has formalitates diſtingui; ratio eſt. Tum quia: de facto tradentur diſtincti illarum, conceptus. Tum quia: etiam in Creatis diſtinguuntur iſta, nam non ex eo; quia alius manet offenſus, hoc ipſo habet injuriam; & habendo injuriam, jusque proſequendo ut illi ſatisfiat juſtitialiter, poteſt tamen hoc ipſo non averti, nec iraſci. Jam autem ipſa ratio peccati, adhuc eſt condiſtincta; quia poteſt aliquis, aliqua actione non offendi, ut ſi non curet ſive fiat illa actio, ſive non fiat; ſi item illud ad ſe non pertineat, vel ſi non ſit invitus ut fiat; poteſt item non injuriari illâ; & tamen illa actio poterit in ſe eſſe defectuoſa moraliter. Sic lutulenta facies Domini, non eſt injuria nec offenſa mancipii, & tamen in genere morum, eſt quid defectuorum. Quod ſi in Creatis, hæ formalitates ſunt condiſtinctæ, facile colligi poteſt, quòd conceptus unius, ſecundùm rationes communes ſpectatus non ſit conceptus aliûs; adeòque quòd etiam in peccato hæ formalitates, ratione noſtra diſtingui poſſint. Tum quia præſumptio eſt communis: diſtincta hæc eſſe; & cùm ſynonima non ſint, tam diverſas appellationes non habuiſſent, niſi perſuaſione communi diverſitas inter hæc fuiſſet agnita.

Præmitto III. *Quis ſit formandus Conceptus, de dictis tribus formalitatibus?*

Et quidem incipiendo à formalitate Injuriæ, ea ſic concipi poterit. Injuria eſt aliquid oppoſitum juſto. Juſtum autem, apud Ariſtotelem idem eſt, quod æquale. Æquale autem eſt, cujus neutrum extremum minus habet. Porrò in Juſtitia tunc eſt Æqualitas, quando juri alterius commenſuratur operatio debita, & quando habens jus non habet minus quàm jure depoſcat. Fit autem Injuria, quando hoc, quod debitum eſt juri alterius, non ſolvitur: peccatum itaque intantum erit Injuria, inquantum non ſatisfit juri Divino, quod habet in noſtras operationes; & quando eæ, & tales non ſolvuntur, quales ſunt, Deo debitæ.

Quod attinet ad formalitatem Offenſæ, illa ſic explicari poteſt: Offenſa non eſt n ſi per ordinem ad alium, tolle alium, quem offendes? & ſi alius non offendetur, non erit Offenſa actualis; ſi autem non eſt offenſus, ſed poterat offendi; erit offenſa

offensa æquivalenter, seu virtualiter. Porrò hæc Offensa, quæ est ad aliud, requirit tria: Objectū displicentiæ; Actum displicendi, si sit actualis Offensa; & insuper Titulum Dignitatis exigentis, nè fieret illud Objectum displicentiæ. Et certè solâ displicentiâ, non stat Offensa; potest enim subditus displicere sibi, ut dixi, in actione Domini, nec tamen eâ offendi, dicereque: quid ad me spectat? præter ergo objectum & actum displicentiæ, Offensa importat in eo qui offenditur, titulum indignè ferendi; quòd hoc vel illud, actum fuerit; idque ob interesse, ut vocant, suæ dignitatis; seu suæ personæ. Unde dicit meritum & dignitatem in offenso, nè actio illa fieret, cui merito & titulo opposuit sese offendens, sua actione.

Quòd denique attinet ad formalitatem peccati, illam per se explicare spectat ad materiam de Actibus humanis & peccatis, nunc supponendo potiùs, quàm probando: dicitur peccatum in ratione peccati constitui Dissonantia ad naturam Intellectualem. Hoc ipsum ut explicetur.

Præmitto IV. *Nec præcisa formalitate Injuriæ, nec præcisa formalitate Offensæ primò essentialiter constitui peccatum?* Rationem jam innui, quia non ideo aliquid est malum, quia DEUM offendit, sed ideo offendit, quia est malum; quod etiam in simili probatum, ex offensa creata. Item non ideo aliquid est malum, quia ad illud exigendum, quia est malum. Ergo apparet rationem mali primò essentialiter non stare in formalitate Offensæ, vel Injuriæ. Cùm ratio mali, pro ratione reddi possit Offensæ & Injuriæ.

Præmitto V. *Explicationem illius, quod est primò essentialiter constitutivum peccati; & dico:* In omnibus illud est primò constitutivum alicujus, quod est ultimum resolutorium, omnium aliorum prædicatorum; adeoque principium & radix reliquorum. Et ita risibilitas, non est primo essentialis conceptus hominis; quia resolvitur, in admirativitatem, quæ est radix risibilitatis; benè enim dico: ideò hominem esse risibilem, quia est admirativus. Admirativitas item, non est primò essentialis conceptus hominis, quia resolvitur in rationalitatem radicaliter acceptam; quâ, quia in homine, per ordinem ad nostros conceptus, nihil reperitur prius, quod habeat rationem ultimò differentialis; fit ut illa sit primò essentialis conceptus differentialis; dixi rationalitate radicaliter sumpta, non haberi prius, quod habeat rationem ultimò differendi. Certè enim sensitivitas, est quid prius rationalitate, sed non in linea ultimò diversificandi. Porrò, quia esse dissonum naturæ Intellectuali, est in peccato prima radix reliquorum prædicatorum, & resolutorium illorum; fit, ut illa dissonantia, sit primò differentialis conceptus peccati. Quòd autem prædicta dissonantia, sit prima radix reliquorum prædicatorum, & resolutorium ultimum, jam dictum est. Et insuper, breviter ex inde colligitur. Si enim quæras: Cur Deus detestetur peccatum? respondebitur: quia illo offenditur & læditur. Si quæras: Cur illo offenditur, & læditur? Respondebitur: quia est malum, & indignum Deo, &c. Si autem quæras: Cur est malum? Responderi benè poteris: quia dicit dissonantiam ad naturam Intellectualem. Si autem quæras: quare dicit dissonantiam ad naturam Intellectualem? jam non est aliquem priorem conceptum adferre ex rationibus nobis notis. Et sicut ex rationibus, nobis notis, nihil est in homine, prius rationalitate, quod habeat rationem differentiæ; itemque sicut in ipsa præcisè natura Intellectuali, nihil est prius ipsa natura intellectuali; ita & esse dissonum naturæ Intellectuali, est tale, ut non sit in peccato ex formalitatibus nobis notis, prior alia, quæ possit habere rationem resolutivi reliquorum prædicatorum, & rationem differentialis formalitatis. Sed supposita explicatione terminorum; Inductione nonnisi notificari debet. Ad eum modum: quo rationalitas in homine supposita notificatione terminorum, nonnisi inductione ostenditur. Qualis est, v. g. in præsenti inductio: Furtum est peccatum; dissonat enim naturæ Intellectuali, accipere tanquam tuum, quod non est tuum. Mendacium item, est peccatum; quia dissonat naturæ Intellectuali, aliter dicere, & aliter sentire. Si ergo inductio ostendit peccata in particulari, esse dissona naturæ Intellectuali, etiam peccatum ut sic, erit dissonum naturæ Intellectuali.

Quod si quæras explicationem terminorum: Quid sit dissonantia ad naturam intellectualem? Si eam explicatam velis per terminos non figuratos? nihil aliud dicit quàm indecens aliquid, nec conveniens excellentiæ naturæ intellectualis. Et sicut non convenit principi actio servilis aut puerilis, hæcque actio dissonat dignitati illius; ita omne peccatum habet disconvenientiam ad naturam intellectualem. Quod si prædictam dissonantiam notificatam velis terminis figuratis? quemadmodum dissonantiam in Musica, facit sonus chordæ non contemperatæ, sicut contemperari exigit natura melodiæ; ita & actio tunc est dissona moraliter, cùm non ita attemperatur & componitur, prout illam componi & attemperari exigit natura intellectualis, & sicut stridor qui serra fabri ferrarii fit, dissonat auribus, hominique in assueto horrorem quendam adfert, multoque majorem si sint delicatæ aures; sic peccatum, delicatissimæ (si corruptelam demas) naturæ intellectuali, horrorem incutere natum est. Restringendo autem peccatum ad rationem Theologici peccati; dices illud stare, in dissonantia ad Deum, prout natura intellectualis est. *His præmissis.* Sit

*(c) 4 Pun-

Punctum Difficultatis 2.

Quid tenendum?

DICENDUM est I. *Pœnitentia Theologica, pro formali actuum fugæ dicit dissonantiam actuum, Deo, prout natura Intellectualis est*, ita ut illud formaliter nata sit fugere Pœnitentia Theologica, quòd dissonat Deo, prout est natura Intellectualis.

PROBATUR I. Argumento negativo: Pœnitentia non respicit pro formali actuum fugæ, Inæqualitatem, vel Offensam; nec quidquam aliud. Ergo respicit Dissonantiam prædictam cùm in illa reperiri nihil possit, quod illam dejiciat à ratione Formalis Objecti Pœnitentię, secundùm quod illa principiat actus fugæ.

PROBATUR II. Illud est Objectum Formale Pœnitentiæ, quoad actus fugæ, quod pro ultimò resolutorio, potest adferri : Cur Pœnitentia fugiat aliquid in suo genere, ut jam probatum est; idque tum ex eo, quia in aliis virtutibus illud est Formale Virtutis, quoad actus fugæ, quod pro ultimo resolutorio, adferri potest: Cur virtus fugiat sibi oppositum; & ita formale est Temperantiæ quoad actus fugæ circa gulam, Inhonestas excessûs in usu ciborum; qui ipse excessus, est ultimum resolutorium, cur fugiat gulam Temperantia; virtus item Religionis pro formali actuum fugæ habet inhonestatem derogandi Excellentiæ Divinæ, quæ ipsa inhonestas, est ultimum resolutorium; cur Religio fugiat despectum DEI. Tum quia: sicut se habet forma in Physicis, vel differentia in Metaphysicis, ita Formale Objectum in virtutibus; in physicis autem est illud forma, in quod ultimò differentialiter resolvitur compositum, idémque dicitur de differentia Metaphysica. Ergo & in virtutibus illud erit formale actuum fugæ, quod est ultimum rosolutorium: Cur virtus fugiat hoc vel illud objectum. Denique finis virtutis, est formale illius. Ergo debet esse & ultimum resolutorium; nam ultra finem sicut & ultra ultimum; nam ultra finem sicut & ultra ultimum, non proceditur ulteriùs. Sed dissonantia ad Deum, tanquam ad naturam Intellectualem, est istud resolutorium. Tum quia: nullum aliud potest ostendi resolutorium. Tum quia: assignato huic resolutorio nihil opponi potest. Tum quia si quæratur: Cur pœnitens aversetur peccatum furti? Respondebitur; quia est offensa Dei; quæram: Cur est offensa? Respondebitur: quia est Deus invitus ut fiat; quæram? Cur est invitus? Respondebitur: quia est Sanctus, & Sanctitas illius non permittit ut quidquam mali velit, aut quod illi meritò displicere possit; quæram: Cur peccatum sit talis offensa? &c. hujusque non alia potest dari ratio, nisi ipsa Dissonantia ad DEUM, ut natura Intellectualis est. Quod argumentum proportionaliter de Injuria aliisque proponi debet.

PROBATUR III. Quia si dissonantia dicta, est primò essentialis Conceptus peccati, videtur magis consequenter assignari pro Objecto Pœnitentiæ, quoad actus fugæ. Vide plura ubi de mortalitate objectiva.

DICENDUM II. *Pœnitentia quoad actus prosecutionis versatur, tanquam circa suum formale, circa Consonantiam actuum, Deo, prout natura Intellectualis est.*

PROBATUR Actuum fugæ objectum in Pœnitentia est Dissonantia, &c. Ergo actuum prosecutionis erit Consonantia; nam contrariorum, contraria debent esse objecta. Et sicut Temperantia, pro objecto fugæ habet excessum in cibo verbi gratia, ita actuum prosecutionis qui sunt contrarii actibus fugæ, contrarium debet esse objectum; nempe moderatio in usu ciborum. *Sed*

DUBITARI adhuc posset. Quænam sit ratio attributionis; ad quam scilicet & actus prosecutionis & actus fugæ referantur in Pœnitennitentia? Debere autem eam rationem assignari, probari posset: quia scilicet unius virtutis unum debet esse objectum saltem per attributionem. Sed huic difficultati, sufficienter occurri posset, assignando pro formali attributionis, nonnisi ipsum Formale actuum prosecutionis. Cujus ratio hæc reddi posset: Quia imprimis in aliis virtutibus, nonnisi Formale actuum prosecutionis assignatur pro objecto. v. gr. communiter dicitur: Objectum Religionis, esse Cultum Divinum. Deinde etiam in Scientiis, non est necesse quærere nomen commune objecto, & oppositis objecti; sed illud sufficienter revocatur objectum, eò quòd contrariorum eadem sit scientia. Hinc & in Logica, sola rectitudo assignatur pro objecto, nec est necesse, quærere aliquam rationem communem rectitudinis & irrectitudinis; ita & in præsenti, non esset necesse quærere aliquam communem rationem actibus prosecutionis & fugæ in Pœnitentia, sed sufficeret tradere solum objectum formale actuum prosecutionis. Nihilominus tale objectum posse asignari, scilicet actiones quæ dicant habitudinem ad Deum prout est natura Intellectualis, Maximè tamen, attendi debet ad actus fugæ in Pœnitentia, quia primò intendit abolitionem peccati, primaque ejus ratio est, esse remediativam.

RESPONDET I. Quidam. Esto peccatum primò essentialiter constituatur per dissonantiam ad naturam intelluctualem, de quo in materia de peccatis, hîc interim negatur, hanc Dissonantiam afferri posse pro ultimo resolutorio Cur Pœnitentia aliquid fugiat, potiùs enim hoc ultimum resolutorium est, cur virtus ut sic aliquid fugiat?

CONTRA. Si primò essentialiter constituitur peccatum per dissonantiam ad Naturam intellectualem, cur Pœnitentia nata opponeret sese peccato, & quidem ita, ut sicut nullum est peccatum, à quo non removeat Virtus, ita nullum sit peccatum circa quod versari proportionatè non possit Pœnitenta, ergo primis peccati prædicatis, opponet prima sua prædicata Pœnitentia; Sicut enim opponit se peccato, ita primis peccati opponere debet prima sua. Hinc si peccatum illa Dissonantia primo formalisat, etiam actus fugæ in Pœnitentia formalisabit. Nego ulteriùs resolutorium prædictum, esse resolutorium, cur Virtus ut sic aliquid fugiat, ut infra videbitur, & si pro resolutorio habet deletionem peccati Pœnitentia, quærere ex illa restabit: Quare illud vis delere? Ex hoc erit dicta dissonantia.

RESPONDET II. Si quæratur ex Pœnitentia Cur fugiat peccatum per actus imperatos Respondebo: Quia per actus elicitos amat deletionem peccati, & fugit negationem deletionis. Si autem quæratur: Cur amet deletionem peccati? Respondebo, amat illam ratione sui, & sistendo in ipsa, immò si propter aliquid aliud amaret, non esset Pœnitentia sed alia virtus.

CONTRA. Sicut si quæratur, quare hoc Animal sit homo, & respondeatur, quia est risibilis radicaliter, non est sistere in hoc ipso, sed necesse est aliquid altiùs adferre, eò quòd & sit interrogare, & sit respondere per aliquid prius in illo genere, nempe, per rationalitatem radicaliter sumptam; Ita quia rationabiliter est adhuc quærere, quid Pœnitentiæ displicet in peccato, cur velit illud delere, cumque ad hanc quæstionem responderi possit tanquam per prius in hoc genere per dissonantiam peccati; hinc in illa deletione peccati non sistet adhuc Pœnitentia, & si sistat Pœnitentia in dicta dissonantia; Nego quòd non erit adhuc Virtus Pœnitentiæ.

RESPONDET III. Si quæratur: Cur Pœnitentia amet deletionem peccati respondeaturq; quia peccatum est malū ly illud: quia malum; denotat motivum intellectûs dirigentis Pœnitentiam ad eliciendum suum actum, sed non denotat motivum ipsius Pœnitentiæ, residentis in voluntate. Instantiam habes in Virtute Religionis, quæ juxta omnes sistit in bonitate cultus Divini tanquam iu suo ultimo resolutorio & tamen ideo est bonus cultus divinus quia eo est digna Majestas divina. Idque ex eo accidit, quia Majestas Divina non est motivum Religionis (aliàs Religio esset Virtus Theologica) sed potiùs judicii dirigentis Religionem.

CONTRA. Quia si prædictum motivum est motivum intellectus dirigentis Pœnitentiam ad eliciendum suum actum cùm hæc directio hîc & nunc non fiat aliter, nisi propositione motivi, hoc ipso illo motivo movebitur Pœnitentia. Quod attinet ad Virtutem Religionis quæ est bonitas cultûs divini, hæc sola est motivum intellectus dirigentis voluntatem, dignitas autem Divina est quidem id quod noscit intellectus, sed nego; quod illa notitia dirigat Virtutem Religionis, cùm tamen Responsio dicet, quòd ly Quia peccatum malum est, sit motivum intellectus dirigentis Pœnitentiam ad suum actum. Redibuntque supra proposita argumenta quod hoc motivo dirigi possit Pœnitentia, quamvis præcisè dignitate Divina, non possit dirigi Virtus Religionis.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIES I. Objectum Pœnitentiæ debet assignari tale, quod ostendat illam esse specialem virtutem. Sed dictum objectum non est tale. Quod ipsum Probatur: Quia inhonestatem dissonantiæ actionum ad Deum, vel honestatem consonantiæ, respicere possunt bene aliæ virtutes, nam unaquæque & prosequitur suam honestatem & refugit oppositam sibi inhonestatem.

RESPONDETUR. Quòd virtutes aliæ respiciant quidem honestatem dictæ consonantiæ & inhonestatem dissonantiæ, sed non sub hoc nomine, sed nec sub ratione universali & irrestricta; sed attendendo specialiter ad particulares rationes & contractas, iisque solis moventur, & sic Temperantia non respicit suum objectum secundùm præcisam rationem hanc, quæ est consonantia ad naturam intellectualem, sed propter particularem honestatem in moderatione inclusam.

INSTABIS I. Pœnitentia per responsionem adlatam respicit irrestrictam rationem, quæ est in honestate Consonantiæ actionem ad Deum, & irrestrictam rationem inhonestatis dissonantiæ. Ergo hoc ipso non est virtus specialis, assignatur enim illi pro objecto irrestricto ratio.

RESPONDETUR. Quòd ratio irrestricti objecti, possit stare cum specialitate virtutis, uti mox explicabitur. Suffecerit dicere: quòd irrestricta ratio objecti, possit esse Formale specialis virtutis, si illa ratio sit appropriata illi virtuti, & non merum conflatum ex motivis particularium virtutum. Quamvis autem Pœnitentia debeat contrariari omni peccato; non est necesse, ut contrarietur ex rationibus particularibus singularum virtutum, sed sufficit ut contrarietur ex ratione sibi propria, quantumvis, ut dixi, extensibili ad singula peccata; Et sic detestari, potest peccatum Intemperantiæ non sub formalitate inhonestatis Intemperantiæ, sed hanc ipsam formalitatem circumscribendo per hoc, quia Intemperantia, est quid dissonum Deo, prout est natura intellectualis.

INSTA-

INSTABIS II. Illa irreſtricta ratio reſpiciendi honeſtatem Conſonantiæ, &c. quantumvis ſit propria ſolius Pœnitentiæ, necdum poteſt conſtituere Pœnitentiã in eſſe virtutis ſpecialis. Ergo prædicta conſonantia, quantũvis approprietur pœnitentiæ, non erit Pœnitentiæ Objectum. Antecedens Probatur: velle reſpicere honeſtatẽ virtutis quâ virtutis, non poteſt conſtituere virtutem aliquam ſpecialem: aliàs nulla eſſet unquam virtus, quæ non foret ſpecialis. Ergo neque honeſtas dictæ Conſonantiæ conſtituet Pœnitentiam in ratione virtutis ſpecialis:

RESPONDETUR. Etiam illam virtutem quæ reſpicit honeſtatem ut ſic, eſſe adhuc ſpecialem; poteſt tamen dari aliqua virtus non ſpecialis, qualis eſt juſtitia, quæ eſt conflatum omnium virtutum. In quo autem ſtet ſpecialitas virtutis? & unde deſumenda ſit? hoc diſcurſu proponitur.

Quotieſcunque virtus habet appropriatum ſibi motivum, quo reliquæ virtutes non moventur, quantumvis illud motivum ſit univerſale, & irreſtrictum, adhuc erit virtus ſpecialis; idque probat Inductio. Nam v.g. Religio, reſpicit honeſtatem cultûs ut ſic Divini; quæ ratio eſt unverſalis & irreſtricta in ratione cultûs. Quia tamen Religio procedit per appropriatum ſic motivum, fit ut Religio ſit adhuc ſpecialis virtus. Rursùs Metaphyſica eſt ſpecialis ſcientia, quamvis conſideret irreſtrictam rationem, Entis quâ Entis; quia procedit ſub ſibi proprio ſcibilitatis modo; ita & habitus virtutum, quamvis moveantur aliqua irreſtricta honeſtate, modò ſit illis apppropriata, ſalvabit in illis ſpecialitatem virtutis; neque enim apparet, cur ſi ſemel univerſale motivum & irreſtrictum poteſt ſtare cum virtutis ſpecialitate, non poſſit ſtare ſemper? Non deſtruit itaque ſpecialitatem virtutis, habere motivum irreſtrictum, ſed deſtruit habere motivum commune cum aliis, & conflatum ex particularibus. Et ſic v. gr. Juſtitia, inquantùm dicit complexionem omnium virtutum, non eſt virtus particularis, quia non habet motivum ſibi proprium, ſed conflatum ex particularibus virtutibus. Jam verò quia ratio honeſtatis ut ſic; ratio item Conſonantiæ ad Deum, prout eſt natura intellectualis, cùm non ſint rationes conflatæ ex particularibus, ſed ſunt nonniſi rationes univerſales, & irreſtrictæ, fit ut in iſtis duabus rationibus & in aliis ſimilibus, poſſit bene ſalvari ratio ſpecialis virtutis; ſpecialis inquam per appropriationem motivi, licèt non ſpecialis per reſtrictionem motivi.

SUPPOSITO autem quòd ratio honeſtatis ut ſic, poſſit eſſe ſpecialis virtutis objectum, reſtaret quærere: An de facto detur virtus, & ſpecialis habitus de facto & re ipſa infuſus, reſpiciens honeſtatem ut ſic? Et quidem ſi quæratur: An detur talis virtus, in ordine naturali? facile eſt reſpondere: ante omne exercitium actuum ex motivo honeſtatis ut ſic, non dari virtutem naturalem habitualem reſpicientem honeſtatem ut ſic. Ratio eſt quia nullæ virtutes naturales dantur in nobis niſi quas exercitio acquirimus. Si quis tamen ſe exerceret in actibus, ex motivo honeſtatis ut ſic, eliciendis; poſſet ſibi in ordine naturali tamen virtutem parare. Sed ſi procedat difficultas de habitu virtutis ſupernaturali infuſo reſpiciente honeſtatẽ ut ſic; non improbabiliter negari poſſet, infundi de facto nobis talem habitum: quia eos nonniſi de facto habitus dari dicere debemus, quos dari meminerunt Patres & Concilia; non meminerunt autem habitûs virtutis, ſolam præcisè rationem honeſtatis ut ſic, ſpectantis. Nec videtur fuiſſe neceſſitas ponendi talis habitûs, quia homines ut plurimum operantur, ſecundùm motiva particularium honeſtatum.

Neque valet ſi dicas: Ex eodem fundamento dici poſſe, quòd nè Pœnitentia quidem detur, obſtabit enim auctoritas Patrum & Conciliorum, dari Pœnitentiæ habitum affirmantium. Quod autem illius ſit Objectum? reſtrictané an irreſtricta honeſtas? jam decernere muneris erit Theologici. Ad eum modum, quo docent Patres dari Fidei habitum: An verò illius objectum ſit ſola veritas Divina? ſubjectum eſt Diſputationi Scholaſticæ.

OBJICIES II. Objectum, actuum proſecutionis Pœnitentiæ, non debet eſſe idem, quod virtutis ut ſic. Nam virtus ut ſic, non eſt Pœnitentia ut ſic. Sed Objectum virtutis ut ſic, eſt Conſonantia ad naturam Intellectualem; quod enim aliud? Ergo.

RESPONDEO. Objectum virtutis ut ſic, eſſe honeſtatem ut ſic operationum; jam autem reſtricta ratio honeſtatis, per Conſonantiam ad naturam Intellectualem modò infra explicando, ſpectat ad Pœnitentiam. Et ſicut honeſtatem virtutis ut ſic, reſtringit ſibi Charitas, per formalitatem Boni in ſe, ad quam attendit; ita honeſtatem ut ſic, reſtringit ſibi Pœnitentia, per formalitatem Conſonantiæ ad naturam Intellectualem. Addo: Cùm Pœnitentia, opponatur cuicunque peccato, debet habere ampliſſimum Objectum; & cùm ratio inhoneſtatis, includatur in omni peccato, debet pœnitentia ad illam attendere.

INSTABIS: Adhuc probari poſſe; quòd idem ſit objectum virtutis ut ſic; & Pœnitentiæ; imò quòd Objectum Pœnitentiæ, ſit univerſalius, objecto virtutis ut ſic. Nam ſi quæratur: Quid eſt actus Juſtitiæ? reſpondebis: Eſt actus virtutis. Si quæratur: Cur ſit actus virtutis? Reſpondebis: quia eſt honeſta & laudabilis actio, non compatibilis cum vitio. Si ulteriùs quæras; unde proveniat, quòd ſic operari ad deſtructionem vitii, ſit res laudibilis? pro ratione adferri poteſt, quia taliter operari, eſt

est Consonum naturæ intellectuali. Ergo illa Consonantia est, quid superius. Ergo & Pœnitentia, quæ illam Consonantiam respicit, erit aliquid prius virtute, quod est absurdum.

RESPONDEO imprimis, retorquendo Argumentum: pone enim, quòd Offensa vel Injuria Dei, sit Formale Pœnitentiæ; tamen Pœnitentia erit virtus. Ergo quid inferius virtute, & tamen non esset inferius; quia pro ratione, cur hoc sit honestum? Respondi posset: quia est æquale Juri Divino; & adfert Bonum Pacis cum DEO.

Directè autem ad difficultatem Respondeo duplici via. Imprimis, Concedendo: quòd diverso respectu Pœnitentia, sit inferius quid, virtute, inquantum scilicet, est ejus species: & quod diverso respectu, sit aliquid æquale, inquantum scilicet respicit peccatum vel reparando factum, vel conservando nè fiat. Idque ideo, quia peccatum est membrum oppositum immediatè virtuti; quæcunque enim actio virtuosa, potest habere sibi oppositam peccaminosam. Non ergo minus patebit actio mala, quàm virtus. Consequenter ob hanc causam, æque latè patebit Pœnitentia ac virtus.

Aliâ viâ Responderi potest, eidem Argumento: quòd Pœnitentia respiciat Consonantiam, per modum principii reparativi & medicinalis: jam autem virtus respicit Consonatiam, secundùm rationem honestatis, non ex suppositione peccati procedentem. Deinde dici posset, quòd quando redditur pro ratione honestatis ut sic, Consonantia, &c. non redditur ratio à priori & formalis, quare sit honestas? sed potiùs: quare non sit peccaminosa: eò quòd nulla virtus sit, peccare, immò omnis virtus est, non peccare.

OBJICIES III. Si vera sit Conclusio? sequitur, quòd nihil aliud sit pœnitere, quàm conformari rationi & ejus dictaminibus.

RESPONDETUR. Multos quidem Patres de Pœnitentia egisse, tanquam de ea, quæ nos facit vivere, secundùm rationem; & facit, nè vivamus *sicut equus & mulus, quibus non est Intellectus*. Posset que dici pœnitere, esse conformari rationi, non utcunque, sed abolitivè, reparativè, &c. Tamen absolutè loquendo, pœnitere, non est præcisè conformari rationi. Ratio: Quia ipsum peccatum, formaliter non constituitur eo, quod est non conformari dictaminibus rationis. Ergo neque pœnitere, primò formaliter, erit tollere facta, contra dictamen rationis. Vis consequentiæ jam est probata ante. Antecedens Probatur? Quia adhuc quærere restat: Cur peccatum, non possit dictari à ratione? Quod ipsum bene resolvi potest in id, quia est dissonum naturæ Intellectuali. Ergo apparet, quòd in illa præcisè dictamina, ultimò non resolvatur peccatum; tanquàm in aliquid primò essentialiter constitutivum peccati. Rursùs non potest dici quòd peccatum Theologicè, constituatur eo, quia est difforme dictaminibus, & mandatis Divinis; restabit enim quærere: Cur peccatum sit tale quòd à Deo mandari non possit, & esse secundùm dictamina Divina? Ergo neque peccatum ut sic, stat difformitate ad dictamina rationis; licèt mediis his dictaminibus innotescat, quod aliquid sit dissonum Naturæ intellectuali.

ADDO. Quod sicut veritas prima in dicendo activa, applicatur nobis in fide, revelatione passiva, & manifestativa interioris Divini conceptus quæ tamen ipsa manifestativo ut potè aliquid Creatum, non potest esse ultimò resolutiva actûs, innitentis veritati increatæ, ut dictum in materia de fide. Ita etiam in præsenti, Dissonantiam peccati ad Deum, prout natura Intellectualis est, applicant nobis dictamina Divina, & mandata facta; ita tamen, ut ultimum resolutorium malitiæ, non sistat in oppositione ad mandata. Et certè peccatum quod natura sua est malum, non ideò est malum quia prohibetur; sed ideo prohibetur, quia est malum. Ex quo ulteriùs.

COLLIGES. Quòd Formale Pœnitentiæ, quoad actus fugæ, non sit inhonestas, actuum contra Deum, prout est regula humanarum actionum; nam hæc ipsa regula, potest ulteriùs resolvi in aliud: quærendum enim restabit: Cur peccatum non possit esse secundùm Deum, prout est regula humanarum actionum. Nè autem Dissonantia mortuo quodam modo, faciunt mandata Divina, quæ vitali modo, hoc est imperiis Divinis, & mandatis, explicant & applicant nobis Dissonantiam illam ad Deum prout est natura Intellectualis.

OBJICIES IV. Nemo ita Formale Objectum explicuit Pœnitentiæ. Jam autem Formalia virtutum, debent explicari, per rationes nobis cognitas.

RESPONDEO. Hanc sententiam notam esse in principiis, inquantum scilicet per Dissonantiam dictam, explicatum fuit à pluribus peccatum. Ad Scholasticos autem spectat, indagare rationẽ primò constitutivam peccati, ex eaque inferre, quid pro formali respiciat Pœnitentia. Meminerunt item sufficienter Patres Dissonantiæ peccati ad Deum; inquantùm dixerunt: peccatorem facere; quantum est ex illo, peccando, nè Deus sit: quæ autem major Dissonantia chordæ cogitari posset, quam si sonus faceret non esse eum, cui dissonat? Quando autem Concilia supponunt, supposito peccato, esse Pœnitentiam simpliciter necessariam; loquuntur, ut bene inquit Lugo hîc, Disp. 2. numero 65. de Pœnitentia communiter sumpta, prout comprehendit, quemcunque actum doloris efficacis ex motivo sufficienti ad Contritionem vel Attritionem: non vero loquuntur de Pœnitentia stricta, & prout hîc de illa.

QUOD

Quod attinet ad Tritendinum. Illud videtur meminisse nostri Objecti Sess. 14. cap. 4. dum meminit Doloris, orti ex turpitudine peccati; quem condistinguit à Dolore, orto ex metu gehennæ & pœnarum; turpitudo autem radicalis stat in Dissonantia explicata.

Addo : Quamvis scriptura, & Patres, non meminissent prædictæ Dissonantiæ, posset tamen illa constitui pro Formali peccati, adeoque pro Formali actuum pœnitentialium; quia consuetudo Scripturæ est, nō tractare ea quæ intrinseca rei sunt; & ita ostenditur in materia de Incarnatione: Primò decretam esse Incarnationem propter intrinsecam excellentiam unionis, quam potiùs supponebat quàm explicabat Scriptura.

Objicitur V. Multi actus Pœnitentiæ, non attendunt ad Consonantiam vel Dissonantiam prædictam. Ergo illa non erit Objectum.

Respondeo. Nullum actum imperatum, attendere ad prædictam Consonantiam vel Dissonantiam, attendere tamen omnes elicitos. Quando autem censent aliqui, de ratione Objecti virtutis esse, ut apportet difficultatem, quam non videtur apportare Consonantia ad naturam Intellectualem.

Responderi facile potest; speculative, esse facilè regulare omnes actiones, secundùm Consonantiam ad naturam intellectualem; sed in praxi id difficultatem adferre.

Recentiora Argumenta.

Objicit I. Quidam cui placuit rationem supra à nobis loco secundò positam urgere. Objectum Formale Virtutis ut sic non est objectum Pœnitentiæ, quia hæc non est Virtus ut sic, sed consonantia actuum nostrorum cum Deo, ut est natura intellectualis, est objectum Formale virtutis ut sic; Quod ipsum probatur, quia sicut talis honestas actûs in particulari est objectum formale talis in particulari Virtutis; ita honestas generica actuum, communis ad omnes honestates in particulari, est objectum formale Virtutis Genericæ; Atqui consonantia actuum cum Deo, ut est Natura intellectualis, est formalissimè honestas generica actuum, siquidem hæc etiam per Adversarios definitur per prædictam Consonantiam. Neque valet si dicas: quod honestas actuum ut sic, sit objectum formale virtutis, nihilominus tamen restricta ratio honestatis per Consonantiam ad naturam intellectualem, sic objectum Pœnitentiæ, non inquam valet; quia nullum definitum restringitur per suam definitionem, unde qui habitus habet pro objecto formali definitum, etiam habet pro eodem objecto definiti definitionem.

Respondetur. Uti videre est immediatè in dictis num 91. Negatur per nos Honestatem ut sic Virtutis, definiri per Consonantiam, & quidem ex suppositione peccati reparativè & medicinaliter procedentem Rursùs nullum prius rectè definitur per posterius; jam autem ut dictum in ibi num. 92. Ratio honestatis ut sic, habet rationem Prioris, quod & exinde colligitur: quia finis in intentione, prior est mediis, porrò Pœnitentia, est de linea intentionalium aliæque cum illa Virtutes, & cum ad finem honestatis ut sic, per modum medii, habeat se consonantia descripta, ideo consonantia habebit rationem posterioris. Denique si quis velit definire honestatem ut sic secundùm prædicatum quòd non sit quid peccaminosum, benè sic definiretur ut dictum etiam supra, sed non secundum se præcisè spectata. In idem recidet si usurpes terminos impugnantis, dicasque non definiri honestatem ut sic per consonantiam prout deletivam peccati; quæ omnia in id recidunt negando, quòd per nos honestas ut sic definiatur per prædictam consonantiam.

Negatur etiam in principiis Respondentis, & omnium non posse objectum formale restringi per ipsam definitionem, quia major est identitas definiti cum definito cum nec voce distinguantur, quam definitionis cùm definito, & tamen hoc non obstante, potest esse objectum formale ipsum definitum, per definitum restrictum, & ita Metaphysicæ objectum est ens qua ens, adeoque importans definitum, per definitum restrictum. Hinc si aliunde non probet objiciens objectum Pœnitentiæ non esse prædictam consonantiam, non convincet argumentum.

Cæterùm minimè nego, quòd restrictæ consonantiæ ad quas attendunt particulares Virtutes, referantur tanquam ad aliquid superius ad Consonantiam ut sic, ad quam attendit Pœnitentia eo quòd in Linea pœnitendi de peccato habeat se per modum Generis & speciei subalternę, Pœnitentia ipso, cum quo stat ut possit habere rationem inferioris respectu Virtutis ut sic, & habere rationem virtutis specialis ut dictum supra.

Objicit II. Meritò dixit Scotus: Ad primum genus boni Rationis, non dari Virtutes speciales. Et ratio est, quia virtutes speciales dantur ad superandas speciales difficultates, nulla autem est, difficultas in amando bono rationis ut sic, & si quæ est ea sufficienter tollitur, per complexum omnium Virtutũ. Atqui Consonantia actuum ad naturam intellectualem quà talis est præcisè, est primum genus boni Rationis: nam bonum Rationis ut sic, non est ratio superior quàm dicta consonantia, utrinque enim valet Consequentia hoc modo: Est bonum Rationis, Ergo est consonum ad Naturam intellectualem. Est consonum ad naturam intellectualem. Ergo est Bonum Rationis.

Respondetur. Majorem Scoti hoc sensu esse veram, quod bonum ut sic, quia in eo nulla apparet ratio mali, necessariò ametur, adeoque non ex virtute ; Sed quis non experitur ut dixi, difficultatem , ut consonet naturæ intellectuali in multis , immò si non esset in hoc difficultas nunquam peccaremus, unde in-bi dixi in praxi esse in hoc multam difficultatem, vide dicta superiùs N. 85. an circa honestatem ut sic possit versari virtus specialis. Conformiter ad immediatè dicta & aliàs supra nego, quod Consonantia ex suppositione peccati procedens, seu Consonantia reparativa, medicinalis, ut loquitur objiciens deletiva peccati, coïncidat cum Bono rationis ut sic, & tamen in terminis de tali Consonantia dictum est supra. Quod autem ex eo colligit arguens prædicta duo non comparari ad se tanquam superius ad inferius ex eo, quia in his ab utrinque valet subsistendi consequentia , hæc regula non tenet. Nam ab Admirativo ad Risivum & è contra, à Rationali item ad Admirativum & è contra, tenet subsistendi consequentia, & tamen hæc admittunt prioris & posterioris comparationem. Hinc prædicta regula tantum negativo sensu tenet, nempe. Si ab illo non tenet subsistendi consequentia superius illud erit. Sed non tenet hæc regula positivè ; tenet subsistendi consequentia, ergo jam non est prius. Et universaliter sicut ex eo, quia aliquid convenit , omni, soli, & semper, non infertur habere illud rationem naturæ sed solùm proprietatis, ita nec ex subsistendi consequentia inferetur non habere illud rationem prioris ; videturque etiam Ratio boni ut sic, esse superior Consonantiâ.

Objicit III. Virtus conservativa innocentiæ non est Virtus Pœnitentiæ, unde PP. docent Pœnitentiam versari circa peccatum commissum, circa quod peccatum non versatur Virtus conservativa innocentiæ, aliàs sequeretur, dari virtutem Pœnitentiæ in Christo & Beatissima, sicut in illis datur Virtus conservativa innocentiæ. Sic stabilitâ majori formatur minor. Sed Virtus amans consonantiam actuum cum natura rationali , quâ talem, & fugiens oppositam dissonantiam, est Virtus conservativa innocentiæ, nam enim hæc datur in Christo & in Beatissima.

Respondetur. Ex dictis supra quod Virtus amans consonantiam sed reparativè medicinaliter deletivè peccati , non sit conservativa innocentiæ. Talis autem est Pœnitentia, hocque conceditur voluisse PP. Rursùs Pœnitentia vel potest accipi secundùm actus suos proprissimos, qualis est dolor detestatio præteriti ; & secundùm hos non est conservativa innocentiæ. Cæterum secundùm actus suos quibus se habet etiam præservativè quod illi est commune cum aliis Virtutibus potest esse conservativa innocentiæ, potest enim dictare : Præserva te à dissonantia perdendæ innocentiæ. Tales actus præservativos habuit Beatissima, quia habuit Pœnitentiæ habitum, non habuit Christus, quia caruit habitu. De quo vide disputatione. 5. infra quæst. 3.

QUÆSTIO II.

De Objecto Materiale Pœnitentiæ.

Assignari debet Objectum Materiale, tam Actuum Prosecutionis, quàm Actuum Fugæ pœnitentialium ; idque tam secundùm quod est Pœnitentia Reparativa peccati commissi ; quàm secundùm quod est Conservativa, nè fiat peccatum. Ut id totum expediatur. *Sit*

DIFFICULTAS I.

Præmittuntur quædam & inferuntur.

Præmitto I. *Quomodo sit procedendum in assignandis Objectis virtutum moralium & practicarum* : Atque *Imprimis* Observari debet, nè illis assignetur actio ut sic honesta; quia virtutes si sunt practicæ, debent habere tale Objectum, quod in praxim reducere possint : adeoque, circa illud practicè versari ; jam autem non est praxis circa rationes comunes, hæ enim speculantium sunt. Observandum *deinde*: Quamvis virtutum practicarum non debeat pro materiali assignari actio ut sic, nihilominùs debent assignari in particulari actiones per modum unius: Ratio est ; quia sic illas assignari nihil obstat ; & ex alia parte, est ita necessarium , ut salvetur unitas quædam habitûs practici. Et sicut etiam in Mæchanicis, pro Objecto assignatur particularia, prout cadunt in unam quandam rationem formæ artificialis ; ita & in aliis practicis habitibus idem & præstat, & debet fieri. Observandum 3. rationem illam unius , in actionibus quas exercet habitus practicus, deberi peti ex Formali. Ratio: quia Formale, sicut speciem, ita & unitatem debet dare scientiæ ; procedit autem de Formali Attributionis ; nam in principiis, in Logica, datis : Illud solùm est, quod unitatem dat. & solùm specificat , ut ibidem explicatum est.

Præmitto II. *Si attendatur ad Actus Prosecutionis, Materiale illorum erunt actiones honestæ*, quibus adde Formale , jam explicatum ; Nempe, inquantum dicunt Consonantiam ad Deum , ut natura intellectualis est. Quod ipsum Formale, aptari debet proportionaliter ad Pœnitentiam Philosophicam, quæ respicit Dissonantiam ad naturam intellectualem , sistendo præcisè in ordine naturæ. Aptari item debet ad Pœnitentiam abstrahentem à Theologica & Philosophica, dicendo nimirum, quod

pro Objecto illius, sint actiones honestæ, prout dicunt Consonantiam ad naturam intellectualem ut sic. Si autem attendatur ad Actus Fugæ: hi duplices possunt esse; vel Actus Fugæ præteriti peccati, adeoque retractativi; vel detestativi; aut possunt considerari Actus Fugæ futuri, vel ponibilis peccati; & hi Actus respiciunt pro Objecto, actiones, inquantum possent dicere explicatam Dissonantiam. Quia verò Actus Fugæ, æquivalenter est actus Prosecutionis, & sunt in bonum virtutis; fit ut ipsos Actus non fugiat Pœnitentia sed prosequatur, & illis ipsis quos prosequitur, tanquam bonis sibi, fugiat peccatum.

Præmitto III. *Objectum Immediatum Materiale Pœnitentiæ prout est principium Actuum fugæ*; quâ talis, non sunt actiones honestæ seu *non est Objectum Materiale ipsa fuga intentionalis.*

Ratio est: Quia illud est Objectum Fugæ Pœnitentialis, quòd fugit Pœnitentia sub suo Formali: sed non fugit illas actiones sub suo Formali, sed peccatum. Ergo illud est Materiale Objectum, & non ipsa fuga.

Præmitto IV. *Accipiendo Pœnitentiam, pro eo quod fugit, seu principio elicitivo actum fugæ; sic sumpta Pœnitentia, immediatius respicit actiones, quas elicit, & quibus conjungit suum Formale.*

Ratio est. Quia actiones illas nullo alio mediante appetit Pœnitentia, & illis nonnisi mediantibus, & tanquam ratione formali fugiendi, seu exercitio Fugæ, ipsum postea peccatum fugit.

Præmitto V. *Regulam universalem dignoscendi, an aliquid sit materiale Objectum Pœnitentiæ hanc esse:* An illi conjungi possit Formale Pœnitentiæ; terminareque actum retractationis, doloris, detestationis, &c. *Ex quo Præmisso.*

Inferes I. Mortale Peccatum esse Objectum Materiale Pœnitentiæ; quia circa illud sub Formali sibi proprio potest versari Pœnitentia.

Inferes II. Idem dicendum esse de veniali. Quia quamvis gravem turpitudinem non adferat, adfert tamen levem.

Inferes III. Originale non posse quidem retractationis actuum fundare, quia retractatio supponit aliquid à me quà tali, tractatum; potest tamen fundare actum detestationis, odii &c. Huic transferenda erunt proportionaliter ea quæ dicentur de peccato alieno.

DIFFICULTAS II.

Peccatum Habituale: & Reatus pœnæ: imperfectiones; suntnè Materiale Objectum Pœnitentiæ!

Quoad Primum.

Assero I. *Peccatum habituale, inquantum dicit actionem peccaminosam, quæ præteriit, & insuper conservationem sui, in voluntate non retractante, fundat actum & Detestationis & Retractationis.* Retractationis inquam, quia tractatum est à peccante; Detestationis autem, quia importat in se Dissonantiam ad naturam intellectualem.

Assero II. *Peccatum habituale, inquantùm dicit negationem condonationis exhibitæ à Deo, non potest fundare actum Retractationis absolutæ.* Ratio est quia id nemo retractat, quod non tractavit: & quod in sua potestate non est ponere, absolutè loquendo: non est autem in potestate creaturæ absolutè loquendo, positio Condonationis Divinæ; est enim actus DEI liber ab illo ponibilis.

Assero III. *Peccatum habituale ut dicit negationem condonationis exhibitæ, potest fundare actum Retractationis conditionatæ.*

Ratio est, quia si possum rationabiliter dicere: Si possem vellem Deum amare, ita, sicut ille se amat. Et hic actus, hunc sensum reddit: vellem ponere actum tam perfectum amoris, quàm ponat Deus, si possem. Si inquam id rationabiliter possum dicere, cur non possum dicere rationabiliter: vellem si possem, condonare mihi nomine Dei, omnia peccata; & ita me purum illi sistere? Efficacia autem hujus actus debet proportionaliter defendi, ad efficaciam jam defensam illius actus: *Vellem non peccasse.*

Assero IV. *Peccatum habituale inquantùm dicit negationem abolitionis ponendæ à cratura, intantùm cadit sub retractationem absolutam.*

Quia est in potestate creaturæ, gratia Dei adjutæ, ponere illam abolitionem, consequenter habetur etiam à creatura, fundamentum retractationis absolutæ.

Assero V. *Quod dictum est de mortali, proportionaliter dicendum esse de venialibus.*

Ratio: Quia etiam venialia dicunt aliquam veram Dissonantiam ad naturam intellectualem, licèt levem.

Quoad Secundum.

Assero I. *Pœnas satisfactorias diverso respectu esse Objectum Prosecutionis; & diverso re-*

respectu Objectum Fugæ. Quòd sint objectum prosecutionis.

RATIO est. Tum quia sunt in eodem ordine, in quo sunt Actus Detestationis, qui ipsi non sunt in Objectum Fugæ, ut dixi, sed Prosecutionis. Tum quia ejusdem virtutis est, intendere finem, & prosequi media; Cùm ergo pœnitentia intendat abolere Culpam, & in ordine ad hoc, prosint pœnæ satisfactoriæ tanquam media; poterit bene pœnitentia, illa media prosequi. *Quòd autem pœnæ sint diverso respectu Objectum Fugæ.*

RATIO est. Quia de facto sunt malum aliquod; inquantùm scilicet pœna qua talis circumstantionatur, & reponitur in formalitate pœnæ peccato commisso debitæ. Hinc & Attritio, quæ est actus Fugæ à peccato, bene pro formali respice potest, metum pœnarum.

ASSERO II. *Reatum pœnæ accipiendo per debito subeundi tales pœnas orto ex peccato; in hoc sensu, reatus pœnæ, est Objectum Fugæ & Detestationis.*

RATIO est. Quia est quasi effectus necessario connexus cum peccato; & malæ arboris malus fructus. Ergo ad plenitudinem & complementum Pœnitentiæ, spectabit detestari illum reatum.

ASSERO III. *Accipiendo reatum pœnæ pro vindicativa seu ira Dei, quam meretur homo in ordine ad pœnas, etiam dimissâ culpâ remanentes, non est absolutè dicendum : quod ita sumptus reatus sit Objectum Detestationis* : Ratio. Tum quia ita sumptus reatus pro ira Dei involvit actum Justitiæ Divinæ, nos volentis punire; nihil autem Divinum potest esse objectum detestationis; si enim Divinum est? bonum est; si bonum est? sub detestationem non cadit. Tum quia potest intercedere approbatio Intellectualis, quâ approbetur ille actus Divinus; Cur ergo pœnitentia non poterit subnectere suum actum, qui sit prosecutio, immò & appetitus, ut Deus in pœnitente puniat, quàm gravissimè sua scelera, secundùm dictum Augustini : *Hic ure hic seca.* Tum quia. In illa ira Dei, sunt duæ formalitates; formalitas actûs Divini: & formalitas nostræ actionis, merentis pœnam; prior formalitas non meretur detestationem; posterior meretur. Ergo absolutè non est dicendum, & sine distinctione : quod reatus pœnæ sumptus pro ira Dei, sit objectum nonnisi Fugæ. Illustrari hoc posset instantiâ ductâ ex Justitia Divina vindicativa; quæ refugit peccatum quod punit, nihilominùs, ipse vindicans non refugit suum actum, sed nonnisi occasionem vindictæ detestatur, ita & in præsenti. Dixi: Absolutè loquendo, quia potest fundare aliquem actum fugæ; inquantùm scilicet malum est creaturæ, ira Dei ; & comparando illam ad peccatum, à quo circumstantionatur.

Quoad Tertium.

ASSERO I. *Quod imperfectiones, secundùm quod sunt præcisa formalitas, non positi actus perfectioris; adeoque, secundùm quod sunt imperfectiones negativæ; non sunt ullo modo Objectum Fugæ pœnitentialis.* Tum quia actus v.g. Attritionis, in se spectatus est, quem prosequitur, non fugit pœnitentia; & tamen est quid imperfectum negativè; non enim est ita perfectus actus, atque Contritio. Tum quia etiam in ipsa Beatissima Virgine, fuerunt aliqui actus, qui non omnes erant perfectissimi : erant enim aliqui qui non erant Charitas, & tamen actus charitatis, ex genere suo sunt perfectissimi. Immò, non spectata dignitate operum Christi, oriundâ ex dignitate operantis, sed ex ipso Objecto Formali, non fuerunt omnes æquè perfectæ actiones; & tamen Christus Dominus, nihil tale commisit, quod indigeret Pœnitentiâ. Ergo apparet, quod imperfectiones negativæ, non sint Objectum Materiale Pœnitentiæ. Tum quia ostenditur in materia de Incarnatione: quòd Deus non necessitetur semper ad optimum; & quòd non faciat semper id, quod absolutè & extra omnes circumstantias perfectissimum est; & tamen nulli actus in Deo sunt, de quibus Deus pœnitere possit. Ergo præcisa Formalitas, non positi actus perfectioris, non potest fundare, & esse Objectum Pœnitentiæ.

ASSERO II. *Imperfectiones etiam secundùm quod sunt defectus aliqui, non accedentes tamen ad gradum culpæ venialis; adeoque Imperfectiones positivæ: qualis est, in Religiosis, transgressio Regularum, non obligantium etiam ad veniale, tales inquam Imperfectiones, non sunt immediatum Objectum Pœnitentiæ.*

Quia ut supponitur non sunt illę actiones naturæ intellectuali quâ tali dissonæ; hoc enim ipso jam essent illæ actiones peccata. Ergo nec sunt immediatum Objectum Pœnitentiæ, quia hæc, ut suppono ex dictis, pro Formali, respicit in actibus Fugæ prædictam Dissonantiam, quæ quando applicari non potest alicui Objecto, signum est illud Objectum, non esse Materiale Pœnitentiæ.

ASSERO III. *Prædictas Imperfectiones positivas, esse Objectum mediatum & propter aliud.*

RATIO, quia scilicet ejusdem virtutis est, aversari malum; &, aversari disponentia ad malum. Ad plenitudinem enim virtutis spectat, etiam dispositiones mali, aversari, talium autem dispositionum vim, habent Imperfectiones positivæ duplici ex capite. Imprimis quia habilitant Subjectum ad malas resolutiones. Deinde, quia erga tales non est liberalis Deus.

Neque dicas: quòd Imperfectiones positivæ non sint Objectum Pœnitentiæ Sacramentalis; adeo-

adeoque quòd nec possint esse Objectum Pœnitentiæ virtutis. Non inquam valet si id dicas. dispar enim est ratio de Pœnitentia Sacramentali: nam illa includit Absolutionem Sacramentalem, quæ ipsa est à peccatis. Et quia Imperfectiones, ut supponitur, non sunt peccata, cadere Absolutio in illas præcisè non potest; essetque absurdum dicere: Absolvo te à peccatis, si non habuit peccata. Tale autem nullum absurdum est, quòd Pœnitentia, pro Objecto mediato respiciat Imperfectiones positivas.

DIFFICULTAS III.

An Actus materialiter Malus, sit Materiale Pœnitentiæ Objectum?

SEnsus tituli est: An peccatum factum sine advertentia ad Offensam Divinam, sit Materiale Pœnitentiæ Objectum? Quòd sit Objectum Materiale Pœnitentiæ Philosophicæ: ex dictis colligitur. Nā Philosophica Pœnitentia, non attendit ad Offensam Divinam. Sed Difficultas est: An tale peccatum sit Objectum Materiale Pœnitentiæ Theologicæ?

Dicendum est I. *Actum materialiter malum, quantumvis fiat sine advertentia ad turpitudinem peccati Theologici; adhuc esse Objectum Materiale Pœnitentiæ radicaliter.*

Probatur I. Quia in actione peccaminosa materialiter, independenter à turpitudine Theologica peccati, adhuc est radix peccati formaliter & origo: Cur advertentiâ positâ fuisset formaliter & proximè detestabile, à pœnitentia Theologica. Adhuc enim in illo Objecto, quòd appellamus materialiter peccatum, reperitur aliquid plus, quàm reperiatur in præcisa Imperfectione negativa. Ergo independenter ab advertentia, & turpitudine Theologica; adhuc actus ille materialiter malus, erit radicaliter detestabilis.

Probatur II. Illa advertentia, non facit malum, sed advertit esse malum. Versatur enim circa actiones, ut excubiæ; quæ non faciunt hostem, aut periculum, sed ad illud advertunt. Ergo apparet independenter ab advertentia, dari in ipso Objecto malitiā radicalem; & ratione illius radicalis malitiæ, poterit illa actio esse, Materiale Objectum Pœnitentiæ, ut dicimus radicaliter.

Probatur III. Quia si quæreretur ex ipsa advertentia: quare mendacium est peccatum? Responderet advertentia: quia ego adverti illud esse malum & turpe. Restabit quærere: quod fundamentum fuerit advertendi hoc esse malum? & tunc redire debebit advertentia, & recurrere ad malitiam radicalem. Ergo illa malitia radicalis, datur independenter ab advertentia. Ergo & independenter ab advertentia, est radicaliter Objectum Pœnitentiæ, sicut & malum est radicaliter.

In idem recidet si dicas; vel habet aliquid in se, v. g. peccatum mortale materialiter acceptum, quod non habet defectus, vel imperfectio negativa: vel non habet aliquid? Si non habet? quod fundamentum habebit advertentia, dictandi hoc esse graviter malum, & discordinatum? Si autem habebit fundamentum illius dictationis? Ergo habetur radix malitiæ, ratione cujus poterit spectare aliquomodo ad Objectum Pœnitentiæ etiam præcisâ advertentiâ. *Unde ulteriùs.*

Colliges. Illam malitiam propriè, proximè, & immediatè, esse detestabilem radicaliter; si per ly, propriè; non intelligas metaphoricam aliquam malitiæ radicem; sed non erit propriè detestabile, si per ly propriè intelligas, ultimò completam rationem peccati. Item erit proximè detestabile, hoc est non propter aliud, quod ulteriùs radicem illam mali constituat; sed non erit proximè detestabile, hoc est, habens completam suæ detestabilitatis rationem; consequenter immediatè illud poterit detestari Pœnitentia, tanquam radicaliter malum; sed non immediatè, tanquam aliquid in ratione peccati completum; hæc enim completio habetur ab advertentia.

Dicendum est II. *Actus materialiter malus non est Objectum Pœnitentiæ ultimò completum.*

Probatur I. Quia omne peccatum completum in ratione peccati, debet esse actus moralis & humanus; ut suppono ex materia, de Actibus humanis & Peccatis. Ergo debet fieri cum advertentia. Nam hæc, ut suppono ex materia, de actibus humanis; fundat moralitatem. Ergo sine advertentia actus, non est ultimò completum Pœnitentiæ Objectum, quæ procedit ex suppositione peccati, completè talis: Et certè in rebus moralibus, prima excusatio est: Ignorans feci, consequenter absque advertentia. Quæ excusatio non valeret, si sine advertentia haberetur ratio ultimò completa Objecti Pœnitentialis.

Probatur II. Quia Objectum, in re revelatum, nisi proponatur ab Ecclesia, non est in ordine ad nos revelatum. Ergo & actus nisi proponatur ab advertentia malitia illius, non erit, in ordine ad nos, Objectum, in ratione peccati ultimò completum; pariter enim se ista habent.

Probatur III. Quia advertentia, vel requiritur ad constituendum peccatum tanquam pars essentialis vel tanquam conditio sine qua non, quocunque modo requiratur, sequitur, si illa desit, non haberi rationem completam peccati. Ad eum modum, quo non habetur principium completum agendi; deficiente, vel comprincipio, vel conditione, & appl*ica*-

plicatione requisita; licèt alia incompletio oriatur, ex defectu principii; alia, ex defectu conditionis.

Hanc totam Quæstionē de actu materialiter malo, proponit Martinus Perez Disp. 1. Sect. 5. de solo actu externo. An scilicet ille sit Objectum Materiale virtutis Pœnitentiæ? Jam autem commodius examinatur Quæstio hæc, ut à nobis factum est; nam ille propriè est actus materialiter malus; qui potest de materialiter malo, transire ad formaliter malum; hoc autem non habet actus externus, qui semper est, nonnisi de nominativè malus; consequenter, semper nonnisi reductivè, & denominativè spectans ad Pœnitentiam.

Objicies I. Aliæ virtutes independenter ab advertentia, habent completam rationem in suis objectis, v. g. in ordine ad Actus Fugæ. Et ita Justitia detestatur furtum, etiam sine advertentia factum; estque principium restituendi, etiam sine advertentia ablati. Temperantia item, detestatur etiam casualem comestionem carnium die veneris, &c. Ergo etiam Pœnitentia, independenter ab advertentia, habebit in peccato, completam rationem detestabilitatis.

Respondet I. Dicastillo negando Antecedens, nam v. g. malitia indecentiæ insu carnium prohibitarum; itemque v. g. in ebrietate inclusa, quam odio habet Temperantia, non est effectus ipse alienationis v. g. sensuum, & usûs rationis; sed exhibitio voluntaria causæ, scilicet immoderata potatio; quia hæc dissonat rationi, & prohibetur, nec posset prohiberi præscindendo à voluntario; voluntarium autem esse non potest, præcisâ advertentia. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit I. Quia stando in exemplo ebrietatis, quod urget Dicastillo: possumus distinguere in illo, turbationem sensuum quasi effectum; nimiam potationem, quasi causam; & ipsam advertentiam. Et quidem facilè est dicere: quòd immediatè Temperantia non aversatur illum effectum; nam ex eo, quia effectus est, est quid posterius causâ, quæ mediat ad positionem illius; adeoque etiam nonnisi mediatam detestabilitatem habebit. Sed redit difficultas: Cur ipse ille effectus, & ipsa illa causa, non sint absolutè detestabilia, cum illis etiam competat radicalis & fundamentalis malitia.

Non Satisfacit II. Quia quamvis nonnisi voluntaria ebrietas prohibeatur; non sequitur, quod in illo prohibitionis objecto, non sit inclusa radicalis & fundamentalis malitia; idque universaliter est verum de illis, quæ non ideo sunt mala, quia prohibentur: sed ideo prohibentur, quia sunt mala. Immò proportionaliter de hac malitia participant etiam ea, quæ ratione prohibitionis, evadunt mala; nam in illis, etiam præcisâ advertentiâ, est quædam radicalis malitia: nam independenter ab advertentia, est in objecto malitia; malitia inquam faciendi contra prohibitionem. Quod si hæc dicunt radicalem malitiam? redibit quæstio: Cur independenter, ab advertentia, non sint illa objecta detestabilia?

Non Satisfacit III. Quia tandem idem Dicastillo dicit, quod independenter ab advertentia ebrietas v. gr. habeat malitiam physicam: quod idem est, ac dicere: Habet malitiam radicalem. Consequenter nihil docet contra nos.

Respondet II. Lugo: Quidquid sit de aliis virtutibus, disparitatem esse de Pœnitentia; quia seclusâ advertentia, non manet ratio Offensæ Divinæ, quàm detestatur Pœnitentia. Aliæ enim virtutes, præscindendo ab advertentia vel in advertentia, inveniunt formalem malitiam, quam odio habeant; talem rationem invenit Temperantia in ebrietate, indecentiam cum Natura rationali: Pœnitentia autem est virtus reflexa, quæ odit malitiam Offensæ quà talis, quæ ipsa Offensa, non potest esse sine advertentia. Et sicut, si poneretur aliqua virtus, cujus proprium munus esset, prohibere nè homo operetur contra conscientiam; hæc virtus nullum actum posset detestari, nisi factum cum advertentia, alioquin detestaretur aliquid, quod non esset nata detestari, cùm esset nata detestari nonnisi facta, contra conscientiam; sic etiam in præsenti, Pœnitentia detestari non potest, quod non est Offensa Divina. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Tum quia: si Temperantia in ebrietate non voluntaria, invenit quod detestetur; hoc est, Indecentiam ad naturam intellectualem; Cur eadem Indecentia non fundabit sufficienter Objectum Pœnitentiæ? Nego enim, quòd Pœnitentia attendat ad formalem nonnisi rationem Offensæ; & quòd attendere non possit ad id, quod est radicaliter Offensa. Tum quia etiam virtus, quæ detestaretur nonnisi ea, quæ sunt contra conscientiam, posset detestari ea, quæ independenter à conscientia actuali, nata sunt radicaliter esse contra eandem. Cur ergo idem non faciet Pœnitentia? quàm restringere ad id, ut nonnisi detestari possit ea, quæ formaliter sunt Offensa; esset velle multiplicare entia sine necessitate; deberet enim dari alius habitus Pœnitentiæ, qui detestaretur & id quod formaliter & id quod radicaliter malum est.

Respondetur. Itaque secundùm datas Conclusiones; dicique potest: quòd independenter ab advertentia, reperiatur in ebrietate v. g. radicalis malitia, & detestabilitas. Independenter autem ab advertentia; ebrietas non habet completam rationem malitiæ, detestabilem à Temperantia. Ratio peti debet ex dictis, pro secunda Conclusione. Quia scilicet adver-

advertentia, necessaria est ad completam malitiam ebrietatis, detestandæ à Temperantia, quæ supponitur tunc non haberi.

Objicies II. Non est usitatum, denominare aliquod objectum radicaliter, seu fundamentaliter, alicujus virtutis, & scientiæ: quia alias peccatum Philosophicum, posset dici radicaliter, seu fundamentaliter, Theologicum; consequenter peccatum Philosophicum non distingueretur adæquatè à Theologico, & Pœnitentia Philosophica, à Theologica.

Respondetur. Tritam esse quæstionem: In quonam, sita sit radicalis malitia peccati; seu moralitas objectiva peccati? quam quia habet actus moraliter malus; est enim ipsa Dissonantia ad naturam intellectualem, quæ illi competit; fit, ut possit dici radicaliter malus, seu radicaliter peccaminosus; hocque sensu à nobis usurpatur. Et quia similis radicalitas in aliis materiis, non est obvia; fit ut aliis materiis, non dicatur aliquid esse radicaliter objectum. Peccatum Philosophicum non potest dici radicaliter Theologicum: quia in suis prædicatis, nihil Theologicum involvit: potest autem dici radicaliter malum; quia hæc radicalis malitia, stat in Dissonantia, cujus prædicata habet peccatum Philosophicum. Certum est enim peccatum Philosophicum, & Theologicum, adæquatè non distingui; quia rationes dividentes idem genus sive analogum, sive univocum, nunquam adæquatè distinguuntur. Ratione ergo formalitatum distinguuntur, non ratione radicalis malitiæ, hoc est Dissonantiæ ad naturam Intellectualem.

Objicies III. Radicalis malitia posset tribui, non tantum actibus malis materialiter, sed ipsi entitati creatæ; eo enim ipso quod sit Entitas intellectualis creata, est defectuosa & peccabilis; quæ defectibilitas fundatur in ipso esse creato: proinde potest quis detestari ipsam Entitatem creatam Sanctorum, & Beatissimæ.

Respondetur. Negando sequelam. Quia hæc radicalis malitia, stat in Dissonantia ad naturam, &c. quam in suis prædicatis non dicit creatura intellectualis.

Instabis. Sequitur eundem actum devotionis, esse radicaliter malum, & detestabilem. Nam idem actus devotionis actualis, si esset contra præceptum, esset actus inobedientiæ. Ad eum modum, quo actus materialiter malus, dicitur esse radicaliter malus, quia idem in individuo, si cum advertentia exercetur, esset malus.

Respondetur. Hanc sequelam procedere ex alia acceptione radicalis malitiæ. Nomine enim radicis malitiæ venit hîc Dissonantia ad naturam intellectualem, quam non dicit actus devotionis; casu autem quo prohibetur, non haberet radicalem detestabilitatem intrinsecam: quia nec esset intrinsecè malus; sed malitiam nonnisi ratione extrinsecæ prohibitionis; nec ità se habet actus materialiter malus; quia ipse quoad sua intrinseca, jam habet rationem malitiæ radicalis, quam advertentia præsupponit in Objecto.

Supponunt hæc omnia duo. *Primum*: Actus dissonus naturæ Intellectuali dicit radicalem malitiam, hæc enim est acceptio hujus Termini. Actus autem materialiter malus, est dissonus naturæ Intellectuali. Ergo, &c. *Secundùm*: Si Pœnitentia respicit Dissonantiam ad naturam intellectualem in peccato, cum ea reperiatur in actu materialiter malo, illum etiam respiciet, licèt cum restrictione, ut dixi.

QUÆSTIO III.

An Peccata aliena sint objectum materiale Pœnitentiæ?

Non est difficultas: An peccata aliena, possint esse interdum Objectum alicujus virtutis? Quia posset aliquis detestari peccata proximi, inquantùm sunt impeditiva ejus spei, quæ habetur de salute proximi; qui actus spectabit ad spem. Nec item est difficultas: An peccata aliena cadant sub pœnitentiam, inquantùm est virtus retractiva? Nam propriè nihil retractatur, quod non est tractatum: peccatum autem alienum, nec facit quisquam, nec tractat. Non nego tamen etiam circa peccatum alienum, posse haberi actum conditionalis retractationis; ut notum est ex dictis supra. Est ergo in hoc difficultas: An motivo formali, quod respicit Pœnitentia, subjici possint peccata aliena adeoque, esse Materiale Objectum ejusdem.

Dicendum est. *Aliena peccata esse Objectum Materiale Pœnitentiæ Theologicæ.* Ita post Suarez, Lugo. cum aliis hîc, Disp. 3. num. 26. Martinus Perez hîc, Disp. 1. Sect. 10. Konink contra Dicastillo hîc, Disp. 1. n. 155.

Probatur I. Sub Objectum Pœnitentiæ ut sic, cadit omne peccatum. Ergo sub Objectum Pœnitentiæ Theologicæ, cadit omne peccatum Theologicum. Ergo falsa erit hæc particularis: Aliquod peccatum Theologicum non cadit sub Objectum Pœnitentiæ Theologicæ. Ergo ulteriùs, falsa erit hæc: Peccatum alienum non cadit sub Objectum Pœnitentiæ. Antecedens primum Probatur. Quia aliàs præter Pœnitentiam, quæ agnoscitur, deberet assignari alius habitus Universalior, qui respiceret omne peccatum, seu peccatum ut sic; præcipuè quia posset illud, sub motivo sibi appropriato; hoc autem esset multiplicare entia. Deinde sub Objectum Pœnitentiæ ut sic, non potest cadere aliquod tantum peccatum; quia aliàs Objectum & habitus, non adæquatentur.

entur. Pœnitentia enim esset ut sic, & non respiceret peccatum ut sic, tanquam Objectum. Cùm ergo supponatur in Antecedenti Pœnitentia ut sic, & de illa procedat Antecedens; sit ut peccatum ut sic, debeat esse ejus Objectum. Denique possibilis est Pœnitentia ut sic, respiciens peccatum ut sic. Ergo non debet negari Pœnitentiam ut sic, respicere peccatum ut sic. Consequentia Probatur, paritate rationis, & iisdem rationibus, quibus immediatè probatum est antecedens.

Probatur II. Illud omne respicit Pœnitentia, ad quod respiciendum est nata. Sed etiam ad aliena peccata respicienda est nata. Quia si non esset nata, respicere peccata aliena, non esset nata id facere, vel ex eo: quod motivum formale illius, non posset se extendere ad peccata aliena. Vel ex eo: quia ipse habitus de se esset restrictus, nonnisi ad hæc v. g. detestanda peccata. Neutrum dici potest. Nam peccatum etiam alienum, verè est dissonum Deo secundùm quod est natura intellectualis. Ergo motivum hoc extendit se etiam ad peccatum alienum. Rursùs, non est determinatus habitus Pœnitentiæ, qui est in Paulo, nonnisi ad detestanda peccata Pauli: quia hic ipse numero habitus, potuisset in alia rerum serie poni in Petro. Ergo si in Petro positus potuisset detestari peccata Petri: etiam positus in Paulo, detestari poterit peccata Petri. Habet se in hoc consimiliter habitus Pœnitentiæ, eductus ex potentia obedientiali Petri; qui potuisset educi ex potentia Pauli, sicut albedo; quæ est posita in Petro, & eadem potuisset poni in Paulo; & sicut albedo, in Petro existens, non potest dealbare nisi Petrum, sic etiam existens habitus Pœnitentiæ in Petro, non potest esse principium actuum pœnitendi, nisi in Petro. Nihilominùs sicut Petrus, non est subjectum alienum albedini Pauli, illudque albedo illa informare posset; ita & peccata Pauli non sunt subjectum alienum, & improportionatum, habitûs pœnitentiæ in Petro positi, poteritque sub Formali eodem, detestari peccata aliena.

Respondebis. Sicut albedo, posita in Petro, non dealbat Paulum, nec ad illum se extendit; ita nec habitus Pœnitentiæ, extendet se, ad peccata aliena.

Contra. Albedo Petri, & habitus Pœnitentiæ, in Petro positus, in hoc sunt paria; quòd sicut albedo Petri, non dealbat Paulum, ita nec Habitus Pœnitentiæ in Petro, est Principium elicitivum actuum Pauli. Sicut enim, quòd non dealbat Paulum illa albedo, inde oritur: quia deest unio; ita nè sit Principium elicitivum actuum Pauli, ille Habitus, facit defectus unionis, & quia ille habitus, non est eductus ex hac Potentia. Hoc tamen non obstante, potest Habitus Pœnitentiæ Petri, detestari in Petro peccata Pauli: quia nihil obest; universalitasque motivi, quo movetur Pœnitentia, extendit se, etiam ad peccata Pauli; multa autem obsunt, nè albedo Petri dealbet Paulum: Nam illa albedo, deberet bilocari; vel non unita, tribuere effectum suum formalem; quod absurdum est; redibitque paritas: Paulus est subjectum informabile albedine Petri. Ergo & peccata aliena, erunt sub motivo eodem detestabilia, ab Habitu Pœnitentiæ, v. g. Petri.

Probatur III. Communiter, à pari: Eadem Fides Theologica credit, credenti posse dari beatitudinem, & aliis à credente. Eadem Spes sperat speranti, & aliis à sperante beatitudinem. Eadem Charitas, & sibi bonum amat, quod est Deus, & proximo. Ergo etiam, eadem Pœnitentia, poterit detestari peccatum pœnitentis, & aliùs à pœnitente.

Respondet Dicastillo: Negando Antecedens, rationemque dat: quia quando moveor ad desiderandum v. g. alteri bonum; vel moveor, quia ipsi alteri bonum est, & tunc est actus benevolentiæ erga proximum; vel moveor ad desiderandum illud bonum, ex complacentia Dei, & erit actus Charitatis erga Deum; vel denique moveri possum ad illud desiderandum, ex complacentia mei, & tunc ad quam virtutem pertinebit illa complacentia, discerni debebit ex motivo, ex quo mihi placet; nunquam tamen erit locus illi generali complacentiæ, qualem adstruit Conclusio. Idque ideo: Quia illa Justitia, quâ alius est justus, non est materia circa quam ego exercere possim actum Justitiæ.

Contra est: Tum quia hoc ipsum negatur, quòd justitia, quâ alius justus est, non sit materia, circa quam ego exercere possim actum justitiæ. Tum quia licèt ex allatis formalitatibus à Dicastillo, optando alteri v. g. justitiam, non optem eam, ex motivo formali justitiæ; sed inquirere restat: Cur optari non possit ex præcisa honestate justitiæ? quo casu non esset ratio: Cur operans non tenderet in suam, & alienam justitiam ex eodem motivo? Tum quia per Dicastillo, ex complacentia mei, possum mihi optare bonum & alteri. Ergo ex complacentia in honestate virtutis, possum illam & mihi, & alteri velle.

Objicit I. Dicastillo: si honestas intenta à Pœnitentia, est ejusdem rationis in pœnitente ac aliis? vel in eo sensu, est ejus rationis, quòd tale malum morale peccanti, est ipsius peccatum; quale malum morale fuit peccatum ejus, dum illud haberet antequam pœniteret? Et hæc consideratio ad præsens non facit, vel in eo sensu est ejusdem rationis dicta honestas Pœnitentiæ: quòd peccatum aliûs, respectu mei, habeat eandem comparationem, atque peccatum meum, respectu mei? & hoc falsum est. Nam constituit illum peccatorem, peccatum illius, me non constituit.

Respondetur. Ex alio ſenſu eandem eſſe honeſtatem, intentam à Pœnitentia, ſive in pœnitente ſive in aliis; quòd ſcilicet poſſit ex eodem motivo formali, utrique ſubjecto intendi.

Objicit II. Idem: Non dicitur eſſe abſtinens, qui vult alios jejunare; nec humilis, qui vult alios eſſe humiles; aliàs deberent dici jejunare Angeli: volunt enim, ut nos jejunemus, & ſuperbus Princeps, deberet dici humilis; quia vult ſuos ſubditos eſſe humiles. Multis huic objectioni reſpondet Lugo à num. 26. Conſulatur.

Respondetur. Ad Difficultatem: Dupliciter poſſe aliquem optare alicui bonum aliquod; vel ex præciſa ratione honeſtatis virtutis; vel præcisè, ex amore benevolentiæ. Sic ebrioſus, poteſt optare alteri, nè inebrietur, ex præciſa ratione honeſtatis incluſæ in Temperantia; poteſt optare nè inebrietur; quia illum amat; velletque, nè pecuniam, in potu abliguriat. Hoc ſecundo modo qui optat nè alius inebrietur, ſed ut ſit temperans, non hoc ipſo debet dici optans, eſſe etiam virtuosè temperans. Ad illum autem priorem modum optandi, quod attinet; quando ſcilicet amatur alicui bonum ex præciſa ratione honeſtatis; id adhuc dupliciter fieri poteſt: Vel enim eſt ſubjectum capax illius honeſtatis? vel incapax? ſic v. gr. Angelus eſt incapax virtutis jejunandi, capax homo. Rursùs incapacitas hæc, vel eſt per ſe, qualis eſt in Angelo nè dicatur jejunans? vel per accidens ebrioſo nè dicatur temperans? Hoc poſito: Reſpondetur ad objectionem: Omnem illum non dici v. g. abſtinentem, qui non ex præciſa honeſtate abſtinentiæ, vult alium eſſe abſtinentem; ſecus ſi ex præciſa honeſtate abſtinentiæ, id vellet; & ſi ſupponatur ſubjectum capax illius denominationis, & nec per ſe, nec per accidens impeditum, ad illam denominationem habendam. Supponimus enim virtuosè temperantem eum dici, qui habet poſſeſſionem Temperantiæ in ſeipſo, & niſi illam habeat, erit ſubjectum per accidens impeditum, ad habendam denominationem temperantis.

Objicit III. Idem: Poteſt deteſtatio peccati alieni, pro diverſitate motivi, ſpectare ad alias virtutes.

Respondetur. Poſſe quidem id fieri, ſed inſuper poſſe etiam fieri illam deteſtationem, ex motivo appropriato Pœnitentiæ; & ſi poteſt fieri, ex motivo appropriato aliarum virtutum, cur non fiet ex motivo Pœnitentiæ?

Neque valet quod dicit idem: non eſſe ſcilicet ejuſdem rationis motivum, & rationem objectivam mali, ſub qua quis ſibi malum apprehendit, peccatum alterius. Nam illa ratio mali, quam quis invenit in peccato proprio, eſt quatenus eſt malum operanti offendiſſe Deum; hoc autem non invenitur in peccato alieno, comparatione ducta ad ipſum pœnitentem. *Non inquam valet*; quia id quod affert, probat tantum: quòd non ſemper ſit ejuſdem rationis motivum, in deteſtatione peccati proprii, & alieni; ſed non probat ex eodem præcisè motivo pœnitentiali, utriuslibet deteſtabilia non eſſe peccata.

Tractandum hîc fuerat: An peccatum jam dimiſſum, poſſit eſſe Materiale Pœnitentiæ, ſed id commodiùs reſolvetur, ubi tractabis: An peccata dimiſſa, ſint materia Confeſſionis. *Ex his.*

Colliges, Id quod jam ſæpius intimatum eſt: Objectum conflatum ex Materiali & Formali, actuum proſecutionis pœnitentialis, & quidem Theologicę eſſe actiones honeſtas, prout conformes ad Deum, ſecundùm quod eſt natura intellectualis; procedentes ſecundùm ſuppoſitionem peccati, ſeu remediativè, reparativè, &c. procedentis.

Quod ſi quæras: de objecto Pœnitentiæ quoad actus Fugæ? vel accipi eam pro principio elicitivo actuum fugiendi; & ſic habet pro Objecto immediato actiones honeſtas, prout fugiunt Diſſonantiam ad Deum ſecundùm quod eſt natura intellectualis. Ubi ulterius vides: Ipſum peccatum, futurum nonniſi mediatum & remotum Objectum, ita acceptæ Pœnitentiæ. Si autem accipis Pœnitentiam per ſimpliciter ad id quod fugit? pro immediato Objecto reſpicit peccata prout ſunt actiones diſſonæ Deo, ſecundùm quod eſt natura intellectualis.

Noto hîc: ut Conficiatur Definitio Pœnitentiæ virtutis, commodiùs id fieri poſſe per ordinem ad id, quod fugit Pœnitentia; adeoque, accipiendo Pœnitentiam, in ordine ad actus Fugæ.

Ratio eſt: Quia etiam medicinæ remediativæ & curativæ definitio, comodius traditur, per ordinem ad ægritudinem, quàm tollit; eſt enim tale medicamentum, medicamentum ægritudinis depulſivum; quantumvis, poſſit habere etiam denominationem conſervantis bonas diſpoſitiones, & humores, vel ſpiritus ſanitati ſervientes. Ita etiam, cùm Pœnitentia ſit virtus remediativa, commodiùs ejus Definitio tradetur, per ordinem peccatum, cui remediatur. Quod autem Pœnitentia ſit virtus remediativa; communis apprehenſio probat; & ſuadet diſcurſus, qui redditur pro ratione numeri ſeptenarii Sacramentorum. Ubi cùm acceditur ad Pœnitentiæ Sacramentum, dicitur, illud conſtitui debuiſſe, ut eſſet principium reſtituendi ſeſe ad vitam ſpiritualem, & depellendi ægritudines ab anima.

Neque

Neque valet quod aliæ virtutes primò non sint depulsivæ, oppositæ turpitudinis, sed suæ honestatis, collativæ; quia etiam alia entia, non sunt primò essentialiter relativa, ut suppono ex Logica, & tamen ipsa Relatio, est primò essentialiter relativa; ita etiam potest dari virtus, primò essentialiter remediativa; quid enim implicat? Et hæc erit Pœnitentia. *Hoc ergo supposito:*

Dici potest, *Pœnitentiam esse Virtutem Abolitivam, reparativam, remediativam, peccati, prout est Dissonum Deo, secundùm quod est natura Intellectualis.* Quod si velis, proportionaliter ad alias virtutes, eandem definire, quæ definiuntur per ordinem ad actus prosecutionis. Dices: *illam esse virtutem raparativam & principiativam actuum, secundùm quod consonant Deo, prout natura Intellectualis est.* Addo autem ly *Reparativa* propter ea, quæ suo loco de Subjecto Pœnitentiæ dicentur.

DISPUTATIO III.

De objecto remoto Pœnitentiæ; seu de Peccato Remissibili.

Tractavimus jam, de Materiali Pœnitentiæ Objecto immediato; nunc tractabimus de mediato. Et hoc Objectum, est peccatum, quod respiciunt tam actus Prosecutionis; dixi enim illos procedere secundùm suppositionem peccati; quàm actus Fugæ, ut jam dictum est. Nè verò, consideratio peccati esset nimis ampla; restringitur ad prædicatum Remissibilis. Hinc agimus de illo, prout Remissibili. Pars hujus materiæ, spectat ad materiam de Justificatione, & alia ad materiam de peccatis, nihilominùs ex usu Auctorum gravium, huc etiam potest transferri. Est quidem consuetudo, de remissione peccati agere, tractando de effectibus Pœnitentiæ, sed quia exinde infra tractanda lucem accipient, hîc commodiùs subnectetur. Cùm autem Media, executione priora sint fine; etiam consideratio Mediorum, ad remissionem peccati ponendam, præcedet, & postea subsequetur ipse terminus intentus, qui est peccati Remissio, vel peccatum remissum.

QUÆSTIO I.

De Mediis Remissionis Peccati.

Tria hîc examinabuntur. Necessitas, ponendi actûs nostri, ut remittatur peccatum: & Necessitas infundendæ Gratiæ: & Necessitas favoris Dei, seu condonationis extrinsecæ.

DIFFICULTAS I.

An sine ullo actu peccatoris, possit remitti peccatum?

Sine ullo actu peccatoris, non posse remitti peccatum, pauci docent; hoc est Dominicus Sotus: in 4. Disp. 15. ar. 2. Petrus de Soto: lect. 4. de Pœnitentia. Conradus 1. 2. q. 112. ad 1. Citat. Ripalda pro hac sententia Becanum, de Justificatione Catholi. cap. 3. n. 28. qui tamen oppositum sentit; & illo capite, non habet nisi numeros 6. & ultimò mentem suam in oppositum aperit. Citat etiam Lorcam, sed eum pro opposita, citat post alios Oviedo. Affirmant plures: Suarez, Vasquez, Lugo, Ripalda: disp. vltima S. 24. & plures alii cum Oviedo: de Justificatione Cont. 2. Punct. 9. quibus accessit Esparza de Justificatione quæst. 11. Rosmer - - - - - - - & alii est autem quæstio de adulto pœnitente; nam infantibus infunditur gratia in Baptismo, justificanturque sine ullo actu.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur argumenta Affirmantis Sententiæ.

I. Argumentum est Vasquez: DEUS potest infundere peccatori habitum gratiæ, absque ulla dispositione. Ergo & remittere peccatum absque ulla dispositione. Probatur Antecedens ab eodem: Nam ut aliqua forma, vel deno-

denominatio, quæ est in subjecto producta, impediat contrariæ productionem; aut debet esse talis naturæ, quæ nunquam amitti ullo modo possit; aut debet à potentiori agente conservari, veluti si potentius agens, conservet frigus, contra activitatem caloris, non posset tunc à minùs potente, introduci calor. Nihil autem horum est in præsenti; nam & status peccati suapte natura amitti & destrui potest, & à nullo potentiori conservatur peccatum; ut patet: Ergo.

Respondetur dicendo: quòd independenter ab omni dispositione possit infundi gratia. An autem sit remittendum peccatum: cùm distinctione respondendum esset: Si enim nomine remissionis peccati, intelligatur, quòd Deus tunc testetur amorem suum ad creaturam, & ad eam se convertat? in isto sensu remittetur peccatum, quantumvis nullus intercesserit actus pœnitentis; sed non remittetur, inquantùm remissio, dicit, etiam conversionem creaturæ ad Deum; & inquantùm dicit abolitionem volitionis habitualis, seu abolitionem ejus, quod est: voluisse peccâsse.

Deinde ad probationem dici potest: Retorquendo argumentum. Nam eo instanti, quo Petrus peccat, per Vasquez, non potest ei infundi gratia; item, secundùm communiorem sententiam, non potest determinari subjectum à Deo, ad habendum simul actum amoris, & odii, circa idem objectum; & tamen nec à potentiori agente, conservaur v. g. odium; nec est forma, naturâ suâ inamissibilis. Quòd si id referas in id: quia scilicet peccatum, vel amor, est in talibus circumstantiis, in quibus illi tolli non competit; & quòd circumstantiæ sint, sicut agens fortius impeditivum, nè tunc ponatur gratia, vel v. g. amor; idem in præsenti dicere poteris, quòd peccatum si non ponatur retractatio conservetur à circumstantiis, scilicet non positæ illius retractationis, quæ circumstantiæ possunt appellari agens fortius, saltem per accommodationem. Vel dici poterit: Naturam esse peccati, ut nisi retractetur, remitti non possit; remissione, vi cujus non tantùm Deus dicatur converti ad Creaturam, sed etiam Creatura convertere sese ad Deum, adeòque, nisi accedat retractatio, non esse amissibilem hanc formam; quæ est non esse conversum ad Deum: licèt, non accedente retractatione, possit infundi gratia, esseque DEUS conversus ad Creaturam. Suppono etiam ex dicendis aliàs, posse infundi gratiam & non remitti pecatum. Hinc concesso Antecedenti, Negatur Consequentia.

II. Argumentum est Oviedi citati: Peccatum actuale præteritum permanet secundùm esse suum habituale, tantùm in obligatione satisfaciendi, sed debitum etiam voluntariè contractum, potest à persona offensa, seu à creditore, remitti, sine voluntate debitoris. Ergo, id in quo habitualiter remanet peccatum actuale præteritum, potest auferri, sine voluntate peccatoris. Ergo potest sine tali voluntate remitti peccatum. Quòd si inter homines, remissio debiti, indiget perfici, per acceptationem debitoris sicut, donatio, per acceptationem donatarii; respectu Dei donantis, talis acceptatio necessaria non est; idque ob titulum supremi Dominii, quod habet in voluntates creatas, ac proinde, ut illius remissio efficaciam habeat, acceptatione non indiget.

Respondetur negando Antecedens; quod etiam multi Doctorum negant, ut videbitur agendo de essentia peccati habitualis. In nostris principiis inter alia, manet peccatum habituale, inquantum conservatur in aliquo sui; hoc est, in voluntate conservante permanentiam moralem peccati transacti; quæ conservatio exercetur non retractatione. Quod attinet ad Instantiam; dici potest: Debitum voluntariè contractum, posse à creditore remitti, remissione tali, non quâ dicatur actu solvisse, & satisfecisse juri alteriûs, sed quâ dicatur alter, exercuisse cum illo actum clementiæ, amoris, liberalitatis &c. Et sicut in solutionibus, aliud est creditorem cessisse jure, & aliud actu debitorem solvisse; etiamsi enim nihil solutum fuerit, potest alius cedere juri suo; ita & in præsenti, aliud est, Deum testari suam amicitiam, & transferre creaturam, in habentem participationem supernaturalem naturæ Divinæ: hocque fieri poterit, sine ullo actu creaturæ; & aliud, creaturam esse conversam ad Deum, & aversam à peccato: hoc enim negatur fieri posse, sine ullo actu peccatoris.

Neque valet, si dicas? Correlativa hæc esse. Debitum remittit creditor. Ergo alius nihil debet. Nam valet quidem: Creditor remittit, ergo nihil illi debetur; sed hæc nihil valet: creditor remittit, ergo debitor solvit. Et sicut, valet quidem dicere: Petrus amat Paulum, Ergo Paulus amatur à Petro. Non tamen valet dicere: Ergo Paulus amat Petrum. Sic etiam quantumvis Deus collatione, gratiæ, exerceat amorem erga creaturam, & non se avertat ab illa; non sequetur tamen, quòd sine suo ullo actu, convertatur creatura ad Deum, & non sit aversa à DEO.

Quod autem dicit, respectu Dei donantis, talem acceptationem non esse necessariam, eò quod sit supremus Dominus; id tantùm in eo sensu verum est; quia potest movere creaturam, imò & necessitate, ut ponat suum actum conversionis. Ad eum modum, quo fortior, potest adigere alium, si nollet ad se converti, ut convertatur; sic etiam in præsenti, quia potest Deus facere, ut se liberè convertat peccator; imò & necessitate, ut se convertat; ideo habet dominium nostrarum voluntatum; sed non in hoc sensu habet dominium, quasi possit Deus facere, ut sine voluntate propria, cẽseatur velle hoc creatura,

tura, quod Deus vult, adeòque censeatur, convertere sese ad Deum, & avertere à creatura, quantumvis nihil velit: censeatur inquam id habere ex eo præcisè, quia Deus vult. Et sic ut quando Prædeterminantes salvant ex eo libertatem, in prædeterminatione, quia scilicet Deus habet in sua potestate actiones nostras liberas, ita ut debeant poni eo modo, quo poni illas vult Deus, vult autem poni, cum prædeterminatione, liberum consensum; dicimus illos contradictoria dicere ut ostensum in prima parte. Sic & in præsenti, implicat, ut ex eo, quia Deus vult creaturam esse aversam à creatura, & conversam ad se, hoc ipso etiam sine ullo suo actu, possit esse, creatura rationalis aversa à creatura, & conversa ad Deum ut infra probabitur.

Instat I. Oviedo: Eo ipso, quòd cesset homo à peccato, status pecati jam illi non est voluntarius actualiter, vel virtualiter; quia voluntarium virtuale, non est sine aliquo voluntario actuali.

Respondetur. Esse illic voluntarium virtuale in causa; quia scilicet posita est aversio à Deo, & conversio ad creaturam, quæ est causa illius habitualis peccati, quòd remitti deberet, aversioque illa submoveri conversione, quæ est in potestate peccatoris, supposità gratià Divinâ. Rursùs quamvis peccatori, status ille peccati, non sit voluntarius adæquatè, & subjectus plenè dominio illius, est tamen, supposita libertate, subjectus ille status inadæquatè voluntati peccatoris, inquantùm in illius libertate est, non conversio ad Deum, quâ etiam stat habituale peccatum. Deinde virtuale voluntarium, sicut & virtualis intentio, non requirit actum præsentem, sufficit præteritus; consequenter, & status ille peccati, poterit dici virtualiter voluntarius.

Instat II. Peccatuale, vel dicit essentialiter, tanquam constitutivam peccati habitualis, negationem retractationis; idque tanquam rationem formalem adæquatam? vel dicit negationem retractationis, tanquam rationem inadæquatam? aut ad minimum essentialiter includit talem negationem retractationis: Non potest dici, peccatum habituale consistere in tali negatione; quia eâ ablatâ absque ullo alio, auferetur peccatum; proinde posita attritione, quæ est quædam retractatio commissi peccati, auferretur jam habituale peccatum. Nec potest dici, essentiam dicti peccati, saltem inadæquatè, vel tanquam aliquid essentiale, dicere negationem retractationis; ob eandem rationem: quia ablato aliquo constitutivo inadæquato, vel aliquo essentiali, tota essentia aufertur; sicut ablatâ tantùm materia, etiamsi forma permaneat, & è contra, compositum aufertur. Quodsi negatio retractationis, est extra essentiam peccati habitualis, debet dari aliud constitutivum illius; quod quodcunque erit, non erit tale, quod auferri non possit, etiam negatione retractationis permanente.

Respondetur. Imprimis, quòd in negatione retractationis inadæquatè idque adhuc ex consequenti consistat peccatum habituale; illâ tamen sublatâ, necdum aufertur peccatum completè; quia illius completa ablatio, dicit constitutionem subjecti, insuper in esse amari à Deo, & in esse ejus ad quem conversus est Deus; quod esse descriptum, quia est bonum quoddam, debet esse ex integra causa, adeòque ex suppositione positorum omnium, ad hoc prærequisitorum. Et licèt quidem desinat totum, vel unâ parte ablata; si tamen illa desitio totius, sit fundata in aliquo bono ponendo, nisi ponantur omnes partes illius, nec illud bonum ponetur: consequenter nec ponetur desitio adæquata illius totius, fundata in positione boni succedentis. Nam ut scitum est, Bonum est ex integra causa.

In idem recidet, si dicas: Ablationem alicujus partis, adferre destructionem totius, si destructio totius, sit malum quoddam, non verò, si sit bonum quoddam. Vel si vis dicere? dixeris: ablatâ unâ parte positivâ, auferri totum positivum; sed ablatâ unâ parte negationis, non est necesse auferri aliam partem negationis. Sic v. g. si quis sit pauper ægrotans, hoc est dicens negationem, & sanitatis & divitiarum, ablatâ negatione sanitatis, non auferetur hoc ipso negatio divitiarum; potest enim idem esse sanus, & non esse dives. Idem etiam in præsenti dici potest, peccatum habituale esse totum quoddam negativum, adeòque ablata una negationis parte, v. g. negatione retractationis, non erit necesse, auferri totum hoc negativum, quod est peccatum habituale. Tota ergo responsio in hoc stat: Quia desitio totius positivi, est desitio in non esse, adeòque in malum, quod est ex singulis, defectibus; hinc sublatâ vel unicâ parte, desinet totum positivum: desitio autem totius negativi, est desitio per esse; nam non esse non desinit nisi per esse: si desitio totius negativi, est per esse, est in esse, adeòque in bonum, quod debet esse ex integra causa, adeòque ex esse positivo utriusque partis.

Deinde ex alio principio responderi potest eidem Argumento: Quòd scilicet negatio retractationis, non sit quidem adæquatè constitutivum peccati habitualis, nec inadæquatè per modum partis; sed quòd sit connotatum necessarium, non tamen primò importatum, nec se solo constituens habituale peccatum: sed insuper, esse necessarium, nè Deus, conservet jus quod habet ad offendi, commisso peccato; quod jus exercet negatione condonationis.

Proportionaliter ad præjacta aptatur hæc Responsio: quòd habituale peccatum, dupliciter considerari possit: vel inquantum dicit Deum

Deum non conversum ad creaturam, & sic non respicit actum non retractationis creaturæ, sed negationem conversionis DEI ad creaturam. Vel considerari potest, inquantum peccatum habituale dicit negationem conversionis creaturæ ad Deum; & sic importat negationem retractationis creaturæ ad Deum; & fundatam in actu præterito peccati, gratiæ expulsivi. Sublata itaque negatione retractationis, propter positam retractationem reddetur creatura conversa ad Deum, si sit retractatio, qualem pro eo statu requirit Deus; hoc est, si sit pro præsenti statu, facta Contritio, vel Attritio jungatur Sacramento. Si autem sit retractatio, non qualis requiritur; hoc est, si sit Attritio sine Sacramento, erit nonnisi inadæquata, inchoata, & imperfecta conversio.

Noto hîc, in peccato perpetrato duo considerari posse: Primò permanentiam moralem voluntatis in peccato facto, & hæc moralis permanentia peccati, stat in hoc præcisè: voluisse peccasse, ad quod sequitur non retractasse. Et hæc permanentia moralis, tollitur actu, qui sit noluisse peccasse. Secundò, in peccato perpetrato considerari potest offensio Dei; & hæc non potest tolli ab ulla creatura, secundùm rigorem justitiæ; potest tamen, si ponatur requisitus à Deo actus, tolli de congruo; hoc est, vel per actum Amoris, vel actum Contritionis extra Sacramentum; cum Sacramento autem potest tolli, per actum Attritionis. Suppono autem hîc, hos actus requisitos esse, inquantùm sunt supernaturalis ordinis.

III. Argumentum est Suarez hîc, Disp. 9. Sect. 2. Actus peccatoris non requiritur ad remissionem peccati, tanquam forma per seipsam, formaliter excludens culpam; sed tanquam dispositio congrua; & ex natura rei, simul etiam, & ex Divina ordinatione; non repugnat autem, Deum conferre effectum formalem, sine prævia dispositione ad formam.

Respondetur. Actum peccatoris, esse nonnisi dispositionem, ad justificationem, inquantùm justificatio dicit conversionem DEI, ad creaturam, quam exercet qualitate supernaturali infusâ, quæ appellatur Gratia; & ad hoc, non est necessaria retractatio. Sed non est mera dispositio ad justificationem retractatio, inquantum justificatio dicit conversionem Creaturæ, ad Deum, & aversionem à creatura; & inquantum justificatio, dicit depulsionem eorum prædicatorum, quæ in actu inhonesto, ante perpetrato, continebantur. Quamvis autem aliquis diceret, quòd actualis conversio creaturæ, sit dispositio, sed necessariò prærequisita; necdum sequeretur, sine illa, absolutè loquendo, posse perfici justificationem; dantur enim talia necessaria prærequisita, quæ nec Deus quidem supplere potest: & ita ratio fundandi in relatione; modalitas item, quam aliqui ponunt pro dispositione, aut pro connotato ad unionem; negatio item distantiæ, requisita ad formalitatem Ubi; & ad formalitatem unionis sunt inter prærequisita, & tamen hæc omnia suppleri à Deo non possunt; imò quantumvis Dominus Deus possit facere, ut inter effectum, & principale agens, intercipiatur distantia, vi cujus agatur in effectum, non transmittendo virtutem per medium, quæ distantia potest appellari distantia loci; nihilominùs non potest Deus facere, ut intercipiatur distantia inter ipsum passum, & ipsam virtutem; & tamen illa indistantia, est nonnisi prærequisitum agendi, & non ratio ultima. Dabuntur ergo aliqua prærequisita, quæ tamen, nè Deus quidem supplere possit. Porrò talis necessitas posset poni in hoc prærequisito, quod est creaturam se convertere ad DEUM.

Proponuntur reliqua Argumenta.

IV. Argumentum est commune ferè omnibus, quod contra responsionem hactenus usurpatam, & usurpandam, sic formari posset: Etiam in parvulis, datur aversio à Deo, in Capite, hoc est, Adamo; & tamen illa aversio tollitur in illis, sine ullo actu, dum illis confertur Baptismus, & in Baptismo gratia. Ergo & aversio, quæ est in peccato actuali, tolli poterit sola infusione gratiæ.

Responsum jam, quòd etiam in adultis, absolutè non sit necessarius proprius actus ad hoc, ut infundatur gratia. Quod autem attinet ad paritatem adlatam; Illa pluribus viis solvi potest. *Imprimis.* Quia aversio illa inclusa in peccato originali, nil aliud est, quàm actualis disobedientia Adam; in cujus pœnam decrevit Deus, se non daturum gratiam ejus posteris; & cùm non sit actualis aversio posterorum; benè poterit tolli, sine ullo illorum actu & conversione. E contra, quia peccatum proprium, & actuale est, propria actualis aversio à Creatore, tolli non poterit, nisi per propriam & actualem conversionem. Nec potest ostendi ullum absurdum in eo, quòd peccatum in voluntate Adami, tanquam Capitis factum, tollatur etiam sine ulla actuali voluntate, sicut commissum est sine ulla actuali voluntate. Imò proportionatum est, ut contractum sine ulla voluntate actuali posterorum peccatum, tollatur etiam, sine ulla actuali illorum voluntate; est autem absurdum, ut ex infra dicendis patebit, peccatum actu, per propriam voluntatem commissum, tolli & auferti, sine propria actuali volitione; absurdumque est, expelli hoc, quod est voluisse peccasse propria voluntate, expelli inquam per aliud, & non per noluisse peccasse.

Deinde, cùm per aliquos peccati originalis perma-

permanentia in posteris, non sit aliud in re, quam negatio justitiæ Originalis, in pœnam peccati Adami. Ergo cùm hæc tollatur infusione Justitiæ Originalis (negatio enim gratiæ tollitur infusione gratiæ) benè etiam dicetur, sine ullo actu, plenam justificationem ab Originali haberi. Sed quia actualis peccati perpetrati permanentia, quam habet moralem, non sit in sola negatione gratiæ; sed etiam dicit, aversionem à Deo transactam, & negationem conversionis ad eundem; fit ut nondum tollatur actum peccatum, sola infusione gratiæ; sed sicut negatio gratiæ tollitur positione gratiæ, ita & negatio conversionis, tolli debet, positione conversionis. *Rursus* ex eo etiam non convincit Argumentum: Quia diversa est natura permanentiæ peccati Originalis; & diversa permanentiæ, peccati proprii habitualis; aliud enim pro recto & connotato dicit utraque permanentia; ex qua diversitate colligitur: unum posse remitti, sine ullo actu proprio, quantumvis aliud non possit, sine tali actu remitti.

Quod ipsum sic explanatur: Originalis peccati permanentia in posteris, pro Connotato dicit disobedientiam Adami, & conversionem ad creaturam, cujus tamen Adami voluntati, fuerunt alligatæ nostræ voluntates, & simul in recto, seu proabsoluto, dicit in nobis negationem gratiæ in pœnam illius peccati; unde etiam definitivè peccatum Originale est; Carentia Justitiæ Originalis, vel, Carentia Justificationis, in pœnam peccati Adami, cui erant nostræ voluntates alligatæ. Jam verò illud connotatum, hoc est disobedientia Adami, non est in nobis, sed in alio & ad aliud. Unde etiam tolli debuit non nostra actuali voluntate, sed in voluntate Adami, cui cùm post peccatum infundebatur gratia, & remittebatur peccatum, necesse fuit retractare suam actionem. Absolutum autem, quod dicit permanentia Originalis in posteris, est negatio gratiæ justificantis denegatæ in pœnam aversionis, quam fecit Caput, & nos in illo, cujus voluntati eramus alligati. Porrò, si actio illa aversionis actualis est, nonnisi connotata à nobis, non debuit in nobis tolli; non enim erat in nobis, sed in alio; si non est necesse illam tolli in nobis, non est necesse nos converti, conversione nostra actuali, quæ sit in nobis. Quia tamen in nobis, est etiam absolutum illud, quod est pœna & effectus illius aversionis in alio actualiter præcedentis, hic effectus in nobis tolli debet: quæ pœna & effectus, qui est negatio gratiæ, tolli debebit positione gratiæ; nam negatio A, non potest tolli nisi positione A: jam autem peccati nobis actu commissi permanentia habitualis, connotat in nobis actionem præteritam, & simul etiam dicit in recto negationem gratiæ in nobis, cumque utrumque hoc in nobis sit & non in alio habitualiter, hinc fit ut utrumque hoc, tolli in nobis debeat, & sublata negatione gratiæ, per positionem gratiæ, tolli adhuc debebit, voluisse peccasse, per positionem: Noluissem peccasse.

Hactenus dicta de peccato Originali. In nostris principiis, paulò aliter proponi deberent; sed placuit disparitatem dare, quæ esset conformis ad principia eorum, qui Originale, secundùm phrasim Patrum explicant per Carentiam Justitiæ Originalis, nè adferendo disparitatem, nova difficultate responderetur. Facile autem erit colligere, quid sit in nostris principiis dicendum? ex iis, quæ adferentur tractando de peccato habituali.

Sed insuper, ad adlatam paritatem aliter? Respondetur *Imprimis:* ex auctoritate Patrum. Nam in Tridentino (qui locus inferiùs stabilietur) docetur, Justificationem adultorum fieri per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum; & quia voluntarium, non est sine ullo actu; nec Justificatio illorum fiet, sine ullo actu. Jam autem non dicit Justificationem parvulorum, fieri per voluntariam susceptionem gratiæ. *Deinde* Aversio, & Conversio, debent inter se proportionari; cumque Aversio Originalis, sit Aversio nonnisi in Capite, & non est Aversio exercita, in & ab ipsismet, v. g. infantibus; etiam Conversio illa, nonnisi in Capite poni debuit, & non est necesse illam poni in ipsismet posteris, potestque dici Conversio hæc facta esse in Capite Christo Domino, qui appellatur Caput hominum & Angelorum, & simul mundum sanctificans in se. Et sicut nostræ voluntates, erant alligatæ Adamo; ita & nomen nostrum, seu ut nomine nostro fieret satisfactio à Christo Domino, erat quædam adligatio nostrorum nominum, quæ, ut salvaretur, (in materia de Incarnatione supponitur) Redemptorem debuisse esse hominem; quantumvis hæc alligatio, præter alia, in hoc diversæ sit rationis, quia executio illius alligationis voluntatum nostrarum in malum, extemplo habet effectum ex quo nascimur, effectum autem illum, quòd nomine nostro oblata sit satisfactio, est necesse nonnisi adhibita Sacramenti Baptismi, vel in re, vel in voto, susceptione, perfici. Hæc disparitas fundamentum habet in S. Th. 1. 2. q. 113. art. 3. ad 1. Verba sunt S. Doctoris. *Sicut peccatum Originale, à quo justificamur non propria voluntate ad eos pervenit, sed per carnalem originem, ita etiam per spiritualem regenerationem, à Christo, in eos, gratia derivatur.* *Denique* dici posset; distinguendum esse Antecedens. Sine ullo actu tollitur aversio Originalis, Justificatione, quâ dicatur se Deus convertere ad parvulum. Concedo Antecedens. Justificatione, quâ dicatur esse conversus peccator. Nego. Aversio etiam ipsa distingui deberet: sunt enim parvuli aversi à DEO in capite, sed non aversione per exhibitionem proprii actus dissoni Deo. De

hoc proposito sic discurrit Augustinus de peccat. & meritis, lib. 1. cap. 19. *Dicet aliquis, quomodo ergo & ipsi vocantur in pœnitentia? nunquid tantillus posset aliquid pœnitere? Huic Respondetur; Si propterea Pœnitentes dicendi non sunt, quia sensum Pœnitendi nondum habent; nec fideles dicendi sunt, quia similiter sensum credendi nondum habent. Si autem propterea rectè fideles vocantur, quoniam fidem per verba gestantium quodammodo profitentur? Cur non priùs pœnitentes habentur, cùm per eorundem verba gestantium, Diabolo, & huic sæculo, renuntiare monstrantur? Totum hoc in spe fit, vi Sacramenti, & Divinæ Gratiæ, quam Dominus donavit Ecclesiæ.* En Augustinum, actum fidelis & pœnitentis, revocantem, in actum alterius.

V. Argumentum est ex iis quæ adfert Esparza. Subjectum, quod præeunte idonea dispositione, recipit connaturaliter aliquam formam, ejusque effectum formalem, necesse est, ut secundùm se præcisè consideratum, habeat incompletionem respectu ejusdem formæ; peccator autem adultus, prævia dispositione supernaturali, recipit gratiam habitualem. Ergo idem secundùm se consideratus, habet incompletionem ad eandem. At virtus Omnipotentis Dei, potest explere incompletionem creaturarum, operando supernaturaliter. Ergo & Deus infundere gratiam adulto, sine ulla dispositione.

RESPONDETUR. Concedendo primum Syllogismum totum. Concedendo item subsumpti Antecedens; Consequens autem distinguo: quòd scilicet adulto, infundi possit gratia, sine ulla dispositione, vi cujus Deus convertatur ad creaturam, idque exerceat collatione gratiæ. Sed ex hac infusione non fieri, ut per illam præcisè reddatur Creatura conversa ad Deum, & aversa à creatura. Negatur item, quòd ad hoc, ut dicatur aliquis conversus, habeat incompletionem, ut id fiat per aliam formam, quàm per actum proprium.

INSTAT I. Esparza: Quando aliquis ad Sacramentum accedit nonnisi attritus, accedente gratia Sanctificante, ex vi Sacramenti, redditur perfectè justus, & recedens à priori aversione, & conversus perfectè ad DEUM. Ergo gratia habitualis, continet in se, & communicat ei, qui prius erat peccator, perfectam cessationem, prioris aversionis à DEO.

RESPONDETUR. Quòd quando homo redditur, justus vi Sacramenti, cùm nonnisi fuerit attritus; redditur in hoc sensu perfectè conversus: quia scilicet Deus, se ad illum convertit, non convertendus vi solius Attritionis; non redditur tamen conversus perfectè, in hoc sensu; quasi actus illius, per hoc reddatur melior in se, & perfectior in se, semper enim manet in se, cum prædicatis Attritionis: consequenter gratia habitualis continebit in se perfectam conversionem; non quòd actum illius suppleat; nec quòd addat illi aliqua prædicata intrinseca; sed juvando nonnisi illum. Quòd si inquiras: Cur sine ullo actu, non possit plenè justificari pœnitens? & tamen possit justificari sola Attritione cum Sacramento. Ratio reddi potest ex dictis: Quia cùm justificatur sola Attritione cum Sacramento, ostenditur conversio illius ad Deum, & ostenditur: quî depellantur prædicata inhonestatis, inclusa in actu peccati noto perpetrato, quod ostendi non potest: quî fiat sine actu peccatoris?

INSTAT II. Idem: Substantia quælibet rationalis, independenter ab omni sua appetitione elicita, & libera electione, est intrinsecè secundùm suam naturam ordinata, ad ultimum suum finem. Ergo independenter ab omni sua dispositione, informabilis per formam, inclinativam in ultimum finem; estque proinde capax, suscipiendi effectum proprium talis formæ, dummodo non habeat in se actualiter inclinationem, ac deordinationem contrariam. Consequentia Probatur: Quia unumquodque secundùm suam substantiam, est capax formæ, & effectus formalis, perficientis ordinationem, & inclinationem intrinsecam; si non sit impeditum per formam contrariam, actualiter sibi inexsistentem; talis autem est habitualis gratia, & ex peccato habituali nihil remanet actu inclinans in contrarium, ac deordinans.

RESPONDETUR. Conformiter ad jam dicta: Concedendo totum. Quia non negatur: posse sine ulla dispositione infundi gratiam à Deo, quæ est inclinativa ad ultimum finem, perquam Dominus Deus convertat se ad creaturam; sed negatur; illâ gratiâ, convertendam esse actu, ex parte sua, creaturam ad Deum, tanquam ad ultimum finem; & depulsuram inhonestatem disordinationis, inclusam in eo, quod est voluisse peccasse: quæ licèt non maneat physicè simpliciter, manet tamen physico moraliter, ut postea explicabitur. Deinde, quamvis unaquæque substantia, sit capax formæ & effectûs formalis, perficientis ordinationem suam intrinsecam, id tamen verum est, si cætera sint paria. Et sic, v. g. ordinatur homo ad amandum bonum, numquidné in ordine ad hoc perfici potest à Deo, ut sine ullo suo actu, dicatur amare Deum? æquè autem repugnat, sine ullo actu amare Deum, atque sine ullo actu, esse conversum ad Deum ex parte sui.

INSTAT III. Justificatio remissioque peccati, in hoc essentialiter stat, quòd homo permanenter ac habitualiter ordinetur ad ultimum suum finem; hoc autem habetur per gratiam habitualem, & non per aliquem actum justificati, aliàs dispositio peccatoris, non solum esset dispositio, sed & forma partialiter justificans.

RESPONDETUR, Per gratiam habitualem inde-

independenter ab actu proprio, habitualiter in hoc sensu converti peccatorem, quia scilicet illâ positâ, habetur principium, vi cujus, se convertere possit ad Deum; sed non habetur habitualis Conversio, vi cujus, dicatur se jam convertisse ad Deum. Porrò Justificatio accepta prout eam accipit Tridentinum pro conversione Dei ad creaturam habetur sine ullo actu. Sed nego haberi posse Justificationem sine ullo actu, si sumatur etiam pro conversione creaturæ ad Deum; non repugnat autem illam conversionem, diverso respectu esse dispositionem, ad justificationem, (sumptam scilicet pro conversione Dei ad creaturam) & diverso respectu, esse quandam formam depulsivam peccati. Ad eum modum, quo formæ substantiales partiales, habent rationem dispositionum, & formarum; imò & omnes formæ accidentales, ita sunt dispositiones, ut simul sint formæ.

VI. Argumentum est Tanneri, Disp. 6. de gratia Dub. 4. Gratia sanctificans seipsa justificat hominem, ipsa conversione actuali, in genere causæ formalis, minimè concurrente, ut videre est in Trid. Sess. 6. can. 7. ad quid ergo requiretur actus proprius?

Respondetur. Quòd justificatio, prout justificatio est, dicta talis, sine addito, importet conversionem Dei ad creaturam, quam Deus exercet infusione gratiæ; & hæc habetur sine ullo actu, sed tamen negatur: Justificationem, sumptam etiam pro conversione creaturæ ad Deum, haberi posse, sine ullo actu; hinc, ut jam innui; docet Trid. perfici justificationem per *voluntariam* susceptionem gratiæ.

Instat Idem: Remissio peccati, non est opus peccatoris, sed opus Dei. Ergo per se non pendet à voluntate peccatoris,

Responsum jam: Remissionem peccati, inquantùm dicit conversionem Dei ad creaturam, esse opus Dei; conversionem autem creaturæ ad Deum, esse opus peccatoris, gratia Dei adjuti; ut in simili dicit Augustinus: *Non ego solus, nec gratia Dei sola, sed gratia Dei mecum.*

Quando autem dicit Ripalda citatus: posse hominem remittere offensam sibi irrogatam, quin offendens illam retractet; id jam supra explicatum est; quòd scilicet tum sine ullo actu offendentis remittenda sit offensa, remissione, quâ reddatur offensus conversus ad offendentem; sed non potest homo remittere offensam, sine ullo actu offendentis, quâ remissione reddatur offendens, conversus ad offensum.

VII. Argumentum est Commune, cum aliquibus paritatibus. Si mortale peccatoris, implicat remitti, sine actu illius? vel id implicat ex ratione mortalis? vel ex ratione mortalis talis? vel aliunde? Nullo ex his modo implicat. Non primo; Quia de facto Originale, parvulis remittitur, sine ullo eorundem actu. Non etiam ex vi mortalis talis: Quia in hoc nulla est implicantia.

Respondetur. Quæ sit implicantia, nè actuale peccatum remittatur in sensu inculcato, sine ullo actu, colligi poterit ex dictis, & infra dicetur. Cur autem Originale, sine ullo actu, remitti possit: explicatum supra.

I. Paritas est. Si peccator aliquis, ad unionem hypostaticam assumeretur, hoc ipso justificaretur formaliter. Et, si aliquis in mortali, ad visionem raperetur, hoc ipso formaliter justificaretur.

Respondetur. Si unioni hypostaticæ addatur Amor, sequens visionem beatificam, debitam unito hypostaticè, tunc justificaretur peccatur, ita ut simul dicendus esset, esse conversus ad Deum; præciso autem amore, justificaretur nonnisi, conversione Dei ad eundem. Idemque dicendum est, si raperetur ad visionem. Et nè dicatur ille DEUS peccator ratione naturæ, quæ peccavit, necesse foret omninò dari illi actum retractationis. Sed de hoc inferiùs, aliquid enucleatiùs. Ubi de subjecto Pœnitentiæ virtutis; & de ipso objecto difficultatis. Videatur Materia de Incarnatione, de impeccabilitate Christi.

II. Paritas est: Potest dormiens in mortali, justificari per Martyrium sibi voluntarium, ex præcedente somnum, affectu, sine ulla de eodem peccato Pœnitentia.

Respondetur. Negando, talem, sine ulla de peccato pœnitentia, fore Martyrem. Est Conclusio satis communis, ut videre est, apud Koninck, q. 66. num. 140. Et Ratio est, quia non firmiùs promittitur peccati remissio, martyrio afficiendis, quàm baptizandis; & tamen baptizandi, tenentur elicere actum, ad minimum Attritionis, de suis peccatis; quam Attritionem ita elevat quodammodo, Martyrium, atque eadem elevatur à Sacramento.

III. Paritas est ex Rosmer: votum, itemque juramentum, tam est essentialiter voluntarium, quam sit peccatum, & tamen potest relaxari absque ulla retractatione voventis, aut jurantis; imò, si actus propriæ Conversionis, sit necessarius ad justificationem, ille solus justificare posset; quod ipsum Probatur alia Paritate. Quia voluntas consecrandi, & applicandi Missam, desinit perseverare moraliter, per hoc præcisè, quòd Sacerdos mutet suam voluntatem. Ergo etiam peccatum, per hoc præcisè destruetur, quòd peccator retractet suam voluntatem; & tamen id falsum est.

Respondetur. Quòd quando fit relaxatio voti, vel juramenti, quantum est ex parte relaxantis, ille exhibet favorem; non sequitur tamen quod is qui relaxatur, censeatur se avertere à suo voto, & convertere se ad suam libertatem, pristinam; sic etiam potest DEUS,

ex parte sua convertere se ad creaturam, eamque conversionem infusione gratiæ exercere, independenter à conversione illius, necdum tamē tunc erit & denominabitur creatura conversa. Quod attinet ad illam Paritatem de Intentione conficiendi Sacramentum. Negatur Consequentia. Quia intentio, v. g. consecrandi, non stat alio, quàm voluntate consecrandi; jam autem remissio peccati, non stat sola retractatione; sed etiam conversione Dei ad creaturam; ut jam inculcatum est, quæ tamen non habetur præcisè, posita retractatione peccatoris.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur Argumenta Sententiæ Negativæ.

I. ARGUMENTUM est. Si absque ullo actu peccatoris, posset illi remitti peccatum; eo casu, & remittetur peccatum, & non remitteretur; remitteretur quidem; quia infunderetur gratia, non remitteretur autem; quia tamdiu peccatum non remittitur, quamdiu manet habitualiter; tamdiu autem manet habitualiter, quamdiu non retractatur.

RESPONDET quidam ex Lugone citato Disp. 7. num. 110. & ex Ripalda citato, num. 365. Duplici sensu dici posse, quòd peccatum habituale maneat. *Primò.* Quatenus actio, quæ fuit physicè, & jam præteriit, ita prudentum judicio, reddit exosum odibilemque Deo, ac si actu esset. *Secundò.* Quatenus peccantis voluntatem, ita, prudentum judicio affectam constituit, ut si de facto peccatur interrogaretur: approbaret quod facit. Priori modo habituale peccatum, tamdiu manet, quamdiu non remittitur; secundo autem modo, eò usque manet, quousque non retractetur. Et quidem priori modo manens, maculat peccatorem; non item manens secundo modo; non enim odio quisquam habetur, propter id, qud solùm, posita conditione committeret. Deinde, hæc permanentia secunda, solùm est, judicio prudentum, probabilis; fortè enim, quantumvis interrogaretur, non complaceret sibi in illo peccato. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT I. Quia non dividit adæquatè permanentiam peccati habitualis. Nam præter illas duas acceptiones, est hæc permanentia peccati habitualis, primariæ ut ita dicam, considerationis; quòd scilicet, eadem actio, quæ præteriit, censeatur moraliter manere, & servare habitualiter peccatorem aversum à Deo, & conversum ad creaturam; quòd quidem priùs est, quàm illum esse odibilem DEO, vel paratum complacere sibi in peccato. Hinc illa priori acceptione sublatâ per Dei condonationem, restabit adhuc tollenda hæc alia; hæc autem permanentia, stat in hoc: quòd est voluisse peccasse; id autem non apparet, quî tolli possit, quàm per, *vellem non peccasse*, adeòque per proprium actum.

NON SATISFACIT II. Quia si posterior acceptio peccati, quam recenset responsio, non esset solùm hypothetica, revera commacularet animam; nam ex eo solo præcisè, non illam commaculat, quia est intra ordinem conditionatorum, quæ nihil ponunt in esse. Ergo illa non retractatio, & permanentia habitualis peccati, tertio loco numerata, cùm non sit quid merè conditionatum; est enim aversio à DEO habitualis, planè atque si actu exerceretur; maculabit animam, quæ non apparet quî tolli possit, sine mutatione voluntatis per actum?

Deinde ea quæ sunt conditionata, duplicia sunt: Alia, quæ non fundantur supra aliquid absolutum exercitum, vel præsens, vel præteritum; & talia non fundant titulum laudabilitatis vel vituperabilitatis; & Ratio est, quia neque in se, neque in aliquo sui, de potentia transierunt in actum. Alia autem sunt hypothetica quæ habent aliquod absolutum fundamentum, ut cùm transacta intentione baptizandi baptizaturus, si interrogaretur, paratus esset respondere: quòd velit baptizare. Tale esse conditionatum, potest mereri laudem vel vituperium. Ergo etiam & hypothetica illa approbatio peccati, fundata super præteritam volitionem peccati, erit vituperabilis; quæ tamen, ut dictum in responsione est, tolli non potest, sine retractatione propria, adeòque sine illa, nec habitualis vituperabilitas peccati, tolli poterit.

NON SATISFACIT III. Quia, quantumvis respondere posset is, qui non retractavit peccatum, pro contrario; adeòque non complacere sibi in peccato: id tamen non est ex vi dispositionis, quam habet titulo peccati transacti & non revocati. Ergo prudenter, ex vi illius status, formari debet judicium approbatoriæ voluntatis; contra quàm assumebat responsio; quantumvis autem prudenti judicio humano, non satis appareat, quomodo responsurus esset peccator, si responsio spectetur in illamet ipsa, hoc enim solus Deus novit scientia conditionalium, apparet tamen, quid responsurus esset, attendendo præcisè ab statum, quem habet non retractati peccati, vi cujus, & stando in illo, deberet approbare peccatum.

RESPONDET II. Rosmer ex Ripalda, & ex de Lugo, notatque Aliquam rem tripliciter posse permanere. I. Permanentiâ habituali, quasi physicâ. II. Permanentiâ morali. III. Permanentiâ virtuali. Habitualis permanentia stat voluntate præterita, non retractatâ. Sic is, qui habuit animum occidendi aliū, tamdiu censetur in illo permanere, quamdiu non retractat. Virtualis autem permanentia est, ratione cujus,

aliquid

aliquid producitur, aut fit. Perseverantia autem Moralis est, quatenus res ita se habet in ordine ad denominandum subjectum, ac si physicè præsens esset. Jam verò fieri potest, ut aliquid permaneat moraliter, quamvis non permaneat habitualiter, quasi physicè; & è contra, potest permanere habitualiter, & non virtualiter. Illustrat id exemplo voti: Si enim Pontifex dispenset in voto, ignorante vovente, non manet moraliter votum, in ordine ad eosdem effectus, quos causaret non dispensatum; manet tamen habitualiter, quia non est retractatum: è contra si non dispensaret Pontifex, & vovens retractaret, permaneret moraliter, non habitualiter. Sic etiam in præsenti, quando Deus condonat peccatum non retractatum, peccatum permanet habitualiter, non tamen permanebit moraliter, in ordine ad reddendum hominem odio dignum: si verò sit retractatum, & non condonatum, permanebit moraliter, non habitualiter. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit I. Quia ex ea clarè colligitur: peccatum habituale manere, si non retractetur; nè verò recurrat ad hoc, quia non manet moraliter, Deo condonante offensam. Contra erit; quia permanentia illa habitualis quasi physica, reddit vel laudabilem, vel odio dignum illum statum; nam laude est digna, non retractata voluntas vivendi benè; & odio digna, non retractata voluntas occidendi alium. Cur ergo peccatum non sequetur hanc classem odio digni, titulo solius permanentiæ habitualis, quam tamen agnoscunt prædicti, tolli non posse, nisi retractatione? Ergo nisi ponatur retractatio, erit adhuc Objectum illud, odio dignum Divino.

Non Satisfacit II. Præcisa hæc formalitas non revocandi peccatum, est odio digna; est enim habitualis continuatio ejusdem actionis pravæ, & retentio status mali. Ergo cùm, dicto casu, maneat habitualiter peccatum, manet objectum odio Dei dignum, quousque non tollatur illa habitualitas, quam responsio assumit non auferri nisi retractatione.

Non Satisfacit III. Quia ut ex decursu patebit, hæc triplex divisio permanentiæ, patitur suas difficultates.

Respondetur III. Eidem Argumento: sine ullo actu remittendum esse illud peccatum, remissione, quâ dicatur Deus se convertere ad creaturam; non verò remissione, quâ ipsa creatura, se convertat ad Deum.

II. Argumentum est ex variis Paritatibus.

I. Paritas est. Non potest Deus creaturam reddere aversam à se, sine ullo actu peccatoris. Ergo neque conversam.

Respondetur Communiter. Esse creaturam aversam à Deo, est fieri peccatorem; DEUS autem neminem potest facere peccatorem; hoc enim repugnat Deo, jam autem converti ad Deum est bonum aliquod, adeòque, si cætera sint paria, tale, quod à Deo reduci possit in actum.

II. Paritas est. Actus bonus præteritus, reddit hominem habitualiter bonum, dum non retractatur, nec ejus bonitas habitualis tolli potest, voluntate extrinseca alterius. Ergo & actus malus præteritus, reddet hominem habitualiter malum, nec ejus habitualitas tolletur voluntate extrinseca alterius.

Respondet Ripalda citatus retorquendo Argumentum. Sed retorsiones, sunt potiùs propositiones difficultatum non connexarum.

Retorquet autem sic: Bonitas habitualis, actus præteriti, non exstinguitur superveniente peccato, quin redeat integra, superveniente gratia. Ergo nec gratia habitualis, exstinguetur per peccatum superveniens, quin redeant omnia peccata. Extrinseca item Dei prohibitio, reddit ex actu indifferente, malum; neque tamen potest reddere bonum. Obsequium item exhibitum Principi, non tollitur sola voluntate principis. Ergo nec Offensa. Itaque inter bonitatem & malitiam habitualem, non est adæquata proportio. Disparitatem autem universaliter assignat: quia scilicet perseverantia moralis malitiæ, potest pendere à voluntate alterius, ex qua non pendet bonitas. Addit Deum contra malitiam moralem, duplicem habere potestatem: & vindicativam, & remissivam; respectu autem bonæ operationis, habet potestatem nonnisi remunerativam. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit I. Quia, ut jam dixi, hæ retorsiones, excepta ultima, non tam sunt retorsiones, quàm propositiones difficultatum, non connexarum; quid enim habet ad præsens reviviscentia boni, vel reditus mali operis? quid item: an actio indifferens possit reddi mala? &c. quod autem recurrit ista ostendere, quòd non æque se habeant, opera bona & mala, id ad præsens non facit; non enim paritas illa vult omnimodam similitudinem boni & mali, ponendi vel auferendi. Illa retorsio de principe condonante offensam, facit ad præsens, sed ex dictis supra solvitur.

Non Satisfacit II. Quia reddit paritas: Non potest bonitas actûs, pendere à voluntate aliûs, ut tollatur alio volente. Ergo nec malitia tolli poterit, alio volente.

Non Satisfacit III. Non habet Deus respectu operis boni voluntatem duplicem remunerandi, & ponendi volitionem independenter à voluntate. Ergo nec habebit duplicem voluntatem, vindicativam & remissivam peccati, independenter à voluntate, vi cujus censeatur pœnitens, jam non velle habitualiter peccatum.

Respondetur aliter. Quòd etiam peccatum habituale, sine ulla retractatione remitti non possit, ita, ut dicatur convertere sese creatura ad Deum, sicut etiam imputari non potest actus bonus, si illum non eliciat voluntas. Et sicut potest dari præmium actûs boni, sine ullo actu; ita & infundi gratia, sine antecedenti retractatione, sed non dicetur tunc peccator convertere se ad Deum.

III. Argumentum est. Si sine ullo actu peccatoris, posset illi infundi gratia, tunc æquales in malitia, possent ita constitui, ut unus diligatur, & alter odio habeatur. Nam uterque esset non retractans, & tamen alteri non retractanti, infusâ gratiâ, hoc ipso afficeretur DEUS.

Respondetur. In suppositione, in qua proceditur, non fore illos æquales simpliciter, quia alterutri infunderetur gratia, quæ eum redderet Deo amabilem. Jamque ille, cui infunderetur gratia, non haberet malum Dei à se aversi, consequenter, non esset æqualis in malo alteri, à quo Deus aversus.

Punctum Difficultatis 3.

Deciditur Quæstio.

Præmitto I. *Conversionem Creaturæ ad Deum, significare actum vitalem Creaturæ rationalis, quo se ad Deum convertit.*

Ratio I. Quia per Conversionem Creaturæ ad Deum, talem actum intelligit Scriptura. Sic 1. Petr. 2. *Conversi estis nunc ad pastorem, & Episcopum animarum vestrarum.* Ubi loquitur Apostolus, de fide credentium; & illorum patientiâ, & virtutibus, ad quas illos exhortatur Princeps Apostolorum.

Ratio II. est: Quia quando S. Thomas dicit, Hominem, in primo usu rationis, obligari, ut se convertat ad Deum; ly Conversio. significat illic actum vitalem, & non infusionem gratiæ, quæ saltem in parvulis Christianorum, supponitur præcedere.

Ratio III. est: Quia Conversio Creatoris, ad Creaturam, significat actum Dei vitalem; Conversio item vel physica naturalis, qualis est dum luna convertit se ad solem; vel physica moralis, qua oratione dicitur Ecclesiastes convertere orationem ad Auditores, &c. important motum conversi. Ergo etiam Conversio voluntatis creatæ, erit motus ejusdem.

Neque valet quod dicit Aliquis: quòd, si sit homo aversus à sole, sufficit ut sol se ad illum convertat, non verò ut ille se convertat ad solem; non valet inquam; quia quòd dicitur esse hominem illum conversum ad solem, id abusivè, & impropriè dicitur: nam posset negare ille homo, quòd se ad solem converterit; posset autem dicere: Sol est ad me conversus, non ego ad illum; ille me quæsiit, non ego illum. Et alias dum sol incipit illustrare fenestram vesperi, quam non illustrabat mane, dici deberet fenestra cum domo convertisse sese ad solem, quod nemo dicet; sed solùm convertisse se solem versus fenestram. Deinde hæc Conversio materialis, stat nonnisi in tali collocatione partium, quæ habetur sive solus sol se convertat, sive etiam convertat se domus, non talis autem, ut ita dicam, erit constitutio peccatoris, sive ille proprio actu se convertat, sive non; consequenter non habebit rationem conversi, nisi proprio actu se in hoc statu constituat. Denique in conversione materiali hominis, duo spectari possunt: Primò ipse terminus & Ubi; hoc cùm non sit quid vitale, potest sine ullo actu vitali haberi; adeòque etiam parieti convenire. Et aliud est ipse motus, sive vitalis, sive ab extrinseco, conversivus; hic non potest haberi, nec denominatio ab illo oriunda, sine ullo actu.

Præmitto II. *Aliud esse, Deum esse conversum ad Craturam, & aliud, Creaturam esse conversam ad Deum.*

Ratio præmissi colligi potest, ex dictis; & insuper ista est: Quia scilicet Conversio Dei ad Creaturam, importat actum liberum Divinum, Conversio autem Creaturæ ad Deum, importat actum creatum; certum autem est, non idem esse actum liberum Divinum, & actum liberum creatum.

Præmitto III. *Possibile esse separari hæc duo: scilicet, Deum esse conversum ad Creaturam & hanc esse conversam ad Deum.* Ut etiam innuit Lugo, Disp. 5. num. 67.

Ratio II. Præmissi est: Quia id non implicat contradictionem. Et certè, non implicat; ut posito, quòd actus Contritionis non sit forma justificans, ponatur Contritio in anima, & tamen non infundatur illi forma justificans gratia. Ergo jam poterit esse Contritio, quæ est Conversio Creaturæ ad Deum, & non poni gratia, quâ Deus per communem sententiam exercet Conversionem sui ad Creaturam: Ex alia etiam parte, fieri potest separatio, quia Oppositi docent, sine ulla actuali Conversione, posse fieri infusionem gratiæ, quâ exercet Deus suam Conversionem ad Creaturam. Ergo jam ista duo sunt separabilia.

Ratio II. est: Quia Conversio Dei ad Creaturam, dicit actum Dei liberum; & Conversio Creaturæ ad Deum, dicit actum liberum creaturæ. Cur ergo hæ duæ libertates unà necessariò convenire debent?

Ratio III. est: à pari. Quia in physicis, potest unus convertere sese ad alium, & non alius ad illum, potest unus esse addictus alteri, & non alter illi, &c. Cur ergo idem etiam in præsenti fieri non poterit. Et saltem ex ratione generica, Conversio unius, non est Conversio alterius; consequenter etiam in Conversione justificativa, distingui ea debebunt.

Præ-

Præmitto IV. *In Iustificatione Iusti completa, utrumque hoc perfici debet, ut scilicet & Deus ad Creaturam, & Creatura ad Deum convertatur.*

Ratio I. est: Quia ordinariè Scriptura, quotiescunque de Justificatione loquitur, utriusque illius Conversionis meminit. Clarus est ille locus Zachar. *Convertimini ad me, & ego convertatur ad vos.* Item Jerem: *Si conversa fuerit gens illa, convertar & ego, & miserebor.* Significat hoc & illa emphasis Christi Domini, quâ vult sibi aperiri, quod est creaturam converti ad Deum; & promittit se mansionem facturum, quod est Deum convertere ad creaturam; quæ Conversio exercetur permanentia infusæ gratiæ.

Ratio II. est: Quia Tridentinum Sess. 6. cap. 7. describens justificationem, dicit de eâ: quòd sit peccatorum Remissio, & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum. Ubi Concilium conjungit infusioni gratiæ voluntariam susceptionem. Et licèt quidem meminerit illic Tridentinum, etiam aliorum donorum, quæ tamen ad complendum Justificationem non spectant, id non obest; quia verba Conciliorum, ut sonant, sunt accipienda, nisi aliquod obstet; obest autem dicere: quòd Justificationem intrinsecè illa dona compleant; non enim apparet, unde habeant oppositionem depulsivam peccati, cùm sint merè nonnisi principia supernaturalia actuum; nihil autem obest dicere: compleri Justificationem, in suo genere, per conversionem Creaturæ ad Deum; non quidem, ut compleat, tanquam pars formæ justificationis rigorosè, & antonomasticè acceptæ; hæc enim ex Tridentino est sola gratia; sed ut compleat, tanquam forma ex habitualiter non converso, seu potiùs, habitualiter averso, reddens formaliter conversum. Et sicut cùm dicitur homo in communibus principiis reddi amans, per vitalem receptionem amoris, & vitalitas, quæ stat in motu ab intrinseco, & receptio amoris, erit necessaria ad hoc perficiendum; ita cùm dicitur per voluntariam susceptionem gratiæ, justificari hominem, & voluntarietas & gratia, erunt de necessitate justificationis.

Ratio III. Est, communis apprehensio justificationis, ita ut nemo etiam ex Oppositis, qui absolutè pronuntiant posse infundi gratiam, sine actuali retractatione, dicat eo casu non converti simul peccatorem ad Deum.

Præmitto V. *Conclusionem à nobis ponendam, procedere de justificatione, remissione peccati, conversione, &c. vi cujus, & Creatura sit conversa ad Deum, & Deus ad Creaturam.* Et qui, positionem nonnisi unius partis, requireret; v. g. nonnisi conversionem Dei ad Creaturam; hic contraveniret præmisso 4. sed non puncto Conclusionis. In hoc enim totus punctus difficultatis stat: an sine ullo actu peccatoris, possit ille justificari, justificatione, quæ reddat, & Deum conversum ad peccatorem, & peccatorem conversum ad Deum?

Dicendum est I. *Possibile peccatum, quod sit impossibile actu remitti, sine ullo actu peccatoris.* Probatur. Quia possibile est Deum dicere: Nolo tota æternitate remittere peccatum, sine retractatione peccatoris. Ergo erit impossibile actu illud remitti, sine ullo actu peccatoris; impossibile enim est illud fieri actu, quod Deus decrevit non facere tota æternitate. Dixi autem *actu*: quia illud peccatum, quantum est ex illo, etsi tale decretum non intercessisset, potuisset remitti.

Dicendum est II. *Accipiendo Remissionem peccati, Iustificationem, &c. pro sola Conversione Dei ad Creaturam, hæc potest haberi sine omni actu peccatoris.*

Probatur I. Omnibus argumentis adlatis Puncto primo.

Probatur II. Argumento Negativo; Quia scilicet id non implicat. Ex alia parte, ponit Deum in libertate amandi, dominio suorum infundendorum donorum, quæ omnia si non obsit implicantia tribuenda sunt Deo.

Probatur III. Potest Deus ponere gratiam in lapide. Ergo & in peccatore, non retractante Offensam.

Dicendum est III. *Accipiendo Remissionem peccati, Iustificationem, &c. pro Conversione etiam peccatoris ad Deum, & aversione à Creatura, hæc non potest haberi sine omni actu.* Habet hæc conclusio fundamentum in Auctoritatibus.

Prima sit S. Thomæ hìc Quæst. 86. ar. 2. o. verba. S. Doctoris sunt hæc: *Offensa peccati mortalis, procedit ex hoc, quòd voluntas hominis, est aversa à Deo, per Conversionem ad aliquod bonum commutabile. Vnde requiritur ad Remissionem Divinæ Offensæ, quòd voluntas hominis, sic immutetur, ut convertatur ad Deum, cum detestatione Conversionis prædictæ, & proposito emendæ; quod pertinet ad rationem Pœnitentiæ secundùm quod est virtus. Et ideò impossibile, quòd peccatum alicui remittatur, sine Pœnitentia, secundùm quod est virtus.* Neque valet si ly *Impossibile* explices, per ly *de lege ordinaria*, quia impossibile, tunc per ly *Ordinaria potentiâ*, explicari debet, quando in oppositum urget convictiva ratio; aliàs cùm dicitur, esse impossibile Deum producere Chymæras; intelligendum esset, *de lege ordinaria*; nulla autem convictiva ratio urget, quòd possit fieri justificatione sine ullo actu peccatoris, vi cujus, etiam homo sit conversus ad Deum. pro eadem Assertione stat alibi eadem S. Tho. 1. 2. quæst. 113. ar. 1. & magis 3. Ubi ad 2. dicit: *Donum gratiæ, justificantis præcipuè, ordinat hominem ad bonum, quod est objectum voluntatis; & ideo ad ipsum movetur homo per motum voluntatis.* Ex quo loco sic potest

est confici argumentum. Justificatio est ordinatio hominis ad bonum, per motum voluntatis. Sed impossibile est, esse ordinationem hominis ad bonum, per motum voluntatis, sine ullo actu voluntatis. Ergo impossibile est, sine ullo actu voluntatis esse justificationem.

SECUNDA auctoritas sit S. Augustini & aliorum Patrum, quas videre erit infra, ubi agetur: An contritio sit forma justificans? Cito aliquas nonnisi S. Augustini auctoritates, quas ad manum licèt habere. Explicans illud Psalm. 33. *Accedit ad eum, & illuminamini*, inquit: *ut autem accedas & illumineris, displiceant tibi tenebræ tuæ, damna quod es, ut merearis esse quod non es; es iniquus, esse debes justus. Nunquam Iustitiam percepturus es, si adhuc tibi placeat iniquitas.* Ita loquitur expositione in Psal. 99. ly autem, *Nunquam*, videtur extendi ad omne possibile tempus. Et in Psal. 102. inquit: *Non sit ante oculos tuos delectatio præteriti, sed sit ante oculos tuos damnatio peccati; damnatio à te, remissio à Deo.* Ubi S. Augustinus ad justificationem æque requirit remissionem à Deo, & damnationem à peccatore. Subdit. *Quanta* inquit, *ergo miseria est, longè esse ab eo, qui ubique est? esto ergo similis pietate, & diligens cogitatione.* En S. Augustinus conjunctionem cum Deo, quæ fit in justificatione tribuit cogitationi diligenti. In Psalm. autem 103. *Ergo anima decora esse non potest, nisi confessa fuerit fœditatem ei, qui semper pulcher.* Ubi S. Augustinus negationi confessionis, subnectit, non posse esse justificatam, quia nec habentem decoram animam. Similia sunt in Psalm. 84. Ubi ait de conversione. *Quid ergo hoc tibi præstitisti tu, ô homo! ut quia conversus es ad Deum, merearis misericordiam ipsius? quia autem conversi non sunt, non sunt adepti misericordiam, sed invenerunt iram.* Huic loco, & antecedentibus, aliisque Patrum Auctoritatibus, inde efficacia additur: Quia Oppositi, ex similibus locutionibus, quæ important donationem gratiæ: colligunt: Impossibile esse justificari hominem, sine gratia. Cur ergo non colligent; impossibile esse eundem justificari, sine Conversione sua actuali?

TERTIA Auctoritas est Tridentini jam citati, quod dicit nos justificari, per voluntariam susceptionem gratiæ; qui locus supra, & propositus & defensus est.

PROBATUR I. Conclusio. Impossibile est transire, à contradictorio, ad contradictorium, sine sufficienti mutatione; ut ostensum est, in materia de Distinctione Modali; ubi contra Recentiorum responsiones, hoc principium abundè propugnatum est. Ergo etiam, à non esse converti ad Deum, ad esse converti, transiri non potest, sine sufficienti mutatione. Sed nisi ponatur aliquis retractationis actus in peccatore, non ostendetur sufficiens mutatio. Ergo ille actus poni debet. Subsumpti Antecedens Probatur. Quia si esset aliqua sufficiens mutatio, illa esset positio gratiæ in peccatore, quamvis sine ullo illius actu. Sed hæc non est sufficiens mutatio. Quod ipsum Probatur. Possibile est Deum esse conversum ad Creaturam, & non esse Creaturam conversam ad Deum; ut dixi in Præmitto 3. Ergo etiam possibile erit infundi illi gratiam, quâ exercet Deus sui Conversionem ad Creaturam esse conversam ad Deum. Ergo infusio gratiæ non est sufficiens mutatio, per quam transeatur, à non esse conversi ad Deum, ad esse conversi ad Deum.

RESPONDEBIS I. Dupliciter accipi posse conversionem. *Primò*, Pro ipso actu vitali. Deinde pro habituali Conversione, quæ sit qualitas conversiva Creaturæ ad Deum; & hæc sola posterior requiritur ad justificationem; sufficienterque habetur, per meram infusionem gratiæ.

CONTRA est I. Quia habitualis Conversio, ut jam prædictum est, non potest alium habere sensum, nisi unum ex his duobus. *Primò*, Quòd jam se converterit peccator ad Deum, nec Conversionem retractârit. *Secundò*, Quod habeat in se principium elicitivum Conversionis; ad eum modum; quo habitualis amor, stat vel in non retractato amore, vel in habitu seu principio amoris. Priori modo accepta Conversio habitualis non est tunc, cùm supponitur nullum actum proprium elicere peccator, & antecedentes peccatum Conversiones jam sunt retractatæ per odium Dei positum. Secundò autem modo Conversio habitualis tunc datur, sed non est sufficiens ad hoc, ut dicatur peccator, à non esse conversi, transire ad esse conversi, quia tantùm transit, à non esse habentis principium elicitivum Conversionis, ad esse habentis principium elicitivum Conversionis; hîc autem non quæritur, de principio ad Conversionem, sed de Conversione.

CONTTA II. Quamvis habitualis Conversio, sufficiens sit ad justificationem, Nego tamen sufficientem esse solam istam, quæ stat in posse converti; sicut enim tunc non debet esse posse justificari, ita & non debet esse posse converti, sed esse conversum actu; quod non explicatur qui fiat sola infusione gratiæ. Hinc sic ulteriùs restauratur Argumentum: Impossibile est transire à contradictorio, ad contradictorium, sine sufficienti mutatione. Ergo & ad esse converti, &c. Sed mutatio quæ est per infusionem habitûs conversivi; vel habitualis, ut tu dicis, conversionis; non est talis, quia potest poni habitus conversivus, & nondum esse creatura conversa ad Deum, sed tantùm potens converti. Et sicut non sufficit posse poni gratiam, sed est necesse illam poni; ita ad justificationem, non sufficit posse poni Conversionem Creaturę, sed est necesse illam poni.

CONTRA III. Quia illa infusio gratiæ, vel reddit etiam Creaturam pro sua parte conver-

sam ad Deum? vel non reddit? si non reddit? Ergo non respondes ad propositum. Si autem reddit conversam, Contra est quia non implicat contradictionem, poni gratiam, & illam habitualem Conversionem; & tamen peccatorem, non esse conversum. Hæc tertia probatio, solomodo proponendi, differt à secunda.

Respondet II. Quidam: nisi ponatur aliquis actus retractationis, non ostenditur sufficiens mutatio in transitu, à non esse converti, ad esse conversi; si ly *Converti ad Deum* sit aliquid positivum; secus si ly *Converti ad Deum*, sit aliquid negativum, seu non positivum, quòd scicet aliquis aversus à Deo per peccatum, non sit nec censeatur aversus habitualiter.

Contra. Tum quia, reddit argumentum, per quid transitur à non esse conversi negativè, ad esse cōversi negativè? non ipsa infusione gratiæ; quia possibile est, ut ullâ infusâ, maneat adhuc positivè aversus peccator; vel si hoc negas, ostendis Conversionem negativam, tenentem se à parte gratiæ. Hîc autem quæritur de Conversione, tenente se à parte peccatoris; non repugnat autem ut posita positiva & negativa Conversione peccatoris ad Deum, tenente se à parte gratiæ, non sit conversio, & positiva & negativa peccatoris, tenens se à parte peccatoris; curque hoc non posset esse, ut positâ gratiâ non sit dicta negativa conversio? hoc probari debuisset. Cujus tamen nulla adfertur ratio; de quo tamen est Quæstio. Et certè positiva Conversio peccatoris ad Deum, non potest stare in sola infusione gratiæ, sed requirit per respondentem positivitatem actûs, qui se teneat à parte ipsius peccatoris. Ergo & negativa Conversio peccatoris ad Deum, non potest stare in sola infusione gratiæ sed requiret negationem, quæ se teneat ex parte ipsiusmet peccatoris, & ratione illius sit, in quo ergo illa stat? Tum quia negativa ista Conversio, vel est mera non aversio actualis à Deo? qualis habetur, quando post transactum peccatum, nihil homo cogitat de peccando; & hæc non est sufficiens pro præsenti cum habeatur etiam tunc, cùm non est gratia & justificatio. Rursùs, vel ista negativa Conversio, sic sumpta, est pura omissio libera? si pura omissio libera? hæc non datur; si non pura omissio libera? Ergo fit ratione actus alicujus, adeoque nec erit conversio peccatoris, sine ullo illius actu; vel ista negativa Conversio erit à parte gratię, & de hoc non procedit nostra quæstio; quia gratiâ ex sua parte, & positivè convertit ad Deum, & negativè, quia non avertit. Sed est quæstio: quomodo gratiâ etiam negativè convertente, hoc ipso reddatur etiam peccator pro sua parte negativè conversus? ditque factum argumentum. Posita illa negativâ conversione, tenente se à parte gratiæ, quæ non avertit à Deo, cur non sit possibile peccatorem à sua parte, non dicere negationem aversionis à Deo? Tum quia: suppono, quod priùs natura, ponatur peccatum, & posterius tollatur gratia; secundùm illud, quod Deus, neminem deserat, nisi ipse prius deseratur. Pro illo ergo priori quo intelligitur peccatum, intelligitur etiam gratia licèt, Physicè jam non sit; & tamen non intelligitur negativa conversio ad Deum: quia non aversio à Deo, & aversio à Deo, nullo instanti possunt secum non tantùm esse, sed nec cointelligi. Ergo apparet negativam hanc conversionem non habet à gratia, siquidem illa, pro illo priori, habitâ, non habetur conversio negativa. Rursùs sine ulla infusione gratiæ, potest remitti peccatum, adeoque fieri peccator negativè conversus. Item in statu puræ naturæ. Ergo hæc negativa Conversio non habetur à gratia.

Respondet III. Hoc loco propriè non esse transitum, à non esse conversi ad Deum, ad esse conversi; sed potiùs ab esse aversi à Deo, ad non esse aversi.

Contra. Quia redit Argumentum: quomodo transeatur ab uno contradictorio ad aliud?

Respondet IV. Radicaliter seu fundamentaliter conversus redditur homo infusione gratiæ, formaliter autem non aversione, seu negatione aversionis; quæ negatio aversionis est aliquid morale, & ad infusionem gratiæ consequitur: ita ut tunc non reddatur homo, ex averso conversus, sed ex averso non aversus.

Contra. Tum quia; de hoc ipso quæritur: quomodo transeatur ad hanc negationem aversionis? Tum quia, de hoc ipso quæritur: quomodo non possit esse simul gratia, & carentia negationis aversionis à Deo? Tum quia, non potest ex averso, reddi conversus, nisi aliquo positivo de linea voluntatis. Ergo & non aversus non potest reddi, nisi per aliquod negativum, quod tamen sit de linea voluntatis, & ut dixi, non potest includi in ipsa gratia.

Respondet V. Nihil faciliùs, quàm hic ostendere mutationem.

Contra. Quæritur quæ illa sit?

Probatur II. Si sine ullo actu peccatoris, infusâ gratiâ, redderetur hoc ipso peccator conversus ad Deum, & non solus Deus conversus ad peccatorem; & redderetur conversus, & non redderetur; redderetur quidem conversus, ut supponitur; non redderetur autem, ut probatur. Quia vel redderetur conversus actu suo vitali; vel infusione qualitatis; neutro ex modo redderetur conversus. Non priori; quia supponitur nullum exercuisse actum. Non posteriori modo; quod ipsum probatur: Quia Conversio actualis, vel semel perficitur actu nostro vitali: per se loquendo; ergo jam à nullo, quod vitale non est, produci potest, cum vi denominandi. Ergo nec producta illâ infusâ

qua-

qualitate, denominabitur peccator conversus; sic. v. g. producat Deus qualitatem, quæ est amor Petri, mihique illam infundat, illa qualitas non me denominabit amantem Petri. Item humanitas Christi Domini, non potest reddi sciens scientiâ increatâ. Denique si Petrus & Paulus penetrarent sese ad invicem; itemque Gabriel & Michaël, nihilominus unus non redderetur intelligens, intellectione aliûs. Quod totum in hoc fundatur: quia nulla denominatio petibilis ab actu vitali, si non producatur ab intrinseco, potest denominare subjectum. Ergo & ratio conversi, cum sit vel semel per se desumibilis ab actu vitali, non potest cum vi denominandi haberi, ab extrinseco sibi indita qualitate. Quod ipsum ulterius fundatur, in hoc principio: Quia denominatio ab actu vitali oriunda petitur ab eo, quod est ab intrinseco; si petitur ab eo quod est ab intrinseco; à nullo quod intrinsecum non est, suppleri potest; proficisceretur enim ab eo, à quo petit non proficisci, cùm petat proficisci, nonnisi ab intrinseco.

Neque valet, si dicas: hanc denominationem conversi, proficisci quidem interdum ab intrinseco, sed non semper; dicam enim; etiam denominationem intelligentis, volentis, &c. proficisci quidem ab intrinseco, sed non semper per; posse aliunde supplere & oriri.

Neque valet si dicas: quod infusio gratiæ denominet Deum amantem, quæ tamen est quid illi extrinsecum; non inquam valet si id dicas, quia exhibitio gratiæ, denominat Deum amantem, eo modo, quo, signum affectûs denominare potest, nam in re, Deus denominatur amans, à suo actu interno; ad quam denominationem amantis, censetur transire in circumstantia exhibitionis gratiæ.

Punctum Difficultatis 4.

Probatur ulterius, & Defenditur Conclusio.

CONFIRMATUR Conclusio I. Fieri potest in humanis, ut Petrus convertatur ad Paulum per amorem, nec amor Petri reddat Paulum conversum ad Petrum. Ergo etiam in his supernaturalibus, idem dicendum.

NEQUE Valet si dicas: quòd amor Petri, nihil producat in Paulo, adeoque non reddat illum conversum. Quia pone, quòd Divinitus transferatur amor ille in Paulum; pone item, quòd aliquid producat, v.g. Species ad sui amorem requisitas; numquidné ex hoc præcisè dici debebit jam amari à Paulo Petrus? Quid ergo tu speciale ostendis in gratia, vi cujus infusi, oritur, indispensabiliter denominatio conversi, in habente gratiam?

CONFIRMATUR II. Duplex est sententia inter Auctores: Quidam enim censent, quòd Divinitus stare possint secum, peccatum & gratia. Ergo etiam stare secum possent saltem Divinitus, gratia, & hoc, quod est Petrum non esse conversum ad Deum, quantumvis Deus convertatur ad Petrum. Ergo aliud quid erit cẽverti Petrum. Ergo ut urgebatur, non sufficienter explicabitur, per quid sine ullo actu proprio, censeatur reddi, ex non converso ad Deũ, conversus ad Deum? Alii autem negant posse secum stare. Contra illos sic formabitur Argumentum: *Bona est hæc illatio, Potest stare gratia, quamvis homo non retractet voluntatem peccaminosam. Ergo etiam poterit stare gratia, cum peccato. Ergo bona etiam erit hæc illatio:* si Per te non potest stare gratia cum peccato, Ergo nec stare poterit justificatio, sine retractatione, quomodo autem est retractatio, sine ullo actu?

CONFIRMATUR III. Eo casu, quo sine ullo actu peccatoris, remittitur peccatum, vel tollitur peccatum habituale, vel non tollitur? si non tollitur? qui dicetur justificari? si autem tollitur tunc peccatum habituale? Contra erit: quia tolli peccatum habituale, est tolli peccatum non retractatum; sicut enim voluntas habitualis, est voluntas non retractata; ita & peccatum habituale, est peccatum non retractatum, saltem ex consequenti; sed tunc non tollitur peccatum non retractatum, si scilicet nullus ponatur actus, ut supponebat Rosmer; & fundatur in hoc: quia positio actûs vitalis non retractati, non potest tolli, nisi alio vitali actu retractante; illa enim non retractatio, est negatio actûs vitalis. Ergo tolli non potest, nisi positione actûs vitalis. Ad eum modum, quo negatio Intellectionis, non tollitur, nisi Intellectione.

Deinde, quamvis peccatum habituale, non stet solo defectu retractationis, immò, quamvis illud non ingrederetur, illa ipsa duratio in peccato ejusque non retractatio, est inhonesta formaliter; per quid ergo formaliter tolletur? Nam si dicas: Quòd si nullus ponatur actus pœnitentis retractativus, mansurum sit quidem peccatum habitualiter, sed non moraliter si inquam id dicas. Contra erit: Quia & non manebit moraliter, & manebit: non manebit quidem, ut dicis, manebit autem, quia illa ipsa duratio non retractati peccati, est inhonesta, & vituperio digna; est enim quasi, ut ita dicam, peccaminosæ actionis reproductio & continuatio moralis.

PROBATUR III. Rationibus quas Esparza objecit sibi, & illis aptavit solutiones.

I. RATIO est. Ex peccato actuali præterito, manet habitualiter ratio voluntariæ aversionis à Deo quousque non retractetur: & repugnat metaphysicè, ut auferatur per ullam alicujus alterius voluntem. Ergo etiã manet ratio peccati,

peccati, nec potest auferri per solam Dei voluntatem, præcipuè cùm ratio peccati, sit indistincta à ratione voluntariæ aversionis à Deo. Antecedens Probatur. Quia voluntarium, est ab intrinseco essentialiter. Ergo repugnat, ut quod est voluntarium, & potest permanere ut tale respectu alicujus, desinat esse tale, & reddatur non voluntarium respectu ejusdem per solam voluntatem alterius.

RESPONDET Esparza: Fieri quidem naturaliter non posse, ut quod fuit aliquando liberè volitum, non sit habitualiter deinde voluntarium, quousque non retractetur per actum contrarium; ad fieri supernaturaliter potest, ut esset, atque revocetur habitualiter prior ratio voluntarii, Deo infundente habitum incompossibilem, cum ratihabitione actus præteriti, & perfectè dispositivum animi, ad actum contrarium, datâ occasione. Hujus rationem dat. Quia Deus dominatur voluntati creatæ, non minùs quam causis necessariis ideoque Divinitus fieri potest, ut nulla præeunte dispositione, ex parte peccatoris, infundatur ipsi habitus incompossibilis, cum actu, simili ei, qui præcessit.

CONTRA I. est: Quia hæc Responsio non satis explicat: an repugnet metaphysicè, actum voluntatis tolli, ab alio, quàm ab actu voluntatis; vel non repugnet metaphysicè? si non repugnet metaphysicè? redibunt Argumenta superiùs facta. Et insuper probatur ex eo, Quia alligatio voluntatis, ut ipse loquitur, ad unam partem, non potest formaliter haberi ab alio, quàm ab actu voluntatis; sicut nec alligatio Intellectûs, per assensum, haberi potest ab alio, quàm ab actu Intellectûs; ergo & alligatio voluntatis ad non voluisse peccasse, quæ dat sublationem præteritæ voluntatis, non poterit ab alio haberi, quàm ab actu proprio. Si autem id repugnet Metaphysicè: Ergo immeritò dicit, naturaliter id tantùm fieri non posse. Deinde Concedo posse Deum infundere qualitatem, quæ sit impossibilis cum ratihabitione actûs mali præteriti; sed quærere restat: Cur gratia sit talis qualitas? Denique etiam concesso, quòd gratia sit incompossibilis cum ratihabitione actus præteriti peccaminosi, & impeditiva, nè ad illam prosiliatur; sed quî illa gratia ad hoc extendetur, ut reddat ex non converso conversum; ex averso, non aversum? sicut potest quidem dari qualitas impeditiva, nè homo ponat actum intellectionis; sed non potest poni qualitas, vi cujus homo reddatur intelligens, sine ullo actu, ita nec poni poterit qualitas, vi cujus homo dicatur conversus, sine ullo actu. Et certè, illo casu concesso, non ponetur affectus Formalis, sine forma; vel denominatio vitalis, sine actu vitali; quod tamen contingeret, si sine ullo actu redderetur homo conversus. Concedo interim gratiam esse qualitatem dispositivam animi, idque infallibiliter ad actum contrarium peccato, sed unde illa qualitas erit infallibiliter adlativa, (independenter ab actu, ad quem disponit) denominationis conversi? Si autem inferet etiam positionem actus, jam dabitur quod petit argumentum.

CONTRA II. Quia recurrere in præsenti ad id, quòd Deus dominetur voluntati creatæ, nihil evincit. Quod ipsum Probatur: Quia ex eo, quòd Deus dominetur voluntati creatæ, inferri quidem potest, ut si non egi, agam: sed inferri non potest, ut si non agam, censear agere. Ergo etiam inferri non potest, ut si me proprio actu non converti ad Deum, censear conversus ad Deum. Rursùs Dominium Dei, non prodest ut possim reddi amans; sine ullo amore. Ergo nec potest efficere, ut reddar conversus; sine ulla conversione propria.

CONTRA III. Quia, ut jam dictum est, nullæ denominationes vitales haberi possunt, sine ullo actu proprio; & si semel, esse conversum, est quid vitale, metaphysicè repugnabit, sine ullo actu haberi conversionem.

RESPONDEBIS: Posse hominem habere divitias, & proprio actu, & si ab alio ditetur. Cur ergo etiam conversio non potest haberi, à proprio actu, & ab habitu infuso? Rursùs, potest aliquis accedere ad locum A, & proprio motu, & si in illo loco A ponatur, hinc poterit aliquis esse cóversus, & proprio actu, & qualitate infusâ.

CONTRA dicam etiam: Posse nos intelligentes, & volentes, non tantùm proprio actu, reddi. Deinde, disparitas magna est: Quia hoc, quod est me esse divitem, non est unquam denominatio vitalis; sed est id, quod acquiritur operatione aliqua vitali; esse autem me conversum, est vel semel actus meus vitalis, & ab illo denominor. Denique: In accessu duo spectari possunt; Imprimis, Possessio præsentialitatis, seu Ubi, sive illud sit modale, sivè formalitas; & hæc non est vitalis; adeoque acquisibilis sine vitalitate. Jam autem conversio peccatoris, est quid saltem semel vitale, adeoque semper. Rursùs, in accessu spectari potest ipsa motio, & hæc nunquam potest esse non vitalis; nec potest dari qualitas, quæ sit accessus, sine ullo motu. Et ita nec potest dari conversio, quæ sit sine ullo motu.

Neque valet si dicas ulterius: Posse aliquid moveri ab intrinseco, & ab extrinseco; ut sit in motu projectorum, motu tractionis, &c. Ergo & conversio potest esse, & ab intrinseco, & ab extrinseco. Non inquam valet, si id dicas: Quia Imprimis retorquebo Argumentum dicamque: Posse nos reddi intelligentes, & volentes, etiam ab extrinseco. Deinde, quando dicimur moveri ab extrinseco, non aliud intelligitur, quàm nos successivè acquirere, alias & alias præsentialitates; quæ acquisitio præsentialitatum, non est denominatio vitalis, adeoque petibilis ab extrinseco: jam autem, esse peccatorem conversum,

versum, est denominatio vitalis, adeoque non petibilis ab extrinseco.

II. Ratio apud eundem est: Quia repugnat actu justificari, & non desistere ab actu peccandi. Ergo repugnat peccatum habituale Justificari, quin justificatus desistat habitualiter peccare; repugnat autem, ut quia est habitualiter peccator, desinat peccare habitualiter, quin retractet propriâ libertate priorem actum; quia qui semel voluit actu, semper vult habitualiter idem, dum nô succedit actualis retractatio.

Respondet Esparza: In hoc esse discrimen, quòd peccatum actuale cessare non possit, quin peccator, vel liberè, vel necessariò suspendat suam actionem; peccatum verò habituale, cessare potest, per solam actionem alterius; quia conceptus ejus adæquatus non consistit in solo actu præterito, & in carentia actûs contrarii, sed in defectu contrariæ animi dispositionis habitualis, quæ per solam Divinam operationem induci potest, eminenterque retractatur.

Contra I. est: Quia redit paritas assumpta: Peccatum actuale cessare non potest, nisi peccator, vel liberè, vel necessariò suspendat suum actum, tamen ab intrinseco. Ergo nec peccatum habituale cessare potest aliter, quàm ab intrinseco. Item, sublatio peccati actualis, non consistit in contraria dispositione, per solam Divinam operationem inducibili. Ergo nec peccatum habituale, cessare poterit, per solam contrariam dispositionem, inducibilem à Deo. Deinde, Concesso, quòd peccatum habituale non stet adæquatè in solo actu præterito; stat tamen in esse aversi à Deo; sicut justificatio in esse conversi; quî ergo habebitur hoc esse conversi, sine ullo actu, per solam dispositionem inducibilem à Deo? Rursùs sicut ille negat peccatum habituale stare adæquatè in solo actu præterito, moraliter manente, dicemus etiam non stare in contraria illa dispositione inducibili à Deo. Denique, redit quod ante proposui: Non apparet, quî contraria illa dispositio possit adferre denominationem conversi? sicut nulla dispositio adferre denominationem intelligentis, sine ullo actu; dispositioque illa poterit facere, nè peccetur de novo; sed cur faciet conversum?

Contra II. Quia redeunt Argumenta facta: quî scilicet ratio conversi, quæ est denominatio vitalis possit haberi, Deo contrariam dispositionem inducente.

Contra III. Quia non apparet, quî salvari possit illa eminentialis retractatio? nam non potest aliquis reddi eminenter intelligens, sine ullo actu. Ergo nec poterit reddi eminenter conversus, sine ullo actu.

III. Ratio est quam ille 6. loco ponit: Justificatio sine ulla dispositione ponenda, seu liberans hominem ab onere sese disponendi, est majus Dei beneficium, quàm si justificetur, prævia dispositio; repugnat autem justificatio magis benefica ex parte Dei, quam quæ de facto datur. Tum quia illa, quæ de facto est, est summum præmium meritorum Christi Domini, præmium autem summi ac infiniti meriti, oportet esse opus summæ perfectionis. Tum quia: ab Augustino appellatur maximum opus Dei. Ergo si sine ulla retractatione, adeoque dispositione peccatoris, fieri posset justificatio, foret illa majus Dei beneficium. Ergo talis justificatio, sine retractatione, est impossibilis; quia est impossibilius justificatio, quæ sit dignior & majus Dei beneficium, præ præsenti.

Hoc argumentum in seipso spectatum, non urget in nostris principiis; sed urget in principiis illorum qui censent esse impossibilem Creaturam, perfectiorem his, quæ de facto dantur; licèt imperfectiores dari possent. Sed quicquid sit de hac doctrina, ex alio etiam capite Argumentum non concludit. Quia ut dictum in materia de Incarnatione non est de facto datum summum præmium meritis Christi Domini, nec esse ullum possibile, excepto casu, quo alia persona Trinitatis, assumeret naturam creatam. Quando autem Augustinus Justificationem dicit esse summum præmium, id intelligi debet comparativè ad hæc quæ de facto, & quidem in vita dantur: quia etiam visio beatifica, datur nobis in præmium meritorum Christi Domini; & tamen majus est quid justificatione, utpote finis ejusdem. Videamus sensum de hoc argumento prædicti Auctoris. Itaque

Respondet Esparza: Justificationem conjunctam dispositioni peccatoris, majus esse absolutè beneficium. Rationem dat; quia actus disponentes, sunt per se boni, & persecutivi, peccatoris, utrumque est donum Dei, magisque manifestatur potentia Dei, faciendo hominem cooperatorem sibi in opere justificationis, quàm faciendo eandem per se solum. Et rationem dat; quia causa adæquata alterius causæ & effectus, simul, plus communicat de sua perfectione, quam si causaret eundem effectum per se solam; atque potentia cujusque causæ, eo magis manifestatur, quò plus communicat aliis de sua perfectione. Congruit igitur magis dignitati meritorum Christi Domini, ut illi rependatur justificatio adulti, conjuncta cum ejusdem dispositione prævia, quàm sine ipsa; ostenditurque in hoc, summa absolutè ostensio potentiæ Dei, ut justificatoris. *Hæc responsio*

Non Satisfacit I. Quia hîc intentio arguentis est, solùm quærere de dignitate ipsius justificationis, & non dispositionis: quæ dignior esset, si à solo Deo produceretur; ad ejus productionem, non concurrentibus dispositionibus; & sic dignior est productio verbi gratia, Angeli, quàm formæ ignis. Ergo etiam in præsenti idem dicendum, & per hoc non redderetur dignior productio Angeli, si ad illam, per posi-

possibile, vel per impossibile, concurrerent aliquæ dispositiones.

NON SATISFACIT II. Quia destructis dispositionibus organi videndi, major est dignitas restitutæ visionis, & majus circa non videntem miraculum, si producatur independenter à dispositionibus. Item major est dignitas actionis creativæ, quàm eductivæ; quia illa prior procedit minùs dependendo à pluribus; & universaliter, quicunque effectus à paucioribus causis dependet, & ex alia parte non dejicitur per ignobilitatem prædicatorum intrinsecorum, ille effectus est nobilior; ut patuit instantiâ adlatâ de Angelo. Ergo idem in præsenti dicendum.

NON SATISFACIT III. Quotiescunque de excellentiis res est, tunc attendendum est ad excellentiam principalis. Sed ipsa gratia producenda, est hoc principale. Ergo ad excellentiam illius, est attendendum. Major autem foret illius excellentia, si sola produceretur, ut jam probavi, immediatè à solo Deo. Et si attendatur, quia hîc plura dignificantur meritis Christi Domini; nempe etiam dispositiones; hæc dignitas, major tantùm foret extensivè: tamen si comparetur hæc dignificatio dispositionum, & dignificatio ipsius gratiæ; major hæc foret solo Deo illam producente; quàm quæ oriretur, ex dignificatione etiam dispositionum; & sic meliùs est, principem esse excellentiùs formosum, solùm, quàm illum quidem esse utcunque formosum, & simul utcunque famulum formosum, idque universaliter verum est, quoties minùs principalium dignitas, non est dignificativa magis principalis, ut bene vestiti famuli, dignificant Dominum. Jam autem dignificatio hæc dispositionum, non attollit justificationem, quàm primò per se intendit Christus Dominus; nec attolletur dignitas Christi, quæ provenit ex dignitate à se dignificatorum; major autem erit, dignitas justificationis à Christo dignificatæ, si exigat independenter à dispositionibus produci.

Punctum Difficultatis 5.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIES I. Ad Justificationem sufficit sola Conversio Dei ad hominem; Ergo immeritò ponitur tertia Conclusio.

RESPONDETUR. Ad Justificationem adulti, sufficere solam Conversionem Dei ad hominem, positam in suis prærequisitis. Et sicut sufficit quidem ad esse hominis anima & corpus; nihilominus ad hoc esse hominis, requiritur etiam organizatio debita, sine qua non est, nec dicitur completè homo. Item ad esse filii adoptivi, sufficit gratia & natura Intellectualis; quia tamen hæc gratia in Christo Domino, non ponitur cum debitis prærequisitis, non denominat illum filium adoptivum. Jam autem si ponatur gratia sine conversione peccatoris, ponitur sine debito prærequisito. Deinde, negari potest Antecedens; quia si Creaturâ non conversâ ad Deum, fieret justificatio; fieret, ut dictum est, manente peccato habituali; manente discordinatione habituali voluntatis, &c. quæ omnia sunt contra mentem Patrum, ut vidimus supra. Denique, si tu ad justificationem non requiris conversionem peccatoris, nobiscum non disputas; quia nostra Conclusio procedit contra eos, qui docent eo casu reddi hominem conversum ad Deum.

Neque valet si dicas, nos facere tantùm quæstionem de voce; de re enim est quæstio, quærere: An denominationes vitales possint haberi, sine ullo motu denominati? Item de re est quæstio: An discordinatio voluntatis, moraliter permanens ex actu præterito, tolli possit alio, quàm actu proprio, &c. quæ quæstiones non sunt de voce.

OBJICIES II. Non potest esse major Conversio Creaturæ rationalis ad Deum, quàm esse ejus filium, hoc autem habetur sola infusione gratiæ.

RESPONDETUR. Passivam conversionem, vi cujus Deus supernaturaliter communicet sese Creaturæ puræ, non posse esse majorem in hac vita, & pro præsenti rerum ordine, quàm infusâ gratiâ; posse tamen esse majorem activam, vi cujus, pro sua parte, illa etiam, se convertat ad Deum. Nego etiam, quòd si adulto infundatur gratia, non retractanti peccatum, sit ille futurus Filius Dei.

OBJICIES III. Ex Esparza: sola habitualis amicitia, est absolutè & simpliciter amicitia: quæ consistit in habitu amoris mutui, & hic habitus, costituit amicum eum; cui inest, etiam pro tempore; pro quo actualiter non amat.

RESPONDETUR: Habitualem amicitiam, denominare etiam pro eo tempore; pro quo actualiter non exercetur amor, si præcesserit conversio utriusque partis; si autem fit conversio nonnisi unius partis; nego tùm fore amicitiam mutuam.

INSTAT idem I. Deus potest infundere homini dispositionem permanentem ad bene operandum, etiam meliorem; quàm quæ ab homine acquiri posset per suos actus. Ergo fieri potest, ut fiat amicus Dei, tametsi nullum prius exercuerit Actum.

RESPONSUM Jam est: infusione illâ denominandam Creaturam, ad quam se DEUS convertit; sed non denominandam, quæ se converterit ad DEUM. Et sicut DEUS sola sua activitate, non potest nobis infundere dispositionem intellectionis; quæ denominet intelligentem; sic nec poterit infundere dispo-

ſitionem converſionis, quæ denominet converſum.

Instat Idem II. Potentia Dei poteſt infundere habitum, perinde incompoſſibilem cum actu vitii, atque eſt incompoſſibilis cum eodem actu virtutis, per quem proinde habitum, homo ſit determinatus ad honeſtatem, non minus, quàm per actum intentivum honeſtatis.

Respondetur. Retorquendo Argumentum, quòd ſcilicet potentia Dei perinde poſſit infundere habitum imcompoſſibilem cum actu non ſciendi, atque eſt incompoſſibilis cum eodem actu non ſciendi, vel non cognoſcendi, actus ſciendi, vel cognoſcendi, & tamen non poteſt facere, ut ſit aliquis intelligens, ſine ullo actu. Directè autem reſponderi poteſt: Infuſione illius habitûs denominandam Creaturam eam, ad quam ſe Deus convertit: ſed non denominandam eam, ad quam ſe creatura converterit; nam hæc denominatio ſine ullo actu peccatoris haberi non poteſt.

Instari poteſt III. Non ſolùm is vocatur ſciens, qui actu novit; ſed etiam is, qui habitualiter novit; & doctus, non tantùm is vocatur, qui didicit; ſed etiam, cui Deus infunderet illo non diſcente, habitum. Ergo etiam & converſus poterit dici, cui Deus infunderet, gratiam, illo non convertente ſe actu, poteritque ille dici converſus ad Deum.

Respondetur. Habitualiter noſcentem vocari ſcientem, ratione actûs ſcientiæ qui præteriit; quod ſi nunquam exivit in actum, ſed illi eſt habitus aliunde infuſus, vocabitur ſciens potentiâ. Rursùs eſſe doctum, quantum ad præſens, duo dicit: Noſcere habitualiter, & poſſidere ſpecies habitumque ſcientiæ; illud prius eſt vitale, nec habetur ſine ullo actu: ſecundùm non eſt vitale, poteſtque à Deo infundi. Jam autem eſſe converſum, ut vidimus, eſt quid vitale.

Quæri hîc poſſet. *An caſu quo Deus ſeſe converteret ad Creaturam, & non Creatura ad Deum, deberet dici peccator juſtificatus abſolutè?* Sed id reſolvi debet proportionaliter ad hanc aliam quæſtionem: An ſi miraculosè, conſervaretur gratia cum peccato, dicenda foret illa Creatura DEO grata? quando autem in noſtra ſuppoſitione, ad Creaturam dicitur converſus Deus, non facit hunc ſenſum: quòd non oderit averſionem illam à peccatore non retractatam; ſed facit hunc ſenſum: quòd remiſerit & caſſarit jus ad offendi, quod habuit; propter quod rationabiliter à Deo retentum, merebatur Creatura habere Deum averſum.

Argumenta Aliorum.

Objicit I. Quidam. Quando ex communi ferè omnium ſententia, Martyri dormienti, & in peccato mortali exiſtenti, infunditur gratia, ſine ullo actu illius; vel ille adhuc eſt averſus à Deo, vel non? ſi eſt averſus à Deo habitualiter? Ergo adhuc peccator erit habitualiter, cum gratiâ; imò & in æterna Beatitudine. Hoc autem eſt inconveniens. Sequela oſtenditur. Quia peccatum, inquantùm eſt malum, in ratione moris, primariò & principaliter, imò intrinſecè dicit averſionem à Deo, & converſionem ad Creaturam, quo poſito, jam peccatum manet in illo Martyre, quoad totam ſuam intrinſecam malitiam; & ſolum non manet, quoad aliquid extrinſecum, videlicet quoad averſionem DEI à peccatore.

Respondetur. Formabilem eſſe Syllogiſmum, cujus Major & Minor ſint de fide, & tamen oſtendant Martyri dormienti adulto non infundi gratiam, ſine ullo actu illius; qui ſyllogiſmus eſt hîc. Nulli adulto, ſine proprio motu & actu, infunditur juſtificationis gratia; eſt definitum in Tridentino de Juſtificatione. Nam dicitur anathema eſſe, qui dicit: quòd in juſtificationis opere, mere paſſivè nos habeamus. Definitur nos juſtificari per voluntariam ſuſceptionem gratiæ, & donorum; docuitque Auguſtinus in illa propoſitione. *Creare te potui ſine te, ſalvare te non poſſum ſine te.* Omni Martyri dormienti adulto, quando infunditur gratia Martyrii, infunditur gratia Juſtificationis: tres enim ſunt Baptiſmi ſpecies, *Majoremque charitatem nemo habet, &c.* Ergo nulli Martyri dormienti adulto, quando infunditur gratia Martyrii, infunditur ſine ullo actu illius.

Deinde, vel procedit Argumentum de actu, vel de poſſibili? ſi de actu? nunquam infundetur gratia Martyrii, niſi ſaltem imperfectè converſo: quia nec gratia baptiſmalis infunditur aliter. Si de poſſibili? dico talem Martyrem, ſine ullo actu ſuo fore juſtificatum; ita ut dicatur Deus ad illum eſſe converſus, non ille ad Deum; non ergo jam hæc ratio valebit, ſed alia danda erit. Dico poſſibile eſſe ut cum peccato illo habituali, habeat gratiam Martyrii. Dico eſſe poſſibile ut etiam cum viſione habeat illud peccatum, ſi ſimul non amet, ſi verò amet quamvis amore neceſſario, manebit jam converſus: quia adhuc vitaliter operans. Imò ad Martyrium in eo qui peccavit mortaliter, requiri actum Contritionis, docuit Palud. Alen. Can. Bann. Leſſ. Sylu: poſt illos Baſſ. V. Martyrium. Sufficere tamen Attritionem docuit Henriq. Kon. Suar. qui tamen tom. 3. in 3. p. d. 24. S. 2. cum poſuiſſet Concluſione prima, per ſe requiri Contritionem; Concluſione 2. ponit ſufficere Attritionem. Concluſione 3. excuſat Martyrem ab Attritione ob inadvertentiam naturalem. Sed §. *Secundò, igitur:* appellat hanc Concluſionem non eſſe certam, ſed ſatis dubiam. Non ergo poteſt dici, quod ſit communis ſententia, talem Martyrem Juſtificandum, ſine omni actu. Saltem enim debet habere

voluntatem patiendi Martyrium, quam virtualem Contritionem appellant Docti, apud eundem Suar.

Objicit II. Idem. Quando aliquis elicit actum Attritionis, in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ; vel est adhuc habitualiter aversus Deo, vel non? si non est habitualiter aversus? Ergo jam non habet habituale peccatum? Ergo ulteriùs, nec Deus erit aversus ab illo: qui enim non est à Deo aversus; nec Deus ab illo est aversus, consequenter justificabitur ante absolutionem, quod est contra fidem; vel dicitur adhuc aversus? Ergo dum absolvitur, & infunditur illi gratia, adhuc erit aversus à Deo, propter mortale quod commisit. Quod ipsum Probatur; quia stante actu Attritionis ante absolutionem, est aversus à Deo. Ergo & positâ absolutione, erit aversus: quia absolutio, & infusio gratiæ, non est actus peccatoris.

Respondetur. Talem peccatorem non esse tunc habitualiter aversum, sed imperfectè; adeoque habere tunc adhuc habituale peccatum; quia malum est ex singulis defectibus; quando autem illi infunditur gratia, imperfectio illa, in ordine ad consecutionem gratiæ suppletur à Deo infundente gratiam; licèt hoc ipsum non sit de fide, ut alibi notavi. Hoc tamen est, & de fide, & secundùm Metaphysicam; de fide, inquam, quòd actus Attritionis non sit æqualis actui Amoris, & quòd non sit æque perfecta Conversio ad Deum. Et secundùm Metaphysicam, quæ docet esse impossibile, ut unus actus secundùm rationem suam specificam, transeat in alium actum, secundùm rationem ejus specificam. Cæterùm positâ Justificatione, uterque sunt pares, contritus & attritus, in habere gratiam Justificationis, & non habere peccatum habituale. Licèt imperfectiori modo veniat ad habendam gratiam, qui est solùm attritus. Et certè, cùm ex fide constet, esse imperfectam conversionem ad Deum, Attritionem, quod ille dicet de illa, cùm accedit absolutio, Idem nos.

Instat Quòd impertinenter se ad remissionem peccati habeat actus proprius; procedit id de possibili, non de eo quod modò est.

Respondetur. In principiis arguentis hoc non posse dici; quia loquitur de Attritione, quam est de fide, nō auferre de facto peccatum mortale habituale: & tamen possibile fuit, etiam cum illa non stare (licèt fortè nonnisi de congruo) peccatum habituale.

Objicit III. Idem: Posito, quòd Petrus sit per actum aliquem à me irrationabiliter aversus, & me injuriaverit, si actus Petri retractans priorem actum, non est ex se & natura sua talis, ut secundùm rectam rationem censeatur Petrus ad me conversus absolutè & simpliciter, sed tantùm id haberet ex mea liberalitate & favore, certè propter hunc actum, non censeretur Petrus ad me conversus absolutè & simpliciter, sed ego potiùs ad illum. Ergo similiter actus Attritionis, imò & Contritionis elicitus, cùm pondus habeat ex liberalitate & favore illum acceptantis Dei, & ex natura rei sit insufficiens, non potest dici absolutè & simpliciter vi illius peccator conversus ad Deum, sed magis Deus ad illum. Et sicut qui debet millionem & offert Creditori unum obolum, si Creditor id ex favore, & liberalitate acceptet; non potest dici talis debitor solvere debitum. Ergo & in præsenti idem.

Respondetur. In præsenti duo condistinguenda sunt. Imprims sublatio aversionis, & sublatio injuriæ, acquisitioque alicujus favoris, & doni, ut Attritio (licèt modo imperfecto) & Contritio, sit sublatio aversionis Creaturæ à Deo, ad hoc non indiget acceptatione: quia hæc sublatio non aliud est, nisi prædicatis aliûs actûs moraliter durantis, & ad hoc nec Contritio nec Attritio indiget acceptatione. Si non indiget acceptatione? verè erit illis conversus peccator, & non dicetur tunc, Deus tantùm, converti, de quo erat difficultas. Rursùs potest considerari sublatio injuriæ seu Offensæ, acquisitioque doni alicujus. Ad hanc dico indigere acceptatione, licèt diverso modo, ut dictum in materia de Merito. Quia verò sublatio injuriæ, & acquisitio illa doni, primò stat remissione à Deo, & illius datione, fit, ut in illa sublatione injuriæ, & doni acquisitione, potius Deus, quàm nos agamus. Unde etiam dici potest conversionem ad Deum, stare indivisibili, adeoque perfici etiam Attritione; est enim oppositio prædicatorum actûs, prædicatis peccati. Sed modum ejus esse, non in indivisibili consistentem, consequenter non tantùm Contritione, sed & Attritione perfici potest.

Instat I. Impertinens est ad remissionem peccati, actus proprius peccatoris.

Respondetur. Est de fide oppositum: quia est de fide, nos adultos in negotio salutis, non habere nos mere passivè, justificarique nos voluntaria susceptione gratiæ.

Instat II. Est de fide id, solùm in præsenti ordine.

Respondetur. Etiam discursus oppositorum procedit de præsenti ordine: quia procedit de Attritione, non abolente mortale, cum in alio ordine abolere illud posset, modo alibi explicato. Et sicut damnabilis esset hæc propositio: Impertinens est, ad ablationem culpæ mortalis satisfactio Christi, quamvis in alio ordine potuerit auferri, & non sanguine Christi; ita damnabilis est hæc propositio: Impertinens est ad remissionem peccati actus proprius peccatoris, licèt poneret quis in alio rerum ordine, posse sine ullo actu remitti peccatum.

Instat III. Alia hæc est propositio: Omnis

homo est albus; & alia: Omnis homo contentus in hoc Musæo, est albus. Ita ut unâ manente verâ, quæ est restricta; altera universalis sit falsa; ita differunt inter se. Quoties secundùm præsentem statum, & quidem ordinariè, peccatum non est retractatum, toties peccatum manet; hęc posterior est vera, prior falsa.

RESPONDETUR. Terminos hîc positos non esse eosdem, cùm terminis positis in Prima Instantia, quibus solis diximus oppositum esse de fide. Deinde. Nego, si procedat hæc propositio de adultis, esse illam falsam: Quoties peccatum in adulto non est retractatum, toties peccatum manet.

DIFFICULTAS II.

An Infusio Gratiæ, sit medium necessarium Remissionis peccati?

HUnc titulum sic alii proponunt: An sine infusione gratiæ, possit, perfici Remissio? In qua quæstione divisi sunt Auctores. Affirmat Suarez, Disp. 9. Sess. 4. Tann. Disp. 6. de Gratia. n. 84. Koninck, Disp. 2. Dub. 10. Oviedo de Just. Contr. 4. n. 77. Ripalda. De Ente supernaturali, lib. 6. Sect. 21. Lugo, Rosmer, & alii. Negat Vasquez, Disp. 206. cap. 2. Dicastillo Disp. 1. num. 306. Esparza de Just. quæst. 8. & alii.

DICENDUM est I. *Accipiendo remissionem peccati, & justificationem, pro constitutione intrinseca, in esse Filii Adoptivi, implicat id fieri sine infusione Gratiæ.* Hanc sententiam in re tenet Scotus, in 4. Disp. 1. qu. 6. §. *Ad Argumentum* ubi dicit in Justificatione, duplicem esse mutationem: unam privativam; quâ fit ex inimico non inimicus. Et aliam positivam, quâ fit ex indigno, dignus. Et hanc negat posse fieri, sine infusa forma, secus sentit de priori.

PROBATUR I. Conclusio: sine infusione gratiæ, Justificatus peccator, & esset intrinsecè constitutus in esse Filii Dei, & non esset intrinsecè constitutus: esset constitutus, ut supponitur; non esset autem constitutus, ut Probatur. Quia esse constitutum intrinsecè in esse filii Dei, est habere rationem constitutivam, in esse filii Dei hæc enim synonima sunt. Sed non infusâ gratiâ, nemo haberet rationem constitutivam intrinsecè in esse filii Dei. Ergo non infusâ gratiâ, nemo constituitur in esse filii Dei. Minor Probatur: Quia ratio constitutiva intrinsecè in esse filii Dei, est participatio specialis naturæ Divinæ. Sed hæc specialis participatio sine gratia infusa non habetur; quia ista participatio naturæ Divinæ, vel est definitivè gratia; vel aliquid essentialiter illi annexum, ut videre est in pluribus Tridentini, & Augustini locutionibus, fundatis in illo scripturæ dicto, quæ nos dicit admitti, in Consortium naturæ Divinæ.

PROBATUR II. Impossibile est habere effectum formalem primarium, sine ipsa forma; quia aliàs haberetur sine seipso: cum enim effectus formalis, sit ipsa forma, & subjectum aptum, unita; si haberetur effectus formalis sine forma, haberetur sine seipso. Ergo etiam impossibile est, habere esse constitutum intrinsecè filii Dei, sine gratia; quia gratiæ effectus formalis, est illud constitutum.

Hoc idem sic aliter proponitur. Nunc de facto habetur hic effectus à gratia. Ergo impossibile est, illum haberi ab alio, quàm à gratia; sicut impossibile est aliquid dealbari, sine albedine; & si daretur albedo specie distincta à nostrate, nihilominùs deberet esse albedo, ut dealbaret; ita si nunc à gratia habetur esse filii Dei, non poterit habere nisi à gratia, quantumvis fortassis specie distincta. Argumentum procedit de causis Formalibus, non efficientibus.

PROBATUR III. Auctoritate S. Thomæ qui 1. 2. q. 113. ar. 2. o. in ait. *Non posse intelligi remissionem culpæ, si non adsit infusio gratiæ*, quæ auctoritas illius, si non possit intelligi in sensu Conclusionis mox dandæ, saltem intelligi poterit in sensu hujus primæ Conclusionis.

Neque valet si dicas: quòd possit aliquis in esse filii adoptivi constitui, sine ullius qualitatis participatione; nam Conclusio addidit terminum. *Intrinsecè* addidit item terminum: per participationem specialem naturæ Divinæ; id autem non habetur in adoptione oculi.

DICENDUM est II. *Accipiendo remissionem peccati, prout supponit pro se ipsa, hoc est pro mera remissione peccati, & condonatione Offensæ, illa perfici potest sine infusione gratiæ.* Hæc Conclusio prout condistincta à priori, fundamentum habet in Tridentino, quod condistinguit remissionem peccati, ab justificatione; sic enim ait Sess. 6. cap. 7. quæ scilicet justificatio, *non est sola peccatorum remissio, sed etiam sanctificatio.* Idemque repetit infra. Item habet fundamentum in Patribus quos citatos habes apud Ripalda D. ultimâ num. 226. inter quos est Chrysostomus, in Eph. 16. *Deus nos gratiosos habuit in dilecto filio suo, gratiosos nos reddidit, hoc est, non modo à peccatis liberavit, sed & dilectos & amicos effecit.* Idem sentit S. August. lib. 12. de Civ. cap. 27. incipiunt verba: Ipsa nostra Justitia. Et in Ench. cap. 52. & lib. 1. de Peccatis & meritis cap. 13.

PROBATUR I. Negativa: Quia id non implicat contradictionem.

CONFIRMATUR. Non implicat, ut Deus tantùm sit non offensus, & tamen non positivè amicus in ordine supernaturali, hoc est, largitor donorum excellentium; quæ enim est in hoc implicantia? &, si in humanis, potest aliquis esse non offensus alteri, non tamen amicus positivè; cur idem in præsenti, dici non poterit? Ergo per

hoc,

hoc, non debet transire in conditionem non offensi, per quòd transit in conditionem amici positivè. Sed in conditionem amici positivè, transit per illos infusione gratiæ. Ergo in conditionem non offensi, non debet transire per infusionem gratiæ. Ergo remissio culpæ, quâ talis, quæ per nos est nonnisi formalitas, Dei non offensi; non debet haberi per infusionem gratiæ. Quod autem Deus, per idem non debeat transire, in conditionem non offensi, per quod transit in conditionem amici positivè & effectivè, Probatur. Tum quia hoc ipso jam foret amicus, si per idem transiret, per idem ut suppono in genere causæ formalis. Tum quia etiam in creatis, non per idem transitur ad esse non offensi, & ad esse amici. Tum quia si Deus auferret ab homine justo gratiam, non diceretur ejus amicus, ut erat suppositâ gratiâ, sed Deus inciperet esse illi tantùm non offensus. Ergo in eo casu, transiret ad esse amici, per infusionem gratiæ, ad esse autem non offensi tantùm, transiret potiùs ablatione gratiæ. Ex eo autem quòd dicamus, quòd possit Deus esse non offensus, & tamen non esse amicus positivè, non sequitur poni à nobis in Deo puram omissionem, posset enim Deus, formare hunc positivum actum. Non amo quidem Petrum volendo illi bona, sed etiam non odi illum, nec volo illi mala. Hoc ipsum sic brevius proponitur: Non implicat ut Deus præcisè stet in hoc, quod est, non esse illum peccatori offensum. Ergo poterit, remitti peccatum sine ulla infusione gratiæ, quia hâc infusa, jam hoc ipso intelligitur Deus positivè, & effectivè amare hominem.

Responderi potest ex Esparza. I. Omne odium est indistinctum à voluntate intentiva mali, & omnis amor à voluntate intentiva boni. Rursùs Intentionem Divinam efficacem inferendi malum, esse inseparabilem ab ipsa illatione mali; & similiter est inseparabilis Divinæ ejusmodi intentionis suspensio, à suspensione & impeditione ipsius illationis mali. II. Impossibile est, inesse cuiquam malum aliquod; suspendente Deo suam illius illationem, quia suspensâ Causâ primâ quoad aliquid, consequenter suspenduntur omnes aliæ Causæ quoad idem. III. Impossibile est ut non insit alicui malum aliquod, quòd verè habeat rationem mali, respectu ipsius, simulque non insit eidem bonum oppositum; impossibile namque est ut removeatur ab aliquo cæcitas, aut tenebræ non inducto visu vel luce; eademq; est ratio de quovis malo, quia omne malum consistit in privatione boni, quæ non tollitur nisi per ipsum bonum. IV. Ergo Divina non illatio mali, est essentialiter inseparabilis à collatione boni oppositi, quælibet autem collatio boni, essentialiter est effectus alicujus amoris Divini, conferentis illud. Ergo consequenter, suspensio odii, & iræ Divinæ, conceptæ propter peccatum, est remissio peccati, essentialiter inseparabilis à dilectione, & amore collativo boni ablati propter peccatum.

Contra I. Quia rigorosè loquendo, prima propositio: Amor est voluntas intentiva boni; si reddat hunc sensum: Amor intendit versaturque circa bonum, ei, sub præcisa ratione boni, inhærendo; est vera. Sed ex ea non sequitur, debere quidquam conferri amato ab amante. Potest item dicta propositio hunc sensum facere: quòd Omnis amor sit voluntas practica, effectiva, intendens collationem boni, & ex hoc sensu sequitur: si Deus amat hominem, quòd debeat illi conferre, v. gr. bonum gratiæ; sed nego hunc sensum esse legitimum; & nego omnem amorem, habere hanc intentionem boni. Inde ulteriùs, nego ex vi remissionis peccati, debere descendere Deum ad intentionem collativam boni: nisi fortè ad collativam hujus boni negativi, quod est, non habere Deum offensum. Et licèt impossibile sit, in iis quæ sunt secundùm exigentiam naturalem, ut si non insit bonum exigitum, hoc ipso non insit malum illi oppositum, ut probant illæ instantiæ de cæcitate: tamen possibile est in iis, quæ sunt bonum alicujus, sed supposito favore alteriùs, ut bonum non adsit, nec tamen inficiatur malo opposito. Ad eum modum, quo non est malum huic vel illi; non esse Regem Poloniæ, qui titulus libera electione confertur; & tamen, non habet hoc bonum, quod est excellentia Regalitatis Polonæ.

Adverti hîc etiam debet quod possit bene concedi: non infusâ gratiâ, manere malum hoc, non infusæ gratiæ; sed nego manere malum hoc, quod est habere Deum offensum; cum non probent Oppositi, sine infusione gratiæ, non posse DEUM reddi in offensum Creaturæ.

Contra II. Transeat interim prima & secunda propositio; sed negatur tertia. Nam in statu puræ naturæ, qui possibilis fuit, non fuisset malum peccati, inquantum dicit actionem peccaminosam, quæ actu privat gratia; numquidné pro illo statu, intelligi debuisset hoc ipso poni bonum supernaturale, infusæ gratiæ? Quod si dicas: Gratiam non esse bonum puræ naturæ? dicam & ego: non esse bonum peccatoris gratiam, in statu, in quo ei Deus manet tantùm non offensus, licèt sit bonum peccatoris, inquantùm intelligitur illi Deus positivè affectus, & inquantùm intelligitur peccator, in esse Filii Dei adoptivi constitutus. Rursùs potest aliquis in Creatis, esse alteri non offensus, neque tamen per hoc esse jam illius amicus; potest item esse non offensus, neque tamen tenebitur propterea conferre aliquid amico. Ergo apparet, quòd esse non offensi, non inferat ex sua ratione, esse amici aut largitoris. Item non implicat contradictionem, ut DEUS spoliet justificatum Paulum gratiâ; subtrahatque concursum conserva-

servativum illius; quo casu, non habebit bonum, gratiæ, numquidné jam habiturus est malum, & peccatum, quod tollit illa gratia? Concedo item: Omne malum consistere in privatione boni, quantumvis etiam de hoc non immeritò dubitetur, quia ægritudo est malum quoddam, nov tamen consistens præcisè in privatione boni, sed in exorbitantia humorum; sed posito, quòd omne malum consistat in privatione boni, eò casu cui remitteret Deus offensam, & non infunderet gratiam, haberet malum privationis gratiæ, sed non haberet malum Dei à se aversi. Denique posset Dominus Deus simpliciter auferre pœnas, adeoque non ponere illationem mali, nec tamen per hoc ponere & conferre illi bonum oppositum positivum; nam immunitas à pœnis, est bonum nonnisi merè negativum, sicut furi non flagellati à judice. Et hæ omnes Instantiæ probant, quòd si alicui adsit negatio boni oppositi, non hoc ipso debeat inesse malum, vel è converso; nisi nomine mali intelligas præcisè negationem illius boni.

CONTRA III. Quia immeritò negat inferiùs, quòd quantumvis Creatura possit esse alteri non offensa, quin sit amica; immeritò inquam negat, idem fieri posse inter Deum & Creaturam, cur non enim? nam quod dicit: Nonnisi in offendente respectu Dei posse esse mutationem, per quam intelligatur DEUS transire ab esse offensi, ad non esse offensi; sed nego mutationem hanc debere fieri per gratiam, in quo est punctus; nego item, quòd etiam in Divinis contingere non possit, cessatio odii, sine ulla collatione boni oppositi; nego item, quòd remissio Divina, debeat semper transferre, nonnisi in amicum, concessoque quòd odium sit indistinctum, à voluntate intentiva mali; itemque amor à voluntate intentiva boni; nego tamen, quòd non detur inter hæc medium, nempe: nec intendere malum, nec intendere bonum, sed negativè se habere.

Continuatur Probatio.

PROBARI solet II. à pari. Quia potest offensa inter homines deleri solâ extrinsecâ condonatione. Ergo etiam & offensa quæ intercedit inter Deum & Creaturam, poterit remitti, per condonationem extrinsecam, sine infusione gratiæ.

RESPONDET I. Meracius; Quòd condonatio inter homines non remittat, offensam, sed solùm pœnam, & obligationem ad illam; hæc enim sola, & non illa, est dependens à voluntate hominis; nam si offensa esset ab ejus voluntate dependens, etiam in ipso instanti, in quo offensa committetur, posset remitti.

CONTRA I. est. Quia si in condonatione humana remittere offensam non spectat ad condonantem, eò quòd sequeretur in eodem instanti fieri posse, & offensam & remissionem; ex eodem argumento dici posset: ad Deum non spectare remittere offensam, quia alias posset remittere eandem, eo quo fit instanti. Quod si Dicas: Obstare: Quia infundi deberet gratia; hoc ipsum est in quæstione, petisque principium.

CONTRA II. Quia rediret paritas: Cur in humanis possit remitti obligatio ad pœnam, sine mutatione intrinseca? & cur non possit remitti offensa? Quando autem addunt Aliqui; quòd Divina condonatio requirat sui acceptationem; id imprimis falsum est, & quantumvis verum foret; cur id fieri non posset, independenter ab omni infusione gratiæ justificantis?

CONTRA III. Quia in offensa duo spectari possunt. I. Aversio ipsius offensi. II. Malitia intrinseca actionis, quę meretur illam offensam. Secundùm istud, nec Divina, nec humana condonatio abolet; quia semel malum, semper est malum. De priori autem formalitate loquendo, non est ratio: Cur tam homo, quàm Deus, aversionem non possint deponere, per condonationem extrinsecam.

RESPONDETUR II. Communiter: Quòd homo offensam passus; possit in propria voluntate, realem & sufficientem suscipere mutationem, Deus autem non potest in propria. Deinde quia homo ex non offenso, fit offensus formaliter, per sui mutationem, semper mentis suæ aversionem intraneam; ita è converso, sui mutatione, aversæque mentis suæ conversione, fieri debet ex offenso, non offensus; contra autem DEUS, sicut non mentis suæ mutatione fit ex non offenso offensus, sed mutatione sibi extrinsecâ, & offendenti intrinsecâ ita ex offenso fieri debet non offensus, non mentis suæ mutatione, sibi intrinsecâ, sed mutatione offendentis.

CONTRA est. Tum quia fortè nollent hoc transferri, quòd non possit justificatio peccatoris adulti fieri, sine proprio actu, cùm offensa facta fuerit proprio actu, & tamen assumunt. Quia per mutationem intrinsecam peccatoris, factus est Deus offensus, etiam reddi debere non offensum per intrinsecam mutationem, eamque completam infusione gratiæ. Sed quidquid sit de hoc assumpto. Responsio intentum non evincit. Concedatur interim, quòd ista mutatio debeat fieri extra Deum, sed inde non sequitur; quòd jam fieri non possit, sine infusione gratiæ; quod tamen hîc principaliter intenditur. Tum quia, ut ait Suarez citat. Sect. 4. Quidquid potest humana voluntas rectè velle, per plures actus, & mutationes eorum, potest voluntas Divina excellentiori modo, velle ex æternitate, simplicissimo actu, cum respectu & determinatione libera, ad

diversa

diversa tempora; poterit ergo pro tali tempore permittere offensam, pro altero remittere; sed de hoc infra. Tum quia ostendetur inferiùs: quî Deus sine infusione gratiæ, transire possit ab esse offensi, ad esse non offensi?

CONFIRMATUR Conclusio: In statu puræ naturæ, potuisset Deus remittere offensam sine infusione gratiæ. Ergo etiam & pro statu gratiæ, poterit idem præstare, sine infusione gratiæ.

RESPONDET I. Esparza: Ad nullum unquam opus, indiget DEUS, pluribus, vel paucioribus, ex parte sua; solùm enim indiget determinatione, ex parte suæ voluntatis; cæterùm ex parte operis, & subjecti, circa quod operatur, pluribus eget, ad removendum majus malum, quàm minus, ut ad removendam cæcitatem, quàm ad amovendam lippitudinem? peccatum autem hominis elevati ad finem supernaturalem, est intrinsecè deterius, quàm peccatum exsistentis in pura natura, quia illud est contemptivum Dei; ut auctoris supernaturalis, & impeditivum itidem gratiæ supernaturalis; istud verò, est contemptivum Dei, solùm ut auctoris naturalis, & impeditivum dilectionis itidem naturalis. Opus igitur est effectu præstantiori, pro remissione, & deletione peccati, in statu elevationis.

CONTRA I. Concedo Deum, ex parte sua, nunquam pluribus, aut paucioribus indigere, ad aliquid ponendum, sed nonnisi ex parte operis & subjecti. Concedo interim excellentioribus, & pluribus indigere, ad justificationem hominis, in statu gratiæ; sed nego, quòd hæc excellentia importet positionem gratiæ; potest enim v. g. importare solam positionem actus retractativi supernaturalis, cum circumstantia decreti Divini, inferiùs explicandam. Rursùs, potest etiam quædam excellentia extrinseca, in ipsa condonatione poni, quia excellentius bonum est, quod majus malum expellit, expelleret autem illa condonatio peccatum commissum, in statu gratiæ, quod supponitur esse majus.

CONTRA II. Quia ex vi hujus responsionis sequitur: non esse necessariam infusionem gratiæ, ad salvandum transitum à non esse offensi ad esse offensi, sed solùm ad salvandam excellentiam remissionis. Cur ergo sine hac excellentia, quæ deberet esse ratione gratiæ, transire Deus non posset, ad esse non offensi?

CONTRA III. Quia licèt sit necessaria gratia ad remissionem, quæ constituat hominem in esse, statu, & conditione supernaturali; Cur tamen sine eo, quòd constituatur, in hoc statu tam excellenti, remitti ei peccatum non poterit? non enim apparet: Cur ex parte subjecti, pluribus indigeat condonatio peccati, pro statu gratiæ remissi, si illa remissio non debeat eum ponere in statu gratiæ, sed in simili omninò statu, qualem habuisset in pura natura. Hinc paritas sic restitui potest: Peccatum commissum contra Deum ut auctorem naturæ, potest remitti sine ullo superaddito, quod sit æqualis ordinis statui illi naturæ. Ergo etiam peccatum commissum contra Deum ut auctorem supernaturalium, remitti poterit pro statu gratiæ, sine ulla infusione qualitatis supernaturalis, æqualis statui gratiæ, adeòque sine infusione gratiæ.

Et certè, quamvis hoc, quod est esse Deum amicum, pro statu naturæ, & pro statu gratiæ, sint omnino inæqualia; tamen negatio offensæ, pro utroque statu, non apparet unde debeat esse diversa, excepta diversitate petibili ex terminis. Imò videtur peti principium in responsione; assumit enim, quòd sit necesse ad tollendum peccatum contemptivum DEI, ut auctoris supernaturalis, poni effectum præstantiorem; si enim per effectum intelligit gratiam, petit principium; si autem per effectum intelligit effectum impropriissimè dictum, hoc est, aliquid positum à voluntate Divina, præstantiùs extrinsecè, quàm poneretur ad remissionem peccati, pro statu puræ naturæ; id quidem verum est; sed cur illud præstantius, non poterit esse ipsa condonatio extrinseca præstantior in ordine ad nos, quia majoris mali depulsiva?

RESPONDERI solet II. Quòd etiam in statu puræ naturæ, danda fuisset qualitas gratificativa Creaturæ, pro illo statu, quantumvis esset ordinis naturalis.

CONTRA I. est: Quia videtur arbitrariè asseri ista qualitas, ægreque illius asserendæ fundamentum in Classicis haberi posset.

CONTRA II. Non implicat, ut eam qualitatem auferat DEUS à Creatura; tunc quæro: Illâ ablatâ, poteritne adhuc Creatura peccare; vel non poterit? si non poterit? Cur? imò redderetur impeccabilis defectu ejus, quod illam deberet facere non peccatricem. Si autem illa qualitate ablata, poterit adhuc illa Creatura peccare? cur à DEO non poterit reduci ad pristinum statum? reddique talis, cui DEUS non sit offensus? quo tamen casu, non esset necesse illi infundi qualitatem gratificativam, cum in ante illam non habuerit. Ergo siquidem spoliatus gratiâ, posset peccare, etiam posset ad illam statum reduci, sine infusione qualitatis. Ergo ulteriùs infusio illius qualitatis, non est de necessitate, ut Deus ab esse offensi, transeat ad esse non offensi.

NEQUE valet si dicas: Illo casu quem supponit instantia, actu non auferendam qualitatem gratificativam, poni tamen actionem, quæ, quantùm est de se, illam auferret; nam eodem jure dici posset: Divinam condonationem, quantum est ex illa, esse collativam gratiæ; licèt possit illa haberi sine actuali illius collatione, posseq; sine illa perfici remissione, ut sine gratiæ

ablatione, etiam per primum peccatum, poni potest ratio offensæ.

CONTRA III. Quia esse offensum non stat formaliter in hoc, ut Deus tollat illam qualitatem, in ordine naturali, vel gratiæ; estque quid posterius offensâ. Ergo neque Deum, non esse offensum, stabit formaliter in positione illius qualitatis. Ergo positio illius, in neutro statu est necessaria ad hoc, ut Deus censeatur, ab esse offensi, transire in statum non offensi; præcipuè, quia inferiùs ostendetur sufficiens mutatio ad hunc transitum, etiam sine infusione gratiæ.

PROBATUR III. Quoties aliqua causa adjuvat aliam, tribuendo illi vires agendi, eamque confortando; toties illum effectum potest ponere sola, nisi specialis repugnantia adsit, orta ex ipsa exigentia effectûs, petentis nonnisi à duabus causis produci: quomodo v. g. petit produci actus vitalis; & quomodo petit haberi omnis effectus formalis, primarius. Sed condonatio Divina, est talis, quæ nisi adesset, nec veniale, nec mortale, per gratiam remitteretur, ut infra probabitur. Ergo illam remissionem poterit se solâ ponere condonatio Divina. Major Probatur Inductione. Nam scriptor peritus, dirigens manum imperiti, potest formare characteres per seipsum; & Deus in aliis materiis, potest facere per seipsum, quod facit per causas secundas, exceptis dictis limitationibus. Et ratio est; quia si potest adjuvare, & tribuere vim agendi alteri, supponitur continere in sua vi, illum effectum: cur ergo ad illum producendum non procedet?

Punctum Difficultatis I.

Solvitur Principalis Objectio.

OBJICITUR I. Argumentum commune, quo & supra, & in materia de modis, usi sumus. Cum à DEO peccatum remittitur, transit DEUS ab offenso, ad non offensum. Atqui hunc transitum fieri implicat, absque ulla peccatoris reali mutatione. Ergo. Minor Probatur. Implicat fieri transitum, à contradictorio ad contradictorium, sine sufficienti mutatione, atqui si fieret transitus, ab esse offensi, ad non esse offensi, sine peccatoris reali mutatione; fieret sine sufficienti mutatione. Ergo. Minor, in qua est difficultas. Probatur inquisitione: quænam scilicet foret mutatio sufficiens?

RESPONDETUR I. Hoc Argumentum ut sonat propositum, non impetere Conclusionem à nobis datam; quia nostra Conclusio procedebat de eo, quòd remitti possit peccatum, sine infusione gratiæ; de qua nihil agit præsens Argumentum. Porrò mutatio sufficiens (ut illa assignetur Argumento paulò aliter proponibili) vi cujus intelligatur transire Deus ab esse offensi, ad non esse offensi, est actus proprius peccatoris, detestativus peccati; non utcunque sumptus, sed in circumstantia, in qua Deus decerneret se depositurum Offensam, quotiescunque retractaret peccator, sicut oportet ad salutem, peccatum. Et sicut positis actionibus Sacramentalibus, ponitur gratia; idque ex vi decreti Divini, volentis illas assumere ad productionem gratiæ, quantumvis illæ actiones se solis non exigant producere gratiam; ita posset facere decretum, de subjungenda sua condonatione, quotiescunque peccator, ut oportet, retractaret peccatum, quamvis illa retractatio, se sola non exigeret, poni condonationem Divinam.

RESPONDETUR II. Quamvis Deus non alligaret suam condonationem ad actum retractationis, nec per illam tanquam per mutationem sufficientem transire vellet ad esse non offensi, posset poni alia sufficiens mutatio; si scilicet revelatione promulgaret, quòd tot vel tot exactis annis pœnarum, vellet desinere pœnas, & simul ex misericordiæ suæ abysso, remitteret offensam; quo casu sufficiens mutatio, ut Deus transeat ab esse offensi, ad esse non offensi, esset negatio pœnarum, alligata certo tempori in circumstantia decreti Divini. Quod ipsum sic ulteriùs illustratur: Quia, quid implicat ut dicat DEUS: volo eò usque irasci pro peccatis, quousque puniam? quo casu, ab esse irati, ad non esse irati, transiret Deus actu suo, in circumstantia negationis punitionis. Et sicut, ab esse non irati, ad esse irati transiit positione punitionis, ita ad non esse irati, transire poterit negatione punitionis. Item poterat esse Iris, & non esse signum DEI placandi, nec jam punituri diluvio mundum, transiitque ad esse signi per decretum Divinum, vi cujus infertur negatio diluvii. Cur etiam quantumvis possit esse negatio pœnarum, & non esse negatio offensæ Divinæ, cur inquam negatio pœnarum, in circumstantia decreti Divini, non erit sufficiens mutatio, ut DEUS transeat ad esse non offensi? Rursùs poterat esse infusio gratiæ per Oppositos, & non esse abolitiva venialis, nisi accedat intentio abolendi veniale; cur non etiam accedente intentione Divina, remittendæ offensæ, si desinant pœnæ, cur inquam non erit sufficiens mutatio desinentia pœnarum, in circumstantia illius intentionis, & decreti Divini?

Hoc totum in hunc brevem discursum colligi potest. Non implicat, ut una eademque res ratione diversi decreti & temporis, sit sufficiens mutatio, vi cujus dicatur Deus, à pluribus etiam contradictoriis, transire ad alia, ut patet instantiis adlatis, & inferiùs declarabitur. Quod si fieri potest ut idem ratione diversi decreti & temporis, sit sufficiens mutatio, poterit Deus ne-

gatione pœnarum, transire & ad esse non punientis, & ad esse non offensi.

Responderi potest III. (quam Responsionem, tractando hanc materiam, antequam tractâssem materiam de Deo, appellaveram supererogatoriam, eò quòd per priores duas, commodè satisfiat Argumento.) Cui responsioni alacritatem quandam addere possunt verba Suarii; qui cæteroqui modestus Auctor, & benenoscens vim Principii hujus Modalistici, nihilominùs hæc formalia enunciat: Ratio illa prior de mutatione, nunquam me multum movere potuit, quia optimè & sine difficultate intelligo, DEUM sine ulla sui mutatione, posse efficere hanc *formalem* mutationem in homine. Subditque inferiùs: quomodo? volente id scilicet voluntate Divina excellentiori modo. Difficultas tantùm est in explicando illo excellentiori modo. *Quod ut fiat*

Suppono I. Quòd actus Divinus liber, quantumvis respiciat aliquam circumstantiam extrinsecam nihilominùs illâ circumstantia non componitur; quia aliàs aliquo creato componeretur increatum, & actus vitalis componeretur aliquo non vitali. Tota itaque exigentia illius extrinseci connotati, non est in ordine ad componendum actum Divinum liberum, sed nonnisi ad circumstantionandum.

Suppono II. Quòd illa circumstantia, & illud connotatum extrinsecum, sit adinventum nonnisi ex eo, quòd nesciamus, quî salvanda sit contingentia, quæ est innexa omni actui libero, est enim de ratione liberi indifferentia, adeòque posse esse, & non esse. Ex alia parte cùm actus Dei liber, sit Divinus, si est Divinus? est necessarius; quia de ratione esse Divini, est necessitas essendi; ut ergo salvaretur indifferentia, & necessitas in actibus liberis Divinis, & ut formaremus aliquem de iis conceptum, salvantem & necessitatem essendi, & indifferentiam; dicimus, in recto & entitativè actum Divinum, esse necessarium; ratione autem connotati, quòd posset adesse & abesse, indifferentem esse; Deo fortassis ex suæ Sapientiæ abysso, longè alium de sua libertate formante conceptum.

Suppono III. Duplices nos posse imaginari actus Divinos liberos; alios quidem efficientes & productivos; alios autem non productivos; his qui sunt productivi, pro circumstantia, est necesse assignare aliquam Creaturam, quia illâ non assignatâ, & essent productivi, & non essent; essent, quia tales supponuntur esse; & non essent productivi; quia nihil producerent; producere enim deberent, in supposita materia, aliquid creatum illis actibus respondens. Cæterum actibus Divinis non productivis, non debet respondere aliquid creatum, sed potiùs negatio creati, qualis respondet actui Dei libero, nolenti millionem mundorum.

Suppono IV. Actus Divini liberi tam productivi, quàm non productivi, interdum primò respiciunt & important aliquid creatum, vel negationem creati; ita, ut id quod circumstantionat actum liberum, primò per se, sit aliquid creatum, vel negatio creati. Interdum verò illi actus, respiciunt & important primò per se, aliquid increatum connotans creaturam, ita ut id, quod primò per se circumstantionat illum actum, sit aliquid increatum; sic v. g. actus quo Deus vult producere mundum, primò respicit & importat mundum; actus verò, quo Deus dicit: Nolo in hoc mundo, tantùm esse prædestinatos, respicit primò per se aliquid Divinum, nempe negationem volitionis Divinæ efficacis de salute singulorum. Item cùm Deus dicit: volo decernere creationem mundi, propter gloriam Christi Domini; hic actus primò respicit voluntatem Divinam decernentem, quæ connotat aliquid creatum, hoc est gloriam CHRISTI & ipsum CHRISTUM.

Suppono V. Quotiescunque actus Divinus liber, primò respicit & importat aliquid increatum, hoc est, alium actum Divinum liberum, tunc una eademque Entitas creata, sive negatio entis creati, potest esse sufficiens mutatio plurium, ratione nostra actuum Divinorum; & attendi debet ad solos actus, quasi revera plures in se essent. Illustratur hoc instantiâ certâ, in sententia aliquorum oppositum sentientium: nam decreta est Incarnatio, in principiis plurium ex ipsis, ob triplex motivum, hoc est: Excellentiam mysterii intrinsecam. Dignitatem Capitis. Bonitatem Redemptoris. En voluntatem Divinam, & actus illos tres voluntatis Divinæ, circumstantionat eadem entitas unionis hypostaticæ. Item quando DEUS dicit: volo non prædestinare Cainum, negatio prædestinationis, potest esse sufficiens mutatio, ratione cujus, ex pluribus motivis, adeòque per eosdem auctores pluribus etiam ratione nostra actibus Divinis liberis, possit illam velle voluntas Divina respondentibus pluribus motivis & finibus circumstantionatis ab eadem negatione salutis. Rursùs eadem gratia si detur intentione abolendi veniale, per Oppositos est illius abolitiva; si non detur, non est abolitiva; ubi intentionem abolendi, vel non abolendi, circumstantionat eadem entitas gratiæ. *His suppositis.* Ille excellentior volendi modus de quo innuit Suarez, sic explicari potest.

Una eademque indivisibilis entitas Deitatis, ex infinitate suæ perfectionis, hoc habet: ut æquivaleat distinctis realiter, præstando hoc totum, salvâ identitate, quod præstant in creatis, duo distincta realiter. Et ita, verbi gratia, Divina

Divina essentia, æquivalet distinctis realiter, v. g. ei quod communicatur, & ei, quod non communicatur; ei quod producitur; & ei, quod non producitur. Et sicut in creatis communicato uno, non est necesse communicari aliud distinctum realiter; producto item uno, non est necesse produci aliud distinctum realiter: ita beneficio illius æquivalentiæ, sine ulla pluralitate & imperfectione, potest communicari essentia, non communicata paternitate, quæ illi identificatur realiter; & producta filiatione, potest non produci essentia, quæ est illi identificata realiter.

Sic etiam ex infinitate perfectionis, Divina essentia, æquivalet pluribus actibus, v. g. actui necessario, & actui libero; itemque pluribus actibus necessariis, & pluribus actibus liberis, vi cujus æquivalentiæ, habet hoc, ut sine ulla pluralitate, possit hoc præstare, quod præstarent actus distincti realiter.

Quia verò si in Deo poneretur actus DEI liber distinctus realiter, illemet ipse esset sufficiens mutatio, ratione cujus transiret Deus, ab esse offensi, ad non esse offensi; ita beneficio illius æquivalentiæ ad actus liberos distinctos realiter, habet hoc, ut sine ulla sui mutatione, pluralitate, imperfectione, per solam æquivalentiam ad actus distinctos realiter, & per æquivalentiam ad mutationē sine mutatione, transire possit ab esse offensi, ad esse non offensi, seclusis imperfectionibus & mutatione.

Cùm vero imperfectio sit in actu libero, Contingentia; illâ exclusâ, determinat sibi necessitatem essendi, seu ut actus liber, sit entitativè necessarius; è contra quia est perfectio, non velle necessariò, quod non est volibile necessariò; determinat sibi infinita perfectio essendi, ut non velit necessariò, sed liberè, quod non est volibile necessariò. Rursùs, quia in actibus liberis, imperfectio est pluralitas, & mutatio; illâ excludit esse Divinum, in quo sicut est esse unum & immutabile, ita & operari est unum & immutabile; è contra autem, quia est perfectio, hoc posse facere, quod facerent actus distincti realiter; item est perfectio; esse sufficientem rationem transeundi, ab esse offensi, ad esse non offensi. Item est perfectio, sine ulla mutatione facere hoc, quod faceret mutatio. Item, est perfectio continere se solâ & sua entitate, actus ratione distinctos, planè ac si revera plures essent actus. Denique perfectio est, id habere per æquivalentiam ad terminandum, ac si desineret esse, novusque succederet actus, cùm definentia actûs in creatis, perfectionem importat; quantumvis actus divinus semper sit, nec possit desinere esse, nec novus illi succedat actus; cùm inquam hæc omnia perfectio sint; fit, ut illam perfectionem totam determinet sibi plenitudo, & infinitas essendi, Divina.

Hoc totum ad præsens applicando, & totum discursum in compendium redigendo; Dici potest: Transire DEUM, ab esse offensi, ad esse non offensi, per actum suum æquivalentem actui novo, sine ulla novitate; & per æquivalentiam ad faciendum, quod faceret desinentia actûs offensæ, sine ulla desinentia. Plura vide in 1. parte de actu Dei libero.

Addo I. Quia quæri adhuc potest, quòd possit esse entitas Divina & non habere æquivalentiam v. g. ad esse non offensi, sed potius ad esse offensi; per quid ergo transibit ad esse non offensi? Ad quod ut respondeatur; præ oculis habendum est, quòd sicut datur æquivalentia, in ordine ad plures actus; ita datur æquivalentia sine ulla pluralitate, imperfectione, mutatione ad ipsum transitum, pro hac potius æquivalentiæ parte, quàm pro alia æquivalentiæ parte. Et sicut, si DEUS per aliquid distinctum realiter transiret ad esse æquivalentis non offenso, sufficiens tunc haberetur mutatio; ita sine ulla mutatione transit à non esse æquivalentis offenso ad esse æquivalentis offenso, per transitum æquivalentem, seu per æquivalentiam ad mutationem, sine mutatione; ita ut admittatur, & æquivalentia ad plures actus, & æquivalentia ad ipsum transitum, & mutationem, sine imperfectione transitûs & mutationis.

Addo II. Posito actu, quo Deus dicat: Non offendor Creaturæ; consurgit formalitas in Creatura, quasi à posteriori, & effectus prioris, quòd jam sit ea, cui DEUS non offenditur. Quòd si quæras: Unde consurgat? Responderi potest: vi actûs Divini, quo Deus dicit se non offendi Creaturæ. Quod si quæras? Per quid Deus veniat ad hunc actum? Responderi potest: quia actus, quo dicit se non offendi, terminatur ad negationem prioris actus, cujus negatio, non est quidem realiter, sed in ordine ad terminandum sequentem hunc, ratione nostra actum, & alligatum posteriori differentiæ temporis, ita se habet planè, ac si verè desiisset. Quod si ulteriùs quæras: unde hoc fiat? ad duo attendi debet. Imprimis ad titulum libertatis, cui liberum est remittere suam offensam. Deinde ad titulum æquivalentiæ explicatæ, idque ita, quia quamvis ab æterno Deus habuerit æquivalentiam ad esse non offensi, non tamen denominatus est semper non offensus, sed transiit ad denominandum in tempore per æquivalentiam ad actus elicitos nonnisi in tempore. Et sicut si haberet actus nonnisi in tempore, nonnisi in tempore denominaretur non offensus; ita ob æquivalentiam ad actus, nonnisi in tempore, transit ad esse habentis denominationem non offensi, transit inquam nonnisi in tempore.

Addo III. Quotiescunque actus DEI liber, respicit aliquid creatum positivum, toties debet illi respondere pro circum-

ſtantia aliquid poſitivum creatum; ut colligi poteſt ex Supp. 3. & 4. Item: Quotiescunque actus DEI liber reſpicit aliquam negationem Creaturæ, actus ille circumſtantionari debet à negatione; ut colligi debet ex dictis ſuppoſitis; nec recurri in explicatione actus liberi ad ſolam præciſè æquivalentiam hactenus delineatam, ſed ad illam recurri debet nonniſi tunc, cùm actus Dei liber primò per ſe, reſpicit alium actum liberum. Probari autem debet bonitas hujus explicationis, duobus principiis, utroque negativo. Imprimis, quia contra hanc explicationem nullum inconveniens objici poteſt. Deinde, quia omnis perfectio quæ non implicat contradictionem, eſtque melior ipſa, quam non ipſa, Deo tribui debet; jam autem æquivalentia, vi cujus Deus ſortiri poſſit denominationem, quæ aliàs in creatis ſine mutatione haberi non poteſt, eſt quædam perfectio non implicans, tribui ergo Deo debebit.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Inſtantiæ, pro eadem Objectione, factæ.

INSTABIS I. In Deo non poteſt eſſe actus liber, cui non reſpondeat ex parte Creaturæ aliqua mutatio, proportionata decreto Dei. Ergo idem dicendum, cùm ex offenſo Deus tranſit, in non offenſum; hæc autem mutatio non poteſt eſſe alia, niſi gratia infuſa.

RESPONDETUR. Antecedens eſſe verum, cùm actus liber primò per ſe reſpicit aliquid creatum: ſed eſſe falſum, ſi actus liber reſpiciat primò per ſe aliquid increatum. Conceſſo quòd actui libero in Creatura reſpondere deberet mutatio; hæc independenter ab infuſione gratiæ oſtendi poſſet, in poſitione actûs liberi, vel deſitione pœnarum, alterutri horum, alligante Deo decretum condonandi.

INSTAT II. P. Martinus Olſzevvski, Sac. Theologiæ Doctor, Vir ſolidiſſimè doctus, & in impugnando rarâ excellentiâ inſignis: Impoſſibile eſt voluntatem Divinam; nunc offendi, nunc non offendi, nullâ in objecto factâ mutatione; cùm enim in Deo, quicunque actus liber, ſit in re neceſſarius, & non poteſt eſſe alius & alius, niſi ratione aliûs & aliûs objecti ſeu termini, conſequenter nè quidem concipi poteſt alius, ſi objectum prorſus ſit invariatum.

RESPONSUM jam. Variationem objecti fore, ratione actûs deteſtativi, vel negationis pœnarum, ſi his Deus alligaret decretum condonandæ offenſæ.

Conformiter autem ad phraſim uſurpatam dici poſſet: Impoſſibile eſſe Divinam voluntatem, nunc offendi, nunc non offendi, nullâ in objecto factâ mutatione, & non ſuppoſitâ æquivalentiâ ad actus diſtinctos realiter, & æquivalentiâ ad præſtandum ſine mutatione, quod præſtaret mutatio; poſſibile tamen hoc erit, ſuppoſitâ æquivalentiâ ad actus diſtinctos realiter, & æquivalentiâ ad præſtandum ſine mutatione, quod præſtaret mutatio. Sicut ergo, ſi eſſent in DEO novi actus realiter, nullâ in objecto factâ mutatione, poſſet DEUS reddi nunc offenſus, nunc non offenſus; ita ſine ulla mutatione, per ſolam æquivalentiam ad actus diſtinctos realiter, & per æquivalentiam, ad mutationem, idem præſtari poterit.

Vel dic actum DEI liberum primò per ſe reſpicientem aliquid creatum, non poſſe eſſe alium, niſi ratione aliûs & aliûs objecti creati; ſecus tamen ſi actus DEI liber primò per ſe reſpiciat aliquid increatum; ut: Nolo offendi, reſpicit negationem actus Divini, quo offendebatur creaturæ, juxta dicta ſuperiùs.

INSTAT III. Idem. Nullo modo Theologicè percipitur: Quomodo DEUS in primo rationis ſigno indifferens ad velle, & non velle hunc, quem de facto voluit mundum, tranſierit ad velle eundem; niſi Divina volitio intelligatur terminata ad mundi futuritionem; adeóque niſi intelligatur terminata ad mundum aliter ſe ex parte ſua habentem, quàm haberet in primo ſigno rationis, in quo, ad fore & non fore, indifferens erat. Ergo etiam nullo modo percipi poteſt, quomodo DEUS, qui Petro in ante fuit offenſus, jam nunc non offendatur; niſi Divina volitio intelligatur terminata ad Petrum aliter ſe ex parte ſua habentem. Et ſicut DEUS non alio tranſivit ab indifferentia volendi mundum, ad determinationem volendi mundum, quam prorſus eodem & immutabili neceſſariæ voluntatis actu, terminato ad objectum, aliter atque aliter ſe habens, ita & in præſenti idem dicendum.

RESPONSUM jam. Oſtendi mutationem in objecto, ratione actus retractativi, vel negationis pœnarum, ſi alterutri horum, DEUS decreviſſet adnectere ſuam condonationem. Hoc eſt, formando tale decretum: quando condonabo culpam, nemo punietur.

Conformiter autem ad reſponſionem tertiam, Negatur Conſequentia. Diſparitas eſt; quia prior ille actus Divinus, eſt productivus, reſpiciensque primò per ſe aliquid creatum, conſequenter illi reſpondere debet eſſe productum & creatum, ut ita reſpicienti, id quod reſpicitur, proportionetur. Et cùm illud productum, illudque creatum ſit formalis mutationis capax, debuit in illo poni mutatio; ſed in præſenti actus Divinus, quo dicit: Nolo offendi; primò per ſe, non reſpicit Creaturam, ſed negationem actus offenſæ

reſpi-

respicitque aliquid in se, hoc est, positionem actûs, quo dicat se non offendi, quamvis postea hic actus importet aliquid creatum, ut dixi addito secundo, consequenter hîc, respiciente uno actu libero alium actum liberum, non erit necesse, ut aliquid formaliter in objecto creato mutetur, excepto hoc, quòd subjectum reddendum sit non invisum, sed sufficiet æquivalentia terminandi, talis, qualis daretur, si de facto mutaretur Deus. Potest hoc illustrari exemplo à creatis deducto; in quibus interdum est necesse, sequi mutationem immediatè extra volentem, interdum non est necesse sequi; nam cùm dicit Petrus: efficaciter volo Paulo dare centum, impossibile est velle id efficaciter, quin respondeat centum; quod est extra volentem; & tamen potest dicere: volo condonare offensam, quin ponatur aliquid extra condonantem; sic etiam in præsenti non potest DEUS dicere: volo producere mundum, non respondente immediatè mundo, qui est extra Deum; potest tamen dicere: volo condonare offensam, quin respondeat immediatè aliquid extra Deum, qui per æquivalentiam ad mutationem, sine mutatione, id præstare potest, quod præstaret, si intrinsecè mutaretur per actum, qui sit volitio condonandi.

Eadem disparitas sic aliter proponi potest: quia si voluntati Divinæ, volenti liberè producere mundum, non responderet mundus productus, & esset illa voluntas producendi mundi, & non esset; esset, ut supponitur; non esset autem, quia illi non responderet mundus quoad produci; jam verò Deo volente condonare offensam, responderet condonatio, quæ esset ipsemet actus Divinus; responderet autem titulo æquivalentiæ, vi cujus habeat hoc, ut sine ulla mutatione & inceptione, id incipiat condonare, in certa differentia temporis, quod non condonavit ante; planè ac si tunc primùm, & de novo, & cum mutatione sui, condonaret & inciperet esse.

INSTAT IV. Idem. Sequitur ex Responsionibus datis, quod voluntas Divina in idem volibile, quantumvis ex parte sua prorsus invariatum, aliter, atque aliter, feratur; hoc autem dici non potest, quia Divinus Intellectus, in idem intelligibile invariatum, ex parte sua non potest, aliter & aliter ferri, nunc scilicet assentiendo, nunc dissentiendo. Et sicut esset defectus in Divino intelligere, si de eodem intelligibili prorsus invariato, nunc haberet assensum, nunc dissensum. Ergo erit etiam defectus in voluntate, si nunc ponatur offensa, nunc non ponatur, invariato manente objecto; & sicut à rectissimo Intellectu, omne v. g. affirmabile, si sit invariatum, semper affirmari debet, ita & à rectissima voluntate, semper debet odio haberi, quod semel odio habitum est, si sit invariatum objectum, libertasque voluntatis Divinæ, non in hoc stabit, quòd possit idem invariatum objectum, nunc amare, nunc odisse; sed in eo, quòd possit objectum non amabile, pro libitu amare, faciendo illud amabile.

RESPONSUM jam, quòd ostendatur illic objectum variatum, ratione retractationis, vel negationis pœnarum, in circumstantia decreti Divini; sed conformiter ad phrasim usurpatam, Negatur Consequentia. Disparitas antequam adferatur. Retorqueri potest Argumentum. Cur Intellectus creatus, eidem invariato objecto, non possit nunc assentiri, nunc dissentiri, & tamen manente invariato suo inimico, potest voluntas creata, nunc illi offendi, nunc non offendi, etiam rationabilem offensam, propter dictamina Evangelii deponendo? Disparitas autem directò hæc assignatur: Quia cognitione quæ sit assensus, vel dissensus, est necesse vel conjungere, cum objecto, vel disjungere prædicatum ab objecto; si ergo nihil est variatum disjunxitque Intellectus verè prædicatum ab objecto, non poterit illud conjungere assentiendo; quia non potest conjungere nisi prædicatum quod inest, revera autem non inest sicut & ante; & si inesset illud prædicatum, cùm non infuerit ante, revera variatum esset objectum. Quodsi non sit Intellectio assensus & dissensus, sed simplex apprehensio, idem sequitur; quia bonum Intellectûs est verum: verum autem dicit conformitatem cum objecto; si ergo objectum eodem modo se habet quo ante, quî aliter apprehendetur verè; aliter inquam quàm ante? Cùm autem voluntas possit non respicere bonitatem in objecto, neque illâ moveri, sed aliundè quæsitâ & præsentatâ sibi bonitate, hinc manente etiam objecto invariato, aliunde quæsitâ bonitate potest allici voluntas ad illud amandum quod antea non amavit, non quod velit amare malum, quod est malum, & quod antea, quia malum est, noluit amare; sed quod respiciat potiùs ad præsentatam, & aliunde quæsitam bonitatem, & honestatem, in ponendo actu.

Tota itaque breviter disparitas desumitur ex modo tendendi utriusque potentiæ: quia scilicet intellectus non potest adsciscere aliunde scibilitatem objecto invariato, nec potest adsciscere aliunde albedinem & dicere album, quod non est album; jam autem voluntas aliunde quæsitâ honestate, in actu ponendo, sibique præsentatâ, potest ferri in objectum in se invariatum.

Quod autem additur: In eo stare libertatem Divinam, quòd possit facere bonum quod antea erat malum; id quidem verum est, sed non in hoc solo stat libertas Dei; cùm possit stare etiam in gratuita condonatione, positâ, vel in circumstantia mutationum explicatarum, vel titulo æquivalentiæ; & nihilominùs absque infusione gratiæ.

INSTAT V. Idem, præcipuè contra responsionem

sionem secundam: Temporis mutatio, est generalis & indifferens circumstantia, tam ad esse ingrati, quàm ad esse grati; deberetque esse continuus à quovis contradictorio in aliud fluxus; sicut est continua in tempore fluentia.

Respondetur. Temporis quidem mutationem secundùm se spectatam, esse generalem, & si illa sola præcisè foret mensura transitûs ad contradictoria deberet esse perpetuus fluxus à contradictoris, ad contradictoria, quantumvis spectata hæc circumstantia temporis, cum alligatione ad certum illius terminum; alligatione inquam decreti Divini, non erit jam generalis circumstantia, sicut non est generalis circumstantia, cum à non esse satisfacientis plenè, in purgatorio, ad esse satisfacientis plenè, transit anima per pœnas quas subiit, quarum durationem alligavit Deus certo tempori; ita & in præsenti.

Instat VI. Idem. Non majorem esse mutationem, quæ fit ratione mutationis in tempore, ut aliquis transeat à non esse grati, ad esse grati; atque est passeris extra scholam saltatio.

Respondetur. Non sola hîc temporis circumstantia ponitur, sed cum alligatione decreti Divini ad eandem, unà cum pœnis toleratis. Et sicut percussionem Regis Syriæ, alligârat Deus percussioni terræ; sic etiam poterat alligâsse decreto, suæ voluntatis impletionem, certæ differentiæ temporis, ut alligat condonationem pœnarum Purgatorii.

Instat VII. Dicastillo. Homo ex peccato præterito non dicitur maculatus, & dignus pœnâ pro tali tempore, sed absolutè pro omni, neque per voluntatem DEI, sed absolutè ante omnem DEI voluntatem. Ergo non potest Deus lapsu temporis, accessu voluntatis, talem maculam tollere; veluti non potest tollere denominationes ex forma aliqua intrinseca, vel extrinseca, non potest inquam tollere, solâ suâ voluntate, & lapsu temporis.

Respondetur. Hæc difficultas intentum non convincit; Nam imprimis procedit contra principia Vasquez, cui ille adhæret; nam si quid probat, probat etiam obligationem ad pœnam, cum tempore remitti non posse; pro omni enim tempore ex natura rerum meretur mortale pœnam æternam. Docet item Vasquez, ad arbitrium Dei, sine infusione gratiæ remitti Originale. Directè autem ad punctum Difficultatis dicitur: quòd in potestate peccantis vel ipsius Dei non sit, ut id quod malum est, malum non sit; adeòque solâ suâ voluntate id tollere non potest; est autem in potestate condonantis Dei, vel Creaturæ, auferre offensam suam gratuitò, & liberaliter condonando eandem. Unde solvitur etiam paritas desumpta à formis; Nam denominationes oriundæ à formis intrinsecis, vel extrinsecis, dum sunt, non subsunt voluntati Divinæ vel humanæ, nam nec Deus potest facere, ut non sit nigrum, dum est nigrum, quod est nigrum: jam autem est in potestate offensi remittere suam offensam.

Addo. Ex supposita doctrina, non sequi: quòd à non esse uniti, ad esse uniti; à non esse agentis, ad esse agentis transiri possit, sine ulla modalitate, aut per solam æquivalentiam actuum Divinorum; nam alligatio decreti, respicit aliquid creatum ponendum; non posset autem ostendi: quid poneretur determinatè; jam autem voluntas condonandi, non est decretum productivum, transferreque ad creaturas similem æquivalentiam actuum, qualem concessimus in Divinis, est invehere immutabilitatem in creaturis, rationem actus puri, & per paritatem arguendi, etiam mysterium Trinitatis in creatis.

Punctum Difficultatis 3.

Objectiones reliquæ solvuntur.

Objicit II. Vasquez, appellatque argumentum evidentem ratiocinationem; & ad illam supponit præter obligationem pœnæ, dari adhuc maculam peccati, nam oppositum est doctrina Baji in Prop. 53. damnata. Rursùs macula etiam, & dignitas seu meritum pœnæ, distinguuntur; non enim homo ideo dicitur esse maculatus, quòd sit dignus pœnâ, sed potiùs, ex eo quia maculatus est, censetur esse dignus pœnâ. Unde docet sola condonatione posse remitti obligationem ad pœnam; sed solâ condonatione non posse remitti maculam, sic Probat. Aut homo præteritâ jam actione peccati semel commissi manet maculatus, injustus & dignus pœnâ æternâ, ex natura peccati, aut ex sola lege & voluntate Dei, imputantis peccatum? sed non ex imputatione Dei. Ergo ex natura ipsiusmet peccati. Probatur Minor: Quia non ideo dicitur maculatus, & dignus pœnâ, quia DEUS vult ipsum ita manere, sed quia ipse peccavit, nec explicari potest: quî homo, ex sola imputatione DEI, constitui possit peccator?

Respondetur. Duæ illæ formalitates peccati, quæ sunt macula & dignitas ad pœnam, vel possunt spectari secundùm malitiam objectivam, vel possunt spectari secundùm moralem permanentiam, & in aliquo sui; spectantur secundùm malitiam, objectivam & in se, inquantùm dicunt Dissonantiam actionis, & v. g. connexionem amoris cum objecto odibili, vel connexionem odii cum objecto amabili, sub palliatis rationibus. 2. Possunt illæ duæ formalitates spectari in sui morali permanentia

nentia & in aliquo sui, hoc est, in effectu; causant enim aversionem Dei, faciunt illum offendi &c. formalitates illæ secundùm malitiam objectivam spectatæ, non subsunt libertati condonationis Divinæ, non tantùm independenter ab infusione gratiæ, sed etiam positâ infusione gratiæ; nam nec gratia potest facere, ut objectivè malum non sit objectivè malum; quia impossibile est idem esse, & non esse; consequenter impossibile est, ut quod est peccatum, non sit peccatum. Quod si illæ formalitates spectentur in aliquo sui, hoc est, in permanentia morali, & in hoc effectu, qui est reddere Deum aversum & infensum; reddere item Deum proximè potentem respondere pœnâ, ad dignitatem pœnæ; sic sumpta macula & dignitas, tolli possunt & quidem dupliciter: vel constitutione pœnitentis etiam in gradu filii adoptivi; hocque fieri non poterit sine infusione gratiæ. Vel pura remissione offensæ; & hoc poterit fieri sola extrinseca condonatione, qualem hîc defendimus, & qualem non posse dari, Argumentum Vasquez non evincit.

Neque valet si dicas: Eligendas esse opiniones quæ maximè distant ab hæreticis; magis autem distabitur à sententia hæretica, quæ justificationem refert in imputatam justitiam; nihil inquam valet si dicas: quia debemus eligere opiniones magis ab Hæreticis distantes, si cætera sint paria; benè enim advertit Ripalda, magis distaremus ab Hæreticis si diceremus implicare ut in Eucharistia sit simul panis & corpus Christi, & tamen hoc nemo tenet; magis item distaremus à Semi-Pelagianis, si negaremus dari scientiam conditionatorum; item si negaremus possibilem esse Creaturam ab æterno, magis distaremus ab Arianis? & tamen utrumque hoc posterius, viri docti tenent. Veritas autem fidei non indiget fulciri falsis; abest autem longè hæc sententia Suarii, ab illa imputatione hæretica, quia error illorum in hoc stat, quòd etiam defacto noluerint concedere justificati nos per infusionem gratiæ. Deinde quia defacto dicebant nos semper post peccatum esse maculatos, manere dignos pœnâ æterna, & quòd in nobis maneat semper peccatum, Deus tamen, inquiunt, illud non punit, & ita se gerit cum homine, ac si peccatum in illo non esset, imputando nobis justitiam Christi. De hoc puncto fusè Suarez citat. plusquam per paginam, à n. 16.

Objicit III. Esparza: Injuria homini ab homine illata, nequit remitti absque mutatione offendentis, vel offensi. Ergo & injuria Deo illata ab homine, non potest remitti absque mutatione alterutrius; sed hæc impossibilis est ex parte Dei. Ergo. Deinde effectus præcipuus peccati, quod est injuria erga Deum, est privatio gratiæ, voluntas autem sola hominis, non potest impedire hunc effectum, nec compensare ad æqualitatem injuriam Dei gravem. Ergo necessaria erit voluntas impeditiva privationis gratiæ, quod non aliter fieri potest, quàm per infusionem gratiæ; quæ sola, mutat peccatorem, mutatione necessariâ ad deletionem peccati.

Responsum jam. Mutationem posse intercedere ratione actûs supernaturalis retractativi, qui actus non tollet quidem effectum, qui est negatio gratiæ, tollet tamen moralem permanentiam, quæ tunc beneficio retractationis auferetur, Deo præcipuè, retractatione positâ, actum condonationis exhibente. Et licèt retractatio, non compenset ad æqualitatem, id non obstat; nam sufficit accedere tunc condonationem Divinam; nam etiam infusâ gratiâ non satisfit ad æqualitatem, & tamen perficitur remissio peccati, accedente condonatione Divinâ.

Conformiter autem ad usurpatam phrasim dici potest: Intervenire tunc in DEO aliquid æquivalenter præstans, quod præstaret mutatio; quæ æquivalentia, cùm non possit haberi in creatis, imò, ut dixi, debet non haberi; potest autem haberi in Divinis, adeòque habetur. Hinc ratione ejus salvatur quomodo Deus remittat offensam.

Instat idem. Nequit remitti & deleri peccatum, manente malo, quod induxit vel ipsum peccatum, vel odium, quod habet Deus in peccatum; aliàs nullum bonum foret illa remissio, aut valdè contemnendum: cùm tamen debeat injuriæ remissio multum æstimari, si fiat à persona insigni; mala autem quæ sunt inducta per peccatum vel odium Dei in illud, sunt plura, nec apparet quî tollantur sine infusione gratiæ; quale malum est aversio à Deo, offensa adversus eundem, inimicitia cum eodem, vilitas peccatoris, &c. Item privatio gratiæ, & juris ad gloriam &c.

Respondetur. Quòd sine infusione gratiæ, aliqua mala non tollantur, inter alia negatio constitutionis in esse filii adoptivi; consequenter illa remissio sine infusione gratiæ, non esset perfecta & absoluta; & licèt non foret digna tanta gratitudine, quantâ remissio simul cum filiatione, tamen mereretur magnam gratitudinem, sicut reus læsæ Majestatis ipsam condonationem multum æstimat, quantumvis non addatur illi evectio in dignitates; mala autem, quæ tollit extrinseca condonatio, sunt aversio Dei, quæ tollitur per illam conversionem Dei, tollitur offensa per remissionem; & cùm ante male illi voluerit Deus, fueritque peccatori offensus, tollitur hoc malum, dum redditur, Deus non offensus.

Ad plura autem quæ ex eodem adferri possent solvenda, habeatur præ oculis. I. Amare positivè seu amore stante in communicatione bonorum, manifestatâ ad invicem, est velle alicui bonum; potest autem aliquis amari

amari à Deo nonnisi negativè, quia scilicet Deus est illi non offensus. Et tali non est necesse, ut DEUS conferat aliquod positivum bonum præter hoc bonum, quod est ipsamet condonatio. II. Licèt repugnet duos inæqualiter positivè dilectos, non esse inæquales in bonis, possunt tamen duo inæqualiter amari negativè, nec tamen alteruter plus donorum habere; sicut etiam in creatis possunt aliqui inæqualiter amari, quin unus plus præ alio recipiat bonorum v. g. pecuniæ. III. Sufficere, ut tales quos DEUS diligit, ex consequenti sint inæquales, hoc autem consequens potest dici, quòd sit formalitas non invisi Deo, & formalitas objecti DEO non ingrati.

Illa autem propositio: Nullum est DEI donum distinctum ab omni forma justificante, quod ratione suæ bonitatis, non sit conferibile peccatori, illa inquam propositio supponit talem esse gratiam, quod dubium est. Et posito etiam, quòd gratia esset incompossibilis cum peccato, verum id esset, quòd nullum Dei donum intrinsecum sit incompossibile cum peccato, exceptâ gratiâ; falsum tamen esset, quòd non esset possibile donum extrinsecum, incompossibile cum peccato, qualem incompossibilitatem dicit condonatio extrinseca. Sed adhuc

Instat Vasquez: si semel admittatur possibilis remissio peccati extrinseca, nunquam jam fieri poterit illa per infusionem gratiæ, præcedet enim pro priori condonatio, quæ remittet peccatum, jamque ad remissionem & justificationem peccatoris, nonnisi concomitanter se habebit infusio gratiæ.

Respondetur. Pro priori naturæ, priùs intelligitur Deus non offensus, & postea amicus; sicut pro priori intelligitur, priùs Paulus non offensus Joanni, & pro posteriori positivè amicus, si antea fuit inimicus. Cæterùm tamen, quia justificatio absoluta, dicit constitutionem in esse filii DEI, & ad hanc nonnisi per gratiam, tanquam per formam pervenitur, fit ut ad sic sumptum genus justificationis, non se habeat gratia merè concomitanter.

DIFFICULTAS III.

De Medio abolendi peccata, quod est Favor Dei, vel Condonatio Extrinseca.

PRæmitto I. *Connaturaliter pugnare inter se gratiam & peccatum.* Quia Tridentinum Sess. 6. c. 7. Causam formalem nostræ justificationis, dicit esse gratiam; omnis autem forma, dicit repugnantiam suo contrario; ut patet inductione; & fundatur in hoc: quia unaquæque forma, sicut habet vim informandi subjectum, ita habet jus deposcendi conservationem sui, ut ita exerceat id, quod exercere nata est. Et quia suæ conservationi obest opposita forma, singulæ debent habere exigentiam, ut contrarium illi tollatur. Deinde, talis qualitas, quæ connaturaliter pugnet cum peccato, non est impossibilis; & talem esse de facto gratiam, vel ipse communis sensus DD. suadet.

Neque valet si dicas cum Coninck Disp. 21. de Char. à num. 96. sequi inde necessitandum Deum ad amandum hominem, in quo est gratia, vel ad amandum ipsam gratiam; non inquam valet si id dicas: Quia si peccatum & gratia stare secum possunt; clarè sequitur non necessitari Deum ad amandum hominem, gratiâ informatum; si autem id fieri non potest; nondum necessitabitur Deus necessitate antecedenti ad amandam gratiam, sed ex suppositione consequenti; hoc est, quòd ex suppositione, quòd Deus amet, exerceatque hunc actum infusione gratiæ, non poterit non amare; item, ex suppositione, quòd velit producere gratiam, non potest illam odisse; sed non necessitabitur ad amandam gratiam, ex suppositione antecedenti, vi cujus obligaretur ad illam ponendam. Porrò sola necessitas antecedens destruit dominium Dei & libertatem; sic non destruit dominium Dei, quòd Angelus ex naturalibus suis principiis petat durare semper; non destruit, inquam, Dei dominium, quia non necessitat antecedenter ad illum ponendum, & potest tollere absolutè illam suppositionem, auferendo concursum conservativum, quo etiam planè modo habet se DEUS in ordine ad amandum gratiam; consequenter ad illam amandam non erit ita determinatus, atque determinatur ad amandum se, quia ad se amandum non ex suppositione quòd se amet determinatur tantùm, sed simul determinatur ad ponendum amorem sui.

Præmitto II. *Independenter ab omni acceptatione, dari radicalem bonitatem in gratia*, vi cujus meretur condonationem & favorem Divinum, extrinsecum in ordine ad expellendum peccatum.

Ratio I. est. Quia bonitas talis qualitatis non implicat, & dari eam vel hoc ipsum suadet, ut ita ponatur Deus conformiter exigentiis creaturarum agere, adeòque ad exigentiam radicalem gratiæ, ponere ejusmodi favorem & acceptationem, aliàs tota justificatio, deberet tribui nonnisi favori Divino, nullo prædicato gratiæ id deposcente.

Ratio II. est. Quia si nihil obsit, ita debemus discurrere de merito sicut & de principio merendi, hoc est, gratiâ, jam verò in materia de merito, dictum est: Dari radicalem condignitatem.

Ratio III. est. Quia illud quod Deus tanquam effectum (si cætera sint paria) suæ condonationis ponit, saltem radicaliter debet esse favor Divinus, ut ita proportionentur inter se illa duo; favet autem si cætera sint paria, exhibendo gratiam.

Præmitto III. *Oppositionem illam gratiæ cum peccato esse Physicam*, si per ly physicum intelligas formam physicam; nam gratia est omnino forma physica; si autem accipias ly physicum per oppositionem ad aliquid physicum, sic non dicit gratia oppositionem physicam peccato, cum peccatū nihil sit physicè; sed hæc acceptio ly physici est impropria, quia etiam lux in communi acceptione dicit oppositionem physicam tenebris, quamvis illæ nihil sint. Posset commodè appellari hæc oppositio physicomoralis, nè existimet quispiam ex solo prudentum judicio, & non ex natura rei, intervenire oppositionem gratiæ, cum peccato.

Præmitto IV. *Pro nullo instanti reali, simul posse esse peccatum & gratiam.*

Ratio est. Quia opposita sententia damnata est à Pio 5. & à Gregorio 13. inter propositiones Baji.

Deinde duæ formæ substantiales, nunquam sunt pro eodem instanti in eodem subjecto. Ergo neque peccatum & gratia, cum hæc duo non minus sint opposita, quàm dispositiones contrariæ ad diversas formas substantiales servientes.

Oppositum præmisso videtur sensisse Lorca, quem aliqui excusant, sed excusatione graviorem illi errorem impingunt, de quo vide Ripalda, cit. & Oviedo Tract. 8. de Just. Cont. 4. p. 1. Quomodo autem expellant se hæc duo ut intelligatur, præ oculis habendum est, quòd eo instanti in quo fit peccatum, possumus duo ut ita dicam instantia naturæ & considerabilitatis partiri, & in illo instanti peccati reali, pro priori intelligibilitatis nondum intelligitur expulsio gratiæ, sed sola positio causæ expulsionis; in secundo autem intelligibilitatis intra idem instans reale, intelligitur facta expulsio gratiæ; & quia hoc secundùm instans est identificatum realiter uni illi instanti, toto illo instanti, jam non est gratia; sicut in eodem instanti reali non sunt tenebræ, si est positio lucis. Respici item ad hoc singulariter debet, quod terminus à quo in privativis nunquam debeat esse simul cum termino ad quem, licèt alia principia possint esse simul secum.

Præmitto V. *Peccatum à gratia excludi formaliter & non efficienter.*

Ratio, quia ex una parte appellat Trid. gratiam nomine formæ justificantis; ex alia parte non apparet quid efficiat illa forma; ergo sequitur conditionem aliarum formarum, formaliter expellentium sibi oppositas, modo adsint alia prærequisita, ad eum modum quo forma bruti expellit formam herbæ, quæ est cibus animalis, si adsint prærequisita; quod requisitum, An sit Condonatio.

Sit

Punctum Difficultatis I

An Condonatio Dei sit medium necessarium abolendi peccati?

Dicendum est Affirmativè, hoc est, *Condonationem DEI, extrinsecam, esse medium necessarium abolendi peccati*; alii id ita exprimunt Gratiam indigere ultimo compleri in ratione formæ abolitivæ peccati, per favorem Divinum: Est Conclusio contra Suarez, Vasquez, Granadum, Tannerum, Valentiam, Oviedo de Just. Cont. 4. num. 5. & Esparza de Just. q. 9. Sed eam docent Scotistæ & Nominales Scotus, Occam. Gabriel, & alii, & ex nostris Ripalda Dis. ultima S. 16 Coninck, quibus favet Salaz. & Lessius apud cit. Oviedo. Habet hæc sententia fundamentum in Chrysostomo Hom. 80. ad populum. *Nè tuæ confidas pœnitentiæ, tua enim pœnitentia, tanta nequit peccata delere; si sola foret pœnitentia, jure timeres: sed postquam in pœnitentia commiscetur Dei misericordia, confide.*

Probari solet I. Quod scilicet peccatum & gratia possint secum stare; ergo est necesse, ut accedat favor extrinsecus.

Sed ista probatio si ut sonat accipiatur, non convincit; nam Divinitus possunt secum stare frigus & calor, forma ignis & aquæ; nihilominùs hæ formæ, ut sint expulsivæ sui ad invicem, non indigent favore Divino extrinseco, qui duplex cogitari potest: unus negativus hoc est non impediendi, & hic est quidem, etiam formis naturalibus necessarius, sed de illo in præsenti, non agitur; secundo positivus, hoc est, pondus & vim superaddendo, & de hoc in præsenti agitur, sed illo formæ aliæ ut se expellant non indigent. An autem indigeat gratia in præsenti quæritur.

Probatur II. Si condonatio Divina, non esset medium necessarium abolendi peccati, seu quod idem est: Si gratia in ratione formæ remissivæ peccati, ultimò non indigeret favore extrinseco compleri, sine hoc favore, sine hac condonatione, & aboleret peccatum, & non aboleret; aboleret quidem ut supponitur, non aboleret autem ut probatur (procedit autem probatio de peccato mortali) quia nulla pura creatura habet vim abolendi peccatum, quod est infinitum in ratione offensæ ut suppono ex materia de peccatis; illa autem abolitio, deberet esse involvens satisfactionem, non enim est imaginabile, quî injuria, debitum, offensa, si non ponatur satisfactio, aboleri possint sine condonatione. Quod autem peccatum dicat infinitatem offensæ, in hoc fundatur, quia magnitudo offensæ crescit ex dignitate offensi, adeòque si offensus sit infinitus, offensa erit infinita; è contra, quia satisfactionis dignitas pensatur ex dignitate satisfacientis, & nullum satisfaciens creatum, est infinitæ dignitatis,

tatis, vel si esset, non esset adhuc par infinitati Dei offensi, fit ut à nulla creatura possit poni satisfactio sufficiens pro mortali, consequenter nec hanc vim habebit gratia. Sed de hoc actum in materia de peccatis, & in materia de Incarnatione.

Habeatur præ oculis parallela cum formis naturalibus. Quando duæ formæ possunt se expellere independenter à favore Divino extrinseco, tunc inter prædicata utriusque debet esse ad minimum commensuratio, imò ut defacto sequatur expulsio, debet aliquid semper esse in expellente, quod non est in expulso, nam victoria, semper est à fortiori. Fiat ergo hæc comparatio inter peccatum & gratiam, peccato convenit prædicatum quòd sit DEO displicens; gratiæ autem convenit, quod sit placens; peccato convenit, quòd sit constituens in esse odibilis Deo; gratiæ convenit ut sit constituens, in esse grati Deo. Sed peccato convenit insuper prædicatum offensæ infinitæ, non habet autem vim satisfaciendi infinitam gratia; hinc pro peccato semper debet stare victoria, sicut si forma ignis haberet infinitam adhærescentiam materiæ ignis, non posset vinci à finitis viribus, impugnantis hanc adhærescentiam v. g. aquæ; ergo nè stet victoria penes peccatum titulo prædicati infinitæ offensæ, cui non potest gratia opponere aliquid æquale, fit ut aliunde gratia adjuvari debeat, & hoc non aliud est, quàm condonatio extrinseca.

Respondebis I. Peccatum veniale; esse finitæ malitiæ, & tamen si poneretur in DEO expelleret infinitam illius sanctitatem, cur non ergo etiam à gratia depelli poterit infinita offensa.

Contra est. Quia minores sunt vires necessariæ ad faciendum malum, quam ad faciendum bonum; & ita gressum rectum non possunt facere, nisi duo pedes recti; ad claudicationem autem sufficit unus; quia ergo hoc quod est expellere infinitam sanctitatem, est malum, poterit benè à finita malitia præstari, hoc autem quod est expellere peccatum, est facere bonum, hinc ad hoc majores vires erunt necessariæ; quod ipsum fundatur in hoc, quod bonum debeat esse ex integra causa, adeòque ex prædicatis ita oppositis peccato, ut nullum sit, cui aliud non opponatur, ut ita bonum depulsionis sit ex integra causa; non apparet autem, quid infinitæ offensæ in gratia opponi possit.

Rursùs, quamvis possit per impossibile supponi dari in Deo peccatum veniale ex objecto, nullum tamen potest esse veniale ex subjecto, siquidem illo tolleretur ipsummet esse DEI, & sicut si propter verbum otiosum, interminaret Deus auferendam gratiam, ratione illius damni incurrendi, veniale, esset mortale, ita & in præsenti; unde ex subjecto, adfert infinitatem opponibilem sanctitati infinitæ.

Denique peccatum veniale in DEO adferret defectum infinitatis; quod ipsum probatur, quia infinita sanctitas Dei, hoc ipso quia infinita est, includit omnem possibilem sanctitatem, adeòque includit nè aliqua desit; quia verò veniali peccato adfertur desinentia aliqua sanctitatis in Deo, fit ut à peccato veniali adferatur defectus formalis infinitatis, pulsivus infinitæ sanctitatis; tale autem nihil ostendi potest in gratia ad expellendam offensam infinitam, seclusâ condonatione.

Responderi potest II. ex Oviedo cit. n. 18. Rationem adlatam probare quidem, quod gratia non tollat peccatum per modum condignæ satisfactionis, sed non probare, quod id præstare non possit, nonnisi per incompossibilitatem formalem, quam habet cum peccato, ad eum modum, quo auctores tribuunt contritioni vim justificandi, & non vim condignè satisfaciendi.

Contra I. est. Quia eo casu forma illa incompossibilis & esset depulsiva peccati & non esset; esset ut supponitur, non esset autem, quia nullum prædicatum adferret oppositum infinitæ offensæ; quia huic non apparet, quid sit incompossibile seclusâ satisfactione, nisi condonatio; quid enim remittit debitum, nisi solveris, vel condonatum tibi fuerit; contritioni etiam tribuitur vis satisfaciendi, sed non independenter à condonatione.

Contra II. est. Quia sicut gratia est forma incompossibilis cum peccato, ita & peccatum est incompossibile cum gratia; non ergo erit ratio, cur potiùs ad positionem gratiæ tollatur peccatum, & non maneat, jam præhabitum peccatum; ergo incompossibilitati gratiæ debet aliquid accedere, ut pro illa stet victoria, ut vincatur peccatum; ad eum modum, quo formæ succedenti debet aliquid inesse, ut vincat præcedentem; hoc autem non apparet quid aliud sit, quam condonatio extrinseca.

Contra III. Quia oppositi, videntur enervare doctrinam communiorem de necessitate Incarnationis, possibilis enim est gratia, quæ & sibi & aliis sit principium merendi; ponatur illa in creatura pura, illa poterit mereri gratiam & sibi & aliis, quæ ipsa gratia, haberet vim abolendi peccati, æquè benè, ac nunc, quando datur ex meritis Christi Domini; & per ordinem ad delendum peccatum, non minùs illi puræ creaturæ debita fuisset, quam nunc debeatur Christo Domino; quæ ergo jam esset necessitas Incarnationis, daretur enim alius modus salvandi generis humani, condistinctus à liberali condonatione, & tamen non indigens interventu Personæ increatæ.

Probatur III. Offensâ creaturæ, si non ponatur satisfactio æqualis, non potest remitti sine accessu condonationis, ergo & offensa creatoris, si non fiat æqualis satisfactio, non potest remitti, si non accedat condonatio.

Objicitur I. Non implicat contradictionem qualitas, quæ independenter ab omni condonatione extrinseca, dicat vim deletivam peccati; & non est ratio, cur talis non sit gratia nostras, pertinebitque hoc ad exaltandum Christum Dominum, quod meruerit nobis tam perfectam justificationem. Ergo &c.

Responderi potest imprimis retorsione argumenti. Non implicat contradictionem, dari qualitatem sanctificantem, quæ independenter ab omni cōdonatione extrinseca, non sit depulsiva peccati, nec est ratio cur nō sit de facto talis nostras gratia; nam sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec dignificanda; præcipuè cum de facto multa prædicata non reperiantur in justificatione, quæ reperiri in ea possent, & multum omnino conducerent ad dignificationem ejusdem, ut incompossibilitas etiam cum veniali peccato, impeccabilitas, certitudo salutis, identificatio lumini gloriæ; quæ omnia si mera & sola dignitas gratiæ spectanda foret, tribuenda illi essent. Gratia autem quamvis quàm maximè dignificanda sit, id tamen faciendum cum fundamento in Patribus & Scriptura habito, vis autem satisfaciendi pro mortali nullibi creaturæ tribuitur. Directè autem ostenditur ejus implicantia, quia & depelleret offensam mortalem & non depelleret; depelleret quidem ut supponitur, non depelleret autem, quia nullum prædicatum haberet, quod infinitæ offensæ opponeret, ut jam supra dictum est.

Objiciuntur II. Paritates aliquæ.

I. Paritas est. Peccatum sine ullo accessu extrinsecæ ordinationis Divinæ, est destructivum gratiæ; ergo & gratia sine ullo accessu condonationis extrinsecæ, est destructiva peccati.

Respondetur. Negando Consequentiam. Quia peccatum adfert prædicatum infinitæ offensæ, sufficienter depulsivum finitæ gratiositatis; cùm autem gratia non adferat prædicatum commensurabile infinitæ offensæ si secludatur condonatio, non apparet, quomodo aboleat infinitam offensam. Deinde de natura cujuscunque offensæ, est destruere gratiam, ut patet etiam in humanis offensis; de natura autem cujuscunque retractationis vel satisfactionis, non est, delere offensam, sed id facit nonnisi satisfactio condigna, quam pura creatura non ponit, aut condonatio.

II. Paritas est. Conversio sine ullo extrinseci accessu tollit aversionem; ergo & gratia delet peccatum.

Respondetur. Si procedat antecedens de cōversione & aversione materiali, verum est; nam non est possibile, sine bilocatione, easdem partes duplicem locum, ratione duplicis sitûs habere, essetque hoc absurdum, si formaliter conversio materialis, non tolleret aversionem materialem, absurdum autem nullum, imò conforme rationi, ut, quod non est satisfactivum pro offensa, non deleat offensam, nisi accedat condonatio.

Si autem Antecedens loquatur de conversione & aversione morali, verum quidem est, Conversionem personæ A, tollere aversionem ejusdem personæ A, quia duos contrarios actus non potest simul habere saltem naturaliter; sed falsum est, quòd conversio personæ A, tollat aversionem personæ offensæ B, nisi ponatur condigna satisfactio, quæ in præsenti non habetur: aut condonatio offensæ, à persona offensa B, procedens.

III. Paritas est. Actus Charitatis independenter ab acceptatione, essentialiter opponitur inimicitiæ Dei; ergo & gratia habitualis peccato; quia, qui illum actum habet, credit etiam & sperat supernaturaliter se amari à DEO; ergo amor ille opponitur inimicitiæ Dei, actus enim fidei id exigit, nè reddatur falsus.

Respondetur. Amantem Deum supernaturaliter, credere & sperare se amari à DEO, supposità acceptatione & condonatione extrinsecâ offensæ; nam ex natura rei potuisset peccator amare Deum, & tamen Deus non illi reconciliari, nec condonare offensam. Quod si paritas procedat de actu, quo Deus amat peccatorem, ille cum sit virtualis condonatio, bene habebit vires remittendi peccati.

IV. Paritas est. Independenter à favore extrinseco, forma pellit privationem. Ergo & gratia peccatum.

Respondetur. Infra videbimus, peccatum non stare formaliter in privatione gratiæ. Directè autem disparitas hæc est; quia in privatione respectu formæ, nullum est invenibile prædicatum, quod possit prætendere jus, nè expellatur à forma, & in quo excedat vires formæ, jam autem in peccato, invenibilis est talis titulus, propter quem deposcat non expelli, eò quòd habeat titulum infinitæ offensæ, & gratia non habet prædicatum, infinitæ satisfactionis.

V. Paritas est. Vita expellit mortem, independenter ab omni favore extrinseco, ergo & gratia, quæ est vita animæ, sine ullo favore, expellit peccatum, quod est mors animæ.

Responsum jam est: eadem enim aptari debet disparitas mutatis terminis, quæ immediatè ante adlata est. Addit Ripalda, peccatum, non esse propriè mortem animæ; nec gratiam, vitam; quia si esset propriè mors animæ, quomodo in peccato exerceri possent actus vitales supernaturales. Quando autem alii addunt, Innocentiam sine ulla acceptatione expellere peccatum, jam autem August. dicit gratiam justificare restitutione innocentiæ; id etiam non convincit; nam Innocentia si sit restituta, nego quod sine ulla acceptatione opponatur pecca-

peccato, sed primitus Innocentia possessa non indiget acceptatione, quia nec pro tunc est depulsiva peccati præexistentis.

Objicitur III. Si independenter ab acceptatione Divina, non habet vim expellendi peccatum, gratia; non esset ratio, cur illud deleret, in quantùm illud est contra legem naturæ, quod ipsum probatur, quia in quantùm est contra legem naturæ, non dicit respectum ad Deum.

Respondet Ripalda; quod ad Deum, tanquam Dominum naturæ, titulo principis, spectet jus condonandi etiam transgressionem factam contra legem naturæ: sicut Princeps supremus, potest remittere offensam suæ Reip. Sed independenter ab hoc principio dici posset, quòd gratia per nos habeat vim remittendi peccatum radicalem, habet enim vim sanctificandi, quæ sanctitas est forma depulsiva peccati, si cætera sint paria, ulterius, habet vim delendi peccatum, in quantùm illud est contra legem naturæ, quia hic jam non est ille titulus infinitatis, cujus intuitu, negatur, gratiam independenter ab acceptatione, habere vim delendi peccatum.

Addo. Hoc argumentum nocere etiam proponentibus, quia si peccatum in quantùm est contra legem naturæ, non dicit respectum ad Deum, quî ergo, qualitate, quæ dicit hunc respectum delebitur? præcipuè cum dicat respectum ad Deum tanquam finem supernaturalem, nam ista ordine sunt diversa, nec apparet, quî tali; peccato contrarietur gratia. Denique dici potest, quod accessoria sequantur conditionem principalis, & quia in peccato Theologico habet conditionem principalis, ratio offensæ Divinæ, si hanc exigit radicaliter delere, delebit simul & in quantùm est contra legem naturæ. Ex quo etiam principio in responsione allato, solvi debet: quomodo, si impossibilis esset Deus, & tamen possibilis gratia, quî inquam esset depulsiva peccati? quia videlicet inter prædicata gratiæ, est radicalis exigentia, ne stet cum peccato; quæ prædicata, supponeretur adhuc tunc habere gratia.

Objicitur IV. Ex Esparza. Aliqua dilectio Dei erga hominem, est essentialiter incompossibilis cum peccato, ea nimirum, quæ est remissiva & destructiva ipsius peccati; eaque dilectio est major quavis dilectione aliâ non incompossibili cum summo hominis malo; ergo est aliquod Dei donum essentialiter incompossibile cum peccato, idque est majus quovis alio dono non incompossibili cum peccato, nullum autem Dei donum, est conferibile homini viatori majus quàm gratia; ergo gratia est incompossibilis cum peccato.

Respondetur. Nullum donum Dei esse essentialiter incomposssibile cum peccato seclusâ condonatione; Dei vero dilectio, qua incipit diligere creaturam, est deletiva peccati, est enim saltem virtualis condonatio; unde hic actus unà cum condonatione, est major, gratiâ, sine hac condonatione acceptâ. Quod autem attinet ad illam propositionem. Nullum Dei donum potest conferri homini viatori majus quam gratia, si sumatur de lege ordinaria, & de dono participabili à pura Creatura per unionem intrinsecam cum eodem, vera est propositio, sed unio hypostatica trahens secum infinitam sanctitatem Divinam, longè est potior; & in ordine ad delendum peccatum ipsa condonatio extrinseca, quæ non dicit unionem intrinsecam cum creatura, & si per impossibile posset ita uniri peccatori, ut unitur gratia, longè efficacior esset ad expellendum peccatum. Dictum etiam supra, præsentem gratiam; non esse donum supremum, conferibile à Deo creaturæ, quia eâ gratiâ, quæ nunc datur, possibilis est alia perfectior gratia.

Instat Idem; sequeretur ulterius, maculam peccati fore indelebilem, si gratia per se solam, non esset essentialiter deletiva ipsius, quia nullus actus Divinæ voluntatis, solâ sui additione, ad id sufficeret, quod innititur huic principio: Quia nullus actus Divinæ vel creatæ voluntatis, differt ab aliquo actu alio, & multo minùs habet aliquam specialem sufficientiam, ad aliquem effectum positivum vel negativum, præcisè quatenus est positio sui à parte rei.

Respondetur. Totam hanc difficultatem pendere ex eo, quòd actus Dei liberi, contingant Deo, sine ulla illius mutatione, quæ difficultas, supra, jam responsionem habuit; benè enim, quamvis unus actus ab alio non differat re, differre potest æquivalentiâ denominandi, ita ut unus æquivalenter denominet Deum condonantem, alter retinentem offensam; id autem quod dicit de Creatura non satis explicatum est; non enim, apparet: Cur ex sola sui suppositione actus hic in Petro: Condono Paulo offensam, & in signum Condonationis, do illi hoc meum donum, quod de se tale est, ut mereatur nonnisi amico dari; cur inquam hic actus non habeat specialem sufficientiam ad hunc effectum, qui est condonatio injuriæ, & cum habeat radicalem exigentiam gratia condonationis? ut transeat Deus ad esse volentis huic exigentiæ satisfacere, sufficit voluntas illius (si velis mutationem extrinsecam) revelatione manifestatâ; vel ipse ordinarius concursus conservativus gratiæ; nam si staret cum peccato; alio genere conservationis indigeret.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

Objicit V. Rosmer. Tract. de Gratia. Unio hypostatica, seipsâ, est abolitiva peccati, ergo & gratia poterit idem præstare.

Respondetur. Negando Consequentiam. Quia unio hypostatica adfert secum infi-

nitam dignitatem personæ Divinæ, adeoque plusquàm abundantissimè opponibilem infinitati offensæ, jam autem gratia, nullum tale prædicatum secum adfert. Quando autem inquirit. Cur non sit participabilis sanctitas talis qualis est Divina, scilicet repugnans omni peccato? imprimis extra suum propositum id adfert: probaret enim, gratiam defacto nec cum veniali peccato stare posse, cum illud non patiatur sanctitas Divina. Deinde ad quæsitum respondetur: quia scilicet non est communicabilis creaturæ puræ dignitas infinita, & si non est communicabilis, nec est communicabilis vis satisfaciendi pro offensa infinita. Quamvis autem concesserimus, quod gratia exigat radicaliter condonationem: id per se Rosmer trahere non potest, quia radicalis exigentia condonationis, non aliud importat, quàm quod gratia sit forma, quæ est specialis participatio naturæ Divinæ in subjecto aliunde non impedito: condignum autem est, ut hæc impedimenta tollantur, adeoque ponatur condonatio Divina; quod totum concedendo gratiæ, non conceditur illi ulla infinitas, qualis concedi deberet, si de se diceret vim abolendi peccati.

Quando autem dicit Rosmer, quod illa qualitas, sit ultimum complementum liberi decreti Divini, condonantis peccatum, id quantumvis concedatur, non stat pro oppositis, non enim deberet jam vi suâ & ex intrinsecis principiis abolere peccatum, sed tantùm id haberet intuitu decreti Divini, decernentis nunquam se positurum gratiam, nisi condonato peccato: consequenter etiam, posito quod non implicet qualitas, quæ exigat essentialiter produci per talem actionem, quæ sit complementum liberi decreti, nolentis admittere ullum mortale in sensu composito illius qualitatis, posito inquam quod non implicet talis qualitas, tunc consequenter dicetur non posse consistere ullum mortale cum tali qualitate, id tamen non erit propter intrinsecum prædicatum illius qualitatis, de se depulsivum peccati, sed ratione annexæ condonationis Divinæ, quam se positurum decerneret Deus, quotiescunq; futurum foret, ut poneret illam qualitatem.

Instat I. Idem. Etiam suppositâ infinitate peccati, non implicat qualitas, quæ habeat connexionem physicam vel moralem intrinsecam cum remissione peccati (seu quod nos dicimus, quæ habeat radicalem exigentiam condonationis) ergo neque repugnabit qualitas de se abolitiva mortalis.

Responsum Jam est supra, quod scilicet radicalis exigentia condonationis, non deposcat ullum prædicatum infinitæ excellentiæ, sed solùm condignitatem, ut Deus pro sua parte condignetur remittere offensam: jam autem qualitas de se abolitiva peccati, deberet ut jam dixi, adferre prædicatum aliquod infinitæ dignitatis, quæ infinita dignitas, ut jam dixi repugnat creaturæ, præcipuè æquans dignitatem Divinam offensam.

Instat II. Si homo deberet alteri infinitas pecunias, & in debiti solutionem offerret illi unum obolum, non diceretur hic obolus habere physicam vel moralem exigentiam ad delendum totum debitum; ergo neque ulla qualitas erit possibilis, quæ exigat remitti infinitam offensam, si sit ipsa finitæ dignitatis; ergo si talis qualitas datur, dabitur etiam & qualitas, de se delectiva mortalis.

Respondetur. Disparitatem esse, quia ille obolus non est talis, ut sit natus constituere in aliquo statu hominem, qui status deposcat remissionem debitorum: si autem daretur talis obolus, de quo decerneret Respublica, quod quicunque eum haberet, deberet illi conferri immunitas à debito, adeoque condonatio à Republica; jam tunc ille obolus, haberet moralem exigentiam, nè quisquam prætendat sibi jus, ad illum debitum. Quod etiam fit in præsenti; quia gratia est nata constituere in esse filii Dei, hic autem status exigit condonationem culpæ, quam quia non potest de se abolere gratia, fecit decretum Deus, de ponenda sua condonatione, & extinguendo jure ad offensam.

Instat III. Pone dissensum infinitum, ille tolletur, etiam finito assensu. Item. Actus finitus potest condonare etiam infinitum debitum, ergo & gratia potest abolere peccatum, quantumvis illud supponatur esse infinitum in ratione offensæ.

Respondetur. Disparitatem esse; quia ad tollendum dissensum infinitum, non est necesse esse assentientem infinitum, consequenter benè tolli poterit per assensum finitum, idemque mutatis terminis dic de condonatione finita debiti infiniti; jam autem ad tollendam offensam infinitam, est necesse esse satisfacientem infinitum, adeoque tolli non poterit satisfactione finitâ: jam autem gratia; non dicit titulum satisfactionis infinitæ, quod si eum non dicit, seclusâ condonatione, non apparet, quî poterit tolli offensa, quia hæc nonnisi duobus modis tolli potest. Satisfactione vel Condonatione, quibus etiam nonnisi duobus modis tolluntur offensæ humanæ, & quidquid tertium invenietur, erit æquivalenter alterutrum ex dictis duobus. Negari etiam potest, quod dissensus infinitus, sit tollendus assensu finito. Quod attinet ad debitum illud, in esse suo totali, formalisatur negatione condonationis; & quia positio etiam finitæ condonationis, contradictoriè opponitur negationi condonationis, jam auferet totalitatem debiti, adeoque debitum; seclusâ autem condonatione, & positâ solâ gratiâ, non ostenditur quid contradictorium ponatur peccato, consequenter, non ostenditur expulsivum peccati. Præcipua objectio in hac materia desu-

mitur ab auctoritate, quam oportet hic examinare.

Explicantur Auctoritates.

I. AUCTORITAS est ex illo 1. Joan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ejus in eo manet & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est; cujus loci, ut docet Esparza, non est iste sensus. Gratia non potest ipsa influere in peccatum, quia etiam liberalitas, sive in nato, sive in non nato ex Deo, non potest influere in peccatum; nec item iste est sensus: quod eum qui eam habet non deceat peccare, quia hæc indecentia independenter à gratia habetur. Sensus igitur est; cum semine Dei & cum nativitate ex Deo, id est, cum gratia habituali, non potest homo componere peccatum, per vim activam sibi propriam, quod si activâ vi hominis id fieri non non potest, absolutè fieri non poterit, quia ut peccatum existat vel coexistat, non potest esse opus miraculosum, esset enim miraculum intrinsecè malum.

RESPONDETUR. Scripturam non dicere, eum, qui habet semen Dei non fecisse peccatum vel si fecerit habere vim abolendi illius jam facti, de quo tamen in præsenti quæritur, sed tantùm dicit; quòd justus non possit peccare graviter & mortaliter, puta in sensu formali seu quantum est ex vi illius statûs, utpote habens gratiam tam habitualem quam actualem efficacem, ad noluntatē peccandi, cum qua, non stat voluntas peccandi, adeoque peccatum. Rursùs indefinitè scriptura dicit, quod talis non possit peccare seu componere gratiam cum peccato, indefinitè inquam, quia non definit ex intrinsecis principiis & ex se convenire gratiæ, ut non stet cum peccato præterito; ergo non secundùm phrasim scripturæ loquitur, qui eam incompossibilitatem tribuit gratiæ secundùm principia illius intrinseca, cùm benè possit locus ille intelligi de incompossibilitate peccati cum gratia, ratione decreti Divini, quo, alligavit se condonationem exhibiturum, si deberet ponere gratiam; imò hæc incompossibilitas gratiæ cum peccato, quam indicare videtur hæc scriptura, poterit bene intelligi de incompossibilitate radicali, jam explicata; non verò de incompossibilitate formali. Ripalda citat plura loca S. Augult. in quibus satis intimat, eum, qui habet gratiam, non posse peccare, quia scilicet gratia, non potest esse principium peccandi, quod autem aliæ virtutes non possint esse principium peccandi, parum refert; nam in hoc genere gratia habet rationem principalis, utpote radix aliarum virtutum, dicit item formalitatem formæ sanctificantis, si cætera adsint, quod nulla virtus dicit.

II. AUCTORITAS est Tridentini quod Ses. 6. cap. 7. dicit Gratiam esse unicam formalem causam nostræ justificationis, non esset autem unica causa formalis, si condonatio esset medium necessarium ad justificationem, & sicut non rectè diceretur unica causa formalis naturalis illuminationis lux, si indigeret ad hoc favore Divino, & si posset componi cum tenebris; ita nec gratia erit unica forma justificationis, si potest componi cum tenebris peccati.

RESPONDETUR. Ut intelligatur bene Concilium, attendendum est ad mentem illius, quia nisi attendatur, ad mentem Concilii, non accipientur, verba Concilii ut sonant, nam sonant secundùm mentem, & tamen ex regula S. Augult. verba Scripturæ & Patrum accipi debent ut sonant, verba Augustini sunt de Genesi ad literam libro 11. cap. 1. *Admonendum arbitror, quod jam me & alibi in hoc opere memini prælocutum, illud à nobis esse flagitandum, ut ad proprietatem literæ defendatur, quod gestum narrat, ipse qui scripsit; si autem in verbis Dei, vel cujuspiam personæ in officium propheticum assumptæ, dicitur aliquid, quod ad literam nisi absurdè non possit intelligi, proculdubio figuratè dictum, ob aliquam significationem accipi debet.* Hæc Augustinus. Porrò mens Trid. intelligi debet & colligi per oppositionem ad errorem quem damnat, consequenter dicetur gratia esse unica causa justificationis, per exclusionem illius, quod invehebant Hæretici, quos damnabat Concil.

Jam verò hæretici, qui damnabantur eo capite à Tridentino erant duplicis classis. Aliqui, quibus adhæsit Bucerus, dicebant. Duplicem esse in nobis justitiam, quandam Dei & Christi Domini, nobis imputatam, quæ justitia moveat Deum, ut nobis det inhærentem justitiam. Rursùs de hac ipsa justitia dicebāt nobis inhærente, quod sit immunda & commixta peccatis. Aliqui autem cum Pighio & Coloniensibus Canonicis dicebant quidem, justitiam nostram nobis inhærentem non esse immundam & peccatis commixtam, sed tamen indigentem justitiâ Dei & Christi Domini superadditâ, ut illius intuitu remittatur peccatum. Itaque Tridentini mens erat, invehere illam unicitatem quæ opponeretur illi non vincitati invectæ ab Hæreticis.

Consentit autem nostra sententia Concilio, nam non admittimus justitiam Dei vel Christi imputatam, non admittimus in justificatione munditiam animæ immundam, admittimus in ipsa gratia vim sanctificandi si cætera sint paria (ut pro præsenti statu semper sunt paria) qualem vim sanctificandi gratiæ soli & uni non tribuebant hæretici. De mente hæreticorum consulatur Bellar. lib. 2. de Just. cap. 1. Et certè volebat hîc Tridentinum talem unicitatem attribuere gratiæ, vi cujus tamen, non decerneret aliquid creatum, posse esse satisfactionem pro offensa infinita, qualem deberet habere gratia, si se sola aboleret peccatum, consequenter

ter non excluſit condonationem extrinſecam.

In his ſenſibus gratia eſt unica cauſa formalis noſtræ juſtificationis, non per excluſionem ſcilicet favoris extrinſeci condonationis, ſed per excluſionem duplicis juſtitiæ, ſcilicet & juſtitiæ Dei, quâ juſti deberemus reddi & juſtitiæ nobis inhærentis. Rursùs eſt unica cauſa juſtificationis in ordine ad ſanctificandum, non enim nos condonatio illa ſanctificat, ſed tantùm remittit peccatum, quæ duo diſtinguit Tridentinum dum paſſim ait juſtificationem noſtram, non ſolum eſſe remiſſionem peccati, ſed & ſanctificationem noſtram. Deinde eſt unica cauſa juſtificationis gratia, quia cauſa formalis talis, ſine addito ſupponit pro forma extrinſecè unita, non unitur autem ita nobis condonatio extrinſeca, ſed ſola gratia. Salvatur etiam per hos phraſis Tridentini quod juſtitiam in nobis recipiamus, quia ſimplicius accipiendo hanc phraſim, dicimus gratiam eſſe aliquid permanens nobis unitum, ſed ex iſto ly recipientes, non ſequetur prædicatum, nempe, ut habeat vim Gratia abolendæ infinitatis peccati, idque ſecluſâ condonatione. Denique hoc ſenſu gratia eſt unica cauſa juſtificationis, quia in ratione Filii Dei nihil aliud conſtituit hominem, condonatioque, non eſt forma in hoc genere, ſed prærequiſitum & conditio neceſſaria. Quod ipſum vel per hoc defendi poſſet, quia ex dictis eſt neceſſaria condonatio Divina, & cum non ſit neceſſaria tanquã forma juſtitię nam, forma juſtitię innoteſcit nobis ex doctrina ſacra, doctrina autẽ ſacra dicit; hanc formam eſſe gratiã. Ergo ſi condonatio non ſit neceſſaria per modum formæ, erit neceſſaria per modum circumſtantiæ neceſſariæ, prærequiſiti, neceſſarii, &c. Quod autem dicit Comptonus apud Haunoldum lib. 2. num. 680. Errorem Buceri in hoc ſtare, quod poſuerit quidem juſtificationem ſtare in forma intrinſeca ſed imperfecta, cujus defectum ſuppleat favor Dei extrinſecus. Id explicari deberet magis, quod intelligendum nomine illius formę imperfectæ, ſi enim intelligatur forma Imperfecta hoc eſt commixta peccatis, nec dicens naturalem ſuam exigentiam, ut Deus ponat Actum condonativum, id hæreticum eſt; & hoc loco damnatum. Sed nego hoc ſenſu damnatam eſſe doctrinam Buceri quod ſanctificet quidem nos gratia, ſed quia non habet prædicatum, quod poſſet opponere infinitudini offenſæ Divinæ, ideo exigit idque ex principis ſuis naturalibus, ut Deus condonet peccatum, nec hoc ſenſu unquam damnata eſt à Tridentino propoſitio.

III. Auctoritas eſt ex eodem Tridentino Seſſ. *6. c. 3.* & *7.* quâ utitur Vaſquez ubi docet Tridentinum merita Chriſti ſemel tantum nobis applicari per juſtificationem, bis autem nobis applicarentur, ſemel in remiſſione peccati, & iterum in infuſione gratiæ.

Respondetur. Legatur Tridentinum, nullo ex citatis locis habet illam particulam ſemel tantum, ſed loquitur indefinitè, quod ſcilicet in infuſione gratiæ applicentur nobis merita Chriſti, quod non negamus. Et quamvis ly ſemel tantùm poſitum inibi fuiſſet, nobis non officeret, quia ſcilicet cum illa excluſiva acciperetur juſtificatio completè, quæ dicit gratiam, hinc completè ſemel nonniſi nobis applicarentur merita Chriſti; ad eum modum, quo ex expulſione formæ oppoſitæ, & informatione novæ, fit exhibitio unius effectus formalîs, & ad eum modum, quo actus fidei unus, eſt unum beneficium Dei, quamvis plura beneficia trahat, ut illuminationis, piæ affectionis, &c.

IV. Auctoritas eſt ex Triden. Seſſ. 5. Can. 5. quâ utitur Suarez, ubi Trid. ſupponit gratiæ tribuendam eſſe remiſſionem peccati, dicit enim, ſi quis negaret per gratiam Chriſti, quæ in baptiſmate confertur, reatum originalis peccati remitti, &c. anathema ſit; legantur formalia.

Respondetur. Etiam in hoc puncto ſpectandam eſſe mentem Tridentini; voluit enim illic definire, quòd non maneat in nobis reatus culpæ, qui debeat contegi juſtitiâ Chriſti; unde etiam ſtatim ſubdit, quòd gratia Chriſti, non ſit raſiva tantum peccati, nec efficiat id ſolum, quod nobis non imputetur peccatum. Tribuitur itaque gratiæ, remiſſio peccati in hoc ſenſu; quod qui illam habet, in illo non raduntur tantum peccata, ſed non tribuitur illi remiſſio peccati, quaſi aliquid finitum, ſit deletivum infinitæ offenſæ, ut deberet eſſe (ex dictis) ſi ſe ſola, aboleret peccatum. Unde etiam ita renatos nihil ab ingreſſu cœli remoratur, quia non manent ullæ jam reliquiæ peccatorum ut prætendebant Hæretici; nihil item damnation s eſt iis qui ſunt ſepulti cum Chriſto, ſed non id proficiſcitur à ſola gratia excludente condonationem extrinſecam, ſed potiùs illam depoſcente.

Deinde illud teſtimonium reſtat ſolvendum ipſi Suarez, inquantum cenſet gratiam, & peccatum ſimul ſecum Divinitus poſſe ſtare.

Adnotat etiam bene Ripalda. Per particulam *per* non ſignificari inevitabilem connexionem gratiæ cum peccati remiſſione, ſicut per merita Beatiſſimæ Virginis & ſanctorum obtinemus multa dona, quæ potuiſſet nobis DEUS non dare etiam ſtantibus illis meritis, & per gratiam CHRISTI Domini convertimur, cui potuiſſemus non ſubdere noſtrum conſenſum.

V. Auctoritas eſt ex eodem Tridentino Seſſ. *6. cap. 7.* quâ utitur Meracius, ubi docet Tridentinum Infundi juſtitiam nobis qua delentur peccata, ſecundùm diſpoſitionem noſtram,

stram, quod tamen intelligi non debet de favore Dei extrinseco, quia hic non participatur à nobis juxta mensuram dispositionis propriæ, omnibus enim æqualiter remittuntur, nec fieri potest, ut magis remittantur; nec fieri potest, ut magis remittantur ei, qui cum minori dispositione, graviorum mortalium reus justificatur; præcipuè cùm remissionem peccatorum, tribuat tanquam causæ formali illi justitiæ, Tridentinum.

RESPONDETUR. Per nos simpliciter accipi illa verba Tridentini; quia per nos favos extrinsecus non est justitia, est autem justitia ipsa gratia, qua non abolentur peccata tanquam à forma habente titulum opponibilem offensæ infinitæ, sed tanquam à forma connaturaliter, & radicaliter exigitiva condonationis. Et certè est gratia causa formalis justificationis, quia nihil aliud nos informando sanctificat, per modum perfectionis permanentis, & nobis intrinsecè inhærentis. Habeatur præ oculis casus quo ponatur gratia, & non intelligatur DEUS condonare, quî tunc intelligetur remissum peccatum? non repugnat autem Deum ponere gratiam, & non condonare.

Punctum Difficultatis 2.

An seclusâ condonatione DEI, possit stare peccatum cum gratia?

FOrmari posset contra adlatam Concl. 2. tale argumentum, si condonatio extrinseca esset necessarium medium remissionis peccati; illâ non positâ, quantumvis poneretur gratia, posset non remitti peccatum, consequenter stare peccatum cum gratia, sed hoc implicat; ergo. De hac minori est tota difficultas; posse autem stare peccatum cum gratia, negat Vasquez Dis. 104. Granado Torrez & post illos Espatza de Just. qu. 9. Affirmat Suarez hîc Disp. 9. Sess. 3. num. 8. & de Gratia lib. 7. cap. 19. & 20. Tannerus, Ripalda, Ariaga de Just. Disp. 46. Sect. 4. Oviedo de Just. Contr. 8. punct. 3. & alii.

DICENDUM est. *De absoluta potentia, posse secum stare peccatum & gratiam.*

PROBATUR I. Quia, id non implicat contradictionem.

PROBATUR II. Possunt secum stare forma rationalis, & forma irrationalis. Ergo & gratia cum peccato.

PROBATUR III. Quia ex una parte seclusa condonatione gratia non est remissiva mortalis, ut probatum est supra, ex alia parte. Non implicat contradictionem ut actum illum suum suum liberum condonativum suspendat Deus; ergo nec implicabit stare peccatum non remissum & gratiam, unà secum. Sed accedamus ad principale fundamentum quod est solutio Objectionum.

OBJICIT I. Vasquez. Si gratia & justitia nobis inhærens, possent esse simul cum peccato, etiam per potentiam Dei absolutam, sequeretur gratiam illam, non esse veram justitiam; sinit enim secum injustitiam, consequenter ex se non est, jam munditia & non innocentia animi, nam munditia, & immunditia, nec per absolutam potentiam Dei possunt esse simul secum. Et certè vera justitia talis esse debet, ut ipsa sit animi munditia, eò quòd suapte natura debeat reddere immaculatos, qui antea erant maculati.

RESPONDETUR. Imprimis retorq. Argumentum in principiis illorum (Vasquez enim oppositum sentit) qui docent, Divinitus in eodem subjecto posse esse simul formam rationalem & irrationalem, munditiam coloris hoc est albedinem, & illi oppositam nigredinem, quî scilicet tales formæ possint secum stare? dicerem enim formam rationalem, non fore tunc veram formam rationalem, nec rationalitatem, & irrationalitatem per absolutam potentiam posse secum stare. Quod si dicas id verùm esse, quòd hæ formæ stare secum non possint per identitatem, quamvis stare possint per compatibilitatem, idem præsenti puncto applica.

Directè autem ad Objectionem dici potest, quod munditia, justitia, &c. similia, aliquando sumuntur in actu primo, quem jam habent supposità etiam sua existentiâ, potentes scilicet exercere munus munditiæ, mundationis à peccato, justitiæ, &c. aliquando autem sumuntur in actu secundo, seu actu exercentes rationem munditiæ, &c. sumitur in actu primo munditia, quando sumitur pro radicali exigentia acceptationis, & exigentia ut Deus intelligatur elicere actum condonationis; sumitur autem in actu secundo munditia, quando sumitur unà cum condonatione Divina, & hæc sola debet esse talis munditia, ut actu reddat immaculatos, acta carentes peccato, actu completè justificatos.

Dici rursus ad eandem Objectionem potest, quod ly esse aliquid munditiam ex se, dupliciter sumi possit, vel pro eo, quod est esse munditiam non per aliud; & sic gratia est munditia & justitia ex se, omnisque forma habet ex se, ut non per aliud, sit forma; consequenter & gratia quam appellat Tridentinum Causam formalem justificationis, non per aliud est forma justificans; aliud autem est esse gratiam, justitiam ex se, hoc est non indigentem ad dandam hanc denominationem ullis prærequisitis, & hæc est falsa, inter quæ prærequisita est condonatio Divina, & sublatio negationis remissionis. Et sicut quando unitur forma subjecto inepto, non denominat

nat illud, sic & gratia, si incidat in subjectum, cui non intelligitur Deus remisisse peccatum.

In idem fermè recidet, quod loco citato numer. 61. dicit Oviedo, nempe gratiam habitualem, ex se, & adæquatè esse formam sanctificantem, in quantum esse sanctum significat aliquid positivum, hoc enim totum habetur ab entitate gratiæ, quia tamen esse sanctum, significat aliquid etiam privativum, nempe expulsionem peccati, hoc jam non habetur ab ipsa simpliciter entitate gratiæ; & quia esse sanctum ab utroque hoc pendet, hinc ulterius talem non fore denominandum absolutè sanctum.

INSTAT I. Vasquez. Impossibile est absolutè, aliquem simul esse dignum oppositarum rerum, & quidem oppositarum contradictoriè; ergo etiam impossibile est absolutè, aliquem habere simul justitiam inhærentem, & peccatum, gratia enim est quæ reddit animam, sanctam, dignam vitâ æterna, & peccatum reddit dignam pœnâ æternâ.

RESPONDETUR. Imprimis retorquendo Arg. circa compositum constans duabus formis, quarum una sit potens Deum videre, adeoque habens dignitatem physicam saltem remotam visionis, qualis est anima rationalis; & insuper alia, quæ sit impotens Deum videre, & non digna, physicè etiam, remotè, visione.

Retorqueri etiam potest argumentum in sententia, quæ replicatum, docet in uno loco posse mereri, in altero demereri. Independenter autem à miraculis, idem homo secundum corpus, non habet dignitatem physicam videndi Dei habet autem secundùm animam. Quodsi agnoscas, dignitatem hanc esse ratione diversorum, idem in præsenti dicere poteris. Deinde jam datas responsiones applicabis, quod scilicet posset aliquis dignus in actu primo videre Deum, & non esse dignus in actu secundo videre, licèt non possit esse dignus videre in actu secundo, & non esse dignus in actu secundo: jam autem gratia seclusâ condonatione adfert dignitatem nonnisi in actu primo ad videndum Deum.

Denique aptari potest responsio Oviedi, quod scilicet tunc daretur dignitas videndi Deum, secundùm id quod dicit positivum, sed non secundùm id, quod dicit negativum, eodemque modo solvenda esset illa alia Objectio, quòd ille homo posset esse in inferno, & non. Et sicut in sententia admittente quòd homo replicatus posset in uno loco habere contritionem in alio non, sicut inquam in hac sententia dicitur pertinere ad providentiam Divinam, ne id permittat, ita & in præsenti.

INSTAT II. Repugnat quidquam simul esse justè adæquatum alicui regulæ, & inadæquatum, jam autem esse justum, est esse adæquatum summæ regulæ, esse autem peccatorem, est esse non adæquatum.

RESPONDETUR. Idem ratione diversorum posse esse æquale & inæquale, sic palmus aureus & plumbeus possunt esse æquales in ratione palmi, in aliis inæquales, ita & hîc ratione gratiæ posset concedi æqualitas ad summam regulam, negari ratione peccati.

Sed stari insuper potest in responsione adlata, dicendo Gratiam esse æqualitatem cum prima regula in actu primo, & secundùm esse positivum, sed non in actu secundo, & quoad esse (quod dicit æqualitas cum Deo) privativum.

OBJICIT II. Vasquez. Si gratia & peccatum possent secum stare saltim Divinitus, sequeretur non esse duas mutationes invicem connexas, sed solum se comitantes, alteram remissionem culpæ, alteram infusionem gratiæ; consequenter alterâ mutatione, fieret de peccatore non peccator, ac proinde dici non posset hominem de peccatore fieri sanctum, ne injusto & impio, fieri justum.

RESPONDETUR. Non esse has duas mutationes inevitabiliter connexas, nam absolutè loquendo, infusâ gratiâ posset nondum remitti peccatum; sunt tamen hæ mutationes invicem connexæ, ratione radicalis proportionis, adeoque exigentiæ in gratia, ut si illam Deus ponere velit, simul etiam pro sua parte condonet: & sicut quamvis posit Deus impedire, nè tollatur forma plantæ, introductâ formâ bovis, quia tamen id est secundùm exigentiam formarum, bene dici possunt illæ mutationes connexæ, ita & in præsenti, licèt non omnia sint paria, cùm ut prædictum est, major sit proportio inter formas physicas, quam inter peccatum expellendum & gratiam.

INSTAT Vasquez pluribus, quibus inquirit, quî fieri possit, ut illud peccatum non remissum conservetur cum gratia.

RESPONDETUR. Dupliciter id contingere posse. I. Si ponatur homo in ante cum gratia & tamen postea peccet, & tunc Deus si vellet conservare illa duo, non exhiberet concursum indebitum peccato, deberetur enim concursus peccato ex generali obligatione causæ primæ, & ex obligatione servandi intactam libertatem creatam, sed solùm præstaretur concursus indebitus ipsi gratiæ, quam deposcit tolli peccatum. Secundo casu quo scilicet infunderetur primo gratia, & peccatum jam deberet tolli, eo casu exhiberetur concursus indebitus gratiæ, quia non exigit gratia in præsentia peccati, vel poni primo vel conservari. Et universaliter non debet dici eo casu speciale concursum exhiberi actioni peccaminosæ, quia actioni peccaminosæ dum fit, non exhibetur concursus specialis, quia exhibetur concursus debitus titulo

causæ primæ, in conservatione etiam illius, non præstatur indebitus concursus, quia illa conservatio est nonnisi negativa, seu non impeditiva; quia scilicet Deus non ponit suum actum, ad quem ponendum non est obligatus, non plus enim facit, nisi quia non condonat quod posset condonare, cùm possit præcipuè rationabiliter, non annullare jus ad offendi.

Solvuntur aliæ Objectiones.

OBJICIT III. Esparza argumentum commune Impossibile est eundem ab eodem amari, & odio haberi simpliciter & absolutè, seu quòd eodē recidit; Impossibile est eundem amicum esse, & inimicum pro eodem tempore, quod quidem de mutuis hominum inter se affectibus est indubitatum apud omnes, Ergo etiam impossibile est eundem à Deo odio haberi & amari: jam autem omnes peccatores odio Deus habet, & omnes habentes gratiam amat, Dominus enim diligit justos.

RESPONDETUR. Quod ad Antecedens attinet illud negat Oviedo Contr. 6. An punct. 3. docetque assensum, & dissensum de eodem posse secum stare Divinitus. Ad quod defendendum hoc teneri potest. Ut implicet contradictionem aliqua esse secum, unum illorum deberet esse tanquam esse, & aliud tanquam non esse, quia contradictio deberet esse, inter esse, & non esse, jam autem assensus & dissensus, amor & odium habent se sicut esse & esse, nam assensus non est negatio dissensûs, sed positiva forma, itemque è converso. Quodsi dicas, Consequenter contradictoria non posse esse simul secum, ostendere debebis cur anima rationalis, non sit consequenter ita negativa animæ irrationalis, ut nè Divinitus quidem possint secum stare. Rursùs vera contradictio & implicantia debet esse ejusdem de eodem, & quidem ratione ejusdem secundùm affirmationem & negationem, jam autem & dissensus non esset ratione ejusdem, sed ratione diversorum. Figi etiam posset hæc imaginatio; videat Paulus Petrum currentem, quid implicat poni prædeterminationem in Paulo, species item cursûs Petri, quibus determinetur ad dicendum unâ horâ Petrus currit, supponamus post mediam horam verum Petri cursum deficere, cur illa mediâ horâ non poterit dicere Paulus; Petrus non currit, agereque secundùm debitum suæ potentiæ, & tunc starent omninò secùm hæ propositiones Petrus currit, Petrus non currit; adeoque starent secum Assensus & Dissensus. In idem fermè recidet si dicas. Tunc cum Petrus currit in loco A, si inquam dicas Petrus currit; nō videat alius cursum Petri, & dicat Petrus, non currit, cur tunc ille actus (supposito quòd sit qualitas realis) non poterit transferri in intellectum oppositum dicentis, licèt qualitate extrinsecùs sibi additâ, non denominabitur intelligens, is, qui illum actum non elicuit; sed in præsenti de hac denominatione non quæritur, sed tantùm: An illi duo actus secum coexistere possint, quod si in intellectum dicentis Petrus currit, potest transferri actus ab alio intellectu productus & dicens Petrus non currit, certè illud transferri ostendit hos duos actus stare secum posse.

Major esset difficultas; An simul secum stare possint beatitudo stans in visione & amore, cum odio Dei; & concesso quòd amor & odium stare secum possent, negari posset quod visio beata & amor, cum odio & peccato stare possint, idque non præcisè ex eo, quod ex vi actuum, incompossibilitatem insuperabilem habeant amor & odium, sed quia illis actibus addita est formalitas possessionis omnis boni, quæ possessio omnis boni negat, quod aliquod bonum illi statui debitum non possideatur, consequenter, quòd non possideatur negatio odii Divini, quia etiam hæc est aliquod bonum, debitum illi statui, malum enim est, odii se, Dominum Deum nostrum.

Qui autem vellet tueri communem sententiam, scilicet quòd assensus & dissensus non possint secum stare, & tamen placeret illi dicere cum Suarez, gratiam & peccatum posse se compati, is diceret, quod impossibile sit eundem amari in actu secundo & odio haberi, licèt possit aliquis amari in actu primo, & in actu secundo odio haberi; jam autem seclusâ condonatione offensæ & remissione peccati, quantumvis positâ gratiâ, amaretur creatura nonnisi in actu primo, non tamen in actu secundo.

Rursùs in principiis communis sententiæ ostendi posset disparitas: Cur scilicet assensus & dissensus sese inevitabiliter expellant, non expellat autem inevitabiliter peccatum & gratia, quia scilicet nullum est prædicatum in assensu, cui opponibile prædicatum non habeat dissensus, jam autem in peccato, reperitur ratio offensæ infinitæ, cui non habet prædicatum, quod opponat gratia, seclusâ condonatione. Huic etiam transferantur aliæ responsiones præcipuè illa Oviedi supra allata.

INSTAT idem. Cui remittit Deus peccata, non est amplius peccator, hinc etiam Psalmus Beatos appellat, quibus remissæ sunt iniquitates; beatus verò non est, qui subest majori malo, quàm sit privatio beatitudinis, subest enim miseriæ maximæ peccati, sed ei cui confertur gratia, remittitur peccatum; quod ipsum Probatur; quia nullum est donum Dei distinctum à forma sanctificante, quòd ratione suæ bonitatis non sit conferibile peccatori, quia conceptus formæ sanctificantis, consistit in incompossibilitate bonitatis ejus, cum malitia peccati.

RESPONSUM est; seclusâ condonatione nullam formam creatam esse talem, cujus bonitas, se solâ, sit formaliter abolitiva peccati adeoque incompossibilis peccato, nego item conceptum

formæ ſanctificantis, ſtare in incompoſſibilitate cum peccato.

OBJICIT IV. P. Martinus Olſzewski, ſi peccatum habituale & gratia poſſent ſimul ſecum ſtare Divinitus, illâ poſitâ & poſſet non remitti, & ſimul non poſſet non remitti peccatum, quod implicat: poſſet quidem non remitti, ut dicis, non poſſet autem non remitti ut probatur; quia cùm gratia Dei, ſit Divina ad nos amicitia, impoſſibile erit recipi aliquem in gratiam & amicitiam Dei, & eidem non remitti peccatum; atque impoſſibile eſt aliquem incurrere aliquam averſionem gratiæ & amicitiæ Dei, & non offendere Deum. Et certè ex terminis conſtat, quòd placari offendenti, ſit remittere offenſam, & recipere offendentem in gratiam ſeu amicitiam, eſt offendenti placari.

RESPONSUM jam eſt; gratiam, ſeclusâ condonatione eſſe amicitiam Dei erga nos in actu primo, in actu autem ſecundo tunc nonniſi gratia eſt amicitia Dei erga nos, quando eſt cum ſuis prærequiſitis, hoc eſt, cum intellecta condonatione, adeoque ſi ponatur tam pro eo, quod prò poſitivo depoſcit, quàm pro eo quod pro privativo, importat ut jam explicui.

ADDO. In phraſi hoc argumentum involvere aliquod dubium, nam aliud eſt etiam in humanis conferre alicui gratiam, & aliud recipere aliquem in gratiam: prima phraſis non denotat offenſæ condonationem, poteſt enim aliquis conferre alicui aliquam gratiam, nec tamen hoc ipſo condonare offenſam & recipere in gratiam, & certè prior illa locutio non importat præceſſiſſe aliquam offenſam illamque obliterari, quod denotat hæc locutio recipere aliquem in gratiam; unde conſequenter negatur ex ſuppoſita adverſione, quod idem ſit conferri gratiam à Deo & recipi in gratiam.

Illa etiam propoſitio Impoſſibile eſt, incurrere averſionem gratiæ, & non offendere Deum, examine indiget, ſi enim incurrere averſionem gratiæ accipiatur materialiter, hoc eſt, pro ſimplici privari gratiâ, id fieri poſſet ſine hoc, quod offendatur Deus, ſi autem accipiatur incurrere averſionem gratiæ formaliter, hoc eſt pro aliquo peccato merente, tanquam pœnam, privationem gratiæ, illa non poteſt haberi, quin offendatur Deus. Ratio prioris eſt, quia non implicat ſaltem pro alio rerum ordine auferri gratiam, & non in pœnam mortalis, ut ſi faceret decretum Deus, nonniſi pro hac vita conſervandæ gratiæ, & pro illa, in altera, ſubſtituendi lumen glorię identificatum vel non identificatum cum gratia, poſterioris ratio eſt, quia pro præſenti rerum ordine decrevit Deus, ſecundùm exigentiam præſentis gratiæ, non aliter illam tollere, niſi poſito peccato. Unde ulterius ſequitur. Idem quidem eſſe placari offenſo, & deſinere offenſam; idem item eſſe recipere in gratiam, & placari offenſo; ſed nego quod conferre gratiam (de quo hîc loquimur) ſit recipere in gratiam, quæ duo non diſtinguit præſens Objectio.

Abſtrahendo autem à difficultatibus fundatis in modo loquendi idem erit placari offenſo, quod accipere in gratiam, non quoquo modo, ſed accipere in gratiam cum ſuis prærequiſitis, & ſatisfaciendo exigentiis gratiæ, quibus abſolutè loquendo, poſſet non ſatisfieri.

INSTAT I. Idem. Tridentinum appellat gratiam ſanctificantem cauſam formalem juſtificationis noſtræ, ergo ſicut implicat cauſam formalem albi, poni in ſubjecto apto & non facere album, ita implicat poni cauſam formalem juſti, & non facere juſtum.

RESPONDETUR. Ut paritas fundata in auctoritate teneat, addi deberet, ſi ſcilicet ponatur forma juſti in ſubjecto apto, quod non eſt additum, negatur autem eſſe ſubjectum aptum, ſi non anteceſſerit condonatio, ut jam in ante dictum eſt, immò paritas adlata de albedine pro nobis eſt, ſuppono enim albedinem & nigredinem poſſe ſimul ſtare Divinitùs, quo caſu dici quidem poterit illud ſubjectum non album, nam hæc denominatio, cum ſit negativa, poteſt haberi quantumvis non de toto ſit aliquid non album, ſed cum difficultate dici poſſet nigrum, quia hæc poſitiva denominatio videtur excludere juxta omnes, ſaltem moralem albedinem; dixi moralem, quia Æthyops ratione dentium albus, poteſt dici abſolutè niger, eo quod in moralibus, parum pro nihilo reputetur.

INSTARI poſſet II. Non eſſe rationem, cur condonatio peccati dicatur per nos nonniſi prærequiſitum quid & conditio juſtificationis.

RESPONDETUR. Rationem reddi per principium Theologicum, nempe articulum de fide, hoc eſt auctoritatem Tridentini, quæ ſoli gratiæ tribuit rationem formalem noſtræ juſtificationis. Rurſus quia forma ſine addito dicta, ſupponit pro intrinſeco, condonatio autem Divina eſt nobis extrinſeca.

INSTARI poteſt III. Non eſt explicabile, qui non ponatur expulſio formæ ante inductionem formæ, ſi condonatio prærequiritur pro priori ante infuſionem gratiæ; rurſus non ſunt explicabilia ſigna rationis in mente & voluntate Dei circa juſtificationem peccatoris.

RESPONDETUR. In re non antecedi à condonatione infuſionem gratiæ, ſed antecedi intelligibilitate. Concipitur etiam à nobis gratia, quaſi munuſculum Dei, ipſâ condonatione benevolentis, quamvis autem antecedat intelligibilitate non antecedet expulſio formæ (utpote effectus.) poſitionem formæ (utpote cauſam,) condonatio enim eſt quaſi forma, quæ expellit moraliter negationẽ condonationis, quę non præſupponitur tolli ante poſitionem condonationis; jam autem ipſa negatio condonationis, ex parte objecti ſeu peccatoris, eſt in re jus Dei integrum, & non caſſatum ad ira ci,

quod

quod fundat actio peccaminosa, quod ipsum jus, non intelligitur cassari, & annullari ante condonationem, sed nonnisi illâ posita. Rursùs condonatio expellit etiam formalitatem non remissi peccati, in quantum non remissio peccati supponit pro seipsa, seu in quantum non supponit pro sanctificatione, quæ remissio quà talis, expulsioque non remissionis, non intelligitur ante condonationem, consequenter id quod expellitur à condonatione non intelligitur ante condonationem.

Id autem quod expellit gratia est negatio sanctitatis. Item negatio principii radicaliter exigentis condonationem & utriusque hujus negationis expulsio, non est ante, infusionem gratiæ, consequenter ex nullo capite expulsio formæ oppositæ, erit ante positionem formæ. Ipsa etiam remissio peccati passiva non antecedit absolutè infusionem gratiæ, quia Deus videns effectum suæ condonationis gratiam, etiam hoc titulo remittit peccatum & condonat, quia id, quia id exigit gratia, ad eum modum, quo decreta est Incarnatio ob excellentiam mysterii, priorem intelligibilitate præ excellentia capitis, quamvis etiam propter excellentiam capitis sit decreta.

Quoad signa rationis, ea sic ordinantur. In primo signo rationis, videt Deus varios modos remittendi peccatum, videt varias species physicas gratiæ, videt possibilitatem condonandi peccati per solam extrinsecam condonationem propugnatam, videt item possibilitatem expellendi peccati posita condonatione, simulque sanctificandi creaturam, tuncque ponitur in voluntate complacentia, & ut ita dicam inefficax appetentia illorum modorum justificandi. Secundum signum rationis potest concipi bipartitum: in prima parte advertit in particulari; & quasi per specialem considerationem entitatem gratiæ nostratis, non importantem de se vim abolendi peccati, titulo tamen sanctitatis exigentem eandem, in altera autem parte signi rationis, præsentantur rationes Deo notæ, ut pro præsenti rerum ordine tale medium adhibeatur: subsequiturque efficax voluntas satisfaciendi exigentiæ illius gratiæ, neque connectendi gratiam cum peccato, & insuper pro præsenti rerum ordine dandi talem gratiam. Hoc signum secundum, distinguitur aliquo modo à priori, sicut possumus concipere distingui unius nonnisi particularis claram & distinctam notitiam, à notitia universali. In tertio signo rationis intelligitur in tempore exequens suum decretum. Ex quo jam diverso respectu possumus ponere condonationem priorem infusione gratiæ, eò quòd sit signum, & connotatum condonationis Dei, pro præsenti rerum ordine: diverso autem respectu possumus ponere condonationem posteriorem infusione gratiæ, eò quòd gratia, sit radicalis exigentia condonationis, utpote quæ de se est quantùm ex illa formalis sanctitas, quæ exigit ne stet cum defectu. Condonationis radix autem est prior radicato.

Objicit V. Haunoldus lib. 2. num. 683. Et supponit quod nec Character supernaturalis, etiam Divinitus, possit esse falsus, nec actus supernaturales quo posito sic arguit. Contra sanctificans, est ex intrinseco & primario Prædicato signum affectus amicabilis exclusivi peccati, quatenus exigit ab illo affectu procedere. Ergo non debet posse esse signum falsum, sed debet nō minus esse signum essentialiter verum quàm Actus fidei de Antichristo futuro, & Character Sacramenti accepti, atqui non esset dignum essentialiter verum, si tantùm haberet exigentiam illius affectus dispensabilem.

Respondetur. Primi Antecedentis hunc esse sensum; Implicat dari gratiam & non ex affectu amoris Divini erga eum cui datur, quod Antecedens negatur in Nostris Principiis, estque ipsum controversiæ punctum, quod non probat Haunoldus. Rursùs duplici sensu potest habere Rationem signi gratia, imprimis signi quod Deus defacto amet eum cui illam det, & sic si gratia staret cum peccato, esset signum falsum. Secundo potest cogitari Gratia tanquam signum ejus quod exigit amorem, exigit condonationem, licèt non indispensabiliter; De quâ Ratione signi, duo dici possunt; imprimis quod non implicet tale signum: & deinde quod tale signum si ponatur in peccatore, non erit signum falsum non est signum actualis condonationis, sed est signum actualis exigitivi ut Deus codonet. Unde Character esset signum falsum si poneretur v. gr. in eo qui nunquam est Baptisatus, quia est signum Recepti Baptismi, sed si daretur Character, qui esset signum tantùm exigitivum ut conferatur Baptismus. Sed exigentia dispensabili, ille Character si poneretur in non baptisato & non baptisando, non esset signum falsum; Quia autem gratia, non est signum nisi exigitivum exigentia dispensabili ut condoneretur peccatum, fit ut cum peccato stare possit.

Punctum Difficultatis 3.

De Objecto voluntatis condonandi.

De hoc puncto pluribus agunt recentiores; post alios Lugo hîc Disp. 7. Sect. 9. Oviedo de Justificatione Tract. 8. Contr. 4. punct. 5. Ripalda Disp. ultimâ Sect. 23. pluresque referunt & refellunt sententias.

Sed illorum priorum duorum referenda est hîc explicatio.

Explicat I. Lugo cit. Quòd voluntas condonandi sit voluntas affectiva, destruendi titulum ortum ex peccato prudenter judicandum peccatorem, meritò & rationabiliter haberi à Deo odio, seu esse affectum, restituendi hominem, in statum antiquæ libertatis, & indemnitatis; quod totum potest Deus velle, absque eo quòd formaliter velit ipsam condonationem. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit I. Quia hæc voluntas & non respiceret seipsam & respiceret, non respiceret ut concedit Lugo & ad quod solum evitandum inquisivit hanc explicationem, censens quòd voluntas non habeat seipsam pro objecto. Quod autem positâ illâ explicatione voluntas respiceret seipsam, Probatur; quia illa voluntas respiceret titulum ortum ex peccato, ad prudenter judicandum peccatorem meritò, & rationabiliter à Deo odio haberi, si respicit illum titulum prudenter judicandi, respicit fundamentaliter acceptam perseverantiam moralem, hæc enim perseverantia est ille titulus. Si respicit illam perseverantiam moralem fundamentaliter acceptam, respiciet condonatio seipsam; quia illa perseverantia moralis stat in hoc, quòd cum homo fecerit illam actionem, tamen pro illa nec satisfecit, nec illam Deus condonavit, ad eum modum, quo moralis perseverantia voti stat in vovisse, & Deum v. g. non remisisse votum, nec voventem implesse promissum.

Non Satisfacit II. Quia illi affectui non potest tribui ratio formalis condonationis; quod ipsum probat sic Oviedo. Postquam DEUS habet actum illum, quo dicit vellem, quatenus est ex me ut præterita actio, ex se, non esset sufficiens ad maculandum hominem, pro hoc instanti, & tamen adhuc addere potest: verùm tamen, quia ex se sufficiens est illa actio, maculare hominem, volo talem hominem propter illam odio habere, & illum punire propter maculam, quæ ex tali actione resultat; ergo prior illa pars quam solam in explicatione condonationis assumit Lugo, non est formalis condonatio; & si aliquid aliud addideris legitimum, illud ipsum potiùs objectum condonationis est.

Non Satisfacit III. Quia objectum voluntatis condonandi non debet esse, quid omnino posterius ipso peccato v. gr. habituali, illud enim indubiè est quod remittitur, jam autem hoc quod est, non esse in statu libertatis & indemnitatis, est quid consequens ad peccatum habituale; ergo velle illius remissionem, non est velle illam indemnitatem explicatam.

Explicari posset II. ex Oviedo citato. Quòd ille actus habeat pro objecto destructionem peccati habitualis, seu quod idem est destructionem peccati actualis ut moraliter permanentis, quod ipsum moraliter permanet, quousque obligatio pro actione præterita satisfaciendi, non destruitur. Porrò dupliciter potest destrui quæcunque obligatio, vel per illius adæquatam adimpletionē, vel per illius remissionem factam independenter ab actu, quo, ipsa obligatio erat adimplenda ut patet circa destructionem obligationis solvendi 100. & si creatura poneret per impossibile condignam satisfactionem, non diceretur tunc Deus condonare, sed condonat cùm non ponitur. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Quia non plus dicit, quàm quòd voluntas condonandi, respiciat seipsam, quod ipsum Probatur; quia illa voluntas respicit destructionem permanentiæ peccati actualis, quæ permanentia, involvit negationem condonationis ut clarum est, ex principiis ejusdem; ergo respicit illa voluntas seipsam.

Utraque hæc explicatio dicit aliquid in re ad præsens punctum spectans; sed indigeret ulteriori declaratione.

In hoc stat difficultas. Nolunt dicere Auctores; quòd voluntas condonandi respiciat seipsam. Deinde difficile est assignare, quid respiciat illa voluntas, præcipuè verò, quia per illam condonatur v. g. habituale peccatum, quod si non condonatur, manet saltem inadæquatè; si condonatur non manet: quî ergo voluntas condonandi, non respicit seipsam dum vult non manere peccatum. Quid in hoc puncto sentiendum sit, partiri possumus per asserta.

Assero I. *Voluntatem condonationis transitivè acceptam, habere pro objecto voluntatem, quasi in actu secundo positam.*

Ratio I. est; quia si non esset verum assertum, & esset voluntas illa voluntas condonationis, & non esset, esset ut supponitur, non esset autem, quia non vellet quod vellet, vellet enim condonationem, & tamen non vellet condonationem, non haberet enim pro objecto volito condonationem.

Ratio II. est; Voluntas puniendi, habet pro objecto punitionem, voluntas præmiandi, præmiationem, & sic de reliquis. Ergo & voluntas condonandi, habebit pro objecto condonationem, seu voluntatem exercitam condonandi.

Ratio III. est; Quia ex una parte in Divinis reperitur similis comparatio unius actûs ad alium, & ita comparamus intellectionem Divinam ad volitionem, tanquam quid prius ad posterius, & tamen hi duo actus, in re, sunt idem. Deinde ex alia parte transferimus, seclusis imperfectionibus, ad Divina, quæ videmus fieri in creatis; jam autem in creatis volun-

tas

tas condonationis, habet pro objecto volitionem condonandi, nec est ulla ratio, cur voluntas condonandi transitivè, ut dixi, accepta, non possit habere seipsam ponendam pro objecto.

ASSERO II. *Voluntatem condonationis, vi cujus velit Deus statuere hominem in esse filii Dei & justificati habere pro objecto infusionem gratiæ.*

RATIO. Quia per nihil aliud potest constitui in esse filii Dei, nisi infusione gratiæ, ut dictum est. Ergo si vult illam constitutionem in esse filii Dei, debet velle gratiam; & sicut voluntas dealbandi, debet velle albedinem; sic & voluntas constituendi filium Dei adoptivum, debet velle gratiam, quæ sola, filium Dei adoptivum constituit.

Quodsi sit voluntas condonationis, vi cujus velit Deus etiam creaturam, se convertere ad Deum, pro objecto habet actum vitalem creaturæ, convertentis sese ad Deum. Ratio; quia hoc solùm modo, potest se creatura convertere ad Deum, ergo si velit Deus illam esse ita conversam, debet velle illum modum & formam conversionis. Sed quia hæc non tam sunt objectum condonationis, quàm potiùs mutatio extrinseca, quâ positâ intelligatur Deus condonare, *hinc*

ASSERO III. *Voluntatem condonandi habere pro objecto destructionem peccati habitualis, in quantum in suo conservari pendet à* DEO, seu annullationem & cassationem juris, quod fundatur ab actione peccaminosa, ut Deus maneat offensus & iratus, ita ut (breviter loquendo) id quod condonatur sit offensa facta, moraliter adhuc permanens, & se habens quasi non præteriisset.

Ut hoc assertum defendatur; habendum est imprimis præ oculis. Idquod condonat condonatio Divina, non est illa ipsa, sed peccatum moraliter permanens, ita ut peccatum illud, sit tanquam terminus illius condonationis. Et ratio est; quia quod condonatur, debet esse malum, condonatio autem non est quid malum. Ergo condonatio non seipsam habet pro objecto, sed malum quod condonat; ut etiam videre est in creatis condonationibus. Habendum deinde præ oculis, in peccato plures esse formalitates, inter alias esse jus Dei ad irasci, & hoc si ex parte Dei spectetur non est quid malum, est enim actus justitiæ illius, sed hoc quod malum est. quod fundat, illud jus. Rursus negatio condonationis Divinæ, non est peccatū, est enim negatio actûs Divini liberi, sed id quod malum est, est illud quod indiget condonari, illaque odibilitas, quæ quasi ex consequenti consurgit ex negatione actualis condonationis: hoc fundamentum juris & hunc titulum, denique hanc odibilitatem ex negatione actualis condonationis pullulantem suâ condonatione cassat, obolet, annullat moraliter Deus. Habendum denique est præ oculis, non esse possibile explicare, Deum condonatione suâ velle destruere peccatum habituale, velle cassare fundamentum juris irascendi, &c. quin dicatur aliquo modo habere pro objecto seipsam, non quidem tanquam terminum & objectum condonationis, sed tanquam aliquid dictum, connotatum, importatum ab illo termino, quia peccatum v.g. habituale quod remittitur; fundamentum item, fundans jus ad irasci, semper connotat (si moraliter adhuc maneat) negationem condonationis, siquidem positione illius omnino tollitur. Dixi quod respiciat seipsam aliquo modo, quia cum directè respiciat peccatum, quod ipsum non est negatio condonationis, sed id cui negatur, vel apponitur condonatio, fit, ut non respiciat seipsam directè, habetque pro objecto prius aliquid se, nempe negationem sui, quam positione sui aufert.

Hæc omnia supponant, quod aliquid absolutè loquendo, saltem quoquo modo possit respicere seipsum. Tum quia id non implicat. Tum quia potest cognitio cognoscere seipsam & habere se pro objecto, ut cum dicitur omnis cognitio est actus vitalis; volitio idem quæ vult & approbat omnes volitiones; ergo & condonatio potest habere seipsam pro objecto quoquo modo. Tum quia non apparet cur fieri non possit hæc enuntiatio, cognosco me cognoscere, quæ enuntiatio, est operatio indivisibilis ut suppono ex Animasticis, ergo etiam indivisibili operatione voluntatis, poterit velle voluntas, tali v. gr. volitione: volo volitionem quâ volo: ergo poterit etiam benè dicere voluntas condonandi; volo me.

DICES I. Apprehensionem esse communem, quod voluntas remittendi peccati in Deo, non sit voluntas sui ipsius.

RESPONDETUR. Apprehensionem communem non plus velle quàm id, quod condonatio non condonet seipsam, sed per hoc non excluditur, nè id quod condonatur, dicat negationem condonationis tollendam, à positione condonationis.

DICES II. Cum Lugo. Difficilè explicari, quomodo illa volitio feratur ad seipsam; an scilicet feratur ad seipsam prout existentem, vel prout possibilem, nam si est amor sui ipsius prout existentis, erit gaudium de seipsa, jamque tunc Deus non tam intelligetur volens condonare, quàm gaudens quòd condonârit, imò si dicatur, quod volitio condonandi feratur ad seipsam prout existentem, hoc ipso prærequiretur cognitio de existentia illius volitionis condonandi, consequenter illa volitio non esset libera, quia præsupponeret ex parte principii cognitionem de existentia ipsius condonationis, solùm ergo præsupponetur cognitio de possibilitate illius volitionis, eritque illa voluntas quasi efficax,

quâ Deus vult efficaciter illam volitionem, hoc autem non potest intelligi, quî enim eadem voluntas erit objectum suiipsius, præcipuè quia voluntas efficax dicit, aliquem influxum, vel quasi influxum in objectum, quem nullo modo potest habere illa voluntas in seipsam.

RESPONDETUR. Diverso respectu esse illic gaudium de condonatione, & diverso respectu esse efficacem voluntatem ponendæ condonationis, nam inquantum omnes actus Divini sunt ab æterno & in entitate necessarii, habetur de illis gaudium, sicut & de omnibus aliis actibus liberis; diverso autem respectu illa volitio non est gaudium, sed voluntas efficax ponendæ condonationis, accipiendo condonationem transitivè per ordinem scilicet ad seipsam ponendam; vel sumendo condonationem in actu primo, ad seipsam in actu secundo.

Quod autem assumitur non posse intelligi; quomodo condonatio possit esse quodammodo objectum ad seipsam, jam supra explicatum est. Licet verò voluntas efficax creata, dicat aliquem influxum verum & physicum, in alium actum, non tamen id reperitur in voluntate increata, & sicut dicit aliquam causalitatem intellectio creata respectu volitionis creatæ, quod non reperitur in Divinis, ita & in præsenti.

DIFFICULTAS IV.

Applicatio dictorum ad remissionem venialium.

IN antecedentibus actum est, vel maximè de mediis remissionis mortalium, nunc agendum de remissione venialiũ; de qua, qui voluerit fusionem tractationem, legat Suarez D. 11. & 12. Lugo Disp. 9. quæst. totâ, Dicastillo Dis. 2. à Dub. 16. usque ad 21. Ariaga de Justif. D. 47. totâ. Oviedo de Justif. Contr. 5. totâ. Tannerum D. 6. qu. 4. Vasquez & alios.

Quod attinet ad remissionem venialium, per aliquid pendens à peccatore, gratiâ Dei adjuto.

ASSERO I. Cum communi. *Venialia posse remitti, per actum attritionis de iisdem, nec requiri contritionem.* Est communis cum Suario, contra Vasquez.

RATIO I. Est auctoritas Tridentini, quod Ses. 14. c. 5. cũ dixisset venialia posse taceri in confessione citra culpam, subjicit; illa posse multis aliis remediis expiari; ergo non unâ sola condonatione. Et Aug. in Ench. cap. 71. auctoritate, ut refertur in Concilio Tole. 4. cap. 5. & habetur capite: Quod de pœnitentia. Dist. 3. quòd venialia etiam Oratione Dominicâ tollantur, ergo non sola condonatione.

RATIO II. Quia plus requiritur ad remissionem mortalis quàm venialis. Ergo si ad remissionem mortalis requiritur contritio, vel attritio, cum Sacramento, pro veniali sufficiet, vel sola attritio extra Sacramentum.

RATIO III. Quia attritio in non habente peccatum mortale, elicita ex motivo supernaturali, est imprimis retractatio quantùm est ex parte peccatoris, avertẽs ejus voluntatem à veniali. Rursùs illi actui respondet infusio gratiæ, quia hæc in præmium datur justis, ad positionem singularum actionum meritoriarum; cur ergo etiam non respondebit condonatio Divina, quam Deus nunquam negat in hac vita, quantùm est ex parte illius. Quando autem S. Thom. dicit; Peccatum tolli per suum oppositum, adeoque peccata venialia, cum sint opposita fervori charitatis, debere tolli per charitatem, id non convincit; quia si peccata tolluntur per sibi opposita, cum retractatio sit quid oppositum, & habeatur in attritione, attritione tolli debebunt venialia, in hocque ipso intelligetur fervor charitatis, quia sine fervore amandi, nemo facit id, ad quod non obligatur graviter, nemo autem obligatur graviter ad dolendum de venialibus.

DICES. Si sufficit attritio ad delenda venialia, non apparet ratio quomodo venialia remittantur in Confessione, jam enim invenirentur remissa per attritionem, & tamen Tridentinum Sess. 14. cap. 5. asserens venialia in confessione utiliter dici, quantumvis multis aliis modis expiari possint, supponit etiam confessione illa expiari, siquidem ly aliis, juxta regulam juris, est implicativum similium.

RESPONDET aliquis Particulam *aliis* non semper esse implicativam similium, nam Luc. 23. dicitur: Ducebantur autem & alii duo nequam cum eo, & tamen Christus cum quo illi ducebantur non erat nequam.

Sed hæc Responsio contradicit sensui communi fidelium, qui per prædictam particulam censent importari Confessionem, cùm teneant illa etiam expiari venialia.

Directè ad objectionem dici potest, quod non dicat Tridentinum, ea venialia quæ in Confessione dicuntur, quod non debeant supponi aliunde remissa, sed tantùm quod utiliter in Cõfessione dicantur, jam autem peccata mortalia etiam remissa, utiliter nihilominùs in Confessione dici possunt.

Sed reperiri insuper possunt casus in quibus venialia primùm, nonnisi à Confessione deleantur, ut si in instanti (ut alii volunt) terminativo absolutionis ponatur actus instantaneæ attritionis. Item positâ attritione, non delebuntur venialia ante Confessionem, sed primum in Confessione si supponatur homo habere simul mortale quod confiteri debet, & de eo non est contritus: Item si putet se non habere mortale, & de facto habeat, à quo tamen nusquam indirectè sit absolutus, eo casu, etiam positâ attritione, non remittetur veniale ante Confessionem. Sed examinandæ sunt in in hac materia aliorum Responsiones.

RESPONDENT quidam apud Rosmer. quod si aliquis dolens de uno veniali confiteatur idem

idem, & nec formaliter, nec virtualiter doleat de aliis, quòd illi sint remittenda illa reliqua venialia.

Impugnat hanc responsionem Rosmer, quod eodem jure dici posset Sacramentum pœnitentiæ delere omnia mortalia, modo adsit dolor de uno tantùm. Hæc impugnatio non convincit. Quia remissio venialium & mortalium, non debet inter se in omnibus proportionari, in multis enim venialium remissio dissimilis est remissioni mortalium; hinc non potest unum mortale remitti sine alio, & tamen potest veniale unum remitti, & non reliqua. *Cæterùm dicta Responsio*

Non Satisfacit. Tum quia. In re magni momenti recedit à persuasione communi fidelium, qui ad delenda peccata indiscriminatim requirunt formalem vel virtualem pœnitentiam. Tum quia illa peccata vel remittuntur vi Sacramenti, vel vi doloris, non vi doloris, quia ille dolor ad reliqua peccata nec formaliter nec virtualiter extenditur. Non etiam vi Sacramenti, quia Sacramentum requirit suas partes, cum nihil sit præter suas partes, inter quas est dolor, qui tunc supponitur pro aliis peccatis non poni. Tum quia hæc sententia ex parte favet sententiæ, quæ à doctis censuratur, quod Confessio venialium, non egeat ullo dolore ad remissionem.

Neque valet. Si pro hac responsione adferas, quod scilicet multi censeant, semper aliqua venialia remitti quando augetur gratia, etiam non positâ ulla retractatione; & Suarez docet, quod baptismus tollat omnia venialia, in quibus baptizandus non habet complacentiam, quod etiam de Eucharistia docet Pius 5. in suo Catechismo, & S. Th. q. 87. art. 1. dicit per Martyrium deleri etiam mortalia, nisi inveniat voluntatem actualiter peccato inhærentem. Non inquam valet, si id adferas pro dicta responsione; nam quamvis sint Auctores, qui in Confessione venialium, non requirunt attritionem vel formalem vel virtualem, dicuntque sufficere, ut non habeatur complacentia in venialibus, pro qua sententia sunt Filiucius, Azor, Granado, Suarez etiam hic Disp. 11 Sect. 1. n. 9. citat pro hac sententia, Soto & Ledesma, qui requirunt voluntatem, & desiderium recipiendi Sacramentum & effectum ejus. Sed Soto & Ledesma illam voluntatem censent esse virtualem pœnitentiam: ut non placet ægroto virtualiter morbus, cum ejus medicinam vult assumere. Cæterùm etjam hæc sententia meretur censuram apud Doctos, & est contra dicenda inferius, & insuper non opitulatur intentioni respondentium, quia illius Auctores, voluntatem suscipiendi Sacramentum, esse virtualem pœnitentiam censent, jam autem responsio, nullam pœnitentiam requirit de reliquis venialibus.

Quod attinet ad remissionem venialium, quam ad defendendam responsionem assumere posset aliquis, quod scilicet toties fiat quoties augetur gratia; id falsum est, & inferius dicetur, &, etiam concesso, quod verum esset, adhuc pro præsenti disparitas est, quia gratia habitualis definitivè non importat dolorem; si ergo aliunde habeat vim tollendi venialia, bene poterit illa tollere, jam autem includit Sacramentum pœnitentiæ definitivè hunc dolorem.

Unde consequenter dicetur, etiam baptismum quantùm est ex illo, præcisè non auferre dicta peccata; imò & ipsum Martyrium requirit dolorem, sed quia illud supponitur subire Martyr ex affectu Charitatis, quæ charitas est virtualis peccatorum dolor, hinc fit ut S. Th. Martyrio tribuat remissionem peccatorum, nihil agendo de dolore.

Respondent II. Aliqui, discriminantque inter attritionem & attritionem, talis est imprimis Lugo cit. n. 29. qui dicit aliquam attritionem extra Sacramentum esse deletivam venialium, aliquam non deletivam. Delativa erit, quæ ponitur in eo gradu in quo sufficit ad tale peccatum, cujus taxatio spectat ad Deum. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia eâdem libertate dici poterit, non omnem attritionem etiam cum Sacramento posse sufficere ad tollenda saltem venialia, sed nonnisi eam, quæ ponitur in certo gradu; & sicut licitum tibi est hoc medium, quod est attritio adstringere in ordine ad tollenda venialia ad certum gradum, & cum supponit Ecclesia attritionem delere venialia, interpretari id, de certo gradu attritionis, ita interpretari posset aliquis, quod attritio, nonnisi in certo gradu accepta, sufficiat cum Sacramento. Tum quia non est necessaria gradualis certa intensio contritionis ad mortale remittendum; ergo nec requiretur ad tollenda venialia. Tum quia daretur ansa nimis anxiè confitendi venialia, timendo scilicet, ne non pertingatur, ad taxatum illum gradum doloris.

Eodem referri debet sententia aliorum apud Meratium tom. 3. Disp. 8. S. 4. quòd scilicet illa sola attritio sit destructiva venialis, quæ concipitur ex motivo intrinsecè opposito peccato, de quo concipitur, ut dolere de mendacio propter inhonestatem oppositionis cum veracitate, quod si fiat attritio propter motivum extrinsecum, non erit deletiva venialis, quale esset dolere de mendacio propter pœnam à Deo infligendam. Sed neque hic sensus Satisfacit. Tum quia est hoc arbitrarium inventum. Tum quia mancam nobis Tridentinum, aut saltem dubiam doctrinam tradidisset de attritione, non præmonendo nos, ne ex extrinseco motivo eliciatur. Tum quia eâdem libertate, ut jam dictum est, dici posset, non omnem attritionem cum Sacramento sufficere.

Responderi posset III. ex Oviedo citato à num. 22. docet ille: Attritionem elicitam

citam ab homine justo habere sufficientem valorem & condignitatem, ut si Deus voluerit illam acceptare in satisfactionem debitam pro veniali, eam possit acceptare ut condignam satisfactionem; ita ut hâc acceptatione suppositâ, per seipsam jam extinguat debitum; rationem dat, quia magis est bona & magis placens Deo, quam displicuerit veniale; nam attritio est digna præmio æterno, non est autem digna pœnâ æternâ, culpa venialis. Et sicut accedente nonnisi extrinsecâ acceptatione, passio Christi Domini, ex se dignissima & sufficientissima, est satisfactiva, pro peccatis nostris, & sicut pro aureo vase sublato, si loco illius offeras gemmam longè pretiosiorem, potest in humanis non acceptari satisfactio, sed indigebit acceptatione, sic etiam in præsenti necessaria erit acceptatio. Docet rursùs, independenter ab hac acceptatione non esse attritionem condignam satisfactionem per seipsam extinguentem veniale, ex qua jam doctrina explicat mentem Trident. quòd scilicet extra Sacramentum, attritione infallibiliter non deleantur venialia, adeòque utiliter confitenda esse, eò quòd remissio eorundem ex lege & promissione infallibili à Sacramento proveniat. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT I. Quia posito, quòd attritio sit, quantùm est ex vi illius condigna satisfactio pro veniali, & tamen egeat acceptatione ut rationem illius exerceat, vel de sumitur inde, quia absolutè loquendo potest illam Deus non acceptare, vel quia decrevit eandem non acceptare extra Sacramentum, vel quia universaliter ad omnes offensas præcipuè verò honoris, est necessaria acceptatio & condonatio offensi; ex nullo horum capite sequitur intentum Oviedi, non ex primo, quia etiam absolutè loquendo, posset Deus non acceptare Contritionem pro mortali, præcipuè extra Sacramentum, & tamen nemo exinde colligit, quòd Contritio extra Sacramentum, non sit sufficienter deletiva mortalis; ex secundo etiam capite nihil concluditur, quia non constat de tali decreto, imò colligitur ex doctrina Tridentini, illud decretum Deum non formasse, non dixisset enim indefinitè Tridentinum: quòd venialia extra Confessionem deleri possint; ex tertio etiam capite nihil colligitur, quia acceptatio duplex potest in præsenti cogitari. I. Quæ involvat pondus accedens & perficiens imperfectionem satisfactionis, vel quæ sit condescendentia quædam, & talis condonatio saltem in creatis, non est semper necessaria, si enim ponatur satisfactio æqualis, benè dici poterit: non vis acceptare, quod tibi sufficienter satisfactivum est, per te stat, ego exolvo meum; talis etiam modus satisfaciendi inter Deum & creaturam, si ponatur, posset etiam dici (nisi adsit alius titulus) quòd condonatione non indigeat tanquam addente pondus. II. Potest intelligi satisfactio quæ sit remissio offensæ, depositio inaffecti animi, & ratio formalis reconciliationis, & hæc semper debet intercedere, sed hoc concesso, non sequitur intentum Oviedi.

NON SATISFACIT II. Quia rationes ejus in oppositum non convincunt.

I. RATIO ejus est, quòd scilicet durum sit dicere, nunquam venialia sine mortalibus in Confessione remitti.

Sed æquè fortè durum est dicere, quod pura creatura pro veniali satisfacere condignè non possit. Manet etiam explicatum, qui remittantur venialia in Confessione? Denique negatur durum id esse, quod dicimus & contra communem sensum, cum pro opposito citentur à Suarez & Dicastillo, Durandus, Azor, Henriquez, Coninck &c.

II. RATIO ejusdem est. Quia difficilè omnibus videbitur, quod actus attritionis universaliter de venialibus elicitus, auferat omnia venialia.

Sed id non convincit, manet enim eadem difficultas, qui remittantur per attritionem cum Sacramento?

III. RATIO ejusdem est. Quia per veniale aliquo modo homo avertitur à Deo & veram illius offensam committit; necesse igitur erit ad condignam satisfactionem ex sua natura hominem ad Deum converti, quæ conversio non habetur per attritionem.

RESPONDETUR. Sicut aliquo modo avertitur creatura à Deo veniali peccato, ita etiam aliquo modo per attritionem convertitur ad Deum, non quidem formaliter sed æquivalenter, non formaliter quidem, quia actus attritionis non habet prædicata formaliter prælativa Dei supra creaturas, æquivalenter tamen convertit ad Deum, quia retractat actum illum, venialis culpæ.

ASSERO II. Cum communi. *Extra Confessionem non sufficere ad tollendum veniale, quodcunque opus bonum, etiam factum sine intentione satisfaciendi pro veniali.* Est tamen in opposita sententia Tostatus, Medina, Gabriel, Major.

RATIO est Auct. August. qui citatur cap. neminem 43. de Pœnitentia Dist. I. ubi dicitur generaliter voluntatem non recedere à peccato, nisi voluntas doleat de peccato, loqui autem illum etiam de veniali ex contextu colligitur. Deinde rationabile est, ut cum homo voluntate suâ recesserit utcunque à Deo, nonnisi voluntate suâ convertatur ad eundem.

Cæterùm si aliquis poneret opus bonum v. g. Orationem, petens sibi à Deo dimitti venialia, talis remissionem consequeretur eorundem, ut docet Dicastillo num. 416. cum Suarez.

Neque

Neque valet si dicas, si quodcunque opus bonum non est sufficienter deletivum venialis. Ergo nec Martyrium; ergo pro Martyre aliquis orare potest saltem sub conditione, si fortè pro veniali non doluerit, non inquam valet, si id dicas. Quia solvendum id tibi erit, si forte teneas non remitti venialia per hoc solum, quòd aliquis actu sibi in illis non complaceat, posset enim fieri, ut Martyr, in veniali sibi complaceat. Dici etiam potest: Non posse id prudenter præsumi, quia cùm exerceat actum externum, qui est indicium evidentissimum magnæ charitatis, & cùm talis affectus sufficiens sit ad movendum Martyrem ad detestationem omnium venialium, præsumendum erit Martyrem, quodcunque veniale detestari; hinc inconcussa manet Augustini regula dicentis: Martyri injuriam fieri, siquis pro illo oret.

ASSERO III. Cum communi. *Ad tollenda venialia sufficere dolorem virtualem.*

RATIO. Quia etiam ad Sacramenta conficienda sufficit intentio virtualis, de quo vide in materia de Sacramentis. Consulatur Lugo cit. à num. 23. ubi etiam addit. Non debere esse propositum universale vitandi quæcunque venialia, imò respectu jam commissi potest esse propositum limitatum, ut si mentitus sis sine causa, fortassis non sit necessarium propositum non mentiendi, sed tantùm non mentiendi sine causa.

Hucusque dictum est de remissione venialium habenda per aliquid pendens à peccatore, gratiâ Dei adjuto; nunc videndum est de abolitione venialis per infusionem gratiæ pendentem à DEO.

Concomitanter se habere, ad deletionem venialis, infusionem gratiæ, certum est apud omnes, nam infunditur gratia in præmium cujuscunque operis boni adeòque actûs retractativi venialium; sed est tantùm difficultas in hoc; An gratia habeat formalem quandam oppositionem cum veniali, vi cujus illa infusa, expellat peccatum ab homine.

EXPLICANT I. Aliqui, hanc oppositionem per hoc, quòd gratia habitualis, considerata secundùm differentiam suam numericam, & gradus heterogeneos quos includit, opponatur venialibus; hanc sententiam tuentur aliqui, quorum suppresso nomine meminit Rosmer, & Oviedo cit. n. 41. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia admittit intra differentiam numericam, heterogeneitatem graduum, quod est admittere differentiam specificam ut suppono ex Philosophia.

NON SATISFACIT II. Quia quando committitur novum veniale, vel illi opponitur gratia præinfusa ad delendum simile veniale vel non opponitur; si opponitur. Ergo peccatum veniale formaliter expellit aliquem gradum gratiæ, si non opponitur, ergo nec priori, opponebatur, nam si nigrum non opponitur albo A, quomodo opponetur albo B.

NON SATISFACIT III. Quia ut arguit Oviedo, si licitum est ponere gratiam oppositam nonnisi huic veniali, cur etiam non licebit ponere gratiam huic nonnisi speciei venialium opponibilem, & aliam opponibilem alteri speciei, idemque transferri posset ad mortalia, quæ omnia essent arbitraria, & ultimum, contra communem sensum fidelium.

EXPLICAT II. Herize & cum ex Rosmer, quod peccatum veniale deleatur per gratiam habitualem, ut productam per talem actionem, quæ sit complementum liberi decreti condonantis DEI.

Idem explicat sic Rosmet. Liberum decretum Divinum essentialiter completur per aliquid extrinsecum, juxta quam sententiam, dicit gratiam habitualem, produci posse per varias actiones, quæ sint complementum variorum decretorum Divinorum, eamque secundùm suam entitatem non opponi physicè peccato veniali, sed ut est producta per talem actionem. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Ut bene in simili arguit Lugo. Gratia ex vi suæ entitatis, non est formaliter expulsiva peccati venialis; ergo neque ut est complementum decreti Divini, etiam sumpta cum actione quâ producitur, potest esse formaliter expulsiva peccati. Probatur Consequentia, si album non est ex vi suæ entitatis expulsivum nigri, etiam albedo, producta ex vi talis actionis, complentis tale liberum decretum Divinum, non posset esse expulsiva; quod ipsum ulterius ex eo Probatur; quia effectus formalis, primarius est ipsa entitas formæ unitæ & subjectum capax, si ergo ex vi entitatis suæ, non est expulsiva, nec erit expulsiva, prout producta tali vel tali actione.

NON SATISFACIT II. Quia si gratia prout producta per talem actionem, est venialis formaliter expulsiva; ergo illâ positâ, sic producta, inimpedibiliter etiam à DEO, sequetur expulsio venialis, nam effectus primarii, posita unione formæ & subjecto apto, sunt inimpedibiles. Sed hoc in præsenti non potest dici. Quia primarius formalis effectus actionis, est, agere, adeòque producere illam gratiam; ergo non erit illius effectus formalis primarius, expulsio peccati, adeòque erit quid impedibile, consequenter & erit ille effectus inimpedibilis, & non erit.

NON SATISFACIT III. Quia sequeretur quod si aliquis committat peccatum veniale simile priori, propter formalem oppositionem, sit auferenda actio conservativa illius gratiæ, adeòque & gratia. Et sicut si albedo

ex vi

ex vi hujus actionis esset destructiva nigredinis antecedentis, esset destructiva & sequentis. *Sic etiam in præsenti.*

Explicari solet III. cum Vasquez & Meracio, quòd peccatum expellatur formaliter per gratiam prout hâc intentione à Deo datam, ut expellat hoc vel illud veniale. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Quia hæc ipsa gratia permanens, potest compati secum veniale simile repetitum, aliàs veniale esset sublativum gratiæ, ergo apparet illam gratiam ex natura sua incompossibilem non esse, nec incompatibilem, cum illo veniali, hîc autem quæritur de expulsivo incompatibili cum veniali.

Quodsi recurras ad id, scilicet illam gratiam non utcunque esse incompatibilem cum veniali, sed prout datam tali intuitu. Contra erit, quia nullà intentio Divina potest facere, ut quod de se formaliter non potest præstare aliquem effectum, præstet illum vi intentionis Divinæ, sicuti si albedo non potest formaliter denigrare, eâ intentione data ut denigret, non denigrabit. Et licèt una eademque entitas possit esse sufficiens mutatio, ratione cujus intelligatur Deus hoc vel illud velle, non tamen intentio Divina addita huic formæ, potest facere ut aliquid tribuat formaliter, quod non est nata tribuere formaliter, fundaturque id ulterius in hoc principio, quòd effectus formales sint indistincti à forma unita subjecto apto, intentio autem Divina addita alicui formæ, non mutat illius entitatem.

Dices cum Mæratio. Non repugnat gratiam de se insufficientem, ut expellat veniale formaliter illud expellere, per aliquid prorsùs extrinsecum. Probatur Assertum; quia potest aliquis fidelis credere universaliter omnia quæ revelata sunt, & non credere Christum esse in Eucharistia, ignorans invincibiliter id esse revelatum; hi duo actus positâ ignorantiâ invincibili secundi mysterii non repugnant inter se; si autem sufficienter proponatur, quod verè Christus Dominus sit in Eucharistia, primus actus incipit habere oppositionem formalem cum secundo, & tamen hæc oppositio habetur ratione extrinseci, hoc est advertentiæ de novo positæ.

Respondetur. Positâ advertentiâ prior actus incipit habere formalem oppositionem, non cum actu in ante posito, adæquatè sumpto, sed cum actu novo, qui tunc ponitur; quia tunc supponitur poni iste actus: Judico esse revelatum, hancque revelationem mihi evidenter moraliter proponi, quod CHRISTUS DOMINUS sit in Eucharistia, & huic actui incipit opponi actus, qui dicebat: Judico non esse revelatum, nec esse evidens moraliter, quod Christus Dominus sit in Eucharistia. Tota ergo oppositio quæ tunc fit, non est inter actus in ante positos, nec ratione eorum præcisè, sed oppositio tota est ad actum tertium novum, non tamque oppositio primi actûs universalîs ad hunc novum tertium, quam secundi ad tertium: non est autem infrequens quod aliqua quæ possent dicere oppositionem formalem actualem ad aliud, non illam dicant actu, ob defectum ejus entitatis actu extra causas positæ, cui deberet fieri oppositio, quo etiam modo salvari debet, quomodo voluntas incipiat habere actu oppositionem ad voluntatem committendi jocosum mendacium, voluntas inquam quæ universaliter abhorret ab omni peccato veniali, non abhorret tamen à mendacio jocoso, putans illud non esse peccatum. Hanc difficultatem quomodo solvat Oviedo, videatur loco citato. n. 15. Omnibus pensatis non potest remitti veniale nisi per actum proprium retractativum, aut condonationem extrinsecam, nec enim apparet, quî aliter tollatur.

DIFFICULTAS V.

De aliis modis remissionis venialium.

De tribus hîc inquiretur: Quomodo scilicet remittantur per Sacramenta, Sacramentalia, & si aliquis moriatur salvandus, & nolit dolere, de veniali.

Assero I. Cum communi. *Singulis Sacramentis inesse vim remittendi venialia.*

Ratio, quia de fide est per baptismum susceptum sine obice tolli tam mortalia quàm venialia. Rursùs de fide est, per Sacramentum pœnitentiæ remitti venialia, quî enim juxta Tridentinum utiliter illa confiteremur. Idem dicitur de Eucharistia; quia Tridentinum Sess. 13. cap. 2. dicit hoc Sacramentum esse constitutum, ut illo liberemur à culpis quotidianis, & probat congruentia, quia hoc Sacramentum institutum est per modum cibi spiritualis, cibus autem reparat deperdita, & confortat in sanitate; quia autem repararet & confortaret, si nullam omnino haberet vim remittendi venialia, quæ comparantur ægritudini, sicut mortalia morti. S. etiam Jacobus eandem vim remittendi tribuit extremæ unctioni illis verbis; *si* inquit, *in peccatis fuerit, dimittentur ei* Jacob. 5. Confirmationem. Ordinem & Matrimonium: habere eandem vim communior fert Theologia, auctores citat & sequitur Dicastillo D. 2. n. 438. Congruentiam adfert Suarez, quia ista Sacramenta sunt Sacramenta, vivorum & amicorum; debent ergo esse talia, ut ex vi illorum non tantum sequatur argumentum amicitiæ, sed etiam abolitio leviorum offensarum.

Assero II. Cum communi. *Ex opere operato à Sacr. auferri venialia.*

Quia

Quia si simul tollantur mortalia, non apparet, quî tunc ex opere operantis tollerentur venialia, quando autem acceditur cùm venialibus solis, cum illa supponantur remissa ante Confessionem, idque ob præmissum dolorem, tunc in Confessione ex opere operato novo titulo remittuntur. Ratio, quia si mortalia ex opere operato remittuntur, quî non remittentur venialia? Et sicut adhuc ex opere operato remittitur mortale, quantumvis prædeletum contritione, ità & in præsenti. Nec obest quominus dicantur deleri ex opere operato, quantumvis debeat Deum intelligi pro sua parte condonans peccata venialia, quia ex opere operato delentur in Confessione mortalia, & tamen tunc debet intelligi Deus ponens condonationem.

Quod attinet ad Sacramentalia.

SAcramentalium nomine Antonomasticè veniunt Cerimoniæ adhiberi solitæ in usu & collatione Sacramentorum; in præsenti tamen largiori nomine, intelliguntur actiones quædam, quæ quidem non pertingunt ad causandam seipsis gratiam, nihilominùs tamen conducunt & disponunt ad eandem. Numerantur hæc Sacramentalia sex, Oratio Dominica, & quæcunque facta in Ecclesia consecrata, tunsio pectoris &c. Usus aquæ benedictæ, vel unctiones Regum vel Episcoporum, Comestio rerum solenniter benedictarum, Confessio Generalis, Eleemosyna & Benedictiones Episcoporum, Abbatum Consecratorum, id indicat vulgatus ille versiculus.

Orans, Tinctus, Edens, Confessus, Dans, Benedicens.

ASSERO I. cum communi. *Sacramentalibus inesse vim remittendi venialia*, ita enim sensus communis Ecclesiæ.

ASSERO II. *Sacramentalia non operari gratiam ex opere operato.* Ita communiter alii Theologi contra Sotum & Ledesma; & ex nostris Reiff. in Privil. Agoni Priv. 75. citantem pro se Valentia d. 7. q. 4. p. 1. Henriquez lib. 4. cap. 15. Azor. Bonac.

RATIO, quia Sacramentalia sola Ecclesia instituit, quæ non habet potestatem instituendi aliqua ut ex opere operato causent gratiam, imò Sacramentalia hoc ipso essent Sacramenta, si causarent gratiam, ex opere operato.

DICES. Potest Ecclesia conferre indulgentias, quæ ex opere operato operantur, Ergo si instituit Sacramentalia poterunt etiam illa ex opere operato operari.

RESPONDETUR. Distincta hæc esse quod aliqua possit instituere Ecclesia, quæ ex opere operato auferant pœnam & tales sunt indulgentiæ. Et talem potestatem agnoscit Ecclesia in Papa, & aliud est, quòd aliquid ex opere operato, auferat culpam, quantumvis venialem, priorem potestatem agnoscit in Ecclesia sensus communis fidelium, sed non hanc posteriorem. Rursùs aliud est dicere: quòd Ecclesia possit habere hanc facultatem, & aliud: An habeat; an possit habere non est disputatio; & hoc posse concedunt Doctores, post alios cit. Dicastillo n. 430. & Perez loco citato. Quod autem facultatem habeat actu pro illo priori, docet consensus & praxis Ecclesiæ.

INSTABIS. Ad significandam efficaciam Sacramentorum & efficaciam Sacramentalium, iisdem verbis utitur Ecclesia; nam in jure Canonico dicitur aqua benedici, ut ea cuncti sanctificentur & purificentur, quæ similes phrases reperiuntur, cùm sermo est de baptismo vel aliis Sacramentis.

RESPONDETUR. Et Sacramentalia & Sacramenta veteris legis & Sacramenta novæ legis conveniunt in hoc generali quod est Sacrare, Sanctificare &c. sed tota est difficultas: An hoc præstent eodem modo; nunquam autem Ecclesia significat eodem modo sacrari homines à Sacramentis & Sacramentalibus. Accipienda itaque verba sunt Ecclesiæ secundùm suppositam materiam, scilicet modo sanctificandi sibi proportionato. Et sicuti ex eo, quòd dicatur aqua benedicta nos purificare & sanctificare, non sequitur quòd nos à mortalibus purificet & sanctificet; ita nec accipiendum est, quòd remittat seipsâ & ex opere operato venialia.

ASSERO III. Cum communi. *Sacramentalia conferre ad remissionem venialium inquantùm conducunt ad motus animi, natos expellere venialia.* Ita post alios Lugo Dicastillo Perez.

RATIO est. Quia si non causant remissionem venialium ex opere operato ut dictum est; si item non causant ex opere operantis, quia jam tunc non sacramentalia, sed ipsi actus conferrent ad remissionem venialium: ergo debent hoc tertio modo causare remissionem venialium.

DICES. Ergo Sacramentalia non plus prosunt ad remissionem quam imagines v. g.

RESPONDETUR. In hoc imagines & Sacramentalia sunt paria; quia utrumque objectum, natum est excitare motus pios; sed in hoc sunt disparia, quia imaginibus non est promissa ista excitatio, ut est promissa Sacramentalibus, propter quam promissionem, dicitur eleemosyna extinguere peccatum &c. Rursùs Ecclesia se impetrantem, adjungit Sacramentalibus, non adjungit imaginibus, licèt non omnes impetrationes vel potius deprecationes Ecclesiæ, semper effectum sortiantur.

Neque valet si dicas, quod Aug. in Ench. independen-

dependenter ab excitatione motus pii, tribuat orationi Dominicæ venialium remiſſionem, non inquam valet; nam ſi Oratio eſt, & fiat ut debet, hoc ipſo dicit annexionem motûs pii.

Addo hic ex Mæratio & Perez, quòd Tinctus, Orans, ſupponendo ſcilicet pro Oratione, in Eccleſia, & Edens, ſint rigoroſè Sacramentalia, quia hæc ſola ſunt quid permanens, Eccleſiæ orationibus præſanctificatum, & ab illa inſtitutum; alia verò per modum objecti ut imagines, exhortationes, conciones, vel per modum ſuffragii, ut orationes aliorum, vel ex connexione ad aliquid inſtitutum à Chriſto Domino, ut auditio Miſſæ. Oratio autem Dominica, Confeſſio Generalis &c. ex natura rei, ſunt apta media, ad illos motus. Benedictio item Epiſcopi per illos, cum non habeat vim ex Eccleſiæ precibus, ſed ex precibus ipſius Epiſcopi, non eſt quid Sacramentale rigoroſè. Alii autem liberaliùs cenſent eſſe infinita propè Sacramentalia, accipiendo hoc nomen, pro quibuſcunque conducentibus ad motum contra venialia.

Quod attinet ad remiſſionem venialium poſt hanc vitam.

Status quæſtionis in hoc eſt: Fieri poteſt ut aliquis extemplò vel occidatur vel moriatur, & non doleat de venialibus. Item procedere poteſt difficultas de martyre, vel de baptizato immediatè pòſt moriente, & tamen poſſet fieri ut uterque affectum habeat ad veniale, imò quis dicat, caſum hunc Metaphyſicum & nunquam in praxim deductum; cum hoc veniali, non poteſt videre Deum, quia nihil coinquinatum intrabit in regnum cœlorum; quî ergo eo caſu remittetur veniale? & quidem non procedit difficultas de ſola condonatione ponibili à Deo, quâ Deus remittat veniale, ſed procedit difficultas de remiſſione, vi cujus ipſe venialiter peccans, avertatur ab illo veniali.

Explicat I. Hanc difficultatem Dicaſtillo. Ad providentiam Dei pertinere, ne unquam talis caſus permittatur, ad eum modum quo pertinet ad eandem non permittere, ut aliquis adultus cum ſolo originali & veniali, decedat ex hoc mundo eò quod non determinârit Deus locum & modum puniendi talem: non enim iret in infernum; quia hic locus eſt actuale mortale habentium; non ad lymbum: quia non eſt locus ille pro habente culpam, idque multò magis procedit de Martyre, qui ſecundùm ſenſum DD. immediatè poſt vitam videt Deum, quem quî coinquinatus videre poteſt, ne ergo hoc abſurdum ſequatur, pertinet ad providentiam Divinam, non permittere caſum prædictum. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit, quia certè non debet reputari caſus Metaphyſicus, ut aliquis vir probus ſubitò apoplexiâ tangatur & non retractet venialia. Deinde. Ponamus hunc caſum eſſe Metaphyſicum, adhuc ejus reſolutio inquiri poteſt, qualiter ſcilicet ſtantibus principiis fidei & phraſi Conciliorum, remitti poſſint venialia, de quibus hic agitur.

Explicat II. Idem. Quòd in primo inſtanti beatitudinis elevatur peccatum, modis remiſſioni competentibus. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Quia in primo inſtanti verum eſt dicere eſt beatus, aliàs & eſſet primum inſtans beatitudinis & non eſſet, eſſet ut ſupponitur, non eſſet autem, quia de illo non eſſet verum dicere: Eſt beatus & videns Deum. Quodſi verum eſt in illo inſtanti dicere: Eſt beatus, ergo non erit verum dicere: Non eſt emundatus à culpa veniali; quod ipſum Probatur. Quia ſi de beato verum eſſet dicere: Non eſt emundatus à culpa veniali: verum eſſet dicere: Aliquid coninquinatum intrat in regnum cœlorum, quod eſt falſum.

Deinde illi dolori retractativo, qui fieri deberet in primo inſtanti beatitudinis, vel prælucebit fides, vel viſio, vel alius actus ſupernaturalis cognitionis. Non fides, quia hanc pro nullo inſtanti ſecum compatitur viſio, non viſio, quia hæc non eſt coinquinatorum. Et certè videret illa viſio ſe eſſe, & ſimul peccatum eſſe, ergo poſſet non eſſe principium doloris, ſed permittere ſui coexiſtentiam peccato veniali, dicereque ſtetimus primo inſtanti ſimul, poterimus ſtare & reliquis. Quodſi illi dolori dicas prælucere debere non fidem non viſionem, ſed aliam cognitionem ſupernaturalem. Contra erit; quia ordinariè Auth. non agnoſcunt, quod cognitio quæ non eſt fides vel viſio poſſit eſſe principium actuum ſupernaturalium, ſed quidquid ſit de hac doctrina, ſaltim eſſet novum, conjungere viſioni actum doloris.

Explicatur III. communiter. Quòd remiſſio illa fiat in inſtanti ſeparationis. Ita Suarez, Vaſquez, Valeria, Coninck, Dicaſtillo, Perez & Oviedo de Juſt. Cont. 8. n. 56. Hoc inſtans ſeparationis, aliqui clarè dicunt, eſſe inſtans, quo jam anima ſupponitur eſſe ſeparata, & hoc modo loquuntur Dic. Per. Alii autem illud inſtans ſeparationis non exprimunt quale ſit & ita Lugo cit. D. n. 35. non appellat illud inſtans poſt ſeparationem nec poſt exitum à corpore, ſed in ipſo exitu. Suarez etiam D. 11. S. 4. n. 10. non dicit id fieri poſt inſtans ſeparationis animæ, ſed in primo inſtanti ſeparationis. Ille prior modus loquendi qui ſcilicet dicit remitti peccata jam ſeparatâ animâ.

Non Satisfacit. Quia non ſatis ſe accommodat ſenſui communi, qui fundatus eſt in Scriptura, cenſetque quod poſt mortem homo ſit in termino, & cadat jam nonniſi in unam partem, ut arbor ſucciſa. Deinde urgeri poteſt difficultas, quam urget Dic. ſi poſt inſtans ſeparationis elicitur actus retractationis; ergo vel martyr, vel immediatè baptizatus, ſi fortè habeant affectum ad venialia, decedantque nonniſi

nonniſi

nonnisi post illud instans separationis auferatur ab illis veniale, non videbunt immediatè post separationem Deum; & tamen hoc est contra sensum communem, & præsumptionem fidelium, & contra Trid. quod in baptizato dicit nihil remanere, quod illum ab ingressu cœli removeat.

RESPONDEBIS. Trid. ex sensu communi procedere & ex præsumptione quod talis nullum habeat veniale. Rursùs expressè dicit S. Paulus statutum est omnibus hominibus semel mori & post hoc judicium, en instans interpolans visionem, quod non negaret Tridentinum. *Contra est.* Sicut licitum est tibi dicere; quod Ecclesia præsumat nulla illum habere venialia, ita etiam dicam Ecclesiam præsumere, nullo veniali illum pro illo instanti ligari adeòque quærendum esse tempus aliud, quo remittantur. Deinde quando dicit S. PAULUS; Statutum est omnibus hominibus semel mori, & post hoc judicium. Ly post hoc, non significat aliquid succedens ipsi Termino à Quo, sed tanquam quid complens terminum à quo, adeòque non admittit instans, interpolans terminum ad Quem, & Terminum à Quo, quam interpolatione dicta doctrina, si ut sonat accipiatur, admittit.

Ut difficultati satisfiat. Dici poterit, postquam jam sunt turbata phantasmata, ante quorum turbationem intelligitur habere affectum aliquis ad veniale, in ipso instanti separationis, in quo intelligibilitate verum sit dicere: separatur anima & nondum intelligitur separata esse, datur efficax gratia rectractandi venialis, Deusque alligat suam condonationem; si quæ sit necessaria, & hoc casu, dicetur peccatum remitti in altera vita moraliter, quia exitus ex hac vita, moraliter spectat ad aliam vitam & non præsentem; consequenter talem, si v. g. sit martyr vel baptizatus, nihil post hanc vitam ab ingressu cœli moratur, quia immediatè post hoc instans separationis, incipit physicè alia vita & visio Dei. Et hæc responsio coincidit cum illis qui non exprimunt, quod post instans separationis vel animâ jam separatâ, remittatur veniale. Qui autem vellet defendere responsionem Dicast. diceret quod in primo instanti visionis, sit primum non esse peccati & desitio, cui in instanti immediatè antecedente, poterit prælucere fides, jamque tunc simul erunt non quidem visio & peccatum, sed visio & desitio peccati: non dicit autem Scriptura, quòd id quod desinit esse coinquinatum, non intret in regnum cœlorum.

Quod si nolis concedere, animam operari in corpore humano modo, perturbatis phantasmatibus, pones similem gratiam efficacem ante ipsum instans perturbationis phantasmatum, dicesque eo casu, in altera vita moraliter peccata remitti; nam morituri, dicuntur moraliter esse jam homines alterius vitæ.

QUÆSTIO II.

De Termino remissionis seu de eo quod remittitur.

IN hac quæstione explicabimus. Quid sit illud quod remittitur, attendeturque tam ad remissionem habitualis, quam ad remissionem actualis peccati; & quidem quod attinet ad remissionem habitualis peccati, in hoc est punctum Difficultatis. Transacto peccato si non justificetur homo, docet nos fides manere peccatum habituale; restat quærere: Quid est hoc peccatum illud habituale quod manere dicitur? non enim illud est sola præteritio peccati, quia hæc manet etiam justificato homine, semper enim vera est hæc propositio: Peccatum fuit. Adferendum ergo est; Quid sit illud peccatum habituale? Plures explicationes numerat & rejicit Oviedo De vitiis & peccatis, Cont. 8. totâ, Ariaga ibidem D. 49. Lugo D. 7. Dicastillo D. 1. Dub. 9.

DIFFICULTAS I.

Quid sit peccatum Habituale apud alios?

EXPLICAT I. Esparza q. 5. de Just. cum Bell. Valen. Tol. & aliis quod peccatum habituale, non aliud sit quàm actuale præteritum, & præsens gratiæ privatio; ita ut tota malitia peccati habitualis, non aliud sit, secundùm quod imputari potest peccatori, quàm ipsa malitia peccati actualis, habitualitas verò seu habitualis ac virtualis permanentia ejusdem malitiæ, sit privatio gratiæ, inducta per peccatum actuale, & conservata per vim demeritoriam ejusdem, multaque adfert præcipuè Esparza in explicationem hujus sententiæ, quæ longum esset transcibere, legatur ipse.

IMPUGNAT I. Hanc sententiam cit. Oviedo n. 8. tum quia commisso secundo mortali permanet novum habituale, & non datur nova privatio gratiæ; tum quia omnis privatio gratiæ est ejusdem speciei, peccata autem habitualia, sunt specie distincta. Nec sufficit esse à principiis specie distinctis, quia principia non distinguunt privationes ejusdem habitûs; tum quia in omnibus peccatoribus, est æqualis privatio gratiæ, & tamen peccata habitualia, non sunt æqualia.

RESPONDERI potest; commisso novo peccato dari novam privationem gratiæ, hoc est, novo titulo deperditam, & sicut obligatio satisfactionis quæ in principiis Ovied. formalizat habituale, potest haberi novo titulo, sic etiam in præsenti. Et licèt privatio gratiæ sit ejusdem speciei, nihilominus tituli illam perdendi, fundare possunt distinctionem specifi-

cam, adeoque tribuere specificationem peccatis. Et sicut id quod generatur, potest esse idem cum illo, quod educitur à solo DEO, ratione quorum titulorum, differt à seipso, sic & differet illa privatio ratione titulorum. Et licèt principia effectiva, non possint distinguere privationes, nam eadem erit privatio luminis sive Angelus extinguat candelam sive ventus, principia tamen si simul sunt ingredientia aliquod totum, possent illud distinguere, actus autem & tituli perdendæ gratiæ diversi speciе, ingrediuntur habituale, consequenter nec erit æquale in singulis peccatum habituale, ratione non æqualium titulorum.

Impugnat II. Card. Lugo. Quia hæc privatio gratiæ, esset peccatum habituale non utcunque sumpta, sed ut orta ex peccato actuali, hoc autem dici non potest, quia alias habituale non staret tantùm in aliquo præsenti, hoc est privatione gratiæ, sed etiam in præterito, hoc est actione præterita. Quodsi illud præsens hoc est, privatio gratiæ ut sit peccatum formaliter, habet ab aliquo extrinseco, hoc est actu præterito, etiam seclusâ privatione gratiæ, posset nunc homo esse peccator ab actu præterito.

Responderi posset quod quando duo ad aliquid requiruntur, etiamsi unum ab altero in aliqua denominatione pendeat, si sit illud connotativum, haberi non poterit nec salvari in uno extremo, quia etiam ratio cœnæ sumitur à vespertino tempore, numquidné jam solus vesper, potest esse cœna? ita etiam quamvis privatio gratiæ ut constituat peccatum habituale dependeat ab actu præterito, non sequetur ipsum actum præteritum, se solo formalizare posse peccatum habituale. Cujus etiam ratio potest dari ex Esparza; quia sola actio præterita quà talis, non habet permanentiam, quàm tamen infert peccatum habituale, ut ergo distinguatur habituale à merè præterito, non stabit sola præteritione actûs.

Impugnat & aliis mediis eandem explicationem Lugo, *sed non convincunt*, quia vel supponunt in sola privatione gratiæ stare peccatum habituale, excludendo actum, vel rigorosè insistunt huic termino, privatio; cùm tamen sive ex peccato sequeretur privatio, sive negatio gratiæ, benè formalizare poterit utrumque rationem peccati habitualis.

Impugnari solet III. communiter. Quia scilicet peccatum habituale in pura natura non stat in privatione gratiæ. Resp. potest, vel qualitatem illam naturalem quam aliqui admittunt, tolli, vel dici posset, nomine privationis latiori modo accipi posse, quodcunque non esse gratiæ, causabile ab actione mala, expelleret autem peccatum gratiam, si pro illo statu positum, fuisset. *Nihilominus hæc explicatio*

Non Satisfacit I. Quia ut legenti patebit non videtur distinctè loqui an in sola privatione & an etiam in actu præterito stet peccatum. Rursùs ut legenti patebit discursus illius ostendunt benè, quid non sit peccatum habituale, ut cum ostendit effectus positivos, privationes extrinsecas, aut etiam aliquas intrinsecas; non tamen explicat quid sit ipsum peccatum habituale, & ut ad multa quæ adfert responderi possit, inter cætera id præ oculis habendum, quòd quamvis omne peccatum morale contemnat bonitatem Dei, ut est in se realiter loquendo, potest tamen contemnere directè veritatem Dei prout est in se, peccato videlicet infidelitatis. Et licèt omnia expellant charitatem, non omnia tamen sunt nonnisi contra præceptum & obligationem Charitatis; cur ergo potius illud peccatum, quod v. g. infidelitate stat, contemnitq; veritatem Dei prout est in se, non censebitur habitualiter manere potius in contemptu veritatis, quàm in privatione gratiæ.

Non Satisfacit II. Quia prius est ratione nostrâ peccatum habituale quàm privatio gratiæ; ergo privatio gratiæ, non est de formali constitutivo peccati habitualis. Ant. Prob. Prius est ratione nostrâ peccatum actuale, quam sit privatio gratiæ actualis, ergo etiam prius est ratione nostra peccatum habituale, quàm habitualis privatio gratiæ. Et certè sicut pro ratione reddi potest cur actu privetur peccator gratiâ, quia actu est peccatum, ita pro ratione cur habitualiter privatus sit gratia, reddi poterit, quia est habituale peccatum.

Neque valet si dicas quod privatio gratiæ sit effectus actualis, non autem habitualis peccati, nam imprimis redit paritas. Rursùs privatio gratiæ pro primo instanti, non est diversa à privatione pro sequenti tempore; ergo si pro illo priori est pœna actualis, etiam pro sequenti, erit pœna; quia habituale peccatum non est pœna actualis, sed ipsum actuale nonnisi habitualiter durans.

Quando autem ad 4. dicit Esparza quòd Privatio gratiæ, in quantùm est à DEO puniente, non sit habituale peccatum, sed quantum est ab homine illam inducente demeritoriè; quando inquam hoc dicit non convincit, quia de hoc ipso quæritur; Cur ita sumpta privatio non sit effectus. Rursùs peccatum actuale supponitur prius esse demeritivum, & postea subsequi privatio gratiæ; ergo & habituale prius habitualiter erit demeritivum, quàm privatio gratiæ.

Non Satisfacit III. Quia in superioribus ostensum est, posse secum stare peccatum habituale & gratiam; ergo habituale non est privatio gratiæ, quia privationem gratiæ, cum esse gratiæ impossibile est stare.

Confirmatur quia veniale habituale non stat in privatione gratiæ; ergo neq; mortale; quia utrumq; convenit in ratione habitualis; & differunt in ratione talis habitualis; quæritur autem quodnam sit illud genus; unde concedo quod veniale non

inducat

inducat maculam animæ, sed tantùm maculam obscurativam pulchritudinis, restabit tamen quærere: quid commune, pro genere dicat habitualitas utriusque.

Explicat II. Lugo cit. à n. 44. cum aliis, qui eum sequuntur, post alios Ovied. cit. p. 4. & pro explicatione supponit aliqua, sed vis tota in hoc est.

Dicit quod peccatum habituale, non aliud sit, quam peccatum actuale moraliter serverans in ordine ad reddendum DEUM rationabiliter aversum ab homine. Fundamentum autem hujus perseverantiæ moralis est, Peccasse hominem, nec satisfecisse condignè, nec DEUM offensam condonasse; jam autem omnis offensa tollitur aut condonatione aut satisfactione. Addit etiam cùm peccatum habituale dicat tria. Actionem præteritam, negationem satisfactionis, negationemque condonationis, nihilominus quamvis peccatum habituale displiceat Deo, non displicet ratione omnium quæ includit, nam negatio condonationis, quæ est in manu ipsius Dei, non displicet DEO. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Quia peccatum actuale & habituale non distinguuntur in ratione peccati, sed nonnisi in formalitatibus habitualitatis & actualitatis; habet enim se ita, sicut ens productum & conservatum, quæ non in ratione entis, sed in ratione primò producti & conservati, differunt; quodsi peccatum habituale & actuale sunt idem; ergo & ea quæ respectu actualis peccati habent rationem posterioris pro instanti illo, quo illud est, etiam respectu habitualis, habent rationem posterioris; quia jam etiam in aliis formalitatibus differrent, & non tantùm in formalitatibus actualitatis & habitualitatis. Et certè pone quòd v. g. decretum puniendi inferno, sit quid posterius peccato actuali, quomodo decretum puniendi pro habituali, non erit posterius habituali; sed negatio condonationis, negatio satisfactionis, est quid posterius actuali peccato; quod ipsum Prob. quia supponitur intelligibilitate, quod condonari & pro quo satisfieri debeat. Ergo etiam negatio condonationis & negatio satisfactionis, erunt formalitates posteriores peccato habituali.

DIFFICULTAS II.

Quid sit peccatum habituale in nostra sententia?

Præmitto I. *Ly habituale dupliciter accipi posse.* 1. Pro facilitativo, derivando habituale ab habitu acquisito vel frequentatis actibus, vel uno intenso. 2. Accipi potest pro præterito, adhuc, suo modo permanente, adeoque quod habitum, adhuc est, quasi haberetur, & in hoc sensu accipitur hîc Habituale peccatum.

Præmitto II. *Impossibile esse concipere peccatum habituale hujus secundæ considerationis, sine actione transacta.*

Ratio est, quia si conciperetur in ratione habituali, & tamen non conciperetur actio transacta, & esset peccatum habituale, & non esset, esset quidem ut supponitur, non esset autem, quia non esset habitum, à quo habito, dicitur habituale, quod ulterius sic explanatur. Peccatum habituale, non importat id quod factum est ut dicis, rursùs cum peccatum habituale incipit habere denominationem habitualis, tunc nihil fit de novo; ergo simpliciter non erit habituale, non enim erit unde dicatur, habere rationem habitualis.

Præm. III. *Peccatum habituale dicens actionem transactam, non potest in illa sola sistere.* Ratio, quia de habituali abolito potest dici: Jam non est habituale peccatum; jam verò de præterito non potest dici: Præteritum jam modo non est præteritum, Ergo apparet quòd habituale, non stet solâ præteritione peccati, quamvis eam supponat; sed insuper peccatum habituale, præter illud quod præterit, dicit æquivalentiam quandam, moraliter, ad non præteriisse, consequenter conservationem quandam, in statu quodam præsentis. *Hoc ut explicetur*

Præm. IV. *Conservationem primo; & per se convenire nonnisi præsentibus.* Tum quia conservatum esse, est ipsummet illud primo esse, cum certis connotatis; & quia primo esse in actu, convenit primò per se, nonnisi præsentibus, fit ut etiam conservari primò & per se, nonnisi præsentibus conveniat. Tum quia conservationi tam passivæ quàm activæ, adnexa est sequela durationis, duratio autem primo & per se, est præsentium Tum quia præterita dicuntur primo & per se conservata, non verò dicuntur primo & per se conservari; si enim non dicerentur conservata sed conservari, hoc ipso essent jam non præterita sed præsentia, per hoc enim solum condistingui inter se possunt, quia scilicet præteritum conservabatur, præsens conservatur.

Præm. V. *Quamvis conservari primo & per se competat nonnisi præsenti, nihilominus etiam respectu & præteriti & futuri potest dari conservatio;* seu præsentia accommodatè, proportionaliter, & saltem secundùm diminutam similitudinem; & sicut præsens potest supponere pro seipso, potest etiam supponere pro præsenti in futuro, sic enim dicuntur futura cognosci in sua præsentialitate ad æternitatem ponenda; ita etiam præteritum, dicitur esse quodam modo præsens, potestque accipi præsens pro præterito, revolvendo v. g. mentem ad illud quod transiit, & pro illa differentia, cum nondum intelligebatur transiisse, sed transiturum

fuisse, erat præsens; & tunc considerabitur, sic ut præsens, præteritum, in præsentialitate illa quam habuit. Quodsi præsens potest accommodari ad præteritum, & futurum, potest etiam benè accommodari Ly conservari ad præsens & ad præteritum.

PRÆMITTO VI. *Conservatio, quæ possit haberi pro præterito, est Conservatio, vi cujus id quod præteriit, ita se habet, acsi non præteriisset, ita ut illius esse præteritum, in ordine ad aliqua, æquivaleat præsentiæ.* Præmissum hoc aliunde commodius non probatur, quàm inductione in omnibus, quæ dicuntur permanere habitualiter ut obligatio Matrimonialis, obligatio voti, offensa non reconciliata humana, & cætera similia, quæ ita sunt inducta, & ita obligant, acsi modo inducerentur, & inciperent obligare actu. Illustrari idem potest instantiâ deductâ, ex tertia parte, ubi dicitur Justificatos antiquos Patres, visi futurorum meritorum Christi Domini, dicimusque illa merita futura, operata fuisse, acsi fuissent præsentia, Deo scilicet acceptante illa merita, ad effectum anticipatè ponendum, noscens præ-visa merita, certo sibi ponenda fuisse à Christo Domino; illis videlicet meritis futuris, ita operantibus, acsi essent præsentia. Hæc Instantia ad præsens ita applicatur, quod scilicet præteritum, possit ita se habere, acsi esset præsens.

PRÆMITTO VII. *Præteritum, non potest ita se habere, acsi non præteriisset, acsi præsens esset &c. præcisè ratione suæ entitatis.* Nam contradictorium est, præteritum non præteriisse, & quod præteritum est, ex præteritione habere, quasi non præterierit, & quod quia præteriit, est de facto ac illud quod præteriit; hoc esse; ac est illud quod non præteriit; sed id debet habere, nonnisi ratione alicujus sui, nam omnis denominatio, aut formalitas, debet competere rei, aut ratione illius ipsius, aut ratione alicujus, ad illam spectantis. Si ergo præterito habere se, acsi non transiisset, non convenit ratione illius ipsius, convenire illi debet, ratione alicujus sui. Porrò quod entibus convenit ratione alicujus sui, supponit vel pro causa, vel pro effectu, vel pro aliquo illi adnexo. Nam hi tantùm sunt tres modi, ratione quorum aliquid est alicujus. Quodsi illis tribus modis aliquid evadit alicujus, etiam peccatum præteritum manens, acsi esset præsens, ratione alicujus sui, debebit manere præsens, vel ratione causæ, vel ratione effectus, vel ratione alicujus adnexi, scilicet ex aliquo horum trium titulorum derivata in se permanentia; & illo prædicato, quasi non præteriti.

PRÆMITTO VIII. *Comparando inter se tres illos modos, peccatum non potest dici esse præsens, & manere ratione alicujus adjuncti.* Quia, quodcunque adjunctum cogitabitur, vel erit impertinens, vel æquè detrusum ad rationem præteriti, ac ipsum præteritum; potest tamen dici præsens, vel ratione Causæ, vel ratione effectus; effectus peccati est privatio gratiæ, meritum pœnæ æternæ, meritum denegationis efficacium auxiliorum, &c. similia. Et hæc non possunt esse talia, quæ assumi possint ad explicandam rationem peccati habitualis. Et ratio est, quia hæc explicatio debet tradi per conceptum definitivum, aut ad illum maximè accedentem, conceptus autem definitivi, debent tradi per prima, effectis autem non competit ratio primorum, videturque quòd sicut ad actionem peccaminosam consequitur privatio gratiæ, ita quòd ad habituale peccatum, jam in suo esse constitutum, consequatur habitualis privatio gratiæ.

PRÆMITTO IX. *Causas ratione quarum peccatum præteritum potest conservari, quasi non præteriisset,* duplicis esse principii, nempè Creati, & Increati. Ratio est. Quia ut supra explicui, Offensa præter actionem offensivam, profectam à Persona offendente, importat etiam personam offensivâ, habentem jus, ut ob illam actionem indignetur, quod jus si actu exerceat, erit actualis offensa; si autem posset exercere, & non exercet, erit nonnisi offensa in potentia; sicut ergo offensa duas illas personas dicit, ita & conservatio offensæ, duo illa principia importabit.

PRÆMITTO X. *Quid ex parte Creaturæ, sit causa conservativa peccati præteriti, & redditiva, ut peccatum quod præteriit, sit moraliter præsens, adeòque quasi non præteriisset, quid item sit, similis Causa conservationis ejusdem, ex parte Dei.* Ex parte creaturæ, est voluntas mala, moraliter, avertens à Creatore, & convertens ad creaturam, quæ moraliter durans aversio, stat in morali disordinatione voluntatis, contracta ex peccato præterito, ad quam sequitur negatio retractationis, & sicut voluntas mala erat causa peccati, ita etiam est causa conservativa ejusdem.

Ex parte autem Dei conservativa causa illius præteritionis, & redditiva, ut peccatum quod præteriit, sit, quasi non præterierit, est moralis fundatio Juris, quod Deus habet ad indignari ob peccatum, cui morali fundationi, innititur ipsa offensa, quâ positâ, exit quodam modo ex dispositione offendentis illa actio, & transit in dispositionem offensi, cui fundationi Juris, adnectit Deus negationem condonationis, quam condonationem si poneret, fundationem illius Juris cassaret, seque possessione illius exueret. Porrò, hæ causæ tunc censentur, non jam conservare peccatum, quando voluntas quæ est causa aversionis, incipit se convertere, sicut oportet ad DEUM, & quando fundatio juris Divini ad indignari, non continuatur, DEO subnectente suam condonationem.

PRÆMIT-

Præmitto XI. *Conservationem esse, quasi actionem condistinctam, cui debet respondere conservatum*, ut quidam effectus, ut notum est ex natura conservationis, hinc etiam in præsenti imaginandum est, causis illis duabus conservativis peccati habitualis, respondere ipsum peccatum permanens, seu habens se cum præterierit, ac si non præteriisset.

Præmitto XII. *In peccato habituali, quid rationem prioris, quid rationem posterioris habeat.* In peccato habituali rationem primi, habet ipsa moralis permanentia actionis præteritæ, conservata à voluntate, dicit enim ipsam actionem peccaminosam, moraliter durantem; sicut ergo in peccato actuali, rationem primi habet ipsa actio peccaminosa, ita in habituali, primi rationem, habebit permanentia moralis ejusdem. Rationem posterioris habet fundatio Juris Divini ad offendi, quæ posterior quidem est actione peccaminosâ, quia non ideo aliquid est malum primo, quia DEUS illo offenditur, sed ideo offenditur, quia est malum. Nihilominùs, quamvis hæc fundatio juris, sit, quid posterius actione malâ, non tamen advenit realiter, post completam rationem omnium formalitatum, ad peccatum requisitarum; nam etiam in peccato esse offensam Dei, pertinet ad completum esse peccati, quâ fundatione posita, intelligitur primùm DEUS, manu capiens illam fundationem, exireque in actum offensæ. Ut intelligatur & ista fundatio juris, & fundata supra illam offensam imaginari debemus, offensas creatas, in quibus prima est actio mala. Secunda, fundatio Juris ad irasci, Tertia, possessio illius fundationis facta ab offenso, quâ possessione interveniente, (nisi ponatur satisfactio) exit offensa ex dispositione offendentis, sed subest arbitrio offensi. Ubi ulterius colligi potest. Negationem præcisè condonationis, esse quid posterius, & adjunctum inoffensis. *His præmissis*

Explicatur jam peccatum habituale. Peccatum habituale necessariò dicit Actionem præteritam ut dixi Præmit. 1. & Præmit. 2. sed non ita illam dicit, ut eâ solâ formalisetur, ut dixi Præmit. 3. hinc insuper requirit conservationem quandam præteriti, vi cujus se habeat, acsi non præteriisset, ut dixi Præmit. 4. 5. & 6. quæ conservatio præteriti, non potest esse præcisè ratione formalitatis præteriti, ut dixi Præmit. 7. sed debet esse ratione alicujus, ob quod tanquam aliquid sui, dicatur conservari peccatum, hoc autem non potest esse aliquod adjunctum peccati, nec aliquis illius effectus, sed nonnisi Causæ illius conservativæ ut dixi Præmit. 7. & 8. Causæ autem hæ conservativæ, non possunt esse tantùm ex parte offendentis, sed debent esse etiam ratione offensi DEI, ut dixi Præmit. 9. Porrò, hæ Causæ conservativæ sunt, voluntas disordinata, & fundatio juris ad irasci Divinum, moraliter permanens, à Deoque quodam modo possessum ut explicui reliquis præmissis, quibus Causis sublatis, jam non erit, ratione cujus dicatur conservari peccatum, adeòque esse præteritum, ac si non præteriisset, sed destituetur suâ præsentiâ, merèque transibit in conditionem ejus tantum, quod præteriit, quod tunc fit, quando voluntas ex conversa ad creaturam, fit debitè conversa ad Creatorem, & quando Moralis fundatio juris ad offendi, cassatur.

Definitivè itaque peccatum habituale: Est actio peccaminosa præterita, habens rationem præsentis, adeòque ejus, quod quasi non præterierit; seu. Est actio præterita manens per modum præsentis, ratione principiorum suæ conservationis.

Probatur I. Bonitas explicationis, quia convenit omni soli & semper peccato habituali, proceditque per prima, & quidem quod conveniat & mortali, & veniali peccato, facilè deduci potest, quòd autem conveniat Originali, non operosè deducitur, quia non aliud est, nisi peccatum commissum in capite, habens permanentiam suam moralem, seu ita se habens, ad hoc v. g. individuum subjectum, quasi non præteriisset.

Probatur II. Quia etiam offensa humana habitualis stat in similibus, quæ dicta sunt de peccato habituali contra DEUM commisso.

Probatur III. Communi apprehensione & phrasibus, quibus solet explicari peccatum habituale; nam dicitur habitualis peccator jacere in peccato, obdurusse in malo &c. dicitur Deo non reconciliatus, esse is, cui DEUS irascitur, quæ omnia non plus, nec aliud important, quàm quæ nos diximus.

Ex dictis colligi potest. Per nos non definiri peccatum habituale assumendo in definitionem formalitatem peccati non retractati; tum quia verè & rigorosè datur habitualitas peccati Originalis, & tamen verè & rigorosè, non potest retractari; tum quia hæc formalitas negativa, consequenter fundari debet, in aliquo positivo, priori se, præcipuè verò, quia ipsum peccatum habituale, in ratione habitualis, concipimus quasi aliquid positivum; tum quia si attendatur ad conceptus nostros, prioritatesque in illis inclusas, prius apparebit peccatum habituale conservari, & posterius dicere negationem retractationis, quamvis ad negationem retractationis, quamvis ad negationem retractationis in explicatione, recurratur, tanquam ad aliquid usitatius inter discurrentes; non etiam assumimus in definitione peccati habitualis formalita-

tem, quæ est carentia Justitiæ, quia hæc est quid realiter consequens ad peccatum. Denique non definimus peccatum habituale, per negationem condonationis Divinæ, quia hæc est nonnisi adjunctum peccati.

Solvuntur Objectiones.

OBjic. I. Hanc nostram explicationem omnino esse eandem cum explicationibus quæ traduntur per negationes retractationis, satisfactionis, condonationis.

Responsum jam est, non esse eandem, & assignatæ rationes, cur prædictæ negationes, in definitione habitualis poni non debeant. Rursùs aliorum explicationes nihil agunt de eo, ratione cujus dicatur conservari peccatum, recurrunt item ad moralitates, & judicium prudentum, ad quæ non recurrit nostra.

Objic. II. Non satis explicari, quî secundùm principia adlata, DEUS non sit author saltem habitualis peccati, cùm dicamus illum esse causam conservationis peccati.

Respondetur. Hanc difficultatem, in quacunque sententia, non tantùm in nostra solvi debere, nam si negatione condonationis stat habituale, cùm negatio hæc à Deo ponatur, constituatque habituale peccatum, cur non dicetur Deus, auctor habitualis peccati? Rursùs etiam peccatum actuale, non haberet rationem offensæ, nisi DEUS haberet jus ad non offendi, & tamen ex hoc non rectè infertur; Deum esse auctorem peccati, Ergo neque ex dictis rectè inferetur, Deum esse auctorem peccati. Quod si dicas DEUM concurrere tanquam causam universalem, & ad exigentiam causarum secundarum, id etiam in præsenti dici poterit, quia Deus ad exigentiam offensæ infinitæ, à creatura positæ, incipit irasci, nec iram tenetur deponere, cùm nulla Causa secunda depositionem illius urgeat, retentionem autem deposcit, ratio infinitæ offensæ.

Directè ad hanc difficultatem responderi posset, ex Lugo, quòd scilicet Deus, non dicatur simpliciter, & absolutè velle, & causare, ea, quæ solùm vult voluntate consequenti, & ex suppositione alicujus antecedentis, & ita non dicitur, Deus velle absolutè condemnationem hominis, quia illam vult nonnisi ex suppositione peccati.

Est & alia via satisfaciendi directè eidem objectioni. Causare aliquid, dupliciter accipi potest, imprimis influendo in effectum & determinando ut existat determinatione, quæ sit orta, tanquàm à Causa particulari, & hoc causare est rigorosum, & absolutum. Secundo Causare, potest accipi laxo modo impropriè, & per accommodationem, ut accipitur, quando aliquid aliud circumstantionat, terminat, & dat illi speciem extrinsecam. Uterque hic modus concurrendi exprimitur in hoc exemplo. Si detrahat Petrus Paulo, Causa detractionis particularis influens in detractionem, & eandem determinans ad existendum, est voluntas Petri; jam autem quod detractio fiat Paulo, & quod offendatur illâ, est ipsum jus Pauli, terminantis illam detractionem, circumstantionantis cum jure quod habet, ne illi detrahatur denique specificativi extrinseci; quod enim illa detractio, habeat speciem detractionis factæ non Andreæ sed Paulo, Paulus ipse facit, & eo casu solus Petrus dicitur esse auctor detractionis, Paulus autem cum Jure suo dicitur, illam nonnisi circumstantionare, & terminare, & esse principium, cur offensa maneat in ratione offensæ. Cum itaque actionem peccaminosam, & ejus habitualitatem per se causet voluntas mala peccatoris, & Deus habeat se, nonnisi per modum circumstantionantis, fit ut solus peccator dicatur esse auctor habitualis illius malitiæ, Deus autem illam nonnisi circumstantionare, & specificare.

Dici etiam posset, distinguenda hæc duo esse. Est causa actionis, quæ est offensa, & Est causa denominationis offensæ, in ratione formali offensæ; item aliud est, Esse causam & principium conservandæ actionis, quæ est offensa, & esse principium & Causam conservandæ denominationis offensæ, in ratione offensæ, prius illud competit creaturæ, infertque quòd creatura sit auctor peccati, posterius illud competit Deo, sed non apparet ut jam explicui instantia adlata de offensa Pauli facta à Petro, non apparet inquam, quî inferat Deum esse auctorem peccati.

Habet etiam locum hic communis Phrasis, illum, qui se merè, nonnisi negativè, idque adhuc titulo Causæ primæ habet, non esse causam peccati, sed solum eum, qui se habet positivè, vel est Causa particularis. Deus autem non condonando, habet se negativè ad peccatum, peccator autem positivè ratione actionis peccaminosæ quam posuit.

Objic. III. Explicationem datam non attendere ad significationem vocis Habituale, nam dicitur v. g. Habitualis intentio, non valere ad consecrationem, quæ ipsa habitualitas explicatur per intentionem, non retractatam; ex nostra autem explicatione sequeretur habitualem Intentionem valere ad consecrationem, quis enim diceret illam intentionem non valere? quæ cum præterierit, habet se ita, ac si non præteriisset.

Respondetur. Ly habituale interdum usurpari, nonnisi pro non retractato, & hanc usurpationem ad explicandum habituale non assumpsimus, sed etiam interdum habituale accipitur pro eo, quod cum præterierit, habet

habet se acsi non præteriisset, & ita appellatur aliquis lector habitualis, quia scilicet legebat, & quamvis pro nunc non legat, in ordine ad æstimationem, &c. ita se habet, acsi nunc legeret. Non est autem mirum eandem vocem diversè aptari, si enim, quæ æquivocè conveniunt, possunt ex placito humano, idem nomen habere poterit, etiam diversi modè accipi habitualitas.

Objicit IV. Ex Lugo. Quia illæ Causæ conservativæ peccati habitualis, vel ingrediuntur tanquam connotata rationem peccati habitualis, vel tanquam partes; si tanquam partes, recedimus à Sententia connotatorum, si autem tanquam connotata. Contra erit; tum quia non est ratio, cur potius ingrediantur rationem habitualis tanquam connotata, & non tanquam partes; tum quia peccatum habituale est totum illud, quod homines concipiunt ex parte objecti, cum concipiunt peccatum habituale. Jam autem ex parte objecti, dum concipitur habituale peccatum, concipiuntur etiam Causæ illius conservativæ. Tum quia si disordinatio voluntatis ingreditur rationem peccati habitualis, illâ sublatâ deberet tolli habituale.

Respondetur. Quantumvis Causas conservativas diceremus esse partes habitualis habito fundamento, nõ per hoc recederetur à Sententia connotatorum, quæ tunc tenenda est, cum ratio urget, quæ si non urgeat, non tenere connotata, est potius consequenter inferre, quã recedere à Sententia. Cæterùm Causæ conservativæ à peccato habituali importantur ut mera connotata; tum quia Causæ præcipuè verò quodam modo effectivæ, non sunt partes sui effectus, sed prærequisita, causæ autem quasi conservativæ, sunt quasi causæ efficientes. Tum quia in offensa Pauli, jus Pauli, possessio fundationis juris ad irasci, & cætera similia, non sunt pars, sed vel objectum, vel circumstantia offensæ. Sed de his & de regula dignoscendi. Quidnam sit pars alicujus, infra agetur, ubi quæreretur: An peccatum sit pars Pœnitentiæ Sacramenti, & actum in materia de Sacramentis in communi. Tum quia rationes in oppositum non convincunt, nam etiam tempus vespertinum & Creator concipi debent, quando concipitur Cœna & creatura, neque tamen tempus vespertinum, est pars cœnæ, vel creaturę creator, hinc quamvis illæ causæ conservativæ concipi debeant, quando concipitur peccatum habituale, non sequitur ex hoc ipso, causas illas habere rationem partium in peccato habituali. Quare autem sublatâ disordinatione voluntatis, non hoc ipso intelligatur tolli adæquatè peccatum habituale, ex supra dictis colligi potest, ubi diximus, sublatâ disordinatione voluntatis tolli conversionem peccatoris ad creaturam, & aversionem à Deo, sed non poni hoc ipso per necessariam semper sequelam conversionem Dei ad creaturam.

Objic. V. Totâ hâc explicatione positâ, necdum constare, an illa permanentia peccati, sit moralis, an Physica, nec constare quid dicat in recto, quid in obliquo.

Respondetur. Esse illam permanentiam Physico moralem, est enim Physicum id, quod creatura, quæ est conversa ad creaturam non se convertit ad creatorem, est etiam aliquid morale; quia Physicè illa conversio ad creaturam, jam non existit, sed subest æstimationi prudentium, pertinetque ad mores & actiones humanas, censetur quasi non præterierit. Ad aliam autem difficultatis partem, ex dictis colligitur Actionem præteritam, hoc est, aversionem à Deo, & conversionem ad creaturam, &c. non esse connotatum peccati, sed ipsum quod dicit in recto peccatum, hinc etiam in recto eandem habitualitas peccati importabit.

DIFFICULTAS III.

De remissione peccati Actualis.

Titulus, duo involvit; imprimis. An peccatum in instanti, quo fit, vel antequam fiat remitti possit, sed ex prioris resolutione, pendet resolutio posterioris, ut reflexio ostendit. Non posse peccatum in instanti quo fit remitti, docet Suarez lib. 7. de Gratia, cap. 21. num. 5. Dicastillo Disp. 1. num. 310. Perez. D. 9. S. 5. Posse autem remitti affirmat Lugo hic Disp. 7. n. 126. tandemque inclinat Rosmer. Oviedo autem tract. 8. cont. 4. punct. 6. cum distinctione procedit, quod etiam fecit Rip. Disp. ultima S. 29. Procedit autem quæstio, maximè in principiis eorum, qui condonationem Divinam requirunt, tanquam aliquid Speciale ad justificationem, & eâ solâ, censent perfici posse justificationem, sine infusione gratiæ.

Dicendum est cum Suarez, *Probabilius scilicet esse quòd in instanti, in quo fit peccatum, remitti non possit, in eodem & pro eodem instanti.*

Probatur I. Peccatum in instanti quo fit, pro eo instanti remissum & esset remissum & non esset, esset, ut supponitur, non esset autẽ remissum ut probatur. Peccatũ, quod nec est, nec fuit, non potest dici remissum, sed peccatum in instanti, quo fit, pro eo instanti remissum, nec est, nec fuit. Ergo peccatum pro illo instanti, non potest esse remissum. Major probatur communi apprehensione terminorum quid sit peccatum remitti, quomodo enim remittitur, quod non erat, ut remitteretur, aliàs posset dici S. Petro remissum quod occiderit Judam. Minor probatur, quia peccatum ante illud instans, quo fit, non fuit; supponitur enim primo, pro illo in-

stanti fieri, non etiam est in illo instanti, quo fit, quod ipsum probatur; quia condonatio, pro quo instanti est, destruit peccatum, sed condonatio est pro illo instanti, ergo pro illo instanti non est peccatum. Hæc omnia in hoc Syllogismo colliguntur. Pro quo instanti peccatum non est, pro illo instanti implicat peccatum esse; sed pro quo instanti perficitur condonatio pro eo instanti, peccatum non est. Ergo pro illo instanti pro quo perficitur condonatio impossibile est peccatum. Rursùs condonatio peccati, est factio, ne sit peccatum. Ergo condonatio peccati, pro instanti v. gr. A, est non esse peccati, pro instanti A. Ergo pro illo instanti, non est peccatum, quod habet rationem offensæ. Ergo nec pro illo instanti condonatur, quia sola offensa condonatur.

Probatur II. Ad probationem commodius formandam, appellemus illud instans in quo fit peccatum, quod remittitur, habetque rationem offensæ quæ remittitur, instans A. quo posito, sic formatur argumentum. Si in instanti A facta fuisset conversio ad Deum, & aversio à creatura, pro illo instanti A non fuisset peccatum, nam illud stat aversione à Deo, & conversione ad creaturam. Ergo etiam, si pro illo instanti ponatur condonatio, pro illo instanti non potest jam fieri peccatum quod remittatur, habereque rationem offensæ, quæ condonetur. Consequentia probatur, quia sicut ex parte actûs conversio ad Deum est destructiva aversionis à Deo, ita etiam inevitabiliter tollitur offensa, seu est factio, non esse offensæ, condonatio offensi.

In idem recidet, si dicas. In eo instanti in quo res existit, non potest in eodem, non existere, ergo nec peccatum habens rationem offensæ, in eo instanti, in quo habet rationem offensæ, potest pro eodem instanti remitti. Probatur Consequentia. Quia sicut se habet non existent a rei, ad existentiam rei, ita se habet condonatio peccati, ad peccatum remissum, quod ipsum Probatur, quia sicut negatio existentiæ, tollit & aufert existentiam, ita condonatio peccati, in quantum est offensa, tollit peccatum in ratione offensæ, est enim condonatio ratio formalis, & ultima, propter quam esse peccati, in ratione offensæ, transit in non esse offensæ. Ergo si non existentia, non stat cum existentia, nec stabit cum condonatione, offensa.

Probatur III. Argumento Dicastillo. Illud quod condonatur, vel est offensa, vel non; si est, hoc non potest dici, quia offensa condonata & remissa non potest existere, quando jam condonatur; si autem non est offensa, ergo neque est condonatio culpæ & offensæ.

Notandum est. Ut commodius hæc omnia intelligantur, & objectiones solvantur, esse necesse condistinguere, hæc duo. An in instanti, quo peccatum sit committiturque offensa, possit remitti; & aliud. An possit fieri peccatum, quod cum fit, careat ratione offensæ. Primum illud supponit offensam, ejusque remissionem poni. Secundùm hoc supponit, non esse offensam, adeoque nec remissionem rigorosam de qua hîc agimus, nam hæc est, nonnisi offensæ positæ. Exinde etiam probatur; quod hæc secunda propositio, habeat condistinctam difficultatem, quia in illa est eadem ratio, & quæstio, atque in hac quæ adfertur, nempe; an possibile sit peccatum, quod fiat cum advertentia ad offensam Dei, saltem putatam, & tamen non habeat rationem offensæ, quantum est ex parte Dei, Deo scilicet cedente jure ad irasci, quo casu illud peccatum esset offensivum, quantum est ex parte illius, sed non esset offensa actualis, quia non esset, qui actu illo in offenderetur, nullusque esset, qui jus haberet ad offendi, sed potius esset tantum offensa in potentia. Comparando ergo has duas Propositiones inter se, prior est falsa, deque illa processit Conclusio, Posterior vera, quia ad illam negandam, nulla urget implicantia, & ad id defendendum præ oculis habendum esset, quòd aliud sit; Deum cedere jure ad offendi, & aliud; amare, vel approbare actionem, quæ quantùm est ex illa, offendit jus Dei; posterius hoc repugnat Deo, & ejus Sanctitati, sed prius non apparet, quare repugnet, præcipuè verò, quia non est de perfectione Justitiæ, semper retinere jus illudque prosequi, cum justitia, det etiam locum clementiæ, imò si esset de justitiæ ratione, semper prosequi jus, non esset illa Justitia Divina, quia nô compateretur misericordiam, jam autem est de ratione sanctitatis semper, detestari malum, & si non pro semper detestaretur malum, hoc ipso non esset Sanctitas Dei.

Objic. I. Probabile est, assensum & dissensum, amorem & odium, conversionem ad Deum, cum conversione ad creaturam, peccatum cum gratia, posse stare simul. Ergo etiam poterunt simul stare, offensa quæ remittitur, & remissio seu condonatio.

Respondetur. Negatur Conseq. disput. conficitur ex adlatis, quia si simul esset condonatio & offensa, & condonaret illa condonatio, & non condonaret, condonaret quidem, ut supponitur, non condonaret autem, quia adhuc esset offensa ut dicitur, jam autem si simul esset assensus cum dissensu, amor cum odio, &c. nihil simile contingeret, imò hæc paritas pro nobis est, quia sicut amor & odium, si Divinitus componerentur, pro eodem instanti, omnino jam deberent esse simul, & unum, non pelleret aliud, ita etiam condonatio, si simul deberet esse cum offensa, deberet non pellere offensam, consequenter nec condonare pro illo instanti.

Inst. Cur non possit esse offensa in definere, pro priori intelligibilitatis signo, & pro posteriori condonatio.

Respon-

Respondetur. Pro priori signo, potius deberet poni condonatio, & pro posteriori desitio, quia Causa prior est intelligibilitate effectu, condonatio autem est causa desitionis ; sed quantumvis corrigas antecedens, & ponas prius, intelligibilitate condonationem, necdum evinces intentum, quia illa desitio peccati remissi, vel erit per ultimum esse , vel per primum non esse, si per ultimum esse, ergo simul erit offensa quoad ultimum esse & condonatio, hoc autem non potest esse, quia condonatio, est factio, ex parte offensi, factio inquam non esse offensæ; si autem tunc est, primum non esse offensæ, ergo debuit supponere quod habuerit esse, quomodo enim primo non est , de quo non fuit verificatum *est*. Ergo ulterius non potest intelligi, quod simul sint desitio offensæ & condonatio.

Objicit II. Ripalda. Potest Deus videre peccatum, in hoc instanti existens, & pro illo instanti cedere jure suo, ad puniendum peccatorem, & deposcendam ab illo satisfactionem, & non habere indignationem adversus peccatorem, sed cum illo se gerere planè , atque si nunquam peccasset, nam si id potest Deus post visum peccatum, jam præteritum, cur non poterit, cum actu illud videt; siquidem tantùm avertit à Deo hunc affectum scientia peccati præteriti, quantùm scientia peccati præsentis, cum eadem sit, tum ex parte Dei, tum etiam ex parte objecti , sed hac ratione condonaretur peccatum præsens ; ergo illud condonari non implicat.

Respondetur. I. Concedendo totum, artificium autem respondendi (quod meritò in similibus induci deberet) in hoc stat. Conclusio est, implicare peccatum condonari pro eo instanti, pro quo fit, implicantia stat duobus, nempe quod possit hoc fieri, & quod non possit, cum ergo argumentum oppositi, probet id posse fieri, probat primam partem assumpti Conclusionis, adeoque concedi deberet; secundam autem partem , hoc est, aliud contradictionis extremum, necesse erit probare objiciendo argumenta facta in contrarium. Neque valet si dicas , quod qui tuetur implicantiam contradictionis , nunquam admittere debeat, quod extremum adversarii possit fieri , non inquam valet, si id dicas; quia non debet quidem admitti , quod extremum adversarii fieri possit, simul non probes fieri illud non posse, debet tamen admitti, quod fieri possit, si simul probes non posse fieri, ut ita contradictio formetur ex posse fieri, non posse fieri.

Respondetur. II. Negando Minorem; quia condonare, non est cedere juri ad puniendum , potest enim Deus condonare injuriam, & non condonare jus ad puniendum. Rursùs condonare non est nolle exigere satisfactionem, nam potest Deus dicere: Ego judico impossibilem esse satisfactionem hominis, nec habeo jus ad illam exigendam tanquam ponendam ab offendente , judico tamen possibilem esse condonationem peccati, & habeo jus, illius actu ponendæ; ex quo actu constat, quòd condonatio non sit abolitio Juris præcisè ad satisfactionem, solidius autem hæc ipsa objectio solvitur attendendo ad Prænotatum, quod scilicet aliud sit cedere jure, ne sit offensa, & aliud condonare offensam.

Instat Idem. Quæstionem à nobis formari de sola voce, idque probat aliquot mediis, quod autem in quæstione de voce cōmodius pro nostra Sententia loquatur, rationem dat. Tum quia in humanis etiam talis cessio juris, solet appellari condonatio Juris. Tum quia condonatio non est voluntas destruens existentiam Physicam, sed nonnisi moralem.

Respondetur. Non esse de voce quæstionem, quia non est quæstio de voce: An condonatio Divina sit talis naturæ, ut inferat non esse offensæ, nec est quæstio de voce : An quod non est offensa possit condonari, sed dato etiam, quòd esset quæstio de voce, nostram Sententiam commodius loqui probat id quod dictum est in Notato; negatur item, quòd qui cedit Jure, ne aliquid sit, & habeat rationem injuriæ, quòd inquam id appelletur condonatio injuriæ. Et quamvis condonatione tollatur, nonnisi existentia moralis peccati ; non sequetur id posse condonari, quod condonabile non est, utpote non habens rationem offensæ.

Objicit. III. Lugo. Potest homo, antequam ab hoste lædatur condonare illi injuriam , Ergo poterit & Deus.

Respondetur. Etiam hominem non posse remittere injuriam contra ipsum factam , in instanti, in quo fit, sed poterit tantùm apponere circumstantias, quibus positis, actio quæ fuisset injuria, potuissetque condonari , fiat jam non injuria condonabilis, quæ responsio est ad mentem Oviedi. In idem recidet doctrina Dic: quando homo potest, damno sibi inferendo cedere , cum tota ratio injuriæ sit in operando, contra jus alterius, si aliquis antecedenter , vel pro eodem instanti cedat , id non erit propriè condonare injuriam, ut si aliquis cedat jure ad decerpendum fructus ex suo horto , sed id erit tantùm tollere materiam injuriæ , ita ut opus quando fit, non sit injuria.

Instari potest I. Ex Rof. Potest remitti votum, quando actu fit & antequam factum sit. Ergo peccatum potest remitti, antequam fiat, vel in instanti quo fit.

Respondetur. Conformiter ad Not. Non posse votum remitti antequam fiat, vel cum fit, quia hæc remissio cogitabilis esset, ex eo quod Deus nollet acceptare votum, hoc autem non est remitti votum, sed impedire, ne usquam fuerit.

Instari potest II. *Ex* eodem. Positâ gratia ut faciat justum absolutè & pellat peccatum, indiget condonatione extrinseca. Ergo etiam potest DEUS condonare peccatum, cùm actu fit.

Respondetur. Negatur Consequentia, quæ non probatur.

Instari potest III. In peccato considerari imprimis potest odibilitas, quâ ipsum peccatum est odibile; & quâ, reddit peccatorem odibilem, primùm illud, non potest condonare Deus, pro eo instanti, pro quo fit, secundùm autem, cur non potest, præcipuè verò quia hæc odibilitas peccatoris, præter actionem peccaminosam, solam negationem condonationis Divinæ importat.

Respondetur. Hanc instantiam recedere à titulo, qui quærit de remissione peccati, sed non attendendo tanto rigore, ad intentum tituli, necdum convincit Instantia, nam propter adlatas rationes convincitur in eodem instanti, quo peccator est odibilis, non posse illum reddi non odibilem ratione ejusdem.

Instatur IV. Peccatum non est forma reddens odibilem peccatorem, nisi prout includit partialiter negationem condonationis, & prout hanc non includit, non potest hunc effectum præstare. Ergo si pro instanti hoc, quo fit, condonetur, non poterit hunc effectum præstare.

Respondetur. Hoc ipsum negari, quod supponitur, nempè quòd pro illo instanti condonari possit, & si condonaretur, propter rationes adlatas, sequeretur non condonari, quia nihil haberet, quod condonaret.

Instatur V. Ex eodem. Condonari peccatum actuale, non est illud tolli, & destrui pro eo instanti, quo existit, sed impedire, ne ex existentia actuali illius oriatur jus ad justam indignationem contra peccatorem.

Respondetur. Secundùm Not. quòd scilicet talis impeditio per nos concedatur, sed non conceditur, posse tunc haberi, actum condonationis ob dicta.

Oviedo citatus ostendit modum, quo ex vi destructionis exercitæ in instanti antecedenti, seu in instanti, in quo committitur peccatum, desinat esse peccatum in instanti sequenti, sed illius doctrina involvit aliqua dubia, quia imprimis non salvat condonationem, sed potius cessionem jure, non salvat item, quî, si anticipativè peccatum habituale remitti possit, non possit etiam remitti actuale; potiùs itaque salvari debet remissio peccati, ita ut salvetur desitio esse peccati, quæ necessariò præsupponere debet, suum esse saltem pro uno instanti, ante sui desitionē, & quando hîc salvari non potest, non poterit salvari condonatio; unde peccatum habituale desinit condonatum, desinit autem per primo non esse, cùm immediatè ante fuerit, de peccato actuali dici non potest, quod cùm condonatur primò non sit, & immediatè ante fuit.

QUÆSTIO III.

De oppositis peccati remissibilis.

Oppositum peccati remissibilis, est peccatum irremissibile, de quo duo hic attingi debent. 1. An detur peccatum de facto irremissibile. 2. An sit possibile peccatum, quod naturâ suâ exigat, ne sit remissibile.

Quoad I. Certum est, omnia peccata verè pœnitentibus remitti, pro quo plurima loca Scripturæ citari possent, suffecerit ille unus locus Ezech. 18. Ubi pœnitentiam acturo dicitur. Omnium inquit iniquitatum ejus non recordabor ampliùs. Sed potest esse difficultas, inter Catholicos: An detur aliquis certus cumulus peccatorum, post quem non possint jam peccatores sufficientem pœnitentiam agere; hanc Sententiam tractat Suar. D. 8. S. 2. Lugo D. 8. S. 1. Dic. D. 2. D. 1. Mart. Pe. D. 9. S. 2. & alii. Non dari talem cumulum communis est sententia, sed oppositum sentit Henricus, Abulensis, Catharinus, Rophensis & satis inclinat Cajetanus, nam illum locum Jo. 12. Propterea non poterant credere, quia dixit Esaias Excæca cor, locum inquam illum interpretatur, quòd non potuerint credere defectu gratiæ prævenientis. Sensus autem horum Auth. est non is, quod Deus adimat libertatem ad converti, hæc enim est propositio pridem Hæretica, sed quod illis non det sufficientia auxilia. Sententiam suam fundant in Sacra Scriptura. Ps. 8. *Dimisi eos secundùm desideria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis.* Eccles. 7. *Considera opera Dei, quia nullus potest corrigere, quem ipse despexerit.* 2. Mac. 9. Ubi de Antiocho dicitur. *Orabat scelestus Dominum à quo non erat misericordiam consecuturus.* Et S. Paulus dicit de Esau. *Non invenit Pœnitentiæ locum, libet cum lacrymis quæsiisset illam.* Ad Heb. 12. & paulo sup. cap. 6. v. 4. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cæleste, & prolapsi sunt, rursùs renovari & pœnitentiam*, & postea ibid. c. 10. v. 26. Illò etiam servit. ille locus ad Rom. 9. *Cujus vult miseretur, & quem vult indurat.* Videatur Ecclesiastici cap. 7. v. 14. Psal. 80. v. 13. Hier. 6. v. 8. 51. v. 9. Jos. 11. v. 20. Eò etiam referri possunt auctoritates Patrum. Isidorus l. 2. de summo Bono c. 15. *Nonnulli ita despiciuntur à Deo, ut non possint mala plangere etiamsi velint.* & Eusebius l. 8. de Demonstrat. c. 2. Ubi dicit Deum expectare aliquos usque ad certum terminum peccatorum & postea omnino illos deserere. Aug. in inchoata expositione epistolæ ad Rom. Prop. 62. dicit. Ita fuisse desertum Pharaonem, ut jam impœnitentia non imputaretur ei ad culpam, sed ad pœnam. Bernardus

Ser. de Nimia fallacia hujus sæculi. Gregorius Morali: 11. cap. 5. & 13. c. 11. Fundatur ulterius in rationibus, quarum meminit Suarez. Tum quia id spectat ad rigorem justitiæ & terrorem aliquorum. Tum quia majus est, quòd Deus vivos demerserit in infernum. Tum quia dantur Confirmati in gratia ut cadere non possint. Ergo dantur etiam ita deserti ut surgere non possint.

Sed in Oppositum sunt Scripturæ Sacræ; suffecerint duæ. Paulus loquens ad Rom. 2. de eo, qui *secundùm duritiam cordis & impœnitens cor, thesaurizat sibi iram Dei* immediatè ante dicit: *Ignoras quia benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit.* Et illud Ezech. *Nolo mortem peccatoris sed magis, &c.* Ex PP. suffecerit August. qui epistola 59. ait. *Voluntas* inquit *Dei, nunquam in hac vita defuit justiæ pietatique mortalium*, & lib. de Præd. & gratia c. 14. sub nomine Aug. dicitur. *Si piè de Deo sentiamus, etiam Pharaonis non denegavit misericordiam suam* Consulantur citati Auctores.

Suarez cùm solvisset argumenta in oppositum, subdit tamen vir verborum parcus sect. 2. *Moraliter dicuntur esse in statu, in quo non possunt salvari.* Perez cit. 3. Se. 3. docet. Nonnullos valdè obduratos & obcæcatos in peccatis suis pervenire ad talem statum, ut sint moraliter impotentes ad agendam pœnitentiam. Eò referri debet doctrina Lugo, quòd non omnes & non pro semper peccatores habeant, post peccatum potentiam proximam ad pœnitentiam consequendam. Verba sunt Lugonis: *Quia multi in actu peccati vel in somno vel subitanea morte intereunt, potestque id etiam ex distractione provenire, quam potest Deus in pœnam peccatorum immitere.*

Hæc omnia tamen debent cum moderatione accipi, imprimis propter illud principium: Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam. Attendendum rursùs post aliorum Pontificum sancita ad Bullam Innocenti, contra Jansenistas conantibus videlicet fidelibus dari gratiam. Pontifex enim damnat hanc Propositionem. *Aliqua Dei præcepta, hominibus justis volentibus, & conantibus secundùm præsentes quas habent vires, sunt impossibilia: deest quoque gratia, quâ possibilia fiant.*

Illud addiderim dari numerum peccatorum, post quem videt Deus se non daturum gratiam efficacem, cum qua de facto, sit actu peccator convertendus. Ratio, quia interrogatus Deus, quoties & post quot, & quæ peccata sit daturus gratiam efficacem, vel quod sit ultimum finale peccatum, non responderet: Nescio, est enim hoc scibile objectum, Ergo datur numerus, post quem videt Deus, non daturum se gratiâ efficacem, cum qua de facto sit actu peccator convertendus. Hoc additum certum est, & si prudenter concipiatur, potest retardare multùm omnem deliberantem de mortali, potest enim cogitare: An non sit hoc tale ultimum peccatum.

Quoad II. Affirmat Lugo D. 8. num. 4. & cum eo Rosmer. in negativam inclinat Oviedo, de Just. c. 3. p. 8. & Dic. d. 2. numer. 4. pensandum est robur argumentorum affirmantium.

I. Arg. est Lugonis. Potuisset Deus saltem de potentia absoluta nolle remittere peccatum hominis, etiam pœnitentis, & potuisset hoc Decretum alicui revelare, ita ut homo esset obligatus ad illud credendum, quo casu si homo culpabiliter, nollet credere illi revelationi sufficienter propositæ, peccaret graviter contra fidem, & illud quidem, peccatum ex suis principiis intrinsecis esset irremissibile per pœnitentiam, nam si posset remitti, posset esse falsa revelatio DEI de non remittendo illo peccato homini pœnitenti; si enim remitteretur, falsum esset, quod nunquam esset remittendum.

Respondetur. Quòd aliud sit peccatum, ex vi connexionis, cum revelatione, non posse remitti, & aliud quòd ex vi, & intrinsecis suis principiis, adeoque ex natura sua non possit remitti; hypothesis adlata probat primam, non secundam proposirionem, de qua sola erat difficultas. Rursùs distinctæ hæ sunt revelationes. Revelo me non posse remittere peccatum, eò quòd naturâ suâ, non cadat sub meam remissionem; & alia est hæc: Revelo, me non remissurum peccatum. Illa prima versabitur directè, circa potentiam Dei, eximetque illud, à vi Divina remissiva. Secunda autem directè versatur circa ipsum peccatum, cui adnectitur non remissio; & sicut alia est revelatio, quòd Abel natura sua non possit generare Adamum, & alia quòd de facto non sit generaturus, ita etiam in præsenti. Supposito autem duas esse illas revelationes distinctas. Urgetur; quòd non valeat argumentum. Revelavit Deus se non remissurum peccatum, ergo revelavit se non potuisse remittere, quod tamen facit dictum argumentum. Nego enim imprimis illud peccatum ex suis intrinsecis principiis esse irremissibile, nego item si posset remitti, falsam fore revelationem, sed tantùm si remitteretur actu, tunc falsa foret revelatio.

Neque valet si dicas, si actu remitteretur peccatum, de quo non remittendo facta est revelatio, eò casu actu fuisset falsificata revelatio; ergo etiamsi posset remitti, posset falsificari revelatio; non inquam valet; quia imprimis

Responderi posset, distinctas has esse propositiones. Non potest ex suppositione remitti actu peccatum, & alia. Non potest remitti peccatum; seu quod idem est, est ex natura sua non contentum intra potentiam remissivam; priorem illam solam importat revelatio; sed non hanc posteriorem.

Responderi posset II. Aliud esse ex adjuncto aliquod peccatum eximi à potentia DEI remis-

remiſſiva, aliud (ut jam dictum eſt) ex natura ſua & principiis ſuis intrinſecis non ſubdi remiſſioni. Illuſtrari poteſt inſtantiâ. Revelavit Deus, alicui ex Prophetis Filium Beatiſſimæ terminandum Perſonâ Verbi, vi hujus revelationis ſequitur hanc naturam actu terminandam, & non poſſe ex adjuncto, actu aliam terminari, ſed non revelavit illam ex natura ſua, & ex intrinſecis principiis eſſe aſſumendam, nec revelavit quod aliæ aſſumi non potuerint, hâc non aſſumptâ.

Responderi Poſſet III. hoc arg. multum probare, quia probaret, quòd ſi Deus revelaret, ſe non daturum concurſum ad volitionem, hoc ipſo ſe ſpoliaret, potentiâ, ad dandũ concurſum; probaret idem eſſe ex natura ſua inamiſſibilem viſionem, ita ut ne per abſolutam quidem potentiam, vel in alio rerum ordine eſſet amiſſibilis, eò quòd ſit actus ſupernaturalis, & videat ſe æternùm duraturam.

Instab. I. Deo revelante peccatum non remittendum, ultima actualis determinatio actus eſſentialiter veri, eſt, peccatum futurum non remittendum. Ergo eſſentialiter debet eſſe irremiſſibile; nam ſi non eſſet eſſentialiter irremiſſibile, quî eſſet actualis determinatio actûs eſſentialiter veri? quod ſi illud peccatum eſſet eſſentialiter irremiſſibile, ex principiis ſuis intrinſecis, erit irremiſſibile.

Respondetur. Negando Conſequentiam; quia poteſt actus eſſentialiter veri, de non remittendo peccato, eſſe complementum, peccatum actu non remittendum unquam, nec ad illum verificandum, neceſſe eſt inferre, ex eſſentia ſua, adeoque independenter à quocunq; adjuncto, eſſe illud irremisſibile.

Instab. II. Poſito decreto de remittendo peccato, illud decretum habebit ultimum ſui complementum, quod ex eſſentia ſua excludet omne decretum condonativum peccati. Ergo cùm hoc ipſum peccatum ſit complementum, eſſentialiter erit irremisſibile.

Responsum jam eſt; illus decreti complementum fore peccatum actu non remittendum, ſed non peccatum ex natura ſua ſubtractum potentiæ Dei remisſivæ, quantùm quidem attinet ad intrinſecam illius exigentiam.

II. Arg. eſt. Roſmer. Deus poteſt habere hoc poſitivum decretum: Volo permittere hoc peccatum ex fine non condonandi ullum omnino peccatum, hujus decreti permisſivi, poteſt eſſe ultimum complementum peccatum; ergo hoc peccatum ex eſſentia ſua erit irremiſſibile. Probatur Conſeq. Complementa liberorum decretorum ſunt eſſentialiter connexa, cum finibus & motivis, propter quæ ſuſcipiuntur hæc decreta.

Responsum jam eſt; ultimum complementum eſſe eſſentialiter connexum cum decreto ex adjuncto, peccatumque illud eſſe irremisſibile ex adjuncto, ſed non dicere quidquam irremisſibilitatis ex intrinſecis principiis peccati, & certè unio modalis, quæ etiam dicitur eſſe ultimum complementum decreti Divini, volentis uniri materiam & formam, eſt tale, ut ſecluſo quocunque adjuncto, & ut ita dicam independenter à quocunque decreto, redderet unita; quia id habet ex natura & intrinſecis ſuis principiis, & non ex ſolo adjuncto. Secerne autem à peccato, de quo hîc, decretum Divinum, numquidnè jam irremisſibile manebit?

Instat I. Actio quâ producitur Petrus, propter Chriſtum Dominum, eſſentialiter eſt connexa cum Chriſto Domino, à quo non minus ſpecificatur, quàm quilibet actus creatus, ſpecificatur à ſuo objecto formali. Ergo cum illud peccatum ſit ultimum complementum liberi decreti permittentis peccatum, & eò fine formati ut non condonetur ullum peccatum, erit eſſentialiter connexum cum negatione omnis peccati. Ergo ulterius dabitur tunc peccatum naturâ ſuâ irremisſibile.

Respondetur. Quærendo: An etiam entitas Petri, & entitas hujus mundi, producta propter Chriſtum Dominum, ſit eſſentialiter connexa cum Chriſto Domino, ita ut ex eſſentia ſua non potuerit eſſe niſi propter Chriſtum Dominum; non puto tamen dicturum arguentem, quòd idem mundus produci non potuerit, ordinando illius productionem, purè in gloriam Dei. Deinde jam reſponſum eſt. Complementum illud decreti ordinantis non remisſionem peccati, noe plus exigere quàm ne remittatur peccatum, ſed non exigere ut independenter à quocunque adjuncto extrinſeco, ſeu ex natura ſua, maneat irremisſibile.

Instat II. Tali peccato poſito, quod ſit hujuſmodi complementum, neceſſariò, & ex principiis intrinſecis hujus complementi, debet ſequi decretum non condonationum, cùm ſit ultima actualis determinatio ad hoc decretum ponendum, à quo tanquam à fine, re ipſa ponendo, ſpecificatur; ſi autem poſſet condonari, non ſequeretur neceſſariò hoc ſecundùm decretum, ex principiis intrinſecis hujus complementi, quod tamen implicat.

Responsum eſt jam, quod illud decretum tantùm importat actu non ponendam condonationem, ſed non infert peccatum ex natura ſua, & ſecluſo adjuncto, irremisſibile.

Dicendum eſt. *Nullum eſſe peccatum naturâ ſuâ irremisſibile.*

Probatur. Falſa eſt hæc univerſalis: Omne peccatum eſt naturâ ſuâ irremisſibile. Ergo non poteſt eſſe peccatum aliquod naturâ ſuâ irremisſibile. Prob. Conſequentia, quia ſi poſſet eſſet peccatum aliquod naturâ ſuâ irremisſibile, etiam omne peccatum poſſet eſſe naturâ ſuâ irremisſibile. Ergo ſi omne peccatum non poteſt eſſe natura ſuâ irremisſibile, nec poteſt

esse aliquod peccatum naturâ suâ irremissibile; quia non est major ratio unius quàm aliûs.

Responderi potest. Majorem illam universalem esse veram.

Contra erit; quia extrinsecum Dei decretum naturas rerum, non adfert, consequenter nec facit aliquid, ex illius natura, irremissibile, quod ex sua natura non est tale.

Conf. Probatio. Et esset illud peccatum naturâ suâ irremissibile & non esset; esset quidem ut supponitur, non esset autem, Tum quia quod est irremissibile nonnisi ex vi decreti Divini, non est naturâ suâ irremissibile. Tum quia decretum Divinum non potest immutare naturas rerum, naturæ enim rerum sunt necessariæ, decreta autem Dei sunt libera, nec potest adferre denominationem aliam decretum, quàm denominationem voliti & decretati. Tum quia; vel ante decretum Divinum potuisset esse remissibile vel non potuisset; si potuisset esse remissibile; ergo ex natura sua non est irremissibile, cùm potuerit esse remissibile secluso decreto. Si autem ex natura sua ante decretum est irremissibile, cur defensores hujus sententiæ sine necessitate recurrunt ad decretum de non condonando?

Rursùs quia hoc est indigna restrictio infinitæ misericordiæ Divinæ, perfectiorque posset cogitari misericordia condonativa, respectu scilicet cujus, nihil esset quod condonari non posset; & sicut nulla est creatura, quæ eximatur ab omnipotentia, ita nullum debet esse peccatum quod eximatur à misericordia condonativa. Rursùs in peccato vel potest spectari ratio præcisa offensæ, vel potest spectari ratio malitiæ orta ex tali vel tali advertentia, ex tali vel tali oppositione ad bonum; in quantum peccata dicunt rationem offensæ, sunt omnia in hoc æqualia, quia omnia æquè dignam personam offendunt, & non datur infinitum unum majus altero. Si autem secundo modo spectentur, implicat advertentia infinita bono creato æqualis infinitati offensæ; ergo si intra idem genus, quòd est peccatum, potest defacto, quod est majus, condonare misericordia Divina, multò magis poterit condonare id quod est finitum vel non participans ejusdem ordinis infinitatem. Denique implicat, ut si semel aliquid naturâ suâ fuit remissibile, evadat naturâ suâ irremissibile, quia implicat ex dicente connexionem essentialem cum Divina misericordia condonativa, transire in non dicens connexionem essentialem cum Divina misericordia condonativa. Si autem dixeris illud peccatum nunquam dixisse connexionem cum misericordia Dei remissiva, obstant argumenta jam facta.

Explicat Quidam Peccatum naturâ sua irremissibile ponitque tale esse ex connexione intentionali cum decreto Dei, quæ sit peccato essentialis. Quod ipsum exemplificando dicit: Casu quo revelaret Deus: Crede actu intenso ut acto, si enim non credideris ita, non remittam tibi peccatum, eligat ille liberè non credere, aut credere nonnisi actu ut tria, eo casu peccatum illud dicet relationem transcendentalem, ad sui non remissionem, seu decretum de non remittendo. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Suppono ex dictis quòd Decreto Dei non mutentur rerum Essentiæ, consequenter si aliquod peccatum ex natura sua non sit irremissibile, decreto divino non evadet ex natura sua irremissibile, cumque ipsæ essentiæ consistant in indivisibili, non potest decretum divinum addere aliquid essentiale illis, & si ex decreto divino evadit peccatum Naturâ suâ irremissibile, omnes finales impœnitentiæ & peccata post quæ decrevit Deus se non daturum gratiam efficacem, erunt peccata, naturâ suâ irremissibilia. *Hoc supposito*

Formatur sic argumentum. Illud peccatum non evadit naturâ suâ irremissibile ex decreto divino, ut ostendit suppositio, non ex connexione essentiali quam dicit prædictus actus fidei; cum sui irremissibilitate. Quia qui elicit actum peccaminosum, putans, illud peccatum non esse sibi remittendum, quantumvis non fecerit Deus decretum de non remittendo, talis actus dicit essentialem connexionem, cum sui irremissibilitate, ex eo quia omnis actus dicit transcendentalem ordinem ad suum objectum. Neque tamen ex eo evadit illud peccatum essentialiter irremissibile, nec est major connexio intentionalis illius discreditionis cum decreto Divino, quàm sit essentialis connexio intentionalis actus cum objecto: essentialitas enim in indivisibili stat. Ergo si hęc connexio actus non fundat peccatum naturâ suâ irremissibile, neque connexio illa cum decreto, fundabit peccatum naturâ suâ irremissibile.

Quod attinet ad illam Revelationem ea dupliciter fieri posset, ut dictum supra. Primò si revelet Deus hoc peccatum de facto non esse remittendum, & tunc non infertur naturâ illud suâ fore irremissibile, cùm ipsa Revelatio hoc non dictet, nec exigat credendum. Secundò si revelet naturâ sua illud esse irremissibile, si hoc modo revelet revera deberet esse naturâ sua irremissibile, sed prius evincendum foret, quòd hoc revelari possit à Deo. Et ita indubiè si revelaret Deus esse possibilem chymæram, foret illa possibilis aut saltem duo contradictoria sequerentur ex revelatione illa, ita & in præsenti, prius evinci debet, quòd possit Deus revelare peccatum illud fore naturâ sua irremissibile.

Et certè durum videtur, ut dixi, quod sit ali-

quid peccatum, quod infinita Dei misericordia vincere non possit, nec satisfactio Theandrica abolere, si enim vinceret & aboleret, remissibile esset. Natura sua.

DISPUTATIO IV.

De Actibus Pœnitentiæ.

Actus Pœnitentiæ duplices cogitari possunt, quidam sunt imperati, quidam eliciti; nomine Imperatorum veniunt actus principiati ab aliis virtutibus in bonum pœnitentiæ, quæ, illos imperat: nomine autem elicitorum, ut aliunde scitur, veniunt ut actus, quos principiat ipse habitus, sub formali sibi proportionato. De utriusque hîc agendm erit. Sed quia ad complementum dictorum de peccato habituali, & de mediis remissionis peccati multùm deserviet notitia naturæ Contritionis, & Attritionis, hinc priùs de istis actibus imperatis, quàm de elicitis agendum erit. Sit

QUÆSTIO I.

De actu Pœnitentiæ Imperato, qui est Contritio.

SI quæstio præsens in tota sua latitudine tractari deberet, esset agendum, de omnibus fermè virtutibus, quia nulla fermè est, quæ à pœnitentia imperari non posset. Sed attendendum præcipuè ad actus dolendi dolore perfecto, qui appellatur Contritio, & dolore imperfecto, qui appellatur Attritio. Contritio utpote dignior præponenda erit, & ut tractatio subserviat antecedentibus, priùs de ea agendum erit, per ordinem ad justificationem, & postea, de intrinseca ejus ratione, illâque secundùm se spectatâ.

DIFFICULTAS I.

De Contritione per ordinem ad Iustificationem.

DIfficultas principalis in hoc est: An Contritioni insit vis sanctificandi hominem, ita ut Sanctitas, non à sola gratia desumatur, sed etiam à Contritione, tanquam forma. Negat Suarez d. 8. hîc S. 3. idemque docet de Inc. eum sequuntur Coninck. Tannerus, Lugo d. 8. a. Sc. 3. Ov. de Just. tr. 8. c. 1. p. 7. & post alios Esparza de Just. q. 12. Affirmat Vasquez d. 203. Alarcon. Gaspar. Hurtado, Mæratius & cum aliqua limitatione Ripal. d. 99. à. S. 3.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur argumenta Sententiæ negantis.

I. ARgumentum est, quo utitur Suarez Lugo. Ovied. & alii, estque petitum ab authoritate Trid. quod cùm Sess. 6. c 6. numerasset dispositiones ad justificationem, inter quas ponuntur, fides, spes, dilectio. cap. 7. inquit. *Hanc dispositionem justificatio ipsa consequitur*; ergo ex mente Concilii Contritio, non est forma justificans, sed mera dispositio ad justificationem.

RESPONDET I. Vasquez, quòd hic agat Trid. de Contritione imperfecta, & de dispotionibus etiam remotis, numerat enim illic Trid. timorem, spem veniæ, dilectionem DEI, tanquam Justitiæ fontis, quod indicat Deum ab illis amari non amore amicitiæ, sed concupiscentiæ; appellaturque illa Contritio odium aliquod. Tum quia agitur hic de Contritione, quam agere oportet, ante baptismum; quod ipsum probatur; quia illic agitur de justificatione impii; impius autem apud Aug. est infidelis. Deinde Justificationem Trid. definit, quòd sit translatio, à statu filii Adæ, in statum gratiæ, hanc autem ipsam translationem, dicit post promulgatum Evangelium non fieri sine lavacro regenerationis; ostendit item Trident. non loqui de Contritione perfecta ex collatione c. 6. & 7. inter se, & in hac interpretatione loci illius concordant Corduba & Vega, qui proximè tempora Tridentini scripserunt, quibus consentiunt Mol. Bell. & alii. Unde jam concedet Vasquez, Contritionem quæ est imperfecta, & quæ saltem, de necessitate requiritur ad baptismum, esse

esse dispositionem ad justificationem, sed negat, Contritioni perfectæ convenire rationem tantùm dispositionis. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT I. Concedo Trid. loqui hîc de Contritione imperfecta, sed nego quòd loquatur de illa, quod ipsum probatur; quia Trid. loquitur de Contritione Sess. 14. cap. 4. dicitque ibi se loqui de eadem, in quantùm illa primum locum obtinet inter pœnitentis actus; & inferiùs subdit. *Fuit autem quovis tempore, ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius.* Quod non potest intelligi de attritione sola, hæc enim ante legem gratiæ, non cusabat remissionem mortalium; & si dicas, quòd ad remissionem eorundem profuerit, unà cum Sacramentis antiquæ legis; quia tamen justificatio obtineri poterat etiam extra Sacramentum: non poterat Trid. in ea amplitudine loqui, quòd scilicet quovis tempore fuerit necessaria. Unde debebat illic subintelligere Contritionem non Attritionem præcisè. Ex alio etiam capite non poterat loqui Trid. de sola Attritione præcisè, quia aliàs esset de fide, Attritionem cum Sacramento esse sufficientem ad justificationem, quod quamvis probabilius sit, non est tamen de fide, quod si loquitur illic Trid. de Contritione per accomodam distributionem, quædam intelligendo de Contritione imperfecta, quædam de Contritione perfecta, de perfecta redibit quæstio: Cur, cùm contritio dicitur esse dispositio ad justificationem, non intelligendum id sit de Contritione perfecta? Ex alia parte verba Conciliorum sunt sumenda ut sonant, nisi obstet aliquod absurdum, quod in præsenti ostendi non potest.

NON SATISFACIT II. Quia quamvis Trid. concederemus loqui hîc de Justificatione, quæ fit per Baptismum, nihilominùs permitti non potest, quòd de illa sola, quæ fit per Baptismum loquatur, quia de facto eadem Sess. cap. 4. dicit, Justificationem esse translationem à statu filii Adæ ad statum gratiæ; subdit: quæ quidem translatio post Evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut ejus voto fieri non potest; qui locus duo ostendit 1. non loqui Concilium de Justificatione solùm per Baptismum, nam adhibet justificationis, ut sic restrictionem acquirendæ, scilicet pro statu gratiæ per Baptismum. Deinde idem locus ostendit, quòd cum solo voto baptismi, quem vult esse medium acquirendæ justificationis, possit haberi Justificatio: jam autem votum Baptismi, potest esse ipsa Contritio; in quo ipso agnoscit Trid. quod amor sit medium, seu dispositio acquirendæ justificationis. Ex alio etiam capite colligitur Trid. non loqui de Justificatione per Baptismum nonnisi habenda, quia si illic loqueretur Trid. tantùm de Justificatione per Baptismum, & non de Justificatione ut sic, ergo tantum de Justificatione per Baptismum definit, quòd non justificemur per imputationem, vel Justitiam DEI, aut Christi Domini extrinsecam.

Quod si dicas, nonnisi à pari id deduci posse.

Contra erit, quia præcisa deductio à pari, non fundat articulum fidei, immò oppositum potest esse de fide; nam hæc argumentatio: Sancto Petro est data gratia post peccatum, & finalis pœnitentia, ergo & Judæ: non tantùm, non tenet, sed & oppositum est articulus de fide, credentibus nobis, damnatum esse Judam.

Neque ulterius valet si dicas Tridentinum loqui per accommodatam distributionem, aut exemplificando justificationem, in medio, quod est baptismus, tanquam tutiori; quia redibit argumentatio. Cur non loquatur Trid. de Justificatione ut sic. Deinde cum semel (ex jam adlatis) elici possit quod Contritio sit dispositio ad justificationem, redibit argumentum, cur non sit semper Contritio, per modum dispositionis.

NON SATISFACIT III. Quia inter dispositiones numeratur etiam ipsa Dei dilectio, quæ in principiis Vasquez impossibilis est, cum peccato, nec requirit ullam intensionem determinatã, Ergo jã non potest dari dilectio imperfecta, quæ scilicet disponat ad Justificationem, cum per Vasquez illa dilectio sit ipsamet Justificatio. Deinde si Trid. loquatur hîc de Contritione imperfecta, ergo non loquitur de contritione charitate formata, quia hæc per Trid. est perfecta contritio ut habetur Sess. 14. cap. 4. & tamen hanc contritionem appellat Tridentinum nomine dispositionis ad Justificationem.

Neque valet, si dicas, quod August. imperfectam charitatem agnoscat, quia etiam ille agnoscit imperfectam justitiam, quæ tamen verè justitia est, sicut imperfectum lumen, est adhuc lumen. Quod autem dicunt alii. Attritionem esse imperfectam dilectionem, utpote quæ est amor Concupiscentiæ, id etiam non convincit, nam Trid. Sess. 14. cap. 4. distinguit inter contritionem imperfectam, loco autem citato loquitur de contritione perfecta, quæ non stat amore concupiscentiæ, sed amore amicitiæ. *Cæterum adlata auctoritas non evincit. Hinc*

RESPONDETUR II. Quod scilicet justificatio dupliciter sumi possit. 1. Secundùm quod est participatio naturæ Divinæ. 2. Prout justificatio dicit formam continentem prædicata incomparabilia & opposita turpitudini peccati, aversionique à DEO, opponentia, conversionem ad DEUM, dicique poterit, Amorem, Contritionem perfectam, &c. esse dispositionem ad justificationem priori modo

ſumptam, ſed non ad ſumptam poſteriori modo.

INSTAT I. ex Trid. Lugo, Contritio ſemper fuit neceſſaria ad impetrandam veniam peccatorum, ut ait Trid. Seſſ. 14. cap. 4. Ergo apparet, quod etiam Contritio non ſit forma juſtificans ſed illam impetrans, nulla enim forma impetrat effectum ſuum formalem.

RESPONDET Vaſquez Concil. loqui de contritione abſtrahente à perfecta & imperfecta. Addit etiam: Eo ſenſu à Contritione impetrari juſtificationem, eò quòd regulariter extra Sacramentum, Contritione, non acquiratur juſtificatio.

CONTRA hanc reſponſionem eſt. Tum quia arbitrarium eſt dicere de ſola imperfecta contritione verificari illam neceſſitatem. Tum quia extortum eſt dicere, quod ly omni tempore ſupponat pro ordinariè.

RESPONDERI poteſt III. Impetrari ſcilicet à contritione veniam peccatorum propter exigentiam radicalem, quam habet, ut à Deo acceptetur, moveaturque illâ Deus, ad liberalem condonationem. Ex immediatiùs autem adlatis, Reſponderi poteſt; quòd ſcilicet ſi accipiatur juſtificatio pro participatione Divinæ naturæ, eam ſic ſumptam impetrat de congruo contritio vel amor elicitus à peccatore, ſed ſi accipiatur pro forma habente oppoſita prædicata peccato, & averſioni opponentia converſionem, ſic ſumpta juſtificatio, non impetratur, ſed perficitur contritione & amore.

INSTAT II. Idem; ex illo Trid. Seſſ. 6. can. 3. ubi docet Trid. dicitque anathema ei, qui dixerit quòd ſine prævenienti inſpiratione Spiritus S. poſſit aliquis diligere, aut pœnitere ſicut oportet, ut ei juſtificationis gratia conferatur, ubi Trid. ſupponit dilectionem eſſe aliquid anteceſſivum juſtificationis.

RESPONDET Vaſquez. quod hic agat Trid. contra reliquias Pelagianorum, qui ad juſtificationem opera nonniſi naturalia cenſebant ſufficere; cæterùm Dicaſtillo dicit non haberi fundamentum quod hic Canon editus fuerit contra reliquias Pelagianorum.

Nihilominùs in gratiam P. Vaſquez poſſet defendi reſponſio, nam Trid. referens hunc canonem, citat ſimul Araus 2. quod tamen inſtitutum erat ad damnandos tales errores.

ADDIT Vaſquez, quod ante Concil. nulla præceſſerit de hoc difficultas; An ſcilicet Contritio eſſet forma juſtificans, ſed id habet aliquid arbitrariè dicti, poſſet enim affirmari, quod dirigente Spiritu S. etiam non ex præmota lite, determinaverit id Trid. ſed & hæc ipſa reſponſio adfert aliquid ſolâ ſuſpitione fultum. *Hinc aliter conformiter ad dicta ſupra*

RESPONDETUR Huic Inſtantiæ, ſecundùm jam dicta; quod ſcilicet dilectio ſit diſpoſitio, ut juſtificationis gratia conferatur accepta pro participatione naturæ Divinæ.

INSTAT III. Ex Trid. quod Seſſ. 6. cap. 7. Non verò ut citari ſolet, can. 7. dicit. Juſtitiam per quam juſtificamur, dari unicuique ſecundum propriam, uniuſcujuſque diſpoſitionem, cùm tamen Contritio non detur, ſecundùm menſuram diſpoſitionis.

RESPONDETUR. Ex dictis, loqui hîc Trid. de Juſtificatione ſumpta pro participatione naturæ Divinæ, non verò prout dicit formam adferentem prædicata formaliter contraria peccato, adeoque ejus expulſiva.

INSTAT IV. Oviedo ex Seſſ. 6. can. 9. in quo Concilium requirit, tanquam diſpoſitionem, motum voluntatis. Sed ante Contritionem talis motus ſimpliciter non requiritur, quia licèt ante Contritionem præcedat timor Dei, tamen id non eſt ſimpliciter neceſſarium.

RESPONDERI poteſt I. Quod mens fuerit Trid. declarare quòd Juſtificatio noſtra non ſit ſola fides, quâ credatur remitti peccata Chriſtiano, ſed quod præter fidem requirantur etiam actus voluntatis, quod totum verificabitur, etiam poſito quòd peccator Contritione juſtificetur, cùm ipſa Contritio, ſit actus voluntatis. Mentem autem illam fuiſſe Trid. probat: quia ille Canon refert ſe ad cap. 9. Seſſ. in quo de illo errore hæreticorum, hoc eſt ſola fide Juſtificante agitur, quod ipſum etiam fecit. cap. 8. 7. & 6. ad quæ omnia ſeſe revocat. Trid. & quia Juſtificatio ultimo completur gratiæ infuſione, fit ut Contritio antecedens hoc complementum, vocari poſſit præparatio & diſpoſitio ad illud, ſicut ante Dialogum, ſi necdum omnes Auctores convenerint, dicitur eſſe tantùm præparatio & diſpoſitio Dialogum; crepuſculumq; dicitur moraliter præparatio ad noctem, eò quod ſit adhuc imperfecta nox.

RESPONDETUR. II. ex jam dictis; motum voluntatis antecedenter eſſe per modum diſpoſitionis ad Juſtificationem ſumptam pro ſpeciali participatione naturæ Divinæ.

INSTAT Ultimo Lugo & adfert auth. Scripturæ & SS. PP. qui juſtificationem & remiſſionem peccati, dicunt eſſe diſtinctum beneficium Dei, etiam poſt Contritionem.

RESPONDET Dicaſt. cit. n. 284. duplicis generis eſſe illa teſtimonia, nam in aliquibus promittitur alicui ſeriei bonorum operum, remiſſio peccati & Juſtificatio, ſed in iis agitur de Contritione imperfecta, in quibus autem agitur de Contritione imperfecta, in illis promittitur quidem remiſſio peccati, ſed non quoad rem, novum quid, ſed figuratè, & per declarationem ejuſdem; quod non infrequens eſt in ſcriptura, ut cum dicit vita vivet, & non morietur: & ſicut præceptum datur quorum unum explicat aliud,

aliud, nec tamen est novum præceptum ut dicitur: Audite Sapientiam & estote sapientes, & nolite abjicere eam, ita etiam quamvis modo significandi diversum dicatur, habere contritionem, & obtinere remissionem peccati, poterunt tamen hæc duo in idem recidere.

RESPONDETUR II. Cum per nos etiam posita gratia, sit necesse intelligere condonationem Divinam, ita ut gratia nonnisi radicalem exigentiam dicat istius condonationis; etiam idem proportionaliter dici poterit de contritione, quòd scilicet nonnisi radicaliter exigat condonationem Divinam, ita ut condonatio illa & remissio peccati, possit per modum beneficii specialis, ad Contritionem comparari.

Neque illud convincit, quod dicit Lugo ex dictis sequi, quòd non solus Deus peccata deleat; nam si attendatur ad prærequisitam condonationem explicatam, quæ à solo Deo ponitur, bene dicitur deleri peccata à solo DEO. Rursus principaliter delentur à solo DEO, quia ille ipse primus est auctor dandi auxilii contritionis, quanquam in legitimo sensu potest dici Peccatorem adjutum gratia, delere in se peccata, simile enim quid 1. Joan. 3. dicitur. Omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est, cujus loci meminit etiam Dicastillo.

Sol-vuntur argumenta à ratione petita.

Relatis arg. ab auth. petitis, sequuntur proposita à ratione.

II. Est ejusdem Lugonis desumptum ex natura Contritionis, quæ cum sit actus transiens, non potest esse propriè forma justificans, nam forma justificans, eò ipso formaliter facit filium Dei adoptivum, & per consequens similem DEO in natura, hoc autem habet, sola gratia habitualis. Hoc argumentum trahit secum, & aliud principium nempè quod sit de fide justificari hominem per aliquid intrinsecum. Hæc ratio quantumvis appellatur arg. à priori, fundatur etiam in authoritate.

RESPONDET Dicast. cit. num. 291. & 303. quod cum denominationes possint haberi ab actu vitali transacto, permanereque moraliter, etiam denominatio sancti, poterit haberi ab actu amoris transacto.

ADDIT. Hominem habere specialem participationem naturæ Divinæ, cum est similis Deo in operatione amandi præcipuè cum per Dionysium denominatio sanctitatis, etiam actui competere possit; dicit enim Dionysius. Sanctitas est ab omni scelere libera perfectaque ac ex omni parte incontaminata puritas, quæ verba verificari possunt etiam de actuali sanctitate. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Concedo interdum denominationes provenientes à formis vitalibus, etiam ipsis transactis, denominare subjectum; sed id tamen universaliter verùm non est, nam visio beata, item ocularis, est actus vitalis; numquidnè tamen transactæ, denominant suum subjectum de præsenti videns, id ergo tunc tantùm verum est, quando denominatio ipsum exercitium actum & præsentialitatem Physicam non importat, & tamen doctrina Dicastillo universaliter assumebat posse haberi denominationes vitales transacto actu.

NON SATISFACIT II. Quia esse similem Deo in operatione non est esse similem Deo in natura, consequenter nec est habere participationem seu consortium naturæ Divinæ, idque ideo, quia nos apprehendimus nomine naturæ radicem & principium reliquorum; nam definitivè natura, est principium motus & quietis, nulla autem operatio, est talis radix, sed sola gratia, ad quam omnia contenta in ordine supernaturali referuntur, vel tanquam comprincipia, vel tanquam passiones, vel tanquam effectus, præmia, privilegia, &c. similia.

NON SATISFACIT III. Concedo rationem sanctitatis ejusque definitionem competere etiam sanctitati actuali, sed nego per ordinem ad nostras intentiones, operationibus Divinis competere rationem naturæ, consequenter negatur, quòd esse similem in operatione Deo, sit esse similem in natura. *Hinc*

RESPONDETUR II. Ad eandem diff. Contritionem scilicet, cùm sit actus transiens non posse esse formam justificantem, quæ supponat pro speciali participatione naturæ Divinæ; poterit tamen contritio esse forma justificans, accipiendo justificationem pro forma adferente prædicata formaliter opposita peccato, & aversioni à DEO, eaque habitualiter manente.

III. Arg. est Oviedo; si actus contritionis esset forma sanctificans, videtur magis fore sanctum illum, qui habet habitum & actum, quàm qui haberet tantùm alterutrum eorum, consequenter si quis haberet sanctitatem habitualem ut duo, & eliceret actum, qui sit sanctitas ut duo, evaderet sanctus ut 4.

RESPONDET Vasquez, & illustrat eandem responsionem Alarcon in manu scriptis apud Oviedo. Eundem gradum sanctitatis posse procedere diverso modo, à duplici forma, adæquatè ab illarum qualibet, ab habitu scilicet gratiæ tanquam à forma, dante jus hæreditatis ad gloriam, & ab actu dilectionis tanquam à forma digna gloria, tanquam præmio, quòd sic exemplificat Alarcon. Moriatur puer cum tri-

bus gradibus gratiæ dabitur ei visio ut 3. habet enim habitum sanctitatis ut 3. & tamen puer non est sanctus ut sex, sed bis ut tria seu sanctus ut 3. per duplicem formam. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia ex vi adlatæ responsionis, non satis constat, quia tunc non habeatur sanctitas ut 6. quod ipsum Prob. quia ex diversis tunc titulis habebitur sanctitas & unaquæque erit diversa; ergo erunt tunc duæ sanctitates, per quas subjectum non erit bis ut 3. sanctum, sed revera ut bis tria, adeoque ut 6. Et certè quamvis una eademque res, adeoque unum denominabile, possit denominari tria vel bis tria, & ita unus grossus continens tres solidos, est unus ut tria, & tria ut unum cæterùm tres separati solidi & unus grossus, non sunt bis tria, sed omnino sunt bis tria; cùm ergo non idem denominabile sit sanctitas ab actu & sanctitas ab habitu, non erit utraque bis ut tria, sed bis tria adeoque sex.

NON SATISFACIT. II. Quia quamvis concederetur jus ad gloriam, & esse dignum gloria, non facere nisi bis ut tria sanctum, hoc ipsum tamen inquiritur; quî hæc duo, habitualis & actulis sanctitas non distinguantur, & non se habeant sicut B & A non videtur quidem in sensu morali plus inferri & aliud, ab jure cœli, quòd non inferatur à dignitate cœli, sanctitas tamen à gratia, & sanctitas ab actu, majorem diversitatem.

NON SATISFACIT III. Illa sanctitas desumibilis ab habitu & actu, vel est eadem vel diversa, si eadem; ergo illæ duæ sanctitates habebunt se ut duo gradus albedinis, qui semper faciunt magis intensam albedinem; si autem sunt diversæ illę sanctitates; ergo unaquæque tribuet suam diversam denominationem, & tunc, cum una, sit ut tria, & alia ut tria, facient & denominabunt sanctum ut 6.

Neq; valet si dicas, quòd effectum formalem sanctitatis, quem deberet tribuere, actus inveniat tributum ab habitu, non inquam valet, quia præexistens forma advenientem miraculosè seu connaturaliter aliam formam, non impedit à tribuendo effectu formali primario, ut patet in duabus formis miraculosè idem subjectum informantibus; ergo nec prior sanctitas impedit, quominus effectus hunc, tribuat posterior sanctitas; immò potius deberet à gratia non tribui sanctitas, priùs enim est actus contritionis & postea infusio gratiæ. *Hinc aliter.*

RESPONDETUR. Ad Ob. imprimis concedendo interim, quod habens actum & habitum, magis sit futurus sanctus, quàm qui haberet solum habitum, neque enim in hoc illius absurdi convinci potest responsio; si enim fecisset decretum Deus de non danda gratia, numquid non potuisset facere decretum de dando cœlo omnibus se ut oportet amaturis; quo casu jam esset sanctior ille qui haberet talem actum; è contra si Deus daret gratiam, unusque exerceret primùm actum amoris, & alter nullum omnino eliceret actum supernaturalem, numquidné tunc pluribus titulis, hic secundus non esset instructus ad depellendum peccatum, quod fortè præextitit. Stando autem in in hactenus dictis.

Dici posset eum qui habet actum & habitum, magis esse sanctum; hoc est pluribus titulis incompossibilibus peccato, sed non fore magis sanctum, hoc est distinctim pro actibus, distinctim pro habitibus præmiandum cœlo, eò quòd hoc præmium Deus sit pactus se daturum, nonnisi secundùm gradum specialis participationis naturæ Divinæ, quæ habetur in sola gratia, præcipuè verò quia fieri & ipse terminus seu factum esse, habent se per modum unius; jam autem sanctitas actualis, quæ est ex vi actûs animæ, & ipsa gratia habitualis, habent se per modum fieri & facti esse ut ait S. Thom. 1. 2. qu. 113. a. 5.

INSTAT I. Idem Ovied. sequi ex opposita sententia, quòd animæ in purgatorio dum se exercent actibus dilectionis Dei, quamvis non crescant in merito, quia sunt extra viam, crescere in sanctitate, est enim ille actus ex suâ naturâ sanctitas.

RESPONSUM Jam est. Crescere animas purgatorii in sanctitate, hoc est in titulis incompossibilibus cum peccato, licèt non crescant in sanctitate, hoc est speciali partipatione naturæ Divinæ jureque cœli.

INSTAT II. Adfertque varias paritates.

I. Paritas est. Actu contritionis si ponatur necessarius, non sanctificat sanctitate permanenti moraliter, quia permanentia moralis debetur soli actui morali & libero. Ergo neque actus contritionis liber sanctificabit.

II. Paritas. Actus contritionis naturalis non sanctificat. Ergo nec sanctificabit actus contritionis supernaturalis.

III. Actus contritionis non potest mereri primam gratiam de condigno. Ergo neque sanctificare.

RESPONDETUR. Quod ad primam paritatem attinet, quamvis actus necessarius non sanctificaret permanenter, nondum probatur, quòd non possit sanctificare, quamvis non permanenter. Rursùs quamvis sanctificatio permanens moraliter, non possit haberi ab actu necessario, petendo permanentiam moralem ab ipso actu morali, potest tamen adferre sanctitatem permanentem moraliter, ratione effectûs à se positi, qui est abolitio peccati habitualis, quòd erat permanens moraliter. Independenter autem ab hoc principio, ex eo actu non sanctificat completè actus necessarius,

quia

quia constat à Deo acceptari, solos actus liberos, ut illis subjungat acceptationem & infusionem gratiæ.

Nec valet, quod gratia sanctificans hominem sanctificet sine ulla bonitate morali, nam illa non est in se capax bonitatis moralis ut est capax actus vitalis contritionis, & ex alia parte, aliunde habet bonitatem moralem ratione scilicet antecedentium actuum in adulto bonorum moraliter. Cæterùm si Deus aligaret condonationem à se ponendam, etiam actui necessario, non videtur, quî tunc ille in circumstantia condonationis, non esset simpliciter deletivus peccati, præcipuè cum adferat (exclusa libertate) actus necessarius contritionis, prædicata formaliter opposita aversioni à Deo; qua stetit peccatum.

Quod attinet ad secundam paritatem, dici poterit naturalem conversionem ad Deum & aversionem à creatura, habere quidem prædicata utcunque opposita aversioni à Deo, non tamen sanctificare ex pluribus capitibus; imprimis quia sanctitas ex vi & essentia sua dicit aliquid Divini; hinc in materia de Incarn. deducitur humanitatem Christi Domini, sanctificari à Persona Verbi, quia Persona Verbi, est quid Divinum. Porrò hoc ipsum esse Divinum non debet accipi pro qualicunque esse Divino, aliàs etiam bruta, essent sancta, nam etiam suo modo sunt imitationes & participationes esse Dei, sed hoc esse Divinum, debet sumi pro Esse Divino superexcedenti, quòd esse superexcedens non competit, nisi actui supernaturali. Rursùs actus naturalis eo titulo non sanctificat, quia non potest in illo ostendi ulla radicalis dignitas exigendæ condonationis à Deo, quia hæc condonatio, est excessiva viriu. naturæ.

Quod attinet ad tertiam paritatem: si antecedens procedat de gratia habituali, negatur consequentia estque dispar. in hoc, quia meritum de condigno ut traditur in materia de merito, supponit ex Dei ordinatione constitutionem in esse filii Dei per gratiam, quòd esse, quia non supponitur cum primum conteritur homo de mortali, fit, ut non possit homo dici promerens tunc primam gratiam de condigno; sanctificatio autem in sensu adlato, non indiget nec probari potest, quod indigeat informatione per gratiam. Quod si nomine primæ gratiæ intelligatur auxilium supernaturale ad ipsam contritionem requisitum, facilè ex absurdo colligitur, quòd non possit contritio utpote effectus, esse causa meritoria suæ causæ, hoc est, ipsius auxilii, ex quo fit contritio; tale autem absurdum non ostenditur, si sanctificatio tribuatur contritioni.

Ponunt aliqui robur in eo, quia Trid. dicit unicam causam formalem nostræ justificationis esse gratiam. Sed id jam supra explicatum est, imò aliqui notant ex S. Thom. 1. 2. q. 13. a. 1. & ex Trid. Sess. 6. cap. 7. quòd tota collectio habituum ad justificationem deservientium possit dici justificatio, dicit enim Trid. Justificationem non esse solam peccatorum remissionem, sed & sanctificationem & renovationem interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum. Justificationem per collectionem quandam donorum explicat etiam Vega, Soto, & alii.

IV. Argumentum est. Forma positiva, quæ aliquid excludit formaliter debet ad illud comparari, vel tanquam ad privationem sui, sicut lux ad tenebras, vel tanquam ad formam sub eodem genere contrariam, puta sicut calor ad frigus; contritio autem non comparatur ad peccatum habituale, tanquam ad privationem sui, aliàs quoties in privatione contritionis essemus, toties in peccato habituali essemus; neque comparatur contritio tanquam forma contraria ad habituale, cùm habituale, non sit ratio positiva.

Respondetur. Inquirendo, quî in moralibus conversio ad Petrum opponatur aversioni à Petro, consimili enim modo peccato habituali opponitur contritio, & sicut durat habituale peccatum Physico moraliter, ita & contritio opponitur peccato Physico moraliter. Potest etiam dici quod conversio inclusa in contritione, & aversio inclusa in peccato, sint tanquam formæ sub eodem genere contrariæ, genus autem erit actio versandi circa bonum.

Instatur. Positâ in subjecto formâ tenetur Deus ponere formalem ejus effectum, non tenetur autem ponere remissionem peccati & veniam, quia hæc dicitur à Tridentino nonnisi impetrari à contritione.

Responsum jam est supra.

V. Argumentum ex Esparza, quod desumitur ex S. Th. hic q. 87. a. 2. ubi dicit peccatum lethale opponi & quidem essentialiter gratiæ habituali, & non soli actui charitatis. Ergo peccatum lethale ita tollitur per gratiam habitualem, ut tolli nullatenùs possit absque ejus positione.

Respondetur. Retorque arg. Peccatum lethale non solum opponitur gratiæ habituali, sed etiam conversioni ad Deum vitali, vel actuali, vel moraliter permanenti. Ergo peccatum lethale ita tollitur, ut tolli nullatenùs possit absque vitali actuali vel moraliter permanenti conversione ad DEUM. Ex alio capite non convincit idem argumentum, quia non apparet, cur non posset committi peccatum mortale stans in aversione à DEO, & conversione ad Creaturam, quamvis nulla tolleretur gratia, imò quantumvis foret impossibilis. Denique ex eo capite ar-

gumentum non concludit, quia quamvis impossibile esset, peccatum remitti sine infusione gratiæ, nondum apparet cur sanctificatio partialis, tribui non possit contritioni, sicut quantumvis impossibile sit constitui hominem pro statu Physico completo sine forma, tamen etiam materia, partialiter constituit hominem.

Ad alia quæ adfert idem Author solvenda.

NOTO I. Quòd peccatum non solum opponatur Charitati quæ est gratia, sed etiam ei, quæ est actus. Deinde quod sicut gratia habet inamissibilitatem suam, quantum est ex parte Dei, modo illam non expellat homo; sic etiam & actus quantumvis præteritus, dicit inamissibilitatem Physico moralem, modo illum actum non retractet creatura, tunc enim primum posset creaturam odisse Deus.

NOTO II. Quòd in amenti lucidum intervallum tollatur opposito, nempe dementia invadente, & actus qui præteriit lucidi intervalli, non tribuit illis denominationem sibi præsentis, quia tollitur opposito: jam autem quando aliquis actu proprio convertitur ad Deum, manet in illo denominatio conversi, nec supponitur illam per peccatum. Quando autem inferius urget quod justificatio tribuatur in Scriptura Deo, quatenus manenti & habitanti in nobis, id etiam non convincit, id enim intelligi potest, de sanctitate, inquantùm dicit specialem participationem naturæ Divinæ.

NOTO III. Duplici titulo indignitatem æternæ vitæ induci à peccato. Primo, per aversionem à Deo. Secundo, per obligationem satisfactionis, quæ à pura creatura pro mortali non potest poni, prima illa indignitas, tollitur contritione, secunda non tollitur, sed id non destruit rationem formæ sanctificantis, quia nec gratiæ quidem id competit ut dictum est, & tamen gratia est forma sanctificans. Et certè si intelligatur per dignitatem ultimi finis consequendi solum esse conversum ad Deum, id habetur plenè à contritione, sed si nomine dignitatis intelligatur, etiam participatio naturæ Divinæ, hæc non habetur præcisè per contritionem, sed nego id esse de ratione sanctitatis ut sic; possetque dici quòd contritio habeat etiam dignitatem defacto consequendi ultimi finis in circumstantia condonationis Divinæ, quam radicaliter deposcit. Dixi de facto, quia non est de ratione sanctitatis ut sic, conferre eam dignitatem; quod ipsum Probatur; quia sine ulla injuria, potuisset Deus fecisse decretum de non danda cuiquam gloria cœlesti, & tamen tunc potuissemus esse verè sancti.

NOTO IV. Quòd quamvis contritio defacto quando primo post peccatum elicitur, non habeat vim condigni meriti ad consecutionem ultimi finis, nego tamen quòd non potuisset habere, si à Deo acceptata fuisset.

NOTO V. Quomodo per modum Causæ formalis, conferat condignitatem ad vitam æternam, eò quòd quantumvis sit contritio quid transiens, est tamen inclusiva habitualis moralis permanentiæ, etiam transacta actione, & si nunquam retractetur habitualiter moraliter in æternum manebit.

Continuatur Solutio.

VI. Argumentum ex Haunoldo lib. 2. n. 690. Si perfecta dilectio esset forma emundans à peccato, sequeretur quod emundatio à peccato, non esset beneficium distinctum à beneficio auxilii efficacis, dati ad hanc dilectionem obtinendam: cum per Sacram Scripturam & Patres, sit beneficium distinctum, & hoc indicant verba illa Zachariæ Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, & aliæ auctoritates.

RESPONDETUR. Quod emundatio à peccato, sumpta pro forma habente prædicata opposita prædicatis peccati, non sit beneficium distinctum à beneficio auxilii efficacis, dati ad hanc formam; licèt sit beneficium speciale, distinctum à beneficio auxilii efficacis, emundatio à peccato, sumpta pro forma constituente in Esse Filii Dei. Et si quod est beneficium, distinctū à beneficio auxilii efficacis dati ad contritionem emundatio à peccato, illa specialitas beneficii stabit in hoc, quòd est beneficium speciale, ut etiam Deus pro sua parte remittat peccatum & convertatur misericorditer, qui actus conversionis Divinæ non est necessitate connexus cum ipso actu amoris Divini; licèt Deus amanti homini subnectat suam condonationem vel gratiæ infusionem quia ut loquitur Leo Epist. 91. ad Theod. aqud Deum non patitur veniæ moram vera conversio. Quod etiam voluit Fulgentius, Augustinus, Isaias, Jeremias, Ecclesiastes citati apud eundem. Et quia non est hoc indispensabile ut amanti Deum conferatur gratia & subnectatur condonatio Divina ob improportionem, quam habet Amor ad magnitudinem offensæ peccati ideo non obstante Pœnitentia, posset Deus non exhibere hanc suam misericordiam. Locus autem Augustini lib. 83. Quæst. Quæstione 68 & libro 1. retractationum cap. 26. hoc solum vult: quod voluntas quæ præcedit, ut Deus nobis misereatur, sit voluntas, sed per misericordiam Dei præventa, ut sese opponeret Semi-Pelagianis, qui exigebant antecedenter ad justificationem bonam voluntatem, non oriundam ex auxilio sicut oportet. Quando autem etiam posita pœnitentia exprivat Sacra Scriptura Joëlis 2. Actor. 8. quasi sub incertitudine eventus remittendum peccatum solum ostendit improportionem hujus actus cum condonatione peccati & sine jure esse, compensandi offenso Deo.

VII. Ar-

VII. Argumentum. Ejusdem est, quia Tridentinum Sess. 6. cap. 6. Justificationem describit per statum quendam adeòque significat aliquid stabile cum actus dilectionis sit quid transiens. Dicit item quòd faciat justificatio filium adoptivum.

Respondetur. Loqui illic Tridentinum non de Justificatione sumpta pro forma habente prædicata opposita prædicatis peccati, sed de justificatione sumpta prout importat formam constituentem in ratione participantis Specialiter Naturam Divinam.

Instat I. Et supponit quòd votum Sacramenti Baptismi & Pœnitentiæ aliud non sit quā contritio perfecta, quo supposito sic urget. In eo genere causæ debet contritio conferre justificationem, in quo genere eam confert ipsum Sacramentum, quod illam non confert in genere causæ formalis.

Respondetur. Quod justificationem sumptam pro forma constitutiva inesse Filii Dei non conferat contritio in genere causæ formalis, sed ad sic nonnisi sumptam justificationem est dispositio contritio.

Instat II. Urgendo Tridentini Sess. 6. can. 9. ubi Anathema dicitur iis qui ad justificationem negant impium suæ voluntatis motu disponi; Atqui nullo voluntatis motu deberet quis præparari & disponi ad justificationem, si contritio esset formalis justificatio. Nam ad hanc, nullus actus voluntatis, quanquam præparatio & dispositio, est necessarius.

Respondetur. Loqui illic Tridentinum de justificatione sumpta pro forma constituente inesse Filii DEI adoptivi, & sic sumpta justificatio, requirit motum voluntatis.

Instat III. Ex Tridentini Sess. 14. cap. 4. Sed adhuc locum responsum supra num. 16. Quando autem ait, Si contritio perfecta non esset votum Sacramenti, non haberet vim reconciliandi, est autem ei contingens, esse votum Sacramenti, nam si Sacramentum non esset sub præcepto, contritio non esset votum illius. Id etiam non convincit. Nam contritio in universum, est votum implendi ea, quæ requiruntur ad consecutionem ultimi finis, adeòque & votum Sacramenti, si illud requiratur, non futura cætero qui votum illius, si non requireretur Sacramentum. Auctoritas Chrysostomi hom. 80. ad populum non loquitur de Amore sed de Pœnitentia & quamvis loqueretur hoc solum significaret, quòd amor non habeat vim satisfaciendi pro peccato, indigeatque condonatione divina.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur Argumenta Sententiæ Affirmantis.

I. Argumentum est ex Vasquez quod formatur ab auctoritate. Eò quòd Scriptura & PP. sæpè tribuant charitati sanctificationem animæ ut Joan. 4. Si quis diligit me, mandata mea servabit, &c. ad Colos. 1. dicitur esse vinculum perfectionis. 1. ad Tim. Finis præcepti & consumatio, ad Rom. 13. Plenitudo legis. Prov. 1. universa peccata operiens. Similia habet. Aug. lib. de natura & gratia c. 42. l. de m. Ec. c. 11. 12. 13. Serm. 11. ad FF. Tract. 9. in epist. Joan. ante medium, quæ omnia loca recitat Vasquez. Idem docet Greg. hom. 38. in Evan. & 31. Chrys. h. 7. in 2. ad Ti. Hier. ep. 27. Bern. l. de modo bene vivendi ad sororem. c 10. Ser. 83. in cantica. quod autem his locis, præcipuè Aug. agat de dilectione pro actu, non pro habitu sumpta.

Ratio est, quia in primo loco Aug seipsum explicans de qua charitate agat, dicit se agere de charitate ex corde puro, & de charitate contemnente vitam, & secundo loco ait de charitate, qua reditur ad Deum &c. Unde etiam colligitur Aug. itemque Scripturam non loqui de charitate tanquam disponente ad sanctitatem; quia verba Scripturæ sunt accipienda ut sonant, nisi sit absurdum, non obstat autem accipere illa ut sonant; si autē sic accipiantur simpliciter illi debet tribui sanctificatio; quia effectus simpliciter non tribuitur dispositioni, sicut nec ustio tribuitur rigorosè approximationi. Sanctificationem autem Aug. tribuit ipsi charitati; nam cum dixisset loco apud Vasquez cit. *Dilectione credit in Deum* (supple anima) subjungit, *sed rursus cavere debet, ne ab ipsius DEI charitate, qua sanctificatur, ut beatissimus maneat; alterius creaturæ, id est, hujus sensibilis mundi amore separetur.* Cap. autem ejusdem loc. 13. Huic (hoc est Deo Patri) *hæremus per sanctificationem, sanctificati enim plena & integra charitate flagramus*, agere autem hic Aug. de actuali charitate ipsa Phrasis flagrandi indicat, & simul quod subdit; *quia* inquit, *hæc sola efficitur, ut à Deo non avertamur, eique potius, quàm mundo huic conformemur*, non averti autem à Deo, & illi conformari actum nostrum indicat. Quamvis autem dicatur, quòd Eleemosyna extinguat peccatum, & Christus Dominus appelletur nostra Justitia, non sequitur eodem modo hæc verba accipi debere, quo accipiuntur in nostra sententia prædictæ August. & Scripturæ Phrases, nam esset absurdum dicere quod Eleemosyna sit forma sanctificans, cum possit stare cum actuali voluntate peccandi, nullum autem simile absurdum est,

est, si sanctificatio quæ attribuitur à Scriptura amori ipsi, tribuatur ei, ut formæ sanctificanti, non verò tanquam dispositioni.

RESPONDERI potest argumento, quòd & Sciptura & Aug. tribuant charitati vim sanctificandi, accipiendo sanctitatem pro conversione ad DEUM, & aversione à creatura, idque expressè innuunt verba Aug. citati, nam illi charitati tribuit rationem sanctificantis quæ redit ad DEUM, & qua à DEO non avertimur, sed non tribuit sanctitatem inquantùm sanctitas dicit participationem specialem naturæ Divinæ.

INSTAT Vasquez. Si quis existens in mortali antequam in hac vita justificaretur, assumeretur ad videndum clarè DEUM & diligendum absque ullo habitu gratiæ & charitatis, nemo negaret fore eundem beatum. Ergo etiam erit justus & sanctus, & eo ipso à macula peccati mundatus. Ergo etiam charitas in via justificat, charitas enim viæ & patriæ, est eadem. Plures responsiones huic argumento adducit & dissolvit Lugo cit. n. 130.

RESPONDETUR. Qui vidit DEUM, vel supponitur amare illum, vel non supponitur; si supponitur, poterit sanctificari illo amore, nec obest quòd ille amor non sit liber, peccatum sit liberum, quia ad rationem sanctitatis ut sic, libertas non requiritur, non enim liberè DEUS sanctus est & tamen sanctus est; si autem non amabit DEUM nec erit completè beatus, consequenter nec debebit esse in statu omnes miserias excludente, adeòque posset Divinitus stare illa visio sine voluntate retractante, eò autem casu quo sanctificaretur per amorem beatum, redderetur quidem sanctus sanctitate necessariæ aversionis à peccato, sed non sanctitate quæ esset participatio naturæ Divinæ. *Ad reliqua solvenda,*

NOTO. Eum, qui sine habitu diligeret DEUM, fore unum spiritum cum eo, non per participationem naturæ Divinæ, adeòque non per unitatem radicalis sanctitatis, sed fore unum spiritum per affectum, habebitque talis & DEUM in se manentem, & semen DEI intra se, non per participationem naturæ Divinæ specialem, sed per affectum, qui transfert amantem in amatum, diligeretque illum DEUS tanquam bene affectum suæ bonitati, sed non diligeret tanquam habentem specialem participationem naturæ Divinæ. Deinde diverso respectu est potentior contritio quàm fuerit peccatum originale, quia contritio formaliter convertit, peccatum autem originale, ut dicit Vasquez, nonnisi virtualiter avertit à DEO, alio tamen respectu non est potentior Contritio peccato, sive originali sive actuali, quia utrumque hoc importat infinitatem quàm non importat contritio, quamvis autem suo modo contritio sit potentior originali, non inde sequetur quòd adferat se solâ, specialem participationem naturæ Divinæ.

II. Argumentum est Dicastillo. Habitus charitatis formaliter sanctificat hominem, ergo & actus. Consequentia Probatur, si habitus charitatis sanctificat; id solùm habet, quia est forma elicitiva actus charitatis; ergo idem longè magis faciet ipse actus.

RESPONDERI potest, in principiis eorum qui habitum charitatis à gratia non distinguunt, cum quibus sentiendum est: & in ista sententia negabitur, ideo sanctificari hominem ab habitu Charitatis, quia est principium elicitivum actus, sed ideo quia est intrinseca participatio eaque specialis naturæ Divinæ. Rursùs in sententia non identificante gratiæ habitum charitatis, dici poterit, non ideo sanctificari hominem, quia charitas est principium elicitivum actuum, sed quia datur gratia, quæ est radix ipsius habitûs charitatis. Independenter autem ab hoc principio dici potest, sanctificare quidem actum, hoc est, ponere aliquid incompossibile cum peccato, sed non sanctificare inducendo se ipso specialem participationem naturæ Divinæ. Et sicut actus ratiocinandi non constituit hominem in ratione hominis, sed supponit aliunde constitutum per radicem ipsius intellectus; sic etiam in præsenti, per radicem horum omnium, constituitur homo, in esse participantis naturam Divinam, quæ radix est gratia.

INSTAT Dicast. Beatitudo DEI consistit in eo, quòd DEUS seipsum summum bonum agnoscat & amet, consequenter participatio ejusdem Deitatis, consistet in actuali conjunctione cum summo bono, per operationes intellectus & voluntatis, ipsæque operationes, erunt conjunctio formalis. Ergo & participatio summi boni in hac vita, in operatione potiùs, quàm in habitu consistet.

RESPONDETUR. Independenter ab actione videndi, non potest salvari possessio intentionalis summi boni, sola enim visio ex genere cognitionis Intellectualis habet, possidere objectum; & si non potest sine operatione salvari possessio summi boni, non potest sine operatione salvari beatitudo, quæ stat in illa possessione; jam autem participatio specialis naturæ Divinæ, salvari potest, imò & debet per aliquid, quod non sit operatio, quia nulla operatio creata est per modum naturæ & radicis trahentis se, cum reliqua omnia in illo ordine entium contenta.

III. Argumentum est ex Ripalda. d. 99. n. 41. donum dignum remissione peccati, est forma sanctificans, hujusmodi est actus charitatis. Ergo ille est forma sanctificans. Minor probatur. Tum quia ita docuit D. Aug. lib. 83. quæstionum q. 68. Tum quia, idem habet Cyrillus Hier. Cyrillus Alex. & alii.

RESPON-

RESPONDETUR. Formam sanctificantem duplicem esse, imprimis sumptam pro participatione naturæ Divinæ, & hæc soli gratiæ convenit. Deinde sumi potest pro forma supernaturali, formaliter opposita peccato, & hæc tribui potest amori & contritioni, imò hoc videntur evincere auth. adlatæ, maximè S. Aug. & quidem si ut sonat ex Aug. authoritas adlata, accipiatur, erit contra Ripaldam; nam esse dignum justificatione & nondum esse justificatum, non est esse justificatum; cum ergo dilectione per Aug. reddamur digni justificatione, & illâ, ut ait ibidem August. nondum sumus justificati, deberet contra Ripal. dilectioni non tribui ratio justificandi. Multa etiam loca non plus important, quàm quod contritio sit opus sanctum, inde autem non sequitur esse illam sanctificativam, nam etiam credere est opus sanctum, & tamen credere non sanctificat.

INSTAT I. Ideo gratia sanctificat quia est participatio Divinitatis, quod etiam actus Charitatis habet. Ergo. Minor probatur, quia Aug. dicit, Deum diligis quid dicam? Deus eris; idem habet Cyrillus Alex. Dionysius, de Eccl. Hier: cit. apud eundem.

RESPONDETUR. Hoc argumentum solvendum esse ipsi Ripal. ille enim sub initium hujus disp. negat quòd actus sanctificet per modum naturæ & radicis supernaturalis.

Directè autem responderi potest, quòd Charitas sit participatio Divinitatis affectiva; nam amans transit in amatum, sed non est participatio Divinitatis, hoc est, naturæ Divinæ, per modum radicis; & hoc modo explicari debet, quòd Deus sit in eo, in quo est Charitas, item locus S. Aug. quem citat idem ex Tr. 7. in Joan. Unde ulterius dicitur, quòd in actu amoris, sit quidem continentia quædam virtualis omnis sanctitatis, sed alio modo quàm in gratia; nam continentia sanctitatis in actu amoris, est continentia per modum imperii, non quomodocunque, omnes enim virtutes sese adinvicem imperare possunt, sed per modum imperii & per modum alligationis obligationisque specialis, quæ obligatio in hoc stat, ut desinat esse actus charitatis, si non imperet cum debet, aliam virtutem, non desineret autem vel fides habitualis vel actualis, quantumvis non imperaret aliquem actum v. g. temperantiæ. Rursùs charitas continet virtualiter omnes alias virtutes, in quantùm connaturale ei qui amat, omnia facere in gratiam amati. Alia autem est continentia, qua continetur omnis sanctitas in gratia, quia in illa tanquam in principio & radice continentur reliqui habitus.

INSTAT II. Actus charitatis reddit nos dignos dilectione amicitiæ Divinæ. Tum quia Joh. 14. dicitur diligens à Patre diligendus. Tum quia dicit S. Aug. tr. 76. in Joan. qui diligunt, quia diligunt, eliguntur. Tum quia ita sentit Anselmus in Men. c. 67. Bern. Ser. 71. 83. in Can. Tum quia Prosper de vita Con. l. 3. c. 14. dicit etiam S. Paulum eam dignitatem agnovisse in charitate, quando dicebat, sine illa se nihil esse: jam autem reddere dignum dilectione amicitiæ Divinæ, pertinet ad formam sanctificantem.

RESPONSUM est, quo sensu Charitas reddat nos dignos dilectione amicitiæ Divinæ, sed si attendatur ad ipsum robur arg. parum convincit, quia etiam actus fidei factus à justificato, reddit illum dignum dilectione amicitiæ Divinæ, imò & omnia opera supernaturalia facta in gratia sunt meritiva de condigno vitæ æternæ, nec tamen sunt formæ sanctificantes.

IV. Argumentum est Mæratii apud Ovied. cit. arguit ille ab auctoritate Trid. quod Sess. 6. c. 7. agens de Justificatione per communicationem meritorum Christi Domini, quando scilicet diffunditur charitas Dei in cordibus nostris per Spiritum S. addit, quod sola fides & spes, nisi accedat charitas, non sit perfectè unitiva.

RESPONDETUR. Cum hîc non agatur de actu charitatis, sed de habitu, qui identificatur gratiæ, non plus dicitur quàm quod sine gratia non habeatur perfecta unio cum DEO.

INSTAT. Pœnitentiæ specialis virtutis proprius est actus intentio satisfaciendi pro peccato. Ergo & objectum hujus intentionis debet esse aliqua forma, quâ Deo satisfaciat homo pro macula peccati; hæc autem non est habitus gratiæ, quia satisfactio importat actionem, ergo debet esse actus Charitatis.

RESPONDETUR. Cum pro mortali nulla creatura satisfacere possit, quando illic est intentio satisfaciendi, non plus habetur, quàm intentio ponendi requisiti ex parte creaturę, ut sequatur applicatio satisfactionis, ex vi meritorum Christi Domini & positio gratiæ.

V. Argumentum est ejusdem. Si non ponatur contritioni competere vis sanctificandi formaliter, posset Deus odio habere illum, qui ipsum diligit super omnia, & posset esse beatus aliquis, etiam integraliter, & tamen habere summam peccati miseriam. Sequela probatur, quia si amor DEI non est forma sanctificans, nulla est ratio, cur non possit cum peccato componi, ipsumque peccatum cum visione & amore.

RESPONDETUR. Non posse stare peccatum cum amore, quia non potest stare aversio cum conversione; absolutè tamen sicut peccatum & gratia, per nos, ita Divinitus etiam conversio cum aversione stare secum possent,

possent, diligitque Deus de facto ipsam dilectionem tanquam medium conversionis ad se, sed non diligit tanquam specialem participationem suæ naturæ. De visione supra responsum est.

Ad alia autem quæ adfert solvenda.

Notandum est, quòd quando homo Deum & Deus amat hominem, habeatur tunc amicitia hoc est dilectio, sed non habetur amicitia stans in communione bonorum, quam ex instituto per modum signi exercet Deus, infusione gratiæ, & hoc habetur tunc, quando DEUS dat, creatura accipit gratiam.

Punctum Difficultatis 3.

Quid sit sentiendum de tota Difficultate.

Dicendum est I. *Accipiendo sanctitatem pro forma supernaturali, formaliter depulsiva peccati, contritio & amor Dei, sunt sanctitas formalis.*

Probatur I. Auct. iis quæ adlatæ sunt pro sententia Vasquez. Insuper. Stat pro hac sententia locus ille Evangelii. Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum; ex quo loco sic formatur argumentum: Quòd pro ratione depulsionis peccati adferri potest, illud est forma depulsiva peccati, sed contritio & amor Dei pro ratione depulsionis adferri possunt ut adferuntur in loco cit. Evang. ergo contritio & amor sunt formæ depulsivæ peccati. Et certè posito quòd dubitaretur de mente alicujus: an tenuerit quòd gratia sit ratio depulsionis peccati, & quòd sit forma depulsiva ejusdem, si talia verba invenirentur: Remittuntur peccata, quia infunditur gratia, rectè argueretur, illum tenuisse, quòd ratio depulsionis peccati, sit forma depulsiva peccati, imò quòd gratia illa sit forma depulsiva peccati. Ergo cum quid simile dicat Scriptura de actu amoris & contritione, censenda erit docere, quòd actus ille sit forma depulsiva peccati. Quodsi dicas sufficere ut sit contritio nonnisi dispositio ad justificationem hoc jam supra impugnatum est, & insuper stando in medio termino adlato, Urgeri sic potest. Si inveniatur in aliquo Auctore imò & in Patribus, quòd remittatur peccatum quia infunditur gratia, satis colligitur, quòd gratia non sit per modum dispositionis ad remissionem peccati, vel ad ulteriorem justificationem; ergo idem in præsenti dicendum erit, & si intellexisset Scriptura, quòd dilectio illa nonnisi esset dispositio, dicere debuisset, rigorosè loquendo: Remittentur ei quia dilexit; nam dispositio non tam præsentem effectum supponit saltem ratione, quàm potiùs ponendum, verbaque si ut sonant accipiantur supponunt potiùs pro remissione, quæ ex vi hujus ipsius fiat, nullumque est absurdum ut ita accipiantur.

Stat pro hac sententia Triden. Sess. 14. cap. 4. ex cujus auct. sic formatur argum. Per oppositos falsum est Contritionem, hominem Deo reconciliare idque sine addito, nam in principiis oppositorum, reconciliat cum addito, hoc est per modum dispositionis; jam autem Trid. sine addito docet Contritione hominem Deo reconciliari, quamvis autem addatur in illo textu ly *contingat* illud ly contingat additur ut servetur probabilitas, quòd attritio cum Sacramento justificet, neque enim illud ly contingat conjungitur cum remittere peccata, sed cum ly esse charitate perfectam, quòd contingit contritioni, acceptæ ut sic, pro dolore peccatorum. Eò etiam serviunt verba Trid. inibi adjuncta, ex quibus sic formatur argumentum. Contritioni per oppositos non debet tribui sine addito Reconciliatio, dispositioni enim sine addito non attribuitur ipse formalis effectus, v. g. ignitio approximationi, sed Trid. contritioni cum Sacramenti voto tribuit reconciliationem sine addito. Ergo. Stat adhuc pro eadem Conclusione phrasis Trid. Sess. 6. c. 7. ex qua auth. sic formatur argumentum. Si contritio non esset sanctificatio aliqua formalis & renovatio interioris hominis, non posset dici quod illam sanctificationem ingrediatur ratio motûs voluntarii, præcipuè cùm nullum absurdum sit, hujus conjunctionis, nempe ut conjungatur secum sanctificatio & motus noster supernaturalis, sed per Trid. ingreditur. quod ipsum

Probatur. Quia justificantem formam describit Trid. per voluntariam susceptionem gratiæ, & tamen debuisset dicere, quòd justificatio nostra sit ipsa gratia. Hinc Suarez oppositum sentiens propter hanc auth. vocat nostram sententiam probabilem, quanquam & ipse Lugo cit. n. 122. dicit Aversionem à Deo tolli formaliter per contritionem, quo posito sequitur, quòd accipiendo sanctitatem formalem pro forma depulsiva peccati, hoc ipso inferatur Contritionem esse talem formalem sanctitatem.

Probatur II. Ratione, Forma supernaturalis incompossibilis cum peccato est forma supernaturalis depulsiva peccati. Contritio & amor sunt formæ supernaturales incompossibiles cum peccato, ergo &c. Major Probatur, sui notione, quid enim magis expellit frigus, quàm id quod est incompossibile cum frigore, ita etiam quid magis expellet peccatum, quam forma supernaturalis incompossibilis cum peccato. Minor probatur. Conversio supernaturalis ad Deum, est incompossibilis cum aversione intentionali ad eundem, opposita enim oppositione formali prædicatorum, sunt sibi incompossibilia; ergo contritio & amor erunt incompossibiles formæ supernaturales cum peccato, omne enim peccatum est aversio à Deo, contritio

tritio autem & amor, sunt conversiones supernaturales ad Deum.

Idem sic aliter proponi posset. Posito amore transacto & conversione ad Deum transacta, si ponatur actualis aversio, erit illa incompossibilis cum conversione quæ præteriit. Ergo etiam posita conversio ad Deum, erit incompossibilis cum aversione à Deo, adeòque ejus depulsiva. Antecedens concedunt omnes qui censent Amorem & odium secum non stare, & quidem tenent omnes amorem & odium esse secum formas incompossibiles, naturaliter. Alii ponunt esse incompossibiles etiam supernaturaliter. Consequentia probatur. Ideo non potest stare cum conversione præterita ad Deum actualis aversio, quia peccatum est illi amori forma incompossibilis. Ergo & amor peccato erit forma incompossibilis, nam esse incompossibilie est aliquid relativum, si enim homo non potest esse Chimæra nec Chimæra poterit esse homo.

Denique hic ipse medius terminus sic aliter proponi posset. Conversiones & aversiones tam intentionales, quàm materiales, sunt formæ incompossibiles in aliis materiis, suntque sui ad invicem depulsivæ. Ergo idem sentiendum erit de conversione ad Deum & aversione ab eodem.

Noto nihilominùs quod hæc nostra Conclusio supponat independenter à condonatione, non esse satisfactivam illam conversionem, vel habentem vim, totaliter abolendi peccati; sed quòd de se sit radix exigitiva condonationis Divinæ: idque ob eam formalitatem, quòd adferat prædicata formaliter opposita peccato, eaque ordinis Divini.

Respondet Lugo, quòd etiam attritione, itemque actu naturali tollatur aversio à Deo, & tamen hi actus non sunt depulsivi peccati.

Contra est ex Dicast. quantumvis attritio sit sufficienter aversiva à creatura, non tamen est conversiva ad Deum, jam autem Contritio & amor, sunt & aversiva à creatura & conversiva ad Deum, quòd ipsum Probat. quia peccatum non tam dicit præcisam rationem conversionis ad creaturam, quàm potius aversionem à Deo; hinc præcipuè attendi deberet ad Conversionem ad Deum, quam non dicit attritio, quod ipsum clarè docet S. Aug. lib. de vera & falsa pœn. c. 17. explicans illa verba. Quacunque hora peccator conversus fuerit vitâ vivet. *Dixit inquit, Conversum, non tantùm versum vita vivere; vertitur à peccato, qui jam vult dimittere peccatum, convertitur qui jam totus & omnino vertitur, qui jam non tantùm pœnas timet, sed ad bonum Deum contendere festinat.* Explicat id idem Dicast. exemplo ejus cui mandatur ne se convertat ad occidentem, sed ad orientem, tunc si ille conversus ad occidentem convertat se ad meridiem, verùm erit quod non erit conversus ad occidentem, falsum tamen quod sit conversus ad orientem, sic etiam peccator conversus ad creaturam, & aversus à Deo, attritione avertitur à creatura, sed non convertitur formaliter ad Deum, conversio enim amantis est.

Deinde quod adfert Lugo de actu naturali & attritione id non convincit ex alio etiam principio. Imprimis, non convincit in principiis istorum, qui negant, quod actus naturalis possit super omnia ferri in Deum, sed id competere virtutibus Theologicis, quam excellentiam vocat Esparza Prælationem super omnia; sed quia hanc doctrinam puto non esse veram, ex alio principio solvitur eadem difficultas, ostenditurque præter jam dicta quare actus naturalis non sit depulsivus peccati; quia imprimis actus aversionis à Deo, & conversionis ad creaturam, dicebat boni supernaturalis defitionem, hoc est, gratiæ & DEI finis superexcedentis contemptum, consequenter non poterit resarciri, nisi actu supernaturali & excedenti, tanquam proportionato & commensurabili. Rursùs quia actus supernaturalis ita dicit aversionem à creatura & conversionem ad Deum, ut simul dicat titulo prædicatorum formaliter oppositorum prædicatis peccati, ut inquam dicat exigentiam ponendæ à Deo condonationis, quam proportionem, quia non dicit attritio, ideò non potest dici illa, vel actus naturalis, esse forma depulsiva peccati. Illud autem quod cum Lugone dicunt ali: contritione tolli formaliter aversionem à Deo secundùm quod perseverat habitualiter, sed non secundùm quod perseverat moraliter, id immeritò dicitur; quia si perseverare moraliter, ideò adhuc dicatur illa offensa etiam posita contritione quòd scilicet possit à Deo servari jus ad offensam & non poni condonatio, eodem jure (ut dictum supra) etiam gratia non tolleret moralem perseverantiam peccati, præcipuè verò, quia hæc distinctio in moralem & habitualem perseverantiam, confundit duo distincta; obligationem ortam ex peccato & ejusdem habitualitatem; nam qui retractat voluntatem ducendi hanc, non habet voluntatem habitualem, & tamen habet obligationem ortam ex illa voluntate habendi eam pro sua, quam obligationem induxit adinvicem acceptatus consensus.

Probari solet III. à quibusdam. Quod creditur fide supernaturali & speratur esse depulsivum peccati, illud si ponatur, erit forma depulsiva peccati, adeòque in sensu hoc formalis sanctitas. Sed actus contritionis & creditur & speratur esse depulsivus peccati. Ergo si ponatur, erit depulsivus peccati. Major Probatur. Quia fides supernaturalis & spes falli non possunt, jam autem fides credit & spes sperat contritióne auferri peccata.

Respondet Esparza. Non sufficere ad

Justificationem, incompossibilitatem purè intentionalem cum peccato, nec connexionem itidem intentionalem cum remissione peccatorum, quia totum hoc conveni t actui fidei de justificationis gratia jam obtenta, aliisque actibus, & tamen nemo dicit hos actus esse justificativos formaliter. Itaque requiretur ut ratio formæ justificantis sequatur magnitudinem perfectionis formæ, quæ magnitudo non ostenditur inesse actui dilectionis.

Contra est I. Quia si nomine incompossibilitatis intentionalis, intelligatur sola incompossibilitas cogitata, falsum est quòd hanc solam, dicat conversio per contritionem & aversio per peccatum. Quòd si nomine incompossibilitatis intentionalis, intelligatur incompossibilitas actuum voluntatis, qui etiam actus vocantur intentiones, verum est quòd conversio & aversio prædicta sint intentionalia, sed negatur talia intentionalia, non esse sufficientia, ut sibi formaliter opponantur.

Contra II. Quia longè aliter opponuntur sibi Conversio supernaturalis cum aversione, quam fides de remissione & negatio remissionis, non enim hæc postrema excludunt sese tanquam formæ opposita prædicata dicentes, proportionatè & formaliter: sed nonnisi tanquam exigentia, ut ita se objectum habeat, ut dicit fides; & sicut si Deus revelaret, quòd frigus expellat calorem, nec revelatio, nec actus fidei expelleret calorem, sed solus calor fidesque, connecteretur cum expulsione, terminativè & per modum objecti, ita & in præsenti.

Contra III. Quia immeritò dicitur quòd nonnisi ex magnitudine perfectionis colligi debeat: An aliquid sit forma depulsiva peccati; nam lumen gloriæ, visio item & beatitudo sunt formæ perfectiores quam gratia; & tamen in plurium sententia, non sunt formæ formaliter justificativæ.

Nihilominùs adlatum argumentum non convincit, quia quamvis detur actus fidei credens contritione depelli peccatum, quia tamen non credit id fieri à contritione tanquam à forma depulsiva, non sequitur exinde, contritionem esse formaliter depulsivam peccati; quod autem non credat à contritione tolli peccatum tanquam à forma depulsiva, vel exinde oritur, quia probabilitas sententiæ oppositæ ostendit non debere id credi. Addo ex isto credere non posse hîc & nunc firmum argumentum desumi, sequitur enim contritionem non esse formam sanctificantem, casu quo quis credat solam gratiam, esse sanctificantem, ne enim reddatur hic actus falsus, debet esse contritio non sanctificativa.

Dicendum II. *Sanctitatem formalem accipiendo pro speciali participatione naturæ Divinæ, illa non poterit haberi nisi à sola gratia,* nec habebitur à solo amore & contritione.

Probatur I. Quia ad salvandas phrases locutinesque Trid. & Patrum est necesse invenire acceptionem sanctitatis, respectu cujus contritio sit per modum dispositionis, hoc autem habebitur si prædicta Conclusio teneatur.

Probatur II. Accipiendo sanctitatem ut describitur, si posset competere contritioni esse talem sanctitatem, & esset contritio specialis participatio naturæ Divinæ: & non esset; esset ut supponitur, non esset autem quia specialis participatio naturæ Divinæ, est specialis participatio radicis reliquarũ omnium perfectionum in ordine supernaturali, nomine enim naturæ venit principium motûs & quietis, quale principium non est contritio vel amor, quia hæc comparantur in ordine supernaturali ad statum supernaturalem, sicut volitio in ordine naturali ad statum naturalem, quæ non est natura.

Probatur III. Quia nisi ita ut Conclusio describit sumatur sanctitas, & nisi ita sumpta tribuatur soli gratiæ, non poterit salvari doctrina Trid. quod decernit Sess. 6. c. 7. unumquemque in se recipere justitiam suam, & ibidem can. 11. anathematizat eos, qui censent non justificari nos charitate & gratia inhærente, fundaturque in illo ad Rom. 8. ubi dicitur vivificari nos per inhabitantem Spiritum Dei in nobis.

Solvuntur Objectiones.

Objic. I. ex Lugo. Si contritio est forma depulsiva peccati, partialiter nos justificaret; hoc dici non potest. Tum quia jam ante adventum gratiæ, homo, verè non esset peccator. Tum quia à Trid. Contritio appellatur nonnisi dispositio ad justificationem, id autem quod est pars, non est dispositio. Tum quia sequeretur transacta contritione, non manere physicè formam integram, à qua homo denominetur justus, sed partim physicè, partim moraliter, dum non retractatur, consequenter adultus non esset tam complete justificatus atque infans, qui completè justificatur, per habitum gratiæ.

Respondetur. Quod neget quidem Vasquez & Turrianus, Contritione de facto expelli peccatum, eò quòd supponatur expulsum à gratia, de facto tamen expelli à contritione peccatum docuit Dic d. 2. num. 332. quamvis cum aliqua explicatione, quia contritioni tribuit solam vim formaliter satisfaciendi, vim autem expulsivam soli gratiæ. Ripalda autem D. 99. num. 72. docet partialiter

liter justificare contritionem. Et certè immeritò dicit Vasquez quòd Contritio supponat peccatum remissum, nam contritio & gratia simul sunt tempore, imò prius natura supponitur contritio quàm gratia ut dictum supra, cum autem contritio habeat vires depulsivas peccati, non apparet cur de facto ea depulsio contritioni tribui non possit. Et cum etiam contritio sit in suo genere sanctitas, deposcatque depulsionem peccati completam, eò quod deposcat poni à Deo condonationem, non apparet cur de facto non dicatur expellere peccatum.

Oppositum non suadent rationes de Lugo, nam quod dicit sequi inde quod ante adventum gratiæ homo verè non esset peccator, id non convincit, quia si agatur de antequam reali & physico, falsum est; nam simul physicè ponuntur contritio & gratia; si autem ly antequam procedat de antequam ratione, non esset quidem peccator in illo priori rationis quo ponitur contritio accipiendo peccatorem pro averso à Deo, sed in quantum peccator sumitur pro eo qui dicit privationem gratiæ in pœnam peccati commissi, tunc ante infusionem gratiæ, nondum intelligeretur dicto in sensu, non esse peccator.

In aliis autem quæ adfert non multùm est roboris, dictum enim est suprà, quo respectu contritio sit dispositio, quo forma; & sicut formæ partiales in sententia eorum qui eas tenent, diverso respectu sunt dispositio ad animam rationalem, diverso respectu sunt forma, ita & in præsenti.

Immeritò etiam assumit, quod omne illud cui potest tribui ratio justificantis debeat esse nonnisi permanens, quod autem dicit sequi exinde nullum adultum esse completè justificatum, in re non habet difficultatem; quia si completè justificatus dicitur parvulus, quia habet gratiam, hanc habet etiam adultus; quod si ideo dicatur completè justificatus parvulus, quia non habet actum transeuntem incompossibilem cum peccato, id verum est, sed quis propterea dicet parvulum completè justificatum.

INSTAT I. de Lugo. Peccatum habituale includit in suo conceptu actum præteritum non condonatum, nec sufficienter retractatum, ad extinguendam aversionem Dei, per contritionem autem nihil horum formaliter tollitur. Ergo nec tollitur peccatum habituale.

RESPONDETUR. Hoc argumentum non esse conforme principiis ipsius Lugo, quia n. 125. dicebat contritionem tollere aversionem à Deo, quæ est constitutiva peccati. Deinde nego contritionem in circumstantia condonationis quam deposcit, non esse extinctivam aversionis Divinæ, quamvis autem extra circumstantiam condonationis non sit extinctiva, id non obest, ut in simili repetito dictum est de gratia.

INSTAT II. Ad hoc ut una forma dicatur alteri opposita, non necesse est ut opponatur alteri secundùm omnia prædicata ut patet in omnibus oppositis formis, quæ sub eodem genere continentur. Deinde cum essentia indivisibili consistat, & metaphysicè loquendo, cum uno prædicato ablato, tota essentia destruatur, satis est, quod forma uni prædicato opponatur, consequenter contritio non partialiter justificabit si justificat, sed totum peccatum auferet.

RESPONDETUR. Quamvis ad hoc ut una forma dicatur alteri opposita & incompossibilis, non sit necesse eam alteri opponi, secundùm omnia prædicata generica, est tamen necesse opponi omnibus prædicatis differentialibus sicut frigus opponitur prædicatis differentialibus caloris; quia verò differentialiter peccatum non tantùm dicit conversionem ad creaturam, & aversionem à Deo, sed simul etiam dicit rationem offensæ & arguitivè carentiam gratiæ, fit, ut contritio si deberet hæc omnia tollere, deberet omnibus opponi, quod non habet; sed cum sit sanctitas, poscit à Deo condonationem, gratia etiam cum sit sanctitas poscit eandem, & intuitu utriusque pro præsenti rerum ordine decrevit DEUS subnectere suam condonationem. Quod autem adfertur essentiam in indivisibili consistere, ad hoc supra responsum est, accipiendumque est dictamen illud cæteris paribus, nam si ponatur anima non hoc ipso ponitur homo, quantumvis illius essentia in indivisibili consistat; sic etiam quantumvis ponatur conversio ad Deum non hoc ipso ponetur tota completè justificatio, quod ipsum ut ante dictum in hoc fundatur, quod bonum sit ex integra causa, malum autem ex singulis defectibus: Quia ergo destructio peccati & constitutio in esse justificati, est bonum quoddam, debet esse ex integra causa; & si integra causa non ponatur, dicetur poni nonnisi partialis causa adeòque partialis justificatio. Idem principium hac etiam limitatione indiget, quod scilicet, quantumvis verum sit, essentias in indivisibili consistere, quando essentia ita est una essentia, ut dicat unam combinationem prædicatorum, atque adeo unum constitutum Metaph. per ordinem ad nostram rationem. Cæterùm si sit aggregatum ex pluribus Metaph. constitutis, debebit etiam ex pluribus indivisibilibus constare, cùm ergo alia essentia sit aversionis & alia offensæ, alia negationis gratiæ, fit ut singulæ non unum indivisibile essentiæ, sed singulæ singula indivisibilia essentiæ, sibi determinent; quantumvis aggregatum omnium illarum trium, quasi per quandam accommodatam attributionem, constituant unum totale, justificatione tollendum, consequenter poterit con-

versio tollere, unum indivisibile aversionis, & non tollere v. g. indivisibile offensæ &c.

Denique dictum hoc, Essentiæ rerum in indivisibili consistunt, non excludit; vel partes Physicas, si sit essentia physica; vel morales, si sit moralis; sed nonnisi importat, quod, ut formetur conceptus essentiæ, debeat ex utraque parte simul sumpta confici, sicut v. g. animal non dicit solam materiam, nec solam formam, sed utrumque, idemque de rationali dixi in materia de universalibus. Quodsi essentia in indivisibili consistens admittit pluralitatem partium, benè poterit unam partem auferre contritio, quin auferat aliam, adeòque partialiter justificare.

Instari potest III. ex illa auth. Trid. quod unica sit formalis causa justificationis nostræ, sed ad hoc jam

Responsum est supra. Adde quod Vega & Corduba qui proximè post Trid. scripserunt, censuerunt quod justificatio per infusionem omnium trium habituum Theol. fiat, ergo non per infusionem solius gratiæ ut volunt oppositi. Ex adlatis etiam principiis ostenditur, unicam esse formalem causam nostræ justificationis gratiam, accipiendo justificationem pro esse participationis specialis naturæ Divinæ, quàm negabant Hæretici, & quam adstruere curabat Trid.

Objic. II. Arbitrarium est dicere, quòd sit sanctitas formalis, id, quod est forma depulsiva peccati, vel saltem jam tota quæstio deducetur ad quæstionem de voce: An scilicet formaliter depellere peccatum, sit, esse sanctitatem formalem.

Respondetur. Quòd sanctitas formalis, sit id, quod est forma depulsiva peccati, non est hoc arbitrarium, imò dum inquiritur: An contritio sit sanctitas formalis? in hoc nonnisi sensu inquiritur, ut notat Rip. cit. num. 1. probatque auth. Trid. quod sæpè sed præcipuè Sess. 6. c. 7. describit justificationem per innovationem interiorem animæ, quæ fit in remissione peccati, & S. Dionys. c. 12. de Div. Nom. talem format definitionem sanctitatis quæ infert expulsionem peccati, dicit enim *sanctitas est ab omni immunditia libera & incontaminata mundities*, quodsi concedas Contritionem esse formam depulsivam peccati, neges autem esse sanctitatem formalem recedes à statu quæstionis, instituesque quæstionem de voce, quod nos non facimus, sed supposito quod vox sanctitas formalis supponat pro forma depulsiva peccati, probamus hoc prædicatum formæ depulsivæ peccati, competere contritioni.

Objic. III. Impossibile est naturaliter, quod idem numero album primo & per se procedat à duplici albedine. Ergo etiam impossibile est quod negatio albi, primo, & per se formaliter procedat à duplici nigredine. Ergo idem erit dicendum de expulsione peccati quomodo ergo contritio & gratia dicentur esse formæ depulsivæ peccati. Rursùs si tribuatur, contritioni vis depulsiva peccati, debet illi tribui tanquam satisfactioni & merito, gratiæ autem tanquam formæ incompossibili; hoc autem esse non potest, quia si prædestinatio repugnat ut fiat ex liberalitate & ex meritis, repugnabit etiam duplex ejusmodi ablatio peccati.

Respondet pluribus huic argumento Dicast. à num. 346. quod proximius ad rem facit, est instantia, quâ ostendit, per multiplicem formam sanctitatis, posse eandem numero maculam peccati auferri, & pro explicando adfert exemplum tenebrarum, quæ definitivè sunt carentia lucis, tolluntur que à pluribus etiam gradibus lucis. Ut verum fatear, hæc instantia bona est, sed ut proponitur à Dicastillo habet suas difficultates; nam imprimis non explicat, quòd sint futuræ infinitæ negationes lucis in tenebris, si dicantur tenebræ Carentia lucis determinatæ; cùm potius si tenebræ sint carentia lucis collectivè acceptæ, potius sequatur infinitas esse privationes lucis in tenebris, quia potius collectio lucis est infinita, quam una lux determinata, cujus privationem dicant tenebræ; quodsi alio sensu illa determinatio sumatur, explicandum fuisset. Deinde non esset fortè absurdum dicere, quod tenebræ dicant privationes infinitas lucis; vel saltem, in infinitum lucis, imò hoc sequitur ex doctrina Dicastilli, nam per illum tenebræ sunt, nullam habere lucem; ly autem nullum ut pote signum universale, erit explicabile per singula individua, cùm ergo singula individua lucis sint infinita, etiam terminus supponens pro singulis individuis, pro infinitis supponet; nec inde sequitur fore infinitam intensionem tenebrarum, nam etiam appetitus materiæ ad formas, est ad formas infinitas, & tamen appetitus ille, non dicitur infinitus.

Jam ergo accedendum est, quomodo sit formandus conceptus tenebrarum, & quidem commodissimum est dicere, quod tenebræ sint carentia lucis, nam ita facilè ostenditur, quî vel una lux tollat tenebras, quia tamen lux potest supponere vel pro determinata luce, vel vagè, accipienda erit lux vagè & non determinatè. Ratio quia aliàs non quæcunque lux, sed nonnisi hæc & non alia determinata expelleret tenebras. Ulterius non debent dici tenebræ Carentia alicujus lucis, quia verum est dicere, etiam posita luce, negatisque tenebris, esse carentiam alicujus lucis; nisi fortè ly alicujus supponeret negando etiam unicam tantùm lucem, non etiam debent dici tenebræ carentia omnis lucis, quia aliàs non possent

possent tolli, uno solo lumine; quod ipsum probatur; quia ly omnis, sumptum pro iis quæ importat, sumitur, & pro hoc, & pro illo, & pro isto lumine, & breviter pro singulis individuis; quod si ita explicetur ly omnis; tenebræ unâ candelâ non poterunt dispelli, quia una candela, tollit carentiam locis suæ, sed non alias carentias. Quod si dicas ly omnis aliter explicari debere, hæc ipsa ambiguitas damnat hunc explicandi & loquendi modum. Posset tertium hoc Syncategorema addi. Tenebræ sunt nulla lux; sed præter hoc, quod iste modus explicandi non sit usitatus, insuper adhuc est, quod possit habere suas diversas acceptiones. Commodissimum itaque erit explicare tenebras sine addito, scilicet quod sint Carentia lucis; hinc jam prædicta instantia ad præsens applicatur. Quod sicut determinata luce tollitur negatio lucis, potestque duplici luce tolli, si duplex lux ponatur, ita & si ponantur duæ sanctitates, poterunt tollere negationem sanctitatis, quam dicit peccatum; sed independenter ab hoc principio.

Respondetur eidem difficultati. Negando Consequentiam Dispar. in hoc est, quia quem effectum formalem tribuit una albedo, eundem tribuit & altera, hinc actum ageret; jam autem eum effectum formalem quam præstat sanctitas actûs, non præstat sanctitas gratiæ, fit ut utraque possit in suo genere concurrere ad tollendum habituale & ejus maculam. Illa autem Instantia ex materia de Prædestinatione non convincit, quia graves DD. censent quod ipsa intentio salvandi sit gratuita, exercita tamen salvatio sit dependens à meritis, ita ut dependentia à meritis & ly gratuito, pro diversis supponant; & absolutè oppositum est probatum in materia de Prædestinatione.

Objic. contra II. Conclus. Non est necesse dicere, quod sanctitas formalis supponat pro speciali participatione naturæ Divinæ permanenti in nobis, idque ideo quia peccatum Adæ comparat S. Paulus ad Rom. 5. justitiæ per Christum peccatum autem Adæ, nonnisi extrinsecum est ejus posteris.

Respondetur. Cum Trid. & S. Petrus expressè meminerint sanctitatis per quam consortes simus naturæ Divinæ, non immeritò sanctitas formalis accipitur pro speciali participatione naturæ Divinæ. Ad locum S. Pauli quod attinet, ille non plus vult, quàm ostendere, quòd sicut peccatum originale in nos pertransit, ita quoque gratia per Christum, in omnes nos derivetur. In hoc etiam proportio aliqua inter peccatum Adæ & justitiam per Christum Dominum salvari posset, quòd licèt actus ille Adami sit nobis extrinsecus, nihilominùs ipsum habere peccati unicuique nostrum est intrinsecum, dicitque Trid. peccatum originale esse in unoquoque nostrum proprium, ita etiam justitia Christi Domini, quâ ille se submisit Patri est nobis extrinseca, nihilominùs debet aliquid nobis esse intrinsecum, idque proprium per permanentiam & hoc erit ipsa gratia.

DIFFICULTAS II.

De Contritione secundùm se.

Ante determinationem hujus difficultatis prænoscenda sunt aliqua.

Punctum Difficultatis I.

Præmittuntur aliqua.

Præmitto I. *Contritionem interdum sumi genericè interdum specificè.* Contritio genericè definitur à Trid. S. 14. c. 4. quod sit animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero, & licèt quidem hæc contritio appelletur ea quæ primum locum inter alios actus obtinet, illic tamen loquitur Trid. non comparativè ad dolores qui de peccato haberi possunt, sed ad alios actus ut fidei timoris, &c. qui non possunt appellari primus actus pœnitentiæ quà talis, adeoque sub nomine pœnitentiæ; quamvis autem hunc motum ad justificationem dicat esse necessarium, non sequitur, quod hic non definierit contritionem genericè, jam enim in simili supra dixi, vagè & indefinitè & secundùm suppositam materiam locutum esse Trid. præcipuè verò, quia data definitio omni omnino dolori convenit, quod ipsum signum est, genericè de dolore loqui Trid. unde etiam inferius, dividit contritionem, in illam quæ est charitate perfecta, & quæ est imperfecta.

Præmitto II. *Quid sit Contritio specificè accepta?* Censuerunt aliqui sufficere ad contritionem veram, dolere de peccato ex quocunque motivo, etiamsi non sit dolor ex motivo charitatis, modo non sit præcisè ex motivo timoris inferni vel spe præmii. Hæc sententia placuerat Suarez, ut ipse fatetur, pro ipsa citant aliqui. Sotum, Gabrielem, Vegam, sed forte immeritò ut videre est in Dicast. d. 2. num. 111. habuitque hæc sententia fundamentum in Scriptura, quæ meminit sæpe pœnitentiæ remissivæ peccati, non exprimendo motivum amoris ut videre est Ezech. 8. v. 21. & à Davide 2. Reg. 12. translatum peccatum post hunc dolorem, Peccavi

Domino; ubi nulla mentio amoris. Similia verba habentur Is. 55. v. 7. sed oppositum suadet sensus communior fidelium. Rationes autem adlatæ, quamvis probabilitatem adferant & evasionem à censuris, nihilominùs non convincunt, quia non erat necesse in omnibus locis exprimi motivum doloris, cum per se Scriptura vellet significare nonnisi effectum doloris, qui est remissio peccati.

PRÆMITTO III. *Contritionem specificè acceptam dicere pro motivo DEUM summè bonum, offensum.*

RATIO I. Auct. Scripturæ; & ita dicitur Luc. 7. *Dimittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum.* Similia habentur 1. Joann. 3. 1. ad Cor. 13. Rursùs supposito quòd in Sacra Scriptura & in usu communi, fieri aliquid ex toto corde significet amoris affectum, cujus illud censetur esse sedes, clarus erit locus ille ex Deut. 4. *Cumque quæsieris ibi Dominum Deum, invenies eum, si tamen toto corde quæsieris, & totâ tribulatione animæ tuæ.* Ubi ly si tamen, modum & motivum præscribit pœnitenti.

RATIO II. Est auth. Trid. quod Sess. 14. c. 4. cum in genere definiisset contritionem, dividens eandem, dicit; quod hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, ubi ly aliquando, non sumitur quasi sit aliqua contritio, quæ tamen non sit charitate perfecta, sed loquitur de contritione genericè, quod scilicet illud genus, aliquando contingat esse conjunctum cum differentia, quæ est charitas, ad eum modum, quo aliquando contingit animal esse rationale, non quod contingat homini esse rationale, sed quod id contingat animali, sic & in præsenti.

Post Trid. sequitur auth. Patrum pro quo puncto citat Suarez d. 4. S. 2. Gregor. Hom. ult. in Ezech. circa finem lib. 3. Dial. c. 34. l. 6. *Reistr.* epist. 23. alias c. 197. Bernardum 116. serm. in Cantica, quibus adde Aug. lib. de vera & falsa pœn. c. 9. & 17. *Sine amore Dei nemo unquam gratiam invenit, nec veniam consecutus est.* Similia habet lib. 2. contra Cresc. c. 12. Serm. 7. de Temp. lib. 14. de Civ. c. ultimo & lib. 12. cap. 27. Accedit auth. S. Th. hic q. 85. a. 6. ubi ait in Justificatione poni actum fidei charitate formatum. Similia habet 1. 2. q. 113. a. 4. ad 1.

RATIO III. ex probabilitatibus. Tum quia Peccatum est aversio à DEO & conversio ad creaturam. Ergo tolli debuit, per conversionem ad DEUM, & aversionem à creatura. Tum quia Peccatum est summum malum. Ergo expelli debuit per aliquid specificatum à bono super omnia, ut ita inter se expulsivum & expulsum proportionentur. Tum quia in Justificatione infunditur charitas; Ergo debuit dispositio præcedere quæ sit actus charitatis, sicut actus fidei præcedit habitum fidei, & quamvis non sit necesse ad recuperandum habitum castitatis, elicere actum castitatis, nihilominùs erit necesse elicere actum charitatis, ut alicui extra Sacr. infundatur habitus castitatis, quia non elicito actu castitatis habetur principium recuperandi habitum castitatis, quod est ipsa gratia, quæ est radix deposcens infusos alios habitus.

Punctum Difficultatis 2.

Ad Contritio debeat esse super omnia?

NOn agitur hîc de Detestatione ponenda per contritionem quæ sit super omnia intensivè, quasi scilicèt ipse actus, debeat habere tot gradus intensionis, ut nullus alius actus debeat illi æquari circa alia objecta, ut voluerunt Adrianus, Petrus de Soto, Durandus, Richardus, quamvis inter illorum opiniones sit aliqua diversitas; quod autem id non sit necessarium. Ratio est. Tum quia summus dolor intensivè est impossibilis, deberet enim esse infinitus. Quod si dicas non debere esse summum absolutè, sed summum ratione hîc & nunc talis & tantæ datæ gratiæ, non inquam valet si id dicas, quia non apparet, Cur cum auxilio, quod se habet per modum potentiæ, non possit intensior & intensior actus fieri; sicut eadem potentia voluntatis, intensiorem & intensiorem actum elicit, & si illuminatio & inflammatio voluntatis non indiget esse summa, nec debebit esse summè intensa contritio. Et certè si eliceret aliquis actum intensum ut 6. & haberet gratiam ut 8. non posset per *respondentem* justificari, & tamen si haberet gratiam ut unum, haberetque multa peccata, eliciendo actum intensum ut unum, deleret omnia; quod videtur arbitrarium. Tum quia mortale non requirit certum gradum, ut expellat gratiam. Ergo nec requiret contritio, ut ab illa pellatur peccatum. Tum quia quando PP. loquuntur de contritione non indicant talem excessum gradualem; & si qui in oppositum citantur, benè explicari possunt, quòd id requiratur ad melius esse; vel ly intensivè, accipiunt modo latiori; scilicet non pro excessu graduali, sed pro excessu substantiali; quomodo dicitur intensior esse perfectio rationalitas, quàm rugibilitas, qua etiam ratione explicari debet S. Thom. si sit alicubi oppositus.

Tota difficultas in hoc est: An contritio debeat

debeat esse super omnia; & quid sit illam esse super omnia.

Explicat I. Quid sit esse contritionem super omnia, Suarez, Vasquez, Valentia, & post illos Dicast. d. 2. num. 167. dicitque contritionem in tantum esse super omnia appretiativè, in quantum oritur ex tali motivo, ut non admittat affectum in voluntate ad oppositum, nec admittat fugam efficacem alterius mali, quod magis timeatur, quàm peccatum.

Impugnat hanc explicationem Lugo. Sed ejus impugnatio supponit aliqua non satis clara, comparat enim motivum scientificum cum motivo detestationis, & tamen nullum absurdum est moveri aliquem motivo scientifico, & tamen non esse scientificum, repugnat autem moveri actu detestationis super omnia, & non elicere actum contritionis, qui definitivè est dolor super omnia; hinc quamvis non eo ipso aliquis dicatur esse scientificus, quia movetur motivo scientifico, poterit benè dici contritus, si moveatur dolore super omnia, quia dolor hic, idem est cum contritione. Deinde quamvis absurdum sit dicere, quod creatura amans creaturam apprehendat in illa majorem excellentiam bonitatis quàm in Deo, eò quòd exinde sequatur omnem peccantem amittere fidem, nullum tamen est absurdum dicere, desumi ab excellentia motivi rationem contritionis, quæ appretiet Deum super omnia, quæ duo si præ oculis habeantur, poterunt infringi non incommodè rationes adlatæ à Lugone, contra hanc responsionem. *Cæterùm Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Quia non distinguit inter summam appretiationem objectivam & subjectivam, & tamen si hæc distinctio valet qua distinguimus summam certitudinem subjectivam & objectivam, cur etiam distingui non poterit eodem modo appretiatio; præsens autem explicatio hæc non distinguit, quia nec distinctionis hujus meminit, nec dat fundamentum ejusdem eruendæ.

Explicat II. Lugo; tunc voluntas fertur super omnia appretiativè, quando fertur eo modo firmitatis & efficaciæ, quo Intellectus fertur adhærendo magis vel minus firme suo objecto, semper tamen firmè, & hæc firma adhæsio, vocatur Certitudo; quam firmitatem non habet assensus probabilis, qui semper procedit cum formidine, licèt in illa sua firmitate, non servet semper æqualitatem, firmiùs enim adhæret certis metaphysicè quàm certis physicè, & adhuc certius, certis per fidem, eodem modo voluntas interdum adhæret absoluta quidem, sed infirma adhæsione, ita ut ex ipso modo adhærendi, ostendat promptitudinem, deserendi objecti, si se offerret occasio; quando autem voluntas adhæret summo gradu adhæsionis respondente adhæsioni quâ adhæremus objectis fidei, tunc in ipso modo adhærendi ostendit implicitè, se immobiliter adhærere illi objecto. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit Plenè, quia præter alias difficultates quæ in ipso antecedente involvuntur, id etiam diminutè explicat, quænam scilicet sit conditio firmæ adhæsionis scientificæ, nam multi sunt qui pertinaciter adhærent suo errori, & tamen non ostenditur, quî hæc adhærescentia differat ab adhærescentia scientifica; nec apparet, cur etiam voluntas firmè adhærere non possit, & tamen ex objecto loquendo, non supeomnia.

Explicatur Aliter adhærescentia illa, dividendo eandem in adhærescentiam objectivam, & subjectivam, & ex utraque formalitate, complendo totam & adæquatam rationem adhæsionis; ita ut adhæsio requirat & ex parte objecti seu motivi formalitatem, vi cujus mereatur adhæsionem summam, & simul etiam ex parte subjecti, exhibitionem adhæsionis, secundùm meritum objecti: ita ut sicut in certitudine intellectuali, ne illa in re sit error, necesse est poni & meritum objecti & simul exhibitionem assensûs firmi, ne sit probabilis assensus; sic etiam in præsenti detestatio peccati super omnia, requirit & meritum adhærendi ratione motivi, & simul etiam exhibitionem adhæsionis, vi cujus prompta sit voluntas quodlibet objectum & motivum deserere, à Deo abstrahens. Ex vi ejusdem affectus afficitur creatura non solùm bonis Dei intrinsecis, sed etiam extrinsecis, quale est bonum extrinsecum non peccare, quia ille affectus conjungit affectivè cum Deo, hinc non vult omnia incompossibilia cum illo amore; quia verò cum illo amore incompossibile est peccatum, fit ut vi illius determinetur ad nolendum peccatum. His positis

Dicendum est. *Contritionem esse super omnia appretiativè* detestarique peccatum plùs appretiativè, quàm reliqua omnia.

Prob. Si Contritio non detestaretur peccatum super omnia, & esset contritio & non esset, esset ut supponitur, non esset autem quia si amor super omnia non amaret super omnia, hoc ipso non esset amor super omnia, ergo etiam si contritio non detestaretur peccatum super omnia, hoc ipso non esset contritio. Probatur Consequentia, quia ideo verùm est antecedens, eò quòd motivum illius amoris sit inductivum ad amare super omnia, consequenter non amare super omnia erit illo motivo non moveri; sed etiam motivum, quo moveretur contritio, est motivum, quod est inductivum ad detestandum peccatum super omnia, quod ipsum probatur; quia mensura detestandi mali est prosecutio boni, & sic quo quis magis amat sanitatem, magis detestatur morbum, ergo cum ex motivo

amoris fiat contritio, & amor amet super omnia, etiam oppositum malum quod est peccatum, debet detestari super omnia. Et sicut accessus ad unum extremum mensurat recessum ab alio extremo, ita & accessus per amorem, mensurat recessum à peccato per contritionem.

Cæterùm ly super omnia non ita accipi debet, ut denotet explicitam prælationem omnium supra quæ fit, quia aliàs esset impossibilis hęc prælatio, quis enim potest singula noscere, illisque præferre?

Objic. Excogitabilem esse casum, in quo peccatum non debeat esse detestabile super omnia, ponatur enim hæc conditionalis; si non peccaveris patietur Deus aliquod malum intrinsecum; eo casu homo deberet magis detestari non esse Dei, quàm peccatum. Item ponamus apprehendere hominem quod peccatum manens peccatum, placeat Deo, eo casu videtur etiam peccatum non esse detestabile super omnia.

Respondetur. Hanc suppositionem primam esse impossibilem; impossibile enim est, ut peccatum fiat necessarium ad vitandum malum intrinsecum Dei, seu servandum bonum intrinsecum Dei. Rursùs, hæc suppositio non tantùm est impossibilis, sed etiam tollens seipsam, quia hoc ipsum quod sub eadem formalitate negabatur in illa, hoc ipsum sub eadem formalitate affirmatur; si enim quæratur: Cur detestaris peccatum? respondebis, quia dicit oppositionem cum bono conjunctionis ad bona Divina extrinseca; quod si dixit connexionem cum bono conjunctionis ad bona Divina extrinseca; ergo sub eadem formalitate idem affirmatur & negatur; quod si est suppositio tollens seipsam, ex tollente seipsam sequitur utraque pars absurdi; scilicet & eligendum tunc esse peccatum, & non eligendum.

Addi posset; quoad suppositionem præcipuè secundam, quod contritio detestetur peccatum super omnia in suppositione omni possibili, non verò in suppositione impossibili, sicut homo debet supponi, esse animal risibile in omni suppositione possibili, non verò impossibili, quia v. g. si homo esset animal & rationale non tamen admirativum, esset homo, nec tamen risibile. Et sicut si Deus revelare fideli se falso revelare, sequeretur tunc esse suppositionem impossibilem, & Deo tunc debere credi & non debere credi, nam & revelaret sibi esse credendum, & revelaret sibi non esse credendum, sic etiam in præsenti.

Respondet huic Objectioni Lugo. Peccatum in ea occasione jam non futurum peccatum, quia eo ipso, quòd esset necessarium ad vitandum malum intrinsecum Dei, redderetur licitum propter summam præponderantiam illius boni; hinc detestaretur peccatum contritio super omnia mala, quæ tanti fieri debent, ut redderentur licita illa quæ aliàs sunt peccata. Quod si putaret aliquis peccatum manens in ratione peccati, adhuc esse necessarium ad vitandum malum intrinsecum Dei, deberet potiùs permittere malum intrinsecum Dei, hoc ipso enim, quia supponitur manere in ratione peccati, supponitur manere cum oppositione ad aliquod bonum superius, quàm esset bonum intrinsecum Dei. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia si aliquis putaret peccatum minus, manens in ratione peccati, necessario eligendum esse ad evitandum majus, teneretur homo eligere minus. Ergo etiam teneretur potiùs eligere peccatum, quàm malum intrinsecum Dei, quod ipsum Probatur; quia malum extrinsecum manens in ratione extrinseci (quale est peccatum) non debet anteponi malo intrinseco Divino, nec apparet quodnam id esset bonum superius bono intrinseco DEI, cui tunc opponeretur peccatum. Et certè propter quod unumquodque tale, & ipsum magis, cum ergo conjunctio cum bonis intrinsecis Dei sit motiva ad detestandum peccatum super omnia, illa debent magis æstimari quam peccata.

Neque valet si dicas. Quòd veritas prima sit propter quam assentimur articulis, neque tamen illi magis assentimur quam articulis, non inquam valet quia in exhibendo fidem utrobique respondet veritas prima, quæ comparata ad se non habet rationem majoris; jam autem in præsenti, non idem, nec æquè primo respondet bonum, nam unum bonum est extrinsecum Deo, & aliud intrinsecum.

Instabis. Contritio non debet esse super omnia, quia non debet detestari peccatum, supra malum pœnæ.

Responsio Communis est, Contritionem debere detestari peccatum supra malum pœnæ spectatum præcisè à culpa, licèt non supra malum pœnæ conjunctum culpę, meritivumque illius pœnæ, nam tunc includeretur jam peccatum, quod est nata, detestari contritio. Sed est gravior difficultas: An sit possibilis casus, in quo potius malum pœnæ æternæ depuratum etiam à ratione meritivi inferni, si præeligibile peccato.

Punctum Difficultatis 3.

An sit possibilis casus, in quo eligi debeant potius pœnæ inferni quàm peccatum?

NEgat Durandus cujus mentem explicat Lugo, sed hanc explicationem non esse legitimam ostendit Dic. d. 2. num. 226. Et certè Durandus dicit clarè aliud esse velle sustinere pœnas

pœnas inferni ne culpa incurratur, hocque approbat; & aliud; velle eligere pœnas inferni ne culpa incurratur, & hoc negat; distincta autem hæc esse vel hæc ipsa instantia probat, quia aliud est velle sustinere, si aliquis me velit occider, e& aliud est velle occidi, hoc enim posterius malum est, & prius bonum. Favet neganti Dica. n. 236. favent eidem omnes illi, qui censent impossibile esse ut Deus innocentem puniat pœna inferni; ut Scotus Massilius & ante omnes S. Aug. lib. 3. contra Jul. quos sequitur & citat Arriaga de vitiis d. 52.

Affirmat possibilitatem hujus Lugo hîc D. 5. num. 30. *Pone inquit, hominem existentem in peccato mortali, incidere, in mortis periculum, à quo non possit evadere nisi committat novum mortale v. gr. negationem fidei; pone item eundem invincibiliter errare, quod à priori peccato sine Confessione justificari non possit, ei homini occurret necessitas eligendi damnationem æternam ne committat novum mortale.* Impugnat hæc multis Dic: non satis feliciter. Cæterùm casus formatus à Lugo format possibilitatem valdè accidentariam, quia fundatam in particulari errore, quæ autem fundatur in errore, non merentur nomen absolutè possibilis, sicut nec meretur nomē possibilis, si aliquis, putaret non esse alium modum evadendi peccatum, quàm ut fiat pœnitens Chimæra.

Dicendum est. *Possibilem esse talem casum.*

I. Quia non implicat contradictionem ut Deus revelet Paulo, si non elegeris potius pœnas inferni quàm peccatum, ut ita ostendas amorem tuum erga me, peccabis; & hoc videtur innuere celebre dictum Anselmi. Prius me in infernum mergerem, quàm peccatum in me immitterem.

II. Quia quamvis eligere pœnas inferni ut pœnas peccato debitas, sit ut vocant impossibile incomposssibile eò quòd suppositio videatur tollere seipsam, quî enim sub hac formalitate, quia sunt pœna peccati non vitati, possunt esse medium vitandi peccati, quidquid inquam sit de hoc, dabilis est formalitas non eligendi inferni sub formalitate pœnæ, sed præcisè sub ratione dissoni parti sensitivæ v. g. nec enim in hoc casu, vellet aliquis, infernum cum suppositione impossibili tollente se ipsam.

III. Quia quamvis D. Deus non possit innocentem addicere pœnis inferni sub formalitate pœnarum, si enim innocens est, quî punibilis est; nihilominùs potest innocentem addicere inferno; aliàs si id non posset, non haberet supremam potestatem disponendi de suis creaturis ut ei libuerit, adeoque nec supremum dominium, cogitabileque esset dominium præsenti perfectius, per quòd scilicet disponi posset de innocenti ut sustineat malum. Et si DEUS potest annihilare creaturam ad demonstrandum suum dominium, cur non & irrogare infernum, cùm annihilatio, sit majus malum, quàm infernus. Et sicut non remittit Deus justificare creaturam, cur tenebitur eandem eximere à malo inferni, jam justificatam.

Objic. I. Deum eo casu fore crudelem, sicut esset crudelitas in homine, assare vivum caniculum, ad ostensionem supremi dominii.

Respondetur. Eo casu non fore Deum crudelem. Nam S. Thom. 2. 2dæ q. 157. a. 1. ad 3. dicit, crudelitatem importare excessum in puniendo, citatque inibi Senecam idem sentientem: cum itaque non in pœnam irrogaretur tunc infernus innocenti, eo facto, non esset Deus crudelis. *Quia tamen* S. Thom. meminit ibidem delectationis in pœnis propter illasmet ipsas, & hoc vitium appellat feritatem seu savitiam, adhuc Deus addicendo innocentem inferno nondum diceretur sævus; quia posset id agere non ex delectatione in pœnis, possetque Deus ob rationabiles causas addicere inferno innocentem, v. g. si vellet creaturis revelare se id posse facere, nec id excedere dominium suum. Item ad ostendendam misericordiam quam facit eximendo pœnitentes, à pœnis inferni. Rursùs ad ostendendam vim gratiæ, confortando eundem, ne in eo statu avertatur à DEO. Denique si accipiantur pœnæ illæ pro solis pœnis sensûs, posset illi tribuere simul visionem, & amorem, ostendereque potentiam eorundem confortantem in tantis alioqui pœnis.

Addo. Cùm homo non habeat supremum dominium in creaturas, sit ut illius dominium, sit alligatum certis conditionibus, quas judicium prudens taxat; fundaturque in hoc: ut scilicet judicet illum usum esse irrationabilem, qui non spectat ad satisfaciendum necessitati, commodo, honestæ oblectationi; nihil autem horum trium reperiretur in illa assatione caniculi, importaretque illa actio delectationem in pœnalitatibus: è contra D. Deus habet supremum dominium, & ob rationes adlatas posset illo uti.

Objic. II. Arriaga. Illam creaturam habituram occasionem odiendi Dei, immò necessitandam ad odium.

Respondetur. Non necessitandam, licèt haberet fortassis occasionem; & sicut si imperfectus, ea pateretur, quæ martyres, haberet occasionem odiendi Dei, attendendo ad ejus imperfectionem, quod martyribus non erat ansa odiendi sed amandi; sic etiam in præsenti.

Objic. II. Magis dedecet principem quàm plebejum ut sit carnifex. Ergo etiam irrogatio illa mali, magis dedecebit Deum, quàm creaturam, dedecet autem creaturam.

Respondetur. Multa sunt quæ dedecent causam

causam secundam quæ non dedecent primam, sic dedecorum esset Principi cooperari bobus juga trahentibus, quod tamen Deus facit; præcipuè quia hoc posset agere Deus ex causis rationabilibus. Neque tunc sequeretur, Deum à seipso esse crudelem, cum simpliciter non esset crudelis, licèt non uteretur ea dignatione, qua posset uti. Sacra etiam Scriptura prædicat quidem misericordiam Dei sed etiam prædicat dominium, ita ut testa non possit dicere figulo: Quare ita me fecisti.

Addendum tamen est, non esse necesse distinctè cogitare de tali prælatione & detestatione peccati super omnia, quia hoc esset onus intolerabile, sed sufficit id agere virtualiter, & quasi ex vi actus habiti, sub conditione esse paratum, ad patiendum potius pœnas inferni, quàm committendum peccatum.

Nec item contritio debet esse de omnibus peccatis explicitè; quidquid docuerit Ludolphus Raymundus Angelus & cum aliqua distinctione Sotus Medina, quos refert Suarez hîc d. 4. S. 6. & Dicast. d. 2. n. 171. & ratio est; quia hujus obligationis nullum extat fundamentum, & si ponatur contritio extra Sacramentum, hæc de se non minus opponitur uni, quàm alteri peccato; attritio etiam cum Sacramento facit produci gratiam, quæ omnibus peccatis mortalibus opponitur, hinc nec attritio requiretur explicita de singulis mortalibus, licèt requiratur universalis, de quo infra.

Addi denique potest. Extra Sacramentum sufficere ipsum amorem Dei super omnia, quia hic cum sit formalis accessus ad Deum, æquivalet recessui à creatura, qui fit per contritionem, & qui amat, hoc ipso detestatur odium amati; dixi *extra Sacramentum*, quia ad Sacr. est necesse dolere, eò quod intentio instituentis, talem actum requisierit.

DIFFICULTAS III.

De Contritione comparativè ad varia peccata.

Dictum est supra, Contritionem detestari peccatum super omnia; dictum item est contritionem esse dolorem de omnibus mortalibus; quia tamen mortalia inter se, immò & cum venialibus comparari possunt, determinandum erit quomodo contritio gerere se debeat in tali comparatione. Agit de hac materia Suarez hic d. 3. S. 10. Lugo d. 5. S. 4. Dic. 2. Dub. & alii.

Punctum Difficultatis I.

Quid sit sentiendum de Detestatione circa peccata inter se comparata?

ASSERO I. *Si comparentur mortalia inter se in ratione offensæ, non est magis unum detestabile, præ alio.*

RATIO. Quia omnia mortalia in ratione offensæ, sunt infinita, adeoque æqualia; ergo in ratione offensæ, æqualiter detestabilia, aliàs non secundùm meritum objecti procederet detestatio; quòd mortalia in ratione offensæ sint infinita, supponitur ex materia de peccatis; quod autem in ratione offensæ sint æqualia, probatur. Tum quia unum infinitum non est majus alio ut supponitur ex materia de Infinito. Tum quia unus actus fidei, non est certior certitudine objectiva præ alio, item una actio Christi Domini, non est dignior præ alia; ergo nec unum peccatum in ratione offensæ, est majus alio, Consequentia Probatur. Ideo Antecedens verum, quia una eademque veritas circumstantionat, singulos actus fidei, & eadem persona, dignificat omnes actiones, sed etiam una eademque dignitas, circumstantionat in ratione offensæ singula peccata; ergo. Tum quia horum omnium hoc potest dari fundamentum: Quando ratio formalis plurium est eadem, nec apparet, cur æqualiter non se communicet singulis, tunc si se communicet, communicat se totam, & necessariò illa communicantia erunt æqualia, hoc enim ipso convinceretur si forent inæqualia, non habere eandem rationem formalem, vel non totaliter communicatam; quod ad præsens applica; quia scilicet eadem dignitas Divina, circumstantionat, se totâ, singulas offensas.

ASSERO II. *Si comparentur mortalia inter se, in ratione malitiæ, majus, est magis detestabile, minori*, supponit assertum dari peccatum majus & minus in ratione malitiæ, idque ex eo: quia unum præ alio potest dicere majorem dissonantiam ad naturam intellectualem, fieri præcisè ex malitia & ex præcisè intento odio Dei, item si fiat cum majori advertentia & amore malitiæ. Sit

RATIO. Unica asserti, ex qua plures formari possent. Quia peccatum ideò est detestabile, quia est malum; ergo quo erit majus malum, magis erit detestabile, sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita majus ad majus.

Neque valet si dicas. Omnia mortalia sunt detestabilia summè, summo autem non datur majus, non inquam valet, quia peccata detestamur super omnia quæ non sunt peccata, sed non super omnia, unum comparando ad aliud.

ASSERO

Assero III. *Majorem detestationem unius peccati præ alio non commodè explicari conditionalem, quia si committendum esset alterutrum ex illis, potius admittendum esset minus mortale.*

Ratio. Tum quia hoc quod de facto & per se in moralibus in praxim venit, non debet explicari quantùm fieri potest per hoc, quod in praxim per se non venit, sed non venit per se in praxim illa conditionalis, quando enim homo per se est in talibus circumstantiis ut teneatur alterutro mortali peccare. Tum quia eo casu, non jam detestaretur magis majus peccatum, quàm minus: in necessitate enim eligendi illud minus peccatum, non esset jam minus peccatum, quia nec absolutè peccatum, ut inferius dicetur. Tum quia dari potest unum peccatum proprium levius, & peccatum alienum gravius, neq; tamen levitas vel minoritas illa debet ita explicari, quod si daretur mihi optio, vellem potius proprium levius quàm alienum gravius. Non nego quidem in aliis materiis excessus appretiationum per similes conditionales exprimi, sed in præsenti id non est ita commodum, propter rationes adlatas.

Majoritas hæc detestandi, fortè sic commodius explicari posset: utrumque hoc peccatum est & utrumque detestor, sed simul judico non esse æqualem malitiam singulorum, utrumque tamen malum, & ego utrumque detestor, hoc tamen magis quia objectum in se deterius est; proportionoque meam detestationem prælucenti Intellectui, in ostendenda majoritate malitiæ. Et certè ipse modus detestandi, seclusa etiam graduali intensione, arguit majoritatem quandam, vi cujus magis ab uno quam ab alio objecto malo retunditur voluntas.

Punctum Difficultatis 2.

Quid sit sentiendum de Detestatione majoris & minoris peccati mortalis?

Ponitur casus, qui inter scrupulosos & rudes accidere posset. Berta solicitata à Cajo, non vult consentire, Cajus dicit quod velit se mactare, apprehendit Berta majus esse peccatum mortale, si sese occiderit Cajus; quæritur? An possit eligere minus, hoc est, consensum & an peccet illa electione commissioneque peccati, utpote sciens consensum esse mortalem, licèt apprehendat illum esse minus mortalem?

Assero I. *Ex duobus peccatis, debere eligi minus mortale.*

Ratio. Tum quia pro asserto stat illa regula, Ex duobus malis minus est eligendum. Tum quia præ peccato, eligendum est non peccatum. Ergo & pro majori, minus. Tum quia Intellectus majus peccatum judicat majus, adeoque dictat magis detestandum. Ergo & voluntas magis illud detestari debet. Ergo & magis fugere majus, non magis autem fugeret, si potiùs gravius eligeret.

Assero II. *Eligendo minus peccatum non peccat illo minori peccato, quamvis habeat conscientiã, quod illud agendo, peccet.* Ita Lugo cit. numer. 40. idemque tractavit de Incar. d. 26. S. 10. Dic. num. 198. Perez, & alii, sed rationem asserti invenire non est ita obvium. Ut solvantur eæ rationes quibus utitur Lugo, Perez, Dicast. & alii in manuscriptis, quas referre non vacat.

Tenendum I. Quod in præsenti distingui debeant hæ duæ formalitates; Electio minoris peccati, comparata ad aliud gravius, & Electio, non jam comparatè ad aliud gravius, sed comparatè ad objectum electum; rationes autem illorum probant quidem illam electionem minoris, comparativè ad gravius non esse peccaminosam, sed non probant electionem ipsius illius objecti, non esse peccaminosam, nam si penſetur illa electio præcisè sub hac formalitate, quia est electio minoris mali, non est peccaminosa, sed quare non est peccaminosa, siquidem adhuc est electio mali. Consulere etiam potius minus malum, quia stat præcisè in consulenda electione potius minoris non est peccaminosum, licèt sic peccatum ipsum illud malum, quod consulitur.

Tenendum II. Talem quoad electionem minoris peccati, non agere contra debitum operandi modum, immò interrogatum: Cur eligat minus? posse respondere; quia fugio majoritatem offensæ, apprecioque amicitiam. Sed probandum restat: Cur non agat contra debitum operandi modum, ipso illo quod facit, & sicut miles vulneratus in prælio gratias habet hosti, quòd illi non amputarit caput, sed præcidit digitos, nihilominùs illum malè habet etiam præcisio digitorum, sic & præsenti.

Tenendum III. In hoc esse totam difficultatem, ut ostendatur cur non tantùm electio illa, sed ipsum factum, non dicat malitiam, cum tamen in se sit actio dissona naturæ intellectuali, non est autem dissonum naturæ intellectuali, eligere potiùs minus. Ut ratio pro asserto formetur.

Suppono I. Ex tribus colligi quod aliqua actio non sit peccaminosa. 1. Si objectum non sit prohibitum. 2. Si adsit ignorantia prohibitionis. 3. Si desit libertas sufficiens, possent & alia cogitari, quæ ad præsens non faciunt. Porrò consensus de quo procedit casus ex primis duobus capitibus non excusatur, videndum erit de tertio.

Sup-

Suppono II. Omnem libertatem mensurari per indifferentiam, ita ut quot modi sint indifferentiæ, tot etiam modi libertatis.

Suppono III. Omnem indifferentiam primitus in duo membra dividi posse. In indifferentiam Contrarietatis & Indifferentiam Contradictionis, qui termini alibi fusius explicantur. Ad præsens sic applica. In illa perplexitate habetur indifferentia Contrarietatis, quæ versatur inter esse & esse, nam liberum est eligere vel minus malum, vel majus, ita tamen ut alterutrum eligi debeat, sed non est indifferentia Contradictionis, quæ versatur inter esse & non esse; quia non est liberum in illa perplexitate nullum absolutè ex illis duobus malis eligere. *His suppositis*

Ratio. Pro asserto sic formatur. Quia si tunc peccatur post electionem minoris mali, peccaretur sine libertate. Sed impossibile est peccare sine libertate ut suppono ex materia de peccatis. Seq. probatur quia talis habet libertatem contrarietatis ad eligendum minus, & hâc supponitur esse benè usus, eligendo minus; sed non habet libertatem contradictionis ut scilicet possit non agere quidquam; ergo si tunc peccaret, post electionem minoris mali, peccaret sine libertate. *Ad solvendas Objectiones.*

Noto I. Quia habet erroneam conscientiam pro utraque parte, peccat; quia supponitur adhuc habere libertatem.

Noto II. Necessitatem ex suppositione non auferre libertatem, hic autem est in illa perplexitate necessitas antecedens de qua alibi.

Neque valet si dicas. Liberum esse illi perplexitatem deponere; nam liberum quidem est sed remotè, quia scilicet posset informari si consuleret vel se reflecteret; sed non est illi liberum proximè, quia in illis circumstantiis ita se habet, ac ille qui ignorat.

Noto III. Si eligeret gravius, in illa perplexitate, peccaret, quia abuteretur libertate contrarietatis, eligendo autem minus illudque operando non peccat, quia & bene utitur libertate contrarietatis, & non habet libertatem contradictionis, scilicet ad simpliciter non agendum.

Assero III. *Si in illa perplexitate unum peccatum præ alio non appareret majus, quæcunque pars licitè eligi posset.*

Ratio. Quia non apparet motivum præeligendi rationabiliter unum, & de cætero supponitur necessitatus ad alterutrum.

Cæterùm si unum peccatum ita appareret majus ut excessus in seipso non sit fundativus culpæ gravioris, majus eligere, esset nonnisi veniale. Ita Dicast. num. 195. Rosmer. de Actibus Pœn. Bertholdus de Efficacia ejusdem num. 31. contra Lugonem. Ratio quia inter illa peccata datur coæquatio in aliquibus, excessus autem erit in se, nonnisi venialis. Hinc etiam furtum uno grosso majus, si comparetur ad aliud furtum uno grosso minus, si comparetur præcisè in ratione excessus non constituet mortale, licèt si simul sumatur cum aliis unus grossus, & comparetur ad longè levius furtum, constituere possit peccatum mortale.

Addo. Si sit excessus gravis sive in perplexitate sive extra illam, est licitum sub conditione velle majus si conditio sit deputativa objecti à malitia. Ratio est; quia revera tunc non esset jam peccatum consequenter nec majus peccatum, nam suppositio depurat malitiam. Cæterùm si conditio non depuraret malitiam, non esset licitum eligere majus, quia illa conditio haberet se acsi non esset, relinqueretq; peccatum in eodem statu.

Punctum Difficultatis 3.

De Detestatione peccati levis proprii comparativè ad gravius alienum.

Assero I. *Si spectetur præcisè exgentia motivi specificantis contritionem & meritum objecti, magis est detestabile peccatum grave quantumvis alienum, quàm verbum otiosum proprium.*

Ratio. Tum quia meum peccatum gravius magis detestor, ex exigentia motivi specificantis contritionem, quia gravius est. Ergo & alienum si sit gravius meo, magis detestabor, ex exigentia ejusdem motivi: & quæcunque disparitas adferetur, illa petetur non ex formalitate motivi, sed ex aliis formalitatibus ad quas non attendit assertum. Tum quia Contritio secundùm præcisè motivum spectata, non respicit formalitatem mei vel alieni, sic enim spectata procedit ex amore amicitiæ, consequenter, non debet respicere bonum amantis & contriti. Ergo nec respicere formalitatem mei vel non mei. Tum quia hoc ipso quia dicitur ex vi motivi magis esse detestabile gravius alienum, quàm proprium levius, hoc ipso habebit se illud, quod est esse meum vel alienum omnino materialiter, adeoque quasi non esset, consequenter præcisè illæ formalitates non possunt diversitatem in detestando fundare.

Respondet Suarez. Si comparetur peccatum ad simplicem affectum ut objectum quoddam odio prosequendum, sic magis est dete-

detestabile peccatum proprium levius quàm alienum gravius, quia quantum in me est, plus conari debeo ut illud non sit in rerum natura, quàm ne sit alienum.

Contra est; quia de hoc ipso quæritur ex vi motivi; quare deberet esse magis detestabile peccatum proprium levius; quàm alienum grave.

Respondent II. Alii. Peccatum alienum, licèt in se sit majus Dei malum, non tamen relatè ad me.

Contra est. Quia responsio non opponit sese asserto, quod procedit de detestatione, in quantum orienda præcisè ex vi motivi, præcipuè verò, quia præcisè ex vi motivi non respicit differentias mei vel alieni. *Ad Solvendas rationes Suarii*

Tenendum I. Falsum esse quòd ex præcisa exigentia motivi; magis debeat se quisquam diligere in spiritualibus quàm alium; sed ex aliis rationibus; nam ut repetii, motivum præcisè non respicit differentiam mei vel tui; consequenter negatur magis glorificare Deum, charitatem, præferendo bonum proprium minus, alieno majori, idque præcisè ex vi motivi charitatis; quia de facto beati magis diligunt gloriam Christi Domini quàm propriam, etiamsi propria gloria; magis sit illis conjuncta. Quamvis autem Charitas debeat imprimis subjectum cui inest inclinare ad diligendum Deum, nego quòd hanc inclinationem non sit factura, detestando magis alienum gravius, quàm proprium levius.

Tenendum II. Quamvis non liceat eligere proprium leve ut non committatur alienum grave, non sequitur jam non esse magis detestabile ex vi motivi alienum gravius; quia supra notaveram; quòd major detestatio; non commode semper explicetur per ordinem ad electionem. Independenter autem ab hoc principio nondum convincit argumentum, quia quod non possit eligi tanquam medium; sub alia id formalitate convenit amori; nempe in quantum est principium proximè conjungendi amantis cum amato, nec id habet præcisè ex vi motivi. Et certè sicut ad conditionem verè amicitiæ spectat non eligere offensam tanquam medium amicitiæ, ita etiam spectat de malis amici, proportionatè ad malum ejus dolere; quæ enim est amicitia, flere ob capillum unicum evulsum à se amico; & non dolere tantùm, cùm videt illum lethaliter esse vulneratum ab alio.

Asserò II. *Accipiendo Charitatem pro principio conjungendi amantis cum amato; magis debeo detestari proprium levius; quàm alienum gravius;* adeoque quod ad impediendum peccatum grave aliùs, non sit licitum committere peccatum proprium levius. Est assertum apud omnes certum, sed rationem ejus invenire non est ita obvium. Ad solvendas has rationes quibus utitur Suarez Lugo Dicast. habeatur præ oculis intentum quod quæritur: Cur scilicet si eligatur minus peccatū ad evitandum majus alienum, hoc ipso illud minus non sit eximentum à conditione peccati; ita ut sit nonnisi materialiter malum & peccatum, sæpe enim peccata quæ aliàs sunt formaliter mala ex circumstantiis evadunt nonnisi materialiter mala. *Cæterum*

Ratio pro asserto sit. Si posset committi veniale proprium ad vitandum mortale alienum, fierent mala, ut eveniant bona. Sed hoc non potest fieri ut dicit Scriptura Sequ. probatur; quia si commisso veniali proprio ut impediatur alienum mortale non fierent mala, id ideò non fieret, quia desineret illud veniale in tali circumstantia esse veniale. Sed falsum est desiturum; quod ipsum Probatur. Circumstantia eventuri boni non dejicit malum à ratione mali; aliàs in omni eventu falleret hoc principium, non sunt facienda mala, ut eveniant bona; siquidem hoc ipso desinerent esse mala.

Confirm. Quia Charitas prout est principium conjungendi amantis, cum amato; est eo ipso principium impediendi ea, quæ possunt officere illi unioni; unioni autem huic nonnisi proprium peccatum officit; sive illa unio sit per visionem beatam, vel unionem hypostaticam vel particularem observantiam arctæ amicitiæ, quæ habetur ex suppositione status gratiæ, vitatque etiam levissimas offensas. *Ad solvendas Objectiones.*

Noto I. Quod quamvis Charitas præcisè ex vi motivi non attendat formalitatem proprii vel alieni peccati; attendit tamen; prout est principium conjungendi amantis cum amato.

Noto II. In humanis ex indigentia ea quam habemus bonorum nobis etiam invitis adimibilium, præsumitur esse non invitos, quod amicus faciat nobis parvum potius malum, ut impediatur malum gravius imminens ab alio; autem cùm Deo invito nihil adimi possit, etiam ex bonis illius extrinsecis; (quamvis adimatur illo permittente) hinc non est fundamentum asserendi; DEUM non esse invitum, ut illud lævius committatur; & constaret illum esse non invitum; revera etiam admitti posset.

Noto III. Quando DEUS revelaret mihi quod certo sim venialiter peccaturus; si ivero ad locum, A; licèt si ivero non sit alius peccaturus mortaliter, possem adhuc bene ad eundem locum ire; quia suppono illud periculum de se non esse proximè peccaminosum, sed im-

importare actum indifferentem, consequenter volitio illa erit volitio causæ, periculi, occasionis, &c. de se indifferentis, adeoque de se nullo modo peccaminosa: jam autem vi revelationis sequitur quidem in me obligatio credendi quod non sim futurus sine veniali, sed non sequitur obligatio, quâ obliger, ut non ponam dissensum peccato; & ex alia parte occasio est indifferens, potest congruè negari, quòd eo casu, eundum sit ab illum locum.

Quamvis autem non sit bonum facere mala ut eveniant bona, laudabile tamen erit furioso v. gr. non reddere proprium gladium, quia hoc potiùs est non facere mala ut non fiant mala; & ex objecto redditio gladii furioso, est mala, consequenter non redditio bona, mendacium autem v. gr. ex objecto est malum, consequenter nunquam committendum, ut eveniant bona.

Quæ autem in præsenti dicta sunt, applicari debent: Quidnam sit potius detestabile v. gr. Virgini Beatissimæ, peccatumné proprium leve an originale?

Quæri hîc posset. *An sit possibilis casus in quo Cajus vel peccare deberet venialiter, vel incurrere peccatum grave in aliena voluntate?* Affirmat Lugo hic numer. *66.* posset enim Deus alligare meam voluntatem voluntati Petri, in ordine ad aliquod implendum præceptum, posset autem ille dicere: Ego volo violare præceptum nisi tu mentiaris; en tunc esset necessitas aut incurrendi mortale aut eligendi veniale. Neque valet si dicas cum Dicast. non posse esse ut illud mortale sit originale, quia suppono jam ex stens & compos meæ voluntatis, nam non esset originale hoc est non existentium actu, esset tamen originale, hoc est, fons & radix maculæ, non propriâ actuali voluntate incurendæ. Hinc etiam Dicast. num. 220. negat possibilitatem hujus casus, sed videtur possibilis esse. Tum quia non implicat macula peccati, quæ sit qualitas quædam denigrativa animæ & constitutiva in esse odibilis Deo, in sententia autem horum, qui admittunt habitum vitii vel erroris, posse à Deo infundi, non apparet cur stante voluntate affecta Deo & nolente venialiter peccare, cur inquam talis macula infundi non posset. Deinde posito quod peccatum & gratia stare simul secum possent, non apparet cur stante voluntate affecta Deo, non posset contrahi macula voluntate. Sed in his etiam dispositionibus negaret aliquis contrahi peccatum in aliena voluntate sed diceret potiùs pœnam v. gr. privationis gratiæ incurri. Cæterum casus à Lugone propositus indiget aliqua moderatione; nam si procedat in eo sensu, quod eo modo in ordine ad reatum aliquem ad pœnas se cum illo haberet Deus, atque si peccasset in illo tanquam in capite, in hoc non apparet ulla implicantia, quæ enim est in hoc implicantia, ut dicat Deus, liberè gratiam meam do vel non do, conservo vel non conservo; hinc etiam volo, ut si hic homo unum peccatum commiserit, volo omnes alios spoliare gratia, & nasciturís nunquam illam conferre. Si autem casus procedat in hoc sensu, quod Deus ita in illo casu sit judicaturus de voluntate illa alligata ut supponitur, atque judicat nunc de nostratibus, per ordinem ad peccatum originale, ut scilicet dicat: Hic peccavit in capite, videtur id eo in sensu fieri non posse. Ratio; quia ad hoc ut dicatur aliquis peccasse quoquo modo debet illud peccatum vel Physicè vel moraliter pendere ab eodem, in tali autem circumstantia physicè non peccaret quispiam in illo capite ut supponitur; non etiam peccaret moraliter, ut probatur, quia impossibile est ut moraliter aliquid imputetur alicui, quod ipse sui compos non vult, & principia illius ponendi quantum est ex eo tollit, quomodo ergo peccatum illud derivari poterit in ita affectum eumque denominare.

Ad multa hîc solvenda, tenenda est doctrina ipsius Lugo: numer. *67.* quod affectus dilectionis tendat ad conjungendum affectivè physicè voluntatem pœnitentis cum Deo, utpote physicè etiam profectus à voluntate, cui unioni affectivæ officit peccatum nonnisi proprium, quia peccatum in capite posset volũtati proprie displicere; servareque conjunctionem cum Deo, quidquid sit an Deus tunc temporis maneret adhuc affectus illi creaturæ.

QUÆSTIO II.

De Actu imperato, qui est Attritio.

DEcurro hanc materiam, plura de hoc scire volens legat Suarez hîc d. 5. totâ & d. 20. per plures Sect. Lugo d. 5. S. 9. Perez d. 14. totâ, Dicast. d. 2. dub. 11. & d. 6. per plures *dub.* & alios.

Punctum Difficultatis I.

Quid, quotuplex, & quî se habeat ad Iustificationem Attritio?

ATtritionem varii variè definiunt; pleræque definitiones, non satisfaciunt. Explicat 1. Suarez Disp. 5. sect. 1. num. 1. Quòd sit illa detestatio peccati, quæ hominem ad gratiam suscipiendam disponit ex se insufficienter, cum Sacramento sufficienter. *Hæc Explicatio*

Non

Non Satisfacit. Assumit enim ad definiendum id quod dari est de fide, ea quæ non sunt de fide, dari enim attritionem est de fide, esse sufficientem cum Sacramento non est de fide, quod tamen assumit inibi Suarez. Deinde disponere ad gratiam est omnino extrinsecum attritioni; posset enim tota ejus ratio salvari quantumvis non disponeret ad gratiam.

Explicat 2. Lugo tit. 59. Quod attritio sit dolor qui perfectionem contritionis non habet. *Hæc Explicatio*

Non Satisfacit. Quia si quis definiret ita contritionem. Est dolor qui perfectione superat attritionem, non rectè definiret contritionem. Ergo & describere attritionem per hoc, quod non accedat ad perfectam contritionem, non est rectè illam describere, cùm tamen eo modo attritionem definiat Lugo. Et certè talis modus describendi quantum fieri potest usurpari non debet; quia non tam explicat: Quid res sit, sed quid non sit. Denique impossibili contritione possibilis adhuc esset Attritio, in qua suppositione quærerem quomodo definienda esset.

Assero I. *Definitivè attritio est dolor de peccato ob metum gehennæ vel pœnarum, vel turpitudinem peccati conceptus.* Quia Trid. Sess. 14. cap. 4. his verbis illam circumscribit, estque hic modus proportionatus aliis definitionibus, actus enim virtutum motivo & objecto definiuntur, & mala quidem esset hæc definitio naturæ intellectualis quod illa sit vel Deus; vel Angelus, vel homo, quia contineret solam numerationem definitorum, hic autem non est numeratio definitorum sed motivorum, per quæ aliàs describuntur actus.

Si quis rationem communem omnibus illis motivis vellet assignare, & aliquantulum à phrasi Trid. declinare, diceret quod sit. *Dolor de peccatis propter motivum convertens ad Deum imperfectè, vel dolor ex motivo non præferente Deum tanquam summum bonum reliquis*; Unde hæc definitio non procedit ostendendo excessum merum attritionis per contritionem, sed procedit ostendendo motivum cui innititur attritionis actus, actus autem specificantur à motivo, adeoque & definiuntur per illud.

Assero II. *Triplicem esse attritionem secundum motivum.* I. Quando concipitur ex metu gehennæ. II. Ex metu pœnarum III. ex turpitudine peccati. Ratio quia ita docet Trid. cit. aliaque motiva huc revocari possunt, & ita dolor ob spem præmii, revocatur ad dolorem ex metu gehennæ, opposita enim ejusdem sunt considerabilitatis, dolor item v. g. ex turpitudine inobedientiæ; erga Deum, &c. revocatur ad tertiam classem.

Assero III. *Cum Sacramento esse sufficientem solam attritionem ad Iustificationem.* Est assertum certum, sed non de fide, non inquam de fide; quia id expresse dicit Oviedo de Just. Cont. 1. numer. 109. censetque oppositam sententiam etiam post Trid. obtinere suam probabilitatem. Perez d. 14. Sect. 6. numer. 3. Lugo etiam dicit certius esse, quod Attritio sufficiat cum Sacramento, non diceret autem esse certius, si hoc esset de fide. Recenset Suarez d. 20. num. 3. & Dic. d. 6. dub. 2. Auctores qui oppositum asserto tenuerunt, hi autem sunt: Magister Sent. S. Bonaven. Hugo, Richardus de S. victore, Alensis, Gabriel, Major. Medina, Adrianus, Petrus Soto. Marsilius; Favent eidem sententiæ, qui dicunt necessariam esse saltem existimatam contritionem. Vict. So. Led. Nau. Favent item ii qui docent quod in confessione perficiatur attritio, sive perficiendo eundem actum ut transeat in contritionem, sive efficiendo ut homo ex actu imperfecto, transeat ad perfectum ut sensit Henricus.

Pondus addit huic sententiæ, quod gravissimi Auctores in art. mortis censent debere cum Sacramento nonnisi contritionem poni, talis est Suarez, Nug. San. Gran. Val. Zambranus, omnes apud Dic. d. 6. numer. 136. rationemque dant, quia quamvis certum sit quod attritio sufficiat, nihilominus quia graves DD. oppositum, etiam post Trident. docent, ideò ex charitate quâ unusquisque tenetur sibi providere, debet conari ad contritionem ut suam salutem in tuto collocet.

Ratio. I. Asserti est; auct. Trid. Sess. 14. cap. 4. verba illius sunt: Quamvis (supple attritio) sine Sacramento pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentię impetrandam disponit, loquitur autem Trid. de dispositione ultima, quia loquitur de ratione disponendi, qualem non habet extra Sacramentum.

Ratio. II. Quia aliàs non haberet Sacerdos unquam potestatem remittēdi peccata, sed supponeret remissa, quod dicere est contra excellentiam Sacramenti pœnitentiæ, quod medicina pro peccatis, quæ autem hæc esset medicina, quæ non posset adferre sanitatem, nisi supponat aliunde adlatam.

Ratio III. Quia difficilior nobis redderetur salus & remissio peccati quàm in veteri lege, nam in veteri lege sine confessione auriculari vel publica, remittebantur peccata beneficio solius contritionis; modo autem insuper accederet obligatio fatendi alteri homini peccatum.

Punctum Difficultatis 2.

Quid sentiendum de Motivis Attritionis?

ASSERO I. *Attritionem factam ex motivo pœnarum temporalium posse esse sufficientem cum Sacramento ad delenda mortalia, quando pœnæ temporales referuntur ad Deum*, consequenter dolor ob timorem pestis, belli, famis &c. Sufficiens erit. Est contra Vasquez. Sed est Suarii & aliorum.

RATIO. Quia si attritio ob metum pœnarum temporalium non sufficeret ex ratione ut sic pœnarum temporalium; & hoc non, quia aliàs attritio ob metum purgatorii, nõ esset sufficiens, quòd forte oppositi non concederent: vel ob metum nonnisi talium pœnarum; & hoc non, quia nullum est fundamentum asserendi, quod etiam pœnæ temporales, non possint mentem avertere à peccato, præcipuè cum pœna temporalis sensu percepta, apprehendi à nobis efficacius possit. Et certè Trid. videtur id voluisse innuere, dum agens de motivis, pœnas condistinguit à gehenna, ut videre est loco cit. adducitque in exemplum pœnitentiam Ninivitarum, quos pœnituit metu pœnæ temporalis, hoc est subversionis urbis. Denique ut nos Deus avertat à peccando, minitatur nobis pœnas temporales, cur ergò in motivum attritionis etiam à creatura assumi non poterunt, ut ità cum Sacramento perficiatur justificatio, ex dolore orto ab illis motivis.

ASSERO II. *Dolorem de peccato ob metum pœnæ temporalis nullo modo relatæ ad Deum, probabilius est, non esse sufficientem.* Est Suarii D. 2. S. 4. numer. 10. Lugo d. 9. sect. 9. num. 140. Dic. d. 6. d. 1. num. 6. Est autem post Sotum, & Canum faventes contra Rosmer. Rationes pro asserto plures formantur non paucæ inefficaces; ad quas solvendas.

TENENDUM est I. Quod supernaturalitas non desumatur ex motivo; hinc formari benè poterit actus supernaturalis ob metum pœnarum temporalium, quamvis non relatarum ad Deum.

TENENDUM. II. Quod interdum ejusmodi dolor non sit aversius à peccato, id præcisè solùm non probat, aliàs talem dolorem esse insufficientem, nam etiam metus inferni non semper revocat à peccato. Addit etiam Rosmer. Posse esse actum supernaturalem & meritivum vitæ æternæ sine relatione formali ad Deum, quia si quis eliciat actum justitiæ propter solam honestatem illius, eliciet actum supernaturalem sine ullo expresso respectu ad Deum, immò si verbi gratia foret ex relatione ad Deum tanquam mandantem v. gr. talem actum, jam non erit solus actus justitiæ, sed etiam obedientiæ.

TENENDUM III. Immeritò supponi talem dolorem esse mundanum, cur enim non poterit esse supernaturalis, cùm etiam supernaturalitas non describatur per nos per ordinem ad esse aliquod Divinum, vel relatum ad Deum.

TENENDUM IV. Sicut quando dolemus ob metum inferni non semper nobis relucet hæc formalitas; quia Deus revelat illum esse & tamen sufficienter dolemus, sic etiam quamvis non reluceat ut doleamus ob metum pœnarum temporalium, quas fides docet irrogari, à Deo, poterimus adhuc benè de illis sufficienter dolere. Cæterùm.

RATIO I. Asserti est; communis persuasio DD. requirentium dolorem relatum ad Deum: & in oppositum nullum urget fundamentum.

RATIO II. Quia PP. in omni justificatione requirunt conversionem ad Deum, quæ non potest haberi nisi in motivo reluceat quoquo modo Deus.

RATIO III. Quia forma depulsiva peccati debet esse proportionata formæ depellendæ, cum ergo fuerit peccatum non philosophicum, etiam forma depulsiva, debet esse non philosophica, sed Theologica.

Ad solvendas rationes quas adfert Rosmer.

NOTO I. Non negari per nos possibilem esse dolorem supernaturalem ex dictis motivis, sed negari à nobis sufficientem illum propter jam adlata.

NOTO II. Negatur quòd sufficiat ad confessionem venialium attritio, naturalis & quamvis sufficeret, adhuc non sufficiet talis qualem adstruit Rosmer propter easdem rationes; præcipuè primam & secundam.

NOTO III. Quod assumit dolorem ex particulari motivo sufficere ad confessionem, id verum quidem est, si de facto alia mortalia nõ habeat, non sufficiet autem si alia mortalia habeat ut docet Dic. d. 6. numer. 36. aliàs remitteretur peccatum, nec actu nec virtualiter retractatum: posito autem quod in aliquo casu sufficiat iste dolor, non sequitur etiam dolorem, qualem adstruit Rosmer suffecturum, obstantibus rationibus allatis.

Punctum Difficultatis 3.

Quid sentiendum de Honestate. Universalitate & Permanentia Attritionis?

ASSERO I. *Attritionem elicitam propter metum inferni, esse actum honestum.*

RATIO.

Ratio. Tum quia honestum est propter illud averti à peccatis, quod Deus intimat ut avertamur à peccatis, non enim aliquid inhonestum intimaret, jam autem intimat metum v. gr. gehennæ, Timete eum qui habet potestatem mittere in gehennam. Tum quia nulla inhonestas in hoc actu ostendi potest. Tum quia actus iste, est actus elicitus à virtute spei, nam sicut ad illam spectat amor beatitudinis, ita spectare debet odium non beatitudinis, adeoque metus gehennæ. His omnibus accedit auctoritas Trid. quod pluribus locis laudat attritionem præcipuè S. 14. cap. 4.

Dices Cum Luthero. Iste actus est inhonestus. Nollem detestari peccatum, si non esset infernus, est enim actus inordinatus præferens pœnam offensæ Dei, attritio autem est talis actus; quod ipsum probatur, quia propter quod unum quodque tale & ipsum magis, ergo cùm propter inferni metum detestetur contritio mortale, magis detestatur infernum quàm mortale.

Respondetur. Argumentum duo involvere. I. An ille actus quo detestor peccatum propter infernum involvat hanc conditionalem, si non esset infernus non dolerem. II. An tunc magis detestemur infernum; quod ad primum attinet, Dico, quod illa conditionalis duplicem sensum habeat. I. Si non esset infernus non dolerem de peccato, quantùm est ex vi hujus actus; & hic sensus, nullam involvit inhonestatem, hancque conditionalem involvit actus attritionis, quia omnis actus absolutus involvit proportionatam conditionalem ut inductio probat; & ita hunc actum Amo Deum, quia est summè bonus, resolvimus in hunc sensum: Non amarem illum, quantum est ex vi hujus actus, si non esset bonus; quod autem non noceat honestati hujus actûs, dictus sensus, hâc inter alias instantiâ ostendi posset. Dicat aliquis honestus si biberem, noceret mihi, numquidné jam vellet honestus hoc ipso esse helluo, si non noceret illi? & sicut poterat DEUS velle salutem nostram & ipsam Incarnationem propter nostram salutem, nosque interdum opera supernaturalia facimus ut impetremus naturalia, & si DEUS potest excellentius aliquid velle salute, nosque aliquid excellentius offerre pro ignobiliori sine ulla disordinatione, etiam benè poterimus aliquid ignobilius adhibere pro motivo ut consequamur, aliquid nobilius, adhibendo scilicet metum pœnarum ut evadamus culpam. II. Prædicti actûs potest esse iste sensus; si non adesset infernus, nullo modo dolerem de peccato, & hic sensus est malus, nec infertur ab attritione, quia importat tacitam adhæsionem, & non aversionem à peccato, quam si infert, hoc ipso ille actus, censendus erit malus. Quod attinet autem ad secundum: An assumendo infernum pro motivo peccati, debeamus dici magis detestantes infernum, id pendet ex explicatione hujus principii Propter quod unumquodq; &c. fallit enim in pluribus, & inter alia fallit in materia de fide, quia articulis fidei credimus propter revelationem, nec tamen revelationem magis credimus, quam articulos fidei. Quidquid sit de veritate principii ejusque explicatione; hoc ipsum principium probat in prædicto actu magis esse detestabile peccatum, quam infernum, quia detestabilitas moralis pœnarum inferni desumitur ex malitia peccati, quod est causa irrogationis inferni. Unde propter quod unumquodque tale & ipsum magis; propter peccatum enim detestandum assumo infernum, & ipse infernus irrogatur tanquam malum, quia peccamus.

Addo pro præsenti dictum principium. Explicari sic potest: Propter quod unumquodque tale & ipsum magis, si aliunde, in eo ad quod movemur non includatur excessus, etsi ipsum motivum ab ipso illo ad quod movet in suo genere, non accipiat vim, accipit autem infernus vim detestabilitatis, à peccato ut dictum est, & sicut non magis DEUS vult nostram salutem quàm Incarnationem, quantumvis velit Incarnationem propter nostram salutem, quia magnus excessus excellentiæ, est inclusus in Incarnatione, quâ excellentiâ superat excellentiam salutis, ita quia magnus excessus turpitudinis, est inclusis in peccato, præ inferno, potest detestans peccatum propter infernum, magis detestari peccatum, cum ipsam præcipuam rationem detestabilis, accipiat infernus, à malitia peccati. Ad plures Script. auth. & SS. PP. solvendas.

Notandum erit, quod attritio sit quid imperfectum negativè, hoc est, non ita perfectum ut contritio, sed non est quid imperfectum positivè hoc est dicens & involvens aliquid mali; tribuiturque illi imperfectio, quia scipsa nihil est, hoc est, non perducens ad justificationem sola, potestque benè fieri ex corde, quamvis non fiat ex charitate, eo, quod ex corde timemus insidias, & tamen illas non amamus, perfectaque charitas foras mittit timorem, hoc est elevando animam ut non propter timorem doleat, vel ut nihil timeat facere in gratiam amati; non autem quasi charitas auferat salutarem pœnarum timorem.

Assero II. *Motivum attritionis licèt pro præsenti ordine sit universale non tamen pro omni eventu.*

Ratio. Quia pro præsenti nullum est mortale actuale saltem, quod non sit detestabile ne incurratur infernus, nullum item veniale, pro quo non possit elici dolor, ex motivo timoris pœnarum, non tamen est id universale pro omni eventu, ut non esset, si Deus decerneret non

punire unquam mortale gehennâ, vel si decerneret nullam pœnam irrogare pro venialibus.

Dices ex Bertholdo. Potest aliquis elicere hunc actum Mallem peccare mortaliter, quam pati pœnas inferni, quia non apparet, quî de hoc peccato in præsenti statu doleri possit propter metum inferni, ponerentur enim tunc duo contradictoria, nam & diceret volo omne peccatum vitare, & inter alia peccatum, quo eligi potius peccatum quàm infernum, & dicere volo potius peccatum, quàm infernum pati.

Respondetur. In dicto casu non admittendam contradictoriam, quia & pro diverso tempore & diverso affectu illæ duæ propositiones ponerentur; prima enim approbativè poneretur, secunda reprobando eandem, nec terminaretur jam tunc ad utrumque volitio volens, sed ad primum actum volitio, ad secundum nolitio, consimilis, ei, quæ aliàs fit, in quocunque actu retractandi.

Assero III. *Diverso respectu attritioni ante Confessionem elicitæ convenire permanentiam moralem, diverso respectu non convenire.* Durabit moraliter etiam elicita nonnisi ex particulari motivo, si committatur immediatè ante absolutionem alius rationis veniale, quia v. gr. bene stant secum detestatio specialis mendacii, qua talis cum amore v. gr. vanæ gloriæ, neque enim eadem est particularis turpitudo utriusque. Cæterùm, si post illum dolorem de mendacio, iterato committetur mendacium, non habebit ille prior dolor moralem permanentiam, quia voluntas non mentiendi, non habet moralem permanentiam, posita voluntate mentiendi.

Casu autem quo quis doleret ex motivo universali extendente sese ad mortalia & venialia, si vel unum veniale committatur, difficile est salvare pro tunc permanentiam dolori; & ratio est quia voluntas ne veniali quidem peccato offendendi Deum, tollitur voluntate peccandi venialiter consequenter prior ille dolor non apparet, quomodo sit habiturus permanentiam moralem. Docet tamen Lugo d. 14. n. 145. quod licet Contritio sit universalis, nihilominùs non terminetur æqualiter ad omnia, sed magis detestatur unum quàm aliud, consequenter post dolorem illum universalem, habita voluntate peccandi venialiter, retractat voluntatem non peccandi mortaliter.

Esset & alius modus obviandi anxietatibus conscientiæ, quæ possent oriri ex hac doctrina, nempe quod etiam commisso illo veniali si datur ad Confessionem, adhibeanturque media illa humano modo ad finem primo intentum, tunc intercedit quasi virtualis reiteratio peracti doloris. Recito hîc notanda verba Lugonis, Optimum consilium est, ad majorem securitatem, quod pœnitens doleat seorsim de mortalibus propter gravitatem offensæ mortalis, qui dolor ex tali motivo nullo modo revocatur per peccatum veniale subsequens, Item quod doleat seorsim de peccatis venialibus vel de aliquibus, propter specialem illorum gravitatem, &c. cui dolori non opponetur aliud peccatum veniale novum, quod non participat illam specialem turpitudinem, quam per priorem dolorem pœnitens detestatus est.

QUÆSTIO III.

De actibus Pœnitentiæ elicitis.

IMprimis agendum hic esset: An dentur actus meræ fugæ in pœnitentia, sed quia id pendet inde: An voluntas possit exercere actus meræ fugæ, quam suppono traditam in Animasticis. Unusquisque conformiter ad illa principia in præsenti discurrat. Consulatur Lugo hîc d. 1. S. 2.

Quod attinet ad alios actus, illi communes sunt pœnitentiæ cum aliis virtutibus, dividunturque in actus fugæ & actus prosecutionis. Actus fugæ sunt Displicentia simplex. Odium efficax, Detestatio. Dolor, Propositum vitandi. Actus autem prosecutionis sunt simplex Complacentia, Amor efficax. Desiderium, Intentio, Electio Gaudium, qui horum actuum notiones habere velit, consulat Lugo d. 4. à n. 1. Mart. Perez d. 3. S. 1. & 2. Nos etiam explicuimus in Ethicis. Restat disputandum contra Rosmer dicendem: Non improbabile esse quod pœnitentia non doleat de peccatis.

Dicendum est, *Pœnitentiam elicere dolorem de peccatis.*

Prob. I. Auth. SS. PP. qui perpetuò asserunt, quod pœnitentiæ sit plangere peccata commissa, dolereque de illis. Quod si dicas ad pœnitentiam id spectare non formaliter sed causaliter, jam non accipies verba Patrum, ut sonant; similique ratione dici poterit, quod nec alios actus principiet in sensu formali.

Prob. II. Si pœnitentia non doleret de peccato, ideò non doleret, quia procedit ex suppositione peccati; sed hoc non probat pœnitentiam non dolere de peccato, quia justitia restitutiva, vindicativa, medicina, item volitio Dei de puniendo peccato, sunt omnes volitiones & habitus ex suppositione mali, & tamen detestantur illud malum, imò habitus cum solicitudine & anxietate refugiunt illud malum, taliter autem refugere est dolere; ergo idem in præsenti dicendum. Hoc totum fundatur ulterius in hoc principio. Quia quotiescunque aliquis habitus tendit in destructionem alicujus termini illumque vult non esse, non est perceptibile quòd præsentiam illius cum anxietate non refugiat, adeoque quod non doleat de illo.

Prob. III. Quia ex quocunque fundamento aliæ

aliæ virtutes dicentur dolere de oppositis malis, ex eodem fundamento dici poterit talem dolorem etiam pœnitentiæ competere, & sicut non possunt aliæ virtutes dolere de opposito, nisi ex suppositione oppositi, nec hoc obstat quominus doleant; sic nec obstabit pœnitentiæ, quominus doleat de peccatis, quamvis ex suppositione peccatorum doleat.

Objic. I. Auth. multorum DD. & S. Th. docentium, quòd Pœnitentia versetur necessario circa peccatum commissum.

Respondetur. Concedendo totum, sed ex illis auth. potius inferendum est, quod pœnitentia doleat de peccato, vel maximè enim circa illud versabitur dolendo. S. etiam Thom. hoc ipso quia objectum pœnitentiæ vult esse peccatum expiabile, censendus est voluisse ponere, quod etiam dolor sit actus pœnitentiæ; nam censendus est agnovisse & attribuisse pœnitentiæ media expiandi peccati tanquam finis intenti, inter quæ media, est ipse dolor. Agnosci item potest, quòd sicut gratitudo non procedit nisi ex suppositione beneficii, actio tamen gratiarum, spectat ad illam, ita quod etiam actum suum non possit facere, præcipuè absolutum pœnitentia, nisi ex suppositione peccati. Sed Nego quod inde inferri possit exclusio doloris à pœnitentia, estq; nonnisi in hoc diversitas, quòd Grates sint actus prosecutionis, dolor autem, actus fugæ.

Objic. II. Bonum compensationis respicitur à pœnitentia; hoc autem bonum compensationis essentialiter includit peccatum; si essentialiter includit, non poterit amari bonum compensationis, quin ametur bonitas, quæ illam constituit formaliter in esse boni, hoc autem est peccatum.

Responderi potest huic argumento, quod probet multum. Probat enim quod Deus decernens Christum Redemptorem curativum, amet peccatum. Item justitia ejus vindicativa, &c. similia.

Directè autem Responderi potest quod bonum compensationis essentialiter includat peccatum tanquam, quid à se destruendum, consequenter includet illud tanquam objectum actuum fugæ, non autem includet illud tanquam objectum prosecutionis.

Objic. III. Dolor de peccato non potest habere pro motivo formali bonum compensationis, peccata enim præterita non opponuntur compensationi futuræ, imò necessaria sunt, quare, si hæc virtus deberet de illis decernere, potiùs debuisset velle quod fuissent, ut ita habeat occasionem ponendæ compensationis, quam solam vult.

Respondetur. Etiam concesso, quòd pœnitentia respiciat bonum compensationis, hoc enim supra negatum est, necdum concludet argumentum, non tantùm, quia retorqueri potest, ut retorsimus prius, sed etiam quia probaret, quod pœnitentia ne quidem imperare possit aliis virtutibus dolorem de peccato; quia si de peccato decernere deberet, deberet potius velle quod fuisset, ut ita sit occasio imperandi dolorem; quod si contradictorium est, ut imperet pœnitentia dolorem de peccato, & velit peccatum esse, sic etiam contradictorium est velle honestatem promanantem ex non esse, seu detestatione peccati, & tamen velle peccatum.

Directè autem ad objectionem dici potest, si Pœnitentia decernere debeat de peccatis, decernet ut non sint, si enim ipsam compensationem vult ut destruat peccata, certè si de illis decernere debet, decernet ut non sint, cum sint Terminus ad quem destruendum, nata est pœnitentia, consequenter peccatum, est necessarium ut ponatur compensatio, necessarium inquam per modum Termini destruendi, sed non alio modo necessitatis.

Quando autem inferius dicit: Impossibilem esse compensationem ubi non adest peccatum, dictum est supra, actum absolutum compensationis non dari, nisi supposito absolutè peccato, licèt actus ejusdem conditionatus possit dari, ad conditionatè ponendum peccatum; sed inde non sequitur, quod de illo dolere non possit, nam & compensationem vult ex suppositione peccati, & circa illud non actu prosecutionis, sed fugæ versatur, intendendo illius destructionem.

Quando autem Trid. dicit, pœnitentiam esse necessariam ad justificationem id intelligi potest non tantùm de Actibus imperatis quales sunt, contritio, attritio item ob metum pœnarum & gehennæ, sed etiam est necessaria si ponatur attritio ob turpitudinem peccati, qui dolor erit actus elicitus pœnitentiæ necessariusque dolor, si supponatur alius dolor non elici. Unde Tridentinum dicit Pœnitentiam esse necessariam, vel hanc, vel illam, aliquam tamen.

DISPUTATIO V.

De Effectis & Subjecto Pœnitentiæ Virtutis.

MAgna pars difficultatum de effectu pœnitentiæ, qui est remissio peccati, expedita à nobis est in materia de Objecto remoto pœnitentiæ, restabunt tamen aliqua discutienda.

QUÆSTIO I.

De Effectu Pœnitentiæ, circa reviviscentiam demeritorum & meritorum.

DE hoc quæretur: An commisso peccato, redeant peccata jam ante commissa, sed præabolita, item si justificetur homo post peccatum, an redeat illi gratia ante peccatum habita.

DIFFICULTAS I.

De Effectu, qui est Irrevocabilitas peccati.

NOn est difficultas, quòd de facto dimissa culpa, nunquam redeat, quamvis fuerint DD. qui oppositum senserunt, hoc est, Hugo de S. Victore, Guilielmus Parisiensis: & alii apud S. Bonaventuram, quibus favet Magister, in quantùm non audet damnare sententiam hanc, cum Medina, solvente in contra argumentum; citaturque Aug. in Psal. 118. & lib. 1. de Bap. Par. c. 12. & 13. Ser. 15. de verbis D. Beda. Gregorius, Chrys. Abul. Theoph. & alii, Numerantur autem 4. peccata, quæ faciunt redire omnia ante acta. Odium fratris, Apostasia, Contemptus Confessionis, & cum aliquem pœnitet quod pœnituerit. Sed oppositum tenendum est propter communem jam Ecclesiæ sensum fundatum in Trid. & multis locis Sacræ Scripturæ, in quibus promittit Deus se non memoraturum amplius iniquitatum, comparatque remotionem peccati à nobis, distantiæ ortus & occasus, ut videre est Psal. 102. Servit ad hoc ille locus Pelagii Papæ ut habetur cap. ultimo de Pœnitentia Dist. 4. *Divina*, inquit, *Clementia peccata semel remissa in ultionem iterum redire non patitur.* Lugo & Coninck nominant hunc Papam Gelasium. Dicastillo Pelagium,

Auth. PP. quæ adferuntur, non plus volunt, quàm quòd redeant peccata in hoc sensu: quia scilicet meremur, ut Deus permittat nos in similia labi, vel quia redeunt quoad pœnam æternam, quæ merebantur post dimissionem, nonnisi temporalem, loquendo secundùm sensum vulgatiorem. Solet etiam urgeri illa parabola in qua punitur servus exigiturque ab illo debitum jam condonatum, eò quòd noluerit dimittere conservo suo, quia tamen parabolas non est necesse in omnibus verificari, sed nonnisi in principali intento, videndum restat quodnam fuerit illic principale Christi Domini intentum, quod non aliud erat, nisi ostendere, quòd immisericordes sint puniendi.

Restat discutiendum. An de absoluta potentia redire possint peccata.

DICENDUM I. *Accipiendo reditum peccatorum pro reassumptione juris ad offensam, potest fieri ut Deus condonet peccatum sub certa conditione, ita, ut si illa non impleatur, reassumat Deus jus offensæ.* Est Conclusio Scoti in 4. Dist. 22. Gabr. Valen. d. 7. q. 2. p. 1. Coninck d. 2. d. 18. Medina. Granado, & post illos Perez d. 11. S. 3. contra Dicastillo d. 2. d. 23. Suarez, Vasquez, Lugo d. 10. & Oviedo Tract. 9. Con 6. p. 4.

PROBATUR I. Quia id non implicat contradictionem, ut patebit solutione argumentorum.

PROBATUR II. Quia contritio, attritio cùm Sacramento, Gratia &c. non sunt abolitiva peccati, nisi interveniat condonatio Divina. Ex quo sic urgetur. Prædicta non habent vim ut omninò acceptentur. Ergo possent non acceptari. Ergo & acceptari sub conditione, quòd scilicet Deus sit resumpturus offensam, si vel semel repetito peccet creatura.

PROBATUR III. Quia etiam in humanis potest condonatio fieri offensæ sub conditione. Tum quia similis potest fieri etiam dimissio debiti justitialis vel culpæ à Legislatore, scilicet sub pœna reincidentiæ. Tum quia concedunt multi posse peccatum mortale redire quoad pœnam, consequenter dabitur condonatio pœnæ conditionata. Ergo poterit dari conditionata condonatio culpæ.

Ut intelligatur vis illius condonationis Divinæ conditionatæ, explicari illa debet, per ordinem ad donationes humanas conditionatas, porrò in humanis illæ dupliciter fieri possunt. I. Ut non intercedat ullus actus absolutus, quantùm est ex parte actus, sed sit præcisè suspensio actus, cum sola manifestatione ponendi illum sub conditione; hæc donatio nullum

lum beneficium actu confert, sed conferret; & ita nullum est beneficium dicere; Solverem te vinculis, si dares pecuniam; sic etiamsi DEUS diceret; Condonarem tibi peccata, si non faceres aliud, eo casu non condonat peccata, nec manet ille homo solutus vinculis, sed tantùm solveretur, si poneretur conditio. II. Potest fieri in creatis condonatio vel donatio, quæ sit absoluta ex parte actus, & ex parte objecti conditionem importet, ut si v. g. dicat; Solvo de vinculo, sed si iterato non obedires, redires ad carcerem; dico potius redires, quam redibis, ut magis phrasis proportionet sese conditionato statui. Talis modus condonandi pro præsenti confert beneficium, licèt adstrictum aliqua conditione: ita etiam in præsenti intelligi debet DEUS eodem modo condonans peccatum, sub conditione reassumendi odii.

Dicendum II. *Sumendo reditum peccatorum pro eo, quod peccator quoad se, ita se habeat formaliter, ac se habuit antequam non retractasset peccatum, seu antequam non fuisset sublatum peccatum; in hoc sensu, posito uno peccato, non possunt redire alia.*

Probatur. Posito illo novo peccato causante reditum peccatorum, & haberet se, quoad se peccator, ita, ac se habuit, antequam sublata fuissent illa peccata, & non se haberet quoad se ita; haberet se quoad se ita, supponit enim hoc contradicens Conclusioni; & non se haberet ita quoad se, ut probatur; quia posito novo peccato causante reditum anteactorum peccatorum, non haberet se homo tunc ita ac se habuit, cum peccaret actu, vel cum erat in habituali peccato; quod ipsum Probatur, quoad primam partem, quia illud novum peccatum potest esse blasphemia, & pristinum potest esse occisio, qui ergo tunc habebit se quoad se peccator, ut actu occidens, cum blasphemat, & actu non occidit; quod si novum illud peccatum & occasio descriptæ reincidentiæ, sit etiam v. g. occisio, cum hæc distincta sit realiter à priori, quomodo tunc, actu, ita se, quoad se habebit (& quidem ut supponitur formalissimè) si novum homicidium committat; quoad secundam partem, nempe quod eo casu, non sit se habiturus peccator quoad se ita habitualiter ut ante. Probatur, quia quantum est ex parte peccatoris, tunc manet habitualiter homicidium, cum manet nullo modo debitè retractatum. Ergo cum supponatur retractatum, non poterit dici manere habitualiter; & sicut is qui sedet quamvis postea stet, impossibile est, ut non verificetur de illo quod sederit: ita si semel retractavit, impossibile est de illo non verificari quod retractarit; si autem retractavit, hoc ipso sustulit habitualitatem quæ importabat negationem retractationis.

Respondebis. Non implicare ut idem actus vitalis iterato reproducatur, & tunc rediret peccatum idem.

Contra est. Quia hîc non quæritur de hoc: An possit Deus facere ut eadem numero actio peccaminosa redeat, sed ut redeant peccata quamvis actu tunc non supponantur committi.

Dicendum III. *Imaginabilem esse casum, quo omnia peccata commissa, commisso nonnisi uno redeant æquivalenter, etiam quoad modum æquivalenter se habituræ voluntatis, ac se habuit, cum nondum sublata fuissent peccata.*

Probatur. Posset Deus edictum tale facere: sciant omnes homines, quod quicunque peccatum commiserit post justificationem, sit rem mihi ita displicentem facturus, ut erant omnia peccata in ante commissa; quod tale præceptum sit possibile. Probatur, quia non implicat. Tum quia sunt aliqua ideo mala, quia sunt prohibita. Ergo etiam possunt esse aliqua gravius mala, quia sunt gravius prohibita. Ergo si prohibeantur sub gravitate æquivalentiæ tribus v. g. gravitatibus, habebunt malitiam æquivalentiæ trium gravitatum. Tum quia etiam in humanis formantur tales prohibitiones; nam v. g. Actio quæ non est læsiva Majestatis appellatur crimen læsæ Majestatis. Tum quia ut rectè advertit Coninck. Potest homo per votum aut similes modos, obligare se sub dupla culpa, cur ergo idem non poterit facere DEUS. Tum quia quæ contra possibilitatem hujus præcepti opponi possent, facilè solvi poterunt ex his principiis, quòd scilicet non dicamus malitiam formalem seu objectivam externa prohibitione indi posse, nam non dicimus quod v. g. possit Deus prohibitione sua facere, ut blasphemia sit formaliter homicidium, sed tantùm dicimus, quod blasphemia possit reddi ratione extrinsecæ prohibitionis æquivalens moraliter homicidio, ad eum modum, quo aliquæ actiones legibus humanis possunt reddi crimina læsæ Majestatis, non physicè sed moraliter. Deinde argumenta in oppositum formanda probabunt, quòd nihil DEUS prohibere possit sub peccato, quod de se non sit peccatum. Quod autem eo casu reditura sint peccata æquivalenter.

Ratio est. Quia malitia illa æquivalebit omnibus commissis, hinc qui committet illam malitiam, ponet aliquid æquivalens omnibus commissis.

Neque valet si dicas: Qui vellet peccare peccatis Antichristi vel peccatis mille, non hoc ipso committeret prædicta peccata, quomodo ergo peccabitur peccato æquivalente illis, quæ in ante commissa sunt. Quia quod aliquis non peccet mille peccatis, vel

peccatis

peccatis Antichristi, desumitur inde, quia peccatum non potest esse nisi volitum, volitum autem non est nisi cognitum, & quia supponuntur, nec peccata Antichristi, nec peccata mille repræsentari, ideò nec censeri poterit voluntas prædicta velle; casus autem in quo procedit Conclusio, præsupponit præceptum illud prohibens peccatum sub reincidentia præcognitum esse, & contra illud niti voluntatem. In hoc etiam est disparitas, quia in nostro casu intercedit præceptum superioris, quod aggravare potest malitiam constituereque in serie æquivalentis moraliter pluribus, quod in casu objectionis non adfertur: & sicut in humanis cum vult malus aliquis civis agere ut committat crimen læsæ Majestatis, non hoc ipso committit illud, quia illa actio, nec in se est crimen tale, nec sub tali interminatione prohibetur; ita in præsenti.

Posset adhuc inquiri: *An non sit possibilis modus reincidendi in peccata commissa, stans in hoc, quod scilicet DEUS prohiberet aliquod peccatum sub pœna non statim assumendi odii, sed suspendendi usque ad certum tempus, quo elapso, deberet tum primum incipere irasci DEUS.* Occasionem quæsiti dat Oviedo, numero 65. Sed probabilius est tali modo non posse redire peccata. Tum quia reditus peccatorum non debet ostendi ratione præcisè reassumpti odii à DEO, vidimus enim, Peccatum habituale non stare in sola aversione Divina. Tum quia actum suum necessarium non potest DEUS suspendere, necessario autem DEUS odit peccatum, necessarioque avertitur à peccatore nisi condonet, non intelligitur autem condonare. Nisi fortè id procedat de pœna, cujus executionem, potest DEUS ad tempus differre. Tum quia posita illa suspensione odii in tempore intercepto inter illud principium suspensionis & inter principium reassumendi odii, vel manet peccator sine macula, peccati, vel non manet; si manet; quomodo intelligi poterit Deus non detestari illud peccatum, si autem non manet quomodo postea redit macula, neque enim subest imperio Divino quoad redire.

Quodsi dicas Detestari quidem DEUM peccatum etiam in illo intermedio tempore, sed simul intermittere jus offensæ, recedes à principali puncto, quod est ostendere, illo intermedio tempore non esse illam creaturam objectum odii Divini, de hoc enim solo puncto hic controvertitur.

In hac materia Urget Koninck arg. à pari. Non repugnat dari peccatum, quod non inficiat subjectum donec ponatur conditio, & sic v. g. si crearetur anima & non uniretur corpori, quantum est ex vi Originalis, esset illud maculativum animæ, non tamen macularet animam, donec uniretur corpori, quia tunc primum denominatur anima esse ex animabus posterorum Adæ. Ergo etiam fieri potest ut DEUS remittat peccatum sub conditione, & tamen illud ante impletionem conditionis non inficiat. Pluribus hoc argumentum solvit Lugo à num. 14. illicque pro utraque parte disputat. An scilicet illa anima dicenda esset infecta originali ante unionem, & quidem probabile est, illam pro illo priori non infici, quia adhuc est indifferens ut sit anima posterorum Adæ. Deinde Patres & Doctores supponunt maculari animam dependenter ab unione ad corpus. Et quamvis verum esset dicere: Quod peccaverit peccato originali secundùm inclusionem in voluntate Adami, in qua supponitur fuisse inclusa, non tamen dicenda est peccasse habitualiter ante unionem cum corpore.

Sed instat Lugo; si tunc fuisset anima creata extra corpus quando actu peccabat Adam, verum fuisset dicere, nunc peccant omnes posteri Adæ, ita verum erat dicere, nunc peccat Petrus & Joannes, futuri posteri Adæ; consequenter idem verum fuisset dicere de illa anima, quantumvis nondum unita corpori. Hæc tamen Instantia non convincit. Quia si tunc creata fuisset anima aliqua & non unita corpori, visaque fuisset unienda corpori, unius ex posteris Adæ, verum fuisset tunc de illa dicere, quod peccet, in voluntate Adami, sed non verum fuisset dicere quod peccet habitualiter. Quare autem possit dici illa anima peccans originaliter ante infusionem in corpus, & non peccans habitualiter Ratio ex dictis colligi potest; quia peccare originaliter illam animam, est peccasse in Adamo, cujus voluntati erat alligata illa anima, hoc autem totum est completum ante unionem ad corpus, sed peccare habitualiter est contraxisse maculam, quæ contrahitur ex sensu SS. PP. nonnisi unione ad corpus. Et quia tunc quamvis prævideatur futura anima posteri Adæ nondum de facto est anima posteri Adæ, hinc nec defacto incurrit habituale originale peccatum filiorum Adæ, nec refundi debet in animam illa macula, nisi ratione habitualis originalis, quod tunc ut dixi nondum contrahitur.

Hoc tamen argumento Koninck non utor; quia imprimis in antecedenti manet peccatum originale nullo modo condonatum, hinc ipsa non condonatio, est radix redeundi; cùm autem in nostro casu supponatur condonatum, non apparet unde oriatur radix redeundi. Ex alio etiam principio, non utor hoc argumento, quia sumit difficile principium, quod eo casu non debeat dici maculata anima; non est enim explicabile, quomodo hoc quod est illam peccasse in Adamo, non

non refundatur in eandem, penderque hoc à Dei determinatione: An scilicet ille, tales animas voluerit includi, in dicto pacto, vel non; de quo nihil clarè SS. Patres: si enim Deus dixisset nolo ut includantur animæ in hoc pacto ante unionem ad corpus, non poterit dici ante unionem inclusa illa anima in dicto pacto, manereque maculata, sed si est inclusa ut concedit Koninck, quomodo non manet maculata. Quod autem supponunt Patres non maculari animam, nisi dum unita est corpori, supponunt ex eo, quia non loquebantur in suppositionibus miraculosis, & non secundùm præsentem statum currentibus, in præsenti enim statu nunquam anima creatur, quin simul uniatur corpori, si autem non loquebantur in suppositionibus miraculosis, non loquebantur hoc ipso de creatione animæ, quæ præexistat suæ unioni ad corpus.

DIFFICULTAS II.

Notantur aliqua ad solvendas Objectiones.

Ad solvendas Objectiones Lugonis.

NOTO I. Quis sit sensus hujus propositionis: quod in conditionatè remisso peccato, non remittatur absolutè peccatum; ly enim non remittitur absolute prolatum, duplicem sensum habere potest. I. Quod non remittatur sine conditione, sed dependenter ab eadem, & in isto sensu, casu dicto, non remittitur absolutè peccatum. II. Ly non remittitur absolute, supponit; quod nulla tunc intercedat condonatio, quod actu exerceatur jus offensæ, vel saltem actu possideatur; & hoc falsum est evenire, quando condonatur offensa sub conditione, siquidem nonnisi illa conditione posita reassumi potest jus offensæ.

Hinc ulterius negari debet, quod condonatione conditionata non evellatur quantum pro præsenti radix offensæ, & quod reservet sibi Deus jus offensæ actu pro præsenti possessum, cùm reservet sibi jus, nonnisi in potentia, & pro futuro, casu implendæ conditionis. Et licèt quantum ad statum præsentem, reducatur peccator ad statum æqualitatis, Deusque quantùm ad statum, præsentem, eo se modo ad illum habebit, quo se habuit priusquam peccasset, non eodem tamen modo se habebit relatè ad futurum tempus, si ponatur peccatum sub pœna reincidentiæ prohibitum; nam ante positionem absolutam illius peccati, quod interminabatur sub pœna reincidentiæ, non haberet jus reassumendæ offensæ, & nisi præsupponeretur aliquod peccatum, non haberet Deus potestatem prohibendi aliquid sub pœna reincidentiæ, cum supponatur creatura, in ante nihil omnino cecidisse. Illustrari potest hoc Notatum, conditionatâ condonatione injuriæ facta in humanis, in qua non intelligitur homo in actu secundo habere jus ad offendi, quousque non ponatur conditio. *Hinc ulterius*

NOTO II. Jus, quod est radix exercendæ offensæ aliud est in actu primo & aliud in actu secundo; jus pro radice acceptum & in actu primo habet Deus, ante impletam conditionem, sed jus in actu secundo non habet Deus nisi post impletam, in actu secundo conditionem. Jus autem illud in actu primo ad offendi, non impedit, quominus homo dicatur justus, quia etiam ante omne peccatum habet Deus jus sub conditione irascendi homini, casu quo excidat è gratia, id tamen non obest, quominus dicatur justus; sic etiam in præsenti, & cùm conditio nihil ponat in rebus, non debet tunc aliquid peccator, sed debebit impletâ conditione.

Illa autem propositio quod in illo casu non sit omninò condonatum & sopitum jus, illa inquam propositio distingui debet ex dictis, si enim sumatur ly omninò cum exclusione cujuscunque conditionis, sic omninò non est sopitum, cum sit condonatum sub conditione; si autem |ly| omninò sopitum infert pro præsenti non esse actum secundum offensæ, hoc in sensu, |est omnino sopitum.

Habet hæc condonatio similitudinem aliquam cum meritis mortificatis in hoc, quod sicut illa reviviscere possunt, ita & Deus reassumere offensam, sed in hoc disp. est, quia ex communi sententia Theologorum cognoscitur in ipsis meritis aliqua intrinseca exigentia, ad reviviscere, & simul jus, secundùm quòd deposcunt à Deo, semel illa acceptante, restitui: jam autem in ipsis peccatis, non est exigentia ut redeant.

Modus hic conditionatæ condonationis illustrari posset hac instantia; si DEUS diceret per impossibile: sciam hoc, si hæc fuerit conditio impleta, ante impletionem conditionis non sciret illam Deus, essetque jam non omniscius; ita etiam cùm Deus dicit se velle irasci, si hæc ponatur conditio, non poterit dici, quòd Deus ante illius conditionis positionem, irascatur.

NOTO III. Dubitari posse: An natura humana cui conditionatè remitteretur peccatum posset à Persona Verbi terminari? In quo dubio triplici via incedunt Auctores, nam imprimis aliqui facillimè se expediunt eò, quod teneant naturam quæ in ante peccavit, assumi non posse, ut videre est apud Amicum, docetque Esparza. Aliqui dicunt quod talis humanitas cum tali condonatione assumi posset, expresseque id docet Perez cit. num. 12. In hac sententia esset necesse dicere, quòd solutâ unione, posset DEUS reassumere jus

offensæ, sed non præcisè titulo dissolutæ unionis; ut enim supra vidimus, conditio sub qua posset Deus reassumere jus offensæ, debet esse peccatum prohibitum sub pœna reassumendæ offensæ; jam autem dissolutio mera unionis, non est peccatum. Et si præcisè ex vi dissolutæ unionis reassumere posset Deus offensam, videretur aliquid latere in ipsa creatura, fundans pro præsenti offensam, sed impeditam unione. Quodsi quæras: An humanitas illa cùm est terminata Personâ Divinâ posset rogare Deum pro peccatis suis futuris dissolutâ unione, non habet specialem difficultatem contra præsens punctum, proponi enim eadem difficultas potest: An si poneretur unio hypostatica amissibilis, ân inquam posset adhuc orare pro peccatis suis futuris, dissolutâ unione.

Est insuper modus eidem dubitationi satisfaciendi, per negationem Consequentiæ disparitatem aliquis assignaret, quia scilicet est aliqua specialis indecentia, ut humanitas Deificata habeat sibi interminatum odium Dei, quæ indecentia non est, si puræ creaturæ remittatur sub conditione peccatum.

Dices. Peccatum habituale nihil aliud est quàm peccatum actuale præteritum, à DEO non condonatum, si autem est semel à Deo condonatum, perinde implicabit esse illius habituale redire, atque implicat peccatum actuale, quod est & fuit condonatum, non esse condonatum: & sicut implicat ut semel visum redeat ad esse non visi, ita implicat semel condonatum redire ad esse condonati.

Respondetur. Peccatum absolutè & seclusâ quacunque conditione remissum, implicare ut quandoque redeat, sed redire poterit sub conditione remissum; præcipuè cùm aliunde non probatur impossibilitas conditionatæ remissionis. Illa instantia de viso, probat tantùm, quòd remissum absolutè non possit non esse remissum absolutè, & quod remissum sub conditione, non possit non esse remissum sub conditione, sed non probat, quòd non possit remitti sub conditione; potest autem voluntas elicere actus sub conditione etiam Divina, cur non ergo & condonare sub conditione.

Ad solvendas Object. Dicastillo.

Noto I. Quod quamvis denominationes relativæ resultent etiam ex aliqua antecedente actione, quamvis item macula peccati sit denominatio relativa, non resultabit tamen illa denominatio reincidentis, sine actione antecedente, scilicet sine commissione peccati prohibiti, sub pœna reincidentiæ.

Noto II. Supposito, quòd concedat Dicastillo eandem numero redire posse peccaminosam actionem, dici deberet, quod eadem etiam macula redire possit, quia macula in re nihil aliud est, nisi actio peccaminosa. Et licèt ea quæ individuantur à duratione, non redeant formaliter, ut dies hesterna; benè tamen redire potest Deus ad offendi, & ipsa voluntas ad æquivalenter peccatis præteritis peccandum; nam macula peccati non dependet essentialiter à duratione, & quamvis ob durationem peccatum reddatur majus, hoc est ex accidenti, nec ex principio quod sit tempus. Illud autem accidens & illud extrinsecum, ratione cujus duratio major peccati, facit peccatum majus, stat in hoc; quia intelligitur homo per illud tempus plures inspirationes Spiritus S. contempsisse, vel quia urgebat v. g. præceptum confitendi, vel annuum vel periculi vitæ; vel quia intensius operata voluntas; quæ omnia si post peccatum immediatè completa fuissent, crevisset malitia peccati. Ergo apparet incrementum illud præcisè ratione temporis, non accipi.

Noto III. Quamvis perficeretur nonnisi infusione gratiæ condonatio, nondum convinceretur sub conditione remitti non posse peccatum, quia licèt sanctitas absoluta, & de facto posita, non possit remittere peccatum sub conditione, nullam scilicet pro nunc abolendo offensam, potest tamen remittere offensam nunc, sub conditione reassumendæ offensæ. Neque tunc Deus erit causa maculæ peccati, ut jam in simili supra dictum est.

Ad solvendas Objectiones alias.

Noto I. Falsum esse, eo casu non remittendum, sed tegendum nonnisi peccatum, quia tectio peccati supponit actualem maculam, quæ tunc non habetur.

Noto II. Falsam esse hanc propositionem, quòd scilicet gratia sit suâ naturâ absoluta peccati remissio, sed ad maximum est vera, quòd sit remissio absoluta pro hîc & nunc; Inde tamen non sequitur quod pro præsenti ordine aboleat peccata sub conditione reincidentiæ.

Noto III. Positâ condignâ satisfactione, non posse reassumi jus offensæ, quia à condigna satisfactione (quæ creaturæ puræ est impossibilis) extinguitur independenter à condonatione, jus offensæ; gratia autem destruit peccatum cum condonatione; quomodo autem in ista condonatione requisita fundetur postea jus remittendi sub conditione, ex probatione conclusionis colligitur. Et sicut in humanis potest remitti debitum non solutum, remitti inquam sub conditione, & tamen non potest fieri extinctio debiti sub conditione, si fiat satisfactio plena, sic & in præsenti.

* * *
*

DIFFI-

DIFFICULTAS III.

De effectu qui est Reviviscentia meritorum.

NOn est hic difficultas de actionibus, quæ in peccato mortali erant factæ, hæ enim cùm nunquam vitam habuerint, quæ pendet ab influxu gratiæ, quæ est vita nostra supernaturalis, non possunt dici reviviscere. Non est item difficultas, quæ disputando invaluerit: An quando meretur peccator fidelis augmentum habitûs fidei ut 5. si postea perdat fidem, an illud augmentum redeat, Censet enim Perez d. 12. S. 6. citatque pro se Granado, quod illud augmentum non redeat, sed redeunt nonnisi merita gratiæ & gloriæ. Nec item est de hoc difficultas; An de facto redeant merita gratiæ & gloriæ, communis enim est sententia de facto redire; & quamvis Perez, Suarez, Granado, & alii, non censeant id esse de fide, Oppositum tamen omnes censurâ afficiunt; licèt id docuerit Nunnus. Porrò, quod redeant merita.

RATIO est Auth. Scripturæ. Ad Gal. 3. v. 3. & 4. Sic stulti estis, inquit S. Paulus, ut cum Spiritu cœperitis, nunc carne consummemini. Tanta passi estis sine causa, si tamen sine causa; quem locum sic interpretatur Anselmus, *Sine causa passi estis, si in hoc errore perseveretis, non sine causa si resipiscatis.* Item Ambrosius. *Quia adjecit, si tamen sine causa, ostendit sperare se, posse reformari illos.* Haud dubiè non solùm ad statum gratiæ, sed etiam ad prius meritum, quod perdiderant. Eodem modo hunc locum interpretantur Chrys. Hieron. Theophyl. Theodoretus & S. Thom. l. 2. in c. 3. epist. ad Galatas. Loca hæc post Suarez & Vasquez & alios refert citatus Perez. Præter auctoritatem Scripturæ; est Auth. Trident. Sect. 6. cap. 16. Textus capitis sic habet. *Hac igitur ratione justificatis hominibus sive acceptam gratiam perpetuò conservaverint, sive amissam recuperaverint, proponenda sunt Apostoli verba. Abundate in omni opere bono, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino, non enim injustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri.* Infer. Oblivisceretur autem si non redirent merita, fuisset item hic inanis labor, & si amissa gratia recuperatur, recuperabuntur & merita; ad quod postea alludit can. 32. in quo Tridentinum ad rationem meriti hæc requirit ut aliquod sit opus justi, ut fiat ex alio supernaturali, & ut operans in gratia decedat; utrumque autem illud prius habetur, in obtenta justificatione post peccatum.

Tota difficultas est. *An possibile sit ut condonata culpa non reviviscant merita.* Aliqui ut Scotus. Occam. Bonaventura, affirmant. Sed Vasquez & Dicastil. censent nec de potentia absoluta fieri posse, ut non reviviscant, quoad dignitatem & rationem meriti, ut videre est apud illum d. 2. num. 593. Lugo hac in parte habet suam specialem sententiam d. 11. a. num. 13. Specialem item Ripalda. d. 91. utramque sententiam brevi compendio dat Perez d. 12. S. 3. num. 3. & 4. Tractat. eandem materiam Oviedo de merito Tract. 9. Con. 6. Mens horum Auth. aliorumque sufficienter intelligetur ex ratione quam assignant, quare nam redire possint merita, non peccata.

Aliorum rationes, Cur redeant merita, non peccata?

RATIO I. Thomistarum est. Quia merita, quamvis posito peccato mortificentur, & in seipsis non perseverent, perseverant tamen in acceptatione Divina; jam autem quando homo justificatur, peccata non manent in se, nec in acceptatione Divina, quia eorum perseverantiæ causa DEUS, esse non potest. *Hæc ratio*

NON SATISFACIT. Quia nego meritis inesse vim ratione cujus mereantur acceptari à Deo in ordine ad reviviscendum, vel si tu agnoscis talem vim, ostende in quo sit sita, præc pue quia id non potest revocari per te in meram libertatem Dei.

RATIO II. est Lugo num. 14. Talis est natura gratiæ habitualis, quæ ex se & connaturaliter, est semen gloriæ, quare licèt de potentia absoluta potuisset justificato non condonari pœna æterna, connaturaliter tamen gratia habitualis exigit illam condonationem, quia connaturaliter exigit gloriam, cum qua non potest stare pœna æterna, staret autem, si privaretur augmento dicto in pœnam peccati, videreturque Deus contra suum promissum recordari peccati, & punire illud. *Nihilominus hæc ratio*

NON SATISFACIT. Tum quia in pœnam violatæ Virginitatis, etiam Sanctissimi in cœlo laureola virginitatis carebunt, numquidné tunc censebuntur puniri à Deo pœna æterna in cœlo. Rursùs potuisset Deus decernere, si hic homo non peccârit venialiter, dabo ei unionem hypostaticam; peccet, careat unione, salvetur, numquidne punietur in æternum? ergo etiam salvatus, quamvis illi non redeant merita, non censebitur illo non reditu puniri in cœlo. Tum quia instantia illa deducta ex hoc quod gratia, sit abolitiva pœnæ æternæ, probat esse illam abolitivam pœnæ sensus vel damni; sed non est abolitiva effectuum peccati omnium, & quæ non sunt pœnæ, propriè dictæ; & ita ut arguit Rip. in pœnam venialis denegantur auxilia aliqua gratiæ & consequenter gloriæ augmentum, & tamen illa dene-

negatio, tota æternitate durabit; & ſi hoc non vocas pœnam, nec irreviviſcentia merita, voca pœnam. Tum quia aſſumit hæc ratio hoc ipſum, de quo quærendum eſſet: Cur ſcilicet non reviviſcentia eſſet pœna, & non potiùs effectus conſequens peccatum, qualis eſt privatio laureolæ Virginitatis.

Ratio III. eſt Ripaldæ cit. S. 4. eique adſtipulatur Perez cit. Sect. 2. Multa præmittit Ripalda antequam formet rationem, legatur in fonte; tandemque ſic formet rationem. Priſtina opera ad promerendam collationem gratiæ & gloriæ, peccato, poſſunt impediri, in genere cauſæ efficientis moralis, & non in genere cauſæ formalis, nam merita & demerita non habent cauſalitatem formalem, hinc cauſant cum non exiſtunt, quod non competit cauſæ formali, non poſſunt autem merita à peccato impediri in genere cauſæ efficientis moralis, quia Deus ſicut poteſt remittere culpam, ita & dignitatem pœnæ, quæ pœna eſſet, ſi non daretur reviviſcentia. Hæc ratio aliquantulum coincidit cum ratione Lugonis. *Sed præter jam dicta, inſuper*

Non Satisfacit. Tum quia multa ſupponit probanda, ſicut, quod meritum, & demeritum ſint duo agentia contraria, & quod meritum petat reviviſcere, cum demeritũ petat ne reviviſcat: de quo ipſo quæritur unde ſit iſta vis petendi reviviſcere. Rurſus ſi non haberent merita vim ut pro ſequenti tempore cauſent præmium, non poſſent ad id acceptari à ſuperiore, nec cauſare medio affectu ſuperioris, præmium; ergo debet oſtendi vis iſta in ipſis meritis, aliàs nonniſi ex liberalitate Dei redibunt, in quo autem fundatur iſta vis reviviſcendi? Tum quia poſito, quòd meritis non conveniat vis meritoria in genere cauſæ formalis moralis ſe deſſicientis, de hoc ipſo quæritur; Cur hæc vis non reſtringatur ad efficere moraliter, nonniſi caſu, quo non incidatur in peccatum. Tum quia quamvis merita parentum proſint ex ſenſu Doctorum filiis, reſtabit quærere; An proſint & cur, ea merita, quæ erant poſita, ante peccatum? Agnoſci nihilominùs poſſet in actionibus Theandricis, quamvis ſublata unione peccaret illa humanitas, poſſet inquam agnoſci vis ſatisfactiva; nam merita Theandrica habent vim merendi infinitam, illimitatam, & dignam omni excogitabili poſſibili præmio, modò ad illud ordinentur; conſequenter poterunt habere vim agendi, ut caſu, quo illa humanitas peccaret, permaneant; præcipuè permanente ſemper principio dignificativo, nempe perſona Divina, jam autem merita noſtra non habent infinitam vim, nec illis peccato ſublatis permanet quidquam de facto dignificativum eorundem, conſequenter carebunt conſimili vi, ei, quæ conveniret in dicta ſuppoſitione Theandricis operibus.

Ratio IV. Deſumi poteſt ex Roſmer, quam etiam innuit. Bertholdus hîc num. 63. Merita antecedentia retinent totam vim ſuam meritoriam poſt commiſſum peccatum, ſed impediuntur peccato, hinc illo ablato tanquam obice reviviſcent. Et ſicut poſito baptiſmo valido & informi, Baptiſmus quantum eſt ex ſe habet virtutem ſufficientem ad delendum originale, & actualia ante Baptiſmum commiſſa, tamen ſi reperiat obicem, non producit gratiam, & producit, ſublato obice, ſic & in præſenti, obice peccati ſublato reviviſcent merita. *Hæc ratio*

Non Satisfacit. Tum quia de hoc ipſo quæritur: unde retineant totam vim? & quod peccatum habeat ſe nonniſi per modum obicis, ne effectum ſuum habeant merita. Tum quia poteſt retorqueri argumentum. Non redeunt peccata, nec gratia eſt ſolum obex non reditûs eorundem, ergo etiam merita non reviviſcent, nec peccata erunt tantùm obex ne redeant. Tum quia quod Baptiſmus ſublato obice cauſet gratiam, referri id debet in characterem qui eſt tanquam cauſa inſtrumentalis, non oſtendetur autem aliquid tale quod maneat cùm committitur peccatum, ratione cujus manentis, redeant merita. *Commodius ergo*

Formatur ratio infundata ipſiſmet principiis fidei, quæ ſupponat non eſſe impoſſibilia merita habentia vim reviviſcendi; ex hoc ſuppoſito ſic ulterius proceditur. Datur in meritis condignitas radicalis, vi cujus petant à DEO acceptari, etiam ad reditum & reviviſcentiam. Ergo reviviſcere debent. Antecedens probatur. Si non daretur in illis talis condignitas, de facto non reviviſcerent, quia jam nonniſi ex liberalitate Divina redirent; cùm ergo reviviſcant, ut docet fides, hoc ipſo datur in illis radicalis exigentia reviviſcendi. Hic modus probandi habet ſe ita, atque ſi aliquis diceret. Habet albedo vim diſgregandi viſum, ſi enim non haberet, de facto non diſgregaret, & ſicut hæc ratio innititur experientiæ, ita prior illa, fidei; & inſuper principio illi negativo, non implicat contradictionem.

Poſſet hoc idem ſic ulterius illuſtrari. Quando fiunt merita, prævisa futura peccata, non poſſunt facere, ut non acceptentur; ſi autem ſunt acceptata, verificatur de illis propoſitio etiam quando homo eſt in peccato, *ſunt acceptata*; quia verò ſimul ſunt bonum quoddam extrinſecum Dei, ſublatâ offenſâ & ex titulo poſitæ jam acceptationis, reaſſumuntur à Deo. Quando autem reciditur in peccatum, cum illud ſit malum Dei extrinſecum, & Deus hoc malo extrinſeco privavit ſeſe condonando, non invenit in ſe funda-

funda-

fundamentum restituendi peccata in pristinum statum.

Non incommoda est instantia Dicastillo hic num. 586. Quantumvis aliqua difficilia secum trahat. Si creditor aliquis debitori suo damnum aliquod inferat, interim debitor retinere potest debiti solutionem, nempe ad compensationem damni sibi illati. Si verò creditor integrè satisfaciat pro damno, vel si ipse debitor damnum remittat gratis, eo ipso redit obligatio prioris debiti. Deus etiam est quidem debitor præmii & augmenti gratiæ respondentis meritis, casu ergo quo remittantur peccata, eo ipso redit quasi debitum illud præmii, per augmentum gratiæ & gloriæ.

Inferes I. Ut de facto reviviscant merita necessariam esse acceptationem Dei, quæ acceptatio omnia merita in ratione meriti, adeòque reviviscentiæ complet, licèt præhabito fundamento radicalis excellentiæ.

Inferes II. An ex misericordia Dei, an ex misericordia Dei, an ex natura rei reviviscant merita, actu enim reviviscunt ex misericordia sub formalitate hac, quod absolutè à Deo possent non acceptari; ex natura autem rei; habent radicalem exigentiam reviviscendi.

Inferes III. Ad totum præmium gratiæ & gloriæ redire peccatorem posita justificatione. Est illatum contra Scotum, Capr. Dur. Valen. Gran. Vas. Hur. & alios quamvis diversimodè suam sententiam explicantes. Pro nobis sunt Suarez, Koninck, Lugo, Rip. q. 91. n. 51. S. Hieron. non est nobis contrarius, quamvis in oppositum à Gratiano citetur; quia non plus vult quàm quòd post peccatum, in Ecclesiam non redeat homo ad eandem dignitatem Ecclesiasticam. De mente S. Th. dubium est, videtur enim in 3. d. 31. q. 1. art. 4. q. 3. ad. 4. censere oppositum. Sed pro nostra sententia est, hîc q. 89. art. 5. Explicarique possunt priora loca, quod scilicet non redeamus in pristinum statum, quoad multas facilitates operandi supernaturalia, & quoad habilitatem plurium gratiarum Dei recipiendarum, cum hoc tamen stant, quòd gratia in ante acquisita redeat post peccatum.

Ratio. Horum omnium. Tum quia indefinitè reviviscentiam hanc docet Scriptura, Concilia, Patres. Tum quia non est major ratio pro uno gratiæ gradu, quàm pro alio. Tum quia in his meritis totum hoc salvatur (de quo supra) quod requisivit Trid. ad reviviscentiam, & quidem de gratia Sacramentis quæsita, hæc adhuc potest adferri congruitas, quòd scilicet congruum sit reviviscentiam (quæ est quædam excellentia) non tantùm meritis propriis, sed etiam meritis Christi in peccatore mortificatis tribuere, quam excellentiam non haberent, si gratiæ meritis Christi in Sacramento collatæ non reviviscerent.

Objic. I. Ezech. 18. ad v. 1. usque ad 24. æquè comparantur inter se peccatum & merita in ordine ad redire.

Respondetur. Quamvis inibi comparentur inter se remissio & commissio peccati, non sequetur redire peccata, sicut redeunt merita; quia illo loco, non plus vult Propheta, quàm quòd ita cum est aliquis in peccato, nulla sunt ejus merita, sicut nulla sunt demerita, cùm est in gratia.

Objic. II. Non redeunt peccata. Ergo neque redibunt merita.

Respondetur. Quamvis in ordine ad tollenda merita non minùs sint potentia peccata, quàm gratia ad tollendum peccatum, imò magis; nihilominùs, quia non datur ulla talis malitia in peccato, quæ posita condonatione, semel, eaque absoluta, exigat non redire amissam gratiam, quia hujus radicalis exigentiæ in peccatis nullum datur à posteriori fundamentum; datur autem fundamentum talis radicalis excellentiæ in meritis, quæ inesse illis arguitur à posteriori, ex reviviscentia eorundem, quam dari docet fides, aut ad maximum consensus Doctorum. Hinc quamvis non redeant peccata, reviviscent merita. Quod autem attinet ad illud, quòd post finalem impœnitentiam, non redeant merita, id referri debet non in naturam illorum quòd redire non possent, sed in decretum Divinum, de non reditu eorundem, in aliquo enim possibili eventu potuissent reviviscere casu enim quo rediturus fuisset ad vitam & justificandus, aliquis damnatus, non esset ratio, cur non deberent pristina ejusdem merita redire, ut etiam docet Lugo d. 11. n. 12. simile autem decretum de non reditu meritorum ante mortem nullum est.

Objic. III. Non redit justitia originalis. Ergo neque redeunt merita & gratia ante peccatum habita.

Respondetur. Si intelligatur nomine gratiæ originalis gratia primùm data Adamo, eum constituens in esse fil i Dei adoptivi, hæc est restituta Adamo, & nobis, similis datur; si autem intell gatur nomine gratiæ originalis, vis faciendi ut obediat caro, & appetitus sensitivus rationi, hoc donum non redit, quia vel est distinctum à gratia justificante, vel si non est distinctum, non sequitur, quòd gratia quoad omnes suos effectus, pendentes præcipuè à libero Dei decreto, restitui debuerit. Et certè potuisset Deus ferre decretum: Volo à gratia causari ut justificato obediat pars inferior, non obediat peccatori; quia verò in præsenti statu non datur decretum impeditivum reviviscentiæ, imò datur complens illorum reviviscentiam, propterea pro præsenti statu reviviscunt merita; præcipuè cum Trid. loquatur de

revivifcentia meritorum in ordine ad gradus gratiæ gratum facientis & gloriæ, non verò de reditu, quorumcunque bonorum fpiritualium.

INSTABIS non redit virtus Virginitatis fi amittatur. Ergo nec redibit gratia ante peccatum habita.

RESPONDETUR. Quod attinet ad virtutem Virginitatis, dupliciter de illa difcurrere poffumus, quia vel Virginitatis virtus identificatur (quod probabilius eft) dono caftitatis nonnifi cum certo refpectu ad integritatem etiam materialem, voluntariè non violatam, fic redibit hæc virtus, fed ob defectum materialis, quàm connotat integritatis, redibit fine Formalitate Virginitatis; fi autem fumatur Virginitatis donum pro condiftincta qualitate, negabitur confequentia, quia hæc qualitas non poteft haberi fine connotata neceffariò materiali integritate corporis, quæ peccato amiffa; nihil autem fimile habetur ne revivifcant merita. Deinde quòd non redeat Virginitas, Doctrina eft communis, quæ eft, non pro non reditu, fed eft pro reditu meritorum.

QUÆSTIO II.

De effectu Pœnitentiæ, qui eft Satisfactio pro pœna.

DE duplici pœna quæri poffet, Æternâ fcilicet & Temporali; & quidem non eft difficultas de hoc: An de facto dimiffâ culpâ, remittatur peccatum infufione gratiæ habitualis, quæ de facto ftat cum condignitate pœnæ æternæ, remittitur cum culpa, pœna æterna. Non eft item difficultas, quæ Scholafticè invaluerit; An fola opera pœnalia fint fatisfactiva pro pœna, de quo vide Ripal. Q. 92. num. 44. Affirmativæ ratio eft. auth. Trid. quod agens S. 14. c. 8. de neceffitate fatisfactionis pro pœna, loquitur de illa tanquam per quam homo patitur, caftigatur, & quafi freno coercetur, quæ omnia nonnifi de pœnalibus ut fonant intelligi poffunt. Innuit idem Cath. Rom. de Sacramento pœnitentiæ num. 74. Addit nihilominùs, & benè, Ripalda: Quòd de facto omne opus bonum meritorium, fic etiam fatisfactivum ftrictè pro pœna, quia nullum eft quod non fit aliqua ratione pœnale.

Non eft item difficultas in eo: An poffit pura creatura de facto fatisfacere pro pœna æterna, quia cùm hæc fit de facto annexa culpæ mortali, ficut non poteft fatisfacere pro culpa, fic nec pro pœna æterna.

Cæterùm ex objecto loquendo, poffet accedente Dei ordinatione, fatisfacere homo pro pœna æterna, idque ex condigno, quia fi poteft ex condigno promereri præmium vitæ æternæ, cur non & remiffionem pœnæ. Quod verò pro nunc juftus non mereatur remiffionem totius pœnæ temporalis, femper id provenit, quia exhauritur hæc vis alio præmio, quale eft augmentum gratiæ & gloriæ. Quomodo autem Juftus fatisfaciat pro pœna temporali, lege Rip. cit. a. n. 18.

Duo hic difficiliora expendenda funt. I. An poffit Deus de abfoluta potentia remittere culpam & non remittere pœnam æternam. Deinde: An de facto redeat debitum pœnæ æternæ?

DICENDUM eft. *Poffe remitti de potentia abfoluta culpam, & non remitti pœnam æternam.* Ita poft alios Ripal. cum Suarez d. 13. S. 2. Koninck, & alii contra Dicaftillo d. 2. d. 24. & ante illum, contra Vafquez, & alios.

PROBATUR I. Quia id non implicat contradictionem.

PROBATUR II. Quia ratio culpæ & reatus pœnæ, funt, quid condiftinctum & in ordine ad condonationem Divinam & in ordine ad condonationem humanam. Ergo poterit condonari faltem de abfoluta potentia unum, quin condonetur aliud. Antecedens probatur; quia imprimis de facto condonat Deus culpas veniales, non condonando pœnas temporales; in humanis etiam pofitâ reconciliatione; adhuc manet jus exigendæ pœnæ.

PROBATUR III. Quia quamvis Deus actu neceffario deteftetur culpam, nihilominùs ex libertate illius eft taxatio pœnæ & irrogatio, quid enim implicat: cur Deus pro mortali non conftitueret nifi pœnam temporalem, quodfi pœna fub liberam Dei difpofitionem cadit, fuppofito peccato, cur illâ punire non poterit etiam condonatâ offenfâ. *Ad folvendas Objectiones*

NOTO I. Quamvis dignitas pœnæ fundetur in culpa, nec fola Dei voluntas poffit conftituere aliquem dignum pœna quâ tali, negatur tamen, quòd aliquis ratione peccati præteriti, non poffit etiam dimiffâ culpâ, manere dignus pœnâ æternâ, ita ut fundamentum illius pœnæ, fit culpa commiffa, fub titulo folo culpæ, condonata; præcipuè cùm non probetur, quòd titulo folo culpæ, condonari non poffit. Et licèt peccato abfolutè tam quoad culpam quàm quoad pœnam remiffo, non poffit manere aliquis dignus pœna, poteft tamen manere dignus pœna abfolutè, quoad folam culpam remiffo peccato, cujus remiffionis non oftenditur implicantia, habeturque fimile exemplum, in remiffione venialium.

NOTO

Noto II. Dignitatem ad pœnam & ad culpam duplicem spectari posse; primam, immediatam, formalem, completam &c. & sic indiget compleri negatione condonationis. Secunda dignitas est remota & in potentia non proxima, & hæc hoc ipso non est dignitas, nam in sermone communi, dignitas in potentia remota, non appellatur dignitas, quis enim dicat dignificatum esse colonum regalitate, quia posset esse Rex. Prima illa dignitas & culpæ & pœnæ, absoluta condonatione tollitur, secunda autem hæc impropriè dignitas, non tollitur, fundatur enim in sola actione præterita, cui non fieret præjudicium, si remitteretur non remissa pœnâ. Nec id obest Justificationi, erunt enim adhuc Justificati puri ab omni labe & debito actuali, licèt in eis possit concedi debitum remotum adeoque ut dixi non debitum; ita ut etiam in cœlo dicant Sancti Misericordiæ ejus fuisse quod non fuerint consumpti, suntque in cœlo absolutè digni gloria, sed non in hoc sensu, quòd non posuerint aliquid, quod potuisset pœna æterna puniri, dimissa etiam culpâ, nec sequetur fore nos justos tantùm justitiâ imputatâ, quia hæc hæretica doctrina, dicit ut sæpe innui, actu manere totam culpam, quod nos non dicimus. Et sicut non obest quidquam justificationi veritas hujus propositionis: Peccavit, poterat non justificari, sic nec oberit justificationi veritas hujus propositionis: Poterat illi non dimitti pœna, dimissa culpâ.

Aliud Difficultatis membrum in hoc est. Ponamus Cajum commisisse tria mortalia, postea justificatum esse, in justificatione, æterna pœna remittitur illi, decernitur temporalis; peccet, moriatur in peccato, quomodo illa priora tria punientur? Si æternum punientur, redibit pœna, si non punientur, dabitur in inferno redemptio. Ex qua occasione idem proponi potest de veniali, cui debetur pœna nonnisi temporalis, æternumné in inferno, an temporaliter venialia punientur, utrumque hunc casum tractat Dic. d. 2. num. 519. attingit de solo veniali Lugo d. 10. S. 2.

Explicat I. Scotus Gabriel, Major, Almainus, quòd post aliquod tempus, cessent pœnæ inferni, debitæ illis venialibus, quod proportionaliter applicari potest ad mortalia dimissa. Ex nostris docet eam Rolmer de Remissione venialium sub his terminis; Non videtur ullum inconveniens, quòd in damnatis, pœna venialibus debita, exstinguatur per satispassionem, remanente culpa; quia verò in inferno nulla redemptio, id ita intelligendum, quia nunquam fit mitior indulgentia judicis, vel, quia non redimuntur à pœna, quæ omni titulo æterna esse debet. Illustrat Dic. tali instantia; si quis esset damnatus ad perpetuum carcerem, simul etiam propter aliquid minus ad sustinenda centum verbera; eaque in ipso carcere infligerentur, non diceretur decreta pœna mitigari transacta verberatione. Arriaga etiam Disp. 53. de Pec. num. 1. censet pœnam talium per satisfactionem in inferno, tandem finiri. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Tum quia per fidem universalis hæc vera est. Nulla est redemptio in inferno, & tamen per oppositos esset aliqua. Fiat ergo Categoria Redemptionis; erit genus supremum; Redemptio dividitur in Redemptionem è Misericordia & in Redemptionem ex Justitia, qualis Redemptio suo modo est posita à Christo. Redemptio ex justitia dividitur in redemptionem satisfactvam & satispassivam. Et quia de supremo Genere enunciat Scriptura nulla redemptio, sequitur quod nec sit futura redemptio per satispassionem. Tum quia nihil obest, quominus simpliciter & ut sonant illa verba accipiantur. Tum quia instantia Dic. non valet, quia illa supponit expressè excepisse Principem, ne fustigetur semper, non constat autem de Divina exceptione, quâ exceperit æternitatem in aliquibus pœnis. Adscribere hic juvat locum August. in Psal. 105. *Nisi fortè quis* (inquit) *audeat dicere, in his qui damnabuntur cum Diabolo & Angelis ejus aliquam misericordiam Dei minime defuturam, non quia ex illa damnatione liberantur, sed ut eis aliquatenùs mitigetur*; mitigaretur autem in sententia oppositorum.

Explicat II. Lugo & supponit, quòd sit de ratione status illius, uniformitas in pœnis, hæc autem ut fiat sine injuria damnati, ita Deus attemperat pœnam æternam venialis, ut re ipsa non excedat in morali æstimatione pœnam temporalem, quam aliàs pateretur; potest enim esse adeo remissa pœna æterna ut æquivaleat temporali intensissimæ, non enim ex terminis videtur repugnare, quod in ordine ad æstimationem moralem, possit adæquari aliquid æternum per aliquid temporale, sicut in materia præmii magis appetibilis videtur visio Dei per unum annum, quàm visio prati amœni, per æternitatem. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Tum quia non explicat: an redeant de facto pœnæ æternæ vel non redeant, idque in formalitate æternitatis. Si non redeunt, quomodo æternum punientur in ante remissa. Si redeunt, redit & argumentum. Non redit culpa; ergo neque pœna.

Neque dicas non redire pœnam, quia non tanta infligenda fuisset, si dimissum non fuisset, non inquam dicas; quia quamvis non redeat eadem pœna, redit tamen æternitas, & tamen

non redit culpa. Tum quia vel illa acerbitas pœnarum temporaria mutata in æternam, est ejusdem acerbitatis entitativè cum priori, sed tantum remissior & remissior vel simpliciter diversæ rationis, v. g. quòd non sit irroganda igne, sed pœna diversæ rationis; si primum, recurritur ad divisibilitatem in infinitum ejusdem intensionis, quæ divisibilitas in principiis nostris locum non habet; si secundum, videtur arbitrariè dici, quòd scilicet pro peccato dimisso non patiantur ignem animæ damnatorum. Instantia quam adfert Lugo de illis visionibus non convincit. Sunt enim illæ visiones diversæ rationis, adeòque non æquabiles, sed cum pœnæ illæ supponantur esse per ignem, adeoque ejusdem rationis, probari debuisset, quòd certæ pœnæ eæque temporali, tantùm æquivaleat illa æterna, imò pœna æterna, ob sui prolationem intolerabilior est, inde tolerabilius est citò comburi reis, quàm lentè ustulari.

Est & alia pars ejusdem explicationis à Lugo adlatæ, quòd scilicet continuatio illa pœnarum sine fine, referenda sit in perseverantiam culpæ, perseverantiam inquam non tantùm habitualem, sed etiam perseverantiam in affectu, quatenùs damnatus, non solùm non dolet de peccato præterito, sive veniali, sive mortali, sed vellet si posset iterùm illud committere, quæ perseverantia affectus impedit solutionem totalem pœnæ, pœna enim temporalis ordinatur ad correctionem delinquentis, ut dolor ipse aperiat oculos quos clauserat culpa. Illustrat hoc instantia. Jubeat princeps flagellari reum, non solum ad exemplum aliorum, sed etiam ad correctionem rei, quodsi reus clamet inter flagella, & approbet quod fecit, continuabuntur verbera & ultra multiplicabuntur, quia lex præscribens numerum verberationum, attendit ad pœnitentiam rei. *Hoc additum*

Non Satisfacit. Tum quia approbatio peccatorum facta post hanc vitam, non apparet qui causet pœnam æternam, & hoc additum non facit satis difficultati, quæ hîc est, nempe: an redeat pœna æterna; si redit pœna, redibit & culpa: si non redit pœna æterna, ergo temporaneè patientur in inferno pro illis, adeòque dabitur redemptio in inferno. Tum quia non ostendit hoc additum radicem æternitatis pœnæ, ponamus enim quòd homo non clamet, non approbet præterita peccata, numquidné jam indignus erit pœnâ æternâ; & si indignus, dabitur in inferno redemptio.

Explicari potest III. Secundùm communiorem apprehensionem, dicique ad punctum Difficultatis, quòd scilicet pœnæ illæ sint æternæ, tam dimissi mortalis, quàm venialis, propter rationes adlatas contra primam explicationem; nihilominùs non redeunt pœnæ.

Ratio est. Quia vel intelligerentur redire quoad eandem intensionem, & hoc non, quia spectat ad Div. justitiam non punire æqualiter delicta, quæ in se æqualia non sunt; nec redeunt quoad æternitatem, quia illa æternitas si rediret, rediret tanquam debita, dimisso autem mortali, vel veniali, tota illa æternitas non est debita, sed est tantum per accidens æterna. Quodsi quæras: Cur illa sit per accidens æterna. Ratio est quia non ratione illius demeriti, sed ratione aliûs, æternitatem habet; quæ autem sunt alicui non propter ipsum illud, sed propter aliud, bene dici possunt, per accidens illi, & ratione aliûs, convenire. Illustrari hoc potest tali instantia Fertur decretum ut aliquis plectatur capite, est causa primaria nonnisi una, nihilominùs in decreto numerantur etiam alia minora delicta, additurque universaliter. Ea propter plectatur capite, alioqui non plectendus propter illa minora. In hoc etiam sensu potest dici per accidens puniri pœna æterna dimissum mortale vel venialia, quia si supponeretur solà præcisè malitia finalis dimissa, non superesset jam titulus, vi cujus novo debito adstringi deberet ad æternitatem pœnarum. Quando autem dixi non redire easdem pœnas quoad intensionem, non ita hoc accipiendum est, quasi illas, ita dividat Deus per totam æternitatem ac divideretur tota æternitate unus quadrans, sed ita attemperabit, ut hîc & nunc tanta, non sit, quanta hîc & nunc, fuisset temporaria, per hoc tamen nego, ex eo redire pœnam inferni æternam, quia de facto mortale dimissum quoad culpam & veniale punientur æternitate. Quodsi quæras unde hoc ipsum justè fieri possit, responsio plena peti debet: Cur pœnâ æternâ puniatur impœnitentia finalis. Facilius se expediunt qui dicunt. Redire æternitatem pœnarum, Deumque fecisse decretum ad deterrendum à culpa quod sit puniturus æternum, quodcunque invenerit post finalem impœnitentiam. Non redire tamen culpam, quia non reditum illius, suadent adlata & evincunt.

QUÆSTIO III.

De Subjecto Pœnitentiæ.

Non est difficultas nisi de Subjecto remoto seu denominationis, hoc est quibus personis competat habere habitum pœnitentiæ. Difficultas præcipuè est. An in voluntate Christi, Beatissimæ, Beatorum. In statu Innocentiæ, in voluntate Ang. fuerit dictus habitus & qui

& quidem de Angelis divisi sunt Auth. non enim ponunt in illis habitum pœnitentiæ, qui censent voluntatem illorum esse inflexibilem. Negat Vasquez habitum pœnitentiæ in voluntate Christi, Beatissimæ, Beatorum, saltem qui nunquam peccârunt; sicut nec aliis jam numeratis, quia dantur frustra; nam in eo statu manentes non possent habere actum pœnitentiæ. Præter Vasquez in Christo Domino negavit habitum pœnitentiæ Pal. Sotus, & alii concessit Suarez d. 2. S. 1. Lugo. d. 6. Dic. d. 1. Perez d 5. ex iis quæ dicentur de Christo D. colligi poterit, quid sentiendum de reliquis. Et quidem quod attinet ad Christum D.

DICENDUM I. *Accipiendo pœnitentiam sub nomine pœnitentiæ, & prout dicit respectum ad peccatum proprium, sic non fuit in Christo habitus pœnitentiæ.* Est Conclusio communis fere omnium.

PROB. Quia pœnitentia sic spectata connotat peccatum proprium, & inclinat ad ipsius peccati proprii retractationem, jam autem in Christo Domino impossibile fuit proprium peccatum. Ergo in illo non debet concedi pœnitentiæ habitus, sub hac denominatione.

DICENDUM II. *Accipiendo pœnitentiam pro habitu omnino consimili ei quem nos habemus, talis habitus non fuit in Christo Domino.*

PROB. I. Auth. S. Th. in 4. d. 14. q. 1. a. 3.

PROB. II. Impugnatione fundamenti oppositorum. Si daretur pœnitentiæ habitus in CHRISTO Domino consimilis nostro, ideo daretur, quia potest aliquos actus exercere pœnitentiæ consimiles nostris v. g. detestationem peccati ab aliis commissi, dolorem de illis, sed id non probat dari habitum pœnitentiæ in Christo Domino. Tum quia dantur aliqui actus in Deo consimiles nostris actibus pœnitentiæ, nam etiam Deus detestatur peccatum commissum à nobis, vult illud non esse, neque tamen in Deo ponitur virtus pœnitentiæ. Ergo ex hoc præcisè quod in aliquo subjecto dentur actus pœnitentiæ consimiles nostris, non sequitur legitimè, dandum jam esse habitum nostratem. Antecedens suppono cum DD. non omnes enim virtutes ponuntur in Deo à nobis, quis enim Deo tribuat virtutem castitatis conjugalis, virtutem compassionis, &c. Sed nonnisi eæ virtutes quæ circumscriptis omnibus imperfectionibus, adhuc retinent suum proprium conceptum, non importantem imperfectionem, talis autem conceptus, non potest ostendi in pœnitentia, quæ debet esse secundùm suppositionem peccati proprii, hinc non poterit tribui Deo. Tum quia etiam in Beatis dantur aliqui actus spei v. g. sperandi Beatitudinem aliis, auxilia gratiæ, & tamen inde non sequitur, manere habitum spei nostratis in Beatis ut communius docetur. Tum quia etiam in Beatis dantur aliqui actus fidei, consimiles nostris, cur enim Deus non possit aliquid evidenter revelare Angelo superiori A, qui dicat Angelo B, hoc vel illud dixit mihi Deus, quo casu quamvis ille Angelus B videat intuitivè DEUM, non tamen videt intuitive id attestantem, consequenter poterit credere Angelus B. nam quod noscat certò illum Angelum A non mentiri, hoc non obest quia evidentia prædicta stat cum inevidentia fidei, & fortassis etiam posset Angelus B utcunque cogitare, quod fortassis Angelus A æquivocationem committat, & ex aliis principiis evidentibus moraliter concludere, quod æquivocationem non committat, prodireque postea in actum assensus certissimi, propter veritatem à se quidem quoad alia, sed non quoad hoc attestandum, visa. Et sicut si absolutè non videret veritatem dicentem, absolutè posset credere; ita cùm non videat hoc dicentem, poterit hoc credere, & tamen hi vel similes actus consimiles fidei nostrati, non arguunt habitum fidei, omninò consimilis nostrati in Beatis. Ergo præcisè ex hoc solo, quòd eliciantur actus aliqui consimiles actibus alicujus habitus, non rectè inferetur dari jam illum habitum.

Totum autem id in hoc fundatur; quia tunc nonnisi posse elicere actus aliquos, arguit ponendum esse habitum consimilem nostrati, quando inter illos actus, potest elici actus primarius primo & principaliter in illo habitu intentus, & qui sit actus quasi attributionis ad quem reliqui omnes attribuantur, & incomparatione illius, sint & vocentur minus principales. In fide est non videre ullo modo intuitivè veritatem primam attestantem, & tamen ei assentiri certissimò; talis actus in spe, est sperare beatitudinem vel Deum bonum nobis. Porrò in pœnitentia non potest esse aliquis actus primarius & attributionis, quodam modo, nisi fuga peccati proprii, quod impossibile erat Christo D. consequenter & actus versans circa illud peccatum, impossibilis erat Christo Domino, nam cujus actus objectum est impossibile, etiam actus est impossibilis.

PROB. III. Assumendo paritates aliquas. I. Sit. In Deo non datur virtus pœnitentiæ, ergo neque in Christo Domino, dari potest habitus pœnitentiæ, eò quod ratio adferibilis pro antecedenti militer pro consequenti.

RESPONDEBIS Ex Lugo. Cum actus pœnitentiæ detestativus proprii etiam peccati, nec ex parte humanitatis, nec ex parte suppositi repugnet, dabitur in Christo Domino, non in Deo. Et certè non repugnabat quòd assumpta fuisset humanitas ad suppositum verbi post commissum peccatum, & tunc ille Homo-Deus potuisset elicere perfectam detestationem illius peccati, commissi in ante, ab illa humanitate sibi unita.

CONTRA I. Est quia in ponendis habiti-

bus, non est attendendum simpliciter ad hoc solùm, quid extra has circumstantias desumibiles à persona operante, vel divisim à principio superaddito fieri possit, sed quid de facto fieri possit. Ergo neq; attendendū est, quòd peccare potuisset illa humanitas incircumstantia, si non terminata fuisset persona Verbi. Antecedens Probatur; quia extra circumstantiam superadditi luminis gloriæ, & visionis elicitæ, potuisset esse in Sancto Petro fides & spes, &c. & tamen quia in his circumstantiis positi luminis & visionis non est capax fidei actûs, non datur in illo habitus fidei. Ergo in ponendis habitibus non est attendendum præcisè, quid extra has circumstantias desumibiles à persona, vel principio superaddito convenire posset subjecto, sed quid illi conveniat intra has circumstantias, intra hanc autem circumstantiam repugnat æque Deo ac Christo peccatum. Ergo ex quo fundamento colligitur, Deo, cui repugnat peccatum, repugnare habitum pœnitentiæ, colligetur etiam repugnare illum Christo Domino. Deinde; vel ponis in Deo talem actum. Vellem retractare meum peccatum, si illud committerem, vel non ponis talem actum si ponis talem actum in DEO, & tamen hic actus non fundat in Deo virtutem pœnitentiæ, ergo nec fundabit in Christo Domino hic actus quo dicere poterat, si peccâssem doluissem. Si autem non ponis talem actum in Deo; ergo nec debes ponere in Christo Domino. Utrumque hoc argumentum est tantum inquisitio ulterioris rationis; quid autem contra responsionem legitime adferri posit, mox dicetur.

II. Paritas est. Non datur in Beatis habitus fidei, ergo neque in Christo D. habitus pœnitentiæ, quæcunque enim ratio suadet primum suadet & secundum.

Respondet Lugo. Disparitatem esse, quia in Beatis datur status intrinsece repugnans cum actu fidei, in Christo Domino autem non datur status intrinsece repugnans, quia unio hypostatica posset benè esse cum ejusmodi actu: Si præcessisset peccatum, doluissem de illo; quòd autem non præcesserit per accidens est.

Contra est I. Quo etiam argumento uti possumus contra primam disp. In eo non potest poni habitus aliquis, in quo non potest poni actus primarius & principalis illius habitus, nam habitus ordinatur ad actus, sicut actus ad objecta, & sicut non dato objecto, non datur actus, ita non dato actu, dari non poterit habitus. Sed in Christo D. quantùm est ex parte suppositi, non potest poni actus, qui sit displicentiæ de peccato proprio, nam quantumvis illa humanitas in ante peccasset, non potuisset dicere Christus D. Doleo quod peccaverim, quod ipsum Probatur; quia non potuisset mentiri, ly enim Ego doleo, & ly pro peccato quod feci, non potest verificari de Persona Verbi quæ non complebat tunc substantialiter principium elicitivum actionis peccaminosæ, consequenter nec potuisset dicere; Quia peccavi doleo. Et sicut falsus esset hîc expositorias. Hîc homo peccavit; Hic homo est Deus, ergo Deus peccavit; ita falsum esset, quod posset tunc dicere: Doleo, quia peccavi.

Contra II. Quia hæc disparitas non assignat regulam ex qua discerni posset, quòd per accidens fuerit humanitati illi, quòd non elicuerit nec potuerit elicere, illum actum, & cur dici non posit; quòd etiam ex accidenti Beati non eliciant actum fidei. Item Status Beatorum quo potuissent non gaudere homines cur intrinsecè repugnet actui fidei, non repugnet autem pœnitentiæ status in quo est Christo D. & quòd per accidens se habeat in Christo Domino, quòd non peccarit; non per accidens autem se habeat in Beatis, quod non credant.

Contra III. Tum quia quamvis in Christo Domino, non detur status extra omnes circumstantias excludens actum detestationis peccati proprii, sufficit, quod detur pro præsenti, ad eum modum, quo poterant Beati non habere statum beatitudinis, & tamen eo habito, non possunt habere actum fidei. Tum quia etiam actus fidei non repugnat homini Beato secundum se, imò si possibilis est visio naturæ non visis personis, cur tunc fides non posset esse de personis, cur & de facto non est fides, de actibus liberis intuitivè non visis. Et tamen ad hoc, quòd posset absolutè loquendo fieri, non attenditur, sed tantùm ad hoc, quid de facto fiat: ita etiam non debet attendi, quòd potuerit humanitas actum detestationis elicere, sed insuper est necesse attendere, ad aliquid aliud.

Fundamentum *Totius assertionis in hoc stat.* Non apparet quomodo Christus Dominus, de facto eliciat actum principalem detestationis. Ut autem colligatur, quòd non ex accidenti sit, ne illum eliciat, assumitur hoc principium. Toties non ex accidenti fit, ut non eliciatur aliquis actus, quoties, non elicitur ex defectu potentiæ, vel ex superaddito principio, nato oppositum actum ponere, adeoque excludere oppositum, ita superadditum principium luminis gloriæ, quòd cùm Intellectu principiat visionem, non ex accidenti excludit actum fidei, cur ergo superaddita naturæ humanæ Persona Verbi, ex accidenti excludet veritatem hujus propositionis. Ego peccavi, doleo.

Solvuntur Objectiones.

Objic. I. Cum Lugo. Ubi non repugnat ex natura rei actus pœnitentiæ absolutè, licèt hîc & nunc ratione alicujus circumstantiæ repugnet, illic non repugnat habitus infusus elicitivus illius actûs; habitus enim non respiciunt, quid possit hoc subjectum facere attentis

tentis omnibus circumstantiis, sed quid possit simpliciter facere: in Christo Domino autem quantùm est ex parte subjecti, non repugnabat actus detestationis absolutè, licèt hîc & nunc repugnet ratione alicujus circumstantiæ. Minor autem principalis Probatur. Quia non repugnabat ut assumeretur humanitas, quæ in antepeccavit. Major autem Probatur quia quando baptizatur cæcus vel mutus, non minus datur, ei habitus infusus ad coërcendam linguam vel oculos, quam si mutus vel cæcus non fuisset, attenditur enim ad id, quod subjectum de se facere potest, licèt hîc & nunc ob aliquam circumstantiam non possit.

RESPONDETUR. Imprimis, conformiter ad Impugnationem primam secundæ paritati adlatam. N. Minorem; quia quamvis assumpta fuisset humanitas, quæ in ante peccavit, non potuisset dicere, Ego peccavi, doleo. Rursus major est vera si repugnantiâ actûs procedat ex circumstantia accidentali absolutè, non autem si procedat ex circumstantia superadditi alicujus principii, quod habeat vim impediendi actus, sicut lumen gloriæ, non est circumstantia accidentalis, impeditiva actus fidei. Quare autem Deus infundat cæcis habitum continentiæ oculorum, & non infuderit Christo D. habitum pœnitentiæ, disparitas est, quia in cæco potest haberi actus primarius habitus continentiæ oculorum, nempè voluntas continendi se ab aspectu illicito, qui actus potest tunc haberi & debet, hinc peccaret cæcus, si diceret vellem aspicere illicita, si haberem oculos. Quia verò actus primarius pœnitentiæ est detestatio absoluta peccati proprii, quæ Christo D. non competit, nec competere potest, fit ut in CHRISTO Domino non fuerit habitus pœnitentiæ.

OBJIC. II. Ponamus humanitatem terminatam in ante fuisse Personâ creatâ, peccasse, & habuisse habitum pœnitentiæ, succedat personæ creatæ Increata; non erit ratio, cur tunc destrui deberet habitus pœnitentiæ idque duplici ex capite. Imprimis. Quia radix etiam habitus pœnitentiæ est gratia. Deinde, quia ad conservationem habitus infusi, non est necesse quòd possit elicere omnes suos actus habitus aliquis, nam habitus charitatis nō potest elicere in Patria actum contritionis, & tamen manet habitus propter alios actus, quos ibi potest habere.

RESPONDETUR. Debere tolli illum habitum in humanitate assumpta. Ratio, quia tunc est habitus tollendus, quando primarius & principalis actus, haberi non potest ut dictum supra, fundaturque ulterius in hoc, quia sicut sublato objecto attributionis & primo intento; ita sublata potentia ad primarium, & quasi attributionis actum, tolli debet habitus, cùm habitus non minùs essentialem ordinem dicat ad objectum, quàm ad actum, ad quem primo & per se ponitur. Porrò hîc actus in pœnitentia, est detestatio proprii peccati, quis enim alius; quem quia humanitas terminata Verbo exercere non potest, hinc nec posset dicere; Doleo quod peccaverim, sed quia peccavit mea humanitas, qui actus indicat dolorem non proprii, sed alieni peccati, & in quod, ad illud sibi appropriandum, nullo modo influxit, Verum est quidem quod ad conservationem habitus non sit necesse, ut ille, omnes actus elicere possit, est tamen necesse elicere actum primarium & quodammodo Attributionis. Quod autem dicitur manere Charitatem, quamvis non possit elicere actum contritionis, id firmat regulam adlatam, quando nam scilicet, maneant habitus, ex eo enim manet charitas in beatis, quia charitas potest elicere actum primarium & quasi attributionis, hoc est amorem Dei & prosecutionem affectivam summi boni quà talis; licet non possit elicere dolorem de offensa summi boni, quantumvis adhuc eliciat detestationem offensæ summi boni, quia iste dolor non est quasi actus Attributionis charitatis. Quamvis autem gratia sit radix omnium habituum, supernaturalium, est tamen radix proportionatè & contemperatè ad subjectum, quod informat; & sicut nata est adferre denominationem & elevationem ad statum filii Dei adoptivi, quam tamen non adfert Christo Domino, quia illud subjectū gratiosum, est Filius Naturalis; sic quia non indiget illo habitu subjectum quod est Deus, non producit illum habitum, ne sit otiosus, cum actûs illius primarius, sit impossibilis.

INSTABIS I. Cum Lugo. Quamvis aliæ virtutes non possint principiare dolorem de peccatis suis motivis, manent nihilominus in patria; ergo & pœnitentiæ habitus manebit in Christo.

RESPONSUM Jam est, disparitatem esse, quia primarius & quasi attributionis actus v. gr. in religione, est voluntas exhibendi cultus Deo, dolere autem de disculto non est talis actus, hinc cùm illum primarium facere possit, manebit adhuc in cœlo, sine hoc secundo.

INSTABIS II. Cum eodem. Licèt voluntas non possit nunc elicere aliquos actus, quos ante elicuit, vel quia non habeat vim illos reproducenti, vel quia non potest proponi iterum idem objectum præsens v.gr. ut fiat gaudium de præsenti pueritia; nihilominùs non debet potentia volitiva mutari in aliam, sufficit enim quod secundum se fuerit aliquando possibilis ille actus. Ergo idem de potentia dicendum.

RESPONDETUR. Nego Consequentiam, disp. est, quia æquale est bonum voluntati elicere actus alios, essetque dedecus ejusdem, nonnisi unum actum semper elicere, provenitque hoc ex vi & titulo potentiæ, quæ determinat sibi actus æqualiter sive hos sive illos, imò ad varie-

varietatem universi semper alios & alios. Et insuper, quia manet in voluntate possibilitas ponẽdi ejusdem actus attributionis, nẽpe prosecutio volibilis objecti; quia verò non æqualiter determinat sibi habitus, adeoque & pœnitentia actus eliciendos, magisque immò primò per se attendit ad proprium peccatum, hinc si hunc actum ex tali suppositione procedentem non possit elicere, non eliciet aliquid, quod primario & per modum attributionis, elicicere deposcit.

Objic. III. Datur in Beatissima, Angelis, Adamo, Beatis, habitus pœnitentiæ; ergo & in Christo D.

Respondetur. Verum esse Antecedens; & quasi per modum Conclusionis tenendum propter principia adlata, nempe quia omnia illa subjecta poterant elicere & possunt actum primarium pœnitentiæ, nempè, Detestor peccatum quod feci; si autem aliqua ex numeratis subjectis non eliciat hunc actum, qualis est Beatissima, Angeli, id est nonnisi ex accidenti, quia nec illa, nec Angeli, habent ullum principium superadditum inferens impossibilitatem illius actus; sed id est ex accidenti, nempe ex defectu objecti hoc est peccati proprii, sicut ex accidenti est quod aliquis Polonus non viderit autem quæ appellatur Avis Paradysi. Christus Dominus autem non potuit elicere actum primarium pœnitentiæ, non ex defectu objecti, sed ex appositione principii superadditi, nempe Personæ Verbi, quæ non potest dicere, Peccavi. Et certè illa Subjecta, de quibus Antecedens, dicere possent. Doleo de peccato, & Adamus ipse in statu innocentiæ, veniali, vel alio fortè mortali, non originali, ex accidenti autem est, quod non eliciant dictum actum quia & ex accidenti quod non peccent; quia habitibus ipsum actuale exercitium actuum accidentarium est, sicut & potentiis: sed nonnisi essentiale est in hoc subjecto, principiare suos actus, si non omnes, saltem primarium.

Objic. IV. Ex Dic. Poterat Christus Dominus, habere voluntatem servandi Deo justum debitum, ejusque voluntati obsequendi. Ergo & habere habitum pœnitentiæ, quæ id intendit. Idem medius terminus, potest etiam applicari nostris principiis; Quia poterat Christus Dominus fugere turpitudinem peccati ex motivo dissonantiæ.

Respondetur. Inquirendo; Cur hi omnes actus non possint in Deo fundare virtutem pœnitentiæ? nam etiam in Deo cogitabilis est voluntas regendi se suis dictaminibus, fugiendi actiones dissonas suæ Divinæ intellectuali naturæ, & quæ hujus ratio assignabitur, stante hoc quòd in Deo non sit pœnitentia, eadem militabit quòd in CHRISTO Domino non detur.

Fundatur directa responsio in jam dictis ante, nempe, quòd procedat pœnitentia secundùm suppositionem peccati, idq; quoad actum primarium & principalem ex suppositione peccati proprii, secundùm quam suppositionem nec CHRISTI D., nec D. Dei actus procedunt.

Objic. V. Cum Perez, virtus justitiæ respicit peccatum & injuriam Dei, illamque vult compensare, quod etiam competit Christo Domino.

Respondetur. Actum hunc compensationis competere Christo Domino, non respectu proprii peccati, & tamen primarius illius actus, est, circa proprium peccatum.

Dicendum II. *Dari in Christo D. habitum aliquem pœnitentiæ aliquomodo consimilem nostro.*

Prob. Quia non implicat dari habitum primo principiantem, actus doloris & detestationis de alienis peccatis, & quidem ex motivo consimili nostro, darique hunc habitum suadet consuetum principium ponendi supernaturales habitus, ut scilicet magis connaturaliùs, hoc est cum conjuncto principio eliciantur.

TRACTA-

TRACTATUS II.

De Pœnitentiæ Sacramento.

In hac Materia agendum est imprimis de iis quæ speculativè adeoque magis disputabiliter nosci debent, ea autem quæ spectant ad mores & praxim attingentur, alibi si profuerit cordi.

DISPUTATIO VI.

De iis quæ Speculativè magis in hac materia scienda.

PRÆMITTO I. *Dari Sacramentum Pœnitentiæ idque esse articulum fidei.* Definitum post alia Concilia in Trid. S. 14. c. 1. Doctrina Tridentini fundatur in illo Joann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum rerum remiseritis peccata remittuntur eis*, quo loco datam esse potestatem Sacerdotibus absolvendi, intelligunt plures Patres; definitque Trid. cit. c. 3. Alii autem locis ut cùm dixit Christus Dominus; Tibi dabo claves, promissa est potius quàm collata. Quamvis autem abfuerit S. Th. Christo Domino dicente verba Accipite, non sequetur illi datam non fuisse potestatem absolvendi, quia ut dicit Cyril. Alex. lib. 12. in Joann. cap. 26. Non indigebat Christus præsentia corporali S. Thomæ, ut ei hanc potestatem, conferret.

PRÆMITTO II. *Dupliciter spectari posse Sacramentum pœnitentiæ.* I. Metaphysicè, & sic importat genus & differentiam. II. Physicè, & sic dicit partes suas materiam & formam. Sacramentum pœnitentiæ Metaph. spectatum; Est signum causativum gratiæ, peccatorum post baptismum commissorum remissivæ, physicè autem spectatum: Est Sacramentum novæ legis, constans ex actibus pœnitentis & absolutione Sacerdotis. Ut autem intelligetur quomodo conveniat Sacramento pœnitentiæ habere patres, hinc

PRÆMITTO III. *Pœnitentiam constare essentialiter materia & forma.*

RATIO Solet adferri, quia omnia Sacramenta constant materia & forma; Hæc ratio non convincit, quia id quod à libera institutione pendet, si unum ita instituatur, non est necesse aliud eodem modo institui. Potius itaque ad id probandum assumi debet auct. Trid. Sess. 14. cap. 3. assignantis pro materia hujus Sacramenti, actus pœnitentis, Contritionem, Confessionem, Satisfactionem, & pro forma, absolutionem. Quodsi hoc Sacramentum constat materia & forma, hoc ipso constat partibus, materia enim & forma habent rationem partium; ex quo etiam præmisso explicari debet dictum illud Aug. quod dicit Omne Sacramentum constare Verbo & elemento; nam per ly elementum non intelligit aliquod ex primis corporibus, aliàs etiam Eucharistia non esset Sacramentum: panis enim non est elementum, accipi itaq; debet ly elementum pro materia.

PRÆMITTO IV. *Quæ sit materia pœnitentiæ Sacramenti & quæ forma.* Et ad hoc jam immediatè responsum est ex Trid. Quando autem Scotus essentiam hujus Sacr. nonnisi in sola absolutione constituit, nomine essentiæ, accipit ipsam formam, quo sensu antiqui Philosophi solam formam, appellabant rei essentiam.

Neque valet si dicas. Illud solum est Sacramentum pœnitentiæ, quo continetur significatio remissionis culpæ, quæ solo: *Absolvo te*, continetur; nam licet grammaticaliter, solum *Absolvo te* contineat significationem remissionis culpæ Sacramentalis, tamen significatio etiã aliis partibus continetur, quia Sacr. significatio illis competit, quibus competit ratio signi causativi gratiæ, quod etiam Confessioni, &c. convenit. Hinc falsum etiam est, quòd soli actus pœnitentis sint Sacramentum, eo quod solis illis competat esse pœnitentiam, nam differentia hominis importat solam rationalitatem & tamen etiam sensitivum, est ejusdem differentia; & certè soli actus pœnitentis sunt pœnitentia grammati-

maticaliter sed non Sacramentaliter, quia Sacramentaliter pœnitentia est etiam condonatio & remissio peccati, quæ condonatio non stat actibus pœnitentis. Quamvis autem actus pœnitentis appellentur quasi materia, ly quasi non dejicit illos à ratione materiæ Sacramentis competentis, sed à ratione rigorosè materiæ physicæ. Ut autem hi actus sint materia proxima, debent simul sumi, sicut & termini non sunt materia proxima Syllogismi, si tres simul, non sumantur.

Dices I. Nemo potest absolvere seipsum; ergo neque potest actibus suis producere gratiam, si autem actus pœnitentis essent materia Sacramenti, producerent gratiam.

Respondetur. Posset dici Actiones pœnitentis Sacramentales, producere gratiam, elevatas à Christo Dom. non posse tamen pœnitentem absolvere seipsum, quia ex institutione Christi Domini, quam nobis applicuit Doctrina Ecclesiæ, debet intercedere distinctio realis; qualis est inter, Ego & Te, & hoc indicat forma. Ego te absolvo. Porrò ut dicatur aliquis absolvere seipsum, non sufficit proproducere in se gratiam, sed producere per modum formæ, cum tamen forma dependeat nonnisi à Ministro. Et sicut in physicis non est causa compositi is qui producit materiam, sed qui producit formam, ita & in præsenti cum actus pœnitentis sint materia & absolutio forma, non absolvet seipsum pœnitens. Quamvis autem in Sacramento matrimonii uterque conjunx producat forman, non poterit dici quod & pœnitens & confess. absolvant; eò quòd intercedat diversa institutio Christi Domini. Deinde, uterque conjunx producit formam, Forma enim illa est acceptatio, nemo autem suum actum acceptat, sed alienum consensum; hinc fit ut non respectu sui illa acceptatio, sed respectu alterius sit forma, producitque illam conjunx formam, non respectu sui, sed respectu alterius; jam autem si pœnitens absolveret seipsum, etiam partialiter respectu sui, saltem partialiter produceret formam, quod non contingit, etiam in Matrimonio. Neque Cajus sibi ministrat Sacramentum, sed Bertæ, & vicissim non Berta sibi ministrat Sacramentum, sed Cajo; jam autem pœnitens absolvens seipsum sibi ministraret Sacramentum, immò ut advertit Lugo, quamvis pœnitens causet in se gratiam, non potest dici dare sibi gratiam, eò quòd hæc phrasis significet personam, quæ in sua potestate habet id, quod dat; ad eum modum, quo non dicitur remittere offensam nisi offensus, alioquin qui petit veniam, diceretur dare sibi veniam; jam autem potestatem absolvendi Sacerdos habet. An autem absolutio producat gratiam, decidi debet ex materia de Effectu Sacramentorum in cummuni.

Dices II. Cum Dur. Contritio non est sensibilis. Ergo est materia Sacramenti, quod debet esse sensibile.

Respondetur. Contritionem non esse sensibilem in se, esse tamen sensibilem ratione alicujus sui, hoc est ratione signorum externorum, quibus manifestatur; sicut in contractibus humanis sensibilibus, quamvis consensus internus non sit in se sensibilis, sufficit illum per aliud quid, sensibilem reddi.

Dices III. Actus suscipientis in aliis Sacramētum non sunt materia. Ergo neq; in præsenti.

Respondetur. Disp. esse; diversitatem institutionis Christi Domini. Antecedens, etiam falsum est in susceptione ordinum, aliud est de Sacramento Eucharistiæ, quia cum hoc sit Sacramentum permanens & extra usum, id ipsum, quod usus est, seu actio suscipientis, pro sui materia, Eucharistia dicere non debet, aliàs esset Eucharistia antequam sua materia esset.

Præmitto V. *Quod Contritio & Confessio sunt partes essentiales materiales, jam autem satisfactio, est nonnisi pars integralis.*

Ratio prioris partis est, quia illis duobus nihil deest quominus dicantur partes essentiales, & ex alia parte appellantur absolutè materia hujus Sacramenti, deest autem aliquid satisfactioni, quod illam statuat in conditione partis essentialis; hinc jam secunda pars præmissi, Probatur; quia non posito essentiali non ponitur totum compositum, & tamen non posita satisfactione, potest poni totum Sacramentum, quod ipsum probatur sensu Ecclesiæ, quæ censet eum qui moreretur in gratia, non absoluta pœnitentia, verè percepisse Sacramentum, & evasisse justificatum per illud.

Dices I. Materia, debet antecedere formam. Ergo si satisfactio est materia, debet antecedere formam hoc est absolutionem; sed non antecedit; ergo non est materia ejusdem.

Respondetur. Materiam integrantem non debere antecedere formam, ut videre est etiam in partibus aggeneratis; & quamvis id verum foret de forma physica, falsum est de materia Sacramentali tota pendente ab institutoris voluntate. Porrò materia Sacramentalis; non est necesse ut semper præcedat, & sic formam baptismalem potest sequi ablutio.

Dices II. Satisfactio non causat gratiam sed supponit factam, ergo non est pars Sacramenti pœnitentiæ.

Respondetur. Partem quæ non est essentialis, posse non esse causativam gratiæ; quia etiam verba formam integrantia, non causant eandem, satisfactio autem, est pars integrans.

Dices III. Quod advenit enti jam completo, non est pars illius, sed est illi etiam per accidens, satisfactio autem advenit Sacramento, quod absolutione completur.

Respondetur. Primam propositionem restrictè accipiendam esse, quia partes aggeneratę nutri-

nutritione, adveniunt enti jam completo, & tament sunt partes cõpositi; quod si partes illas excuses à conditione partiũ per accidens, quia uniuntur substantialiter, & quia non supponitur integraliter esse completum illud totum, idem in præsenti dices, quia etiam hic intercedit unio quædam Sacramentalis, & ex institutione, & quia seclusa satisfactione, non censetur Sacramentum esse completum integraliter.

INSTABIS. Quod est pars integralis perficit totum, in ea ratione in qua primo constituitur, ut patet in albedine adlata præexistenti albedini; satisfactioni autem id non competit, quia Sacramentum pœnitentiæ primò constituitur per rationem signi causativi remissionis culpæ, Satisfactio autem non causat remissionem, sed supponit.

RESPONDETUR. Quamvis partes homogeneæ perficiant totum in eo genere in quo primò constituitur; quia si in eodem genere non perficerent, hoc ipso non essent partes homogeneæ; partes autem heterogeneæ, ex hoc ipso, quia heterogeneæ sunt; non in eodem genere perficiunt; Satisfactio autem est pars heterogenea, & concedi posset, quòd Sacramentum pœnitentiæ, non tantùm primo sit significativũ remissionis culpæ, sed etiam remissionis pœnæ, & tunc satisfactio perficiet hoc Sacram: æque primo in ratione remissivi pœnæ atq; est primo remissivum culpæ.

ADDO In satisfactione Sacramentali duo esse. I. Obligationem ponendi operis, & hæc habetur ex determinatione Sacerdotis. II. vim & efficaciam operandi ex opere operato, adeoque Sacramentaliter, & ad hanc vim determinatur proximè satisfactio, per formam absolutionis, quibus duobus concurrentibus, internoscitur, quod illa satisfactio non sit qualiscunq;, sed satisfactio non sit qualiscunq;, sed satisfactio Sacramentalis. Quamvis autem poni posit satisfactio etiam in statu peccati, per hoc non dejicitur à ratione partis Sacramentalis, quia si ponatur obex, ablutio & forma baptismi non causabunt gratiam, & tamen erunt verè partes Sacramenti, ergo nec impedietur satisfactio, quominus sit satisfactio Sacramentalis, de quo puncto dictum est alibi. His præmissis ad difficiliora accedendo, *sit*

QUÆSTIO I.

De Partibus Sacramenti Pœnitentiæ.

NUmeravimus supra partes hujus Sacramenti: de Confessione agitur in materiis moralibus, & etiam de dolore, de quo etiam dicta sunt aliqua in materia de pœnitentia virtute. In præsenti duo quærenda restant. I. An peccata sint pars intrinseca Sacramenti pœnitentiæ. II. De forma pœnitentiæ Sacramenti.

DIFFICULTAS I.

An Peccata sint pars compositiva Sacramenti Pœnitentiæ?

AFfirmat Lugo d. 12. num. 13. & seq. Negat Suar. d. 18. S. 1. num. 2. Vas. Kon. Hurt. Tan. & Dic. d. 4. d. 5. Perez d. 17. S. ante illos S. Th. q. 84. ar. 2. ubi dicit Peccatum esse materiam remotam hujus Sacramenti, materia autem remota non ingreditur tanquam pars intrinseca, sed est ex qua, vel circa quam. & quęst. 90. Ar. 1. ad. 3. ubi formalia hæc habet. *Peccata sunt Materia remota Pœnitentiæ, inquantùm scilicet sunt materia, vel objectum humanorum actuum, qui sunt propria materia pœnitentiæ.* Ubi adverte, cùm partes sint velut propria Materia Rei componendæ, si peccata non sunt propria materia pœnitentiæ, nec erunt partes. Deinde si in tantùm sunt peccata requisita ad pœnitentiam, in quantùm sunt objectum actuum humanorum, sicut actus humani non componuntur tanquam parte, objecto, ita nec componetur Pœnitentiæ Sacramentum, peccato, tanquam parte, Ratio quæ induxit Lugo ad id docendum est hæc: Confessio etiam cum dolore & absolutione non sufficit ad constituendum Sacramentum, nisi re ipsa præcesserint illa peccata, consequenter Confessio & dolor non constituunt hoc Sacramentum, nisi quatenus sunt de peccato quod revera extitit, quæ denominatio habetur formaliter ab ipso peccato præterito, neque enim est alia forma à qua habeatur denominatio Confessionis & doloris de peccato vero, ergo si Confessio & dolor non componunt Sacramentum, nisi prout habent denominationem Confessionis & doloris de peccato vero, oportet quod forma denominans, hoc est ipsum peccatum prętęritum, intret partialiter ad componendum hoc Sacramentum, hoc autem totum fundatur in hoc principio. Quia illud debet esse intrinsecum & per modum partis compositivæ, quo ablato & manentibus aliis omnibus non manet tale compositum, & quo posito, cum reliquis omnibus ponitur.

DICENDUM est. *Peccata non esse partem intrinsecam compositivam Sacramenti pœnitentiæ.*

PROBATUR I. Rationibus Dicastillo. Tum quia peccata tunc & essent materia remota & non essent, essent, ut supponit Lugo sub finem num. 23. & non essent, quia nihil magis est proxima materia alicujus, quam id ex quo aliquid componitur. Deinde, cum dicat, Peccata præterita includi in materia illa, hoc est, in ipsis actibus Confessionis, & doloris, si illi actus componunt proximè Sacramentum, etiam, in illis inclusa peccata, component proximè,

Idem alio medio termino sic probari potest. Si peccata essent materia remota, essent ex eo quia se haberent sicut lignum, quod dicitur materia remota ignîs; hæc autem ratio non subsistit, quia hoc ipso probat, peccata non esse partem pœnitentiæ Sacramenti; sicut lignum non componit intrinsecè ignem. Tum quia ex vi argumenti adlati pro ratione dubitandi, sequeretur, quòd peccata sint forma hujus Sacramenti, quod sic Probatur. Ideò peccata sunt materia, quia quando Concilia assignant pro materia actus pœnitentis, in illis includuntur peccata in obliquo; idque ex eo, quod intelligatur v. gr. Confessio fieri de peccatis veris, Confessio autem de peccatis veris includit in obliquo ipsa peccata. Sed etiam quando Concilia assignant pro forma absolutionem in illa includuntur peccata in obliquo, quia hæc absolutio à peccatis veris, absolutio autem de peccatis veris, includit in obliquo ipsa peccata, ergo absolutionem intrant peccata; ergo sicut absolutio est forma, ita & peccata erunt forma.

Probatur II. Quia accipiendo prædictum fundamentum. Illud debet esse intrinsecũ & per modum partis compositivæ, quo ablato & manentibus omnibus aliis, non manet tale totum; aut est falsum, aut ad præsens applicari non potest.

Prioris partis ratio est; quia multa sunt sine quibus aliquid intelligi non potest, & tamen illa non sunt pars componens: & ut omittantur instantiæ, quas oppositi ccedere non verentur, ut, quod pars cœnæ seu refectionis Vespertinæ, sit tempus vespertinum, quòd Sacerdos obambulans sit pars Sacramenti, &c. Assumuntur aliæ quas illi non concedent. I. Actus Dei liber productivus, intelligi non potest sine creatura, & tamen creatura, non est pars actus liberi, est enim actus Dei liber, Deus, qui non habet partes. Deinde, effectus referibilis transcendentaliter ad causam & è converso, intelligi sine se adinvicem non possunt, nec tamen sunt sibi partes. Creatio non potest intelligi sine nihilo, est enim productio ex nihilo, & tamen pars creationis non est nihilum. Lectio dictata Discipulis non potest intelligi sine Discipulis, & tamen Discipuli non sunt pars dictationis, &c.

Totum autem hoc fundatur in hoc principio, quia potest aliquid non posse intelligi sine alio, vel tanquam termino, vel tanquam objecto, vel tanquam circumstantia necessaria, &c. ergo non præcisè ex eo, quod aliquid non possit intelligi sine alio, jam illud aliud, erit pars componens illud. Sed de hoc fusius, ubi Actum in materia de Sacramentis in Communi, de constitutivo rerum ut sic.

Respondebis I. Nullam aliam posse meliorem dari definitionem partis.

Contra. Tum quia demus nullam aliam posse dari, ex eo ne hanc jam sequitur, hanc definitionem esse bonam, si, cum accipitur ut sonat, sit principium errandi. Tum quia posset, benè retineri hæc definitio, si illi exclusivas addas. Illud est pars sine quo non potest aliud intelligi manentibus reliquis, modò, illud aliud non se habeat per modum objecti, termini, circumstantiæ necessariæ, causæ, effectûs, &c. Tum quia, potest alia assignari definitio partis; nempe, quod sit illud quod componit aliquod totum, seu ratio Ex quo totius: quæ definitio ex eo salvari potest, quia relativa debent definiri per ordinem ad suos terminos distinctè importatos, totum autem est terminus, ad quem se habet pars.

Quod si quæras, unde aliquid nosci debeat, quid sit per modum partis componentis? id duplici methodo ostendi potest; imprimis negativâ, ut ita procedatur sicut proceditur in definitione materiæ, quæ dicitur. Id, quod neque est quid, neque quantum, &c. nec quidquam eorum quibus ens determinatur; ita etiam in præsenti (quòd etiam solenne est in aliis quæ magis sunt nota quàm, si incipias illa explicare) dici potest: Illud est pars, quod neq; est objectũ, neque terminus, neque causa, neque effectus, neque circumstantia necessaria, &c. tamen est tale, ut sine illo res esse non possit. Potest idem declarari positivè per proportionem scilicet ad ea, quæ sunt manifestè partes, & per proportionem, ad ea, quæ sunt manifestè objectum, terminus, effectus, &c. hanc autem methodum bonam esse, Probatur usu in aliis materiis recepto; nam cum volumus v. gr. explicare, quid sit vivere, accipimus, pro idea, manifestè viventia, & ex illis arguimus de aliis, an vivant; sic etiam in præsenti incipiendum est, à manifestè partibus, ut procedatur ad indagandum, de quo nescitur, an sit pars: manifestè sunt partes compositi, materia & forma, item partes totius homogenei, vel artificialis. Videamus ergo in quo conveniant istæ partes: conveniunt in hoc omnes manifestè partes, quòd nihil componatur eo, quod non existit. Rursùs conveniunt in hoc, quod nihil sit pars alterius, ad cujus destructionem primò per se ordinatur: & sic quando aliquis movetur post quietem, quies non est pars illius motûs, quamvis non posit concipi motus post quietem, quin concipiatur quies. Quia tamen non est tunc quies, quando est motus, & quia motus natus est destruere quietem, fit ut quies, non sit pars dicti motus, quamvis non posit concipi motus post quietem, quin concipiatur quies, sed erit quies, nonnisi terminus A quo. Quia verò peccata non sunt, & Sacramentum pœnitentiæ natum est destruere peccata, fit ut peccata non participent conditionem manifestè partium, adeoque nec possint intelligi partes Sacramenti pœnitentiæ.

Re-

Respondebis II. Quando aliquid est pars, illâ sublatâ, & manentibus reliquis formaliter tollitur totum, arguitivè autem in aliis.

Contra est. Quia assumendo ipsam majorem, unde de hoc, quod arguat rationem partis aliquid, si illo sublato, & reliquis manentibus tollitur aliquid formaliter. Tum quia posita veritate majoris, in minori est difficultas. Cur sublatâ possibilitate effectûs, arguitivè non formaliter tollitur causa, & cur sublata entitate filii, non arguitivè non formaliter tollitur paternitas, cur item sublato tecto, non arguitivè sed formaliter tollitur domus, & cur non possim ego concipere tanquam medium tollendæ paternitatis sublationem entitatis filii, sicut est medium tollendæ causæ sublatio possibilitatis effectûs, præcipuè cum illà sublatio paternitatis sit sublatio formalitatis. Tum quia hoc quod est habere se per modum partis est independens à nostris conceptibus, si ergo tam benè tollitur sublatâ entitate filii paternitas, quàm sublatâ possibilitate effectûs causâ, cur utrobique aut negari non debebunt, aut poni debebunt rationes partium. Hoc autem, quod est formaliter vel arguitivè tolli, sunt termini ad Intentiones spectantes.

Secunda Pars ejusdem Majoris Probatur; quòd scilicet ad præsens applicari nō possit dicta regula. Illud est pars, quo sublato & manentibus omnibus aliis non manet compositum; sed peccata non sunt talia, quia illis sublatis nihil jam manet reliquum, nec posset supponi manere; & sic verum est, tectum esse partem domus, quia illo ablato possunt manere partes, & tamen non esset domus: ablatis autem peccatis, impossibile est manere absolutionem à peccatis, aut dolorem vel confessionem peccatorum, & quæcunque fiet suppositio etiam impossibilis, erit impossibilis tollens seipsam, adeoque nulla, vel ex qua utrumlibet sequitur. Ergo apparet, peccata respectu Sacramenti, non habere rationem partis, etiam positâ veritate proportionis assumptę.

Respondebis. Vi hujus arguendi modi, magis connecti peccata cum Sacramento, cum dicantur illis sublatis, etiam partes Sacramenti non manere.

Contra est. Concedi potest magis adnecti, sed non eodem genere adnexionis, nihil enim plus volumus, quàm ostendere, quod se non habeant peccata per modum partis.

Probatur 3. Relatio non componitur termino tanquam parte, ergo neq; Confessio peccatorum, componitur peccatis tanquam parte. Antecedens in nostris principiis procedit, non de relatione physicè spectata, sic enim est in re, duo absoluta; sed de relatione Metaphysicè spectata, quę sic spectata non est nisi fundamentum in recto & terminus in obliquo; quod ipsum significat ordinem ad nostrum Intellectum: quid enim rectum quid obliquum est, nemine cogitante, & quid est illud, prout, quid illud, in quantùm connotat terminum nemine cogitante? unde Durandus dicit in 1. d. 3. q. 2. relatus à Dicastillo, ad quæstionem rerum secundùm suam realitatem, non est respondendum per rectum vel obliquum. Antecedens probatum est in materia de Distinctione Connotativa, & in materia de Relatione; hîc non accipio quidquam nisi solennes illas duas responsiones easque impugno; scilicet, Relatio est ad aliud inadæquatè. Item. Relatio non est ad aliud extra se, sed ad aliud intra se. *Contra has phrases.*

Contra I. est. Si relatio inadæquatè accepta est ad aliud, sequitur relationem non esse relationem. Sequela sic ostenditur. Relatio est fundamentum & terminus, ut est Conclusio oppositorum. Relatio inadæquatè accepta non est fundamentum & terminus; ergo relatio inadæquatè accepta non est relatio; ergo neque inadæquatè accepta est ad aliud, quia hoc est relationis esse. Eadem arguendi forma usurpanda est contra illam secundam phrasim, nempe: Relatio est ad aliud intra se non extra se. Relatio est fundamentum, & terminus. Relatio, quæ refertur ad aliud intra se, non est fundamentum, & terminus; ergo relatio quæ refertur ad aliud intra se, non est relatio. Minor explicatione indiget; nam si relatio inadæquatè accepta est fundamentum & terminus, ergo accepta adæquatè, est aliud, quàm fundamentum & terminus; ergo relatio adæquatè accepta, non est relatio, quia per te definitivè adæquatè accepta relatio, est fundamentum & terminus, & tamen per te, etiam adæquatè accepta, est aliud, quàm fundamentum & terminus.

Pro secunda etiam phrasi explicatur Minor; quia relatio quæ refertur ad aliud intra se; non est fundamentum & terminus, terminus enim quà talis, & de quo hîc loquimur, non refertur. Et certè verificatâ hac propositione, quòd Relatio sit aliud intra se, si verificatur tunc etiam terminum esse ad aliud, Ergo erit ad seipsum. Ergo non erit ad aliud, quod definitio exposcit, benè quidem cōcipi potest, quî fundamentum cùm sit ad terminum, sit ad aliud; sed terminus si sit ad seipsum, quî erit ad aliud? hinc terminus vel respicit se, vel aliud à se; si se, non est ad aliud; si aliud à se, ergò præter fundamentum & terminum, debet dari illud, quod respicit terminus.

Hoc ipsum sic aliter proponitur; ly inadæquatè, vel construi debet cum ly Relatio, ut sensus sit: Accepta inadæquatè Relatio; est ad aliud; vel construi debet, cum ly ad aliud, ut sensus sit: Relationi terminus, est aliud inadæquatè; si dicatur primùm, sequitur relationem non esse nisi fundamentum, hoc enim solùm potest, tunc accipi, tanquam inadæquatum; quod se habeat ad aliud, adeoque solum fundamentum ita

circumstantionatum, esse relationem, quia solùm illud ita acceptum, est ad aliud. Si autem dicatur secundum.

CONTRA est. Tum quia malè ex oppositione relativa augeretur distinctio realis adæquata, quod tamen supponimus in ordine ad mysterium Trinitatis, & ad ostendendum, quòd Pater, neque inadæquatè generet seipsum. Tum quia malè definita fuisset Relatio, sed deberet dici, Cujus totum esse est ad aliud, & ad se habere se; non est enim ratio cur dum relatio ex parte fundamenti est ad aliud, & ex parte termini, non est ad aliud, debeat ex parte termini non definiri quòd sit ad se, & definiri ex parte fundamenti, quòd sit ad aliud. Tum quia si terminus fundamento non esset aliud, non posset dici quòd participet rationem relationis, quæ est ad aliud. Ergo etiam cum terminus inclusus in relatione, tanquam pars, non sit ad aliud, hoc ipso non potest illi convenire ratio relationis. Argumenta hæc procedunt vel de Relatione non mutua, vel in mutuis, nonnisi de una.

CONTRA II. est. Cùm dico, de Relatio est cujus totum esse est aliud se habere, sub ly totum esse vel respondet etiam terminus, vel solùm fundamentum; si secundum, ergò solùm fundamentum est esse relationis, quia solum est totum aliud; si primum; ergo etiam terminus deesse ad aliud, ergo præter fundamentum & terminum est illud aliud, ad quod est terminus.

NEQUE valet, si recurras ad compositum cui anima, est aliud inadæquatè; concedo enim hoc, sed nego in præsenti patem esse rationem, quia cur non dicatur totum compositum componi ex alio à se, poterit benè componi ex alio à se inadæquatè; & si diceretur componi ex alio à se, deberet distingui realiter adæquatè, à suis partibus. Sed quia Relatio dicitur talis cujus totum esse est ad aliud, dicitur ab illo toto esse, aliud simpliciter & adæquatè esse termi-nus.

CONTRA III. est. Si hominis totum esse, esset esse spirituale, nulla illius pars esset, quæ non esset spiritualis; ergo etiamsi totum esse relationis est ad aliud se habere nulla pars illius erit, quæ non sit ad aliud; terminus autem non est ad aliud; si enim esset ad aliud, esset ad terminum, adeoque ad seipsum, consequenter non ad aliud. Fundantur hæc omnia in hoc Syllog. Relatio est ad aliud, solum fundamentum cum ratione fundandi est ad aliud, ergo solum fundamentum cum ratione fundandi est ad aliud, ergo solum fundamentum cum ratione fundandi est relatio. Hoc ipsum argumentum redit positis quibuscunque distinctionibus, v. gr. Relatio est cujus totum esse, est ad aliud inadæquatè, vel ad aliud intra se, se habere, solùm fundamentum cùm ratione fundandi est ad aliud inadæquatè, ad aliud intra se, ergo solum fundamentum est relatio; ubi ly solum, supponit pro particula nulla alia res, formaturq; Syllogismus secundæ figuræ. Plura de Natura patris per se tractata videantur in materia de Sacramentis in communi; ubi tractatur de Constitutivo intrinseco ut sic; & in materia de Relatione.

DIFFICULTAS II.

De Parte Sacramenti Pœnitentiæ, quæ est Forma.

REquiri ad Sacramentum pœnitentiæ verba propriè dicta, docet Ecclesia. Cur autem ad matrimonium non requirantur verba formaliter, & cur per nutus aliquis confiteri possit, & non possit absolutio dari per nutum, optima disparitas est ex diversitate institutionis factæ à ChristoDomino. Hæc etiam congruitas assignari solet ex Lugo d. 13. num. 6. quia verba in matrimonio requiruntur, ut significent suum unus conjunx alteri, & ut pœnitens communicet notitiam suorum peccatorum Confessario, quod fieri potest aliter quàm voce; jam autem in absolutione non requiritur ut suam mentem pœnitenti notificet Confessarius: hinc valet absolutio quamvis nec audiat nec intelligat verba absolutionis pœnitens: sed adhibentur ad notificandum mentem nostram Deo, qui eam voluit sibi notificari verbis formalib⁹. Quamvis autem sententia judicis manifestari possit scripto, non potest sic conferri absolutio, quia non in omnibus debet sequi conditionem judicii, forum pœnitentiale, aliàs non posset idem esse & reus, & accusator, & testis; consequenter potetit nec in hoc sequi. Sit

Punctum Difficultatis I.

Quibus verbis essentialiter stet forma absolutionis?

SAnctus Bonaventura in 4. d. 18. 1. p. d. a. 2. q. 1. Alexander & alius cujus suppresso nomine meminit S. Tho. censuerunt gratiam Sacramentalem conferri ante absolutionem. formam autem tantùm declarare pœnitentem jam absolutum, consequenter per illos, sensus formæ erat; Declaro te absolutum esse. Sed id non potest sustineri post Trident. S. 14. cap. 6. cap. 9.

Erant qui sentirent de essentia absolutionis esse invocationem Trinitatis, qualis Dur. Gers. Joannes de Neap. Angelus, & alii. De baptismo aliud est, nam invocationem Trin. in illo requirit institutio Christi Domini, cùm tamen Christus Dominus instituens pœnitentiam post

post resurrectionem, non meminerit illius invocationis.

Communiter etiam censetur, quod ly Ego, non sit de essentia formæ.

Duæ sunt sententiæ magis celebres. I. Quæ docet de Essentia formæ esse : Absolvo te à peccatis docet id Palud. Pet. Soto. Viguerius quibus accessit noster Perez d. 18. S. 2. II. Sententia docet, verbi essentialia : esse Absolvo te. Ita plures ex antiquis & ex nostris Suar. Vas. Lugo, Dic. Citari quidem solet S. Th. q. 84. a. 3. sed hæc auctoritas explicari posset, quòd non agat de verbis essentialibus formæ, sed de convenientia.

Tota difficultas in hac materia petitur à ratione à pari, quòd scilicet non sufficiat verbum solum absolvo, sed debet addi, te; ergo nec sufficit solum absolvo te, sed debet addi, à peccatis. Antecedens admittitur ordinariè, excepto solo Dominico Soto apud Lugo.

Dicendum I. *Si præcisè spectentur, ea quæ ordinariè adferuntur pro disparitate ad dictum argumentum, æquè ad essentiam formæ spectabit ly peccatis, sicut spectat ly te.*

Probatur Conclusio, urgendo argumentum jam factum.

Respondebis. Disparitatem esse; quia ly te, nequidem implicitè includitur in verbo Absolvo, non enim minus se habet ad vos, illos, me, quàm ad te; particulæ autem à peccatis, implicitè continentur in verbis Absolvo te: Et sicut ideò ly Ego continetur in Absolvo, quia nemo debitè apprehendit significationem verbi Absolvo, quin intelligat, absolutionem fieri à prima persona, & quin excitetur species non tantùm ad intelligendum Absolvo, sed etiam ad intelligendum Ego; ita ly à peccatis includitur in Absolvo, quia nemo apprehendit significationem verbi Absolvo, quin intelligatur fieri absolutio à vinculis. Hæc Responsio & alia quæ ex eadem trahuntur, petitur ex Lugo.

Restituitur sic argumentum. Ex quo fundamento colligitur implicitè includi in Verbo Absolvo, ly A peccatis, ex eodem colligitur includi implicitè Te: Ergo si male colligitur, includi Te in Verbo Absolvo, nec colligetur includi ly A peccatis. Rursùs sicut non potest concipi Absolvo, quin concipiatur & detur intelligi, qui absolvitur; absolutio enim absolvit aliquem, & tamen ly Te requiritur explicitè positum. Ergo etiam licèt non possit concipi ly absolvo, quin detur intelligi Absolutio à vinculis, quibus ligatur absolvendus, adhuc requiretur, ut illud explicitè ponatur. In idem recidit quod communiter sic proponitur. Quamvis aliquomodo includatur ly A peccatis in Absolvo, includitur tamen indeterminatè, ergo addi debet. Probatur Consequentia; significatio istius qui absolvitur (absolutio enim aliquem esse absolvit) includitur indeterminatè in Verbo Absolvo, & tamen necesse est addere Te. ergo etiam quamvis indeterminatè ly A peccatis significetur à ly Absolvo adhuc ly Peccatis addi debebit. Et sicut indifferentia verbi Absolvo ad significandum peccata, debita, injuriam, censuram, tollitur ex circumstantiis, ita dicam tolli ex circumstantiis indifferentiam verbi Absolvo, ad me, te, illum, vos.

Respondetur. Indifferentiam Verbi Absolvo tolli quidem ratione circumstantiarum non tamen ipsum verbum Absolvo significat illud Te, sed circumstantiæ, jam autem verbum Absolvo habet vim significandi peccata, licèt non ita clarè. Porrò Christus Dominus instituit formam hujus Sacramenti, ita, ut ipsa Sacerdotis verba, voluerit habere de se vim, significandi, sententiæ peccatorum remissivæ; aliàs dici deberet, quòd si pœnitens peteret post Confessionem à Sacerdote, Absolvisne me? & ille responderet, Ita: hoc ipso maneret absolutus.

Restituitur Argumentum. Sublatâ per circumstantias indifferentiâ ad significandum Te, addendum tamen est ly Te, quia ly absolvo non habet vim significandi saltem confusè particulam Te. Ergo etiam sublatâ per circumstantias indifferentiâ ad significandum peccata, addendum erit ly à peccatis, quia non est major ratio, cur peccata significentur implicitè licèt non ita clarè à verbo Absolvo, non significetur autem particula Te: ergo si ly Te non significatur implicitè, nec significabitur ly à peccatis.

Respondetur. Disparitatem esse, quia verbum Absolvo significat peccata seu absolutionem à peccatis perfectè & categorematicè, esto minus clarè, verbum autem Absolvo significat personam suspensè & Syncategorematicè.

Restituitur sic argumentum. Ex quo fundamento colligitur, quòd verbum Absolvo non significet personam categorematicè, ex eodem colligitur quod neque significet peccata categorematicè.

Respondetur. Quia ea quæ non perfectè significantur, ad perspicuam sui significationem solùm requirunt suppositionis declarationem, & non novi termini appositionem; quæ autem significantur suspensè, indigent ad perfectam sui significationem, appositione saltem æquivalenti novi termini, sic quando dico vidisse me taurum, vel similes propositiones æquivocas profero, illæ propositiones habent sensum perfectum, sed non clarum, & declarata suppositione, ne quidquam aliud amplius requiritur ad perspicuam significationem; è contra cum dico, vidisse me omnem vel aliquem, profero propositiones suspensas, & quæ intelligi non possunt sine novi termini, formali vel æquivalenti significatione priorem ex his significandi modum dici perfectum, & perspicuum supponunt Juris Consulti, quorum auctoritates recidat Lugo.

Restituitur Argumentum. Ex quo fundamento colligitur, quod cum dicitur verbum Absolvo, ly A peccatis non indigere plus, quàm declaratione suppositionis & non appositione novi termini; ex eodem fundamento dici potest ly Te, non indigere plus quàm suppositionis declaratione. Deinde, concesso dari aliquas propositiones quæ indigeant æquivalenti saltem appositione novi termini, redit argumentum, Cur ly A peccatis significatum à pœnitentia, non sit intra seriem talium terminorum, indigentium æquivalenti novi termini appositione, cum ly Te indigeat. Rursùs si quis mihi dicat videsné Petrum, quamvis non apponam Petrum, sufficit ut dicam video; ad eum modum, quo si quæratur ex me absolvistine vincula Petri, & ego dicam Absolvi, sufficienter significantur vincula illa Petri. Sed etiam casu quo quærat aliquis ex me, AbsolvistinéPetrum? & respondeam Absolvi, hoc tamen non obstante in significatione Sacramentali est necesse addere Te; ergo etiam erit necesse addere ly A peccatis.

Breviter in hoc est retorsio; verbum Absolvo si dicatur, indiget novi termini appositione ad significandum te. Ergo & indigebit novi termini, æquivalenti saltem additione ut significet ly A peccatis. Ad idem propositum observat Dic. d. 5. n. 75. quòd immeritò supponat Æquivocorum esse sensum obscurum non suspensum, oppositum enim sentit D. Augustin. L. de Princ. Dial. cap. 8. Inter ambiguum, inquit, & obscurum hoc interest, quod in ambiguo plura se ostendunt, quorum quid potius accipiendum sit ignoratur; in obsuro autem nihil aut parum, quod attendatur apparet. Quod attinet ad illa jura, intelligi debet quòd ambiguitas tollatur per circumstantias.

Respondetur. Denique, & ante responsionem supponitur. Latiùs parere significationem vocis quam suppositionem, voces enim Do, Dono, Dico significant dare, donare, dicare alicui, nec tamen supponunt pro persona cui datur, signum autem, quod vox quæpiam, non solum aliquid significet, sed etiam pro eo supponat, est, si in communi sermone usurpetur ad id designandum, pro quo, supponit sine appositione novi termini; & ita curro, condono, existo, supponunt pro cursu, condonatione, &c. signum autem, quod dictio aliqua aliquid significet & pro eo non supponat, illud esse videtur; si non usurpetur ad illud designandum absque termino speciali, & ita Adjungo, Unio, Cognosco, non supponit pro re quæ adjungitur, unitur, &c. Hoc posito, formatur, ita Responsio quia ita significantur vincula seu peccata per verbum Absolvo, ut simul absolvo, supponat pro vinculis, non supponit autem extra circumstantias pro aliquo qui absolvitur, & ille qui absolvitur indiget designari speciali termino; usurpari autem verbum Absolvo ad designanda vincula sine speciali termino designativo vinculorum, vel illa vox Christi Domini de Lazaro probat. Solvite illum, nec addit à ligaturis.

Restituitur Argumentum; ly do, dono, dico, significat, dare, donare, &c. nec tamen supponunt pro persona cui dant, & pro re data. Ergo & Absolvo licèt significet absolutionem, nec pro re nec pro persona supponet; vel si non supponit pro persona, cur supponet pro vinculis. Rursùs è contra. Condono, Existo, & significant & supponunt pro existentia, condonatione; ergo & absolvo quod supponit pro absolutione, poterit supponere etiam pro persona sicut pro vinculis.

Neque valet si recurras ad usum communem; quia hîc si usurpat ly absolvo, non addendo vincula, ita etiam usurpat absolvo non addendo personam; & quidem si dum actu absolvo, quærat aliquis ex me quid facis, possum respondere sine addito, Absolvo, nullam mentionem personæ faciens; imò & Romani in suis tabulis & calculis sine addito dicebant, Absolvo vel Absolvitur. Rursùs attendi ad hoc debet in formis Sacramentorum ne circumstantiæ sint tanquam partialis consignificatio, non ostenditur autem, quomodo tunc peccata, non habeant partialem consignificationem.

Secundus modus respondendi est Suarez, quod scilicet verbum illud Absolvo modificatum, significet peccata. Rationem dat, cum enim in Confessione petatur absolutio & non à vinculis corporis, sed à vinculis peccatorum, ideò cum dicit Sacerdos, Ego te absolvo, significat absolutionem à peccatis, ex vi enim hujus judicii, non fit absolutio, nisi à peccatis.

Restituitur Argumentum. Non modificatur ly Absolvo ut significet Te, quamvis in hac Confessione non petat absolutionem nisi designabilis particulâ Tu, & absolutio debet alicujus. Ergò etiam ly Absolvo non modificatur, ita ut significet ly A peccatis quamvis in Confessione non petatur absolutio à vinculis corporalibus. Quod autem cum Vasquez dicit. Kon. Absolutionem in iis circumstantiis datam, apertè cadere super pœnitentis peccata, id non convincit. Quia si apertè in illis circumstantiis ly Te non intelligitur, cur apertè intelligetur à peccatis.

Tertius modus respondendi coincidit cum hoc secundo, & est talis; quia tametsi verbum unicum Absolvo, modificatum à persona persona pœnitentis petentis absolutionem, significet implicitè absolvi personam pœnitentis, non æque tamen perfectè significat absolutionem talis personæ, ac perfectè significat idem Absolvo ly A peccatis; unde ob minorem illam perfectionem significationis, debet addi particula Te, non autem A peccatis.

Restituitur Argumentum. Non minus perfectè

perfectè in circumstantia modificationis per Confessionem hujus, significatur à verbo Absolvo persona, quam significenter peccata; ergo si nihilominùs est insuper necessarium addere ly te, erit etiam necessarium addere ly à peccatis.

RESPONDETUR. Verbum unicum Absolvo ob solam modificationem, quâ modificatur à persona pœnitentis, designat personam, quam aliàs non designabat, cum in prolatione hujus verbi Absolvo, non minùs significetur & intelligatur absolvi secunda, tertia, una, plures personæ; at verò verba Absolvo te, & ob modificationem habitam à Confessione, & ob modificationem à particula Te, designant pœnitentem absolvi à peccatis, nam eo ipso, quod dicitur Absolvo te, intelligitur ex vi talium verborum, quod pœnitens seu ille cui dicitur Te, absolvatur ab illis vinculis à quibus indiget & postulat absolvi, puta à peccatis.

RESTITUITUR argumentum. Non minùs verbo Absolvo significantur vincula corporis, censurarum, debitorum, peccatorum &c. quàm persona, secunda, tertia, prima, una, plures. Ergo si est necesse addere ly Te, erit etiam necesse addere ly A peccatis. Rursùs, quamvis modificetur verbum Absolvo, ita ut nonnisi hîc & nunc designetur persona pronomine Te, designetur, inquam, à verbo Absolvo, modificato ad hanc significationem, & per Confessionem hujus nonnisi, & tamen debet addi particula Te. Ergo licèt Absolvo modificetur ad significanda peccata, & per particulam Te, & per Personam, addi nihilominùs debebit A peccatis. Denique non perfectè significatur in Verbo Absolvo persona Te, & modificationes quæcunque non sunt respectu Te, perfectæ. Ergo idem dicendum de A peccatis.

DICENDUM est II. *Non convincere absolutè loquendo paritatem adlatam.*

RATIO. Quia ly absolvo, quantum est ex vi verbi importat, ut communiter dicitur solutionem à vinculo vel reatu, jam autem nō importat personam Te; quod ipsum Probatur; quia si per impossibile nulla esset secunda persona, & adessent vincula vel reatus, verificaretur hoc verbum Absolvo; ergo apparet quod non significet personam Te, significet autem reatum & vincula, siquidem impossibili personâ Te, adhuc significat significatio verbi Absolvo; impossibilibus autem vinculis vel reatu non esset possibilis significatio verbi Absolvo, religo, dissolvo &c. ad eum modum, quo si impossibilis esset, lectio non esset possibilis significatio verbi Lego; quantumvis impossibili persona Tu, posset esse adhuc significatio verbi Lego. Fundatur hæc Minor in hac Majori, sunt aliqua verba, per quæ, licèt aliquid non exprimatur, significant tamen illud, & si ita cum illo significando connectantur, ut illo impossibili reddito, redderetur impossibilis significatio illius verbi, hoc ipso illud verbum, seipso, sine ullo addito, significat illud; tale est Lego respectu lectionis &c. ita etiam se habet, ut dixi suprà in minori verbum Absolvo respectu reatûs & vinculorum, non se autem habet respectu personæ; consequenter sine ullo addito potest significare vincula, & non potest significare personam Te.

Hoc ipsum ulterius sic declarari potest. A circumstantis dupliciter potest dependere significatio. I. Ut circumstantiæ tribuant vim etiam significandi, & ita circumstantiæ possunt particulis etiam. Ita, Placet, volo, tribuere significationem verbi Absolvo; nam si pœnitens quærat; Placetné me absolvere, & respondeat Sacerdos, Ita, ly Ita significabit Absolvo, sed significatione quam in se non habet, sed totam accipit significandi vim à circumstantiis. II. Circumstantiæ ita ingrediuntur significationem ut non tribuant verbo vim significandi, sed tantùm declarent suppositionem, ita verbum Lego significat & lectionem Ciceronis, & lectionem Virgilii, & ad hanc potius significandam indigent, nonnisi suppositionis declaratione. Prior ille modus non sufficit ad Sacramentum; aliàs aliquis nutu posset absolvere, quia etiam nutus totam vim significandi potest habere à circumstantiis, ut significet scilicet Absolvo. Secundus autem modus sufficiens est, quia nihil illi deest ad perfectam significationem Sacramentalem.

Porrò verbum Absolvo accipit quidem vim significandi etiam personam Te hîc & nunc, sed illam in se non præhabet, sed totam accipit à circumstantiis, præhabet autem significationem à reatu seu vinculis; quod ipsum Probatur, quia impossibili significatione Te, adhuc esset possibilis significatio absolvo; ergo apparet quod verqo Absolvo non significetur Te, quia illud non significat, cujus significatione impossibili, adhuc significat; imò cùm universalia nihil sint in re quam particularia, fit ut significet absolvo solutionem à vinculis, & hanc & illam, indigebitque solùm suppositionis declaratione. Nec obest quòd extra illas circumstantias verbum Absolvo, non habeat vim supponendi pro solis peccatis; quia quamvis CHRISTUS DOMINUS voluerit verba significare seipsis, illud quod fit in Sacramento, non tamen voluit ut verba seipsis supponerent pro illa significatione sola: cum enim CHRISTUS DOMINUS noluerit mutare impositiones humanas & acceptiones verborum, & cùm multa verba, non habeant vim supponendi, pro hoc certo, fit ut CHRISTUS DOMINUS, hoc non exegerit. Et quia ut jam dictum est, verbum Absolvo præhabet in se vim significandi peccata, sed solùm non habet vim nonnisi pro illis supponendi, fit ut à circumstantiis nec partialem quidem significationem habeat Absolvo, sed solam suppositionis declarationem, quod non est dare vim

significandi, sed illâ suppositâ, declarare suppositionem.

DICENDUM III. *Præcisè loquendo, verba essentialia formæ, sunt Absolvo te.*

PROBATUR I. Quia Flor. in decreto de Sacramento pœnit. dum meminit formæ absolutionis solùm ponit hæc verba, Ego te Absolvo; supponitur autem ego non esse de essentia, cùm ipsum Absolvo sit ego, hoc est, prima persona. Rursùs Theologi Pii 5. in Catech. composito pro tota Ecclesia idque proximè post tempora Tridentini, cujus mentem nosse poterant, ponunt nonnisi hæc verba; Ego te absolvo. Idem fecit Tridentinum, quamvis addiderit particulam &c. voluit enim per hoc significare ly à peccatis, non esse essentia formæ, sed solùm integralia. Ratio est, quia aliàs etiam invocatio Trinitatis esset de essentia. Unde illud ly &c. debet accommodatè accipi ad mentem scilicet antecedentis Concilii, quod sola illa verba posuit Ego te absolvo, solumque voluit innuere, reliqua etiam, in forma, usurpanda esse.

PROBATUR II. Quia in illis quæ sunt de essentia Sacramenti, standum est pro potiori parte Doctorum, præsumendum enim est, quod in rebus Sacramentum concernentibus, non sit permissurus Deus Doctores altioris præcipuè classis & plures errare, quos utpote Magistros Ecclesiæ in tali materia specialiùs dirigit Deus; jam autem stare his verbis absolutionem gravissimi Doctores tenent, & ex nostris omnes impressi, quos legere contigit, excepto cit. Perez.

PROBATUR III. Quia ad id asserendum, non potest ducere nisi paritas adlata, cui assignata jam est disparitas, & quantumvis à ratione non assignaretur disparitas, sufficeret dicere, quod non exigatur ly à peccatis essentialiter in forma, ex vi intentionis CHRISTI DOMINI, quæ institutio colligitur ex tot Doctorum consensu, phrasibus Florentini, & Catechismi; præcipuè cùm probabilius sit hoc, quod circa rem à voluntate instituentis pendentem, loquuntur potiùs plures & graviores quàm pauciores.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT I. Perez. Verba absolutionis illum effectum causant, quem se solis & seclusâ omni circumstantia significant. Ergo si solùm significant effectum indeterminatum, solùm causabunt effectum indeterminatum. Sed hæc verba se solis, & seorsim ab omni circumstantia, solùm significant indeterminatum, scilicet liberationem ab aliquo vinculo, cum indeterminatione & indifferentia quodnam sit illud: Ergo debent determinari per aliquid aliud, nempe per ly à peccatis tuis.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum subsumptum; sed hæc verba à Peccatis, seclusâ omni circumstantiâ significant indeterminata peccata, possunt enim significare peccata absoluta, non absoluta mortalia vel venialia; indirectè nonnisi absolubilia, vel per modum materiæ necessariæ &c. Ergo debet ly à peccatis determinari per aliud, atque adeò per enumerationem à quibus fiat absolutio, quod nemo concedet. Et certè sicut ly A peccatis, est quid genericum ad hæc & illa peccata, ita etiam solutio à vinculis est quid genericum; quod si Absolvo faciat sensum infra adferendum, multò minùs genericitas apparebit verbi Absolvo. Directè ad Objectionem Respondetur Distinguendo subsumptum. Sed hæc verba se solis & seorsim ab omni circumstantia, solum significant effectum indeterminatum quoad suppositionem, Concedo; significant indeterminatum quid, quoad significationem, & vim significandi, & in ipsa impositione humana ad significandum, Nego, distinctoque similiter consequenti negatur consequentia.

INSTAT Perez. Verbum absolvo non habet secundùm se vim significandi absolutionem peccatorum, sed nonnisi in circumstantiis, consequenter illis & non verbis formæ tribuetur significatio, quod circumstantiis tribui non potest, alias illæ partialiter concurrerent ad significationem, cùm tamen Christus Dominus voluerit formas Sacramentales seipsis esse sufficienter significativas. Et certè videtur quod ly Absolvo æquivocè se habeat ad significanda peccata.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum ut supra; quòd scilicet ly A peccatis indeterminatè & æquivocè significet peccata, à quibus fit absolutio, si ipsum absolvo æquivocè significat peccata. Directè autem applicentur responsioni dicta suprà, negando scilicet à circumstantiis accipi significationem peccatorum, sed solam determinationem suppositionis; videturque nomen Absolvo, esse potiùs nomen analogum analogiâ proportionis, in qua ad absolutionem vinculorum corporalium, reliqua proportionantur.

OBJIC. II. In Matrimonio sufficit dicere volo; ergo & in pœnitentia sufficiet dicere Absolvo.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia ex institutione Sacramenti matrimonii sufficiunt verba nonnisi æquivalentia, qualis est v. g. etiam nutus. Unde verbo volo, quod est verbum formaliter, adjunguntur alia, quæ sunt nonnisi verba æquivalenter; id autem non procedit de Sacramento pœnitentiæ, cujus alia est institutio.

OBJIC. II. Christus Dominus non est usus in sua absolutione verbo Absolvo, sed verbo Remitto, Ergo verbum Absolvo essentialiter non constituit formam.

RESPONDETUR. CHRISTUM DOMINUM etiam usum esse verbo solvo, dixit enim

Petro: quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœlis. Et licèt in institutione illius utatur potius verbo remittendi, censendum est commisisse Ecclesiæ alterutrius verbi usurpationem, aut aliûs æquivalentis; nam istæ differentiæ sunt materiales in ordine ad præsens punctum; & sicut tenet verbum Abluo suppositum pro verbo Baptizato, ita tenet prædicta in præsenti suppositio unius verbi pro alio; præcipue quia auctori Sacramentorum licitum erat, ut vellet quoad se uti verbis certis, & nihilominus determinationem æquivalentem eorundem Ecclesiæ relinquere. Mota autem est Ecclesia, ut potius assumeret verbum Absolvo, quia ex una parte est usurpatum à Christo Domino, ex alia commodiùs significat modum hujus Sacramenti, quod institutum est per modum judicii, ly autem absolvo magis est judiciale, quàm ly remitto.

INSTAT Quidam. Sufficienter fit absolutio, si quis Sacerdos post dicta à Pœnitente peccata, interrogatus, Absolvisné me Responderet *Etiam* quod ipsum probatur, Quia Verbum *Absolvo* prolatum in talibus circumstantiis, vel Verbum *Etiam* prolatum à Judice Forensi sufficienter esset absolutivum, Ergo & in judicio Sacramentali erit sufficienter absolutivum.

RESPONDETUR. Negando assumptum. Ratio quia in materia Sacramentorum procedendum est via, qua deveniatur & pertingatur ad placitum Salvatoris, determinantis substantiam materiæ & formæ Sacramentalis, quod placitum Salvatoris, innotescit auctoritate Sacra, traditione, & sensu Doctorum: non docetur autem quòd omnis ea absolutio sufficiat in foro Sacramentali, quæ sufficeret in Foro judiciali. Ergo id apparet non fuisse è placito institutoris Christi. Deinde si sufficit dicere in absolutione peccatoris *Etiam* dicam etiam sufficere in ablutione Baptismali casu quo Ego, & hunc abluam dicere inquam in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti; Verè enim circumstantiæ significant & ostendunt ipsum Ego te abluo. Ergo suffecerit dicere residuum illud in nomine Patris. Item procedendo in Canone & digito demonstrando Panem suffecerit dicere Est corpus meum: nam illa demonstratio ex circumstantiis significat Ly Hoc. Denique omnia Sacramenta constant Verbis formalibus tanquam forma excepto matrimonio, ut habet doctrina Ecclesiæ. Cum ergo circumstantiæ non sint Verba & ipsum Ly *Etiam* non includat significationem & ipsius *Absolvo* & peccatorum sed nonnisi simplicem affirmationem, fit ut per Ly *Etiam* nec per Ly *Absolvo* tanquam non includens significationem ipsius Te perfici non possit. In forma nego consequentiam. Eo quòd in judicio forensi sufficiat absolutio nonnisi importata à circumstantiis cùm à Christo requisita fuerint Verba formalia.

QUÆRES I.

An sola verba Absolvo te concurrant ad effectum Sacramenti, ita ut ly à peccatis, quamvis apponatur, non causet gratiam?

AFfirmat causare Vasquez, Dicast. d. 5. n. 46. Dissentit Lugo d. 3. num. 28. Probabilius omninò; sed examinandæ sunt Lugonis rationes.

RATIO I. Lugo. Ly à peccatis implicitè inclusum in Absolvo potest sufficienter concurrere. Ergo antequam exprimatur, ponet effectum, quia ad hoc per Vasquez sufficit implicita continentia.

RESPONDETUR. Nego Consequentiam, quia licèt sufficiens sit ad hoc implicita continentia, quando ponitur intentio non ponendi effectum, per ly à peccatis, non est tamen sufficiens, quando ponitur intentio non ponendi aliter effectum, quàm per expressam significationem.

INSTAT Lugo. Falsum est principium assumptum à Vasquez, quòd ea sola verba, quæ includuntur in verbis necessariis concurrant ad effectum Sacramentalem, non verò ea quæ non includuntur: Quia si quis diceret: Hoc est corpus meum aëreum, non consecraret validè, & tamen illud aëreum non continebatur implicitè in verbis præcedentibus. Ergo falsum est, quod ea concurrant ad effectum Sacramentalem, quæ non includuntur in necessariis.

RESPONDETUR. Regulam à Vasquez usurpatam dicunt aliqui veram esse quando additum non destruit sensum à Christo Domino intentum, ly autem aëreum destruit hunc sensum. Cæterùm Dic. videtur aliud principium sequi, quia (supposità legitimà intentione) non apparet unde impediatur effectus, quia ille per hanc causam impeditur, quæ adest tempore impedimenti; illa autem additio, non adest tempore impedimenti, quia non adest, quando finiuntur verba necessaria. Sed hujus plenior resolutio spectat ad materiam moralem de Sacramentis in Communi. Regula à Vasquez assumpta, per hoc defendi posset, quia scilicet Ly aëreum additum ad Formam Eucharistiæ, non tantùm non includitur in verbis necessariis, sed nullo modo spectat ad Formam. Regula autem à Vasquez assumpta, procedit de verbis utique spectantibus Formam.

RATIO II. Lugo est; quia si verum esset oppositum sequeretur, quòd si aliquis diceret Absolvo te à peccatis, & omitteret, Tuis, vel per inadvertentiam, vel per impedimentum mortis secutum in pœnitente, quòd eo casu non impenderetur

deretur absolutio. Hanc rationem aliter & aliter proponit Lugo. *Sed*

Respondet Dicast. Casu quo aliquis intenderet absolvere, nonnisi addendo ly tuis, & postea non adderet, non fore absolvendum. *Hinc fit*

Ratio III. Ejusdem Responsionis; quia ex una parte forma ut probatum est potest producere suum effectum, cùm dicitur ly Absolvo te, utpote forma essentialis, si autem illa verba possunt producere effectum, ergo producunt, quia causæ necessariæ, qualia sunt Sacramenta ponunt effectum, cùm primùm possunt; ex alia parte nullum est fundamentum tribuendi ministro vim, quòd possit suspendere effectum Sacramentalem ultra essentialiter requisita, quia de hac illius potestate nec per auctoritatem, nec per rationem constat, per quod restituitur ratio primo loco posita à Lugone, præcipuè autem, quia absolvens supponitur habere intentionem efficacem, faciendi, quod facit Ecclesia.

Dices I. Quando dico: Ego te absolvo, non solùm absolvo te, producit effectum Sacramentalem, sed etiam Ego. Ergo etiam saltem quando præponeretur ly à peccatis tuis verbo Absolvo te, produceretur effectus Sacramentalis per illa, Ergo non producitur, per sola verba Absolvo te.

Respondetur. In suppositione duplicis sententiæ, si enim moraliter à forma producitur gratia, benè potest dici in ipso instanti terminativo prolationis formæ non moveri Deum ab Ego, nec à ly A peccatis, sed solùm à ly Absolvo te; non moveri inquam ad producendam gratiam: si autem Sacramenta physicè producunt gratiam, id adhuc dupliciter fieri potest, vel scilicet ita, ut singulæ voces producant qualitatem vicariam, quæ illis jam prolatis maneat, & in instanti terminativo formæ, simul cùm illo producat gratiam; vel certè ipsa ultima prolatio elevatur ad producendam qualitatem vicariam, loco omnium verborum concurrentem ad producendam gratiam &c. in utraque hac suppositione dici potest, nec à ly Ego nec à ly A peccatis, quamvis posito ante Absolvo, produci qualitatem illam, aut intuitu illorum produci ab ultima syllaba, eò quòd Dominus Deus decreverit de non concurrendo cum illis ad productionem gratiæ, quæ nonnisi integrant formam; quia ex unâ parte non constat nobis de decreto tali pro integrantibus, ex alia parte spectatâ proportione ad agentia naturalia, debebat hæc vis concedi, nonnisi verbis essentialibus formæ, eò quod effectus à causis necessariis dependentes, producantur nonnisi positâ causâ necessariâ, verba autem integrantia, quocunque loco ponantur, non sunt causa necessaria, & tamen Sacramenta sunt causa necessaria; si autem ipsum nonnisi complementum formæ immediatè producit gratiam, multò minùs tribuenda erit hæc productio verbis nonnisi integrantibus, quocunque loco ponantur.

Dices II. Cum Dicast. Quamvis in potestate Sacerdotis non sit differre effectum Sacramentalem, est tamen in ejusdem potestate, significationem necessariam ponere per plures vel pauciores voces, consequenter tunc faciet, ut effectus Sacramentalis non sequatur, nisi positis illis, quibus vult significare, cùm significatio causet effectum.

Respondetur. Imprimis retorquendo argumentum, & quærendo, si aliquis ita diceret: Remitto Perillustri & Magnificæ Dominationi Tuæ ea, quæ in Dei Ter Optimi Maximi Majestatem hactenus perpetrare non dubitavit, & ab illis omnibus absolvo eandem, numquidné & illa Dominatio, & illa Perillustris, & illud Dei Ter Optimi &c. causabunt omnia gratiam? Cantet item aliquis formam absolutionis, & producat ultimam syllabam variatâ voce, tremoreque soni, numquidné omnia illa causabunt gratiam? & si id concedere velis, concedis aliquid arbitrariè. Ad punctum autem difficultatis dici potest. Quod sit quidem in potestate absolventis pluribus verbis significare formam Sacramentalem, sicut & plures partes aquæ integerrimaque vasa affundere in Baptismo, hoc enim spectat ad libertatem creatam, cui Deus impedimentum ordinariè, non ponit ex obligatione causæ primæ; sed non est in libertate humana, tribuere iisdem vim causandæ gratiæ, sed nonnisi iis, quæ necessariò in causa hac necessaria, quæ est Sacramentum, requisivit Christus Dominus; quæ etiam sola significatio necessaria, causat gratiam; quod ipsum probatur; quia nec ex Dei ordinatione, nec ex ratione constat de hac vi ministris concessa, constat autem hanc vim indubiè contineri verbis necessariis.

Dices III. Ex Lugo. Voces non faciunt sensum perfectum donec absolvatur tota propositio, manentque in antè suspensæ; quod ipsum Probatur; quia verba non habent vim significandi nisi quatenùs faciunt, quòd audientes concipiant rem prout in mente est loquentis: quousque autem non absolvatur propositio, nondum potest concipi mens loquentis.

Respondetur. Argumentum multum probare; probabit enim quod etiam prolatis verbis A peccatis tuis, imò & invocatione Trinitatis, nondum ponatur absolutio, illis enim enuntiatis, adhuc potest aliquid addi de novo, destruereque fortassis vim & robur formæ; sicut ergo in casu hoc, attenderetur ad intentionem proferentis, & an jam ea verba ponantur, quæ aliàs supponitur requisisse Christus Dominus, ita & in præsenti. Directè itaque, illa propositio, Voces non faciunt sensum perfectum donec absolvatur propositio, distinguitur: concedendo scilicet illam si aliunde non sint posita

sita verba sufficientia ad significandum, & si non adsit circumstantia intentionis volentis adferre aliquid destructivum formæ requisitæ; negando autem, quòd voces non faciant sensum perfectum, donec absolvatur propositio, si adsit debita intentio, & verba sufficientia.

QUÆRES II.

An forma Pœnitentialis debeat deprecatorio sensu proferri?

NEgat S. Thom. Tum quia aliàs, Orationes, quæ petunt, ut Dominus JEsus absolvat, absolverent, contra Tridentinum. Tum quia Christus Dominus non dixit: pro quorum peccatis ora veritis, remittentur eis, sed absolutè: Quorum remiseritis. Tum quia hoc Sacramentum institutum est per modum judicii, judex autem absolutionem deprecatoriè non profert. Græci ita absolvunt, Habeo te absolutum, quod in græco idem est ac Absolvo, hinc falsum est illos deprecatoriè absolvere. Nec obest quod forma extremæ unctionis sit deprecatoria; quia pro unctione alia est institutio Christi Domini, quam nos docuit Ecclesia. Falsum etiam est, quòd deprecatoria sit absolutio à censuris, defacto enim absolutè dicitur: Absolvo te imprimis à vinculo &c. parumque referret si deprecatoriè proferretur; quia mens instituentis alia fuit pro absolutione à peccatis, unde absolutio à censura absenti, scripto &c. conferri etiam potest. Est tamen forma absolutionis Oratio, non quidem Orationem accipiendo pro deprecatione, sunt enim multæ Orationes, quæ non sunt deprecatio, sed est absolutio Oratio æquivalenter, quia in illa est repræsentatio meritorum Christi Domini, quibus movetur Deus ad effectum Sacramentalem.

QUÆRES III.

Cum de Lugo d. 13. num. 106.

An sit valida Absolutio prolata in sensu imperativo?

REspondet Idem, quod modus imperativus possit imprimis respicere expressè nonnisi absolventem, ut cum diceretur, Absolvaris à me; talis forma est valida, quia sufficienter significat actionem Ministri. Rursùs potest modus imperativus respicere Deum dicendo, Absolvat te Deus, & si sensum haberet, qui novam sententiam requireret à Deo ponendam, esset absolutè invalida forma, quia tunc Sacerdos nullo modo absolveret, sicut nec absolvit Papa, dum dicit: Absolvat te meus Legatus; si autem imperium faciat hunc sensum, qui sit præcisè & merè intimatio executionis sententiæ à se latæ, dubium esset an esset valida.

Punctum Difficultatis 2.

Qui sensus Formæ Absolutionis.

SEnsum hujus formæ dat unusquisque competenter ad sua principia, per quæ, talem vel non talem potestatem tribuit Sacerdoti in foro pœnitentiali. S. Th. hunc sensum videtur assignare, Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo; de quo ipso quæritur: Quid sit illud ly absolutionis. Duæ sunt magis celebres explicationes.

EXPLICAT I. Lugo d. 13. num. 72. Ego te solvo à vinculis; vel, Tibi remitto offensam Divinam. Hæc explicatio Lugo, ut verùm fatear, in re bona est, tamen quoad modum loquendi.

NON SATISFACIT. Quia licet absolvo judiciale, quale est hîc, possit coincidere cum: Vincula solvo, omninò tamen in usu humano in idem non coincidunt; hinc omnis Judex dicitur absolvere, non tamen dicitur solvere vinculis nisi incarceratos. Quodsi recurras quod omnes culpæ sint vincula moralia, in re id verum est, sed diceret aliquis figuratam esse hanc locutionem, ly autem absolvo in foro pœnitentiali, non est figuratum, quia nec figuratum judicium, sed verum Sacramentale, sicut est verus contractus matrimonium. Deinde sensus formæ est talis assignandus, qui in rigore valeat etiam pro Confessione venialium, in rigore autem per multos DD. veniale peccatum non est offensa, quomodo ergo sensus Formæ erit, ego tibi remitto offensam.

EXPLICAT II. Suarez d. 19. Sect. 2. Dicast. d. 5. num. 100. Perez d. 18. S. 5. dicuntque sensum formæ esse, Confero tibi gratiam, quæ quantùm est ex se est remissio peccatorum tuorum. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia oppositi admittunt ut plurimum Sacramentum validum, sed informe, Ergo debent admittere formam validam, si enim non sit forma valida, quî erit Sacramentum validum? si autem est valida, Ergo & sensus illius validus esse debet & verificatus. Et sicut si non verificaretur forma Ego te baptizo, non esset valida, ita nec valida forma absolutionis erit, si non verificetur; non verificaretur autem in Sacramento illo informi, quia non potest verificari collatio gratiæ seu datio, cùm non confertur gratia, ut non confertur in Sacramento informi, hinc etiam aliud est in communi usu, Offero, & aliud, Do. Et sicut non potest aliquis esse Pater quantum est ex illo, & non habere filium, sic nec rigorosè loquendo potest aliquis conferre gratiam quantùm ex illo, si nec

tunc

tunc producatur nec recipiatur. Rursùs verba formæ debent habere verificationem & sensum illis competentem, & non aliis, jam autem productio gratiæ, etiam ad pœnitentis actus spectat suo modo.

NON SATISFACIT II. Quia in aliis Sacramentis, verba formæ, non significant gratiam Sacramentalem, neque enim sensus illorum verborum, Ego te baptizo; est; Confero tibi gratiam baptismalem, Ergo nec in præsenti significabunt gratiam remissivam peccati; quod ipsum ulterius in hoc fundatur; quia hîc quæritur de significatione verborum accommodatè ad hominum institutionem, non verò ad significationem Sacramentalem, sic enim significant & producunt gratiam.

RESPONDET Dicast. Etiam ex hominum institutione verbum Absolvo significare gratiam, cùm enim significet remissionem peccati, & gratia ipsa est ex se remissio peccati, si significat verbum Absolvo remissionem peccati, significat gratiam.

CONTRA. Quia vidimus suprà, gratiam ex se formaliter non esse remissionem peccati. Deinde verbum Absolvo significat gratiam significatione Sacramentali, nam significatione humanâ non significat, remissio enim humana perficitur sine infusione ullius gratiæ. Quandò autem in gratiam hujus responsionis addit Perez cit. quod qui dicit se facere aliquid, eo ipso dicat modum quo id facit, si unicus tantum est vel ex natura rei, vel ex voluntate ejus, qui habet ad id potestatem, peccata autem ex ordinatione Divina non possunt remitti in hac vita, nisi collatione gratiæ, quando inquam id addit, non convincit; quia qui dicit se facere aliquid, significando id verbis secundùm placitum significantibus, eò ipso dicit modum, si unicus est, dicit inquam modum, sed significatum, ex humana institutione, significationeque, in ipsis verbis inclusa; jam autem collatio gratiæ, ex humana institutione, significationeque, in ipsis verbis inclusa; jam autem collatio gratiæ, ex humana impositione, non significatur in verbo Absolvo.

NON SATISFACIT III. Quia verba formæ absolutionis debent habere hunc sensum, qui verificetur, dum est Confessio præcisè venialium, qualis esset v. g. Confessio confirmatorum in gratia, & tamen non datur ulla gratia; quæ quantùm est ex illa sit remissiva venialium, cùm tamen verè absolvantur venialia, adeòque respectu absolutionis illorum debet esse rigorosè verificata forma.

EXPLICANTUR III. Verba formæ, ut faciant hunc sensum, Ego sententiam fero, quâ te libero quantum est ex me, à reatu culpæ.

Probatur bonitas explicationis, quia hoc Sacramentum est judicium, consequenter & ly absolvo est in illo judiciale, habetque sensum judicialis Absolvo, judiciale autem Absolvo stat sententiâ latâ, vi cujus evadit reus liber sui sceleris. Additum autem est, quantùm est ex me, quia Deus communicavit potestatem Sacerdoti absolvendi à culpa, cujus potestatis usum requirit Deus, ut etiam ipse pro sua parte condonet, fiatque præjudicata sententia in cœlis, Sacerdote pro isto foro sententiante. Hinc ulterius, Hæc forma vi sensus traditi verificaretur, etiam casu, quo Deus per impossibile non infunderet gratiam, sed solâ condonatione extrinsecâ justificaret, adhuc enim tunc Sacerdos, quantùm est ex illo liberaret eundem à culpa; verificaretur item hæc forma casu, si daretur Sacramentum validum, sed informe.

Restat hic aliquid explicandum. Pone aliquem nonnisi unum veniale commisisse, pone illum confiteri illud peccatum, & ipsum etiam Confessarium per revelationem habere, quod nonnisi uniùs venialis sit reus, quomodo tunc verificabitur ly à peccatis? & tamen ly à peccatis plura significat, non unum.

Primus modus esset, quòd qui committit unum veniale, supponatur, jam in ante habuisse originale, quod infusione gratiæ in Sacramento, quasi novo titulo deletur, verificabitur ergo ly à peccatis, sumendo veniale cum originali. Hic modus patitur difficult. quia nullo modo originale subditur clavibus, consequenter nec novo titulo deletur, & si faceret DEUS decretum, ne Sacramento pœnitentiæ peccatum A deleatur, nullo modo sese extenderet ad illud absolutio, neque respectu illius verificaretur, quamvis gratia saltem connaturaliter non posset stare cum illo peccato, sed illud expelleret; ergo cùm originale sit irremissibile pœnitentiæ Sacramento, respectu illus non poterit salvari verificatio formæ.

Secundus modus est iste, quia nullum est tale veniale, quod non habeat venialia plura, quamvis pertinentia ad idem, & unum moraliter veniale, nam non vitasse occasionem, tentationem negligenter rejecisse, antecedunt ipsum consensum ad veniale. Hic modus habet etiam suam difficultatem; pone enim fuisse veniale nonnisi in sola non vitata occasione commissum, illud clavibus subdi posset, sed qua verificatione formæ?

Duo adferri possent, formam in sensu morali accipi debere, in quo non distinguitur unum à pluribus; sic dicimus, Reges Poloniæ liberè eliguntur, quamvis unus nonnisi, hîc & nunc eligatur. Sed hic etiam modus patitur suam difficultatem, quamvis probabilior sit, quia rigorosè non salvat verba formæ. Rursùs quamvis pluralitas Regum moraliter sumi possit pro uno Rege, sed non apparet, qui unum peccatum, sit moraliter plura.

Alius etiam modus idem salvandi esset; quod per nos verba essentialia sint solùm Absolvo Te, quod ipsum absolvo te, toto rigore, vel de uno

peccato

Peccato verificatur, & vel propter hoc probabilis redditur nostra sententia, excludens ly à peccatis, ut in dicto casu verificetur rigorosè forma, eoque ulterius casu, tunc non dicendum esset ly à peccatis, quia verba integrantia possunt ex rationabili causa omitti, ut si videas in fine prolationis verborum essentialium mori pœnitentem; non minùs autem est rationabile, non dicere, à peccatis tuis, cùm jam est mortuus, atque est rationabile non dicere, à peccatis, cùm nonnisi unum habetur; ad quod etiam reflectendo, non dictum est Verbi Absolvo te sensum esse, Libero te à culpis, sed à culpa, quod commune est uni & pluribus.

Punctum Difficultatis 3.

An verificetur forma circa peccata remissa?

Dicendum est. *Verificari.* Probatur, quia est usus timoratorum subdendi peccata jam remissa iteratò clavibus, idque ex usu Ecclesiæ: non possent autem subdi, si respectu illorum non possent verificari verba formæ. Et sicut si Sacerdotem in prolatione Absolvo, reperiat mors pœnitentis, non potest pergere in absolutione, eò quòd tunc jam non verificaretur absolutio, ita nec posset absolvere jam remissa, si super illis non verificaretur absolutio. Tota difficultas est in solvendis Objectionibus.

Objic. I. Argumentum à paritatibus aliquibus.

I. Paritas est. Peccata nunquam commissa non possunt subdi clavibus nec de illis verificatur forma. Ergo nec verificabitur de peccatis remissis, quia remissa, æquè se habent, ac ea, quæ non fuerunt.

Respondetur. Remissa peccata in ordine ad maculandam animam æquè se habent ac si non fuissent, sed non æquè se habent in ordine ad terminandum actus pœnitentiæ, iisque mediantibus in ordine ad verificandam formam. Et sicut benè potest retractari peccatum transactum, nec tamen potest retractari peccatum, quod non fuit, sic nec absolvi, illo priori absolubili manente. Deinde quia respectu peccati dimissi, possunt verificari verba formæ, non possunt autem verificari respectu peccati nunquam commissi; quod ipsum Probatur, quia verba illa important non plus quàm condonationem peccati commissi, sine quo ille non maneret liberabilis, consequenter nec absolubilis; jam autem peccatum commissum, genericè prædicatur, verificaturque & de dimisso jam peccato, & de nondum dimisso; ly autem condonatio peccati commissi, non verificatur de peccato, quod nunquam fuit.

II. Paritas. Non potest verificari de jam soluto vinculis corporalibus Ego te solvo; ergo neque potest verificari Solvo te vinculis peccati, si jam sit remissum peccatum.

Respondet Dic. d. 5. n. 113. Quando aliquis antecedenter vinculis corporalibus est ligatus, si postea dicatur, Ego te absolvo, ex vi talium verborum non significatur aliquid quod re ipsâ exhibeatur & sit tale, ut ex vi illius quantùm est ex se solvi possit vinculis corporalibus talis homo; jam autem in nostro casu, significatur aliquid & confertur, nempe gratia remissionis peccatorum, quæ est talis, ut ex se liberet hominem, si fortè inveniat ligatum. *Hæc disparitas*

Non Satisfacit plenè. Pone enim qualitatem Divinitus productam in entitate materialem solutivam omnis vinculi corporei, si ponatur, cur si ponatur in non ligato, cur, inquam, non verificabitur Ego te solvo vinculo quantum est ex me, licèt si non sit vinculatus corporaliter. Pone nisum corporis & virium sufficientem ad dissolvendum vincula, tunc videretur ex vi responsionis sequi, quòd tunc ex vi nisus illius vincula solvantur, adeòque verificetur: Ego te solvo quantum est ex me, quod fortè non concederet Dicast.

Respondet II. De Lugo d. 12. num. 82. disparitatemque assignat; quia propositio prolata de solutione vinculi corporei, habet pro objecto immediato solutionem ejusdem quam solam affirmat, hinc si illa solutio in præsenti non ponatur, propositio non erit vera, quia respectu solius vinculi soluti actu immediatè verificari potest. Quando autem affirmatur solutio vinculi spiritualis, objectum immediatum quod affirmatur, non est ipsa absolutio externa vinculi, sed actus meæ voluntatis, quo cedo meo jure ad offendi, quem ipsum actum affirmo & pono, idemque fit, quando dico: Absolvo. *Hæc etiam disparitas*

Non Satisfacit. Quia quærendum restaret: Cur sicut Objectum immediatum in absolvo corporaliter sunt vincula corporea, cur in absolvo morali, non sint vincula moralia, quæ tamen non supponuntur manere, cùm supervenit absolutio, peccato remisso.

Commodiùs hæc disparitas assignabitur; quia verbum Absolvo circa vincula corporalia ex usu humano & morali non verificatur nisi de præsentibus & actu stringentibus vinculis; jam autem verbum Absolvo in usu itidem morali, de vinculis moralibus, verificatur, modò supponatur in antè unquam ligatus fuisse. Et ita interrogatus & reinterrogatus offensus: An sibi condonet, potest respondere, Condono; & in judicio repetitâ causâ & innovatâ actione semper potest judex dicere: Libero te. Cùm ergo peccata & ipsum Absolvo Sacramentale sequantur vinculorum moralium rationem & absolutionis judicialis condonationisque cujusdam, fit ut repeti possint, salvâ verificatione. In idem recidet fermè si dicas.

Cum in principali non proportionentur secum solutio vinculi corporei & solutio à peccatis, nec in accessoriis & consequentibus proportionari debent; quòd autem non proportionentur in principali, hoc inde est, quia solutio vinculi corporei, importat necessariò vincula præsentia, non enim quis potest ligari vinculis absentibus. Hinc & solutio ab illis vinculis verificatioque verbi Absolvo, importabit vincula præsentia; ligatur autem aliquis vinculo offensæ quæ quamvis moraliter sit præsens, si non sit remissa, physicissimè tamen est præterita, transacta, & non est: cùm ergo in hoc principali non concordent secum, nec debent in consequentibus concordare, ac proinde quamvis consequi non possit solutionem vinculorum corporalium alia solutio, poterit tamen subsequi solutio vinculorum moralium. Sed in his recurrendum potissimùm erit ad usum, & usurpationem verbi Absolvo, pro significanda repetita liberatione à reatu. *Ex quo ulterius*

Colligitur. Quamvis iterato conjuges ratificent consensum, illa obligatio non erit matrimonium, quia contractus matrimonii non est quæcunque promissio, sed simul traditio actualis, significans moraliter introductionem actualem in possessionem, ejusque inceptionem, quæ tunc non habentur.

III. Paritas est. Nemo potest restituere quod jam restituit. Ergo nec potest absolvi, quod jam absolutum est.

Respondetur. Negando Consequentiam. Disparitas est: quia restitutio est actus justitiæ, adeòque virtutis intendentis æqualitatem, quæ æqualitas stat in medio rei, medium autem hoc non servaretur iteratò dando quod dedisti, nec jam esset medium sed excessus; & propter hoc absurdum non potest iteratò restitui, quod jam restitutum est; tale autem absurdum nullum sequeretur, si iteratò institutâ causâ iteratò solvatur reus.

Objic. II. Immeritò explicari verba formæ per ordinem ad peccatum commissum; quod ipsum Probatur: quia verba formæ Extremæ Unctionis possunt benè verificari, quantumvis non positum fuerit unquam peccatum actuale, conferrique potuit etiam Beatissimæ Virgini, & conferri potest cæco nato etiam pronuntiando illam formam, indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti.

Respondet. Dicast. d. 5. n. 106. concedendo id de extrema unctione. Disparitatem datque: quia in Sacr. pœnitentiæ materia remota sunt peccata dolorque v. g. verorum peccatorum, & ipsa forma, est verorum peccatorum absolutio, consequenter debent esse illæ partes absolutè existentes, & materia remota quæ absolutè extitit; neque enim compositum actu existens, potest constare partibus actu non existentibus, nec supponere possunt materiam remotam quæ nunquam fuit. Et sicut potest conferri Baptismus sine suppositione peccati, ut collatus est Beatissimæ, quia peccata neque remota sunt materia hujus Sacramenti, sic etiam poterit conferri Unctio quæ formalissimè attendit ad confortandum mentem & corpus, satisque erit quòd quantum est ex vi verborum conferatur gratia, & auxilia quæ illam consequuntur. Neque inde sequetur debere dari Unctionem extremam infantibus, quia hoc Sacramentum est institutum ad confortandum moribundum contra pericula & anxietates animæ, quibus non sunt obnoxii parvuli, repeti tamen poterit secundùm varias occasiones moriendi. Hinc etiam dari potest perpetuò amenti, quia nescitur; An ante instans mortis, non sit habiturus lucidum intervallum. Huic doctrinæ ad complementum probandum restaret, quod Unctio respiciat peccata sub conditione, & cur illa tanquam materiam remotam non respiciat peccata; hinc Lugo num. 81. oppositum censet cum Sylvio, Nunno, Ledesma. Quamvis autem conferri possit Baptismus iis, qui nunquam peccarunt, non tamen poterit conferri Extrema Unctio, quia ex forma Baptismi non colligitur suppositio peccati, colligitur autem ex forma illa, Indulgeat tibi Dominus quidquid &c. deliquisti; & quamvis dicatur à S. Jacobo, si in peccatis fuerit, dimittentur ei, illo loco non supponit intentum Dicastillo, sed hoc solùm docet, quòd vi hujus Sacramenti possint tolli reliquiæ peccati, & per accidens etiam aliæ culpæ: nam doctrina S. Jacobi conformis debet esse, & est, verbis formæ Extremæ Unctionis, quæ tamen verba important peccatum. Sed quidquid sit de Extrema unctione, indubiè Sacramentum pœnitentiæ, non potest esse nisi ex suppositione peccati, est enim hoc Sacramentum institutum per modum judicii & quidem judicii non declarativi, quòd non peccârit, quia tale judicium nonnisi inter homines statui debuit, inter quos est cavillandi locus, sed est institutum ad solvendum & liberandum à culpa commissa, quale judicium etiam in humanis requirit culpam. An autem cæco nato v. g. danda sit Extrema unctio ad auferenda peccata visûs, dictum in Materia Morali. Hinc in sententia quæ dicit cæco nato non dandam extremam unctionem quoad illam corporis partem, negabitur Antecedens. In sententia autem concedente disparitas erit, quia datâ Extremâ unctione, alius effectus principalior habebitur, nempè confortatio in articulo mortis; jam autem primarius effectus pœnitentiæ, est, condonatio culpæ. Hinc si dimissum peccatum non condonaretur repetitò, non posset subjici clavibus.

Objic. III. Verba absolutionis sunt vera, ergo præsupponunt veritatem adeòque remissionem peccati quam significant.

Respon-

RESPONDETUR. Formam absolutionis esse veram practicè, verba autem vera practicè non supponunt hoc quod significant, sed causant, nempe idem novo titulo remittendo.

QUÆSTIO II.

De ipso toto Sacramenti Pœnitentiæ.

INquirendum foret; An Sacramentum inquantum est quoddam totum, importet in recto omnes partes, & quare, sed id proportionaliter decidendum erit ex iis quæ universaliter docentur ad præsens punctum difficultatis de Sacramentis in communi.

De toto hoc quod est Sacramentum id in præsenti disputandum venit: An dabile sit Sacramentum pœnitentiæ validum sed informe; cujus difficultatis iste sensus est. An possit dari Sacramentum pœnitentiæ, cum debita Confessione Dolore ex parte pœnitentis, & cum debita absolutione ex parte Confessarii, ita ut nihilominùs ex aliquo obice, sit illud informe Sacramentum, hoc est non conferens gratiam, quæ est forma quædam. Affirmat Suar. d. 20. S. 5. Valentia. Filli. Henr. Lugo d. 14. S. 6. Dic. d. 6. d. 5. Perez 19. S. 10. Negat Vasq. q. 92. art. 2. d. unico. Kon. d. 4. d. 5. & 11. Layman. Fagun. Tur. & ex antiquis plures, qui favent ei potiùs quam eandem docent, nam id defendunt ex diversis principiis. Durandus in 4. d. 17. q. 3. art. 4. quæst. 1. docet. Fore Sacramentum validum sed informe, casu quo aliquis deliberatè omitteret aliqua mortalia confiteri, nec deberet iteratò illa repetere, sed nonnisi fictionem confiteri. Kon. etiam suffulcit aliquantulùm hanc sententiam, ut meminit Rosmer sub initium De integritate Confessionis, docens hanc formalis integritatis necessitatem non posse probari; & locum Tridentini determinantis, necessariam esse integram peccatorum Confessionem, explicat de necessitate requisita ad effectum Sacramenti, & non ad valorem; præcipuè cùm Tridentinum, quoties loquitur de integritate Confessionis, loquatur de illa per ordinem ad remissionem peccati, adeòque per ordinem ad effectum Sacramenti participandum. Durando favent Thomistæ ut Sotus, Canus, Cajeta. & alii apud eundem Rosmer, qui censent fore validum sed informe Sacramentum, quamvis aliquis confiteatur cum negligentia mortaliter peccaminosa in examinanda conscientia, hancque sententiam docet Dian. in praxi esse probabilem. Sed hìc modus defendendi Sacramenti validi sed informis opponit sese communiori apprehensioni fidelium, integritatem formalem confessionis de essentia Sacramenti ponentium, & à doctis graviter censuratur. Universaliter autem

DICENDUM est. *Non posse dari Sacramentum pœnitentiæ, validum sed infrome.*

Probatur argumento negativo, quia nullus casus est reperibilis, in quo Sacramentum pœnitentiæ habeat omnia sua essentialia requisita, adeòque sit validum & nihilominùs non producat gratiam. Solennis casus est quo utitur Suarez, Lugo, Perez, dum scilicet pœnitens oblitus alterius mortalis quod habet, dolet de uno, idque dolore qui sit ex speciali motivo nullo modo referibili ad illud aliud mortale. Sed hìc Casus intentum non convincit, nego enim illum dolorem esse sufficientem ad valorem Sacramenti, ob infra adferenda. Propositio autem illa; Sufficit dolor eorum mortalium quorum fit confessio, in hoc sensu est vera, si non supponantur alia esse mortalia non dimissa, si autem supponantur, nego quòd ille dolor futurus sit sufficiens. Sed est necesse adferre rationes quæ probent, dolorem illum non fore sufficientem, quamvis fortè sufficeret negare illum esse sufficientem, imponendo onus probandi affirmantibus.

RATIO sit invaliditatis illius doloris ex Trid. S. 14. c. 43. *Sunt* inquit, *quasi materia hujus Sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe Contritio, Confessio, & Satisfactio, qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione pœnitentiæ partes dicuntur*; ex qua auth. sic formari potest argumentum. Datur tunc Sacramentum informe. Ergo tunc datur invalidum, quia omne Sacramentum informe pœnitentiæ, est etiam invalidum; quod ipsum Probatur. Sacramentum pœnitentiæ, non habens partes requisitas, est Sacramentum invalidum, Sacramentum informe, est Sacramentum non habens partes requisitas; quod ipsum Probatur: quia partes pœnitentiæ hac ratione dicantur esse partes, quatenus requiruntur ad plenam & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione, quæ tamen tunc non habetur.

RESPONDET I. Dic. Illum dolorem esse sufficientem etiam ad effectum Sacramentalem; quod si hìc & nunc non sequatur effectus id non est propter defectum illius doloris, sed quia ex alio capite ponitur obex & impedimentum ex parte pœnitentis, scilicet aliud peccatum cujus non habet dolorem; quod peccatum si non haberet, ille ipse dolor sufficeret ad effectum Sacramenti.

CONTRA. Quia quamvis ille dolor aliàs esset sufficiens ad remissionem peccati, sufficit quòd hìc & nunc non sit sufficiens, consequenter hìc & nunc non est ille dolor requisitus & qui sit pars Sacramenti, quia talis dolor per Tridentinum est requisitus ad remissionem peccati.

Deinde in tantùm illud peccatum est obex, inquantum de illo non doletur. Ergo negatio doloris est impedimentum, contra quod assumebat responsio.

Respondet II. Idem. Falso assumi, quòd idem dolor, qui est requisitus ad effectum Sacramenti, sit etiam requisitus ad valorem Sacramenti. *Imprimis*, quia si quis ex justa causa aut oblivione reticeret aliquod mortale de quo tamen doluit, propter specialem illius turpitudinem, dolendo etiam de alio peccato, quod confitetur, in hoc casu reciperet gratiam; & tamen dolor prioris peccati, quamvis foret dispositio ad gratiam, non foret tamen pars illius Sacramenti, non esset enim dolor sensibilis, quia non explicatus per confessionem. *Deinde*, sit adultus qui suscipiat Baptismum informem quia non habuit veram attritionem pro commissis ante Baptismum, confiteatur mortalia cum vera attritione, etiam de commissis ante Baptismum, doleat tamen attritione, quæ sit propter speciale motivum, hoc casu, dolor pro peccatis ante baptismum commissis esset dispositio necessaria ut gratia recipiatur, non tamen esset pars Sacramenti. Ergo apparet quòd non idem dolor, qui est requisitus ad effectum Sacramenti, sit etiam requisitus ad valorem ejusdem.

Contra. Quantùm ad primum casum, ille dolor si esset (ut non supponit casus) ex motivo universali, sufficienter redderetur sensibilis etiam confessione aliorum peccatorum, sed quamvis sit ex motivo speciali adhuc sufficienter manifestabitur, quia ita confitens ostendit implicitè se velle absolutionem, plenam à suis peccatis, nec se velle ex parte sua omittere quidquam eorum, quæ sunt requisita ad Sacramentum, quam voluntatem ostendit illo actu externo confessionis, formaliter integræ; & sicut nutus est virtualis confessio peccatorum, ita & unum peccatum est virtualis confessio reliquorum. Casus etiam secundus rem non convincit, procedit enim argumentum de peccatis vi Sacramenti Pœnitentiæ remittendis, in quo definit Tridentin. Omne illud quod sufficit ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, sufficere etiam ad hoc, ut Sacramentum sit formatum: quia verò originale non remittitur vi Sacramenti Pœnitentiæ, fit, ut hoc quod est necessarium ad remissionem illius & effectum, possit non esse pars illius Sacramenti.

Responderi potest II. Illo loco Tridentinum agere de dolore per ordinem ad effectum Sacramentalem, de quo solo ibi Tridentinum solicitum fuit.

Contra. Quidquid sit an de hoc solo fuerit solicitum, nihilominùs eam doctrinam quam tradebat complecti debuit ea propositione, quæ vera foret, si accipiatur ut sonat, non obstante absurdo; si autem dicta propositio ut sonat accipiatur, dicit dolorem esse partem pœnitentiæ, inquantùm requiritur & ponitur in ordine ad remissionem peccati, adeòque firmitatem Sacramenti.

Quare autem possint dari alia Sacramenta valida sed informia, inde ratio disparitatis peti debet, quia nullius est definitio Concilii, quod idem sit necessarium ad valorem & ad affectum Sacramenti.

QUÆSTIO III.

Quid Res & Sacramentum in Sacramento Pœnitentiæ.

Præmitto I. *Quid sit Sacramentum tantùm, quid res tantùm, quid res simul & Sacramentum in Sacramento pœnitentiæ?* Putant aliqui hos terminos usurpatos primùm à quodam. Algero lib. 1. de Euch. c. 5. & 11. horum verborum meminit Gratianus sub nomine S. August. & Algerus dicto loco, non sensu Scholastico, sed nomine rei & Sacramenti usurpat aliquid ad præsens institutum non conveniens. Sed primùm in sensu Scholastico usurpavit hos terminos Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis p. 8. c. 7. jam autem sensus trium illorum terminorum hic est. Nomine *Sacramenti tantùm* venit signum tantùm seu quod significat & non significatur; significare autem sacramentaliter, est producere Sanctitatem. *Res tantùm*, est id quod significatur & producitur in Sacramentis & non significat. *Res & Sacramentum* est, quod & significat & significatur; sed de hoc actum in materia de Sacramentis in communi.

Præmitto II. *Res tantùm Sacramenti pœnitentiæ non est difficultas quòd sit gratia. Sacramentum tantùm sunt actus pœnitentis externi, & forma absolutionis, ut etiam expressè docet S. Th.* & quia hæc tantum significant & non significantur. Sed tota difficultas est, quid in Sacramento pœnitentiæ sit res & Sacramentum.

Præmitto III. *Immeritò posse aliquem negare, quòd in aliis Sacramentis non detur aliquid quod sit res & Sacramentum*; nam imprimis in Sacramentis imprimentibus characterem, res & Sacramentum est character, in Sacramento Extremæ Unctionis statuunt aliqui rem & Sacramentum sanitatem corporalem, sed hoc falsum est; quia hæc non omnibus contingit; potiùs itaque assignatur unctio interna, seu corroboratio adversus morbos corporales & tentationes agoniæ. In Sacramento autem matrimonii res & Sacramentum censetur esse vinculum matrimoniale, significans unionem CHRISTI DOMINI cum Ecclesia, & Verbi cum natura humana, significaturque manifestatione consensûs. In Eucharistia autem res & Sacramentum est corpus & sanguis CHRISTI DOMINI, nam & significat gratiam nutritivam, & significatur à speciebus.

Nunc

Nunc videndum quid sit res & Sacramentum in Sacramento pœnitentiæ.

EXPLICAT I. Lugo d. 2. de Sacramentis n. 166. quod sit pax & serenitas conscientiæ. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia Tridentinum, quod pro se adducit, non agit de hac serenitate conscientiæ quasi de re & Sacramento, sed nonnisi sicut de aliquo consequenti, idque interdum. Tum quia si nihil obsit necesse est assignare tale Sacramentum & rem, quod non sumpto cum obice Sacramento, infallibiliter conjungatur positioni Sacramenti, sicut etiam infallibiliter conjungitur res Sacramenti, cùm Sacramentum, utpote causa necessaria, æquè ponere[n]atum sit rem Sacramenti, atque rem & Sacramentum; jam autem serenitas illa in sumentibus, etiam sine obice, non reperitur. Tum quia rem & Sacramentum volunt invenire Theologi vel in ipsis partibus intrinsecis Sacramenti, vel in ipsis quæ simul cum Sacramentis sunt, talis autem non est serenitas quæ nec est pars Sacramenti, nec semper, sed interdum consequitur Sacramentum pœnitentiæ.

EXPLICAT II. Dic. quòd res & Sacramentum, sit dolor quatenùs significat & significatur; significat quidem gratiam, quæ in Sacramento confertur, significatur verò per confessionem, quia confessio debet esse dolorosa. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia ille dolor non significatur Sacramentaliter, sic enim significari est significari & causari, & si cum gratia significatur ab absolutione & confessione significatur & causatur, sed ille dolor non significatur simul, ita ut causetur, supponitur enim jam in ante præcessisse, & causâsse confessionem dolorosam. Tum quia hanc significationem Sacramentalem accipit dolor ab institutione Christi Domini, ut dicit Dic. sed non ostendit quomodo mediante aliquâ parte Sacramenti, ad eam causandam instituta, significetur, quod tamen ostendi debuisset: sicut gratia quæ est res Sacramenti, propter institutionem Christi Domini significatur à partibus Sacramenti, sed & causatur. Tum quia circa ignota optimè discurritur proportionaliter ad notiora, cùm ergo notissimus sit character quòd sit res & Sacramentum in Baptismo v. g. & cùm ita significetur character ùt producatur, idem in præsenti dicendum erit, aliàs dabitur ansa arbitrariè statuendi rem & Sacramentum.

EXPLICAT III. Caj. Pet. Soto & alii, Dolorem, inquantùm augetur beneficio confessionis & absolutionis, esse rem & Sacramentum.

NON SATISFACIT. Quia non necessariò id connectitur Sacramento pœnitentiæ, sæpè enim etiam in sumentibus sine obice non augetur hic dolor, nec sufficit quod augeri possit quantùm est ex Sacramento, quià in aliis Sacramentis, non sufficit ut res & Sacramentum, quantùm est ex vi Sacramenti, poni possit, sed est necesse ut ponatur. Quod autem dicit Suarez, Contritionem inquantum sit meritoria de condigno, esse rem & Sacramentum, id non convincit; quia formalitatem meritoriæ de condigno habet ex statu gratiæ, & non à partibus Sacramenti, quæ deberent & significare & causare rem & Sacramentum.

EXPLICATUR aliter. Quòd scilicet res & Sacramentum pœnitentiæ, sit Contritio, seu ut loquitur S. Thom. q. 84. art. 1. ad 3. Pœnitentia interior peccatoris, quæ in quantum significat gratiam Sacramentalem, sit Sacramentum, in quantum autem accipit vim causandi gratiam ex opere operato ponibilem, ab aliis partibus pœnitentiæ Sacramenti, erit res. Est sententia Valentiæ, & sic ulterius enodatur. Omne illud quod est pars Sacramenti, necessariò debet habere vim causandi gratiam ex opere operato, neque enim in oppositum est ratio vel authoritas; quia verò pœnitentia interior per se sensibilis non est, consequenter nec per se est Sacramentum, quod debet esse signum sensibile; si per se Sacramentum non est, debet per aliud constitui & reddi sensibile, si per aliud redditur sensibile, per aliud redditur sensibile, per aliud redditur Sacramentum; si per aliud redditur Sacramentum, per aliud redditur causativum gratiæ ex opere operato: nam Sacramenta in lege nova sunt causativa gratiæ, loquendo de iis quæ simul habent rationem partium; nam character legaliter non causat gratiam; si pœnitentia interior per aliud redditur causativa gratiæ, ratione hujus erit res & simul Sacramentum; res, propter acceptam vim causandi gratiam ex opere operato: & Sacramentum, quia significat gratiam; Hæc sententia in hoc concordat cum sententia Dicast. quia utraque recurrit ad dolorem; sed differt in modo explicandi, quî illi dolori competat esse rem.

PROBATUR I. Bonitas explic. auth. S. Th. cit. quorum primum (supple Sacramentum tantum, scilicet actus externi pœnitentis & Ministri) totum simul sumptum, est causa secundi (supple ejus quod est res & Sacramentum, hoc est, pœnitentia interior peccatoris) primum autem & secundùm sunt quodammodo causa tertii (supple remissionis peccati) ubi ut vides S. Thom. agnoscit causari dolorem internum à Sacramento tantum.

PROBATUR II. Quia hæc explicatio salvat id quod in aliis sententiis difficultatem habet, salvat enim quomodo infallibiliter Sacramento res & Sacramentum annectatur: si enim non potest esse Sacramentum pœnitentiæ sine dolore, hoc ipso non potest esse sine re & Sacramento,

salvat idem quî ab actibus externis pœnitentis & Ministri significetur Sacramentaliter dolor internus, quia ita significatur ut simul causetur, accipiendo vim causandi gratiam, ex opere operato.

PROBATUR III. Quia si Lugonem demas, omnes in statuendo eò quod sit res & Sacramentum Sacramenti pœnitentiæ, recurrunt ad pœnitentiam internam, cùm S. Thom. Ergo cùm sub aliis formalitatibus non sit res & Sacramentum, sub explicata formalitate erit.

OBJIC. I. Dic. Ille dolor est materia Sacramenti, ergo non est res & Sacramentum.

RESPONDETUR. In re idem esse & materiam Sacramenti, & rem & Sacramentum; distingui tamen formaliter, nam inquantùm sumitur cum formalitate indifferentiæ ut sit in hoc vel illo composito, & inquantùm exercet rationem subjecti, habet formalitatem materiæ, inquantùm autem significatur & causat ex opere operato, habet formalitatem rei & Sacramenti.

INSTAT. Ablutio in Baptismo non est res & Sacramentum. Ergo etiam in præsenti pœnitentia interior.

RESPONDETUR. Negatur Consequentia, quia ablutio est sensibilis nec indiget fieri per aliud sensibilis; hinc non potest significari, sed significat, adeòque jam non potest habere rationem rei & Sacramenti, cùm non possit habere rationem rei. Quodsi non significatur Sacramentaliter non poterit causari, quia significare Sacramentaliter est causare: & sic de similibus; pœnitentia autem interior, cùm non sit sensibilis, poterit fieri sensibilis per aliud, adeòque significari, & quidem significatione Sacramentali, consequenter & habere formalitatem rei & Sacramenti.

NOTO. Condistincta hæc esse, una pars Sacramenti ab alia accipit vim causandi gratiam, &, una pars sine alia, non potest causare gratiam; nam una Præmissa sine alia non potest inferre Conclusionem, materia sine forma constituere compositum, & tamen una Præmissa ab alia non accipit vim causandi Conclusionem, nec materia vim causandi compositum: quorum omnium hæc ulterior ratio est; quia accipere ab alio vim, notat influxum unius in aliud, non posse autem causare sine alio, non plus importat, quàm quòd illud non sit causa totalis saltem in omni genere. Porrò v. g. absolutio non accipit vim producendæ gratiæ à Confessione externa, sed solùm non potest illam causare sola, & è contra; jam verò contritio accipit vim causandi Sacramentaliter gratiam ex opere operato, quia sic causare est causare per modum signi sensibilis, & cùm contritio reddatur sensibilis ab actibus confitentis & pœnitentis, ab iisdem etiam accipit vim causandi.

OBJIC. II. Lugo. Per dicta non causatur propriè contritio ab aliis partibus, sed solùm ex conjunctione aliarum partium accipit denominationem partis actualis.

RESPONDETUR. Omninò contritionem accipere vim causandi à prædictis, quia ab illis redditur sensibilis, & nisi redderetur sensibilis, non causaret gratiam.

INSTAT. Eodem jure appellari posse attritionem in Sacramento Baptismi rem & Sacramentum.

RESPONDETUR. Negando, quia attritio quæ est per omnes nonnisi dispositio in Sacramento baptismi, non est productiva gratiæ baptismalis, cùm non constet de illa elevatione; jam autem constat de elevatione interioris pœnitentiæ ad causandam gratiam pœnitentialem; cùm constet diverso respectu illam esse partem, & non sit ratio, cur una potiùs pars Sacramenti causet gratiam & non alia. Rursùs cùm constet characterem esse rem & Sacramentum, non est quærendum quidquam aliud; in præsenti autem pro re & Sacramento, nequidquam commodius adferri potest.

INSTAT II. idem. Pœnitentia interior non significatur Sacramentaliter & ex Christi Domini institutione per confessionem, sed potiùs ex natura rei & ex hominum institutione; & sicut consensus internus in matrimonio, intentio item suscipiendi, non sunt res & Sacramentum; ita nec in præsenti erit pœnitentia interior, præcipuè cùm significatio Sacramentalis sit significatio per quam Christus Dominus aliquid occultum vult nobis significare; Christus Dominus autem per Confessionem, non significat nobis contritionem, sed ipse pœnitens est, qui eam significat.

RESPONDET Dicast. retorquendo argumentum; nam ly absolvo te à peccatis significat Sacramentaliter, & tamen ex institutione hominum illa ipsa verba significant peccatorum remissionem; & ly: Hoc est corpus, & ex Christi Domini, & ex hominum institutione, significat corpus.

Neque valet si recurras, quòd iis formis significetur aliquid occultum, nam etiam pœnitentia interior & ipsa est occulta & significat aliquid occultum, nempe gratiam Sacramentalem.

Ad idem argumentum dici potest, quòd non obsit ut aliquid significet ex natura rei, & tamen idem assumatur ad significandum Sacramentaliter, ut patuit instantiis adlatis: tunc autem significans ex natura rei, significabit Sacramentaliter, quando assumetur ab institutore Deo ad significandum, & simul producendum ex opere operato id quod significatur, aut ad minimum ad causandam utcunque sanctitatem, ad causandam inquam utcunque, quia v. g. character legaliter non producit gratiam, confert tamen aliquam sanctitatem, adeòque causat in genere causæ formalis.

Quod autem dicit inde sequi, consensum in matrimo-

matrimonio, esse rem & Sacramentum, id concedunt non pauci; non incommodè se tuentur, qui dicunt vinculum indissolubile esse rem & Sacramentum, quia res & Sacramentum debent significare conjunctionem cum Christo Domino & Ecclesia, item conjunctionem personæ verbi cum natura humana, quæ conjunctio commodius significatur vinculo indossolubili. Intentio etiam (quod urgeri solet) non est Res & Sacramentum, quia ad nihil aliud requiritur, nisi ut suscipiens dicatur humano modo operari, nec apparet quam de se sanctitatem causet, adeoque non habebit rationem significantis Sacramenta, quia nec rationem causantis; si autem intentio non habebit rationem significantis, nec habebit rationem Sacramenti, consequenter nec erit Res & Sacramentum.

Instabis III. Immeritò assumi, quòd significare Sacramentaliter sit causare, quia à verbis & speciebus significatur corpus Christi Domini, nec tamen causatur.

Respondetur. Causari corpus Christi Domini à verbis, nam vi verborum reproducitur, aut saltem ponitur Sacramentaliter. Major est difficultas de speciebus, sed illis saltem hoc debetur, quòd pendeat ab illorum conservatione conservatio corporis Christi Domini Sacramentalis, causantque ut dicatur esse Christi corpus per modum cibi in Eucharistia.

Objic. III. Non apparet quî illa contritio accipiat vim causandi gratiam Sacramentalem, potest enim non durare tunc jam, cùm producitur gratia.

Respondetur. Qui dicunt in Sacramento pœnitentiæ à partibus ejusdem non produci gratiam physicè, sed moraliter nullam habent difficultatem; poterit enim causare gratiam illa pœnitentia interior, etiam cùm non est; qui autem admittunt causalitatem physicam, dicent ægrè fieri posse, ut sit confessio, & non maneat dolor physicè, quãvis leviusculus, cùm confessio, quæ tunc fit, non sit sola Historica narratiuncula, & tandem recurri deberet ad qualitatem spiritualem, ad quam Deus producendam elevat contritionem, prævisâ secuturitione absolutionis, & confessionis, aut aliis modis quæ explicantur, ubi de causalitate Sacramentorum.

TRACTATUS III.

ET

DISPUTATIO VII.

Moralis

Hæc quæ in publicis Lectionibus Moralia, in hac Materia dictavi, aliàs uno in volumine si Deo cordi fuerit dabuntur, titulo hîc methodi causâ præfixo.

Et hæc de Pœnitentia dixisse suffecerit, cujus faciendæ in hac vitâ nullus finis.

A[d] M. D. G. Bq; V. H. b. M.

174

INDEX
PRIMUS TITULORUM.

TRACTATUS I.
DISPUTATIO I.

DISPUTATIO II.

DISPUTATIO III.

DISPUTATIO IV.

DISPUTATIO V.

QUÆ-

INDEX II.
CONCLUSIONUM.

DISPUTATIONE I.

Explicantur prædicata Generica Virtutis Pœnitentiæ Disp. 1.

QUid est ut sic naturam rei explicare, Quot modis explicari potest.

Quomodo se habet anima in formando conceptu naturæ rerum, Applicantur prædicta ad præsens institutum.

Pœnitentia est virtus, Unde & hic actus, vellem non peccasse, est actus virtutis, Supponiturque quòd possint dari aliqui actus voluntatis conditionati, Supponitur item quomodo se habeat voluntas, dum intendit aliquid sub conditione, quæ etiam circa impossibilia non potest versari, nisi per actum conditionatum, Explicatur natura hujus actus, vellem non peccasse sensus ab aliis dati hìc impugnantur.

Pœnitentia non est specialis virtus in causando Disp. 1. Est tamen specialis in essendo & si sumatur pro pœnitentia infusa, est simplex qualitas.

Potest dici pœnitentia nullo modo respiciens Deum, Disp. 1. & ea quæ respicit Deũ potest esse in Entitate naturalis, sed ea quæ est sicut oportet ad salutem, est semper supernaturalis.

Pœnitentia Theologica non est virtus Justitiæ Rigorosæ, Disp. 1. Imò ex vi motivi non importat clarè, etiam latiori modo sumptam justitiam, licèt illam importet implicitè ita tamen ut non revocetur ad Distributivam, sed potiùs ad Commutativam. Pœnitentia non est virtus Theologica ut sic sumpta, ne pro connotato quidem importat aliquid Divinum, Theologicè tamen accepta importat Deum pro connotato.

DISPUTATIONE II.

De Differentia Pœnitentiæ virtutis.

Nec actuum prosecutionis æqualitas nec actuum fugæ inæqualitas ad Jus Divinum, est objectum formale Pœnitentiæ Disp. 2. nec bonum pacis cum Deo, nec bonum compensationis.

Ut explicetur objectum formale Pœnitentiæ, Præmittitur illud assignari non posse, nisi per prædicatum importans formalitatem peccati destruendi, Quæ plures sunt, præcipuè formalitas offensæ, injuriæ, peccati, sunt hæ formalitates distinctæ, sed priores duæ non sunt primo essentialiter constitutivæ peccati; hoc primo essentialiter constitutivum, est dissonantia ad naturam Intellectualem. Hinc Pœnitentia Theologica pro formali Actuum fugæ dicit dissonantiam Actuum Deo, prout natura intellectualis est, Formale autem actuum prosecutionis est consonantia actuum ad Deum, Est autem ista dissonantia ultimate non dissonantia ad dictamina rationis, sed ut dictum, dissonantia ad naturam intellectualem.

Considerando Objectum materiale Pœniten-

DISPUTATIONE III.

De objecto remoto Pœnitentiæ, seu peccato remissibili.

nem sui, quæ conservatio, licèt per se conveniat præsentibus, tamen per accommodationem convenit etiam præterito. quæ conservatio in hoc stat, ut vi illius id quod præterit, ita se habeat, acsi non præteriisset, Sed illud acsi non præteriisset, non habet peccatum præteritum ratione suæ entitatis, sed ratione alicujus sui, nempè causarum sui conservativarum, quæ causa conservativa à parte creaturæ est voluntas mala, moraliter adhuc avertens à creatore, quæ moraliter durans aversio, stat in morali disordinatione voluntatis contracta ex peccato preterito, ad quam sequitur negatio retractationis, ex parte autem Dei conservatia causa illius præteritionis, est moralis fundatio juris, quod Deus habet, ad indignari ob peccatum, cui fundationi juris, adnectit postea Deus negationem condonationis, ad quam conservationem respondet conservatum, ut quidam effectus, nempe ipsum habituale peccatum, quod definitivè est actio peccaminosa præterita, habens rationem præsentis adeoque ejus, quod cùm præterierit, habet se, quasi non præterierit.

Probabilius est quod peccatum actuale in instanti, in quo fit remitti, non possit in & pro eodẽ instanti, Disp. 3. Licèt possit fieri peccatum, quod cùm fit, careat ratione offensæ, non datur certus cumulus peccatorum, quo impleto, non possit jam peccator pœnitentiam agere. Nec est possibile peccatum, quod naturâ suâ exigat, ne sit remissibile.

DISPUTATIONE IV.

De actibus Pœnitentiæ.

Duplices sunt actus Pœnitentiæ, imperati, & eliciti, Disp. 4. Inter actus imperatos est contritio. Quòd illa non sit forma justificans, probant auctores, Accipiendo sanctitatem pro forma supernaturali formaliter depulsiva peccati, contritio & amor Dei sunt sanctitas formalis. Sed sumpta sanctitas formalis pro speciali participatione naturæ Divinæ, illa non habetur, nisi à gratia, Contritio interdum sumitur genericè interdum specificè, Contritio specificè accepta dicit pro motivo Deum summè bonum offensum, Non debet autem contritio esse super omnia intensivè, sed debet esse super omnia appretiativè, Possibilis est casus, in quo eligi debeant potiùs pœnæ inferni quàm peccatum, Si comparentur mortalia inter se ratione offensæ, non est magis unum detestabile præ alio. Si autem comparentur in ratione malitiæ, majus est magis detestabile, minori, Major autem detestatio unius peccati præ alio non commodè explicatur per hanc conditionalem, quia si committendum esset alterutrum ex illis, potius admittendum esset minùs mortale, Commodiùs ergo explicabitur sic; utrumque hoc peccatum est, utrumque detestor, sed simul judico non esse æqualem malitiam singulorum, proportionoque meam detestationem prælucenti intellectui in ostendenda majoritate malitiæ, Ex duobus peccatis, debet eligi minùs mortale. Eligendo minus peccatum non peccat illo minori peccato, quamvis habeat conscientiam, quod illud agendo peccet, Ex tribus autem colligitur, quòd aliqua actio non sit peccaminosa, Si in perplexitate unum peccatum præ alio non appareret majus, quæcunque pars licitè eligi posset, Si spectetur præcisè exigentia motivi specificantis contritionem, & meritum objecti, magis est detestabile peccatum grave, quantumvis alienum, quàm verbum otiosum proprium, Accipiendo tamen Charitatem pro principio conjungendi amantis cum amato, magis debeo detestari proprium levius, quàm alienum gravius, Possibilis est casus, in quo Cajus, vel peccare deberet venialiter, vel incurrere peccatum grave in aliena voluntate.

Actus imperatus qui est Attritio, non rectè explicatur quod sit illa detestatio peccati, quæ hominem ad gratiam suscipiendam disponit ex se insufficienter, cum Sacramento sufficienter, Nec rectè sic, quod attritio sit dolor, qui perfectionem contritionis non habet, Sed definitivè attritio est dolor de peccatis ob metum gehennæ, vel pœnarum, vel turpitudinem peccati conceptus, Unde triplex est attritio secundùm motivum, cum sacramento est sufficiens sola attritio justificationem, Attritio facta ex motivo, pœnarum temporalium potest esse sufficiens cum Sacramento ad delenda mortalia, quando pœnæ temporales referuntur ad Deum, Dolorem de peccato ob metum pœnæ temporalis nullo modo relatæ ad Deum, probabilius est, non esse sufficientem, Attritio elicita propter metum inferni est actus honestus. Motivum Attritionis, licèt non præsenti ordine sit universale, non tamen est universale pro omni eventu, Diverso respectu Attritioni ante confessionem elicitæ convenit permanentia moralis, diverso respectu non convenit, Inter cæteros suos Actus elicitos, Pœnitentia elicit dolorem de peccatis.

DISPUTATIONE V.

De effectis & subjecto Pœnitentiæ virtutis.

Effectus Pœnitentiæ, qui est irrevocabilitas peccati, est sic, ut dimissa culpa nunquam redeat, quamvis fuerint Doctores qui oppositum senserunt, Disp. 5. Accipiendo autem reditum peccatorum pro reassumptione juris ad offensam, potest fieri ut Deus condonet peccatum, sub certa conditione, ita ut si illa non impleatur, reassumat Deus jus offensæ, Sumendo reditum peccatorum pro eo, quod peccator quoad se, ita se habeat formaliter, ac se habuit, antequam non retractâsset peccatum, seu antequam

non

